

SAHIHU-L-BUHARI

**BUHARIJEVA
zbirka hadisa**

2

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْوَصَايَا

OPORUKE

O OPORUKAMA

i izjavi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: “Oporuka čovjeka treba da je kod njega napisana!”

I o riječima Uzvišenog Allaha: “Propisano vam je, kada se nekom od vas približi smrt, ako ostavlja imetak, da (ga) oporuči roditeljima i rodbini, kao dužnost bogobojažnih. Grijech pada samo na one koji budu mijenjali, nakon što su je čuli. Zaista, Allah sve čuje i sve zna.

Nije grješan ko izvrši izmirenje (nagodbu između onih kojih se tiče oporuka) ako se bude bojao da će oporučilac (svojom oporukom) zapasti u pogrešku (pristrasnost) ili grijeh. Zaista, Allah oprašta i Milostiv je.”¹

Dženefen znači: naklonost, pristrasnost, a *mutedžanifun*: koji nečemu nagine, stremlje.

2738. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu prenio Malik od Nafija, ovaj od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Dužnost je svakog muslimana koji ima nešto za oporuku, da ne prenoći ni dvije noći, a da njegova oporuka ne bude kod njega napisana.

بَابُ الْوَصَايَا

وَقَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ وَصِيَّةُ الرَّجُلِ مَكْتُوبَةٌ عِنْدَهُ
وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (كُتِبَ عَلَيْكُمُ إِذَا حَضَرَ أَحَدُكُمُ
الْمَوْتُ أَنْ تَرَكَ خَيْرًا الْوَصِيَّةَ لِلْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ
بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَ مَا
سَمِعَهُ فَإِنَّمَا إِثْمُهُ عَلَى الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ
عَلِيمٌ فَمَنْ خَافَ مِنْ مُوصٍ جَنَفًا أَوْ إِثْمًا فَأَصْلَحَ
بَيْنَهُمْ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) (جَنَفًا)
مَيْلًا مُتَجَانِفٌ مَائِلٌ.

٢٧٣٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا
مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَا حَقُّ
أَمْرِ مُسْلِمٍ لَهُ شَيْءٌ يُوصِي فِيهِ يَبِيتُ لَيْلَتَيْنِ

¹ El-Bekare: 180-182.

Neki misle da je 11. ajet poglavlja En-Nisa, kojim je regulisano nasljedstvo muslimana, derogirao ovaj propis o oporučivanju, ali to neće biti tačno, jer je ovaj ajet objavljen poslije ajeta o nasljedstvu. Ajeti o oporuci samo nadopunjuju propise o nasljedstvu.

U drugom nizu prenosilaca Malika slijedi Muhammed b. Muslim prenoseći (hadis) od Amra, on od Ibn-Omera, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

2739. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Haris, njemu Jahja b. Ebu-Bukejr, ovome Zuhejr b. Mu'avija Džu'fi, njemu prenio Ebu-Ishak od Amra b. Harisa, šurjaka Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, brata Džuvejrije, kćerke Harisove, da je kazao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije ostavio poslije svoje smrti ni dirhema ni dinara, ni roba ni robinje, niti išta osim svoju mazgu Bejda¹, svoje oružje i zemlju, koju je već ranije bio uvakufio.¹

2740. PRIČAO NAM JE Hallad b. Jahja, njemu Malik, ovome Talha b. Musarrif, koji je rekao:

– Pitao sam Abdullaha b. Ebu-Evfa, radijallahu anhu: “Je li Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, što oporučio?”

– Ne – odgovorio je.

– Pa kako je onda svijetu propisana ili reče naređena oporuka.

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oporučio je Allahovu Knjigu (Kur'an) – odgovori on.

إِلَّا وَوَصِيَّتُهُ مَكْتُوبَةٌ عِنْدَهُ تَابَعَهُ مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٢٧٣٩. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ مُعَاوِيَةَ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ خَتَنَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَخِي جُوَيْرِيَةَ بِنْتَ الْحَارِثِ قَالَ مَا تَرَكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عِنْدَ مَوْتِهِ دِرْهَمًا وَلَا دِينَارًا وَلَا عَبْدًا وَلَا أَمَةً وَلَا شَيْئًا إِلَّا بَغْلَتَهُ الْبَيْضَاءَ وَسِلَاحَهُ وَأَرْضًا جَعَلَهَا صَدَقَةً .

٢٧٤٠. حَدَّثَنَا خَلَادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا مَالِكٌ هُوَ ابْنُ مِغْوَلٍ حَدَّثَنَا طَلْحَةُ بْنُ مُصَرِّفٍ قَالَ سَأَلْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا هَلْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ أَوْصَى فَقَالَ لَا فَقُلْتُ كَيْفَ كُتِبَ عَلَى النَّاسِ الْوَصِيَّةُ أَوْ أُمِرُوا بِالْوَصِيَّةِ قَالَ أَوْصَى بِكِتَابِ اللَّهِ .

¹ Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, imao je šest mazgi: Šehba', šarenobijelu, poznatu pod imenom Duldul, koju mu je poklonio Mukavkis, vladar Egipta, Fidda, koju mu je poklonio Ferve b. Amr Džuzami i koju je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, poklonio Ebu-Bekru; mazgu poklonjenu od gospodara Džendela; mazgu dobivenu od starješine Ejla koja se zvala Elija prema navodima Muslima, njezino pravo ime bilo je Bejda; mazga poklonjena od Negusa i još jednu poklonjenu od perzijskog vladara.

Poslije Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, smrti ostala je samo Duldul i bila je kod Alije b. Ebu-Taliba, kasnije kod Abdullaha b. Dža'fera, i uginula je u doba vladavine Mu'avija (41-60. H.).

Prema navodima Ibn-Esira, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, imao je devet sablji. Najpopularnija od njih zvaše se Zul-fikar, koju je dobio kao ratni plijen u borbi na Bedru. Kasnije je poklanja Aliji b. Ebu-Talibu. Zatim ona bijaše na čuvanju kod Muhammeda b. Hanefija pa Muhammeda b. Abdullaha b. Hasana b. Huseina, radijallahu anhu. Imao je pet kopalja razne izrade.

Nešto obradive zemlje Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, imao je u Fedeku, koju je uvakufio davno prije svoje smrti u korist putnika koji su ostali bez materijalnih sredstava.

Imao je više od šezdeset robova i dvadeset robinja i sve ih je za svoga života besplatno oslobodio, osim onih koji su umrli prije oslobađanja.

Tako je Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, smrt zatekla bez ikakve imovine pa nije imao šta oporučiti.

2741. PRIČAO NAM JE Amr b. Zurare, njemu prenio Isma'il od Ibn-Avna, on od Ibrahima, a ovaj od Esveda, da je kazao:

– Spominjali su neki (ashabi) kod Aiše, da je Alija, radijallahu anhu, imao oporuku (za hilafeta), pa je ona upitala: “Kad je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, učinio njemu tu oporuku?” “Ja sam ga (pred smrt) držala naslonjena na svojim grudima”, ili je rekla, “... na svom krilu.

Zatražio je lavor, zatim se presavio na moje krilo i nisam ni osjetila da je već umro.” “Pa kada mu je učinio tu oporuku?”

OSTAVITI SVOJE NASLJEDNIKE BOGATE BOLJE JE NEGO DA PROSJAČE OD LJUDI

2742. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu prenio Sufjan od Sa'da b. Ibrahima, a on od Amira b. Sa'da, da je Sa'd b. Ebi-Vekas, radijallahu anhu, izjavio:

– Došao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, (za vrijeme Oprosnog hadža) da me obiđe. Ja sam tada bio u Mekki. On nije volio da neko umre u zemlji iz koje je ranije učinio hidžru. Tada Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

– Allah se smilovao sinu Afraovu!

– Allahov Poslaniče, rekoh, veli Sa'd – želim da oporučim svu svoju imovinu!

– Ne – reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

– Pa onda polovinu? – upitah ja.

– Ne – reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

– Pa mogu li onda trećinu? – upitah ja.

– Trećina (može) – reče Resulullah – ali je trećina mnogo. Da ostaviš svoje nasljednike bogate bolje ti je nego da ih ostaviš siromašne, pa da pružaju svoje ruke prema svijetu i traže (materijalnu pomoć). Uistinu, što god potrošiš za opskrbu svoje obitelji smatra se sadakom, čak

٢٧٤١. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ زُرَّارَةَ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ
عَنِ ابْنِ عَوْنٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْأَسْوَدِ قَالَ
ذَكَرُوا عِنْدَ عَائِشَةَ أَنَّ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ
وَصِيًّا فَقَالَتْ مَتَى أَوْصَى إِلَيْهِ وَقَدْ كُنْتُ مُسْنِدَتَهُ
إِلَى صَدْرِي أَوْ قَالَتْ حَجَرِي فَدَعَا بِالطَّسْتِ
فَلَقَدْ انْخَنَثَ فِي حَجَرِي فَمَا شَعَرْتُ أَنَّهُ قَدْ مَاتَ
فَمَتَى أَوْصَى إِلَيْهِ .

بَابُ أَنْ يَتْرَكَ وَرَثَتَهُ أَغْنِيَاءَ خَيْرٌ مِنْ أَنْ يَتَكَفَّفُوا النَّاسَ

٢٧٤٢. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ سَعْدِ
ابْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ
أَبِي وَقَّاصٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ النَّبِيُّ ﷺ
يَعُودُنِي وَأَنَا بِمَكَّةَ وَهُوَ يَكْرَهُ أَنْ يَمُوتَ بِالْأَرْضِ
الَّتِي هَاجَرَ مِنْهَا قَالَ يَرْحِمُ اللَّهُ ابْنَ عَفْرَاءَ قُلْتُ يَا
رَسُولَ اللَّهِ أَوْصِي بِمَا لِي كُلِّهِ قَالَ لَا قُلْتُ فَالْشَّطْرُ
قَالَ لَا قُلْتُ الثُّلُثُ قَالَ فَالثُّلُثُ وَالثُّلُثُ كَثِيرٌ إِنَّكَ
أَنْ تَدَعَ وَرَثَتَكَ أَغْنِيَاءَ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَدَعَهُمْ عَالَةً
يَتَكَفَّفُونَ النَّاسَ فِي أَيْدِيهِمْ وَإِنَّكَ مَهْمَا أَنْفَقْتَ مِنْ
نَفَقَةٍ فَإِنَّهَا صَدَقَةٌ حَتَّى اللَّقْمَةُ الَّتِي تَرْفَعُهَا إِلَى فِي
أَمْرَاتِكَ وَعَسَى اللَّهُ أَنْ يَرْفَعَكَ فَيَتَفَعَّلَ بِكَ نَاسٌ
وَيُضَرَّ بِكَ آخَرُونَ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ يَوْمٌ إِلَّا ابْنَةٌ .

i zalogaj koga podigneš do usta svojoj ženi. Možda, da te Allah još poživi pa da svijetu (muslimanima) budeš još od koristi, a drugima (neprijateljima) od štete.

On je tada imao samo kćerku.

OPORUKA JE SAMO DO TREĆINE IMOVINE

Hasan (Basri) je izjavio: “Nemuslimanu, podaniku islamske države, dozvoljava se oporuka do iznosa trećine (njegove imovine).”¹

A Uzvišeni Allah je rekao: “Sudite im kako je Allah objavio!”

2743. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu prenio Sufjan od Hišama b. Urveta, (on) od svoga oca, a (ovaj) da je Ibn-Abbas, radijallahu anhumu, kazao:

– Da svijet hoće sniziti (oporuku) na četvrtinu, jer je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “... pa trećina (može), a i trećina je mnogo!”, ili je rekao: “trećina je velika.”

2744. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdur-Rahim, njemu Zekerijja b. Advijj, ovome prenio Mervan od Hašima b. Hašima, on od Amira b. Sa'da, a ovaj da je njegov otac, radijallahu anhu, kazao:

– Razbolio sam se pa me posjetio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i ja rekoh: “Allahov Poslaniče, moli Allaha da me ne vrati natrag (pa da umrem u Mekki).”

– Nadati se je – reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem – da ti Allah podari zdravlje i da se tobom svijet još koristi.

Rekoh: “Želim da oporučim, pošto imam samo jednu kćerku. Oporučit ću polovinu.

بَابُ الْوَصِيَّةِ بِالثُّلُثِ

وَقَالَ الْحَسَنُ لَا يُجُوزُ لِلذَّمِّيِّ وَصِيَّةٌ إِلَّا الثُّلُثُ
وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى (وَأَنِ احْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ).

٢٧٤٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ
هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ
اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَوْ غَضَّ النَّاسُ إِلَى الرَّبْعِ لِأَنَّ
رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ الثُّلُثُ وَالثُّلُثُ كَثِيرٌ أَوْ كَبِيرٌ.

٢٧٤٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ حَدَّثَنَا
زَكَرِيَّا بْنُ عَدِيٍّ حَدَّثَنَا مَرْوَانُ عَنْ هَاشِمِ
ابْنِ هَاشِمٍ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَرَضْتُ فَعَادَنِي النَّبِيُّ ﷺ فَقُلْتُ
يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ لَا يَرُدَّنِي عَلَى عَقْبِي قَالَ لَعَلَّ
اللَّهُ يَرْفَعَكَ وَيَنْفَعُ بِكَ نَاسًا قُلْتُ أُرِيدُ أَنْ أُوصِيَ
وَأَتَمَّ إِلَيَّ ابْنَةُ قُلْتُ أَوْصِيَ بِالنِّصْفِ قَالَ النِّصْفُ كَثِيرٌ
قُلْتُ فَالثُّلُثُ قَالَ الثُّلُثُ وَالثُّلُثُ كَثِيرٌ أَوْ كَبِيرٌ قَالَ
فَأَوْصَى النَّاسُ بِالثُّلُثِ وَجَازَ ذَلِكَ لَهُمْ.

¹ Oporuka štićenika islamske države ne može ni u kom slučaju prelaziti vrijednost trećine njegove imovine, a oporuka muslimana može ako nema nasljednika ili ako oni dozvole izvršenje oporuke ostavitelja. Malik, Šafija i Ahmed dozvoljavaju činiti oporuku samo do trećine vrijednosti imovine ostavitelja i muslimana makar on bio bez nasljednika, a druge dvije trećine, u tom slučaju, pripadaju državnoj blagajni.

- Ne, polovina je mnogo – reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.
- Pa onda trećinu? – rekoh.
- Trećina (može) – reče on – a i trećina je mnogo, ili je rekao: "... velika". I tako su ljudi – kaže Sa'd – oporučivali do trećine i to im je bilo dozvoljeno.²

**IZJAVA OPORUČITELJA IZVRŠIOCU
SVOJE OPORUKE: "STARAJ SE ZA MOJE
DIJETE!" I KADA JE IZVRŠIOCU OPORUKE
DOZVOLJENO TUŽENJE.**

2745. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme prenoseći od Malika, (on) od Ibn-Šihaba, (ovaj) od Urveta b. Zubejra, a on od Aiše, supruge Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekla:

- Utbe b. Ebi-Vekas zapovjedio je svome bratu Sa'du b. Ebi-Vekasu: "Sin robinje Zem'e zaista je od mene, pa uzmi ga k sebi!"

Prve godine po oslobođenju Mekke Sa'd ga je uzeo i rekao: "On je sin moga brata i ovo mi je zapovjedio."

Potom je ustao Abd b. Zem'a i kazao: "Ovo je brat, on je sin robinje moga oca, rođen je na njegovoj postelji."

Poslije su otišli Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i Sa'd je rekao:

- Allahov Poslaniče, on je sin moga brata i on me je s njim zadužio.

Tada je Abd b. Zem'a kazao: "Moj je brat, jer je sin robinje moga oca."

- O Abd b. Zem'a! – rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – on pripada tebi. Dijete

**بَابُ قَوْلِ الْمُوصِي لِمُوصِيهِ تَعَاهُدٌ
وَلَدِي وَمَا يَجُوزُ لِلْمُوصِي مِنَ الدَّعْوَى**

٢٧٤٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ
عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهَا قَالَتْ كَانَ
عُتْبَةُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ عَهْدَ إِلَى أَخِيهِ سَعْدِ بْنِ
أَبِي وَقَّاصٍ أَنَّ ابْنَ وَلِيدَةَ زَمْعَةَ مَنِي فَاقْبَضَهُ إِلَيْكَ
فَلَمَّا كَانَ عَامَ الْفَتْحِ أَخَذَهُ سَعْدٌ فَقَالَ ابْنُ أَخِي
قَدْ كَانَ عَهْدَ إِلَيَّ فِيهِ فَقَامَ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ فَقَالَ
أَخِي وَابْنُ أُمِّ أَبِي وَلَدَ عَلَى فِرَاشِهِ فَتَسَاوَقَا إِلَى
رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ سَعْدُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ابْنُ أَخِي
كَانَ عَهْدَ إِلَيَّ فِيهِ فَقَالَ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ أَخِي وَابْنُ
وَلِيدَةَ أَبِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هُوَ لَكَ يَا عَبْدُ بْنُ
زَمْعَةَ الْوَلَدُ لِلْفِرَاشِ وَلِلْعَاهِرِ الْحَجَرُ ثُمَّ قَالَ
لِسُودَةَ بِنْتِ زَمْعَةَ اخْتَجِبِي مِنْهُ لِمَا رَأَى مِنْ شَبْهِهِ
بِعُتْبَةَ فَمَا رَأَاهَا حَتَّى لَقِيَ اللَّهَ .

² Izvršenje oporuke do trećine vrijednosti imovine ostavitelja dozvoljavaju svi islamski pravници jednoglasno, a podijeljena su mišljenja koliki je iznos najbolje oporučiti. Ebu-Bekr je oporučio petinu svoje imovine rekavši: "Allah je muslimanskim borcima odredio petinu od ratnog plijena." Halifa Omer oporučio je jednu četvrtinu. Halifa Alija kaže: "Da se oporučuje petina, draže mi je nego četvrtina, a četvrtina mi je draža od trećine." Poneki pravници preporučuju oporuku do iznosa šestine ostavitelja, a neki do desetine.

pripada postelji, a onom ko se noću privlači tuđim ženama – kamenovanje.

Potom je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Sevdî, kćerki Zem'ata: "Skloni se od njega" – jer je vidio da je on sličio Utbetu i on je više nije ni vidio dok je bio živ.¹

PUNOVAŽNO JE OČITOVANJE KADA GA BOLESNIK UČINI JASNIM POKRETOM SVOJE GLAVE

2746. PRIČAO NAM JE Hassan b. Ebi-Abbad, njemu prenio Hemmam od Katade, ovaj od Enesa, radijallahu anhu, da je jedan Jevrej stukao glavu jedne djevojke između dva kamena, pa je pitana: – Ko ti je to uradio? Je li taj i taj?

I kad je spomenuo ime (Jevreja), potvrdila je pokretom glave.

Tada je on doveden i nije se puštao dok nije priznao (zločin). Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio pa je i njegova glava stučena kamenovanjem.

بَابُ إِذَا أَوْمَأَ الْمَرِيضُ بِرَأْسِهِ إِشَارَةً بَيِّنَةً جَازَتْ

٢٧٤٦. حَدَّثَنَا حَسَّانُ بْنُ أَبِي عَبَادٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ يَهُودِيًّا رَضَّ رَأْسَ جَارِيَةٍ بَيْنَ حَجَرَيْنِ فَقِيلَ لَهَا مَنْ فَعَلَ بِكَ أَفْلَانُ أَوْ فُلَانٌ حَتَّى سَمِّيَ الْيَهُودِيُّ فَأَوْمَأَتْ بِرَأْسِهَا فَجِيءَ بِهِ فَلَمْ يَزَلْ حَتَّى اعْتَرَفَ فَأَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ فَرَضَ رَأْسَهُ بِالْحِجَارَةِ .

¹ Tužitelj i optuženi moraju biti pametni. Nije valjana tužba ludaka i maloljetnika nesposobnog za rasuđivanje, ali njih mogu zamjenjivati njihovi skrbnici. Optuženi i predmet tužbe moraju biti potpuno određeni i poznati. Predmet tužbe bit će poznat ako se on na sudu pokaže. Ako nije pri ruci, treba ga detaljno opisati po kakvoći i vrijednosti, a ako se radi o tražbini, treba navesti vrstu, svojstvo i iznos potraživanja. Ako je predmet tužbe nekretnina, kod tuženja i svjedočenja navodi se mahala, selo, srez i pogranične nekretnine s imenima njihovih vlasnika.

ZA NASLJEDNIKA NEMA OPORUKE

2747. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, prenoseći od Verka'a, on od Ibn-Ebi-Nedžiha, ovaj od Ataa, a (on opet) od Ibn-Abbasa, radijallahu anhumu, da je kazao:

– Imovina je (u početku islama) pripadala djetetu (ostavitelja), a oporuka roditeljima, pa je Allah dokinuo ono što je htio i odredio: muškarcu pripada koliko dvjema ženama, a roditeljima, svakom od njih, odrediti po šestinu, ženi odredio osminu ili četvrtinu, a mužu polovinu ili četvrtinu.²

MILOSTINJA PRED SMRT

2748. PRIČAO NAM JE Muhammed b. A'la, njemu prenio Ebu-Usame od Sufjana, on od Umare, ovaj od Ebu-Zur'e, (on) od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je kazao:

– Neki je čovjek pitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslanice, koja je sadaka najvrednija?"

– Da dijeliš dok si zdrav, brižljivo stičeš bogatstvo i bojiš se siromaštva i da ne odgađaš pa da, kada ti duša stigne u grkljan, kažeš: "Tome i tome toliko, a tome i tome toliko" – (imovina) a već je pripala tome i tome.

بَابُ لَا وَصِيَّةَ لِوَارِثٍ

٢٧٤٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ وَرْقَاءَ عَنِ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ الْمَالُ لِلْوَلَدِ وَكَانَتْ الْوَصِيَّةُ لِلْوَالِدَيْنِ فَنَسَخَ اللَّهُ مِنْ ذَلِكَ مَا أَحَبَّ فَجَعَلَ لِلذَّكَرِ مِثْلَ حَظِّ الْأُنثَيَيْنِ وَجَعَلَ لِلْأَبْوَيْنِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا السُّدُسَ وَجَعَلَ لِلْمَرْأَةِ الثُّمْنِ وَالرُّبْعَ وَلِلزَّوْجِ الشَّطْرَ وَالرُّبْعَ.

بَابُ الصَّدَقَةِ عِنْدَ الْمَوْتِ

٢٧٤٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ عُمَارَةَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الصَّدَقَةِ أَفْضَلُ قَالَ أَنْ تَصَدَّقَ وَأَنْتَ صَحِيحٌ حَرِيصٌ تَأْمُلُ الْغِنَى وَتَخْشَى الْفَقْرَ وَلَا تَمْهَلُ حَتَّى إِذَا بَلَغْتَ الْحُلُقُومَ قُلْتَ لِفُلَانٍ كَذَا وَلِفُلَانٍ كَذَا وَقَدْ كَانَ لِفُلَانٍ.

² Navedenu temu dopunjuju hadisi izloženi u drugim hadiskim zbirkama u nešto drugim varijantama. Ebu-Davud i Tirmizi u svojim *Sunenima* navode da je Ebu-Umame izjavio:

Čuo sam riječi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, izrečene na Mini: "Allah je dao svakom njegovo pravo i za nasljednika nema oporuke."

Zabilježena je izjava Alije b. Ebu-Taliba: "Nema oporučivanja u korist nasljednika."

Darekutni navodi Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi izrečene na Mini: "Allah je svakom čovjeku dodijelio što mu pripada, a oporučiti u korist nasljednika nije dozvoljeno više od jedne trećine ostavštine."

Darekutni iznosi da je Dža'fer b. Muhammed prenio od svoga oca:

Allahov Poslanik je rekao: "Oporuka nije dozvoljena u korist nasljednika, niti nasljednik ima pravo očitovati neke svoje tražbine poslije smrti ostavitelja."

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA:

“... NAKON OPORUKE KOJU JE OPORUČIO ILI NAKON (ISPLAĆENOG) DUGA...”¹

Spominje se da su Šurejh, Omer b. Abdul-Aziz, Tavus, Ata i Ibn-Uzejne dozvolili bolesnikovo očitovanje za dug.

Hasan (Basri) kaže: “Najpreče je (izvršiti) ono što je čovjek oporučio za sadaku posljednjeg dana (života) na ovom svijetu, a prvog dana na drugom svijetu.” Ibrahim (Neha'i) i Hakem vele: “Ako bolesnik oprostí dug nasljedniku, on je oslobođen.”

Rafi' b. Hadidž je oporučio da se njegova supruga Fezarija ne otkriva, kao ni imovina što je zatvaraju njena vrata.

A Hasan (Basri) je kazao:

– Kada neko pred svoju smrt kaže svom robu: “Ja sam te oslobodio”, (to je) punovažno.

Ša'bi je izjavio: – Punovažno je priznanje kad žena pred svoju smrt kaže: “Moj mi je muž isplatio moje potraživanje i ja sam ga od njega primila.”

Neki su (pravници) rekli:

– Nije punovažno očitovanje bolesnika u korist jednih nasljednika zbog samo lošeg mišljenja o drugim. Kasnije je neko od njih to odobrio i rekao: “Punovažno je njegovo očitovanje u vezi s (predmetom) ostave (pohrane), robe i u druge (mudarebe).”

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

(مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِي بِهَا أَوْ دَيْنٍ)

وَيُذَكِّرُ أَنَّ شُرَيْحًا وَعُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ وَطَاوُسًا وَعَطَاءَ وَابْنَ أُذَيْنَةَ أَجَازُوا إِقْرَارَ الْمَرِيضِ بِدَيْنٍ وَقَالَ الْحَسَنُ أَحَقُّ مَا تَصَدَّقَ بِهِ الرَّجُلُ آخِرَ يَوْمٍ مِنَ الدُّنْيَا وَأَوَّلَ يَوْمٍ مِنَ الْآخِرَةِ وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ وَالْحَكَمُ إِذَا أَبْرَأَ الْوَارِثُ مِنَ الدَّيْنِ بَرِيءٌ وَأَوْصَى رَافِعُ بْنُ خَدِيجٍ أَنْ لَا تُكْشَفَ أَمْرَاتُهُ الْفَزَارِيَّةُ عَمَّا أُغْلِقَ عَلَيْهِ بَابُهَا وَقَالَ الْحَسَنُ إِذَا قَالَ لِمَمْلُوكِهِ عِنْدَ الْمَوْتِ كُنْتُ أَعْتَقْتُكَ جَازَ وَقَالَ الشَّعْبِيُّ إِذَا قَالَتِ الْمَرْأَةُ عِنْدَ مَوْتِهَا إِنَّ زَوْجِي قَضَانِي وَقَبَضْتُ مِنْهُ جَازَ وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ لَا يَجُوزُ إِقْرَارُهُ لِسُوءِ الظَّنِّ بِهِ لِلْوَرَثَةِ ثُمَّ اسْتَحْسَنَ فَقَالَ يَجُوزُ إِقْرَارُهُ بِالْوَدِيعَةِ وَالْبِضَاعَةِ وَالْمُضَارَبَةِ وَقَدْ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ وَلَا يَحِلُّ مَالُ الْمُسْلِمِينَ لِقَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ آيَةُ الْمُنَافِقِ

¹ Cijeli prijevod 11. i 12. ajeta (poglavlje En-Nisa) gore djelimično navedenih, glasi:

“Allah vam naređuje da od djece vaše – muškom pripada toliko koliko dvjema ženskima. A ako bude više od dvije ženske, njima – dvije trećine onoga što je ostavio, a ako je samo jedna, njoj – polovina. A roditeljima, svakom posebno – šestina od onoga što je ostavio, ako bude imao dijete, a nasljeđuju ga samo roditelji, onda njegovoj materi – trećina. A ako bude imao braće, onda njegovoj materi – šestina, pošto se izvrši oporuka koju je ostavio, ili podmiri dug. Vi ne znate ko vam je bliži, roditelji vaši ili sinovi vaši. To je Allahova zapovijed! – Allah zaista sve zna i mudar je.

A vama pripada – polovina onoga što ostave žene vaše, ako ne budu imale djeteta, a ako budu imale dijete, onda – četvrtina onoga što su ostavile, pošto se izvrši oporuka koju su ostavile, ili podmiri dug. A njima – četvrtina onoga što vi ostavite ako ne budete imali djeteta, a ako budete imali dijete, njima – osmina onoga što ste ostavili, pošto se izvrši oporuka koju ste ostavili ili podmirili dug.

A ako muškarac ili žena ne budu imali ni roditelja ni djeteta a budu imali brata ili sestru, onda će svako od njih dvoje dobiti – šestinu, a ako ih bude više, onda zajednički učestvuju u trećini, pošto se izvrši, ne oštećujući nikoga, oporuka koja je ostavljena ili podmiri dug, to je Allahova zapovijed! – A Allah sve zna i blag je.”

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: – Čuvajte se lošeg mišljenja (o ljudima), jer je loše mišljenje najveća laž u govoru.

Nije dozvoljeno (prisvojiti) imovinu muslimana, jer je izjava Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: "... znak licemjera je: kada mu se što povjeri (na čuvanje), on to iznevjeri ...", a Uzvišeni Allah je rekao: "Allah vam naređuje da povjerene vam stvari predajete onima kome pripadaju ...", a nije precizirao nasljednika niti koga drugog. O navedenom znaku licemjera prenio je od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, Abdullah b. Amr.²

إِذَا أُؤْتِمِنَ خَانَ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى (إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَى أَهْلِهَا) فَلَمْ يَخْصْ وَارِثًا وَلَا غَيْرَهُ فِيهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرِو عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

2 Cijeli prijevod 58. ajeta, poglavlja En-Nisa, glasi:

"Allah vam zapovijeda da odgovorne službe onima koji su ih dostojni povjeravate i kad ljudima sudite, da pravično sudite. Uistinu je divan Allahov savjet! – A Allah doista sve čuje i vidi.

Emanet je stvar povjerena drugom na čuvanje ili oporuka da se izvrši.

Pohranjena stvar (vedi'a) je ona koja se kod nekoga ostavi u svrhu čuvanja.

Povjerena stvar (emanet) nije u odgovornosti čuvara, i kad bi ona propala bez njegove krivice, on nije odgovoran.

Ostava (vedi'a) postaje perfektna ponudom i prihvatom stranaka. Ostavljač i čuvar mogu svaki napose, kad god hoće, ostavni ugovor raskinuti. Ostavljač i čuvar moraju biti pametni i sposobni za razlikovanje, a nije potrebno da budu i punoljetni.

Čuvar čuva ustupljeno mu dobro kao i svoje dobro sam sobom ili po svom pouzdaniku. Ako bi stvar propala kod pouzdanika bez njegove krivice, nema odgovornosti ni čuvar ni njegov pouzdanik. Čuvar primljenu stvar čuva ondje gdje čuva slične svoje stvari.

Ako stvar data na čuvanje propadne ili se ošteti nepažnjom čuvara, ovaj će biti odgovoran. Stvar primljenu na čuvanje nije dozvoljeno pomiješati s nekim drugim dobrom tako da rastava ne bi bila moguća. Čuvar primljenu stvar na čuvanje ne može dati drugome na čuvanje bez dozvole vlasnika. Ako bi to učinio pa stvar propala, on daje vlasniku naknadu.

Mudareba je vrsta zadružnog udruživanja gdje jedna stranka daje kapital (glavnicu), a druga trud i rad. Ova vrsta poslovanja može biti neograničena i ograničena. Ograničena mudareba može se ograničiti vremenom, mjestom i vrstom posla.

Vlasnik kapitala mora biti sposoban za opunomoćenje drugog, a radnik sposoban za povjerenika. Glavnica predana povjereniku mora biti tačno određena, a i dijelovi dobitka zadrugara određeni alikvotno kao polovina, trećina i sl. Radnik je povjerenik vlasnika kapitala. Glavnica (kapital) smatra se pohranom (vedi'a) u ruci radnika. Kod ograničene udruge, radnik se mora pridržavati uvjeta ograničenja koja je postavio vlasnik kapitala. Ako radnik uradi nešto protiv postavljenih uvjeta pa u poslovanju nastane neka šteta i gubitak, radnik je dužan to nadoknaditi.

Ako bi jedan dio glavnice za druge propao, najprije će se računati da je izgubljeno od dobitka, a ako bi gubitak prešao svotu dobitka i protekao se i na glavicu, neće biti za to radnik odgovoran (Medželle-i ahkam-i šer'ijje).

2749. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Davud Ebu-Rebi', njemu Isma'il b. Dža'fer, ovome Nafi' b. Malik b. Ebu-Amir Ebu-Suhejl (prenoseći) od svog oca, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: – Tri su znaka licemjera: kad priča, laže; kad mu se što povjeri, iznevjeri; i kad što obeća, prevari.

TUMAČENJE RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA: "... NAKON OPORUKE KOJU STE OPORUČILI ILI (NAKON) DUGA..."¹

Navodi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio (isplatu) duga prije (izvršenja) oporuke.

Uzvišeni Allah kaže: "Allah vam naređuje da povjerene vam stvari predajete onom kome pripadaju..."²

Prema tome, izvršiti emanet (povjerenu stvar) preče je od dobrovoljne oporuke. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "Sadaka se daje samo samo iz imovine koja je preko potrebe."

Ibn-Abbas je kazao: "Rob oporučuje samo s dozvolom svoga gospodara", a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, još je rekao: "Rob je čuvar imovine svoga gospodara."

2750. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu prenio Evza'i od Zuhrija, on od Seida b. Musejjeba i Urveta b. Zubejra da je Hakim b. Hizam, radijallahu anhu, kazao:

– Iskao sam (materijalnu pomoć) od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i on mi je dao. Poslije sam opet zatražio, pa mi je on dade i

٢٧٤٩. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ أَبُو الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا نَافِعُ بْنُ مَالِكٍ بْنُ أَبِي عَامِرٍ أَبُو سُهَيْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ آيَةُ الْمُنَافِقِ ثَلَاثٌ إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا أُؤْتِمِنَ خَانَ وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ .

بَابُ تَأْوِيلِ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

(مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِي بِهَا أَوْ دَيْنٍ)

وَيُذَكِّرُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَضَى بِالَّذِينَ قَبْلَ الْوَصِيَّةِ وَقَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ (إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَى أَهْلِهَا) فَأَدَاءُ الْأَمَانَةِ أَحَقُّ مِنْ تَطَوُّعِ الْوَصِيَّةِ وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا صَدَقَةَ إِلَّا عَنْ ظَهْرِ غِنَى وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لَا يُوصِي الْعَبْدُ إِلَّا بِإِذْنِ أَهْلِهِ وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ الْعَبْدُ رَاعٍ فِي مَالِ سَيِّدِهِ .

٢٧٥٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ وَعُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّ حَكِيمَ بْنَ حَزَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَأَعْطَانِي ثُمَّ سَأَلْتُهُ فَأَعْطَانِي ثُمَّ قَالَ لِي يَا حَكِيمُ إِنَّ هَذَا الْمَالَ خَصِرٌ

¹ Prijevod cijelog ajeta dat je u bilješci 8.

² Vidi bilješku 9.

reče: “Hakimu, ova imovina je zelena (privlačna) i slatka, pa ko je uzme zbog toga što je prinuđen, imat će u njoj bereket, a ko je uzme radi materijalnog uzdizanja, neće u njoj imati bereketa, i rekao je još – onaj koji jede, a ne može se najesti. Gornja ruka (koja dijeli) bolja je od donje (koja prima).”

– Rekao sam – kaže Hakim: “Allahov Poslaniče, sallallahu alejhi ve sellem, tako mi Onoga koji te je s Istinom poslao, poslije tebe pa dok se ne rastavim s ovim svijetom neću ništa ni od koga uzeti.”

Poslije je Ebu-Bekr pozivao Hakima da mu dadne dar i on nije htio od njega ništa primiti.

Kasnije ga je zvao Omer da mu dadne (pomoć), pa je on nije htio uzeti. Tada Omer reče: “O, skupino muslimana, ja mu nudim njegovo pravo koje mu je Allah dodijelio od ovog plijena, a on odbija.”

Tako je Hakim umro (Allah mu se smilovao), a nije poslije Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ništa od svijeta uzeo.

2751. PRIČAO NAM JE Bišr b. Muhammed Sahtijani, njemu saopćio Abdullah, ovome prenio Junus od Zuhrija, koji je kazao:

– Prenio mi je Salim od Ibn-Omera a on od svog oca, radijallahu anhum, (neka je Allah zadovoljan njima dvojicom), da je rekao:

“Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: ‘Svi ste vi pastiri i bit ćete pitani za svoje stado; starješina (vladar), jeste pastir (čuvar) i odgovoran je za svoje stado; čovjek je pastir u svojoj porodici i odgovoran je za nju; žena je pastirica u kući svoga muža i odgovorna je za svoje stado; sluga je čuvar imovine svoga gospodara i odgovoran je za povjereno mu dobro.’”

– A mislim – veli Ibn-Omer – da je još rekao:

“... a čovjek je čuvar imovine svoga oca.”

حُلُوٌّ فَمَنْ أَخَذَهُ بِسَخَاوَةِ نَفْسٍ بُورِكَ لَهُ فِيهِ
وَمَنْ أَخَذَهُ بِإِشْرَافِ نَفْسٍ لَمْ يُبَارَكْ لَهُ فِيهِ وَكَانَ
كَالَّذِي يَأْكُلُ وَلَا يَشْبَعُ وَالْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ الْيَدِ
السُّفْلَى قَالَ حَكِيمٌ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَالَّذِي
بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَا أَرْزَأُ أَحَدًا بَعْدَكَ شَيْئًا حَتَّى
أَفَارِقَ الدُّنْيَا فَكَانَ أَبُو بَكْرٍ يَدْعُو حَكِيمًا لِيُعْطِيَهُ
الْعَطَاءَ فَيَأْتِي أَنْ يَقْبَلَ مِنْهُ شَيْئًا ثُمَّ إِنَّ عُمَرَ دَعَاهُ
لِيُعْطِيَهُ فَيَأْتِي أَنْ يَقْبَلَهُ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ الْمُسْلِمِينَ
إِنِّي أَعْرَضُ عَلَيْهِ حَقُّهُ الَّذِي قَسَمَ اللَّهُ لَهُ مِنْ هَذَا
الْفَيْءِ فَيَأْتِي أَنْ يَأْخُذَهُ فَلَمْ يَرْزَأْ حَكِيمٌ أَحَدًا مِنَ
النَّاسِ بَعْدَ النَّبِيِّ ﷺ حَتَّى تُوفِّيَ رَحِمَهُ اللَّهُ .

٢٧٥١. حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ السَّخْتِيَانِيُّ أَخْبَرَنَا
عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي
سَالِمٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ
رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ كُلُّكُمْ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ
رَعِيَّتِهِ وَالْإِمَامُ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالرَّجُلُ
رَاعٍ فِي أَهْلِهِ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالْمَرْأَةُ فِي بَيْتِ
زَوْجِهَا رَاعِيَةٌ وَمَسْئُولَةٌ عَنْ رَعِيَّتِهَا وَالْخَادِمُ فِي
مَالِ سَيِّدِهِ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ قَالَ وَحَسِبْتُ
أَنْ قَدْ قَالَ وَالرَّجُلُ رَاعٍ فِي مَالِ أَبِيهِ .

KAD NEKO UVAKUFI ILI OPORUČI NEŠTO ZA SVOJU RODBINU I KO SE SMATRA RODBINOM

Sabit je rekao (prenoseći) od Enesa da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Ebu-Talhi:

– Učini je (tj. imovinu) vakufom za siromašne svoje rođake! – i on ju je odredio za Hassana i Ubejja b. Ka'ba.

Ensari veli: “Pričao mi je moj otac prenoseći od Sumameta, a ovaj od Enesa, hadis sličan hadisu koji prenosi Sabit u kome se veli: Uvakufi je za svoje siromašne rođake!”

Enes kaže: “Uvakufio ju je za Hassana i Ubejja b. Ka'ba, a oni su mu bili bliži rođaci nego ja.”

– Hassan i Ubejj bili su – kaže Buhari – rod Ebu-Talhi.

Ebu-Talhi je ime Zejd b. Sehl b. Esved b. Haram b. Amr b. Zejd Menat b. Adijj b. Amr b. Malik b. Nedždžar, a Hassan je sin Sabita b. Munzira b. Harama i oni se sastaju kod (pretka) Harama, a to je treći otac (pradjed), a Haram je sin Amr b. Zejda Menata b. Adijja b. Amra b. Malika b. Nedždžara, a to znači da se sastaju Hasan i Ebu-Talha, a Ubejj ide do šestog koljena od očeva do Amra b. Malika, a to je Ubejj b. Ka'b b. Kajs b. Ubejd b. Zejd b. Muavi b. Amr b. Malik b. Nedždžar, a Amr b. Malik spaja Hassana, Ebu-Talhu i Ubejja.

Neki (pravници) kažu: “Kad neko učini oporuku za svoju rodbinu, pa to je i za njegove sve očeve (pretke) u islamu.”¹

بَابُ إِذَا وَقَفَ أَوْ أَوْصَى لِأَقْرَبِهِ وَمِنْ الْأَقْرَبِ

وَقَالَ ثَابِتٌ عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِأَبِي طَلْحَةَ اجْعَلْهَا لِفُقَرَاءِ أَقْرَبِكَ فَجَعَلَهَا لِحَسَّانَ وَأَبِي بِنِ كَعْبٍ وَقَالَ الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ ثُمَامَةَ عَنْ أَنَسٍ مِثْلَ حَدِيثِ ثَابِتٍ قَالَ اجْعَلْهَا لِفُقَرَاءِ قَرَابَتِكَ قَالَ أَنَسٌ فَجَعَلَهَا لِحَسَّانَ وَأَبِي بِنِ كَعْبٍ وَكَانَا أَقْرَبَ إِلَيْهِ مِنِّي وَكَانَ قَرَابَةُ حَسَّانَ وَأَبِي مِنْ أَبِي طَلْحَةَ وَاسْمُهُ زَيْدُ بْنُ سَهْلٍ بْنُ الْأَسْوَدِ ابْنِ حَرَامٍ بْنُ عَمْرِو بْنِ زَيْدٍ مَنَاةَ بْنِ عَدِيٍّ بْنِ عَمْرِو بْنِ مَالِكِ بْنِ النَّجَّارِ وَحَسَّانُ بْنُ ثَابِتِ بْنِ الْمُنْذِرِ بْنِ حَرَامٍ فَيَجْتَمِعَانِ إِلَى حَرَامٍ وَهُوَ الْأَبُ الثَّلَاثُ وَحَرَامُ بْنُ عَمْرِو بْنِ زَيْدٍ مَنَاةَ بْنِ عَدِيٍّ بْنِ عَمْرِو بْنِ مَالِكِ بْنِ النَّجَّارِ فَهُوَ يُجَامِعُ حَسَّانَ وَأَبَا طَلْحَةَ وَأَبِيًّا إِلَى سِتَّةِ آبَاءٍ إِلَى عَمْرِو بْنِ مَالِكٍ وَهُوَ أَبِيُّ بْنُ كَعْبٍ بْنُ قَيْسٍ بْنُ عُبَيْدٍ بْنُ زَيْدٍ بْنُ مُعَاوِيَةَ ابْنِ عَمْرِو بْنِ مَالِكِ بْنِ النَّجَّارِ فَعَمْرُو بْنُ مَالِكٍ يَجْمَعُ حَسَّانَ وَأَبَا طَلْحَةَ وَأَبِيًّا وَقَالَ بَعْضُهُمْ إِذَا أَوْصَى لِقَرَابَتِهِ فَهُوَ إِلَى آبَائِهِ فِي الْإِسْلَامِ .

¹ Pod riječju: ekarib – rođaci, razumije se rodbina s kojom vakif po islamskom pravu ne može sklopiti brak, dok njegovu užu porodicu sačinjavaju njegovi roditelji, supruga i rođena djeca.

2752. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu prenio Malik od Ishaka b. Abdullaha b. Ebu-Talhe, da je čuo Enesa, radijallahu anhu, kako kaže:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu-Talhi je rekao: “Moje mišljenje je da (zemlju) učiniš (vakufom) u korist rodbine!” a Ebu-Talha je odgovorio: “Učinit ću to, Allahov Poslaniče”, pa je Ebu-Talha podijelio svoju imovinu bližim rodacima i amidžićima.

Ibn-Abbas je kazao:

– Kada je objavljeno: “... Opomeni svoju najbližu rodbinu!”,² Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, počeo je zvati: “O potomci Fihra, potomci Adijja, (ogranici Kurejšija)...!”

A Ebu-Hurejra je izjavio:

– Kada je objavljeno: “... Opomeni svoju najbližu rodbinu!”, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Skupino Kurejšija!...”

DA LI SE RODBINOM SMATRAJU ŽENE I DIJETE (VAKIFA)?

2753. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, a njemu prenio Šu‘ajb, da je Zuhri rekao:

– Saopćio mi je Seid b. Musejjeb i Ebu-Seleme b. Abdur-Rahman, da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, kazao:

– Kada je Uzvišeni Allah objavio: “Opomeni svoju najbližu rodbinu!”, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao je i rekao:

“O, skupino Kurejšija – ili tome slično – otkupite se! Neću vam moći kod Allaha ništa pomoći! O, potomci Abdu-Menafa, neću vam moći kod Allaha ništa pomoći! O, Abbasu b. Abdil-Muttalibu, neću ti moći kod Allaha ništa pomoći! O, Safijja, tetko po majci Allahovog Poslanika, neću ti moći kod Allaha ništa pomoći! O, Fatima, kćerko Muhammeda,

٢٧٥٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِأَبِي طَلْحَةَ أَرَى أَنْ تَجْعَلَهَا فِي الْأَقْرَبِينَ قَالَ أَبُو طَلْحَةَ أَفْعَلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَسَمَهَا أَبُو طَلْحَةَ فِي أَقَارِبِهِ وَبَنِي عَمِّهِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لَمَّا نَزَلَتْ (وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ) جَعَلَ النَّبِيُّ ﷺ يُنَادِي يَا بَنِي فِهْرٍ يَا بَنِي عَدِيٍّ لِبُطُونِ قُرَيْشٍ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ لَمَّا نَزَلَتْ (وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ) قَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَا مَعْشَرَ قُرَيْشٍ .

بَابُ هَلْ يَدْخُلُ النِّسَاءُ وَالْوَلَدُ فِي الْأَقْرَابِ

٢٧٥٣. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ وَأَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حِينَ أَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ (وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ) قَالَ يَا مَعْشَرَ قُرَيْشٍ أَوْ كَلِمَةً نَحْوَهَا اشْتَرَوْا أَنْفُسَكُمْ لَا أُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا يَا بَنِي عَبْدِ مَنَافٍ لَا أُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا يَا عَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ لَا أُغْنِي عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَيَا صَفِيَّةُ عَمَّةَ رَسُولِ اللَّهِ لَا أُغْنِي عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَيَا فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ

² Eš-Šu‘ara, 214.

sallallahu alejhi ve sellem, traži od moje imovine šta hoćeš, neću ti moći kod Allaha ništa pomoći!” (U drugom nizu prenosilaca) Zuhrija slijedi Asbeg prenoseći hadis od Ibn-Vehba, on od Junusa, a ovaj od Ibn-Šihaba.

DA LI SE VAKIF MOŽE KORISTITI ONIM ŠTO JE UVAKUFIO?

Omer, radijallahu anhu, uvjetovao je: “Nije grijeh onom ko vakufom upravlja da jede (od njegovog prihoda)”, a vakufom može upravljati sam vakif, a i drugi osim njega.

Tako isto ko daruje devu ili nešto drugo u ime Allaha može se time koristiti kao i drugim pa makar to i ne uvjetovao.

2754. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu prenio Ebu-Avane od Katade, on od Enesa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio nekog čovjeka kako goni devu (za žrtvovanje kod Ka'be), pa mu je rekao:

- Uzjaši je!
- Allahov Poslaniče – odgovorio je on – ovo je deva za žrtvovanje (kod Ka'be)!
- Potom mu je treći ili četvrti put rekao: “Teško tebi!”, ili “Jadan ne bio, uzjaši je!”

2755. PRIČAO NAM JE Isma'il, njemu prenio Malik od Ebu-Zinada, on od A'redža, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio čovjeka koji goni devu (za žrtvovanje kod Ka'be) i rekao mu:

- Uzjaši je!
- Ovo je, Allahov Poslaniče, deva za žrtvovanje (kod Ka'be) – reče ovaj.
- Zatim mu je drugi ili treći put rekao: “Jadan ne bio, uzjaši je!”

سَلِّينِي مَا شِئْتَ مِنْ مَالِي لَا أُغْنِي عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا تَابَعَهُ أَصْبَغُ عَنْ ابْنِ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ .

بَابُ هَلْ يَنْتَفِعُ الْوَاقِفُ بِوَقْفِهِ

وَقَدْ اشْتَرَطَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَا جُنَاحَ عَلَى مَنْ وَلِيَهُ أَنْ يَأْكُلَ مِنْهَا وَقَدْ يَلِي الْوَاقِفُ وَغَيْرُهُ وَكَذَلِكَ كُلُّ مَنْ جَعَلَ بَدَنَةً أَوْ شَيْئًا لِلَّهِ فَلَهُ أَنْ يَنْتَفِعَ بِهَا كَمَا يَنْتَفِعُ غَيْرُهُ وَإِنْ لَمْ يَشْتَرِطْ .

٢٧٥٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ رَأَى رَجُلًا يَسُوقُ بَدَنَةً فَقَالَ لَهُ ارْكَبْهَا فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهَا بَدَنَةٌ قَالَ فِي الثَّالِثَةِ أَوْ فِي الرَّابِعَةِ ارْكَبْهَا وَيْلَكَ أَوْ وَيْحَكَ .

٢٧٥٥. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رَأَى رَجُلًا يَسُوقُ بَدَنَةً فَقَالَ ارْكَبْهَا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهَا بَدَنَةٌ قَالَ ارْكَبْهَا وَيْلَكَ فِي الثَّانِيَةِ أَوْ فِي الثَّالِثَةِ .

DOZVOLJENO JE DA ČOVJEK UVAKUFI NEŠTO A DA TO NE PREDA DRUGOME

Naime, Omer, radijallahu anhu, je uvakufio (svoje imanje) i rekao: “Nema grijeha onome ko njime upravlja da jede (od njegovog prihoda)”, a nije precizirao ko njime upravlja: Omer ili neko drugi. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je Ebu-Talhi: “Smatram (za korisno) da je (tj. imovinu) ostaviš svojim rođacima!” “Učinit ću to” – rekao je on, pa ju je podijelio svojim rođacima i svojim amidžićima.

DOZVOLJENO JE AKO NEKO KAŽE: “MOJA KUĆA JE VAKUF (SADAKA) U IME ALLAHA”, A NE OZNAČI DA LI JE ZA SIROMAHE ILI NEKOG DRUGOG, POTOM JE NAMIJENI ZA BLIŽU RODBINU ILI DRUGOME KOME ŽELI

Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu-Talhi, kad je on izjavio: “Najdraža mi je od moje imovine (zemlja) Bejruha, i ja je uvakufljujem u ime Allaha”, to dozvolio. Neki su (pravници) rekli: “Nije punovažno vakufljenje dok se jasno ne označi za šta je (namijenjeno)”, ali je – kaže Buhari – prvo (mišljenje) ispravnije.

بَابُ إِذَا وَقَفَ شَيْئًا قَبْلَ
أَنْ يَدْفَعَهُ إِلَى غَيْرِهِ فَهُوَ جَائِزٌ

لَاَنَّ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَوْقَفَ وَقَالَ لَا جُنَاحَ
عَلَى مَنْ وَلِيَهُ أَنْ يَأْكُلَ وَلَمْ يَخْصَّ إِنِّ وَلِيَهُ عُمَرُ
أَوْ غَيْرُهُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِأَبِي طَلْحَةَ أَرَى أَنْ
تَجْعَلَهَا فِي الْأَقْرَبِينَ فَقَالَ أَفَعَلُ فَقَسَمَهَا فِي
أَقَارِبِهِ وَبَنِي عَمِّهِ .

بَابُ إِذَا قَالَ دَابِي صَدَقَةً لِلَّهِ
وَلَمْ يُبَيِّنْ لِلْفُقَرَاءِ أَوْ غَيْرِهِمْ فَهُوَ
جَائِزٌ وَيَضَعُهَا فِي الْأَقْرَبِينَ أَوْ حَيْثُ أَرَادَ

قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِأَبِي طَلْحَةَ حِينَ قَالَ أَحَبُّ
أَمْوَالِي إِلَيَّ بَيْرُحَاءَ وَإِنَّهَا صَدَقَةٌ لِلَّهِ فَأَجَازَ النَّبِيُّ
ﷺ ذَلِكَ وَقَالَ بَعْضُهُمْ لَا يَجُوزُ حَتَّى يُبَيِّنَ لِمَنْ
وَالْأَوَّلُ أَصَحُّ .

KAD ČOVJEK KAŽE: “MOJA ZEMLJA ILI MOJ VRT JE VAKUF NA IME MOJE MAJKE” – PUNOVAŽNO JE, IAKO NIJE OBJASNIO ZA ŠTA JE TO (NAMIJENIO).

2756. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Selam, njemu Mahled b. Jezid, ovome Ibn-Džurejdž, koji je rekao:

- Saopćio mi je Ja'la da je čuo Ikrima kako govori:
- Obavijestio nas je Ibn-Abbas, radijallahu anhumu, da je Sa'du b. Ubadu umrla majka dok je on bi odsutan, pa je rekao:
- Allahov Poslaniče, umrla mi je majka dok sam ja bio odsutan. Da li će joj koristiti ako za nju podijelim (sadaku)?
- Da – odgovorio je Poslanik.
- Uzimam te za svjedoka da je moja bašča Mihraf sadaka (vakuf) u ime nje.

DOZVOLJENO JE DA NEKO UČINI SADAKU, ODNOSNO UVAKUFI DIO SVOJE IMOVINE, ILI NEKE SVOJE ROBOVE, ILI DIO OD SVOJIH ŽIVOTINJA (ZA JAHANJE ILI TOVARENJE)

2757. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu prenio Lejs od Ukajla, a ovaj da je Ibn-Šihab kazao:

- Saopćio mi je Abdur-Rahman b. Abdullah b. Ka'b da je Abdullah b. Ka'b rekao:
- “Čuo sam Ka'ba b. Malika, radijallahu anhu, kako kaže: ‘Allahov Poslaniče, od mog iskrenog pokajanja je da od svoje imovine izdvajam (dio) kao uvakufljenje Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem?’”
- “Zadrži za sebe dio svoje imovine, to ti je bolje” – odgovorio je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.
- “Zadržat ću za sebe onaj svoj dio u Hajberu” – rekao je.

بَابُ إِذَا قَالَ أَرْضِي أَوْ بُسْتَانِي صَدَقَةً لِلَّهِ عَنْ أُمِّي فَهُوَ جَائِزٌ وَإِنْ لَمْ يَبَيِّنْ مِنْ ذَلِكَ

٢٧٥٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ زَيْدٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يَعْلَى أَنَّهُ سَمِعَ عِكْرِمَةَ يَقُولُ أَتَبَانَا ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ سَعْدَ بْنَ عُبَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ تَوَفَّيْتُ أُمَّهُ وَهُوَ غَائِبٌ عَنْهَا فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أُمِّي تَوَفَّيْتُ وَأَنَا غَائِبٌ عَنْهَا أَيَنْفَعُهَا شَيْءٌ إِنْ تَصَدَّقْتُ بِهِ عَنْهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَإِنِّي أَشْهَدُكَ أَنَّ حَائِطِي الْمَخْرَافَ صَدَقَةٌ عَلَيْهَا .

بَابُ إِذَا تَصَدَّقَ أَوْ أَوْقَفَ بَعْضَ مَالِهِ أَوْ بَعْضَ رَقِيقِهِ أَوْ دَوَابَّهُ فَهُوَ جَائِزٌ

٢٧٥٧. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ كَعْبٍ قَالَ سَمِعْتُ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ مِنْ تَوْبَتِي أَنْ أَنْخَلَعَ مِنْ مَالِي صَدَقَةً إِلَى اللَّهِ وَإِلَى رَسُولِهِ ﷺ قَالَ أُمْسِكْ عَلَيْكَ بَعْضَ مَالِكَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكَ قُلْتُ فَإِنِّي أُمْسِكُ سَهْمِي الَّذِي بِحَيْبَرَ .

KO PRED A UVAKUFLJENU IMOVINU SVOM ZASTUPNIKU I ZASTUPNIK MU JE KASNIJE VRATI

2758. REKAO JE Isma'il da ga je obavijestio Abdul-Aziz b. Abdullah b. Ebu-Selema prenoseći od Ishaka b. Abdullaha b. Ebu-Talhe, a ja ga znam samo preko Enesa (kaže Buhari), da je kazao:

– Kad je objavljeno: “Nećete postići pravo doboročinstvo sve dok ne podijelite ono što volite...”, došao je Ebu-Talha Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

– Allahov Poslaniče, Uzvišeni Allah u Svojoj Knjizi kaže: “Nećete postići pravo dobročinstvo sve dok ne podijelite ono što volite...”, a meni je od mojih dobara najdraža Bejruha.

To je bila bašča (palmovik) u koju je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ulazio, u njoj hladovao i vodu pio.

– Dajem je u ime Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i nadam se da je to dobročinstvo i zaliha (kod Allaha), pa upotrijebi je, Allahov Poslaniče, sallallahu alejhi ve sellem, onako kako ti Allah nalaže.

Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ejvala, Ebu-Talha! To je imovina koja korist donosi. Primamo je od tebe i vraćamo je tebi pa je pokloni sojoj rodbini!”

Kasnije ju je Ebu-Talha podijelio rođacima među kojima je bio i Ubejj i Hassan. Hassan je poslije (veli prenosilac) prodao svoj dio Muaviji, pa mu je prigovorio: “Prodao si poklon Ebu-Talhe!”

A on je odgovorio: “Zar da ne prodam sa' (mjera za količinu) datula za sa' dirhema?”

Ta bašča (palmovik) bila je na mjestu palače Benu-Hudejle, koju je sagradio Mu'avija.¹

بَابُ مَنْ تَصَدَّقَ إِلَى وَكِيلِهِ ثُمَّ رَدَّ الْوَكِيلُ إِلَيْهِ

٢٧٥٨. وَقَالَ إِسْمَاعِيلُ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ لَا أَعْلَمُهُ إِلَّا عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ (لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ) جَاءَ أَبُو طَلْحَةَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ يَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي كِتَابِهِ (لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ) وَإِنَّ أَحَبَّ أَمْوَالِي إِلَيَّ بَيْرُحَاءَ قَالَ وَكَانَتْ حَدِيقَةً كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَدْخُلُهَا وَيَسْتَقِيلُ بِهَا وَيَشْرَبُ مِنْ مَائِهَا فَهِيَ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَإِلَى رَسُولِهِ ﷺ أَرْجُو بَرَّهُ وَذَخْرَهُ فَضَعْتُهَا أَيُّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ حَيْثُ أَرَاكَ اللَّهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَخْ يَا أَبَا طَلْحَةَ ذَلِكَ مَالٌ رَابِعٌ قَبْلُنَا مِنْكَ وَرَدَدْنَاهُ عَلَيْكَ فَاجْعَلْهُ فِي الْأَقْرَبِينَ فَتَصَدَّقَ بِهِ أَبُو طَلْحَةَ عَلَى ذَوِي رَحِمِهِ قَالَ وَكَانَ مِنْهُمْ أَبِي وَحَسَّانُ قَالَ وَبَاعَ حَسَّانُ حِصَّتَهُ مِنْهُ مِنْ مُعَاوِيَةَ فَقِيلَ لَهُ تَبِيعَ صَدَقَةَ أَبِي طَلْحَةَ فَقَالَ أَلَا أَبِيعُ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ بِصَاعٍ مِنْ دَرَاهِمٍ قَالَ وَكَانَتْ تِلْكَ الْحَدِيقَةُ فِي مَوْضِعٍ قَصْرٍ بَنَى حُدَيْلَةَ الَّذِي بَنَاهُ مُعَاوِيَةُ.

¹ Završetak hadisa ukazuje da Ebu-Talha navedeni palmovik nije stvarno uvakufio, nego im je to dao u posjed pa je daroprimalac mogao kasnije svoj dio prodati. To je stav najvećeg broja pravnika, ali neki dozvoljavaju vakifu da može u vakufnami (zakladnici) uvjetovati da lice u čiju korist uvakufi dobro, može to dobro u slučaju svoje materijalne nužde prodati, što je, možda, i Hassan iskoristio.

**RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA: “KAD SE
DIOBA VRI U PRISUSTVU ROĐAKA,
SIROČADI I SIROMAHA, I NJIMA
NEŠTO DARUJTE...”¹**

2759. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Fadl Ebu-Nu‘man, njemu prenio Ebu-Avane od Ebu-Bišra, on od Seida b. Džubejra, a ovaj od Ibn-Abbasa, radijallahu anhu, koji je kazao:

– Ljudi misle da je ovaj ajet derogiran. Ne, Boga mi, on nije derogiran, nego je od onih ajeta koje ljudi slabo shvaćaju. Obje vrste su nasljednici: nasljednik koji nasljeđuje, a to je onaj koji izdržava i nasljednik koji ne nasljeđuje, a to je onaj kome se kaže lijepa (utješna) riječ; kaže se: “Ne posjedujem (imetak) da bih ti što dao.”

**LIJEPO JE DA UKUĆANI ZA ONOGA
KOJI JE IZNENADA UMRO PODIJELE
SADAKU I IZVRŠE ZAVJETE UMRLOGA**

2760. PRIČAO NAM JE Isma‘il da mu je prenio Malik od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je jedan čovjek rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem:

– Moja je majka iznenada umrla i mislim, da je mogla govoriti, da bi učinila sadaku, pa mogu li je ja za nju podijeliti?

– Da – odgovorio je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem. – Podijeli za nju sadaku!

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُو الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينُ فَارْزُقُوهُمْ مِنْهُ)

٢٧٥٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ أَبُو النَّعْمَانِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بَشِيرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ إِنَّ نَاسًا يَزْعُمُونَ أَنَّ هَذِهِ الْآيَةَ نُسِخَتْ وَلَا وَاللَّهِ مَا نُسِخَتْ وَلَكِنَّهَا مِمَّا تَهَاوَنَ النَّاسُ هُمَا وَالْيَتَامَى وَالْإِنْفُسُ وَذَلِكَ الَّذِي يَرِثُ وَيُورَثُ لَا يَرِثُ فَذَلِكَ الَّذِي يَقُولُ بِالْمَعْرُوفِ يَقُولُ لَا أَمْلِكُ لَكَ أَنْ أُعْطِيكَ .

بَابُ مَا يُسْتَحَبُّ لِمَنْ تُوَفِّي فُجَاءَةً أَنْ يَتَصَدَّقُوا عَنْهُ وَقَضَاءِ النَّذْرِ عَنِ الْمَيِّتِ

٢٧٦٠. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَجُلًا قَالَ لِلنَّبِيِّ ﷺ إِنَّ أُمِّي أَفْتَلَسَتْ نَفْسُهَا وَأَرَاهَا لَوْ تَكَلَّمَتْ تَصَدَّقَتْ أَفَاتَصَدَّقَ عَنْهَا قَالَ نَعَمْ تَصَدَّقْ عَنْهَا .

¹ Nastavak prijevoda 8. ajeta poglavlja En-Nisa glasi: “... i koju lijepu riječ im recite.”

2761. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu prenio Malik od Ibn-Šihaba, ovaj od Ubejdullaha b. Abdullaha, on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je Sa'd b. Ubade tražio rješenje od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, rekavši:

– Umrla mi je majka, a pri njoj je ostao zavjet (koji nije izvršila).

– Izvrši ga u ime nje! – rekao je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

UZIMANJE SVJEDOKA PRI UVAKUFLJENJU I DAVANJU SADAKE

2762. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, njemu saopćio Hišam b. Jusuf, da im je Ibn-Džurejdž rekao:

– Saopćio mi je Ja'la da je čuo Ikrima, oslobođenog roba Ibn-Abbasova, kako kaže:

“Obavijestio nas je Ibn-Abbas da je Sa'du b. Ubadu, radijallahu anhu, bratu Benu-Saida, umrla majka, a on je bio odsutan, pa je poslije došao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: 'Allahov Poslaniče, umrla mi je majka dok sam bio odsutan. Da li će joj što koristiti ako za nju podijelim sadaku?'

'Da' – odgovori Poslanik.

A on reče:

'Ja te uzimam za svjedoka da je moja bašča Mihraf sadaka (u dobrotvorne svrhe) u ime nje.'”

٢٧٦١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ

عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ سَعْدَ بْنَ عُبَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ اسْتَفْتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ إِنَّ أُمِّي مَاتَتْ وَعَلَيْهَا نَذْرٌ فَقَالَ أَقْضِهِ عَنْهَا .

بَابُ الْإِسْفَادِ فِي الْوَقْفِ وَالصَّدَقَةِ

٢٧٦٢. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ

ابْنُ يُوسُفَ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنِي يَعْلَى أَنَّهُ سَمِعَ عِكْرِمَةَ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ يَقُولُ أَنَّنَا ابْنُ عَبَّاسٍ أَنَّ سَعْدَ بْنَ عُبَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَخَا بَنِي سَاعِدَةَ تُوَفِّيَتْ أُمُّهُ وَهُوَ غَائِبٌ عَنْهَا فَاتَى النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أُمِّي تُوَفِّيَتْ وَأَنَا غَائِبٌ عَنْهَا فَهَلْ يَنْفَعُهَا شَيْءٌ إِنْ تَصَدَّقْتُ بِهِ عَنْهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَإِنِّي أَشْهَدُكَ أَنَّ حَائِطِي الْمَخْرَافَ صَدَقَةٌ عَلَيْهَا .

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA: “I SIROČADI IMANJA NJIHOVA URUČITE, HRĐAVO ZA DOBRO NE PODMEĆITE I IMETKE NJIHOVE S IMECIMA VAŠIM NE TROŠITE – TO BI, ZAISTA, BIO VRLO VELIKI GRIJEH. AKO SE BOJITE DA PREMA SIROTCAMA NEĆETE BITI PRAVEDNI, ONDA SE ŽENITE ONIM ŽENAMA KOJE SU VAM DOPUŠTENE...”¹

2763. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, a njemu prenio Šu‘ajb da je Zuhri rekao:

– Urve b. Zubejr je pričao da je pitao Aišu, radijallahu anha, o značenju ajeta: “Ako se bojite da prema ženama sirotama nećete biti pravedni, onda se ženite onim ženama koje su vam dopuštene...”, pa mu je rekla da se to značenje odnosi na sirotu koja je u skrbništvu svog staratelja (gazde), koji hlepi za njezinom ljepotom i njezinim imetkom i hoće da je vjenča ispod iznosa uobičajenog bračnog dara svoje žene, pa im je (zbog toga) zabranjen brak s njima osim ukoliko će biti pravedni prema njima u potpunom određivanju bračnog dara; u protivnom, naređenje im je da vjenčavaju druge žene osim njih. Kasnije su – kaže Aiša – ljudi dalje pitali Allahovog Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pa je Uzvišeni Allah objavio: “Oni traže od tebe propise o ženama. Reci: “Allah će vam objasniti propise o njima...”² – Allah je – kaže Aiša – objasnio u ovom ajetu da su muškarci, kada je u pitanju sirota koja je lijepa i bogata, voljeti da je vjenčaju, a nisu joj davali uobičajeni potpuni bračni dar, a ako nije bila

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَأَتُوا الْيَتَامَىٰ
أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَتَبَدَّلُوا الْخَبِيثَ بِالطَّيِّبِ
وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ إِنَّهُ كَانَ حُوبًا
كَبِيرًا) وَإِنْ خِفْتُمْ أَنْ لَا تَقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ
فَانْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ)

٢٧٦٣. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ
الزُّهْرِيِّ قَالَ كَانَ عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ يُحَدِّثُ أَنَّهُ
سَأَلَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا (وَإِنْ خِفْتُمْ أَنْ
لَا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَانْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ
مِنَ النِّسَاءِ) قَالَتْ هِيَ الْيَتِيمَةُ فِي حَجَرٍ وَلَيْهَا
فَيَرْغَبُ فِي جَمَالِهَا وَمَالِهَا وَيُرِيدُ أَنْ يَتَزَوَّجَهَا
بِأَذْنِي مَنْ سَنَةِ نِسَائِهَا فَتَنْهَوْنَ عَنْ نِكَاحِهَا إِلَّا
أَنْ يُقْسِطُوا لَهَا فِي إِكْمَالِ الصَّدَاقِ وَأَمَرُوا بِنِكَاحِ
مَنْ سِوَاهُنَّ مِنَ النِّسَاءِ قَالَتْ عَائِشَةُ ثُمَّ اسْتَفْتَى
النَّاسُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بَعْدُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ
(وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ)
قَالَتْ فَبَيَّنَّ اللَّهُ فِي هَذِهِ الْآيَةِ أَنَّ الْيَتِيمَةَ إِذَا كَانَتْ
ذَاتَ جَمَالٍ وَمَالٍ رَغِبُوا فِي نِكَاحِهَا وَلَمْ يُلْحِقُوهَا
بِسُنَّتِهَا بِإِكْمَالِ الصَّدَاقِ فَإِذَا كَانَتْ مَرْغُوبَةً عَنْهَا

¹ Nastavak prijevoda 3. ajeta poglavlja En-Nisa glasi: “... sa po dvije, sa po tri i sa po četiri. A ako strahujete da nećete pravedni biti, onda samo sa jednom; ili – eto vam onih koje posjedujete. Tako ćete se najlakše nepravde sačuvati.”

² Nastavak prijevoda 127. ajeta poglavlja En-Nisa: ... nešto vam je već kazao u Knjizi o ženama-sirotama, kojim uskraćujete ono što im je propisano a ne želite da se s njima oženite, i o nejakoj djeci, i o tome da sa siročadi treba da pravedno posutpitate. A Allah sigurno zna za dobro koje činite.”

privlačna, zbog malog imetka i ljepote, ostavljali su je i tragali za drugim ženama.

I kao što su – kaže prenosilac – ostavljali onu koja ih nije privlačila, nisu imali pravo ni da vjenčavaju onu koja im se svidala osim kad joj pravedno ispune bračni dar i daju joj njezino pravo.

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA:

“I provjeravajte siročadi dok ne stasaju za brak; pa ako ocijenite da su zreli, uručite im imanja njihova. I ne žurite da ih rasipnički potrošite dok oni ne odrastu. Ko je imućan – neka se uzdrži, a ako je siromašan – neka onoliko koliko mu je, prema običaju, neophodno troši. A imetke im uručite u prisustvu svjedoka. A dosta je što će se pred Allahom račun polagati.

Muškarcima pripada dio onoga što ostave roditelji i rođaci, a i ženama određeni dio onoga što ostave roditelji i rođaci, bilo toga malo ili mnogo.”³ *Hasiben* znači dosta.

ŠTA ĆE TUTOR (STARATELJ) RADITI U IMETKU SIROČETA I KOLIKO ĆE OD NJEGA UZIMATI U ODNOSU NA SVOJ RAD

2764. PRIČAO NAM JE Harun b. Eš'as, njemu Ebu-Seid, oslobođeni rob Benu-Hašima, ovome Sahr b. Džuvejri prenoseći od Nafija, on od Ibn-Omera, radijallahu anhum, da je Omer u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, podario (uvakufio) svoj imetak, koji se zvaše Semg, a to je bio palmovik, i da je Omer rekao: – Allahov Poslaniče, stekao sam jedan imetak, koji

فِي قِلَّةِ الْمَالِ وَالْجَمَالِ تَرْكُوهَا وَالتَّمَسُّوا غَيْرَهَا مِنَ النِّسَاءِ قَالَ فَكَمَا يَتَرَكُونَهَا حِينَ يَرْعَبُونَ عَنْهَا فَلَيْسَ لَهُمْ أَنْ يَنْكِحُوهَا إِذَا رَغِبُوا فِيهَا إِلَّا أَنْ يُقْسِطُوا لَهَا الْأَوْفَى مِنَ الصَّدَاقِ وَيُعْطُوهَا حَقَّهَا .

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

(وَابْتُلُوا الْيَتَامَى حَتَّى إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ فَإِنْ آنَسْتُمْ مِنْهُمْ رُشْدًا فَادْفَعُوا إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَأْكُلُوهَا إِسْرَافًا وَبِدَارًا أَنْ يَكْبَرُوا وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْ وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ فَأَشْهَدُوا عَلَيْهِمْ وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ نَصِيبًا مَفْرُوضًا) (حَسِيبًا) يَعْنِي كَافِيًا .

بَابُ وَلِلْوَصِيِّ أَنْ يَعْمَلَ فِي مَالِ الْيَتِيمِ وَمَا يَأْكُلُ مِنْهُ بِقَدْرِ عَمَلِهِ

٢٧٦٤. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ الْأَشْعَثِ حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ مَوْلَى بَنِي هَاشِمٍ حَدَّثَنَا صَخْرُ بْنُ جُوَيْرِيَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ عُمَرَ تَصَدَّقَ بِمَالٍ لَهُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَكَانَ يُقَالُ لَهُ ثَمْعٌ وَكَانَ نَخْلًا فَقَالَ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ

³ En-Nisa, 6-7.

U predislamsko doba ostavitelja je nasljeđivao muški član porodice sposoban za borbu, dok su žene i djeca bili isključeni iz nasljedstva. Gornji su ajeti dokinuli taj nepravedni običaj i svakom dali njegova ljudska prava.

mi je dragocjen, i hoću da ga uvakufim.

A Vjerovjesnik mu, sallallahu alejhi ve sellem, reče: – Učini ga sadakom u osnovi njegovoj tako da se ne može ni prodati niti pokloniti niti naslijediti, nego da se samo dijeli njegov prihod (plod) u dobrotvorne svrhe.

Pa ga je Omer uvakufio i darovao na Allahovom putu i u svrhu oslobađanja robova, te za bijednike, gosta, putnika i rodbinu, a da nije grijeh ni onome ko njime upravlja da se koristi njime u granicama dozvoljenog ili da nahrani svoga prijatelja, pod uvjetom da se njime ne bogati.

2765. PRIČAO NAM JE Ubejd b. Isma'il, njemu prenio Ebu-Usame od Hišama, (on) od svoga oca, (a ovaj) da je Aiša, radijallahu anha, rekla da je ajet: "... Ko je imućan neka se uzdrži, a ko je siromašan neka onoliko koliko mu je, prema običaju, neophodno troši..."¹ objavljen u vezi sa starateljem siročeta: ukoliko bude potrebno, (staratelj) može uzeti iz njegovog imetka i to u granicama dozvoljenog.

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
"ONI KOJI BEZ IKAKVA PRAVA JEDU
IMETKE SIROČADI – DOISTA JEDU ONO
ŠTO ĆE IH U VATRU DOVESTI I ONI ĆE
U OGNJU GORJETI."²

2766. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah i rekao:

– Prenio mi je Sulejman b. Bilal od Sevra b. Zejda Medenija, on od Ebul-Gajsa, (ovaj) od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, (a on opet) da je

إِنِّي اسْتَفَدْتُ مَالًا وَهُوَ عِنْدِي نَفِيسٌ فَأَرَدْتُ أَنْ
أَتَصَدَّقَ بِهِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ تَصَدَّقْ بِأَصْلِهِ لَا يُبَاعُ
وَلَا يُوهَبُ وَلَا يُورَثُ وَلَكِنْ يُنْفَقُ ثَمَرُهُ فَتَصَدَّقَ
بِهِ عُمَرُ فَصَدَّقْتُهُ تِلْكَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَفِي الرِّقَابِ
وَالْمَسَاكِينِ وَالضَّيْفِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَلِذِي الْقُرْبَى
وَلَا جُنَاحَ عَلَى مَنْ وَلِيَهُ أَنْ يَأْكُلَ مِنْهُ بِالْمَعْرُوفِ أَوْ
يُؤْكَلَ صَدِيقَهُ غَيْرَ مُتَمَوِّلٍ بِهِ .

٢٧٦٥. حَدَّثَنَا عُيَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا
أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا (وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْ وَمَنْ
كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ) قَالَتْ أَنْزَلَتْ فِي
وَالِي الْيَتِيمِ أَنْ يُصِيبَ مِنْ مَالِهِ إِذَا كَانَ مُحْتَاجًا
بِقَدْرِ مَالِهِ بِالْمَعْرُوفِ .

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ
أَمْوَالَ الْيَتَامَى ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ
فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا)

٢٧٦٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي
سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ ثَوْرٍ بْنِ زَيْدٍ الْمَدَنِيِّ عَنْ
أَبِي الْغَيْثِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

¹ En-Nisa, 6.

Islam je posebnu pažnju obratio pravima siročadi. Staratelj bi po pravilu trebao za siročće posebno spremati hranu, ali radi olakšanja o opskrbi mogu pri potrebi živjeti u zajednici, ali staratelji trebaju s njima postupati kao s braćom.

² En-Nisa, 10.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:
 “Klonite se sedam upropašćujućih stvari (velikih grijeha)!”
 “Koje su to, Allahov Poslaniče?” – upitaše (prisutni).
 “Pridruživanje Allahu druga, čarolije (sihr), ubijanje osobe koju je Allah zabranio ubiti osim kad za to postoji opravdan razlog, jedenje kamate, jedenje imetka siročeta, bježanje iz bojnih redova i potvrnanje poštenih žena – pravovjernica, koje su nedužne (i o tome ništa ne znaju).”

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA:

“... I PITAJU TE O SIROČADI.

RECI: ‘BOLJE JE IMANJA NJIHOVA UNAPRIJEDITI!’ A AKO BUDETE S NJIMA ZAJEDNO ŽIVJELI, PA ONI SU BRAĆA VAŠA, A ALLAH UMIJE RAZLIKOVATI POKVARENJAKA OD DOBROČINITELJA. DA JE ALLAH HTIO, MOGAO VAM JE PROPISATI ONO ŠTO VAM JE TEŠKO; ON JE, ZAISTA, SILAN I MUDAR.”³

Le e‘anetekum znači: mogao vam je dati poteškoću i tegobu, a *a’net* znači: pokoran.

2767. REKAO NAM JE Sulejman, njemu prenio Hammad od Ejjuba, a on da je Nafi‘ rekao: “Ibn-Omer nije nikome odbio (ponuđene mu) oporuke (staratelja).”

Ibn-Sirinu je bilo najdraže da se u vezi s imetkom siročeta skupa nađu oni koji mu iskreno dobro misle i njegovi staratelji-prijatelji, pa da (zajednički) vijećaju šta ja za siroče bolje.

Kad bi Tavus bio upitan za kakvu stvar siročeta, citirao bi (ajet): “Allah umije razlikovati pokvarenjaka od dobročinitelja.”

عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُوبِقَاتِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا هُنَّ قَالَ الشِّرْكُ بِاللَّهِ وَالسَّحَرُ وَقَتْلُ النَّفْسِ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَكْلُ الرِّبَا وَأَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ وَالتَّوَلَّى يَوْمَ الزَّحْفِ وَقَذْفُ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ الْغَافِلَاتِ .

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامَى قُلْ إِصْلَاحٌ لَهُمْ خَيْرٌ وَإِنْ تُخَالِطُوهُمْ فَإِخْوَانُكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ الْمُصْلِحِ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَعْنَتَكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ)

(لَأَعْنَتَكُمْ) لَأَخْرَجَكُمْ وَضَيَّقَ (وَعَنَتِ) خَضَعَتْ .

٢٧٦٧ . وَقَالَ لَنَا سُلَيْمَانُ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ قَالَ مَا رَدَّ ابْنُ عُمَرَ عَلَى أَحَدٍ وَصِيَّةً وَكَانَ ابْنُ سِيرِينَ أَحَبَّ الْأَشْيَاءِ إِلَيْهِ فِي مَالِ الْيَتِيمِ أَنْ يَجْتَمَعَ إِلَيْهِ نَصَحَاؤُهُ وَأَوْلِيَاؤُهُ فَيَنْظُرُوا الَّذِي هُوَ خَيْرٌ لَهُ وَكَانَ طَاوُسٌ إِذَا سُئِلَ عَنْ شَيْءٍ مِنْ أَمْرِ الْيَتَامَى قَرَأَ (وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ الْمُصْلِحِ) وَقَالَ عَطَاءٌ فِي يَتَامَى الصَّغِيرِ وَالْكَبِيرِ يُنْفِقُ الْوَلِيُّ عَلَى كُلِّ إِنْسَانٍ بِقَدْرِهِ مِنْ حِصَّتِهِ .

3 El-Bekare, 220.

Ata je o siročadi, malodobnim i odraslim, izjavio: “Staratelj će trošiti na svako siroče prema njegovoj potrebi iz njegovog dijela (imetka).”

UZIMANJE SIROČETA ZA POSLUGU
NA PUTU I KOD KUĆE, KAD JE TO U
NJEGOVU KORIST I NADZOR MAJKE ILI
NJEZINOG MUŽA NAD SIROČETOM.¹

2768. PRIČAO NAM JE Ja’kub b. Ibrahim b. Kesir, njemu prenio Ibn-Ulejje, a ovome Abdul-Aziz da je Enes, radijallahu anhu, kazao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao je u Medinu i nije imao slugu, pa me je Ebu-Talha uzeo za ruku, otišao sa mnom do Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: “Allahov Poslaniče, Enes je, zaista, pametan dječak, pa neka te posluži!”

“I ja sam ga služio” – kaže Enes – “na putovanju i kod kuće i nije mi nikada ni za što, što sam uradio rekao: ‘Zašto si to tako uradio?’, a niti za ono što nisam uradio: ‘Zašto to nisi tako uradio?’”

DOZVOLJENO JE DA NEKO UVAKUFI
ZEMlju A NE OZNAČI JOJ GRANICE; ISTO
TAKO JE SA SADAKOM

2769. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme prenoseći od Malika, on od Ishaka b. Abdullaha b. Ebu-Talhe, da je čuo Enesa b. Malika, radijallahu anhu, kako kaže:

– Ebu-Talha bijaše od ensarija u Medini najbogatiji palmama, a najdraži mu od njegovog imetka bijaše (palmovik) Bejruha, naspram džamije. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ulazio

بَاب اسْتِخْدَامِ الْيَتِيمِ فِي السَّفَرِ وَالْحَضَرِ
إِذَا كَانَ صَاحِبًا لَهُ وَنَظَرَ أُمَّهُ وَزَوْجَهَا لِلْيَتِيمِ

٢٧٦٨. حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ كَثِيرٍ
حَدَّثَنَا ابْنُ عُثَيْمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمَدِينَةُ لَيْسَ
لَهُ خَادِمٌ فَأَخَذَ أَبُو طَلْحَةَ بِيَدِي فَأَنْطَلَقَ بِي إِلَى
رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَنَسًا غُلَامٌ
كَيْسٌ فَلْيَخْدُمْكَ قَالَ فَخَدَمْتُهُ فِي السَّفَرِ وَالْحَضَرِ
مَا قَالَ لِي لَشَيْءٍ صَنَعْتُهُ لَمْ صَنَعْتَ هَذَا هَكَذَا وَلَا
لَشَيْءٍ لَمْ أَصْنَعُهُ لَمْ تَصْنَعْ هَذَا هَكَذَا.

بَاب إِذَا وَقَفَ أَرْضًا وَلَمْ يُبَيِّنِ
الْحُدُودَ فَهُوَ جَائِزٌ وَكَذَلِكَ الصَّدَقَةُ

٢٧٦٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ
عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّهُ
سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ
كَانَ أَبُو طَلْحَةَ أَكْثَرَ أَنْصَارِيٍّ بِالْمَدِينَةِ مَالًا
مِنْ نَخْلٍ أَحَبُّ مَالِهِ إِلَيْهِ بَيْرُ حَاءَ مُسْتَقْبَلَةَ

¹ Po mišljenju najvećeg broja pravnika malikijske škole, majka siročeta ima pravo nadzora nad opskrbom i odgojem djeteta, makar i ne bila službeno postavljena za njegovog staratelja, a očuh kad je siroče već kod njega.

je u njega i u njemu pio dobru vodu. Pa pošto je – kaže Enes – objavljeno: “Nećete zaslužiti nagradu sve dok ne udijelite dio od onoga što vam je nadraže...”², Ebu-Talha je ustao i rekao:

– Allahov Poslaniče, Allah kaže: “Nećete zaslužiti nagradu sve dok ne udijelite dio od onoga što vam je najdraže...”, a meni je od mojih dobara najdraža Bejruha. Neka ona bude sadaka u ime Allaha, a nadam se da je to pravo dobročinstvo i da će (mi) biti zaliha kod Allaha. Raspolazi njom kako ti Allah nalaže!

– Izvrsno! – reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem. To je imetak koji će napredovati, ili – ... koji će se vratiti – ne zna Ibn-Seleme (koji je od dva spomenuta izraza rekao).

– Čuo sam šta si rekao. Mislim da ga trebaš učiniti (vakufom) u korist rodbine.

– Učinit ću to, Allahov Poslaniče – reče Ebu-Talha.

Potom ga je Ebu-Talha podijelio svojoj rodbini i svojim amidžićima. Isma‘il, Abdullah b. Jusuf, Jahja b. Jahja, prenoseći ovaj hadis od Malika, rekli su: “... koji će se vratiti.”

2770. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdur-Rahim, njemu saopćio Revh b. Ubade, a ovome Zekerijja b. Ishak, koji kaže:

– Pričao mi je Amr b. Dinar prenoseći od Ikrime, on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, da je neki čovjek rekao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da mu je umrla majka i da li će joj koristiti ako za nju podijeli sadaku.

– Da – reče Resulallah sallallahu alejhi ve sellem.

– Imam Mihraf (palmovik) i uzimam te za svjedoka da ga činim vakufom za nju.

الْمَسْجِدِ وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَدْخُلُهَا وَيَشْرَبُ مِنْ مَاءٍ فِيهَا طَيِّبٍ قَالَ أَنَسٌ فَلَمَّا نَزَلَتْ (لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ) قَامَ أَبُو طَلْحَةَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ (لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ) وَإِنَّ أَحَبَّ أَمْوَالِي إِلَيَّ بَيْرُحَاءُ وَإِنَّهَا صَدَقَةٌ لِلَّهِ أَرْجُو بَرَّهَا وَذُخْرَهَا عِنْدَ اللَّهِ فَضَعُهَا حَيْثُ أَرَاكَ اللَّهُ فَقَالَ بَخْ ذَلِكَ مَالٌ رَابِحٌ أَوْ رَابِحٌ شَكٌّ ابْنُ مَسْلَمَةَ وَقَدْ سَمِعْتُ مَا قُلْتَ وَإِنِّي أَرَى أَنْ تَجْعَلَهَا فِي الْأَقْرَبِينَ قَالَ أَبُو طَلْحَةَ أَفَعَلَ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَسَمَهَا أَبُو طَلْحَةَ فِي أَقَارِبِهِ وَفِي بَنِي عَمِّهِ وَقَالَ إِسْمَاعِيلُ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ وَيَحْيَى بْنُ يَحْيَى عَنْ مَالِكٍ رَابِحٌ .

٢٧٧٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ أَخْبَرَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَجُلًا قَالَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِنَّ أُمَّهُ تُوفِّيتُ أَيْنَعُهَا إِنْ تَصَدَّقْتُ عَنْهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَإِنْ لِي مَخْرَافًا وَأَشْهَدُكَ أَنِّي قَدْ تَصَدَّقْتُ بِهَا عَنْهَا .

2 Ali-Imran, 92.

PUNOVAŽNO JE KAD GRUPA (SUVLASNIKA) UVAKUFI ZEMLJU NEOZNAČENIH DIJELOVA

2771. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu prenio Abdul-Varis od Ebu-Tejjaha, a on da je Enes, radijallahu anhu, kazao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je gradnju džamije i rekao: “O, sinovi Nedždžara, recite mi cijenu ove vaše bašče!”

– Ne, tako nam Allaha – rekli su oni. – Nećemo tražiti za nju protuvrijednost osim kod Allaha.

KAKO SE VAKUF REGISTRUJE

2772. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jezid b. Zurej, ovome prenio Ibn-Avn od Nafija, a ovaj da je Ibn-Omer, radijallahu anhu, kazao:

– Omer je dobio u Hajberu zemlju (Semg), pa je došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: “Dobio sam zemlju. Nisam nikad imao imetka dražeg od nje. Šta mi naređuješ u vezi s njom?”

“Ako hoćeš namijeni njenu osnovu u dobrotvorne svrhe i uvakufi je” – reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

Tada ju je Omer uvakufio u korist siromaha, rodbine, oslobađanja robova, na Allahovom putu (borba tj. džihad), za gosta, putnika (koji je ostao bez materijalnih sredstava), a nije grijeh onome ko njom upravlja da je koristi u granicama dozvoljenog i nahrani prijatelja ne sakupljajući time sebi imetak, a da se njezina osnova (temelj) ne može ni prodati, ni pokloniti, ni naslijediti.

بَابُ إِذَا أُوقِفَ جَمَاعَةٌ أَرْضًا مَشَاعًا فَهُمْ جَائِزٌ

٢٧٧١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ أَمْرُ النَّبِيِّ ﷺ بَيْنَاءِ الْمَسْجِدِ فَقَالَ يَا بَنِي النَّجَّارِ ثَامِنُونِي بِحَائِطِكُمْ هَذَا قَالُوا لَا وَاللَّهِ لَا نَطْلُبُ ثَمَنَهُ إِلَّا إِلَى اللَّهِ .

بَابُ الْوَقْفِ كَيْفَ يُكْتَبُ

٢٧٧٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَصَابَ عُمَرُ بِخَيْرِ أَرْضًا فَأَتَى النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ أَصَبْتُ أَرْضًا لَمْ أَصِبْ مَالًا قَطُّ أَنْفَسَ مِنْهُ فَكَيْفَ تَأْمُرُنِي بِهِ قَالَ إِنْ شِئْتَ حَبَسْتَ أَصْلَهَا وَتَصَدَّقْتَ بِهَا فَتَصَدَّقَ عُمَرُ أَنَّهُ لَا يُبَاعُ أَصْلُهَا وَلَا يُوهَبُ وَلَا يُورَثُ فِي الْفُقَرَاءِ وَالْقُرْبَى وَالرَّقَابِ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالضَّيْفِ وَابْنِ السَّبِيلِ لَا جُنَاحَ عَلَى مَنْ وَلِيَهَا أَنْ يَأْكُلَ مِنْهَا بِالْمَعْرُوفِ أَوْ يُطْعِمَ صَدِيقًا غَيْرَ مُتَمَوِّلٍ فِيهِ .

UVAKUFLJENJE U KORIST BOGATOG, SIROMAHA I GOSTA

2773. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim, njemu prenio Ibn-Avn od Nafija, on od Ibn-Omera, da je Omer, radijallahu anhu, imao imetak u Hajberu, došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i to mu kazao, te je Vjerovjesnik rekao:

– Ako hoćeš, da to uvakufiš?

Tada je taj svoj imetak Omer uvakufio u korist siromaha, bijednika i rođaka (bili siromašni ili bogati) i gosta.

UVAKUFLJENJE ZEMLJE ZA DŽAMIJU

2774. PRIČAO NAM JE Ishak, a njemu Abdus-Samed, koji je rekao:

– Čuo sam svoga oca kako kaže: “Pričao nam je Ebu-Tejjah da je njemu prenio Enes b. Malik, radijallahu anhu: Kad je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao u Medinu, naredio je (izgradnju) džamije rekavši:

‘O sinovi Nedždžara, recite mi cijenu za ovu vašu bašću!’

‘Ne, tako nam Allaha’ – rekli su oni. ‘Nećemo tražiti za nju protuvrijednost, osim kod Allaha, dželle šanuhu.’”

UVAKUFLJENJE STOKE, KONJA, ROBE (POKUĆSTVA) I NOVCA (ZLATA I SREBRA)

Zuhri je rekao za onoga koji je odredio hiljadu zlatnika na Allahovom putu i predao ih svom dječaku, trgovcu, da njima trguje, a njihovu dobit odredio kao sadaku bijednicima i rođacima (u vezi s tim) da li čovjek može da jede što od zarade (dobitka) tih hiljadu (zlatnika) iako zaradu od njih nije odredio kao sadaku bijednicima: “Nema pravo da od nje bilo šta jede.”

بَابُ الْوَقْفِ لِلْغَنِيِّ وَالْفَقِيرِ وَالضَّعِيفِ

٢٧٧٣. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَجَدَ مَالًا بِخَيْبَرَ فَأَتَى النَّبِيَّ ﷺ فَأَخْبَرَهُ قَالَ إِنْ شِئْتَ تَصَدَّقْتَ بِهَا فَتَصَدَّقَ بِهَا فِي الْفُقَرَاءِ وَالْمَسَاكِينِ وَذِي الْقُرْبَى وَالضَّعِيفِ .

بَابُ وَقْفِ الْأَرْضِ لِلْمَسْجِدِ

٢٧٧٤. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو التَّيَّاحِ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمَدِينَةَ أَمَرَ بِنَاءَ الْمَسْجِدِ وَقَالَ يَا بَنِي النَّجَّارِ ثَامِنُونِي بِحَائِطِكُمْ هَذَا قَالُوا لَا وَاللَّهِ لَا نَطْلُبُ ثَمَنَهُ إِلَّا إِلَى اللَّهِ .

بَابُ وَقْفِ الدَّوَابِّ وَالْكُرَاعِ وَالْعُرُوضِ وَالصَّامِتِ

وَقَالَ الزُّهْرِيُّ فِيمَنْ جَعَلَ أَلْفَ دِينَارٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَدَفَعَهَا إِلَى غُلَامٍ لَهُ تَاجِرٌ يَتَجَرُّ بِهَا وَجَعَلَ رِبْحَهُ صَدَقَةً لِلْمَسَاكِينِ وَالْأَقْرَبِينَ هَلْ لِلرَّجُلِ أَنْ يَأْكُلَ مِنْ رِبْحِ ذَلِكَ أَلْفِ شَيْئًا وَإِنْ لَمْ يَكُنْ جَعَلَ رِبْحَهَا صَدَقَةً فِي الْمَسَاكِينِ قَالَ لَيْسَ لَهُ أَنْ يَأْكُلَ مِنْهَا .

2775. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja, a ovome Ubejdullah, rekavši:

– Prenio mi je Nafi' od Ibn-Omera, radijallahu anhum, da je Omer dao nekom čovjeku konja da ga jaše na Allahovom putu, a tog konja je Omer darovao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, za potrebe džihada. Kasnije je Omer, kad ga je već bio uvakufio, obaviješten da se navedeni (konj) prodaje, pa je Omer pitao Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da ga kupi, a Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ne kupuj ga i ne vraćaj se na svoju sadaku!”

IZDRŽAVANJE VAKUFOSKIH SLUŽBENIKA

2776. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu prenio Malik od Ebu-Zinada, on od A' redža, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Neka se mojim nasljednicima ne dijeli nijedan dinar (od moje zaostavštine). Ono što ostane poslije mene je vakuf, izuzimajući opskrbu mojih žena i zaradu službenika moga (vakufa).

2777. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu prenio Hammad od Ejuba, on od Nafija, (ovaj) od Ibn-Omera, radijallahu anhum, da je Omer uvjetovao u svom uvakufljenju da onaj ko bude njime upravljao može (od njega) jesti i nahraniti svoga prijatelja, u granicama dozvoljenog ne priskrbujući (ne sakupljajući) imetak sebi.

٢٧٧٥. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ

قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ عُمَرَ حَمَلَ عَلَى فَرَسٍ لَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَعْطَاهَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لِيَحْمِلَ عَلَيْهَا رَجُلًا فَأَخْبَرَ عُمَرُ أَنَّهُ قَدْ وَقَفَهَا يَبِيعُهَا فَسَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَنْ يَتَنَاعَهَا فَقَالَ لَا تَبْتَاعَهَا وَلَا تَرْجِعَنَّ فِي صَدَقَتِكَ .

باب نفقة القيم للوقف

٢٧٧٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا

مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا يَقْتَسِمُ وَرَثَتِي دِينَارًا وَلَا دِرْهَمًا مَا تَرَكْتُ بَعْدَ نَفَقَةِ نِسَائِي وَمُتُونَةِ عَامِلِي فَهُوَ صَدَقَةٌ .

٢٧٧٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَمَادٌ عَنْ

أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ عُمَرَ اشْتَرَطَ فِي وَقْفِهِ أَنْ يَأْكُلَ مَنْ وَلِيَهُ وَيُؤْكَلَ صَدِيقُهُ غَيْرَ مُتَمَوِّلٍ مَالًا .

KAD NEKO UVAKUFI ZEMLJU
ILI BUNAR I UVJETUJE ZA SEBE NEŠTO
KAO ŠTO JE NPR. KOFA KOJOM BI SE
KORISTILI MUSLIMANI

Enes je uvakufio (u Medini) kuću, i kad god bi došao, u njoj bi odsjeo.

Zubejr je uvakufio svoje kuće i naglasio da u njima mogu stanovati njegove kćerke, ukoliko se vrate od muževa, s tim da ne nanose nikakvu štetu i da ih ne oštećuju. Ukoliko se neka uda i time ne bude imala potrebe da stanuje u njima, gubi na to pravo.

Ibn-Omer dao je svoj dio kuće (naslijeđen) od svoga oca Omera, za stanovanje potrebnima od roda Abdullaha (b. Omera).

2778. Abdan je izjavio:

- Prenio mi je moj otac od Šu'be, on od Ebu-Ishaka, a ovaj od Ebu-Abdur-Rahmana, da su se Osmanu, radijallahu anhu, kad je bio opkoljen, približili neki ashabi i on im rekao:
- Zaklinjem vas, i to zaklinjem samo drugove Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem:
- Zar vi ne znate da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:
- Ko će iskopati (bunar) Rume, pa da ima Džennet?
- i ja sam ga iskopao.
- Zar ne znate da je on rekao: “Ko će otpremiti vojsku za Tebuk, pa da ima Džennet?”, i ja sam je otpremio (tj. snabdio). Oni su mu to što je kazao potvrdili, (kaže Abdur-Rahman)¹.

بَابُ إِذَا وَقَفَ أَرْضًا أَوْ بَيْتًا
وَأَشْتَرَطَ لِنَفْسِهِ مِثْلَ دَلَاءِ الْمُسْلِمِينَ

وَأَوْقَفَ أَنَسٌ دَارًا فَكَانَ إِذَا قَدِمَهَا نَزَّهَا وَتَصَدَّقَ
الزُّبَيْرُ بِدُورِهِ وَقَالَ لِلْمُرْدُودَةِ مِنْ بَنَاتِهِ أَنْ تَسْكُنَ
غَيْرَ مُضَرَّةٍ وَلَا مُضَرٍّ بِهَا فَإِنْ اسْتَعْنَتْ بِزَوْجٍ
فَلَيْسَ لَهَا حَقٌّ وَجَعَلَ ابْنُ عُمَرَ نَصِيحَهُ مِنْ دَارِ
عُمَرَ سُكْنَى لِذَوِي الْحَاجَةِ مِنْ آلِ عَبْدِ اللَّهِ .

٢٧٧٨ . وَقَالَ عَبْدَانُ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ شُعْبَةَ عَنْ
أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ عُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُ حِينَ حُوصِرَ أَشْرَفَ عَلَيْهِمْ وَقَالَ أَنشُدْكُمْ اللَّهَ
وَلَا أَنشُدُ إِلَّا أَصْحَابَ النَّبِيِّ ﷺ أَلَسْتُمْ تَعْلَمُونَ
أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ حَفَرَ رُومَةَ فَلَهُ الْجَنَّةُ
فَحَفَرْتُهَا أَلَسْتُمْ تَعْلَمُونَ أَنَّهُ قَالَ مَنْ جَهَّزَ جَيْشَ
الْعُسْرَةِ فَلَهُ الْجَنَّةُ فَجَهَّزْتُهُمْ قَالَ فَصَدَّقُوهُ بِمَا قَالَ
وَقَالَ عُمَرُ فِي وَفِّهِ لَا جُنَاحَ عَلَى مَنْ وَلِيَهُ أَنْ يَأْكُلَ
وَقَدْ يَلِيهِ الْوَاقِفُ وَغَيْرُهُ فَهُوَ وَاسِعٌ لِكُلِّ .

¹ Kuću halife Osmana opkolili su nezadovoljnici 35. (656.) godine pod rukovodstvom zloglasnog Abdullaha b. Sebea tražeći da se odrekne hilafeta u korist Alije.

Prema navodima Tirmizija i Nesaija, Sumame b. Hazen Kušejri kaže:

– Bio sam pred kućom kad se pojavio halifa Osman i pobunjenicima rekao: “Dajte mi one koji imaju dokaze protiv mene!”

Tada su mu uvedena dvojica, poput dva magarca, pa im se Osman približio i rekao:

– Zaklinjem vas Allahom i islamom, znate li, kad je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao u Medinu, da u njoj nije bilo pitke vode osim bunara Rume, pa je on rekao: “Ko će kupiti bunar Rume, i da njegova kofa za grabljenje vode bude kao i kofe muslimana, pa da ima veće dobro od njega u Džennetu?”

Omer je u vezi sa svojim vakufom rekao:

“Nema grijeha onome ko njim upravlja da (od njega) jede”, a njime (kaže Buhari) već upravljaše vakif i drugi osim njega, a to obuhvata sve (službenike).

**PUNOVAŽNO JE KAD VAKIF KAŽE:
“VRIJEDNOST UVAKUFLJENOG TRAŽIM
SAMO KOD ALLAHA.”**

2779. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu prenio Abdul-Varis od Ebu-Tejjaha, a (on) da je Enes, radijallahu anhu, kazao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “O sinovi Nedždžara, odredite cijenu za vašu bašću...!”

“Njezinu vrijednost” – rekli su oni – “tražimo samo kod Allaha.”

بَابُ إِذَا قَالَ الْوَاقِفُ لَا نَطْلُبُ
ثَمَنَهُ إِلَّا إِلَى اللَّهِ فَهُوَ جَائِزٌ

٢٧٧٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ
أَبِي التَّيَّاحِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ
يَا بَنِي النَّجَّارِ ثَامِنُونِي بِحَائِطِكُمْ قَالُوا لَا نَطْلُبُ
ثَمَنَهُ إِلَّا إِلَى اللَّهِ .

Ja sam ga kupio iz svog imetka, a vi mi danas ne dozvoljavate da iz njega pijem, nego pijem vodu iz mora!

– Da, tako nam Allaha – odgovorili su.

– Zaklinjem vas Allahom i islamom – rekao je Osman – znate li da je Resulullahova, alejhis-selam, džamija postala tijesna za njezine posjetioce, pa je Allahov Poslanik rekao: “Ko će kupiti dio zemljišta toga i toga, da se pripoji džamiji, pa da ima veće dobro od njega u Džennetu?”

– Ja sam to zemljište kupio iz svoga imetka, a vi me danas sprečavate da u njoj klanjam!

– Da, tako nam Allaha – rekli su.

– Zaklinjem vas Allahom i islamom, znate li da sam ja otpremio i hranom opksrbio vojsku za Tebuk iz svog imetka?

– Da, tako nam Allaha, rekli su.

Zaklinjem vas Allahom i islamom, znate li da je Allahov Poslanik bio na Sebiru iznad Mekke sa mnom, Ebu-Bekrom i Omerom, pa se uzdrma brdo, kamenje poleti na nas, a ja ga zaustavljah, jer se na njemu nalazio Vjerovjesnik, Ebu-Bekr i još dva druga?

– Da, tako nam Allaha – rekli su oni.

Tada je Osman tri puta uzviknuo: “Allah je najveći! On je Gospodar Ka’be!” On je ovo sve posvjedočio i ja svjedočim.”

Historičari navode da je Osman spomenuti bunar kupio od jednog Jevreja za 25.000 dirhema, jer je on vodu prodavao žednima kao i svaku trgovačku robu. Za vojsku upućenu prema Tebuku protiv Bizantije 9/630. godine dao je 300 deva natovarenih hranom i hiljadu dukata.

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
 “O VJERNICI, KADA VAM SE PRIBLIŽI
 SMRT, PRILIKOM DAVANJA OPORUKE
 NEKA VAM POSVJEDOČE DVOJICA
 PRAVEDNIH ROĐAKA VAŠIH ILI NEKA
 DRUGA DVOJICA, KOJI NISU VAŠI
 – AKO STE NA PUTU A POJAVE SE ZNACI
 SMRTI. A AKO POSUMNJATE, ZADRŽITE
 IH POSLIJE OBAVLJENOG NAMAZA
 I NEKA SE ALLAHOM ZAKUNU: ‘MI
 ZAKLETVU NI ZA KAKVU CIJENU
 NEĆEMO PRODATI MAKAR SE RADILO
 I O KAKVOM ROĐAKU, I SVJEDOČENJE
 KOJE JE ALLAH PROPISAO NEĆEMO
 USKRATITI, JER BISMO TADA BILI,
 DOISTA GRJEŠNICI.’ A AKO SE DOZNA
 DA SU NJIH DVOJICA ZGRIJEŠILA, ONDA
 ĆE NJIH ZAMIJENITI DRUGA DVOJICA
 OD ONIH KOJIMA JE ŠTETA NANESENA,
 I NEKA SE ALLAHOM ZAKUNU: ‘NAŠE
 ZAKLETVE SU VJERODOSTOJNIJE OD
 ZAKLETVI NJIHOVIH, MI SE NISMO KRIVO
 ZAKLELI, JER BISMO TADA, ZAISTA,
 NEPRAVEDNI BILI.’ NAJLAKŠE TAKO ONI
 MOGU IZVRŠITI SVJEDOČENJE SVOJE
 ONAKO KAKO TREBA, I DA SE NE PLAŠE
 DA ĆE NJIHOVE ZAKLETVE DRUGIM
 ZAKLETVAMA BITI POBIJENE. ‘I BOJTE
 SE ALLAHA I SLUŠAJTE! A ALLAH NEĆE
 UKAZATI NA PRAVI PUT LJUDIMA KOJI
 SU NEPOSLUŠNI.’”¹

Jednina od *evlejani* je *evla*, a od ove riječi je *evla bihi* (što znači *preči njemu*). ‘*Usire* znači *pokaži se*, a ‘*serna* znači *pokazali smo se*.

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
 شَهَادَةُ بَيْنَكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمْ أَمُوتٌ حِينَ
 الْوَصِيَّةِ اثْنَانِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ أَوْ آخَرَانِ مِنْ
 غَيْرِكُمْ إِنْ أَنْتُمْ ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَأَصَابَتْكُمْ
 مُصِيبَةُ أَمُوتٍ تَحْبِسُونَهُمَا مِنْ بَعْدِ الصَّلَاةِ
 فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ إِنْ أَرْتَبْتُمْ لَا نَشْتَرِي بِهِ ثَمَنًا
 وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَى وَلَا نَكْتُمُ شَهَادَةَ اللَّهِ إِنَّا إِذَا
 مِنْ الْأَثَمِينَ فَإِنْ عَثَرَ عَلَى أَنَّهُمَا اسْتَحَقَّا إِثْمًا
 فَآخَرَانِ يَقُومَانِ مَقَامَهُمَا مِنَ الَّذِينَ اسْتَحَقَّ
 عَلَيْهِمُ الْأُولَيَانِ فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ لَشَهَادَتُنَا أَحَقُّ
 مِنْ شَهَادَتِهِمَا وَمَا اعْتَدَيْنَا إِنَّا إِذَا مِنْ الظَّالِمِينَ
 ذَلِكَ أَذْنَى أَنْ يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلَى وَجْهِهَا أَوْ
 يَخَافُوا أَنْ تُرَدَّ أَيْمَانٌ بَعْدَ أَيْمَانِهِمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ
 وَاسْمِعُوا وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ)

الْأُولَيَانِ وَاحِدُهُمَا أَوَّلَى وَمِنْهُ أَوَّلَى بِهِ عَثَرَ أَظْهَرَ
 أَعَثَرْنَا أَظْهَرْنَا .

¹ El-Maide: 106-108

2780. REKAO MI JE Ali b. Abdullah, njemu Jahja b. Adem, ovome prenio Ibn-Ebi-Zaide od Muhammeda b. Ebi-Kasima, on od Abdul-Melika b. Seida b. Džubejra, ovaj od svoga oca, (a on opet) da je Ibn-Abbas, radijallahu anhumu, kazao:

– Neki čovjek iz (plemena) Benu-Sehm izašao je (na put) s Temimom ed-Darijem i Adijjom b. Beddaom, pa je Es-Sehmi umro u zemlji u kojoj ne bijaše nijedan musliman, i kada su oni stigli s njegovom ostavštinom, nedostajala je jedna srebrna posuda zlatom gravirana, koju su izgubili, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, od obojice tražio da se zakunu. Kasnije se ta posuda našla u Mekki i (vlasnici) su rekli: “Kupili smo je od Temima i Adijja.” Tada su ustala dva bližnja rođaka umrlog Sehma i zaklela se: “Svakako, ispravnije je naše svjedočenje od njihovog svjedočenja i zaista je posuda vlasništvo njihovog (umrlog) druga.”

– Zbog njih je – kaže Ibn-Abbas – objavljen ovaj ajet: “O, vjernici, kada vam se približi smrt, prilikom davanja oporuke, neka vam posvjedoče...”

IZVRŠILAC OPORUKE ISPLAĆUJE DUGOVE UMRLOGA I BEZ PRISUSTVA NASLJEDNIKA

2781. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Sabik, ili Fadl b. Jakub, od njega ovome prenio Šejban Ebu-Mu'avija od Firasa, koji kaže da je Ša'bi rekao: “Pričao nam je Džabir b. Abdullah Ensari, radijallahu anhu, da je njegov otac poginuo u Bitki na Uhudu, a iza sebe je ostavio šest kćeri i pri sebi dug. Kada se približila berba datula, došao sam Allahovom Poslaniku i rekao:

– Allahov Poslaniče, ti već znaš da je moj otac poginuo na Uhudu. Na njemu je ostao veliki dug i ja želim da te vide potraživači duga.

– Idi – reče Poslanik – i sve datule razvrstaj na jednom mjestu!

٢٧٨٠. وَقَالَ لِي عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا يُحْيَى بْنُ أَدَمَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ سَعِيدٍ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَرَجَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي سَهْمٍ مَعَ تَمِيمِ الدَّارِيِّ وَعَدِيِّ بْنِ بَدَاءٍ فَمَاتَ السَّهْمِيُّ بِأَرْضٍ لَيْسَ بِهَا مُسْلِمٌ فَلَمَّا قَدِمَا بِتَرِكَتِهِ فَقَدُوا جَامًا مِنْ فِضَّةٍ مُخَوَّصًا مِنْ ذَهَبٍ فَأَخْلَفَهُمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ وَجَدَ الْجَامَ بِمَكَّةَ فَقَالُوا ابْتِغَاءَهُ مِنْ تَمِيمٍ وَعَدِيِّ فَقَامَ رَجُلَانِ مِنْ أَوْلِيَائِهِ فَحَلَفَا لَشَهَادَتِنَا أَحَقُّ مِنْ شَهَادَتِهِمَا وَإِنَّ الْجَامَ لِصَاحِبِهِمْ قَالَ وَفِيهِمْ نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدُكُمُ الْمَوْتَ).

بَابُ قَضَاءِ الْوَصِيِّ دُيُونِ أَمْلَيْتِ بِغَيْرِ مَحْضَرٍ مِنَ الْوَرَثَةِ

٢٧٨١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَابِقٍ أَوْ الْفَضْلُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْهُ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ فِرَاسٍ قَالَ قَالَ الشَّعْبِيُّ حَدَّثَنِي جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ أَبَاهُ اسْتَشْهَدَ يَوْمَ أُحُدٍ وَتَرَكَ سِتَّ بَنَاتٍ وَتَرَكَ عَلَيْهِ دَيْنًا فَلَمَّا حَضَرَ جَدَادُ النَّخْلِ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ عَلِمْتُ أَنَّ وَالِدِي اسْتَشْهَدَ يَوْمَ أُحُدٍ وَتَرَكَ عَلَيْهِ دَيْنًا كَثِيرًا وَإِنِّي أَحِبُّ أَنْ

– To sam uradio, pozvao ih, a zatim sam pozvao i Poslanika. Kad su vidjeli datule, toga časa su me opkolili. Pošto je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, vidio šta oni čine, obišao je oko najveće hrpe tri puta, zatim sjeo pokraj nje i rekao:

– Zovi svoje drugove!

I on im je stalno mjerio dok Allah nije dao da moj roditelj isplati dug. Ja sam, Allaha mi, bio zadovoljan da Allah da da se moj roditelj razduži, pa makar se ja vratio svojim sestrama bez ijedne datule.

Allaha mi, sva mjesta na kojima su bile datule izgledala su nedirnuta, i kada sam pogledao na mjesto na kojem je stajao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na njemu kao da nije manjkala nijedna datula.

Ebu-Abdullah (Buhari) kaže: “Riječi *ugrū bī* znače – uznemiravali su me.” (U Kur’anu je rečeno): “Pa ubacili smo među njih (navalili na njih) neprijateljstvo i mržnju.”

يَرَاكَ الْغُرَمَاءُ قَالَ اذْهَبْ فَيَبْدُرُ كُلُّ تَمْرٍ عَلَى نَاحِيَّتِهِ فَفَعَلْتُ ثُمَّ دَعَوْتُهُ فَلَمَّا نَظَرُوا إِلَيْهِ أُغْرُوا بِي تِلْكَ السَّاعَةَ فَلَمَّا رَأَى مَا يَصْنَعُونَ أَطَافَ حَوْلَ أَعْظَمِهَا بَيْدَرًا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ثُمَّ جَلَسَ عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ ادْعُ أَصْحَابَكَ فَمَا زَالَ يَكِيلُ لَهُمْ حَتَّى آدَى اللَّهُ أَمَانَةَ وَالِدِي وَأَنَا وَاللَّهِ رَاضٍ أَنْ يُؤَدِّيَ اللَّهُ أَمَانَةَ وَالِدِي وَلَا أَرْجِعَ إِلَى أَخَوَاتِي بِتَمْرَةٍ فَسَلِمَ وَاللَّهِ الْبَيَادِرُ كُلُّهَا حَتَّى أَنِّي أَنْظَرُ إِلَى الْبَيْدَرِ الَّذِي عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ كَأَنَّهُ لَمْ يَنْقُصْ تَمْرَةً وَاحِدَةً قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ أُغْرُوا بِي يَعْنِي هَيَّجُوا بِي (فَأَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ) .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْجِهَادِ وَالسَّيْرِ

DŽIHAD I VOJNI POHODI

VRIJEDNOST DŽIHADA I VOJNIH POHODA

i riječi Uzvišenog Allaha:

“Allah je od vjernika kupio živote njihove i imetke njihove u zamjenu za Džennet koji će im dati – oni će se na Allahovom putu boriti, pa ubijati i ginuti. On im je to zbilja obećao u Tevratu i Indžilu i Kur'anu, a ko od Allaha dosljednije ispunjava obećanje svoje? Zato se radujte pogodbi svojoj koju ste s Njim ugovorili...”, pa do kraja Njegovih riječi: “A vjernike obrađuj!”¹

Ibn-Abbas kaže: “El-kudud znači – pokornost.”

2782. PRIČAO NAM JE Hasan b. Sabbah, njemu Muhammed b. Sabik, a ovome Malik b. Migvel, koji kaže:

Čuo sam Velida b. Ajzara kako spominje Ebu-Amra Šejbanija, koji je rekao: Abdullah b. Mes'ud, radijallahu anhu, kaže:

– Pitao sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem:

– Allahov Poslaniče, koje je djelo najvrednije? – A on mi odgovori:

– Namaz (obavljen) u njegovom vremenu.

بَابُ فَضْلِ الْجِهَادِ وَالسَّيْرِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعَدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ وَمَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبْشِرُوا بِبَيْعِكُمُ الَّذِي بَايَعْتُمْ بِهِ) إِلَى قَوْلِهِ (وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ) قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ الْحُدُودُ الطَّاعَةُ.

٢٧٨٢. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ صَبَّاحٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ ابْنُ سَابِقٍ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ مِغْوَلٍ قَالَ سَمِعْتُ الْوَلِيدَ بْنَ الْعِزَّارِ ذَكَرَ عَنْ أَبِي عَمْرِو الشَّيْبَانِيِّ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الْعَمَلِ أَفْضَلُ قَالَ الصَّلَاةُ عَلَى مِيقَاتِهَا قُلْتُ ثُمَّ أَيٌّ قَالَ ثُمَّ بَرُّ الْوَالِدَيْنِ قُلْتُ ثُمَّ أَيٌّ

¹ Nastavak prijevoda djelimično navedenih 111. i 112. ajeta poglavlja Et-Tevbe glasi: “... i to je veliki uspjeh. Oni se kaju, i Njemu klanjaju, i Njega hvale, i poste, i namaz obavljaju, i traže da se čine dobra djela, a od nevaljalih odvrćaju i Allahovih propisa se pridržavaju. A vjernike obrađuj!”

- A koje onda? – upitao sam.
- Dobročinstvo roditeljima – odgovori on.
- A koje onda? – upitah dalje.
- Onda borba na Allahovom putu – reče.

Tada sam zašutio kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a da sam nastavio s pitanjima, on bi nastavio s odgovorima.

2783. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Jahja b. Seid, ovome Sufjan rekavši da mu je prenio Mensur od Mudžahida, on od Tavusa, ovaj od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, koji kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Nema hidžre (iz Mekke) poslije njezinog oslobođenja, nego ima borba (u ime Allaha) i nijet (odluka), pa kada se pozovete u borbu, vi se odazovite.”¹

2784. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Halid, ovome prenio Habib b. Ebu-Amre od Aiše, kćerke Talhe, a ona, da je Aiša, radijallahu anha, rekla: “Allahov Poslaniče, džihad se smatra najvrednijim djelom, pa zašto se i mi ne bismo borile?” A on je odgovorio: “Za vas je najbolji džihad obaviti hadž koji će biti primljen (kod Uzvišenog Allaha).”

2785. PRIČAO NAM JE Ishak b. Mensur, njemu saopćio Affan, ovom Hemmam, njemu Muhammed b. Džuhade rekavši da mu je prenio Ebu-Hasin od Zekvana, da je njemu rekao Ebu-Hurejra, radijallahu anhu:

- Došao je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, neki čovjek i rekao:
- “Uputi me na posao koji je ravan borbi (na Allahovom putu)!”
- “Nema takvog djela” – odgovori Resulullah,

قَالَ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَسَكَتَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَلَوْ اسْتَرَدَّتْهُ لَزَادَنِي .

٢٧٨٣. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا يُحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنِي مَنْصُورٌ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا هِجْرَةَ بَعْدَ الْفَتْحِ وَلَكِنْ جِهَادٌ وَنِيَّةٌ وَإِذَا اسْتُنْفِرْتُمْ فَانْفِرُوا .

٢٧٨٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا خَالِدٌ حَدَّثَنَا حَبِيبُ ابْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ بِنْتِ طَلْحَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ تَرَى الْجِهَادَ أَفْضَلَ الْعَمَلِ أَفَلَا نُجَاهِدُ قَالَ لَكِنَّ أَفْضَلَ الْجِهَادِ حَجٌّ مَبْرُورٌ .

٢٧٨٥. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا عَفَّانٌ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جُحَادَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو حَصِينٍ أَنَّ ذَكْوَانَ حَدَّثَهُ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ دُلَّنِي عَلَى عَمَلٍ يَعْدِلُ الْجِهَادَ قَالَ لَا أَجِدُهُ قَالَ هَلْ تَسْتَطِيعُ إِذَا خَرَجَ الْمُجَاهِدُ

¹ Iz zemlje bez vjerskih sloboda treba se iseliti. Muslimani su se svojevremeno iseljivali iz Mekke u Etiopiju, kasnije u Medinu. Ovdje su imali svoj azil čak i okolna, tek islamizirana plemena. Pod pojmom hidžre misli se na izbjegavanje svih ljudskih poroka, napuštanje lijenosti i neznanja, a prihvatanje rada i nauke.

sallallahu alejhi ve sellem.

“Možeš li ti, kad borac krene u borbu, da uđeš u svoju džamiju i klanjaš neprekidno i da postiš a da ne mrsiš?” – upitao je.

“A ko je taj koji to može?” – reče ovaj.

Ebu-Hurejra kaže: “Borcu (na Allahovom putu) pišu se dobra djela i dok njegov konj skače na svom užetu (na paši).”

NAJBOLJI ČOVJEK JE VJERNIK KOJI SE BORI NA ALLAHOVOM PUTU SVOJIM ŽIVOTOM I SVOJIM IMETKOM

Uzvišeni Allah kaže:

“O, vjernici, hoćete li da vam ukažem na trgovinu, ona će vas spasiti patnje nesnosne: u Allaha i Poslanika Njegovog vjerujte i imecima svojim i životima svojim na Allahovom putu se borite – to vam je, da znate, bolje. On će vam grijehе vaše oprostiti i u džennetske vas bašče, kroz koje će rijeke teći, uvesti, i u divne dvorove u edenskim vrtovima – to će biti uspjeh veliki.”²

2786. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njemu prenio Šu‘ajb od Zuhrija, koji kaže da mu je prenio Ata b. Jezid Lejsi od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, koji kaže:

– Neko upita: “Allahov Poslaniče, ko je najbolji čovjek?”

“Vjernik koji se bori na Allahovom putu svojim životom i svojim imetkom” – odgovori Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

“A ko onda?” – upitaše.

“Onda vjernik, koji se (živeći) u nekom tjesnacu boji Allaha i ne uznemirava ljude.”

أَنْ تَدْخُلَ مَسْجِدَكَ فَتَقُومَ وَلَا تَقُتِرَ وَتَصُومَ وَلَا تُفْطِرَ قَالَ وَمَنْ يَسْتَطِيعُ ذَلِكَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ إِنَّ فَرَسَ الْمَجَاهِدِ لَيَسْتَنُّ فِي طَوْلِهِ فَيُكْتَبُ لَهُ حَسَنَاتٌ .

بَابُ أَفْضَلِ النَّاسِ مُؤْمِنٌ مُجَاهِدٌ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

وَقَوْلُهُ تَعَالَى (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَى تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ تُوْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ يَغْفِرَ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) .

٢٧٨٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عَطَاءُ بْنُ يَزِيدَ اللَّيْثِيُّ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ قَالَ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ النَّاسِ أَفْضَلُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مُؤْمِنٌ يُجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ قَالُوا ثُمَّ مَنْ قَالَ مُؤْمِنٌ فِي شُعْبٍ مِنَ الشُّعَابِ يَتَّقِي اللَّهَ وَيَدْعُ النَّاسَ مِنْ شَرِّهِ .

² Saff: 10-12. Prijevod 13. ajeta glasi: “A dat će vam i drugu blagodat koju jedva čekate: Allahovu pomoć i skorou pobjedu! Zato obraduj radosnom vijesću vjernike!”

2787. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu prenio Šu'ajb od Zuhrija, koji kaže da mu je saopćio Seid b. Musejjeb, da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao:

– Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

“Borac na Allahovom putu – a Allah najbolje zna ko je borac na Njegovom putu – jeste kao postač koji se stalno Allahu moli. Allah je zajamčio borcu na Njegovom putu da će ga, ako umre, uvesti u Džennet, ili će ga vratiti zdrava s nagradom (Svojom) ili s ratnim plijenom.”

I MUŠKARCI I ŽENE MOGU ALLAHA MOLITI DA UČESTVUJU U DŽIHADU I GINU KAO ŠEHIDI

Omer je molio: “Obdari me Allahu, da poginem u gradu Tvoga Poslanika kao šehid!”

2788, 2789. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf prenoseći od Malika, (on) od Ishaka b. Abdullaha b. Ebi-Talhe, a ovaj od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da ga je čuo kako kaže:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dolazio je kod Umme-Haram, kćerke Milhana, i ona mu je davala jelo. Umme-Haram bijaše udata za Ubada b. Samita. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom je ušao kod nje pa mu je ona dala jelo i počela biskati njegovu glavu. Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zaspao, zatim se probudio smijući se.

– Allahov Poslaniče, šta te nasmijalo? – upitala sam, kaže Umme-Haram.

– Neki od mojih sljedbenika – reče on – prikazaše mi se kako kao borci na Allahovom putu plove sredinom ovoga mora kao vladari na prijestoljima”, ili (je rekao), ne zna tačno Ishak: “... poput vladara na svojim stolicama.”

٢٧٨٧. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ مَثَلُ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَنْ يُجَاهِدُ فِي سَبِيلِهِ كَمَثَلِ الصَّائِمِ الْقَائِمِ وَتَوَكَّلَ اللَّهُ لِلْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِهِ بَأَن يَتَوَفَّاهُ أَنْ يَدْخِلَهُ الْجَنَّةَ أَوْ يَرْجِعَهُ سَالِمًا مَعَ أَجْرٍ أَوْ غَنِيمَةٍ.

بَابُ الدُّعَاءِ بِالْجِهَادِ وَالشَّهَادَةِ لِلرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ

وَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْكَلْبِ ارْزُقْنِي شَهَادَةً فِي بَلَدِ رَسُولِكَ.

٢٧٨٨ - ٢٧٨٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُونُسَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَدْخُلُ عَلَى أُمِّ حَرَامَ بِنْتِ مِلْحَانَ فَتَطْعِمُهُ وَكَانَتْ أُمُّ حَرَامَ تَحْتَ عِبَادَةِ بْنِ الصَّامِتِ فَدَخَلَ عَلَيْهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَأَطْعَمْتُهُ وَجَعَلَتْ تَقْلِي رَأْسَهُ فَنَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ اسْتَيْقَظَ وَهُوَ يَضْحَكُ قَالَتْ فَقُلْتُ وَمَا يَضْحَكُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي عَرَضُوا عَلَيَّ غَزَاةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَرْكَبُونَ ثَبَجَ هَذَا الْبَحْرِ مُلُوكًا عَلَى الْأَسْرِ أَوْ مِثْلَ الْمُلُوكِ عَلَى الْأَسْرِ شَكَ إِسْحَاقُ

– Allahov Poslaniče – rekla sam, kaže ona – moli Allaha da me učini od njih! Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zamolio Allaha za nju, onda spustio svoju glavu i poslije se probudio nasmijan.

– Allahov Poslaniče, šta te nasmijalo? – upitala sam.

– Neki od mojih sljedbenika – reče on – prikazaše mi se borcima na Allahovom putu, kao što je rekao i prvi put.

– Allahov Poslaniče – rekoš, kaže Umme-Haram – moli Allaha da me uvrsti među njih!

– Ti si među onim prvim – odgovori on.

Kasnije je ona, u vrijeme (namjesnikovanja) Muavija b. Ebi-Sufjana, putovala morem, i kada je izišla iz (lađe), pala je sa svoje mazge i nastradala.¹

STUPNJEVI BORACA NA ALLAHOVOM PUTU

Kaže se: “Ovo je moja staza”, i “Ovo je moj put.”²

Ebu-Abdullah (Buhari) kaže: “*Guzzen*, tj. ratnici, množina je od *gazin*, tj. ratnik, a *hum deredžatun* znači – oni imaju stepene.”

2790. PRIČAO NAM JE Jahja b. Salih, njemu Fulejh prenoseći od Hilala b. Alija, on od Ata'a b. Jesara, a (ovaj), da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ko vjeruje u Allaha i Njegovog

قَالَتْ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يُجْعَلَنِي مِنْهُمْ فَدَعَا لَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ وَضَعَ رَأْسَهُ ثُمَّ اسْتَيْقَظَ وَهُوَ يَضْحَكُ فَقُلْتُ وَمَا يَضْحَكُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي عُرِضُوا عَلَيَّ غَزَاةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَا قَالَ فِي الْأَوَّلِ قَالَتْ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يُجْعَلَنِي مِنْهُمْ قَالَ أَنْتِ مِنَ الْأَوَّلِينَ فَرَكِبَتِ الْبَحْرَ فِي زَمَانٍ مُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ فَصُرِعَتْ عَنْ دَابَّتِهَا حِينَ خَرَجَتْ مِنَ الْبَحْرِ فَهَلَكَتْ .

بَابُ دَرَجَاتِ الْمُجَاهِدِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

يُقَالُ هَذِهِ سَبِيلِي وَهَذَا سَبِيلِي قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (غَزَا) وَاحِدُهَا غَزَارٌ (هُمْ دَرَجَاتٌ) لَهُمْ دَرَجَاتٌ .

٢٧٩٠. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ عَنْ هِلَالِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَبِرَسُولِهِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَصَامَ رَمَضَانَ كَانَ

¹ Ovu pomorsku vojnu prema Bizantu organizovao je Mu'aviya 28. g. po Hidžri u doba hilafeta Osmana, radijallahu anhu. U akciji je učestvovala i Umme-Haram sa svojim mužem Ubadom b. Samitom da bi borce napajala, a ranjenike njegovala.

U ovoj vojnoj učestvovali su ashabi: Ebu-Zerr, Šeddad b. Evs i Ebu-Derda. Vojska je stigla do Kipra i, osvojila ga. Pri izlasku iz lađe Umme-Haram je htjela uzjahati na mazgu, izgubila ravnotežu, pala na kamenje, zadobila teške tjelesne povrede i ubrzo umrla. Pokopana je na Kipru kao šhid. Na drugom mjestu stoji da je to bilo po povratku u Siriju i da je u Siriji poginula.

² Riječ *sebil* u arapskom jeziku može biti istovremeno i muškog i ženskog roda.

Poslanika, obavlja namaz i posti ramazan, ima pravo kod Allaha da ga uvede u Džennet, svejedno da li se borio na Allahovom putu ili sjedio u mjestu u kojem je rođen.”

– Allahov Poslaniče – rekli su – hoćemo li (s tim) obradovati ljude?

A on reče: “U Džennetu ima stotinu stupnjeva koje je Allah pripremio za borce na Svome putu, a između svaka dva stupnja je udaljenost kao razdaljina između neba i zemlje. Kada molite Allaha, molite Ga za Firdevs, jer je on najbolji i najviši dio Dženneta.”

– Mislim da je (kaže Jahja b. Salih) još rekao:

“... iznad njega je Arš (prijestolje) Svemilosnog i iz njega (Firdevsa) izvire džennetske rijeke.”

Muhammed b. Fulejh prenio je od svoga oca:

“... a iznad njega je Arš Svemilosnog.”

2791. PRIČAO NAM JE Musa, njemu Džerir, a ovome Ebu-Redža' da je Semure kazao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Vidio sam noćas (u snu) dva čovjeka. Dođoše mi, uzdigoše me na jedno stablo i uvedoše u jednu kuću tako lijepu i vrijednu, da nisam nikada od nje ljepše vidio.”

– Što se tiče ove kuće, rekli su obojica, ovo je kuća boraca (šehida) poginulih na Allahovom putu.

O ODLASKU PRIJE PODNE I ODLASKU POSLIJE PODNE NA ALLAHOVOM PUTU, I O TOME DA JE PROSTOR U DŽENNETU KOLIKA JE DUŽINA LUKA JEDNOG OD VAS

2792. PRIČAO NAM JE Mu'alla b. Esed, njemu Vuhejb, ovome prenio Humejd od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Jutarnji odlazak i večernji s Allahova puta vredniji su od cijelog svijeta i sveg što je na njemu.

حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ جَاهِدًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
أَوْ جَلَسَ فِي أَرْضِهِ الَّتِي وُلِدَ فِيهَا فَقَالُوا يَا رَسُولَ
اللَّهِ أَفَلَا تُبَشِّرُ النَّاسَ قَالَ إِنَّ فِي الْجَنَّةِ مِائَةَ دَرَجَةٍ
أَعَدَّهَا اللَّهُ لِلْمُجَاهِدِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ مَا بَيْنَ
الدَّرَجَتَيْنِ كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ فَإِذَا سَأَلْتُمُ اللَّهَ
فَسَأَلُوهُ الْفِرْدَوْسَ فَإِنَّهُ أَوْسَطُ الْجَنَّةِ وَأَعْلَى الْجَنَّةِ
أَرَاهُ فَوْقَ عَرْشِ الرَّحْمَنِ وَمِنْهُ تَفْجَرُ أَنْهَارُ الْجَنَّةِ قَالَ
مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ عَنْ أَبِيهِ وَفَوْقَهُ عَرْشُ الرَّحْمَنِ .

٢٧٩١. حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا جَرِيرٌ حَدَّثَنَا
أَبُو رَجَاءٍ عَنْ سَمُرَةَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ رَأَيْتُ اللَّيْلَةَ
رَجُلَيْنِ أَتَيَانِي فَصَعِدَا بِي الشَّجَرَةَ فَأَدْخَلَانِي دَارًا
هِيَ أَحْسَنُ وَأَفْضَلُ لَمْ أَرَقُطُ أَحْسَنَ مِنْهَا قَالَا أَمَا
هَذِهِ الدَّارُ فِدَارُ الشُّهَدَاءِ .

بَابُ الْعُدْوَةِ وَالرَّوْحَةِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَقَابِ قَوْسِ أَحَدِكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ

٢٧٩٢. حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ
حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ
النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَعُدْوَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ رَوْحَةٌ خَيْرٌ
مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا .

2793. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Munzir, njemu Muhammed b. Fulejh, koji je kazao da mu je prenio njegov otac od Hilala b. Alija, on od Abdur-Rahmana b. Ebu-Amra, (ovaj) od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a (on opet) da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“(Prostor) koliko je dužina jednog luka u Džennetu bolji je od svijeta nad kojim sunce izlazi i zalazi.” Također je rekao: “Jutarnje ili večernje putovanje na Allahovom putu vrednije je od (svijeta) na kojem sunce izlazi i zalazi.”

2794. PRIČAO NAM JE Kabise, njemu prenio Sufjan od Ebu-Hazima, on od Sehla b. Sa'da, radijallahu anhu, a ovaj da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Jedno večernje i jutarnje putovanje u ime Allaha vrednije je od cijelog svijeta i onoga što je na njemu.

HURIJE (DŽENNETSKE DJEVICE) KRUPNIH OČIJU I NJIHOVE OSOBINE

Pogledi se gledajući u njih zbunjuju. (Zjenica) oka jako (im) je crna, a (rožnjača) izrazito bijela. (Riječi u Kur'anu): *Ve zevvedžnahum bi hurin* znače: Vjenčat ćemo ih (s djevicama).

2795. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Mu'avija b. Amr, ovome prenio Ebu-Ishak od Humejda, koji je kazao da je čuo Enesa b. Malika, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

– Neće niko ko umre pa bude imao kod Allaha nagradu zaželjeti da se vrati na ovaj svijet, makar čitav svijet i sve što je na njemu bilo njegovo, jedino će šehid (na Allahovom putu), kada vidi nagradu koja mu pripada (za njegovu pogibiju), zaželjeti da se vrati na ovaj svijet kako bi poginuo još jednom (kao šehid).

٢٧٩٣. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ ابْنُ فُلَيْحٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ هِلَالِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَقَابُ قَوْسٍ فِي الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِمَّا تَطْلُعُ عَلَيْهِ الشَّمْسُ وَتَغْرُبُ وَقَالَ لَغْدَوَةٌ أَوْ رَوْحَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ خَيْرٌ مِمَّا تَطْلُعُ عَلَيْهِ الشَّمْسُ وَتَغْرُبُ .

٢٧٩٤. حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الرَّوْحَةُ وَالْغَدَوَةُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَفْضَلُ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا .

بَابُ الْخَوَرِ الْعَيْنِ وَصِفَتِهِنَّ

يُحَارُ فِيهَا الطَّرْفُ شَدِيدَةً سَوَادِ الْعَيْنِ شَدِيدَةً بَيَاضِ الْعَيْنِ (وَرَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ) أَنْكَحْنَاهُمْ .

٢٧٩٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ حُمَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَا مِنْ عَبْدٍ يَمُوتُ لَهُ عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ يَسْرُهُ أَنْ يَرْجَعَ إِلَى الدُّنْيَا وَأَنَّ لَهُ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا إِلَّا الشَّهِيدَ لَمَّا يَرَى مِنْ فَضْلِ الشَّهَادَةِ فَإِنَّهُ يَسْرُهُ أَنْ يَرْجَعَ إِلَى الدُّنْيَا فَيُقْتَلَ مَرَّةً أُخْرَى .

2796. A čuo sam Enesa b. Malika (kaže Humejd) kako prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Jedno večernje ili jutarnje putovanje u ime Allaha bolje je od cijelog dunjaluka i onoga što je na njemu, a prostor koliko polovina luka nekog od vas u Džennetu, ili koliko je prostor na kome je privezan njegov bič, bolji je od cijelog dunjaluka i onoga što je na njemu. Kada bi samo jedna žena od stanovnika Dženneta izašla među stanovništvo na Zemlji, rasvijetlila bi prostor između neba i zemlje i ispunila ga miomirisom, a njezin šal na glavi bolji je od cijelog dunjaluka i onoga što je na njemu.

PRIŽELJKIVANJE ŠEHADETA (DAVANJE ŽIVOTA NA ALLAHOVOM PUTU)

2797. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu prenio Šu‘ajb od Zuhrija, koji kaže:

– Saopćio mi je Seid b. Musejjeb, da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, kazao da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: “Tako mi Onoga u Čijoj ruci je moj život, da nije nekih ljudi od pravovjernih, kojima teško padne ako izostanu iza mene a ja ne pronađem jahalice kojima bih ih prebacio, ne bih izostao ni iza jedne čete koja ratuje u ime Allaha. Tako mi Onoga u Čijoj ruci je moj život, želio bih poginuti na Allahovom putu pa da opet budem proživljen i ubijen, zatim proživljen pa ubijen, zatim proživljen i opet ubijen.

2798. PRIČAO NAM JE Jusuf b. Ja‘kub Saffar, njemu prenio Isma‘il b. Ulejje od Ejjuba, on od Humejda b. Hilala, a ovaj da je Enes b. Malik, radijallahu anhu, rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, održao je govor i rekao: “Bajrak (na Muti) je nosio Zejd, pa je poginuo, potom ga preuzeo Dža‘fer, pa je poginuo,

٢٧٩٦. قَالَ وَسَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ لَرَوْحَةٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ غَدْوَةً خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا وَلَقَابٌ قَوْسٍ أَحَدِكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ أَوْ مَوْضِعٌ قِيدِ يَغْنِي سَوْطَهُ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا وَلَوْ أَنَّ امْرَأَةً مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَطْلَعَتْ إِلَى أَهْلِ الْأَرْضِ لَأَضَاءَتْ مَا بَيْنَهُمَا وَلَمَلَأَتْهُ رِيحًا وَلَنَصِيفُهَا عَلَى رَأْسِهَا خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا.

باب تَمَنِّي الشَّهَادَةِ

٢٧٩٧. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْلَا أَنَّ رِجَالًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ لَا تَطِيبُ أَنْفُسُهُمْ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنِّي وَلَا أَجِدُ مَا أَحْمِلُهُمْ عَلَيْهِ مَا تَخَلَّفْتُ عَنْ سَرِيَّةٍ تَغْزُو فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوَدِدْتُ أَنِّي أُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ أُحْيَا ثُمَّ أُقْتَلُ ثُمَّ أُحْيَا ثُمَّ أُقْتَلُ ثُمَّ أُحْيَا ثُمَّ أُقْتَلُ.

٢٧٩٨. حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ يَعْقُوبَ الصَّفَّارُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَطَبَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ أَخَذَ الرَّايَةَ زَيْدٌ فَأُصِيبَ

onda ga je preuzeo Abdullah b. Revaha, pa je i on poginuo, zatim ga je preuzeo Halid b. Velid, koji nije bio ni od koga postavljen za zapovjednika, i pobijedio je. Kako bi nas obradovalo da su s nama! – rekao je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, ili reče, kaže Ejjub: “Kako bi oni bili radosni da su s nama”, a oči mu zasuziše.¹

KO PADNE NA ALLAHOVOM PUTU PA UMRE, ON JE ŠEHID

Uzvišeni Allah kaže: “... A onome ko napusti svoj rodni kraj radi Allaha i Poslanika Njegovog, pa ga stigne smrt, nagrada od Allaha njemu je sigurna.” *Veka'a* (riječ iz Kur'ana) znači: dužnost je.

2799, 2800. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf i rekao da mu je prenio Lejs, njemu Jahja od Muhammeda b. Jahjaa b. Habbana, on od Enesa b. Malika, ovaj od svoje tetke po majci, Ummi-Haram, kćerke Milhana, koja je rekla:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednog dana je zaspao blizu mene i probudio se smijući pa sam (ga) upitala:

– Šta te nasmijalo?

– Prikazivani su mi neki od mojih sljedbenika kako plove ovim zelenim morem kao vladari na prijestolju – odgovori Poslanik.

– Moli Allaha – rekla sam – da me učini (jednim) od njih!

On je molio Allaha za nju, zatim zaspao i učinio

ثُمَّ أَخَذَهَا جَعْفَرٌ فَأَصِيبَ ثُمَّ أَخَذَهَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ فَأَصِيبَ ثُمَّ أَخَذَهَا خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ عَنْ غَيْرِ امْرَأَةٍ فَفُتِحَ لَهُ وَقَالَ مَا يَسُرُّنَا أَنَّهُمْ عِنْدَنَا قَالَ أَيُّوبُ أَوْ قَالَ مَا يَسُرُّهُمْ أَنَّهُمْ عِنْدَنَا وَعَيْنَاهُ تَذْرِفَانِ .

بَابُ فَضْلِ مَنْ يُضْرَعُ

فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَمَاتَ فَهُوَ مِنْهُمْ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَمَنْ يُخْرِجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكُهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ) وَقَعَ وَجَبَ .

٢٧٩٩-٢٨٠٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَبَّانَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ خَالَتِهِ أُمِّ حَرَامٍ بِنْتِ مِلْحَانَ قَالَتْ نَامَ النَّبِيُّ ﷺ يَوْمًا قَرِيبًا مِنِّي ثُمَّ اسْتَيْقَظَ يَتَبَسَّمُ فَقُلْتُ مَا أَضْحَكَكَ قَالَ أَنَاسٌ مِنْ أُمَّتِي عَرَضُوا عَلَيَّ يَرَكَّبُونَ هَذَا الْبَحْرَ الْأَخْضَرَ كَالْمُلُوكِ عَلَى الْأَسْرِ قَالَتْ فَادْعُ اللَّهَ أَنْ يُجْعَلَنِي مِنْهُمْ فَدَعَا لَهَا ثُمَّ نَامَ الثَّانِيَةَ فَفَعَلَ مِثْلَهَا فَقَالَتْ مِثْلَ قَوْلِهَا فَأَجَابَهَا مِثْلَهَا

¹ Poslije sklopljenog mirovnog ugovora s Kurejšijama na Hudejbiji, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, počeo je slati svoje izaslanike susjednim vladarima pozivajući ih u islam. Bizantijski vazal u Siriji Šurahbil b. Amret Gasanović ubije Muhammedovog, sallallahu alejhi ve sellem, izaslanika, pa je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, 8. (629.) godine otpremio na Bizantijce 3.000 vojnika riječima: “Zapovjednik vam je Zejd b. Harise, ako on pogine, onda Dža'fer b. Ebi-Talib, a ako i on pogine, onda Abdullah b. Revvaha.” Borba se odigrala u Siriji kod sela Mu'te. U neravnoj borbi s nadmoćnim snagama Bizantije navedeni komandanti su izginuli i zapovjedništvo je preuzeo Halid b. Velid, koji je probio redove neprijatelja, povukao vojsku u dubinu pustinje i tako spasio preostale borce.

kao i ono ranije, pa je Ummi-Haram rekla kao što je rekla i ranije i on joj je odgovorio kao i prije.

Potom je ona rekla: “Moli Allaha da me učini (jednim) od njih!”

A on joj reče: “Ti si od onih prvih.” Kasnije je ona izašla sa svojim mužem Ubadom b. Samitom kao ratnikom, a to je bila plovidba muslimana morem s Muavijem, kada su se vraćali sa svoje vojne akcije i odsjeli u Šamu. Poslije je Ummi-Haram dovedena (mazga) da uzjaše, pa je ona s nje pala i umrla.

KOGA ZADESI KAKVA NEZGODA ILI BUDE RANJEN NA ALLAHOVOM PUTU

2801. PRIČAO NAM JE Hafs b. Umer Havdi, njemu prenio Hemmam od Ishaka, a on od Enesa, radijallahu anhu, koji je kazao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je sedamdeset ljudi (konjanika) iz (plemena) Benu-Sulejm do (plemena) Benu-Amir, i kada su stigli, rekao im je moj daidža (Halil b. Milhan):

“Otići ću prije vas, pa ako mi budu garantovali sigurnost dok im prenesem poruku Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem – uredu; u protivnom, vi ćete biti blizu mene.”

Pošto im je prišao, garantovali su mu sigurnost, i dok im je on prenosio Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, poruku, dali su znak nekom svom čovjeku koji ga (udari kopljem) i probode.

On samo viknu: “Allahu ekber! Ja sam na dobitku, tako mi Gospodara Ka’be.” Potom su oni navalili na ostale njegove drugove i poubijali ih sve osim jednog hromog čovjeka, koji se uspio sakriti na jedno brdo. Hemmam veli: “Mislím da je s njim bio još jedan...”

Džibril, alejhis-selam, obavijestio je Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da su oni sreli svoga Gospodara koji je njima zadovoljan, a i oni Njim. Ovo smo učili kao tekst Kur’ana: “Obavijestite naš narod da smo se već susreli s našim Gospodarom.

فَقَالَتْ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ فَقَالَ أَنْتِ مِنَ الْأَوَّلِينَ فَخَرَجَتْ مَعَ زَوْجِهَا عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ غَازِيًا أَوَّلَ مَا رَكِبَ الْمُسْلِمُونَ الْبَحْرَ مَعَ مُعَاوِيَةَ فَلَمَّا انْصَرَفُوا مِنْ غَزْوِهِمْ قَافِلِينَ فَنَزَلُوا الشَّامَ فَقَرَّبَتْ إِلَيْهَا دَابَّةً لَتَرْكَبَهَا فَصَرَ عَنْهَا فَمَاتَتْ .

بَابُ مَنْ يُنَكَّبُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

٢٨٠١. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ الْخَوْضِيُّ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ إِسْحَاقَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ ﷺ أَقْوَامًا مِنْ بَنِي سُلَيْمٍ إِلَى بَنِي عَامِرٍ فِي سَبْعِينَ فَلَمَّا قَدِمُوا قَالَ لَهُمْ خَالِي أَتَقَدَّمُكُمْ فَإِنْ أَمَّنُونِي حَتَّى أُبَلِّغَهُمْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَإِلَّا كُنْتُمْ مِنِّي قَرِيبًا فَتَقَدَّمُ فَأَمَّنُوهُ فَبَيَّنَّا لِمُحَدِّثِهِمْ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ إِذْ أَوْثَرُوا إِلَى رَجُلٍ مِنْهُمْ فَطَعَنَهُ فَأَنفَذَهُ فَقَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ فَرُتْ وَرَبُّ الْكَعْبَةِ ثُمَّ مَالُوا عَلَى بَقِيَّةِ أَصْحَابِهِ فَقَتَلُوهُمْ إِلَّا رَجُلًا أَعْرَجَ صَعِدَ الْجَبَلَ قَالَ هَمَّامٌ فَأَرَاهُ آخِرَ مَعَهُ فَأَخْبَرَ جَبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ النَّبِيَّ ﷺ أَنَّهُمْ قَدْ لَقُوا رَبَّهُمْ فَرَضِيَ عَنْهُمْ وَأَرْضَاهُمْ فَكُنَّا نَقْرَأُ أَنْ بَلَّغُوا قَوْمَنَا أَنْ قَدْ لَقِينَا رَبَّنَا فَرَضِيَ عَنَّا وَأَرْضَانَا ثُمَّ نُسَخَ بَعْدُ فَدَعَا عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا عَلَى رِغْلٍ وَذَكَوَانٍ وَبَنِي لَحْيَانَ وَبَنِي عُصَيَّةَ الَّذِينَ عَصَوْا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ﷺ .

On je nama zadovoljan, a i mi smo zadovoljni Njim.” Poslije je taj tekst dokinut, a Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, četrdeset jutara (na sabahu) proklinjao je: Ri’la, Zekvana, Benu-Lihjana i Benu-Usajja, koji su pokazali nepokornost Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.¹

2802. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma’il, njemu prenio Ebu-Avane od Esveda b. Kajsja, on od Džunduba b. Sufjana, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio u nekoj borbi u kojoj mu je krvario prst, pa je rekao:

“Da li si ti išta osim jedan prst što krvari – a na Allahovom putu je nagrada koju ćeš dobiti.”

KO BUDE RANJEN NA ALLAHOVOM, DŽELLE ŠANUHU, PUTU

2803. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu prenio Malik od Ebu-Zinada, ovaj od A’redža, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moj život, ko god bude ranjen na Allahovom putu – a Allah najbolje zna ko je ranjen na Njegovom putu – doći će na Sudnji dan, s bojom krvi (šehidske), a miris (mu) je miris mošusa (miska).”

٢٨٠٢. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنِ الْأَسْوَدِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ جُنْدُبِ بْنِ سُفْيَانَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ فِي بَعْضِ الْمَشَاهِدِ وَقَدْ دَمِيَتْ إِصْبَعُهُ فَقَالَ هَلْ أَتَيْتَ إِلَّا إِصْبَعٌ دَمِيَتْ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ مَا لَقِيتُ .

بَابُ مَنْ يُجْرَحُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

٢٨٠٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يُكَلِّمُ أَحَدٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَنْ يُكَلِّمُ فِي سَبِيلِهِ إِلَّا جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَاللَّوْنُ لَوْنُ الدِّمِّ وَالرَّيْحُ رِيحُ الْمِسْكِ .

¹ U saferu 4. g. po Hidžri Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je 70 učenih ljudi u Nedžd kao vjeroučitelj. U Bi’ri Me’unetu pregovarali su sa Amirom b. Tufejlom o svojoj sigurnosti. Međutim, nezadovoljni ljudi spomenutih plemena organizovali su mučki napad i poubijali ih.

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
 "... OČEKUJETE LI ZA NAS ŠTA DRUGO
 VEĆ JEDNO OD DVA DOBRA?..."¹

Borba je prevrtljive sreće (varka).

2804. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu prenio Lejs, ovome Junus od Ibn-Šihaba, on od Ubejdullaha b. Abdullaha, da ga je obavijestio Abdullah b. Abbas, da mu je rekao Ebu-Sufjan kako mu je Heraklo rekao:

– Pitao sam te, kakva je bila vaša borba s njim, pa si kazao da je "borba prevrtljiva i promjenljive sreće".
 – Tako se kušaju poslanici, a kraj je u njihovu korist.

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
 "IMA VJERNIKA KOJI ISPUNJAVAJU
 ZAVJET DAT ALLAHU, IMA IH KOJI SU
 POGINULI, I IMA IH KOJI TO OČEKUJU
 – NISU NIŠTA IZMIJENILI."²

2805. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Se'id Huza'i, njemu prenio Abdul-A'la od Humejda, koji je rekao:

– Pitao sam Enesa, a pričao nam je i Amr b. Zurare, njemu Zijad rekavši da mu je prenio Humejd et-Tavil, da je Enes radijallahu anhu, rekao:

"Moj amidža Enes b. Nadr nije učestvovao u Bitki na Bedru, pa je rekao: Allahov Poslaniče, bio sam odsutan od prve borbe u kojoj si se ti borio protiv idolopoklonika. Ako mi Allah još pruži priliku za borbu protiv idolopoklonika, vidjet ćeš

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ
 (قُلْ هَلْ تَرْتَضُونَ بِنَا إِلَّا إِحْدَى الْحُسْنَيْنِ)

وَالْحَرْبُ سِجَالٌ .

٢٨٠٤. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا سُفْيَانَ ابْنَ حَرْبٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ هِرَقْلَ قَالَ لَهُ سَأَلْتُكَ كَيْفَ كَانَ قِتَالُكُمْ إِيَّاهُ فَرَعِمَتْ أَنَّ الْحَرْبَ سِجَالٌ وَدَوَّلُ فَكَذَلِكَ الرُّسُلُ تُبْتَلَى ثُمَّ تَكُونُ لَهُمُ الْعَاقِبَةُ .

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (مِنْ أُمَّمَيْنِ رَجُلٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَى نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا)

٢٨٠٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَعِيدٍ الْخَزَاعِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى عَنْ حُمَيْدٍ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسًا قَالَ (ح) وَحَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ زُرَّارَةَ حَدَّثَنَا زِيَادٌ قَالَ حَدَّثَنِي حُمَيْدُ الطَّوِيلُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ غَابَ عَمِّي أَنَسُ بْنُ النَّضْرِ عَنْ قِتَالِ بَدْرٍ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ غِبْتُ عَنْ أَوَّلِ قِتَالٍ قَاتَلْتَ الْمُشْرِكِينَ لَئِنْ اللَّهُ أَشْهَدَنِي قِتَالَ الْمُشْرِكِينَ لَيَرَيْنَّ اللَّهَ مَا أَصْنَعُ

¹ Nastavak prijevoda 52. ajeta poglavlja Et-Tevbe glasi:

"A mi očekujemo da vas Allah sam ili rukama našim kazni. Pa iščekujte, i mi ćemo s vama čekati."

² El-Ahzab, 23. Prijevod 24. ajeta glasi: "Da Allah nagradi iskrene za njihovu iskrenost, a da, ako hoće, stavi na muke licemjere ili da im oprost. Allah zaista prašta i samilostan je."

šta ću napraviti.” Pa kada je bila Bitka na Uhudu i muslimani bili izloženi opasnosti (poraza), on je rekao: “Bože moj, ispričavam Ti se za ono što ovi (povlačenjem) učiniše, (mišljaše na svoje drugove), a ponovo se odričem pred Tobom onoga što ovi učiniše (smjerajući na idolopoklonike).” Potom je prošao naprijed, pa se okrenuo Sa‘du ibn Mu‘azu i rekao mu:

“O, Sa‘du b. Mu‘azu, želim Džennet! Tako mi Gospodara Nadra, ja osjećam njegov miris ispred Uhuda.”

Sa‘d je kasnije rekao:

- Allahov Poslaniče, nisam u mogućnosti da opišem ono što je on tada počinio.
- Kasnije smo na njemu našli – pripovijeda Enes – osamdeset i nekoliko rana od sablje, uboda koplja ili strijele; našli smo ga ubijena, a idolopoklonici su ga iznakazili toliko da ga je prepoznala samo njegova sestra po njegovim jagodicama.
- Smatramo – kaže Enes – da se na njega i njemu slične odnosi ovaj ajet: “Ima vjernika koji ispunjavaju zavjet dat Allahu...” pa do kraja ajeta.

2806. – Njegova sestra – nastavlja Enes – koja se zvaše Rube‘ijja, kasnije je nekoj ženi prebila sjekutić, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio izravanjanje, a Enes mu rekao: “Allahov Poslaniče, tako mi Onoga koji te s Istinom poslao, neće joj se sjekutić razbiti!” (Tužioc) su se zadovoljili otkupom odrekavši se izravanjanja, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Među Allahovim robovima ima onih kojima bi, kad bi se zakleli Allahom u nešto, On sigurno zakletvu ispunio.”

فَلَمَّا كَانَ يَوْمُ أُحُدٍ وَانْكَشَفَ الْمُسْلِمُونَ قَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعْتَذِرُ إِلَيْكَ مِمَّا صَنَعَ هَؤُلَاءِ يَغْنِي أَصْحَابَهُ وَأَبْرَأُ إِلَيْكَ مِمَّا صَنَعَ هَؤُلَاءِ يَغْنِي الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ تَقَدَّمَ فَاسْتَقْبَلَهُ سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ فَقَالَ يَا سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ الْجَنَّةَ وَرَبِّ النَّصْرِ إِنِّي أَجِدُ رِيحَهَا مِنْ دُونِ أُحُدٍ قَالَ سَعْدُ فَمَا اسْتَطَعْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا صَنَعَ قَالَ أَنَسُ فَوَجَدْنَا بِهِ بَضْعًا وَثَمَانِينَ ضَرْبَةً بِالسَّيْفِ أَوْ طَعْنَةً بِرُمَحٍ أَوْ رَمِيَّةٍ بِسَهْمٍ وَوَجَدْنَاهُ قَدْ قُتِلَ وَقَدْ مَثَلَ بِهِ الْمُشْرِكُونَ فَمَا عَرَفَهُ أَحَدٌ إِلَّا أُخْتَهُ بَيْنَانِهِ قَالَ أَنَسُ كُنَّا نُرَى أَوْ نَظُنُّ أَنَّ هَذِهِ الْآيَةَ نَزَلَتْ فِيهِ وَفِي أَشْبَاهِهِ (مِنْ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ) إِلَى آخِرِ الْآيَةِ .

٢٨٠٦. وَقَالَ إِنَّ أُخْتَهُ وَهِيَ تُسَمَّى الرُّبَيْعَ كَسَرَتْ ثَنِيَّةَ امْرَأَةٍ فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِالْقِصَاصِ فَقَالَ أَنَسُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَا تُكْسِرُ ثَنِيَّتَهَا فَزُجِّبُوا بِالْأَرْضِ وَتَرَكُوا الْقِصَاصَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ مِنْ عِبَادِ اللَّهِ مَنْ لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللَّهِ لِأَبْرَهُ .

2807. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu prenio Šu'ajb od Zuhrija, a priča nam je i Isma'il rekavši: – Moj brat mi je prenio od Sulejmana, a mislim da je on od Muhammeda b. Ebu-Atika, on od Ibn-Šihaba, ovaj od Haridže b. Zejda, da je Zejd b. Sabit, radijallahu anhu, kazao:

“Prepisivao sam stranice Kur'ana i nedostajao mi je jedan ajet poglavlja El-Ahzab, koji sam slušao od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako uči, i našao sam ga kod Huzejma b. Sabita Ensarija, čije je svjedočenje Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učinio ravnim svjedočenju dvojice muškaraca. To su Allahove riječi: ‘Ima vjernika koji ispunjavaju zavjet dat Allahu...’”

DOBRO DJELO JE ISPRED BORBE

Ebu-Derda veli: “Vi se uistinu (trebate) boriti samo za vaša dobra djela!”

A riječi su Allaha, dž.š.: “O, vjernici, zašto jedno govorite, a drugo radite? O, kako je Allahu mrsko kad govorite riječi koje djela ne prate? Allah voli one koji se na Njegovom putu bore u redovima kao da su bedem čvrsti.”¹

2808. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdur-Rahim, njemu Šebabe b. Sevvar Fezari, a ovome prenio Israil da je Ebu-Ishak kazao:

– Čuo sam Beraa kako kaže: “Došao je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, jedan čovjek prekriven oružjem (željezom) i rekao: “Allahov Poslaniče, da li da se borim ili da prvo primam islam?”

“Primi islam, a onda se bori!”, reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

٢٨٠٧. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ ح وَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ أَرَاهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَتِيقٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ خَارِجَةَ بْنِ زَيْدٍ أَنَّ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَسَخْتُ الصُّحُفَ فِي الْمَصَاحِفِ فَفَقَدْتُ آيَةً مِنْ سُورَةِ الْأَحْزَابِ كُنْتُ أَسْمَعُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقْرَأُ بِهَا فَلَمْ أَجِدْهَا إِلَّا مَعَ خُزَيْمَةَ بْنِ ثَابِتٍ الْأَنْصَارِيِّ الَّذِي جَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ شَهَادَتَهُ شَهَادَةَ رَجُلَيْنِ وَهُوَ قَوْلُهُ (مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ).

باب عمل صالح قبل القتال

وَقَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ إِنَّمَا تُقَاتِلُونَ بِأَعْمَالِكُمْ وَقَوْلُهُ (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَمْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًا كَانَتْهُمْ بُيُوتًا مَرُصُوصًا).

٢٨٠٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ حَدَّثَنَا شَبَابَةُ بْنُ سَوَّارٍ الْفَزَارِيُّ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ أَتَى النَّبِيَّ ﷺ رَجُلٌ مُقَنَّعٌ بِالْحَدِيدِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَقَاتِلْ أَوْ أَسْلِمْ قَالَ أَسْلِمْ ثُمَّ قَاتِلْ فَأَسْلَمَ ثُمَّ قَاتِلْ فَقَاتِلْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَمِلَ قَلِيلًا وَأَجَرَ كَثِيرًا.

¹ Es-Saff, 2-4.

Tada je on primio islam, zatim se borio i bio ubijen, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Malo je radio, a veliku nagradu je dobio.”²

KOGA JE IZNENADA POGODILA STRIJELA I USMRTILA GA

2809. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdullah, njemu Husein b. Muhammed Ebu-Ahmed, ovome prenio Šejban od Katade, on od Enesa b. Malika, da je Ummur-Rubejji‘a, kćerka Beraova, a majka Harisa b. Suraka, došla Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla:

– Allahov Poslaniče, hoćeš li mi ispričati o Harisu, koji je poginuo na Bedru od zalutale strijele? Ako je u Džennetu, strpjet ću se, a ako nije, oplakivat ću ga duže.

– O, Ummi-Harisa – reče Allahov Poslanik – u Džennetu ima više (džennetskih) bašča i tvoj sin je u najuzdignutijoj (*Firdevs el-a‘la*).

KO SE BORI DA ALLAHOVA RIJEČ BUDE GORNJA (DA ONA VLADA)

2810. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu prenio Šu‘be od Amra, ovaj od Ebu-Vaila, a on da je Ebu-Musa, radijallahu anhu, kazao:

– Došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, jedan čovjek i rekao: “Neko se bori radi ratnog plijena, neko radi popularnosti, a neko se, opet, bori da bi pokazao svoje junaštvo. Koji je od njih na Allahovom putu?”

– Onaj koji se bori da Allahova riječ bude gornja, on je na Allahovom putu – odgovori Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

بَابُ مَنْ أَتَاهُ سَهْمٌ غَرِبَ فَقَتَلَهُ

٢٨٠٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَبُو أَحْمَدَ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ أُمَّ الرَّبِيعِ بِنْتَ الْبَرَاءِ وَهِيَ أُمُّ حَارِثَةَ بِنِ سُرَاقَةَ أَتَتْ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَتْ يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَلَا تُحَدِّثُنِي عَنْ حَارِثَةَ وَكَانَ قُتِلَ يَوْمَ بَدْرٍ أَصَابَهُ سَهْمٌ غَرِبَ فَإِنْ كَانَ فِي الْجَنَّةِ صَبَرْتُ وَإِنْ كَانَ غَيْرَ ذَلِكَ اجْتَهِدْتُ عَلَيْهِ فِي الْبُكَاءِ قَالَ يَا أُمَّ حَارِثَةَ إِنَّهَا جَنَّانٌ فِي الْجَنَّةِ وَإِنَّ ابْنَكَ أَصَابَ الْفِرْدَوْسَ الْأَعْلَى.

بَابُ مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا

٢٨١٠. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ الرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِلْمَغْنَمِ وَالرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِلذِّكْرِ وَالرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِيَرَى مَكَانَهُ فَمَنْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

² Za malobrojne dobre poslove Allah može obilno nagraditi ljude za koje zna da bi još mnogo dobra učinili da su duže živjeli, a grješnike za malobrojne grijehе može više kazniti, jer On zna, da su živjeli duže, učinili bi još mnogo zlih djela.

ČIJE SE NOGE UPRAŠE NA ALLAHOVOM PUTU

Riječi Uzvišenog Allaha su: “Nije trebalo da stanovnici Medine ni beduini u njenoj blizini iza Allahovog Poslanika izostanu...” – do Allahovih, dželle šanuhu, riječi:

“... Allah zaista neće dopustiti da propadne nagrada onima koji čine dobro.”¹

2811. PRIČAO NAM JE Ishak, njemu Muhammed b. Mubarek, ovome Jahja b. Hamza, koji je kazao:

– Pričao mi je Jezid b. Ebu-Merjem, njemu saopćio Abaje b. Rifa‘a b. Rafi‘ b. Hadi, rekavši: “Saopćio mi je Ebu-Abs, da je Abdur-Rahman b. Džebr čuo, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

‘Vatra neće dotaći onoga čije se noge upraše na Allahovom putu.’”

BRISANJE PRAŠINE S GLAVE (KADA SE JE) NA ALLAHOVOM PUTU

2812. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, njemu saopćio Abdul-Vehhab, ovome Halid od Ikreme, da je njemu i Aliji b. Abdullahu Ibn-Abbas rekao: “Otiđite Ebu-Seidu i poslušajte hadis od njega!”

– I mi smo mu otišli, a on i njegov brat natapaju svoju bašću, i kad nas je ugledao, dođe, sage se, sjede i ispriča:

بَاب مِّنْ اغْبَرَّتْ قَدَمَاهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ) إِلَى قَوْلِهِ (إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ).

٢٨١١. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمْزَةَ قَالَ حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا عَبَّاسُ بْنُ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو عَبْسٍ هُوَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ جَبْرِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَا اغْبَرَّتْ قَدَمًا عَبْدٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتَمَسَّهُ النَّارُ.

بَاب مَسْحِ الْغُبَارِ عَنِ الرَّأْسِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

٢٨١٢. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ قَالَ لَهُ وَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ اثْنَا أَبَا سَعِيدٍ فَاسْمَعَا مِنْ حَدِيثِهِ فَاتَيْنَاهُ وَهُوَ وَأَخُوهُ فِي حَائِطٍ لَّهُمَا يَسْقِيَانِهِ فَلَمَّا رَأَانَا جَاءَ فَاحْتَبَى وَجَلَسَ

¹ Nastavak prijevoda 120-121. ajeta poglavlja Et-Tevbe glasi:

“... i da svoj život njegovu životu pretpostave jer njih neće zadesiti ni žeđ ni umor ni glad na Allahovu putu, niti će stupiti na neko mjesto koje će nevjernike naljutiti, niti će ikakvu nevolju od neprijatelja pretrpjeti a da im to sve neće kao dobro djelo upisano biti – Allah zaista neće dopustiti da propadne nagrada onima koji čine dobro, i neće dati nikakav prilog, ni mali ni veliki, niti će ikakvu dolinu prevaliti a da im to neće zapisano biti, da bi ih Allah nagradio za djela njihova nagradom ljepšom od one koju su zaslužili.”

“Prenosili smo čerpić za džamiju, čerpić po čerpić, a Ammar je prenosio po dva čerpića, pa je pokraj njega prošao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, otresao mu s glave prašinu i rekao: ‘Teško Ammaru! Ubit će ga jedna odmetnička grupa; Ammar će njih pozivati Allahu, a oni Ammara (paklenoj) vatri.’”

KUPANJE POSLIJE BORBE I OD PRAŠINE

2813. PRIČAO NAM JE Muhammed, njemu prenio Abde od Hišama b. Urve, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kad se vratio (iz borbe) s Hendeka, odložio oružje i okupao se. Tada mu je došao Džibril, a glavu mu prekrivaše prašina, i rekao:

- Odložio si oružje! A Allaha mi, ja ga još nisam odložio.
- A kuda? – upitao ga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.
- Ovamo! – odgovorio je on, i pokazao prema (plemenu) Benu-Kurejza.
- I tada je – kaže Aiša – Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo na njih.

VRIJEDNOST RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA:

“Nikako ne smatraj mrtvima one koji su na Allahovom putu izginuli! Ne, oni su živi i u obilju su kod Gospodara svoga, radosni zbog onoga što im je Allah od dobrote svoje dao i veseli zbog onih koji im se još nisu pridružili, za koje nikakva straha neće biti i koji ni za čim neće tugovati, radovat će se Allahovoj nagradi i milosti i tome što Allah neće dopustiti da propadne nagrada onima koji su bili vjernici.”²

فَقَالَ كُنَّا نَنْقُلُ لِبْنِ الْمَسْجِدِ لَبْنَةً لَبْنَةً وَكَانَ عَمَّارٌ يَنْقُلُ لَبْتَيْنِ لَبْتَيْنِ فَمَرَّ بِهِ النَّبِيُّ ﷺ وَمَسَحَ عَنْ رَأْسِهِ الْغُبَارَ وَقَالَ وَيْحَ عَمَّارٍ تَقْتُلُهُ الْفِتْنَةُ الْبَاغِيَّةُ عَمَّارٌ يَدْعُوهُمْ إِلَى اللَّهِ وَيَدْعُوهُمْ إِلَى النَّارِ .

بابُ الْغَسْلِ بَعْدَ الْحَرْبِ وَالْغُبَارِ

٢٨١٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُهُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَمَّا رَجَعَ يَوْمَ الْخَنْدَقِ وَوَضَعَ السَّلَاحَ وَاغْتَسَلَ فَاتَاهُ جِبْرِيلُ وَقَدْ عَصَبَ رَأْسَهُ الْغُبَارُ فَقَالَ وَضَعْتَ السَّلَاحَ فَوَاللَّهِ مَا وَضَعْتُهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَأَيْنَ قَالَ هَا هُنَا وَأَوْمَأَ إِلَى بَنِي قُرَيْظَةَ قَالَتْ فَخَرَجَ إِلَيْهِمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ .

بابُ فَضْلِ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

(وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةِ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ) .

2 Ali-Imran, 169-171.

2814. PRIČAO NAM JE Isma'il b. Abdullah da mu je prenio Malik od Ishaka b. Abdullaha b. Ebu-Talhe, a on od Enesa b. Malika, koji je rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, proklinjao je trideset jutara (na sabahu) one koji su poubijali njegove drugove u Bi'ri Me'unetu, i to: Ri'la, Zekvana i Usajja, koji su bili nepokorni Allahu i Njegovom Poslaniku.

Enes kaže: “U povodu onih koji su poubijani u Bi'ri Meunetu objavljen je kur'anski ajet koga smo učili, koji je kasnije derogiran: ‘Saopćite našem narodu, da smo se već susreli s našim Gospodarom! On je zadovoljan nama, a mi smo zadovoljni Njim.’”

2815. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu prenio Sufjan od Amra, koji je čuo Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhu, kad kaže:

– Na dan Bitke na Uhudu neki su ujutro pili vino.¹ Kasnije su poginuli kao šehidi; Sufjanu je to rečeno krajem toga dana.

Ova (posljednja rečenica) u tekstu nije izrečena (po prenosiocima) – kaže Sufjan.

MELEKI PRAVE HLAD NAD ŠEHIDOM

2816. PRIČAO NAM JE Sadeka b. Fadl da mu je saopćio Ibn-Ujejne ove riječi: “Čuo sam od Muhammeda b. Munkedira da prenosi od Džabira:

‘Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, donesen je moj otac. Bio je unakažen i postavljen pred njega. Tada sam htio da mu otkrijem lice, pa mi to moji drugovi zabraniše.’”

Potom je čuo krik za koji je rečeno: “(To je) kćerka Amra, ili sestra Amra.”

Tada je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: “Zašto plačeš?”, odnosno: “Ne plači! Njemu

٢٨١٤. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ دَعَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى الَّذِينَ قَتَلُوا أَصْحَابَ بَيْرِ مَعُونَةَ ثَلَاثِينَ غَدَاةً عَلَى رِغْلٍ وَذُكْوَانَ وَعُصِيَّةٍ عَصَتِ اللَّهُ وَرَسُولُهُ قَالَ أَنَسُ أُنْزِلَ فِي الَّذِينَ قَتَلُوا بَيْرِ مَعُونَةَ قُرْآنٌ قَرَأْنَاهُ ثُمَّ نُسِخَ بَعْدُ بَلَّغُوا قَوْمَنَا أَنْ قَدْ لَقِينَا رَبَّنَا فَرَضِيَ عَنَّا وَرَضِينَا عَنْهُ.

٢٨١٥. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ عَنْ عَمْرِو سَمْعٍ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ اضْطَبَحَ نَاسٌ الْخَمْرَ يَوْمَ أُحُدٍ ثُمَّ قَتَلُوا شُهَدَاءَ فَقِيلَ لِسُفْيَانَ مِنْ آخِرِ ذَلِكَ الْيَوْمِ قَالَ لَيْسَ هَذَا فِيهِ.

بَابُ ظِلِّ الْمَلَائِكَةِ عَلَى الشَّهِيدِ

٢٨١٦. حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ قَالَ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ قَالَ سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ الْمُنْكَدِرِ أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرًا يَقُولُ جِيءَ بِأَبِي إِلَى النَّبِيِّ ﷺ وَقَدْ مُثِّلَ بِهِ وَوُضِعَ بَيْنَ يَدَيْهِ فَذَهَبَتْ أَكْشِفُ عَنْ وَجْهِهِ فَفَنَهَانِي قَوْمِي فَسَمِعَ صَوْتَ صَائِحَةٍ فَقِيلَ ابْنَةُ عَمْرٍو أَوْ أُخْتُ عَمْرٍو فَقَالَ لَمْ تَبْكِي أَوْ لَا تَبْكِي مَا زَالَتِ الْمَلَائِكَةُ تُظِلُّهُ بِأَجْنِحَتِهَا قُلْتُ لِصَدَقَةٍ أَفِيهِ حَتَّى رُفِعَ قَالَ رَبَّنَا قَالَهُ.

¹ Ovo je bilo prije zabrane pijenja alkohola.

meleki neprestano prave hlad svojim krilima.”
Pitao sam (kaže Buhari) Sadekata: Spada li (u tekst) hadisa: “... sve dok se odavde ne digne.”
Sufjan je rekao (kaže Sadeka): “To je Džabir više puta govorio.”

ŽELJA BORCA (POGINULOG KAO ŠEHID) DA SE VRATI NA OVOZEMALJSKI SVIJET

2817. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, ovome Šu‘be rekavši: “Čuo sam Katada kad kaže da je čuo Enesa b. Malika, radijallahu anhu, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

‘Neće niko ko uđe u Džennet zaželjati da se vrati na ovaj svijet pa makar mu pripadala sva zemlja i ono što je na njoj osim borca poginulog na Allahovom putu. On će željeti da se vrati na ovaj svijet pa da pogine deset puta radi one počasti koju ima (za to).”

DŽENNET JE ISPOD SIJEVANJA SABLJI

Mugire b. Šu‘be kaže:

– Saopćio nam je naš Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, o Objavi našeg Gospodara: “Ko od vas bude ubijen stići će u Džennet”, pa je Omer, radijallahu anhu, rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Neće li naši poginuli biti u Džennetu, a njihovi poginuli u Džehennemu?”
“Svakako” – odgovorio je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

2818. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Mu‘avija b. Amr, ovome prenio Ebu-Ishak od Musaa b. Ukbe, on od Salima Ebu-Nadra, oslobođenog roba Umera b. Ubejdullaha, a Salim je bio pisar (Abdullaha b. Ebu-Evfaa).

Abdullah b. Ebu-Evfa pisao je – kaže prenosilac – (Omeru b. Ubejdullahu, radijallahu anhu) da je

بَابُ تَمَنِّيِ الْمُجَاهِدِ أَنْ يَرْجِعَ إِلَى الدُّنْيَا

٢٨١٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ قَتَادَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ ابْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَا أَحَدٌ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ يُحِبُّ أَنْ يَرْجِعَ إِلَى الدُّنْيَا وَلَهُ مَا عَلَى الْأَرْضِ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا الشَّهِيدُ يَتَمَنَّى أَنْ يَرْجِعَ إِلَى الدُّنْيَا فَيُقْتَلَ عَشْرَ مَرَّاتٍ لِمَا يَرَى مِنَ الْكِرَامَةِ .

بَابُ الْجَنَّةِ تَحْتَ بَارِقَةِ السُّيُوفِ

وَقَالَ الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ أَخْبَرَنَا نَبِيْنَا ﷺ عَنْ رَسُولِهِ رَبَّنَا مَنْ قُتِلَ مِنَّا صَارَ إِلَى الْجَنَّةِ وَقَالَ عُمَرُ لِلنَّبِيِّ ﷺ أَلَيْسَ قَتَلَانَا فِي الْجَنَّةِ وَقَتْلَاهُمْ فِي النَّارِ قَالَ بَلَى .

٢٨١٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ ابْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمِ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَكَانَ كَاتِبَهُ قَالَ كَتَبَ إِلَيَّ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أَوْفَى

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Znajte da je Džennet pod sjenama sablji.”

Mu‘avija b. Amra slijedi (u drugom nizu prenosilaca) Uvejsi prenoseći (hadis) od Ibn-Ebi-Zinada, a on od Musaa b. Ukbe.

KO JE ŽELIO DIJETE RADI BORBE NA ALLAHOVOM PUTU

2819. Lejsu je pričao Dža‘fer b. Rebi‘ prenoseći od Abdur-Rahmana b. Hurmuza, koji je rekao:

– Čuo sam Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, a on Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kad je rekao:

– Sulejman, sin Davudov, alejhis-selam, rekao je: “Običi ću ove noći stotinu žena”, ili je rekao “devedeset devet – i sve će one (roditi) po jednog konjanika koji će se boriti na Allahovom putu.”

Tada mu je njegov drug (melek) kazao: “Reci: Ako Bog da”, i on nije rekao ako Bog da, i od njih je zanjela samo jedna žena, koja je rodila pola čovjeka (sakatog).

– Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moj život, da je kazao: Ako Bog da, sigurno bi se svi oni borili na Allahovom putu kao konjanici.

HRABROST I STRAŠLJIVOST U BORBI

2820. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Abdul-Melik b. Vakid, njemu prenio Hammad b. Zejd od Sabita, a on od Enesa, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bijaše najljepši, najhrabriji i najdarežljiviji čovjek. Stanovništvo Medine bilo se uplašilo (jedne noći) pa ih je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pretekao na konju (u izviđanju terena) i rekao: “Osjetio sam ga (konja) kao more.”

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ وَاعْلَمُوا أَنَّ الْجَنَّةَ تَحْتَ ظِلَالِ السُّيُوفِ تَابِعَهُ الْأَوْسِيُّ عَنْ ابْنِ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ مُوسَى بْنِ عَقْبَةَ .

بَابُ مَنْ طَلَبَ الْوَلَدَ لِلْجِهَادِ

٢٨١٩. وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ رَبِيعَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمُزٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ قَالَ سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ لَا طُوفَانَ اللَّيْلَةِ عَلَى مِائَةِ امْرَأَةٍ أَوْ تِسْعٍ وَتِسْعِينَ كُلُّهُنَّ يَأْتِي بِفَارِسٍ يُجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَالَ لَهُ صَاحِبُهُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَلَمْ يَقُلْ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَلَمْ يَحْمِلْ مِنْهُنَّ إِلَّا امْرَأَةً وَاحِدَةً جَاءَتْ بِشِقِّ رَجُلٍ وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَوْ قَالَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فُرْسَانًا أَجْمَعُونَ .

بَابُ الشَّجَاعَةِ فِي الْحَرْبِ وَالْجُبْنِ

٢٨٢٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ وَاقِدٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ أَحْسَنَ النَّاسِ وَأَشَجَعَ النَّاسِ وَأَجْوَدَ النَّاسِ وَلَقَدْ فَرَعَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ فَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ سَبَقَهُمْ عَلَى فَرَسٍ وَقَالَ وَجَدْنَاهُ بَحْرًا .

2821. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu saopćio Šu'ajb prenoseći od Zuhrija, koji je rekao: – Saopćio mi je Umer b. Muhammed b. Džubejr b. Mu'tim, kako je Muhammedu b. Džubejru rekao Džubejr b. Mu'tim dok je putovao s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, pri povratku s Hunejna, a s njim i ljudi koji su ga pitali (o vjeri), da se on sklonio pod jedan glog koji mu svuče ogrtač. Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, stao i rekao: “Dajte mi moj ogrtač! Da ja imam deva koliko glog trnja, ja bih ih podijelio vama i vidjeli biste da nisam ni škrtac, ni lažac, ni kukavica (strašljivac).”

ČIME SE TRAŽI UTOČIŠTE OD STRAHA

2822. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Ebu-Avane, ovome Abdul-Melik b. Umejr, koji je rekao: – Čuo sam Amra b. Mejmana Evdija kad kaže: “Sa'd je podučavao svoju djecu sljedećim riječima, kao što podučava učitelj djecu pisanju, i govorio: ‘Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tražio je utočište s ovim riječima poslije svakog namaza: Allahu moj, tražim kod Tebe utočište od strašljivosti, tražim kod Tebe utočište da se ne vratim u iznemogli život, tražim utočište od ovozemaljskog iskušenja i tražim kod Tebe utočište od kaburske kazne.’” – Potom sam to pričao – kaže Abdul-Melik – Mus'abu i on mi je (ovo) potvrdio.

٢٨٢١. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ جُبَيْرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي جُبَيْرُ بْنُ مُطْعِمٍ أَنَّهُ بَيْنَمَا هُوَ يَسِيرُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَمَعَهُ النَّاسُ مَقْفَلُهُ مِنْ حُنَيْنٍ فَعَلِقَهُ النَّاسُ يَسْأَلُونَهُ حَتَّى اضْطَرُّوهُ إِلَى سَمُرَةٍ فَخَطِفَتْ رِدَاءَهُ فَوَقَفَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ أَعْطُونِي رِدَائِي لَوْ كَانَ لِي عَدَدُ هَذِهِ الْعِصَاهِ نَعْمًا لَقَسَمْتُه بَيْنَكُمْ ثُمَّ لَا تَجِدُونِي بِخِيَلًا وَلَا كَذُوبًا وَلَا جَبَانًا.

بَابُ مَا يُتَعَوَّذُ مِنَ الْجُبْنِ

٢٨٢٢. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عَمْرِو بْنِ سَمِيعٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ الْأَوْدِيِّ قَالَ كَانَ سَعْدٌ يَعْلَمُ بَنِيهِ هَؤُلَاءِ الْكَلِمَاتِ كَمَا يَعْلَمُ الْمُعَلِّمُ الْغِلْمَانَ الْكِتَابَةَ وَيَقُولُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَتَعَوَّذُ مِنْهُمْ دُبْرَ الصَّلَاةِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ وَأَعُوذُ بِكَ أَنْ أُرَدَّ إِلَى أَرْدَلِ الْعُمَرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ فَحَدَّثْتُ بِهِ مُضْعَبًا فَصَدَّقَهُ.

2823. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Mu'temir, koji kaže:

– Čuo sam svoga oca kad je kazao: Čuo sam Enesa b. Malika, radijallahu anhu, kako kaže:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio je: ‘Allahu moj, tražim kod Tebe utočište od iznemoglosti, lijenosti, strašljivosti i starosti!’ Utičem Ti se od iskušenja života i smrti i tražim kod Tebe utočište od kaburske kazne!”¹

KO JE PRIČAO O SVOJIM DOŽIVLJAJIMA U BORBI?

To je kazao Ebu-Usman prenoseći od Sa'da.

2824. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu prenio Hatim od Muhammeda b. Jusufa, a on da je Saib b. Jezid kazao:

– Družio sam se s Talhom b. Ubejdullahom, Sa'dom i Mikdadom b. Esvedom i Abdur-Rahmanom b. Avfom, radijallahu anhum, i nisam nijednog od njih čuo da prenose nešto od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, osim što sam čuo Talhu kako govori o Bitki na Uhudu.

٢٨٢٣. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَالْجُبْنِ وَالْهَرَمِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ.

بَابُ مَنْ حَدَّثَ بِمُشَاهَدَةٍ فِي الْحَرْبِ

قَالَ أَبُو عُثْمَانَ عَنْ سَعْدٍ.

٢٨٢٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يُوسُفَ عَنِ السَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ صَحِبْتُ طَلْحَةَ بْنَ عُبَيْدِ اللَّهِ وَسَعْدًا وَالْمُقَدَّادَ بْنَ الْأَسْوَدِ وَعَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ فَمَا سَمِعْتُ أَحَدًا مِنْهُمْ يُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِلَّا أَنِّي سَمِعْتُ طَلْحَةَ يُحَدِّثُ عَنْ يَوْمِ أُحُدٍ.

¹ Život budućeg svijeta ne može se prosuđivati po ovozemaljskim zakonima. Čovjek se ne sastoji samo od materije nego i od duha, koji je s tijelom raznoliko vezan u različitim fazama njegovog života.

Početni odnosi naziru se dok je čovjek još u maternici, a drugi poslije rođenja. Kada čovjek spava, duša je, koliko s tijelom, toliko i izvan njega. U zagrobnom životu (Alem-i berzah) tijelo mijenja svoje ranije stanje i postaje zemlja. Ono nije propalo nego samo prešlo u novi oblik. Duša mu tada nije potrebna i ona nije u njemu, ali nije ni bez veze s njim da ne može na njega u datim časovima utjecati. I konačno, potpuno spajanje duše s bićem čovjeka bit će na Sudnjem danu, kada se nađu za to potrebni uvjeti. Tada uspostavljena veza među njima bit će trajna i nju neće prekidati san, bolest ili smrt. Pod novim, od Allaha, danim uvjetima nastaje novi život i odgovornost za rad na ovom svijetu.

U danima zime u obamrloj zemlji vlada mrtvilo, a u danima proljeća izbija iz nje bujna flora i fauna. To je stvarnost svakog proljeća, ali poneki ne zaključuju da to može biti i s ljudima na Sudnjem danu čim se nađu za to potrebni uvjeti i nastane proljeće besmrtnog života.

Život čovjeka je trostepen: ovozemaljski, zagrobni i život poslije proživljavanja, i svaka ta faza uvjetovana je odgovarajućim zakonima. Na ovom svijetu život se odvija po ustaljenim zakonima njegove materijalne prirode; u zagrobnom – nematerijalnom svijetu život se odvija pod uvjetima skladnim duhovnom životu, i ukoliko duh ima jaču vezu s izmijenjenom materijom, utoliko on na nju više prenosi osjećanje svoga raspoloženja ili neugodnosti kazne.

Za lakše shvaćanje izloženog mogu unekoliko poslužiti snovi ljudi. Čovjek u snu preživljava duševne ugodnosti i mučenja do stravičnosti i to sve s tjelesnim osjećanjem, što budni oko njega ne primjećuju i ne znaju dok im se to ne kaže.

To je tako na ovom svijetu, a zakoni života zagrobnog svijeta još su složeniji i čudniji.

DUŽNOST ODLASKA U BORBU, TE OBAVEZA DŽIHADA I NIJETA

Uzvišeni Allah kaže:

“Krećite u boj, bili slabi ili snažni², i borite se na Allahovom putu zalažući imetke svoje i živote svoje! To vam je, da znate, bolje! Da se radilo o plijenu nadohvat ruke i ne toliko dalekom pohodu, licemjeri bi te slijedili, ali im je put izgledao dalek. I oni će se zaklinjati Allahom...”³

I kaže:

“O, vjernici, zašto ste neki oklijevali kad vam je bilo rečeno:

‘Krenite u borbu na Allahovom putu!’, kao da ste za zemlju prikovani? Zar vam je draži život na ovom svijetu od onoga svijeta?” pa do Njegovih riječi: “... sve može.”⁴

Od Ibn-Abbasa spominje se (objašnjenje): “... Izidite u borbu u grupama, razdijeljeni po odredima!”

Jednina od *subatun* (grupe) je *subetun* (grupa).

2825. PRIČAO NAM JE Amr b. Ali, njemu Jahja, ovome Sufjan, koji je rekao:

– Pričao mi je Mensur, prenoseći od Mudžahida, on od Tavusa, ovaj od Ibn-Abbasa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na dan oslobođenja (Mekke) rekao: “Nema seobe (iz Mekke) poslije ovog oslobođenja, ali je ostala borba nijet (za nju), pa kad se pozovete u borbu, odazovite se!”

بَابُ وَجُوبِ النَّفِيرِ وَمَا يَجِبُ مِنَ الْجِهَادِ وَالذِّيَّةِ

وَقَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ (أَنْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَاتَّبَعُوكَ وَلَكِنْ بَعَدَتْ عَلَيْهِمُ السُّعْيَةُ وَسَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ (وَقَوْلِهِ (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمْ أَنْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَتَأْتِلْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ أَرْضَيْتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ) إِلَى قَوْلِهِ (عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) يُذَكِّرُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ (أَنْفِرُوا ثُبَاتٍ) سَرَايَا مُتَفَرِّقِينَ يُقَالُ أَحَدُ الثُّبَاتِ ثُبَّةٌ .

٢٨٢٥. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنِي مَنْصُورٌ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا هِجْرَةَ بَعْدَ الْفَتْحِ وَلَكِنْ جِهَادٌ وَتِيَّةٌ وَإِذَا اسْتَنْفَرْتُمْ فَاَنْفِرُوا .

² Pod riječima *slabi* ili *snažni* misli se – nenaoružani ili naoružani.

³ Nastavak prijevoda 42. ajeta poglavlja Et-Tevbe glasi: “... Da smo mogli, doista bismo s vama pošli, i tako upropastili sami sebe, a Allah zna da su oni lažljivci.”

⁴ Nastavak prijevoda 38. i 39. ajeta poglavlja Et-Tevbe glasi:

“... A uživanje na ovom svijetu, prema onom na onom svijetu, nije ništa.

Ako ne budete u boj išli, On će vas na nesnosne muke staviti i drugim će vas narodom zamijeniti, a vi Mu nećete nimalo nauditi. A Allah sve može.”

Riječ je o borbi na Tebuku 9. godine po Hidžri protiv Bizantinaca. To je bio obračun s nadmoćnim snagama Bizantije u sušnoj godini, vrućim danima, za vrijeme berbe i sušenja datula.

NEMUSLIMAN KOJI UBIJE MUSLIMANA, A KASNIJE PRIMI ISLAM, U NJEMU USTRAJE, PA I ON BUDE UBIJEN

2826. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu prenio Malik od Ebu-Zinada, on od A' redža, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Allah će biti zadovoljan dvojicom ljudi koji su ubili jedan drugog i obojica ušli u Džennet. Jedan od njih se borio na Allahovom putu i poginuo. Zatim će Allah oprostiti ubici pa će i on poginuti kao borac za vjeru.

2827. PRIČAO NAM JE Humejdi, njemu Sufjan, ovome Zuhri, koji kaže:

– Saopćio mi je Anbese b. Seid od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Došao sam Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, dok je bio u Hajberu, pošto su ga oslobodili, i rekao: “Allahov Poslaniče, daj mi moj dio (za Ebana b. Sei'da).” Neko od Benu-Seida b. Asa je primijetio: “Allahov Poslaniče, ne daji mu njegov dio (ratnog plijena)!”

Tada je Ebu-Hurejra dodao: “To je ubica Ibn-Kavkala”, a Ibn-Seid b. As je kazao: “Čudno (mi je) za marvinče koje nam se spustilo s Kadumi Da'na. Tuži me za pogibiju jednog muslimana, kog je Allah počastio (učinio ga šehidom) mojim posredstvom, a ni mene pred njim nije ponizio.”

– I ne znam – kaže Ibn-Ujejne – je li mu Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, dao (njegov) dio ili nije. Sufjan je rekao: “Meni je gornje prenio Es-Se'idi od svoga djeda, a on od Ebu-Hurejre.”

Ebu-Abdullah (Buhari) kaže: “Es-Se'idi – to je Amr b. Jahja b. Seid b. Amr b. Seid b. As.”

بَابُ الْكَافِرِ يَقْتُلُ الْمُسْلِمَ ثُمَّ يُسْلِمُ فَيُسَدَّدُ بَعْدُ وَيُقْتَلُ

٢٨٢٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ يَضْحَكُ اللَّهُ إِلَى رَجُلَيْنِ يَقْتُلُ أَحَدُهُمَا الْآخَرَ يَدْخُلَانِ الْجَنَّةَ يُقَاتِلُ هَذَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيُقْتَلُ ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَى الْقَاتِلِ فَيَسْتَشْهَدُ.

٢٨٢٧. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدَةُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ بِخَيْبَرَ بَعْدَ مَا افْتَتَحُوهَا فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَشْهَمَ لِي فَقَالَ بَعْضُ بَنِي سَعِيدٍ بْنُ الْعَاصِ لَا تُشْهَمُ لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ هَذَا قَاتِلُ ابْنِ قَوْقِلٍ فَقَالَ ابْنُ سَعِيدٍ بْنُ الْعَاصِ وَاعْجَبَا لِوَبَرٍ تَدُلُّ عَلَيْنَا مِنْ قَدُومِ ضَاأٍ يَنْعَى عَلَى قَتْلِ رَجُلٍ مُسْلِمٍ أَكْرَمَهُ اللَّهُ عَلَى يَدَيَّ وَلَمْ يُهْنِي عَلَى يَدَيْهِ قَالَ فَلَا أَدْرِي أَشْهَمَ لَهُ أَمْ لَمْ يُشْهَمَ لَهُ قَالَ سُفْيَانُ وَحَدَّثَنِي السَّعِيدِيُّ عَنْ جَدِّهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ السَّعِيدِيُّ هُوَ عَمْرُو بْنُ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ بْنِ عَمْرٍو بْنِ سَعِيدٍ بْنِ الْعَاصِ.

ONAJ KO JE DAO PREDNOST BORBI NAD POSTOM

2828. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu‘be, a ovome Sabit Bunani, koji je rekao:

– Čuo sam Enesa b. Malika, radijallahu anhu, kako kaže: “Ebu-Talha nije u doba Vjerovjesnika postio (nafile) da bi ojačao za borbu, a kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, umro, nisam ga vidio da mrsi nego samo u danima Ramazanskog, odnosno Kurban-bajrama.”

SEDAM DRUGIH VRSTA ŠEHIDA OSIM ONOGA KO POGINE (NA ALLAHOVOM PUTU)

2829. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu prenio Malik od Sumejja, on od Ebu-Saliha, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Šehida je pet vrsta: zboden, umrli od stomačnih bolesti, utopljenik, poginuli pod ruševinom i poginuli na Allahovom putu.

2830. PRIČAO NAM JE Bišr b. Muhammed, njemu saopćio Abdullah, ovome prenio Asim od Hafse, kćerke Sirina, ona od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kuga je smrt na Allahovom putu za svakog muslimana.”¹

بَابُ مَنِ اخْتَارَ الْغَزْوَ عَلَى الصَّوْمِ

٢٨٢٨. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا ثَابِتُ الْبُنَانِيُّ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ أَبُو طَلْحَةَ لَا يَصُومُ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ مِنْ أَجْلِ الْغَزْوِ فَلَمَّا قُبِضَ النَّبِيُّ ﷺ لَمْ أَرَهُ مُفْطِرًا إِلَّا يَوْمَ فِطْرٍ أَوْ أَضْحَى .

بَابُ الشَّهَادَةِ سَبْعَ سِوَى الْقَتْلِ

٢٨٢٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ سُمَيٍّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ الشُّهَدَاءُ خَمْسَةٌ الْمَطْعُونُ وَالْمَبْطُونُ وَالْغَرِيقُ وَصَاحِبُ الْهَدْمِ وَالشَّهِيدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

٢٨٣٠. حَدَّثَنَا بَشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا عَاصِمٌ عَنْ حَفْصَةَ بِنْتِ سِيرِينَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الطَّاعُونَ شَهَادَةٌ لِكُلِّ مُسْلِمٍ .

¹ Navedeni imaju nagradu šehida, a pravi su šehidi samo oni koji su poginuli u borbi na Allahovom putu i za Njegovu riječ. Među ove spadaju poginuli na bojištu u borbi protiv neprijatelja, odmetnika i drumskog razbojnika te oni koji su nevino ubijeni. Ovakvima se klanja džezaza bez kupanja i zakopavaju se u odjeći u kojoj su poginuli, a kida se samo ono što ne dolikuje opremi umrlog, kao zimski kaput, obuća i oružje. Osoba poginula u gradu za koju se ne zna da li je ubijena nasilno iz predumišljanja, kupu se prije klanjanja džezaze. Ovako se postupa i s poginulim na bojnom polju koji nije odmah umro nego je poslije ranjavanja štogod pojeo, popio, liječio se, prenesen u šator ili živio veći dio dana.

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
 “VJERNICI KOJI SE NE BORE – OSIM ONIH
 KOJI SU ZA BORBU NESPOSOBNI – NISU
 JEDNAKI ONIMA KOJI SE NA ALLAHOVOM
 PUTU BORE IMECIMA SVOJIM I
 ŽIVOTIMA SVOJIM. ONE KOJI SE BUDU
 BORILI ULAŽUĆI IMETKE SVOJE I ŽIVOTE
 SVOJE ALLAH ĆE ODLIKOVATI ČITAVIM
 STEPENOM NAD ONIMA KOJI SE NE BUDU
 BORILI, I ON SVIMA OBEĆAVA LIJEPU
 NAGRADU. ALLAH ĆE BORCIMA, A NE
 ONIMA KOJI SE NE BORE...” DO NJEGOVA
 GOVORA: “... PRAŠTA I SAMILOSTAN JE”.¹

2831. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu prenio
 Šu‘be od Ebu-Ishaka, koji je rekao:

– Čuo sam Beraa, radijallahu anhu, kako govori:
 Kad je objavljeno: “Vjernici koji se ne bore – nisu
 jednaki...”, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve
 sellem, pozvao je Zejda pa je on donio (plećanu)
 kost i to (na njoj) napisao, a Ibn-Ummi-Mektum
 potužio se na svoju sljepoću, pa je objavljeno:
 “Vjernici koji se ne bore – osim onih koji su za
 borbu nesposobni – nisu jednaki...”

2832. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah,
 a njemu Ibrahim b. Sa‘d Zuhri, koji je rekao:

– Pričao mi je Salih b. Kejsan od Ibn-Šihaba, on od
 Schla b. Sa‘da Sa‘idija, koji je rekao: “Vidio sam
 Mervana b. Hakema kako sjedi u džamiji, krenuo sam
 i sjeo pokraj njega i on nam reče da je njemu saopćio
 Zejd b. Sabit, da mu je Allahov Poslanik, sallallahu
 alejhi ve sellem, diktirao (ajet): ‘Vjernici koji sjede
 (kod svojih kuća) i borci na Allahovom putu nisu
 jednaki...’ Tada je došao Ibn-Ummi-Mektum – kaže
 Zejd – još dok je on meni diktirao, i reče:

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ
 مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِّ وَالْمُجَاهِدُونَ
 فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فَضَّلَ اللَّهُ
 الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ
 دَرَجَةً وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَى وَفَضَّلَ اللَّهُ
 الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ)
 إِلَى قَوْلِهِ (غَفُورًا رَحِيمًا)

٢٨٣١. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ
 أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ
 لَمَّا نَزَلَتْ (لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ)
 دَعَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ زَيْدًا فَجَاءَ بِكَتِفٍ فَكَتَبَهَا
 وَشَكَأ ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ ضَرَارَتَهُ فَنَزَلَتْ (لَا يَسْتَوِي
 الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِّ) .

٢٨٣٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا
 إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ الزُّهْرِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي صَالِحُ
 ابْنِ كَيْسَانَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ
 السَّاعِدِيِّ أَنَّهُ قَالَ رَأَيْتُ مَرْوَانَ بْنَ الْحَكَمِ
 جَالِسًا فِي الْمَسْجِدِ فَأَقْبَلْتُ حَتَّى جَلَسْتُ إِلَى جَنْبِهِ
 فَأَخْبَرَنِي أَنَّ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ
 أَمَلَى عَلَيْهِ (لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ)

¹ Nastavak prijevoda 95. i 96. ajeta poglavlja En-Nisa glasi:

“... dati veliku nagradu, počasti od Sebe i oprost i milost. Allah prašta i samilostan je.”

’Allahov Poslaniče, da sam za borbu sposoban, sigurno bih se borio.’”

Ibn-Ummi-Mektum bio je slijep. Tada je Uzvišeni Allah objavio svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a njegovo stegno bijaše na mom i pritislo me toliko da sam se bojao da mi ne zdrobi stegno. Poslije mu se rastupilo i Allah, koji je Moćan i Uzvišen, objavio mu je: “... izuzimajući nevoljnike (bolesne)...”

STRPLJIVOST U BORBI

2833. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu Mu’avija b. Amr, ovome prenio Ebu-Ishak od Musaa b. Ukbe, on od Salima Ebu-Nadra, da je Abdullah b. Evfa’ napisao i ja to čitao, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Kada se sukobite (s neprijateljem), budite strpljivi.

BODRENJE NA BORBU

i riječi Uzvišenog Allaha: “Bodri vjernike na borbu...”²

2834. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Mu’avija b. Amr, ovome prenio Ebu-Ishak od Humejda, koji je kazao:

– Čuo sam Enesa, radijallahu anhu, kako kaže: “Jednog prohladnog jutra izišao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, do Hendeka (jarka), koga su prokopavali muhadžiri i ensarije. Oni tada nisu imali robova da im rade te poslove. Vidjevši njihov napor i gladovanje, on reče:

(وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ) قَالَ فَجَاءَهُ ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ وَهُوَ يَمْلُهَا عَلَيْهِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ اسْتَطِيعَ الْجِهَادُ لَجَاهَدْتُ وَكَانَ رَجُلًا أَعْمَى فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى عَلَى رَسُولِهِ ﷺ وَفَخَذَهُ عَلَى فَخِذِي فَثَقُلْتُ عَلَيْهِ حَتَّى خِفْتُ أَنْ تَرُضَّ فَخَذِي ثُمَّ سُرِّي عَنْهُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ (غَيْرِ أُولِي الضَّرَرِ).

بَابُ الصَّبْرِ عِنْدَ الْقِتَالِ

٢٨٣٣. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمِ أَبِي النَّضْرِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي أَوْفَى كَتَبَ فَقَرَأَتْهُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِذَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاصْبِرُوا.

بَابُ التَّخْرِيطِ عَلَى الْقِتَالِ

وَقَوْلِهِ تَعَالَى (حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ).

٢٨٣٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ حُمَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى الْخَنْدَقِ فَإِذَا الْمُهَاجِرُونَ وَالْأَنْصَارُ يَحْفِرُونَ فِي عِدَاةٍ بَارِدَةٍ فَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ عَبِيدٌ يَعْمَلُونَ ذَلِكَ لَهُمْ فَلَمَّا رَأَى مَا بِهِمْ مِنَ النَّصَبِ وَالْجُوعِ

2 Cijeli prijevod 65. ajeta poglavlja El-Enfal glasi: “O, Vjerovjesniče, bodri vjernike na borbu! Ako vas bude dvadeset izdržljivih, pobijedit će dvije stotine; a ako vas bude stotina, pobijedit će hiljadu onih koji ne vjeruju, zato što su oni ljudi koji ne shvataju.” Gornji ajet odnosi se na Bitku na Bedru protiv Kurejšija, kada su muslimani bili vojnom opremom i brojčano mnogo slabiji od njih.

‘Allahu moj, pravi život je na drugom svijetu, pa oprosti ensarijama i muhadžirima!’”

Oni su mu zatim rekli:

“Mi smo se obavezali Muhammedu na stalnu borbu dok god smo živi.”

KOPANJE JARKA

2835. PRIČAO NAM JE Ebu-Ma'mer, njemu Abdul-Varis, ovome prenio Abdul-Aziz od Enesa, radijallahu anhu, koji je kazao:

Muhadžiri i ensarije kopali su jarak oko Medine, prenosili zemlju na sebi i govorili:

“Mi smo oni koji smo se obavezali Muhammedu na islam sve dok postojimo”, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

“Allahu moj, nema dobra osim na drugom svijetu, pa blagoslovi ensarije i muhadžire!”

2836. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, njemu prenio Šu'be da je Ebu-Ishak kazao:

– Čuo sam kad Bera, radijallahu anhu, kaže: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prenosio je zemlju i govorio: ‘Da nije Tebe Allahu, mi ne bismo bili na pravom putu!’”

2837. PRIČAO NAM JE Hafs b. Umer, njemu prenio Šu'be od Ebu-Ishaka, a on da je Bera, radijallahu anhu, kazao:

– Vidio sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na dan (napada) saveznika kako prenosi zemlju koja mu bijaše pokrila bjelinu trbuha, i govoraše:

– Da Tebe nije (Allahu), mi ne bismo bili na pravom putu, ne bismo Te vjerovali i ne bismo Ti se molili, pa podari nam smirenost i učvrsti (naše) noge kada nas napadnu. Oni su zaista prvi učinili nama nasilje. Kada su god namjeravali neku smutnju, mi smo je osujetili.

قَالَ اللَّهُمَّ إِنَّ الْعَيْشَ عَيْشُ الْآخِرَةِ فَاعْفِرْ لِلْأَنْصَارِ وَالْمُهَاجِرَةِ فَقَالُوا مُجِيبِينَ لَهُ نَحْنُ الَّذِينَ بَايَعُوا مُحَمَّدًا عَلَى الْجِهَادِ مَا بَقِينَا أَبَدًا .

باب حَفْرِ الْخَنْدَقِ

٢٨٣٥. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَعَلَ الْمُهَاجِرُونَ وَالْأَنْصَارُ يُحْفِرُونَ الْخَنْدَقَ حَوْلَ الْمَدِينَةِ وَيَنْقُلُونَ التُّرَابَ عَلَى مِثْوَنِهِمْ وَيَقُولُونَ نَحْنُ الَّذِينَ بَايَعُوا مُحَمَّدًا عَلَى الْإِسْلَامِ مَا بَقِينَا أَبَدًا وَالنَّبِيُّ ﷺ يُجِيبُهُمْ وَيَقُولُ اللَّهُمَّ إِنَّهُ لَا خَيْرَ إِلَّا خَيْرُ الْآخِرَةِ فَبَارِكْ فِي الْأَنْصَارِ وَالْمُهَاجِرَةِ .

٢٨٣٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَنْقُلُ وَيَقُولُ لَوْلَا أَنْتَ مَا اهْتَدَيْنَا .

٢٨٣٧. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ الْأَحْزَابِ يَنْقُلُ التُّرَابَ وَقَدْ وَارَى التُّرَابُ بَيَاضَ بَطْنِهِ وَهُوَ يَقُولُ لَوْلَا أَنْتَ مَا اهْتَدَيْنَا وَلَا تَصَدَّقْنَا وَلَا صَلَّيْنَا فَأَنْزَلَنَ سَكِينَةً عَلَيْنَا وَثَبَّتِ الْأَقْدَامَ إِنَّ لَاقَيْنَا إِنَّ الْأُلَى قَدْ بَغَوْا عَلَيْنَا إِذَا أَرَادُوا فِتْنَةَ آبَيْنَا .

IZOSTAJANJE OD BORBE ZBOG (NEKOG) RAZLOGA

2838. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Zuhejr, a ovome Humejd, da im je Enes kazao: “Vraćali smo se s vojne na Tebuk s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem.”

2839. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu prenio Hammad, a to je Ibn-Zejd, od Humejda, a on od Enesa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio u jednoj vojni i rekao:

“Zaista, u Medini ima ljudi koji su izostali iza nas, bili su s nama (s iskrenim nijetom) u svakoj uvali i dolini. Međutim, sada ih je zadržao neki razlog.” Musa je rekao da mu je prenio Hammad od Humejda, ovaj od Musaa b. Enesa, a on od svoga oca, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “...”, a Ebu-Abdullah (Buhari) kaže: “Prvi niz prenosilaca je ispravniji.”

VRIJEDNOST POSTA (KAD JE ČOVJEK) NA ALLAHOVOM PUTU

2840. PRIČAO NAM JE Ishak b. Nasr, njemu Abdur-Rezzak, a ovome saopćio Ibn-Džurejdž: – Saopćio mi je Jahja b. Seid i Suhejl b. Ebu-Salih, da su njih dvojica čuli Nu‘mana b. Ebu-Ajjaša, a on Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, kad je kazao: “Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: ‘Ko posti jedan dan na Allahovom putu, Allah će mu udaljiti lice od (paklene) vatre koliko iznosi sedamdeset godina (hoda).’”

بَابُ مَنْ حَبَسَهُ الْعُذْرُ عَنِ الْغَزْوِ

٢٨٣٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ أَنَّ أَنَسًا حَدَّثَهُمْ قَالَ رَجَعْنَا مِنْ غَزْوَةِ تَبُوكَ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ.

٢٨٣٩. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ هُوَ ابْنُ زَيْدٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ فِي غَزَاةٍ فَقَالَ إِنَّ أَقْوَامًا بِالْمَدِينَةِ خَلَفْنَا مَا سَلَكْنَا شِعْبًا وَلَا وَادِيًا إِلَّا وَهُمْ مَعَنَا فِيهِ حَبَسَهُمُ الْعُذْرُ وَقَالَ مُوسَى حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ مُوسَى بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الْأَوَّلُ أَصَحُّ.

بَابُ فَضْلِ الصَّوْمِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

٢٨٤٠. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ وَشُهَيْلُ بْنُ أَبِي صَالِحٍ أَنَّهُمَا سَمِعَا النُّعْمَانَ بْنَ أَبِي عِيَّاشٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ مَنْ صَامَ يَوْمًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بَعَدَ اللَّهُ وَجْهَهُ عَنِ النَّارِ سَبْعِينَ خَرِيفًا.

VRIJEDNOST TROŠENJA NA ALLAHOVOM PUTU

2841. PRIČAO MI JE Sa'd b. Hafs, njemu prenio Šejban od Jahjaa, ovaj od Ebu-Seleme, da je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, a on Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

– Ko potroši (udijeli) dvije vrste (ili par) od onoga što se može udijeliti na Allahovom putu, prozvat će ga čuvari Dženneta, tj. čuvari svih vrata, i reći mu: “Dodji ovamo!”

Tada je Ebu-Bekr rekao:

“Allahov Poslaniče, to je onaj kome neće ništa propasti?”

“Nadam se da si, zaista, jedan od tih”, odgovorio je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

2842. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Sinan, njemu Fulejh, ovome Hilal od Ataa b. Jesara, on od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao na minberu i rekao:

“Poslije mene bojim se za vas zato što će vam se omogućiti osvajanje blagorodnih zemalja.” Potom je spomenuo ljepote ovog svijeta; na neke od njih je upozorio, a druge pohvalio.

Tada ustade jedan čovjek i reče:

“Allahov Poslaniče, zar dobro donosi zlo?”

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, šutio je, a mi rekosmo: “Silazi mu Objava.” I svi drugi su šutjeli kao da su na glavama držali pticu. Potom je on potrao znoj s lica i rekao tri puta:

“Gdje je onaj što je maloprije pitao: ‘Zar dobro...?’”

Dobro donosi samo dobro, ali kada u proljeće iznikne zelenilo, ono ubija živinče potpuhivanjem ili mu zadaje bol. Kada god što jede, jede zeleno dok ne napuni svoj stomak i okrene se na suncu pa brabonja i mokri, a poslije opet pase. Zaista je

بَابُ فَضْلِ النِّفَقَةِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

٢٨٤١. حَدَّثَنِي سَعْدُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ أَنْفَقَ زَوْجَيْنِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ دَعَاهُ خَزَنَةُ الْجَنَّةِ كُلُّ خَزَنَةٍ بَابِ أَيْ قُلْ هَلُمَّ قَالَ أَبُو بَكْرٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ ذَاكَ الَّذِي لَا تَوَى عَلَيْهِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنِّي لَا أَرْجُو أَنْ تَكُونَ مِنْهُمْ.

٢٨٤٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ حَدَّثَنَا هِلَالٌ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَامَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ إِنَّمَا أَخْشَى عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِي مَا يَفْتَحُ عَلَيْكُمْ مِنْ بَرَكَاتِ الْأَرْضِ ثُمَّ ذَكَرَ زَهْرَةَ الدُّنْيَا فَبَدَأَ بِأَخْذِهَا وَثَنَى بِالْأُخْرَى فَقَامَ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوَيَأْتِي الْخَيْرُ بِالشَّرِّ فَسَكَتَ عَنْهُ النَّبِيُّ ﷺ قُلْنَا يُوحَى إِلَيْهِ وَسَكَتَ النَّاسُ كَأَنَّهُ عَلَى رُءُوسِهِمُ الطَّيْرُ ثُمَّ إِنَّهُ مَسَحَ عَنْ وَجْهِهِ الرُّخَصَاءَ فَقَالَ أَيْنَ السَّائِلُ أَنِفًا أَوْ خَيْرٌ هُوَ ثَلَاثًا إِنَّ الْخَيْرَ لَا يَأْتِي إِلَّا بِالْخَيْرِ وَإِنَّهُ كُلَّمَا يُنْبِتُ الرَّبِيعُ مَا يَقْتُلُ حَبْطًا أَوْ يُلِمُّ إِلَّا أَكَلَةَ الْخَضِرِ كُلَّمَا أَكَلَتْ حَتَّى إِذَا امْتَلَأَتْ خَاصَرَتَاهَا اسْتَقْبَلَتِ الشَّمْسُ فَتَلَطَّتْ وَبَالَتْ ثُمَّ رَتَعَتْ وَإِنَّ هَذَا الْمَالَ خَضِرَةٌ حُلُوةٌ

ovaj imetak zelen (privlačan) i sladak. Zato, blago onom muslimanu koji ga je prihvatio pravedno i okrenuo ga za Allahov put, sirote i bijednike. Onaj koji ga nije uzeo pravedno, sličan je onome koji jede a ne može se najesti, i njemu će njegov imetak na Sudnjem danu biti svjedok protiv njega.

VRIJEDNOST ONOGA KO OPREMI BORCA(NA ALLAHOV PUT) ILI SE BRINE ZA NJEGOVU PORODICU

2843. PRIČAO NAM JE Ebu-Ma'mer, njemu Abdul-Varis, a ovome Husein: Pričao mi je Jahja, njemu Ebu-Seleme, a ovom Busr b. Seid, koji je rekao:
– Pričao mi je Zejd b. Halid, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko opremi ratnika na Allahov put – kao da i sam učestvuje u toj borbi, a ko zamijeni ratnika na Božijem putu u nekom dobru (izdržavanju porodice), i on kao da je učestvovao u borbi.”

2844. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, ovome prenio Hemmam od Ishaka b. Abdullaha, on od Enesa, radijallahu anhu, da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije ulazio ni u jednu kuću u Medini, izuzimajući njegove supruge, kao u kuću Umme-Sulejm, pa mu je to rečeno, a on je odgovorio:
“Ja sam prema njoj veoma milostiv. Njezin brat je poginuo s mojim (odredom u Bi'ri Me'unetu).”

وَنِعَمَ صَاحِبُ الْمُسْلِمِ لَمَنْ أَخَذَهُ بِحَقِّهِ فَجَعَلَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَمَنْ لَمْ يَأْخُذْهُ بِحَقِّهِ فَهُوَ كَالْأَكْلِ الَّذِي لَا يَشْبَعُ وَيَكُونُ عَلَيْهِ شَهِيدًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

بَابُ فَضْلِ مَنْ جَهَّزَ غَازِيًا أَوْ خَلَفَهُ بِخَيْرٍ

٢٨٤٣. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ قَالَ حَدَّثَنِي بُسْرُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنِي زَيْدُ بْنُ خَالِدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ جَهَّزَ غَازِيًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَدْ غَزَا وَمَنْ خَلَفَ غَازِيًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِخَيْرٍ فَقَدْ غَزَا .

٢٨٤٤. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ لَمْ يَكُنْ يَدْخُلُ بَيْتًا بِالْمَدِينَةِ غَيْرَ بَيْتِ أُمِّ سُلَيْمٍ إِلَّا عَلَى أَزْوَاجِهِ فَقِيلَ لَهُ فَقَالَ إِنِّي أَرْحَمُهَا قَتَلَ أَخُوهَا مَعِيَ .

NAMIRISIVANJE MRTVAČKIM MIRISOM PRED STUPANJE U BORBU

2845. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdul-Vehhab, njemu Halid b. Haris, ovome prenio Ibn-Avn od Musaa b. Enesa, koji je, spomenuvši dan (pogibije u) Jemami, rekao: – Enes je došao Sabitu b. Kajsu, a on je namirisavao svoja otkrivena stegna (mrtvačkim mirisom spremajući se za smrt). Tada mu je Enes rekao: “Amidža, šta te zadržalo pa nisi dosad došao?” “Evo sada, bratiću” – odgovorio je, dok se i dalje namirisavaše – kaže Enes.

Potom je došao, ušao (u prvi streljački red) i u svom govoru spomenuo otkriven prostor bez ljudi (tj. povlačenje), pa je pokazao rukama da se razmaknemo (da prođe naprijed) i dodao: “Nismo ovako radili s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem (tj. nismo se povlačili). Ružno je to (povlačenje) čemu ste navikli vaše protivnike.”

Hammad je ovo prenio od Sabita, a on od Enesa.¹

VRIJEDNOST IZVIDNICE

2846. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Sufjan od Muhammeda b. Munkedira, a ovaj da je Džabir, radijallahu anhu, kazao: – Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na dan (borbe) protiv saveznika rekao je: “Ko će mi donijeti vijest o narodu (Benu-Kurejza)?”

“Ja” – reče Zubejr.

Potom je opet upitao: “Ko će mi donijeti vijest o (tom) narodu?” “Ja” – ponovo će Zubejr.

Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Svaki vjerovjesnik imao je svoje bliže pomoćnike, a moj je pomoćnik Zubejr.”

بَابُ التَّحْنُطِ عِنْدَ الْقِتَالِ

٢٨٤٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ مُوسَى بْنِ أَنَسٍ قَالَ وَذَكَرَ يَوْمَ الْيَمَامَةِ قَالَ أَتَى أَنَسُ ثَابِتَ ابْنَ قَيْسٍ وَقَدْ حَسَرَ عَنْ فَخِذَيْهِ وَهُوَ يَتَحَنُّطُ فَقَالَ يَا عَمُّ مَا يَحْبِسُكَ أَنْ لَا تَجِيءَ قَالَ الْآنَ يَا ابْنَ أَخِي وَجَعَلَ يَتَحَنُّطُ يَعْنِي مِنَ الْحَنُوطِ ثُمَّ جَاءَ فَجَلَسَ فَذَكَرَ فِي الْحَدِيثِ انْكِشَافًا مِنَ النَّاسِ فَقَالَ هَكَذَا عَنْ وُجُوهِنَا حَتَّى نَضَارِبَ الْقَوْمَ مَا هَكَذَا كُنَّا نَفْعَلُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِشَيْءٍ مَا عَوَّدْتُمْ أَقْرَانُكُمْ رَوَاهُ حَمَّادٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ .

بَابُ فَضْلِ الطَّلِيعَةِ

٢٨٤٦. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُحَمَّدِ ابْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ يَأْتِينِي بِخَبَرِ الْقَوْمِ يَوْمَ الْأَخْزَابِ قَالَ الزُّبَيْرُ أَنَا ثُمَّ قَالَ مَنْ يَأْتِينِي بِخَبَرِ الْقَوْمِ قَالَ الزُّبَيْرُ أَنَا فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ لِكُلِّ نَبِيٍّ حَوَارِيًّا وَحَوَارِيَ الزُّبَيْرِ .

¹ Pravilo ratne gotovosti bilo je: pristojno obučen i namirisani, svaki borac naoružan, bio konjanik ili pješak: sabljom, kopljem, lukom, strijelama, a poneki pancirima i štitovima, postrojeni u više streljačkih redova nadomak neprijatelja. Svaki pozadinski red ispomagao je borbu onih drugova ispred sebe i sami su stupali na mjesto poginulih. Jagmili su se za prve borbene linije i takmičili se u polaganju svojih života za dobro islama. Kasnije generacije u tom popuštaju pa im je Sabit b. Kajs to prigovorio. U nekim predanjima se još spominje da je obukao bijele ćefine.

MOŽE LI SE U IZVIĐANJE SLATI POJEDINAC

2847. PRIČAO NAM JE Sadeka, njemu Ibn-Ujejne, a ovome Ibnul-Munkedir, da je čuo Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhu, kad je kazao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao je prisutne ljude (tražeći dobrovoljca) – mislim, kaže Sadekat, na dan borbe na Hendeku, pa se odazvao Zubejr. Potom ih je ponovo pozvao pa se opet odazvao Zubejr. Zatim je još jednom pozvao prisutne ljude i opet se odazvao Zubejr. Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Svaki vjerovjesnik je imao pomoćnika, a moj je pomoćnik Zubejr ibn Avvam.”

PUTOVANJE DVOJICE

2848. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, ovome prenio Ebu-Šihab od Halida Hazzaa, on od Ebu-Kilabe, a ovaj od Malika b. Huvejrisa, koji je kazao: – Krenuo sam od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a on reče meni i mom drugu: “Učite ezan i ikamet, a neka bude od vas dvojice imam onaj koji je stariji (po godinama)!”

KONJI IMAJU U SVOJIM GRIVAMA DOBRO DO SUDNJEG DANA

2849. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, njemu prenio Malik od Nafija, a on da je Abdullah b. Omer, radijallahu anhuma, kazao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Konji u svojim grivama imaju dobro (nagradu za svoga gospodara) do Sudnjeg dana.”

بَابُ هَلْ يُبْعَثُ الطَّلِيعَةُ وَحْدَهُ

٢٨٤٧. حَدَّثَنَا صَدَقَةُ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُنْكَدِرِ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَدَبَ النَّبِيُّ ﷺ النَّاسَ قَالَ صَدَقَةُ أَظُنُّهُ يَوْمَ الْخَنْدَقِ فَانْتَدَبَ الزُّبَيْرُ ثُمَّ نَدَبَ النَّاسَ فَانْتَدَبَ الزُّبَيْرُ ثُمَّ نَدَبَ النَّاسَ فَانْتَدَبَ الزُّبَيْرُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ لِكُلِّ نَبِيٍّ حَوَارِيًّا وَإِنَّ حَوَارِيَّ الزُّبَيْرِ بَنُ الْعَوَّامِ .

بَابُ سَفَرِ الْاِثْنَيْنِ

٢٨٤٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا أَبُو شَهَابٍ عَنْ خَالِدِ الْحَذَّاءِ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ قَالَ انْصَرَفْتُ مِنْ عِنْدِ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ لَنَا أَنَا وَصَاحِبِي أَذْنَا وَأَقِيمَا وَلْيُؤَمِّكُمَا أَكْبَرُكُمَا .

بَابُ الْخَيْلِ مَعْقُودٍ فِي

نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

٢٨٤٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْخَيْلُ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ .

2850. PRIČAO NAM JE Hafs b. Umer, njemu prenio Šu'be od Husejna i Ibn-Ebu-Sefera, on od Ša'bija, ovaj od Urve b. Dža'da, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

– Konji vezani (radi borbe) imaju u svojim grivama dobro (za vlasnika) do Sudnjeg dana.

Sulejman je kazao prenoseći od Šu'be, on od Urve b. Ebu-Dža'da, koga u prenošenju slijedi Musedded prenoseći od Hušejma, on od Husejna, ovaj od Ša'bija, a on opet od Urve b. Ebu-Dža'da.

2851. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja b. Seid od Šu'be, ovaj od Ebu-Tejjaha, a on od Enesa b. Malika, koji je rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Napredak (i sreća) je u grivama konja."

BORBA JE TRAJNA (DUŽNOST) S PRAVEDNIM ILI NEPRAVEDNIMSTARJEŠINOM

Ovo se temelji na riječima Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem:

"Konji vezani imaju u svojim grivama dobro (za vlasnika) do Sudnjeg dana."

2852. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, ovome prenio Zekerijja od Amira, njemu Urve Bariki, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Konji imaju u svojim grivama dobro (za vlasnika) do Sudnjeg dana: nagradu na drugom i ratnu dobit na ovom svijetu.

٢٨٥٠. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ

حُصَيْنٍ وَابْنِ أَبِي السَّفَرِ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ

الْجَعْدِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْخَيْلُ مَعْقُودَةٌ فِي نَوَاصِيهَا

الْخَيْرُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ قَالَ سُلَيْمَانُ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ

عُرْوَةَ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ تَابَعَهُ مُسَدَّدٌ عَنْ هُشَيْمٍ عَنْ

حُصَيْنٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ .

٢٨٥١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ عَنْ

أَبِي التَّيَّاحِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْبَرَكَةُ فِي نَوَاصِي الْخَيْلِ .

بَابُ الْجِهَادِ مَاضٍ مَعَ الْبِرِّ وَالْفَاجِرِ

لِقَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ الْخَيْلُ مَعْقُودَةٌ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ

إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ .

٢٨٥٢. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَاءُ عَنْ

عَامِرٍ حَدَّثَنَا عُرْوَةُ الْبَارِقِيُّ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ

الْخَيْلُ مَعْقُودَةٌ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

الْأَجْرُ وَالْمَغْنَمُ .

KO DRŽI KONJA RADI BORBE NA ALLAHOVOM PUTU

Ovo se temelji na riječima Uzvišenog Allaha:
“... i konja za boj...”¹

2853. PRIČAO NAM JE Ali b. Hafs, njemu Ibn-Mubarek, a ovome saopćio Talha b. Ebu-Seid: – Čuo sam Seida Makburija kako kaže da je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kad govori da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko drži konja radi Allahovog puta vjerujući u Allaha i priznajući Njegovo obećanje (nagradu), njegova hrana, njegova voda, fuškija i mokraća bit će na njegovoj vagi na Sudnjem danu.”

IME KONJA I MAGARCA

2854. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ebu-Bekr da mu je prenio Fudajl b. Sulejman od Ebu-Hazima, on od Abdullaha b. Ebi-Katade, a ovaj od svoga oca, da je on putovao s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, a Ebu-Katade malo izostao s nekim svojim drugovima. Oni su bili u ihramima, a on nije bio u ihramu. Vidjeli su divljeg magarca prije nego ga je ugledao Ebu-Katade. Vidjevši ga, ostavili su ga na miru, a tada ga je ugledao Ebu-Katade, koji je uzjahao svoga konja, kome je bilo ime Džerade i zatražio od njih da mu dohvate njegov bič. Oni to nisu htjeli učiniti, pa ga je on sam dohvatio, navalio na divljeg magarca i zaklao ga. Zatim je jeo (njegovo meso), a jeli su i ostali. Onda su krenuli naprijed. Kad su ih stigli, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, upitao je:

بَابُ مَنْ اخْتَبَسَ فَرَسًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ

لِقَوْلِهِ تَعَالَى (وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ) .

٢٨٥٣. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنَا طَلْحَةُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ الْمُقْبَرِيِّ يُحَدِّثُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ اخْتَبَسَ فَرَسًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِيْمَانًا بِاللَّهِ وَتَصَدِيقًا بِوَعْدِهِ فَإِنَّ شَبْعَهُ وَرِيَهُ وَرَوْتَهُ وَبَوْلَهُ فِي مِيزَانِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

بَابُ اسْمِ الْفَرَسِ وَالْحِمَارِ

٢٨٥٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ حَدَّثَنَا فَضِيلُ ابْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ خَرَجَ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فَتَخَلَّفَ أَبُو قَتَادَةَ مَعَ بَعْضِ أَصْحَابِهِ وَهُمْ مُحْرِمُونَ وَهُوَ غَيْرُ مُحْرِمٍ فَرَأَوْا حِمَارًا وَحَشِيًّا قَبْلَ أَنْ يَرَاهُ فَلَمَّا رَأَوْهُ تَرَكَوهُ حَتَّى رَأَاهُ أَبُو قَتَادَةَ فَرَكِبَ فَرَسًا لَهُ يُقَالُ لَهُ الْجَرَادَةُ فَسَأَلَهُمْ أَنْ يُنَازِلُوهُ سَوْطَهُ فَأَبَوْا فَتَنَازَلُوهُ فَحَمَلَ فَعَقَرَهُ ثُمَّ أَكَلَ فَأَكَلُوا فَنَدِمُوا فَلَمَّا أَدْرَكُوهُ قَالَ هَلْ مَعَكُمْ مِنْهُ شَيْءٌ قَالَ مَعَنَا رِجْلُهُ فَأَخَذَهَا النَّبِيُّ ﷺ فَأَكَلَهَا .

1 El-Enfal, 60 i 61: “I protiv njih pripremite koliko god možete snage i konja za boj, da biste time zaplašili Allahove i vaše neprijatelje, i druge osim njih – vi ne poznajete, Allah ih zna. Sve što na Allahovom putu potrošite nadoknađeno će vam biti, neće vam se nepravda učiniti. Ako oni budu skloni miru, budi i ti sklon i pouzdaj se u Allaha, jer On, uistinu, sve čuje i sve zna.”

- Imate li išta od njegova (mesa)?
- Imam njegovu nogu – odgovorio je Ebu-Katade. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo ju je i pojeo.

2855. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah b. Dža'fer, njemu Ma'n b. Isa, a ovome Ubejj b. Abbas b. Sehl od svoga oca, a on od svoga djeda, koji je rekao:

- Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, imao je u našoj bašči konja koji se zvaše Luhajf.

2856. PRIČAO MI JE Ishak b. Ibrahim da je čuo Jahjaa b. Adema, kome je prenio Ebul-Ahves od Ebu-Ishaka, on od Amra b. Mejmuna, a ovaj od Mu'aza, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Jahao sam s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, na jednom magarcu, koji se zvaše Ufej, pa on reče: “O, Mu'azu, znaš li koje je Allahovo pravo nad Njegovim robovima, a koje je njihovo pravo kod Allaha?”

Odgovorio sam: “Allah i Njegov Poslanik to najbolje znaju.”

- Allahovo je pravo nad ljudima – reče on – da Mu ibadet čine ne pripisujući Mu druga, a pravo ljudi kod Allaha je da ne kazni onoga ko nije širk počinio.

- Allahov Poslaniče, rekoh, mogu li time obradovati ljude?

- Nemoj im to činiti, da se ne bi samo na to oslonili! – reče on.

2857. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, ovome Šu'be, koji kaže da je čuo Katada, a on Enesa b. Malika, koji je rekao:

“U Medini zavlada strah, pa Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, posudi od nas konja koji se zvaše Mendub, i (vrativši se) reče: ‘Nismo uočili nikakvu opasnost, a uvjerali smo se da je kao more’ (brz konj).”

٢٨٥٥. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا مَعْنُ بْنُ عِيسَى حَدَّثَنَا أَبِي بْنُ عَبَّاسٍ بْنُ سَهْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ كَانَ لِلنَّبِيِّ ﷺ فِي حَائِطِنَا فَرَسٌ يُقَالُ لَهُ اللَّخِيفُ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ وَقَالَ بَعْضُهُمُ اللَّخِيفُ.

٢٨٥٦. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ سَمِعَ يَحْيَى ابْنَ آدَمَ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ مُعَاذٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ رَدَفَ النَّبِيِّ ﷺ عَلَى حِمَارٍ يُقَالُ لَهُ عُفَيْرٌ فَقَالَ يَا مُعَاذُ هَلْ تَدْرِي حَقَّ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ وَمَا حَقُّ الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ قُلْتُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ فَإِنَّ حَقَّ اللَّهِ عَلَى الْعِبَادِ أَنْ يَعْبُدُوهُ وَلَا يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَحَقُّ الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يُعَذِّبَ مَنْ لَا يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَلَا أُبَشِّرُ بِهِ النَّاسَ قَالَ لَا تُبَشِّرُهُمْ فَيَتَكَلَّبُوا.

٢٨٥٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ سَمِعْتُ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ فَرَعٌ بِالْمَدِينَةِ فَاسْتَعَارَ النَّبِيُّ ﷺ فَرَسًا لَنَا يُقَالُ لَهُ مَنْدُوبٌ فَقَالَ مَا رَأَيْنَا مِنْ فَرَعٍ وَإِنْ وَجَدْنَاهُ لَبَحْرًا.

ŠTA SE SPOMINJE O NESRETNOSTI U KONJU

2858. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, a njemu Šu'ajb prenoseći od Zuhrija, koji je rekao:

– Saopćio mi je Salim b. Abdullah, da je Abdullah b. Omer, radijallahu anhum, izjavio:

“Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kad kaže: ‘Nesretnost je samo u trome: konju, ženi i kući.’”

2859. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme prenoseći od Malika, on od Ebu-Hazima b. Dinara, a ovaj od Sehla b. Sa'da Sa'idija, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ako je (nesretnost) i u čemu, onda je u ženi, konju i stanu.”¹

بَابُ مَا يُذَكَّرُ مِنْ شُؤْمِ الْفَرَسِ

٢٨٥٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ إِنَّمَا الشُّؤْمُ فِي ثَلَاثَةٍ فِي الْفَرَسِ وَالْمَرْأَةِ وَالْدَّارِ .

٢٨٥٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ بْنِ دِينَارٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنْ كَانَ فِي شَيْءٍ فَفِي الْمَرْأَةِ وَالْفَرَسِ وَالْمَسْكَنِ .

¹ Arapi su bili dosta sujevjeran narod i to je islam postepeno iskorjenjivao. Tako je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao:

“Nije svaka bolest prelazna, nije sigurno zaključivati po letu ptica ili huktanju sove, a niti u ljudima postoji trbušna zmija.”

Drugom prilikom Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio je: “Najveća nesreća za čovjeka je jezik.”

U svijetu vladaju zakoni Allahom dati i samo On može u njima učiniti izmjene. U Kur'anu je rečeno:

“Reci (Muhammede): Nas može zadesiti samo ono što nam je Allah odredio. On je naš Gospodar.”

U hadisu navedene tri stvari nisu u svojoj suštini nesretne. Nesretnost može biti: u ženi – ako je loše naravi, neuka, slabih živaca, raskošnog života, lijena, nemoralna i sl.; u konju – ako je jogunast ili ljut; u kući – ako je tijesna, vlažna, slabo sunčana, dotrajala i sl.

KONJI (SE DRŽE) RADI TRI (OSNOVNE) SVRHE

Allahove, dželle šanuhu, riječi su: "... i konje, i mazge, i magarce – da ih jašete i kao ukrase..."¹

2860. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme prenoseći od Malika, on od Zejda b. Eslema, ovaj od Ebu-Saliha Semmana, a ond od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Konji su za trojicu: za nekoga su nagrada; za drugoga su zaštita (zastor); a trećem su grijeh (teret). Nagrada su za onoga koji ih drži u ime Allaha i napasa na livadi ili u bašči, pa što god popasu povezani na toj livadi ili bašči, pisat će mu se u dobra djela. Ukoliko se, pak, poprekidaju i preskoče korak-dva (brežuljak-dva), vlasniku se za njihov izmet i stope računaju dobra djela. Ako ih vlasnik povede pokraj rijeke pa se iz nje napiju, a on nije namjeravao da ih napoji, računa mu se i to u dobra djela. Grijeh su onome čovjeku koji ih drži radi ponosa, licemjerstva i neprijateljstva protiv muslimana; za to su mu grijeh.

Upitan za magarce, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

– O tome nije ništa objavljeno, osim ovog općeg jedinstvenog ajeta: "... onaj ko bude uradio koliko trun dobra – vidjet će ga, a onaj ko bude uradio i koliko trun zla – vidjet će ga."²

بَابُ الْخَيْلِ لِثَلَاثَةٍ

وَقَوْلُهُ تَعَالَى (وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةً وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ) .

٢٨٦٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ الْخَيْلُ لِثَلَاثَةٍ لِرَجُلٍ أَجْرٌ وَلِرَجُلٍ سِتْرٌ وَعَلَى رَجُلٍ وَزْرٌ فَأَمَّا الَّذِي لَهُ أَجْرٌ فَرَجُلٌ رَبَّطَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَأَطَالَ فِي مَرْجٍ أَوْ رَوْضَةٍ فَمَا أَصَابَتْ فِي طِيلِهَا ذَلِكَ مِنَ الْمَرْجِ أَوْ الرَّوْضَةِ كَانَتْ لَهُ حَسَنَاتٍ وَلَوْ أَنَّهَا قَطَعَتْ طِيلَهَا فَاسْتَنْتَ شَرَفًا أَوْ شَرَفَيْنِ كَانَتْ أَرْوَاتُهَا وَأَثَارُهَا حَسَنَاتٍ لَهُ وَلَوْ أَنَّهَا مَرَّتْ بِنَهْرٍ فَشَرِبَتْ مِنْهُ وَلَمْ يَرِدْ أَنْ يَسْقِيَهَا كَانَ ذَلِكَ حَسَنَاتٍ لَهُ وَرَجُلٌ رَبَّطَهَا فُخْرًا وَرِئَاءَ وَنَوَاءٍ لِأَهْلِ الْإِسْلَامِ فَهِيَ وَزْرٌ عَلَى ذَلِكَ وَسُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ الْحُمْرِ فَقَالَ مَا أُنْزِلَ عَلَيَّ فِيهَا إِلَّا هَذِهِ الْآيَةُ الْجَامِعَةُ الْفَاذَةُ (فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ) .

¹ En-Nahl, 8. Nastavak prijevoda ajeta glasi: "... a stvorit će i ono što ne znate."

² Ez-Zelzele-, 7-8.

KO UDARI TUĐU JAHACU (ŽIVOTINJU) U VOJNI

2861. PRIČAO NAM JE Muslim, njemu Ebu-Akil, a ovome Ebul-Mutevekil Nadži, koji je rekao: – Došao sam Džabiru b. Abdullahu ensariji i rekao mu:

“Kazuj mi šta si čuo od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem!”

– Putovao sam s njim – reče on – u jednom od njegovih pohoda. Ja ne znam – kaže Ebu-Akil – da li je to bila neka vojna ili umra, pa kada smo se vraćali, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

“Kome se žuri njegovim ukućanima, neka požuri!”

– Tada smo – kaže Džabir – krenuli. Ja sam bio na svom sivkastom devcu na kome ne bijaše nikakva znaka (druge boje), a ostali iza mene. I dok sam tako jašio, devac mi stade (od umora), pa mi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

“Džabire, drži se!”

I udari ga jedanput svojim bičem tako da devac skoči (naprijed) i zauze opet svoje mjesto. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, tada me upita:

– Hoćeš li mi prodati ovog devca?

– Pošto smo stigli u Medinu, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao je u džamiju sa svojim drugovima, a ja sam svezavši devca za jedan usađeni kamen (u haremu), ušao i rekao mu:

“Ovdje je tvoj devac!”

Tada je on izišao i, obilazeći oko devca, govorio:

“Devac je naš devac.”

Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao nekoliko oka zlata rekavši: “Podajte ih Džabiru!”

Poslije (me) upitao: “Je li ti (njegova) vrijednost potpuno izmirena?”

“Da” – odgovorio sam.

“Ta vrijednost i devac su tvoji” – reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

بَابُ مَنْ ضَرَبَ دَابَّةَ غَيْرِهِ فِي الْغَزْوِ

٢٨٦١. حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا أَبُو عَقِيلٍ حَدَّثَنَا أَبُو الْمُتَوَكِّلِ النَّاجِيُّ قَالَ أَتَيْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ فَقُلْتُ لَهُ حَدَّثَنِي بِمَا سَمِعْتَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ سَافَرْتُ مَعَهُ فِي بَعْضِ أَشْفَارِهِ قَالَ أَبُو عَقِيلٍ لَا أَدْرِي غَزْوَةً أَوْ عُمْرَةً فَلَمَّا أَنْ أَقْبَلْنَا قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَتَعَجَّلَ إِلَى أَهْلِهِ فَلْيُعَجِّلْ قَالَ جَابِرٌ فَأَقْبَلْنَا وَأَنَا عَلَى جَمَلٍ لِي أَرْمَكَ لَيْسَ فِيهِ شَيْءٌ وَالنَّاسُ خَلْفِي فَبَيْنَا أَنَا كَذَلِكَ إِذْ قَامَ عَلِيٌّ فَقَالَ لِي النَّبِيُّ ﷺ يَا جَابِرُ اسْتَمْسِكْ فَضَرَبَهُ بِسَوْطِهِ ضَرْبَةً فَوُثِبَ الْبَعِيرُ مَكَانَهُ فَقَالَ أَتَبِيعُ الْجَمَلَ قُلْتُ نَعَمْ فَلَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ وَدَخَلَ النَّبِيُّ ﷺ الْمَسْجِدَ فِي طَوَائِفِ أَصْحَابِهِ فَدَخَلْتُ إِلَيْهِ وَعَقَلْتُ الْجَمَلَ فِي نَاحِيَةِ الْبَلَاطِ فَقُلْتُ لَهُ هَذَا جَمْلُكَ فَخَرَجَ فَجَعَلَ يُطِيفُ بِالْجَمَلِ وَيَقُولُ الْجَمَلُ جَمَلُنَا فَبَعَثَ النَّبِيُّ ﷺ أَوَاقٍ مِنْ ذَهَبٍ فَقَالَ أَعْطُوهُمَا جَابِرًا ثُمَّ قَالَ اسْتَوْفَيْتَ الثَّمَنَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ الثَّمَنُ وَالْجَمَلُ لَكَ .

JAHANJE NA TROMOJ JAHALOJ ŽIVOTINJI I NA ŽDRIJEPCU

Rašid b. Sa'd je rekao: "Prve generacije muslimana su voljele pastuhe, jer su brži i odvažniji (od kobila)."

2862. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed, njemu Abdullah, a ovome Šu'be od Katade, koji je rekao:

– Čuo sam Enesa b. Malika, radijallahu anhu, kako je izjavio: "U Medini zavlada strah, pa Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, posudi konja od Ebu-Talhe, kome je bilo ime Mendub, uzjaši ga, pa kasnije izjavi:

"Nismo uočili nikakvu opasnost, a zaista sam se uvjerio da je kao more!" (brz konj).

DIO (RATNOG PLIJENA) NA IME KONJA

Malik je izjavio: "Konju arapske i poluarapske rase pripada udio, jer Uzvišeni Allah kaže." (Stvorio vam je) i konje, i mazge, i magarce – da ih jašete... "i ne dodjeljuje se više nego za konja."

2863. PRIČAO NAM JE Ubejd b. Isma'il, prenoseći od Ebu-Usame, on od Ubejdullaha, ovaj od Nafija, a on opet od Ibn-Omera, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odredio za konja dva dijela (ratnog plijena), a njegovom vlasniku jedan dio.

بَابُ الرُّكُوبِ عَلَى الدَّابَّةِ الشَّعْبَةُ وَالْفُحُولَةُ مِنَ الْخَيْلِ

وَقَالَ رَاشِدُ بْنُ سَعْدٍ كَانَ السَّلَفُ يَسْتَحِبُّونَ
الْفُحُولَةَ لِأَنَّهَا أَجْرَى وَأَجْسَرُ.

٢٨٦٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ
أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ بِالْمَدِينَةِ فَرْعٌ فَاسْتَعَارَ
النَّبِيُّ ﷺ فَرَسًا لِأَبِي طَلْحَةَ يُقَالُ لَهُ مَنْدُوبٌ فَرَكِبَهُ
وَقَالَ مَا رَأَيْنَا مِنْ فَرْعٍ وَإِنْ وَجَدْنَاهُ لَبَحْرًا.

بَابُ سَهَامِ الْفَرَسِ

وَقَالَ مَالِكٌ يُسَهَّمُ لِلْخَيْلِ وَالْبَرَادِينِ مِنْهَا لِقَوْلِهِ
تَعَالَى: (وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا)
وَلَا يُسَهَّمُ لِأَكْثَرِ مِنْ فَرَسٍ.

٢٨٦٣. حَدَّثَنَا عُيَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِي أَسَامَةَ
عَنْ عُيَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ جَعَلَ لِلْفَرَسِ سَهْمَيْنِ
وَلِصَاحِبِهِ سَهْمًا.

VOĐENJE U BORBU TUĐE JAHACE ŽIVOTINJE

2864. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Sehl b. Jusuf od Šu'be, a on od Ebu-Ishaka, da je jedan čovjek rekao Beru b. Azibu, radijallahu anhu:

– Jeste li u Bitki na Hunejnu pobjegli od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?

– (Da), ali Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije pobjegao – odgovorio je Bera'. Pripadnici plemena Hevazin su bili strijelci, i kada smo se sukobili s njima, navalili smo na njih i porazili ih pa su (neki) muslimani krenuli za ratnim plijenom, a oni opet okrenuli na nas strelicama. Samo Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije pobjegao. Ja sam ga vidio na njegovoj mazgi Bejda', koju Ebu-Sufjan držaše za uzdu, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, govoraše: "Ja sam Allahov Poslanik. Nema laži! Ja sam unuk Abdul-Muttaliba!"

ŽELJEZNE I KOŽNE UZENGIJE ZA JAHACU ŽIVOTINJU

2865. PRIČAO MI JE Ubejd b. Isma'il prenoseći od Ebu-Usame, ovaj do Ubejdullaha, on od Nafija, a ovaj opet od Ibn-Omera, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pošto je stavio svoju nogu u kožnu uzengiju i pošto mu se umirila deva, uspravljen izgovorio telbiju za hodočašće kod džamije u Zul-Hulejfi.

JAHANJE KONJA (BEZ SEDLA)

2866. PRIČAO NAM JE Amr b. Avn, njemu prenio Hammad od Sabita, a ovaj od Enesa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo pred njih na konju na kome nije bilo sedla, a na vratu mu sablja.

بَابُ مَنْ قَادَ دَابَّةً غَيْرَهُ فِي الْحَرْبِ

٢٨٦٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ يُونُسَ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ قَالَ رَجُلٌ لِلْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَفَرَرْتُمْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ حُنَيْنٍ قَالَ لَكِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَمْ يَفِرْ إِنْ هَوَازَنَ كَانُوا قَوْمًا رُمَاءَ وَإِنَّا لَمَّا لَقِينَاهُمْ حَمَلْنَا عَلَيْهِمْ فَأَنْهَزْمُوا فَأَقْبَلَ الْمُسْلِمُونَ عَلَى الْغَنَائِمِ وَاسْتَقْبَلُونَا بِالسَّهَامِ فَأَمَّا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَلَمْ يَفِرْ فَلَقَدْ رَأَيْتُهُ وَإِنَّهُ لَعَلَى بَعْلَتِهِ الْبَيْضَاءِ وَإِنَّ أَبَا سُفْيَانَ أَخَذَ بِلِجَامِهَا وَالنَّبِيُّ ﷺ يَقُولُ أَنَا النَّبِيُّ لَا كَذِبَ أَنَا ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ .

بَابُ الرُّكَابِ وَالْغُرُزِ لِلدَّابَّةِ

٢٨٦٥. حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِي أَسَامَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ كَانَ إِذَا أَدْخَلَ رِجْلَهُ فِي الْغُرُزِ وَاسْتَوَتْ بِهِ نَاقَتُهُ قَائِمَةً أَهْلًا مِنْ عِنْدِ مَسْجِدِ ذِي الْحُلَيْفَةِ .

بَابُ رُكُوبِ الْفَرَسِ الْعُرِّيِّ

٢٨٦٦. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ اسْتَقْبَلَهُمُ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى فَرَسٍ عُرِّيٍّ مَا عَلَيْهِ سَرْجٌ فِي عُنُقِهِ سَيْفٌ .

SPORI KONJ

2867. PRIČAO NAM JE Abdul-A'la b. Hammad, njemu Jezid b. Zurej', ovome prenio Seid od Katade, on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da su se stanovnici Medine jednom bili uplašili, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uzjahao konja Ebu-Talhina, koji bijaše spor, odnosno koji bijaše lijen, pa kad se vratio, rekao je:

“Uvjerio sam se da je ovaj vaš konj kao more, i poslije toga nije mogao ići s njim (nijedan konj).”

TRKA KONJA

2868. PRIČAO NAM JE Kabise, njemu Sufjan od Ubejdullaha, on od Nafija, a ovaj od Ibn-Omera, radijallahu anhuma, koji je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, utrkiavao se na treniranim konjima od Hafjaa do Senijjetul-Vedaa, a na onim koji nisu bili trenirani od Senijjeta do džamije Benu-Zurejk.”

Ibn-Omer je rekao: “I ja sam bio od onih koji su se utrkiivali.”

Abdullah (b. Velid) kaže da mu je prenio Sufjan:

“Pričao mi je Ubejdullah da je Sufjan izjavio: ‘Između Hafjaa i Senijjetul-Vedaa je pet ili šest milja, a između Senijjeta i džamije Benu-Zurejk jedna milja.’”

بَابُ الْفَرَسِ الْقُطُوفِ

٢٨٦٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَادٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ ابْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ أَهْلَ الْمَدِينَةِ فَزَعُوا مَرَّةً فَرَكَبَ النَّبِيُّ ﷺ فَرَسًا لِأَبِي طَلْحَةَ كَانَ يَقْطِفُ أَوْ كَانَ فِيهِ قِطَافٌ فَلَمَّا رَجَعَ قَالَ وَجَدْنَا فَرَسَكُمْ هَذَا بَحْرًا فَكَانَ بَعْدَ ذَلِكَ لَا يُجَارَى .

بَابُ السَّبْقِ بَيْنَ الْخَيْلِ

٢٨٦٨. حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَجْرَى النَّبِيُّ ﷺ مَا ضُمِرَ مِنَ الْخَيْلِ مِنَ الْحَفْيَاءِ إِلَى ثَنِيَةِ الْوَدَاعِ وَأَجْرَى مَا لَمْ يُضْمَرْ مِنَ الثَّنِيَةِ إِلَى مَسْجِدِ بَنِي زُرَيْقٍ قَالَ ابْنُ عُمَرَ وَكُنْتُ فِيمَنْ أَجْرَى قَالَ عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ قَالَ سُفْيَانُ بَيْنَ الْحَفْيَاءِ إِلَى ثَنِيَةِ الْوَدَاعِ خَمْسَةٌ أَمْيَالٍ أَوْ سِتَّةٌ وَبَيْنَ ثَنِيَةِ الْوَدَاعِ إِلَى مَسْجِدِ بَنِي زُرَيْقٍ مِيلٌ .

TRENIRANJE KONJA ZA TRKU

2869. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Lejs od Nafija, a on od Abdullaha, radijallahu anhu, da se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, utrkiavao na konjima koji nisu pripremani, a duljina staze je bila od Senijjeta od džamije Benu-Zurejk, i da je Abdullah b. Omer u toj trci utekao.

Ebu-Abdullah (Buhari) kaže: “Riječ *emedan* znači cilj, meta, i zbog toga se kaže: Oduljio im se cilj, meta.”

CILJ TRKE TRENIRANIH KONJA

2870. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Mu'avija, ovome prenio Ebu-Ishak od Musaa b. Ukbe, on od Nafija, a ovaj od Ibn-Omera, radijallahu anhuma, koji je rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, utrkiavaše se na konjima koji su bili trenirani i puštao ih je od Hafjaa, a cilj im je bio Senijjetul-Veda.

– Potom sam rekao Musau – kaže Ishak: “Pa koliko je to bilo?”

“Šest ili sedam milja” – odgovorio je on.

– A utrkiavao se i na konjima koji nisu bili trenirani i puštao ih od Senijjetul-Vedaa, a cilj im je bio mesdžid Benu-Zurejka.

– Pa koliko je između toga? – upitao sam.

– Jedna milja ili otprilike toliko – odgovorio je, a Ibn-Omer bijaše od onih koji je u toj trci utekao (tj. pobijedio).

بَابُ إِضْمَارِ الْخَيْلِ لِلْسَّبْقِ

٢٨٦٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ سَابَقَ بَيْنَ الْخَيْلِ الَّتِي لَمْ تُضَمَّرْ وَكَانَ أَمَدُهَا مِنَ الثَّنِيَّةِ إِلَى مَسْجِدِ بَنِي زُرَيْقٍ وَأَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ كَانَ سَابِقَ بَهَا قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ أَمَدًا غَايَةً (فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ).

بَابُ غَايَةِ السَّبْقِ لِلْخَيْلِ الْمُضْمَرَّةِ

٢٨٧٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَابَقَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَيْنَ الْخَيْلِ الَّتِي قَدْ أُضْمِرَتْ فَأَرْسَلَهَا مِنَ الْحَفِيَاءِ وَكَانَ أَمَدُهَا ثَنِيَّةَ الْوَدَاعِ فَقُلْتُ لِمُوسَى فَكَمْ كَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَالَ سِتَّةَ أَمْيَالٍ أَوْ سَبْعَةً وَسَابِقَ بَيْنَ الْخَيْلِ الَّتِي لَمْ تُضَمَّرْ فَأَرْسَلَهَا مِنْ ثَنِيَّةِ الْوَدَاعِ وَكَانَ أَمَدُهَا مَسْجِدَ بَنِي زُرَيْقٍ قُلْتُ فَكَمْ بَيْنَ ذَلِكَ قَالَ مِيلٌ أَوْ نَحْوُهُ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ مِمَّنْ سَابَقَ فِيهَا.

VJEROVJESNIKOVA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, DEVA

Ibn-Omer je izjavio: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, stavio je Usamu iza sebe na devu Kasva”, a Misver je izjavio:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: ‘Nije Kasva’ (sama od sebe) kleknula...”

2871. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Mu'avija, ovome prenio Ebu-Ishak od Humejda, koji je kazao:

“Čuo sam Enesa, radijallahu anhu, kako kaže: ‘Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, imao je devu koja se zvaše Adba’...”

2872. PRIČAO NAM JE Malik b. Isma'il, njemu Zuhejr od Humejda, a on od Enesa, radijallahu anhu, koji je kazao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, imao je devu kojoj je bilo ime Adba', kojoj se nije moglo uteći”, a Humejdu je rekao: “... odnosno, skoro da joj se nije moglo uteći”, pa je došao jedan nomad na mladom devcu i utekao joj. To je muslimanima bilo teško. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, to je primijetio i rekao: “Allah je sebi uzeo za dužnost da se na ovom svijetu ništa ne uzdiže a da ga On ne ponizi.”

Ovaj hadis Musa je oduljio prenoseći ga od Hammada, on od Sabita, ovaj od Enesa, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

VJEROVJESNIKOVA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, MAZGA EL-BEJDA'

Tako kaže Enes, a Humejd je rekao: “Vladar Ejle poklonio je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, bijelu mazgu.”

بَاب نَاقَةِ النَّبِيِّ ﷺ

قَالَ ابْنُ عُمَرَ أَرَدَفَ النَّبِيُّ ﷺ أُسَامَةَ عَلَى الْقَصْوَاءِ
وَقَالَ الْمِسْوَرُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَا خَلَّاتِ الْقَصْوَاءُ .

٢٨٧١ . حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ
حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ حُمَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَتْ نَاقَةُ النَّبِيِّ ﷺ يُقَالُ لَهَا
الْعُضْبَاءُ .

٢٨٧٢ . حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ
عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ لِلنَّبِيِّ ﷺ
نَاقَةٌ تُسَمَّى الْعُضْبَاءُ لَا تُسَبِّقُ قَالَ حُمَيْدٌ أَوْ لَا تَكَادُ
تُسَبِّقُ فَجَاءَ أَغْرَابِيٌّ عَلَى قَعُودٍ فَسَبَقَهَا فَشَقَّ ذَلِكَ
عَلَى الْمُسْلِمِينَ حَتَّى عَرَفَهُ فَقَالَ حَقٌّ عَلَى اللَّهِ أَنْ
لَا يَرْتَفَعَ شَيْءٌ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا وَضَعَهُ طَوْلُهُ مُوسَى
عَنْ حَمَادٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

بَابُ بَغْلَةِ النَّبِيِّ ﷺ الْبَيْضَاءِ

قَالَ أَنَسٌ وَقَالَ أَبُو حُمَيْدٍ أَهْدَى مَلِكٌ أَيْلَةَ لِلنَّبِيِّ
بَغْلَةً بَيْضَاءَ .

2873. PRIČAO NAM JE Amr b. Ali, njemu Jahja, a ovome Sufjan:

– Prenio mi je Ebu-Ishak da je čuo Amra b. Harisa kad je izjavio: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ostavio je (iza sebe) samo svoju mazgu Bejda’, svoje oružje i zemlju koju je ostavio kao vakuf.”

2874. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, ovome prenio Jahja b. Seid od Sufjana, a njemu Ebu-Ishak od Beraa, radijallahu anhu, da mu je jedan čovjek rekao:

– O, Ebu-Umara (nadimak Beraa), krenuli ste (u bijeg) u Bitki na Hunejnu.

– Ne, Boga mi – odgovorio je on – nije pobjegao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nego su krenuli (u bijeg) prvi (redovi), pa ih je dočekalo Hevazin (pleme) strelicama, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bijaše na svojoj mazgi Bejda’, koju Ebu-Sufjan b. Haris držaše za uzdu. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tada je govorio:

– Ja sam Vjerovjesnik! Nema laži! Ja sam unuk Abdul-Muttaliba!

DŽIHAD ŽENA

2875. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njemu prenio Sufjan od Mu‘avija b. Ishaka, a on od Aiše, kćerke Talhe, a ova od Aiše, majke pravovjernih, radijallahu anha, koja je kazala:

– Tražila sam od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolu za (učestvovanje) u borbi, pa on reče: “Vaša je borba hadž.”

Abdullah b. Velid je rekao: “To nam je prenio Sufjan od Mu‘avije.”

٢٨٧٣. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ عَمْرُو بْنَ الْحَارِثِ قَالَ مَا تَرَكَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَّا بَغْلَتَهُ الْبَيْضَاءَ وَسِلَاحَهُ وَأَرْضًا تَرَكَهَا صَدَقَةً.

٢٨٧٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَهُ رَجُلٌ يَا أَبَا عُمَارَةَ وَلَيْتُمْ يَوْمَ حُنَيْنٍ قَالَ لَا وَاللَّهِ مَا وَلَّى النَّبِيُّ ﷺ وَلَكِنْ وَلَّى سَرْعَانَ النَّاسِ فَلَقِيَهُمْ هَوَازِنُ بِالنَّبْلِ وَالنَّبِيُّ ﷺ عَلَى بَغْلَتِهِ الْبَيْضَاءِ وَأَبُو سُفْيَانَ بْنُ الْحَارِثِ أَخَذُ بِلِجَامِهَا وَالنَّبِيُّ ﷺ يَقُولُ أَنَا النَّبِيُّ لَا كَذِبُ أَنَا ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ.

بَابُ جِهَادِ النِّسَاءِ

٢٨٧٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ عَائِشَةَ بِنْتِ طَلْحَةَ عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اسْتَأْذَنْتُ النَّبِيَّ ﷺ فِي الْجِهَادِ فَقَالَ جِهَادُكِنَّ الْحَجَّ وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُعَاوِيَةَ بِهَذَا.

2876. PRIČAO NAM JE Kabise da mu je prenio Sufjan od Mu'avija, a (preneseno je) od Habiba b. Ebu-Amreta, on (prenio) od Aiše, kćerke Talhata, ova od Aiše, majke pravovjernih, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da su ga njegove žene pitale za borbu, a on rekao: "Divna borba na Allahovom putu je hadž!"

RATOVANJE ŽENE NA MORU

2877, 2878. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Mu'avija b. Amr, a ovome prenio Ebu-Ishak od Abdullaha b. Abdur-Rahmana Ensarija, koji je rekao:

– Čuo sam Enesa, radijallahu anhu, kako govori: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao je kćerki Milhana i tu je prispao, a poslije se nasmijao i ona je rekla:

‘Allahov Poslaniče, šta te je nasmijalo?’

‘Neki od mojih sljedbenika će ploviti zelenim morem u ime Allaha. Njihovo stanje je slično vladarima na prijestoljima.’

‘Allahov Poslaniče’ – rekla je ona – ‘moli Allaha da me učini (jednim) od njih!’

‘Allahu moj’ – rekao je on – ‘učini je (jednim) od njih!’

Poslije se on zanio (u san), zatim se opet nasmijao i ona mu je rekla isto ili slično, i on joj je rekao to isto, a ona je dodala: ‘Moli Allaha da me učini (jednim) od njih!’

‘Ti si od onih prvih, a ne od ovih drugih’ – odgovorio je on.

‘Enes je rekao’ – kaže Abdur-Rahim: ‘Potom ju je vjenčao Ubade b. Samit i ona je zaplovila morem s kćerkom Kareza, i kad se vraćala (iz vojne), uzjašila je na svoju jahalicu, s koje je pala, slomila vrat i umrla.’”

٢٨٧٦. حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُعَاوِيَةَ
بِهَذَا وَعَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ بِنْتِ
طَلْحَةَ عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ سَأَلَهُ
نِسَاؤُهُ عَنِ الْجِهَادِ فَقَالَ نَعَمْ الْجِهَادُ الْحَجُّ .

بَابُ غَزْوِ امْرَأَةٍ فِي الْبَحْرِ

٢٨٧٧-٢٨٧٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ
حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ هُوَ
الْفَزَارِيُّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَنْصَارِيِّ
قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ دَخَلَ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى ابْنَةِ مِلْحَانَ فَاتَّكَأَ عِنْدَهَا
ثُمَّ ضَحِكَ فَقَالَتْ لِمَ تَضْحَكُ يَا رَسُولَ اللَّهِ
فَقَالَ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي يَرْكَبُونَ الْبَحْرَ الْأَخْضَرَ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ مِثْلَهُمْ مِثْلُ الْمُلُوكِ عَلَى الْأَسْرِ فَقَالَتْ
يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يُجْعَلَنِي مِنْهُمْ قَالَ اللَّهُمَّ
اجْعَلْهَا مِنْهُمْ ثُمَّ عَادَ فَضَحِكَ فَقَالَتْ لَهُ مِثْلُ
أَوْ مِمَّ ذَلِكَ فَقَالَ لَهَا مِثْلُ ذَلِكَ فَقَالَتْ ادْعُ اللَّهَ
أَنْ يُجْعَلَنِي مِنْهُمْ قَالَ أَنْتِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَلَسْتَ
مِنَ الْآخِرِينَ قَالَ قَالَ أَنَسٌ فَتَزَوَّجَتْ عُبَادَةَ بْنَ
الصَّامِتِ فَرَكِبَتْ الْبَحْرَ مَعَ بِنْتِ قَرْظَةَ فَلَمَّا قَفَلَتْ
رَكِبَتْ دَابَّتَهَا فَوَقَصَتْ بِهَا فَسَقَطَتْ عَنْهَا فَمَاتَتْ .

KAD NEKO POVEDE NA U BORBU
JAHALICI JEDNU OD SVOJIH
ŽENA, A OSTAVI OSTALE

2879. PRIČAO NAM JE Hadždžadž b. Minhal, njemu Abdullah b. Umer Numejri, a ovome Junus:

– Čuo sam da je Zuhri rekao:

“Čuo sam Urvu b. Zubejra i Seida b. Musejjeba, Alkamu b. Vekasa, Ubejdullaha b. Abdullaha kako prenose hadis Aiše, a svi su mi prenosili po dio njezine izreke, koja glasi:

‘Kada bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, htio izaći (na putovanje), bacio bi kocku među svojim ženama, pa čija strelica od njih izađe, ona bi išla s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem. Tako je dao izvlačiti kocku među nama prilikom jedne vojne, kad je vodio borbu, pa je izašla moja strelica i ja sam otišla s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem; to je bilo poslije objave ajeta o pokrivanju (žena).’”

RATOVANJE ŽENA I NJIHOVA
BORBA ZAJEDNO S MUŠKARCIMA

2880. PRIČAO NAM JE Ebu-Ma'mer, njemu Abdul-Varis, a ovome Abdul-Aziz, prenoseći da je Enes kazao:

– U Bitki na Uhudu rastupili su se ljudi oko Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i vidio sam – kaže Enes – Aišu, kćerku Ebu-Bekra, i Umme-Sulemu kako se zavrnutih skuta, tako da im se vidi nakit na nogama, kreću s mješinama (vode), a drugi prenosioči kažu: “... prenosile su mješine na svojim leđima, nagingale ih na usta boraca, potom se vraćale, punile ih i opet dolazile i nagingale na usta boraca.”

بَابُ حَمْلِ الرَّجُلِ امْرَأَتَهُ
فِي الْغَزْوِ ذُونَ بَعْضِ نِسَائِهِ

٢٨٧٩. حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ النُّمَيْرِيُّ حَدَّثَنَا يُونُسُ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ قَالَ سَمِعْتُ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ وَسَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ وَعَلْقَمَةَ بْنَ وَقَّاصٍ وَعُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ حَدِيثِ عَائِشَةَ كُلِّ حَدَّثَنِي طَائِفَةٌ مِنَ الْحَدِيثِ قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَخْرُجَ أَقْرَعَ بَيْنَ نِسَائِهِ فَأَيُّهُنَّ يَخْرُجُ سَهْمُهَا خَرَجَ بِهَا النَّبِيُّ ﷺ فَأَقْرَعَ بَيْنَنَا فِي غَزْوَةِ غَزَاهَا فَخَرَجَ فِيهَا سَهْمِي فَخَرَجْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ بَعْدَ مَا أُنْزِلَ الْحِجَابُ .

بَابُ غَزْوِ النِّسَاءِ وَقِتَالِهِنَّ مَعَ الرِّجَالِ

٢٨٨٠. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمُ أُحُدٍ انْهَزَمَ النَّاسُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ وَلَقَدْ رَأَيْتُ عَائِشَةَ بِنْتَ أَبِي بَكْرٍ وَأُمَّ سُلَيْمٍ وَإِنِّهُمَا لَمُسَمَّرَتَانِ أَرَى خَدَمَ سُوقِهِمَا تَنْقُزَانِ الْقِرْبَ وَقَالَ غَيْرُهُ تَنْقُلَانِ الْقِرْبَ عَلَى مِثْوَنِهِمَا ثُمَّ تَفَرَّغَانِ فِي أَفْوَاهِ الْقَوْمِ ثُمَّ تَرَجَعَانِ فَتَمْلَأَانِهَا ثُمَّ تَحِيَّتَانِ فَتَفَرَّغَانِ فِي أَفْوَاهِ الْقَوْمِ .

ŽENE NOSE MJEŠINE S VODOM MUŠKARCIMA U BORBI

2881. PRIČAO NAM JE Abdan, njemu prenio Abdullah, a ovome Junus od Ibn-Šihaba, da je Sa'lebe b. Ebu-Malik rekao:

– Omer b. Hattab je dijelio ženama Medine kratke svilene ogrtače, pa mu je jedan dobar ogrtač preostao. Tada mu je neko od prisutnih rekao:

“Vladaru pravovjernih, podaj to unuci Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koja je kod tebe” (mislivši na Ummi-Kulsumu, kćerku Alijinu)! Omer je odgovorio: “Ummu-Selit je preča. Ummu-Selit je jedna od onih ensarijskih žena koje su se obavezale (na islam) još Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Ona nam je” – rekao je Omer – “donosila na dan Bitke na Uhudu mješine (vode).”

Ebu-Abdullah (Buhari) kaže: “*Tezfiru* znači: i šila (mješine).”

ŽENE LIJEČE RANJENIKE U BORBI

2882. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, ovome Bišr b. Mufeddal, a njemu prenio Halid b. Zekvan od Rubejji'e, kćerke Mu'avvizove, koja je izjavila: “Bile smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, (na Uhudu), napajale (žedne), liječile ranjenike, a poginule prenosile u Medinu.”

ŽENE (MOGU) NOSITI RANJENIKE I POGINULE

2883. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu prenio Bišr b. Mufeddal od Halida b. Zekvana, a on od Rubejji'e, kćerke Mu'avvizove, koja je rekla: “Ratovale smo zajedno s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem: pojile narod, posluživale ga i prenosile u Medinu poginule i ranjene.”

بَابُ حَمْلِ النِّسَاءِ الْقَرَبِ إِلَى النَّاسِ فِي الْغَزْوِ

٢٨٨١. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ ثَعْلَبَةُ بْنُ أَبِي مَالِكٍ إِنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَسَمَ مُرُوطًا بَيْنَ نِسَاءٍ مِنْ نِسَاءِ الْمَدِينَةِ فَبَقِيَ مِرْطٌ جَيِّدٌ فَقَالَ لَهُ بَعْضُ مَنْ عِنْدَهُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَعْطِ هَذَا ابْنَةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الَّتِي عِنْدَكَ يُرِيدُونَ أُمَّ كُلُّثُومِ بِنْتِ عَلِيٍّ فَقَالَ عُمَرُ أُمَّ سَلِيطٍ أَحَقُّ وَأُمَّ سَلِيطٍ مِنْ نِسَاءِ الْأَنْصَارِ مِمَّنْ بَايَعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ عُمَرُ فَإِنَّهَا كَانَتْ تَزْفِرُ لَنَا الْقَرَبَ يَوْمَ أُحُدٍ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ تَزْفَرُ تَخِيْطُ .

بَابُ مُدَاوَاةِ النِّسَاءِ الْجُرْحَى فِي الْغَزْوِ

٢٨٨٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ ذَكْوَانَ عَنِ الرَّبِيعِ بِنْتِ مُعَوِّذٍ قَالَتْ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ نَسْقِي وَنُدَاوِي الْجُرْحَى وَنَرُدُّ الْقَتْلَى إِلَى الْمَدِينَةِ .

بَابُ رَدِّ النِّسَاءِ الْجُرْحَى وَالْقَتْلَى إِلَى الْمَدِينَةِ

٢٨٨٣. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ عَنْ خَالِدِ بْنِ ذَكْوَانَ عَنِ الرَّبِيعِ بِنْتِ مُعَوِّذٍ قَالَتْ كُنَّا نَغْزُو مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فَسَقَى الْقَوْمَ وَنَخْدُمُهُمْ وَنَرُدُّ الْجُرْحَى وَالْقَتْلَى إِلَى الْمَدِينَةِ .

ČUPANJE STRIJELE IZ TIJELA

2884. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ala, njemu prenio Ebu-Usame od Burejda b. Abdullaha, on od Ebu-Burda, a ovaj od Ebu-Musaa, radijallahu anhu, koji je rekao:

- Ebu-Amir je bio pogođen (strijelom) u koljeno pa sam mu prišao, a on mi reče: “Iščupaj ovu strijelu!”
- Ja sam mu je izvadio, a iz rane je procurila voda. Potom sam otišao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i to mu saopćio, a on reče: “Allahu moj, oprost (grijehe) Ubejdu Ebi-Amiru!”

STRAŽARENJE U BORBI NA ALLAHOVOM PUTU

2885. PRIČAO NAM JE Isma'il b. Halil, njemu saopćio Ali b. Mushir, ovome Jahja b. Seid, a njemu Abdullah b. Amir b. Rebija:

- Čuo sam Aišu, radijallahu anha, kako kaže: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, stalno je bio budan, pa kad je prešao u Medinu, reče: ‘Želio bih jednog dobrog svog druga koji će me ove noći čuvati.’ Tada smo čuli zveku oružja i on upita: ‘Ko je to?’ ‘Ja, Sa'd b. Ebi-Vekas. Došao sam da te čuvam.’ I tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zaspao.”

2886. PRIČAO NAM JE Jahja b. Jusuf, njemu prenio Ebu-Bekr od Ebu-Hasina, ovaj od Ebu-Saliha, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

- “Propao je onaj koji robuje dinaru, dirhemu, brokatu i četverorogljastoj odori. Ako mu se što da, zadovoljan je, a ako mu se ne da, nije zadovoljan.” Israil i Muhammed b. Džuhade ne vežu ovaj hadis za Ebu-Hasina.

بَابُ نَزْعِ السَّهْمِ مِنَ الْبَدَنِ

٢٨٨٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رُمِيَ أَبُو عَامِرٍ فِي رُكْبَتِهِ فَأَنْتَهَيْتُ إِلَيْهِ قَالَ أَنْزِعْ هَذَا السَّهْمَ فَنَزَعْتُهُ فَنَزَا مِنْهُ الْمَاءُ فَدَخَلْتُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِعُمَيْدِ أَبِي عَامِرٍ .

بَابُ الْحِرَاسَةِ فِي الْغَزْوِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

٢٨٨٥. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ خَلِيلٍ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ ابْنُ عَامِرٍ بْنُ رَبِيعَةَ قَالَ سَمِعْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تَقُولُ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ سَهْرَ فَلَمَّا قَدِمَ الْمَدِينَةَ قَالَ لَيْتَ رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِي صَالِحًا يَحْرُسُنِي اللَّيْلَةَ إِذْ سَمِعْنَا صَوْتَ سِلَاحٍ فَقَالَ مَنْ هَذَا فَقَالَ أَنَا سَعْدُ ابْنُ أَبِي وَقَّاصٍ جِئْتُ لِأَحْرُسَكَ وَنَامَ النَّبِيُّ ﷺ .

٢٨٨٦. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ يَوْسُفَ أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرِ يَعْنِي ابْنَ عَيَّاشٍ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ تَعَسَّ عَبْدُ الدِّينَارِ وَالذَّرْهَمِ وَالْقَطِيفَةِ وَالْخَمِصَةِ إِنْ أُعْطِيَ رَضِيَ وَإِنْ لَمْ يُعْطَ لَمْ يَرْضَ لَمْ يَرْفَعْهُ إِسْرَائِيلُ وَمُحَمَّدُ بْنُ جُحَادَةَ عَنْ أَبِي حَصِينٍ .

2887. A Amr nam u njemu dodaje i kaže:

– Saopćio nam je Abdur-Rahman b. Abdullah b. Dinar od svoga oca, on od Ebu-Saliha, ovaj od Ebu-Hurejre, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

“Nesretan je onaj koji robuje dinaru, dirhemu i četverorogljastoj odori, koji, ako mu se što da, zadovoljan je, a ako mu se ne da, ljuti se i dođe mu zlo, a kad se šta traži, (od njega se ništa) ne izvuče. Blago robu koji drži za uzdu svoga konja u ime Allaha, poprašene svoje kose i prašnjavih nogu; ako je na straži, dobro čuva stražu, ako je u pozadini, dobro je osigurava, ako neko traži dozvolu, on mu ne dozvoljava, a ako se kod njega za što zauzima, ne usvaja se.” Ebu-Abdullah kaže: “Israil i Muhammed b. Džuhade ne vežu ovaj hadis za Ebu-Hasina.”

– (Termin): ta’sen – kaže Buhari – jeste kao da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Allah ih je unesrećio”, a tuba dolazi na oblik *fu’la*, što je riječ za sve što je lijepo i ugodno, a (slovo) *j* asimilacijom je pretvoreno u *v*, dok (korijen) ove riječi dolazi od *jetibu*, tj. divan je.

VRIJEDNOST POSLUŽIVANJA U RATU

2888. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ar’ara, njemu prenio Šu’be od Junusa b. Ubejda, on od Sabita Bunanija, ovaj od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Družio sam se (u borbi) s Džerirom b. Abdullahom i on me je služio.”

“Džerir je bio stariji od Enesa” – kaže Sabit.

Džerir je izjavio: “Vidio sam ensarije kako čine usluge Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, pa i ja, koga god od njih gdje nađem, učinim mu uslugu.”

٢٨٨٧. وَزَادَنَا عُمَرُو قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ تَعَسَّ عَبْدُ الدِّينَارِ وَعَبْدُ الدَّرْهَمِ وَعَبْدُ الْخَمِصَةِ إِنْ أُعْطِيَ رَضِيَ وَإِنْ لَمْ يُعْطَ سَخِطَ تَعَسَّ وَانْتَكَسَ وَإِذَا شَيْكَ فَلَا انْتَقَشَ طُوبَى لِعَبْدٍ أَخَذَ بَعَنَانَ فَرَسِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَشَعَثَ رَأْسُهُ مُغَبَّرَةً قَدَمَاهُ إِنْ كَانَ فِي الْحِرَاسَةِ كَانَ فِي الْحِرَاسَةِ وَإِنْ كَانَ فِي السَّاقَةِ كَانَ فِي السَّاقَةِ إِنْ اسْتَأْذَنَ لَمْ يُؤْذَنَ لَهُ وَإِنْ شَفَعَ لَمْ يُشَفَّعْ وَقَالَ (فَتَعَسَا) كَأَنَّهُ يَقُولُ فَاتَّعَسَهُمُ اللَّهُ (طُوبَى) فَعَلَى مَنْ كُلِّ شَيْءٍ طَيِّبٍ وَهِيَ يَاءٌ حُوِّلَتْ إِلَى الْوَاوِ وَهِيَ مِنْ يَطِيبُ .

بَابُ فَضْلِ الْخِدْمَةِ فِي الْغَزْوِ

٢٨٨٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرُورَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ يُونُسَ بْنِ عُبَيْدٍ عَنْ ثَابِتِ الْبُنَانِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ صَحِبْتُ جَرِيرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ فَكَانَ يَخْدُمُنِي وَهُوَ أَكْبَرُ مِنْ أَنَسٍ قَالَ جَرِيرٌ إِنِّي رَأَيْتُ الْأَنْصَارَ يَصْنَعُونَ شَيْئًا لَا أَجِدُ أَحَدًا مِنْهُمْ إِلَّا أَكْرَمْتُهُ .

2889. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, a njemu prenio Muhammed b. Dža'fer od Amra b. Ebi-Amra, oslobođenog roba Muttaliba b. Hantaba, da je on čuo Enesa b. Malika, radijallahu anhu, kako kaže:

– Izišao sam s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, do Hajbera i posluživao ga, pa kad je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vraćajući se stigao (do Medine) i ukazao mu se Uhud, rekao je:

“Ovo je brdo koje nas voli, a i mi njega volimo!” Zatim je rukom pokazao prema Medini i rekao: “Allahu moj, ja činim svetim prostor između njezina dva krša, kao što je Ibrahim učinio svetom Mekku! Allahu moj, podaj nam napredak u našem sa’u i našem muddu (u onom što mjerimo i vagamo).”

2890. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Davud Ebu-Rebi' prenoseći od Isma'ila b. Zekerijaa, on od Asima, ovaj od Muverrika Idžlija, a on opet od Enesa, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Mnogi od nas su bili s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u hladu što ga je činio njegov ogrtač (jer nije bilo šatora), pa koji su postili, nisu mogli ništa raditi, a oni koji su mrsili, slali su deve (po vodu), posluživali (potrebne) i pribavljali (šta je trebalo), pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Oni koji su danas mrsili odnijeli su veliku nagradu.”¹

٢٨٨٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ ابْنُ جَعْفَرٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو مَوْلَى الْمُطَّلِبِ بْنِ حَنْطَبٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ خَرَجْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِلَى خَيْبَرَ أَخْدُمُهُ فَلَمَّا قَدِمَ النَّبِيُّ ﷺ رَاجِعًا وَبَدَأَ لَهُ أُحُدٌ قَالَ هَذَا جَبَلٌ يُحِبُّنَا وَنُحِبُّهُ ثُمَّ أَشَارَ بِيَدِهِ إِلَى الْمَدِينَةِ قَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَحَرَّمُ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا كَتَحْرِيمِ إِبْرَاهِيمَ مَكَّةَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي صَاعِنَا وَمُدَّنَا .

٢٨٩٠. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ أَبُو الرَّبِيعِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ زَكَرِيَاءَ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ عَنْ مُورِقِ الْعِجْلِيِّ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ أَكْثَرُنَا ظِلًّا الَّذِي يَسْتَظِلُّ بِكَسَائِهِ وَأَمَّا الَّذِينَ صَامُوا فَلَمْ يَعْمَلُوا شَيْئًا وَأَمَّا الَّذِينَ أَفْطَرُوا فَبَعَثُوا الرُّكَّابَ وَامْتَهَنُوا وَعَاجَلُوا فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ ذَهَبَ الْمُفْطِرُونَ الْيَوْمَ بِالْأَجْرِ .

¹ Čuvanje svoje zemlje je sveta dužnost pripadnika islamske zajednice. Ko nije fizički sposoban za borbu, treba se prihvatiti neke pozadinske službe, čime će se pojačati borbena snaga i dati moralna podrška borcima. Muslim u svom *Sahihu* ističe: “... u jednom vojnom pohodu odsjeli smo jednog vrućeg dana i mnogi smo bili u hladu pod ogrtačem Resulullahovim, sallallahu alejhi ve sellem, jer nije bilo šatora, a neki su se od sunca zaklinjali svojim rukama. Oni koji su postili nisu mogli ništa raditi.”

Pobožnost je osobna vrlina koju treba njegovati, ali je ona osobna korist za njenog nosioca, dok je rad za opće dobro i za interes zajednice mnogo korisniji i bolji. Oni koji su mrsili koristili su i sebi i vojnoj družini, pa i onima koji su postili i time zaslužili Resulullahovu, sallallahu alejhi ve sellem, pohvalu i veću Allahovu nagradu od ostalih.

NAGRADA ONOGA KOJI NA PUTU POMOGNE SVOME DRUGU DA NATOVARI STVARI

2891. PRIČAO NAM JE Ishak b. Nasr, njemu prenio Abdur-Rezzak od Ma'mera, on od Hemmama, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

– Na svaki zglavak treba dati sadaku, i to svakog dana. Pomoći nekome da makar uzjaše na svoju jahaću životinju ili da na nju podigne svoje stvari sadaka je; lijepa riječ i svaki korak koji se učini do namaza sadaka je; i pokazati nekome put je sadaka.

VRIJEDNOST BDIJENJA SAMO JEDNOG DANA U BORBI NA ALLAHOVOM PUTU

Uzvišeni Allah kaže:

“O vjernici, budite strpljivi i izdržljivi...!”¹

2892. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Munir da je čuo Ebu-Nadra, kome je prenio Abdur-Rahman b. Abdullah b. Dinar od Ebu-Hazima, a on od Sehla b. Sa'da Sa'idija, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Spremnost za borbu na Allahovom putu bolja je od cijeloga svijeta i onoga što je na njemu, a mjesto dužine biča nekog od vas u Džennetu vrednije je nego cio svijet i ono što je na njemu. Jedno večernje ili jutarnje putovanje na Allahovom putu bolje je od cijelog svijeta i onoga što je na njemu.”

بَابُ فَضْلِ مَنْ حَمَلَ مَتَاعَ صَاحِبِهِ فِي السَّفَرِ

٢٨٩١. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ كُلُّ سَلَامَى عَلَيْهِ صَدَقَةٌ كُلُّ يَوْمٍ يُعِينُ الرَّجُلَ فِي دَابَّتِهِ يُحَامِلُهُ عَلَيْهَا أَوْ يَرْفَعُ عَلَيْهَا مَتَاعَهُ صَدَقَةٌ وَالْكَلِمَةُ الطَّيِّبَةُ وَكُلُّ خَطْوَةٍ يَمْشِيهَا إِلَى الصَّلَاةِ صَدَقَةٌ وَدَلُّ الطَّرِيقِ صَدَقَةٌ .

بَابُ فَضْلِ رِبَاطٍ يَوْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ) .

٢٨٩٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُنِيرٍ سَمِعَ أَبَا النَّضْرِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ رِبَاطُ يَوْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا عَلَيْهَا وَمَوْضِعُ سَوْطٍ أَحَدِكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا عَلَيْهَا وَالرَّوْحَةُ يَرْوَحُهَا الْعَبْدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ الْغَدْوَةُ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا عَلَيْهَا .

¹ Ali-Imran, 200. Dalji prijevod ajeta glasi: “... na granicama bdijte i Allaha se bojte, da biste postigli ono što želite!”

KO JE RATOVAO ZAJEDNO S DJETETOM ZA POSLUŽIVANJE

2893. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu prenio Jakub od Amra, on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Ebu-Talhi:

“Potraži mi jednog dječaka među vašim dječacima da me poslužuje dok odem do Hajbera!”

Tada me Ebu-Talha poveo za sobom, a ja, dječak blizu punoljetnosti, posluživao sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kad bi odsjedao i čuo ga često kako kaže:

“Allahu moj, tražim utočišta kod Tebe od brige, žalosti, iznemoglosti, lijenosti, škrtosti, strašljivosti, tereta duga i nadmoćnosti ljudi!”

– Tako smo stigli Hajberu i, pošto mu je Allah dao da osvoji ovu utvrdu, spomenuta mu je ljepota Safije, kćerke Huzejja b. Ahtaba, kojoj je muž (u borbama) bio poginuo i ona je bila mlada, pa ju je Allahov Poslanik odabrao sebi i odveo. Kad smo stigli u Seddis-Sahbu, odsjeo je i sastao se s njom, zatim pripremio (svadbeno) jelo od zgnječenih datula, mladog masla i mlijeka na jednoj maloj kožici. Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Obznani onima oko sebe (za svadbeni ručak)!”

To je bila svadba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sa Safijom.

– Poslije smo krenuli – kaže Enes – za Medinu i vidio sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako ju je iza sebe zavio svojim ogrtačem, potom kleknuo kod svoje deve i stavio svoje koljeno, a Safija je stavila svoju nogu na njegovo koljeno i tako uzjahala. Potom smo putovali, i kada smo se približili Medini, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, pogledao je prema Uhudu i rekao: “To je brdo koje voli nas i mi volimo njega”, a onda je pogledao prema Medini i rekao:

بَابُ مَنْ غَزَا بِصَبِيٍّ لِلْخِدْمَةِ

٢٨٩٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ عَنْ عَمْرِو عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لِأَبِي طَلْحَةَ التَّمِمْ غُلَامًا مِنْ غِلْمَانِكُمْ يَخْدُمُنِي حَتَّى أَخْرُجَ إِلَى خَيْبَرَ فَخَرَجَ بِي أَبُو طَلْحَةَ مُرْدِيٍّ وَأَنَا غُلَامٌ رَاهِقْتُ الْحُلُمَ فَكُنْتُ أَخْدُمُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ إِذَا نَزَلَ فَكُنْتُ أَسْمَعُهُ كَثِيرًا يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ وَالْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَالْبُخْلِ وَالْجُبْنِ وَضَلَعِ الدَّيْنِ وَغَلَبَةِ الرِّجَالِ ثُمَّ قَدِمْنَا خَيْبَرَ فَلَمَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْحِصْنَ ذَكَرَ لَهُ جَمَالُ صَفِيَّةَ بِنْتِ حُيَيِّ بْنِ أَخْطَبٍ وَقَدْ قُتِلَ زَوْجُهَا وَكَانَتْ عَرُوسًا فَاصْطَفَاهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِنَفْسِهِ فَخَرَجَ بِهَا حَتَّى بَلَغْنَا سَدَّ الصَّهْبَاءِ حَلَّتْ فَبَنَى بِهَا ثُمَّ صَنَعَ حَيْسًا فِي نِطْعٍ صَغِيرٍ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَذِنَ مَنْ حَوْلَكَ فَكَانَتْ تِلْكَ وَلِيمَةً رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَلَى صَفِيَّةَ ثُمَّ خَرَجْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ قَالَ فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُجَوِّي لَهَا وَرَاءَهُ بَعَاءَةً ثُمَّ يَجْلِسُ عِنْدَ بَعِيرِهِ فَيَضَعُ رُكْبَتَهُ فَتَضَعُ صَفِيَّةُ رِجْلَهَا عَلَى رُكْبَتِهِ حَتَّى تَرُكِبَ فَيَسْرُنَا حَتَّى إِذَا أَشْرَفْنَا عَلَى الْمَدِينَةِ نَظَرَ إِلَى أَحَدٍ فَقَالَ هَذَا جَبَلٌ يُجَبُّنَا وَنُجَبُّهُ ثُمَّ نَظَرَ إِلَى الْمَدِينَةِ فَقَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَحَرَّمُ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا بِمِثْلِ مَا حَرَّمَ إِبْرَاهِيمُ مَكَّةَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِي مُدَّهِمْ وَصَاعِهِمْ .

“Allahu moj, ono između ova dva kamenjara činim svetim, kao što je Ibrahim učinio svetim Mekku. Allahu moj, podari im napredak u njihovim *muddovima* i njihovom *sa'ovima* (u onome što mjere i što vagaju)!”

PLOVIDBA MOREM

2894, 2895. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘man, njemu prenio Hammad b. Zejd od Jahjaa, on od Muhammeda b. Jahjaa b. Habbana, a ovaj od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, koji je rekao:
– Pričala mi je Ummu-Haram da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, spavao jednog dana u njenoj kući i pošto se smijući probudio, ona mu je rekla:

“Šta te je nasmijalo, Allahov Poslaniče?”

“Divih se” – reče on – “nekim mojim sljedbenicima kako plove morem kao vladari na svojim prijestoljima.”

“Allahov Poslaniče” – rekla sam – “moli Allaha da me učini jednim od njih!” “Ti si već s njima” – reče on.

Potom je zaspao, poslije se probudio, nasmijao i dva ili tri puta rekao ono isto.

“Allahov Poslaniče”, rekla sam, “moli Allaha da me učini jednim od njih!” “Ti si od onih prvih” – reče on.

Poslije ju je vjenčao Ubade b. Samit i s njom otišao na vojnu (prema Kipru), i kada se vraćala, priveli su joj devu da uzjaše, ali je ona pala i zdrobila vrat.

بَابُ رُكُوبِ الْبَحْرِ

٢٨٩٤-٢٨٩٥. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا

حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَبَّانَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنِي أُمُّ حَرَامٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ يَوْمًا فِي بَيْتِهَا فَاسْتَيْقَظَ وَهُوَ يَضْحَكُ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا يَضْحِكُكَ قَالَ عَجِبْتُ مِنْ قَوْمٍ مِنْ أُمَّتِي يَرْكَبُونَ الْبَحْرَ كَالْمُلُوكِ عَلَى الْأَسْرِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يُجْعَلَنِي مِنْهُمْ فَقَالَ أَنْتِ مِنْهُمْ ثُمَّ نَامَ فَاسْتَيْقَظَ وَهُوَ يَضْحَكُ فَقَالَ مِثْلَ ذَلِكَ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يُجْعَلَنِي مِنْهُمْ فَيَقُولُ أَنْتِ مِنَ الْأَوَّلِينَ فَتَزُوجَ بِهَا عِبَادَةَ ابْنِ الصَّامِتِ فَخَرَجَ بِهَا إِلَى الْغَزْوِ فَلَمَّا رَجَعْتُ قُرْبَتْ دَابَّةٌ لِرُكُوبِهَا فَوَقَعْتُ فَأَنْدَقْتُ عَنْقُهَا .

KO JE TRAŽIO POMOĆ U BORBI OD SLABIH I DOBRIH LJUDI

Ibn-Abbas je rekao:

– Saopćio mi je Ebu-Sufjan:

“Bizantijski car mi je rekao: ‘Pitao sam te: Slijede li ga prvaci ljudi ili njihovi slabići? – pa si ti tvrdio: Nemoćni među njima:’”

– A to su sljedbenici poslanika.

2896. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu prenio Muhammed b. Talha od Talhe, a on od Mus'aba b. Sa'da, koji je rekao:

– Sa'd, radijallahu anhu, smatrao je da on ima prednost nad drugim, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Da li ste vi pomognuti ili oprskrbom darovani zbog nečega drugog ili zbog nemoćnih među vama?”

2897. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu prenio Sufjan od Amra, koji je čuo od Džabira, on od Ebu-Seida Hudrija, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

– Doći će vrijeme kada će skupine ljudi (ratovati), pa će biti rečeno: “Ima li neko među vama ko se družio s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem?”

– Da, reći će se. Pa će pobjeda biti izvojevana.

– Potom će opet doći vrijeme kada će se pitati: “Ima li među vama neko ko se družio s drugovima Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem?” Zatim će doći vrijeme kad će se pitati: “Ima li među vama neko ko se družio s onim koji se družio s drugovima (ashabima) Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.”

– Da, reći će se. I opet će biti izvojevana pobjeda.

بَابُ مَنْ اسْتَعَانَ بِالضُّعَفَاءِ وَالصَّالِحِينَ فِي الْحَرْبِ

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ أَخْبَرَنِي أَبُو سُفْيَانَ قَالَ لِي قَيْصَرُ
سَأَلْتُكَ أَشْرَافُ النَّاسِ اتَّبَعُوهُ أَمْ ضُعَفَاؤُهُمْ
فَرَعِمْتَ ضُعَفَاءَهُمْ وَهُمْ أَتْبَاعُ الرَّسُولِ .

٢٨٩٦. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ
ابْنُ طَلْحَةَ عَنْ طَلْحَةَ عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ
قَالَ رَأَى سَعْدٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ لَهُ فَضْلًا عَلَى
مَنْ دُونَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ هَلْ تُنْصَرُونَ وَتُرْزَقُونَ
إِلَّا بِضِعَفَائِكُمْ .

٢٨٩٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ
عَنْ عَمْرِو سَمْعَ جَابِرًا عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ يَأْتِي زَمَانٌ يَغْزُو
فِتْنًا مِنَ النَّاسِ فَيُقَالُ فِيكُمْ مَنْ صَحِبَ النَّبِيَّ ﷺ
فَيُقَالُ نَعَمْ فَيُفْتَحُ عَلَيْهِ ثُمَّ يَأْتِي زَمَانٌ فَيُقَالُ فِيكُمْ
مَنْ صَحِبَ أَصْحَابَ النَّبِيِّ ﷺ فَيُقَالُ نَعَمْ فَيُفْتَحُ
ثُمَّ يَأْتِي زَمَانٌ فَيُقَالُ فِيكُمْ مَنْ صَحِبَ صَاحِبَ
أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ فَيُقَالُ نَعَمْ فَيُفْتَحُ .

NE TREBA GOVORITI TAJ I TAJ JE ŠEHID

Ebu-Hurejre prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem:

“Allah najbolje zna onoga ko se bori na Njegovom putu i onoga ko zadobije ranu na Njegovom putu.”

2898. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu prenio Ja'kub b. Abdur-Rahman od Ebu-Hazima, a on od Sehla b. Sa'da Sa'idija, radijallahu anhu:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sreo se s idolopoklonicima (na Uhudu). Povala se borba. Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo svojoj vojsci, a oni krenuli svojoj, među drugovima Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bijaše jedan čovjek koji nije ostavljao od idolopoklonika ni malo ni veliko, a da ga nije slijedio i udario svojom sabljom.

Potom je neko rekao:

– Niko od nas nije zaslužio nagradu kao taj i taj. Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Bez sumnje, on je od stanovnika vatre.”

Kasnije je neko od njih rekao: “Ja ću ga promatrati.”

– A onda je – kaže pripovjedač – izišao s njim, i kad god bi on zastao, zastao bi i on s njim, a kad god bi požurio, požurio bi i on s njim. Zatim je taj teško ranjen, pa je sebi ubrzao smrt tako što je dršku svoje sablje stavio na zemlju, a njen vrh stavio između sisa, potom se navalio na (sječivo) svoje sablje i ubio se.

Poslije je onaj čovjek (koji ga je pratio) otišao do Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: “Svjedočim da si Allahov Poslanik.”

– A šta je s onim (drugim)? – upita Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

– Kad si rekao ranije za onog čovjeka da je od džehennemlija, to se prisutnim činilo uveličanim.

– Ja ću vam o njemu donijeti vijest – rekao sam –

بَاب لَا يَقُولُ فَلَانٌ شَهِيدٌ

قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَنْ يُجَاهِدُ فِي سَبِيلِهِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَنْ يُكَلِّمُ فِي سَبِيلِهِ .

٢٨٩٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ التَّقَى هُوَ وَالْمُشْرِكُونَ فَاقْتَتَلُوا فَلَمَّا مَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى عَسْكَرِهِ وَمَالَ الْآخَرُونَ إِلَى عَسْكَرِهِمْ وَفِي أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ رَجُلٌ لَا يَدْعُ لَهُمْ شَاذَةً وَلَا فَادَةً إِلَّا اتَّبَعَهَا يَضْرِبُهَا بِسَيْفِهِ فَقَالَ مَا أَجْزَأَ مِنَّا الْيَوْمَ أَحَدٌ كَمَا أَجْزَأَ فَلَانٌ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَمَا إِنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ أَنَا صَاحِبُهُ قَالَ فَخَرَجَ مَعَهُ كُلَّمَا وَقَفَ وَقَفَ مَعَهُ وَإِذَا أَسْرَعَ أَسْرَعَ مَعَهُ قَالَ فَجَرِحَ الرَّجُلُ جُرْحًا شَدِيدًا فَاسْتَعْجَلَ الْمَوْتَ فَوَضَعَ نَصْلَ سَيْفِهِ بِالْأَرْضِ وَذَبَابُهُ بَيْنَ ثَدْيَيْهِ ثُمَّ تَحَامَلَ عَلَى سَيْفِهِ فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَخَرَجَ الرَّجُلُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ قَالَ وَمَا ذَاكَ قَالَ الرَّجُلُ الَّذِي ذَكَرْتَ أَنَا أَنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَأَعْظَمَ النَّاسُ ذَلِكَ فَقُلْتُ أَنَا لَكُمْ بِهِ فَخَرَجْتُ فِي طَلَبِهِ ثُمَّ جَرِحَ جُرْحًا شَدِيدًا فَاسْتَعْجَلَ الْمَوْتَ فَوَضَعَ نَصْلَ سَيْفِهِ فِي الْأَرْضِ وَذَبَابُهُ بَيْنَ ثَدْيَيْهِ ثُمَّ تَحَامَلَ عَلَيْهِ فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عِنْدَ ذَلِكَ

i izišao da ga potražim. On je poslije teško ranjen pa je, želeći ubrzati svoju smrt, zabo dršku sablje u zemlju, a njeno sječivo naslonio između svojih sisa, zatim se na njega navalio i sam sebe ubio.

Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Zaista, čovjek ponekad u očima ljudi radi posao džennetlija, a on je uistinu od družine Džehennema, a nekad, opet, u očima ljudi radi posao družine Džehennema, a on, uistinu, pripada družini Dženneta.¹

BODRENJE NA STRELJAŠTVO

Uzvišeni Allah kaže: “Pripremite protiv njih (neprijatelja) koliko možete snagu i spremne konje čime ćete zastrašiti Allahovog i svoga neprijatelja.”

2899. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, a njemu Hatim b. Isma‘il prenoseći od Jezida b. Ebu-Ubejda, koji je rekao: Čuo sam Selemu b. Ekve‘a kako kaže:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naišao je pokraj grupe ljudi (plemena) Eslem koji su se natjecali u strijeljanju, pa im je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Gađajte, sinovi Isma‘ilovi! Zaista je vaš otac bio strijelac! Gađajte! Ja sam sa sinovima toga i toga (Ibn-Ezre‘a)!”

– Tada je jedna od te dvije grupe prestala gađati – kaže prenosilac – pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Šta vam je pa ne gađate?”

إِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ عَمَلَ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَيَمُوتُ لِلنَّاسِ وَهُوَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ عَمَلَ أَهْلِ النَّارِ فَيَمُوتُ لِلنَّاسِ وَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ .

بَابُ التَّحْرِيزِ عَلَى الرَّمْيِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ) .

٢٨٩٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ سَلَمَةَ بْنَ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَرَّ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى نَفَرٍ مِنْ أَسْلَمَ يَتَضَلُّونَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ ارْمُوا بَنِي إِسْمَاعِيلَ فَإِنَّ آبَاءَكُمْ كَانُوا رَامِيًا ارْمُوا وَأَنَا مَعَ بَنِي فَلَانٍ قَالَ فَأَمْسَكَ أَحَدُ الْفَرِيقَيْنِ بِأَيْدِيهِمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا لَكُمْ لَا تَرْمُونَ قَالُوا كَيْفَ نَرْمِي وَأَنْتَ مَعَهُمْ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ ارْمُوا فَإِنَّا مَعَكُمْ كُلُّكُمْ .

¹ U borbi na Hajberu, a po mišljenju Ibn-Dževzije – na Uhudu, nije učestvovao dvoličnjak Kuzman, pa su mu žene Medine govorile da nije muškarac nego žena. Uvrijeđen od susjetkinje, otišao je na bojno polje, odapeo na idolopoklonike nekoliko strijela, razbio korice svoje sablje i uzviknuo: “O, narode plemena Evs, borite se protiv svojih rođaka!” U polasku na neprijatelja prošao je pokraj Katade b. Nu‘mana i on mu reče: “Sretna ti bila šehidska smrt!” a on mu je odgovorio: “Ne borim se radi vjere, nego radi svoje časti.” Hadis upozorava da svaki posao treba biti u ime Allaha, a ne iz sebičnosti.

“Kako ćemo gađati” – odgovorili su oni –
“kad si ti s njima?”

“Gađajte” – rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi
ve sellem – “pa ja sam s vama svima.”

2900. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu
prenio Abdur-Rahman b. Gasil od Hamze
b. Ebu-Uscjda, a on od svoga oca, koji je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na Dan
Bedra, kad smo se poredali u (bojne) redove prema
Kurejšijama, rekao je: “Stojte nam u redovima, a
kada vam se unekoliko približe, koristite strelice!”

ZABAVLJANJE KOPLJIMA I SLIČNIM (ORUŽJEM)

2901. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa i rekao
da mu je saopćio Hišam prenoseći od Ma‘mera, on
od Zuhrija, ovaj od Ibn-Musejjeba, a on od Ebu-
Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Dok su se Etiopljani igrali (kopljima) kod
Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ušao je
Omer, sage se do pijeska uzevši ga i njim ih gađase,
pa Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

“Ostavi ih, Omere!”

– A Alija je dodao: “Pričao nam je Abdur-Rezzak
da mu je saopćio Ma‘mer:

’... u džamiji (su igrali)...’”

٢٩٠٠. حَدَّثَنَا أَبُو نَعِيمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ
الْغَسِيلِ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ أَبِي أُسَيْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ
النَّبِيُّ ﷺ يَوْمَ بَدْرٍ حِينَ صَفَفْنَا لِقُرَيْشٍ وَصَفُّوا لَنَا
إِذَا أَكْتَبُوكُمْ فَعَلَيْكُمْ بِالنَّبْلِ .

بَابُ اللَّهْوِ بِالْحِرَابِ وَنَحْوِهَا

٢٩٠١. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ
عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنِ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ
أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَا الْحَبَشَةُ يَلْعَبُونَ
عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ بِحِرَابِهِمْ دَخَلَ عُمَرُ فَأَهْوَى إِلَى
الْحَصَى فَحَصَبَهُمْ بِهَا فَقَالَ دَعُّهُمْ يَا عُمَرُ وَزَادَ
عَلِيٌّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ فِي الْمَسْجِدِ .

ŠTIT I ONAJ KOJI SE ŠTITIO ŠTITOM SVOGA DRUGA

2902. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed, njemu saopćio Abdullah od Evza'ija, ovaj od Ishaka b. Abdullaha b. Ebi-Talhe, a on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Ebu-Talha se štitio s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, jednim štitom. Ebu-Talha je bio vješt u strijeljanju i kad bi on odapeo strijelu, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nageo bi se i pogledao mjesto (pogotka) njegove strijele.”¹

2903. PRIČAO NAM JE Seid b. Ufejr, njemu Ja'kub b. Abdur-Rahman prenoseći od Ebu-Hazima, a on od Sehla, koji je rekao:

– Kad je Vjerovjesniku razbijena kaciga na njegovoj glavi (na Uhudu), lice mu okrvavljeno, a sjekutić prebijen, Alija je mijenjao vodu donoseći je u štitu, a Fatima mu sapirala (krv), i kad je vidjela da je krvi mnogo više nego vode, krenula je do jedne rogozine (hasure), spalila je (pepeo), polijepila na njegovu ranu i krv se zaustavila.

بَابُ الْمَجْنُونِ وَمَنْ يَتَرَسُّ بِتَرَسِّ صَاحِبِهِ

٢٩٠٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ أَبُو طَلْحَةَ يَتَرَسُّ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ بِتَرَسٍّ وَاحِدٍ وَكَانَ أَبُو طَلْحَةَ حَسَنَ الرَّمِيِّ فَكَانَ إِذَا رَمَى تَشَرَّفَ النَّبِيُّ ﷺ فَيَنْظُرُ إِلَى مَوْضِعِ نَبْلِهِ.

٢٩٠٣. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ ابْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ قَالَ لَمَّا كُسِرَتْ بَيْضَةُ النَّبِيِّ ﷺ عَلَى رَأْسِهِ وَأُذِمِّي وَجْهَهُ وَكُسِرَتْ رَبَاعِيَّتُهُ وَكَانَ عَلَيَّ يَخْتَلِفُ بِالْمَاءِ فِي الْمَجْنُونِ وَكَانَتْ فَاطِمَةُ تَغْسِلُهُ فَلَمَّا رَأَتْ الدَّمَ زِيدَ عَلَى الْمَاءِ كَثْرَةً عَمَدَتْ إِلَى حَصِيرٍ فَأَحْرَقَتْهَا وَأَلْصَقَتْهَا عَلَى جُرْحِهِ فَرَقَّ الدَّمُ.

¹ Vježbe u streljaštvu, mačevanju, jahanju konja i druge vojne i sportske vještine, Šerijatom su ozakonjene, koliko radi rekreacije ljudi, toliko i radi vojne gotovosti za borbu protiv neprijatelja. Neki pravnici ih ubrajaju u sunnet-dužnost, a neki u preporučljive poslove. Zajednica mora biti uvijek spremna na defanzivnu borbu, a i počesto vršiti vojne vježbe odbrambenih snaga.

Za pobjednika može se odrediti i nagrada, samo opklada i ucjena nisu dozvoljene, jer je to haram, ali je dozvoljeno da jedan od takmičara (ili gledalaca) kaže drugom: “Ako me svojim konjem pretekneš dat ću ti toliko i toliko, a ako ja tebi utečem, ne plaćaš mi ništa”, ili ako se dvojici takmičara pridruži treći i oni mu kažu: “Ako nam utekneš dajem ti to, a ako mi pobijedimo u treći, ne daješ nam ništa.”

Preporučljiva je trka pješaka, takmičenje u plivanju i svi drugi sportovi koji služe za bolje fizičko i umno razvijanje čovjeka.

2904. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu prenio Sufjan od Amra, on od Zuhrija, ovaj od Malika b. Evsa b. Hadesana, a on opet od Omera, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Imeci (plemena) Benu-Nadir su dobra koja je Allah bez borbe dao kao ratni plijen svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i za kojim muslimani nisu borbeno navaljivali ni konjima ni devama. Ta dobra pripala su samo Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i on ih je te godine trošio na svoje ukućane na ime izdržavanja, a ono što je preostalo dao je za oružje i konje kao vojnu opremu za Allahov put.¹

٢٩٠٤. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ عَنْ عَمْرِو بْنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَوْسِ ابْنِ الْحَدَّانِ عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَتْ أَمْوَالُ بَنِي النَّضِيرِ مِمَّا آفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ ﷺ مِمَّا لَمْ يُوجِفِ الْمُسْلِمُونَ عَلَيْهِ بِخَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ فَكَانَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ خَاصَّةً وَكَانَ يُنْفِقُ عَلَى أَهْلِهِ نَفَقَةً سَنَّتِهِ ثُمَّ يَجْعَلُ مَا بَقِيَ فِي السَّلَاحِ وَالْكَرَاعِ عُدَّةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

2905. PRIČAO NAM JE Museddad, a njemu prenio Jahja od Sufjana, koji je rekao:

– Pričao mi je Sa'd b. Ibrahim prenoseći od Abdullaha b. Šeddada, on od Alije, njemu pričao Kabise, a ovome prenio Sufjan od Sa'da b. Ibrahima, koji je rekao:

– Pričao mi je Abdullah b. Šeddad: “Čuo sam Aliju, radijallahu anhu, kako kaže:

٢٩٠٥. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي سَعْدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَدَادٍ عَنْ عَلِيٍّ ح حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ شَدَادٍ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ مَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يُقَدِّي رَجُلًا بَعْدَ سَعْدٍ سَمِعْتُهُ يَقُولُ أَرُمُ فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي.

¹ Židovsko pleme Benu-Nadir boravilo je u Medini, ali je potajno sarađivalo s neprijateljima islama i s njima zajednički napalo muslimane na Uhudu. Šest mjeseci poslije Uhudske bitke Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, protjerao ih je iz Medine.

O ovom prognanstvu govori veći dio poglavlja El-Hašr, a naročito ajeti 2-9 koji u prijevodu glase:

“On je prilikom prvog progonstva iz domova njihovih protjerao one sljedbenike Knjige koji nisu vjerovali. Vi niste mislili da će otići, a oni su mislili da će ih utvrde njihove od Allahove kazne odbraniti, ali im je Allahova kazna došla odakle se nisu nadali i On je u srca njihova strah ulio; vlastitim rukama i rukama vjernika svoje domove su rušili. Zato uzmite iz toga pouku, o vi koji ste obdareni!

Da nije bio već odredio da će biti protjerani, Allah bi ih još na ovom svijetu kaznio; ali, njih na ovom svijetu čeka patnja u ognju zato što su se Allahu i Poslaniku Njegovom suprotstavljali; a onoga ko se Allahu suprotstavi Allah će, zaista, strahovito kazniti.

To što ste neke palme posjekli ili ih da uspravno stoje ostavili – Allahovom voljom ste učinili, i zato da On nevjernike ponizi.

Plijen stanovnika sela i gradova, koji Allah Poslaniku svome daruje, pripada: Allahu i Poslaniku Njegovom, i bližnjima njegovim, i siročadi, i siromasima, i putnicima namjernicima – da ne bi prelazilo samo iz ruke u ruku bogataša vaših, ono što vam Poslanik kao nagradu da – to uzmite, a ono što vam zabrani – ostavite; i bojte se Allaha jer Allah zaista strahovito kažnjava – i siromašnim muhadžirima koji su iz rodnog kraja svoga protjerani i imovine svoje lišeni, koji žele da Allahovu milost i naklonost steknu, i Allaha i Poslanika Njegovog pomognu, to su, zaista, pravi vjernici, i onima koji su Medinu za življenje izabrali i domom prave vjere još prije njih je učinili, oni vole one koji im se doseljavaju i u grudima svojim nikakvu tegobu, zato što im se daje, ne osjećaju i više vole njima nego sebi, mada im je i samima potrebno.

A oni koji se čuvaju pohlepe svojih duša, oni će sigurno uspjeti.”

‘Nisam vidio da bi se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, žrtvovao za drugoga kao za Sa‘da.’ Čuo sam ga kako kaže: ‘Odapni strijelu, žrtvovao bih za tebe svoga oca i majku!’”

KOŽNI ŠTIT

2906. PRIČAO NAM JE Isma‘il da mu je rekao Ibn-Vehb, njemu Amr, da mu je prenio Ebul-Esved od Urve, a on od Aiše, radijallahu anha, koja je rekla:

– Ušao mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a kod mene su dvije djevojčice pjevale (junačku) pjesmu o Bu‘asu. On se naslonio na dušek i okrenuo u stranu svoje lice. Potom je ušao Ebu-Bekr, prekorio me rekavši: “Šejtanska frula kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?” Tada mu se okrenuo Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

“Ostavi ih!”

– Pošto se smirio, ja sam im namignula i one su izišle.

2907. – To je bilo – kaže Aiša – na Bajram, u kome crnci (Abesinci) izvode igre štitovima i kopljima, pa ili sam ja pitala Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ili je on sam upitao: “Želiš li ih gledati?”

“Da” – odgovorila sam.

Tada me je stavio iza sebe (zaklanjajući me), moj obraz bio je na njegovom obrazu, i rekao:

“Nastavite, sinovi Erfide!”

I kada mi je dosadilo, reče: “Je li ti dosta?”

“Da” – odgovorila sam.

“Pa idi!”, reče on.

Ahmed je, (kaže Buhari), prenio od Ibn-Vehba:

“... kada se Ebu-Bekr zanio (u mislima)...”

بَاب الدَّرَقِ

٢٩٠٦. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ عَمْرُو حَدَّثَنِي أَبُو الْأَسْوَدِ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَعِنْدِي جَارِيتَانِ تَغْنِيَانِ بَغْنَاءَ بُعَاثَ فَاضْطَجَعَ عَلَى الْفِرَاشِ وَحَوَّلَ وَجْهَهُ فَدَخَلَ أَبُو بَكْرٍ فَأَنْتَهَرَنِي وَقَالَ مِزْمَارَةُ الشَّيْطَانِ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَقْبَلَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ دَعُوهَا فَلَمَّا غَفَلَ غَمَزْتُهُمَا فَخَرَجَتَا.

٢٩٠٧. قَالَتْ وَكَانَ يَوْمُ عِيدِ يَلْعَبُ السُّودَانُ بِالْأَدْرَقِ وَالْحِرَابِ فِيمَا سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَإِمَامًا قَالَ تَشْتَهَيْنَ تَنْظِيرِينَ فَقَالَتْ نَعَمْ فَأَقَامَنِي وَرَاءَهُ خَدِّي عَلَى خَدِّهِ وَيَقُولُ دُونَكُمْ بَنِي أَرْفَدَةَ حَتَّى إِذَا مَلِلْتُ قَالَ حَسْبُكَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَادْهَبِي قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ أَحْمَدُ عَنْ ابْنِ وَهْبٍ فَلَمَّا غَفَلَ.

KIĆANKE (NA SABLJI) I VJEŠANJE SABLJE O VRAT

2908. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu prenio Hammad b. Zejd od Sabita, a on od Enesa, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je najljepši i najhrabriji čovjek. Jedne noći se stanovništvo Medine uplašilo (neprijatelja), pa je na glas opasnosti izišlo, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, koji je bio izišao da izvidi to, susretne se s njima.

Bio je na neosedlanom konju Ebu-Talhinom, a na vratu mu bijaše sablja i vikaše: “Ne strahujte! Ne strahujte!”

Kasnije je rekao: “Uvjerio sam se da je kao more”, ili je kazao: “Stvarno je on (konj) more!”

UKRAŠAVANJE SABLJI

2909. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed, njemu saopćio Abdullah, a ovom Evza'i:

– Čuo sam Sulejmana b. Habiba kako kaže: “Čuo sam Ebu-Umama kako govori:

“Zaista su ljudi ostvarili mnoge pobjede sabljama bez ikakva ukrasa zlata i srebra. Nakit im bijaše: prsten (obruč) na donjem i gornjem kraju korica, olovo i željezo.”

بَابُ الْحِمَائِلِ وَتَعْلِيقِ السَّيْفِ بِالْعُنُقِ

٢٩٠٨. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ أَحْسَنَ النَّاسِ وَأَشَجَعَ النَّاسِ وَلَقَدْ فَرَعَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ لَيْلَةً فَخَرَجُوا نَحْوَ الصَّوْتِ فَاسْتَقْبَلَهُمُ النَّبِيُّ ﷺ وَقَدْ اسْتَبْرَأَ الْخَبَرَ وَهُوَ عَلَى فَرَسٍ لِأَبِي طَلْحَةَ عُرِّيَ وَفِي عُنُقِهِ السَّيْفُ وَهُوَ يَقُولُ لَمْ تُرَاعُوا لَمْ تُرَاعُوا ثُمَّ قَالَ وَجَدْنَاهُ بَحْرًا أَوْ قَالَ إِنَّهُ لَبَحْرٌ.

بَابُ مَا جَاءَ فِي حِلْيَةِ السُّيُوفِ

٢٩٠٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ سَمِعْتُ سُلَيْمَانَ بْنَ حَبِيبٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا أَمَامَةَ يَقُولُ لَقَدْ فَتَحَ الْفُتُوحَ قَوْمٌ مَا كَانَتْ حِلْيَةُ سُيُوفِهِمُ الذَّهَبَ وَلَا الْفِضَّةَ إِنَّمَا كَانَتْ حِلْيَتُهُمُ الْعَلَابِيُّ وَالْأُنْكَ وَالْحَدِيدُ.

O ONOME KO JE OBJESIO SABLJU NA STABLO PRI PUTOVANJU U VRIJEME PODNEVNOG ODMORA

2910. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu prenio Šu'ajb od Zuhrija rekavši da mu je prenio Sinan b. Ebu-Sinan Dueli i Ebu-Seleme b. Abdur-Rahman, da je Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, izjavio da je on s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, vojevao prema Nedždu, pa kada se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vratio, s njim se vratio i on i podnevno spavanje zateklo ih je u jednoj dolini punoj žbunja. Tu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odsjeo, a borci su se razdvojili u grupe tražeći hlada pod drvećem. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odsjeo je pod jedan glog i na njega objesio svoju sablju. Dobro smo zaspali kad nas zovnu Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a kod njega je bio neki beduin. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

– Dok sam spavao, ovaj je iznad mene uzeo moju sablju, i kada sam se probudio, ona je već bila u njegovoj ruci izvučena iz korica. Beduin reče: “Ko će te od mene sačuvati?”

“Allah” – rekao sam mu tri puta.

Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, nije ga kaznio i on je tu sjeo.

OBLAČENJE KACIGE

2911. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, ovome Abdul-Aziz b. Ebu-Hazim od svoga oca, a on od Sehla, radijallahu anhu, da je pitao za ranu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, na Dan Uhuda i on je kazao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ranjen je u lice, prelomljen mu je sjekutić (očnjak), a na glavi mu je razbijena kaciga. Tada mu je Fatima,

بَابُ مَنْ عَلَّقَ سَيْفَهُ بِالشَّجَرِ فِي السَّفَرِ عِنْدَ الْقَائِلَةِ

٢٩١٠. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي سِنَانُ بْنُ أَبِي سِنَانٍ الدُّؤَلِيُّ وَأَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَا أَنَّهُ غَزَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَبْلَ نَجْدٍ فَلَمَّا قَفَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَفَلَ مَعَهُ فَأَدْرَكَتْهُمُ الْقَائِلَةُ فِي وَادٍ كَثِيرِ الْعِضَاهِ فَنَزَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَتَفَرَّقَ النَّاسُ يَسْتَظِلُّونَ بِالشَّجَرِ فَنَزَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ تَحْتَ سَمَرَةٍ وَعَلَّقَ بِهَا سَيْفَهُ وَنِمْنَا نَوْمَةً فَإِذَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَدْعُونَا وَإِذَا عِنْدَهُ أَعْرَابِيٌّ فَقَالَ إِنَّ هَذَا اخْتَرَطَ عَلَيَّ سَيْفِي وَأَنَا نَائِمٌ فَاسْتَيْقِظْتُ وَهُوَ فِي يَدِهِ صَلَّتَا فَقَالَ مَنْ يَمْنَعُكَ مِنِّي فَقُلْتُ اللَّهُ ثَلَاثًا وَلَمْ يُعَاقِبْهُ وَجَلَسَ .

بَابُ لُبْسِ الْبَيْضَةِ

٢٩١١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سُئِلَ عَنْ جُرْحِ النَّبِيِّ ﷺ يَوْمَ أُحُدٍ فَقَالَ جُرْحٌ وَجْهُ النَّبِيِّ ﷺ وَكُسِرَتْ رِبَاعِيَّتُهُ وَهَشِمَتِ الْبَيْضَةُ عَلَى رَأْسِهِ فَكَانَتْ فَاطِمَةُ

radijallahu anha, sapirala krv, a Alija, radijallahu anhu, držao (posudu), pa kada je vidjela da se krv time povećava, uzela je jednu rogozinu (hasuru), spalila je i tim pepelom posula (ranu) i zaustavila krv.

KO NIJE SMATRAO POTREBNIM RAZBIJANJE ORUŽJA POSLIJE SMRTI (VLASNIKA)

2912. PRIČAO NAM JE Amr b. Abbas, njemu prenio Abdur-Rahman od Sufjana, on od Ebu-Ishaka, a ovaj od Amra b. Harisa, koji je izjavio:
– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ostavio je iza sebe samo svoje oružje, mazgu Bejda' i u Hajberu zemlju koju je uvakufio.

RAZDVAJANJE BORACA OD STARJEŠINE U GRUPE PRI PODNEVNOM SPAVANJU I TRAŽENJE HLADA POD STABLIMA

2913. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu prenio Šu'ajb od Zuhrija, ovome prenio Sinan b. Ebu-Sinan i Ebu-Seleme, da ih je o navedenom obavijestio Džabir.

PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, ovome Ibrahim b. Sa'd, njemu prenio Ibn-Šihab od Sinana b. Ebu-Sinana Duelija, da mu je Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, saopćio da je on zajedno s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, ratovao pa ih je zateklo podnevno spavanje u jednoj dolini s mnogo trnja. Svijet se razdvojio u grupe pod tim trnjem želeći hladovinu pod drvećem. Pod jednim stablom odsjeo je i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na njega objesio svoju sablju i zaspao. Kad se poslije probudio, kod njega je stajao neki čovjek, koga on nije primijetio. Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

عَلَيْهَا السَّلَامُ تَغْسِلُ الدَّمَ وَعَلَيَّ يُمْسِكُ فَلَمَّا رَأَتْ أَنَّ الدَّمَ لَا يَزِيدُ إِلَّا كَثْرَةً أَخَذَتْ حَصِيرًا فَأَحْرَقَتْهُ حَتَّى صَارَ رَمَادًا ثُمَّ أَلْزَقَتْهُ فَاسْتَمْسَكَ الدَّمَ.

بَابُ مَنْ لَمْ يَرَ كَسْرَ السَّلَاحِ عِنْدَ الْمَوْتِ

٢٩١٢. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ قَالَ مَا تَرَكَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَّا سِلَاحَهُ وَبَغْلَةً بَيْضَاءَ وَأَرْضًا جَعَلَهَا صَدَقَةً.

بَابُ تَفَرُّقِ النَّاسِ عَنِ الْإِمَامِ عِنْدَ الْقَائِلَةِ وَالْإِسْتِظْلَالِ بِالشَّجَرِ

٢٩١٣. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنَا سِنَانُ بْنُ أَبِي سِنَانٍ وَأَبُو سَلَمَةَ أَنَّ جَابِرًا أَخْبَرَهُ ح وَحَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ سِنَانِ بْنِ أَبِي سِنَانٍ الدُّوَلِيِّ أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّهُ غَزَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فَأَدْرَكَتْهُمْ الْقَائِلَةُ فِي وَادٍ كَثِيرِ الْعِضَاءِ فَتَفَرَّقَ النَّاسُ فِي الْعِضَاءِ يَسْتَظِلُّونَ بِالشَّجَرِ فَنَزَلَ النَّبِيُّ ﷺ تَحْتَ شَجَرَةٍ فَعَلَّقَ بِهَا سَيْفَهُ ثُمَّ نَامَ فَاسْتَيْقَظَ وَعِنْدَهُ رَجُلٌ وَهُوَ لَا يَشْعُرُ بِهِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ هَذَا اخْتَرَطَ سَيْفِي فَقَالَ مَنْ يَمْنَعُكَ قُلْتُ اللَّهُ فَشَامَ السَّيْفَ فَهِيَ هُوَ ذَا جَالِسٍ ثُمَّ لَمْ يُعَاقِبْهُ.

- Ovaj je izvukao moju sablju (iz korica) i rekao: “Ko će te sačuvati?”
- Allah – rekao sam – i on stavi sablju u korice. To je taj što sjedi!
- I Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, nije ga kaznio.

ŠTA JE REČENO O KOPLJIMA

Pripovijeda se od Ibn-Omera, koji prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Moja je opskrba stavljena pod sjenku moga koplja, a poniženje i pokornost određena je onom ko se suprotstavi mojoj zapovijedi.”

2914. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu prenio Malik od Ebu-Nadra, oslobođenog roba Umera b. Ubejdullaha, a on od Nafija, oslobođenog roba Ebu-Katada Ensarija, ovaj od Ebu-Katade, radijallahu anhu, da je on bio s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i kad je bio na nekom dijelu puta za Mekku, izostao je sa svojim drugovima koji su bili u ihramima, a on je bio bez ihrama. Tada je ugledao divljeg magarca, poravnio na svom konju i od svojih drugova zatražio da mu dohvate njegov bič. Oni to nisu htjeli učiniti pa je od njih tražio svoje koplje, pa mu ni to nisu dali i on ga je uzeo, navalio na magarca i ubio ga. Potom su neki drugovi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jeli njegovo meso, a neki nisu jeli, i kada su stigli Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pitali su ga za to, a on im je rekao: “To je hrana kojom vas je Allah nahranio.”

Od Zejda b. Esleme, on od Ataa b. Jesara, i od Ebu-Katade prenesena je o divljem magarcu slična predaja Ebu-Nadra i da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, pitao: “Imate li što od njegovog mesa?”

بَابُ مَا قِيلَ فِي الرَّمَاحِ

وَيَذْكُرُ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ جُعِلَ رِزْقِي تَحْتَ ظِلِّ رُمْحِي وَجُعِلَ الذَّلَّةُ وَالصَّغَارُ عَلَى مَنْ خَالَفَ أَمْرِي .

٢٩١٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ مَوْلَى أَبِي قَتَادَةَ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ كَانَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ حَتَّى إِذَا كَانَ بِبَعْضِ طَرِيقِ مَكَّةَ تَخَلَّفَ مَعَ أَصْحَابٍ لَهُ مُحْرِمِينَ وَهُوَ غَيْرُ مُحْرِمٍ فَرَأَى حِمَارًا وَخَشِيًّا فَاسْتَوَى عَلَى فَرَسِهِ فَسَأَلَ أَصْحَابَهُ أَنْ يَنَاولُوهُ سَوْطَهُ فَأَبَوْا فَسَأَلَهُمْ رُمْحَهُ فَأَبَوْا فَأَخَذَهُ ثُمَّ شَدَّ عَلَى الْحِمَارِ فَقَتَلَهُ فَأَكَلَ مِنْهُ بَعْضُ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ وَأَبَى بَعْضٌ فَلَمَّا أَدْرَكُوا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ سَأَلُوهُ عَنْ ذَلِكَ قَالَ إِنَّمَا هِيَ طُعْمَةٌ أَطْعَمَكُمُوهَا اللَّهُ .

وَعَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ فِي الْحِمَارِ الْوَحْشِيِّ مِثْلُ حَدِيثِ أَبِي النَّضْرِ قَالَ هَلْ مَعَكُمْ مِنْ لَحْمِهِ شَيْءٌ .

ŠTA JE REČENO O VJEROVJESNIKOVOM, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, OKLOPU I KOŠULJI U RATU

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Što se tiče Halida, on je založio svoje oklope (za borbu) na Allahovom putu.”

2915. PRIČAO MI JE Muhammed b. Musenna, njemu Abdul-Vehab, ovome prenio Halid od Ikrime, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, koji je izjavio:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je – a bijaše u šatoru: “Allahu moj, zaklinjem Te za Tvoju obavezu i Tvoje obećanje. Allahu moj, ako Ti hoćeš, neće Ti se poslije ovog dana ibadet činiti.” Uto ga uze za ruku Ebu-Bekr i reče: “O, Allahov Poslaniče, Allah je uslišio, to je dovoljno!”

Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, bio je u oklopu, potom je izišao (napolje) učeći ajet.

– Skup (neprijatelja) će sigurno poražen biti, a oni će se u bijeg dati! Međutim, Smak svijeta im je rok, a Smak svijeta je užasniji i gorči.¹

Vuhejb je izjavio:

– Halid nam je prenio: “(To je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, kazao): Na Dan Bedra!”

2916. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njemu prenio Sufjan od A'meša, on od Ibrahima, ovaj od Esveda, a on opet od Aiše, radijallahu anha, koja je izjavila:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, umro je, a oklop mu bijaše založen kod jednog Jevreja za trideset sa'a ječma.

Ja'la je izjavio:

– A'meš nam je pričao: “... oklop od željeza...”, a Mu'alla je kazao:

– Pričao nam je Abdul-Vahid, njemu A'meš i rekao: “... založio je svoj oklop od željeza...”

بَاب مَا قِيلَ فِي دَرَعِ النَّبِيِّ ﷺ وَالْقَمِيصِ فِي الْحَرْبِ

وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَمَّا خَالِدٌ فَقَدْ احْتَبَسَ أَذْرَاعَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

٢٩١٥. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ وَهُوَ فِي قُبَّةِ اللَّهِ إِنْ أَنشُدَكَ عَهْدَكَ وَوَعْدَكَ اللَّهُمَّ إِنْ شِئْتَ لَمْ تُعْبِدَ بَعْدَ الْيَوْمِ فَأَخَذَ أَبُو بَكْرٍ بِيَدِهِ فَقَالَ حَسْبُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَدْ أَلْحَحْتَ عَلَى رَبِّكَ وَهُوَ فِي الدَّرْعِ فَخَرَجَ وَهُوَ يَقُولُ (سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ) بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَذْهَى وَأَمْرٌ) وَقَالَ وَهَيْبٌ حَدَّثَنَا خَالِدٌ يَوْمَ بَدْرٍ .

٢٩١٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ تُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَدِرْعُهُ مَرْهُونَةٌ عِنْدَ يَهُودِيٍّ بِثَلَاثِينَ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ وَقَالَ يَعْلَى حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ دِرْعٌ مِنْ حَدِيدٍ وَقَالَ مُعَلَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ وَقَالَ رَهْنَهُ دِرْعًا مِنْ حَدِيدٍ .

¹ El-Kamer, 45, 46.

2917. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Vuhejb, ovome prenio Ibn-Tavus od svoga oca, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

– Škrt i darežljiv sličje dvojici ljudi na kojima su dva željezna ogrtača, a ruke im dosežu do ključnih kostiju, i kada god se darežljivi odluči na svoju sadaku, ogrtač na njemu se proširi toliko da izbriše i trag njegovih stopa, a kada se škrtica odluči na milostinju, stegnu se njegove karike međusobno, stisnu ga i pritisnu mu ruke uz ključne kosti.

Tada je Ebu-Hurejra čuo još Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: "... i on nastoji da ga proširi, ali se on ne može proširiti."

OGRTAČ NA PUTU I U RATU

2918. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Abdul-Vahid, ovome prenio A'meš od Ebu-Duhaa Muslima, a to je Ibn-Subejh, a on od Mesruka, koji je izjavio:

– Prenio mi je Mugire b. Šu'be: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, otišao je radi svoje potrebe. Poslije se vratio pa sam mu ja dodao vodu, a na njemu bijaše šamski ogrtač, i on ispra usta i nos i opra svoje lice. Potom je počeo izvlačiti svoje ruke iz rukava, pa kako su bili tijesni, izvukao ih je odozdo i oprao ih, a svoju glavu i mestve potrao je (vlažnom rukom)."

OBLAČENJE SVILE U RATU

2919. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Mikdad, njemu Halid b. Haris, ovome prenio Seid od Katade, da im je Enes pričao, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio Abdur-Rahmanu b. Avfu i Zubejru da budu u svilenjoj košulji zbog šuge koju su imali.

٢٩١٧. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ حَدَّثَنَا ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَثَلُ الْبَخِيلِ وَالْمُتَصَدِّقِ مَثَلُ رَجُلَيْنِ عَلَيْهِمَا جُبَّتَانِ مِنْ حَدِيدٍ قَدْ اضْطَرَّتْ أَيْدِيهِمَا إِلَى تَرَاقِيهِمَا فَكُلَّمَا هَمَّ الْمُتَصَدِّقُ بِصَدَقَتِهِ اتَّسَعَتْ عَلَيْهِ حَتَّى تُعْفَى أَثَرُهُ وَكُلَّمَا هَمَّ الْبَخِيلُ بِالصَّدَقَةِ انْقَبَضَتْ كُلُّ حَلْقَةٍ إِلَى صَاحِبَتِهَا وَتَقَلَّصَتْ عَلَيْهِ وَانْضَمَّتْ يَدَاهُ إِلَى تَرَاقِيهِ فَسَمِعَ النَّبِيُّ ﷺ يَقُولُ فَيَجْتَهِدُ أَنْ يُوسِّعَهَا فَلَا تَتَّسِعُ .

بَابُ الْجُبَّةِ فِي السَّفَرِ وَالْحَرْبِ

٢٩١٨. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ أَبِي الضُّحَى مَسْلَمٌ هُوَ ابْنُ صُبَيْحٍ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ حَدَّثَنِي الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ قَالَ انْطَلَقَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِحَاجَتِهِ ثُمَّ أَقْبَلَ فَلَقِيَتْهُ بَيَاءٌ فَتَوَضَّأَ وَعَلَيْهِ جُبَّةٌ شَامِيَّةٌ فَمَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ وَغَسَلَ وَجْهَهُ فَذَهَبَ يُخْرِجُ يَدَيْهِ مِنْ كُمَيْهِ فَكَانَا ضَيِّقَيْنِ فَأَخْرَجَهُمَا مِنْ تَحْتِ فَغَسَلَهُمَا وَمَسَحَ بِرَأْسِهِ وَعَلَى خُفَيْهِ .

بَابُ الْحَرِيرِ فِي الْحَرْبِ

٢٩١٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمُقْدَامِ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ أَنَّ أَنَسًا حَدَّثَهُمْ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ رَخَّصَ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ وَالزُّبَيْرِ فِي قَمِيصٍ مِنْ حَرِيرٍ مِنْ حِكَّةٍ كَانَتْ بَيْنَهُمَا .

2920. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu prenio Hemmam od Katade, on od Enesa, a (preko drugog niza prenosilaca) priča nam Muhammed b. Sinan, njemu prenio Hemmam od Katade, on od Enesa, radijallahu anhu, da su se Abdur-Rahman b. Avf i Zubejr žalili Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem. Enes smatra na uši, pa im je Resullulah, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio (oblačenje) svile, i vidio sam ih u njoj u borbi.

2921. PRIČAO NAM JE Musedd, ovome prenio Jahja od Šu'be, koji je izjavio:

– Saopćio mi je Katade da mu je Enes priča:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio je Abdur-Rahmanu b. Avfu i Zubejru b. Avvamu da (oblače) svilu.”

2922. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovome Šu'be:

– Čuo sam Katadu, a on Enesa, koji je rekao: “... Resullulah, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio je”, ili (je rekao): “... dozvoljeno je njima dvojici zbog svraba...”

ŠTA JE REČENO O NOŽU

2923. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu prenio Ibrahim b. Sa'd od Ibn-Šihaba, on od Dža'fera b. Amra b. Umejja, a ovaj od svoga oca, koji je izjavio:

– Vidio sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da jede sa plečke (meso) režući ga (nožem). Poslije je pozvan na namaz (u džamiju) i on je klanjao, a nije (ponovo) uzimao abdest.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, a njemu saopćio Šu'ajb od Zuhrija dodavši: “... bacio nož...”

٢٩٢٠. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ ح حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ وَالزُّبَيْرَ شَكَوَا إِلَى النَّبِيِّ ﷺ يَعْينِي الْقَمَلَ فَأَرْخَصَ لهُمَا فِي الْحَرِيرِ فَرَأَيْتُهُ عَلَيْهِمَا فِي غَزَاةٍ .

٢٩٢١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ أَخْبَرَنِي قَتَادَةُ أَنَّ أَنَسًا حَدَّثَهُمْ قَالَ رَخَّصَ النَّبِيُّ ﷺ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ وَالزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ فِي حَرِيرٍ .

٢٩٢٢. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ سَمِعْتُ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَخَّصَ أَوْ رَخَّصَ لهُمَا لِحِكَّةِ بَهِمَا .

بَاب مَا يُذَكَّرُ فِي السَّكِينِ

٢٩٢٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ أُمَيَّةَ الضَّمَرِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَأْكُلُ مِنْ كَتِفٍ يَحْتَزُّ مِنْهَا ثُمَّ دُعِيَ إِلَى الصَّلَاةِ فَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَزَادَ فَأَلْقَى السَّكِينَ .

ŠTA JE REČENO O BORBI S BIZANTINCIMA

2924. PRIČAO MI JE Ishak b. Jezid Dimeški, njemu Jahja b. Hamza rekavši da mu je prenio Sevr b. Jezid od Halida b. Ma'dana, kako mu je Umejir b. Esved Ansi pričao da mu je došao Ubade b. Samit, kada je bio odsjeo na trgu u Himsu u svom šatoru, a s njim je bila Ummu-Harama.

– Tada nam je – kaže Umejir – Ummu-Harama pričala da je ona čula Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako govori:

“Prva vojska od mojih sljedbenika koja će ratovati na moru zaslužiti će (Džennet).”

– Allahov Poslaniče – rekla sam – kaže Ummu-Harama – jesam li ja među njima?

– Ti si među njima – odgovori on.

Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Prva vojska od mojih sljedbenika koja će poći na vojnu na grad bizantijskog cara imat će oprostene grijeha.

– Jesam li ja među njima, Allahov Poslaniče? – upitala sam.

– Ne – reče on.¹

بَابُ مَا قِيلَ فِي قِتَالِ الرُّومِ

٢٩٢٤. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ يَزِيدَ الدَّمَشْقِيُّ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمْزَةَ قَالَ حَدَّثَنِي ثَوْرُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ أَنَّ عُمَيْرَ بْنَ الْأَسْوَدِ الْعَنْسِيَّ حَدَّثَهُ أَنَّهُ أَتَى عُبَادَةَ بْنَ الصَّامِتِ وَهُوَ نَازِلٌ فِي سَاحَةِ حِمَصَ وَهُوَ فِي بِنَاءٍ لَهُ وَمَعَهُ أُمُّ حَرَامٍ قَالَ عُمَيْرٌ فَحَدَّثَنَا أُمُّ حَرَامٍ أَنَّهَا سَمِعَتِ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ أَوَّلُ جَيْشٍ مِنْ أُمَّتِي يَغْزُونَ الْبَحْرَ قَدْ أَوْجَبُوا قَالَتْ أُمُّ حَرَامٍ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَا فِيهِمْ قَالَ أَنْتِ فِيهِمْ ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَوَّلُ جَيْشٍ مِنْ أُمَّتِي يَغْزُونَ مَدِينَةَ قَيْصَرَ مَغْفُورٌ لَهُمْ فَقُلْتُ أَنَا فِيهِمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لَا .

¹ Pod prvom vojnom akcijom misli se, kako je to ranije izloženo, osvajanje Kipra, a pod drugom neuspjelo opsijedanje Carigrada 52. godine po Hidžri pod rukovodstvom Jezida b. Mu'avija. U ovom napadu učestvovali su ashabi: Ibn-Omer, Ibn-Abbas, Ibn-Zubejr i Ebu-Ejjub Ensari, koji je umro u vrijeme opsijedanja grada i pod njegovim zidinama je i pokopan. Ima mišljenja da je opsijedanje Carigrada moglo biti i pod rukovodstvom Sufjana.

BORBA S JEVREJIMA

2925. PRIČAO NAM JE Ishak b. Muhammed Fervi, njemu prenio Malik od Nafija, a ovaj od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Ratovat ćete s Jevrejima toliko da će se pojedinci od njih sakrivati za kamenje i ono će govoriti: “Allahov robe, evo Jevreja iza mene, ubij ga!”

2926. PRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim, njemu prenio Džerir od Umara b. Ka'ka'a, on od Ebu-Zur'e, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a on od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

– Smak svijeta neće biti sve dok ne zaratujete s Jevrejima toliko da i kamenje bude govorilo da je iza njega Jevrej: “Muslimanu, evo iza mene Jevreja, ubij ga!”

BORBA S TURCIMA¹

2927. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'man, a njemu Džerir b. Hazim, koji je rekao:

– Čuo sam Hasana (Basrija) kako kaže da mu je prenio Amr b. Taglib, rekavši:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio je: ‘Znakovi Smaka svijeta su i kad se potučete s narodom koji obuva obuću od dlaka, i kada se potučete s narodom širokog lica i lica koje kao da im je štitovima prekriveno.’”

بَابُ قِتَالِ الْيَهُودِ

٢٩٢٥. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفَرَوِيُّ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ تُقَاتِلُونَ الْيَهُودَ حَتَّى يَخْتَبِي أَحَدُهُمْ وَرَاءَ الْحَجَرِ فَيَقُولُ يَا عَبْدَ اللَّهِ هَذَا يَهُودِيٌّ وَرَأَيْتِي فَاقْتُلْهُ .

٢٩٢٦. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ الْقُعْقَاعِ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تُقَاتِلُوا الْيَهُودَ حَتَّى يَقُولَ الْحَجَرُ وَرَاءَهُ الْيَهُودِيُّ يَا مُسْلِمُ هَذَا يَهُودِيٌّ وَرَأَيْتِي فَاقْتُلْهُ .

بَابُ قِتَالِ التُّرْكِ

٢٩٢٧. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ بْنُ حَازِمٍ قَالَ سَمِعْتُ الْحَسَنَ يَقُولُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ تَغْلِبٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ تُقَاتِلُوا قَوْمًا يَتَتَعِلُّونَ نِعَالَ الشَّعْرِ وَإِنْ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ تُقَاتِلُوا قَوْمًا عَرَاضَ الْوُجُوهِ كَأَنَّ وُجُوهُهُمْ الْمَجَانُ الْمَطْرَقَةُ .

¹ Riječ turk, tj. Turci, ima širok pojam. Hattabi misli da je to neki ogranak potomaka Ibrahima peygambera, Ibn-Abdul-Berr da su to dalji potomci Jafesa, sina Nuhova, nastanjeni po brdskim krajevima Azije, koji se ponajviše bave lovom i stočarstvom i da su većinom vatropoklonici. Ibn-Munebbih smatra da su to neka plemena kineskog naroda. Možda se gornjom riječju aludira na potomke naroda Tubbe'a, arapske i nearapske rase. Najveći broj historičara drži da su to narodi nastanjeni na području između Horosana, zapadne Kine i sjevernih krajeva Indije, odnosno Mongoli koji su u 16. stoljeću harali Azijom, a naročito Sirijom, Irakom pa i istočnim dijelovima današnje Turske.

2928. PRIČAO NAM JE Seid b. Muhammed, njemu Ja'kub, ovome prenio njegov otac od Saliha, on od A'redža, koji je izjavio:

– Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Neće biti Smak svijeta dok se ne pobijete s Turcima (narodom) malih očiju, crvena lica, malih noseva zaravnjenih vrhova, a lica kao da su prekrivena štitovima, i Smak svijeta² neće biti dok se ne sukobite s narodom čija je obuća od dlaka.”³

BORBA S ONIMA KOJI OBUVAJU OBUĆU OD DLAKA

2929. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, ovome Zuhri prenoseći od Seida b. Musejjeba, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

– Smak svijeta neće nastupiti dok ne zaratujete s narodom čija je obuća dlakava. Propast svijeta neće biti dok se ne pobijete s narodom čija su lica kao štitovi zastrta.

Sufjan kaže, prenoseći od Ebu-Zinada, on od A'redža, a ovaj od Ebu-Hurejre: “... malih očiju, malih noseva zaravnjenih vrhova, a lica su im kao štitovi zastrta.”

٢٩٢٨. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنِ الْأَعْرَجِ قَالَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تُقَاتِلُوا التُّرُكَ صِغَارَ الْأَعْيُنِ حُمْرَ الْوُجُوهِ ذُلْفَ الْأَنْوْفِ كَأَنَّ وُجُوهُهُمْ الْمَجَانُّ الْمَطْرَقَةُ وَلَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تُقَاتِلُوا قَوْمًا نِعَاهُمُ الشَّعْرُ .

بَابُ قِتَالِ الَّذِينَ يَنْتَعِلُونَ الشَّعْرَ

٢٩٢٩. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ الزُّهْرِيُّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تُقَاتِلُوا قَوْمًا نِعَاهُمُ الشَّعْرُ وَلَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تُقَاتِلُوا قَوْمًا كَأَنَّ وُجُوهُهُمْ الْمَجَانُّ الْمَطْرَقَةُ قَالَ سُفْيَانُ وَزَادَ فِيهِ أَبُو الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَوَايَةً صِغَارَ الْأَعْيُنِ ذُلْفَ الْأَنْوْفِ كَأَنَّ وُجُوهُهُمْ الْمَجَانُّ الْمَطْرَقَةُ .

² Pod “Smakom svijeta” misli se na uništenje materijalnih dobara i života ljudi

³ U hadisu je rečeno da će ovi ljudi nositi obuću od dlaka (odnosno kose) i nije rečeno da li će ta obuća biti od njihove dlake ili od dlake ili krzna životinja. Komentatori hadisa navode kako će oni upletati dlake u užad, a onda od toga praviti obuću. Kastalani, međutim, nudi jedno drugo tumačenje i kaže da je moguće da će imati toliko dugu kosu da će prilikom hoda na nju stajati, i to je smisao ovoga što je rečeno u hadisu, a Allah najbolje zna.

KO JE POSTROJIO SVOJE DRUGOVE PRI PORAZU, SIŠAO SA SVOJE MAZGE I MOLIO (ALLAHOVU) POMOĆ

2930. PRIČAO NAM JE Amr b. Halid Harrani, njemu Zuhejr, a ovome Ebu-Ishak, koji je kazao:
– Čuo sam Bereaa kako pripovijeda da ga je jedan čovjek pitao: “O, Ebu-Umare, (nadimak Beraov), jeste li na dan (Bitke) na Hunejnu pobjegli?”
– Ne – odgovorio je on. – Allaha mi, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije borbi leđa okrenuo, nego su (s njim) izišli njegovi mladi drugovi, neki od njih nenaoružani, bez ratne opreme i bez ikakvog oružja, pa su se sukobili sa strijelcima skupine Hevazina i Benu-Nasra, kojima skoro da nije pala (na stranu) nijedna strelica i koji su ih gađali tako da skoro nikako nisu promašivali. Zatim su krenuli prema Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, a on bijaše na svojoj mazgi Bejda’, koju je vodio njegov amidžić Ebu-Sufjan b. Haris b. Abdul-Muttalib. Tada je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, sjašio i, moleći (Allahovu) pomoć, rekao: “Ja sam vjerovjesnik! Nema laganja! Ja sam potomak Abdul-Muttaliba”, i onda je postrojio svoje drugove.

DOVA DA IDOLOPOKLONICI BUDU PORAŽENI I UZDRMANI

2931. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, njemu prenio Isa, ovom Hišam od Muhammeda, on od Abida, a ovaj od Alije, radijallahu anhu, koji je izjavio:
– Na dan borbe protiv saveznika, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Allah napunio njihove kuće i njihove grobove vatrom što su nas zabavili (borbom) od klanjanja srednjeg (ikindijskog) namaza skoro do zalaska sunca!”

بَابُ مَنْ صَفَّ أَصْحَابَهُ عِنْدَ الْهَزِيمَةِ وَنَزَلَ عَنْ دَابَّتِهِ وَاسْتَنْصَرَ

٢٩٣٠. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ الْحَرَّانِيُّ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ وَسَأَلَهُ رَجُلٌ أَكُنْتُمْ فَرَرْتُمْ يَا أَبَا عَمَارَةَ يَوْمَ حُنَيْنٍ قَالَ لَا وَاللَّهِ مَا وَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَلَكِنَّهُ خَرَجَ شُبَّانُ أَصْحَابِهِ وَأَخِفَاءُوهُمْ حُسْرًا لَيْسَ بِسِلَاحٍ فَاتُّوا قَوْمًا رُمَاةَ جَمْعٍ هَوَازِنَ وَبَنِي نَضِرٍ مَا يَكَادُ يَسْقُطُ لَهُمْ سَهْمٌ فَرَشَقُوهُمْ رَشَقًا مَا يَكَادُونَ يُخْطِئُونَ فَأَقْبَلُوا هُنَالِكَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ وَهُوَ عَلَى بَعْلَتِهِ الْبَيْضَاءِ وَابْنُ عَمِّهِ أَبُو سُفْيَانَ بْنُ الْحَارِثِ ابْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ يَقُودُ بِهِ فَنَزَلَ وَاسْتَنْصَرَ ثُمَّ قَالَ أَنَا النَّبِيُّ لَا كَذِبَ أَنَا ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ ثُمَّ صَفَّ أَصْحَابَهُ.

بَابُ الدُّعَاءِ عَلَى الْمُشْرِكِينَ بِالْهَزِيمَةِ وَالزَّلْزَلَةِ

٢٩٣١. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عِيسَى حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيْدَةَ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمُ الْأَحْزَابِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَلَأَ اللَّهُ بُيُوتَهُمْ وَقُبُورَهُمْ نَارًا شَعْلُونًا عَنِ الصَّلَاةِ الْوُسْطَى حَتَّى غَابَتِ الشَّمْسُ.

2932. PRIČAO NAM JE Kabise, njemu prenio Sufjan od Ibn-Zekvana, on od A'redža, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, moljaše Allaha u Kunut (dovi):

“Allahu moj, spasi Selema b. Hišama! Allahu moj, spasi Velida b. Velida! Allahu moj, spasi Ajjaša b. Ebu-Rebija! Allahu moj, spasi slabe (iznemogle) vjernike! Allahu moj, pojačaj svoj pritisak na Mudar! Allahu moj, podaj im (gladne) godine kao što su bile Jusufove (godine)!”

2933. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed, njemu saopćio Abdullah, a ovome Isma'il b. Ebu-Halid, da je čuo Abdullaha b. Ebu-Evfa, radijallahu anhu, kako kaže:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, preklinjao je na dan (borbe) sa saveznicima idolopoklonike riječima:

“Allahu moj, koji si spustio Knjigu (Kur'an), Ti koji brzo svodiš račune! Allahu moj, porazi saveznike! Allahu moj, porazi ih i uzdrmaj!”

2934. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Ebu-Šejbe, njemu Dža'fer b. Avn, ovome prenio Sufjan od Ebu-Ishaka, on od Amra b. Mejmuna, a ovaj od Abdullaha, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao je u hladu Ka'be. Ebu-Džehel i još neki ljudi od Kurejšija govorili su kako je zaklana deva u jednom kraju Mekke pa su poslali i donijeli njenu utrobu i bacili je na njega (dok je on bio na sedždi). Došla je Fatima i to zbacila s njega. Tada je on rekao:

– Allahu moj, kazni Kurejšije!

– Allahu moj, kazni Kurejšije!

– Allahu moj, kazni Kurejšije: Ebu-Džehla b. Hišama, Utbu b. Rebija, Šejbu b. Rebija, Velida b. Utbu, Ubejja b. Halefa i Ukbu b. Ebi-Mu'ajta!

Abdullah (b. Mes'ud) kaže: “Poslije sam ih vidio poubijane u bunaru Bedra.” Ebu-Ishak kaže:

٢٩٣٢. حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ ذَكْوَانَ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَدْعُو فِي الْقُنُوتِ اللَّهُمَّ أَنْجِ سَلَمَةَ بْنَ هِشَامٍ اللَّهُمَّ أَنْجِ الْوَلِيدَ بْنَ الْوَلِيدِ اللَّهُمَّ أَنْجِ عَيَّاشَ بْنَ أَبِي رَبِيعَةَ اللَّهُمَّ أَنْجِ الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُمَّ اشْدُدْ وَطَأَتَكَ عَلَى مُضَرَ اللَّهُمَّ سِنِينَ كَسَنِي يُوسُفَ .

٢٩٣٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ ابْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ دَعَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ الْأَحْزَابِ عَلَى الْمُشْرِكِينَ فَقَالَ اللَّهُمَّ مُنْزِلَ الْكِتَابِ سَرِيعَ الْحِسَابِ اللَّهُمَّ اهْزِمِ الْأَحْزَابَ اللَّهُمَّ اهْزِمْهُمْ وَزَلْزِلْهُمْ .

٢٩٣٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ عَوْنٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُصَلِّي فِي ظِلِّ الْكَعْبَةِ فَقَالَ أَبُو جَهْلٍ وَنَاسٌ مِنْ قُرَيْشٍ وَنَحَرَتْ جَزُورٌ بِبَاحِيَةِ مَكَّةَ فَأَرْسَلُوا فَجَاءُوا مِنْ سَلَاهَا وَطَرَحُوهُ عَلَيْهِ فَجَاءَتْ فَاطِمَةُ فَالْقَتَتْهُ عَنْهُ فَقَالَ اللَّهُمَّ عَلَيكَ بِقُرَيْشٍ اللَّهُمَّ عَلَيكَ بِقُرَيْشٍ اللَّهُمَّ عَلَيكَ بِقُرَيْشٍ لِأَبِي جَهْلٍ بْنِ هِشَامٍ وَعُتْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ وَشَيْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ وَالْوَلِيدَ بْنَ عُتْبَةَ وَأَبِيَّ بْنَ خَلْفٍ وَعُقْبَةَ بْنَ أَبِي مُعَيْطٍ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَلَقَدْ رَأَيْتُهُمْ فِي قَلْبٍ بَدْرَ قَتْلَى .

“Zaboravio sam (ime) sedmog...”

Jusuf b. Ishak prenosi od Ebu-Ishaka: “... Umejju b. Halefa”, a Šu‘be je izjavio: “... Umejju ili Ubejja...”, ali je ispravno (kaže Buhari): “Umejju...”

2935. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu prenio Hammad od Ejžuba, on od Ibn-Mulejka, ovaj od Aiše, radijallahu anha, da su Jevreji ušli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekli: “Smrt na tebe!”

– Ja sam ih proklela, a on mi je rekao: “Šta ti je?”
“Zar nisi čuo šta su rekli?”, upitala je ona.

– Pa ti nisi čula – rekao je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem – da sam ja rekao: “I na vas”.

DA LI ĆE MUSLIMAN UPUĆIVATI SLJEDBENIKE DRUGIH NEBESKIH KNJIGA, ODNOSNO, POUČAVATI IH KUR’ANU?

2936. PRIČAO NAM JE Ishak, njemu Ja‘kub b. Ibrahim, a ovome njegov bratić Ibn-Šihab prenoseći od svoga amidže, koji je izjavio:

– Saopćio mi je Ubejdullah b. Abdullah b. Utbe b. Mes‘ud, da ga je Abdullah b. Abbas, radijallahu anhuma, obavijestio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pisao bizantijskom vladaru: “... ako se okreneš od onoga čemu te pozivam, na tebe pada grijeh tvojih podanika...”

قَالَ أَبُو إِسْحَاقَ وَنَسِيتُ السَّابِعَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ
وَقَالَ يُونُسُ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ أُمِّيَّةُ بْنُ
خَلْفٍ وَقَالَ شُعْبَةُ أُمِّيَّةُ أَوْ أَبِي وَالصَّحِيحُ أُمِّيَّةُ .

٢٩٣٥ . حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ
أَيُّوبَ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهَا أَنَّ الْيَهُودَ دَخَلُوا عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالُوا السَّامُ
عَلَيْكَ فَلَعَنَتْهُمْ فَقَالَ مَا لَكَ قُلْتَ أَوَلَمْ تَسْمَعْ
مَا قَالُوا قَالَ فَلَمْ تَسْمَعِي مَا قُلْتُ وَعَلَيْكُمْ .

بَابُ هَلْ يُرْشِدُ الْمُسْلِمُ أَهْلَ الْكِتَابِ أَوْ يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ

٢٩٣٦ . حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا يَعْقُوبُ بْنُ
إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَخِي ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَمِّهِ
قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُثْمَةَ بْنِ
مَسْعُودٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا
أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَتَبَ إِلَى قَيْصَرَ وَقَالَ فَإِنْ
تَوَلَّيْتَ فَإِنَّ عَلَيْكَ إِثْمَ الْأَرِيسِيِّينَ .

DOVA ZA UPUTU IDOLOPOKLONIKA DA BI SE PRIDOBILI (ZA ISLAM)

2937. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu Šu‘ajb, a ovome Ebu-Zinad, da je Abdur-Rahman kazao:

– Ebu-Hurejra je rekao: “Tufejl b. Amr Devsi i njegovi drugovi došli su Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekli: ‘Allahov Poslaniče, (pleme) Devs suprotstavlja se i neće islama! Prokuni ga!’ Uto je neko rekao: ‘Propao Devs!’ a Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

‘Allahu moj, uputi Devs (na Pravi put) i učini ih muslimanima!’”

POZIVANJE (U ISLAM) JEVREJA,
KRŠĆANA – I KADA SE TREBA BORITI
PROTIV NJIH I ŠTA JE VJEROVJESNIK,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM,
PISAO PERZIJSKOM I BIZANTIJSKOM
VLADARU I POZIVANJE (U ISLAM) PRIJE
OTPOČINJANJA BORBE

2938. PRIČAO NAM JE Ali b. Dža‘d, a njemu prenio Šu‘be od Katade, koji je izjavio:

– Čuo sam Enesa, radijallahu anhu, kako govori: “Kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, htio pisati u Bizantiju, rečeno mu je da oni čitaju knjigu samo kada je ovjerena pečatom. Tada je on uzeo prsten od srebra, i kao da sada gledam bjelinu prstena u njegovoj ruci i kako je dao u njemu uklesati: “Muhammed, Allahov poslanik.”

بَابُ الدُّعَاءِ لِلْمُشْرِكِينَ بِالْهُدَى لِيَتَأَلَّفَهُمْ

٢٩٣٧. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ قَالَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَدِمَ طِفِيلٌ ابْنُ عَمْرٍو الدَّوْسِيُّ وَأَصْحَابُهُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ دَوْسًا عَصَتْ وَأَبَتْ فَادْعُ اللَّهَ عَلَيْهَا فَعِيلَ هَلَكَتْ دَوْسٌ قَالَ اللَّهُمَّ اهْدِ دَوْسًا وَأْتِ بِهِمْ .

بَابُ دَعْوَةِ الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى

وَعَلَى مَا يُقَاتِلُونَ عَلَيْهِ وَمَا كَتَبَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَى كِسْرَى وَقَيْصَرَ وَالدَّعْوَةَ قَبْلَ الْقِتَالِ

٢٩٣٨. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ لَمَّا أَرَادَ النَّبِيُّ ﷺ أَنْ يَكْتُبَ إِلَى الرُّومِ قِيلَ لَهُ إِنَّهُمْ لَا يَقْرَءُونَ كِتَابًا إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَخْتُومًا فَاتَّخَذَ خَاتَمًا مِنْ فِضَّةٍ فَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى بَيَاضِهِ فِي يَدِهِ وَنَقَشَ فِيهِ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ .

2939. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, a njemu Lejs, rekavši:

– Prenio mi je Ukajl od Ibn-Šihaba, koji je izjavio da mu je saopćio Ubejdullah b. Abdullah b. Utbe, da ga je Abdullah b. Abbas obavijestio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao svoje pismo perzijskom vladaru naredivši (nosiocu) da ga preda glavaru Bahrejna, a glavar Bahrejna dostavi perzijskom vladaru, i kada ga je perzijski vladar pročitao, poderao ga je.

– Mislím (kaže Ibn-Abbas) da je Seid b. Musejjeb rekao:

“Tada ih je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, proklinjao da budu potpuno raskomadani (uništeni).”¹

٢٩٣٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بَعَثَ بِكِتَابِهِ إِلَى كِسْرَى فَأَمَرَهُ أَنْ يَدْفَعَهُ إِلَى عَظِيمِ الْبَحْرَيْنِ يَدْفَعُهُ عَظِيمُ الْبَحْرَيْنِ إِلَى كِسْرَى فَلَمَّا قَرَأَهُ كِسْرَى حَرَّقَهُ فَحَسِبْتُ أَنَّ سَعِيدَ بْنِ الْمُسَيَّبِ قَالَ فَدَعَا عَلَيْهِمُ النَّبِيُّ ﷺ أَنْ يُمَزَّقُوا كُلُّ مُمَزَّقٍ .

¹ U prethodnom poglavlju Tufejl je predložio Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, da prokune pleme Devs zbog neprijateljskog držanja prema islamu, nemoralnog života i međusobne eksploatacije putem kamata, a Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, moli Allaha da ga uputi primanju islama, jer je svojim radom činio štetu samo sebi. Ta je Resulullahova, sallallahu alejhi ve sellem, praksa u skladu s kur'anskim učenjem da je on milost svim narodima.

Proklinjanje nekih kurejšijskih prvaka i pezijskog cara uslijedilo je tek po utvrđivanju njihovog zločinačkog rada, terora i akcija koje su imale za cilj sistematsko uništenje muslimana.

VJEROVJESNIKOVO, SALLALLAHU
ALEJHI VE SELLEM, POZIVANJE LJUDI
U ISLAM, (PRIZNAVANJE) POSLANSTVA
I DA JEDNI DRUGE NE SMATRAJU
BOGOVIMA MIMO ALLAHA

Uzvišeni Allah kaže:

“Nezamislivo je da čovjek kome Allah da...”
pa do kraja ajeta.²

2940. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Hamza, njemu prenio Ibrahim b. Sa'd od Saliha b. Kejsana, on od Ibn-Šihaba, (ovaj) od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbe da ga je obavijestio Abdullah b. Abbas, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pisao bizantijskom caru i pozvao ga u islam, poslavši mu pismo po Dihjeu Kelbiju, kome je naredio da ga preda glavaru Busraa da ga on uruči bizantijskom vladaru (Heraklu).

Pošto je Allah dao da se pobijede perzijske armije, bizantijski car je otišao iz Himsa u Jerusalem iz zahvalnosti što ga je Allah oslobodio teškog iskušenja.

Kada je bizantijskom vladaru došlo pismo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pročitao ga je i rekao:

– Potražite mi ovdje nekoga od njegovih ljudi da ga ispitam za Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

بَابُ دُعَاءِ النَّبِيِّ ﷺ النَّاسَ إِلَى الْإِسْلَامِ وَالنُّبُوَّةِ
وَأَنَّ لَا يَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ

وَقَوْلُهُ تَعَالَى (مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ)
إِلَى آخِرِ الْآيَةِ .

٢٩٤٠ . حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ
ابْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ
عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ
كَتَبَ إِلَى قَيْصَرَ يَدْعُوهُ إِلَى الْإِسْلَامِ وَبَعَثَ بِكِتَابِهِ
إِلَيْهِ مَعَ دِحْيَةَ الْكَلْبِيِّ وَأَمَرَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ
يُدْفَعَهُ إِلَى عَظِيمِ بُضْرَى لِيُدْفَعَهُ إِلَى قَيْصَرَ وَكَانَ
قَيْصَرٌ لَمَّا كَشَفَ اللَّهُ عَنْهُ جُنُودَ فَارِسَ مَشَى مِنْ
حِصْنٍ إِلَى إِيْلِيَاءَ شُكْرًا لِمَا أَبْلَاهُ اللَّهُ فَلَمَّا جَاءَ قَيْصَرَ
كِتَابُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ حِينَ قَرَأَهُ التَّمَسُّوْا لِي هَا
هُنَا أَحَدًا مِنْ قَوْمِهِ لِأَسْأَلَهُمْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ .

2. Prijevod cijelog 79. ajeta poglavlja Ali-Imran glasi:

“Nezamislivo je da čovjek kome Allah da Knjigu i znanje i vjerovjesništvo – poslije rekne ljudima: ‘Klanjajte se meni, a ne Allahu!’ – nego: ‘Budite Božiji ljudi jer vi Knjigu znate i nju proučavate!’”
Ovaj ajet upozorava da nijedan poslanik nije sebe predstavljao božanstvom niti je ljudima dozvoljeno da ga obožavaju.

U 30. ajetu poglavlja Et-Tevbe Allah kaže: “Jevreji govore: ‘Uzejr je Allahov sin’, a kršćani kažu: ‘Mesih je Allahov sin.’ To su riječi njihove, iz usta njihovih, oponašaju riječi nevjernika prijašnjih, ubio ih Allah! Kuda se odmeću?”

2941. Ibn-Abbas je rekao:

– Saopćio mi je Ebu-Sufjan b. Harb, koji je tada bio u Siriji s nekim Kurejšijama koji su došli kao trgovci u vrijeme (trajanja primirja) između Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i kurejšijskih nevjernika. Izaslanik bizantijskog cara našao nas je – kaže Ebu-Sufjan – u jednom kraju Sirije (u Gazi) i krenuo sa mnom i mojim drugovima te smo došli u Jerusalem. Potom smo privedeni caru, koji je sjedio u vijeću svog kraljevstva. Na njemu bijaše carska kruna, a oko njega glavari Bizantije. Tada on reče svome tumaču:

“Pitaj ih ko je od njih po redu najbliži onom čovjeku koji tvrdi da je vjerovjesnik!”

– Ja sam mu od njih po rodu najbliži, rekoh ja – kaže Ebu-Sufjan.

– Kakvo je to srodstvo između tebe i njega? – upita on.

– On je moj amidžić, rekoh. A tada nije bilo u karavanu nikoga od potomaka Abdu-Menafa osim mene.

– Približite mi ga! – reče bizantijski car i naredi mojim drugovima da stanu iza mene pored pleća, a zatim reče svome tumaču:

“Kaži njegovim drugovima da ću ovog čovjeka pitati o čovjeku koji tvrdi da je vjerovjesnik, pa ako bi šta slagao, neka ga demantuju.”

– Tako mi Allaha, da se u tom momentu nisam – veli Sufjan – zastidio mojih drugova da pred njima lažem, ja bih na njega nešto i slagao kad me je ovaj o njemu ispitivao, ali sam se stidio da moji drugovi ne primijete kod mene laž te sam mu zbog toga govorio istinu.

Potom vladar reče svome tumaču:

– Pitaj ga kakvog je porijekla taj čovjek među vama?

– On je uglednog roda – rekao sam.

– Je li iko ikada od vas prije njega ovako što govorio? – upita.

٢٩٤١. قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَأَخْبَرَنِي أَبُو سُفْيَانَ بِنُ حَرْبٍ أَنَّهُ كَانَ بِالشَّامِ فِي رِجَالٍ مِنْ قُرَيْشٍ قَدِمُوا تِجَارًا فِي الْمَدَّةِ الَّتِي كَانَتْ بَيْنَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَبَيْنَ كُفَّارِ قُرَيْشٍ قَالَ أَبُو سُفْيَانَ فَوَجَدَنَا رَسُولُ قَيْصَرَ بَيْعُضِ الشَّامِ فَانْطَلَقَ بِي وَبِأَصْحَابِي حَتَّى قَدِمْنَا إِيْلِيَاءَ فَأَدْخَلْنَا عَلَيْهِ فَإِذَا هُوَ جَالِسٌ فِي مَجْلِسِ مُلْكِهِ وَعَلَيْهِ التَّاجُ وَإِذَا حَوْلَهُ عُظَمَاءُ الرُّومِ فَقَالَ لَتَرْجُمَانِهِ سَأَلُهُمْ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ نَسَبًا إِلَى هَذَا الرَّجُلِ الَّذِي يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ قَالَ أَبُو سُفْيَانَ فَقُلْتُ أَنَا أَقْرَبُهُمْ إِلَيْهِ نَسَبًا قَالَ مَا قَرَابَةُ مَا بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ فَقُلْتُ هُوَ ابْنُ عَمِّي وَلَيْسَ فِي الرُّكْبِ يَوْمَئِذٍ أَحَدٌ مِنْ بَنِي عَبْدِمَنَافٍ غَيْرِي فَقَالَ قَيْصَرُ أَذْنُوهُ وَأَمَرَ بِأَصْحَابِي فَجَعَلُوا خَلْفَ ظَهْرِي عِنْدَ كَتِفِي ثُمَّ قَالَ لَتَرْجُمَانِهِ قُلْ لِأَصْحَابِهِ إِنِّي سَأَلْتُ هَذَا الرَّجُلَ عَنِ الَّذِي يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ فَإِنْ كَذَبَ فَكَذَّبُوهُ قَالَ أَبُو سُفْيَانَ وَاللَّهِ لَوْ لَا الْحَيَاءُ يَوْمَئِذٍ مِنْ أَنْ يَأْثُرَ أَصْحَابِي عَنِّي الْكَذِبَ لَكَذَّبْتُهُ حِينَ سَأَلَنِي عَنْهُ وَلَكِنِّي اسْتَحْيَيْتُ أَنْ يَأْثُرُوا الْكَذِبَ عَنِّي فَصَدَّقْتُهُ ثُمَّ قَالَ لَتَرْجُمَانِهِ قُلْ لَهُ كَيْفَ نَسَبُ هَذَا الرَّجُلِ فَيُكِّمُ قُلْتُ هُوَ فِينَا ذُو نَسَبٍ قَالَ فَهَلْ قَالَ هَذَا الْقَوْلَ أَحَدٌ مِنْكُمْ قَبْلَهُ قُلْتُ لَا فَقَالَ كُنْتُمْ تَتَّهَمُونَهُ عَلَى الْكَذِبِ قَبْلَ أَنْ يَقُولَ مَا قَالَ

- Nije – odgovorio sam.
- Da li ste ga sumnjičili za laž prije nego je počeo govoriti ono što sada govori! – upitao je.
- Ne – rekao sam.
- Je li neko od njegovih predaka bio vladar? – upita.
- Ne – odgovorio sam.
- Pa da li ga slijede ugledni (ali oholi) ljudi ili nemoćni (ponizni)? – upita.
- Uglavnom nemoćni – odgovorio sam.
- Uvećava li se ili smanjuje njihov broj? – upita.
- Uvećava se – rekoh.
- Da li iko od njih konvertira (napušta) – upita Herakle – mrzeći njegovu vjeru nakon što ju je prihvatio?
- Ne – rekoh.
- Da li krši zadanu riječ – upita.
- Ne, rekoh, ali smo sada u periodu (desetogodišnjeg) primirja i strahujemo da ga ne prekrši.
- Nijedan odgovor nije mi dao mogućnosti – izjavio je kasnije Ebu-Sufjan – da u njega ubacim nešto osim ove riječi, čime bih mu umanjio ugled, a da se nisam bojao da ne budem otkriven.
- Da li ste se protiv njega borili, a on protiv vas? – upitao je.
- Da – odgovorio sam.
- Pa kakav je bio ishod borbe između njega i vas? – pitao je.
- Bio je promjenljiv, rekao sam. Jednom on pobijedi nas, a drugi put mi njega.
- Šta vam naređuje? – pitao je.
- Naređuje nam, kazao sam, da ibadet činimo jedino Allahu ne pridružujući Mu nikoga, a zabranjuje nam ono što obožavaju naši očevi; naređuje nam namaz, iskrenost (milostinju), moralnost, ispunjavanje ugovora i izvršavanje prihvaćenog povjerenja (ostave).
- Kada sam mu to kazao, on reče svom tumaču:
- Reci mu: Pitao sam te za njegovo porijeklo i ti

قُلْتُ لَا قَالَ فَهَلْ كَانَ مِنْ آبَائِهِ مِنْ مَلِكٍ قُلْتُ لَا
 قَالَ فَأَشْرَافُ النَّاسِ يَتَّبِعُونَهُ أَمْ ضَعَفَاؤُهُمْ قُلْتُ
 بَلْ ضَعَفَاؤُهُمْ قَالَ فَيزِيدُونَ أَوْ يَنْقُصُونَ قُلْتُ
 بَلْ يَزِيدُونَ قَالَ فَهَلْ يَرْتَدُّ أَحَدٌ سَخَطَةً لِدِينِهِ
 بَعْدَ أَنْ يَدْخُلَ فِيهِ قُلْتُ لَا قَالَ فَهَلْ يَغْدِرُ قُلْتُ
 لَا وَنَحْنُ الْآنَ مِنْهُ فِي مَدَّةٍ نَحْنُ نَخَافُ أَنْ يَغْدِرَ
 قَالَ أَبُو سُفْيَانَ وَلَمْ يُمْكِنِّي كَلِمَةً أُدْخِلُ فِيهَا شَيْئًا
 أَنْتَقِصُهُ بِهِ لَا أَخَافُ أَنْ تُؤَثِّرَ عَنِّي غَيْرُهَا قَالَ فَهَلْ
 قَاتَلْتُمُوهُ أَوْ قَاتَلَكُمْ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَكَيْفَ كَانَتْ
 حَرْبُهُ وَحَرْبُكُمْ قُلْتُ كَانَتْ دُؤْلًا وَسِجَالًا يُدَالُ
 عَلَيْنَا الْمَرَّةَ وَنُدَالُ عَلَيْهِ الْأُخْرَى قَالَ فَمَاذَا يَأْمُرُكُمْ
 بِهِ قَالَ يَأْمُرُنَا أَنْ نَعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ لَا نُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا
 وَيَنْهَانَا عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا وَيَأْمُرُنَا بِالصَّلَاةِ
 وَالصَّدَقَةِ وَالْعِفَافِ وَالْوَفَاءِ بِالْعَهْدِ وَأَدَاءِ الْأَمَانَةِ
 فَقَالَ لِتَرْجُئَانِي حِينَ قُلْتُ ذَلِكَ لَهُ قُلْ لَهُ إِنِّي سَأَلْتُكَ
 عَنْ نَسَبِهِ فَيُكِّمُ فَرَعَمَتَ أَنَّهُ ذُو نَسَبٍ وَكَذَلِكَ
 الرُّسُلُ تُبْعَثُ فِي نَسَبِ قَوْمِهَا وَسَأَلْتُكَ هَلْ قَالَ
 أَحَدٌ مِنْكُمْ هَذَا الْقَوْلَ قَبْلَهُ فَرَعَمَتَ أَنْ لَا فَقُلْتُ
 لَوْ كَانَ أَحَدٌ مِنْكُمْ قَالَ هَذَا الْقَوْلَ قَبْلَهُ قُلْتُ
 رَجُلٌ يَأْتُمُ بِقَوْلٍ قَدْ قِيلَ قَبْلَهُ وَسَأَلْتُكَ هَلْ كُنتُمْ
 تَتَّهِمُونَهُ بِالْكَذِبِ قَبْلَ أَنْ يَقُولَ مَا قَالَ فَرَعَمَتَ
 أَنْ لَا فَعَرَفْتُ أَنَّهُ لَمْ يَكُنْ لِيَدْعَ الْكَذِبَ عَلَى النَّاسِ

si tvrdio da je on uglednog porijekla. Takvi su svi poslanici; oni se pojavljuju u uglednoj porodici svoga naroda.

– Pitao sam te da li je iko od vas prije njega ovako nešto propovijedao, a ti si izjavio da nije. Kažem, da je neko od vas ovako prije njega govorio, rekao bih da je on čovjek koji se povodi za riječima rečenim prije njega.

– Pitao sam te da li ste ga optuživali za laž prije nego je počeo da propovijeda ono što sada govori. Tvrdio si da niste, pa sam se uvjerio da, ako nije lagao svijetu, kako bi sada lagao Bogu.

– Pitao sam te je li neko od njegovih predaka bio vladar, pa si rekao da nije. Kažem, da je neko od njegovih predaka bio vladar, rekao bih da traži vlast svojih pređa.

– Pitao sam te slijedi li ga ugledni svijet ili siromašni između njih, a ti si izjavio: “Slijede ga slabi (siromašni) između njih;” pa oni su bili (većinom) sljedbenici Poslanika.

– Pitao sam te da li se oni brojno povećavaju ili umanjuju, pa si rekao da se povećavaju, a tako je vjerovanje i vjera dok se ne upotpune.

– Pitao sam te da li iko konvertira, mrzeći njegovu vjeru nakon što je u nju stupio, pa si rekao: “Ne.”

– Takvo je vjerovanje: Kada njegova draž ovlada srcima, njega tada niko ne napušta.

– Još sam te pitao da li krši zadanu riječ, a ti reče: “Ne.”

– Takvi su poslanici, oni ne krše obećanje.

– Pitao sam te da li ste vi protiv njega vodili borbu i on protiv vas, pa si izjavio da je toga bilo i da je borba između vas i njega bila promjenljivog ishoda: jedanput pobijedi on vas, a drugi put pobijedite vi njega.

– To je slučaj svih poslanika, stavljaju se na iskušenje, a konačni ishod bude u njihovu korist.

– Pitao sam te šta vam naređuje.

– Naređuje vam, rekao si, da ibadet činite Allahu i da Mu ne pridružujete nikoga, a zabranjuje

وَيَكْذِبَ عَلَى اللَّهِ وَسَأَلْتُكَ هَلْ كَانَ مِنْ آبَائِهِ مِنْ
مَلِكٍ فَرَعَمْتَ أَنْ لَا فَقُلْتُ لَوْ كَانَ مِنْ آبَائِهِ مَلِكٌ
قُلْتُ يَطْلُبُ مِثْلَكَ آبَائِهِ وَسَأَلْتُكَ أَشْرَافُ النَّاسِ
يَتَّبِعُونَهُ أَمْ ضَعَفَاؤُهُمْ فَرَعَمْتَ أَنْ ضَعَفَاءَهُمْ
اتَّبَعُوهُ وَهُمْ أَتْبَاعُ الرُّسُلِ وَسَأَلْتُكَ هَلْ يَزِيدُونَ أَوْ
يَنْقُصُونَ فَرَعَمْتَ أَنَّهُمْ يَزِيدُونَ وَكَذَلِكَ الْإِيمَانُ
حَتَّى يَتِمَّ وَسَأَلْتُكَ هَلْ يَرْتَدُّ أَحَدٌ سَخَطَهُ لِدِينِهِ
بَعْدَ أَنْ يَدْخُلَ فِيهِ فَرَعَمْتَ أَنْ لَا فَكَذَلِكَ الْإِيمَانُ
حِينَ تَخْلُطُ بِشَاشَتِهِ الْقُلُوبَ لَا يَسْخَطُهُ أَحَدٌ
وَسَأَلْتُكَ هَلْ يَغْدِرُ فَرَعَمْتَ أَنْ لَا وَكَذَلِكَ الرُّسُلُ
لَا يَغْدِرُونَ وَسَأَلْتُكَ هَلْ قَاتَلْتُمُوهُ وَقَاتَلَكُمْ
فَرَعَمْتَ أَنْ قَدْ فَعَلَ وَأَنَّ حَرْبَكُمْ وَحَرْبُهُ تَكُونُ
دُورًا وَيُدَالُ عَلَيْكُمْ الْمَرَّةَ وَتُدَالُونَ عَلَيْهِ الْأُخْرَى
وَكَذَلِكَ الرُّسُلُ تُبْتَلَى وَتَكُونُ لَهَا الْعَاقِبَةُ وَسَأَلْتُكَ
بِمَاذَا يَأْمُرُكُمْ فَرَعَمْتَ أَنَّهُ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَعْبُدُوا اللَّهَ
وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَيَنْهَأَكُمْ عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ
آبَاؤُكُمْ وَيَأْمُرُكُمْ بِالصَّلَاةِ وَالصَّدَقَةِ وَالْعِفَافِ
وَالْوَفَاءِ بِالْعَهْدِ وَأَدَاءِ الْأَمَانَةِ قَالَ وَهَذِهِ صِفَةُ
النَّبِيِّ قَدْ كُنْتُ أَعْلَمُ أَنَّهُ خَارِجٌ وَلَكِنْ لَمْ أَظُنَّ أَنَّهُ
مِنْكُمْ وَإِنْ يَكُ مَا قُلْتُ حَقًّا فَيُوشِكُ أَنْ يَمْلِكَ
مَوْضِعَ قَدَمَيَّ هَاتَيْنِ وَلَوْ أَرَجُو أَنْ أَخْلُصَ إِلَيْهِ
لَتَجَشَّمْتُ لِقَائِهِ وَلَوْ كُنْتُ عِنْدَهُ لَغَسَلْتُ قَدَمَيْهِ
قَالَ أَبُو سَفْيَانَ ثُمَّ دَعَا بِكِتَابِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ

ono što obožavaju vaši očevi; naređuje vam namaz, iskrenost, milostinju i moralnu krjepost, ispunjavanje ugovora i izvršavanje emaneta, a to su – reče Herakle – svojstva vjerovjesnika. Znao sam da će se on pojaviti, ali nisam mislio da će biti baš od vas. Ako je ono što si rekao istina, uskoro će zavladatai i tlo pod ovim mojim nogama. Kada bih znao da ću biti kod njega iskreno primljen i zadržati prijesto, potrudio bih se za susret s njim, a da sam kod njega, prao bih mu noge.

– Tako je – kaže Ebu-Sufjan – Heraklo zatražio pismo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i ono mu je pročitano. U njemu je stajalo: “U ime Allaha, svemu Dobročinitelja, Milostivog! Od Muhammeda, Allahovog roba i Njegovog poslanika, Heraklu, vladaru Bizantije.

– Neka je spas na onoga ko slijedi Pravi put, a potom, pozivam te pozivom islama: Primi islam – bit ćeš spašen, sretan i miran! Primi islam, Allah će ti dati dvostruku nagradu, a ako se okreneš (od ovog poziva), snosit ćeš grijeh (svoj i) svojih sugrađana.” “O, sljedbenici Knjige, pridite i slijedite riječ koja je jednaka i za nas i za vas: da ibadet ne činimo nikom osim Allahu, da Mu ne pridružujemo nikakva druga, da ne smatramo jedni druge bogovima osim Allaha, pa ako to oni odbace, recite (im): budite svjedoci da smo mi, uistinu, muslimani.”

Ebu-Sufjan prenosi:

– Pošto je pročitano pismo, podigli su se glasovi glavara Bizantije, onih oko njega, i nastade među njima velika galama. Ne znam šta su sve govorili. Tada bi naređeno pa smo odstranjeni. Kada sam sa svojim drugovima izišao i s njima se osamio, rekao sam im: “Ugled Ibn-Ebi-Kebšea (Muhammeda), stvarno je veliki, a plaši ga se, eto, i vladar Bizantije (sinova žute rase).”

– Tako mi Allaha – kaže Ebu-Sufjan – bio sam (od tada) stalno u uvjerenju da će njegova stvar pobijediti, dok Allah nije u moje srce unio islam, koga sam nekada prezirao.

فَقُرِّئَ فَإِذَا فِيهِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مِنْ مُحَمَّدٍ عَبْدِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى هِرَقْلَ عَظِيمِ الرُّومِ سَلَامٌ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ الْهُدَى أَمَّا بَعْدُ فَإِنِّي أَدْعُوكَ بِدَعَايَةِ الْإِسْلَامِ أَسْلِمْ تَسْلِمًا وَأَسْلِمْ يُؤْتِكَ اللَّهُ أَجْرَكَ مَرَّتَيْنِ فَإِنْ تَوَلَّيْتَ فَعَلَيْكَ إِثْمُ الْأَرِيسِيِّينَ وَ (يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ) قَالَ أَبُو سُفْيَانَ فَلَمَّا أَنْ قَضَى مَقَالَتَهُ عَلَتْ أَصْوَاتُ الَّذِينَ حَوْلَهُ مِنْ عِظَمَاءِ الرُّومِ وَكَثُرَ لَغَطُهُمْ فَلَا أَدْرِي مَاذَا قَالُوا وَأَمْرٌ بِنَا فَأَخْرَجْنَا فَلَمَّا أَنْ خَرَجْتُ مَعَ أَصْحَابِي وَخَلَوْتُ بِهِمْ قُلْتُ لَهُمْ لَقَدْ أَمَرَ أَمْرٌ ابْنُ أَبِي كَبْشَةَ هَذَا مَلِكُ بَنِي الْأَصْفَرِ يَخَافُهُ قَالَ أَبُو سُفْيَانَ وَاللَّهِ مَا زِلْتُ ذَلِيلًا مُسْتَيْقِنًا بِأَنَّ أَمْرَهُ سَيَظْهَرُ حَتَّى أَدْخَلَ اللَّهُ قَلْبِي الْإِسْلَامَ وَأَنَا كَارِهٌ .

2942. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme Ka'nebi, njemu prenio Abdul-Aziz b. Ebu-Hazim od svoga oca, a on od Sehla b. Sa'da, radijallahu anhu, da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako na Dan Hajbera govori:

– Dat ću zastavu čovjeku kome će Allah omogućiti da njegovom rukom (Hajber) bude oslobođen.

Zato je svaki od njih bio u nadi da će mu se dati zastava, pa su sutradan poranili i svaki iščekivaše da mu se preda zastava, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upita:

– Gdje je Alija?

Neko reče:

– Tuži se na svoje oči.

Potom on naredi (da Alija dođe). On mu učini dovu, puhnu mu u oči i oboljelo mjesto ozdravi kao da ništa nije bilo.

Tada Alija reče:

– Borit ćemo se protiv njih dok ne budu ono što i mi.

– Polahko – reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem – dok se ne spustiš u njihova dvorišta. Tada ih pozovi u islam i saopći im čime su zaduženi!

– Tako mi Allaha, da Allah tvojim sebebom uputi na Pravi put nekog čovjeka, bolje ti je nego da imaš krda crvenih deva.¹

٢٩٤٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ الْقَعْنَبِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ يَوْمَ خَيْبَرَ لَأُعْطِينَ الرَّايَةَ رَجُلًا يَفْتَحُ اللَّهُ عَلَى يَدَيْهِ فَقَامُوا يَرْجُونَ لِذَلِكَ أَيُّهُمْ يُعْطَى فَعَدُوا وَكُلُّهُمْ يَرْجُو أَنْ يُعْطَى فَقَالَ أَيْنَ عَلِيٌّ فَقِيلَ يَشْتَكِي عَيْنَيْهِ فَأَمَرَ فَدُعِيَ لَهُ فَبَصَقَ فِي عَيْنَيْهِ فَبَرَأَ مَكَانَهُ حَتَّى كَانَهُ لَمْ يَكُنْ بِهِ شَيْءٌ فَقَالَ نَقَاتِلُهُمْ حَتَّى يَكُونُوا مِثْلَنَا فَقَالَ عَلَى رِسْلِكَ حَتَّى تَنْزِلَ بِسَاحَتِهِمْ ثُمَّ ادْعُهُمْ إِلَى الْإِسْلَامِ وَأَخْبِرُهُمْ بِمَا يَجِبُ عَلَيْهِمْ فَوَاللَّهِ لَأَنْ يُهْدَى بِكَ رَجُلٌ وَاحِدٌ خَيْرٌ لَكَ مِنْ حُمْرِ النَّعَمِ .

¹ Početkom 7. g. po Hidžri, upravo 20 dana po povratku Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, s Hudejbije, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo je na Hajber. Prema navodima Ibn-Ishaka, on je poslao Ebu-Bekra da osvoji neke utvrde Hajbera, ali se Ebu-Bekr poslije neuspješne borbe povukao. Sutradan je poslao Omera, ali se i on vratio nesvršenog posla. Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Sutra će se dati zastava čovjeku koga vole Allah i Njegov Poslanik i koji neizmjereno voli Allaha i Njegovog Poslanika i Allah će mu omogućiti osvajanja bez uzmicanja.”

Tu je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, obavio čin predavanja zastave, blagoslovio Aliju i on je svoj zadatak uspješno izvršio.

2943. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu prenio Mu'avija b. Amr, ovome Ebu-Ishak od Humejda, koji je izjavio:

– Čuo sam Enesa, radijallahu anhu, kako govori: “Kada bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zavojevaio na koji narod ne bi napadao dok ne svane, pa ako bi kod njih čuo ezan, povukao bi se, a ako ne bi čuo, napao bi poslije svanuća. Tako smo se spustili Hajberu noću.”

2944. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu prenio Isma'il b. Dža'fer od Humejda, a on od Enesa:

– Kada bi nas Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poveo u borbu...²

2945. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme prenoseći od Malika, (on) od Humejda, a (ovaj) od Enesa, radijallahu anhu:

– Vjerovjesnik je krenuo u Hajber i do njega došao noću, a kada bi stigao do kojeg plemena noću, ne bi na njih napadao dok se ne pojavi zora. Kad je svanulo i Jevreji bili izišli sa svojim lopatama i torbama i vidjeli ga, vikali su:

“Muhammed! Boga mi, Muhammed i vojska!”
Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izgovorio: “Allah je najveći! Propao je Hajber! Zaista, kad smo se već spustili u predvorje naroda, zlo je jutro osvanulo onima koji su (uzaludno) opominjani.”

٢٩٤٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ حُمَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا غَزَا قَوْمًا لَمْ يُغِرْ حَتَّى يُصْبِحَ فَإِنْ سَمِعَ أَذَانًا أَمْسَكَ وَإِنْ لَمْ يَسْمَعْ أَذَانًا أَغَارَ بَعْدَ مَا يُصْبِحُ فَنَزَلْنَا خَيْبَرَ لَيْلًا .

٢٩٤٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا غَزَا بَنًا .

٢٩٤٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ خَرَجَ إِلَى خَيْبَرَ فَجَاءَهَا لَيْلًا وَكَانَ إِذَا جَاءَ قَوْمًا بَلِيلٌ لَا يُغِرُّ عَلَيْهِمْ حَتَّى يُصْبِحَ فَلَمَّا أَصْبَحَ خَرَجَتْ يَهُودُ بِمَسَاحِيهِمْ وَمَكَاتِلِهِمْ فَلَمَّا رَأَوْهُ قَالُوا مُحَمَّدٌ وَاللَّهِ مُحَمَّدٌ وَالْخَمِيسُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ اللَّهُ أَكْبَرُ خَرِبَتْ خَيْبَرُ إِنَّا إِذَا نَزَلْنَا بِسَاحَةِ قَوْمٍ (فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ) .

2 Nastavak prijevoda djelomično navedenog hadisa glasi: “... protiv kojeg plemena, ne bi noću dozvolio napad dok ne svane. Potom bi malo očekao, pa ako bi kod njih čuo ezan, povukao bi se, a ako ne bi čuo, navalio bi na njih.”

2946. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu saopćio Šu'ajb od Zuhrija, a (ovome) prenio Seid b. Musejjeb, da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio je: “Naređeno mi je da se borim protiv svijeta sve dok ne bude izgovarao: Nema Boga osim Allaha. Pa ko izgovori: Nema Boga osim Allaha, sačuvao je od mene sebe i svoj imetak, osim kada to islam zahtijeva, a njegov (konačni) obračun pripada Allahu.”

Ovu izjavu prenose od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, još Omer i Ibn-Omer.

KO SE ODLUČIO NA NEKI VOJNI POHOD ALUDIRAJUĆI NA DRUGI I KO JE VOLIO KRENUTI U POHOD ČETVRTKOM

2947. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu prenio Lejs od Ukajla, a (on) od Ibn-Šihaba, koji je rekao:

– Saopćio mi je Abdur-Rahman b. Abdullah b. Ka'b b. Malik, da je Abdullah b. Ka'b, koji je bio vodič (slijepom) Ka'bu između ostalih njegovih sinova, rekao:

– Čuo sam od Ka'ba b. Malika, kada je izostao (od vojne na Tebuk) iza Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ne bi htio krenuti na neki vojni pohod, a da ne bi aludirao na neki drugi.”

2948. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed da mu je saopćio Abdullah, njemu prenio Junus od Zuhrija, koji je rekao:

– Saopćio mi je Abdur-Rahman b. Abdullah b. Ka'b b. Malik:

“Čuo sam Ka'ba b. Malika radijallahu anhu, kako kaže: ‘Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rijetko bi vojnu (javno) spremao, nego bi je ukrio nečim drugim. Tako nije bilo s

٢٩٤٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أُمِرْتُ أَنْ أَقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَقُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَمَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَقَدْ عَصَمَ مِنِّي نَفْسَهُ وَمَالَهُ إِلَّا بِحَقِّهِ وَحِسَابُهُ عَلَى اللَّهِ .

رَوَاهُ عُمَرُ وَابْنُ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

بَابُ مَنْ أَرَادَ غَزْوَةً فَوَرَّى بِغَيْرِهَا وَمَنْ أَحَبَّ الْخُرُوجَ يَوْمَ الْخُمَيْسِ

٢٩٤٧. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ ابْنُ مَالِكٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ كَعْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَكَانَ قَائِدَ كَعْبٍ مِنْ بَنِيهِ قَالَ سَمِعْتُ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ حِينَ تَخَلَّفَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَلَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُرِيدُ غَزْوَةً إِلَّا وَرَى بِغَيْرِهَا .

٢٩٤٨. وَحَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ ابْنُ مَالِكٍ قَالَ سَمِعْتُ كَعْبَ ابْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَلِمًا يُرِيدُ غَزْوَةً يَغْزُوهَا إِلَّا وَرَى بِغَيْرِهَا حَتَّى كَانَتْ غَزْوَةُ تَبُوكَ فَغَزَاهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ .

vojnomo na Tebuk. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pošao je na tu vojnu po velikoj vrućini, krenuo na dalek i opasan put. Krenuo je u borbu protiv (brojno) većeg neprijatelja, pa je muslimanima otkrio njihovo stanje kako bi dobro spremili ratne potrepštine protiv svoga neprijatelja na način kako je to on htio.”

2949. Od Junusa je preneseno, (a on) od Zuhrija, koji je rekao:

Saopćio mi je Abdur-Rahman b. Ka'b b. Malik, radijallahu anhu, da Ka'b b. Malik govoraše: “Kada bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izlazio na vojni pohod, malo bi kada izlazio (drugim danom) osim četvrtkom.”

2950. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Hišam, (ovome) saopćio Ma'mer od Zuhrija, on od Abdur-Rahmana b. Ka'ba b. Malika, a ovaj od svoga oca, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izišao u četvrtak na vojnu na Tebuk, a on je volio kretati četvrtkom.

POLAZAK (NA PUT) POSLIJE PODNE

2951. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu prenio Hammad od Ejjuba, (on) od Ebu-Kilaba, a (ovaj) od Enesa, radijallahu anhu, koji je rekao: – Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao je u Medini podne od četiri rekata, a ikindiju u Zul-Hulejfi od dva rekata, i čuo sam ih kako glasno izgovaraju telbiju skupno za oboje (hadž i umru).

فِي حَرْشٍ شَدِيدٍ وَاسْتَقْبَلَ سَفَرًا بَعِيدًا وَمَفَازًا وَاسْتَقْبَلَ غَزَاً عَدُوًّا كَثِيرًا فَجَلَّى لِلْمُسْلِمِينَ أَمْرَهُمْ لِيَتَأَهَّبُوا أَهْبَةً عَدُوَّهُمْ وَأَخْبَرَهُمْ بِوَجْهِهِ الَّذِي يُرِيدُ .

٢٩٤٩. وَعَنْ يُونُسَ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ كَعْبٍ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَانَ يَقُولُ لَقَلَّمَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَخْرُجُ إِذَا خَرَجَ فِي سَفَرٍ إِلَّا يَوْمَ الْخَمِيسِ .

٢٩٥٠. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ خَرَجَ يَوْمَ الْخَمِيسِ فِي غَزَاةٍ تَبُوكَ وَكَانَ يُحِبُّ أَنْ يَخْرُجَ يَوْمَ الْخَمِيسِ .

بَابُ الْخُرُوجِ بَعْدَ الظُّهْرِ

٢٩٥١. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ ابْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ صَلَّى بِالْمَدِينَةِ الظُّهْرَ أَرْبَعًا وَالْعَصْرَ بِذِي الْحُلَيْفَةِ رَكْعَتَيْنِ وَسَمِعْتُهُمْ يَصْرُخُونَ بِهَا جَمِيعًا .

POLAZAK (NA PUT) KRAJEM MJESECA

Kurejb je rekao prenoseći od Ibn-Abbasa, radijallahu anhumu:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo je iz Medine pošto je ostalo pet dana zul-ka'deta, a stigao u Mekku kada su prošle četiri noći zul-hidždžeta.

2952. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme od Malika, (on) od Jahjaa b. Seida, a (ovaj) od Amre, kćerke Abdur-Rahmana, da je ona čula Aišu, radijallahu anha, kako kaže:

– Izišli smo (iz Medine) s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, kada je ostalo pet noći zul-ka'dea, a namjeravali smo obaviti samo hadž, pa kada smo se približili Mekki, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredi: “Ko nema kod sebe (pribavljen) kurban, kada učini tavaf oko Ka'be i obavi brzo hodanje (sa'j) između Safe i Merve, neka se oslobodi ihrama.”

Aiša je još izjavila:

– Potom nam je na dan klanja kurbanu uneseno (u šator) meso govečeta.

– Šta je ovo? – upitala sam.

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – reče (donosilac) – zaklao je kurban i za svoje supruge.

Jahja je kazao:

– Spomenuo sam ovaj slučaj Kasimu b. Muhammedu, a on reče:

“Allaha mi, prenijela ti je taj događaj potpuno detaljno (i vjerno).”

بَابُ الْخُرُوجِ آخِرَ الشَّهْرِ

وَقَالَ كُرَيْبٌ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا انْطَلَقَ النَّبِيُّ ﷺ مِنَ الْمَدِينَةِ خَمْسَ بَقِينَ مِنْ ذِي الْقَعْدَةِ وَقَدِمَ مَكَّةَ لِارْبَعِ لَيَالٍ خَلَوْنَ مِنْ ذِي الْحِجَّةِ .

٢٩٥٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عُمَرَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهَا سَمِعَتْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تَقُولُ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لِحُمْسِ لَيَالٍ بَقِينَ مِنْ ذِي الْقَعْدَةِ وَلَا نُرَى إِلَّا الْحَجَّ فَلَمَّا دَنَوْنَا مِنْ مَكَّةَ أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ لَمْ يَكُنْ مَعَهُ هَدْيٌ إِذَا طَافَ بِالْبَيْتِ وَسَعَى بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ أَنْ يَحِلَّ قَالَتْ عَائِشَةُ فَدَخَلَ عَلَيْنَا يَوْمَ النَّحْرِ بِلَحْمٍ بَقَرٍ فَقُلْتُ مَا هَذَا فَقَالَ نَحَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ أَزْوَاجِهِ قَالَ يَحْيَى فَذَكَرْتُ هَذَا الْحَدِيثَ لِلْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ فَقَالَ أَتَيْتُكَ وَاللَّهِ بِالْحَدِيثِ عَلَى وَجْهِهِ .

POLAZAK (NA PUT ILI BITKU)
UZ RAMAZAN

2953. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu Sufjan:

– Prenio mi je Zuhri od Ubejdullaha, (on) od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, koji je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izišao je (iz Medine) uz ramazan i postio je, a kada smo stigli u Kedid, omrsio se.”

Sufjan je rekao da je Zuhri izjavio:

– Saopćio mi je Ubejdullah od Ibn-Abbasa i citirao gornji hadis.

MEĐUSOBNI ISPRAĆAJ
(PRI POLASKU NA PUT ILI U BITKU)

2954. Ibn-Vehb je rekao:

– Prenio mi je Amr od Bukejra, (on) od Sulejmana b. Jesara, (ovaj) od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio:

“Poslao nas je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na jedan vojni pohod i naredio nam: Kada susretnete dvojicu Kurejšija, toga i toga, koje imenova, spalite ih vatrom!”

– Poslije, kada smo htjeli ići, došli smo – kaže Ebu-Hurejra – da se s njim oprostimo, a on reče: “Bio sam vam naredio da spalite na vatri toga i toga, ali vatrom kažnjava samo Allah; nego, ako ih uhvatite, ubijte ih!”¹

بَابُ الْخُرُوجِ فِي رَمَضَانَ

٢٩٥٣. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنِي الزُّهْرِيُّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ فِي رَمَضَانَ فَصَامَ حَتَّى بَلَغَ الْكَدِيدَ أَفْطَرَ قَالَ سُفْيَانُ قَالَ الزُّهْرِيُّ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَسَاقَ الْحَدِيثَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ هَذَا قَوْلُ الزُّهْرِيِّ وَإِنَّمَا يُقَالُ بِالْآخِرِ مِنْ فِعْلِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ.

بَابُ التَّوْدِيعِ

٢٩٥٤. وَقَالَ ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي عَمْرُو عَنْ بُكَيْرٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ بَعَثَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي بَعْثٍ وَقَالَ لَنَا إِنْ لَقِيتُمْ فَلَانًا وَفَلَانًا لِرَجُلَيْنِ مِنْ قُرَيْشٍ سَمَاهُمَا فَحَرِّقُوهُمَا بِالنَّارِ قَالَ ثُمَّ أَتَيْنَاهُ نُودِعُهُ حِينَ أَرَدْنَا الْخُرُوجَ فَقَالَ إِنِّي كُنْتُ أَمَرْتُكُمْ أَنْ تَحَرِّقُوا فَلَانًا وَفَلَانًا بِالنَّارِ وَإِنَّ النَّارَ لَا يُعَذِّبُ بِهَا إِلَّا اللَّهُ فَإِنْ أَخَذْتُمُوهُمَا فَاقْتُلُوهُمَا.

¹ U Bitki na Bedru među zarobljenim idolopoklonicima bio je i Ebul-As b. Rebija, muž Zejnebe, kćerke Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, ali je bio pušten na slobodu pod uvjetom da Zejnebu spremi Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, u Medinu. Ebul-As je to učinio. Zejnebu je pratio Hebbar b. Esved s Ibn-Sekenom. Na putu su poplašili devu i Zejneba je s nje pala, povrijedila se i oboljela. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, za ovim je poslao jednu grupu ashaba pod zapovjedništvom Hamze b. Amra Eslemija, ali su zlikovci pravovremeno umakli. Hebbar je po oslobođenju Mekke primio islam i bio dobar musliman, ali su mu ashabi to nedjelo često isticali, pa im je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, na njegovu pritužbu to zabranio.

Negativna prošlost ljudi ne smije se iznositi ako će to doprinijeti razbijanju jedinstva zajednice.

STARJEŠINI SE MORA BITI POSLUŠAN I POKORAN

2955. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu prenio Jahja od Ubejdullaha, koji je rekao:

– Prenio mi je Nafi' od Ibn-Omera, radijallahu anhum, on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a prenio mi je i Muhammed b. Sabbah prenoseći od Isma'ila b. Zekerijaa, (on) od Ubejdullaha, ovaj od Nafija, a on od Ibn-Omera, radijallahu anhum, (ovaj opet) da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Poslušnost i pokornost je dužnost sve dok se ne bude naređivalo grijehenje, a kada se bude naredilo nešto grješno, tada nema više poslušnosti i pokornosti.”

(TREBA SE) BORITI IZA STARJEŠINE I ŠTITITI SE NJIME

2956. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, a njemu saopćio Šu'ajb:

– Prenio nam je Ebu-Zinad da je A'radž čuo Ebu-Hurejru koji kaže da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: “Mi smo posljednji (došli na ovaj svijet), a prvi ćemo biti (u obračunu i ulasku u Džennet na drugom svijetu).”

2957. Ovim istim nizom prenosilaca (senedom) preneseno je:

– Ko je pokoran meni, pokoran je i Allahu, a ko je neposlušan meni, neposlušan je i Allahu. Ko se pokorava svome zapovjedniku, on se pokorava meni, a ko se ne pokorava svome zapovjedniku, on se ne pokorava ni meni.

Starješina je štit iza koga se treba boriti i štititi se njime, pa ako naređuje bogobožnost i pravedno sudi, on će za to imati nagradu, a ako naređuje nešto drugo, zaista će za to biti odgovoran.

بَابُ السَّمْعِ وَالطَّاعَةِ لِلْإِمَامِ

٢٩٥٥. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ ح وَحَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ صَبَّاحٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ زَكَرِيَاءَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ السَّمْعُ وَالطَّاعَةُ حَقٌّ مَا لَمْ يُؤْمَرْ بِالْمَعْصِيَةِ فَإِذَا أُمِرَ بِمَعْصِيَةٍ فَلَا سَمْعَ وَلَا طَاعَةَ .

بَابُ يُقَاتَلُ مِنْ وَرَاءِ الْإِمَامِ وَيُنْقَى بِهِ

٢٩٥٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ أَنَّ الْأَعْرَجَ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ نَحْنُ الْآخِرُونَ السَّابِقُونَ .

٢٩٥٧. وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ مَنْ أَطَاعَنِي فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ عَصَانِي فَقَدْ عَصَى اللَّهَ وَمَنْ يُطِيعِ الْأَمِيرَ فَقَدْ أَطَاعَنِي وَمَنْ يَعْصِ الْأَمِيرَ فَقَدْ عَصَانِي وَإِنَّمَا الْإِمَامُ جُنَّةٌ يُقَاتَلُ مِنْ وَرَائِهِ وَيُنْقَى بِهِ فَإِنْ أَمَرَ بِتَقْوَى اللَّهِ وَعَدَلَ فَإِنَّ لَهُ بِذَلِكَ أَجْرًا وَإِنْ قَالَ بِغَيْرِهِ فَإِنَّ عَلَيْهِ مِنْهُ .

ZAKLETVA NA VJERNOST U RATU DA NEĆE BJEŽATI

Neki su od prenosilaca rekli: “(Zakletva) ... na smrt”, na osnovu riječi Uzvišenoga: “Allah je zadovoljan onim vjernicima koji su ti se pod drvetom na vjernost zakleli...”¹

2958. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, a njemu prenio Džuvejri od Nafija, koji je rekao:

– Ibn-Omer, radijallahu anhum, izjavio je: “Sljedeće godine (po Hudejbijskom ugovoru) vratili smo se i nisu se sastala ni dvojica od nas pod drvetom pod kojim smo se zaklinjali, drvetom koje je bilo milost Allahova.”

Pitao sam Nafija (kaže Džuvejri): “Na šta su se zaklinjali ashabi? Na smrt?”

– Ne – odgovorio je Nafi‘. – Njihova zakletva bila je na ime strpljivosti (ustrajnosti).

2959. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Vuhejb, ovome prenio Amr b. Jahja od Abbada b. Temima, a (on) od Abdullaha b. Zejda, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Kada je bila nastupila žega, dođe mu glasnik i reče: “Ibn-Hanzale se zaklinje ljudima na smrt!”

– Ne, rekao je on – na to se ne zaklinjem nikom poslije Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.²

بَابُ الْبَيْعَةِ فِي الْحَرْبِ أَنْ لَا يَفْرُوا

وَقَالَ بَعْضُهُمْ عَلَى الْمَوْتِ لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى
(لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ
الشَّجَرَةِ).

٢٩٥٨. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا
جُوَيْرِيَّةٌ عَنْ نَافِعٍ قَالَ قَالَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُمَا رَجَعْنَا مِنَ الْعَامِ الْمُقْبِلِ فَمَا اجْتَمَعَ مِنَّا اثْنَانِ
عَلَى الشَّجَرَةِ الَّتِي بَايَعْنَا تَحْتَهَا كَانَتْ رَحْمَةً مِنَ اللَّهِ
فَسَأَلْتُ نَافِعًا عَلَى أَيِّ شَيْءٍ بَايَعَهُمْ عَلَى الْمَوْتِ
قَالَ لَا بَلَى بَايَعَهُمْ عَلَى الصَّبْرِ.

٢٩٥٩. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا
وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا عُمَرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبَادِ بْنِ تَمِيمٍ
عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا كَانَ
زَمَنُ الْحَرَّةِ أَتَاهُ آتٍ فَقَالَ لَهُ إِنَّ ابْنَ حَنْظَلَةَ يُبَايِعُ
النَّاسَ عَلَى الْمَوْتِ فَقَالَ لَا أَبَايِعُ عَلَى هَذَا أَحَدًا
بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ.

¹ Nastavak prijevoda 18. i 19. ajeta poglavlja El-Feth glasi:

“On je znao šta je u srcima njihovim, pa je spustio smirenost na njih, i nagradit će ih skorom pobjedom i bogatim plijenom koji će uzeti, jer Allah je Silan i Mudar.”

² Navedeno krvoproliće u Medini bilo je 63. g. po Hidžri u doba vladavine Jezida b. Mu‘avije. Abdullah b. Hanzale s nekoliko uglednih Medinelijsa otišao je Jezidu u Kufu da ga izmiri s Abdullahom b. Zubejrom, koji je samostalno upravljao Medinom i još nekim gradovima. Poslije neuspjelih pregovora delegacija se vrati u Medinu i dade zakletvu vjernosti Abdullahu b. Zubejru, a Jezid posla vojsku i silom zauze Medinu i ostale krajeve privržene Abdullahu. Pri zauzeću Medine poginulo je oko 10.000 stanovnika među kojima i 1.700 uglednih građana.

2960. PRIČAO NAM JE Mekki b. Ibrahim, njemu prenio Jezid b. Ebu-Ubejd od Seleme, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Dao sam zakletvu vjernosti Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, potom krenuo pod hlad stabla, pa kada su ljudi otišli, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, upita:

– Ibn-Ekve‘, jesi li položio zakletvu?

– Rekao sam – kaže Ibn-Ekve‘: “Zavjetovao sam se, Allahov Poslaniče, (zajedno s ljudima).”

– I opet (učini)! – reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

– Tada sam mu se zakleo – drugi put.

– Potom sam ga upitao (kaže Jezid b. Ebu-Ubejd):

“Ebu-Muslime (nadimak Ibn-Ekve‘), na ime čega ste se tada zaklinjali?”

– Na smrt – odgovori on.

2961. PRIČAO NAM JE Hafs b. Umer, njemu prenio Šu‘be od Humejda, rekavši:

– Čuo sam Enesa, radijallahu anhu, kako kaže: Ensarije su na dan (Bitke) na Hendeku izgovarali: “Mi smo se zavjetovali (obavezali) Muhammedu na borbu dok smo živi.”

Tada im je on odgovorio riječima:

“Allahu moj, nema pravog života osim ahiretskog života, pa počasti (njime) ensarije i muhadžire!”

2962, 2963. PRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim da je čuo Muhammeda b. Fudajla da prenosi od Asima, (on) od Ebu-Usmara, (ovaj) od Mudžašija, radijallahu anhu, sljedeće:

– Došli smo Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, ja i moj brat i rekli: “Zakuni nas na seljenje (iz Mekke)!”

– Hidžra je prošla – reče on.

– Pa na što da se zakunem? – upitah.

– Na islam i borbu (za islam) – odgovori on.

٢٩٦٠. حَدَّثَنَا الْمُكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ ابْنُ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَايَعْتُ النَّبِيَّ ﷺ ثُمَّ عَدَلْتُ إِلَى ظِلِّ الشَّجَرَةِ فَلَمَّا خَفَّ النَّاسُ قَالَ يَا ابْنَ الْأَكْوَعِ لَا تُبَايِعْ قَالَ قُلْتُ قَدْ بَايَعْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ وَأَيْضًا فَبَايَعْتُهُ الثَّانِيَةَ فَقُلْتُ لَهُ يَا أَبَا مُسْلِمٍ عَلَى أَيِّ شَيْءٍ كُتِمْتُ تُبَايِعُونَ يَوْمَئِذٍ قَالَ عَلَى الْمَوْتِ .

٢٩٦١. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ حُمَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَتْ الْأَنْصَارُ يَوْمَ الْخَنْدَقِ تَقُولُ نَحْنُ الَّذِينَ بَايَعُوا مُحَمَّدًا عَلَى الْجِهَادِ مَا حِينَا أَبَدًا فَأَجَابَهُمُ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ اللَّهُمَّ لَا عَيْشَ إِلَّا عَيْشُ الْآخِرَةِ فَأَكْرَمِ الْأَنْصَارَ وَالْمُهَاجِرَةَ .

٢٩٦٢-٢٩٦٣. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ سَمِعَ مُحَمَّدَ بْنَ فُضَيْلٍ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ مُجَاشِعٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ أَنَا وَآخِي فَقُلْتُ بَايَعْنَا عَلَى الْهَجْرَةِ فَقَالَ مَضَتْ الْهَجْرَةُ لِأَهْلِهَا فَقُلْتُ عَلَامَ تُبَايِعُنَا قَالَ عَلَى الْإِسْلَامِ وَالْجِهَادِ .

STARJEŠINA NAREĐUJE LJUDIMA ONO ŠTO MOGU UČINITI

2964. PRIČAO NAM JE Usman b. Ebu-Šejbe, njemu prenio Džerir od Mensura, a (ovaj) od Ebu-Vaila, koji je kazao:

– Abdullah, radijallahu anhu, rekao je: “Danas mi dođe (jedan) čovjek i upita me nešto što mu nisam znao odgovoriti.”

– Šta misliš (pitao me) o energičnom čovjeku s vojnom opremom koji izide s nekim od naših zapovjednika na vojnu, pa nam on naredi ono što nismo u mogućnosti učiniti?

– Allaha mi, ne znam, odgovorio sam mu. Samo ću ti reći: Mi smo bili s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, i on nam nije naredio nijedan posao a da ga nismo mogli uraditi. Zaista, svaki od vas bit će na dobru sve dok se boji Allaha, a kada se u njemu pojavi nešto sumnjivo, on pita za to drugog čovjeka i on ga od toga izliječi, a može biti da i ne pronađu lijeka.

– Tako mi Jednog i Jedinog Boga, osim kojeg nema drugog boga, napominjem da je ono što je ostalo od ovoga svijeta samo kao jezero čija je čista voda popijena, a ostatak sami mulj.

KADA VJEROVJESNIK, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, NE BI OTPOČEO BORBU POČETKOM DANA, ODGODIO BI JE DO POSLIJE SKRETANJA SUNCA SA ZENITA

2965. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Mu'avija b. Amr, (ovome) prenio Ebu-Ishak, a to je bio Fezari, od Musaa b. Ukbe, on od Salima Ebu-Nadra, oslobođenog roba Umera b. Ubejdullaha, a koji je bio njegov pisar, koji je rekao:

– Umeru b. Ubejdullahu pisao je Abdullah b. Ebu-Evfa, radijallahu anhuma, pismo i ja sam mu ga pročitao:

بَابُ عَزْمِ الْإِمَامِ عَلَى النَّاسِ فِيمَا يُطِيقُونَ

٢٩٦٤. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَقَدْ أَتَانِي الْيَوْمَ رَجُلٌ فَسَأَلَنِي عَنْ أَمْرِ مَا دَرَيْتُ مَا أَرَدُ عَلَيْهِ فَقَالَ أَرَأَيْتَ رَجُلًا مُؤَدِّيًا نَشِيطًا يَخْرُجُ مَعَ أَمْرَاتِنَا فِي الْمَغَازِي فَيَعِزُّمُ عَلَيْنَا فِي أَشْيَاءَ لَا نُحْصِيهَا فَقُلْتُ لَهُ وَاللَّهِ مَا أَدْرِي مَا أَقُولُ لَكَ إِلَّا أَنَا كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فَعَسَى أَنْ لَا يَعْزِمَ عَلَيْنَا فِي أَمْرٍ إِلَّا مَرَّةً حَتَّى نَفْعَلَهُ وَإِنْ أَحَدَكُمْ لَنْ يَزَالَ بِخَيْرٍ مَا اتَّقَى اللَّهَ وَإِذَا شَكَّ فِي نَفْسِهِ شَيْءٌ سَأَلَ رَجُلًا فَشَفَّاهُ مِنْهُ وَأَوْشَكَ أَنْ لَا تَجِدُوهُ وَالَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ مَا أَذْكَرُ مَا غَبَرَ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا كَالثَّغْبِ شَرِبَ صَفْوُهُ وَبَقِيَ كَدْرُهُ.

بَابُ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا لَمْ يُقَاتِلْ أَوَّلَ النَّهَارِ أَخَّرَ الْقِتَالَ حَتَّى تَزُولَ الشَّمْسُ

٢٩٦٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ ابْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمِ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَكَانَ كَاتِبًا لَهُ قَالَ كَتَبَ إِلَيْهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أَوْفَى

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u nekim od svojih dana u kojima bi se susreo (s neprijateljem) sačekao bi dok Sunce ne bi krenulo sa zenita.”

2966. Potom bi ustao među ljudima i rekao: “O, ljudi, ne priželjkujte sukob s neprijateljem! Molite Allaha za zaštitu, a kada se s neprijateljem sukobite, budite strpljivi i znajte da je Džennet pod sjenama sabalja!”

Potom je izgovarao: “Allahu moj, koji si spustio Knjigu (Kur'an), Pokretaču oblaka, Ti koji poražavaše skupine (saveznika idolopoklonika), porazi ih i pomози nas protiv njih!”¹

ČOVJEK TREBA TRAŽITI OD STARJEŠINE DOZVOLU ZA IZOSTANAK

na osnovu Allahovih, dželle šanuhu, riječi:

“Pravi vjernici su samo oni koji u Allaha i Njegovog Poslanika vjeruju, a koji se, kad su s njim na kakvom odgovornom sastanku, ne udaljuju dok od njega dopuštenje ne dobiju...” pa do kraja ajeta.²

2967. PRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim, njemu prenio Džerir od Mugire, (ovaj) od Ša'bija, a (on) od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Vojevao sam s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, pa mi se priključi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dok sam jašio na našem devcu, koji je već bio klonuo da skoro nije mogao ići.

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَقَرَأَتْهُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي بَعْضِ أَيَّامِهِ الَّتِي لَقِيَ فِيهَا أَنْتَظَرَ حَتَّى مَالَتْ الشَّمْسُ .

٢٩٦٦ . ثُمَّ قَامَ فِي النَّاسِ خَطِيبًا قَالَ أَيُّهَا النَّاسُ لَا تَتَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ وَسَلُّوْا اللَّهَ الْعَاقِبَةَ فَإِذَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاصْبِرُوا وَاعْلَمُوا أَنَّ الْجَنَّةَ تَحْتَ ظِلَالِ السُّيُوفِ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ مُنْزِلَ الْكِتَابِ وَجَّارِي السَّحَابِ وَهَازِمَ الْأَحْزَابِ اهْزِمْنَاهُمْ وَانصُرْنَا عَلَيْهِمْ .

بَابُ اسْتِئْذَانِ الرَّجُلِ الْإِمَامَ

لِقَوْلِهِ (إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَى أَمْرٍ جَامِعٍ لَمْ يَذْهَبُوا حَتَّى يَسْتَأْذِنُوهُ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ) إِلَى آخِرِ الْآيَةِ .

٢٩٦٧ . حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ عَنِ الْمُغِيرَةِ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ غَزَوْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ فَتَلَّحِقْ بِي النَّبِيُّ ﷺ وَأَنَا عَلَى نَاصِحٍ لَنَا قَدْ أَغْيَا فَلَا يَكَادُ يَسِيرُ فَقَالَ لِي مَا لِبَعِيرِكَ

¹ Rezultati rada i ljudske aktivnosti zavise od niza subjektivnih i objektivnih uvjeta, o kojima čovjek mora voditi računa. Fizički poslovi pa i ratovanje bit će uspješniji u časovima umjerenije temperature, s pojavom zore i u predvečerje. Zato je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, obustavljao napade nastupom podnevske žege i povlačio vojne jedinice u pozadinu na odmor i sređivanje za večernju borbu.

² Nastavak prijevoda 62. ajeta poglavlja En-Nur glasi: “... Oni koji od tebe traže dopuštenje, u Allaha i Poslanika Njegovog doista vjeruju. I kad oni zatraže dopuštenje od tebe zbog kakva posla svoga, dopusti kome hoćeš od njih, i zamoli Allaha da im oprost i jer Allah prašta i on je milostiv.”

- Šta ti je devcu? – upita me.
- Umorio se, odgovorih.
- Tada Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, malo izosta – kaže Džabir – potjera ga i blagoslovi, pa je od tada stalno bio ispred deva, išao je ispred njih.
- Šta misliš sada o svom devcu? – upita me Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, kasnije.
- Dobro je, odgovorio sam, stigao ga tvoj blagoslov.
- Hoćeš li ga prodati? – upita.
- Zastidio sam se – kaže Džabir – a nismo imali druge deve (za natapanje).
- Da, rekao sam – kaže Džabir.
- Pa prodaj ga meni! – reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.
- Prodao sam mu ga s tim da imam pravo da ga jašem dok ne stignem u Medinu.
- Tada sam – kaže Džabir – rekao:
- “Ja sam se, Allahov Poslaniče, oženio.”
- Potom sam od njega tražio dozvolu i on mi je odobrio pa sam išao ispred ljudi do Medine i sve dok nisam došao u Medinu. Tada me je susreo moj daidža, pitao me za devca i ja sam mu saopćio šta sam s njim učinio, a on me ukori.
- Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada sam od njega zatražio dozvolu (da predvodim ljude), upita:
- “Jesi li vjenčao djevojku ili udovicu?”
- Vjenčao sam udovicu – odgovorih.
- Da si vjenčao djevojku – reče on – pa da se s njom zabavljaš i da se ona zabavlja s tobom!
- Allahov Poslaniče, rekoh, umro mi je otac, odnosno, poginuo je kao šehid, a ja imam malih sestara i nisam želio vjenčati onu koja je slična njima pa da ih ne može odgajati i brinuti se za njih. Zato sam vjenčao udovicu da bi se o njima (više) starala i odgajala ih.
- Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stigao u Medinu, poranio sam mu – kaže

قَالَ قُلْتُ عَمِي قَالَ فَتَخَلَّفَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَزَجَرَهُ
وَدَعَا لَهُ فَمَا زَالَ بَيْنَ يَدَيِ الْإِبِلِ قُدَّامَهَا يَسِيرُ
فَقَالَ لِي كَيْفَ تَرَى بَعِيرَكَ قَالَ قُلْتُ بِخَيْرٍ قَدْ
أَصَابَتْهُ بَرَكَتُكَ قَالَ أَفَتَبِيعُنِيهِ قَالَ فَاسْتَحْيَيْتُ وَلَمْ
يَكُنْ لَنَا نَاصِحٌ غَيْرُهُ قَالَ فَقُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَبِيعْنِيهِ
فَبِعْتُهُ إِيَّاهُ عَلَى أَنْ لِي فَقَارَ ظَهْرُهُ حَتَّى أَبْلُغَ الْمَدِينَةَ
قَالَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي عَرُوسٌ فَاسْتَأْذَنْتُهُ
فَإْذَنْ لِي فَتَقَدَّمْتُ النَّاسَ إِلَى الْمَدِينَةِ حَتَّى
أَتَيْتُ الْمَدِينَةَ فَلَقَيْتَنِي خَالِي فَسَأَلَنِي عَنِ الْبَعِيرِ
فَأَخْبَرْتُهُ بِمَا صَنَعْتُ فِيهِ فَلَامَنِي قَالَ وَقَدْ كَانَ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ لِي حِينَ اسْتَأْذَنْتُهُ هَلْ
تَزَوَّجْتَ بَكْرًا أَمْ ثَيِّبًا فَقُلْتُ تَزَوَّجْتُ ثَيِّبًا فَقَالَ
هَلَّا تَزَوَّجْتَ بَكْرًا تُلَاعِبُهَا وَتُلَاعِبُكَ قُلْتُ
يَا رَسُولَ اللَّهِ تُؤْفِي وَالِدِي أَوْ اسْتُشْهِدَ وَلِي
أَخَوَاتٌ صِغَارٌ فَكَرِهْتُ أَنْ أَتَزَوَّجَ مِثْلَهُنَّ
فَلَا تُؤَدِّبُهُنَّ وَلَا تَقُومَ عَلَيْهِنَّ فَتَزَوَّجْتُ ثَيِّبًا
لِتَقُومَ عَلَيْهِنَّ وَتُؤَدِّبَهُنَّ قَالَ فَلَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ
ﷺ الْمَدِينَةَ غَدَوْتُ عَلَيْهِ بِالْبَعِيرِ فَأَعْطَانِي ثَمَنَهُ
وَرَدَّهُ عَلَيَّ قَالَ الْمَغِيرَةُ هَذَا فِي قَضَائِنَا حَسَنٌ
لَا نَرَى بِهِ بَأْسًا .

Džabir – s devcom, a on mi dade njegovu novčanu vrijednost i vrati mi ga.

Mugire je izjavio: “Ovo (uvjetovanje ukupoprodaji) pri našem isplaćivanju duga je lijep postupak i u tome ne vidimo nikakvu štetu.”

O ONOM KO JE KRENUO NA VOJNU NEPOSREDNO POSLIJE VJENČANJA

O tome je Džabir prenio hadis od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, (misli se na hadis Džabira koji je naveden u prethodnom poglavlju).

KO JE ODABRAO (KRETANJE U) VOJNU POSLIJE BRAČNOG KONTAKTA

To je prenio Ebu-Hurejra od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, (misli se na hadis koji dolazi u poglavlju: “O riječima Vjerovjesnika: Dozvoljen vam je ratni plijen...”)

ŽURBA STARJEŠINE PRI (POJAVI) STRAHA

2968. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu prenio Jahja od Šu‘be, koji je rekao:

– Prenio mi je Katade da je Enes b. Malik, radijallahu anhu, kazao:

“U Medini je zavladao strah (od neprijatelja) pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzjahao Ebu-Talhinog konja i poslije izjavio: ‘Nismo nikoga vidjeli, a uvjerio sam se da je konj bio kao more (ne prestaje trčati, baš kao što more ne presušuje).’”

بَابُ مَنْ غَزَا وَهُوَ حَدِيثُ عَهْدِ بَعْرُسِهِ

فِيهِ جَابِرٌ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ

بَابُ مَنْ اخْتَارَ الْغَزَا بَعْدَ الْبِنَاءِ

فِيهِ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ

بَابُ مُبَادَرَةِ الْإِمَامِ عِنْدَ الْفَزَعِ

٢٩٦٨. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ حَدَّثَنِي قَتَادَةُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ بِالْمَدِينَةِ فَزَعٌ فَركبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَرَسًا لِأَبِي طَلْحَةَ فَقَالَ مَا رَأَيْنَا مِنْ شَيْءٍ وَإِنْ وَجَدْنَاهُ لَبَحْرًا.

ŽURBA I TRČANJE PRI OPASNOSTI

2969. PRIČAO NAM JE Fadl b. Sehl, njemu Husein b. Muhammed, (ovome) prenio Džerir b. Hazim od Muhammeda, a (on) da je Enes b. Malik, radijallahu anhu, kazao:

– Narod se bio uplašio (u Medini) i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzjahao tromog Ebu-Talhinog konja. Trkom je sam izišao (izvan grada) pa su i ljudi jašući trčali za njim.

Poslije je kazao: “Ne plašite se! Konj je stvarno kao more (ne prestaje trčati).”

I poslije tog dana nije ga mogao više niko preteći.

PLAĆE ZAMJENIKU VOJNOG OBVEZNIKA I POKLANJANJE STOKE ZA JAHANJE I TOVARENJE NA ALLAHOVOM PUTU

Mudžahid je izjavio:

– Rekao sam Ibn-Omeru: “Želim u borbu!”

– Ja (opet) želim da te pomognem dijelom svoga imetka – rekao je on.

– Allah mi je dao svega u izobilju – rekao sam.

– Zaista imaš bogatstvo – rekao je Ibn-Omer – a ja opet želim da u tome bude nešto i moga imetka.

Omer je izjavio:

– Pojedinci uzimaju iz ove (državne) blagajne da bi se borili, a onda se ne bore. Ko tako čini, mi imamo pravo na njegov imetak sve dok od njega ne oduzmemo ono što je on uzeo.

Tavus i Mudžahid su rekli:

– Kada ti se što preda da s tim iziđeš na Allahov put, učini s tim kako hoćeš i ostavi to kod svoje porodice.

بَابُ السَّرْعَةِ وَالرَّكُضِ فِي الْفَزَعِ

٢٩٦٩. حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ سَهْلٍ حَدَّثَنَا حُسَيْنُ ابْنِ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ فَرَعَ النَّاسُ فَرَكَبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَرَسًا لِأَبِي طَلْحَةَ بَطِيئًا ثُمَّ خَرَجَ يَرْكُضُ وَحْدَهُ فَرَكَبَ النَّاسُ يَرْكُضُونَ خَلْفَهُ فَقَالَ لَمْ تُرَاعُوا إِنَّهُ لَبَحْرٌ فَمَا سَبَقَ بَعْدَ ذَلِكَ الْيَوْمَ .

بَابُ الْجَعَائِلِ وَالْحَمْلَانِ فِي السَّبِيلِ

وَقَالَ مُجَاهِدٌ قُلْتُ لِابْنِ عُمَرَ الْغَزْوُ قَالَ إِنِّي أَحِبُّ أَنْ أُعِينَكَ بِطَائِفَةٍ مِنْ مَالِي قُلْتُ أَوْسَعَ اللَّهُ عَلَيَّ قَالَ إِنَّ غِنَاكَ لَكَ وَإِنِّي أَحِبُّ أَنْ يَكُونَ مِنْ مَالِي فِي هَذَا الْوَجْهِ وَقَالَ عُمَرُ إِنَّ نَاسًا يَأْخُذُونَ مِنْ هَذَا الْمَالِ لِيُجَاهِدُوا ثُمَّ لَا يُجَاهِدُونَ فَمَنْ فَعَلَهُ فَنَحْنُ أَحَقُّ بِمَالِهِ حَتَّى نَأْخُذَ مِنْهُ مَا أَخَذَ وَقَالَ طَاوُسٌ وَجَاهِدْ إِذَا دُفِعَ إِلَيْكَ شَيْءٌ تَخْرُجُ بِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَاصْنَعْ بِهِ مَا شِئْتَ وَضَعُهُ عِنْدَ أَهْلِكَ .

2970. PRIČAO NAM JE Humejd, a njemu Sufjan:
– Čuo sam Malika b. Enesa kada je pitao Zejda b. Eslema, a on odgovorio:

“Čuo sam svoga oca kako govori: Omer b. Hattab, radijallahu anhu, kazao je: Otpremio sam jednog borca na konju koga sam podario kao sadaku u ime Allaha i poslije ga vidio da se prodaje. Pitao sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Mogu li ga kupiti?’

‘Ne kupuj ga’ – reče on – ‘i vraćaj se na svoju sadaku.’”

2971. PRIČAO NAM JE Isma‘il da mu je prenio Malik od Nafija, a on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhu, da je Omer b. Hattab spremio (nekog borca) na jednog konja koga je dao kao sadaku na Allahovom putu i kasnije ga našao gdje se prodaje i htio da ga kupi, pa je za to pitao Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i on je rekao:

– Ne kupuj ga i ne vraćaj se na svoju sadaku!

2972. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu prenio Jahja b. Seid od Jahjaa b. Seida Ensarija, koji je rekao:

– Pričao mi je Ebu-Salih da je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako kaže:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: ‘Kada ne bi bilo teško mojim sljedbenicima (ostati iza mene), ne bih izostao ni od jedne vojne, ali nekada nemam jahalice, nekada nemam dovoljno jahalica na koje bih potovario svoje drugove, a teško mi je da oni izostanu iza mene. Ja, uistinu, želim da se borim na Allahovom putu i da budem ubijen, potom da se proživim i budem ponovo ubijen, a onda budem opet proživljen.’”

٢٩٧٠. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ مَالِكَ بْنَ أَنَسٍ سَأَلَ زَيْدَ بْنَ أَسْلَمَ فَقَالَ زَيْدٌ سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ قَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَمَلْتُ عَلَى فَرَسٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَرَأَيْتُهُ يُبَايَعُ فَسَأَلْتُ النَّبِيَّ ﷺ أَشْتَرِيهِ فَقَالَ لَا تَشْتَرِهِ وَلَا تَعُدْ فِي صَدَقَتِكَ .

٢٩٧١. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ عُمَرَ ابْنَ الْخَطَّابِ حَمَلَ عَلَى فَرَسٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَوَجَدَهُ يُبَايَعُ فَأَرَادَ أَنْ يَتَّاعَهُ فَسَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ لَا تَبْتَعُهُ وَلَا تَعُدْ فِي صَدَقَتِكَ .

٢٩٧٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو صَالِحٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَوْلَا أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمَّتِي مَا تَخَلَّفْتُ عَنْ سَرِيَّةٍ وَلَكِنْ لَا أَجِدُ حَوْلَةً وَلَا أَجِدُ مَا أَحْمِلُهُمْ عَلَيْهِ وَيَشُقُّ عَلَيَّ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنِّي وَلَوْ دِدْتُ أَنِّي قَاتَلْتُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقُتِلْتُ ثُمَّ أُحْيِيْتُ ثُمَّ قُتِلْتُ ثُمَّ أُحْيِيْتُ .

NAJAMNIK (U BORBI)

Hasan (Basri) i Ibn-Sirin su rekli: “Najmljenom borcu pripada dio ratnog plijena.”

Atijje b. Kajs uzeo je napola jednog konja, i dio ratnog plijena na ime konja iznosio je četiri stotine zlatnika, pa je on uzeo sebi dvije stotine, a njegovom suvlasniku dao dvije stotine.

2973. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Sufjan, ovome prenio Ibn-Džurejdž od Ata'a, on od Safvana b. Ja'laa, a ovaj od svoga oca, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Ratovao sam zajedno s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u borbi na Tebuku i jašio sam na mladoj devi. To mi je bio jedan od najtežih poslova pa sam uzeo najamnika i on se borio s jednim čovjekom. Jedan od njih dvojice ugrizao je drugoga. Ovaj je svoju ruku iščupao iz njegovih usta i izvalio mu sjekutiće. On je kasnije došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i on je to ostavio nekažnjeno rekavši: “Zar da ti ustupi svoju ruku da je grizeš kao što ždrijebac grize (jasle)?”

O VJEROVJESNIKOVOJ, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, ZASTAVI

2974. PRIČAO NAM JE Seid b. Ebu-Merjem, da je Lejs rekao:

– Prenio mi je Ukajl od Ibn-Šihaba ove riječi: “Saopćio mi je Sa'leb b. Ebu-Malik Kurezi, da je Kajs b. Sa'd Ensari, radijallahu anhu, koji je bio čuvar zastave Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, htio obaviti hadž pa se (prije oblačenja ihrama) iščešljao.”

بَابُ الْأَجِيرِ

وَقَالَ الْحَسَنُ وَابْنُ سِيرِينَ يُقْسَمُ لِلْأَجِيرِ مِنَ الْمَغْنَمِ وَأَخَذَ عَطِيَّةُ بْنُ قَيْسٍ فَرَسًا عَلَى النُّصْفِ قَبْلَ أَنْ يَبْلُغَ سَهْمُ الْفَرَسِ أَرْبَعَ مِائَةِ دِينَارٍ فَأَخَذَ مِائَتَيْنِ وَأَعْطَى صَاحِبَهُ مِائَتَيْنِ.

٢٩٧٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَعْلَى عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ غَزَوْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ غَزْوَةَ تَبُوكَ فَحَمَلْتُ عَلَى بَكْرٍ فَهُوَ أَوْثَقُ أَعْمَالِي فِي نَفْسِي فَاسْتَأْجَرْتُ أَجِيرًا فَقَاتَلَ رَجُلًا فَغَضَّ أَحَدَهُمَا الْآخَرَ فَانْتَرَعَ يَدَهُ مِنْ فِيهِ وَنَزَعَ نَبِيَّتَهُ فَاتَى النَّبِيَّ ﷺ فَأَهْدَرَهَا فَقَالَ أَيْدِفْ يَدَهُ إِلَيْكَ فَتَقْضُمُهَا كَمَا يَقْضُمُ الْفَحْلُ.

بَابُ مَا قِيلَ فِي لَوَاءِ النَّبِيِّ ﷺ

٢٩٧٤. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ أَخْبَرَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ثَعْلَبَةُ بْنُ أَبِي مَالِكٍ الْقُرَظِيُّ أَنَّ قَيْسَ بْنَ سَعْدٍ الْأَنْصَارِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَكَانَ صَاحِبَ لَوَاءِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَرَادَ الْحَجَّ فَرَجَّلَ.

2975. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu prenio Hatim b. Isma'il od Jezida b. Ebu-Ubejda, a (on) da je Seleme b. Ekve', radijallahu anhu, kazao:

– U (vojni) na Hajber Alija, radijallahu anhu, izostao je iza Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, jer je imao upalu oka (i krmeljao), pa je i rekao: "Izostat ću iza Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem."

Poslije je Alija izišao i priključio se Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem.

Noću uoči oslobađanja Hajbera Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Dat će se zastava...", ili je rekao: "Uzet će je čovjek koga vole Allah i Njegov Poslanik...", ili je kazao: "... koji voli Allaha i Njegova Poslanika, i Allah će mu dati da ga oslobodi." Kada mi (pogledasmo), a Alija tu. Mi mu se nismo nadali. Tada su ashabi govorili: "To je Alija."

Kasnije mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, predao zastavu i Allah mu je omogućio da oslobodi (Hajber).

2976. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ata, njemu prenio Ebu-Usame od Hišama b. Urve, (ovaj) od svoga oca, a (on) od Nafija b. Džubejra, koji je izjavio:

– Čuo sam Abbasa kako kaže Zubejru, radijallahu anhu: "Ovdje ti je naredio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, da zabodeš zastavu."

٢٩٧٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ تَخَلَّفَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ فِي خَيْبَرَ وَكَانَ بِهِ رَمَدٌ فَقَالَ أَنَا أَتَخَلَّفُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَخَرَجَ عَلَيَّ فَلَحِقَ بِالنَّبِيِّ ﷺ فَلَمَّا كَانَ مَسَاءَ اللَّيْلَةِ الَّتِي فَتَحَهَا فِي صَبَاحِهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَأُعْطِينَ الرَّايَةَ أَوْ قَالَ لَيَأْخُذَنَّ غَدًا رَجُلٌ يُحِبُّهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَوْ قَالَ يُحِبُّ اللَّهُ وَرَسُولَهُ يَفْتَحُ اللَّهُ عَلَيْهِ فَإِذَا نَحْنُ بِعَلِيٍّ وَمَا نَرْجُوهُ فَقَالُوا هَذَا عَلِيٌّ فَأَعْطَاهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَفَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ .

٢٩٧٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ نَافِعِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ سَمِعْتُ الْعَبَّاسَ يَقُولُ لِلزُّبَيْرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا هَا هُنَا أَمَرَكَ النَّبِيُّ ﷺ أَنْ تَرْكُزَ الرَّايَةَ .

IZJAVA VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU
ALEJHI VE SELLEM: "POTPOMOGNUT
SAM TIME ŠTO ME SE (NEPRIJATELJ)
PLAŠI NA RAZDALJINI HODA
OD MJESEC DANA"

i riječi Uzvišenog Allaha: "Mi ćemo uliti strah u srca onih koji neće da vjeruju zato što Allahu druge pridružuju."¹ Džabir prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem...

2977. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs od Ukajla (ovaj) od Ibn-Šihaba, (on) od Seida b. Musejjeba, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Poslan sam s jezgrovitim govorom (rječitost) i potpomognut da me se plaši (neprijatelj), i dok sam spavao, dodadoše mi se ključevi riznica zemlje i staviše se u moju ruku.

Ebu-Hurejra je rekao: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, već je otišao (na drugi svijet), a vi ćete ih isprazniti."

2978. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, a njemu saopćio Šu'ajb od Zuhrija, koji je izjavio:

– Saopćio mi je Ubejdullah b. Abdullah da ga je Ibn-Abbas obavijestio da mu je Ebu-Sufjan rekao, da je Herakle poslao po njega dok je još bio u Jerusalemu i da je zatražio od njega pismo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Kad je završio s čitanjem pisma, nastala kod njega velika buka, glasovi se uzdigoše i nas izvedoše (napolje). Kad smo već bili odstranjeni, rekao sam svojim drugovima: "Zaista, ugled Ibn-Ebi-Kebše (Muhammeda) stvarno je veliki. Plaši ga se, eto, i vladar Bizantinaca!"

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ
نُصِرْتُ بِالرُّعْبِ مَسِيرَةَ شَهْرٍ

وَقَوْلِهِ جَلَّ وَعَزَّ (سَنُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ بِمَا أَشْرَكُوا بِاللَّهِ) . قَالَ جَابِرٌ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ .

٢٩٧٧. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ بُعِثْتُ بِجَوَامِعِ الْكَلِمِ وَنُصِرْتُ بِالرُّعْبِ فَبَيْنَا أَنَا نَائِمٌ أُتِيتُ بِمِفْتَاحِ خَزَائِنِ الْأَرْضِ فَوُضِعَتْ فِي يَدِي قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ وَقَدْ ذَهَبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَنْتُمْ تَنْتَلُونَهَا .

٢٩٧٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُيَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا سُفْيَانَ أَخْبَرَهُ أَنَّ هِرَقْلَ أَرْسَلَ إِلَيْهِ وَهُمْ بِبَيْلِيَاءَ ثُمَّ دَعَا بِكِتَابِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَلَمَّا فَرَّغَ مِنْ قِرَاءَةِ الْكِتَابِ كَثُرَ عِنْدَهُ الصَّخْبُ فَارْتَفَعَتِ الْأَصْوَاتُ وَأُخْرِجْنَا فَقُلْتُ لِأَصْحَابِي حِينَ أُخْرِجْنَا لَقَدْ أَمَرَ أَمْرُ ابْنِ أَبِي كَبْشَةَ إِنَّهُ يَخَافُهُ مَلِكُ بَنِي الْأَصْفَرِ .

¹ Nastavak prijevoda 151. ajeta poglavlja Ali-Imran glasi: "... zato što druge Allahu ravnim smatraju o kojima On nije objavio ništa, Džehennem će njihovo boravište postati, a grozno će prebivalište nevjernika biti."

NOŠENJE OPSKRBE U BORBU

i riječi Uzvišenog Allaha: "... snabdijte se! A najbolja opskrba je bogobožnost..."¹

2979. PRIČAO NAM JE Ubejd b. Isma'il da mu je prenio Ebu-Usame od Hišama, koji je kazao:
– Saopćio mi je moj otac, a također mi je prenijela Fatima od Esme, radijallahu anha, koja je rekla: "Napravila sam Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, putničku torbu u kući Ebu-Bekra, kada je htio seliti u Medinu, pa nismo imali ništa čime bismo svezali njegovu torbu, a ni vodenu posudu (na konju)."

Tada sam rekla Ebu-Bekru: "Boga mi, nemamo ništa čime bi to svezali osim svoje pregače."

– Razderi je nadvoje – reče on – pa jednim (dijelom) sveži mu vodenu posudu (mješčić), a drugim putničku torbu!

To sam i uradila i zbog toga sam nazvana "Žena s dvije pregače".

2980. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu saopćio Sufjan od Amra:

– Rekao mi je Ata da je čuo Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhu, kada je izjavio: "Mi smo se za vrijeme Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, oprksrbljivali mesom (bajramskih) kurbana sve do Medine."²

بَابُ حَمْلِ الزَّادِ فِي الْغَزْوِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى).

٢٩٧٩. حَدَّثَنَا عُيَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي وَحَدَّثَنِي أَيْضًا فَاطِمَةُ عَنْ أَسْمَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ صَنَعْتُ سُفْرَةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي بَيْتِ أَبِي بَكْرٍ حِينَ أَرَادَ أَنْ يَهَاجِرَ إِلَى الْمَدِينَةِ قَالَتْ فَلَمْ نَجِدْ لِسُفْرَتِهِ وَلَا لِسِقَاتِهِ مَا نَرْبِطُهَا بِهِ فَقُلْتُ لِأَبِي بَكْرٍ وَاللَّهِ مَا أَجِدُ شَيْئًا أَرْبِطُ بِهِ إِلَّا نِطَاقِي قَالَ فَشَقَّيْهِ بِأَثْنَيْنِ فَأَرْبِطِيهِ بِوَاحِدِ السَّقَاءِ وَبِالْآخِرِ السُّفْرَةَ فَفَعَلْتُ فَلِذَلِكَ سُمِّيَتْ ذَاتَ النِّطَاقَيْنِ .

٢٩٨٠. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا نَتَزَوَّدُ لِحُومِ الْأَصَاحِيِّ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ إِلَى الْمَدِينَةِ .

¹ Prijevod cijelog 197. ajeta poglavlja El-Bekare glasi:

"Hadž je u određenim mjesecima; onome ko se obaveže da će u njima obaviti hadž nema snošaja sa ženama i nema ružnih riječi, i nema svada u danima hadža. A za dobro koje učinite Allah zna.

I onim, što vam je potrebno za put, snabdijte se. A najbolja opskrba je bogobožnost.

I Mene se bojte, o razumom obdareni!"

² Iz hadisa se može zaključiti:

– za putovanje se treba pristojno opskrbiti, ne prepuštati se sreći i fatalizmu;

– putnik se može opskrbiti i mesom svoga kurbana, pa makar on bio i bogat čovjek: ashabi su se, vraćajući se s hodočašća, opskrbljivali mesom kurbana koliko im je trebalo za ishranu do stizanja svojim kućama u Medinu.

2981. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, a njemu Abdul-Vehhab:

– Čuo sam Jahjaa kada je kazao: “Saopćio mi je Bušejr b. Jesar da ga je obavijestio Suvejd b. Nu‘man, radijallahu anhu, da je on izišao s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u godini (Bitke) na Hajberu, i kada su bili u Sahbu, dijelu Hajbera, zvanom Donji Hajber, klanjali su ikindiju. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zatražio je hranu i nije mu se dalo ništa osim prženog brašna. I mi smo ga žvakali, jeli i pili (vodu). Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao i izaprao usta, pa smo i mi izaprali usta i klanjali.”

2982. PRIČAO NAM JE Bišr b. Merhum, njemu Hatim b. Isma‘il od Jezida b. Ebu-Ubejda, a on da je Seleme, radijallahu anhu, rekao:

– Smanjila se opskrba ljudi i nestalo im hrane pa su došli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, radi klanja svojih deva i on im je to dozvolio. Potom ih je susreo Omer i oni su mu to saopćili, a on reče:

– A kako ćete biti bez vaših deva?

Zatim je Omer ušao kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

– Allahov Poslaniče, kako će oni ostati bez svojih deva?

Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio:

– Objavi ljudima da donesu višak svojih opskrba. Potom je on učinio Allahu dovu i blagoslovio tu opskrbu, pozvao ih je s njihovim posudama i narod je kupio sve dok je nije dokrajčio.

Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Svjedočim da nema Boga osim Allaha i da sam ja Allahov Poslanik.”

٢٩٨١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ قَالَ سَمِعْتُ يَحْيَى قَالَ أَخْبَرَنِي بُشَيْرُ بْنُ يَسَارٍ أَنَّ سُوَيْدَ بْنَ النُّعْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ خَرَجَ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ عَامَ خَيْبَرَ حَتَّى إِذَا كَانُوا بِالصَّهْبَاءِ وَهِيَ مِنْ خَيْبَرَ وَهِيَ أَذْنَى خَيْبَرَ فَصَلَّوْا الْعَصْرَ فَدَعَا النَّبِيُّ ﷺ بِالْأَطْعِمَةِ فَلَمْ يُؤْتِ النَّبِيُّ ﷺ إِلَّا بِسَوِيْقٍ فَلَكْنَا فَأَكَلْنَا وَشَرَبْنَا ثُمَّ قَامَ النَّبِيُّ ﷺ فَمَضْمَضَ وَمَضْمَضْنَا وَصَلَّيْنَا .

٢٩٨٢. حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مَرْحُومٍ حَدَّثَنَا حَاتِمُ ابْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَفَّتْ أَزْوَادُ النَّاسِ وَأَمْلَقُوا فَاتُّوا النَّبِيَّ ﷺ فِي نَحْرِ إِبِلِهِمْ فَأَذِنَ لَهُمْ فَلَقِيَهُمْ عُمَرُ فَأَخْبَرُوهُ فَقَالَ مَا بَقَاؤُكُمْ بَعْدَ إِبِلِكُمْ فَدَخَلَ عُمَرُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا بَقَاؤُهُمْ بَعْدَ إِبِلِهِمْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ نَادِ فِي النَّاسِ يَأْتُونَ بِفَضْلِ أَزْوَادِهِمْ فَدَعَا وَبَرَكَ عَلَيْهِ ثُمَّ دَعَاهُمْ بِأَوْعِيَّتِهِمْ فَاحْتَشَى النَّاسُ حَتَّى فَرَّغُوا ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنِّي رَسُولُ اللَّهِ .

NOŠENJE OPSKRBE NA VRATOVIMA

2983. PRIČAO NAM JE Sadeka b. Fadl, njemu saopćio Abde od Hišama, (ovome) Vehb b. Kejsan od Džabira, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Krenuli smo na put, a bilo nas je tri stotine. Nosili smo opskrbu na svojim vratovima. Kasnije nam je manjkalo hrane tako da je svaki čovjek od nas jeo (dnevno) po jednu hurmu.

Potom je jedan čovjek upitao:

– O, Ebu-Abdullahu, a gdje je ona hurma što je ostala od onoga čovjeka?

– Osjetili smo tugu zbog njihovog pomanjkanja kada nam ih je već bilo nestalo – rekao je Ebu-Abdullah.

– Tako smo došli do mora, kad tamo – jedna riba (kit) koju je more izbacilo (na obalu), pa smo je jeli osamnaest dana, koliko smo željeli.

STAVLJANJE ŽENE (NA DEVU)
IZA NJENOG BRATA

2984. PRIČAO NAM JE Amr b. Ali, njemu Ebu-Asim, ovome Usman b. Esved, a njemu prenio Ibn-Ebi-Mulejke od Aiše, radijallahu anha, koja je rekla:

– Allahov Poslaniče, tvoji se drugovi vraćaju s nagradom hadža i ‘umre, a ja ne učinih ništa više od hadža?

– Idi – reče joj on – i neka te Abdur-Rahman stavi na devu iza sebe!

Potom je naredio Abdur-Rahmanu da učini ‘umru s njom od Ten‘ima, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, čekaše je na vrhu Mekke sve dok se nije vratila.

بَابُ حَمْلِ الزَّادِ عَلَى الرِّقَابِ

٢٩٨٣. حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ هِشَامٍ عَنْ وَهْبِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَرَجْنَا وَنَحْنُ ثَلَاثُ مِائَةٍ نَحْمِلُ زَادَنَا عَلَى رِقَابِنَا فَفَنِيَ زَادُنَا حَتَّى كَانَ الرَّجُلُ مِمَّا يَأْكُلُ فِي كُلِّ يَوْمٍ تَمْرَةً قَالَ رَجُلٌ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ وَإَيْنَ كَانَتِ التَّمْرَةُ تَقَعُ مِنَ الرَّجُلِ قَالَ لَقَدْ وَجَدْنَا فَقْدَهَا حِينَ فَقَدْنَاهَا حَتَّى أَتَيْنَا الْبَحْرَ فَإِذَا حُوتٌ قَدْ قَذَفَهُ الْبَحْرُ فَأَكَلْنَا مِنْهُ ثَمَانِيَةَ عَشَرَ يَوْمًا مَا أَحْبَبْنَا .

بَابُ إِزْدَافِ امْرَأَةٍ خَلْفَ أَخِيهَا

٢٩٨٤. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ يَرْجِعُ أَصْحَابُكَ بِأَجْرِ حَجٍّ وَعُمْرَةٍ وَلَمْ أَزِدْ عَلَى الْحَجِّ فَقَالَ لَهَا اذْهَبِي وَلِيُرْدِفْكَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ فَأَمَرَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ أَنْ يُعْمِرَهَا مِنَ التَّنْعِيمِ فَانْتَظَرَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِأَعْلَى مَكَّةَ حَتَّى جَاءَتْ .

2985. PRIČAO MI JE Abdullah, njemu Ibn-Ujejne od Amra b. Dinara, (ovaj) od Amra b. Ebsa, a (on) od Abdur-Rahmana b. Ebu-Bekra Siddika, radijallahu anhum, koji je izjavio:

– Naredio mi je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, da stavim iza sebe na devu Aišu i da obavim s njom ‘umru od Ten‘ima.

JAHAŃJE IZA NEKOG DRUGOG NA JAHAĆOJ ŽIVOTINJI IDUĆI NA VOJNI POHOD ILI HADŽ

2986. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Abdul-Vehhab, (ovome) prenio Ejjub od Ebu-Kilabe, a (on) od Enesa, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Bio sam na devi iza Ebu-Talhe i oni su glasno izgovarali telbiju za oboje, za hadž i za ‘umru.

STAVLJANJE NEKOG IZA SEBE JAŠUĆI NA MAGARCU

2987. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu prenio Ebu-Safvan od Junusa b. Zejda, (on) od Ibn-Šihaba, (ovaj) od Urve, a (on) od Usame b. Zejda, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzjahao na magarca, preko čijeg samara bijaše pokrivač od kadife, i iza sebe je posadio Usamu.

2988. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs rekavši da mu je prenio Junus, a ovome Nafi‘ od Abdullaha, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na dan oslobođenja Mekke krenuo s gornje strane Mekke na svojoj devi posadivši iza sebe Usamu b. Zejda, a s njim bijaše i Bilal. Uz njega je bio i Usman b. Talha, jedan od čuvara Ka‘be, i kada je povalio devu pred Hramom,

٢٩٨٥. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَوْسٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ الصَّدِيقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَمَرَنِي النَّبِيُّ ﷺ أَنْ أُرْدِفَ عَائِشَةَ وَأُعِمِّرَهَا مِنَ التَّنْعِيمِ .

بَابُ الْإِرْتِدَافِ فِي الْغَزْوِ وَالْحَجِّ

٢٩٨٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ رَدِيفَ أَبِي طَلْحَةَ وَإِنَّهُمْ لَيَصْرُخُونَ بِهَا جَمِيعًا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ .

بَابُ الرَّدْفِ عَلَى الْجَمَارِ

٢٩٨٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو صَفْوَانَ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رَكِبَ عَلَى جَمَارٍ عَلَى إِكَافٍ عَلَيْهِ قَطِيفَةٌ وَأَرْدَفَ أُسَامَةَ وَرَاءَهُ .

٢٩٨٨. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ يُونُسُ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَقْبَلَ يَوْمَ الْفَتْحِ مِنْ أَعْلَى مَكَّةَ عَلَى رَاحِلَتِهِ مُرْدِفًا أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ وَمَعَهُ بِلَالٌ وَمَعَهُ عُثْمَانُ بْنُ طَلْحَةَ مِنَ الْحَبَابَةِ حَتَّى أَتَا فِي الْمَسْجِدِ فَأَمَرَهُ أَنْ يَأْتِيَ بِمِفْتَاحِ الْبَيْتِ فَفَتَحَ

naredio je pa je donesen ključ Ka'be. Potom je (čuvar) otvorio i Allahov Poslanik uđe, a s njim Usume, Bilal i Osman. On se u njoj dugo zadržao, a onda iziшаo.

Ljudi se počеше utrživati i Abdullah b. Omer bijaše prvi koji uđe i nađe Bilala kako stoji iza vrata. Upita ga:

– Gdje je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao?

Tada je on pokazao na mjesto na kojem je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao.

– Zaboravio sam – kaže Abdullah – da ga pitam koliko je rekata klanjao.

NAGRADA ONOGA KO KUPI DEVU (ZA POKLON) I SLIČNO

2989. PRIČAO NAM JE Ishak, njemu saopćio Abdur-Rezzak, ovome prenio Ma'mer od Hemmama, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio je:

“Na svaki zglavak ljudi treba sadaka, i to svakog dana u kome sunce izlazi; sadaka je da čovjek izmiri dvojicu (zavađenih); sadaka je da se pomogne čovjeku da natovari na svoju tovarnu životinju, odnosno, stavi na nju svoje stvari; sadaka je lijepa riječ (upućena drugome); sadaka je svaki korak koji čovjek učini do namaza; a sadaka je i skloniti s puta ono što (prolaznike) uznemirava.”¹

وَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَمَعَهُ أُسَامَةُ وَبِلَالٌ وَعُثْمَانُ
فَمَكَثَ فِيهَا نَهَارًا طَوِيلًا ثُمَّ خَرَجَ فَاسْتَبَقَ النَّاسُ
وَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ أَوَّلَ مَنْ دَخَلَ فَوَجَدَ بِلَالًا
وَرَاءَ الْبَابِ قَائِمًا فَسَأَلَهُ أَتَيْنَ صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
فَأَشَارَ لَهُ إِلَى الْمَكَانِ الَّذِي صَلَّى فِيهِ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ
فَنَسِيتُ أَنْ أَسْأَلَهُ كَمْ صَلَّى مِنْ سَجْدَةٍ .

بَابُ مَنْ أَخَذَ بِالرَّكَابِ وَنَحْوِهِ

٢٩٨٩. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ
أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ كُلُّ سَلَامَى مِنَ النَّاسِ
عَلَيْهِ صَدَقَةٌ كُلَّ يَوْمٍ تَطْلُعُ فِيهِ الشَّمْسُ يَعْدِلُ بَيْنَ
الْإِثْنَيْنِ صَدَقَةٌ وَيُعِينُ الرَّجُلَ عَلَى دَابَّتِهِ فَيَحْمِلُ
عَلَيْهَا أَوْ يَرْفَعُ عَلَيْهَا مَتَاعَهُ صَدَقَةٌ وَالْكَلِمَةُ
الطَّيِّبَةُ صَدَقَةٌ وَكُلُّ خُطْوَةٍ يَخْطُوهَا إِلَى الصَّلَاةِ
صَدَقَةٌ وَيُمِيطُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ صَدَقَةٌ .

¹ Najbolji čovjek je onaj koji društvu i pojedincu najviše koristi.

Ibn-Abbas je nabavio jahaću životinju i poklonio je Zejdu b. Sabitu, koji je prigovorio Ibn-Abbasu što je to učinio.

– Ovako nam je naređeno da činimo učenim ljudima – kazao je Ibn-Abbas.

Tada je Zejd uzео ruku Ibn-Abbasovu i poljubio je, a on mu je rekao: “Ne čini to!”

– Ovako nam je naređeno – rekao je Zejd – da postupamo s rodbinom Allahovog Poslanika.

PUTOVANJE S MUSHAFIMA U NEPRIJATELJSKU ZEMLJU

Ovo se prenosi od Muhammeda b. Bišra, on od Ubejdullaha, ovaj od Nafija, a (on opet) od Ibn-Omera, a (ovaj) od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

Muhammeda b. Bišra (u drugom nizu prenosilaca) slijedi Ibn-Ishak prenoseći od Nafija, (on) od Ibn-Omera, a (ovaj) od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovi drugovi putovali su u zemlju neprijatelja, a znali su Kur'an (i učili ga jedan drugom).

2990. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme prenoseći od Malika, (on) od Nafija, ovaj od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, kako je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se putuje s Kur'anom u neprijateljsku zemlju.²

TEKBIR (PRI STUPANJU) U RAT

2991. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu prenio Sufjan od Ejjuba, (on) od Muhammeda, a (ovaj) od Enesa, radijallahu anhu, koji je kazao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, osvanuo je pred Hajberom, a oni (mještani) bijahu izišli s lopatama na svojim ramenima, i kada su ga ugledali, rekli su: “Ovo je Muhammed i vojska! Muhammed i vojska!” i sklonili se u tvrđavu,

بَابُ السَّفَرِ بِالْمُصَاحِفِ إِلَى أَرْضِ الْعَدُوِّ

وَكَذَلِكَ يُرَوَّى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ وَتَابِعَهُ ابْنُ إِسْحَاقَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ وَقَدْ سَافَرَ النَّبِيُّ ﷺ وَأَصْحَابُهُ فِي أَرْضِ الْعَدُوِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ الْقُرْآنَ.

٢٩٩٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى أَنْ يُسَافَرَ بِالْقُرْآنِ إِلَى أَرْضِ الْعَدُوِّ.

بَابُ الذِّكْرِ عِنْدَ الْحَرْبِ

٢٩٩١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ صَبَحَ النَّبِيُّ ﷺ خَيْرَ وَقَدْ خَرَجُوا بِالْمَسَاحِي عَلَى أَعْنَاقِهِمْ فَلَمَّا رَأَوْهُ قَالُوا هَذَا مُحَمَّدٌ وَالْخَمِيسُ مُحَمَّدٌ وَالْخَمِيسُ فَلَجَّوْا إِلَى الْحِصْنِ

² Muslim i Ibn-Madže u svojim hadiskim zbirkama gornji slučaj donose u sljedećoj verziji:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je putovati u neprijateljsku zemlju s napisanim Kur'anom bojeći se da ga neprijatelj uz omalovažavanje ne oduzme.”

Ova je pretpostavka danas prevladana. Medusobna otvorenost ljudi, koegzistencija naroda i narodnosti s različitim društvenim uređenjima, prenošenje nauke i tuđeg iskustva poluge su napretka današnjeg čovjeka. Ovo je stav Ebu-Hanife. Istina se ne boji neprijatelja i ona ne može propasti ma gdje se našla.

a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, diže svoje ruke i izgovori: “Allah je veliki! Uništen je Hajber!” Kada smo se već spustili u dvorište naroda, zlo je jutro osvanulo onima koji su (uzaludno) opominjani! Tada smo zaklali magarce i kuhali ih pa je glasnik Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, oglasio:

“Allah i Njegov Poslanik zabranjuju vam (jesti) mesa (domaćih) magaraca.” Odmah su poizvrtani kotlovi s onim što je bilo u njima.

Abdullaha b. Muhammeda (u drugom nizu prenosilaca) slijedi Alija (prenoseći) od Sufjana: “... potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, podigao svoje ruke...”

KADA JE POKUĐENO DIZATI GLAS PRI IZGOVARANJU TEKBIRA

2992. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu prenio Sufjan od Asima, (on) od Ebu-Usmana, a ovaj od Ebu-Musaa Eš‘arija, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Bili smo s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i kad god smo se približili kojoj dolini, izgovarali smo telbiju i tekbir dižući naše glasove, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Lakše, ljudi! Vi ne molite gluhog, a ni odsutnog. On je uz vas. On dobro čuje i blizu je. Blagoslovljeno je Njegovo ime i uzvišena je Njegova veličina.

فَرَفَعَ النَّبِيُّ ﷺ يَدَيْهِ وَقَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ خَرِبَتْ خَيْبَرُ
إِنَّا إِذَا نَزَلْنَا بِسَاحَةِ قَوْمٍ (فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ)
وَأَصَبْنَا حُمْرًا فَطَبَخْنَاهَا فَنَادَى مُنَادِي النَّبِيِّ
ﷺ إِنَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يَنْهَيَانِكُمْ عَنْ لُحُومِ الْحُمْرِ
فَأَكْفَيْتِ الْقُدُورَ بِهَا فِيهَا تَابَعَهُ عَلِيٌّ عَنْ سُفْيَانَ
رَفَعَ النَّبِيُّ ﷺ يَدَيْهِ .

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ رَفْعِ الصَّوْتِ فِي التَّكْبِيرِ

٢٩٩٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ
عَاصِمٍ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَكُنَّا إِذَا
أَشْرَفْنَا عَلَى وَادٍ هَلَلْنَا وَكَبَّرْنَا ارْتَفَعَتْ أَصْوَاتُنَا
فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَا أَيُّهَا النَّاسُ ارْبَعُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ
فَإِنَّكُمْ لَا تَدْعُونَ أَصَمَّ وَلَا غَائِبًا إِنَّهُ مَعَكُمْ إِنَّهُ
سَمِيعٌ قَرِيبٌ تَبَارَكَ اسْمُهُ وَتَعَالَى جَدُّهُ .

IZGOVARANJE "SUBHANALLAH" PRI SPUŠTANJU U DOLINU

2993. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu prenio Sufjan od Husajna b. Abdur-Rahmana, a (ovaj) od Salima b. Ebu-Dža'da, a on od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Kad god bismo se popeli na brežuljak, izgovarali smo tekbir, a kada bismo se spustili (u dolinu), izgovarali smo "Subhanallah!"

IZGOVARANJE "ALLAHU EKBER" KADA SE POPNE NA BRIJEG

2994. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu prenio Ibn-Ebi-Adijj od Šu'be, (ovaj) od Husajna, on od Salima, a (ovaj opet) od Džabira, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Kad god bismo se popeli na brijeg, izgovarali smo tekbir, a kad god bismo se spuštali, izgovarali smo "Subhanallah!"

2995. PRIČAO NAM JE Abdullah i rekao:

– Prenio mi je Abdul-Aziz b. Ebu-Seleme od Saliha b. Kejsana, (on) od Salima b. Abdullaha, (ovaj) od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, koji je rekao:

"Kada se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vraćao s hadža, odnosno umre, a ja znam da je rekao samo: '... iz borbe', izgovaraše, kad god bi bio potpuno na brežuljku ili uzvišici, tekbir tri puta, a onda bi rekao:

'Nema Boga osim Jedinog Allaha. On nema ortaka. Njemu pripada sva vlast i hvala i On je svemoćan. Vraćamo se Allahu, tražimo oprost od Njega i Njemu ibadet činimo! Padamo na sedždu našem Gospodaru i zahvaljujemo Mu. Allah je ispunio svoje obećanje, pomogao je svoga roba, a porazio saveznike (neprijatelje).'"

بَابُ التَّسْبِيحِ إِذَا هَبَطَ وَادِيًا

٢٩٩٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ حُصَيْنِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا إِذَا صَعِدْنَا كَبَرْنَا وَإِذَا نَزَلْنَا سَبَّحْنَا .

بَابُ التَّكْبِيرِ إِذَا عَلَا شَرَفًا

٢٩٩٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ حُصَيْنِ عَنْ سَالِمٍ عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا إِذَا صَعِدْنَا كَبَرْنَا وَإِذَا نَزَلْنَا سَبَّحْنَا .

٢٩٩٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ ابْنُ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ سَالِمِ ابْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا قَفَلَ مِنَ الْحَجِّ أَوْ الْعُمْرَةِ وَلَا أَعْلَمُهُ إِلَّا قَالَ الْعَزُّو يَقُولُ كُلَّمَا أَوْفَى عَلَى ثَنِيَّةٍ أَوْ فَدْفِدٍ كَبَّرَ ثَلَاثًا ثُمَّ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ آيُونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ سَاجِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ صَدَقَ اللَّهُ وَعْدُهُ وَنَصَرَ عَبْدَهُ وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ قَالَ صَالِحٌ فَقُلْتُ لَهُ أَلَمْ يَقُلْ عَبْدُ اللَّهِ إِنَّ شَاءَ اللَّهُ قَالَ لَا .

– Upitao sam Salima b. Abdullaha – kaže Salih:
“Nije li Abdullah (b. Omer) izjavio: ‘Ako Allah
bude htio...?’”

“Ne” – odgovorio je on.

PUTNIKU SE PIŠE ISTO ONAKO KAKO JE RADIO KOD KUĆE

2996. PRIČAO NAM JE Metar b. Fadl, njemu
Jezid b. Harun, (ovome) Avvam, a njemu Ibrahim
Ebu-Isma'il Sekseki, koji je rekao:

– Čuo sam Ebu-Burdu, koji je bio (jednom) saputnik
Jezida b. Ebu-Kebše. Jezid je na putovanju postio,
pa mu Ebu-Burda reče: “Čuo sam Ebu-Musaa
nekoliko puta kako kaže:

‘Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,
rekao je: Kada se čovjek razboli ili kada putuje,
njemu se piše ono kao što je radio kada je boravio
kod kuće i(li) kada je bio zdrav.’”

PUTOVANJE U SAMOĆI

2997. PRIČAO NAM JE Humejdi, njemu Sufjan,
a (ovome) Muhammed b. Munkedir:

– Čuo sam Džabira b. Abdullaha, radijallahu
anhu, kad kaže: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi
ve sellem, pozvao je ljude (tražeći dobrovoljca)
na dan (Bitke) na Hendeku i odazvao se Zubejr.
Potom ih opet pozva pa mu se opet odazva Zubejr.
Zatim ih opet pozva i opet se odazva Zubejr, pa
Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:
‘Svaki pejgamber imao je iskrenog pomagača, a
moj pomagač je Zubejr.’”

Sufjan je izjavio: *El-havarijj znači pomagač.*

بَابُ يُكْتَبُ لِلْمُسَافِرِ مِثْلُ مَا كَانَ يَعْمَلُ فِي الْإِقَامَةِ

٢٩٩٦. حَدَّثَنَا مَطَرُ بْنُ الْفَضْلِ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ
هَارُونَ حَدَّثَنَا الْعَوَّامُ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ أَبُو إِسْمَاعِيلَ
السَّكْسَكِيُّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا بُرْدَةَ وَاصْطَحَبَ
هُوَ وَيَزِيدُ بْنُ أَبِي كَبْشَةَ فِي سَفَرٍ فَكَانَ يَزِيدُ يَصُومُ
فِي السَّفَرِ فَقَالَ لَهُ أَبُو بُرْدَةَ سَمِعْتُ أَبَا مُوسَى
مِرَارًا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا مَرَضَ الْعَبْدُ أَوْ
سَافَرَ كُتِبَ لَهُ مِثْلُ مَا كَانَ يَعْمَلُ مُقِيمًا صَحِيحًا.

بَابُ السَّيْرِ وَحْدَهُ

٢٩٩٧. حَدَّثَنَا الْحَمِيدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ
ابْنُ الْمُنْكَدِرِ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُمَا يَقُولُ نَدَبَ النَّبِيِّ ﷺ النَّاسَ يَوْمَ الْخَنْدَقِ
فَانْتَدَبَ الزُّبَيْرُ ثُمَّ نَدَبَهُمْ فَانْتَدَبَ الزُّبَيْرُ ثُمَّ نَدَبَهُمْ
فَانْتَدَبَ الزُّبَيْرُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ لِكُلِّ نَبِيٍّ حَوَارِيًّا
وَحَوَارِيَّ الزُّبَيْرِ قَالَ سُفْيَانُ الْحَوَارِيُّ النَّاصِرُ.

2998. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu Asim b. Muhammed, a njemu njegov otac prenoseći od Ibn-Omera, radijallahu anhum, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem...

A (preko drugog niza prenosilaca) PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, ovome Asim b. Muhammed b. Zejd b. Abdullah b. Omer od svoga oca, on od Ibn-Omera, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

– Kada bi ljudi znali šta ja znam šta je u samoći, ne bi niko noću sam putovao.

ŽURBA PRI PUTOVANJU

Ebu-Humejd je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio je: “Ja žurim u Medinu, pa ko hoće da žuri sa mnom, neka požuri!”

2999. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna rekavši da mu je prenio Jahja od Hišama, koji je izjavio:

– Saopćio mi je moj otac ove riječi: “Upitan je Usume b. Zejd, a to i Jahja govoraše, što sam osobno čuo, a poslije mi pao s uma način putovanja Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, na Oprosnom hadžu, i on je odgovorio: Putovaše polahko, a kada bi se oslobodio prostor pred njim žurio bi.” Riječ: *en-nass* znači: ići brže od običnog hoda.

3000. PRIČAO NAM JE Seid b. Ebu-Merjem, njemu saopćio Muhammed b. Dža'fer, i rekao:

– Saopćio mi je Zejd, a on je sin Esleme, od svoga oca, koji je rekao: “Bio sam s Abdullahom b. Omerom, radijallahu anhum, na mekkanskom putu i bi mu saopćeno za tešku bolest Safije, kćerke Ebu-Ubejda, pa je on žurio s putovanjem sve do zalaska sunčeve crveni (rumenila).

Tada se zaustavio, klanjao akšam i jaciju sastavivši oba namaza, a zatim rekao:

٢٩٩٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ ح حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ زَيْدٍ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي الْوَحْدَةِ مَا أَعْلَمُ مَا سَارَ رَاكِبٌ بَلِيلٍ وَحْدَهُ.

بَابُ السَّرْعَةِ فِي السَّيْرِ

قَالَ أَبُو حُمَيْدٍ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنِّي مُتَعَجِّلٌ إِلَى الْمَدِينَةِ فَمَنْ أَرَادَ أَنْ يَتَعَجَّلَ مَعِيَ فَلْيُعَجِّلْ.

٢٩٩٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي قَالَ سَأَلَ أَسَامَةَ بْنُ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ يَحْيَى يَقُولُ وَأَنَا أَسْمَعُ فَسَقَطَ عَنِّي عَنْ مَسِيرِ النَّبِيِّ ﷺ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ قَالَ فَكَانَ يَسِيرُ الْعَنْقَ فَإِذَا وَجَدَ فَجَوْهَ نَصْرٍ وَالنَّصْرَ فَوْقَ الْعَنْقِ.

٣٠٠٠. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي زَيْدُ بْنُ هُوَ ابْنُ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ كُنْتُ مَعَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا بِطَرِيقِ مَكَّةَ فَبَلَغَهُ عَنْ صَفِيَّةَ بِنْتِ أَبِي عُبَيْدٍ شِدَّةٌ وَجَعَ فَأَسْرَعَ السَّيْرَ حَتَّى إِذَا كَانَ بَعْدَ غُرُوبِ الشَّفَقِ ثُمَّ نَزَلَ فَصَلَّى الْمَغْرِبَ وَالْعَتَمَةَ

’Zaista sam vidio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi žurio s putovanja, odgodio bi (klanjanje) akšama i sastavio bi ih (akšam i jaciju).’”

3001. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu prenio Malik od Sumejja, oslobođenog roba Ebu-Bekra, on od Ebu-Saliha, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Put je dio patnje (Džehennema). On vam ometa spavanje, hranjenje i pijenje, pa kada obavite svoju (poslovnu) potrebu, požurite svojoj porodici!

KADA NEKO POKLONI NEKOME KONJA DA IDE U BORBU I KASNIJE VIDI DA SE PRODAJE

3002. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu prenio Malik od Nafija, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je Omer b. Hattab poklonio (nekom borcu) konja u ime Allaha i poslije ga našao da se prodaje, pa ga je htio kupiti i za to pitao Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, našto mu je on odgovorio:

– Ne kupuj ga i ne vraćaj se na svoju sadaku!

3003. PRIČAO NAM JE Isma‘il, njemu prenio Malik od Zejda b. Eslema, (on) da je njegov utac rekao:

– Čuo sam Omera b. Hattaba, radijallahu anhu, kako kaže: “Poklonio sam konja na ime Allahova puta pa ga je (daroprimalac) izveo da proda, i skoro ga je upropastio dok je bio kod njega. Htio sam ga kupiti, i mislio da je to njegovom prodavcu dozvoljeno. Potom sam pitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a on reče: Ne kupuj ga pa makar bio jedan dirhem, jer ko se vrati na svoj poklon, sličan je psu koji se vrati na svoju bljuvotinu.”

يَجْمَعُ بَيْنَهُمَا وَقَالَ إِنِّي رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ إِذَا جَدَّ بِهِ
السَّيْرُ أَخَّرَ الْمَغْرِبَ وَجَمَعَ بَيْنَهُمَا .

٣٠٠١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ
سُمَيِّ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ السَّفَرُ قِطْعَةٌ
مِنَ الْعَذَابِ يَمْنَعُ أَحَدَكُمْ نَوْمَهُ وَطَعَامَهُ وَشَرَابَهُ
فَإِذَا قَضَى أَحَدُكُمْ نَهْمَتَهُ فَلْيُعْجِلْ إِلَى أَهْلِهِ .

بَاب إِذَا حَمَلَ عَلَى فَرَسٍ فَرَّاهَا تَبَاعٌ

٣٠٠٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ
عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ
عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ حَمَلَ عَلَى فَرَسٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
فَوَجَدَهُ يَبَاعٌ فَأَرَادَ أَنْ يَتَّاعَهُ فَسَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ
فَقَالَ لَا تَبْتَعُهُ وَلَا تَعُدْ فِي صَدَقَتِكَ .

٣٠٠٣. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ
ابْنِ أَسْلَمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ حَمَلْتُ عَلَى فَرَسٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
فَاتَّاعَهُ أَوْ فَاضَاعَهُ الَّذِي كَانَ عِنْدَهُ فَأَرَدْتُ أَنْ
أَشْتَرِيهِ وَظَنَنْتُ أَنَّهُ بَائِعُهُ بِرُخْصٍ فَسَأَلْتُ النَّبِيَّ
ﷺ فَقَالَ لَا تَشْتَرِهِ وَإِنْ بَدَرَهُمْ فَإِنَّ الْعَائِدَ فِي هَبْتِهِ
كَالْكَلْبِ يَعُودُ فِي قَيْئِهِ .

UČESTVOVANJE U BORBI S DOZVOLOM RODITELJA

3004. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu‘be, a (ovome) Habib b. Ebu-Sabit, koji je rekao:

– Čuo sam Ebul-Abbasa Ša‘ira, a u njegovu se izjavu ne sumnjaše, kako je kazao: Čuo sam Abdullaha b. Amra, radijallahu anhu, kako govori:

“Došao je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, jedan čovjek i tražio dozvolu za učestvovanje u borbi, pa on upita:

‘Jesu li ti živi roditelji?’

‘Da’ – odgovori on.

‘Pa kod njih ti je džihad (služeći ih)’ – reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem – ‘i tu se bori!’”¹

ŠTA JE REČENO O ZVONU I SLIČNOM NA VRATOVIMA DEVA

3005. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu prenio Malik od Abdullaha b. Ebu-Bekra, a on od Abbada b. Temima da ga je Ebu-Bešir Ensari, radijallahu anhu, obavijestio da je bio s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na nekom od njegovih putovanja.

– Mislim – rekao je Abdullah – da je Malik još kazao:

“... a svijet je već bio u svojim konačištima.”

Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao jednog izaslanika:

Da se na vratu ni jedne deve ne ostavi ogrlica od strune, odnosno, bilo kakva ogrlica (kao hamajlija protiv uroka i sl.) a da ne bude prekinuta.

بَابُ الْجِهَادِ بِإِذْنِ الْآبَوَيْنِ

٣٠٠٤. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ أَبِي ثَابِتٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْعَبَّاسِ الشَّاعِرَ وَكَانَ لَا يُتَّهَمُ فِي حَدِيثِهِ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَاسْتَأْذَنَهُ فِي الْجِهَادِ فَقَالَ أَحْيِ وَالِدَاكَ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَفِيهِمَا فَجَاهِدْ .

بَابُ مَا قِيلَ فِي الْجَرَسِ وَنَحْوِهِ فِي أَعْنَاقِ الْإِبِلِ

٣٠٠٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ عَبَادِ بْنِ تَمِيمٍ أَنَّ أَبَا بَشِيرٍ الْأَنْصَارِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ كَانَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي بَعْضِ أَصْفَارِهِ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ حَسِبْتُ أَنَّهُ قَالَ وَالنَّاسُ فِي مَبِيتِهِمْ فَأَرْسَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ رَسُولًا أَنْ لَا يَتَّقِينَ فِي رَقَبَةٍ بَعِيرٍ قِلَادَةً مِنْ وَتَرٍ أَوْ قِلَادَةً إِلَّا قُطِعَتْ .

¹ Služiti roditelje i opskrbljivati ih preče je od učešća u vojnom pohodu čija je pobjeda unaprijed osigurana. U protivnom, učestvovanje u odbrani domovine najpreča je dužnost svakog građanina.

DA LI ĆE SE DOZVOLITI (IZOSTANAK
OD VOJNOG POHODA) ONOM KO JE
UPISAN U VOJSKU KADA MU ŽENA
HOĆE DA OBAVI HADŽ I(LI) ON
BUDE IMAO NEKO OPRAVDANJE

3006. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu prenio Sufjan od Amra, on od Ebu-Ma'beda, a (ovaj) od Ibn-Abbasa, radijallahu anhu, da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako govori:

– Neka se muškarac ne osamljuje sa ženom, a žena neka putuje samo s bliskim rođakom (s kojim ne može sklopiti brak)!

Tada je ustao jedan čovjek i rekao:

– Allahov Poslaniče, upisan sam u tu i tu vojnu, a supruga mi hoće da obavi hadž?

– Idi i obavi hodočašće sa svojom ženom! – rekao je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

O UHODI I RIJEČIMA UZVIŠENOG:
“NE UZIMAJTE MOGA I VAŠEG
NEPRIJATELJA ZA PRIJATELJA...”

Et-tedžessusu znači uhodenje.

3007. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu Sufjan:

– Saopćio mi je Hasan b. Muhammed a ovom Ubejdullah b. Ebi-Rafi' koji je rekao:

Pričao nam je Amr b. Dinar, koga sam čuo dva puta kako kaže:

“Čuo sam Aliju, radijallahu anhu, kako govori: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je mene, Zubejru i Mikdada i kazao: ‘Idite dok ne dođete do Revdatu Haha. U njemu je žena u nosiljci i s njom pismo. Uzmite ga od nje!’”

Tada smo krenuli na našim konjima dok nismo stigli do Revdata gdje je bila nosiljka žene.

بَابُ مَنْ أَكْتَتَبَ فِي جَيْشٍ فَخَرَجَتْ
امْرَأَتُهُ حَاجَةً أَوْ كَانَ لَهُ عُذْرٌ هَلْ يُؤْذَنُ لَهُ

٣٠٠٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ
عَنْ عَمْرِو عَنْ أَبِي مَعْبُدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ
لَا يَحْلُونَ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ وَلَا تُسَافِرَنَّ امْرَأَةٌ إِلَّا
وَمَعَهَا مُحْرَمٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ
اِكْتَسَبْتُ فِي غَزْوَةٍ كَذَا وَكَذَا وَخَرَجْتُ امْرَأَتِي
حَاجَةً قَالَ اذْهَبْ فَحُجَّ مَعَ امْرَأَتِكَ .

بَابُ الْجَاسُوسِ وَقَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى
(لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ)

التَّجَسُّسُ النَّبْهْتُ .

٣٠٠٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ
حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ سَمِعْتُهُ مِنْهُ مَرَّتَيْنِ
قَالَ أَخْبَرَنِي حَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي
عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي رَافِعٍ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيًّا
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنَا وَالزُّبَيْرُ
وَالْمِقْدَادُ بْنُ الْأَسْوَدِ قَالَ انْطَلِقُوا حَتَّى تَأْتُوا رَوْضَةَ
خَاحٍ فَإِنَّ بِهَا ظِعِينَةً وَمَعَهَا كِتَابٌ فَخُذُوهُ مِنْهَا
فَانْطَلِقُوا تَعَادَى بَنَّا حَيْلَنَا حَتَّى انْتَهَيْنَا إِلَى الرَّوْضَةِ

Mi smo rekli: “Vadi pismo!”

“Nemam nikakva pisma” – odgovorila je.

Zatim smo zaprijetili: “Ili ćeš izvaditi pismo ili ćemo ti skinuti odjeću?”

Tada ga je ona izvadila iz svojih pletenica i mi smo to pismo odnijeli Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. U pismu je Hatib b. Ebu-Belte javljao nekim ljudima od idolopoklonika, stanovnika Mekke, o nekim poslovima Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

– Šta je ovo, Hatibe? – upitao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

– Allahov Poslaniče – reče on – ne žuri protiv mene! Ja sam čovjek povezan s Kurejšijama, a(li) nisam njihov. Od njih ima kod tebe muhadžira koji opet, imaju rodbinu u Mekki; oni štite njihove ukućane i njihove imetke. Želio sam kad mi je izmaklo to srodstvo s njima, da se njima ovim približim da štite moju rodbinu. Nisam učinio nevjerstvo, a ni napustio islam, a niti sam zadovoljan nevjerovanjem nakon (primanja) islama.

Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Zaista vam je istinu rekao.”

– Allahov Poslaniče, reče Omer, dopusti mi da udarim (sabljom) po vratu ovog licemjera!

– On je prisustvovao (Bitki) na Bedru – reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem. Šta znaš, možda je Allah pogledao učesnike Bedra pa je i rekao:

“Radite šta hoćete, ja sam vam to (naprijed) oprostio.”

Sufjan je izjavio: “A kako je siguran ovaj niz prenosilaca!”¹

فَإِذَا نَحْنُ بِالطَّعِينَةِ فَقُلْنَا أَخْرِجِي الْكِتَابَ فَقَالَتْ مَا مَعِيَ مِنْ كِتَابٍ فَقُلْنَا لَتُخْرِجِنَّ الْكِتَابَ أَوْ لَنُلْقِينَ الثِّيَابَ فَأَخْرَجَتْهُ مِنْ عِقَاصِهَا فَآتَيْنَا بِهِ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَإِذَا فِيهِ مِنْ حَاطِبِ بْنِ أَبِي بَلْتَعَةَ إِلَى أَنَاسٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ يُخْبِرُهُمْ بِبَعْضِ أَمْرِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَا حَاطِبُ مَا هَذَا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَا تَعْجَلْ عَلَيَّ إِنِّي كُنْتُ أَمْرًا مُلْصَقًا فِي قُرَيْشٍ وَلَمْ أَكُنْ مِنْ أَنْفُسِهَا وَكَانَ مِنْ مَعَكَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ لَهُمْ قَرَابَاتٌ بِمَكَّةَ يَحْمُونَ بِهَا أَهْلِيهِمْ وَأَمْوَالَهُمْ فَأَحْبَبْتُ إِذْ قَاتَنِي ذَلِكَ مِنَ النَّسَبِ فِيهِمْ أَنْ أَتَّخِذَ عِنْدَهُمْ يَدًا يَحْمُونَ بِهَا قَرَابَتِي وَمَا فَعَلْتُ كُفْرًا وَلَا ارْتِدَادًا وَلَا رِضًا بِالْكُفْرِ بَعْدَ الْإِسْلَامِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَقَدْ صَدَقَكُمْ قَالَ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ دَعْنِي أَضْرِبْ عُنُقَ هَذَا الْمُنَافِقِ قَالَ إِنَّهُ قَدْ شَهِدَ بَدْرًا وَمَا يُذَرِّكَ لَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يَكُونَ قَدْ أَطْلَعَ عَلَى أَهْلِ بَدْرٍ فَقَالَ أَعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ فَقَدْ غَفَرْتُ لَكُمْ قَالَ سُفْيَانُ وَآيُ إِسْنَادٍ هَذَا.

¹ Prijevod cijelog 1. ajeta poglavlja El-Mumtehine glasi:

“O, vjernici, ako ste pošli da se na putu Mome borite i da naklonost Moju steknete, s Mojim i sa svojim neprijateljima ne prijateljajte i ljubav im ne poklanjajte – oni poriču Istinu koja vam dolazi i izgone Poslanika i vas samo zato što u Allaha, Gospodara vašeg, vjerujete. Vi im krišom ljubav poklanjate, a Ja znam i ono što tajite i ono što javno činite. Onaj od vas koji to bude činio s pravog puta je skrenuo.”

Na preporuku Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, potomci Abdul-Muttaliba dali su joj odjeću, jahalicu i drugu potrebnu opskrbu i ona je krenula za Mekku, ali se usputno navrati Hatibu i on napiše navedenim idolopoklonicima pismo o vojnim pripremama Resulullahovim, sallallahu alejhi ve sellem, za oslobođenje

ODJEĆA ZA ZAROBLJENIKE

3008. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, a njemu prenio Ibn-Ujejne od Amra, koji je čuo Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhu, kako kaže:

– Na Dan Bedra (tj. Bitke na Bedru) privedeni su zarobljenici. Doveden je i Abbas, na kome ne bijaše odjeće. Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, gledao za njega kakvu košulju. Ashabi su našli košulju Abdullaha b. Ubejja, koja je na njega mogla, pa mu ju je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obukao. Zbog toga je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kasnije skinuo košulju (sa sebe) i obukao je Abdullahu b. Ubejju.

Ibn-Ujejne je izjavio: “Abdullah je kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, imao osobitu vrijednost, pa je on želio da ga time nagradi.”

بَابُ الْكِسْوَةِ لِلْأَسَارَى

٣٠٠٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرِو سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمَ بَدْرٍ أَتَى بِأَسَارَى وَأُتِيَ بِالْعَبَّاسِ وَلَمْ يَكُنْ عَلَيْهِ ثَوْبٌ فَنَظَرَ النَّبِيُّ ﷺ لَهُ قَمِيصًا فَوَجَدُوا قَمِيصَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَقْدُرُ عَلَيْهِ فَكَسَاهُ النَّبِيُّ ﷺ إِيَّاهُ فَلِذَلِكَ نَزَعَ النَّبِيُّ ﷺ قَمِيصَهُ الَّذِي أَلْبَسَهُ قَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ كَانَتْ لَهُ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ يَدٌ فَأَحَبَّ أَنْ يَكَافِيَهُ.

Mekke. Sari je dao 10 zlatnika i ogrtač.

Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, saznao je za navedeni slučaj putem Objave i za Sarom poslao grupu konjanika u kojoj su, pored navedenih, bili još: Omer, Ammar, Talha i Ebu-Mirsed.

Sara je bila otvoreni neprijatelj islama; na skupovima u Mekki javno je citirala pjesme protiv islama i Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, ali je po oslobođenju Mekke bila ponovo pomilovana. Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi upućene Omeru su u izrečene u formi koja ukazuje na to da postoji mogućnost da se to desilo i to je tako sa stanovišta Omerovog znanja. Međutim, sa stanovišta Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, znanja, to se sigurno desilo.

NAGRADA ČOVJEKU PRED KOJIM NEKO PRIMI ISLAM

3009. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, a njemu Ja'kub b. Abdur-Rahman b. Muhammed b. Abdullah b. Abdul-Kari od Ebu-Hazima, koji je izjavio:

– Saopćio mi je Sehl, radijallahu anhu: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na dan (Bitke) za Hajber rekao je: ‘Sutra ujutro predat će se zastava čovjeku preko čijih će ruku Allah omogućiti osvojenje. On voli Allaha i Njegova Poslanika, a Allah i Njegov Poslanik vole njega.’” Tako je svijet prospavao tu svoju noć (razmišljajući) kome će se od njih dati zastava. Sutradan su poranili i svaki od njih joj se nadaše.

Tada je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, upitao:

“Gdje je Alija?”

“Tužio se na svoje oči” – odgovorio je.

Potom je on stavio svoje pljuvačke u njegove oči, blagoslovio ga i on je ozdravio, kao da nije ni imao bolest. Tada mu Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, dade zastavu, a on reče:

“Borit ću se protiv njih dok ne budu što i mi.”

“Probijaj se polahko” – rekao je Resulullah –

“dok se ne spustiš u njihova dvorišta. Tada ih pozovi u islam i saopći im šta su dužni činiti. Allaha mi, da Allah tvojim posredstvom uputi na Pravi put samo jednog čovjeka, bolje ti je nego da imaš krdo crvenih (plemenitih) deva (pa da ih podijeliš kao milostinju).”

بَابُ فَضْلِ مَنْ أَسْلَمَ عَلَى يَدَيْهِ رَجُلٌ

٣٠٠٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الْقَارِي عَنْ أَبِي حَازِمٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَهْلٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَعْنِي ابْنَ سَعْدٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَوْمَ خَيْبَرَ لَا أُعْطِينَ الرَّايَةَ غَدًا رَجُلًا يُفْتَحُ عَلَى يَدَيْهِ يُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيُحِبُّهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ فَبَاتَ النَّاسُ لَيْلَتَهُمْ أَيُّهُمْ يُعْطَى فَعَدَّوْا كُلُّهُمْ يَرْجُوهُ فَقَالَ أَيْنَ عَلِيٌّ فَقِيلَ يَشْتَكِي عَيْنَيْهِ فَبَصَقَ فِي عَيْنَيْهِ وَدَعَا لَهُ فَبَرَأَ كَأَن لَمْ يَكُنْ بِهِ وَجَعٌ فَأَعْطَاهُ فَقَالَ أَقَاتِلْهُمْ حَتَّى يَكُونُوا مِثْلَنَا فَقَالَ انْفِذْ عَلَى رِسْلِكَ حَتَّى تَنْزِلَ بِسَاحَتِهِمْ ثُمَّ ادْعُهُمْ إِلَى الْإِسْلَامِ وَأَخْبِرْهُمْ بِمَا يَجِبُ عَلَيْهِمْ فَوَاللَّهِ لَأَنْ يَهْدِيَ اللَّهُ بِكَ رَجُلًا خَيْرٌ لَكَ مِنْ أَنْ يَكُونَ لَكَ حُمْرُ النَّعَمِ .

ZAROBLJENICI U LANCIMA

3010. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, (ovome) prenio Šu'be od Muhammeda b. Zijada, (on) od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a ovaj da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Allah je zadovoljan ljudima koji ulaze u Džennet (koji su bili na ovom svijetu) u lancima.¹

VRIJEDNOST NEKOG SLJEDBENIKA
DVIJE KNJIGE (EHLUL-KITABEJN)
KOJI PRIMI ISLAM

3011. PRIČAO NAM JE Alija b. Abdullah, njemu Sufjan b. Ujejne, a ovome Salih b. Hajj Ebu-Hasan, koji je rekao:

– Čuo sam Ša'bija kako kaže: “Pričao mi je Ebu-Burde da je čuo svoga oca, a on Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

“Tri vrste ljudi dvostruko se nagrađuju: Čovjek koji ima robinju pa je podučava i lijepo je nauči, odgaja je i dobro je odgoji, potom je oslobodi i njom se vjenča, ima dvije nagrade. Zatim vjernik kao sljedbenik koje nebeske Knjige koji je u nju vjerovao i poslije vjerovao u vjerovjesnika (Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem), također ima dvije nagrade. Rob koji obavlja svoje dužnosti prema Allahu i iskreno dobro misli svome gospodaru – i on ima dvije nagrade.”

Potom je Ša'bi rekao Salihu:

– Dao sam ti gornji hadis besplatno, a nekada je čovjek za pitanje manje vrijedno od gornjeg išao čak do Medine.

بَابُ الْأَسَارَى فِي السَّلَاسِلِ

٣٠١٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ عَجِبَ اللَّهُ مِنْ قَوْمٍ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ فِي السَّلَاسِلِ .

بَابُ فَضْلِ مَنْ أَسْلَمَ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابَيْنِ

٣٠١١. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ ابْنُ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنَا صَالِحُ بْنُ حَيٍّ أَبُو حَسَنٍ قَالَ سَمِعْتُ الشَّعْبِيَّ يَقُولُ حَدَّثَنِي أَبُو بُرْدَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَاهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ ثَلَاثَةٌ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ الرَّجُلُ تَكُونُ لَهُ الْأَمَةُ فَيُعَلِّمُهَا فَيُحْسِنُ تَعْلِيمَهَا وَيُؤَدِّبُهَا فَيُحْسِنُ أَدَبَهَا ثُمَّ يُعْتِقُهَا فَيَتَزَوَّجُهَا فَلَهُ أَجْرَانِ وَمُؤْمِنٌ أَهْلُ الْكِتَابِ الَّذِي كَانَ مُؤْمِنًا ثُمَّ آمَنَ بِالنَّبِيِّ ﷺ فَلَهُ أَجْرَانِ وَالْعَبْدُ الَّذِي يُؤَدِّي حَقَّ اللَّهِ وَيَنْصَحُ لِسَيِّدِهِ ثُمَّ قَالَ الشَّعْبِيُّ وَأَعْطَيْتُكَهَا بِغَيْرِ شَيْءٍ وَقَدْ كَانَ الرَّجُلُ يَرَحُلُ فِي أَهْوَنَ مِنْهَا إِلَى الْمَدِينَةِ .

¹ Hadisom se aludira na muslimanske borce koji padnu u ropstvo i kao muslimani u okovima neprijatelja umru.

JE LI DOZVOLJENO DA SE NAPADNU
STANOVNICI NEISLAMSKJE ZEMLJE
NOĆU PA SE POGODE DJECA
I (NJIHOVO) POTOMSTVO

Bejaten znači *noću*, a nastalo je od riječi: “Zaista, bit će napadnut i ubijen noću.”

3012. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, ovome prenio Zuhri od Ubejdullaha, on od Ibn-Abbasa, ovaj od Sa‘ba b. Džessama, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prošao je pokraj Ebvaa, odnosno Veddana, i bio upitan za idolopoklonike, stanovnike neislamskog područja, koji se napadnu noću pa se pogodi koja od njihovih žena i neko od njihova potomstva. Odgovorio je: “Oni su od njih.”

A čuo sam ga kako kaže: “Zaštita pripada samo Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.”

3013. Od Zuhrija se prenosi da je on čuo od Ubjedullaha, a on od Ibn-Abbasa:

Pričao nam je Sa‘b: “... (upitan je) za potomstvo...” Amr nam je pričao od Ibn-Šihaba, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a čuli smo ga i od Zuhrija, koji je kazao: “Prenio mi je Ubjedullah od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, a on od Sa‘ba, da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “... oni su od njih...”, a nije kazao kao što je rekao Amr: “... oni su od svojih očeva.”²

بَابُ أَهْلِ الدَّارِ يُبَيِّتُونَ فَيُصَابُ الْوِلْدَانُ وَالذَّرَارِيُّ

(بَيَاتًا) لَيْلًا (لِنَبِيِّتِهِ) لَيْلًا يُبَيِّتُ لَيْلًا .

٣٠١٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ الصَّعْبِ بْنِ جَثَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ مَرَّ بِي النَّبِيُّ ﷺ بِالْأَبْوَاءِ أَوْ بَوْدَانَ وَسُئِلَ عَنْ أَهْلِ الدَّارِ يُبَيِّتُونَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ فَيُصَابُ مِنْ نِسَائِهِمْ وَذَرَارِيِّهِمْ قَالَ هُمْ مِنْهُمْ وَسَمِعْتُهُ يَقُولُ لَا حِمَى إِلَّا لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ ﷺ .

٣٠١٣. وَعَنِ الزُّهْرِيِّ أَنَّهُ سَمِعَ عُبَيْدَ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا الصَّعْبُ فِي الدَّرَارِيِّ كَانَ عَمْرُو يُحَدِّثُنَا عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ فَسَمِعْنَاهُ مِنَ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ الصَّعْبِ قَالَ هُمْ مِنْهُمْ وَلَمْ يَقُلْ كَمَا قَالَ عَمْرُو هُمْ مِنْ آبَائِهِمْ .

2 Stvarno značenje gornjeg hadisa nadopunjuju kasniji hadisi koje Buhari izlaže, a Muslim u svom *Sahihu* navodi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Borite se, ali ne ubijajte djecu neprijatelja niti ih mučite!” Ebu-Davud i Nesai navode da je vojskovođa Halid b. Velid imao strogo naređenje Resulullahovo, sallallahu alejhi ve sellem: “Nipošto ne ubijajte žene ni robove!” a imam Ahmed ističe da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, upozoravao borce: “Dobro pazite da ne ubijete koga od potomstva vašeg neprijatelja!” U jednom hadisu prenesenom od Ibn-Abbasa imam Ahmed u svom *Musnedu* navodi: “... ne ubijajte djecu niti kaluđere!”

UBIJANJE DJECE U RATU

3014. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu prenio Lejs od Nafija da ga je Abdullah, radijallahu anhu, obavijestio da je u nekoj vojni Vjerovjesnikovoj, sallallahu alejhi ve sellem, nađena ubijena neka žena pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, osudio ubijanje žena i djece.

UBIJANJE ŽENA U RATU

3015. PRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim:
– Rekao sam Ebu-Usami: “Pričao vam je Ubejdullah prenoseći od Nafija, a on od Ibn-Omera, radijallahu anhu, koji je rekao: ‘U nekoj vojni Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nađena je ubijena jedna žena pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio ubijanje žena i djece.’”

NE MOŽE SE NIKOGA KAŽNjavATI
ALLAHOVOM KAZNOM

3016. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu prenio Lejs od Bukejra, on od Sulejmana b. Jesara, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu:
– Poslao nas je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: “Ako nađete toga i toga, spalite ih obojicu vatrom!”
Poslije, kada smo htjeli ići, Allahov Poslanik reče:

بَاب قَتْلِ الصَّبِيَّانِ فِي الْحَرْبِ

٣٠١٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ امْرَأَةً وَجَدَتْ فِي بَعْضِ مَغَازِي النَّبِيِّ ﷺ مَقْتُولَةً فَأَنْكَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَتْلَ النِّسَاءِ وَالصَّبِيَّانِ.

بَاب قَتْلِ النِّسَاءِ فِي الْحَرْبِ

٣٠١٥. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي أُسَامَةَ حَدَّثَكُمْ عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ وَجَدَتْ امْرَأَةً مَقْتُولَةً فِي بَعْضِ مَغَازِي رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَنَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ قَتْلِ النِّسَاءِ وَالصَّبِيَّانِ.

بَاب لَا يُعَذَّبُ بِعَذَابِ اللَّهِ

٣٠١٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ بُكَيْرٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَّارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ بَعَثَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي بَعْثٍ فَقَالَ إِنْ وَجَدْتُمْ فَلَانًا وَفَلَانًا فَأَخْرِقُوهُمَا بِالنَّارِ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حِينَ أَرَدْنَا الْخُرُوجَ

Taberani u *Evsatu* ističe da je Ebu-Seid el-Hudri rekao:

“Vjerovjesnik je zabranio ubijanje žena i djece”, a Ebu-Davud preko Enesa ističe hadis: “... ne ubijajte starce, maloljetnu djecu i žene!”

Ahmed u *Musnedu* navodi da je Sevban, oslobođeni rob Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, čuo Vjerovjesnika kako kaže: “Ko ubije maloljetnog i starog, spali palmu, posiječe plodno stablo ili zakolje ovcu neprijatelja za svoju porodicu, on se ne vraća ni s kakvim dobrom ni opskrbom.”

U ratu se puca samo na borce neprijatelja, a žene, starci i djeca moraju se čuvati. Zabranjeno je pucati u neprijatelja koji je ispred sebe stavio i svoju djecu ili žene kao zaštitu ili ih sa sobom izmiješao. Iznimka može biti samo u slučaju samoodbrane.

“Bio sam vam naredio da spalite toga i toga, ali vatrom kažnjava samo Allah, pa ako ih nađete, ubijte ih obojicu!”

3017. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu prenio Sufjan od Ejjuba, a on od Ikrime, radijallahu anhu, da je Alija spalio neke ljude (konvertite). Kada je to preneseno Ibn-Abbasu, on je rekao:
– Da sam tu bio ja, ne bih ih spalio, jer je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ne kažnjavajte Allahovom kaznom.”
– Ja bih ih pobio kao što je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao:
“Ko promijeni svoju vjeru (islam), ubijte ga!”¹

“PA POSLIJE: ILI OSLOBAĐANJE ILI OTKUP...”

O tome postoji hadis koji prenosi i Sumame.² Allah, dželle šanuhu, kaže: “Nijednom vjerovjesniku nije dopušteno da drži sužnje (zarobljenike)...”, tj. dok ne pobijedi na Zemlji. “... Vi želite prolazna dobra ovog svijeta...”³

إِنِّي أَمَرْتُكُمْ أَنْ تُحْرَقُوا فُلَانًا وَفُلَانًا وَإِنَّ النَّارَ لَا يُعَذِّبُ بِهَا إِلَّا اللَّهَ فَإِنْ وَجَدْتُمُوهُمَا فَاقْتُلُوهُمَا .

٣٠١٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عِكْرِمَةَ أَنَّ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَرَّقَ قَوْمًا فَبَلَغَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَقَالَ لَوْ كُنْتُ أَنَا لَمْ أُحَرِّقْهُمْ لِأَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَا تُعَذِّبُوا بِعَذَابِ اللَّهِ وَلَقَتَلْتَهُمْ كَمَا قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ بَدَّلَ دِينَهُ فَاقْتُلُوهُ .

بَاب (فَإِمَّا مِنْهُمُ الْقِدَاطُ وَإِمَّا فِدَاءٌ)

فِيهِ حَدِيثُ ثُمَامَةَ وَقَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ (مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ أَنْ تَكُونَ لَهُ أَسْرَى حَتَّى يُثَخِّنَ فِي الْأَرْضِ) يَعْنِي يَغْلِبَ فِي الْأَرْضِ (تُرِيدُونَ عَرَضَ الدُّنْيَا) .

- 1 Najveći broj pravnika smatra da od konvertita treba tražiti pokajanje, pa ako se vrati u islam, nema nikakve kazne. To je mišljenje Šafija, a Ebu-Hanife ne odobrava smrtnu kaznu nego samo zatvor do njegovog pokajanja.
- 2 Cijeli prijevod 4. ajeta poglavlja Muhammed glasi: “Kada se u borbi s nevjernicima sretnete, po šijama ih udarajte sve dok ih ne oslabite, a onda ih vežite, i poslije ih velikodušno sužanjstva (ropstva) oslobodite ili otkupninu zahtijevajte, sve dok borba ne prestane. Tako učinite! Da Allah hoće, On bi im se osvetio, ali On vas želi iskušati jedne pomoću drugih. On neće poništiti djela onih koji na Allahovom putu poginu.” Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, jednom je prilikom poslao prema Nedždu izvidnicu konjanika koji su pri povratku doveli zarobljenika Sumamu b. Usala i svezali ga za jedan stup u Resulullahovoj, sallallahu alejhi ve sellem, džamiji. Kasnije je došao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oslobodio ga i on primio islam. Sumame je ovaj odnos Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, prema zarobljeniku često prepričavao i to je slučaj na koji Buhari aludira. Islam traži humano postupanje prema zarobljenicima.
- 3 Prijevod cijelog 67. ajeta poglavlja El-Enfal glasi: “Nijednom vjerovjesniku nije dopušteno da drži sužnje (zarobljenike) dok ne izvojuje pobjedu na zemlji; vi želite prolazna dobra ovog svijeta, a Allah želi onaj svijet. Allah je Silan i Mudar.”

DA LI JE ZAROBLJENIKU (MUSLIMANU)
DOZVOLJENO DA UBIJE ILI PREVARI ONE
KOJI SU GA ZAROBILI DA BI SE SPASIO OD
NEVJERNIKA

O tome je Misver prenio od Vjerovjesnika,
sallallahu alejhi ve sellem.¹

KADA IDOLOPOKLONIK SPRŽI
MUSLIMANA, DA LI ĆE SE I ON SPRŽITI

3018. PRIČAO NAM JE Mu'alla, njemu prenio
Vuhejb od Ejjuba, on od Ebu-Kilabe, a (ovaj) od
Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je grupa od
osam ljudi (plemena) Ukl došla Vjerovjesniku,
sallallahu alejhi ve sellem, jer su teško podnosili
boravak u Medini (bili su oboljeli) i rekli:

– Allahov Poslaniče, potraži nam mlijeka!
– Nemam vam ništa dati osim da se priključite
krdu deva – rekao je Resulullah, sallallahu alejhi
ve sellem.

– Tada su oni otišli, pili mokraću i mlijeko deva dok
nisu ozdravili i udebljali se. Potom su pobili pastire,
otjerali to krdo deva i vratili se u nevjerovanje
nakon što su primili islam. Zatražena je pomoć od
Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, tako da
je on poslao potjernicu i nije se ni razdanilo, a oni
su dovedeni. Tada su im odsječene ruke i noge,

بَابُ هَلْ لِلْأَسِيرِ أَنْ يَقْتُلَ وَيَخْدَعُ
الَّذِينَ أَسْرَوْهُ حَتَّى يَنْجُو مِنَ الْكُفْرِ

فِيهِ الْمَسْوَرُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

بَابُ إِذَا حَرَّقَ الْمُشْرِكُ الْمُسْلِمَ هَلْ يُحْرَقُ

٣٠١٨. حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ عَنْ
أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُ أَنَّ رَهْطًا مِنْ عُكْلٍ ثَمَانِيَةٍ قَدِمُوا عَلَى النَّبِيِّ ﷺ
فَاجْتَوَوْا الْمَدِينَةَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ ابْغِنَا رِشْلًا
قَالَ مَا أَجِدُ لَكُمْ إِلَّا أَنْ تَلْحَقُوا بِالدَّوْدِ فَانْطَلَقُوا
فَشَرِبُوا مِنْ أَبْوَاهِهَا وَأَلْبَانِهَا حَتَّى صَحُّوا وَسَمِنُوا
وَقَتَّلُوا الرَّاغِيَّ وَاسْتَأْفَوْا الدَّوْدَ وَكَفَرُوا بَعْدَ
إِسْلَامِهِمْ فَاتَى الصَّرِيخُ النَّبِيَّ ﷺ فَبَعَثَ الطَّلَبَ
فَمَا تَرَجَّلَ النَّهَارُ حَتَّى أَتَى بِهِمْ فَقَطَعَ أَيْدِيَهُمْ
وَأَرْجُلَهُمْ ثُمَّ أَمَرَ بِمَسَامِيرَ فَأُحْمِيَتْ فَكَحَلَهُمْ
بِهَا وَطَرَحَهُمْ بِالْحَرَّةِ يَسْتَسْقُونَ فَمَا يُسْقَوْنَ

¹ Podijeljena su mišljenja pravnika o gornjem pitanju. Imam Malik i još neki pravници smatraju da zarobljeniku nije dozvoljeno bježanje ako mu je osiguran život i vjeroispovijest. Ešheb ima suprotno mišljenje i dozvoljava zarobljeniku i da ubije onoga ko bi mu tražio otkupninu za oslobođenje, a Ebu-Hanife dodaje da ugovor sklopljen o otkupnini nije zakonit.

Šafija dozvoljava zarobljeniku da pobjegne i pored date riječi vjernosti gospodar, samo da sa sobom ne nosi ništa od njegovog imetka.

Mnogi pravници kažu: ako zarobljenik nije dao riječ vjernosti, dozvoljeno mu je bjekstvo, pomoću paljenja zgrade zatvora, plijenjenja imovine ili ubistva neprijatelja. – A neki pravници to dozvoljavaju i zarobljeniku koji je dao riječi vjernosti gospodar, smatrajući da je to obećanje iznuđeno od zarobljenika i ono je kao takvo bespravno.

zatim je naredio pa su ugrijani ekseri i njima im podvlačena surma. Poslije su bačeni u Harru, molili vodu, ali nisu napajani i tako su umrli.

Ebu-Kilbe je izjavio: “Oni su pobili (pastire), ukrali (deve), borili se protiv Allaha i Njegova Poslanika i pravili nered na zemlji.”²

POGLAVLJE

3019. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu prenio Lejs od Junusa, (ovaj) od Ibn-Šihaba, (a on) od Seida b. Musejbeba i Ebu-Selema, da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao:

– Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: “Nekog od ranijih vjetrovjesnika ujeo je mrav pa je on naredio i to mravlje naselje je bilo spaljeno. Potom mu je Allah objavio: ‘Zar što te je ugrizao jedan mrav, ti spali jednu od skupina koja veliča Allaha!’”

PALJENJE KUĆA I PALMI

3020. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu prenio Jahja od Isma‘ila, koji je rekao:

– Pričao mi je Kajs b. Ebu-Hazim i izjavio: Kazao mi je Džerir: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao mi je: “Hoćeš li me riješiti Zul-Halese”, a to je kuća u Has‘amu, koja se zove Jemenska Ka‘ba.

– Potom sam – kaže Džerir – krenuo sa stotinu pedeset konjanika (plemena) Ahmesa. Oni su bili dobri konjanici, a ja – kaže Džerir – nisam bio stalan na konjima. Tada me Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, udari po prsima tako da sam na svojim grudima vidio trag njegovih prsta i reče:

– Allahu moj, učvrsti ga i učini predvodnikom, koji će upućivati na Pravi put!

Potom je on krenuo do nje, srušio je i zapalio je, onda poslao (čovjeka) do Allahovog Poslanika, sallallahu

حَتَّى مَاتُوا قَالَ أَبُو قَلَابَةَ قَتَلُوا وَسَرَقُوا وَحَارَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ﷺ وَسَعَوْا فِي الْأَرْضِ فَسَادًا .

بَاب

٣٠١٩. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ وَأَبِي سَلَمَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ قَرَصَتْ نَمْلَةٌ نَبِيًّا مِنَ الْأَنْبِيَاءِ فَأَمَرَ بِقَرْيَةِ النَّمْلِ فَأُحْرِقَتْ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ أَنْ قَرَصَتْكَ نَمْلَةٌ أَحْرَقْتَ أُمَّةً مِنَ الْأُمَمِ تُسَبِّحُ .

بَاب حَرْقِ الدُّورِ وَالنَّخِيلِ

٣٠٢٠. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنِي قَيْسُ بْنُ أَبِي حَازِمٍ قَالَ قَالَ لِي جَرِيرٌ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَلَا تُرِيدُنِي مِنْ ذِي الْخَلَصَةِ وَكَانَ بَيْتًا فِي خَثْعَمَ يُسَمَّى كَعْبَةَ الْيَمَانِيَةِ قَالَ فَانْطَلَقْتُ فِي خَمْسِينَ وَمِائَةِ فَارِسٍ مِنْ أَحْمَسَ وَكَانُوا أَصْحَابَ خَيْلٍ قَالَ وَكُنْتُ لَا أَتُبْتُ عَلَى الْخَيْلِ فَضَرَبَ فِي صَدْرِي حَتَّى رَأَيْتُ أَثَرَ أَصَابِعِهِ فِي صَدْرِي وَقَالَ اللَّهُمَّ ثَبِّتْهُ وَاجْعَلْهُ هَادِيًا مَهْدِيًّا فَانْطَلَقَ إِلَيْهَا فَكَسَرَهَا وَحَرَقَهَا ثُمَّ بَعَثَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يُخْبِرُهُ

² Naslov pod kojim je naveden ovaj hadis ukazuje da se ima pravo uzvratiti istom mjerom. Harra je kamenjar u blizini Medini. Ovaj hadis je ponovljen pod brojem 233.

alejhi ve sellem, da ga obavijesti, pa je Džerirov izaslanik rekao:

– Tako mi Onoga koji te je s Istinom poslao, nisam ti se vratio dok je nisam ostavio kao devca prazne utrobe, odnosno ošugana (tj. uništio je).

Tada je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, pet puta blagoslovio konje Ahmesa i njihove ljude.¹

3021. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njemu saopćio Sufjan od Musaa b. Ukbe, (on) od Nafija (a ovaj) od Ibn-Omera, koji je izjavio:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, spalio je palme Benu-Nedira.²

UBIJANJE IDOLOPOKLONIKA KOJI SPAVA

3022. PRIČAO NAM JE Ali b. Muslim, a njemu Jahja b. Zekerijja b. Ebu-Zaide:

– Pričao mi je moj otac od Ebu-Ishaka, a (on) da je Bera' b. Azib, radijallahu anhum, rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je jednu grupu ensarija do Ebu-Rafija da ga ubiju. Jedan njihov čovjek je ušao u tvrđavu. – Ušao sam – rekao je on – u staju njihovih konja i oni su – kaže on – zaključali vrata tvrđave. Pošto su izgubili jednog svoga magarca, izišli su da ga traže. Među onima što su izišli, izišao sam i ja, prikazujući se da ga tražim s njima. Konačno su našli magarca i ušli, a ušao sam i ja.”

Vrata tvrđave noću su zaključavali i ključeve ostavljali u jedno udubljenje u zidu, koga je on vidio.

– Pošto su oni zaspali, uzeo sam ključeve – kaže on – otvorio vrata tvrđave, ušao k njemu i zovnuo:

فَقَالَ رَسُولُ جَرِيرٍ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا جِئْتُكَ حَتَّى تَرْكُتْهَا كَأَنَّهَا جَمَلٌ أَجُوفٌ أَوْ أَجْرَبٌ قَالَ فَبَارَكَ فِي خَيْلِ أَحْمَسَ وَرِجَالِهَا خَمْسَ مَرَّاتٍ .

٣٠٢١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ حَرَّقَ النَّبِيُّ ﷺ نَخْلَ بَنِي النَّضِيرِ .

بَابُ قَتْلِ الْمُشْرِكِ النَّائِمِ

٣٠٢٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ زَكَرِيَّاءَ بْنِ أَبِي زَائِدَةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ رَهْطًا مِنَ الْأَنْصَارِ إِلَى أَبِي رَافِعٍ لِيَقْتُلُوهُ فَانْطَلَقَ رَجُلٌ مِنْهُمْ فَدَخَلَ حِصْنَهُمْ قَالَ فَدَخَلْتُ فِي مَرْبِطِ دَوَابِّ لَهُمْ قَالَ وَأَغْلَقُوا بَابَ الْحِصْنِ ثُمَّ إِنِّي أَتَيْتُهُمْ فَقَدُوا حِمَارًا لَهُمْ فَخَرَجُوا يَطْلُبُونَهُ فَخَرَجْتُ فِيمَنْ خَرَجَ أَرِيهِمْ أَنِّي أَطْلُبُهُ مَعَهُمْ فَوَجَدُوا الْحِمَارَ فَدَخَلُوا وَدَخَلْتُ وَأَغْلَقُوا بَابَ الْحِصْنِ لَيْلًا فَوَضَعُوا الْمِفَاتِيحَ فِي كَوَّةٍ حَيْثُ أَرَاهَا فَلَمَّا نَامُوا أَخَذْتُ الْمِفَاتِيحَ فَفَتَحْتُ بَابَ الْحِصْنِ ثُمَّ دَخَلْتُ عَلَيْهِ

¹ Ova je akcija izvedena dva mjeseca prije Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, smrti. U Zul-Halesi, naselju iznad Mekke, bijaše kip plemena Devs, koga su obožavala još neka plemena, kitili ga skupocjenim ogrlicama i prinosili mu žrtve.

² Navedeni postupak dozvoljava se samo kada nema nikakvog drugog načina za osvojenje utvrde okorjelog neprijatelja.

“O, Ebu-Rafi’!” On mi se odazva. Ja sam krenuo prema tom glasu i udario ga, a on kriknu. Tada sam izišao, potom došao i vratio se, kao da mu pomognem, i zovnuo: “O, Ebu-Rafi’”, a izmijenio sam svoj glas.

– Šta ti je, teško ti se majci! – reče on.

– Šta hoćeš? – upitah.

– Ne znam, reče, neko mi je ušao i udario me.

– Tada sam stavio – kaže Ensarija – svoju sablju na njegov stomak i navalio se na njega tako da sam tukao po svakoj kosti, onda izišao izbezumljen, došao na njihove ljestve da se spustim iz tvrđave. Tada sam pao i uganuo nogu. Potom sam izišao do svojih drugova i rekao: “Ja neću ići dok ne čujem naricanje.”

– I nisam otišao dok nisam čuo kukanje za Ebu-Rafijom, trgovcem stanovnika Hidžaza. Potom sam – kaže on – ustao i nisam imao nikakve slabosti. Tako smo došli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i to mu saopćili.

3023. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Jahja b. Adem, ovome Jahja b. Ebu-Zaide od svoga oca, (a on) od Ebu-Ishaka, (ovaj) od Beraa b. Aziba, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je jednu grupu ensarija do Ebu-Rafija, pa mu je Abdullah b. Atik ušao u kuću noću i ubio ga dok je on spavao.³

فَقُلْتُ يَا أَبَا رَافِعٍ فَأَجَابَنِي فَتَعَمَّدْتُ الصَّوْتُ
فَضْرِبْتُهُ فَصَاحَ فَخَرَجْتُ ثُمَّ جِئْتُ ثُمَّ رَجَعْتُ
كَأَنِّي مُعِيْثٌ فَقُلْتُ يَا أَبَا رَافِعٍ وَغَيَّرْتُ صَوْتِي
فَقَالَ مَا لَكَ لَأُمِّكَ الْوَيْلُ قُلْتُ مَا شَأْنُكَ قَالَ
لَا أَدْرِي مَنْ دَخَلَ عَلَيَّ فَضْرَبَنِي قَالَ فَوَضَعْتُ
سَيْفِي فِي بَطْنِهِ ثُمَّ تَحَامَلْتُ عَلَيْهِ حَتَّى قَرَعَ
الْعَظْمَ ثُمَّ خَرَجْتُ وَأَنَا دَهْشُ فَاتَيْتُ سُلَامًا لَهُمْ
لَأَنْزِلَ مِنْهُ فَوَقَعْتُ فَوُثِّتُ رَجُلِي فَخَرَجْتُ إِلَى
أَصْحَابِي فَقُلْتُ مَا أَنَا بِبَارِحٍ حَتَّى أَسْمَعَ النَّاعِيَةَ
فَمَا بَرِحْتُ حَتَّى سَمِعْتُ نَعَايَا أَبِي رَافِعٍ تَاجِرِ
أَهْلِ الْحِجَازِ قَالَ فَقُمْتُ وَمَا بِي قَلْبَةً حَتَّى أَتَيْنَا
النَّبِيَّ ﷺ فَأَخْبَرْنَاهُ.

٣٠٢٣. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى
ابْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ
أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ ابْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا
قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ رَهْطًا مِنَ الْأَنْصَارِ إِلَى
أَبِي رَافِعٍ فَدَخَلَ عَلَيْهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَتِيكَ بَيْتَهُ لَيْلًا
فَقَتَلَهُ وَهُوَ نَائِمٌ.

³ Navedeni prepad izveden je uz ramazan 6. godine po Hidžri u Hajberu. S Abdullahom b. Atikom bili su još: Abdullah b. Utejbe, Abdullah b. Unejs, Ebu-Katade, Esved b. Huza'a, Mes'ud b. Sinan i Abdullah b. Ukbe. Rafi' je bio inicijator i glavni organizator brojnih akcija i napada na muslimanska naselja.

NE PRIŽELJKUJTE SUKOB S NEPRIJATELJEM

3024. PRIČAO NAM JE Jusuf b. Musa, njemu Asim b. Jusuf Jerbu'i, a (ovome) Ebu-Ishak Fezari od Musaa b. Ukbe, koji je rekao:

– Pričao mi je Salim Ebu-Nadr, oslobođeni rob Umera b. Ubejdullaha: “Bio sam njegov pisar”, kaže on. Abdullah b. Ebu-Evfa mu je pisao, kada je otišao u Haruriju, te sam ja to pročitao, kad u njemu stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, za vrijeme nekog od svojih sukoba s neprijateljem sačekao da se sunce nagne.

3025. Potom sam ustao među ljude i rekao: “Ljudi! Nemojte priželjkivati susret s neprijateljem i molite Allaha za oprost, a kada se s njim susretnete budite ustrajni i znajte da je Džennet pod sjenkama sablji, a potom je rekao: Allahu, koji si objavio Knjigu, koji tjeraš oblake i poražavaš skupove, porazi ih i pomози nas protiv njih.” Musa b. Ukbe kaže da mu je pričao Salim Ebu-Nadr: “Bio sam pisar Umeru b. Ubejdullahu pa mu je – kaže Salim – došlo pismo od Abdullaha b. Ebi-Evfaa, radijallahu anhu, u kojem je stajalo da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: ‘Ne poželite sukob s neprijateljem!’”

3026. A Ebu-Amir je rekao:

– Pričao nam je Mugire b. Abdur-Rahman od Ebu-Zinada, (on) od A'redža, (ovaj) od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, (a on) od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je izjavio: “Ne poželite sukob s neprijateljem, a kada se s njim sukobite, budite postojani!”

بَاب لَا تَمْنُوا لِقَاءَ الْعَدُوِّ

٣٠٢٤. حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا عَاصِمُ ابْنُ يُونُسَ الْيَرْبُوعِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ الْفَزَارِيُّ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمُ أَبُو النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ كُنْتُ كَاتِبًا لَهُ قَالَ كَتَبَ إِلَيْهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أَوْفَى حِينَ خَرَجَ إِلَى الْحُرُورِيَّةِ فَقَرَأَتْهُ فَإِذَا فِيهِ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي بَعْضِ أَيَّامِهِ الَّتِي لَقِيَ فِيهَا الْعَدُوَّ أَنْتَظَرَ حَتَّى مَالَتْ الشَّمْسُ .

٣٠٢٥. ثُمَّ قَامَ فِي النَّاسِ فَقَالَ أَيُّهَا النَّاسُ لَا تَمْنُوا لِقَاءَ الْعَدُوِّ وَسَلُّوا اللَّهَ الْعَاقِبَةَ فَإِذَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاصْبِرُوا وَاعْلَمُوا أَنَّ الْجَنَّةَ تَحْتَ ظِلَالِ السُّيُوفِ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ مُنْزِلَ الْكِتَابِ وَمُجْرِي السَّحَابِ وَهَازِمَ الْأَحْزَابِ اهْزِمْهُمْ وَانْصُرْنَا عَلَيْهِمْ .
وَقَالَ مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ حَدَّثَنِي سَالِمُ أَبُو النَّضْرِ كُنْتُ كَاتِبًا لِعُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ فَاتَاهُ كِتَابُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا تَمْنُوا لِقَاءَ الْعَدُوِّ .

٣٠٢٦. وَقَالَ أَبُو عَامِرٍ حَدَّثَنَا مُغِيرَةُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا تَمْنُوا لِقَاءَ الْعَدُوِّ فَإِذَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاصْبِرُوا .

RAT JE VARKA

3027. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Abdur-Rezzak, (ovome) saopćio Ma'mer od Hemmama, (ovaj) od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, (a on) od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

– Umrijet će perzijski car, a neće proći dugo poslije (smrti) perzijskog cara, a umrijet će i bizantijski car, a neće proći dugo poslije (smrti) bizantijskog cara, a njihove će riznice biti sigurno podijeljene na Allahovom putu”,

3028. i rat nazva varkom.

3029. PRIČAO NAM JE Ebu-Bekr b. Asrem, (njemu) saopćio Abdullah, ovome Ma'mer od Hemmama b. Munebbiha, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Rat je varka.”

3030. PRIČAO NAM JE Sadeka b. Fadl, a njemu prenio Ibn-Ujejne od Amra, koji je čuo da je Džabir b. Abdullah, radijallahu anhuma, kazao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Rat je varka.”

بَابُ الْحَرْبِ خَدَعَةً

٣٠٢٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ هَلَكَ كِسْرَى ثُمَّ لَا يَكُونُ كِسْرَى بَعْدَهُ وَقِصْرٌ لِيَهْلِكَ ثُمَّ لَا يَكُونُ قِصْرٌ بَعْدَهُ وَلَتَقْسَمَنَّ كُنُوزُهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

٣٠٢٨. وَسَمَّى الْحَرْبَ خَدَعَةً .

٣٠٢٩. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ بُورٍ بْنُ أَصْرَمَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمَّى النَّبِيُّ ﷺ الْحَرْبَ خَدَعَةً .

٣٠٣٠. حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرِو سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ الْحَرْبُ خَدَعَةٌ .

LAGANJE U RATU

3031. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu prenio Sufjan od Amra b. Dinara, a (on) od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhum, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Ko je za (ubistvo) Ka'ba b. Ešrefa, jer on vrijeđa Allaha i Njegovog Poslanika?

– Hoćeš li, Allahov Poslaniče – rekao je Muhammed b. Mesleme – da ga ja ubijem?

– Da – odgovorio je on.

– Tada mu je on otišao – kaže Muhammed b. Mesleme – i rekao:

– Zaista nas je onaj – mislivši na Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem – opteretio (obavezama) i traži nam još i zekat, a Boga mi – rekao je – već nam je previše dosadio. Mi ga slijedimo i nećemo ga napustiti dok ne vidimo šta će biti s njim. I neprestano mu je govorio dok se nije uz njega smjestio i onda ga ubio.

MUČKO UBIJANJE RATNOG NEPRIJATELJA

3032. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu prenio Sufjan od Amra, (on) od Džabira, (a ovaj) od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

– Ko je za (ubiti) Ka'ba b. Ešrefa?

– Želiš li – upitao je Muhammed b. Mesleme – da ga ja ubijem?

– Da – odgovorio je on.

– Pa dozvoli mi! – rekao je Muhammed b. Mesleme.

– Kažem – reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – to sam ti već dozvolio.

بَابُ الْكَذِبِ فِي الْحَرْبِ

٣٠٣١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ مَنْ لِكَعْبِ بْنِ الْأَشْرَفِ فَإِنَّهُ قَدْ آذَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ أَتُحِبُّ أَنْ أَقْتُلَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَاتَاهُ فَقَالَ إِنَّ هَذَا يَعْنِي النَّبِيَّ ﷺ قَدْ عَنَانَا وَسَأَلَنَا الصَّدَقَةَ قَالَ وَأَيْضًا وَاللَّهِ لَتَمْلَنَهُ قَالَ فَإِنَّا قَدْ اتَّبَعْنَاهُ فَتَكْرَهُ أَنْ نَدْعَهُ حَتَّى نَنْظُرَ إِلَى مَا يَصِيرُ أَمْرُهُ قَالَ فَلَمْ يَزَلْ يُكَلِّمُهُ حَتَّى اسْتَمَكَّنَ مِنْهُ فَقَتَلَهُ .

بَابُ الْفَتْكِ بِأَهْلِ الْحَرْبِ

٣٠٣٢. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ لِكَعْبِ بْنِ الْأَشْرَفِ فَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ أَتُحِبُّ أَنْ أَقْتُلَهُ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَأَذَّنَ لِي فَأَقُولُ قَالَ قَدْ فَعَلْتُ .

KOJE LUKAVSTVO JE DOZVOLJENO
I OPREZNOST PREMA ONOM ČIJE SE
PREVARE BOJI

3033. Lejs je rekao:

– Prenio mi je Ukajl od Ibn-Šihaba, a (on) od Salima b. Abdullaha, a on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, koji je kazao:

“Otišao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i s njim Ubejd b. Ka‘b do Ibn-Sajjada, a pričalo se za njega da je u palmoviku. I kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao u palmovik, skrivao se za stabla palmi, a Ibn-Sajjad sjedaše na svojoj prostirci i mumljaše. Potom je majka Ibn-Sajjada ugledala Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i viknula: ‘O, Sajjadu, to ti je Muhammed!’

Tada je Ibn-Sajjad skočio i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Da ga je ostavila (na miru), objasnio bi sve.’”

بَابُ مَا يَجُوزُ مِنَ الْاِخْتِيَالِ
وَالْحَذَرِ مَعَ مَنْ يَخْشَى مَعْرَتَهُ

٣٠٣٣. قَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ
شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ قَالَ انْطَلَقَ رَسُولُ اللَّهِ
ﷺ وَمَعَهُ أَبِي بْنُ كَعْبٍ قَبْلَ ابْنِ صَيَّادٍ فَحَدَّثَ
بِهِ فِي نَخْلٍ فَلَمَّا دَخَلَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ النَّخْلَ
طَفِقَ يَتَّقِي بِجُدُوعِ النَّخْلِ وَابْنُ صَيَّادٍ فِي قَطِيفَةٍ
لَهُ فِيهَا رَمْرَمَةٌ فَرَأَتْ أُمُّ ابْنِ صَيَّادٍ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ
فَقَالَتْ يَا صَافٍ هَذَا مُحَمَّدٌ فَوَثَبَ ابْنُ صَيَّادٍ فَقَالَ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَوْ تَرَكَتُهُ بَيْنَ .

PJEVANJE PJESME U RATU I DIZANJE GLASA PRI KOPANJU KANALA

To su prenijeli Sehl i Enes od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a i Jezid od Seleme.

3034. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Ebul-Ahves, a (ovome) prenio Ebu-Ishak od Beraa, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Vidio sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, na dan (kopanja) hendeka (oko Medine) gdje prenosi zemlju, tako da mu je ona pokrila dlake na prsima. On je bio čovjek s dosta kose. Pjevao je pjesmu koju je spjevao Abdullah b. Revvaha:

“Allahu moj, da nije Tebe, ne bismo bili na Pravom putu,

ne bismo vjerovali niti bismo klanjali.

Spusti nam smirenost i učvrsti nam noge kada se sukobimo.

Zaista su nam neprijatelji učinili nasilje, i kada budu htjeli kakav nered, suprotstaviti ćemo se ponosno.”

Pjevao je ovu pjesmu povišenim glasom...

KO NIJE STABILAN NA KONJU

3035. PRIČAO MI JE Muhammed b. Abdullah b. Numejr, njemu prenio Ibn-Idris od Isma‘ila, (ovaj) od Kajsa, (a on) od Džerira, radijallahu anhu, koji je kazao:

– Od kada sam primio islam, nije mi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ništa skrivao, a kada bi me god vidio, osmjehnuo bi se.

بَاب الرَّجَزِ فِي الْحَرْبِ وَرَفْعِ الصَّوْتِ فِي حَفْرِ الْخَنْدَقِ

فِيهِ سَهْلٌ وَأَنْسٌ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ وَفِيهِ يَزِيدٌ عَنْ سَلَمَةَ .

٣٠٣٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَوْمَ الْخَنْدَقِ وَهُوَ يَنْقُلُ التُّرَابَ حَتَّى وَارَى التُّرَابُ شَعَرَ صَدْرِهِ وَكَانَ رَجُلًا كَثِيرَ الشَّعْرِ وَهُوَ يَرْجُزُ بِرَجَزِ عَبْدِ اللَّهِ اللَّهُمَّ لَوْلَا أَنْتَ مَا اهْتَدَيْنَا .

وَلَا تَصَدَّقْنَا وَلَا صَلِّينَا

فَأَنْزِلْ سَكِينَةً عَلَيْنَا .

وَتَبَّتِ الْأَقْدَامُ إِنْ لَاقَيْنَا

إِنَّ الْأَعْدَاءَ قَدْ بَغَوْا عَلَيْنَا .

إِذَا أَرَادُوا فِتْنَةً أَبِينَا

يَرْفَعُ بِهَا صَوْتَهُ .

بَاب مَنْ لَا يَثْبُتُ عَلَى الْخَيْلِ

٣٠٣٥. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا ابْنُ إِدْرِيسَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ عَنْ جَرِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَا حَجَبَنِي النَّبِيُّ ﷺ مِنْهُ أَسْلَمْتُ وَلَا رَأَيْتُ إِلَّا تَبَسَّمَ فِي وَجْهِهِ .

3036. Potužio sam mu se da nisam čvrst na konjima, a on me udari svojom rukom po grudima i reče: “Allahu moj, učvrsti ga i učini ga predvodnikom koji će upućivati na Pravi put!”

LIJEČENJE RANE SPALJENOM
ROGOZINOM (HASUROM) I DA ŽENA
SAPIRE KRV S LICA SVOGA OCA
I DONOSI VODU U ŠTITU

3037. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, a (ovome) Ebu-Hazim:

– Pitali su Sehla b. Sa‘da Sa‘idija, radijallahu anhu: “Čime je liječena rana Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?”

– Nema niko da to bolje zna od mene – odgovorio je Sehl.

– Alija je donosio vodu u svom štitu, a ona – mislio je na Fatimu – sapirale krv s njegovog lica. Tada je uzeta jedna rogozina (hasura), koja je spaljena, pa je njome zatrpana rana Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

POKUĐENA JE PREPIRKA I PODVOJENOST
U RATU I KAZNA ZA ONOGA KO JE
NEPOKORAN SVOME STARJEŠINI

Uzvišeni Allah je rekao: “Ne prepirite se pa da oslabite i ode vam snaga!”

Katade je riječ *er-rihu* protumačio: “... rat”.¹

٣٠٣٦. وَلَقَدْ شَكَوْتُ إِلَيْهِ إِنِّي لَا أَثْبُتُ عَلَى الْخَيْلِ فَضَرَبَ بِيَدِهِ فِي صَدْرِي وَقَالَ اللَّهُمَّ ثَبِّتْهُ وَاجْعَلْهُ هَادِيًا مَهْدِيًا .

بَابُ دَوَاءِ الْجُرْحِ بِإِخْرَاقِ الْحَصِيرِ
وَعَسَلِ الْمَرْأَةِ عَنْ أَبِيهَا الدَّمَ
عَنْ وَجْهِهِ وَحَمَلِ الْمَاءِ فِي الثُّرْسِ

٣٠٣٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَبُو حَازِمٍ قَالَ سَأَلُوا سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بِأَيِّ شَيْءٍ دُورِيَ جُرْحُ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ مَا بَقِيَ مِنَ النَّاسِ أَحَدٌ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي كَانَ عَلِيٌّ يَجِيءُ بِالْمَاءِ فِي ثُرْسِهِ وَكَانَتْ يَغْنِي فَاطِمَةُ تَغْسِلُ الدَّمَ عَنْ وَجْهِهِ وَأَخَذَ حَصِيرًا فَأَخْرَقَ ثُمَّ حَشَى بِهِ جُرْحَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ .

بَابُ مَا يُكْرَهُ مِنَ التَّنَازُعِ وَالِاخْتِلَافِ
فِي الْحَرْبِ وَعُقُوبَةُ مَنْ عَصَى إِمَامَهُ

وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى (وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ) قَالَ قَتَادَةُ الرِّيحُ الْحَرْبُ .

¹ Cijeli prijevod 45. i 46. ajeta poglavlja El-Enfal glasi:

“O vjernici, kad se s kakvom četom sukobite, smjeli budite i neprestano Allaha spominjite da biste postigli što želite, i pokoravajte se Allahu i Poslaniku Njegovom, i ne prepirite se da ne biste klonuli i bez borbenog duha ostali; i budite izdržljivi, jer Allah je, zaista, na strani izdržljivih.”

U svakom poslu, a naročito u borbi, mora se uložiti maksimum truda, rada i zalaganja i onda se nadati Allahovoj pomoći. Pored svega toga, u zajednici mora vladati sloga, jedinstvo i pokornost rukovodiocima. U protivnom, slabi su izgledi za uspjeh.

3038. PRIČAO NAM JE Jahja, njemu prenio Veki' od Šu'be, (ovaj) od Seida b. Ebu-Burde, (on) od svoga oca, (a ovaj) od svoga djeda, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao u Jemen Mu'aza i Ebu-Musaa i rekao:

– Olakšavajte a ne otežavajte, razveseljavajte a ne razbijajte, slažite se a ne podvajajte se!

3039. PRIČAO NAM JE Amr b. Halid, njemu Zuhejr, a (ovome) Ebu-Ishak, koji je rekao:

– Čuo sam kako Bera b. Azib, radijallahu anhuma, kaže: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odredio je pješacima na dan (Bitke) na Uhudu – a bilo je pedeset ljudi – Abdullaha b. Džubejra i rekao: ‘Ako vidite da nas grabe ptice, vi se ne mičite sa vašeg mjesta (u klancu) dok se po vas ne pošalje, a ako vidite da smo pobijedili neprijatelje i da ih već gazimo, ne krećite dok se po vas ne pošalje. Pa su ih muslimani potisli (pobijedili).”

– Allaha mi – rekao je Bera – ja sam vidio njihove žene kako bježe i narukvice im se vide, a njihove haljine uzdignute iznad koljenica.

Poslije su drugovi Abdullaha b. Džubejra vikali: “Plijen!”, tj. “Plijen, narode! Pobijedili su naši drugovi, šta čekate!”

Tada je Abdullah, b. Džubejr kazao:

– Zar ste zaboravili šta vam je rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem?

– Allaha mi – rekli su – ići ćemo onoj skupini da dobijemo dio plijena. – Pošto su im oni došli, okrenula su im se lica (na prvotne položaje) i bili su poraženi, a to je: “... dok vas je Poslanik zvao iza vas...”¹

Tada je uz Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem,

٣٠٣٨. حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ بَعَثَ مُعَاذًا وَأَبَا مُوسَى إِلَى الْيَمَنِ قَالَ يَسِّرَا وَلَا تُعَسِّرَا وَبَشِّرَا وَلَا تُنْفِرَا وَتَطَاوَعَا وَلَا تَخْتَلِفَا.

٣٠٣٩. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يُحَدِّثُ قَالَ جَعَلَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى الرَّجَالِ يَوْمَ أُحُدٍ وَكَانُوا خَمْسِينَ رَجُلًا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جُبَيْرٍ فَقَالَ إِنْ رَأَيْتُمُونَا تَخْطِفُنَا الطَّيْرُ فَلَا تَبْرَحُوا مَكَانَكُمْ هَذَا حَتَّى أُرْسَلَ إِلَيْكُمْ وَإِنْ رَأَيْتُمُونَا هَزَمْنَا الْقَوْمَ وَأَوْطَانَاهُمْ فَلَا تَبْرَحُوا حَتَّى أُرْسَلَ إِلَيْكُمْ فَهَزَمُوهُمْ قَالَ فَأَنَا وَاللَّهِ رَأَيْتُ النِّسَاءَ يَشْتَدِدْنَ قَدْ بَدَتْ خَلَاجِلُهُنَّ وَأَسْوَقُهُنَّ رَافِعَاتٍ ثِيَابَهُنَّ فَقَالَ أَصْحَابُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جُبَيْرٍ الْغَنِيْمَةَ أَيُّ قَوْمِ الْغَنِيْمَةِ ظَهَرَ أَصْحَابُكُمْ فَمَا تَتَّظَرُونَ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جُبَيْرٍ أَنْسَيْتُمْ مَا قَالَ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالُوا وَاللَّهِ لَنَأْتِيَنَّ النَّاسَ فَلَنُصِيبَنَّ مِنَ الْغَنِيْمَةِ فَلَمَّا أَتَوْهُمْ صُرِفَتْ وُجُوهُهُمْ فَأَقْبَلُوا مِنْهُمْ مِيزِينَ فَذَكَ إِذْ يَدْعُوهُمْ الرَّسُولُ فِي أَخْرَاهُمْ فَلَمْ يَبْقَ

¹ Cijeli prijevod 152. i 153. ajeta poglavlja Ali-Imran, koji govore o Bitki na Uhudu, glasi:

“Allah je ispunio obećanje svoje kada ste neprijatelje, voljom Njegovom, nemilice ubijali. Ali kada ste duhom klonuli i o svom položaju se raspravljati počeli, kada niste poslušali, a On vam je bio ukazao na ono što vam je drago – jedni od vas su željeli ovaj svijet, a drugi onaj svijet, onda je On, da bi vas iskušao, učinio da uzmaknete ispred njih. I On vam je već oprostio, jer je Allah neizmjereno dobar prema vjernicima!

Kada ste uzimali, ne obazirući se ni na koga, dok vas je Poslanik zvao iza vas, Allah vas je kaznio porazom zato što ste i vi njemu jad zadali – da se ožalostite zbog onoga što vam je izmaklo i zbog onog što vas je zadesilo. – Allah dobro zna ono što radite. Neprijateljska vojska se probila preko položaja koji su muslimani napustili i tako im prišli s leđa, i tako je već dobijena bitka pretvorena u poraz.”

ostalo samo 12 ljudi. Poginulo je naših sedamdeset. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovi ljudi onesposobili su na Dan Bedra stotinu četrdeset idolopoklonika: zarobljenika sedamdeset, a poginulih sedamdeset.

Tada je je Ebu-Sufjan tri puta viknuo: “Je li u toj skupini Muhammed?”

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je ashabima da mu odgovore.

Potom je tri puta viknuo: “Je li u toj skupini Ibn-Ebi-Kuhafe?” (Ebu-Bekr)

Zatim je tri puta upitao: “Je li u toj skupini Ibnul-Hattab?”

Poslije se vratio svojim drugovima i rekao: “Što se tiče ovih, oni su pobijeni.”

Tada se Omer nije mogao savladati pa je uzviknuo: “Allaha mi, lažeš, Allahov neprijatelju! Oni koje si ti nabrojio uistinu su svi živi, a tebi ostaje zlo koje će te snaći.”

– Ovo je dan (odmazde) za Dan Bedra – odgovorio je Sufjan – a rat je promjenljive sreće. Sigurno ćete naći u svom narodu unakaženih, što nisam naredio, a mene neće zadesiti zlo. Zatim je počeo skandirati: “Uzvišen budi, Hubelu! Uzvišen budi, Hubelu!”

– Zar mu nećete odgovoriti! – reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

– Šta ćemo kazati, Allahov Poslaniče?, upitali su.

– Recite – kazao je: “Allah je najveći i najuzvišeniji.”

– Mi imamo – rekao je Sufjan-Uzzaa, a vi nemate Uzzaa.

Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao:

– Zar mu nećete odgovoriti!

– Šta ćemo mu odgovoriti, Allahov Poslaniče?

– upitali su.

– Odgovorite – rekao je on: “Allah je naš zaštitnik, a vi nemate zaštitnika.”²

مَعَ النَّبِيِّ ﷺ غَيْرُ اثْنَيْ عَشَرَ رَجُلًا فَأَصَابُوا مِنَّا سَبْعِينَ وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ وَأَصْحَابُهُ أَصَابُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ يَوْمَ بَدْرٍ أَرْبَعِينَ وَمِائَةً سَبْعِينَ أَسِيرًا وَسَبْعِينَ قَتِيلًا فَقَالَ أَبُو سُفْيَانَ أَفِي الْقَوْمِ مُحَمَّدٌ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ فَفَنَهَاهُمْ النَّبِيُّ ﷺ أَنْ يُجِيبُوهُ ثُمَّ قَالَ أَفِي الْقَوْمِ ابْنُ أَبِي قُحَافَةٍ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ثُمَّ قَالَ أَفِي الْقَوْمِ ابْنُ الْخَطَّابِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ثُمَّ رَجَعَ إِلَى أَصْحَابِهِ فَقَالَ أَمَّا هَؤُلَاءِ فَقَدْ قُتِلُوا فَمَا مَلَكَ عُمَرُ نَفْسَهُ فَقَالَ كَذَبْتَ وَاللَّهِ يَا عَدُوَّ اللَّهِ إِنَّ الَّذِينَ عَدَدْتَ لَأَحْيَاءَ كُلُّهُمْ وَقَدْ بَقِيَ لَكَ مَا يَسُوءُكَ قَالَ يَوْمَ يَوْمٍ بَدْرٍ وَالْحَرْبُ سَجَالٌ إِنَّكُمْ سَتَجِدُون فِي الْقَوْمِ مِثْلَهُ لَمْ أَمُرْ بِهَا وَلَمْ تَسْؤُنِي ثُمَّ أَخَذَ يَرْتَجِزُ أُعْلُ هُبَلُ أُعْلُ هُبَلُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَلَا تُجِيبُوا لَهُ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا نَقُولُ قَالَ قُولُوا اللَّهُ أَعْلَى وَأَجَلُ قَالَ إِنَّ لَنَا الْعِزَّةَ وَلَا عِزَّةَ لَكُمْ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَلَا تُجِيبُوا لَهُ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا نَقُولُ قَالَ قُولُوا اللَّهُ مُؤَلَانَا وَلَا مَوْلَى لَكُمْ .

2 Hubel je kip Arapa koji je bio smješten u Ka'bi, a Uzza je kip samo Kurejšija. Ime Uzza imalo je i jedno stablo u plemenu Gatafen koga su pripadnici ovog plemena obožavali pa je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom poslao Halida ibn Velida i on ga je posjekao.

KADA SE LJUDI UPLAŠE NOĆU

3040. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu prenio Hammad od Sabita, a (on) da je Enes, radijallahu anhu, rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je najljepši, najdarežljiviji i najhrabriji. Jedne noći – kaže Enes – uplašili su se stanovnici Medine, kada su čuli neki glas, pa je – kaže Enes – izišao pred njih Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na konju Ebu-Talhe koji je bio bez sedla, opasan svojom sabljom, i rekao: “Ne plašite se! Ne plašite se!” Poslije je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio: “Uvjerio sam se da je kao more”, misleći na konja.

KO UGLEDA NEPRIJATELJA I POVIČE IZ SVEGA GLASA: “EVO NEPRIJATELJSKOG NAPADA!”, TAKO DA LJUDI ČUJU

3041. PRIČAO NAM JE Mekki b. Ibrahim, njemu saopćio Jezid b. Ebu-Ubejd od Seleme, da je on obavijestio Jezida i rekao:

– Izišao sam iz Medine idući prema Gabetu.¹ Kada sam bio u klancu Gabeta, susreo me rob Abdur-Rahmana b. Avfa.
– Teško tebi! – rekoh.
– Šta ti je?
– Otete su Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, deve muzare – reče.
– Ko ih je ugrabio? – upitao sam.
– Gatafan i Fezare (plemena) – reče on.

Tada sam jako viknuo tri puta: “Evo neprijateljskog napada!”, da čuju oni između dva krša Medine.

Potom sam požurio i sustigao ih, a oni su ih već bili ugrabili. Tada sam ih počeo gađati strijelama i govorio: “Ja sam Ibn-Ekva”, a ovaj dan je dan

بَاب إِذَا فَزَعُوا بِاللَّيْلِ

٣٠٤٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَحْسَنَ النَّاسِ وَأَجْوَدَ النَّاسِ وَأَشَجَعَ النَّاسِ قَالَ وَقَدْ فَزَعَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ لَيْلَةً سَمِعُوا صَوْتًا قَالَ فَتَلَقَّاهُمُ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى فَرَسٍ لِأَبِي طَلْحَةَ عُرِّيَ وَهُوَ مُتَقَلِّدٌ سَيْفَهُ فَقَالَ لَمْ تَرَاعُوا لَمْ تَرَاعُوا ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَجَدْتُهُ بَحْرًا يَعْنِي الْفَرَسَ .

بَاب مَنِ رَأَى الْعَدُوَّ فَنَادَى بِأَعْلَى صَوْتِهِ يَا صَبَاحَا حَتَّى يُسْمَعَ النَّاسَ

٣٠٤١. حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ قَالَ خَرَجْتُ مِنَ الْمَدِينَةِ ذَاهِبًا نَحْوَ الْعَابَةِ حَتَّى إِذَا كُنْتُ بِبُيُوتِ الْعَابَةِ لَقِيتُنِي غَلَامٌ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ قُلْتُ وَيْحَكَ مَا بِكَ قَالَ أَخَذْتُ لِقَاحُ النَّبِيِّ ﷺ قُلْتُ مَنْ أَخَذَهَا قَالَ غَطَفَانُ وَفَزَارَةُ فَصَرَخْتُ ثَلَاثَ صَرَخَاتٍ أَسَمِعْتُ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا يَا صَبَاحَا يَا صَبَاحَا ثُمَّ انْدَفَعْتُ حَتَّى أَلْقَاهُمْ وَقَدْ أَخَذُوهُمْ فَجَعَلْتُ أَرْمِيهِمْ وَأَقُولُ أَنَا ابْنُ الْأَكْوَعِ وَالْيَوْمُ يَوْمُ الرُّضْعِ

¹ Gabe je naselje 12 milja sjeverno od Medine na putu za Siriju.

vaše propasti”, i oslobodio sam deve od njih prije nego su se i napile (vode) i krenuo da ih gonim. Poslije me susrete Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i ja rekoh:

– Ljudi su žedni i ja sam ih požurio da popiju svoj napitak (devijeg mlijeka). Šalji potjeru za njima!

– Ibn-Ekva², reče on, uspio si (vratiti deve) i budi milostiv!

– Zaista će ljudi biti gostoljubivo primljeni u svom plemenu.

KO JE REKAO: “UZMI JE!
JA SAM SIN TOGA I TOGA”

Seleme je kazao: “Uzmi (strijelu), a ja sam sin Ekve’a!”

3042. PRIČAO NAM JE Ubejdullah (prenoseći) od Israila, a (on) od Ebu-Ishaka, koji je rekao:

– Jedan čovjek pitaše Beraa, radijallahu anhu:

“O, Ebu-Umare,² jeste li krenuli u bijeg na dan (Bitke) na Hunejnu, (jer ja sam tako čuo)?

– Što se tiče Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem – rekao je Bera’ – on nije krenuo da bježi. Ebu-Sufjan b. Haris držaše uzdu njegove mazge, pa kada su ga opkolili idolopoklonici, sišao je i počeo govoriti: “Ja sam vjerovjesnik i nema laži! Ja sam potomak Abdul-Muttaliba!”

I nije među ljudima tada bio niko hrabriji od njega.

فَاسْتَنْقَذْتُهَا مِنْهُمْ قَبْلَ أَنْ يَشْرَبُوا فَأَقْبَلْتُ بِهَا
أَسْوَفَهَا فَلَقِينِي النَّبِيُّ ﷺ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ
الْقَوْمَ عَطَاشٌ وَإِنِّي أَعَجَلْتُهُمْ أَنْ يَشْرَبُوا سَقَيْتُهُمْ
فَابْعَثْ فِي إِثْرِهِمْ فَقَالَ يَا ابْنَ الْأَكْوَعِ مَلَكَتْ
فَأَسْجَحُ إِنَّ الْقَوْمَ يَقْرَءُونَ فِي قَوْمِهِمْ .

بَابُ مَنْ قَالَ خُذْهَا وَأَنَا ابْنُ فُلَانٍ

وَقَالَ سَلَمَةُ خُذْهَا وَأَنَا ابْنُ الْأَكْوَعِ .

٣٠٤٢ . حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ
أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَأَلَ رَجُلٌ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ
فَقَالَ يَا أَبَا عُمَارَةَ أَوَلَيْتُمْ يَوْمَ حُنَيْنٍ قَالَ الْبَرَاءُ
وَأَنَا أَسْمَعُ أَمَّا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَمْ يُؤَلَّ يَوْمَئِذٍ كَانَ
أَبُو سُفْيَانَ بْنُ الْحَارِثِ أَخِذَا بَعْنَانَ بَغْلَتِهِ فَلَمَّا
غَشِيَهِ الْمُشْرِكُونَ نَزَلَ فَجَعَلَ يَقُولُ أَنَا النَّبِيُّ لَا
كَذِبَ أَنَا ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ قَالَ فَمَا رَأَيْتَ مِنَ النَّاسِ
يَوْمَئِذٍ أَشَدَّ مِنْهُ .

2 Ebu-Umare je nadimak Beraa.

KADA SE NEPRIJATELJ POKORI ODLUCI ČOVJEKA (MUSLIMANA)

3043. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu prenio Šu'be od Sa'da b. Ibrahima, (on) od Ebu-Umame, a to je Ibn-Sehl b. Hunejf, a (ovaj) od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Kada je (pleme) Benu-Kurejza pristalo da im sudi Sa'd, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je po njega. Sa'd je bio blizu njega. Došao je na magarcu i kada se približio, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

– Ustanite prema vašem prvaku!

Tada on dođe i sjede do Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, reče mu: “Ovi su pristali da im ti sudiš.”

– Ja presuđujem – reče on – da se ubije ko je učestvovao u borbi, a potomstvo da se zarobi.

– Zaista si im presudio po Allahovoj presudi – reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.¹

UBITI ZAROBLJENIKA I UBITI NEŠTO SVEZANO (ČOVJEKA ILI ŽIVOTINJU)

3044. PRIČAO NAM JE Isma'il i rekao:

– Pričao mi je Malik od Ibn-Šihaba, (on) od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, unišao (u Mekku) u godini oslobođenja ove varoši. Na glavi mu je bila kaciga. Kada je skide, dođe mu jedan čovjek i reče: “Ibn-Hatal (drži se) obješen za zastor Ka'be?”

– Ubijte ga – reče on.²

بَابُ إِذَا نَزَلَ الْعَدُوُّ عَلَى حُكْمِ رَجُلٍ

٣٠٤٣. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي أَمَامَةَ هُوَ ابْنُ سَهْلٍ ابْنِ حَنِيفٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ بَنُو قُرَيْظَةَ عَلَى حُكْمِ سَعْدِ هُوَ ابْنُ مُعَاذٍ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَكَانَ قَرِيبًا مِنْهُ فَجَاءَ عَلَى حِمَارٍ فَلَمَّا دَنَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قُومُوا إِلَيَّ سَيِّدُكُمْ فَجَاءَ فَجَلَسَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ لَهُ إِنَّ هَؤُلَاءِ نَزَلُوا عَلَى حُكْمِكَ قَالَ فَإِنِّي أَحْكُمُ أَنْ تُقْتَلَ الْمُقَاتِلَةُ وَأَنْ تُسَبَى الذَّرِّيَّةُ قَالَ لَقَدْ حَكَمْتَ فِيهِمْ بِحُكْمِ الْمَلِكِ .

بَابُ قَتْلِ الْأَسِيرِ وَقَتْلِ الصَّبْرِ

٣٠٤٤. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ دَخَلَ عَامَ الْفَتْحِ وَعَلَى رَأْسِهِ الْمُغْفَرُ فَلَمَّا نَزَعَهُ جَاءَ رَجُلٌ فَقَالَ إِنَّ ابْنَ خَطَلٍ مُتَعَلِّقٌ بِأَسْتَارِ الْكَعْبَةِ فَقَالَ اقْتُلُوهُ .

¹ Kurejšije su poslije poraza na Bedru sklopili vojni savez sa idolopokloničkim plemenima i Jevrejima okoline Medine, a jevrejsko pleme Benu-Kurejza je sklopilo s muslimanima ugovor o neutralnosti i međusobnom nenapadanju, koga se nisu pridržavali, nego potajno pomagali idolopoklonike.

U mjesecu ševvalu 5. godine po Hidžri Kurejšije su zajedničkim snagama napali Medinu da muslimane potpuno unište. U ovoj vojni zvanoj “Vojna saveznika” učestvovalo je i pleme Benu-Kurejza. Poslije poraza neprijatelja, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, organizovao je vojnu na ovo izdajničko pleme. Utvrda im je razorena i svi su privedeni na suđenje Sa'da b. Mu'aza, koga su sami predložili.

² Abdullah b. Hatal ubijen je svezan. Po primanju islama ubio je muslimana koji ga je kod sebe zaposlio

DA LI ĆE ČOVJEK (MUSLIMAN) PRISTATI
DA BUDE ROB TE O ONOME KOJI TO NEĆE
I O ONOME KOJI JE PRIJE SMAKNUĆA
KLANJAO DVA REKATA

3045. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu prenio Šu'ajb od Zuhrija, koji je rekao:

– Saopćio mi je Amr b. Ebu-Sufjan b. Esid b. Džarije Sekafi, a on je štićenik (plamena) Benu-Zuhra i (jedan) od drugova Ebu-Hurejre.

Zaista je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je četu od deset ljudi u izvidanje, a za zapovjednika odredio im je Asima b. Sabita Ensariju, djeda Asima b. Omera b. Hattaba. Oni su išli dok se nisu našli u Hede'etu, koji je između Usfana i Mekke. O njima je obaviješteno pleme od Huzejla, koji se zovu Benu-Lihjan. U borbu im je izišlo blizu dvije stotine ljudi. Svaki od njih bio je strijelac. Slijedili su ih po njihovim tragovima tako da su na jednom mjestu gdje su objedovali našli jednu vrstu datule kojom su se opksrbili u Medini i rekli: “Ovo je medinska datula”, pa su išli njihovim tragovima.

Kada ih je vidio Asim i njegovi drugovi, utekli su do na jednu uzvisinu. Taj ih je narod opkolio i vikao:

“Sidite i dajte nam vaše ruke, a vama je obećanje i ugovor (savezništva), i nećemo od vas nikoga ubiti!”

Tada je Asim b. Sabit, zapovjednik čete, kazao:

“Što se tiče mene, Boga mi, danas se ne dajem u štićeništvo nevjernika. Allahu moj, obavijesti o nama Tvoga Vjerovjesnika!”

Potom su oni odapeli strijele i ubili Asima sa još sedmericom, a tri čovjeka od njih predala su im

بَابُ هَلْ يَسْتَأْذِنُ الرَّجُلُ وَمَنْ لَمْ
يَسْتَأْذِنْ وَمَنْ رَكَعَ رَكْعَتَيْنِ عِنْدَ الْقَتْلِ

٣٠٤٥. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ
الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُمَرُو بْنُ أَبِي سُفْيَانَ بْنِ
أَسِيدِ بْنِ جَارِيَةَ الثَّقَفِيِّ وَهُوَ حَلِيفٌ لِبَنِي زُهْرَةَ
وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَشْرَةَ رَهْطٍ
سَرِيَّةً عَيْنًا وَأَمَرَ عَلَيْهِمْ عَاصِمُ بْنُ ثَابِتٍ الْأَنْصَارِيُّ
جَدَّ عَاصِمِ بْنِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ فَانْطَلَقُوا حَتَّى إِذَا
كَانُوا بِالْهَدَاةِ وَهُوَ بَيْنَ عُسْفَانَ وَمَكَّةَ ذُكِرُوا لِحَيٍّ
مِنْ هَذِيلٍ يُقَالُ لَهُمْ بَنُو لَحْيَانَ فَتَفَرَّوْا لَهُمْ قَرِيبًا
مِنْ مِائَتَيْ رَجُلٍ كُلُّهُمْ رَامٌ فَاقْتَضَوْا آثَارَهُمْ حَتَّى
وَجَدُوا مَا كُلُّهُمْ تَمَرًا تَرَوْدُوهُ مِنَ الْمَدِينَةِ فَقَالُوا
هَذَا تَمَرٌ يَثْرَبُ فَاقْتَضَوْا آثَارَهُمْ فَلَمَّا رَأَوْهُمْ عَاصِمُ
وَأَصْحَابُهُ لَجُّوا إِلَى فَذَفَدٍ وَأَحَاطَ بِهِمُ الْقَوْمُ فَقَالُوا
لَهُمْ أَنْزِلُوا وَأَعْطُونَا بِأَيْدِيكُمْ وَلَكُمْ الْعَهْدُ وَالْمِيثَاقُ
وَلَا نَقْتُلُ مِنْكُمْ أَحَدًا قَالَ عَاصِمُ بْنُ ثَابِتٍ أَمِيرُ
السَّرِيَّةِ أَمَّا أَنَا فَوَاللَّهِ لَا أَنْزِلُ الْيَوْمَ فِي ذِمَّةِ كَافِرٍ
اللَّهُمَّ أَخْبِرْ عَنَّا نَبِيَّكَ فَرَمَوْهُمْ بِالْغَيْلِ فَقَتَلُوا عَاصِمًا
فِي سَبْعَةِ فَنَزَلَ إِلَيْهِمْ ثَلَاثَةَ رَهْطٍ بِالْعَهْدِ وَالْمِيثَاقِ
مِنْهُمْ حُبَيْبُ الْأَنْصَارِيِّ وَابْنُ دَثَنَةَ وَرَجُلٌ آخَرٌ فَلَمَّا
اسْتَمَكَّنُوا مِنْهُمْ أَطْلَقُوا أَوْتَارَ قِسِيِّهِمْ فَأَوْثَقُوهُمْ

uz pristojnu plaću, a poslije se vratio u idolopoklonstvo. U Mekki je nabavio dvije pjevačice koje su na zborovima javno pjevale i citirale pjesme protiv islama i Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem.

se po datom obećanju i njihovom ugovoru. To su bili Hubejb Ensari, Ibn-Desine i još drugi čovjek (Abdullah b. Tarik). Kada su se kod njih smjestili, oni su pustili tetive svojih lukova i svezali ih.

Tada je onaj treći čovjek rekao: “Ovo je prva izdaja! Allaha mi, ja vam neću biti drug! Zaista u onima ima jedna vrsta pouke!”, misleći na ubijene.

Poslije su ga vukli i nagovarali da im bude sudrug, ali on nije htio. Ubili su ga i krenuli sa Hubejbom i Ibn-Desineom i prodali ih u Mekki nakon događaja na Bedru.

Hubejba su kupili sinovi Harisa b. Amira b. Nevfela b. Abdi-Menafa. Hubejb je još na Dan Bedra ubio Harisa b. Amira, pa je Hubejb ostao kod njih kao zarobljenik.

Poslije mi je saopćio Ubejdullah b. Ijad da je Hubejb od kćerke Harisove, kada su se (jednom) sakupili, tražio da mu posudi britvu da njome obrije dlačice oko stidnog mjesta, i ona mu je posudila.

Poslije je uzeo moga sina, a ja – kazuje ona – nisam ni znala kada mu je prišao. Ugledah kako ga je Hubejb posadio na svoje stegno, a britva mu u ruci! Tada sam se jako zaprepastila, što je primijetio i Hubejb po izrazu moga lica, i upitao me:

“Bojiš se da ću ga ubiti? Neću ja to uraditi!”

“Allaha mi, nisam nikada vidjela zarobljenika boljeg od Hubejba. Allaha mi, našla sam ga jednog dana kako jede grožđe s jednog grozda u njegovoj ruci, a on stegnut u okove. U Mekki tada ne bijaše nikakvog ploda (voća)”, i ona je kazala: “Ovo je zaista opskrba od Allaha koju je On Hubejbu podario!”

Pošto su ga izveli iz područja Harema da ga ubiju u području izvan njega (Hill), Hubejb im je rekao:

“Ostavite me da klanjam dva rekata (nafile)!”

Oni su ga pustili i on je klanjao dva rekata, a onda rekao:

“Da ne biste pomislili da imam straha, ja bih ovaj namaz oduljio.

Allahu moj, izbroj ih pojedinačno (tj. uništi ih)!

فَقَالَ الرَّجُلُ الثَّالِثُ هَذَا أَوَّلُ الْعُدْرِ وَاللَّهُ لَا أَصْحَبَكُمْ إِنَّ لِي فِي هَؤُلَاءِ لَأَسْوَأَ يُرِيدُ الْقَتْلَ فَجَرَرُوهُ وَعَاجَلُوهُ عَلَى أَنْ يَصْحَبَهُمْ فَأَبَى فَقَتَلُوهُ فَأَنْطَلَقُوا بِخُبَيْبٍ وَابْنِ دَثَنَةَ حَتَّى بَاعُوهُمَا بِمَكَّةَ بَعْدَ وَقْعَةِ بَدْرٍ فَاتَّبَعَ خُبَيْبًا بَنُو الْحَارِثِ بْنِ عَامِرٍ بْنُ نَوْفَلٍ بْنُ عَبْدِمَنَافٍ وَكَانَ خُبَيْبٌ هُوَ قَتَلَ الْحَارِثَ بْنَ عَامِرٍ يَوْمَ بَدْرٍ فَلَبِثَ خُبَيْبٌ عِنْدَهُمْ أَسِيرًا فَأَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عِيَاضٍ أَنَّ بِنْتَ الْحَارِثِ أَخْبَرَتْهُ أَنَّهُمْ حِينَ اجْتَمَعُوا اسْتَعَارَ مِنْهَا مُوسَى يَسْتَحِدُّ بِهَا فَأَعَارَتْهُ فَأَخَذَ ابْنَا لِي وَأَنَا غَافِلَةٌ حِينَ أَتَاهُ قَالَتْ فَوَجَدْتُهُ مُجْلِسَهُ عَلَى فَخِذِهِ وَالْمُوسَى بِيَدِهِ فَفَزَعْتُ فَرَعَةَ عَرَفَهَا خُبَيْبٌ فِي وَجْهِي فَقَالَ تَحْشِينَ أَنْ أَقْتُلَهُ مَا كُنْتُ لِأَفْعَلَ ذَلِكَ وَاللَّهِ مَا رَأَيْتُ أَسِيرًا قَطُّ خَيْرًا مِنْ خُبَيْبٍ وَاللَّهِ لَقَدْ وَجَدْتُهُ يَوْمًا يَأْكُلُ مِنْ قِطْفِ عَنَبٍ فِي يَدِهِ وَإِنَّهُ لَمُوثِقٌ فِي الْحَدِيدِ وَمَا بِمَكَّةَ مِنْ ثَمَرٍ وَكَانَتْ تَقُولُ إِنَّهُ لَرِزْقٌ مِنَ اللَّهِ رَزَقَهُ خُبَيْبًا فَلَمَّا خَرَجُوا مِنَ الْحَرَمِ لِيَقْتُلُوهُ فِي الْحِلِّ قَالَ لَهُمْ خُبَيْبٌ ذَرُونِي أَرْكَعَ رَكَعَتَيْنِ فَتَرَكُوهُ فَارْكَعَ رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ قَالَ لَوْلَا أَنْ تَطُنُّوا أَنَّ مَا بِي جَزَعٌ لَطَوَّلْتُهَا اللَّهُمَّ أَحْصِهِمْ عَدَدًا

مَا أَبَالِي حِينَ أَقْتُلُ مُسْلِمًا .

عَلَى أَيِّ شَيْءٍ كَانَ لِلَّهِ مَضْرَعِي

وَذَلِكَ فِي ذَاتِ الْإِلَهِ وَإِنْ يَشَاءُ .

يُبَارِكُ عَلَى أَوْصَالِ شِلْوٍ مُنْزَعٍ

فَقَتَلَهُ ابْنُ الْحَارِثِ فَكَانَ خُبَيْبٌ هُوَ سَنَ الرِّكَعَتَيْنِ

Ne brinem se kada ću biti ubijen kao musliman!
Na kojoj god strani bude mjesto moje pogibije radi
Allaha na sastavljanju dijelova leša.”

Tada ga je ubio Ibn-Haris. Hubejb je prvi klanjao dva
rekata kao uzor za svakog čovjeka muslimana koji
biva ubijen kao zatočenik u okovima bez ishrane.

Allah je udovoljio molbi Asima b. Sabita na dan
kada je pogođen, pa je Vjerovjesnik sallallahu
alejhi ve sellem, svojim drugovima saopćio
njihovu poruku i šta ih je zadesilo.

Neki su ljudi od kurejšijskih nevjernika poslali po
Asima kada se već pričalo da je on ubijen, da im se
donese nešto od njega po čemu bi ga prepoznali, a
on je već ubio jednog čovjeka od njihovih velikana
na Dan Bedra.

Uto je nad Asima poslan oblak osa (ili stršljenova),
koji su ga štitili od njihovih izaslanika (krvnika) i
nisu mogli odsjeći ništa od njegovog mesa.¹

OSLOBAĐANJE ZAROBLJENIKA

O tome je prenio Ebu-Musa od Vjerovjesnika,
sallallahu alejhi ve sellem.

3046. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu
prenio Džerir od Mensura, (on) od Ebu-Vaila, a (ovaj)
od Ebu-Musaa, radijallahu anhu, koji je kazao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao
je: “Oslobađajte svakog ispod sile (misleći na
zarobljenike), nahranite gladnoga i obilazite
bolesnika!”

لِكُلِّ امْرِئٍ مُسْلِمٍ قُتِلَ صَبْرًا فَاسْتَجَابَ اللَّهُ
لِعَاصِمِ بْنِ ثَابِتٍ يَوْمَ أُصَيْبَ فَأَخْبَرَ النَّبِيُّ ﷺ
أَصْحَابَهُ خَبَرَهُمْ وَمَا أُصِيبُوا وَبَعَثَ نَاسٌ مِنْ
كُفَّارِ قُرَيْشٍ إِلَى عَاصِمٍ حِينَ حَدَّثُوا أَنَّهُ قُتِلَ
لِيُؤْتُوا بِشَيْءٍ مِنْهُ يُعْرَفُ وَكَانَ قَدْ قَتَلَ رَجُلًا مِنْ
عُظَمَائِهِمْ يَوْمَ بَدْرٍ فَبِعِثَ عَلَى عَاصِمٍ مِثْلُ الظِّلَّةِ
مِنَ الدَّبْرِ فَحَمَّتْهُ مِنْ رَسُولِهِمْ فَلَمْ يَقْدِرُوا عَلَى
أَنْ يَقْطَعَ مِنْ لَحْمِهِ شَيْئًا.

بَابُ فَكَاكِ الْأَسِيرِ

فِيهِ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٣٠٤٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ
مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَكُّوا الْعَانِيَ يَعْنِي
الْأَسِيرَ وَأَطْعِمُوا الْجَائِعَ وَعُودُوا الْمَرِيضَ .

¹ Navedeno izvidanje poduzeto je u saferu četvrte godine po Hidžri, a sukob se dogodio u Redži'u, naselju udaljenom od Usfana 7-8 milja.

Harem je Mekka i njena okolina, i to: od strane Medine do mjesta Et-Ten'ima 3-4 milje od Mekke, od strane Jemena 6-7 milja od Mekke, od puta što vodi iz El-Džira 9 milja, zatim od puta taifskog prema Arefatu 7-8 milja, a od puta džidanskog 10 milja.

Neki smatraju da je Harem Mekka i njezina okolina sa prostorom 16 milja duljine i 16 milja širine.

Hill ili Hall je prostor i mjesta koja se nalaze izvan Harema pa do mikata.

Iz gornjeg sukoba može se zaključiti:

- u interesu spašavanja vlastitog života dozvoljeno je predati se neprijatelju, pa makar uz uvjet ropskog statusa;
- pred smaknuće musliman treba da se očisti, pristojno obuče i hrabro drži;
- zadanu riječ prema gospodararu treba dosljedno izvršavati i biti milostiv prema njegovoj djeci.

3047. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Zuhejr, (ovome) Mutarrif, da im je Amir prenio od Ebu-Džuhajfa, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Pitao sam Aliju, radijallahu anhu: “Ima li kod vas što od Objave osim onoga što je u Allahovoj knjizi?”

“Ne”, odgovorio je on. “Tako mi Onoga koji daje da se zrno raspukne (u zemlji) i koji je stvorio svako živo biće, ja to ne znam, samo imam dobro shvaćanje Kur’ana, što ga Allah daje čovjeku i što je na ovoj stranici (lista).”

“A šta je na toj stranici?”, upitao sam.

“Otkupnina za ubistvo, oslobađanje zarobljenika i da se ne ubija musliman za nemuslimana”, odgovori.

OTKUP IDOLOPOKLONIKA

3048. PRIČAO NAM JE Isma’il b. Ebu-Uvejs, njemu prenio Isma’il b. Ibrahim b. Ukbe od Musaa b. Ukbe, a (on) od Ibn-Šihaba, koji je izjavio:

– Pričao mi je Enes b. Malik, radijallahu anhu, da su neki ljudi od ensarija tražili dozvolu od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ovim riječima:

“Allahov Poslaniče, dozvoli da ostavim Abbasu, našem sestriću, njegovu otkupninu?”

“Ne ostavljajte od nje ni dirhema!”, odgovorio je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

3049. Ibrahim b. Tahman je prenio od Abdul-Aziza b. Suhejla, a on od Enesa, koji je kazao:

– Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, donesen je imetak iz Bahrejna, pa mu je došao Abbas i rekao: “Allahov Poslaniče, udijeli mi (štogod), jer sam ja otkupio sebe, a otkupio sam i Akila.”

“Uzmi!”, rekao je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, i stavio ga u njegovu haljinu.

٣٠٤٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا مُطَرِّفٌ أَنَّ عَامِرًا حَدَّثَهُمْ عَنْ أَبِي جَحِيفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قُلْتُ لِعَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ هَلْ عِنْدَكُمْ شَيْءٌ مِنَ الْوَحْيِ إِلَّا مَا فِي كِتَابِ اللَّهِ قَالَ لَا وَالَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ وَبَرَأَ النَّسَمَةَ مَا أَعْلَمُهُ إِلَّا فَهْمًا يُعْطِيهِ اللَّهُ رَجُلًا فِي الْقُرْآنِ وَمَا فِي هَذِهِ الصَّحِيفَةِ قُلْتُ وَمَا فِي الصَّحِيفَةِ قَالَ الْعَقْلُ وَفَكَأُكَ الْأَسِيرِ وَأَنْ لَا يُقْتَلَ مُسْلِمٌ بِكَافِرٍ .

بَابُ فِدَاءِ الْمُشْرِكِينَ

٣٠٤٨. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَقْبَةَ عَنْ مُوسَى بْنِ عَقْبَةَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ اسْتَأْذَنُوا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتَذَنُ فَلَنَتْرُكَ لِابْنِ أُخْتِنَا عَبَّاسٍ فِدَاءَهُ فَقَالَ لَا تَدْعُونَ مِنْهَا دِرْهَمًا .

٣٠٤٩. وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ ابْنِ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ أَتَى النَّبِيَّ ﷺ بِبَالٍ مِنَ الْبَحْرَيْنِ فَجَاءَهُ الْعَبَّاسُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعْطِنِي فَإِنِّي فَادَيْتُ نَفْسِي وَفَادَيْتُ عَقِيلًا فَقَالَ خُذْ فَأَعْطَاهُ فِي ثَوْبِهِ .

3050. PRIČAO MI JE Mahmud, njemu Abdur-Rezzak, (ovome) prenio Ma'mer od Zuhrija, (on) od Muhammeda b. Džubejra, (a ovaj) od svoga oca, a on je bio među zarobljenicima Bedra, koji je kazao:

– Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako na akšamu (namazu) uči poglavlje Et-Tur.¹

KADA NEPRIJATELJSKI BORAC UĐE U ISLAMSKU ZEMlju BEZ UGOVORA O ZAŠTITI

3051. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu prenio Ebul-Umejs od Ijasa b. Seleme b. Ekve'a, a on od svoga oca, koji je rekao:

– Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, došao je jedan uhoda od idolopoklonika kada je on bio na jednom vojnom pohodu. Sjeo je kod njegovih drugova i pričao, a onda krenuo dalje. Kasnije je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “Tražite ga i ubijte ga!”

Poslije ga je ubio Seleme i Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, dao mu je njegovu opremu kao ratni plijen.²

٣٠٥٠. حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ وَكَانَ جَاءَ فِي أُسَارَى بَدْرٍ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقْرَأُ فِي الْمَغْرِبِ بِالطُّورِ .

بَابُ الْحَرْبِيِّ إِذَا دَخَلَ دَارَ الْإِسْلَامِ بِغَيْرِ أَمَانٍ

٣٠٥١. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا أَبُو الْعُمَيْسِ عَنْ إِيَّاسِ بْنِ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ أَتَى النَّبِيَّ ﷺ عَيْنٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَهُوَ فِي سَفَرٍ فَجَلَسَ عِنْدَ أَصْحَابِهِ يَتَحَدَّثُ ثُمَّ انْفَتَلَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ اطْلُبُوهُ وَاقْتُلُوهُ فَقَتَلُوهُ فَتَنَلَهُ سَلْبُهُ .

1 Džubejrov otac Ibn-Mu'tim pao je u zarobljeništvo muslimana u Bitki na Bedru, ali se slobodno kretao po Medini. Jednog dana pred akšam-namaz došao je pred Resulullahovu, sallallahu alejhi ve sellem, džamiju i molio Poslanika da besplatno oslobodi njega i ostale zarobljenike.

– Da ti je živ otac i da je došao to tražiti, udovoljio bih mu – odgovorio je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

Ibn-Mu'tim je tom prilikom stajao pred džamijom i slušao Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, kako uči poglavlje Et-Tur. Kasnije je oslobođen otišao u Mekku i primio islam po njezinom oslobođenju.

2 Gornji slučaj vezan je za vojni pohod na pleme Hevazin u Hunejnu. Nadomak Hunejna Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, odmarao je s vojskom. Tu im je na devcu prišao idolpoklonički uhoda i s vojnicima razgovarao oko pola dana, a onda iznenada uzjahao devca i brzo izmakao. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ga je ocijenio kao uhodu i dozvolio Selemi da krene za njim u potjeru. Ovaj je uzjahao devu, stigao ga, oborio i ubio, a potom njegove stvari i oružje natovarao na magarca i vratio se svome društvu.

TREBA SE BORITI ZA ZAŠTITU NEMUSLIMANA PODANIKA ISLAMSKÉ DRŽAVE I ONI SE NE UZIMAJU U ROBLJE

3052. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu prenio Ebu-Avane od Husajna, on od Amra b. Mejmuna, a (ovaj) od Omera, radijallahu anhu, koji je kazao:

– I Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, preporučio je za one koji su u zaštiti Allaha i šticieništva Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da se prema njima ispunjava s njima skopljeni ugovor, da se za njihovu zaštitu treba boriti i ne opterećivati ih, osim koliko je u njihovoj mogućnosti.

DAROVİ DELEGACIJE

DA LI ĆE SE TRAŽITI ZAUZIMANJE ZA NEMUSLIMANE – PODANIKE ISLAMSKÉ DRŽAVE I POSTUPANJE PREMA NJIMA

3053. PRIČAO NAM JE Kabisa, njemu prenio Ibn-Ujejne od Sulejmana Ahvela, (on) od Seida b. Džubejra, a (ovaj) od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, koji je kazao: "... četvrtak, a kakav je to četvrtak!"

Potom je zaplakao, suze mu pokvasiše pijesak i on reče:

– U četvrtak je Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, stegla bolest, pa je rekao: "Donesite mi papir da vam napišem oporuku, poslije čega nećete nikada zalutati!"

Tada su se ashabi međusobno prepirali, a prepiranje ne dolikuje Vjerovjesniku.

Uto su ashabi upitali: "Govori li Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u bunilu?"

"Ostavite me", reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem. "Ono u čemu sam ja bolje je od onoga čemu

بَابُ يُقَاتَلُ عَنْ أَهْلِ الذِّمَّةِ وَلَا يُسْتَرْقُونَ

٣٠٥٢. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ خُصَيْنٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ وَأَوْصِيَهُ بِذِمَّةِ اللَّهِ وَذِمَّةِ رَسُولِهِ ﷺ أَنْ يُوفَى لَهُمْ بِعَهْدِهِمْ وَأَنْ يُقَاتَلَ مِنْ وَرَائِهِمْ وَلَا يُكَلَّفُوا إِلَّا طَاقَتَهُمْ.

بَابُ جَوَائِزِ الْوَفْدِ

بَابُ هَلْ يُسْتَشْفَعُ إِلَى أَهْلِ الذِّمَّةِ وَمُعَامَلَتِهِمْ

٣٠٥٣. حَدَّثَنَا قَيْصَةُ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ الْأَخْوَلِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ قَالَ يَوْمَ الْخَمِيسِ وَمَا يَوْمُ الْخَمِيسِ ثُمَّ بَكَى حَتَّى خَضَبَ دَمْعُهُ الْحَضَبَاءَ فَقَالَ اشْتَدَّ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَجَعُهُ يَوْمَ الْخَمِيسِ فَقَالَ اثْنُونِي بِكِتَابٍ أَكْتُبُ لَكُمْ كِتَابًا لَنْ تَضِلُّوا بَعْدَهُ أَبَدًا فَتَنَازَعُوا وَلَا يَنْبَغِي عِنْدَ نَبِيِّ تَنَازُعٍ فَقَالُوا هَجَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ دَعُونِي فَالَّذِي أَنَا فِيهِ خَيْرٌ مِمَّا تَدْعُونِي إِلَيْهِ وَأَوْصَى عِنْدَ مَوْتِهِ بِثَلَاثٍ أَخْرَجُوا الْمُشْرِكِينَ

me vi zovete”, i pred svoju smrt oporuči troje: “Protjerajte idolopoklonike s Arabijskog poluotoka, darujte svaku delegaciju kao što sam ih ja darivao”, a treće sam zaboravio (kaže prenosilac hadisa).

Ja’kub b. Muhammed je izjavio:

– Pitao sam Mugiru b. Abdur-Rahmana za Arabijski poluotok, pa on reče: “(To je) Mekka, Medina, Jemama i Jemen.”

A Ja’kub je opet kazao: “Ardž je početak Tihame.”¹

GIZDANJE RADI DELEGACIJA

3054. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu prenio Lejs od Ukajla, (on) od Ibn-Šihaba, a (ovaj) od Salima b. Abdullaha, da je Ibn-Omer, radijallahu anhum, kazao:

– Omer je našao jedan svileni ogrtač koji se prodavao na pijaci. Omer ga je donio Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

– Allahov Poslaniče, kupi ovaj ogrtač i nagizdaj se na mubarek-dane i (prilikom primanja) delegacija! Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio: “Ovo je haljina samo za onoga koji nema udjela (na drugom svijetu)”, odnosno: “Nju oblači samo onaj ko nema udjela (na drugom svijetu).”

Od tada je prošlo koliko je to Allah htio, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao Omeru zlatom vezen ogrtač. Tada je Omer krenuo s njim, donio ga Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

“Allahov Poslaniče, ti si kazao: “Ovo je haljina samo za onoga ko nema udjela (na drugom svijetu)”, odnosno – “Nju oblači samo onaj ko nema udjela na drugom svijetu, a sada si ovu poslao meni!”

“Da je prodaš”, odnosno – “Da podmiriš njom neku svoju potrebu”, odgovorio je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

مِنْ جَزِيرَةِ الْعَرَبِ وَأَجِيزُوا الْوَقْدَ بِنَحْوِ مَا كُنْتُ أَجِيزُهُمْ وَنَسِيتُ الثَّالِثَةَ وَقَالَ يَعْقُوبُ بْنُ مُحَمَّدٍ سَأَلْتُ الْمُغِيرَةَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ جَزِيرَةِ الْعَرَبِ فَقَالَ مَكَّةُ وَالْمَدِينَةُ وَالْيَمَامَةُ وَالْيَمَنُ وَقَالَ يَعْقُوبُ وَالْعَرَجُ أَوَّلُ تِهَامَةٍ.

بَابُ التَّجَمُّلِ لِلْوُفُودِ

٣٠٥٤. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ وَجَدَ عُمَرُ حُلَّةً اسْتَبْرَقَ تَبَاعُ فِي السُّوقِ فَأَتَى بِهَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ابْتَغْ هَذِهِ الْحُلَّةَ فَتَجَمَّلْ بِهَا لِلْعِيدِ وَلِلْوُفُودِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّمَا هَذِهِ لِبَاسٌ مَنْ لَا خَلَاقَ لَهُ أَوْ إِنَّمَا يَلْبَسُ هَذِهِ مَنْ لَا خَلَاقَ لَهُ فَلَبِثَ مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ أَرْسَلَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ ﷺ بِجُبَّةٍ دِيْبَاجٍ فَأَقْبَلَ بِهَا عُمَرُ حَتَّى أَتَى بِهَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قُلْتَ إِنَّمَا هَذِهِ لِبَاسٌ مَنْ لَا خَلَاقَ لَهُ أَوْ إِنَّمَا يَلْبَسُ هَذِهِ مَنْ لَا خَلَاقَ لَهُ ثُمَّ أَرْسَلْتَ إِلَيَّ بِهَذِهِ فَقَالَ تَبِعُهَا أَوْ تُصِيبُ بِهَا بَعْضَ حَاجَتِكَ.

¹ Tihama je oblast sjevernog Hidžaza.

KAKO SE ISLAM IZLAŽE DJETETU

3055. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Hišam, a (ovome) prenio Ma'mer od Zuhrija:

– Saopćio mi je Alim b. Abdullah od Ibn-Omera, radijallahu anhu, da ga je Abdullah obavijestio kako je Omer otišao u jednoj grupi drugova Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, do Ibn-Sajjada. Našli su kako se igra s djecom kod utvrde (plemena) Benu-Megale. Ibn-Sajjad je već tada bio blizu punoljetnosti i nije primijetio nikoga dok ga Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije potapšao svojom rukom po ledima. Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao:

“Svjedočiš li da sam ja Allahov Poslanik?”

Ibn-Sajjad ga je pogledao i rekao: “Svjedočim da si poslanik nepismenih (Arapa).”

Potom je Ibn-Sajjad rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem:

“Svjedočiš li da sam ja Allahov Poslanik?”

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio mu je:

“Vjerujem u Allaha i Njegove poslanike.”

“A šta ti misliš?” – upitao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

“Dode mi ponekad da je neko istinit, a neko lažac”, kazao je Ibn-Sajjad.

“U tebe su se pobrkale stvari”, reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

Tada Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dodade:

“Sakrio sam ti jednu tajnu.”

“To je dim”, reče Ibn-Sajjad.

“Idi!”, rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, “nećeš postići svoju vrijednost.”

Tada je Omer rekao:

“Allahov Poslaniče, dozvoli mi da ga udarim (sabljom) po vratu?”

بَابُ كَيْفَ يُعَرِّضُ الْإِسْلَامَ عَلَى الصَّبِيِّ

٣٠٥٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ عُمَرَ انْطَلَقَ فِي رَهْطٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ قَبْلَ ابْنِ صَيَّادٍ حَتَّى وَجَدُوهُ يَلْعَبُ مَعَ الْغِلْمَانِ عِنْدَ أُطَمٍ بَنِي مَغَالَةَ وَقَدْ قَارَبَ يَوْمَئِذٍ ابْنُ صَيَّادٍ يُحْتَلِمُ فَلَمْ يَشْعُرْ بِشَيْءٍ حَتَّى ضَرَبَ النَّبِيُّ ﷺ ظَهْرَهُ بِيَدِهِ ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَتَشْهَدُ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ فَنَظَرَ إِلَيْهِ ابْنُ صَيَّادٍ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ الْأُمِّيِّينَ فَقَالَ ابْنُ صَيَّادٍ لِلنَّبِيِّ ﷺ أَتَشْهَدُ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ قَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ آمَنْتُ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَاذَا تَرَى قَالَ ابْنُ صَيَّادٍ يَأْتِينِي صَادِقٌ وَكَاذِبٌ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ خُلِطَ عَلَيْكَ الْأَمْرُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنِّي قَدْ خَبَأْتُ لَكَ خَبِيئًا قَالَ ابْنُ صَيَّادٍ هُوَ الدُّخُّ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ اخْسَأْ فَلَنْ تَعْدُو قَدْرَكَ قَالَ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ائْذَنْ لِي فِيهِ أَضْرِبُ عُنُقَهُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنْ يَكُنْهُ فَلَنْ تُسَلِّطَ عَلَيْهِ وَإِنْ لَمْ يَكُنْهُ فَلَا خَيْرَ لَكَ فِي قَتْلِهِ .

“Ako on bude on (Dedžal – zavodljivac), ti nećeš dočekati da nad njim zavladaš, a ako on nije taj, onda nemaš nikakve koristi što ćeš ga ubiti”, kazao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

3056. Ibn-Omer je rekao:

“Krenuli su Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i Ubejj b. Ka'b i došli su u palmovik u kome je bio Ibn-Sajjad. Kada je Vjerovjesnik unišao u palmovik, počeo se skrivati iza stabala palmi i zavaravati da čuje što od Ibn-Sajjada prije nego ga Ibn-Sajjad vidi, a on bijaše naslonjen na svojoj postelji u ogrtaču i nešto gundāše. I dok se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, skrivao iza stabala, ugleda ga majka Ibn-Sajjada i reče Ibn-Sajjadu: “O, Safu!”, a to je njegovo ime, pa Ibn-Sajjad skoči.

Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Da ga je ostavila, objasnio bi (nam sve)!”

3057. Salim je još kazao:

– Ibn-Omer je rekao: “Kasnije je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao među ljudima i izrekao pohvalu Allahu onako kako dolikuje, a onda spomenuo Dedžala (zavodljivca) i rekao: ‘Ja vas upozoravam na njega, a nije bio nijedan vjerovjesnik da nije na njega upozorio svoj narod. Na njega je upozorio i Nuh svoj narod, ali ja ću vam o njemu reći nešto što nije nijedan vjerovjesnik rekao svome narodu: Znajte, on je ćorav, a Allah nije ćorav!’”

٣٠٥٦. قَالَ ابْنُ عُمَرَ انْطَلَقَ النَّبِيُّ ﷺ وَأَبِي بَنْ كَعْبٍ يَأْتِيَانِ النَّخْلَ الَّذِي فِيهِ ابْنُ صَيَّادٍ حَتَّى إِذَا دَخَلَ النَّخْلَ طَفِقَ النَّبِيُّ ﷺ يَتَّقِي بِجُذُوعِ النَّخْلِ وَهُوَ يَخْتَلُ ابْنَ صَيَّادٍ أَنْ يَسْمَعَ مِنْ ابْنِ صَيَّادٍ شَيْئًا قَبْلَ أَنْ يَرَاهُ وَابْنُ صَيَّادٍ مُضْطَجِعٌ عَلَى فِرَاشِهِ فِي قَطِيفَةٍ لَهُ فِيهَا رَمْزَةٌ فَرَأَتْ أُمُّ ابْنِ صَيَّادٍ النَّبِيَّ ﷺ وَهُوَ يَتَّقِي بِجُذُوعِ النَّخْلِ فَقَالَتْ لِابْنِ صَيَّادٍ أَيِّ صَافٍ وَهُوَ اسْمُهُ فَتَارَ ابْنُ صَيَّادٍ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَوْ تَرَكَتَهُ بَيْنَ .

٣٠٥٧. وَقَالَ سَالِمٌ قَالَ ابْنُ عُمَرَ ثُمَّ قَامَ النَّبِيُّ ﷺ فِي النَّاسِ فَأَنْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ ذَكَرَ الدَّجَالَ فَقَالَ إِنِّي أَنْذَرُكُمْوَهُ وَمَا مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا قَدْ أَنْذَرَهُ قَوْمَهُ لَقَدْ أَنْذَرَهُ نُوحٌ قَوْمَهُ وَلَكِنْ سَأَقُولُ لَكُمْ فِيهِ قَوْلًا لَمْ يَقُلْهُ نَبِيٌّ لِقَوْمِهِ تَعْلَمُونَ أَنَّهُ أَعْوَرٌ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِأَعْوَرَ .

RIJEČI VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, JEVREJIMA: “PRIMITIVE ISLAM, BIT ĆETE SPAŠENI!”

To je prenio Makburi od Ebu-Hurejre.¹

LJUDI KOJI PRIME ISLAM U NEISLAMSKOJ (NEPRIJATELJSKOJ) ZEMLJI I TAMO IMAJU IMETAK I ZEMLJE, TO OSTAJE NJIHOVO VLASNIŠTVO

3058. PRIČAO NAM JE Mahmud, njemu saopćio Abdur-Rezzak, (ovome) prenio Ma‘mer od Zuhrija, (on) od Alije b. Husejna (ovaj) od Amra b. Osmana b. Affana, (a on opet) od Usame b. Zejda, koji je izjavio:

– Upitao sam: Allahov Poslaniče, gdje ćeš odsjesti sutra na svom hodočašću?

“A je li nam Akil ostavio stan?”, upitao je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.²

Potom je još rekao: “Mi ćemo sutra odsjesti u Muhassabu, dolini (plemena) Benu-Kinane, gdje su se Kurejšije zakleli na privrženost nevjerovanju, a to je kada se (pleme) Benu-Kinane zaklelo Kurejšijama protiv (plemena) Benu-Hašima, da neće s njima trgovati i da ih neće kod sebe primati.”

Zuhri je rekao: *El-halfu* znači dolina.

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ لِلْيَهُودِ اسْلَمُوا تَسْلَمُوا

قَالَ الْمُقْبِرِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ .

بَابُ إِذَا اسْلَمَ قَوْمٌ فِي دَارِ الْحَرْبِ وَلَهُمْ مَالٌ وَأَرْضُونَ فَهِيَ لَهُمْ

٣٠٥٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ عَنْ عَمْرِو ابْنِ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيْنَ تَنْزِلُ غَدًا فِي حَجَّتِهِ قَالَ وَهَلْ تَرَكَ لَنَا عَقِيلٌ مَنَزِلًا ثُمَّ قَالَ نَحْنُ نَازِلُونَ غَدًا بِحَيْفِ بَنِي كِنَانَةَ الْمُحَصَّبِ حَيْثُ قَاسَمَتْ قُرَيْشٌ عَلَى الْكُفْرِ وَذَلِكَ أَنَّ بَنِي كِنَانَةَ حَالَفَتْ قُرَيْشًا عَلَى بَنِي هَاشِمٍ أَنْ لَا يُبَايِعُوهُمْ وَلَا يُؤْوُوهُمْ قَالَ الزُّهْرِيُّ وَالْحَيْفُ الْوَادِي .

¹ Primanjem islama čovjek postaje potpuno ravnopravan s ostalim muslimanima, ne plaća vojnicu i ostale uobičajene dažbine, smatra se bratom po vjeri, a na Sudnjem danu bit će spašen od Allahove kazne. Hadis o ovom će biti naveden sa spojenim lancem prenosilaca u poglavlju o džiziji.

² Akil, sin Ebu-Taliba, a amidžić Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, prešao je u islam u Mekki pred njeno oslobođenje i ubrzo potom umro.

3059. PRIČAO NAM JE Isma'il ovim riječima:

– Prenio mi je Malik od Zejda b. Eslema, a on od svoga oca, da je Omer b. Hattab, radijallahu anhu, postavio svoga oslobođenog roba, koji se zvaše Hunejj, za službenika nad državnim zemljištem (pašnjacima) i rekao:

“O, Hunejju, spusti svoje krilo muslimanima (budi ponizan), boj se kletve obespravljenog, jer kletva obespravljenog prima se (kod Allaha), upusti vlasnika manjeg krda deva i vlasnika manjeg stada brava, a čuvaj (ispaše) od stoke Ibn-Avfa i stoke Ibn-Affana, jer njihova stoka, i ako propadne, oni će se vratiti (svojim) palmama i poljoprivredi, a vlasnici malog krda deva i vlasnici malog stada, ako im stoka propadne, dovest će mi svoje sinove (djecu) i reći:

“O, vladaru pravovjernih! O, vladaru pravovjernih!”
– Zar da ih ostavim (u bijedi), ne bilo ti oca! Lakši mi je (izdatak) voda i trava od zlata i srebra. Kunem se Allahom, oni će saznati ako im učinim nepravdu, a te zemlje stvarno pripadaju njihovim gradovima. Oni su se za njih borili još u predislamsko doba i u tome su prešli i u islam. Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moj život, da nema potrebe za imetkom, (jahalica) na koju ću tovariti one na Allahovom putu (tj. borce), ne bih nikome iz njihovih naselja zabranio ni pedlja (ispaše).³

٣٠٥٩. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ اسْتَعْمَلَ مَوْلَى لَهُ يُدْعَى هُنَيْيًّا عَلَى الْحِمَى فَقَالَ يَا هُنَيْيُّ اضْمُمْ جَنَاحَكَ عَنِ الْمُسْلِمِينَ وَاتَّقِ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ فَإِنَّ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ مُسْتَجَابَةٌ وَأَدْخِلْ رَبَّ الصُّرَيْمَةِ وَرَبَّ الْغَنِيمَةِ وَإِيَّايَ وَنَعَمْ ابْنِ عَوْفٍ وَنَعَمْ ابْنُ عَفَّانَ فَإِنَّهُمَا إِنْ تَهْلِكَ مَاشِيَّتُهُمَا يَرْجِعَا إِلَى نَخْلٍ وَزَرْعٍ وَإِنَّ رَبَّ الصُّرَيْمَةِ وَرَبَّ الْغَنِيمَةِ إِنْ تَهْلِكَ مَاشِيَّتُهُمَا يَأْتِيَنِي بَيْنِيهِ فَيَقُولُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَفْتَارَكُمُ أَنَا لَا أَبَا لَكَ فَالْمَاءُ وَالْكَلَأُ أَيْسَرُ عَلَيَّ مِنَ الذَّهَبِ وَالْوَرِقِ وَائْتِمِ اللَّهُ إِنَّهُمْ لَيَرَوْنَ أَنِّي قَدْ ظَلَمْتُهُمْ إِنَّهَا لِبِلَادُهُمْ فَقَاتَلُوا عَلَيْهَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَأَسْلَمُوا عَلَيْهَا فِي الْإِسْلَامِ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْلَا الْمَالُ الَّذِي أَحْمِلُ عَلَيْهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ مَا حَمَيْتُ عَلَيْهِمْ مِنْ بِلَادِهِمْ شَيْئًا.

³ Državne ispaše bile su za vrijeme Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, i kasnijih vladara. Za vrijeme halife Omera bijaše oko 40.000 državnih deva i konja koji su napasani po državnim pašnjacima i posuđivani siromašnim borcima kao jahalice u pojedinim vojnim akcijama.

Status imovine islamiziranih u zemlji koju osvoje muslimani Buhari je precizirao u naslovu i to potkrijepio hadisima. Međutim, ima pravnika suprotnog mišljenja. Šafija, Ešheb i Suhnun smatraju da onaj ko prijede u islam u neislamskoj zemlji, potom izbjegne u islamsku zemlju, a tamo mu ostanu imetak i djeca i kasnije s islamskom vojskom učestvuje u osvajanju toga kraja, ima pravo zaštite svoje porodice i svoje imovine i ona je njegova, dok imam Malik i Lejs kažu: Njegova porodica i imovina smatrat će se ratnim plijenom.

Imam Ebu-Hanife ima razrađenije mišljenje. On smatra: Ko prijede u islam u svom naselju i poslije izbjegne u islamsku zemlju, potom njegov zavičaj zauzmu muslimani, njegova malodobna djeca smatrat će se slobodnim građanima muslimanima, a imovina koju je pohranio kod muslimana ili nemuslimana štićenika islamske države njegovo je vlasništvo, dok se njegova pokretna ili nepokretna imovina koju je pohranio kod nemuslimana koji nije imao štićeničkog ugovora, smatra ratnim plijenom. Ako nemusliman izbjegne u islamsku zemlju, pa onda primi islam i muslimani kasnije zauzmu taj njegov nekadašnji zavičaj, njegova imovina spada pod status ratnog plijena.

STARJEŠINA MOŽE POPISIVATI STANOVNIŠTVO

3060. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu prenio Sufjan od A'meša, on od Ebu-Vaila, a (ovaj) od Huzejfe, radijallahu anhu, koji je kazao: – Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Popišite mi onoga koji se izjašnjava za islam.” Tako smo popisali hiljadu i pet stotina ljudi. Poslije smo govorili: Plašimo se sada, a nas je (bilo nekada) hiljadu i pet stotina. Smatram da smo sada u jednom iskušenju, jer čovjek klanja sam po sebi strahujući.¹ PRIČAO NAM JE Abdan (koji prenosi) od Ebu-Hamze, a on od A'meša: “... i našli smo ih pet stotina”, a Ebu-Mu'avija je kazao: “... od šest stotina do sedam stotina.”

3061. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, a njemu prenio Sufjan od Ibn-Džurejdža, on od Amra b. Dinara, ovaj od Ebu-Ma'beda, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, koji je rekao: – Došao je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, jedan čovjek i kazao: “Allahov Poslaniče, ja sam upisan u taj i taj vojni pohod, a moja žena ide na hadž?” “Vrati se i obavi hodočašće sa svojom ženom!”, reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

بَابُ كِتَابَةِ الْإِمَامِ النَّاسِ

٣٠٦٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ اكْتُبُوا لِي مَنْ تَلَفَّظَ بِالْإِسْلَامِ مِنَ النَّاسِ فَكَتَبْنَا لَهُ أَلْفًا وَخَمْسَ مِائَةِ رَجُلٍ فَقُلْنَا نَخَافُ وَنَحْنُ أَلْفٌ وَخَمْسُ مِائَةٍ فَلَقَدْ رَأَيْنَا ابْتِلِينَ حَتَّى إِنَّ الرَّجُلَ لَيُصَلِّي وَحْدَهُ وَهُوَ خَائِفٌ حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ فَوَجَدْنَاهُمْ خَمْسَ مِائَةٍ قَالَ أَبُو مُعَاوِيَةَ مَا بَيْنَ سِتِّ مِائَةٍ إِلَى سَبْعِ مِائَةٍ .

٣٠٦١. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِي مَعْبُدٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي كُتِبْتُ فِي غَزْوَةٍ كَذَا وَكَذَا وَامْرَأَتِي حَاجَّةٌ قَالَ ارْجِعْ فَحُجَّ مَعَ امْرَأَتِكَ .

¹ Gornji popisi vršeni su 3. godine po Hidžri prilikom spremanja boraca na Uhud i 4. godine u doba Bitke na Hendeku.

Tada je bio mali broj boraca, a pri kraju života Huzejfe, u doba vladavine Mu'avija, brojnost boraca je neuporedivo veća, ali su se plašili staviti i malu primjedbku Mu'aviju što je klanjanje džume i podne-namaza ponekad odgađao do na izmak namaskog vremena, pa su poneki klanjali podne odmah s nastupom namaskog vremena potajno kod svojih kuća, a potom odlazili u džamiju na zajedničko klanjanje s Mu'avijom.

ALLAH ĆE ZAISTA OJAČATI VJERU I S GRJEŠNIM ČOVJEKOM

3062. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu prenio Šu'ajb od Zuhrija, a preko drugog niza prenosilaca PRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan, njemu Abdur-Rezzak, (ovome) prenio Ma'mer od Zuhrija, (on) od Ibn-Musejjeba, (a ovaj) od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je kazao:

– Prisustvovali smo s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na Uhudu i on reče za jednog čovjeka koji je zagovarao islam: “On je od drugova Džehennema.”

I kada je otpočela borba, taj se čovjek borio s velikom žestinom i zadobio veliku ranu.

“Allahov Poslaniče!”, rečeno je, “onaj za koga si kazao da je od drugova Džehennema, danas se borio veoma žestoko i već umro.”

Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “U Džehennemu je.” Neki skoro da su u to posumnjali i dok su još bili u tome, javi se:

“On nije umro, nego je dopao teških rana.”

Kada je minuo dio noći, nije mogao trpjeti rana pa se ubio. To je saopćeno Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, a on reče: “Allah je velik! Svjedočim da sam Allahov rob i Njegov poslanik.”

Zatim je naredio Bilalu pa je ljudima oglasio:

“U Džennet će ući samo iskreni musliman, a Allah će uistinu ovu vjeru ojačati i s grješnim čovjekom.”

بَابُ إِنَّ اللَّهَ يُؤَيِّدُ الدِّينَ بِالرَّجُلِ الْفَاجِرِ

٣٠٦٢. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ ح وَحَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ شَهِدْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ لِرَجُلٍ مِمَّنْ يَدْعِي الْإِسْلَامَ هَذَا مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَلَمَّا حَضَرَ الْقِتَالُ قَاتَلَ الرَّجُلُ قِتَالًا شَدِيدًا فَأَصَابَتْهُ جِرَاحَةٌ فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ الَّذِي قُلْتَ لَهُ إِنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَإِنَّهُ قَدْ قَاتَلَ الْيَوْمَ قِتَالًا شَدِيدًا وَقَدْ مَاتَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَى النَّارِ قَالَ فَكَادَ بَعْضُ النَّاسِ أَنْ يَرْتَابَ فَبَيَّنَّا لَهُمْ عَلَى ذَلِكَ إِذْ قِيلَ إِنَّهُ لَمْ يَمُتْ وَلَكِنَّ بِهِ جِرَاحًا شَدِيدًا فَلَمَّا كَانَ مِنَ اللَّيْلِ لَمْ يَصْبِرْ عَلَى الْجِرَاحِ فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَأَخْبَرَ النَّبِيُّ ﷺ بِذَلِكَ فَقَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ أَشْهَدُ أَنِّي عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ ثُمَّ أَمَرَ بِلَالًا فَنَادَى بِالنَّاسِ إِنَّهُ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا نَفْسٌ مُسْلِمَةٌ وَإِنَّ اللَّهَ لَيُؤَيِّدُ هَذَا الدِّينَ بِالرَّجُلِ الْفَاجِرِ .

PREUZIMANJE ZAPOVJEDNIŠTVA U BORBI BEZ NAREDBE (NADLEŽNIH) KADA POSTOJI STRAH OD NEPRIJATELJA

3063. PRIČAO NAM JE Ja'kub b. Ibrahim, njemu prenio Ibn-Ulejjje od Ejjuba, (on) od Humejda b. Hilala, a (ovaj) od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, držao je govor (hutbu) i rekao:

“Zastavu je uzeo Zejd i poginuo, potom ju je uzeo Dža'fer, pa je poginuo. Zatim ju je uzeo Abdullah b. Revaha i poginuo je, a onda je uzeo Halid b. Veid bez naredbe (nadležnog) i izvojevao je pobjedu, a ono što me raduje” – ili je rekao: “... a ono što će ih obradovati – više je nego da su ostali kod nas”, a oči mu – kaže Enes – suziše.¹

TRAŽITI ISPOMOĆ U VOJNIČKOJ POMOĆI

3064. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Ibn-Ebi-Adijj i Sehl b. Jusuf od Katade, a (oni) od Enesa, radijallahu anhu, da su Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, došli Ri'l, Zekvan, Usajje i Benu-Lihjan tvrdeći da su primili islam i tražeći ispomoć u ljudstvu protiv svoga naroda. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pomogao ih je sa sedamdeset ensarija.

– Mi smo ih zvali – kaže Enes – učačima Kur'ana, danju su sjekli (i sakupljali) drva, a noću se molili Allahu.

بَابُ مَنْ تَأَمَّرَ فِي الْحَرْبِ مِنْ غَيْرِ أَمْرٍ إِذَا خَافَ الْعَدُوَّ

٣٠٦٣. حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا ابْنُ عُلَيَّةَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَطَبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ أَخَذَ الرَّأْيَةَ زَيْدٌ فَأَصِيبَ ثُمَّ أَخَذَهَا جَعْفَرٌ فَأَصِيبَ ثُمَّ أَخَذَهَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ فَأَصِيبَ ثُمَّ أَخَذَهَا خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ عَنْ غَيْرِ أَمْرٍ فَفُتِحَ عَلَيْهِ وَمَا يَسُرُّنِي أَوْ قَالَ مَا يَسُرُّهُمْ أَنَّهُمْ عِنْدَنَا وَقَالَ وَإِنْ عَيْنِيهِ لَتَذُرْفَانِ .

بَابُ الْعَوْنِ بِالْمَدَدِ

٣٠٦٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ وَسَهْلُ بْنُ يُونُسَ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَتَاهُ رِغْلٌ وَذَكَوَانٌ وَعُصَيَّةٌ وَبَنُو لَحْيَانَ فَرَعَمُوا أَنَّهُمْ قَدْ أَسْلَمُوا وَاسْتَمَدُّوهُ عَلَى قَوْمِهِمْ فَأَمَدَّهُمُ النَّبِيُّ ﷺ بِسَبْعِينَ مِنَ الْأَنْصَارِ قَالَ أَنَسٌ كُنَّا نُسَمِّيهِمُ الْقُرَّاءَ يُحْطَبُونَ بِالنَّهَارِ وَيُصَلُّونَ بِاللَّيْلِ

¹ Navedeni hadis odnosi se na sukob između muslimana i Bizantinaca na Mu'ti, vođenom u džumadel-ulau 8. godine po Hidžri, u kojoj su redom poginuli sva trojica navedenih vojskovođa, koje je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, pred polazak na bojište odredio. Konačno je zastavu samoinicijativno preuzeo Halid b. Velid, bojeći se da ih neprijatelj sve ne zarobi, i probio se s vojskom prema pustinji. Tako je preostale borce spasio očite pogibije.

Dža'fer, sin Ebu-Taliba a amidžić Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, držao je zastavu u početku u desnoj ruci, a u lijevoj sablju potiskujući neprijatelja nazad. Kada mu je neprijatelj odsjekao desnu ruku, držao je zastavu u lijevoj, a kada mu je i lijeva ruka odsječena, držaše je mišicama nadlaktica. Kasnije ga je neprijatelj zgazio konjima, isprobadao kopljima i tako je šehidski ispustio svoju plemenitu dušu u 33. godini života.

Potom su ih oni odveli, i kada su stigli do Bi'ri Me'uneta, iznevjerili su ih i poubijali, pa je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, učio Kunut jedan mjesec (na sabah-namazu) proklinjući Ri'la, Zekvana i Benu-Lihjana.

Katade je izjavio:

– Pričao mi je Enes da su oni učili u vezi s njima Kur'an:

“Znajte! Prenosite (i saopćite) našem narodu da smo se sastali s našim Gospodarom. On je s nama zadovoljan, i mi smo zadovoljni s Njim”, a kasnije je to derogirano.²

KO JE POBIJEDIO NEPRIJATELJA I BORAVIO NA NJEGOVOM PRAZNOM PROSTORU TRI DANA

3065. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdur-Rahim, njemu Revh b. Ubade, a (ovome) prenio Seid od Katade, koji je kazao:

– Spomenuo nam je Enes b. Malik (prenoseći) od Ebu-Talhe, radijallahu anhu, da bi Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi pobijedio jedan narod, ostao na njegovom otvorenom prostoru tri dana.

(U drugom nizu prenosilaca) Revha slijedi Mu'az i Abdul-A'la, a njima je prenio Seid od Katade, (on) od Enesa, (ovaj) od Ebu-Talhe, a (on opet) od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

KO JE PODIJELIO RATNI PLIJEN U TOKU SVOJE VOJNE I NA SVOM PUTOVANJU

Rafi' je izjavio:

– Bili smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u Zul-Hulejfi, i tu smo zadobili stado brava i krdo deva, pa je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, izjednačio deset brava s jednom devom.

فَانْطَلَقُوا بِهِمْ حَتَّى بَلَغُوا بَثْرَ مَعُونَةَ غَدَرُوا بِهِمْ
وَقَتَلُوهُمْ فَكُنْتَ شَهْرًا يَدْعُو عَلَى رِغْلٍ وَذِكْوَانٍ
وَبَنِي لَحْيَانَ قَالَ قَتَادَةُ وَحَدَّثَنَا أَنَسٌ أَنَّهُمْ قَرَأُوا
بِهِمْ قُرْآنًا أَلَا بَلَّغُوا عَنَّا قَوْمَنَا بِأَنَّا قَدْ لَقِينَا رَبَّنَا
فَرَضِي عَنَّا وَأَرْضَانَا ثُمَّ رُفِعَ ذَلِكَ بَعْدُ .

بَابُ مَنْ غَلَبَ الْعَدُوَّ فَأَقَامَ عَلَى عَرْضَتِهِمْ ثَلَاثًا

٣٠٦٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ حَدَّثَنَا رَوْحُ
ابْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ ذَكَرَ لَنَا
أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ عَنْ أَبِي طَلْحَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ
النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ كَانَ إِذَا ظَهَرَ عَلَى قَوْمٍ أَقَامَ بِالْعَرْضَةِ
ثَلَاثَ لَيَالٍ تَابِعَهُ مُعَاذٌ وَعَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا سَعِيدٌ
عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ أَبِي طَلْحَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

بَابُ مَنْ قَسَمَ الْغَنِيمَةَ فِي غَزْوَةٍ وَسَفَرَةٍ

وَقَالَ رَافِعٌ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ بِدِي الْحُلَيْفَةِ فَأَصَبْنَا
غَنَمًا وَإِبِلًا فَعَدَلَ عَشْرَةَ مِنَ الْغَنَمِ بِبَعِيرٍ .

² Bi'ri Me'une je mjesto između Usfana i Mekke. Pogibija ove učene grupe ashaba zbila se u saferu, 4. godine po Hidžri, upravo početkom četvrtog mjeseca poslije Uhudske bitke.

3066. PRIČAO NAM JE Hudbe b. Halid, njemu prenio Hemmam od Katade, kako mu je Enes saopćio:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obavio je umru iz Dži' rane, pošto je podijelio ratne dobiti s Hunejna.¹

KADA IDOLOPOKLONICI ZAPLIJENE IMETAK MUSLIMANA, A POSLIJE GA MUSLIMAN NAĐE

3067. Ibn-Numejr je rekao:

– Pričao nam je Ubejdullah od Nafija, (on) od Ibn-Omera, radijallahu anhum, koji je izjavio da je odbjegao njegov konj i uhvatio ga neprijatelj. Kasnije su muslimani pobijedili i on je Ibn-Omeru, radijallahu anhum, vraćen još u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. A onda opet, pobjegao mu je rob i priključio se Bizantincima. Poslije su ih muslimani pobijedili i Halid b. Velid mu ga je vratio poslije (smrti) Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

3068. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, a njemu prenio Jahja od Ubejdullaha, koji je kazao: – Saopćio mi je Nafi' da je Ibn-Omeru pobjegao rob i priključio se Bizantincima, pa kada ih je pobijedio Halid b. Velid, vratio ga je Abdullahu, a da je jedan konj Ibn-Omerov pobjegao i priključio se Bizantincima, i kada ih je on pobijedio, oni su ga vratili Abdullahu (b. Omeru).

Ebu-Abdullah (Buhari) kaže: *Are* je glagol izveden od *ajrun*, a to je: divlji magarac, tj. pobjegao.

٣٠٦٦. حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ أَنَّ أَنَسًا أَخْبَرَهُ قَالَ اعْتَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ مِنَ الْجِعْرَانَةِ حَيْثُ قَسَمَ غَنَائِمَ حُنَيْنٍ .

بَاب إِذَا غَنِمَ الْمُشْرِكُونَ
مَالَ الْمُسْلِمِ ثُمَّ وَجَدَهُ الْمُسْلِمُ

٣٠٦٧. قَالَ ابْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ ذَهَبَ فَرَسٌ لَهُ فَأَخَذَهُ الْعَدُوُّ فَظَهَرَ عَلَيْهِ الْمُسْلِمُونَ فَرَدَّ عَلَيْهِ فِي زَمَنِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَابَقَ عَبْدٌ لَهُ فَلَحِقَ بِالرُّومِ فَظَهَرَ عَلَيْهِمُ الْمُسْلِمُونَ فَرَدَّ عَلَيْهِ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ بَعْدَ النَّبِيِّ ﷺ .

٣٠٦٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ أَنَّ عَبْدًا لِابْنِ عُمَرَ أَبَقَ فَلَحِقَ بِالرُّومِ فَظَهَرَ عَلَيْهِ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ فَرَدَّهُ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ وَأَنَّ فَرَسًا لِابْنِ عُمَرَ عَارَ فَلَحِقَ بِالرُّومِ فَظَهَرَ عَلَيْهِ فَرَدَّوهُ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَارَ مُشْتَقٌّ مِنَ الْعَيْرِ وَهُوَ حَارٌّ وَخَشِ أَيُّ هَرَبَ .

¹ Ratni plijen naveden u gornjim hadisima Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, podijelio je ratnicima u Zul-Hulejfi i Dži' ranu, a ta su mjesta već tada bila na području islamske uprave.

Na osnovu gornjeg, neki pravници kufanske škole smatraju da se ratni plijen ne može dijeliti na području neislamske zemlje, nego tek kada se on prenese u islamsku zemlju. Ovo mišljenje zastupa i Ebu-Hanife, dok Malik, Evza'i, Šafija i Ebu-Sevr imaju suprotno mišljenje.

Muhelleb pitanje mjesta i vremena raspodjele ratnog plijena prepušta odluci vojskovođe.

3069. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu prenio Zuhejr od Musaa b. Ukbe, (on) od Nafija, (a ovaj) od Ibn-Omera, radijallahu anhuma, da je on bio na jednom konju na dan sukoba muslimana (s Bizantincima), a zapovjednik muslimana tada bijaše Halid b. Velid, koga je poslao Ebu-Bekr, i tada mu je neprijatelj oduzeo konja. Kasnije neprijatelj bi poražen i Halid mu je vratio njegovog konja.

KO GOVORI PERZIJSKIM I NEARAPSKIM JEZIKOM

i o riječima Uzvišenog Allaha: "... i raznolikost jezika vaših i boja vaših..."²
"Mi nismo poslali nijednog poslanika koji nije govorio jezikom naroda svoga..."³

3070. PRIČAO NAM JE Amr b. Ali, njemu Ebu-Asim, a (ovome) saopćio Hanzale b. Ebu-Sufjan: – Saopćio nam je Seid b. Mina' i rekao: "Čuo sam Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, kada je kazao: 'Allahov Poslaniče', rekao sam, 'zaklao sam nam janješce i samlao sa' ječma, pa dođi ti i nekoliko ljudi.'" Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, viknuo i rekao: "O, kopači hendeka, Džabir je priredio objed! Hajdemo!"⁴

٣٠٦٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ كَانَ عَلَى فَرَسٍ يَوْمَ لَقِيَ الْمُسْلِمُونَ وَآمِيرُ الْمُسْلِمِينَ يَوْمَئِذٍ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ بَعَثَهُ أَبُو بَكْرٍ فَأَخَذَهُ الْعَدُوُّ فَلَمَّا هَزِمَ الْعَدُوُّ رَدَّ خَالِدٌ فَرَسَهُ .

بَابٌ مِّنْ تَكَلُّمٍ بِالْفَارِسِيَّةِ وَالرَّطَانَةِ

وَقَوْلِهِ تَعَالَى (وَاخْتِلَافُ أَلْسِنَتِكُمْ وَالْوَنَائِكُمْ) (وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا بِلِسَانٍ قَوْمِهِ) .

٣٠٧٠. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ أَخْبَرَنَا حَنْظَلَةُ بْنُ أَبِي سُفْيَانَ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ مِينَاءَ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ ابْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ذَبَحْنَا بُيُوتًا لَنَا وَطَحْنَتْ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ فَتَعَالَ أَنْتَ وَنَفَرٌ فَصَاحَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ يَا أَهْلَ الْخَنْدَقِ إِنَّ جَابِرًا قَدْ صَنَعَ سُورًا فَحَيَّ هَلَّا بِكُمْ .

² Prijevod cijelog 22. ajeta poglavlja Er-Rum glasi:

"I jedan od dokaza njegovih je stvaranje nebesa i Zemlje, i raznovrsnost jezika vaših i boja vaših; to su, zaista, pouke za one koji znaju."

³ Cijeli prijevod 4. ajeta poglavlja Ibrahim glasi:

"Mi nismo poslali nijednog poslanika koji nije govorio jezikom naroda svoga, da bi mu objasnio. A Allah ostavlja u zabludi onoga koga hoće i ukazuje na Pravi put onome kome hoće, On je Silan i Mudar."

Ići pravim ili krivim putem istovremeno je vezano i za našu aktivnost, jer Kur'an na više mjesta upozorava ljude da ne čine nasilje sami sebi i ne bacaju sebe u propast. U općem krugu Allahove volje biraju sebi sopstveni put.

⁴ Termin naveden u hadisu *suren*, tj. objed, perzijski je.

3071. PRIČAO NAM JE Hibban b. Musa, njemu prenio Abdullah od Halida b. Seida, on od svoga oca, (a ovaj) od majke Halida, kćerke Halida b. Seida, koja je izjavila:

– Došla sam Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, sa svojim ocem, a na meni bijaše žuta košulja. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Seneh, seneh”.

Abdullah je rekao: “To je na etiopijskom *lijepa*.”

Potom sam se počela igrati s biljegom (pečatom) vjerovjesništva.

Moj me otac odbio, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, opet je rekao:

“Pohabala je i dokrajčila je! Nanosala se je i pohabala je! Nanosala se je i pohabala je!”

Abdullah (b. Mubarek) je kasnije kazao: “I ta joj je haljina trajala toliko da je već i pocrnjela od starosti.”

3072. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, ovome prenio Šu‘be od Muhammeda b. Zijada, a (on) od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Hasan, sin Alije, uzeo jednu datulu od zekata i stavio je u svoja usta. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče mu na perzijskom: “Keh, keh! (Ispljuj, ispljuj), zar ne znaš da mi ne jedemo sadaku (zekat)!”

٣٠٧١. حَدَّثَنَا حَبَّانُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ خَالِدِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أُمِّ خَالِدِ بِنْتِ خَالِدِ بْنِ سَعِيدٍ قَالَتْ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ مَعَ أَبِي وَعَلَيَّ قَمِيصٌ أَصْفَرُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ سَنَهُ سَنَهُ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ وَهِيَ بِالْحَبَشِيَّةِ حَسَنَةٌ قَالَتْ فَذَهَبْتُ أَلْعَبُ بِخَاتَمِ النُّبُوَّةِ فَرَبَّرَنِي أَبِي قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ دَعَهَا ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَبِلِي وَأَخْلَفِي ثُمَّ أَبِلِي وَأَخْلَفِي ثُمَّ أَبِلِي وَأَخْلَفِي قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَبَقِيَتْ حَتَّى ذَكَرَ .

٣٠٧٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ أَخَذَ تَمْرَةً مِنْ تَمْرِ الصَّدَقَةِ فَجَعَلَهَا فِي فِيهِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ بِالْفَارِسِيَّةِ كَخْ كَخْ أَمَا تَعْرِفُ أَنَا لَا نَأْكُلُ الصَّدَقَةَ .

O KRAĐI RATNOG PLIJENA

i riječima Uzvišenog Allaha: "... A onaj koji nešto utaji – donijet će na Sudnji dan to što je utajio..."¹

3073. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu prenio Jahja od Ebu-Hajjana, koji je rekao:

– Pričao mi je Ebu-Zur'a i kazao: "Pričao mi je Ebu-Hurejre i rekao:

Ustao je na noge među nama Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo utaju ratnog plijena, o njoj uveličano govorio i nazvao je velikim grijehom rekavši: 'Neću se susresti na Sudnjem danu ni sa jednim od vas na čijem vratu bude (tuda) ovca blejala, odnosno, konj mu hrzao, a on bude govorio: Allahov Poslaniče, pomози mi!'"

"Ne mogu ti ništa pomoći", reći ću mu. "Saopćio sam ti (posljedicu utaje plijena)."

I(li) na njegovom vratu bude deva rikala, a on govorio: "Allahov Poslaniče, pomози mi!"

"Ne mogu ti ništa pomoći", reći ću, "saopćio sam ti (to ranije)."

I(li) na njegovom vratu bude zlato i srebro, a on govorio: "Allahov Poslaniče, pomози mi!"

"Ne mogu ti ništa pomoći", kazat ću. Ja sam ti to već saopćio.

I(li) na njegovom vratu bude kakva krpa (haljina) koja se (na njemu) trese i on kaže: "Allahov Poslaniče, pomози mi!"

Tada ću ja odgovoriti: "Ne mogu ti ništa pomoći, jer sam ti to već ranije saopćio."

Ejjub je prenio od Ebu-Hajjana: "... a njegov konj hrže..."²

بَابُ الْغُلُولِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَمَنْ يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ) .

٣٠٧٣. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ أَبِي حَيَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو زُرْعَةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَامَ فِينَا النَّبِيُّ ﷺ فَذَكَرَ الْغُلُولَ فَعَظَّمَهُ وَعَظَّمَ أَمْرَهُ قَالَ لَا أَلْفِينَ أَحَدَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى رَقَبَتِهِ شَاةٌ لَهَا ثَغَاءٌ عَلَى رَقَبَتِهِ فَرَسٌ لَهُ حَمَمَةٌ يَقُولُ يَا رَسُولَ اللَّهِ اغْنِنِي فَأَقُولُ لَا أَمْلِكُ لَكَ شَيْئًا قَدْ أَبْلَغْتُكَ وَعَلَى رَقَبَتِهِ بَعِيرٌ لَهُ رُغَاءٌ يَقُولُ يَا رَسُولَ اللَّهِ اغْنِنِي فَأَقُولُ لَا أَمْلِكُ لَكَ شَيْئًا قَدْ أَبْلَغْتُكَ وَعَلَى رَقَبَتِهِ صَامِتٌ فَيَقُولُ يَا رَسُولَ اللَّهِ اغْنِنِي فَأَقُولُ لَا أَمْلِكُ لَكَ شَيْئًا قَدْ أَبْلَغْتُكَ أَوْ عَلَى رَقَبَتِهِ رِقَاعٌ تَخْفِقُ فَيَقُولُ يَا رَسُولَ اللَّهِ اغْنِنِي فَأَقُولُ لَا أَمْلِكُ لَكَ شَيْئًا قَدْ أَبْلَغْتُكَ وَقَالَ أَيُّوبُ عَنْ أَبِي حَيَّانَ فَرَسٌ لَهُ حَمَمَةٌ .

¹ Cijeli prijevod 161. ajeta sure Ali-Imran glasi: "Nezamislivo je da Vjerovjesnik šta utaji! A onaj ko nešto utaji – donijet će na Sudnji dan to što je utajio, i tada će se svakom u potpunosti dati ono što je zaslužio, nikome se nepravda neće učiniti."

U bitki na Bedru nestao je od ratnog plijena jedan ogrtač. Licemjeri su govorili da ga je možda uzeo Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, za svoje potrebe. Navedeni ajet to pobija i ističe da su Allahovi poslanici čiste duše, nepogrešivi i pravedni u diobi ratnog plijena.

² Pravednost je poluga bržeg razvitka društva i sretnijeg života pojedinca. Ova osobina treba vladati svijetom i dati svakom njegovo pravo. Prevarom dobivena imovina konačno će se obznaniti i za to će se dobiti Božija kazna.

KRAĐA MALOG DIJELA RATNOG PLIJENA

Abdullah b. Amr nije prenio od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je on, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, stvari (Kirkira) spalio, i to je ispravnije.

3074. PRIČAO NAM JE Alija b. Abdullah, njemu prenio Sufjan od Amra, (on) od Salima b. Ebu-Dža'da, a (ovaj) od Abdullaha b. Amra, koji je rekao:

– Zadužen za prtljag Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je jedan čovjek koji se zvaše Kirkire. Umro je i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “On je u Džehennemu.”

Potom su ashabi otišli da pogledaju (šta ima) kod njega i našli su prugasti vuneni ogrtač koga je prevarom dobio.

Ebu-Abdullah (Buhari) kaže:

– Ibn-Selam je rekao: “*Kerkera* tj. s fethom na slovu kaf, i to je tako pravilnije (čitati).”

ŠTA JE POKUĐENO KLATI OD DEVA I BRAVA OD RATNE DOBITI

3075. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu prenio Ebu-Avane od Seida b. Mesruka, (on) od Abeja b. Rifaa, a (ovaj) od svoga djeda Rafija, koji je izjavio:

– Bili smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u Zul-Hulejfi. Narod je zadesila glad, a mi smo zadobili nešto deva i sitne stoke. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tada je bio među drugim ljudima i ashabi su požurili i postavili kotlove. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je

بَابُ الْقَلِيلِ مِنَ الْغُلُولِ

وَلَمْ يَذْكُرْ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ حَرَّقَ مَتَاعَهُ وَهَذَا أَصَحُّ.

٣٠٧٤. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ كَانَ عَلَى ثَقَلِ النَّبِيِّ ﷺ رَجُلٌ يُقَالُ لَهُ كِرْكِرَةُ فَمَاتَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هُوَ فِي النَّارِ فَذَهَبُوا يَنْظُرُونَ إِلَيْهِ فَوَجَدُوا عَبَاءَةً قَدْ غَلَّهَا قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ قَالَ ابْنُ سَلَامٍ كِرْكِرَةُ يَعْنِي بِفَتْحِ الْكَافِ وَهُوَ مَضْبُوطٌ كَذَا.

بَابُ مَا يُكْرَهُ مِنْ ذُبْحِ الْإِبِلِ وَالْغَنَمِ فِي الْمَغَانِمِ

٣٠٧٥. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبَّادَةَ بْنِ رِفَاعَةَ عَنْ جَدِّهِ رَافِعٍ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ بِذِي الْحُلَيْفَةِ فَأَصَابَ النَّاسَ جُوعٌ وَأَصْبَحْنَا إِبِلًا وَغَنَمًا وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ فِي أُخْرِيَاتِ النَّاسِ فَعَجَلُوا فَنَضَبُوا الْقُدُورَ فَأَمَرَ بِالْقُدُورِ فَأُكْفِثَتْ

Pravednost i humanost treba imati i prema životinjama: koristiti ih prema njihovoj mogućnosti, a pristojno hraniti i njegovati. Štedjeti u ishrani smatra se varanjem životinje i zato će, eto, takvi vlasnici odgovarati na Sudnjem danu.

pa su kotlovi poizvrtani, zatim je (plijen) podijelio i izjednačio deset brava s jednom devom. Tada je od tog plijena pobjegla jedna deva, a u tom narodu bijaše malo konjanika. Oni su je tražili i ona ih je zamorila. Potom je jedan čovjek odapeo na nju strijelu i Allah je devu zadržao. Čovjek reče: "Ovo su (čudne) životinje! Ona je od one divljači kao što su i ostale divlje životinje. Ona vam nije pobjegla i činite s njom, evo, ovako!"

Potom je rekao moj djed (Rafi‘):

– Mi smo se nadali, odnosno, bojali da se sutra ne sukobimo s neprijateljem, a da nemamo sa sobom (oštre) noževe, pa da je zakoljemo trstikom?

Tada je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Što može prolići krv i kada je (pri klanju) spomenuto Allahovo ime, jedi, osim zuba i nokata. A o tome ću vam ispričati: što se tiče zuba, to je vrsta kosti, a što se tiče nokta, pa to su noževi Etiopljana.

RADOSNA VIJEST O OSVAJANJIMA

3076. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Jahja, a ovome Isma‘il, i izjavio: Prenosi nam Kajs da je rekao:

– Kazao mi je Džerir b. Abdullah, radijallahu anhu: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao mi je: 'Hoćeš li me odmoriti od Zul-Hulese?' – a to je jedna kuća u Has‘amu koja se zove 'Jemenska Ka‘ba'."

Potom sam krenuo sa stotinu pedeset (ljudi) iz (plemena) Ahmes, a imali su i konje. Tada sam kazao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da ja nisam stabilan na konju. On udari po mojim grudima toliko da sam vidio trag njegovih prsta na njima i reče:

– Allahu moj, učvrsti ga i učini predvodnikom koji će upućivati na Pravi put!

Tada je on otišao do nje i zapalio je, a onda poslao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem,

ثُمَّ قَسَمَ فَعَدَلَ عَشْرَةَ مِنَ الْغَنَمِ بَبَعِيرٍ فَنَدَّ مِنْهَا بَعِيرٌ وَفِي الْقَوْمِ خَيْلٌ يَسِيرَةٌ فَطَلَبُوهُ فَأَعْيَاهُمْ فَأَهْوَى إِلَيْهِ رَجُلٌ بِسَهْمٍ فَحَبَسَهُ اللَّهُ فَقَالَ هَذِهِ الْبَهَائِمُ لَهَا أَوَابِدُ كَأَوَابِدِ الْوَحْشِ فَمَا نَدَّ عَلَيْكُمْ فَاصْنَعُوا بِهِ هَكَذَا فَقَالَ جَدِّي إِنَّا نَرْجُو أَوْ نَخَافُ أَنْ نَلْقَى الْعَدُوَّ غَدًا وَلَيْسَ مَعَنَا مَدَى أَفَنَذْبِجُ بِالْقَصَبِ فَقَالَ مَا أَنْهَرَ الدَّمَ وَذَكَرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ فَكُلْ لَيْسَ السِّنُّ وَالظُّفْرُ وَسَأُحَدِّثُكُمْ عَنْ ذَلِكَ أَمَّا السِّنُّ فَعَظْمٌ وَأَمَّا الظُّفْرُ فَمَدَى الْحَبْشَةِ.

بَابُ الْبَشَارَةِ فِي الْفَتْوحِ

٣٠٧٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي قَيْسٌ قَالَ قَالَ لِي جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَلَا تُرِيحُنِي مِنْ ذِي الْخُلَصَةِ وَكَانَ بَيْتًا فِيهِ خَشْعٌ يُسَمَّى كَعْبَةَ الْيَمَانِيَةِ فَانْطَلَقْتُ فِي خَمْسِينَ وَمِائَةٍ مِنْ أَحْمَسَ وَكَانُوا أَصْحَابَ خَيْلٍ فَأَخْبَرْتُ النَّبِيَّ ﷺ أَنِّي لَا أَثْبُتُ عَلَى الْخَيْلِ فَضَرَبَ فِي صَدْرِي حَتَّى رَأَيْتُ أَثَرَ أَصَابِعِهِ فِي صَدْرِي فَقَالَ اللَّهُمَّ ثَبِّتْهُ وَاجْعَلْهُ هَادِيًا مَهْدِيًّا فَانْطَلَقَ إِلَيْهَا فَكَسَرَهَا وَحَرَّقَهَا فَأَرْسَلَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ يُبَشِّرُهُ

izaslanika koji ga je (o tome) obradovao.

Džerirov izaslanik je rekao:

– Allahov Poslaniče, tako mi Onoga koji te je s Istinom poslao, nisam ti došao dok je nisam ostavio kao šugava devca (tj. dok je nisam uništio).

Potom je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, pet puta blagoslovio konje Ahmesa i njihove ljude.

Musedded je rekao: "... dom u Has'amu..."¹

ŠTA SE DAJE ONOME KO DONESE VESELU VIJEST

Ka'b b. Malik dao je dvije haljine kada je obradovan da mu je primljeno pokajanje.²

NEMA HIDŽRE POSLIJE OSLOBOĐENJA (MEKKE)

3077. PRIČAO NAM JE Adem b. Ebu-Ijas, njemu Šejban od Mensura prenoseći od Mudžahida, on od Tavusa, a ovaj od Ibn-Abbasa, radijallahu anhumu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na dan oslobođenja Mekke rekao:

"Nema više (obavezne) seobe (u Medinu), ali ostaje borba i nijet (odluka) za nju, pa kada se pozovete u borbu, odazovite se!"

فَقَالَ رَسُولُ جَرِيرٍ لِرَسُولِ اللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ
وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا جِئْتُكَ حَتَّى تَرْكُتَهَا كَأَنَّهَا
جَمَلٌ أَجْرَبُ فَبَارَكَ عَلَى خَيْلِ أَحْمَسَ وَرِجَالِهَا
خَمْسَ مَرَّاتٍ قَالَ مُسَدَّدٌ بَيْتٌ فِي خَثْعَمٍ .

بَاب مَا يُعْطَى الْبَشِيرُ

وَأُعْطَى كَعْبُ بْنُ مَالِكٍ ثَوْبَيْنِ حِينَ بُشِّرَ بِالتَّوْبَةِ .

بَاب لَا هِجْرَةَ بَعْدَ الْفَتْحِ

٣٠٧٧. حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ
مَنْصُورٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ
لَا هِجْرَةَ وَلَكِنْ جِهَادٌ وَنِيَّةٌ وَإِذَا اسْتَنْفَرْتُمْ
فَانْفِرُوا .

¹ Vidi bilješku hadisa 75.

² Ka'b b. Malik nije učestvovao u vojnom pohodu na Tebuk, pa su ga drugovi nazvali licemjerom. Međutim, on nije bio licemjer. Naprotiv, bio je jedan od iskrenih vjernika, i zbog njegove iskrenosti Allah je primio njegovo pokajanje. On je jedan od trojice ashaba na koje se odnosi kur'anski ajet: "A i onoj trojici koja su bila izostala (oprostio je) i to tek onda kad im je zemlja, koliko god da je bila prostrana, postala tijesna, i kada im se bilo stisnulo u dušama njihovim i kad su uvidjeli da nema utočišta od Allaha nego samo u Njega. On je poslije i njima oprostio da bi se ubuduće kajali, jer Allah, uistinu, prima pokajanje i milostiv je." (Et-Tevebe, 118) Ashab koji je Ka'bu donio radosnu vijest da mu je primljeno pokajanje zvao se Selema b. Ekve', i tom prilikom Ka'b b. Malik mu je poklonio dvije haljine kao znak zahvalnosti za donošenje radosne vijesti.

3078, 3079. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa da mu je saopćio Jezid b. Zurej' od Halida, on od Ebu-Usmana Nehdija, a ovaj od Mudžaši'a b. Mes'uda, koji je kazao:

“Došao je Mudžaši' s bratom Mudžalidom b. Mes'udom Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

– Ovo je Mudžalid, i on ti daje prisegu (riječ) na seobu (iz Mekke u Medinu).

– Nema seobe poslije oslobođenja Mekke – reče Poslanik – ali ću prihvatiti njegovu prisegu na islam.

3080. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah rekavši da mu je pričao Sufjan kako su Amr i Ibn-Džurejdž rekli da su čuli Ataa, kako kaže:

“Otišao sam s Ubejdom b. Umejrom Aiši, radijallahu anha, dok je bila kod Sebira (velikog brda na Muzdelifi), te nam ona reče:

“Prekinuta je seoba od vremena kad je Allah omogućio svom Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da oslobodi Mekku.”³

KAD ČOVJEK BUDE PRIMORAN DA PREGLEDA KOSE ŠTIĆENICA I VJERNICA KAD POGRIJEŠE PREMA ALLAHU I DA IH LIŠI ODJEĆE

3081. PRIČAO MI JE Muhammed b. Abdullah b. Havšeb Taifi rekavši da mu je pričao Hušejm, kojeg je obavijestio Husajn od Sa'da b. Ubejda, a ovaj prenio od Ebu-Abdur-Rahmana, koji je davao prednost Osmanu nad Alijom, da je on Ibn-Atijji, koji je davao prednost Aliji nad Osmanom, rekao:

– Ja uistinu znam šta je odvažilo tvog sudruga (Aliju) na prolijevanje krvi.

٣٠٧٨ - ٣٠٧٩. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ عَنْ خَالِدٍ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ النَّهْدِيِّ عَنْ جُبَّاشِعِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ جَاءَ جُبَّاشِعُ بِأَخِيهِ مُجَالِدِ بْنِ مَسْعُودٍ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ هَذَا مُجَالِدٌ يُبَايِعُكَ عَلَى الْهَجْرَةِ فَقَالَ لَا هَجْرَةَ بَعْدَ فَتْحِ مَكَّةَ وَلَكِنْ أَبَايَعُهُ عَلَى الْإِسْلَامِ.

٣٠٨٠. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمْرُو وَابْنُ جُرَيْجٍ سَمِعْتُ عَطَاءَ يَقُولُ ذَهَبْتُ مَعَ عُبَيْدِ بْنِ عُمَيْرٍ إِلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا وَهِيَ مُجَاوِرَةٌ بِبَيْرٍ فَقَالَتْ لَنَا انْقَطَعَتِ الْهَجْرَةُ مُنْذُ فَتَحَ اللَّهُ عَلَى نَبِيِّهِ ﷺ مَكَّةَ.

بَابُ إِذَا اضْطُرَّ الرَّجُلُ إِلَى النَّظَرِ فِي شُعُورِ أَهْلِ الذِّمَّةِ وَالْمُؤْمِنَاتِ إِذَا عَصَيْنَ اللَّهَ وَتَجَرَّدَهُنَّ

٣٠٨١. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَوْشَبٍ الطَّائِفِيُّ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا حُصَيْنٌ عَنْ سَعْدِ ابْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَكَانَ عُثْمَانِيًّا فَقَالَ لِابْنِ عَطِيَّةَ وَكَانَ عَلَوِيًّا إِنِّي لَا أَعْلَمُ مَا الَّذِي جَرَّأَ صَاحِبَكَ عَلَى الدَّمَاءِ سَمِعْتُهُ يَقُولُ بَعَثَنِي النَّبِيُّ ﷺ

³ Nakon oslobođenja Mekke prekinuta je seoba, jer su prije toga vjernici, radi vjere, selili Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, bojeći se da ne dođu u iskušenje. Međutim, nakon oslobođenja Mekke, Allah je ojačao islam, tako da vjernik može činiti ibadet svome Gospodaru gdje god želi.

Čuo sam ga kako kaže:

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je mene i Zubejra i rekao:

– Idite u tu i tu Revdu, i u njoj ćete naći ženu kojoj je Hatib dao pismo.

– Došli smo do te Revde i (našli smo tu ženu) i rekli:

– Daj pismo!

– Nije mi ništa dao

– reče ona, pa mi uzviknusmo:

– Ili ćeš ga izvaditi, ili ćemo te lišiti odjeće?

Tada ga ona izvadi iz svog pasa.

(Vratili smo se u Medinu te Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, posla po Hatiba, (i kad ga upita za pismo), on reče:

– Nemoj žuriti! Tako mi Allaha, nisam postao nevjernik. Naprotiv, moja ljubav prema islamu se povećala. Svaki od tvojih ashaba ima u Mekki nekoga pomoću koga Allah štiti njegove ukućane i njegov imetak, a ja nemam nikoga, pa sam htio da kod njih nađem zaštitu.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prihvatio je to (tj. oprostio mu), ali Omer reče:

– Pusti me da udarim (sabljom) po njegovom vratu, jer je on licemjer.

– Šta znaš – reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – možda je Allah pogledao učesnike Bedra i rekao: “Radite što hoćete.”

Eto, to je ono što ga je odvažilo.¹

وَالزُّبَيْرُ فَقَالَ اتُّوا رَوْضَةَ كَذَا وَتَحِدُونَهَا امْرَأَةً
أَعْطَاهَا حَاطِبٌ كِتَابًا فَأَتَيْنَا الرَّوْضَةَ فَقُلْنَا الْكِتَابُ
قَالَتْ لَمْ يُعْطِنِي فَقُلْنَا لَتُخْرِجَنَّهُ أَوْ لَا جَرَدَنكَ
فَأَخْرَجَتْ مِنْ حُجْرَتِهَا فَأَرْسَلَتْ إِلَى حَاطِبٍ فَقَالَ
لَا تَعْجَلْ وَاللَّهِ مَا كَفَرْتُ وَلَا أَرَدْتُ لِلْإِسْلَامِ إِلَّا
حُبًّا وَلَمْ يَكُنْ أَحَدٌ مِنْ أَصْحَابِكَ إِلَّا وَلَهُ بِمَكَّةَ
مَنْ يَدْفَعُ اللَّهَ بِهِ عَنْ أَهْلِهِ وَمَالِهِ وَلَمْ يَكُنْ لِي أَحَدٌ
فَأَحْبَبْتُ أَنْ أَخْذَ عَنْدهُمْ يَدًا فَصَدَّقَهُ النَّبِيُّ ﷺ قَالَ
عُمَرُ دَعْنِي أَضْرِبُ عُنُقَهُ فَإِنَّهُ قَدْ نَافَقَ فَقَالَ مَا
يُذْرِيكَ لَعَلَّ اللَّهَ أَطْلَعَ عَلَى أَهْلِ بَدْرٍ فَقَالَ اْعْمَلُوا
مَا شِئْتُمْ فَهَذَا الَّذِي جَرَّاهُ .

¹ To jest, odvažilo Aliju na prolijevanje krvi, jer je on bio učesnik Bedra i znao je da je Uzvišeni Allah oprostio učesnicima Bedra i prošle i buduće grijehe, pa se on zbog toga odvažio na jedan takav postupak. Ovako je sebi Ebu-Abdur-Rahman protumačio ono što je mislio o Aliji, radijallahu anhu. Međutim, njegove riječi Ibn-Atijji kako je Alija, radijallahu anhu, prolijevao krv su odraz nepoštovanja prema njemu, jer se zna na kojem je stepenu morala i znanja bio halifa Alija i da nije nikoga ubijao iz svoga hira i bez (šerijatski) opravdanog razloga.

Inače, ovaj slučaj je već objašnjen. (Hadis 3007.)

O DOČEKU BORACA

3082. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Ebi-Esved, a njemu Jezid b. Zurej' i Humejd b. Esved od Habiba b. Šehida od Ibn-Ebi-Mulejke, da je Ibn-Zubejr rekao Ibu-Dža'feru, radijallahu anhum: – Sjećaš li se kada smo dočekali Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ja, ti i Ibn-Abbas. "Da" – odgovori on. On nas je tada ponio (na svojoj jahalici) a tebe ostavio.

3083. PRIČAO NAM JE Malik b. Isma'il, njemu Ibn-Ujejne od Zuhrija da je Saib b. Jezid, radijallahu anhu, rekao: "Izašli smo s djecom da dočekamo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kod Senijjetul-Veda'a."

ŠTA TREBA REĆI (RATNIK) PRI POVRATKU IZ BORBE

3084. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, rekavši da mu je pričao Džuvejrije od Nafija, a on od Abdullaha, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, imao običaj pri povratku (s hadža ili iz borbe), tri puta izgovoriti tekbir i reći:

"Ako Bog da, mi se vraćamo Allahu! Tražimo oprost od Njega i Njemu ibadet činimo. Zahvaljujemo našem Gospodaru i padamo Mu na sedždu. Allah je ispunio svoje obećanje: pomogao je svoga roba, a porazio saveznike (tj., neprijatelja)."

بَابُ اسْتِقْبَالِ الْغَزَاةِ

٣٠٨٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ وَحُمَيْدُ بْنُ الْأَسْوَدِ عَنْ حَبِيبِ بْنِ الشَّهِيدِ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ ابْنُ الزُّبَيْرِ لَا بَيْنَ جَعْفَرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَتَذْكُرُ إِذْ تَلَقَّيْنَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَنَا وَأَنْتَ وَابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ نَعَمْ فَحَمَلْنَا وَتَرَكَكَ .

٣٠٨٣. حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ قَالَ السَّائِبُ بْنُ يَزِيدَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ذَهَبْنَا نَتَلَقَّى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ مَعَ الصَّبْيَانِ إِلَى ثَنِيَّةِ الْوَدَاعِ .

بَابُ مَا يَقُولُ إِذَا رَجَعَ مِنَ الْغَزْوِ

٣٠٨٤. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا قَفَلَ كَبَّرَ ثَلَاثًا قَالَ آيُّونَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَائِبُونَ عَابِدُونَ حَامِدُونَ لِرَبِّنَا سَاجِدُونَ صَدَقَ اللَّهُ وَعْدَهُ وَنَصَرَ عَبْدَهُ وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ .

3085. PRIČAO NAM JE Ebu-Ma'mer da mu je prenio Abdul-Varis, a njemu Jahja b. Ebu-Ishak od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Bili smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, prilikom njegovog povratka iz Usfana. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jašio je, a i Safijja b. Huzejj (njegova žena) bila je s njim (na devu). Odjednom mu je deva posrnula i njih dvoje su pali na zemlju. Ebu-Talha je pritrčao i rekao:

“Allahov Poslaniče, neka me Allah učini tvojom otkupninom.”

“Pomozi ženi!” – reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

On prevrnu ogrtač na lice, dođe do (Safijje) i baci ga na nju, a onda popravi njihovu sjedjeljku, te oni uzjahaše. I mi smo, okruživši Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, (krenuli).

Kada smo stigli blizu Medine, on počeo izgovarati:

“Vraćamo se Allahu, tražimo oprosta od Njega i ibadet Mu činimo! Našem Gospodaru zahvaljujemo!”

I nije prestao to izgovarati sve dok nije ušao u Medinu.

3086. PRIČAO NAM JE Alija rekavši da mu je prenio Bišr b. El-Mufaddal, a njemu Jahja b. Ebu-Ishak od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da su oni i Ebu-Talha išli naprijed s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, a s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, bila je Safijja (njegova žena), koju je on posadio iza sebe na svoju devu. Putujući tako, deva odjednom posrnu, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i ona padoše. Ebu-Talha, mislim da je rekao, jurnu sa svoje deve i dođe Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, rekavši:

– Allahov Vjerovjesniče, neka me Allah učini tvojom otkupninom. Da li ti je šta bilo?

– Nije – reče on – ali pomozi ženi!

٣٠٨٥. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ مَقْفَلَةً مِنْ عُسْفَانَ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى رَاحِلَتِهِ وَقَدْ أَرْدَفَ صَفِيَّةَ بِنْتَ حُجَيٍّ فَعَثَرَتْ نَاقَتُهُ فَصُرِعَا جَمِيعًا فَاقْتَحَمَ أَبُو طَلْحَةَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاكَ قَالَ عَلَيْكَ الْمَرْأَةُ فَقَلَبَ ثَوْبًا عَلَى وَجْهِهِ وَأَتَاهَا فَأَلْقَاهُ عَلَيْهَا وَأَصْلَحَ لَهَا مَرْكَبُهَا فَرَكَبَا وَاکْتَفَفْنَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَلَمَّا أَشْرَفْنَا عَلَى الْمَدِينَةِ قَالَ آيُونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ فَلَمْ يَزَلْ يَقُولُ ذَلِكَ حَتَّى دَخَلَ الْمَدِينَةَ .

٣٠٨٦. حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ أَقْبَلَ هُوَ وَأَبُو طَلْحَةَ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ وَمَعَ النَّبِيِّ ﷺ صَفِيَّةُ مُرَدِفَهَا عَلَى رَاحِلَتِهِ فَلَمَّا كَانُوا بِبَعْضِ الطَّرِيقِ عَثَرَتِ النَّاقَةُ فَصُرِعَ النَّبِيُّ ﷺ وَالْمَرْأَةُ وَإِنَّ أَبَا طَلْحَةَ قَالَ أَحْسِبُ قَالَ اقْتَحَمَ عَنْ بَعِيرِهِ فَاتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاكَ هَلْ أَصَابَكَ مِنْ شَيْءٍ قَالَ لَا وَلَكِنْ عَلَيْكَ بِالْمَرْأَةِ فَأَلْقَى أَبُو طَلْحَةَ

– Ebu-Talha stavi svoj ogrtač na lice, uputi se prema njoj i baci svoj ogrtač na nju, te ona ustade. Potom im on pripremi devu i oni pravo uzjahaše. Krenuli su dalje, i kad su došli do periferije Medine – ili je rekao: blizu Medine – Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poče izgovarati:

“Mi se vraćamo Allahu, tražimo oprost od Njega i Njemu ibadet činimo! Našem Gospodaru zahvaljujemo!”

I nije prestao to izgovarati sve dok nije ušao u Medinu.¹

O NAMAZU KADA SE DOĐE S PUTA

3087. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, a njemu Šu‘be od Muhariba b. Disara, koji veli:

– Čuo sam Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhumu, kad je rekao:

“Bio sam s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, na putu, pa pošto smo stigli u Medinu, reče mi:

’Uđi u džamiju i klanjaj dva rekata.’”

3088. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim od Ibn-Džurejdža, on od Ibn-Šihaba, a ovaj od Abdur-Rahmana b. Abdullaha b. Ka‘ba, on od svoga oca i amidže Ubejdullaha b. Ka‘ba, a njih dvojica od Ka‘ba, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kad bi se vraćao s puta, ulazio u džamiju i klanjao dva rekata, prije nego što bi sjeo.²

تَوْبُهُ عَلَى وَجْهِهِ فَقَصَدَ قَصْدَهَا فَأَلْقَى تَوْبَهُ عَلَيْهَا
فَقَامَتِ الْمَرْأَةُ فَشَدَّ لَهَا عَلَى رَاِحَتَيْهَا فَرَكَبَا فَسَارُوا
حَتَّى إِذَا كَانُوا بِظَهْرِ الْمَدِينَةِ أَوْ قَالَ أَشْرَفُوا عَلَى
الْمَدِينَةِ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ آيُّونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ لِرَبِّنَا
حَامِدُونَ فَلَمْ يَزَلْ يَقُولُهَا حَتَّى دَخَلَ الْمَدِينَةَ .

بَابُ الصَّلَاةِ إِذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ

٣٠٨٧. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ
عَنْ مُحَارِبِ بْنِ دِثَارٍ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي سَفَرٍ
فَلَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ قَالَ لِي ادْخُلِ الْمَسْجِدَ فَصَلِّ
رَكْعَتَيْنِ .

٣٠٨٨. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ
ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ
عَنْ أَبِيهِ وَعَمِّهِ عُبَيْدِ اللَّهِ ابْنِ كَعْبٍ عَنْ كَعْبٍ رَضِيَ
اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ ضَحَى
دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ قَبْلَ أَنْ يَجْلِسَ .

¹ Iz ovih hadisa zaključujemo:

- putnik treba da zahvali Allahu, dželle šanuhu, kad se vrati s puta i da Ga moli za oprost grijeha;
- lijepo je naći se na usluzi imamu i učenim ljudima, kao što je to učinio Ebu-Talhe prema Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem;
- treba poštovati učene ljude općenito.

² Iz hadisa se da zaključiti:

- sunnet je klanjati dva rekata kada se dođe s puta, i to predstavlja čin zahvalnosti Allahu, dželle šanuhu, za dobar ishod putovanja, kao i lijep početak kućnih poslova s namazom, koji je ključ svakog dobra;
- lijepo je, po povratku s puta, prvo svratiti u džamiju, vidjeti se i pozdraviti s ljudima tamo, a tek onda otići svojoj kući.

O PRIREĐIVANJU HRANE PRI DOLASKU S PUTA

Ibn-Omer je imao običaj da se omrsi radi gostiju (u postu izvan razmazanskog).¹

3089. PRIČAO NAM JE Muhammed da mu je saopćio Veki' od Šu'be, on od Muhariba b. Disara, a ovaj od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kad je stigao u Medinu, zaklao devu ili kravu.

Mu'az je prenio opširnije od Šu'be, a ovaj od Muhariba, koji je čuo Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhu, kako kaže:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kupio je od mene devu za dvije oke i dirhem, ili dva dirhema, i pošto je stigao u Sirar, naredio je da se zakolje krava, te su nešto od nje pojeli. A kada je stigao u Medinu, naredio mi je da dodem u džamiju i klanjam dva rekata, i isplatio mi vrijednost deve.”

3090. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, a njemu Šu'be od Muhariba b. Disara, da je Džabir rekao:

– Stigao sam s puta, i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

“Klanjaj dva rekata!”

Sirar je mjesto u blizini Medine.²

بَابُ الطَّعَامِ عِنْدَ الْقُدُومِ

وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يُفْطِرُ لِمَنْ يَغْشَاهُ.

٣٠٨٩. حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ مُحَارِبِ بْنِ دِثَارٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَمَّا قَدِمَ الْمَدِينَةَ نَحَرَ جَزُورًا أَوْ بَقَرَةً زَادَ مُعَاذٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ مُحَارِبِ سَمِعَ جَابِرَ ابْنَ عَبْدِ اللَّهِ اشْتَرَى مِنِّي النَّبِيُّ ﷺ بَعِيرًا بِوَقِيتَيْنِ وَدِرْهَمٍ أَوْ دِرْهَمَيْنِ فَلَمَّا قَدِمَ صِرَارًا أَمَرَ بِبَقَرَةٍ فَذَبَحَتْ فَأَكَلُوا مِنْهَا فَلَمَّا قَدِمَ الْمَدِينَةَ أَمَرَنِي أَنْ أَتِيَ الْمَسْجِدَ فَأُصَلِّيَ رَكْعَتَيْنِ وَوَزَنَ لِي ثَمَنَ الْبَعِيرِ.

٣٠٩٠. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَارِبِ بْنِ دِثَارٍ عَنْ جَابِرِ قَالَ قَدِمْتُ مِنْ سَفَرٍ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ صَلِّ رَكْعَتَيْنِ صِرَارًا مَوْضِعَ نَاحِيَةِ بِالْمَدِينَةِ.

¹ Ibn-Omer nije postio u toku putovanja, svejedno da li se radilo o putovanju u toku ramazana ili izvan njega, a kad bi bio kod kuće, često bi dobrovoljno postio. Tako je po povratku s puta napaštao ili postio nafilu-post. Međutim, nije postio odmah po povratku s puta, želeći da ugosti prijatelje, koji su dolazili da ga poselame i čestitaju mu povratak, a poslije toga bi opet postio.

² Ovo je Buharijevo objašnjenje riječi Sirar. Inače, to mjesto se nalazi tri milje istočno od Medine u pravcu Iraka.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ فَرَضِ الْخُمْسِ

PROPISIVANJE PETINE

PROPISIVANJE PETINE

3091. PRIČAO NAM JE Abdan da mu je saopćio Abdullah, a njemu Junus od Zuhrija, koji kaže:

– Izvijestio me je Ali b. Husejn, da mu je Husejn sin Alijin saopćio, da je Alija, radijallahu anhum, rekao:

– Imao sam jednu staru devu koju sam, na dan Bitke na Bedru, dobio od ratne dobiti, a drugu staru devu dao mi je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, od petine (ratnog plijena). Pa kad sam se htio oženiti Fatimom, kćerkom Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ugovorio sam s jednim kovačem iz plemena Benu-Kajnuka da pojaše sa mnom pa da donesemo rogozine. Namjeravao sam da je prodam kovačima i time se potpomognem za svoju svadbenu gozbu.

I dok sam sakupljao opremu za svoje dvije deve: samare, vreće i konopce, deve su mi ležale pored kuće jednog ensarije. Vratio sam se, nakon što sam sakupio nešto (opreme), kada ono u mojih deva prorezane grbe, provaljene slabine i izvaljene crne džigerice. Vidjevši taj prizor, nisam mogao zadržati suze.

– Ko je ovo uradio? – upitao sam.

– Hamza b. Abdul-Muttalib – rekoše oni – i on je u ovoj kući s grupom ensarija koji su se okupili da piju alkohol. (Ovo se desilo prije nego što je alkohol bio zabranjen).

بَابُ فَرَضِ الْخُمْسِ

٣٠٩١. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ أَنَّ حُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَلِيًّا قَالَ كَانَتْ لِي شَارِفٌ مِنْ نَصِيبِي مِنَ الْمَغْنَمِ يَوْمَ بُدْرٍ وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ أَعْطَانِي شَارِفًا مِنَ الْخُمْسِ فَلَمَّا أَرَدْتُ أَنْ أَبْتَنِي بِفَاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَاعَدْتُ رَجُلًا صَوَاغًا مِنْ بَنِي قَيْنَقَاعٍ أَنْ يَرْتَحِلَ مَعِيَ فَنَأْتِي بِإِذْخِرٍ أَرَدْتُ أَنْ أَبِيعَهُ الصَّوَاغِينَ وَأَسْتَعِينَ بِهِ فِي وَلِيمَةِ عُرْسِي فَبَيْنَا أَنَا أَجْمَعُ لِشَارِفِي مَتَاعًا مِنَ الْأَقْتَابِ وَالْغَرَائِرِ وَالْحِبَالِ وَشَارِفَائِي مُنَاخَتَانِ إِلَى جَنْبِ حُجْرَةِ رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ رَجَعْتُ حِينَ جَمَعْتُ مَا جَمَعْتُ فَإِذَا شَارِفَائِي قَدْ اجْتَبَّ أَسْنِمَتُهُمَا وَبُقِرَتْ خَوَاصِرُهُمَا وَأُخِذَ مِنْ أَكْبَادِهِمَا فَلَمْ أَمْلِكْ عَيْنِي حِينَ رَأَيْتُ ذَلِكَ الْمَنْظَرَ مِنْهُمَا فَقُلْتُ مَنْ فَعَلَ هَذَا فَقَالُوا فَعَلَ حَمْزَةُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ وَهُوَ فِي هَذَا الْبَيْتِ فِي شَرْبِ

Odjurio sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i ušao mu, a kod njega bijaše Zejd b. Haris. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, iz izraza moga lica saznao je da sam nešto strašno doživio. – Šta ti je? – upita Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

– Allahov Poslaniče – rekoh – nisam nikad vidio strašnijeg dana! Hamza je nasrnuo na moje deve, prorezao im grbe i provalio slabine. Eno, on je sad u jednoj kući, s grupom pijanih!

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je da mu se donese ogrtač.

Obukao ga je, a zatim izišao, a ja i Zejd b. Haris smo ga slijedili. Kad je došao do kuće u kojoj je bio Hamza, zatražio je dozvolu i oni su im dozvolili da uđe. Ali, bili su pijani. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, počeo je koriti Hamzu za ono što je uradio. Hamza je bio pijan, oči mu crvene. Hamza je pogledao Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a onda podigao pogled. Gledao je u njegova koljena, a zatim podigao pogled i pogledao u njegov pas, i opet podigao pogled i pogledao u njegovo lice. Zatim je rekao: “Pa vi ste samo robovi moga oca!”

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio je da je on pijan, pa se vratio, idući natraške, a mi smo izišli s njim.¹

مِنَ الْأَنْصَارِ فَأَنْطَلَقْتُ حَتَّى أَدْخُلَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ وَعِنْدَهُ زَيْدُ بْنُ حَارِثَةَ فَعَرَفَ النَّبِيُّ ﷺ فِي وَجْهِهِ الَّذِي لَقِيتُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَا لَكَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا رَأَيْتُ كَالْيَوْمِ قَطُّ عَدَا حِزَّةً عَلَى نَافَتِي فَأَجَبَ أَشْنَمَتُهُمَا وَبَقَرَ خَوَاصِرَهُمَا وَهَآ هُوَ ذَا فِي بَيْتٍ مَعَهُ شَرِبَ فَدَعَا النَّبِيُّ ﷺ بِرِدَائِهِ فَارْتَدَى ثُمَّ انْطَلَقَ يَمْشِي وَاتَّبَعْتُهُ أَنَا وَزَيْدُ بْنُ حَارِثَةَ حَتَّى جَاءَ الْبَيْتَ الَّذِي فِيهِ حِزَّةٌ فَاسْتَأْذَنَ فَأَذِنُوا لَهُمْ فَإِذَا هُمْ شَرِبَ فَطَفِقَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُلُومُ حِزَّةً فِيمَا فَعَلَ فَإِذَا حِزَّةٌ قَدْ ثَمِلَ مُحْمَرَّةٌ عَيْنَاهُ فَنَظَرَ حِزَّةً إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ صَعَدَ النَّظَرَ فَنَظَرَ إِلَى رُكْبَتِهِ ثُمَّ صَعَدَ النَّظَرَ فَنَظَرَ إِلَى سُرَّتِهِ ثُمَّ صَعَدَ النَّظَرَ فَنَظَرَ إِلَى وَجْهِهِ ثُمَّ قَالَ حِزَّةٌ هَلْ أَنْتُمْ إِلَّا عَبِيدٌ لِأَبِي فَعَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَدْ ثَمِلَ فَنَكَصَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى عَقْبَيْهِ الْقَهْقَرَى وَخَرَجْنَا مَعَهُ .

¹ Svojom izjavom: “Pa vi ste samo robovi moga oca”, Hamza se htio pohvaliti da je on bliži od njih dvojice čuvenom Abdul-Muttalibu, jer mu je on bio sin, a njih dvojica su mu bili unuci.

Inače, ovaj hadis je već citiran u nešto kraćoj verziji i objašnjen u poglavlju *O napajanju*, hadis br. 2089.

Povod citiranja ovog hadisa u poglavlju *Propisivanje petine* je izjava Alije, radijallahu anhu, na početku hadisa, da mu je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, dao jednu staru devu od petine, što znači da je petina bila propisana u doba Alijine ženidbe s Fatimom, radijallahu anhuma.

3092. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Ibrahim b. Sa'd od Saliha, a ovaj od Ibn-Šihaba, koji je rekao:

“Saopćio mi je Urve b. Zubejr, da mu je ispričala Aiša, majka vjernika radijallahu anha, da je Fatima, radijallahu anha, kćerka Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, poslije smrti Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, tražila od Ebu-Bekra Siddika da joj dodijeli njezino nasljedstvo, koje je ostavio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, od onog što mu je Allah, kao plijen, darovao.”

3093. Ebu-Bekr joj je odgovorio:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Mi (poslanici) se ne nasljeđujemo. Ono što ostavimo – jeste milostinja.”²

Na to se Fatima, kćerka Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, rasrdila i napustila Ebu-Bekra. Neprestano ga je izbjegavala sve dok nije umrla, a živjela je nakon smrti Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, još šest mjeseci.³

(Aiša) kaže:

٣٠٩٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ ابْنَةُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ سَأَلَتْ أَبَا بَكْرٍ الصَّدِيقَ بَعْدَ وَفَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنْ يَقْسِمَ لَهَا مِيرَاثَهَا مِمَّا تَرَكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْهِ .

٣٠٩٣. فَقَالَ لَهَا أَبُو بَكْرٍ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا نُورَثُ مَا تَرَكَنَا صَدَقَةٌ فَغَضِبَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَهَجَرَتْ أَبَا بَكْرٍ فَلَمْ تَزَلْ مُهَاجِرَتَهُ حَتَّى تُوفِّيَتْ وَعَاشَتْ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ سِتَّةَ أَشْهُرٍ قَالَتْ وَكَانَتْ فَاطِمَةُ تَسْأَلُ أَبَا بَكْرٍ نَصِيبَهَا مِمَّا تَرَكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْ خَيْرِ وفَدَكَ وَصَدَقَتِهِ

2 Jedni smatraju da poslanici nisu nasljeđivali stoga da se ne bi pomislilo da su oni, pozivajući ljude u vjeru, sakupljali imetak za svoje nasljednike. Drugi, opet, kažu da su poslanici, poput roditelja, za sve svoje sljedbenike, pa ono što je njihovo, to pripada svoj djeci, tj. svim njihovim sljedbenicima.

Ovaj hadis nema izravne veze s naslovom poglavlja u kojem je naveden, ali u nekim predajama ovog hadisa, koje također bilježi Buhari, spominje se petina. Naime, u tim predajama se kaže da je Fatima, radijallahu anha, tražila, između ostalog, i ono što je ostalo od petine Hajbera, pa je najvjerojatnije to razlog što je imam Buhari ovaj hadis uvrstio u poglavlje *Propisivanje petine*.

3 Ovo ne znači da je Fatima, radijallahu anha, prestala govoriti s Ebu-Bekrom, radijallahu anhu, i da je ona okretala glavu od njega. Naprotiv, ona se samo povukla u svoju kuću i nije izlazila.

U tom smislu zabilježio je Bejheki od Ša'bija da je rekao:

– Kad se Fatima, radijallahu anha, razboljela, došao je Ebu-Bekr, radijallahu anhu, i zatražio dozvolu da je posjeti, pa je Alija, radijallahu anhu, upitao:

– Fatima, ovo je Ebu-Bekr, radijallahu anhu. Traži dozvolu da te posjeti.

– Želiš li da mu dozvolim? – upita ona.

– Da – odgovori on, i ona mu dozvoli.

Ebu-Bekr je ušao i, nastojeći je odobrovoljiti, rekao:

“Tako mi Allaha, nisam ostavio kuću, imetak, porodicu i rodbinu osim želje za Allahovim zadovoljstvom, zadovoljstvom Njegovog Poslanika i njegove porodice.”

I on se trudio da je odobrovolji sve dok to nije uspio.

– Fatima je tražila od Ebu-Bekra svoj dio od onog što je ostavio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u pogledu Hajbera i Fedeka i njegove sadake u Medini, pa je Ebu-Bekr to odbio rekavši: “Neću ostaviti ništa što je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, radio a da i ja to ne uradim. Ja se bojim ako bih ostavio nešto od njegovog naređenja, da bih pao u zabludu.”

Što se tiče njegove sadake u Medini, Omer ju je predao Aliji i Abbasu, a što se tiče Hajbera i Fedeka, Omer ih je zadržao rekavši:

“To dvoje je milostinja Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koja je bila (predviđena) za njegove obaveze koje su se javljale i njegove vanredne troškove, a staranje o njima (poslije njega) pripada onom ko preuzme vlast.”

Kaže (Zuhri): “Njih dvoje (Hajber i Fedek) su sve do danas u takvom položaju.”

Kaže Ebu-Abdullah (Buhari): “*I’terake* je oblik *ifteale* od sintagme *arevtuhu* (pogodio sam ga). Od te riječi je: *ja’ruhu*, što znači: pogađa ga, i *i’terani*, što znači: pogodilo me.”

3094. PRIČAO NAM JE Ishak b. Muhammed Fervi, njemu Malik b. Enes od Ibn-Šihaba, a on od Malika b. Evsa b. Hadesana.

(Ibn-Šihab kaže): – Muhammed b. Džubejr mi je spomenuo nešto od tog njegovog hadisa, pa sam se zaputio i došao Maliku b. Evsu te ga upitao o tom hadisu, i Malik reče:

– Dok sam jednom sjedio sa svojom porodicom, a dan bijaše odmakao, dođe mi izlaslanik Omera b. Hattaba i reče:

– Odazovi se vladaru pravovjernih.

Zaputio sam se s njim dok ne dođoh do Omera (i zatekoh ga), a on sjedaše na krevetu od rogozine na kojem nije bilo postelje, oslonjen na jastuk od kože. Nazvao sam mu selam, zatim sjeo, a on progovori:

بِالْمَدِينَةِ فَأَبَى أَبُو بَكْرٍ عَلَيْهَا ذَلِكَ وَقَالَ لَسْتُ تَارِكًا شَيْئًا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَعْمَلُ بِهِ إِلَّا عَمِلْتُ بِهِ فَإِنِّي أَخْشَى أَنْ تَرَكْتُ شَيْئًا مِنْ أَمْرِهِ أَنْ أَزِيعَ فَأَمَّا صَدَقَتُهُ بِالْمَدِينَةِ فَدَفَعَهَا عُمَرُ إِلَى عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ وَأَمَّا خَيْبَرُ وَفَدَكَ فَأَمْسَكَهَا عُمَرُ وَقَالَ هُمَا صَدَقَةُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ كَانَتَا لِحُقُوقِهِ الَّتِي تَعْرُوهُ وَنَوَائِبِهِ وَأَمْرُهُمَا إِلَى مَنْ وَلِيَ الْأَمْرَ قَالَ فَهُمَا عَلَى ذَلِكَ إِلَى الْيَوْمِ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ اعْتَزَّاكَ افْتَعَلْتَ مِنْ عَرْوَتِهِ فَأَصْبَتْهُ وَمِنْهُ يَعْرُوهُ وَاعْتَزَّانِي .

٣٠٩٤. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفَرَوِيُّ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَوْسٍ بْنِ الْحَدَثَانِ وَكَانَ مُحَمَّدُ بْنُ جُبَيْرٍ ذَكَرَ لِي ذِكْرًا مِنْ حَدِيثِهِ ذَلِكَ فَأَنْطَلَقْتُ حَتَّى أَدْخُلَ عَلَى مَالِكِ بْنِ أَوْسٍ فَسَأَلْتُهُ عَنْ ذَلِكَ الْحَدِيثِ فَقَالَ مَالِكُ بَيْنَا أَنَا جَالِسٌ فِي أَهْلِي حِينَ مَتَعَ النَّهَارُ إِذَا رَسُولُ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ يَأْتِينِي فَقَالَ أَجِبْ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ فَأَنْطَلَقْتُ مَعَهُ حَتَّى أَدْخُلَ عَلَى عُمَرَ فَإِذَا هُوَ جَالِسٌ عَلَى رِمَالِ سَرِيرٍ لَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ فِرَاشٌ مُتَكِيٌّ عَلَى وَسَادَةٍ مِنْ أَدَمٍ

– Maliku, došla nam je skupina ljudi tvog naroda s porodicama. Ja sam im odredio skroman dar. Uzmi ga i podijeli im.

– Vladaru pravovjernih – rekoše – kad bi ti za to odredio nekog drugog!

– Uzmi to, čovječe – reče on.

I dok sam ja tako sjedio kod njega, dođe njegov vratar Jerfa i reče:

– Želiš li primiti Osmana, Abdur-Rahmana b. Avfa, Zubejra i Sa'da b. Ebi-Vekkasa jer oni traže dozvolu da uđu?

– Da – odgovori on, i dozvoli im da uđu.

Oni su ušli, nazvali selam i posjedali.

Zatim je Jerfa sjedio neko vrijeme, a potom upitao:

– Hoćeš li primiti Aliju i Abbasa?

– Da – odgovorio je on, i dozvolio im da uđu.

Njih dvojica udoše, nazvaše selam i posjedaše, te Abbas reče:

– Vladaru pravovjernih, presudi između mene i ovoga.

Njih dvojica su se inače prepirali oko onog što je Allah, kao plijen, dao svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, od plemena Benu-Nadir.

– Vladaru pravovjernih – reče skupina u kojoj je bio Osman i oni što su (ušli) s njim – presudi između njih dvojice i rastereti jednog od drugog.

– Polahko – reče Omer. – Zaklinjem vas Allahom, Čijom dozvolom opstoje i nebo i zemlja, da li znate da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Mi (poslanici) se ne nasljeđujemo. Ono što ostavimo je sadaka.” Ovim je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mislio na sebe.

– Rekao je to – reče spomenuta skupina, a Omer se okrenu Aliji i Abbasu i reče:

– Zaklinjem vas Allahom, da li vas dvojica znate da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, to rekao?

– Rekao je – potvrdiše njih dvojica.

فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ ثُمَّ جَلَسْتُ فَقَالَ يَا مَالٍ إِنَّهُ قَدِمَ عَلَيْنَا مِنْ قَوْمِكَ أَهْلُ آيَاتٍ وَقَدْ أَمَرْتُ فِيهِمْ بِرَضِخٍ فَأَقْبِضْهُ فَأَقْسِمُ بَيْنَهُمْ فَقُلْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ لَوْ أَمَرْتَ بِهِ غَيْرِي قَالَ أَقْبِضْهُ أَيُّهَا الْمَرْءُ فَبَيْنَا أَنَا جَالِسٌ عِنْدَهُ أَنَّهُ حَاجِبُهُ يَرْفَا فَقَالَ هَلْ لَكَ فِي عُثْمَانَ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ وَالزُّبَيْرِ وَسَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ يَسْتَأْذِنُونَ قَالَ نَعَمْ فَأَذِنَ لَهُمْ فَدَخَلُوا فَسَلَّمُوا وَجَلَسُوا ثُمَّ جَلَسَ يَرْفَا يَسِيرًا ثُمَّ قَالَ هَلْ لَكَ فِي عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ قَالَ نَعَمْ فَأَذِنَ لَهُمَا فَدَخَلَا فَسَلَّمَا فَجَلَسَا فَقَالَ عَبَّاسُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ اقْضِ بَيْنِي وَبَيْنَ هَذَا وَهَذَا يَخْتَصِمَانِ فِيمَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ ﷺ مِنْ مَالِ بَنِي النَّضِيرِ فَقَالَ الرَّهْطُ عُثْمَانُ وَأَصْحَابُهُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ اقْضِ بَيْنَهُمَا وَأَرْخِ أَحَدَهُمَا مِنَ الْآخِرِ قَالَ عُمَرُ تَيْدُكُمْ أَنْشُدُكُمْ بِاللَّهِ الَّذِي يَأْذِنُ تَقُومُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ هَلْ تَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا نُورُثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةً يُرِيدُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ نَفْسَهُ قَالَ الرَّهْطُ قَدْ قَالَ ذَلِكَ فَأَقْبَلَ عُمَرُ عَلَى عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ فَقَالَ أَنْشُدُكُمْ بِاللَّهِ أَتَعْلَمَانِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَدْ قَالَ ذَلِكَ قَالَا قَدْ قَالَ ذَلِكَ قَالَ عُمَرُ فَإِنِّي أُحَدِّثُكُمْ عَنْ هَذَا الْأَمْرِ أَنَّ اللَّهَ قَدْ خَصَّ رَسُولَهُ ﷺ فِي هَذَا الْفَيْءِ بِشَيْءٍ لَمْ يُعْطِهِ أَحَدًا غَيْرُهُ ثُمَّ قَرَأَ (وَمَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْهُمْ)

– Ja ću vam, zaista, ispričati taj slučaj – reče Omer.

Allah je posebno darovao svoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, od ovog plijena, dijelom koji nije dao nikom drugom osim njemu.

Zatim je (Omer) proučio ajet: “Ono što je Allah od njih, kao plijen, darovao svome Poslaniku...” do riječi... “Svemoćan”.¹ – To je pripadalo Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, posebno. Tako mi Allaha, nije on to, mimo vas, uzeo samo za sebe, niti ga je prigrabio bez vas. On je to vama dao i razdijelio ga među vama sve dok nije od toga ostao ovaj imetak. Iz ovog imetka je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izdvajao opskrbu za svoju porodicu za godinu dana, a ono što bi ostajalo, stavljao je na mjesto gdje se ostavljao imetak koji je u ime Allaha. Tako je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, postupao u toku svoga života. Zaklinjem vas Allahom, da li vi to znate?

– Da – odgovoriše oni, a on onda reče Aliji i Abbasu:

– Zaklinjem vas Allahom, da li vas dvojica to znate?²

Omer dalje kaže: “Zatim je Allah uzeo k Sebi (dušu) Vjerovjesnika pa je Ebu-Bekr rekao: ‘Ja sam nasljednik Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem,’ i uzeo je taj imetak, te postupao s njim onako kako je i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, s njim postupao. Allah zna da je on u tome bio iskren, čestit i razborit i da je slijedio Istinu.

Zatim je Allah uzeo k Sebi (dušu) Ebu-Bekra, a ja sam postao nasljednik Ebu-Bekrov, te sam uzeo taj imetak (i držao ga) dvije godine svoje vladavine postupajući s njim onako kako je postupao Allahov

إِلَى قَوْلِهِ (قَدِيرٌ) فَكَانَتْ هَذِهِ خَالِصَةً
لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَاللَّهُ مَا اخْتَارَهَا دُونَكُمْ وَلَا
اسْتَأْثَرَ بِهَا عَلَيْكُمْ قَدْ أَعْطَاكُمْوهَا وَبَثَّهَا فِيكُمْ
حَتَّى بَقِيَ مِنْهَا هَذَا الْمَالُ فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
يُنْفِقُ عَلَى أَهْلِهِ نَفَقَةً سَنَّتِهِمْ مِنْ هَذَا الْمَالِ ثُمَّ يَأْخُذُ
مَا بَقِيَ فَيَجْعَلُهُ مَجْعَلِ مَالِ اللَّهِ فَعَمِلَ رَسُولُ اللَّهِ
ﷺ بِذَلِكَ حَيَاتِهِ أَنْشَدُكُمْ بِاللَّهِ هَلْ تَعْلَمُونَ ذَلِكَ
قَالُوا نَعَمْ ثُمَّ قَالَ لِعَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ أَنْشَدُكُمَا بِاللَّهِ هَلْ
تَعْلَمَانِ ذَلِكَ قَالَ عُمَرُ ثُمَّ تَوَفَّى اللَّهُ نَبِيَّهُ ﷺ فَقَالَ
أَبُو بَكْرٍ أَنَا وَلِيُّ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَبَضَهَا أَبُو بَكْرٍ
فَعَمِلَ فِيهَا بِمَا عَمِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُ
فِيهَا لَصَادِقٌ بَارٌّ رَاشِدٌ تَابِعٌ لِلْحَقِّ ثُمَّ تَوَفَّى اللَّهُ
أَبَا بَكْرٍ فَكُنْتُ أَنَا وَلِيُّ أَبِي بَكْرٍ فَقَبَضْتُهَا سَتَتَيْنِ
مِنْ إِمَارَتِي أَعْمَلُ فِيهَا بِمَا عَمِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَمَا
عَمِلَ فِيهَا أَبُو بَكْرٍ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنِّي فِيهَا لَصَادِقٌ بَارٌّ
رَاشِدٌ تَابِعٌ لِلْحَقِّ ثُمَّ جِئْتَنِي تَكَلَّمَانِي وَكَلِمَتُكُمَا
وَاحِدَةٌ وَأَمْرُكُمَا وَاحِدٌ جِئْتَنِي يَا عَبَّاسُ تَسْأَلْنِي
نَصِييَكَ مِنْ ابْنِ أَخِيكَ وَجَاءَنِي هَذَا يُرِيدُ عَلَيًّا
يُرِيدُ نَصِيبَ امْرَأَتِهِ مِنْ أَبِيهَا فَقُلْتُ لَكُمَا إِنَّ
رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا تُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ

¹ Prijevod ovog ajeta u cijelosti glasi: “A vi niste kasom tjerali ni konje ni kamile radi onoga što je Allah od njih, kao plijen, darovao Poslaniku svome, nego, Allah prepušta vlast poslanicima svojim nad onima nad kojima On hoće; Allah sve može.” (El-Hašr, 6)

² Ovdje se ne spominje odgovor Alije i Abbasa, ali se u nekim predajama ovog hadisa kaže da su i njih dvojica potvrdno odgovorili.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i onako kako je postupao Ebu-Bekr s njim. Allah zna da sam u tome bio iskren, čestit i razborit i da sam slijedio Istinu.

A onda ste mi došli vas dvojica i razgovarali sa mnom. Riječ vam je bila jedinstvena, a i slučaj isti. Ti si mi, Abbasu, došao da tražiš svoj udio od svog bratića, a ovaj mi je došao – mislio je na Aliju – želeći udio svoje žene od njezina oca, pa sam vam rekao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio: ‘Mi (poslanici) se ne nasljeđujemo. Ono što ostavimo je sadaka!...’

Kad sam odlučio da ga vama dvojici predam, rekao sam:

‘Ako želite, predat ću ga vama dvojici, pod uvjetom da Allahu date obećanje i obavezu da ćete postupati s njim onako kako je s njim postupao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i kao što je s njim postupao Ebu-Bekr, i kao što sam ja s njim postupao otkako sam ga preuzeo.’

‘Daj ga nama’ – rekli ste vas dvojica, i tako sam ga ja predao vama dvojici.

‘Zaklinjem vas Allahom, da li sam ga tako predao njima?’

‘Da’ – odgovorili su oni iz skupine, a on se okrenu Aliji i Abbasu i reče:

‘Zaklinjem vas Allahom, da li sam ga tako predao vama dvojici?’

‘Da’ – rekoše njih dvojica.

‘Vi tražite od mene’ – reče (Omer) – ‘drukčiju presudu. Tako mi Allaha, Čijom dozvolom opstoje i nebo i zemlja, neću u vezi s tim presuditi drukčiju presudu. Ako se ne možete brinuti o njemu, predajte ga meni. Ja se mogu, umjesto vas, brinuti za njega.’³

فَلَمَّا بَدَأَ لِي أَنْ أَدْفَعَهُ إِلَيْكُمْ قُلْتُ إِنَّ شَيْئًا دَفَعْتُهَا إِلَيْكُمْ عَلَى أَنْ عَلَيْكُمْ عَهْدُ اللَّهِ وَمِيثَاقُهُ لَتَعْمَلَانَ فِيهَا بِمَا عَمِلَ فِيهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَبِمَا عَمِلَ فِيهَا أَبُو بَكْرٍ وَبِمَا عَمِلْتُ فِيهَا مُنْذُ وَلَيْتُهَا فَقُلْتُمَا ادْفَعُهَا إِلَيْنَا فَبَذَلْتَ دَفَعْتُهَا إِلَيْكُمْ فَأَنْشَدُكُمْ بِاللَّهِ هَلْ دَفَعْتُهَا إِلَيْهِمَا بِذَلِكَ قَالَ الرَّهْطُ نَعَمْ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ فَقَالَ أَنْشَدُكُمْ بِاللَّهِ هَلْ دَفَعْتُهَا إِلَيْكُمْ بِذَلِكَ قَالَا نَعَمْ قَالَ فَتَلْتَمِسَانِ مِنِّي قَضَاءَ غَيْرِ ذَلِكَ فَوَاللَّهِ الَّذِي يَأْذِنُهُ تَقُومُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ لَا أَقْضِي فِيهَا قَضَاءَ غَيْرِ ذَلِكَ فَإِنْ عَجَزْتُمَا عَنْهَا فَادْفَعَاهَا إِلَيَّ فَإِنِّي أَكْفِيكُمَاهَا .

3 Ovaj hadis je naveden u poglavlju *Propisivanje petine*, jer se u njemu govori o imetku kojeg je Allah, kao poklon, posebno darovao svom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a Alija i Abbas su znali da se taj imetak tretira kao sadaka i nisu se prepirali oko posjedovanja tog imetka, nego oko toga ko će upravljati tim imetkom.

Na kraju ovog hadisa se ne spominje kako su Alija i Abbas reagovali na Omerov stav, ali prema nekim drugim predajama ovog hadisa, Alija i Abbas su prihvatili Omerov stav i odustali od parničenja oko toga imetka, koji je i dalje ostao kao (opća) sadaka.

DAVANJE PETINE SPADA U VJERU

3095. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'man, a njemu Hammad od Ebu-Džemre Dubeija, koji je rekao:
– Čuo sam Ibn-Abasa, radijallahu anhum, kako kaže:

Delegacija (plemena) Abdul-Kajsa došla je (Poslaniku) i rekla:

“Allahov Poslaniče, mi smo ogranak (plemena) Rebija. Između nas i tebe su nevjernici (plemena) Mudar, pa ti mi dolazimo samo u svetom mjesecu. Daj nam (odlučnu) zapovijed, koju ćemo prihvatiti i pozivati njoj one koji su ostali iza nas.”

“Naređujem vam četiri stvari” – reče on –

“a zabranjujem vam četiri. (Naređujem vam): vjerovanje u Allaha, (a to je) svjedočiti da nema Boga osim Allaha – i rukom je to pokazao (presavivši mali prst), klanjati namaz, dijeliti zekat, postiti mjesec ramazan i da dajete petinu ratnog plijena, a zabranjujem vam sok, bio on u vodenoj tikvi, kadnju, testiji ili smolastom koritu.”¹

IZDRŽAVANJE POSLANIKOVIH, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, ŽENA POSLIJE NJEGOVE SMRTI

3096. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf rekavši da mu je saopćio Malik od Ebu-Zinada, ovaj od A'radža, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Neka moji nasljednici ne dijele ni jednog dinara!

بَابُ آدَاءِ الْخُمْسِ مِنَ الدِّينِ

٣٠٩٥. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَبِي جَهْرَةَ الضُّبَعِيِّ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَدِمَ وَقَدْ عَبْدَ الْقَيْسِ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا هَذَا الْحَيِّ مِنْ رِبِيعَةٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ كُفَّارٌ مُضَرٌّ فَلَسْنَا نَصِلُ إِلَيْكَ إِلَّا فِي الشَّهْرِ الْحَرَامِ فَمُرْنَا بِأَمْرٍ نَأْخُذُ بِهِ وَنَدْعُو إِلَيْهِ مِنْ وَرَاءِنَا قَالَ أَمُرُكُمْ بِأَرْبَعٍ وَأَنْهَاكُمْ عَنْ أَرْبَعٍ الْإِيمَانِ بِاللَّهِ شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَعَقْدَ بِيَدِهِ وَإِقَامَ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ وَصِيَامِ رَمَضَانَ وَأَنْ تُؤَدُّوا لِلَّهِ خُمْسَ مَا غَنِمْتُمْ وَأَنْهَاكُمْ عَنِ الدُّبَاءِ وَالنَّقِيرِ وَالْحَتَمِ وَالْمُرْقَتِ .

بَابُ نَفَقَةِ نِسَاءِ النَّبِيِّ ﷺ بَعْدَ وَفَاتِهِ

٣٠٩٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزُّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا يَفْتَسِمُ وَرَثَتِي دِينَارًا مَا تَرَكَتُ بَعْدَ نَفَقَةِ نِسَائِي وَمُؤْنَةِ عَامِلِي فَهُوَ صَدَقَةٌ .

¹ Članovi delegacije plemena Abdul-Kajs pitali su Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, za sok od hurmi i grožda koga su držali u raznim posudama. On im je zabranio pijenje sokova iz posuda u kome se sok može brzo, neosjetno pretvoriti u alkohol. Međutim, po hanefijskom mezhebu, sadržaj ovog dijela hadisa je bio na snazi samo u prvim danima islama, a kasnije je derogiran hadisom: “Kiselite datule i grožde u svakoj posudi i pijte njihove sokove, a ne pijte ih ako su se pretvorili u opojno piće.”

Inače, ovaj hadis je citiran i objašnjen u poglavlju *O vjerovanju*, Knjiga I, hadis br. 53.

Ono što ostavim, to je vakuf, izuzimajući opskrbu mojih žena i zaradu moga službenika (vakufa).²

3097. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Ebi-Šejbe, njemu Ebu-Usame, ovom Hišam od svoga oca, a on od Aiše, koja je rekla:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, umro je, a u mojoj kući nije bilo ništa što bi živo biće moglo pojesti, osim nešto ječma u mojoj rafi. Njime sam se hranila tako da je to dugo potrajalo. Onda sam ga izmjerila i (brzo) je potrošen.³

3098. PRIČAO NAM JE Musedded i rekao da mu je prenio Jahja od Sufjana, ovaj od Ebu-Ishaka, koji kaže da je čuo Amra b. Harisa kad kaže:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije ostavio (poslije svoje smrti) ništa osim svoga oružja, svoju mazgu Bejda i zemlju koju je ranije bio uvakufio.⁴

٣٠٩٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ تَوَفَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَمَا فِي بَيْتِي مِنْ شَيْءٍ يَأْكُلُهُ ذُو كَبِدٍ إِلَّا شَطْرُ شَعِيرٍ فِي رَفٍّ لِي فَأَكَلْتُ مِنْهُ حَتَّى طَالَ عَلَيَّ فَكَلْتُهُ فَقَنِي .

٣٠٩٨. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَو بْنَ الْخَارِثِ قَالَ مَا تَرَكَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَّا سِلَاحَهُ وَبَغْلَتَهُ الْبَيْضَاءَ وَأَرْضًا تَرَكَهَا صَدَقَةً .

2 Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, svoju ostavštinu uvakufio je, ali je od toga izuzeo opskrbu svojih žena, jer su one bile vezane za njega, a i imale su velika prava u zajedničkoj blagajni, kao majke vjernika. Ibn-Bettal tvrdi da se pod izrazom "službenik" misli na nadzornika palmi, koje je Allah posebno Poslaniku darovao od plijena Fedeka i Benu-Nadira i Hajbera, što je dobiveno bez ratnih operacija. Od toga je on izdvajao opskrbu za sebe i svoju porodicu, a ostatak je davao za opću korist muslimana. Poslije njega, od toga je izdvajana opskrba njegove žene i nadzornika palmika sve do Omerova vremena. Međutim, Omer je Poslanikovim ženama dozvolio da izaberu da li će njihova opskrba i dalje biti odatle ili će on dati u trajno vlasništvo određene parcele. Aiša i Hafsa su izabrale ovo drugo te im je on dao po parcelu šume, a izdvojio ih iz prihoda tih palmika. One su te parcele dobile u trajno vlasništvo, a nakon njih prešle su u ruke njihovih nasljednika.

3 Ovaj hadis je naveden u poglavlju *O izdržavanju Poslanikovih žena*, jer ječam, koji se u ovom hadisu spominje, nije bio od nasljedstva, niti iz javne blagajne, pa je prema tome bio Aišina opskrba. Dakle, hadis govori o opskrbi jedne od Poslanikovih žena iz koje se ona izdržavala. Komentarišući ovaj hadis, Ibn-Bettal kaže: "Ječam koji je ostao kod Aiše, radijallahu anhu, bio je neizmjeran, pa je u njemu bilo berićeta, jer ona nije znala njegovu količinu s obzirom da je smatrala da ga ima malo; svakog dana je očekivala da ga nestane i stoga joj se učinilo da je on dugo potrajao. Kada ga je izmjerila, saznala je dokle joj može potrajati, i u tom roku je potrošen."

4 Vidjeti komentar, ovog hadisa u poglavlju *O oporukama*, hadis br. 2739.

O KUĆAMA VJEROVJESNIKOVIH, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, ŽENA I KOJE SU KUĆE PRIPISIVANE NJIMA

i o riječima Uzvišenog Allaha: “U kućama svojim boravite...”¹

i: “... ne ulazite u kuće Vjerovjesnikove, osim ako vam se dopusti...”²

3099. PRIČALI SU NAM Hibban b. Musa i Muhammed, rekavši da im je saopćio Abdullah, a njega su izvijestili Ma'mer i Junus od Zuhrija, koji kaže da mu je saopćio Ubejdullah b. Abdullah b. Utbe b. Mes'ud da je Aiša, radijallahu anha, supruga Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, rekla:

– Kad se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, teško razbolio, zatražio je od svojih žena dozvolu da se njeguje u mojoj kući i one su mu dozvolile.

3100. PRIČAO NAM JE Ibn-Ebi-Merjem, a njemu Nafi' da je čuo Ibn-Ebi-Mulejku kako kaže da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, umro je u mojoj odaji, u toku moje smjene (kada je on, po redu kakav je bio prije bolesti, trebao biti kod mene) i na mojim grudima. Allah je spojio moju i njegovu pljuvačku.

(Objašnjavajući to) ona kaže: – Ušao je Abdur-Rahman (njen brat) s misvakom, a Vjerovjesnik,

بَابُ مَا جَاءَ فِي بُيُوتِ أَزْوَاجِ
النَّبِيِّ ﷺ وَمَا نُسِبَ مِنَ الْبُيُوتِ إِلَيْهِنَّ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ).

وَلَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ).

٣٠٩٩. حَدَّثَنَا حَبَّانُ بْنُ مُوسَى وَ مُحَمَّدٌ قَالَا
أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ وَيُونُسُ عَنْ
الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُبَيْةَ
ابْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ
ﷺ قَالَتْ لَمَّا ثَقُلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اسْتَأْذَنَ أَزْوَاجَهُ
أَنْ يَمْرَضَ فِي بَيْتِي فَأُذِنَ لَهُ.

٣١٠٠. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا نَافِعٌ سَمِعْتُ
ابْنَ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا
تُوفِيَ النَّبِيُّ ﷺ فِي بَيْتِي وَفِي نَوْبَتِي وَبَيْنَ سَحْرِي
وَنَحْرِي وَجَمَعَ اللَّهُ بَيْنَ رِيقِي وَرِيقِهِ قَالَتْ دَخَلَ
عَبْدُ الرَّحْمَنِ بِسِوَاكِ فَضَعَفَ النَّبِيُّ ﷺ عَنْهُ فَأَخَذَتْهُ
فَمَضَغَتْهُ ثُمَّ سَنَّتْهُ بِهِ.

1 Prijevod spomenutog ajeta u cijelosti glasi: “U kućama svojim boravite i ljepotu svoju, kao u davno pagansko doba, ne pokazujte, i namaz obavljajte i zekat dajite, i Allaha i Poslanika Njegovog slušajte! Allah želi da od vas, o porodico Poslanikova, grijeh odstrani, i da vas potpuno očisti.” (El-Ahzab, 33)

2 Prijevod dotičnog ajeta glasi: “O vjernici, ne ulazite u kuće Vjerovjesnikove, osim ako vam se dopusti radi jela, ali ne da čekate dok se ono zgotovi; tek kad budete pozvani, onda udite, i pošto jedete, razidite se ne upuštajući se jedni s drugima u razgovor. To smeta Vjerovjesniku, a on se stidi da vam to rekne, a Allah se ne stidi istine. A ako od njih nešto tražite, tražite to od njih iza zastora. To je čistije i za vaša i za njihova srca. Vama nije dopušteno da Allahovog Poslanika uznemirujete niti da se sa ženama njegovim, poslije smrti njegove, ikada ženite. To bi, uistinu, kod Allaha bio veliki grijeh.” (El-Ahzab, 53)

sallallahu alejhi ve sellem, bio je preslab da bi upotrijebio misvak, pa sam ga ja uzela (od Abdur-Rahmana) i išćupala zubima, a zatim mu oprala zube tim misvakom.³

3101. PRIČAO NAM JE Seid b. Ufejz, rekavši da mu je pričao Lejs, a njemu Abdur-Rahman b. Halid od Ibn-Šihaba, a ovaj od Alije b. Husejna, da ga je Safija, supruga Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestila da je došla (uvečer) Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da ga posjeti, dok je on bio u itikafu u džamiji, posljednjih deset dana ramazana. (Popričala je s njim), a zatim ustala da ide, pa je s njom ustao i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, (da je isprati). Kada je stigao blizu džamijskih vrata, uz vrata Umme-Seleme, supruge Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pored njih su naišla dvojica ensarija i nazvali selam Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a zatim produžili. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao im je:

- Polahko, vas dvojica!
- Njima je to bilo teško pa su rekli:
- Subhanallah, Allahov Poslaniče!
- Šejtan dopre čovjeku gdje mu dopre krv – reče on
- pa sam se bojao da ne ubaci što (loše) u vaša srca.

3102. PRIČAONAM JE Ibrahim b. Munzir, njemu Enes b. Ijad od Ubejdullaha, a ovaj od Muhammeda b. Jahjaa b. Habbana, on od Vasi'a b. Habbana, a ovaj da je Abdullah b. Omer, radijallahu anhumu, rekao:

- Popeo sam se iznad Hafsine kuće i vidio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje vrši nuždu, leđima okrenut prema Ka'bi, a licem prema Šamu.

٣١٠١. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَفِيرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ أَنَّ صَفِيَّةَ زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ أَخْبَرَتْ أَنَّهَا جَاءَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ تَزُورُهُ وَهُوَ مُعْتَكِفٌ فِي الْمَسْجِدِ فِي الْعَشْرِ الْآخِرِ مِنْ رَمَضَانَ ثُمَّ قَامَتْ تَنْقَلِبُ فَقَامَ مَعَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَتَّى إِذَا بَلَغَ قَرِيبًا مِنْ بَابِ الْمَسْجِدِ عِنْدَ بَابِ أُمِّ سَلَمَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ مَرَّ بِهِمَا رَجُلَانِ مِنَ الْأَنْصَارِ فَسَلَّمَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ نَفَّذَا فَقَالَ لَهُمَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى رِسَالِكُمَا قَالَا سُبْحَانَ اللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَكَبَّرَ عَلَيْهِمَا ذَلِكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَبْلُغُ مِنَ الْإِنْسَانِ مَبْلَغَ الدَّمِّ وَإِنِّي خَشِيتُ أَنْ يَقْذِفَ فِي قُلُوبِكُمَا شَيْئًا.

٣١٠٢. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَبَّانَ عَنْ وَاسِعِ بْنِ حَبَّانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ ارْتَقَيْتُ فَوْقَ بَيْتِ حَفْصَةَ فَرَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقْضِي حَاجَتَهُ مُسْتَدْبِرَ الْقِبْلَةِ مُسْتَقْبِلَ الشَّامِ.

³ U ovom hadisu, kao i u prethodnom, Aiša, radijallahu anha, pripisuje odaju sebi, što znači da je u to doba i pripadala njoj, kao što su to imale i druge Poslanikove supruge. One su, dok su bile u životu, imale opskrbu i stan iz onog imetka kojeg je Allah kao poklon darovao posebno svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

3103. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Munzir, njemu Enes b. Ijad od Hišama, on od svoga oca, da je Aiša, radijallahu anha, rekla kako bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao ikindiju, a sunce (sjena) ne bi bilo izašlo iz njezine sobe.

3104. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Džuvejri od Nafija, a on da je Abdullah, radijallahu anhu, rekao:

– Ustao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, da drži govor, pa pokazao u pravcu Aišinog stana (tj. prema istoku, odnosno Iraku) i rekao:

– Tamo će se (pojaviti) nesloga! Tri puta (je to rekao), a zatim produžio “odakle će se pojaviti šejtanov rog.”

3105. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf da mu je saopćio Malik prenoseći od Abdullaha b. Ebi-Bekra, on od Amre, kćerke Abdur-Rahmana, da joj je Aiša, radijallahu anha, supruga Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, saopćila da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio kod nje i ona čula glas nekog čovjeka kako traži dozvolu za ulazak u Hafsinu kuću, pa rekoh (kaže Aiša):

– Allahov Poslaniče, to je čovjek koji traži da uđe u tvoju kuću.

Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Mislim da je to taj i taj, Hafsin amidža po mlijeku. A po mlijeku se zabranjuje sve što se zabranjuje po rođenju.”¹

٣١٠٣. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي الْعَصْرَ وَالشَّمْسُ لَمْ تَخْرُجْ مِنْ حُجْرَتِهَا.

٣١٠٤. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَامَ النَّبِيُّ ﷺ خَطِيبًا فَأَشَارَ نَحْوَ مَسْكَنِ عَائِشَةَ فَقَالَ هُنَا الْفِتْنَةُ ثَلَاثًا مِنْ حَيْثُ يَطْلُعُ قَرْنُ الشَّيْطَانِ.

٣١٠٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُونُسَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ عَمْرَةَ ابْنَةِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ أَخْبَرَتْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ عِنْدَهَا وَأَنَّهَا سَمِعَتْ صَوْتَ إِنْسَانٍ يَسْتَأْذِنُ فِي بَيْتِ حَفْصَةَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا رَجُلٌ يَسْتَأْذِنُ فِي بَيْتِكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَرَاهُ فَلَانَا لِعَمِّ حَفْصَةَ مِنَ الرَّضَاعَةِ الرَّضَاعَةُ تُحَرِّمُ مَا تُحَرِّمُ الْوِلَادَةُ.

¹ I u ovim hadisima se spominju kuće nekih Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, žena, ali ne svih. Taberi smatra da ove kuće nisu bile njihovo trajno vlasništvo, međutim, poslije Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, smrti niko nije tražio od njegovih žena da te kuće vrate, jer su one spadale u snabdijevanje koje im je on izdvojio od onog što je posjedovao dok je bio živ rekavši: “Ono što sam ostavio, poslije opskrbe mojih žena...” Ovo mišljenje potvrđuje činjenicu da njihovi nasljednici nisu od njih naslijedili njihove kuće, a da su one bile vlasnice tih kuća, onda bi ih njihovi nasljednici naslijedili od njih. Međutim, to se nije desilo, nego je na prostoru tih kuća proširena Poslanikova džamija, nakon smrti njegovih žena.

O OKLOPU VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, NJEGOVOM ŠTAPU, SABLJI, VRČU I PEČATU

Šta su od toga halife upotrebljavale poslije njega, a šta se ne spominje da je dijeljeno nadljednicima, te o njegovoj kosi, obući i posuđu, čime su tražili blagoslov, poslije njegove smrti, ashabi i drugi (muslimani).

3106. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdullah Ensari i rekao da mu je prenio njegov otac od Sumame, a ovaj od Enesa, da ga je Ebu-Bekr, radijallahu anhu, pošto je imenovan za halifu, poslao u Bahrejn i napisao mu (ovo) pismo i zapečatio ga pečatom Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Na tom pečatu su bila uklesana tri reda: u prvom redu "Muhammed", u drugom "Poslanik", a u trećem "Allahov".

3107. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu Muhammed b. Abdullah Esedi, a ovom Isa b. Tahman, koji je rekao:

– Iznio nam je Enes dvije iznosane nanule, koje su imale dva remena, a poslije mi je pričao Sabit Bunani od Enesa, da su to bile dvije Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, nanule.

3108. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Abdul-Vehhab, a ovom Ejjub od Humejda b. Hilala, a on da je Ebu-Burde rekao:

– Iznijela nam je Aišu, radijallahu anha, zakrpljenu odjeću i rekla: "U ovom se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rastao s dušom.

Dopunio je Sulejman preko Humejda da je Ebu-Burde rekao:

– Iznijela nam je Aiša grub ogrtač od onih što se prave u Jemenu i odjeću od onih što ih zovu "mulebbede" (zakrpljen).

بَابُ مَا ذَكَرَ مِنْ دَرْعِ النَّبِيِّ ﷺ وَعَصَاهُ وَسَيْفِهِ وَقَدْحِهِ وَخَاتَمِهِ

وَمَا اسْتَعْمَلَ الْخُلَفَاءُ بَعْدَهُ مِنْ ذَلِكَ مِمَّا لَمْ يُذَكَّرْ قِسْمَتُهُ وَمِنْ شَعْرِهِ وَنَعْلِهِ وَأَنْيَتِهِ مِمَّا يَتَبَرَّكُ أَصْحَابُهُ وَغَيْرُهُمْ بَعْدَ وَفَاتِهِ .

٣١٠٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ ثُمَامَةَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَمَّا اسْتُخْلِفَ بَعَثَهُ إِلَى الْبَحْرَيْنِ وَكَتَبَ لَهُ هَذَا الْكِتَابَ وَخَتَمَهُ بِخَاتَمِ النَّبِيِّ ﷺ وَكَانَ نَقْشُ الْخَاتَمِ ثَلَاثَةَ أَسْطُرٍ مُحَمَّدٌ سَطْرٌ وَرَسُولٌ سَطْرٌ وَاللَّهُ سَطْرٌ .

٣١٠٧. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَسَدِيُّ حَدَّثَنَا عَيْسَى بْنُ طَهْمَانَ قَالَ أَخْرَجَ إِلَيْنَا أَنَسٌ نَعْلَيْنِ جَرْدَاوَيْنِ لَهَا قَبْلَانِ فَحَدَّثَنِي ثَابِتُ الْبُنَانِيُّ بَعْدُ عَنْ أَنَسٍ أَنَّهَا نَعْلَا النَّبِيِّ ﷺ .

٣١٠٨. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ قَالَ أَخْرَجَتْ إِلَيْنَا عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كِسَاءً مُلَبَّدًا وَقَالَتْ فِي هَذَا نَزَعَ رُوحُ النَّبِيِّ ﷺ وَزَادَ سُلَيْمَانُ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ قَالَ أَخْرَجَتْ إِلَيْنَا عَائِشَةُ إِزَارًا غَلِيظًا مِمَّا يُصْنَعُ بِالْيَمَنِ وَكِسَاءٌ مِنْ هَذِهِ الَّتِي يَدْعُونَهَا الْمَلَبَّدَةَ .

3109. PRIČAO NAM JE Abdan od Ebu-Hamze, on od Asima, a ovaj od Ibn-Sirina, da je Enes b. Malik, radijallahu anhu, rekao:

– Razbio se vrč Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je on umjesto pukotine stavio srebreni lanac.

Kaže Asim: – Vidio sam taj vrč i pio sam iz njega.

3110. PRIČAO NAM JE Seid b. Muhammed Džermi, njemu Ja'kub b. Ibrahim, a ovom njegov otac, da mu je pričao Velid b. Kesir od Muhammeda b. Amra b. Halhale Duelija, koji mu je pričao da mu je prenio Ibn-Šihab od Alije b. Husejna, da mu je pričao kako su oni, kad su se vraćali u Medinu, od Jezida b. Mu'avija, nakon pogibije Husejna b. Alije, neka je na njega Allahova milost, sreli Misvera b. Mahremu, koji mu je rekao:

– Imaš li nešto u vezi sa mnom da mi narediš?

“Ne” – rekao sam mu, a on upita:

– Hoćeš li mi dati sablju Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jer se ja bojim da ti je narod ne preotme. Tako mi Allaha, ako mi je dadneš, ona neće njima nikada pripasti, sve dok mi duša ne iziđe. Alija b. Ebi-Talib je prosio kćerku Ebu-Džehla, pored Fatime, radijallahu anha, pa sam čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako na ovom svom minberu drži ljudima govor u vezi s tim. Ja sam tada bio punoljetan. On je tada rekao: “Fatima je dio mene i ja se bojim da ona bude u iskušenju u pogledu svoje vjere. Zatim je spomenuo svoga zeta iz porodice Benu-Abdu-Šems, te pohvalio njegovo tazbinstvo prema njemu i rekao: ‘Pričao mi je i istinu je govorio, obećavao mi je i ispunjavao (obećanja). Ja ne zabranjujem ono što je dozvoljeno, niti dozvoljavam ono što je zabranjeno. Ali, tako mi Allaha, nikada se neće sastaviti kćerka Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i kćerka Allahovog neprijatelja.’”¹

٣١٠٩. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ قَدَحَ النَّبِيِّ ﷺ انْكَسَرَ فَأَتَخَذَ مَكَانَ الشَّعْبِ سِلْسِلَةً مِنْ فِضَّةٍ قَالَ عَاصِمٌ رَأَيْتُ الْقَدَحَ وَشَرِبْتُ فِيهِ .

٣١١٠. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجَرَمِيُّ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي أَنَّ الْوَلِيدَ بْنَ كَثِيرٍ حَدَّثَهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ حَلْحَلَةَ الدَّوْلِيِّ حَدَّثَهُ أَنَّ ابْنَ شِهَابٍ حَدَّثَهُ أَنَّ عَلِيَّ بْنَ حُسَيْنٍ حَدَّثَهُ أَنَّهُمْ حِينَ قَدِمُوا الْمَدِينَةَ مِنْ عِنْدِ يَزِيدَ بْنِ مُعَاوِيَةَ مَقَتَلَ حُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ رَحِمَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ لَقِيَهُ الْمِسْوَرُ بْنُ مَخْرَمَةَ فَقَالَ لَهُ هَلْ لَكَ إِلَيَّ مِنْ حَاجَةٍ تَأْمُرُنِي بِهَا فَقُلْتُ لَهُ لَا فَقَالَ لَهُ فَهَلْ أَنْتَ مُعْطِي سَيْفَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَإِنِّي أَخَافُ أَنْ يَغْلِبَكَ الْقَوْمُ عَلَيْهِ وَإِنَّمِ اللَّهُ لَتَنٌ أَعْطَيْتَنِيهِ لَا يُخْلَصُ إِلَيْهِمْ أَبَدًا حَتَّى تُبْلَغَ نَفْسِي إِنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ خَطَبَ ابْنَةَ أَبِي جَهْلٍ عَلَى فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ فَسَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَخْطُبُ النَّاسَ فِي ذَلِكَ عَلَى مِنْبَرِهِ هَذَا وَأَنَا يَوْمَئِذٍ مُحْتَلِمٌ فَقَالَ إِنَّ فَاطِمَةَ مِنِّي وَأَنَا أَتَخَوَّفُ أَنْ تُفْتَنَ فِي دِينِهَا ثُمَّ ذَكَرَ صَهْرًا لَهُ مِنْ بَنِي عَبْدِ شَمْسٍ فَأَثْنَى عَلَيْهِ فِي مُصَاهَرَتِهِ إِيَّاهُ قَالَ حَدَّثَنِي فَصَدَّقَنِي وَوَعَدَنِي فَوْقَ لِي وَإِنِّي لَسْتُ أَحَرَمُ حَلَالًا وَلَا أَحِلُّ حَرَامًا وَلَكِنْ وَاللَّهِ لَا تَجْتَمِعُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَبِنْتُ عَدُوِّ اللَّهِ أَبَدًا .

¹ Povod citiranju ovog hadisa, u ovom poglavlju, jeste sablja koju je od Alijinog unuka, Alije b. Huseina, tražio Misver b. Mahreme da bi je sačuvao od onih koji ne znaju cijeniti njezinu vrijednost, jer se on bojao da će

3111. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, a njemu Sufjan od Muhammeda b. Sukaa, on od Munzira, a ovaj da je Ibn-Hanefije rekao:

– Da je Alija, radijallahu anhu, spomenuo Osmana, radijallahu anhu, (ikada po zlu), spomenuo bi ga onog dana kad su mu ljudi došli i žalili se na Osmanove sakupljače zekata. Alija mi je tada rekao:

– Idi Osmanu (s ovim pismom) i reci mu da je to propis o zekatu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa neka naredi svojim sakupljačima da po tome rade.

Donio sam mu to, ali on reče:

– Nosi ti to od nas! (Osman je poznavao te propise.)

Vratio sam se s tim Aliji i izvijestio ga (o Osmanovom odgovoru), i on reče:

– Ostavi ga (tj. pismo o zekatu) odakle si ga i uzeo (tj. od mene).

3112. Humejdi je rekao:

– PRIČAO NAM JE Sufjan, njemu Muhammed b. Suka i rekao da je čuo od Munzira Sevrija, da je Ibn-Hanefije rekao:

– Otac me je poslao i rekao:

– Uzmi ovo pismo i nosi ga Osmanu. U njemu je naredba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o zekatu.²

٣١١١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُوْقَةَ عَنْ مُنْذِرٍ عَنِ ابْنِ الْحَنْفِيَّةِ قَالَ لَوْ كَانَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ذَاكِرًا عُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ذَكَرَهُ يَوْمَ جَاءَهُ نَاسٌ فَشَكَوُوا سُعَاةَ عُثْمَانَ فَقَالَ لِي عَلِيٌّ اذْهَبْ إِلَى عُثْمَانَ فَأَخْبِرْهُ أَنَّهَا صَدَقَةٌ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَمَرُّ سَعَاتِكَ يَعْمَلُونَ فِيهَا فَأَتَيْتُهَا بِهَا فَقَالَ أَغْنِيهَا عَنَّا فَأَتَيْتُ بِهَا عَلِيًّا فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ ضَعُهَا حَيْثُ أَخَذْتُهَا .

٣١١٢. قَالَ الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سُوْقَةَ قَالَ سَمِعْتُ مُنْذِرًا الثَّوْرِيَّ عَنِ ابْنِ الْحَنْفِيَّةِ قَالَ أَرْسَلَنِي أَبِي خُذْ هَذَا الْكِتَابَ فَادْهَبْ بِهِ إِلَى عُثْمَانَ فَإِنَّ فِيهِ أَمْرَ النَّبِيِّ ﷺ فِي الصَّدَقَةِ .

je od Alije b. Huseina neko preoteti.

Ovdje se izgleda radi o poznatoj sablji “Zul-fikar”, koju je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dobio iz ratnog plijena s Bedra.

Misver je, tražeći od njega sablju, spomenuo i pokušaj Alije, radijallahu anhu, da se, pored Fatime, radijallahu anha, oženi i Ebu-Džehlovom kćerkom, što je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odbio. Navodeći taj slučaj, Misver je, izgleda, htio reći:

“Kao što je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, volio da Fatima bude bezbrižna, tako i ja volim da si ti bezbrižan jer si njezin unuk, pa mi daj sablju da ti je ja čuvam.”

² Buhari je uvrstio ovo poglavlje u knjigu *Propisivanje petine* u kojoj se govori o Poslanikovoju ostavštini, da bi dokazao da Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nije niko naslijedio niti je prodano ono što je ostalo iza njega, nego je to ostavljano kod onog kome je dopalo, a da je to bilo naslijeđe, ono bi bilo prodano i podijeljeno.

Inače, u hadisima ovog poglavlja, od stvari navedenih u naslovu, spominje se samo pečat, nanule, vrč i sablja. Ostale stvari, koje su navedene u naslovu (oklop, štap i kosa), spominju se u drugim hadisima koje bilježi Buhari ali i drugi muhaddisi.

Što se tiče njegovog posuda, u ovim hadisima je spomenut samo vrč. Međutim, drugi muhaddisi i historičari spominju dosta posuda koje je ostalo iza njega. Tako se spominje kameni lonac ili korito iz kojeg je on

**DOKAZ DA JE PETINA ZA VANREDNE
TROŠKOVE ALLAHOVOG POSLANIKA,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM,
I SIROTINJU I VJEROVJESNIKOVO,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM,
DAVANJE PREDNOSTI BESKUĆNICIMA
(EHLUS-SUFFA) I UDOVICAMA**

Kad mu se Fatima žalila na mlinarski posao i mlin i molila ga da joj dadne nekog od posluge da je služi, on ju je prepustio Allahu.

3113. PRIČAO NAM JE Bedel b. Muhabber i rekao da ga je izvijestio Šu'be, a njega Hakem, rekavši:

– Čuo sam od Ibn-Ebi-Lejla da mu je Alija govorio da se Fatima, radijallahu anha, žalila na ono što trpi od mlina kad melje, a čula je da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dobio zarobljenike, pa mu je došla da traži slugu, ali ga nije zatekla (kod kuće). To je ona rekla Aiši, i kad je došao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, Aiša mu je to prenijela. On nam je došao, a mi smo već bili legli u postelju. Pođosmo da ustanemo, ali on reče:

“Ostanite na svojim mjestima!”

(Zatim sjede među nas) tako da sam osjetila hladnoću njegovih stopala na svojim prsima, i reče:

“Želite li da vas uputim na nešto bolje od onog što ste tražili? Kad legnete (u postelju), recite: Allahu ekber tridest i četiri puta, Elhamdulillah tridest i tri puta i Subhanallahi tridest i tri puta. To vam je bolje od onog što ste tražili.”¹

**بَابُ الدَّلِيلِ عَلَى أَنَّ الْخُمْسَ
لِنَوَائِبِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَالْمَسَاكِينِ
وَأَيَّامِ النَّبِيِّ ﷺ أَهْلِ الصُّفَّةِ وَالْأَرَامِلِ**

حِينَ سَأَلَتْهُ فَاطِمَةُ وَشَكَتْ إِلَيْهِ الطَّحْنَ وَالرَّحَى
أَنْ يُخْدِمَهَا مِنَ السَّبْيِ فَوَكَّلَهَا إِلَى اللَّهِ .

٣١١٣. حَدَّثَنَا بَدَلُ بْنُ الْمُحَبَّرِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ قَالَ
أَخْبَرَنِي الْحَكَمُ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي لَيْلَى حَدَّثَنَا
عَلِيٌّ أَنَّ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ اشْتَكَتْ مَا تَلْقَى
مِنَ الرَّحَى مِمَّا تَطْحَنُ فَبَلَّغَهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ
أَتَى بِسَبْيٍ فَأَتَتْهُ تَسْأَلُهُ خَادِمًا فَلَمْ تُوَافِقْهُ فَذَكَرَتْ
لِعَائِشَةَ فَجَاءَ النَّبِيُّ ﷺ فَذَكَرَتْ ذَلِكَ عَائِشَةُ لَهُ
فَاتَّانَا وَقَدْ دَخَلْنَا مَضَاجِعَنَا فَذَهَبْنَا لِنُقُومَ فَقَالَ
عَلَى مَكَانِكُمَا حَتَّى وَجَدْتُ بَرْدَ قَدَمَيْهِ عَلَى
صَدْرِي فَقَالَ أَلَا أَذْلُكُمَا عَلَى خَيْرٍ مِمَّا سَأَلْتُمَاهُ
إِذَا أَخَذْتُمَا مَضَاجِعَكُمَا فَكَبِّرَا اللَّهَ أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ
وَاحِدًا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَسَبِّحَا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ فَإِنَّ
ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمَا مِمَّا سَأَلْتُمَاهُ .

uzimao abdest te drugo slično korito u kojem je bila kna, zatim lavor od bronzе te džezvica zvana “Sadira”, leđen od bakra, staklena čaša, velika posuda zvana “Garra” i drugo posude.

¹ U ovom hadisu se ne spominju beskućnici (ehlus-suffe), tj. siromašni ashabi koji su stanovali na sofi Poslanikove džamije, a spomenuti su u naslovu poglavlja. Međutim, o njima se govori u drugoj verziji ovog hadisa, koji opširnije prenosi imam Ahmed, gdje se, pored ostalog, kaže: “Tako mi Allaha, neću ja dati vama i ostaviti beskućnike, čiji se stomaci previjaju od gladi, a ja ne nalazim ništa da im dam, nego ću

O RIJEČIMA UZVIŠENOG
ALLAHA: "JEDNA PETINA
PRIPADA ALLAHU I POSLANIKU..."²

To znači da Poslaniku pripada dijeljenje toga, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ja sam samo djelitelj i čuvar, a Allah daje."

3114. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid da mu je prenio Šu'be od Sulejmana, Mensura i Katade, da su oni čuli od Salima b. Ebul-Dža'da, da je Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, rekao:

"Rodilo se dijete u jednog našeg ensarije pa je htio da mu da ime Muhammed."

Kaže Šu'be u predaji hadisa koji prenosi Mensur, da je taj ensarija rekao:

"Ponio sam ga na svom vratu i došao s njim Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem."

U Sulejmanovoj predaji hadisa kaže se da mu se rodilo dijete pa je htio da mu da ime Muhammed, pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Nadijevajte moje ime, ali nemojte zvati mojim nadimkom. Ja sam određen da budem Kasim (djelitelj), koji dijeli među vama."

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى
(فَإِنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ)

يَعْنِي لِلرَّسُولِ قَسَمَ ذَلِكَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
إِنَّمَا أَنَا قَاسِمٌ وَخَازِنٌ وَاللَّهُ يُعْطِي .

٣١١٤. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سُلَيْمَانَ
وَمَنْصُورٍ وَقَتَادَةَ سَمِعُوا سَالِمَ بْنَ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ
جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ وُلِدَ لِرَجُلٍ مِنَّا
مِنَ الْأَنْصَارِ غُلَامٌ فَأَرَادَ أَنْ يُسَمِّيَهُ مُحَمَّدًا قَالَ شُعْبَةُ
فِي حَدِيثٍ مَنْصُورٍ إِنَّ الْأَنْصَارِيَّ قَالَ حَمَلْتُهُ عَلَى
عُنُقِي فَأَتَيْتُ بِهِ النَّبِيَّ ﷺ وَفِي حَدِيثِ سُلَيْمَانَ وَُلِدَ
لَهُ غُلَامٌ فَأَرَادَ أَنْ يُسَمِّيَهُ مُحَمَّدًا قَالَ سَمُّوا بِاسْمِي
وَلَا تَكْنُوا بِكُنْيَتِي فَإِنِّي إِنَّمَا جُعِلْتُ قَاسِمًا أَقْسِمُ
بَيْنَكُمْ وَقَالَ حُصَيْنٌ بُعِثْتُ قَاسِمًا أَقْسِمُ بَيْنَكُمْ قَالَ
عَمْرُو أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ سَمِعْتُ سَالِمًا

ja dati vama i ostaviti beskućnike, čiji se stomaci previjaju od gladi, a ja ne nalazim ništa da im dam, nego ću ja njih (tj. te stvari) prodati i dati im njihovu vrijednost."

2 Spomenute kur'anske riječi su dio 41. ajeta sure El-Enfal, koji u cijelosti glasi:

"I znajte da od svega što u borbi zaplijenite jedna petina pripada Allahu i Poslaniku, i rodbini njegovoj, i siročadi, i siromasima, i putnicima namjernicima, ako vjerujete u Allaha i u ono što smo objavili robu Našem na dan pobjede, na dan kad su se sukobile dvije vojske – a Allah sve može."

Prema ovom ajetu, ratni plijen se dijeli na pet dijelova. Većina uleme smatra da se četiri petine plijena dijeli borcima koji su učestvovali u borbi u kojoj je zadobijen plijen, a jedna petina, koja je istaknuta u ovom ajetu, pripada onima koji su spomenuti u ajetu.

Ebu-Hanife smatra da se ova petina dijeli na tri dijela: jedan dio pripada siročadi, drugi sirotinji, a treći putnicima. Što se tiče dijela koji je pripadao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovoj rodbini, s Poslanikovom smrću on prestaje važiti. Međutim, prije podjele na trećine, iz ove petine se izdvoji za mostove, džamije i druge opće potrebe.

Šafija smatra da se ova petina dijeli na pet dijelova. Jedan dio pripada Allahu i Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a troši se za opće potrebe muslimana, dok ostala četiri dijela pripadaju Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, rodbini, siročadi, siromasima i putnicima – svakom po dio.

U vezi sa dijelom koji je pripadao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, podijeljena su mišljenja uleme oko toga da li je on to posjedovao ili mu je pripadala samo dioba toga. Buhari je prihvatio ovo drugo mišljenje, rekavši: "To znači da Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pripada dijeljenje toga", a u samom poglavlju je naveo hadise koji govore da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, samo djelitelj.

Husajn kaže (da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao):

“Poslan sam kao djelitelj da dijelim među vama.”

Amar kaže da mu je saopćio Šu‘be od Katade, koji je rekao da je čuo od Salima kako je Džabir rekao:

“On mu je htio dati ime Kasim, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Nadijevajte moje ime, ali nemojte zvati mojim nadimkom.”

3115. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Sufjan od A‘meša, ovaj od Salima b. Ebul-Dža‘da, a on da je Džabir b. Abdullah Ensari rekao:

“Rodilo se dijete u jednog našeg čovjeka te mu on nadjenu ime Kasim (djelitelj), ali ensarije rekoše:

– Nećemo te nazvati Ebul-Kasim (jer je to nadimak Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem), niti ćemo ti ukazivati čast (kao njemu).

Potom on ode Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i reče:

– Allahov Poslaniče, rodilo mi se dijete te sam mu dao ime Kasim, a ensarije mi rekoše: “Nećemo te nazivati Ebul-Kasim niti ćemo ti ukazivati čast.”

– Lijepo su rekli ensarije – reče Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. Nadijevajte moje ime a nemojte se nazivati mojim nadimkom. Samo sam ja Kasim (djelitelj).¹

3116. PRIČAO NAM JE Hibban b. Musa da mu je saopćio Abdullah od Junusa, on od Zuhrija, a ovaj od Humejda b. Abdur-Rahmana, da je čuo Mu‘aviju kako kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kome Allah hoće dobro naputi ga da shvati

عَنْ جَابِرٍ أَرَادَ أَنْ يُسَمِّيَهُ الْقَاسِمَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ
سَمُّوْا بِاسْمِي وَلَا تَكْتُبُوا بِكُنْيَتِي .

٣١١٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ
عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ جَابِرِ
ابْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ وَلِدَ لِرَجُلٍ مِنَّا
غُلَامٌ فَسَمَّاهُ الْقَاسِمَ فَقَالَتِ الْأَنْصَارُ لَا نَكْنِيكَ
أَبَا الْقَاسِمِ وَلَا نُنْعِمُكَ عَيْنًا فَاتَى النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ
يَا رَسُولَ اللَّهِ وَلِدَ لِي غُلَامٌ فَسَمَّيْتُهُ الْقَاسِمَ فَقَالَتِ
الْأَنْصَارُ لَا نَكْنِيكَ أَبَا الْقَاسِمِ وَلَا نُنْعِمُكَ عَيْنًا
فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَحْسَنْتِ الْأَنْصَارُ سَمُّوْا بِاسْمِي
وَلَا تَكْتُبُوا بِكُنْيَتِي فَإِنَّمَا أَنَا قَاسِمٌ .

٣١١٦. حَدَّثَنَا حِبَّانُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ
عَنْ يُونُسَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ
أَنَّهُ سَمِعَ مُعَاوِيَةَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ
يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفْقَهُهُ فِي الدِّينِ وَاللَّهُ الْمُعْطِي

¹ U ovom, kao i prethodnom hadisu, Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da se njegov nadimak (Ebul-Kasim) daje ikom drugom. Međutim, Kurtubi kaže da većina islamskih učenjaka smatra da je dozvoljeno uzimanje Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, imena, kao i nadimka, a za ovaj hadis kažu da je derogiran ili je vezan samo za slučaj spomenutog ensarije. Dokaz im je hadis Alije, radijallahu anhu: “Allahov Poslaniče, ako mi se poslije tebe rodi dijete, da li ću ga nazvati tvojim imenom ili nadimkom?” “Da”, odgovori on. Ovaj hadis prenosi Tirmizi i kaže da je vjerodostojan.

propise o vjeri. Allah je Onaj koji daje, a ja sam onaj koji dijeli: Ovaj narod će ostati iznad onih koji mu se suprotstavljaju sve dok ne stigne Allahova odredba, a oni tako iznad njih.”

3117. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Sinan, njemu Fulejh, a ovom Hilal od Abdur-Rahmana b. Ebu-Amra, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ja vam ne dajem niti vam zabranjujem (jer Allah i daje i zabranjuje), ja sam samo djelitelj, stavljam (sve) gdje mi je naređeno.”

3118. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jezid, njemu Seid b. Ebu-Ejjub, koji je rekao da mu je pričao Ebul-Esved od Ibn-Ebi-Ajjaša, čije je ime Nu'man, a on od Havle Ensarijke, radijallahu anha, koja je rekla:
– Čula sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

“Neki ljudi bespravno zalaze u Allahov imetak. Oni će imati (za kaznu) vatru na Sudnjem danu.”²

RIJEČI VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM: “DOZVOLJEN VAM JE PLIJEN...”

A Uzvišeni Allah je rekao: “Allah vam obećava bogat plijen, koji ćete uzeti, a s ovim je požurio.”³ Taj (plijen) pripada svim (borcima) sve dok Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ne objasni (ko ga zaslužuje).

وَأَنَا الْقَاسِمُ وَلَا تَزَالُ هَذِهِ الْأُمَّةُ ظَاهِرِينَ عَلَى مَنْ خَالَفَهُمْ حَتَّى يَأْتِيَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ ظَاهِرُونَ .

٣١١٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ حَدَّثَنَا هِلَالٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَا أُعْطِيَكُمْ وَلَا أَمْنَعُكُمْ إِنَّمَا أَنَا قَاسِمٌ أَضَعُ حَيْثُ أُمِرْتُ .

٣١١٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي أَيُّوبَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو الْأَسْوَدِ عَنْ ابْنِ أَبِي عِيَّاشٍ وَاسْمُهُ نَعْمَانُ عَنْ خَوْلَةَ الْأَنْصَارِيَّةِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ إِنَّ رَجُلًا يَتَخَوَّضُونَ فِي مَالِ اللَّهِ بِغَيْرِ حَقٍّ فَلَهُمْ النَّارُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ أَجَلْتُ لَكُمْ الْغَنَائِمَ

وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى (وََعَدَكُمْ اللَّهُ مَغَانِمَ كَثِيرَةً تَأْخُذُونَهَا فَعَجَّلَ لَكُمْ هَذِهِ) وَهِيَ لِلْعَامَّةِ حَتَّى يَبَيِّنَ الرَّسُولُ ﷺ .

2 Ovaj hadis ne govori izravno o podjeli ratnog plijena, ali govori o bespravnom uzimanju Allahovog imetka općenito, a plijen spada u taj imetak, pa izgleda da je Buhari, navodeći ovaj hadis u poglavlju koje govori o raspodjeli ratnog plijena, želio upozoriti na tešku kaznu koja čeka svakog ko s plijenom postupa nepravedno, odnosno, suprotno od onog što propisuju Kur'an i Hadis.

3 Navedeni ajet u cijelosti glasi: “Allah vam obećava bogat plijen, a s ovim je požurio i ruke ljudi je od vas zadržao – da bi to bio poučan primjer za vjernike i da bi vam na Pravi put ukazao.” (El-Feth: 20)

3119. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Halid, a ovom Husajn od Amira, a on od Urve Barikija, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Konji vezani (radi borbe) imaju u svojim grivama (za vlasnika) dobro, nagradu i ratni plijen do Sudnjeg dana.”

3120. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu saopćio Šu‘ajb, a ovom Ebu-Zinad od A‘redža, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kad bude uništen Kisra (perzijski kralj), neće više biti Kisre (u Iraku), a kad bude uništen Kajsar (bizantijski car), neće više biti Kajsara (u Šamu). Tako mi Onog u Čijoj je ruci moja duša, blago njih dvojice sigurno će biti razdijeljeno na Allahovom putu (kao ratni plijen).”

3121. PRIČAO NAM JE Ishak da je čuo Džerira, on čuo od Abdul-Melika, a ovaj od Džabira b. Semure, radijallahu anhu, da kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kad bude uništen Kisra, neće više biti Kisre, a kad bude uništen Kajsar, neće više biti Kajsara. Tako mi Onog u Čijoj je ruci moja duša, blago njih dvojice sigurno će biti razdijeljeno na Allahovom putu.”¹

3122. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Sinan, njemu Hušejm, a ovom saopćio Sejjar, da mu je pričao Jezid Fekir, a njemu Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, rekavši da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao:

“Dozvoljen mi je ratni plijen.”

٣١١٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا خَالِدٌ حَدَّثَنَا حُصَيْنٌ عَنْ عَامِرٍ عَنْ عُرْوَةَ الْبَارِقِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْخَيْلُ مَعْقُودٌ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ الْأَجْرُ وَالْمَغْنَمُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

٣١٢٠. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِذَا هَلَكَ كِسْرَى فَلَا كِسْرَى بَعْدَهُ وَإِذَا هَلَكَ قَيْصَرٌ فَلَا قَيْصَرَ بَعْدَهُ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَتَنْفَقَنَّ كُنُوزُهُمَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

٣١٢١. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ سَمِعَ جَرِيرًا عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا هَلَكَ كِسْرَى فَلَا كِسْرَى بَعْدَهُ وَإِذَا هَلَكَ قَيْصَرٌ فَلَا قَيْصَرَ بَعْدَهُ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَتَنْفَقَنَّ كُنُوزُهُمَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

٣١٢٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا سَيَّارٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ الْفَقِيرُ حَدَّثَنَا جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَحِلَّتْ لِي الْغَنَائِمُ.

¹ Ubrzo poslije smrti Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, muslimani su osvojili Perziju i Šam, a kasnije i Konstantinopolj i tako se obistinilo ovo Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, obećanje.

3123. PRIČAO NAM JE Isma'il da mu je prenio Malik od Ebi-Zinada, on od A'redža, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Allah je zajamčio onom ko se bori na Njegovom putu, a izašao je samo radi borbe na Njegovom putu i potvrđivanja Njegovih riječi, da će ga uvesti u Džennet, ili će ga vratiti njegovoj kući iz koje je krenuo (u borbu), s nagradom ili s ratnim plijenom.”

3124. PRIČAO NAM JE Muhamed b. Ala', njemu Ibnul-Mubarek od Ma'mera, on od Hemmama b. Munebbiha, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Jedan od vjerovjesnika htio je ratovati, pa je rekao svom narodu:

“Neka mi se ne priključuje čovjek koji se vjenčao sa ženom i hoće da opći s njom a još nije s njom općio, niti neko ko je sagradio kuće ali im nije digao krovove, a ni onaj koji je kupio ovce ili steone deve pa očekuje njihovo teljenje.”

Krenuo je u borbu i približio se mjestu (Eriha) u ikindijsko vrijeme, ili blizu toga vremena, pa je rekao suncu:

“Tebi je naređeno, a i meni je naređeno! Allahu, zadrži nam ga.”

I ono je bilo zadržano dok mu Allah nije dao pobjedu. Onda je sakupio ratni plijen, pa je došla vatra da ga prži, ali ga nije spržila, pa on reče:

“Među vama ima krađe ratnog plijena, pa nek mi se od svakog plemena zakune na vjernost jedan čovjek.”

(Zakletvu su dali), a ruka jednog čovjeka se prilijepila za njegovu.

– Među vama ima krađe ratnog plijena,

– reče on – pa nek mi se zakune tvoje pleme.

I ruke dvojice ili trojice ljudi se zalijepiše za njegovu ruku (prilikom zakletve), te on reče:

“Kod vas ima krađe ratnog plijena,”

Nato oni donesoše zlatnu glavu poput govede

٣١٢٣. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ تَكْفَلَ اللَّهُ لِمَنْ جَاهَدَ فِي سَبِيلِهِ لَا يُخْرِجُهُ إِلَّا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِهِ وَتَصْدِيقُ كَلِمَاتِهِ بَأَنْ يُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ أَوْ يُرْجِعَهُ إِلَى مَسْكَنِهِ الَّذِي خَرَجَ مِنْهُ مَعَ مَا نَالَ مِنْ أَجْرٍ أَوْ غَنِيمَةٍ .

٣١٢٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ غَزَا نَبِيٌّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ فَقَالَ لِقَوْمِهِ لَا يَتَّبِعْنِي رَجُلٌ مَلَكَ بُضْعَ امْرَأَةٍ وَهُوَ يُرِيدُ أَنْ يَبْنِيَ بِهَا وَلَمَّا يَبْنِ بِهَا وَلَا أَحَدٌ بَنَى بَيْتًا وَلَمْ يَرْفَعْ سُقُوفَهَا وَلَا أَحَدٌ اشْتَرَى غَنَمًا أَوْ خَلِفَاتٍ وَهُوَ يَنْتَظِرُ وَلَادَهَا فَغَزَا فَدَنَا مِنَ الْقَرْيَةِ صَلَاةَ الْعَصْرِ أَوْ قَرِيبًا مِنْ ذَلِكَ فَقَالَ لِلشَّمْسِ إِنَّكَ مَأْمُورَةٌ وَأَنَا مَأْمُورٌ اللَّهُمَّ احْبِسْهَا عَلَيْنَا فَحُبِسَتْ حَتَّى فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ فَجَمَعَ الْغَنَائِمَ فَجَاءَتْ يَغْنِي النَّارَ لَتَأْكُلَهَا فَلَمْ تَطْعَمْهَا فَقَالَ إِنَّ فِيكُمْ غُلُولًا فَلْيَبَايِعْنِي مِنْ كُلِّ قَبِيلَةٍ رَجُلٌ فَلَزِقَتْ يَدُ رَجُلٍ بِيَدِهِ فَقَالَ فِيكُمْ الْغُلُولُ فَلْيَبَايِعْنِي قَبِيلَتَكَ فَلَزِقَتْ يَدُ رَجُلَيْنِ أَوْ ثَلَاثَةٍ بِيَدِهِ فَقَالَ فِيكُمْ الْغُلُولُ فَجَاءُوا بِرَأْسٍ مِثْلِ رَأْسِ بَقَرَةٍ مِنَ الذَّهَبِ فَوَضَعُوهَا فَجَاءَتِ النَّارُ فَأَكَلَتْهَا ثُمَّ أَحَلَّ اللَّهُ لَنَا الْغَنَائِمَ رَأَى ضَعْفَنَا وَعَجَزَنَا فَأَحَلَّهَا لَنَا .

glave i ostaviše je, te vatra dođe i proguta (plijen). Poslije je Allah nama dozvolio ratni plijen. Vidio je našu slabost i nemoć, pa nam ga je dozvolio.¹

PLIJEN PRIPADA ONOM KO JE UČESTVOVAO U BORBI

3125. PRIČAO NAM JE Sadeka, njemu saopćio Abdur-Rahman prenoseći od Malika, on od Zejda b. Eslema, a ovaj od svog oca, da je Omer, radijallahu anhu, rekao:

“Da nije drugih muslimana, podijelio bih svako osvojeno mjesto onima koji imaju pravo na ratnu dobit, kao što je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, podijelio Hajber.”

DA LI ĆE BITI UMANJENA NAGRADA ONOM KOJI SE BORI RADI RATNOG PLIJENA

3126. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovom Šu'be od Amra, koji kaže da je čuo od Ebu-Vaila da mu je pričao Ebu-Musa Eš'ari, radijallahu anhu, da je neki beduin rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem:

“Jedan čovjek se bori radi ratnog plijena, drugi se bori da bi postao popularan, a treći da bi pokazao svoje junaštvo. Ko je od njih na Allahovom putu?”

“Onaj koji se bori da Allahova riječ bude gornja, on je na Allahovom putu”, odgovori on.²

بَابُ الْغَنِيمَةِ لِمَنْ شَهِدَ الْوُقْعَةَ

٣١٢٥. حَدَّثَنَا صَدَقَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ عَنْ مَالِكٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَوْلَا آخِرُ الْمُسْلِمِينَ مَا فَتَحَتْ قَرْيَةٌ إِلَّا قَسَمْتُهَا بَيْنَ أَهْلِهَا كَمَا قَسَمَ النَّبِيُّ ﷺ خَيْبَرَ.

بَابُ مَنْ قَاتَلَ لِلْمَغْنَمِ هَلْ يَنْقُصُ مِنْ أَجْرِهِ

٣١٢٦. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو قَالَ سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو مُوسَى الْأَشْعَرِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ أَعْرَابِيٌّ لِلنَّبِيِّ ﷺ الرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِلْمَغْنَمِ وَالرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِيُذَكَّرَ وَيُقَاتِلُ لِيُرَى مَكَانُهُ مَنْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَالَ مَنْ قَاتَلَ لَتَكُونَ كَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

¹ Vjerovjesnik o kojem je riječ u ovom hadisu je Joša b. Nun, prema predaji koju prenosi Hakim od Ka'ba Ahbara, a mjesto na kojem je izvršen pohod, na osnovu spomenute predaje, zove se Eriha. Prema Ibn-Ishaku, ovaj vjerovjesnik je poslan Izraelićanima četrdeset godina nakon smrti Musaa, alejhis-selam.

Kod prijašnjih poslanika je bio običaj da se ratni plijen sakupi na jedno mjesto, a onda bi s neba došla vatra i progutala ga. Tako su postupali i sa svojim kurbanima. Onaj koji je bio primljen, vatra ga je spržila, a onaj koji nije bio primljen, kao i plijen u kojem je bilo varanja, vatra ga nije sagorijevala. Međutim, ummetu Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, Allah, džell šanuhu, dozvolio je korištenje ratnog plijena, što spada u odlike ovog ummeta.

² Umanjivanje nagrade u borbi je srazmjerno iskrenosti nijeta. Tako onaj ko ide u borbu iskreno u ime Allaha, dželle šanuhu, ima veću nagradu od onog koji uz ovu namjeru doda još i želju za plijenom, slavom i slično, a onaj koji ide u borbu samo radi plijena neće imati nikakve nagrade od Allaha, dželle šanuhu.

IMAMOVO DIJELJENJE ONOG
ŠTO MU DOĐE (OD NEMUSLIMANA)
I OSTAVLJANJE ONIMA KOJI NISU
PRISUTNI ILI SU DALEKO

3127. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdul-Vehhab, njemu Hammad b. Zejd od Ejjuba a ovaj od Abdullaha b. Ebi-Mulejke, da je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, poklonjeno nekoliko ogrtača od brokata sa dugmadi prišivenim zlatom. On ih je podijelio svojim ashabima, a jednog je izdvojio za Mahremu b. Nevfela. Potom je on došao sa svojim sinom Misverom b. Mahremom, stao na vrata i rekao: "Pozovi mi ga!"

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo je njegov glas, uzeo ogrtač i izišao mu u susret noseći ga okrenutih dugmadi prema njemu, pa reče:

"Ebul-Misvere, sklonio sam ovo za tebe! Ebul-Misvere, sklonio sam ovo za tebe!"

Inače, u njegovom (Mahremovom) ponašanju bilo je surovosti.

Ovaj hadis prenosi i Ibni-Ulejje od Ejjuba.

Hatim b. Verdan kaže: "Pričao nam je Ejjub od Ibn-Ebi-Mulejke, a ovaj od Misvera, radijallahu anhu, koji je izjavio:

"Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, doneseno je nekoliko ogrtača"...

Lejs se saglasio s njim (Ejjubom) prenoseći od Ibni-Ebi-Mulejke.

بَابُ قِسْمَةِ الْإِمَامِ مَا يَقْدَمُ عَلَيْهِ
وَيَخْشَى أَنْ لَمْ يَحْضُرْهُ أَوْ غَابَ عَنْهُ

٣١٢٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّهْمَنِ حَدَّثَنَا
حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ
أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَهْدَيْتْ لَهُ أَقْبِيَّةً مِنْ دِيْبَاجٍ مُزَرَّرَةً
بِالذَّهَبِ فَقَسَمَهَا فِي نَاسٍ مِنْ أَصْحَابِهِ وَعَزَلَ
مِنْهَا وَاحِدًا لِمَحْرَمَةٍ بِنِ نَوْفَلٍ فَجَاءَ وَمَعَهُ ابْنُهُ
الْمِسْوَرُ بْنُ مَحْرَمَةَ فَقَامَ عَلَى الْبَابِ فَقَالَ ادْعُهُ
لِي فَسَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ صَوْتَهُ فَأَخَذَ قَبَاءً فَتَلَقَّاهُ بِهِ
وَأَسْتَقْبَلَهُ بِأُزْرَارِهِ فَقَالَ يَا أَبَا الْمِسْوَرِ خَبَأْتُ هَذَا
لَكَ يَا أَبَا الْمِسْوَرِ خَبَأْتُ هَذَا لَكَ وَكَانَ فِي خُلُقِهِ
شِدَّةٌ وَرَوَاهُ ابْنُ عُلَيَّةَ عَنْ أَيُّوبَ وَقَالَ حَاتِمُ
ابْنُ وَرْدَانَ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ
الْمِسْوَرِ بْنِ مَحْرَمَةَ قَدِمْتُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ أَقْبِيَّةً تَابَعَهُ
الْلَيْثُ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ .

KAKO JE VJEROVJESNIK, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, PODIJELIO (IMETAK PLEMENA) KUREJZA I NADIR I ŠTA JE OD TOGA DAO NA VANREDNE IZDATKE

3128. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Ebul-Esved, a njemu Mu'temir od svoga oca, koji je rekao da je čuo Enesa b. Malika, radijallahu anhu, kako kaže: "Jedan (ensarija) je davao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, palme (za muhadžire) sve dok nije osvojeno (pleme) Kurejza i Nadir. Nakon toga je on njima vraćao (njihove palme)."¹

BERIČET IMETKA BORCA
(GAZIJE) KOJI SE BORIO ZAJEDNO S
VJEROVJESNIKOM, SALLALLAHU ALEJHI
VE SELLEM, I DRUGIM ZAPOVJEDNICIMA,
DOK JE ŽIV, A I POSLIJE SMRTI

3129. PRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim da je rekao Ebu-Usami:

– Da li vam je pričao Hišam b. Urve od svog oca, a ovaj od Abdullaha b. Zubejra, koji je rekao:

"Pošto se Zubejr uključio u Bitku kod deve, pozvao me, pa sam stao pored njega, a on reče:

'Sinčiću, danas neće biti niko ubijen a da ne bude ili nasilnik ili onaj kome je učinjeno nasilje, a ja vidim da ću danas poginuti kao onaj kome je učinjeno nasilje. Zaista mi je jedna od najvećih briga moj dug. Šta misliš, hoće li naš dug ostaviti išta od našeg imetka?'"

Zatim je rekao: "Sinko, prodaj naš imetak i vrati moj dug!"

بَابُ كَيْفَ قَسَمَ النَّبِيُّ ﷺ قُرَيْظَةَ
وَالنَّضِيرَ وَمَا أُعْطِيَ مِنْ ذَلِكَ فِي نَوَائِبِهِ

٣١٢٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا
مُعْتَمِرٌ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَ الرَّجُلُ يُجْعَلُ لِلنَّبِيِّ ﷺ
النَّخْلَاتِ حَتَّى افْتَتَحَ قُرَيْظَةَ وَالنَّضِيرَ فَكَانَ بَعْدَ
ذَلِكَ يَرُدُّ عَلَيْهِمْ .

بَابُ بَرَكَةِ الْغَانِي فِي مَالِهِ حَيًّا
وَمَيِّتًا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ وَوَلَاةِ الْأَمْرِ

٣١٢٩. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ قُلْتُ
لَأَبِي أَسَامَةَ أَحَدْتُكُمْ هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ
عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ لَمَّا وَقَفَ الزُّبَيْرُ يَوْمَ
الْجَمَلِ دَعَانِي فَقُمْتُ إِلَى جَنْبِهِ فَقَالَ يَا بُنَيَّ إِنَّهُ لَا
يُقْتَلُ الْيَوْمَ إِلَّا ظَالِمٌ أَوْ مَظْلُومٌ وَإِنِّي لَا أُرَانِي إِلَّا
سَاقُتِلُ الْيَوْمَ مَظْلُومًا وَإِنَّ مِنْ أَكْبَرِ هَمِّي لَدَيْنِي
أَفْتَرَى يُبْقِي دَيْنًا مِنْ مَالِنَا شَيْئًا فَقَالَ يَا بُنَيَّ بَعْ
مَالَنَا فَاقْضِ دَيْنِي وَأَوْصِ بِالثُّلُثِ وَثُلُثِهِ لِبَنِيهِ

¹ Zemlja Benu-Nadira je spadala u ono što je Allah, kao poklon, dao svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa je ona osobno njemu pripadala. On ju je, uz saglasnost ensarija, dao muhadžirima, naredivši im da vrate ensarijama ono što su im oni dali kad su ovi doselili u Medinu, bez igdje ičega. Tako su i jedni i drugi postali imućni. Zatim je osvojeno pleme Kurejza, a plijen od toga Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je razdijelio ashabima, s tim što je svoj dio odredio za vanredne izdatke i opće potrebe.

Onda je oporučio trećinu (imetka za sirotinju), a trećinu od nje njegovim sinovima, znači, sinovima Abdullaha b. Zubejra, rekavši:

– Trećina te trećine, ako, nakon vraćanja duga, ostane nešto od našeg imetka, trećina toga (tj. te trećine) pripast će tvojoj djeci.

Kaže Hišam: “Neka djeca Abdullahova, kao Hubejb i Abbad, bili su vršnjaci neke Zubejrove djece. A on (Zubejr) je tada imao devet sinova i devet kćerki.”

Abdullah (dalje) kaže: – Stavio mi je u oporuku svoj dug i rekao:

“Sinčiću, ako nešto od njega ne mogneš vratiti, zatraži pomoć od mog Zaštitnika.”

– Tako mi Allaha – kaže Abdullah – nisam znao šta je on namjeravao dok nisam upitao: “Oče, ko je tvoj Zaštitnik?”

“Allah”, odgovori on.

– Tako mi Allaha – kaže (Abdullah) – kad god sam zapao u nevolju zbog njegovog duga, pa rekao: “Zaštitniče Zubejrov, vrati njegov dug”, On bi ga vratio.

Tako je Zubejr, radijallahu anhu, ubijen, a nije ostavio ni dinara ni dirhema, osim nekih zemalja od kojih je El-Gaba (zemlja u selima Medine), i jedanaest kuća u Medini, dvije u Basri i po jednu kuću u Kufi i Egiptu.

Kaže (Abdullah):

– Dug kojim je on bio zadužen, bio je samo zbog toga što bi Zubejr, kada bi mu koji čovjek donio novac na čuvanje, rekao:

“Ne (na čuvanje), nego će to biti zajam, jer se bojim da to ne propadne: ‘On nikada nije bio na rukovodećoj dužnosti, niti je ikada prikupljao porez, niti išta drugo (pa porijeklo njegove imovine nije otuda), osim što je išao u borbu s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, ili s Ebu-Bekrom, Omerom i Osmanom, radijallahu anhum.’”

Kaže Abdullah b. Zubejr: “Izračunao sam koliko on ima duga, i pronašao da je dužan dva miliona i

يَعْنِي بَنِي عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ يَقُولُ ثُلُثُ الثُّلُثِ
فَإِنْ فَضَلَ مِنْ مَالِنَا فَضْلٌ بَعْدَ قَضَاءِ الدَّيْنِ شَيْءٌ
فَقُلْتُ لَوْلَاكَ قَالَ هِشَامٌ وَكَانَ بَعْضُ وَلَدِ عَبْدِ اللَّهِ
قَدْ وَارَى بَعْضُ بَنِي الزُّبَيْرِ حُبَيْبٌ وَعَبَادٌ وَلَهُ
يَوْمَئِذٍ تِسْعَةُ بَنِينَ وَتِسْعُ بَنَاتٍ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَجَعَلَ
يُوصِيَنِي بِدَيْنِهِ وَيَقُولُ يَا بَنِيَّ إِنْ عَجَزْتَ عَنْهُ فِي
شَيْءٍ فَاسْتَعِزْ عَلَيْهِ مَوْلَايَ قَالَ فَوَاللَّهِ مَا دَرَيْتُ
مَا أَرَادَ حَتَّى قُلْتُ يَا أَبَتِ مَنْ مَوْلَاكَ قَالَ اللَّهُ قَالَ
فَوَاللَّهِ مَا وَقَعْتُ فِي كُرْبَةٍ مِنْ دَيْنِهِ إِلَّا قُلْتُ يَا
مَوْلَى الزُّبَيْرِ اقْضِ عَنْهُ دَيْنَهُ فَيَقْضِيهِ فَقَتَلَ الزُّبَيْرُ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَلَمْ يَدَعْ دِينَارًا وَلَا دِرْهَمًا إِلَّا أَرْضَيْنِ
مِنْهَا الْغَابَةَ وَإِحْدَى عَشْرَةَ دَارًا بِالْمَدِينَةِ وَدَارَيْنِ
بِالْبَصْرَةِ وَدَارًا بِالْكُوفَةِ وَدَارًا بِمِصْرَ قَالَ وَإِنَّمَا
كَانَ دَيْنُهُ الَّذِي عَلَيْهِ أَنَّ الرَّجُلَ كَانَ يَأْتِيهِ بِالْمَالِ
فَيَسْتَوْدِعُهُ إِيَّاهُ فَيَقُولُ الزُّبَيْرُ لَا وَلَكِنَّهُ سَلَفُ
فِرْنِي أَخْشَى عَلَيْهِ الضَّيْعَةَ وَمَا وَلِيَّ إِمَارَةٍ قَطُّ وَلَا
جَبَايَةَ خَرَجٍ وَلَا شَيْئًا إِلَّا أَنْ يَكُونَ فِي غَزْوَةٍ مَعَ
النَّبِيِّ ﷺ أَوْ مَعَ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُمْ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ فَحَسِبْتُ مَا عَلَيْهِ مِنَ
الدَّيْنِ فَوَجَدْتُهُ أَلْفِي أَلْفٍ وَمِائَتِي أَلْفٍ قَالَ فَلَقِي
حَكِيمُ بْنُ حِزَامٍ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الزُّبَيْرِ فَقَالَ يَا ابْنَ
أَخِي كَمْ عَلَى أَخِي مِنَ الدَّيْنِ فَكَتَمَهُ فَقَالَ مِائَةٌ
أَلْفٍ فَقَالَ حَكِيمٌ وَاللَّهِ مَا أَرَى أَمْوَالَكُمْ تَسَعُ لِهَذِهِ

dvije stotine hiljada.”

Kaže (Urve):

– Hakim b. Hizam je sreo Abdullaha b. Zubejra i rekao:

“Bratiću, koliko je moj brat dužan?” (On mu je bio amidžić.)

On je sakrio (veliki dio duga), rekavši: “Sto hiljada.”

– Tako mi Allaha – reče Hakim – mislim da to vaš imetak neće moći podmiriti.

– Šta misliš – reče mu Abdullah – ako je dva miliona i dvije stotine hiljada?

– Mislim – reče on – da vi to nećete moći nikako vratiti. Ako ne možete (vratiti) nešto od toga, potražite pomoć od mene.

Kaže (Urve): “Zubejr je bio kupio El-Gabu za sto sedamdest hiljada, a Abdullah ju je prodao za milion i šest stotina hiljada. Potom je ustao i rekao:

‘Kome je Zubejr bio dužan, nek dođe kod El-Gabe.’”

Došao mu je Abdullah b. Dža‘fer (b. Ebi-Talib), kojem je Zubejr bio dužan četiri stotine hiljada, te rekao Abdullahu:

– Ako hoćete, ostavit ću vam to.

– Ne – reče Abdullah.

– A ako hoćete – reče on – učinit ćete to s onim što ćete ostaviti za kasnije, ako budete nešto ostavljali za kasnije.

– Ne – reče Abdullah.

Kaže (Urve): “On je prodao dio (El-Gabe i kuću) i vratio njegov dug. To mu je podmirilo dug i još je ostalo četiri i po sehma.”¹

Poslije je otišao Mu‘aviji (u Damask) i (zatekao) kod njega Amra b. Osmana, Munzira b. Zubejra i (Abdullaha) b. Zem‘a.

– Koliko je procijenjena El-Gaba? – upita ga Muavija.

فَقَالَ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ أَفَرَأَيْتَكَ إِنْ كَانَتْ أَلْفِي أَلْفٍ وَمِائَتِي أَلْفٍ قَالَ مَا أَرَأَيْتُمْ تُطِيقُونَ هَذَا فَإِنْ عَجَزْتُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ فَاسْتَعِينُوا بِي قَالَ وَكَانَ الزُّبَيْرُ اشْتَرَى الْغَابَةَ بِسَبْعِينَ وَمِائَةِ أَلْفٍ قَبَاعَهَا عَبْدُ اللَّهِ بِأَلْفٍ أَلْفٍ وَسِتِّ مِائَةِ أَلْفٍ ثُمَّ قَامَ فَقَالَ مَنْ كَانَ لَهُ عَلَى الزُّبَيْرِ حَقٌّ فَلْيُؤَاغِرْنَا بِالْغَابَةِ فَاتَاهُ عَبْدُ اللَّهِ ابْنُ جَعْفَرٍ وَكَانَ لَهُ عَلَى الزُّبَيْرِ أَرْبَعٌ مِائَةِ أَلْفٍ فَقَالَ لِعَبْدِ اللَّهِ إِنْ شِئْتُمْ تَرَكْتُهَا لَكُمْ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ لَا قَالَ فَإِنْ شِئْتُمْ جَعَلْتُموها فِيمَا تَوَخَّرُونَ إِنْ أَخَّرْتُمْ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ لَا قَالَ قَالَ فَاقْطَعُوا لِي قِطْعَةً فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ لَكَ مِنْ هَاهُنَا إِلَى هَاهُنَا قَالَ قَبَاعَ مِنْهَا فَقَضَى دَيْنَهُ فَأَوْفَاهُ وَبَقِيَ مِنْهَا أَرْبَعَةُ أَشْهُمٍ وَنِصْفُ فَقَدِمَ عَلَى مُعَاوِيَةَ وَعِنْدَهُ عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ وَالْمُنْذِرُ بْنُ الزُّبَيْرِ وَابْنُ زَمْعَةَ فَقَالَ لَهُ مُعَاوِيَةُ كَمْ قُومَتِ الْغَابَةُ قَالَ كُلُّ سَهْمٍ مِائَةِ أَلْفٍ قَالَ كَمْ بَقِيَ قَالَ أَرْبَعَةُ أَشْهُمٍ وَنِصْفُ قَالَ الْمُنْذِرُ بْنُ الزُّبَيْرِ قَدْ أَخَذْتُ سَهْمًا بِمِائَةِ أَلْفٍ قَالَ عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ قَدْ أَخَذْتُ سَهْمًا بِمِائَةِ أَلْفٍ وَقَالَ ابْنُ زَمْعَةَ قَدْ أَخَذْتُ سَهْمًا بِمِائَةِ أَلْفٍ فَقَالَ مُعَاوِيَةُ كَمْ بَقِيَ فَقَالَ سَهْمٌ وَنِصْفُ قَالَ قَدْ أَخَذْتُهُ بِخَمْسِينَ وَمِائَةِ أَلْفٍ قَالَ وَبَاعَ عَبْدُ اللَّهِ ابْنُ جَعْفَرٍ نَصِيبَهُ مِنْ مُعَاوِيَةَ بِسِتِّ مِائَةِ أَلْفٍ

¹ Sehm je površinska mjera, a iznosi 7.293 m².

- Svaki sehm po sto hiljada – reče on.
- Koliko je još ostalo? – upita ga Mu'avija.
- Četiri i po sehma – reče on.
- Kupujem jedan sehm – reče Munzir b. Zubejr
- za sto hiljada.
- I ja kupujem jedan sehm za sto hiljada
- reče Amr b. Osman.
- I ja kupujem jedan sehm za sto hiljada
- reče (Abdullah) b. Zem'a.
- Koliko je još ostalo? – upita Mu'avija.
- Sehm i po – odgovori on, a (Mu'avija) reče:
- Kupujem to za sto pedeset hiljada.

Kaže (Urve): "Abdullah b. Dža'fer je Mu'aviji (poslije toga) prodao svoj dio za šest stotina hiljada."

Kad je Ibn-Zubejr okončao vraćanje dugova, Zubejrovi sinovi mu rekoše:

- Podijeli nam naslijeđe.
  - Ne, tako mi Allaha – reče on – neću vam podijeliti dok ne razglasim za vrijeme hadža u toku (sljedeće) četiri godine:
- "Kome je Zubejr bio dužan neka dođe da mu vratimo!"

Kaže (Urve): "Svake godine, u toku hadža, to je razlašavao. A kad su prošle četiri godine, podijelio im je (očevu ostavštinu)."

Kaže (Urve): "Zubejr je imao (pred smrt) četiri žene. (Abdullah) je izdvojio trećinu (za oporuku) i opet je svaka žena dobila po milion i dvije stotine hiljada. Dakle, cio njegov imetak iznosio je pedeset miliona i dvije stotine hiljada."²

فَلَمَّا فَرَغَ ابْنُ الزُّبَيْرِ مِنْ قَضَاءِ دَيْنِهِ قَالَ بَنُو الزُّبَيْرِ
أَقْسِمُ بَيْنَنَا مِيرَاثَنَا قَالَ لَا وَاللَّهِ لَا أَقْسِمُ بَيْنَكُمْ
حَتَّى أُنَادِيَ بِالْمَوْسِمِ أَرْبَعَ سِنِينَ أَلَا مَنْ كَانَ لَهُ
عَلَى الزُّبَيْرِ دَيْنٌ فَلْيَأْتِنَا فَلْنَقْضِهِ قَالَ فَجَعَلَ كُلُّ
سَنَةٍ يُنَادِي بِالْمَوْسِمِ فَلَمَّا مَضَى أَرْبَعَ سِنِينَ قَسَمَ
بَيْنَهُمْ قَالَ فَكَانَ لِلزُّبَيْرِ أَرْبَعُ نِسْوَةٍ وَرَفَعَ الثُّلُثَ
فَأَصَابَ كُلَّ امْرَأَةٍ أَلْفُ أَلْفٍ وَمِائَتَا أَلْفٍ فَجَمِيعُ
مَالِهِ خَمْسُونَ أَلْفَ أَلْفٍ وَمِائَتَا أَلْفٍ .

2 Priča o Zubejru ibn Avvamu i njegovoj pogibiji nakon Bitke oko deve, 36 godine po Hidžri, uglavnom je poznata. Slučaj koji je Buhari ovdje naveo je, ustvari, govor jednog ashaba (Abdullaha b. Zubejra).

Hadisom se može smatrati dio u kojem se kaže:

"On nikada nije bio na rukovodećoj dužnosti, niti je ikada prikupljao porez, niti išta drugo, osim što je išao u borbu s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem."

Upravo na ovaj dio odnosi se naslov poglavlja, jer je bericet u Zubejrovom imetku bio zbog toga što je on svoj imetak stjecao boreći se zajedno s Muhammedom, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu-Bekrom, Omerom i Osmanom, radijallahu anhum.

Inače, vrijednost Zubejrova imetka ne podudara se s onim što su dobile njegove žene računajući to po propisima o nasljeđivanju, prema kojima je njegov imetak morao biti veći za devet miliona i šest stotina hiljada. Obrazlažući to, Ibn-Hadžer prihvata mišljenje po kojem je Zubejr iza sebe ostavio pedeset miliona

KAD VOĐA POŠALJE GLASNIKA RADI NEČEGA, ILI MU NAREDI DA OSTANE (U SVOM MJESTU), DA LI ĆE MU PRIPASTI DIO (PLIJENA)

3130. PRIČAO NAM JE Musa, njemu Ebu-Avane, a ovom Usman b. Mevheb da je Ibni-Omer, radijallahu anhum, rekao:

– Osman je izostao od Bedra samo zbog toga što je bio oženjen kćerkom Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem (Rukajjom), a ona je (tada) bila bolesna (pa se on brinuo o njoj), te mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ti imaš nagradu i dio plijena kao i onaj koji je učestvovao (u Bitki) na Bedru.

DOKAZI DA PETINA PRIPADA ZA VANREDNE IZDATKE MUSLIMANA

- Pleme Hevazin je tražilo od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, (da im vrati ono što je od njih zarobljeno) zbog njegovog dojenja kod njih (kod Halime), pa je on tražio od muslimana (da im vrate njihove zarobljenike);
- Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je obećavao ljudima da će im dati dio od petine plijena i dohotka;
- on je Džabiru b. Abdullahu dao dio hajberskih datula.

بَابُ إِذَا بَعَثَ الْإِمَامُ رَسُولًا فِي حَاجَةٍ أَوْ أَمْرٍ بِالْمَقَامِ هَلْ يُسْهِمُ لَهُ

٣١٣٠. حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ مَوْهَبٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ إِنَّمَا تَغَيَّبَ عُثْمَانُ عَنْ بَدْرٍ فَإِنَّهُ كَانَتْ تَحْتَهُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَكَانَتْ مَرِيضَةً فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ لَكَ أَجْرَ رَجُلٍ مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا وَسَهْمُهُ.

بَابُ وَمِنَ الدَّلِيلِ عَلَى أَنَّ الْخُمْسَ لِنَوَائِبِ الْمُسْلِمِينَ

مَا سَأَلَ هَوَازِنُ النَّبِيَّ ﷺ بِرِضَاعِهِ فِيهِمْ فَتَحَلَّلَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَمَا كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَعِدُّ النَّاسَ أَنْ يُعْطِيَهُمْ مِنَ الْفَيْءِ وَالْأَنْفَالِ مِنَ الْخُمْسِ وَمَا أُعْطِيَ الْأَنْصَارَ وَمَا أُعْطِيَ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ تَمْرَ خَيْبَرَ.

i dvije stotine hiljada, ali se taj imetak povećao za devet miliona i šest stotina hiljada u toku četiri godine, u kojima je Abdullah odgodio diobu očeva nasljedstva.

Iz Zubejrovog slučaja možemo izvući mnoge zaključke, kao npr.:

- lijepo je učiniti oporuku pred stupanje u borbu;
- nasljednici mogu odgoditi diobu.

3131, 3132. PRIČAO NAM JE Seid b. Ufejz, da mu je prenio Lejs, a ovome Ukajl od Ibni-Šihaba, koji je rekao:

– Urve je izjavio da su ga obavijestili Mervan b. Hakem i Misver b. Mahreme da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kad mu je delegacija (plemena) Hevazin, primivši islam, došla i tražila od njega da im vrati njihove imetke i njihove zarobljenike, rekao:

“Meni je najdraži govor koji je najiskreniji, pa odaberite jedno od dvoje: ili roblje ili imovinu, a ja sam ih zadržao (od podjele).”

Tako ih je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, čekao još deset i nekoliko noći, kad se vratio iz Taifa. I kad im je postalo jasno da će im Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vratiti samo jednu od dvije skupine, rekli su:

– Odabiremo naše roblje.

Onda je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao među muslimanima, zahvalio Allahu onako kako mu i dolikuje, a potom kazao:

– A sada, ova vaša braća su vam došla kajući se (primivši islam).

– Odlučio sam da im vratim njihovo roblje. Ko će da (to) učini dobrovoljno, neka uradi, a ko od vas hoće da zadrži svoj dio dok mu ga ne damo od prve ratne dobiti, koju nam Allah bude dosudio, pa nek uradi tako.”

Tada su prisutni rekli: “Allahov Poslaniče, činimo im to dobrovoljno.”

– Mi ne znamo – reče im Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – ko je ovo od vas (punopravno) odobrio, a ko nije odobrio, pa se vratite da nam tu vašu odluku dostave vaši uglednici.

Tada su se ljudi vratili, razgovarali sa svojim uglednicima, a potom se vratili Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i saopćili mu da su oni to već dragovoljno učinili i odobrili. Eto, to je ono što nam je preneseno o roblju Hevazina.

٣١٣١-٣١٣٢. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ وَزَعَمَ عُرْوَةُ أَنَّ مَرْوَانَ بْنَ الْحَكَمِ وَمِسُورَ بْنَ مَخْرَمَةَ أَخْبَرَاهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ حِينَ جَاءَهُ وَفَدَّ هَوَازِنَ مُسْلِمِينَ فَسَأَلُوهُ أَنْ يَرُدَّ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ وَسَبْيَهُمْ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَحَبُّ الْحَدِيثِ إِلَيَّ أَصْدَقُهُ فَاخْتَارُوا إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ إِمَّا السَّبْيَ وَإِمَّا الْمَالَ وَقَدْ كُنْتُ اسْتَأْنَيْتُ بِهِمْ وَقَدْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ انْتَهَرَ آخِرَهُمْ بِضَمِّ عَشْرَةِ لَيْلَةٍ حِينَ قَفَلَ مِنَ الطَّائِفِ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ غَيْرُ رَادٍّ إِلَيْهِمْ إِلَّا إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ قَالُوا فَإِنَّا نَخْتَارُ سَبْيَنَا فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي الْمُسْلِمِينَ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ إِخْوَانَكُمْ هَؤُلَاءِ قَدْ جَاءُونَا تَائِبِينَ وَإِنِّي قَدْ رَأَيْتُ أَنْ أَرُدَّ إِلَيْهِمْ سَبْيَهُمْ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُطِيبَ فَلْيَفْعَلْ وَمَنْ أَحَبَّ مِنْكُمْ أَنْ يَكُونَ عَلَى حَظِّهِ حَتَّى نُعْطِيَهُ إِيَّاهُ مِنْ أَوَّلِ مَا يُفِيءُ اللَّهُ عَلَيْنَا فَلْيَفْعَلْ فَقَالَ النَّاسُ قَدْ طَيَّبْنَا ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَهُمْ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّا لَا نَذَرِي مَنْ أَذِنَ مِنْكُمْ فِي ذَلِكَ مِمَّنْ لَمْ يَأْذَنْ فَارْجِعُوا حَتَّى يَرْفَعَ إِلَيْنَا عُرْفَاؤُكُمْ أَمْرَكُمْ فَرَجَعَ النَّاسُ فَكَلَّمَهُمْ عُرْفَاؤُهُمْ ثُمَّ رَجَعُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَخْبَرُوهُ أَنَّهُمْ قَدْ طَيَّبُوا وَأَذِنُوا فَهَذَا الَّذِي بَلَّغْنَا عَنْ سَبْيِ هَوَازِنَ .

3133. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdul-Vehhab, njemu Hammad, a ovom Ejjub od Ebu-Kilabe. Kaže (Ejjub) da mu je pričao i Kasim b. Asim Kulejbi i da on Kasimov hadis bolje pamti. (Njih dvojica prenose) od Zehdema da je rekao:

– Bili smo kod Ebu-Musaa, pa je spomenuta kokoš, a kod njega je bio neki čovjek iz plemena Tejmullah, bijele puti, kao da je od oslobođenih (grčkih) robova. (Ebu-Musa) ga pozva na jelo, a on reče:

“Ja sam vidio (kokoš) kako nešto jede, pa sam prema njoj osjetio odvratnost i zakleo se da je neću jesti.”

– Dođi – reče on – pa ću ti pričati o tome (tj. o zakletvi). Ja sam došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, s grupom Eš'arija da tražimo od njega (deva) nosačica.

– Tako mi Allaha – reče on – neću vam dati, niti ja imam šta (od deva nosačica) da vam dam.

A (poslije) je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dobio kao plijen nekoliko deva i pitao za nas rekavši: “Gdje je ona grupa Eš'arija?”

Onda je naredio da nam se da pet malih (stada) deva, bijelih grba.

Pošto smo se udaljili, rekli smo: “Šta smo ovo uradili! Neće nam ovo biti blagoslovljeno.” Zatim smo mu se vratili i rekli:

– Mi smo od tebe tražili da nam daš nosačica, i ti se se zakleo da nam nećeš dati. Zar si zaboravio?

– Nisam vam ja dao nosačice

– reče on – nego vam je Allah dao.

– Tako mi Allaha, ako Allah htjedne, ja se nikada neću zakleti na neku stvar pa poslije vidjeti da je suprotno od toga bolje, a da neću uraditi ono što je bolje i iskupiti se od zakletve.¹

٣١٣٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّهْمَنِ حَدَّثَنَا
حَمَّادٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ قَالَ وَحَدَّثَنِي
الْقَاسِمُ بْنُ عَاصِمٍ الْكَلْبِيُّ وَأَنَا لِحَدِيثِ الْقَاسِمِ
أَحْفَظُ عَنْ زَهْدَمٍ قَالَ كُنَّا عِنْدَ أَبِي مُوسَى فَأَتَى
ذَكَرَ دَجَاجَةً وَعِنْدَهُ رَجُلٌ مِنْ بَنِي تَيْمٍ اللَّهِ أَحْمَرُ
كَانَهُ مِنَ الْمَوَالِي فَدَعَاهُ لِلطَّعَامِ فَقَالَ إِنِّي رَأَيْتُهُ
يَأْكُلُ شَيْئًا فَقَذَرْتُهُ فَحَلَفْتُ لَا أَكُلُ فَقَالَ هَلُمَّ
فَلَا حَدَّثْتُكُمْ عَنْ ذَلِكَ إِنِّي أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فِي نَفَرٍ
مِنَ الْأَشْعَرِيِّينَ نَسْتَحْمِلُهُ فَقَالَ وَاللَّهِ لَا أَهْمِلُكُمْ
وَمَا عِنْدِي مَا أَهْمِلُكُمْ وَأَتَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِنَهَبٍ
إِبِلٍ فَسَأَلَ عَنَّا فَقَالَ آيِنَ النَّفَرِ الْأَشْعَرِيُّونَ فَأَمَرَ
لَنَا بِخَمْسِ ذَوْدٍ غُرِّ الذُّرَى فَلَمَّا انْطَلَقْنَا قُلْنَا مَا
صَنَعْنَا لَا يُبَارِكُ لَنَا فَرَجَعْنَا إِلَيْهِ فَقُلْنَا إِنَّا سَأَلْنَاكَ
أَنْ تَحْمِلَنَا فَحَلَفْتَ أَنْ لَا تَحْمِلَنَا أَفَنَسِيتَ قَالَ
لَسْتُ أَنَا حَمَلْتُكُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ حَمَلَكُمْ وَإِنِّي وَاللَّهِ إِنْ
شَاءَ اللَّهُ لَا أَخْلِفُ عَلَى يَمِينٍ فَأَرَى غَيْرَهَا خَيْرًا
مِنْهَا إِلَّا أَتَيْتُ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ وَتَحَلَّلْتُهَا .

¹ Prema tome, ko se zakune za nešto, pa vidi da bi bilo bolje da postupi suprotno od onog na šta se zakleo, prekršit će zakletvu i postupiti onako kako je bolje, uz obavezan iskup zakletve (kefareti). Iz ovog hadisa se isto tako može zaključiti da je lijepo da domaćin pozove gosta na hranu, jer na zajednički objed dolazi berićet.

3134. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, da mu je saopćio Malik od Nafija, a ovaj od Ibn-Omera, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao jedan odred u kojem je bio Abdullah (b. Omer) u pravcu Nedžda, pa su, kao ratni plijen, dobili mnogo deva, tako da je udio svakog od njih bio dvanaest ili jedanaest deva, a preko toga su dobili još po devu.

3135. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, a njemu je saopćio Lejs od Ukajla, on od Ibn-Šihaba, a ovaj od Salima, da je Ibn-Omer, radijallahu anhuma, rekao: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nekim izvidnicama koje je slao posebno davao je od ratnog plijena, osim onog što je davano svoj vojsci.”²

3136. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ala', njemu Ebu-Usame, a ovom Burejd b. Abdullah od Ebu-Burde, da je Ebu-Musa, radijallahu anhu, rekao: “Čuli smo za izlazak (pohod) Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a nalazili smo se u Jemenu, pa smo krenuli da se selimo k njemu ja i moja dva brata. Ja sam bio najmlađi od njih. Jedan od njih je Ebu-Burde, a drugi Ebu-Ruhm.” (Neko od prenosilaca kaže): ili je rekao: “Među nekoliko”, ili je rekao: “među pedeset i tri, ili pedeset i dva čovjeka iz mog naroda.” – Ukrkali smo se na jednu lađu, pa nas je naša lađa dovezla do Negusa u Abeseniji. Kod njega smo se sastali s Dža'ferom b. Ebi-Talibom i njegovim drugovima. Dža'fer reče:

٣١٣٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بَعَثَ سَرِيَّةً فِيهَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ قَبْلَ تَجْدِ فَعَنِمُوا إِبِلًا كَثِيرَةً فَكَانَتْ سِهَامُهُمْ اثْنِي عَشَرَ بَعِيرًا أَوْ أَحَدَ عَشَرَ بَعِيرًا وَنُفُلًا بَعِيرًا بَعِيرًا.

٣١٣٥. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يُنْفِلُ بَعْضَ مَنْ يَبْعَثُ مِنَ السَّرَايَا لِأَنْفُسِهِمْ خَاصَّةً سِوَى قِسْمِ عَامَّةِ الْجَيْشِ.

٣١٣٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا بُرَيْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَلَّغْنَا مَخْرَجَ النَّبِيِّ ﷺ وَنَحْنُ بِالْيَمَنِ فَخَرَجْنَا مُهَاجِرِينَ إِلَيْهِ أَنَا وَأَخَوَانِي أَنَا أَصْغَرُهُمْ أَحَدُهُمَا أَبُو بُرْدَةَ وَالْآخَرُ أَبُو رُحْمٍ إِمَّا قَالَ فِي بَضْعٍ وَإِمَّا قَالَ فِي ثَلَاثَةِ وَخَمْسِينَ أَوْ اثْنَيْنِ وَخَمْسِينَ رَجُلًا مِنْ قَوْمِي فَرَكَبْنَا سَفِينَةً فَأَلْقَيْنَا سَفِينَتَنَا إِلَى النَّجَاشِيِّ بِالْحَبَشَةِ وَوَأَفَقْنَا جَعْفَرَ بْنَ أَبِي طَالِبٍ وَأَصْحَابَهُ عِنْدَهُ فَقَالَ جَعْفَرُ

² Prema ovom hadisu, dozvoljeno je dati nekim članovima izvidnice od ratnog plijena više nego ostalima da bi im to bio podsticaj za veću aktivnost. Pa iako je to materijalni podstrek, on im ne umanjuje onosvjetsku nagradu, ako se ne umanjuje iskrenost nijeta.

Međutim, ovo posebno izdvajanje može biti samo nakon izdvajanja petine. Tahavi prenosi od Ma'na b. Jezida da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Nema posebnog darivanja dok se (ne odredi) petina.”

To posebno darivanja se izdvaja iz petine, a ostale četiri petine pripadaju borcima.

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao nas je ovamo i naredio nam da (ovdje) boravimo, pa ostanite i vi s nama.

Ostali smo s njim sve dok nismo zajedno krenuli (u Medinu).

Sastali smo se s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, kad je osvojio Hajber, pa nas je učinio sudionicima – ili je rekao: pa nam je darovao dio plijena, a nije ništa udijelio nikom ko je odsustvovao prilikom osvajanja Hajbera. Jedino je (udijelio) onima koji su učestvovali s njim i onima koji su bili na našoj lađi, s Dža'ferom i njegovim saputnicima. I njima je udijelio s ovima.¹

3137. PRIČAO NAM JE Ali rekavši da mu je prenio Sufjan, a ovom Muhammed b. Munkedir izjavljujući da je čuo Džabira, radijallahu anhu, kada je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Da mi je došao dohodak iz Bahrejna, ja bih ti dao toliko, toliko i toliko.”

Međutim, Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, i umro, a on nije stigao. Kad je dohodak Bahrejna došao, Ebu-Bekr je naredio glasniku da oglasi:

“Ko je imao od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, potraživanje duga ili kakvo obećanje, neka nam dođe!”

Ja sam mu tada otišao i rekao: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao mi je to i to”, pa mi je zgrabio tri pregršti.

Sufjan je (pokazajući to) zgrabio objema šakama, a zatim nam rekao:

“Ovako nam je rekao Ibnul-Munkedir.”

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بَعَثَنَا هَاهُنَا وَأَمَرَنَا بِالْإِقَامَةِ فَأَقِيمُوا مَعَنَا فَأَقَمْنَا مَعَهُ حَتَّى قَدِمْنَا جَمِيعًا فَوَافَقْنَا النَّبِيَّ ﷺ حِينَ افْتَتَحَ خَيْبَرَ فَأَسْهَمَ لَنَا أَوْ قَالَ فَأَعْطَانَا مِنْهَا وَمَا قَسَمَ لِأَحَدٍ غَابٍ عَنْ فَتْحِ خَيْبَرَ مِنْهَا شَيْئًا إِلَّا لِمَنْ شَهِدَ مَعَهُ إِلَّا أَصْحَابَ سَفِينَتِنَا مَعَ جَعْفَرٍ وَأَصْحَابِهِ قَسَمَ لَهُمْ مَعَهُمْ.

٣١٣٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حَزْزَانَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُكَدَّرِ سَمِعَ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَوْ قَدْ جَاءَنِي مَالُ الْبَحْرَيْنِ لَقَدْ أُعْطَيْتُكَ هَكَذَا وَهَكَذَا وَهَكَذَا فَلَمْ يَجِبْ حَتَّى قُبِضَ النَّبِيُّ ﷺ فَلَمَّا جَاءَ مَالُ الْبَحْرَيْنِ أَمَرَ أَبُو بَكْرٍ مُنَادِيًا فَنَادَى مَنْ كَانَ لَهُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ دَيْنٌ أَوْ عِدَّةٌ فَلْيَأْتِنَا فَآتَيْتُهُ فَقُلْتُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لِي كَذَا وَكَذَا فَحَنَّا لِي ثَلَاثًا وَجَعَلَ سُفْيَانُ يَخْشُو بِكَفِّهِ جَمِيعًا ثُمَّ قَالَ لَنَا هَكَذَا قَالَ لَنَا ابْنُ الْمُكَدَّرِ وَقَالَ مَرَّةً فَآتَيْتُ أَبَا بَكْرٍ فَسَأَلْتُ فَلَمْ يُعْطِنِي ثُمَّ أَتَيْتُهُ فَلَمْ يُعْطِنِي ثُمَّ أَتَيْتُهُ الثَّلَاثَةَ فَقُلْتُ سَأَلْتُكَ فَلَمْ تُعْطِنِي

¹ Ratni plijen se dodjeljuje samo učesnicima bitke, a u ovom slučaju u plijen su uključeni i muhadžiri iz Abesinije i Jemena, pa su učenjaci ovaj slučaj objasnili na različite načine.

Jedni kažu da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, od učesnika u bitki tražio saglasnost da u plijen uključi i ove muhadžire.

Drugi kažu da im je dodijelio od onog što nije dobiveno borbom.

A neki opet kažu da je on muhadžirima udijelio od petine, koju on ionako raspoređuje prema svom idžtihadu.

Ovo posljednje mišljenje se slaže s Buharijevim naslovom poglavlja.

A jednom je rekao: “Došao sam Ebu-Bekru i tražio, pa mi nije dao, zatim sam mu (ponovo) došao, pa mi nije dao, onda sam mu i treći put došao i rekao: “Tražio sam od tebe, pa mi nisi dao, i opet sam tražio i nisi mi dao, zatim sam ponovo tražio, pa mi nisi dao. Pa, ili ćeš mi dati, ili ćeš mi uskratiti?”

– Ti kažeš da ja uskraćujem od tebe – reče on.
– Nisam te ni jedan put odbio, a da nisam želio da ti dam.

Sufjan kaže: – A pričao nam je i Amr od Muhammeda b. Alija, a on od Džabira: Tada mi je zagrabio pregršt i rekao: “Prebroj to!” Pronašao sam da iznosi pet stotina (dirhema). “Uzmi još dva puta toliko”, reče on.

I rekao je, tj. Ibnul-Munkedir: “A koja je bolest teža od škrtosti?”²

3138. PRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njemu Kurre b. Halid, a ovom Amr b. Dinar, da je Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, rekao:

– Dok je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dijelio ratni plijen u Dži'rani, reče mu jedan čovjek: “Budi pravedan!”

– Propao sam (ili po drugom čitanju riječi *šekite*, tj. propao si) ako nisam pravedan.

– reče mu Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.³

ثُمَّ سَأَلْتُكَ فَلَمْ تُعْطِنِي ثُمَّ سَأَلْتُكَ فَلَمْ تُعْطِنِي
فَمَا أَنْ تُعْطِنِي وَإِمَّا أَنْ تَبْخَلَ عَنِّي قَالَ قُلْتُ
تَبْخُلُ عَنِّي مَا مَنَعْتُكَ مِنْ مَرَّةٍ إِلَّا وَأَنَا أُرِيدُ أَنْ
أُعْطِيكَ قَالَ سُفْيَانُ وَحَدَّثَنَا عَمْرُو عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ
عَلِيٍّ عَنْ جَابِرٍ فَحَثَا لِي حَثِيَّةً وَقَالَ عُدَّهَا فَوَجَدْتُهَا
خَمْسَ مِائَةٍ قَالَ فَخُذْ مِثْلَهَا مَرَّتَيْنِ وَقَالَ يَعْنِي
ابْنَ الْمُتَكَدِّرِ وَأَيُّ دَاءٍ أَدْوَأُ مِنَ الْبُخْلِ .

٣١٣٨. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا قُرَّةُ بْنُ
خَالِدٍ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقْسِمُ
غَنِيمَةً بِالْجِعْرَانَةِ إِذْ قَالَ لَهُ رَجُلٌ اعْدِلْ فَقَالَ لَهُ
لَقَدْ شَقِيتُ إِنْ لَمْ أَعْدِلْ .

² Ebu-Bekr je odgađao izvršenje Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, obećanja vjerovatno zbog neke važnije stvari, ili iz bojazni da se kod Džabira ne pojavi pohlepa za traženjem, ili zbog mogućnosti da se više ljudi pojavi sa sličnim zahtjevima.

³ Dži'rana je mjesto u blizini Mekke, a ovdje se radi o podjeli ratnog plijena zadobijenog od plemena Hevazin poslije bitke na Hunejnu. Ovaj plijen je bio veoma velik. Priča se da je bilo šest hiljada zarobljenika, zatim dvadeset i četiri hiljade deva i više od četrdest hiljada ovaca i četiri hiljade oka srebra. Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, od ovog plijena je davao i onima čija je srca trebalo pridobiti, o čemu govore neka naredna poglavlja.

Čovjek koji je rekao “Budi pravedan” zvao se Zul-Huvejsira Temimi i ubijen je među haridžijama, pa je zaista propao zbog svog mišljenja da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije pravedan.

KOJE JE ZAROBLJENIKE VJEROVJESNIK, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, OSLOBODIO BEZ DIJELJENJA NA PETINE

3139. PRIČAO NAM JE Ishak b. Mensur, njemu saopćio Abdu-Rezzak, a ovom Ma'mer od Zuhrija, on od Muhammeda b. Džubejra, a ovaj od svog oca, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u vezi sa zarobljenicima Bedra rekao: "Kad bi Mut'im b. Adijj bio živ i posredovao kod mene za ove smrdljivce, prepustio bih mu ih."¹

DOKAZ DA (RASPODJELA) PETINE PRIPADA VLADARU I DA ON MOŽE DATI NEKOJ SVOJOJ RODBINI A NEKOJ NE DATI

Jedan od dokaza za ovo jeste činjenica da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao potomcima Muttaliba i Hašima dio od petine hajberskog plijena.²

بَاب مَا مَنَّ النَّبِيُّ ﷺ
عَلَى الْأَسَارَى مِنْ غَيْرِ أَنْ يُخَمَّسَ

٣١٣٩. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا
عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ
ابْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ
قَالَ فِي أَسَارَى بَدْرٍ لَوْ كَانَ الْمُطْعَمُ بْنُ عَدِيِّ حَيًّا
ثُمَّ كَلَّمَنِي فِي هَؤُلَاءِ التَّنَى لَتَرَكْتُهُمْ لَهُ .

بَابُ وَمِنْ الدَّلِيلِ عَلَى أَنَّ الْخُمْسَ
لِلْإِمَامِ وَأَنَّهُ يُعْطَى بَعْضُ قَرَابَتِهِ دُونَ بَعْضٍ

مَا قَسَمَ النَّبِيُّ ﷺ لِبَنِي الْمُطَّلِبِ وَبَنِي هَاشِمٍ
مِنْ خُمْسِ خَيْبَرَ .

¹ Mut'im b. Adijj, jedan od kurejšijskih uglednika, umro je nešto oko šest mjeseci prije Bitke na Bedru ne primivši islam. Ali je on kod Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, imao toliko zasluga da je bio spreman, njemu za ljubav, osloboditi zarobljenike s Bedra, samo da je Mut'im tada bio živ i da je to tražio od njega. Ta njegova zasluga ogleda se u nastojanju Mut'ima i njegovih istomišljenika da poništi pakt Kurejšija protiv Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovih rođaka: potomaka Hašima i Muttaliba, pa ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, htio ovako nagraditi.

A spominje se i drugi razlog. Naime, kad je umro Ebu-Talib i Hadidža, Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, otišao je u Taif i kad nije naišao na podršku svojoj misiji kod stanovnika Taifa, vratio se u Mekku, gdje ga je Mut'im b. Adijj primio pod svoju zaštitu.

Iz ovog hadisa se može zaključiti:

– imam može osloboditi zarobljenike bez otkupa i

– ratni plijen ne postaje vlasništvom ratnika sve dok se ne razdijeli. Ovo je mišljenje Ebu-Hanife i Malika, dok Šafija smatra da plijen odmah prelazi u vlasništvo ratnika.

Davudi smatra da plijen s Bedra nije dijeljen na petine i kaže:

"U vezi sa zarobljenicima Bedra bila su samo dva postupka: jedni su oslobođeni bez otkupa, a drugi su otkupljeni za materijalna sredstva. Ko nije imao imetka, podučio je pisanju nekoliko ensarijske djece, na ime otkupa."

² Buhari je u tri poglavlja govorio o tome ko raspolaže petinom. Prvo od tri poglavlja naslovio je: Dokaz da je petina za vanredne troškove Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem; drugo – Dokaz da je petina za vanredne izdatke muslimana, dok je treće poglavlje, koje o tome govori, naslovio: Dokaz da petina pripada vladaru. Zajedničko značenje sva tri naslova je sljedeće: petina je za vanredne izdatke muslimana i za potrebe Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, s tim što on raspoređuje petinu, a poslije njega raspoređuje je vladar.

Omer b. Abdul-Aziz veli: “Nije dao svim (Kurejšijama), niti je dao nekom rođaku a da ne dadne nekom ko je u većoj potrebi od njega, pa makar onaj kome je dao bio (dalji u srodstvu s njim od onog kome nije dao), jer su se (oni kojima je dao) žalili na svoju potrebu i ono što ih je zadesilo od njihovog naroda i saveznika, zbog toga što su bili na njegovoj strani (tj. primili islam).”³

3140. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Lejs od Ukajla, on od Ibn-Šihaba, a ovaj od Ibnul-Musejjeba, da je Džubejr b. Mut'im rekao:

– Otišli smo ja i Osman b. Affan Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekli:

“Allahov Poslaniče, dodijelio si Muttalibovim potomcima, a nama nisi, a mi i oni, u odnosu na tebe, na istom smo stepenu (srodstva).”

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada je rekao:

– Samo potomci Muttalibovi i Hašimovi predstavljaju jednu cjelinu.

Kaže Lejs da mu je prenio Junus opširnije od Džubejra, koji je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije ništa dodijelio potomcima Abduš-Šemsovim niti Nevfelovim.”

Ibn-Ishak kaže: “Abduš-Šems, Hašim i Muttalib su braća po majci, a majka im se zvala Atika, kćerka Murretova, dok im je Nevfel bio brat po ocu.”⁴

قَالَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ لَمْ يَعْصَهُمْ بِذَلِكَ وَلَمْ يُخَصَّ قَرِيبًا دُونَ مَنْ هُوَ أَحْوَجُ إِلَيْهِ وَإِنْ كَانَ الَّذِي أُعْطِيَ لَمْ يَشْكُرْ إِلَيْهِ مِنَ الْحَاجَةِ وَلَمَّا مَسَّتْهُمْ فِي جَنْبِهِ مِنْ قَوْمِهِمْ وَخَلْفَائِهِمْ .

٣١٤٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ قَالَ مَشَيْتُ أَنَا وَعُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ أُعْطِيتَ بَنِي الْمُطَّلِبِ وَتَرَكْتَنَا وَنَحْنُ وَهُمْ مِنْكَ بِمَنْزِلَةٍ وَاحِدَةٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّمَا بَنُو الْمُطَّلِبِ وَبَنُو هَاشِمٍ شَيْءٌ وَاحِدٌ قَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ وَزَادَ قَالَ جُبَيْرٌ وَلَمْ يَقْسِمِ النَّبِيُّ ﷺ لِبَنِي عَبْدِ شَمْسٍ وَلَا لِبَنِي نَوْفَلٍ وَقَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ عَبْدُ شَمْسٍ وَهَاشِمٌ وَالْمُطَّلِبُ إِخْوَةٌ لِأُمٍّ وَأُمُّهُمْ عَاتِكَةُ بِنْتُ مُرَّةٍ وَكَانَ نَوْفَلٌ أَخَاهُمْ لِأَبِيهِمْ .

3 Ovu izjavu Omera b. Abdul-Aziza, u dužem obliku i sa senedom, zabilježio je Omer b. Šebbe u svom djelu Ahbarul-Medine.

4 Ovaj hadis govori o podjeli petine od plijena koji je zadobijen nakon oslobođenja Hajbera. Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, dio koji je pripadao njegovim rođacima dodijelio je Hašimovim i Muttalibovim potomcima, a zanemario Nevfelove i Abduš-Šemsove potomke, premda su Hašim, Muttalib, Nevfel i Abduš-Šems braća, jer su sva četverica sinovi Abdu-Menafa.

Osman, kao predstavnik Abduš-Šemsovih potomaka, i Džubejr, kao predstavnik Nevfelovih potomaka, došli su da pitaju zašto su izdvojeni iz petine Abduš-Šemsovi i Nevfelovi potomci, a uključeni Muttalibovi, kad su i jedni i drugi na istom stepenu srodstva s Muhammedom, sallallahu alejhi ve sellem.

Međutim, između Hašima i Muttaliba postojala je posebna bliskost, kao i među njihovim potomcima poslije njih dvojice. Pa kad su Kurejšije zaveli pakt protiv Hašimovih potomaka i stijesnili ih u predgrađe Mekke, s Hašimijama su ušli i Muttalibovi potomci – da bi zaštitili Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem. Oni koji su bili primili islam ušli su iz pokornosti prema Allahu i Poslaniku, a oni koji nisu bili primili islam ušli su iz pokornosti prema Ebu-Talibu i želje da brane svoje rođake. Zbog toga što su potpomogli Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, i što su, prihvativši islam, podnosili razne muke, on im je dodijelio udio petine s Hajbera, koji je pripadao njegovim rođacima.

KO NIJE DIJELIO NA PETINE ONO ŠTO SE ZAPLIJENI KAO LIČNO NAORUŽANJE I OPREMA

Ko ubije nekoga od neprijatelja pripada mu ono što zaplijeni od njega s tim što se to ne dijeli na petine te o odluci vladara u tom pogledu.

3141. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jusuf b. Madžišun od Saliha b. Ibrahima b. Abdur-Rahmana b. Avfa, on od svoga oca, a ovaj od djeda mu (Abdur-Rahmana), koji je rekao:

– Dok sam stajao u stroju u Bitki na Bedru, pogledao sam desno i lijevo i ugledao dva ensarijska mladića. Bili su još mladi i zaželio sam da budem uz onog od njih koji je bio jači. Jedan od njih dvojice dotaknu me i reče:

“Amidža, poznaješ li Ebu-Džehla?”

– Da – rekoh – šta ti on treba, sinovče?

– Obaviješten sam – reče on – da on vrijeda Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Tako mi Onog u Čijoj je ruci moja duša, ako ga ugledam, moje tijelo se neće odvojiti od njegovog sve dok ne umre onaj od nas čija je (smrt) bliža.

Divio sam se tome, a onda me dotaknu i drugi i reče mi nešto slično. Ubrzo sam ugledao Ebu-Džehla kako kruži među ljudima i rekao:

– Evo, ovo je vaš drugar za kojeg ste me pitali.

Njih dvojica požuriše sa svojim sabljama prema njemu i udaraše ga dok ga ne ubiše. Zatim se zaputiše Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i saopćišu mu to.

– Koji ga je ubio od vas dvojice? – upita on, a svaki od njih reče:

“Ja sam ga ubio!”

بَاب مَنْ لَمْ يَخْمَسِ الْأَسْلَابَ

وَمَنْ قَتَلَ قَتِيلًا فَلَهُ سَلْبُهُ مِنْ غَيْرِ أَنْ يُخْمَسَ
وَحُكْمُ الْإِمَامِ فِيهِ .

٣١٤١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ
الْمَاجِشُونِ عَنْ صَالِحِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ
ابْنِ عَوْفٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ بَيْنَا أَنَا وَقِفٌ فِي
الصَّفِّ يَوْمَ بَدْرٍ فَنَظَرْتُ عَنْ يَمِينِي وَعَنْ شِمَالِي
فَإِذَا أَنَا بِغُلَامَيْنِ مِنَ الْأَنْصَارِ حَدِيثَةٍ أَسْنَانُهُمَا
تَمَنَيْتُ أَنْ أَكُونَ بَيْنَ أَضْلَعٍ مِنْهُمَا فَغَمَزَنِي أَحَدُهُمَا
فَقَالَ يَا عَمُّ هَلْ تَعْرِفُ أَبَا جَهْلٍ قُلْتُ نَعَمْ
مَا حَاجَتُكَ إِلَيْهِ يَا ابْنَ أَخِي قَالَ أَخْبَرْتُ أَنَّهُ
يَسُبُّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَئِنْ رَأَيْتُهُ
لَا يُفَارِقُ سَوَادِي سَوَادَهُ حَتَّى يَمُوتَ الْأَعْجَلُ
مِنَّا فَتَعَجَّبْتُ لِذَلِكَ فَغَمَزَنِي الْآخَرُ فَقَالَ لِي مِثْلَهَا
فَلَمْ أَتَسَبَّ أَنْ نَظَرْتُ إِلَى أَبِي جَهْلٍ يُجُولُ فِي
النَّاسِ قُلْتُ أَلَا إِنَّ هَذَا صَاحِبُكُمَا الَّذِي سَأَلْتُمَانِي
فَابْتَدَرَاهُ بِسَيْفَيْهِمَا فَضْرَبَاهُ حَتَّى قَتَلَاهُ ثُمَّ انْصَرَفَا
إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَخْبَرَاهُ فَقَالَ أَيْكُمَا قَتَلَهُ قَالَ كُلُّ
وَاحِدٍ مِنْهُمَا أَنَا قَتَلْتُهُ فَقَالَ هَلْ مَسَحْتُمَا سَيْفَيْكُمَا
قَالَ لَا فَنَظَرُ فِي السَّيْفَيْنِ فَقَالَ كِلَاكُمَا قَتَلَهُ سَلْبُهُ

Što se tiče potomaka Nevfela i Abduš-Šemsa, oni su, izuzev oni koji su primili islam, bili u ovom paktu na strani mekkanskih idolopoklonika, pa su zbog toga izgubili pravo na ono što su imali rođaci Poslanikovi, sallallahu alejhi ve sellem, oni koji su ga pomagali.

- Da li ste obrisali vaše sablje? – upita on.
- Ne! – odgovoriše oni, a on pogleda u sablje i reče: “Obojica ste ga ubili. Njegov plijen pripada Mu‘azu b. Amru b. Džemuhu.”
- Ta dvojica su bili: Mu‘az b. Afra i Mu‘az b. Amr b. Džemuh.¹

3142. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme prenoseći od Malika, on od Jahjaa b. Seida, ovaj od Ibn-Efleha, a on od Ebu-Muhammeda, oslobođenog roba Ebu-Katade, te ovaj da je Ebu-Katade, radijallahu anhu, rekao;

- Izišli smo s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u godini Hunejna, pa pošto smo se susreli (s neprijateljem), muslimani su se uskomešali. Vidio sam kako se jedan od mnogobožaca pope na jednog muslimana, te (ih) obidoh, tako da sam mu došao s leđa, i udarih ga sabljom po ramenu. On se okrenu prema meni i čvrsto me stisnu uza se, tako da sam osjetio od tog stiska miris smrti. Zatim mu dođe smrt, te me pusti. Sustigoh Omera b. Hattaba i upitah ga: “Šta je s ljudima?”

- (Došla im je) Allahova odredba – reče on. Zatim su se ljudi vratili, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, sjede i reče:
- Ko je ubio nekoga od neprijatelja i ima za to dokaz, pripada mu njegova oprema.
- Tada sam ustao i rekao:
- Ko će mi posvjedočiti? – a zatim sam sjeo (jer mi nisu potvrdili).
- Ko je ubio nekoga od neprijatelja i ima za to dokaz, pripada mu njegova oprema – reče on (ponovo), a ja (opet) ustadoh i rekoh: “Ko će mi posvjedočiti?”
- a zatim sam (ponovo) sjeo.

لِمُعَاذِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْجُمُوحِ وَكَانَا مُعَاذَ بْنَ عَفْرَاءَ وَمُعَاذَ ابْنِ عَمْرٍو بْنِ الْجُمُوحِ قَالَ مُحَمَّدٌ سَمِعَ يُوسُفَ صَالِحًا وَإِبْرَاهِيمَ أَبَاهُ.

٣١٤٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ ابْنِ أَفْلَحٍ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ مُوَلَّى أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَامَ حُنَيْنٍ فَلَمَّا التَقَيْنَا كَانَتْ لِلْمُسْلِمِينَ جَوْلَةٌ فَرَأَيْتُ رَجُلًا مِنَ الْمُشْرِكِينَ عَلَا رَجُلًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ فَاسْتَدْرَتُ حَتَّى أَتَيْتُهُ مِنْ وَرَائِهِ حَتَّى ضَرَبْتُهُ بِالسَّيْفِ عَلَى حَبْلِ عَاتِقِهِ فَأَقْبَلَ عَلَيَّ فَضَمَّنِي ضَمَّةً وَجَدْتُ مِنْهَا رِيحَ الْمَوْتِ ثُمَّ أَدْرَكَهُ الْمَوْتُ فَأَرْسَلَنِي فَلَحِقْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ فَقُلْتُ مَا بَالُ النَّاسِ قَالَ أَمَرَ اللَّهُ ثُمَّ إِنَّ النَّاسَ رَجَعُوا وَجَلَسَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ مَنْ قَتَلَ قَتِيلًا لَهُ عَلَيْهِ بَيْتَةٌ فَلَهُ سَلْبُهُ فَقُمْتُ فَقُلْتُ مَنْ يَشْهَدُ لِي ثُمَّ جَلَسْتُ ثُمَّ قَالَ مَنْ قَتَلَ قَتِيلًا لَهُ عَلَيْهِ بَيْتَةٌ فَلَهُ سَلْبُهُ فَقُمْتُ فَقُلْتُ مَنْ يَشْهَدُ لِي ثُمَّ جَلَسْتُ ثُمَّ قَالَ الثَّالِثَةُ مِثْلَهُ فَقُمْتُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا لَكَ يَا أَبَا قَتَادَةَ فَأَقْتَصَصْتُ عَلَيْهِ الْقِصَّةَ فَقَالَ رَجُلٌ صَدَقَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَسَلْبُهُ عِنْدِي فَأَرْضِيهِ عَنِّي

¹ Iz naslova poglavlja se uočava razilaženje uleme o pitanju plijena koji pojedinac zadobije. Hanefije smatraju da je takav plijen kao i svaki drugi, osim u slučaju kad imam rekne: “Ko ubije jednog neprijatelja njemu pripada njegova oprema”, dok Šafija smatra da oprema uvijek pripada onom ko je zadobije. U ovom slučaju Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, nije dijelio opremu Ebu-Džehla, nego ju je dodijelio Mu‘azu b. Amru, jer je na tragovima sablji uočio da je njegov udarac bio važniji od udarca Mu‘aza b. Afre.

Onda je on treći put rekao isto, a ja sam ustao a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Ebu-Katade, šta je s tobom?” Ja sam mu tada ispričao svoj slučaj, te jedan čovjek reče:

– Allahov Poslaniče, istinu je rekao, a oprema toga je kod mene, pa ga učini zadovoljnim od mene (tj. neka mi ostavi ovaj plijen).

– Ne, tako mi Allaha – reče Ebu-Bekr Siddik – dakle, (ti želiš) da se (Poslanik) obrati jednom od Allahovih lavova, koji se bori radi Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da tebi da njegov plijen.

– Istinu je rekao (Ebu-Bekr) – reče Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i dade mu.

– Ja sam taj oklop prodao i tim kupio mali palmovik u (plemenu) Beni-Seleme, i to je prvi imetak koje sam u islamu stekao.

ŠTA JE VJEROVJESNIK, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, DAVAO ONIMA ČIJA JE SRCA TREBALO PRIDOBITI ZA ISLAM KAO I DRUGIM POJEDINCIMA OD PETINE I SLIČNIH PRIHODA

O tome prenosi Abdullah b. Zejd od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

3143. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Evza'i od Zuhrija, a on od Seida b. Musejjeba i Urve b. Zubejra, da je Hakim b. Hizam, radijallahu anhu, rekao:

“Zatražio sam (dio plijena) od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i on mi je dao. Potom sam opet zatražio od njega i on mi je dao, a zatim mi rekao:

– Hakime, ovaj imetak je zelen (privlačan) i sladak, pa ko ga uzme radi darežljivosti (dijeljenja), on će u njemu imati blagoslov, a ko ga uzima iz sebičnosti, on u njemu neće imati blagoslova, i bit će poput onog koji jede, ali ne može da se najede. Gornja ruka je bolja od donje.

فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَهَا اللَّهُ إِذَا لَا يَعْمَدُ إِلَى أَسَدٍ مِنْ أَسَدِ اللَّهِ يُقَاتِلُ عَنِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ﷺ يُعْطِيكَ سَلْبَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ صَدَقَ فَأَعْطَاهُ فَبِعْتُ الدَّرْعَ فَابْتَعْتُ بِهِ مَخْرَفًا فِي بَنِي سَلَمَةَ فَإِنَّهُ لَأَوَّلُ مَالٍ تَأْتَلَتْهُ فِي الْإِسْلَامِ .

بَاب مَا كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُعْطِي الْمَوْلَةَ قُلُوبَهُمْ وَغَيْرَهُمْ مِنَ الْخُمْسِ وَنَحْوِهِ

رَوَاهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٣١٤٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ وَعُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّ حَكِيمَ بْنَ حِزَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَأَعْطَانِي ثُمَّ سَأَلْتُهُ فَأَعْطَانِي ثُمَّ قَالَ لِي يَا حَكِيمُ إِنَّ هَذَا الْمَالَ خَضِرٌ حُلُوٌّ فَمَنْ أَخَذَهُ بِسَخَاوَةِ نَفْسٍ بُورِكَ لَهُ فِيهِ وَمَنْ أَخَذَهُ بِإِسْرَافِ نَفْسٍ لَمْ يُبَارَكْ لَهُ فِيهِ وَكَانَ كَالَّذِي يَأْكُلُ وَلَا يَشْبَعُ وَالْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ الْيَدِ السُّفْلَى قَالَ حَكِيمٌ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَالَّذِي بَعَثَكَ

Kaže Hakim da je on tada rekao: “Allahov Poslaniče, tako mi Onoga koji te je s Istinom poslao, poslije tebe neću ni od koga ništa uzeti dok sam živ.”

Potom je Ebu-Bekr pozivao Hakima da mu da poklon, ali on ne htjede od njega ništa primiti. Kasnije ga je pozivao i Omer da mu da, pa je on odbio da primi, te (Omer) reče:

– Skupina muslimana! Ja mu nudim njegovo zakonsko pravo, koje mu je Allah dodijelio od ovog plijena, ali ga on neće prihvatiti.

I tako Hakim nije ništa primio ni od koga od ljudi poslije Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, sve do smrti¹.

3144. PRIČAO NAM Ebu-Nu'man, njemu Hammad b. Zejd od Ejuba, ovaj od Nafija, da je Omer b. Hattab, radijallahu anhu, rekao:

– Allahov Poslaniče, zavjetovao sam se još u predislamsko doba da boravim u itikafu jedan dan. (Muhammed, alejhis-selam), naredio mu je da ispuni taj zavjet.

Kaže (Nafi'): “Omer je od zarobljenika s Hunejna dobio dvije zarobljenice i smjestio ih u jednu mekkansku kuću.”

Kaže (on dalje): “Ali je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oslobodio zarobljenike s Hunejna te su oni počeli trčati sokacima.

– Abdullahu – reče Omer – vidi šta je to!

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oslobodio je zarobljenike – reče on.

– Idi i pusti (tj. oslobodi) one dvije robinje

– reče (Omer).

Nafi' je (također) rekao: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije učinio umru

بِالْحَقِّ لَا أَرْزَأُ أَحَدًا بَعْدَكَ شَيْئًا حَتَّى أَفَارِقَ الدُّنْيَا فَكَانَ أَبُو بَكْرٍ يَدْعُو حَكِيمًا لِيُعْطِيَهُ الْعَطَاءَ فَيَأْتِي أَنْ يَقْبَلَ مِنْهُ شَيْئًا ثُمَّ إِنَّ عُمَرَ دَعَاهُ لِيُعْطِيَهُ فَأَبَى أَنْ يَقْبَلَ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ الْمُسْلِمِينَ إِنِّي أَعْرَضُ عَلَيْهِ حَقُّهُ الَّذِي قَسَمَ اللَّهُ لَهُ مِنْ هَذَا الْفَيْءِ فَيَأْتِي أَنْ يَأْخُذَهُ فَلَمْ يَزْزَأْ حَكِيمٌ أَحَدًا مِنَ النَّاسِ شَيْئًا بَعْدَ النَّبِيِّ ﷺ حَتَّى تُوفِّيَ .

٣١٤٤. حَدَّثَنَا أَبُو الثُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهُ كَانَ عَلَيَّ اعْتِكَافٌ يَوْمٌ فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَأَمَرَهُ أَنْ يَقِيَّ بِهِ قَالَ وَأَصَابَ عُمَرُ جَارِيَتَيْنِ مِنْ سَبْيِ حُنَيْنٍ فَوَضَعَهُمَا فِي بَعْضِ بُيُوتِ مَكَّةَ قَالَ فَمَنْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى سَبْيِ حُنَيْنٍ فَجَعَلُوا يَسْعَوْنَ فِي السَّكَكِ فَقَالَ عُمَرُ يَا عَبْدَ اللَّهِ انْظُرْ مَا هَذَا فَقَالَ مَنْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى السَّبْيِ قَالَ أَذْهَبُ فَأَرْسِلِ الْجَارِيَتَيْنِ قَالَ نَافِعٌ وَلَمْ يَعْتَمِرْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنَ الْجِعْرَانَةِ وَلَوْ اعْتَمَرَ لَمْ يَخَفَ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ وَزَادَ جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ مِنَ الْخُمْسِ وَرَوَاهُ مَعْمَرٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ فِي النَّذْرِ وَلَمْ يَقُلْ يَوْمٌ .

¹ Ljudi čija je srca trebalo pridobiti su pojedinci čiji je nijet kod primanja islama bio slab ili su to uglednici u masama na koje će se, ako prime islam, ugledati njihovi istomišljenici.

Iz ovog hadisa vidimo da je i Hakim b. Hizam spadao u tu kategoriju ljudi. Osim njega tu su spadali i Ebu-Sufjan, Safvan b. Umejje, Ujejne b. Husajn, Akre' b. Habis, Alkame b. Alas, Malik b. Afv i Abbas b. Mirdas. Ovim je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, od plijena s Hunejna dao po stotinu deva, izuzev Abbasa b. Mirdasa koji je dobio nešto manje od stotinu deva.

i Džerir b. Hazim je prenio opširnije od Ejjuba, on od Nafija, a ovaj od (Abdullaha) b. Omera (hadis o zarobljenicima u kome je još) rekao:

“Od petine.”

Ma‘mer prenosi (hadis o itikafu) od Ejjuba, ovaj od Nafija, a on od Ibn-Omera (u hadisu) o zavjetu, ali nije rekao: “Jedan dan.”¹

3145. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Amr b. Taglib, radijallahu anhu:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, (dijeleći plijen) dao je nekim ljudima, a druge izostavio, pa kao da su ga oni korili, i on reče:

“Nekim ljudima sam udijelio zbog toga što se bojim njihove iskrivljenosti i nestrpljivosti, dok sam se kod nekih ljudi oslonio na dobrotu i bogatstvo, koje im je Allah stavio u njihova srca. Amr b. Taglib je od njih.”

“Dražami je ta riječ Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nego crvene (najdragocjenije) deve”, kaže Amr b. Taglib.

Ebu-Asim je opširnije prenio od Džerira koji je rekao da je čuo Hasana Basrija kako kaže da mu je pričao Amr b. Taglib, da je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, donesen dohodak, ili dovedeno roblje, i da ga je ovako podijelio.

٣١٤٥. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ
ابْنُ حَازِمٍ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ قَالَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ
تَغْلِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَعْطَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
قَوْمًا وَمَنْعَ آخَرِينَ فَكَأَنَّهُمْ عَتَبُوا عَلَيْهِ فَقَالَ إِنِّي
أَعْطِي قَوْمًا أَخَافُ ظَلَعَهُمْ وَجَزَعَهُمْ وَأَكِلُ
أَقْوَامًا إِلَى مَا جَعَلَ اللَّهُ فِي قُلُوبِهِمْ مِنَ الْخَيْرِ وَالْغِنَى
مِنْهُمْ عَمْرُو بْنُ تَغْلِبٍ فَقَالَ عَمْرُو بْنُ تَغْلِبٍ مَا
أَحَبُّ أَنْ لِي بِكَلِمَةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ حُمْرُ النَّعَمِ وَزَادَ
أَبُو عَاصِمٍ عَنْ جَرِيرٍ قَالَ سَمِعْتُ الْحَسَنَ يَقُولُ
حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ تَغْلِبٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَتَى بِمَالٍ
أَوْ بِسَبْيٍ فَقَسَمَهُ بِهَذَا.

¹ U ovom hadisu se spominju tri stvari: Omerov zavjet da će jedan dan boraviti u itikafu, dvije robinje koje je Omer bio dobio od zarobljenika s Hunejna, a zatih ih oslobodio, i pitanje Poslanikove ‘umre iz Džirane.

U prva da slučaja Nafi‘ prenosi od Omera, a u trećem govori neposredno o Poslaniku. S obzirom da Nafi‘ nije živio u doba Poslanika, niti u doba Omera, on ovo nije mogao čuti od njih, pa je hadis mursel.

Međutim, on je samo prividno mursel, jer sva tri ova slučaja Nafi‘ prenosi od Abdullaha b. Omera, pa je sened spojen i hadis vjerodostojan.

Naime, Omerov zavjet da će jedan dan boraviti u itikafu Buhari prenosi u poglavlju “Primanje islama nakon zavjetovanja u preislamsko doba da će se boraviti u itikafu”, Knjiga II, hadis br. 2043, i na tom mjestu u senedu navodi da hadis prenosi Nafi‘ od (Abdullaha) b. Omera.

Što se tiče slučaja dviju robinja, sam Buhari nakon citiranja hadisa kaže: “Džerir b. Hazim je prenio opširnije od Ejjuba, on od Nafija, a ovaj od Ibn-Omera”, što znači da je Nafi‘ ovo čuo od Ibn-Omera.

U pogledu Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, ‘umre iz Džirane, sam Nafi‘ na kraju kaže: “A da je učinio ‘umru, to ne bi bilo nepoznato Abdullahu.” Prema tome, Nafi‘ je i ovo čuo od Abdullaha b. Omera. Međutim, Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, učinio je ‘umru iz Džirane, ali to nisu znali mnogi ashabi pa ni Abdullah.

3146. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu Šu‘be od Katade, a ovaj od Enesa, radijallahu anhu, koji veli da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ja dajem Kurejšijama želeći ih pridobiti, jer su oni donedavno bili u neznaboštvu.”

3147. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu saopćio Šu‘ajb, a ovom Zuhri, koji kaže da mu je saopćio Enes b. Malik, da su neki od ensarija, kada je Allah darovao svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, od imanja Hevazina ono što je darovao, te on počeo dijeliti nekim Kurejšijama po stotinu deva, rekli Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem:

– Neka Allah oprost Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem! On dijeli Kurejšijama, a nas ostavlja, a mi smo doskora protiv njih krv prolijevali.

Kaže Enes: – Neka Allah oprost Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, preneseno je to što su oni rekli, pa je on poslao (da mu dođu) ensarije, te ih sakupio pod kožni šator, ne pozivajući nikog drugog osim njih. Pošto su se sakupili, došao im je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

– Kakav je to govor koji mi je dopro od vas?

– Allahov Poslaniče – rekoše mu njihovi učenjaci

– što se tiče naših razboritih ljudi, oni nisu ništa rekli, a što se tiče nekih naših ljudi koji su još mladi, oni su rekli: “Neka Allah oprost Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem! On dijeli Kurejšijama, a ostavlja ensarije, a mi smo doskora protiv njih krv prolijevali.”

– Ja dijelim – reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – ljudima koji su donedavno bili u nevjerovanju. Zar ne želite da ti ljudi odu s imecima, a da se vi vratite svojim kućama s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem? Tako mi Allaha, ono s čime ćete se vi

٣١٤٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنِّي أُعْطِيَ قُرَيْشًا أَتَأَلَّفُهُمْ لِأَنَّهُمْ حَدِيثٌ عَهْدٌ بِجَاهِلِيَّةٍ .

٣١٤٧. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ نَاسًا مِنَ الْأَنْصَارِ قَالُوا لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ حِينَ أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ ﷺ مِنْ أَمْوَالِ هَوَازِنَ مَا أَفَاءَ فَطَفِقَ يُعْطِي رِجَالًا مِنْ قُرَيْشِ الْمِائَةِ مِنَ الْإِبِلِ فَقَالُوا يَغْفِرُ اللَّهُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ يُعْطِي قُرَيْشًا وَيَدْعُنَا وَسُيُوفُنَا تَقْطُرُ مِنْ دِمَائِهِمْ قَالَ أَنَسٌ فَحَدَّثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِمَقَالَتِهِمْ فَأَرْسَلَ إِلَى الْأَنْصَارِ فَجَمَعَهُمْ فِي قُبَّةٍ مِنْ أَدَمٍ وَلَمْ يَدْعُ مَعَهُمْ أَحَدًا غَيْرَهُمْ فَلَمَّا اجْتَمَعُوا جَاءَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ مَا كَانَ حَدِيثُ بَلْغَنِي عَنْكُمْ قَالَ لَهُ فَقَهَاؤُهُمْ أَمَّا ذَوُو آرَائِنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَلَمْ يَقُولُوا شَيْئًا وَأَمَّا أَنَا مِنْهَا حَدِيثُهُ أَتَنَانُهُمْ فَقَالُوا يَغْفِرُ اللَّهُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ يُعْطِي قُرَيْشًا وَيَتْرُكُ الْأَنْصَارَ وَسُيُوفُنَا تَقْطُرُ مِنْ دِمَائِهِمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنِّي أُعْطِي رِجَالًا حَدِيثٌ عَهْدُهُمْ بِكُفْرٍ أَمَّا تَرْضَوْنَ أَنْ يَذْهَبَ النَّاسُ بِالْأَمْوَالِ وَتَرْجِعُوا إِلَى رِحَالِكُمْ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَوَاللَّهِ مَا تَنْقَلِبُونَ بِهِ خَيْرٌ مِمَّا يَنْقَلِبُونَ بِهِ قَالُوا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ رَضِينَا فَقَالَ لَهُمْ إِنَّكُمْ سَتَرُونَ بَعْدِي أَثَرَةَ شَدِيدَةٍ فَاصْبِرُوا حَتَّى تَلْقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ﷺ عَلَى الْحَوْضِ قَالَ أَنَسٌ فَلَمْ نَصْبِرْ .

vratiti bolje je od onog s čime će se oni vratiti.

– Svakako, Allahov Poslaniče, mi smo zadovoljni – rekoše oni.

– Vi ćete poslije mene – reče im on potom – vidjeti žestoku sebičnost, pa se strpite da ne sretnete Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pokraj Havda (džennetskog izvora).

“Ali se nismo strpjeli”, kaže Enes.

3148. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah Uvejsi, njemu Ibrahim b. Sa'd od Saliha, a ovaj od Ibn-Šihaba, koji je kazao:

“Saopćio mi je Umer b. Muhammed b. Džubejr b. Mut'im kako je Muhammed b. Džubejr rekao da mu je saopćio Džubejr b. Mu'tim:

– Dok je on bio s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, pri povratku s Hunejna, priključili su im se beduini i tražili od njega (nešto od plijena) tako da su ga primorali da se skloni pod jedan glog, koji mu svuče ogrtač. Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stao i rekao:

“Dajte mi moj ogrtač! Kada bi bilo deva koliko i ovog trnja, ja bih ih podijelio među vama i vidjeli biste da ne škrtarim, ne lažem i nisam kukavica.”¹

3149. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Malik od Ishaka b. Abduullaha, a ovaj da je Enes b. Malik, radijallahu anhu, rekao:

“Išao sam s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, a na njemu je bila (ogrtač) nedžranska burda, grubih ivica. Sustigao ga je neki beduin i žestoko ga zgrabio, tako da sam ugledao površinu Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, ramena na kojem je ivica ogrtača ostavila trag od

٣١٤٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَوْسِيُّ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ جُبَيْرٍ بْنُ مُطْعِمٍ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ جُبَيْرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي جُبَيْرُ بْنُ مُطْعِمٍ أَنَّهُ بَيْنَا هُوَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَمَعَهُ النَّاسُ مُقْبِلًا مِنْ حُنَيْنٍ عَلِقَتْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْأَعْرَابُ يَسْأَلُونَهُ حَتَّى اضْطَرُّوهُ إِلَى سَمَرَةٍ فَخَطَفَتْ رِدَاءَهُ فَوَقَفَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ أَعْطُونِي رِدَائِي فَلَوْ كَانَ عَدَدُ هَذِهِ الْعِضَاهِ نَعْمًا لَقَسَمْتُهِ بَيْنَكُمْ ثُمَّ لَا تَجِدُونِي بِخِيَلًا وَلَا كَذُوبًا وَلَا جَبَانًا.

٣١٤٩. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ أَمْشِي مَعَ النَّبِيِّ ﷺ وَعَلَيْهِ بُرْدٌ نَجْرَانِيٌّ غَلِيظُ الْحَاشِيَةِ فَأَذْرَكَهُ أَعْرَابِيٌّ فَجَذَبَهُ جَذَبَةً شَدِيدَةً حَتَّى نَظَرْتُ إِلَى صَفْحَةِ عَاتِقِ النَّبِيِّ ﷺ قَدْ أَثَرَتْ بِهِ حَاشِيَةُ الرِّدَاءِ مِنْ شِدَّةِ جَذْبَتِهِ

¹ Iz hadisa se može zaključiti:

- škrtost, laž i kukavičluk su pokudena svojstva i kod vjernika se ne smije naći nijedno od njih;
- Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, bio je blag, darežljiv i strpljiv prema svakom;
- dozvoljeno je da čovjek istakne svoja pohvalna svojstva kad to situacija iziskuje, kao naprimjer kad neko pomisli da on nije takav;
- onaj ko traži svoje pravo treba da se zadovolji obećanjem ako je onaj koji ga je dao poznat po ispunjenju obećanja.

žestine njegova privlačenja. Beduin mu reče:
'Daj mi od Allahovog imetka, koji je kod tebe!'
On se okrenu prema njemu, nasmija se i naredi
da mu se dodijeli."

3150. PRIČAO NAM JE Usman b. Ebi-Šejbe, njemu Džerir od Mensura, on od Ebu-Vaila, a ovaj da je Abdullah, radijallahu anhu, rekao:

"Poslije bitke na Hunejnu, nekima je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao prednost prilikom dijeljenja (plijena). Tako je dao stotinu deva Akru b. Habisu, a i Ujejni je dao isto toliko. Dao je i još nekima od arapskih uglednika, i tako im je tada dao prednost prilikom toga dijeljenja."

– Tako mi Allaha – reče jedan čovjek – u ovom dijeljenju nije pravedno postupano, niti je ono bilo iskreno i radi lica Allaha.

– Rekao sam (kaže Ibn-Mes'ud): "Tako mi Allaha, sigurno ću to saopćiti Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, te sam mu došao i izvijestio ga, a on reče:

'Ko postupa pravedno ako ne Allah i Njegov Poslanik? Nek se Allah smiluje Musau, on je vrijedan više od ovoga, pa se strpio.'"

3151. PRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan, njemu Ebu-Usame, a ovom Hišam, rekavši da mu je saopćio njegov otac od Esme, kćerke Ebu-Bekra, radijallahu anhuma, koja je rekla:

"Ja sam na glavi prenosila datuline košpice sa Zubejrove zemlje, koju mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, darovao kao feud, a ona je bila (udaljena) od mene dvije trećine ferseha."²

Ebu-Amre je prenio od Hišama, a ovaj od svog oca, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, Zubejru kao feud darovao zemlju od imetka Benu-Nadira.

ثُمَّ قَالَ مُرِّي مِنْ مَالِ اللَّهِ الَّذِي عِنْدَكَ فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ فَضَحِكَ ثُمَّ أَمَرَ لَهُ بِعَطَاءٍ .

٣١٥٠. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمَ حُنَيْنٍ أَثَرُ النَّبِيِّ ﷺ أَنَسًا فِي الْقِسْمَةِ فَأَعْطَى الْأَقْرَعَ بْنَ حَابِسٍ مِائَةَ مِنَ الْإِبِلِ وَأَعْطَى عُيَيْنَةَ مِثْلَ ذَلِكَ وَأَعْطَى أَنَسًا مِنْ أَشْرَافِ الْعَرَبِ فَأَثَرُهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْقِسْمَةِ قَالَ رَجُلٌ وَاللَّهِ إِنَّ هَذِهِ الْقِسْمَةَ مَا عُدِلَ فِيهَا وَمَا أُرِيدَ بِهَا وَجْهَ اللَّهِ فَقُلْتُ وَاللَّهِ لَا أَخْبِرَنَّ النَّبِيَّ ﷺ فَأَتَيْتُهُ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ فَمَنْ يَعْدِلُ إِذَا لَمْ يَعْدِلِ اللَّهُ وَرَسُولُهُ رَحِمَ اللَّهُ مُوسَى قَدْ أُوذِيَ بِأَكْثَرٍ مِنْ هَذَا فَصَبَرَ .

٣١٥١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا أَبُو أَسَامَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ كُنْتُ أَنْقُلُ النَّوَى مِنْ أَرْضِ الزُّبَيْرِ الَّتِي أَقْطَعَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى رَأْسِي وَهِيَ مِنِّي عَلَى ثُلُثِي فَرَسَخٍ وَقَالَ أَبُو ضَمْرَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَقْطَعَ الزُّبَيْرَ أَرْضًا مِنْ أَمْوَالِ بَنِي النَّضِيرِ .

² Iz ovog hadisa se vidi da Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, nije darivao samo one čija je srca trebalo pridobiti za islam, jer Zubejr nije bio u toj kategoriji, niti je darivao samo od petine, jer ovo što je dao Zubejru nije bilo od petine nego od imetka Benu-Nadira, koji mu je Allah, dželle šanuhu, darovao kao poklon.

3152. PRIČAO MI JE Ahmed b. Mikdam, njemu Fudajl b. Sulejman, rekavši da mu je kazao Musa b. Ukbe da mu je saopćio Nafi' od Ibn-Omera, radijallahu anhum, da je Omer b. Hattab preselio jevreje i kršćane iz hidžaske zemlje, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kad je zavladao stanovništvom Hajbera, htio je iz njega iseliti jevreje. Ta zemlja, kad je on ušao u nju, pripadala je jevrejima i Poslaniku i muslimanima, pa su jevreji tražili od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da ih ostavi da oni sami obrađuju i da imaju polovinu plodova.

Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Zadržat ćemo vas tamo koliko budemo htjeli."

Tako su se oni zadržali dok ih Omer, u doba svoje vladavine, nije raselio u Tejmu i Erihu.¹

O HRANI KOJU (RATNIK) ZADOBIJE U NEPRIJATELJSKOJ ZEMLJI

3153. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu Šu'be od Humejda b. Hilala, a on da je Abdullah b. Mugaffel, radijallahu anhu, rekao:

"Opsjedali smo hajbersku tvrđavu kad neki čovjek baci kožnu torbu u kojoj je bio loj. Ja skočih da je uzmem. Potom se okrenuh, kad ono Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, (pored mene), pa sam ga se zastidio."²

٣١٥٢. حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ الْمُقْدَامِ حَدَّثَنَا الْفُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ أَجْلَى الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى مِنْ أَرْضِ الْحِجَازِ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَمَّا ظَهَرَ عَلَى أَهْلِ خَيْبَرَ أَرَادَ أَنْ يُخْرِجَ الْيَهُودَ مِنْهَا وَكَانَتْ الْأَرْضُ لَمَّا ظَهَرَ عَلَيْهَا لِلْيَهُودِ وَلِلرَّسُولِ وَلِلْمُسْلِمِينَ فَسَأَلَ الْيَهُودُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَنْ يَتْرُكَهُمْ عَلَى أَنْ يَكْفُوا الْعَمَلَ وَلَهُمْ نِصْفُ الثَّمَرِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ نَقَرْتُكُمْ عَلَى ذَلِكَ مَا شِئْنَا فَأَقْرُوا حَتَّى أَجْلَاهُمْ عُمَرُ فِي إِمَارَتِهِ إِلَى تَيْمَاءَ وَأَرْيَحَا .

بَابُ مَا يُصِيبُ مِنَ الطَّعَامِ فِي أَرْضِ الْحَرْبِ

٣١٥٣. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَعْقِلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مُحَاصِرِينَ قَصْرَ خَيْبَرَ فَرَمَى إِنْسَانٌ بِجِرَابٍ فِيهِ شَحْمٌ فَتَزَوْتُ لِأَخْذِهِ فَالْتَفَتَ فَإِذَا النَّبِيُّ ﷺ فَاسْتَحْيَيْتُ مِنْهُ .

¹ U ovom hadisu se kaže: "Ta zemlja, kad je on ušao u nju, pripadala je Jevrejima i Poslaniku i muslimanima." Objašnjavajući ovu rečenicu, muhaddisi spominju tri mišljenja:

Kad je ušao u nju znači: pošto je većinu te zemlje oslobodio, prije nego što su ga Jevreji pitali da se sporazume, ona je pripadala Jevrejima, a kad su se sporazumjeli da mu predaju zemlju, ona je pripadala Allahu i Njegovom Poslaniku.

Moguće je da se pod pojmom zemlje misli na plodove zemlje.

Može se također pretpostaviti da se pod pojmom zemlje misli na oslobođenu i neoslobođenu zemlju, a ulazak u nju znači njegovu pobjedu nad njim, pa je tada dio zemlje pripadao Jevrejima, a dio Poslaniku i muslimanima.

² Većina uleme smatra da je ratnicima dozvoljeno jesti hranu zadobijenu u neprijateljskoj zemlji bez dozvole vode, kao što je dozvoljeno koristiti njihove životinje, odjeću i oružje. Ovaj hadis to potvrđuje, jer je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, vidio Abdullaha kako uzima loj koji je pripadao neprijatelju, i nije mu to zabranio.

3154. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Hammad b. Zejd od Ejjuba, on od Nafija a ovaj da je Ibn-Omer, radijallahu anhum, rekao:

“U našim borbama zadobijali smo med i grožđe, pa smo to jeli, a nismo ga nosili (radi pohranjivanja ili traženja dozvole od vode).”

3155. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Abdul-Vahid, a ovom Šejbani, rekavši da je čuo Ibn-Ebi-Evfaa, radijallahu anhu, kako kaže:

“Zadesila nas je velika glad u noćima (opsjedanja) Hajbera, pa pošto je došao dan oslobođenja Hajbera, naišli smo na domaće magarce i poklali ih. Kad su lonci (s mesom) proključali, glasnik Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, oglasio se:

– Prevrnite lonce i nemojte od magarećeg mesa ništa jesti!

Abdullah (b. Ebi-Evfa) kaže: “Rekli smo tada da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio to samo zato što nije bilo podijeljeno na petine.”

Kaže (Šejbani): “A neki drugi (ashabi) su rekli da je on to definitivno zabranio.” Pitao sam Seida b. Džubejra pa mi je rekao: “Zabranio ga je definitivno.”³

٣١٥٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا نَصِيبُ فِي مَغَازِينَا الْعَسَلَ وَالْعِنَبَ فَتَأْكُلُهُ وَلَا نَرْفَعُهُ .

٣١٥٥. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الشَّيْبَانِيُّ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ أَصَابَتْنا مَجَاعَةٌ لَيْلِي خَيْبَرَ فَلَمَّا كَانَ يَوْمُ خَيْبَرَ وَقَعْنَا فِي الْحُمْرِ الْأَهْلِيَّةِ فَانْتَحَرْنَاها فَلَمَّا غَلَّتِ الْقُدُورُ نَادَى مُنَادِي رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَكْفَيْتُوا الْقُدُورَ فَلَا تَطْعَمُوا مِنْ لُحُومِ الْحُمْرِ شَيْئًا قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَقُلْنَا إِنَّمَا نَهَى النَّبِيُّ ﷺ لِأَنَّهَا لَمْ تُخَمَّسْ قَالَ وَقَالَ آخِرُونَ حَرَّمَها أَلْبَنَةُ وَسَأَلْتُ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ فَقَالَ حَرَّمَها أَلْبَنَةُ .

³ Ovu zabranu ashabi su različito shvatili. Abdullah b. Ebi-Evfa smatra da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio magareće meso koje su oni kuhali, jer iz njega nije bila izdvojena petina, a da je izdvojena, bilo bi dozvoljeno.

Neki smatraju da je magareće meso općenito zabranjeno, jer magarci jedu i prljavštinu, dok drugi smatraju da je jedenje magarećeg mesa pokudeno zbog njihove funkcije i očuvanja vrste.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْجَزْيَةِ وَالْمَوَادِعَةِ

GLAVARINA I PRIMIRJE

O (UZIMANJU) GLAVARINE (DŽIZJE) OD ŠTIĆENIKA I PRIMIRJU S NEPRIJATELJIMA

i o riječima Uzvišenog Allaha: “Borite se protiv onih kojima je data Knjiga, a koji ne vjeruju u Allaha ni u onaj svijet, ne smatraju zabranjenim ono što Allah i Njegov Poslanik zabranjuju i ne ispovijedaju istinsku vjeru – sve dok ne daju glavarinu poslušno i smjerno.”

To jest, ponizno, te o tome šta se prenosi o uzimanju glavarine od jevreja, kršćana, obožavalaca vatre i nearapa.

Kaže Ibn-Ujejne da je Ibn-Ebi-Nudžejh rekao Mudžahidu:

– Šta je to sa stanovnicima Šama? Oni su obavezni davati po četiri dinara, a stanovnici Jemena po dinar.

– To je (određeno) prema bogatstvu – reče on.¹

بَابُ الْجَزْيَةِ وَالْمَوَادِعَةِ مَعَ أَهْلِ الْحَرْبِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَتَّى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ) يَعْنِي أَذِلَّةً (وَالْمُسْكِنَةُ) مَصْدَرُ الْمُسْكِنِ فَلَانُ أَسْكَنَ مِنْ فَلَانٍ أَخَوُجَ مِنْهُ وَلَمْ يَذْهَبْ إِلَى الشُّكُونِ وَمَا جَاءَ فِي أَخَذِ الْجِزْيَةِ مِنَ الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى وَالْمَجُوسِ وَالْعَجَمِ وَقَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ قُلْتُ لِمُجَاهِدٍ مَا شَأْنُ أَهْلِ الشَّامِ عَلَيْهِمْ أَرْبَعَةُ دَنَانِيرَ وَأَهْلُ الْيَمَنِ عَلَيْهِمْ دِينَارٌ قَالَ جُعِلَ ذَلِكَ مِنْ قَبْلِ الْيَسَارِ .

¹ Ovu Mudžahidovu izreku sa senedom je zabilježio Abdur-Rezzak, a Buhari ju je ovdje naveo s namjerom da ukaže da visina glavarine nije jedinstvena nego se ona određuje prema imovnom stanju.

3156. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu Sufjan rekavši da je čuo Amra, kako kaže:

“Sjedio sam s Džabirom b. Zejdom i Amrom b. Evsom, pa je njima dvojici pričao Bedžale, sedamdesete godine (po Hidžri), godine u kojoj je Musa b. Zubejr obavio hadž sa stanovnicima Basre. (Pričao im je) kod stepenica Zemzema:

– Bio sam pisar kod Džez’a b. Mu’avije, Ahnefovog amidže, pa nam je došlo pismo Omera b. Hattaba, prije (Omerove) smrti na godinu dana, (a u njemu je pisalo): “Razdvojite svaki (brak sklopljen) među srodnicima kod obožavalaca vatre (medžusija)!”

A Omer nije uzimao glavarinu od obožavalaca vatre.

3157. (Tako je bilo) sve dok Abdur-Rahman b. Avf nije posvjedočio da ju je uzimao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, od njih u Hedžeru (kod Bahrejna).¹

3158. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, a njemu saopćio Šu’ajb od Zuhrija, koji je rekao da mu je prenio Urve b. Zubejr od Misvera b. Mahrema, da ga je on obavijestio kako mu je saopćio Amr b. Avf Ensari, saveznik potomaka Amira b. Luejja i jedan od onih koji su čestvovali u Bitki na Bedru, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao Ebu-Ubejdu b. Džerraha u Bahrejn da donese njihovu glavarinu. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je sklopio sporazum sa stanovnicima Bahrejna i postavio im za zapovjednika Ala’a b. Hadremija.

Ebu-Ubejd je došao s glavarinom iz Bahrejna, pa su ensarije čuli za Ebu-Ubejdov dolazak i stigli na sabah-namaz s Vjerovjesnikom, sallallahu

٣١٥٦. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ قَالَ كُنْتُ جَالِسًا مَعَ جَابِرِ ابْنِ زَيْدٍ وَعَمْرٍو بْنِ أَوْسٍ فَحَدَّثَهُمَا بِجَالَةِ سَنَةِ سَبْعِينَ عَامَ حَجِّ مُصْعَبُ بْنُ الزُّبَيْرِ بِأَهْلِ الْبَصْرَةِ عِنْدَ دَرَجِ زَمْزَمَ قَالَ كُنْتُ كَاتِبًا لِحِزْبٍ مِنْ مُعَاوِيَةَ عَمِّ الْأَخْنَفِ فَاتَانَا كِتَابُ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَبْلَ مَوْتِهِ بِسَنَةِ فَرَّقُوا بَيْنَ كُلِّ ذِي مُحَرَّمٍ مِنَ الْمُجُوسِ وَلَمْ يَكُنْ عُمَرُ أَخَذَ الْجِزْيَةَ مِنَ الْمُجُوسِ .

٣١٥٧. حَتَّى شَهِدَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَخَذَهَا مِنْ مُجُوسٍ هَجَرَ .

٣١٥٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ عَنِ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَمْرَو بْنَ عَوْفٍ الْأَنْصَارِيَّ وَهُوَ خَلِيفُ لِبْنِي عَامِرِ بْنِ لُؤَيٍّ وَكَانَ شَهِدَ بَدْرًا أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بَعَثَ أَبَا عُبَيْدَةَ بْنَ الْجَرَّاحِ إِلَى الْبَحْرَيْنِ يَأْتِي بِجِزْيَتِهَا وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هُوَ صَالِحَ أَهْلِ الْبَحْرَيْنِ وَأَمَرَ عَلَيْهِمُ الْعَلَاءَ بْنَ الْحَضْرَمِيِّ فَقَدِمَ أَبُو عُبَيْدَةَ بِهَا مِنْ الْبَحْرَيْنِ فَسَمِعَتْ الْأَنْصَارُ

¹ Prema ovom hadisu, glavarina se uzima i od obožavalaca vatre, jer ju je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, od njih uzimao, a osim toga, on je u vezi s njima rekao: “Postupajte s njima kao što postupate sa sljedbenicima Knjige.”

Ovakav stav su prihvatili Ebu-Hanife i Malik dok Šafija i Ahmed smatraju da se glavarina uzima samo od sljedbenika Knjige, jer su samo oni spomenuti u navedenom ajetu iz sure Et-Tevba.

alejhi ve sellem. Pošto je klanjao s njima sabah i okrenuo se, oni su se namjestili da ih vidi. Kad ih je vidio, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, osmjehnu se i reče:

- Mislim da ste čuli da je Ebu-Ubejd nešto donio.
- Da, Allahov Poslaniče – rekoše oni, a on će nato:
- Radujte se i očekujte ono što će vas razveseliti. Tako mi Allaha, ja se ne bojim da ćete osiromašiti, ali se bojim ako vam se pruži ovaj svijet (bogatstvo), kao što je bio pružen onima koji su bili prije vas, pa ćete se natjecati (u imecima), kao što su se oni natjecali, i to će vas natjecanje upropastiti, kao što je njih upropastilo.²

3159. PRIČAO NAM JE Fadl b. Ja'kub, njemu Abdullah b. Dža'fer Rekki, a ovom Mu'temir b. Sulejman, kome je prenio Seid b. Ubejdullah Sekafi, a njemu su prenijeli Bekr b. Abdullah Muzeni i Zijad b. Džubejr od Džubejra b. Hajje, koji je rekao:

“Omer je poslao ljude narodima (velikih) pokrajina da se bore protiv idolopoklonika. (Poslije nekoliko poraza) Hurmuzan (perzijski vođa) primio je islam, te mu (Omer) reče:

- Ja te uzimam za savjetnika u ovim svojim borbama.
- Da – reče on – primjer tih bojišta i ljudi u njima, koji su neprijatelji muslimanima, sličan je ptici koja ima glavu, dva krila i dvije noge. Ako se slomi jedno krilo, dići će se noge i glava s drugim krilom. A ako se slomi i drugo krilo dići će se i noge i glava. Međutim, ako se razbije glava, otići će i noge i krila i glava. Glava je Kisra (perzijski kralj), jedno krilo je Kajsar (bizantijski car), a drugo krilo je Perzija, pa naredi muslimanima

بِقُدُومِ أَبِي عُبَيْدَةَ فَوَافَتْ صَلَاةَ الصُّبْحِ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فَلَمَّا صَلَّى بِهِمُ الْفَجْرَ انْصَرَفَ فَتَعَرَّضُوا لَهُ فَتَبَسَّمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حِينَ رَأَوْهُمْ وَقَالَ أَظُنُّكُمْ قَدْ سَمِعْتُمْ أَنَّ أَبَا عُبَيْدَةَ قَدْ جَاءَ بِشَيْءٍ قَالُوا أَجَلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَأَبْشِرُوا وَأَمْلُوا مَا يَسُرُّكُمْ فَوَاللَّهِ لَا الْفَقْرَ أَخْشَى عَلَيْكُمْ وَلَكِنْ أَخْشَى عَلَيْكُمْ أَنْ تُبْسِطَ عَلَيْكُمُ الدُّنْيَا كَمَا بُسِطَتْ عَلَى مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ فَتَنَافَسُوهَا كَمَا تَنَافَسُوهَا وَتُهْلِكُكُمْ كَمَا أَهْلَكَتْهُمْ.

٣١٥٩. حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ يَعْقُوبَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرِ الرَّقِيِّ حَدَّثَنَا الْمُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ الثَّقَفِيُّ حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْمَزْنِيُّ وَزِيَادُ بْنُ جُبَيْرٍ عَنْ جُبَيْرِ بْنِ حَيَّةَ قَالَ بَعَثَ عُمَرُ النَّاسَ فِي أَفْنَاءِ الْأَمْصَارِ يُقَاتِلُونَ الْمُشْرِكِينَ فَأَسْلَمَ الْهُرْمُزَانُ فَقَالَ إِنِّي مُسْتَشِيرُكَ فِي مَعَاذِي هَذِهِ قَالَ نَعَمْ مِثْلُهَا وَمِثْلُ مَنْ فِيهَا مِنَ النَّاسِ مِنْ عَدُوِّ الْمُسْلِمِينَ مِثْلُ طَائِرٍ لَهُ رَأْسٌ وَلَهُ جَنَاحَانِ وَلَهُ رِجْلَانِ فَإِنْ كُسِرَ أَحَدُ الْجَنَاحَيْنِ نَهَضَتْ الرِّجْلَانِ بِجَنَاحٍ وَالرَّأْسُ فَإِنْ كُسِرَ الْجَنَاحُ الْآخَرُ نَهَضَتْ الرِّجْلَانِ وَالرَّأْسُ وَإِنْ شُدِخَ الرَّأْسُ ذَهَبَتِ الرِّجْلَانِ وَالْجَنَاحَانِ وَالرَّأْسُ فَالرَّأْسُ كَسَرَى وَالْجَنَاحُ قَيْصَرُ وَالْجَنَاحُ الْآخَرُ فَارِسُ

² Ibn-Sa'd kaže da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, poslije podjele plijena u Dži'rani poslao Ala'a b. Hadremija namjesniku Bahrejna Munziru b. Saviju i pozvao ga da primi islam. On je to i učinio, a s onima u Bahrejnu koji su ostali u vatropoklonstvu sporazumio se da plaćaju glavarinu. To je bilo u Godini deputacija, odnosno, devete godine po Hidžri.

neka pojure Kisri.¹

Bekr i Zijad kažu da je Džubejr b. Hajje rekao:

“Otpremio nas je potom Omer i odredio nam za vođu Nu'mana b. Mukarrina.

Kad smo stigli u neprijateljsku zemlju (Nehavend), izišao je pred nas Kisrin, guverner s četrdest hiljada (ljudi). Tada se zaustavi prevodilac i reče:

– Nek' razgovara sa mnom neki od vas.

– Pitaj što želiš, reče mu Mugire (b. Šu'be).

– Ko ste vi? – upita on, a Mugire mu reče:

– Mi smo Arapi. Bili smo u velikoj nesreći, teškoj muci. Sisali smo kožu i košpice od gladi i oblačili kosrtijet i krzno, a obožavali drvo i kamen. Bili smo u takvom stanju, sve dok nam Gospodar nebesa i zemlje – visoko je spomen Njegov i uzvišena veličina Njegova – ne posla poslanika između nas, čijeg i oca i majku poznajemo. Naš vjerovjesnik, poslanik našeg Gospodara, sallallahu alejhi ve sellem, naredio nam je da se borimo protiv vas sve dok ne budete ibadet činili samo Allahu ili davali glavarinu. Naš Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio nas je o poruci našeg Gospodara, da će onaj od nas koji bude ubijen ući u Džennet i uživanje, kakvog nikad vidio nije, a ko od nas ostane (živ) zavladat će vama.

فَمَرَّ الْمُسْلِمِينَ فَلْيَنْفِرُوا إِلَى كِسْرَى وَقَالَ بَكْرٌ وَزِيَادٌ
جَمِيعًا عَنْ جُبَيْرِ بْنِ حَيَّةٍ قَالَ فَنَدَبْنَا عُمَرَ وَاسْتَعْمَلَ
عَلَيْنَا النُّعْمَانَ بْنَ مِقْرَنٍ حَتَّى إِذَا كُنَّا بِأَرْضِ الْعَدُوِّ
وَخَرَجَ عَلَيْنَا عَامِلٌ كِسْرَى فِي أَرْبَعِينَ أَلْفًا فَقَامَ
تَرْجُمَانٌ فَقَالَ لِيُكَلِّمَنِي رَجُلٌ مِنْكُمْ فَقَالَ الْمُغِيرَةُ
سَلْ عَمَّا شِئْتَ قَالَ مَا أَنْتُمْ قَالَ نَحْنُ أَنْاسٌ مِنَ
الْعَرَبِ كُنَّا فِي شَقَاءٍ شَدِيدٍ وَبَلَاءٍ شَدِيدٍ نَمَصُّ
الْجِلْدَ وَالنَّوَى مِنَ الْجُوعِ وَنَلْبَسُ الْوَبَرَ وَالشَّعَرَ
وَنَعْبُدُ الشَّجَرَ وَالْحَجَرَ فَبَيَّنَّا نَحْنُ كَذَلِكَ إِذْ
بَعَثَ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَرَبُّ الْأَرْضِينَ تَعَالَى ذِكْرَهُ
وَجَلَّتْ عَظَمَتُهُ إِلَيْنَا نَبِيًّا مِنْ أَنْفُسِنَا نَعْرِفُ أَبَاهُ
وَأُمَّهُ فَأَمَرَنَا نَبِيُّنَا رَسُولُ رَبِّنَا ﷺ أَنْ نُقَاتِلَكُمْ حَتَّى
تَعْبُدُوا اللَّهَ وَحْدَهُ أَوْ تُؤَدُّوا الْجُزْيَةَ وَأَخْبَرَنَا نَبِيُّنَا ﷺ
عَنْ رَسُولِهِ رَبِّنَا أَنَّهُ مَنْ قُتِلَ مِنَّْا صَارَ إِلَى الْجَنَّةِ فِي
نَعِيمٍ لَمْ يَرِ مِثْلَهَا قَطُّ وَمَنْ بَقِيَ مِنَّْا مَلَكَ رِقَابَكُمْ .

¹ Hurmuzan je bio jedan od značajnih perzijskih vladara. Pod njegovom vlašću bile su oblasti: Ahvaz, Džend-i Sabur, Sus, Serek, Menazir i dr. On je bio na čelu desnog krila Rustemove vojske u Bitki na Kadisiji. Poslije poraza Perzijanaca mnogi su pobjegli, nakon čega se sklopili primirje, ali ga je on prekršio. Onda je Ebu-Musa Eš'ari sakupio vojsku i opkolio Hurmuzana u gradu Tesetur. Kad mu je stanje postalo jako teško, on je zatražio pomilovanje od Ebu-Musaa, uz želju da ga pošalje Omeru. Ebu-Musa je udovoljio njegovom zahtjevu i uputio ga u Medinu, zajedno s petinom ratnog plijena. Nakon razgovora s Omerom, dobrovoljno je primio islam, a to je učinila i njegova porodica. Omer se poslije zbližio s njim i u gornjem slučaju ga uzeo za savjetnika u pogledu pohoda na Perziju, Isfahan i Azerbejdžan.

Međutim, nakon Omerove pogibije, neki ljudi ga optužiše za saglasnot s Ebu-Lu'luom o ubijanju Omera, pa ga pogubi Omerov sin Ubejdullah (navedeno prema Anijevom komentaru).

3160. (Pošto je Mugire završio razgovor i tražio da se odmah stupi u borbu), Nu'man (mu) reče:
– Možda ti je Allah dao da prisustvuješ ovakvoj žestini zajedno s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, pa te to nije navelo na kajanje niti te ponizilo. Ali ja sam prisustvovao borbi zajedno s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i on je imao običaj, ako ne stupi u borbu s početka dana, da sačeka dok ne zapušu vjetrovi i dođe vrijeme namaza (podne).²

KAD IMAM SKLOPI MIR S VLADAROM NEKOG NASELJA – DA LI SE TO ODNOSI I NA NJEGOVO STANOVNIŠTVO

3161. PRIČAO NAM JE Sehl b. Bekkar rekavši da mu je prenio Vuhejb od Amra b. Jahjaa, on od Abbasa Sa'idija, a ovaj od Ebu-Humejda Sa'idija, radijallahu anhu, koji je kazao:
“Krenuli smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u borbu na Tebuk. Vladar Ejle ploklonio je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, jednu bijelu mazgu, zaogrnuo ga ogrtačem i pisao mu o njihovom primirju (da pristaje na džizju).”³

٣١٦٠. فَقَالَ النُّعْمَانُ رَبِّمَا أَشْهَدَكَ اللَّهُ مِثْلَهَا
مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فَلَمْ يُنْذَمْكَ وَلَمْ يُجْزِكَ وَلَكِنِّي
شَهِدْتُ الْقِتَالَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا
لَمْ يُقَاتِلْ فِي أَوَّلِ النَّهَارِ انْتَظَرَ حَتَّى تَهْبِ الْأَرْوَاحُ
وَتَحْضُرَ الصَّلَوَاتُ .

بَابُ إِذَا وَاْدَعَ الْإِمَامُ مَلِكَ الْقَرْيَةِ هَلْ يَكُونُ ذَلِكَ لِبَقِيَّتِهِمْ

٣١٦١. حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ بَكَّارٍ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ
عَنْ عَمْرِو بْنِ يَحْيَى عَنْ عَبَّاسِ السَّاعِدِيِّ عَنْ
أَبِي حُمَيْدٍ السَّاعِدِيِّ قَالَ غَزَوْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ
تَبُوكَ وَأَهْدَى مَلِكُ أَيْلَةَ لِلنَّبِيِّ ﷺ بَغْلَةً بَيْضَاءَ
وَكَسَاهُ بُرْدًا وَكَتَبَ لَهُ بِبَحْرِهِمْ .

- 2 Dakle, Mugire je htio stupiti u borbu izjutra, odmah nakon što je završio razgovor s prevodiocem, pa ga je Nu'man upozorio da je i on prisustvovao borbi s Muhammedom, sallallahu alejhi ve sellem, i da bi trebalo da zna da Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ako ne bi otpočeo s borbom odmah izjutra, onda bi čekao do poslije podne. Inače, ova bitka se dogodila devetnaeste, a po nekima dvadeset i prve godine po Hidžri. U njoj su muslimani izvojevali pobjedu, s tim što je vojskovođa Nu'man poginuo te ga je po njegovoj oporuci zamijenio Huzejfe. U iskazu Mugire dobro je prikazano stanje Arapa u preislamsko doba njihovog siromaštva, teškog života i krivog vjerovanja. Osim toga, ova njegova izjava pokazuje koliko je on bio hrabar i rječit.
- 3 Islamski učenjaci su složni, kad imam sklopi mir s vladarom nekog mjesta, da se to se odnosi i na stanovništvo toga mjesta. Citirani hadis to potvrđuje, jer je vladar Ejle dao Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, poklon da bi sačuvao svoju vlast, a ne može je sačuvati bez podanika.

OPORUKA U VEZI SA ŠTIĆENICIMA ALLAHOVOG POSLANIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM

Ez-zimmetu je ugovor, a *el-illu* je rodbinstvo.¹

3162. PRIČAO NAM JE Adem b. Ebu-Ijas, njemu Šu'be, a ovome Ebu-Džemre rekavši da je čuo Džuvejrija b. Kudama Temimija, kako kaže:

“Čuo sam Omera b. Hattaba, radijallahu anhu, kad smo mu rekli: “Oporuči nam, vladaru pravovjernih”, da kaže:

– Oporučujem vam Allahove štićenike, jer su to štićenici vašeg Vjerovjesnika i (od njih) je opskrba vašim porodicama (od džizje koja se od njih uzima).

ŠTA JE VJEROVJESNIK, SALLALLAHU
ALEJHI VE SELLEM, RASPARČAO OD
(ZEMLJE) BAHREJNA, A ŠTA JE OBEĆAO
OD IMETKA IZ BAHREJNA I OD DŽIZJE
I KOME SE DIJELE PLIJEN I DŽIZJA

3163. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus da mu je prenio Zuhejr od Jahjaa b. Seida, koji je kazao da je čuo Enesa, radijallahu anhu, kako je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao je ensarije da im odredi (parcele zemljišta) u Bahrejnu, ali oni rekoše:

“Ne, tako nam Allaha, dok ne odrediš isto toliko i našoj braći Kurejšijama!”

“Njima ću pridodati taj (imetak) koliko to Allah htjedne” – reče on.

Oni su mu (uporno) o tome govorili, te on reče:

– Vidjet ćete poslije mene sebičnost! Strpite se dok se ne susretnete sa mnom (na Sudnjem danu).

بَابُ الْوَصَاةِ بِأَهْلِ ذِمَّةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ

وَالذِّمَّةُ الْعَهْدُ وَالْإِلُّ الْقَرَابَةُ .

٣١٦٢. حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو جَمْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ جُوَيْرِيَةَ بْنَ قَدَامَةَ التَّمِيمِيَّ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ ابْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قُلْنَا أَوْصِنَا يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ قَالَ أَوْصِيكُمْ بِذِمَّةِ اللَّهِ فَإِنَّهُ ذِمَّةُ نَبِيِّكُمْ وَرِزْقُ عِيَالِكُمْ .

بَابُ مَا أَقْطَعَ النَّبِيُّ ﷺ

مِنَ الْبَحْرَيْنِ وَمَا وَعَدَ مِنْ مَالِ الْبَحْرَيْنِ
وَالْجَزْيَةِ وَطَلَنُ يُقْسَمُ الْفَيْءُ وَالْجَزْيَةُ

٣١٦٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ دَعَا النَّبِيُّ ﷺ الْأَنْصَارَ لِيَكْتُبَ لَهُمْ بِالْبَحْرَيْنِ فَقَالُوا لَا وَاللَّهِ حَتَّى تَكْتُبَ لِإِخْوَانِنَا مِنْ قُرَيْشٍ بِمِثْلِهَا فَقَالَ ذَلِكَ لَهُمْ مَا شَاءَ اللَّهُ عَلَى ذَلِكَ يَقُولُونَ لَهُ قَالَ فَإِنَّكُمْ سَتَرَوْنَ بَعْدِي أَثَرَةَ فَاصِبٍ رَوَا حَتَّى تَلْقَوْنِي عَلَى الْحَوْضِ .

¹ Buhari je naveo Dahakov komentar na ove dvije riječi. Iako se o njihovom značenju prenosi više različitih mišljenja, on ih nije spomenuo, što znači da je prihvatio Dahhakovo mišljenje u tom pogledu. Inače, ove dvije riječi su iz 10. ajeta sure Et-Tevbe:

“Ni rodbinstvo ni sporazum, kad je vjernik u pitanju, ne poštuju, i sve granice zla prekoračuju.”

3164. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Isma'il b. Ibrahim rekavši da mu je saopćio Revh b. Kasim od Muhammeda b. Munkedira, da je Džabir b. Abdullah, radijallahu anhum, izjavio:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao mi je:

“Da nam je došao dohodak iz Bahrejna, ja bih ti dao toliko, toliko i toliko.”

Kad je umro Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a došao dohodak iz Bahrejna, Ebu-Bekr je rekao:

– Ko je imao kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kakvo obećanje, neka mi dođe!

Tada sam mu otišao i rekao:

– Bio mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Da nam je došao dohodak iz Bahrejna, ja bih ti dao toliko, toliko i toliko.”

– Uzmi od njega pregršt – reče mi on – i ja zagrabih jednu pregršt.

– Prebroj to – reče mi tada, te ih ja prebrojih, kad ono pet stotina (dirhema). Tada mi je dao hiljadu i pet stotina (tri pregršti po pet stotina dirhema).

3165. Ibrahim b. Tahman je rekao prenoseći od Abdul-Aziza b. Suhejba, a on od Enesa:

– Donesen je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, prihod (džizja) iz Bahrejna i on reče:

“Saspite ga u džamiju!” To je bio najveći dohodak koji je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, donesen. Odjednom mu dođe Abbas i reče:

– Allahov Poslaniče, daj i meni, jer sam ja (kao zarobljenik s Bedra) otkupio sebe, a otkupio sam i Akila (sina Ebu-Talibova).

– Uzmi! – reče on.

On je grabio u svoju haljinu i počeo je podizati. Kako to nije bio u stanju sam učiniti, rekao je:

– Naredi nekom od prisutnih da mi ovo podigne.

– Ne – odgovorio je on.

– Pa podigni mi ga ti! – reče (Abbas).

– Ne – reče (Resulullah, alejhis-selam).

٣١٦٤. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ

ابْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ أَخْبَرَنِي رَوْحُ بْنُ الْقَاسِمِ

عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ لِي

لَوْ قَدْ جَاءَنَا مَالُ الْبَحْرَيْنِ قَدْ أُعْطَيْتَكَ هَكَذَا

وَهَكَذَا وَهَكَذَا فَلَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَجَاءَ

مَالُ الْبَحْرَيْنِ قَالَ أَبُو بَكْرٍ مَنْ كَانَتْ لَهُ عِنْدَ

رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عِدَّةٌ فَلْيَأْتِنِي فَأَتَيْتُهُ فَقُلْتُ إِنَّ

رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَدْ كَانَ قَالَ لِي لَوْ قَدْ جَاءَنَا مَالُ

الْبَحْرَيْنِ لَأُعْطَيْتَكَ هَكَذَا وَهَكَذَا وَهَكَذَا فَقَالَ

لِي اخْطِ فَخَثَوْتُ حَثِيَّةً فَقَالَ لِي عُدَّهَا فَعَدَدْتُهَا فَإِذَا

هِيَ خَمْسٌ مِائَةً فَأَعْطَانِي أَلْفًا وَخَمْسَ مِائَةٍ .

٣١٦٥. وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ

ابْنِ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسِ أُمِّي النَّبِيِّ ﷺ بِأَلٍ مِنَ

الْبَحْرَيْنِ فَقَالَ انْزُرُوهُ فِي الْمَسْجِدِ فَكَانَ أَكْثَرَ

مَالٍ أُمِّي بِهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذْ جَاءَهُ الْعَبَّاسُ فَقَالَ

يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَعْطِنِي إِنِّي فَادَيْتُ نَفْسِي وَفَادَيْتُ

عَقِيلًا قَالَ خُذْ فَخَثَا فِي ثَوْبِهِ ثُمَّ ذَهَبَ يُقْلُهُ فَلَمْ

يَسْتَطِعْ فَقَالَ أَمُرْ بَعْضَهُمْ يَرْفَعُهُ إِلَيَّ قَالَ لَا

قَالَ فَارْفَعُهُ أَنْتَ عَلَيَّ قَالَ لَا فَتَرَّ مِنْهُ ثُمَّ ذَهَبَ

يُقْلُهُ فَلَمْ يَرْفَعْهُ فَقَالَ فَمُرْ بَعْضَهُمْ يَرْفَعُهُ عَلَيَّ

قَالَ لَا قَالَ فَارْفَعْهُ أَنْتَ عَلَيَّ قَالَ لَا فَتَرَّ مِنْهُ

Tada je on nešto istresao i htio da se zametne, ali nije bio u stanju da sam to digne, pa reče:

– Naredi nekom od njih da mi ovo podigne!

– Ne – reče on.

– Pa podigni mi ti! – reče (Abbas)

– Ne – odgovori on.

Potom je on opet nešto odasuo, a ostalo uprtio i otišao.

Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, stalno ga je pratio svojim pogledom sve dok nije iščezao od nas čudeći se njegovoj pohlepi.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije ustao (sa svog mjesta) sve dok taj dohodak nije bio u cijelosti razdijeljen.¹

GRIJEH ONOG KO UBIJE ŠTIĆENIKA BEZ IKAKVA ZLOČINA (BESPRAVNO)

3166. PRIČAO NAM JE Kajs b. Hafs, njemu Abdul-Vahid, a ovom Hasan b. Amr rekavši da mu je pričao Mudžahid od Abdullaha b. Amra, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Koubije šticeenika, neće osjetiti ni mirisa Dženneta, iako se njegov miris osjeća na udaljenosti od četrdeset godina (hoda).”²

ثُمَّ احْتَمَلَهُ عَلَى كَاهِلِهِ ثُمَّ انْطَلَقَ فَمَا زَالَ يَتْبَعُهُ
بَصَرُهُ حَتَّى خَفِيَ عَلَيْنَا عَجَبًا مِنْ حِرْصِهِ فَمَا قَامَ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَثَمَّ مِنْهَا دَرَاهِمٌ.

بَابُ إِثْمِ مَنْ قَتَلَ مُعَاهِدًا بِغَيْرِ جُرْمٍ

٣١٦٦. حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا
عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَمْرِو حَدَّثَنَا
مُجَاهِدٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا
عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ قَتَلَ مُعَاهِدًا لَمْ يَرِحْ رَائِحَةَ
الْجَنَّةِ وَإِنْ رِيحَهَا تَوَجَّدُ مِنْ مَسِيرَةِ أَرْبَعِينَ عَامًا.

¹ Naslov poglavlja obuhvata tri pitanja i svaki od tri hadisa, koji su spomenuti u ovom poglavlju, obrađuje po jedno od tih pitanja:

O dodjeljivanju parcela govori prvi hadis prema kojem je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, htio dodijeliti ensarijama parcele u Bahreju, što znači da je dodjeljivanje parcela dozvoljeno.

Što se tiče Poslanikovih obećanja o dijeljenju dohotka i džizje, o tome govori drugi hadis, a Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, obećanje je ispunio Ebu-Bekr.

Plijen i džizja se raspoređuje u iste svrhe, a prema hadisu Enesa, imamu je prepušteno da ih on dijeli prema svom nahođenju.

² U naslovu poglavlja je rečeno: Grijech onog ko ubije šticeenika bez ikakva zločina, a u navedenom hadisu se ne spominje činjenje zločina, ali se ono spominje u drugim predajama ovog hadisa, pa ga je Buhari otuda uvrstio u naslov poglavlja.

ISELJAVANJE JEVREJA S ARABIJSKOG POLUOTOKA

Omer kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Zadržavam vas dok vas Allah zadržava.”

3167. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Lejs, rekavši da mu je prenio Seid Makburi od svoga oca, a ovaj od Ebu-Hurejre, koji je kazao:

– Dok smo jednom bili u džamiji, iziđe Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i reče:
– Idite jevrejima!

Zaputili smo se (tamo) i kad smo stigli do kuće Midrasa, on reče:

– Primite islam – bit ćete spašeni! A znajte da zemlja pripada Allahu i Njegovom Poslaniku. Ja namjeravam da vas iselim iz ove zemlje, pa ko ima nešto od imetka (što ne može ponijeti), neka ga proda. Ako ne poslušate, znajte da zemlja pripada Allahu i Njegovom Poslaniku.³

3168. PRIČAO NAM JE Muhammed, njemu Ibn-Ujejne od Sulejmana b. Ebi-Muslima Ahvela, koji je rekao da je čuo Seida b. Džubejra, a ovaj Ibn-Abbasa radijallahu anhumu, kako kaže:

“Četvrtak, a kakav je to četvrtak!” Potom je zaplakao toliko da su mu suze nakvasile pijesak, te ga upitah:

– U četvrtak je – reče on – Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, stegla njegova bolest, pa je rekao:

– Donesite mi kost od plećke da vam napišem

بَابُ إِخْرَاجِ الْيَهُودِ مِنْ جَزِيرَةِ الْعَرَبِ

وَقَالَ عُمَرُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَقْرُكُمْ مَا أَقْرَكُمْ اللَّهُ بِهِ .

٣١٦٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَمَا نَحْنُ فِي الْمَسْجِدِ خَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ انْطَلِقُوا إِلَى يَهُودَ فَخَرَجْنَا حَتَّى جِئْنَا بَيْتَ الْمَدْرَسِ فَقَالَ أَسْلِمُوا تَسْلَمُوا وَاعْلَمُوا أَنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَجْلِبَكُمْ مِنْ هَذِهِ الْأَرْضِ فَمَنْ يَجِدْ مِنْكُمْ بَيْلًا شَيْئًا فَلْيَبِعْهُ وَإِلَّا فَاَعْلَمُوا أَنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ .

٣١٦٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ أَبِي مُسْلِمٍ الْأَخْوَلِ سَمِعَ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ يَوْمَ الْخَمِيسِ وَمَا يَوْمُ الْخَمِيسِ ثُمَّ بَكَى حَتَّى بَلَ دَمْعُهُ الْحَصَى قُلْتُ يَا أَبَا عَبَّاسٍ مَا يَوْمُ الْخَمِيسِ قَالَ اشْتَدَّ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَجَعُهُ فَقَالَ اتَّوَنِي بِكَتِفِ أَكْتُبْ لَكُمْ كِتَابًا لَا تَضِلُّوا بَعْدَهُ أَبَدًا

³ U ovom hadisu se ne kaže o kojim jevrejima je riječ, ali se može naslutiti da su to ostaci jevreja koji su ostali u Medini nakon iseljavanja plemena Kajnuka, Kurejza i Nadire, a iseljeni su zbog prekršenja ugovora. To se desilo prije nego što je on primio islam, jer se zna da je on došao u Medinu i primio islam nakon oslobođenja Hajbera, a u ovom slučaju on je lično bio među onima koji su s Muhammedom, sallallahu alejhi ve sellem, otišli tim jevrejima, pa je ovo dakle bilo nakon oslobođenja Hajbera, a tada su ta tri plemena, kao što je rečeno, već bila iseljena.

(oporuku), poslije čega nećete nikada zalutati!

Tada su se ashabi međusobno prepirali – a prepiranje ne dolikuje kod Vjerovjesnika – i onda su rekli:

– Šta mu je? Govori li u neznanju (tj. u bunilu)? Pokušajte razumjeti šta hoće!

– Ostavite me. Ono u čemu sam ja, bolje je od onoga čemu me vi zovete – reče on, a onda im naredi tri stvari, rekavši:

– Protjerajte idolopoklonike s Arapskog poluotoka, darujte svaku delegaciju kao što sam ih ja darivao...

A i treća je bilo neko dobro, međutim, ili ga je on prešutio, ili je rekao pa sam ja to zaboravio.

Sufjan je kazao: “Ovo su riječi Sulejmana.”

HOĆE LI SE OPROSTITI MNOGOBOŠCIMA KADA IZNEVJERE MUSLIMANE

3169. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, a njemu Lejs, rekavši da mu je prenio Seid od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Kad je oslobođen Hajber, Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, poklonjena je ovca u kojoj je bio otrov, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Sakupite mi sve jevreje koji su bili ovdje!”

Oni su mu sakupljeni te on reče:

– Ja ću vas nešto pitati. Hoćete li mi reći istinu?

– Da – odgovoriše oni, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče im: – Ko vam je otac?

– Taj i taj – rekoše oni.

– Slagali ste – reče on – nego vam je otac taj i taj (drugi čovjek).

– Istinu si rekao – rekoše oni, a on ih (ponovo) upita:

– Hoćete li mi istinu reći o nečem drugom ako vas upitam?

– Da, Ebul-Kasime – rekoše oni – a ako bismo slagali, ti bi saznao za našu laž, kao što si je

فَتَنَّا زَعُومًا وَلَا يَنْبَغِي عِنْدَ نَبِيِّ تَنَازُعٍ فَقَالُوا
مَا لَهُ أَهَجَرَ اسْتَفْهَمُوهُ فَقَالَ ذُرُونِي فَأَلَذِي
أَنَا فِيهِ خَيْرٌ مِمَّا تَدْعُونَنِي إِلَيْهِ فَأَمَرَهُمْ بِثَلَاثٍ
قَالَ أَخْرِجُوا الْمُشْرِكِينَ مِنْ جَزِيرَةِ الْعَرَبِ
وَأَجِيزُوا الْوَفْدَ بِنَحْوِ مَا كُنْتُ أُجِيزُهُمْ وَالثَّالِثَةُ
خَيْرٌ إِمَّا أَنْ سَكَتَ عَنْهَا وَإِمَّا أَنْ قَالَهَا فَنَسِيتُهَا
قَالَ سُفْيَانٌ هَذَا مِنْ قَوْلِ سُلَيْمَانَ .

بَابُ إِذَا غَدَرَ الْمُشْرِكُونَ بِأَسْلَمِيٍّ هَلْ يُعْفَى عَنْهُمْ

٣١٦٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ
قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ الْقُبَيْرِيُّ عَنْ
أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا فُتِحَتْ خَيْبَرُ
أُهِدِيَتْ لِلنَّبِيِّ ﷺ شَاةٌ فِيهَا سُمٌّ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ
اجْمَعُوا إِلَيَّ مَنْ كَانَ هَاهُنَا مِنْ يَهُودَ فَجَمِعُوا لَهُ
فَقَالَ إِنِّي سَأَلْتُكُمْ عَنْ شَيْءٍ فَهَلْ أَنْتُمْ صَادِقِي
عَنْهُ فَقَالُوا نَعَمْ قَالَ لَهُمُ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ أَبُوكُمْ
قَالُوا فَلَانٌ فَقَالَ كَذَبْتُمْ بَلْ أَبُوكُمْ فَلَانٌ قَالُوا
صَدَقْتَ قَالَ فَهَلْ أَنْتُمْ صَادِقِي عَنْ شَيْءٍ إِنْ
سَأَلْتُ عَنْهُ فَقَالُوا نَعَمْ يَا أَبَا الْقَاسِمِ وَإِنْ كَذَبْنَا
عَرَفْتَ كَذِبَنَا كَمَا عَرَفْتَهُ فِي آبِنَا فَقَالَ لَهُمْ مَنْ أَهْلُ
النَّارِ قَالُوا نَكُونُ فِيهَا يَسِيرًا ثُمَّ تَخَلَّفُونَا فِيهَا فَقَالَ
النَّبِيُّ ﷺ اخْسَئُوا فِيهَا وَاللَّهِ لَا نَخْلُقُكُمْ فِيهَا أَبَدًا

prepoznao u pogledu našeg oca.

– Ko su stanovnici Džehennema?

– upita on, a oni odgovoriše:

“Mi ćemo u njemu malo biti, a zatim ćete nas vi u njemu zamijeniti.”

– Ostanite u njemu prezreni! Tako mi Allaha, nikada vas u njemu nećemo zamijeniti

– reče Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, a zatim upita:

– Da li ćete mi reći istinu ako vas upitam sljedeće?

– Da, Ebul-Kasime – odgovoriše oni, a on reče:

– Da li ste u ovu ovcu stavili otrov?

– Da – rekoše oni.

– Šta vas je navelo na to?

– upita on, a oni rekoše:

– Htjeli smo, ako budeš lažac, da te se riješimo, a ako budeš vjerovjesnik, to tebi neće moći naškoditi.¹

IMAMOVO PROKLINJANJE ONOG KO PREKRŠI UGOVOR

3170. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'man, njemu Sabit b. Jezid, a ovom Asim:

“Pitao sam Enesa, radijallahu anhu, o Kunut dovi, i on je kazao da je bila prije ruku'a, te sam ja rekao:

‘Taj i taj tvrdi da si ti rekao da je bila poslije ruku'a.’

‘Slagao je’ – reče on, a zatim nam reče da je

ثُمَّ قَالَ هَلْ أَنْتُمْ صَادِقِي عَنْ شَيْءٍ إِنْ سَأَلْتُكُمْ عَنْهُ فَقَالُوا نَعَمْ يَا أَبَا الْقَاسِمِ قَالَ هَلْ جَعَلْتُمْ فِي هَذِهِ الشَّاةِ سُمًّا قَالُوا نَعَمْ قَالَ مَا حَمَلَكُمْ عَلَى ذَلِكَ قَالُوا أَرَدْنَا إِنْ كُنْتَ كَاذِبًا نَسْتَرِيحُ وَإِنْ كُنْتَ نَبِيًّا لَمْ يَضُرَّكَ .

بَابُ دُعَاءِ الْإِمَامِ عَلَى مَنْ نَكَثَ عَهْدًا

٣١٧٠. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا ثَابِتُ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ الْقُنُوتِ قَالَ قَبْلَ الرُّكُوعِ فَقُلْتُ إِنْ فَلَانًا يَزْعُمُ أَنَّكَ قُلْتَ بَعْدَ الرُّكُوعِ فَقَالَ كَذَبَ ثُمَّ حَدَّثَنَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَنَتَ شَهْرًا بَعْدَ الرُّكُوعِ يَدْعُو عَلَى أَحْيَاءٍ مِنْ بَنِي سُلَيْمٍ

¹ U ovoj predaji hadisa ne kaže se ništa o kažnjavanju niti o praštanju jevrejki koja je pokušala otrovati Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem. Međutim, u nekim drugim predajama ovog hadisa kaže se da je ona ubijena, a u nekim se, opet, kaže da nije.

Kadi Ijad, nakon upoređivanja i razmatranja ovih predaja, dolazi do zaključka da Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, nije odmah ubio jevrejku koja je pokušala da ga otruje, ali je od te otrovane ovce umro Bišr b. Berra b. Ma'rur, pa je i ona za kaznu ubijena – zbog toga što je prouzrokovala smrt ovog ashaba.

Iz hadisa vidimo da ubistvo trovanjem ima isti tretman kao i ubistvo oružjem ili nečim drugim.

Međutim, otrov ne može usmrtiti bez Allahove dozvole, kao što nije usmrtio Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, i ovo je jedna od njegovih mudžiza, jer je on ostao živ dok je ashab koji je s njim okusio otrovanu ovcu umro od tog otrova.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, učio Kunut dovu poslije ruku'a samo jedan mjesec i proklinjao neke ogranke plemena Sulejm.

‘On je poslao’ – kaže (Enes) – ‘četrdeset ili sedamdeset učača’ – nije siguran (koji je od ta dva broja tačan) – ‘nekim idolopoklonicima, pa su ih ovi presreli i poubijali. A između njih i Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, bio je mirovni ugovor, i ja ga nisam vidio da se i na koga toliko naljutio koliko na njih.’”¹

GARANTOVANJE ŽENA I NJIHOVO UZIMANJE POD ZAŠTITU

3171. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, a njemu saopćio Malik od Ebu-Nadra, oslobođenog roba Umera b. Ubejdullaha, a on od Ebu-Murre, oslobođenog roba Umme-Hane, kćerke Ebu-Taliba, da je čuo Umme-Hanu, kćerku Ebu-Taliba, kako kaže:

– Godine oslobođenja Mekke otišla sam Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i našla ga gdje se kupala, a njegova kćerka Fatima zastiraše ga. Ja mu nazvah selam, a on upita:

“Ko je to?” “Ja sam Umme-Hana, kćerka Ebu-Talibova”, odgovorila sam, te je on rekao:

“Dobro došla, Umme-Hano.”

Pošto je završio s kupanjem, ustao je i klanjao osam rekata zaogrnut u jednom haljinčetu. (Kad se okrenuo), rekla sam mu:

– Allahov Poslaniče, sin moje majke, Alija, misli da ubije toga i toga Hubejrovića, koga sam ja već uzela pod zaštitu.

قَالَ بَعَثَ أَرْبَعِينَ أَوْ سَبْعِينَ يَشْكُ فِيهِ مِنَ الْقُرَاءِ إِلَى أَنْاسٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ فَعَرَضَ لَهُمْ هَؤُلَاءِ فَقَتَلُوهُمْ وَكَانَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ النَّبِيِّ ﷺ عَهْدٌ فَمَا رَأَيْتُهُ وَجَدَ عَلَى أَحَدٍ مَا وَجَدَ عَلَيْهِمْ .

بَابُ أَمَانِ النِّسَاءِ وَجَوَارِهِنَّ

٣١٧١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ أَبَا مَرْثَةَ مَوْلَى أُمِّ هَانِيٍّ بِنْتِ أَبِي طَالِبٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أُمَّ هَانِيٍّ بِنْتِ أَبِي طَالِبٍ تَقُولُ ذَهَبْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَامَ الْفَتْحِ فَوَجَدْتُهُ يَغْتَسِلُ وَفَاطِمَةُ ابْنَتُهُ تَسْتُرُهُ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ مَنْ هَذِهِ فَقُلْتُ أَنَا أُمُّ هَانِيٍّ بِنْتِ أَبِي طَالِبٍ فَقَالَ مَرَحَبًا بِأُمِّ هَانِيٍّ فَلَمَّا فَرَغَ مِنْ غُسْلِهِ قَامَ فَصَلَّى ثَمَانِيَّ رَكَعَاتٍ مُلْتَحِفًا فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ زَعَمَ ابْنُ أُمِّی عَلِيٌّ أَنَّهُ قَاتِلُ رَجُلًا قَدْ أَجَرْتُهُ فَلَانُ بْنُ هُبَيْرَةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَدْ أَجَرْنَا مَنْ أَجَرْتَ يَا أُمُّ هَانِيٍّ قَالَتْ أُمُّ هَانِيٍّ وَذَلِكَ ضُحَى .

¹ Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, nije proklinjao mušrike sve dok se nadao od njih da će napustiti nevjerovanje. Kad su od njega zatražili da prokune pleme Devs, on je zamolio Allaha da ih uputi. Međutim, proklinjao je neke ogranke plemena Sulejm kad su prekršili ugovor i pronevjerili obećanje te se on uvjerio da oni neće napustiti stranputicu u kojoj se nalaze.

– Koga si ti, Ummi-Hano, uzela pod zaštitu, uzeli smo ga i mi
– reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.
“Ovo se”, kaže Ummi-Hana,
“dogodilo u prijepodneвно vrijeme.”²

ŠTIĆENIŠTVO I ZAŠTITA (DATA NEMUSLIMANU) OD MUSLIMANA JE JEDNA (PO OBAVEZNOSTI ZA SVAKOG MUSLIMANA) I NJU MOŽE PREDUZIMATI I NAJSLABIJI OD NJIH

3172. PRIČAO MI JE Muhammed da mu je saopćio Veki' od Emeša, ovaj od Ibrahima Tejmija, a on od svog oca, koji je kazao:

– Alija nam je držao govor i rekao:
“Kod nas nema nikakve knjige da je čitamo osim Allahove Knjige i onog što je u ovoj stranici (listu)” – još je rekao:

“U njoj su propisi o ranama i starosti deve, i da je Medina harem zajedno s onim što je između Ajra i ovog (Uhuda). Ko u njega unese neku vjersku novotariju, ili skloni (sakrije) u njoj onoga ko izmišlja novotariju, neka je na njega prokletstvo Allaha, meleka i svih ljudi. Od takvog neće biti primljeno ni pokajanje niti otkupnina. Ko se sprijatelji s onima koji nisu njegovi staratelji, čeka ga ista kazna.”

Štićeništvo (dato nemuslimanu) od muslimana je jedno (po obaveznosti za svakog muslimana), pa ko prekrši ugovor (zadnju riječ) muslimanu, i njega čeka ista kazna.

بَابُ ذِمَّةِ الْمُسْلِمِينَ وَجَوَارِهِمْ وَاحِدَةً يَسْعَى بِهَا أَذْنَاهُمْ

٣١٧٢. حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ خَطَبَنَا عَلِيٌّ فَقَالَ مَا عِنْدَنَا كِتَابٌ نَقْرُؤُهُ إِلَّا كِتَابَ اللَّهِ تَعَالَى وَمَا فِي هَذِهِ الصَّحِيفَةِ فَقَالَ فِيهَا الْجَرَاحَاتُ وَأَسْنَانُ الْإِبِلِ وَالْمَدِينَةُ حَرَمٌ مَا بَيْنَ عَيْرٍ إِلَى كَذَا فَمَنْ أَحْدَثَ فِيهَا حَدَثًا أَوْ أَوَى فِيهَا مُحَدَّثًا فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يُقْبَلُ مِنْهُ صَرْفٌ وَلَا عَدْلٌ وَمَنْ تَوَلَّى غَيْرَ مَوَالِيهِ فَعَلَيْهِ مِثْلُ ذَلِكَ وَذِمَّةُ الْمُسْلِمِينَ وَاحِدَةٌ فَمَنْ أَخْفَرَ مُسْلِمًا فَعَلَيْهِ مِثْلُ ذَلِكَ .

2 Alija i Halid b. Velid htjeli su, prilikom oslobođenja Mekke, smaknuti Dža'da b. Hubejra, jer je bio među onim pojedincima koji su pružili otpor muslimanima pri ulasku u Mekku, ali su ga uzeli pod zaštitu maćeha Ummi-Hana i Haris b. Hišam, što im je i Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, priznao. Dakle, dozvoljeno je ženi da nekog uzme u zaštitu i takvog čovjeka je zabranjeno ubiti. U ovom su složna sva četiri imama, a dokaz im je, pored ovog hadisa, i slučaj Zejnebe, kćerke Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, kad je uzela u zaštitu Ebul-Asa b. Rebija.

**KAD IDOLOPOKLONICI REKNU:
“PROMIJENILI SMO VJERU”, A NE REKNU
KAKO TREBA: “PRIMILI SMO ISLAM”**

Ibn-Omer kaže: “Halid (je poslan jednom narodu da ih pozove u islam, i oni su rekli: ‘Promijenili smo vjeru’), ali je on počeo da se bori (protiv njih, misleći da to znači da su primili islam).” Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo je za to i osudio ga rekavši: “Ja nemam udjela u onom što je Halid učinio.”¹

A Omer je rekao (u pogledu sporazumijevanja s nearapima): “Kad (neko) rekne: *matres* (perz. ne boje se), uzeo ga je u zaštitu. Allah poznaje sve jezike”, i rekao je (Hurmuzanu): “Govori, ništa ne smeta” (jer je on bio Perzijanac, pa je zamucio).

**PREKID BORBE I POMIRENJA
S IDOLOPOKLONICIMA UZ MATERIJALNU
I DRUGU OBAVEZU I GRIJEH ONOG KO NE
ISPUNI UGOVOR**

A (Allahove) riječi su: “Ako oni budu skloni miru, budi i ti sklon...”²

3173. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Bišr, a to je Ibnul-Mufeddal, ovome Jahja od Bušejra b. Jesara, a on od Sehla b. Ebi-Hasme, koji je rekao: – Abdullah b. Sehl i Muhajjisa b. Mes‘ud b. Zejd su se zaputili u Hajber, s kojim je tada bio sklopljen mir, pa su se razdvojili. Muhajjisa je potom zatekao Abdullaha b. Sehla kako se valja u sopstvenoj krvi, umirući, pa ga je (kada je umro) okupao.

بَابُ إِذَا قَالُوا صَبَأْنَا وَلَمْ يُحْسِنُوا أَسْلَمْنَا

وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ فَجَعَلَ خَالِدٌ يَقْتُلُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَتَبْرَأُ إِلَيْكَ مِمَّا صَنَعَ خَالِدٌ وَقَالَ عُمَرُ إِذَا قَالَ مَتْرَسٌ فَقَدْ آمَنَهُ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ الْأَلْسِنَةَ كُلَّهَا وَقَالَ تَكَلَّمْ لَا بَأْسَ .

**بَابُ الْمَوَادَعَةِ وَالْمُصَالَحَةِ مَعَ الْمُشْرِكِينَ
بِأَمْوَالٍ وَغَيْرِهِ وَأَيْمُنٍ لَمْ يَفِ بِالْعَهْدِ**

وَقَوْلُهُ (وَإِنْ جَنَحُوا لِلسَّلَامِ فَاجْنَحْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) .

٣١٧٣. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرٌ هُوَ ابْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ قَالَ انْطَلَقَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَهْلٍ وَمُحَيِّصَةُ بْنُ مَسْعُودٍ بَنِي زَيْدٍ إِلَى خَيْبَرَ وَهِيَ يَوْمَئِذٍ صُلْحٌ فَتَفَرَّقَا فَأَتَى مُحَيِّصَةُ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَهْلٍ

¹ Ovo je dio hadisa kojeg je Buhari citirao u Knjizi o bitkama, u poglavlju o oslobođenju (Mekke). Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ovdje je osudio postupak Halida, što znači da je dovoljna izjava svakog naroda na svom jeziku. Međutim, nije ga kaznio smatrajući da Halid nije razumio njihovu izjavu.

² Ajet u cijelosti glasi: “Ako oni budu skloni miru, budi i ti sklon i pouzdaj se u Allaha, jer On uistinu sve čuje i sve zna.” (El-Enfal, 61)

Zatim se on svratio u Medinu, a onda su Abdur-Rahman b. Sehl (brat Abdullaha), Muhajjisa i Huvejjisam, sinovi Ibn-Mes'uda, otišli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem. Abdur-Rahman je počeo govoriti, ali (Resulullah, alejhis-selam) reče:

– Stariji, stariji (neka govori)! – A on je bio najmlađi od njih, pa zašuti, a njih dvojica ispričaše slučaj.

– Hoćete li se zakleti pa dobiti pravo nad vašim ubicom ili počinioćem (dvoumljenje nekog od prenosilaca)? – upita on, a oni odgovoriše:

– Kako ćemo se zakleti kad nismo prisustvovali niti smo vidjeli.

– Onda će jevreji (Hajbera) s pedeset (zakletvi) zbaciti sa sebe odgovornost u odnosu na vas – reče on, a oni uzvратиše:

– Kako ćemo prihvatiti zakletve naroda koji ne vjeruje?

I Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, od sebe isplati njegovu krvarinu.³

VRIJEDNOST ISPUNJENJA UGOVORA

3174. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, rekavši da mu je prenio Lejs od Junusa, ovaj od Ibn-Šihaba, a on od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbe, koji ga je izvijestio da mu je Abdullah b. Abbas saopćio od Ebu-Sufjana b. Harba:

– Herakle je poslao po mene (kad sam se nalazio) u karavanu Kurejšija, koji su kao trgovci bili u Šamu, u doba kad je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio sklopio primirje sa Sufjanom u pogledu kurejševičkih idolopoklonika.⁴

وَهُوَ يَتَشَمَّطُ فِي دَمِهِ قَتِيلًا فَدَفَنَهُ ثُمَّ قَدِمَ الْمَدِينَةَ فَانْطَلَقَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَهْلٍ وَمُحَيِّصَةُ وَحُوَيْصَةُ ابْنَا مَسْعُودٍ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَذَهَبَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ يَتَكَلَّمُ فَقَالَ كَبْرُ كَبْرٍ وَهُوَ أَخَذْتُ الْقَوْمَ فَسَكَتَ فَتَكَلَّمًا فَقَالَ تَخْلِفُونَ وَتَسْتَحِقُّونَ قَاتِلَكُمْ أَوْ صَاحِبَكُمْ قَالُوا وَكَيْفَ نَخْلِفُ وَلَمْ نَشْهَدْ وَلَمْ نَرِ قَالَ فَتَبْرِيكُمْ يَهُودُ بِخَمْسِينَ فَقَالُوا كَيْفَ نَأْخُذُ أَيْمَانَ قَوْمٍ كُفَّارٍ فَعَقَلَهُ النَّبِيُّ ﷺ مِنْ عِنْدِهِ .

بَابُ فَضْلِ الْوَفَاءِ بِالْعَهْدِ

٣١٧٤. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا سُفْيَانَ بْنَ حَرْبٍ بْنُ أُمَيَّةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ هِرْقَلَ أَرْسَلَ إِلَيْهِ فِي رَكْبٍ مِنْ قُرَيْشٍ كَانُوا تِجَارًا بِالشَّامِ فِي الْمُدَّةِ الَّتِي مَادَّ فِيهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَبَا سُفْيَانَ فِي كُفَّارِ قُرَيْشٍ .

³ Abdullah b. Sehl i Muhajjisa b. Mes'ud sa još nekim ashabima otišli su u Hajber, i Abdullah b. Sehl se razdvojio od njih, a kad su se oni vratili njemu, pronašli su ga mrtvog u bunaru. Ukopali su ga i vratili se u Medinu i Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, ispričali ovaj slučaj. On je odredio da se zakletvom ostvari pravo nasljednika na krvarinu ubijenog, ali su oni odbili da se zakunu, a nisu prihvatili ni zakletve jevreja. Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, isplatio je krvarinu od sebe da bi riješio spor, zadovoljio rođake ubijenog i pridobio jevreje za islam.

Ovakav slučaj se zove kasama, a to je propis po kojem se pedeset ljudi iz mjesta u kojem je nađen mrtvac, za koga se ne zna ko ga je ubio, zakune da ga oni nisu ubili i da ne znaju ko ga je ubio; tako se oslobode odgovornosti.

⁴ Ovo je isječak hadisa u kojem je Herakle pitao Ebu-Sufjana o onom čemu poziva Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, a pitao ga je, između ostalog, i o tome da li on ispunjava obećanja, jer je znao da ispunjenje obećanja i ugovora spada u svojstva poslanika.

DA LI ĆE SE ŠTIĆENIKU OPROSTITI KAD NEKOG OPSIHRI (OPČINI)

Ibn-Vehab kaže da mu je saopćio Junus od Ibn-Šihaba, koji je, na pitanje da li će štićenik koji nekog općini dobiti smrtnu kaznu, rekao:

“Doznao sam da je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, to učinjeno i on nije ubio onog ko je to učinio, a taj je bio sljedbenik Knjige.”

3175. PRIČAO MI JE Muhammed b. Musenna, njemu Jahja, a ovom Hišam, rekavši da mu je prenio njegov otac od Aiše, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio općinjen tako da mu se činilo da je nešto uradio, (imao odnos sa suprugom) a on to nije uradio.¹

KOJE PREVARE SE TREBA ČUVATI

i o riječima Uzvišenog Allaha: “A ako htjednu da te prevare, pa tebi je doista dovoljan Allah...”²

3176. PRIČAO NAM JE Humejdi, njemu Velid b. Muslim, a ovom Abdullah b. Ala' b. Zebr, rekavši da je čuo Busra b. Ubejdullaha, a on Ebu-Idrisa, koji je rekao da je čuo Avfa b. Malika, kako kaže:

– Došao sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, prilikom pohoda na Tebuk; bio je u velikom šatoru od kože i tada mi reče:

بَابُ هَلْ يُعْفَى عَنِ الذَّمِّ إِذَا سَحَرَ

وَقَالَ ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ سُئِلَ أَعْلَى مَنْ سَحَرَ مِنْ أَهْلِ الْعَهْدِ قَتْلٌ قَالَ بَلَّغْنَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَدْ صَنَعَ لَهُ ذَلِكَ فَلَمْ يَقْتُلْ مَنْ صَنَعَهُ وَكَانَ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ .

٣١٧٥. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا هِشَامٌ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ سَحَرَ حَتَّى كَانَ يُحَيَّلُ إِلَيْهِ أَنَّهُ صَنَعَ شَيْئًا وَلَمْ يَصْنَعْهُ .

بَابُ مَا يُحْذَرُ مِنَ الْغَدْرِ

وَقَوْلُهُ تَعَالَى (وَإِنْ يُرِيدُوا أَنْ يَخْدَعُوكَ فَإِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ هُوَ الَّذِي آتَاكَ بِنَضْرِهِ) إِلَى قَوْلِهِ (عَزِيزٌ حَكِيمٌ) .

٣١٧٦. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ ابْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْعَلَاءِ بْنِ زُبَيْرٍ قَالَ سَمِعْتُ بُسْرَ بْنَ عُبَيْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا إِدْرِيسَ قَالَ سَمِعْتُ عَوْفَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ وَهُوَ فِي قُبَّةٍ مِنْ آدَمَ فَقَالَ اعْدُدْ سِتًّا يَنْ

¹ Većina islamskih učenjaka smatra da ne treba ubijati štićenika koji se bavi vradžbinom nego ga treba kazniti, osim u slučaju da vradžbinom prouzrokuje smrt, kada i on zaslužuje smrtnu kaznu. Što se tiče slučaja koji se desio Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, i izjave Ibn-Šihaba da Poslanik nije kaznio počinioaca, ona ne može biti dokaz, jer on nije zbog sebe nikog kažnjavao, a osim toga ta čarolija se nije mnogo odrazila na Objavu niti na njegovo tijelo. Inače, ovu izjavu Ibn-Šihaba sa senedom zabilježio je Ibn-Vehb u svom Džamii.

² Prijevod ajeta u cijelosti glasi: “A ako htjednu da te prevare, pa tebi je doista dovoljan Allah; On te podržava svojom pomoći i vjernicima.” (El-Enfal, 62)

U ovom ajetu je nagoviještena mogućnost da neprijatelj traži primirje s namjerom da iznevjeri. Muslimani će u tom slučaju biti odlučni osloniti se na Allaha, dželle šanuhu, te prihvatiti primirje, bez obzira na tu mogućnost.

– Nabroj šest (stvari) pred Sudnji dan: moju smrt, oslobađanje Jerusalema, pomor koji će vas zahvatiti poput ovčije kuge, izobilje imetka, tako da kad čovjek dobije sto dinara, i dalje će biti srdit. Zatim će se pojaviti tolika smutnja da nijedna arapska kuća neće ostati na nju imuna, a potom primirje između vas i Bizantinaca, ali će ono iznevjeriti i poći na vas sa osamdeset zastava; pod svakom zastavom dvanaest hiljada.³

KAKO SE OTKAZUJE UGOVOR ONIMA S KOJIMA JE SKLOPLJEN

Riječi Uzvišenog su: “Čim primijetiš vjerolomstvo nekog plemena, i ti njemu isto tako otkaži ugovor...”⁴

3177. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, a njemu saopćio Šu‘ajb od Zuhrija, kojem je saopćio Humejd b. Abdur-Rahman, da je Ebu-Hurejra rekao:

– Ebu-Bekr, radijallahu anhu, poslao me s onima koji su prvog dana Bajrama na Mini obznanili:

“Od sljedeće godine ne može obavljati hadž idolo-poklonik, niti gola osoba može obilaziti oko Ka’be. Dan velikog hadža je prvi dan Bajrama. Rečeno je: veliki (hadž) zbog toga što su ljudi govorili mali hadž (za umru).

Ebu-Bekr je te godine otkazao ugovor idolopoklonicima, pa u godini Oprosnog hadža, u kojoj je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obavio hadž, nijedan idolopoklonik nije bio na hadžu.”⁵

يَدِي السَّاعَةِ مَوْتِي ثُمَّ فَتُحُ بَيْتُ الْمُقَدَّسِ ثُمَّ مَوْتَانِ
يَأْخُذُ فِيكُمْ كَقُعَاصِ الْغَنَمِ ثُمَّ اسْتِفَاضَةُ الْمَالِ حَتَّى
يُعْطَى الرَّجُلُ مِائَةً دِينَارٍ فَيَظُلُّ سَاخِطًا ثُمَّ فِتْنَةٌ لَا
يَبْقَى بَيْتٌ مِنَ الْعَرَبِ إِلَّا دَخَلَتْهُ ثُمَّ هُدْنَةٌ تَكُونُ
بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ بَنِي الْأَصْفَرِ فَيَغْدِرُونَ فَيَأْتُونَكُمْ تَحْتَ
ثَمَانِينَ غَايَةً تَحْتَ كُلِّ غَايَةٍ اثْنَا عَشَرَ أَلْفًا .

بَابُ كَيْفٍ يُنْبَذُ إِلَى أَهْلِ الْعَهْدِ

وَقَوْلِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ (وَإِمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةً
فَانْبِذْ إِلَيْهِمْ عَلَى سَوَاءٍ) .

٣١٧٧. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ
الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنَا هَمِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ
قَالَ بَعَثَنِي أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فِيمَنْ يُؤَذِّنُ يَوْمَ
النَّحْرِ بِمَنْى لَا يَحُجُّ بَعْدَ الْعَامِ مُشْرِكٌ وَلَا يَطُوفُ
بِالْبَيْتِ عُرْيَانٌ وَيَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ يَوْمُ النَّحْرِ وَإِنَّمَا
قِيلَ الْأَكْبَرُ مِنْ أَجْلِ قَوْلِ النَّاسِ الْحَجُّ الْأَصْغَرُ
فَبَنَدَ أَبُو بَكْرٍ إِلَى النَّاسِ فِي ذَلِكَ الْعَامِ فَلَمْ يَحُجَّ عَامَ
حَجَّةِ الْوَدَاعِ الَّذِي حَجَّ فِيهِ النَّبِيُّ ﷺ مُشْرِكٌ .

3 Ajni smatra da se pet od spomenutih šest stvari već dogodilo. To su: Poslanikova smrt, oslobodenje Jerusalema, pomor koji se desio prilikom kuge u Amevasu u doba Omera b. Hattaba, kad je za tri dana umrlo sedamdeset hiljada osoba. Izobilje imetka bilo je u doba Osmanovog hilafeta, a smutnja se pojavila odmah poslije Osmanove pogibije. Šesti od tih predznaka još nije došao.

4 Spomenuti ajet u cijelosti glasi: “Čim primijetiš vjerolomstvo nekog plemena, i ti njemu isto tako otkaži ugovor. Allah uistinu ne voli vjerolomnike.” (El-Enfal, 58)

5 Ovaj hadis je naveden i objašnjen u poglavlju O hadžu, Knjiga I, hadis br. 1622.

GRIJEH ONOG KO SKLOPI UGOVOR, A ZATIM IZNEVJERI

i o Allahovim riječima: “Oni s kojima ti ugovore sklapaš, pa oni svaki put, ne bojeći se posljedica, krše ugovor svoj.”¹

3178. PRIČAO NAM JE Kutjbe b. Seid, njemu Džerir od A'meša, on od Abdullaha b. Murre, ovaj od Mesruka, a on opet od Abdullaha b. Amra, radijallahu anhum, koji kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio:

“Onaj kod koga se nađu četiri svojstva pravi je dvoličnjak: kad priča – laže, kad (što) obeća – ne ispuni, kad sklopi ugovor – iznevjeri, a kada se svađa – prelazi granicu.

Onaj kod koga se nađe samo jedno od ovih svojstava smatrat će se da ima pri sebi znak dvoličnosti sve dok ga ne napusti.”

3179. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir da mu je saopćio Sufjan od A'meša, ovaj od Ibrahima Tejmija, a on od svoga oca, da je Alija, radijallahu anhu, rekao:

“Od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, nismo ništa zapisali osim Kur'ana i onog što je na ovoj stranici:

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Medina je harem zajedno s onim što je između Ajra i ovoga (Uhuda). Ko u njega unese neku vjersku novotariju ili skloni onog ko izmišlja novotariju, neka je na njega prokletstvo Allaha, meleka i cijelog svijeta. Od takvog neće biti primljeno ni pokajanje ni otkupnina.

A šticećenstvo (dato nemuslimanu) od muslimana je jedno (po obaveznosti za svakog muslimana)

بَابُ إِثْمِ مَنْ عَاهَدَ ثُمَّ غَدَرَ

وَقَوْلِ اللَّهِ (الَّذِينَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ فِي كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ).

٣١٧٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُرَّةٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَرْبَعٌ خِلَالٍ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَتْ مُنَافِقًا خَالِصًا مَنْ إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ وَإِذَا عَاهَدَ غَدَرَ وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ وَمَنْ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنْهُنَّ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنَ النِّفَاقِ حَتَّى يَدَعَهَا.

٣١٧٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَا كَتَبْنَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ إِلَّا الْقُرْآنَ وَمَا فِي هَذِهِ الصَّحِيفَةِ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ الْمَدِينَةُ حَرَامٌ مَا بَيْنَ عَائِرٍ إِلَى كَذَا فَمَنْ أَحْدَثَ حَدَّثًا أَوْ آوَى مُحَدِّثًا فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يُقْبَلُ مِنْهُ عَدْلٌ وَلَا صَرْفٌ وَذِمَّةُ الْمُسْلِمِينَ وَاحِدَةٌ يَسْعَى بِهَا أَدْنَاهُمْ فَمَنْ أَخْفَرَ مُسْلِمًا فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يُقْبَلُ مِنْهُ صَرْفٌ

¹ El-Enfal, 56

i njega može preduzimati i najslabiji od njih.

Ko prekrši ugovor (zadnju riječ) muslimanu, neka je na njega prokletstvo Allaha, meleka i svih ljudi. Od takvog neće biti primljeno ni pokajanje ni otkupnina.

Ko se sprijatelji s nekim narodom bez dozvole svojih staratelja, neka je na njega prokletstvo Allaha, meleka i svih ljudi. Od takvog neće biti primljeno ni pokajanje ni otkupnina.”

3180. Ebu-Musa kaže da mu je pričao Hašim b. Kasim, a ovom Ishak b. Seid od svoga oca, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Šta će biti s vama kad ne budete od poreza ubirali ni dinara ni dirhema?”

– Kako misliš da će to biti, Ebu-Hurejra? – upitam ga, a on odgovori:

– Da! Tako mi Onog u Čijoj je ruci duša Ebu-Hurejre, i to prema riječima Istinitog, kome se objavljuje samo Istina.

– A zašto će to biti? – upitaše oni, na što on reče:

– Povrijedit će se Allahova zaštita i zaštita Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa će Uzvišeni Allah učvrstiti srca štićenika i oni će odbiti da daju ono što imaju (tj. glavarinu).²

POGLAVLJE³

3181. PRIČAO NAM JE Abdan, a njemu saopćio Ebu-Hamza, rekavši da je čuo A'meša kako kaže da je pitao Ebu-Vaila:

– Da li si prisustvovao (Bitki) na Siffinu?

– Da – odgovori on – i čuo sam Sehla b. Hunejfa

وَلَا عَدْلٌ وَمَنْ وَالَى قَوْمًا بَغَيْرِ إِذْنِ مَوَالِيهِ فَعَلَيْهِ
لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يُقْبَلُ مِنْهُ
صَرْفٌ وَلَا عَدْلٌ.

٣١٨٠. قَالَ أَبُو مُوسَى حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ
حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَيْفَ أَنْتُمْ إِذَا لَمْ تَحْتَبُوا دِينَارًا
وَلَا دِرْهَمًا فَقِيلَ لَهُ وَكَيْفَ تَرَى ذَلِكَ كَأَنَّ
يَا أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ إِي وَالَّذِي نَفْسُ أَبِي هُرَيْرَةَ بِيَدِهِ
عَنْ قَوْلِ الصَّادِقِ الْمُصْذُوقِ قَالُوا عَمَّ ذَاكَ قَالَ
تُتَهَكُّ ذِمَّةُ اللَّهِ وَذِمَّةُ رَسُولِهِ ﷺ فَيَشُدُّ اللَّهُ عَزَّ
وَجَلَّ قُلُوبَ أَهْلِ الذِّمَّةِ فَيَمْنَعُونَ مَا فِي أَيْدِيهِمْ.

بَاب

٣١٨١. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا أَبُو حَمْزَةَ قَالَ
سَمِعْتُ الْأَعْمَشَ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا وَائِلٍ شَهِدْتَ
صِفِّينَ قَالَ نَعَمْ فَسَمِعْتُ سَهْلَ بْنَ حُنَيْفٍ

² Ebu-Musa spada u Buharijeve učitelje, ali u ovom slučaju Buhari nije upotrijebio svoj uobičajeni izraz “Pričao mi je”, pa se ne zna da li je on i ovaj hadis čuo izravno od Ebu-Musaa ili posredništvom još nekog. Međutim, ovaj hadis je zabilježio Ebu-Nu'ajm u svom *Mustahredžu*, spojenim lancem prenosilaca.

Inače, iz hadisa se može zaključiti:

Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, predskazivao je neke događaje i njihova ostvarenja predstavljaju potvrdu njegovog poslanstva;

– on je oporučio da se izvršavaju obaveze prema štićenicima i upozorio da im se ne čini nepravda, jer to vodi kršenju ugovora s njima.

³ Ovo poglavlje predstavlja nastavak prethodnog, jer u prethodnom se govorilo o kršenju ugovora, a u ovom se govori o Ugovoru na Hudejbiji kojeg su mekkanski idolopoklonici prekršili.

(kad su mu prigovorili da je neaktivan u borbi) kako je rekao:

“Nemojte se pouzdavati samo u svoja mišljenja! Ja sam se na Dan Ebu-Džendela (Ugovora na Hudejbiji) našao u takvoj situaciji da bih odbio naređenje Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da sam ga ikako mogao odbiti. Mi nikada nismo stavili naše sablje na ramena zbog nekog događaja koji nam je bio težak a da nas one nisu vodile u poznatu situaciju (tj. uvijek smo imali jasan cilj) osim u ovom našem slučaju (tj. u Bitki na Sifinu).¹

3182. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Jahja b. Adem, a ovom Jezid b. Abdul-Aziz od svoga oca, kojem je prenio Habib b. Ebu-Sabit, rekavši da mu je Ebu-Vail kazao:

Bili smo na Sifinu te Sehl b. Hunejf ustade i reče:

– Ljudi! Nemojte se oslanjati (samo) na sebe!

Mi smo bili s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na Dan Hudejbije, i da smo smatrali da treba da se borimo, borili bismo se. Poslije (potpisivanja Ugovora), došao je Omer b. Hattab i rekao:

– Allahov Poslaniče, reče, nismo li mi na istini, a oni na neistini?

– Svakako – odgovori on, a (Omer) nastavi:

– Neće li naši poginuli u Džennet, a njihovi poginuli u Džehennem?

– Svakako – reče (Muhammed, alejhis-selam), a on će nato:

يَقُولُ اتَّهَمُوا رَأَيْكُمْ رَأَيْتُنِي يَوْمَ أَبِي جَنْدَلٍ وَلَوْ أَسْتَطِيعُ أَنْ أَرُدَّ أَمْرَ النَّبِيِّ ﷺ لَرَدَدْتُهُ وَمَا وَضَعْنَا أَسْيَافَنَا عَلَى عَوَاتِقِنَا لِأَمْرٍ يُفْطِنُنَا إِلَّا أَسْهَلَنَّا بِنَا إِلَى أَمْرٍ نَعْرِفُهُ غَيْرِ أَمْرِنَا هَذَا.

٣١٨٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَدَمَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ أَبِيهِ حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ أَبِي ثَابِتٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو وَائِلٍ قَالَ كُنَّا بِصِفِّينَ فَقَامَ سَهْلُ بْنُ حُنَيْفٍ فَقَالَ أَيُّهَا النَّاسُ اتَّهَمُوا أَنْفُسَكُمْ فَإِنَّا كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَّةِ وَلَوْ نَرَى قِتَالًا لَقَاتَلْنَا فَجَاءَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَسْنَا عَلَى الْحَقِّ وَهُمْ عَلَى الْبَاطِلِ فَقَالَ بَلَى فَقَالَ أَلَيْسَ قِتَالُنَا فِي الْجَنَّةِ وَقِتَالُهُمْ فِي النَّارِ قَالَ بَلَى قَالَ فَعَلَامَ نُعْطِي الدِّينِيَّةَ فِي دِينِنَا أَنْزَجِعَ وَلَمَّا يُحْكَمْ اللَّهُ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ فَقَالَ يَا ابْنَ الْخَطَّابِ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ

¹ Sehl b. Hunejf je učestvovao u Bitki na Sifinu na strani Alije, i kad su Alijine pristaše počele negodovati na prekid borbe i rješavanje spora između Alije i Mu'aviye pregovaranjem, Sehl ih je upozorio na situaciju u kojoj su se ashabi našli prilikom potpisivanja Ugovora na Hudejbiji. On je ovaj događaj nazvao Dan Ebu-Džendela, jer je slučaj Ebu-Džendela ashabima toga dana bio posebno težak. Naime, on je bio primio islam i došao Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, kao musliman, ali je njegov otac Sehl bio predstavnik mekkanskih idolopoklonika i sklopio ugovor po kojem su oni koji prime islam i učine Hidžru morali biti vraćeni u Mekku, a prvi na koga se to odnosilo bio je njegov sin Ebu-Džendel, za koga je on insistirao da bude vraćen u Mekku, kako bi ga i dalje mučio zbog islama. Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, nadahnut Objavom, udovoljio je Sehlovim zahtjevima, ali je ashabima bilo veoma teško to shvatiti, a posebno ih je uvrijedilo Sehlovo zlostavljanje svog sina Ebu-Džendela, pa su tražili da se bore protiv idolopoklonika, ali je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, to odbio i njegov stav se kasnije pokazao ispravnim.

- Pa zašto onda sramotimo našu vjeru? Zar ćemo se vratiti a da Allah ne presudi između nas i njih?
- Sine Hattabov – reče on – ja sam Allahov Poslanik, i Allah me nikada neće upropastiti. Potom se Omer zaputio Ebu-Bekru i rekao mu slično onom što je rekao i Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa (Ebu-Bekr) reče:
- On je zaista Allahov Poslanik i Allah ga nikad neće upropastiti.
- Tada je objavljena sura El-Feth (Oslobođenje). Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, proučio ju je Omeru do kraja, te Omer reče:
- Allahov Poslaniče, zar je ovo oslobođenje?
- Da – odgovori on.

3183. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Hatim od Hišama b. Urve, a on od svog oca, da je Esma, kćerka Ebu-Bekra, radijallahu anhu, rekla: “Došla mi je moja majka kao idolopoklonica, sa svojim ocem, u doba kad je bio na snazi ugovor kojeg su Kurejšije sklopile s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem.” Ona je zatražila mišljenje Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, rekavši: “Allahov Poslaniče, došla mi je moja majka želeći (da je materijalno pomognem). Hoću li održavati vezu s njom?” “Da”, reče on – “održavaj (rodbinsku) vezu s njom (tj. čini joj dobro).”

SKLAPANJE MIRA NA TRI DANA ILI NA ODREĐENO VRIJEME

3184. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Usman b. Hakim, njemu Šurejh b. Mesleme, a ovom Ibrahim b. Jusuf b. Ebu-Ishak, rekavši da mu je prenio njegov otac od Ebu-Ishaka, koji je rekao: “Pričao mi je Bera’, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kad je htio da obavi ‘umru, poslao (glasnika) Mekkelijama

وَلَنْ يُضَيِّعَنِي اللَّهُ أَبَدًا فَانْطَلَقَ عُمَرُ إِلَى أَبِي بَكْرٍ فَقَالَ لَهُ مِثْلَ مَا قَالَ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ إِنَّهُ رَسُولُ اللَّهِ وَلَنْ يُضَيِّعَهُ اللَّهُ أَبَدًا فَتَزَلَّتْ سُورَةُ الْفَتْحِ فَقَرَأَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى عُمَرَ إِلَى آخِرِهَا فَقَالَ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوْفَتْحُ هُوَ قَالَ نَعَمْ .

٣١٨٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ قَدِمْتُ عَلَى أُمِّي وَهِيَ مُشْرِكَةٌ فِي عَهْدِ قُرَيْشٍ إِذْ عَاهَدُوا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَمَدَّتِيهِمْ مَعَ أَبِيهَا فَاسْتَقْتَتِ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أُمِّي قَدِمَتْ عَلَيَّ وَهِيَ رَاغِبَةٌ أَفَأَصِلُهَا قَالَ نَعَمْ صِلِهَا .

بَابُ الْمَصَالِحَةِ عَلَى ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ أَوْ وَقْتُ مَعْلُومٍ

٣١٨٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عُمَانَ بْنِ حَكِيمٍ حَدَّثَنَا شُرَيْحُ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُونُسَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي الْبَرَاءُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ

tražeći od njih dozvolu da uđe u Mekku. Oni su mu uvjetovali da ostane u njoj samo tri dana, da u nju uđe samo s oružjem u koricama i da nikog od njih ne poziva (u islam).”

Kaže (Bera’): “Alija b. Ebu-Talib je počeo pisati taj ugovor među njima i napisao je:

– Ovo je ono što je odlučio Muhammed, Allahov poslanik...”

– Da smo priznali da si ti Allahov Poslanik – rekoše oni – ne bismo ti se suprotstavljali i dali bismo ti riječ (vjernosti), nego napiši:

“Ovo je ono što je odlučio Muhammed, sin Abdullahov.”

– Ja sam, tako mi Allaha – reče on – Muhammed, sin Abdullahov, ali ja sam, tako mi Allaha, i Allahov poslanik!

Kaže (Bera’): “On nije pisao, pa je rekao Aliji:

Izбриši: ‘Allahov Poslanik’!

– Tako mi Allaha – reče Alija – nikada ga neću izbrisati.

– Onda mi to pokaži – reče (Resulullah, alejhis-selam), i on mu pokaza, te to Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izbrisa svojom rukom.”

Pošto je ušao (u Mekku) naredne godine i prošla ta (tri) dana, došli su (idolopoklonici) Aliji i rekli:

– Reci svom drugu neka otputuje.

(Alija) je to spomenuo Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. On reče:

– Dobro – a zatim otputova.

لَمَّا أَرَادَ أَنْ يَعْتَمِرَ أَرْسَلَ إِلَى أَهْلِ مَكَّةَ يَسْتَأْذِنُهُمْ
لِيَدْخُلَ مَكَّةَ فَاشْتَرَطُوا عَلَيْهِ أَنْ لَا يُقِيمَ بِهَا إِلَّا
ثَلَاثَ لَيَالٍ وَلَا يَدْخُلَهَا إِلَّا بِجُلْبَانِ السَّلَاحِ وَلَا
يَدْعُو مِنْهُمْ أَحَدًا قَالَ فَأَخَذَ يَكْتُبُ الشَّرْطَ بَيْنَهُمْ
عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ فَكَتَبَ هَذَا مَا قَاضَى عَلَيْهِ
مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ فَقَالُوا لَوْ عَلِمْنَا أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ
لَمْ نَمْنَعَكَ وَلَبَّيْنَاكَ وَلَكِنْ اكْتُبْ هَذَا مَا قَاضَى
عَلَيْهِ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ فَقَالَ أَنَا وَاللَّهُ مُحَمَّدُ بْنُ
عَبْدِ اللَّهِ وَأَنَا وَاللَّهُ رَسُولُ اللَّهِ قَالَ وَكَانَ لَا يَكْتُبُ
قَالَ فَقَالَ لِعَلِيٍّ امْحُ رَسُولُ اللَّهِ فَقَالَ عَلِيُّ وَاللَّهُ لَا
أَمَحُّهُ أَبَدًا قَالَ فَأَرْنِيهِ قَالَ فَأَرَاهُ إِيَّاهُ فَمَحَاهُ النَّبِيُّ
بِيَدِهِ فَلَمَّا دَخَلَ وَمَضَتْ الْأَيَّامُ أَتَوْا عَلِيًّا فَقَالُوا
مُرْ صَاحِبَكَ فَلْيَرْتَحِلْ فَذَكَرَ ذَلِكَ عَلِيُّ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ نَعَمْ ثُمَّ ارْتَحَلَ .

O POMIRENJU NA NEODREĐENO VRIJEME

i riječima Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem:
“Zadržavam vas dok vas zadržava Allah...”¹

BACANJE LEŠEVA IDOLOPOKLONIKA U BUNAR I NEUZIMANJE OTKUPNINE ZA NJIH

3185. PRIČAO NAM JE Abdan b. Usman rekavši da mu je saopćio njegov otac od Šu‘be, on od Ebu-Ishaka, ovaj od Amra b. Mejmuna, a on od Abdullaha, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Dok je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio na sedždi, a oko njega nekoliko kurejšijskih idolopoklonika, dođe Ukbe b. Ebi-Mu‘ajt s košuljicom zaklane deve i baci je na leđa Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, te on ne podiže svoju glavu dok ne dođe Fatima, radijallahu anha, uze mu je s leđa i prizva prokletstvo na onog ko je to uradio.

Tada Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Allahu moj, uništi prvake Kurejšija – idolopoklonika! Allahu moj, uništi Ebu-Džehla b. Hišama, Utbu b. Rebija, Šejbu b. Rebija, Ukbu b. Ebu-Mu‘ajtu, Umejja b. Halefa ili Ubejja b. Halefa.”

Poslije sam ih vidio kako su poginuli u Bitki na Bedru i bačeni u jedan bunar, osim Umejja ili Ubejja, jer je on bio krupan čovjek, pa kad su ga vukli, zglobovi su mu se pokidali prije nego što je bio bačen u bunar.²

بَابُ الْمَوَادِعَةِ مِنْ غَيْرِ وَقْتٍ

وَقَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ أَقْرَكُمْ عَلَى مَا أَقْرَكُمُ اللَّهُ بِهِ .

بَابُ طَرَحِ جَيْفِ الْمُشْرِكِينَ فِي الْبُئْرِ وَلَا يُؤْخَذُ لَهُمْ ثَمَنٌ

٣١٨٥. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ عُثْمَانَ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ سَاجِدٌ وَحَوْلَهُ نَاسٌ مِنْ قُرَيْشٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ إِذْ جَاءَ عُقْبَةُ بْنُ أَبِي مُعَيْطٍ بِسَلَى جَزُورٍ فَقَذَفَهُ عَلَى ظَهْرِ النَّبِيِّ ﷺ فَلَمْ يَرْفَعْ رَأْسَهُ حَتَّى جَاءَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَامُ فَأَخَذَتْ مِنْ ظَهْرِهِ وَدَعَتْ عَلَى مَنْ صَنَعَ ذَلِكَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ اللَّهُمَّ عَلَيْكَ الْمَلَأَ مِنْ قُرَيْشٍ اللَّهُمَّ عَلَيْكَ أَبَا جَهْلٍ بْنُ هِشَامٍ وَعُتْبَةَ بْنَ رَبِيعَةَ وَشَيْبَةَ بْنَ رَبِيعَةَ وَعُقْبَةَ بْنَ أَبِي مُعَيْطٍ وَأُمَيَّةَ بْنَ خَلْفٍ أَوْ أَبِي بَنْ خَلْفٍ فَلَقَدْ رَأَيْتُهُمْ قُتِلُوا يَوْمَ بَدْرٍ فَأُلْقُوا فِي بئرٍ غَيْرِ أُمَيَّةٍ أَوْ أَبِي فَإِنَّهُ كَانَ رَجُلًا ضَخْمًا فَلَمَّا جَرُّوهُ تَقَطَّعَتْ أَوْصَالُهُ قَبْلَ أَنْ يُلْقَى فِي الْبئرِ .

¹ Ovo je dio hadisa navedenog u poglavlju *O poljoprivredi* (vidi hadis br. 2338). Inače, ulema smatra da pomirenje ne mora biti ograničeno vremenom, nego se to reguliše prema potrebama i okolnostima.

² Ovaj hadis je objašnjen u poglavlju *O abdestu*, Knjiga I, hadis br. 240.

GRIJEH ONOG KO IZNEVJERI POŠTENOG ILI NEPOŠTENOG

3186, 3187. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, a njemu Šu'be od Sulejmana A'meša, on od Ebu-Vaila, a ovaj od Abdullaha, i (Šu'be) od Sabita, a on od Enesa, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Svaki vjerolomnik će na Sudnjem danu imati zastavu...”

Jedan od dvojice (prenosilaca) veli: “Bit će podignuta...”, a drugi kaže: “Vidjet će se, na Sudnjem danu će se po njoj prepoznavati.”

3188. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Hammad od Ejjuba, on od Nafija, a ovaj od Ibn-Omera, radijallahu anhum, koji je rekao:

– Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

“Svaki vjerolomnik će imati zastavu koja će biti podignuta (prema težini) njegova vjerolomstva.”¹

3189. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah da mu je pričao Džerir od Mensura, on od Mudžahida, ovaj od Tavusa, a on opet od Ibni-Abbasa, radijallahu anhum, koji je rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na dan oslobođenja Mekke rekao je:

“Nema više seljenja (iz Mekke), nego ima odlučna borba i iskrena namjera. Kad god budete pozvani na vojni pohod, odazovite se!”

I rekao je na dan oslobođenja Mekke: “Ovaj grad Allah je učinio uistinu svetim još na Dan stvaranja nebesa i zemlje. On je svet Allahovom svetošću do Sudnjeg dana. U njemu prije mene nije bilo

بَابُ إِثْمِ الْغَادِرِ لِلْبَرِّ وَالْفَاجِرِ

٣١٨٦-٣١٨٧. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سُلَيْمَانَ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ وَعَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لِكُلِّ غَادِرٍ لَوَاءٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ أَحَدُهُمَا يُنْصَبُ وَقَالَ الْآخَرُ يَرَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُعْرِفُ بِهِ .

٣١٨٨. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ لِكُلِّ غَادِرٍ لَوَاءٌ يُنْصَبُ بِغَدْرَتِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

٣١٨٩. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ لَا هِجْرَةَ وَلَكِنْ جِهَادٌ وَنِيَّةٌ وَإِذَا اسْتَنْفَرْتُمْ فَاَنْفِرُوا وَقَالَ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ إِنَّ هَذَا الْبَلَدَ حَرَمُهُ اللَّهُ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فَهُوَ حَرَامٌ بِحُرْمَةِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَإِنَّهُ لَمْ يَحِلَّ الْقِتَالُ فِيهِ

¹ Zastava vjerolomstva je, ustvari, znak po kojem će vjerolomnik biti raspoznavan na Sudnjem danu, jer zastava inače predstavlja znak raspoznavanja. Iz ova dva hadisa vidi se stroga zabrana pronevjere u odnosu na svakog kome je nešto povjereno.

dozvoljeno nikome voditi borbu, a nije ni meni bila dozvoljena nego samo jedan časak dana. Ovaj grad je častan Allahovom čašću sve do Sudnjeg dana. Trnje u njemu ne siječe se, njegov lov ne rastjeruje se, u njemu nađeni izgubljen tuđi predmet uzima samo onaj koji će ga obznaniti, a trava (zelenilo) u njemu ne čupa se.”

– Osim izhira (rogozine), Allahov Poslaniče – primijetio je Abbas jer je on (potreban) za njihove kovače i njihove kuće.

– Osim izhira – rekao je on.²

لَا أَحَدٌ قَبْلِي وَلَمْ يَحِلَّ لِي إِلَّا سَاعَةٌ مِنْ نَهَارٍ
فَهُوَ حَرَامٌ بِحُرْمَةِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا يُعْصَدُ
شَوْكُهُ وَلَا يُنْفَرُ صَيْدُهُ وَلَا يَلْتَقِطُ لُقْطَتُهُ إِلَّا
مَنْ عَرَفَهَا وَلَا يُخْتَلَى خَلَاهُ فَقَالَ الْعَبَّاسُ يَا
رَسُولَ اللَّهِ إِلَّا الْإِذْخِرَ فَإِنَّهُ لَقَيْنَهُمْ وَلَبَّيْتَهُمْ
قَالَ إِلَّا الْإِذْخِرَ .

² Ovaj hadis nije direktno vezan za naslov poglavlja. Ibn-Hadžer smatra da bi povod njegovog citiranja na ovom mjestu mogao biti pronevjera Kurejšija i kršenje Ugovora na Hudejbiji, čija je posljedica bila oslobođenje Mekke. Inače, hadis je citiran i objašnjen u poglavlju *O hadžu*, Knjiga I, hadis br. 1349.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ بَدَءِ الْخَلْقِ

POČETAK STVARANJA

ŠTA SE PRENOSI U VEZI S RIJEČIMA
UZVIŠENOG ALLAHA: “ON JE TAJ KOJI
IZ NIČEGA STVARA I ON ĆE TO PONOVO
UČINITI, TO JE NJEMU LAHKO”¹

Rebi‘ b. Husejm i Hasan (Basri) su rekli: “Njemu
je sve lahko.”²

Oblik *hejnun* i *hejjinun* (lahko) isti je kao i oblici
lejnu i *lejjinun* (blag), *mejtun* i *mejjetun* (mrtav)
i *dajkun* i *dajjikun* (tijesan).

Efeajina znači: Pa zar smo malaksali prilikom
vašeg stvaranja?³

Lugub je umor.⁴

Etvaren (postepeno) znači: taj period i onaj period
(sjeme, ugrušak itd.). Prešao je svoj *tavr* znači da
je prekoračio svoju vrijednost.⁵

بَابُ مَا جَاءَ فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى
(وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ
وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ)

قَالَ الرَّبِيعُ بْنُ خُثَيْمٍ وَالْحَسَنُ كُلُّ عَلَيْهِ هَيْئٌ
هَيْئٌ وَهَيْئٌ مِثْلُ لَيْنٍ وَلَيْنٍ وَمَيِّتٍ وَمَيِّتٍ وَضَيْقٍ
وَضَيْقٍ (أَفْعَيْنَا) أَفَاعِيَا عَلَيْنَا حِينَ أَنْشَأَكُمْ
وَأَنْشَأَ خَلْقَكُمْ لُغُوبُ النَّصَبِ (أَطْوَارًا) طَوْرًا
كَذَا وَطَوْرًا كَذَا عَدَا طَوْرَهُ أَيْ قَدْرَهُ.

1 Prijevod ovog ajeta u cijelosti glasi: “On je taj koji iz ničega stvara i On će to ponovo učiniti, to je Njemu lahko; On je Uzvišen i na nebesima i na zemlji; On je Silan i Mudar.” (El-Rum, 27)

2 Ovo je komentar dvojice tabiina za riječ *ehvenu* (lahko), koja je u prethodnom ajetu spomenuta u obliku superlativa (najlakše). Međutim, Allahu je sve lahko, kao što su rekli ova dvojica tabiina. Ponovno proživljenje je lakše od prvobitnog stvaranja iz ničega, kad bi se to mjerilo ljudskim mogućnostima, ali u odnosu na Allaha, dželle šanuhu, to je sve lahko.

3 Buhari ovim aludira na jedan drugi ajet iz kojeg se vidi da je Allahu sve lahko, a prijevod tog ajeta glasi: “Pa zar smo prilikom prvog stvaranja malaksali?” “Ne, ali oni u ponovno stvaranje sumnjaju.” (Kaf, 15)

4 I ova riječ je spomenuta s istim ciljem, a nalazi se u ajetu: “Mi smo stvorili nebesa i zemlju i ono što je između njih – za šest dana i nije Nas ophrvao nikakav umor.” (Kaf: 38)

5 Ovim se ukazuje na postepeno stvaranje čovjeka i aludira na ajet: “On vas postepeno stvara.” (Nuh: 14)

3190. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir da mu je saopćio Sufjan od Džami'a b. Šeddada, on od Safvana b. Muhriza, a ovaj od Imrana b. Husajna, radijallahu anhu, koji je rekao: "Došla je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, grupa ljudi iz plemena Benu-Temim, te je on rekao:

- Potomci Temimovi, radujte se!
- Već si nas obradovao, pa daj nam – rekoše oni,¹ a njegovo lice se izmijeni (zbog žalosti za njima ili nemogućnosti da im da).

Potom su mu došli Jemenci te on reče:

- Stanovnici Jemena, primite vi radosnu vijest kad je nisu primili potomci Temimovi.
- Primamo je – rekoše oni.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, počeo pričati o početku stvaranja i Aršu, ali neko dođe i reče:

- Imrane, pobjegla ti je deva!
- Kamo sreće da nisam ustao!"

3191. PRIČAO NAM JE Umer b. Hafs b. Gijas, njemu pričao njegov otac, a ovom A'meš, kojem je prenio Džami' b. Šeddad, da mu je pričao Safvan b. Muhriz od Imrana b. Husajna, radijallahu anhu, koji je rekao: "Ušao sam kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a svoju devu sam bio privezao za vrata, kad mu dođoše neki ljudi iz Benu-Temima te on reče:

- Potomci Temimovi, primite radosnu vijest!
- Već si nas obradovao, pa daj nam – rekoše oni dva puta.

Potom su ušli neki ljudi iz Jemena (Eš'arije) te on reče:

- Primite radosnu vijest, o Jemenci, kad je nisu primili potomci Temimovi!
- Već smo primili, Allahov Poslaniče – rekoše oni i nastaviše:
- Došli smo ti da te pitamo o ovoj stvari (tj. postanku svijeta).

٣١٩٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ جَامِعِ بْنِ شَدَّادٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ مُحْرِزٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ جَاءَ نَفَرٌ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ يَا بَنِي تَمِيمٍ أَبَشِّرُوا قَالُوا بَشَّرْنَا فَأَعْطَانَا فَتَغَيَّرَ وَجْهُهُ فَجَاءَهُ أَهْلُ الْيَمَنِ فَقَالَ يَا أَهْلَ الْيَمَنِ اقْبُلُوا الْبُشْرَى إِذْ لَمْ يَقْبَلُهَا بَنُو تَمِيمٍ قَالُوا قَبَلْنَا فَأَخَذَ النَّبِيُّ ﷺ يُحَدِّثُ بَدْءَ الْخَلْقِ وَالْعَرْشِ فَجَاءَ رَجُلٌ فَقَالَ يَا عِمْرَانُ رَاحِلَتُكَ تَفَلَّتْ لِيَنِّي لَمْ أَقُمْ .

٣١٩١. حَدَّثَنَا عُمرُ بْنُ حَفْصٍ بْنُ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا جَامِعُ بْنُ شَدَّادٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ مُحْرِزٍ أَنَّهُ حَدَّثَهُ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ دَخَلْتُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ وَعَقَلْتُ نَاقَتِي بِالْبَابِ فَاتَاهُ نَاسٌ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ فَقَالَ اقْبُلُوا الْبُشْرَى يَا بَنِي تَمِيمٍ قَالُوا قَدْ بَشَّرْنَا فَأَعْطَانَا مَرَّتَيْنِ ثُمَّ دَخَلَ عَلَيْهِ نَاسٌ مِنْ أَهْلِ الْيَمَنِ فَقَالَ اقْبُلُوا الْبُشْرَى يَا أَهْلَ الْيَمَنِ إِذْ لَمْ يَقْبَلُهَا بَنُو تَمِيمٍ قَالُوا قَدْ قَبَلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالُوا جِئْنَاكَ نَسْأَلُكَ عَنْ هَذَا الْأَمْرِ قَالَ كَانَ اللَّهُ وَلَمْ يَكُنْ شَيْءٌ غَيْرُهُ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ وَكَتَبَ فِي الذِّكْرِ كُلِّ شَيْءٍ

¹ Ovakav grub odgovor dao je Akre' b. Habis, koji je u sebi imao tragove pustinjske surovosti, a inače je spadao u onu kategoriju ljudi kojima je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, davao imetak da bi pridobio njihova srca za islam.

- Allah je postojao, a ništa drugo osim Njega nije bilo – reče on – a Njegov Arš je bio na vodi (nakon stvaranja vode i Arša). U Levhi-mahfuzu je sve zapisano, i stvorio je nebesa i zemlju.
- Otišla ti je deva, Ibnul-Husajne, povika neko, i ja istrčah, kad li se ono fatamorgana već ukazala iza nje. A tako mi Allaha, draže bi mi bilo da sam je ostavio (i poslušao ovaj hadis do kraja).²

3192. Isa prenosi od Rekabe, on od Kajsa b. Muslima, a ovaj od Tarika b. Šihaba, koji je izjavio da je čuo Omera, radijallahu anhu, kako kaže:

- Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao je među nama (popeo se na minber) i izvijestio nas o početku stvaranja (rekavši sve što je bilo i što će biti) sve dok stanovnici Dženneta ne uđu na svoja mjesta, a stanovnici Džehennema na svoja mjesta. To je zapamtio onaj ko je zapamtio, a zaboravio onaj ko je zaboravio.³

3193. PRIČAO MI JE Abdullah b. Ebu-Šejbe od Ebu-Ahmeda, on od Sufjana, ovaj od Ebu-Zinada, a on od A'redža, da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, izjavio kako je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: Uzvišeni Allah kaže:

- Čovjek se pogrdno izrazio o Meni, a nije trebalo da se o Meni pogrdno izražava, i pripisao Mi laž, a nije imao na to pravo. Što se tiče njegovog pogrdnog izražavanja, to su njegove riječi da Ja imam dijete, a što se tiče njegovog pripisivanja laži, to su njegove riječi: "Neće me proživjeti kao što me je prvi put stvorio."⁴

وَخَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فَنَادَى مُنَادٍ ذَهَبَتْ نَاقَتُكَ يَا ابْنَ الْخُصَيْنِ فَانْطَلَقْتُ فَإِذَا هِيَ يَقْطَعُ دُونَهَا السَّرَابُ فَوَاللَّهِ لَوَدِدْتُ أَنِّي كُنْتُ تَرَكْتُهَا .

٣١٩٢. وَرَوَى عِيسَى عَنْ رَقِيبَةَ عَنْ قَيْسِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَامَ فِينَا النَّبِيُّ ﷺ مَقَامًا فَأَخْبَرَنَا عَنْ بَدْءِ الْخَلْقِ حَتَّى دَخَلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ مَنَازِلَهُمْ وَأَهْلُ النَّارِ مَنَازِلَهُمْ حَفِظَ ذَلِكَ مَنْ حَفِظَهُ وَنَسِيَ مَنْ نَسِيَهُ .

٣١٩٣. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ عَنْ أَبِي أَحْمَدَ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَرَأَاهُ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى يَشْتُمْنِي ابْنُ آدَمَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ أَنْ يَشْتُمْنِي وَيُكَذِّبْنِي وَمَا يَنْبَغِي لَهُ أَمَّا شَتْمُهُ فَقَوْلُهُ إِنَّ لِي وَلَدًا وَأَمَّا تَكْذِيبُهُ فَقَوْلُهُ لَيْسَ يُعِيدُنِي كَمَا بَدَأَنِي .

2 Ovo je nešto opširnija verzija istog hadisa prema kojem su prvo stvoreni voda i Arš, a zatim nebesa i zemlja. Ahmed i Tirmizi prenose hadis u kojem se kaže da je voda stvorena prije Arša, a oni također prenose hadis u kojem se kaže: "Prvo što je Allah stvorio je pero, a zatim je rekao: 'Piši' i ono je zapisalo sve što će se dogoditi do Sudnjeg dana." Dakle, kad je stvoreno pero, naređeno mu je da piše šta će biti poslije stvoreno.

3 Ovaj slučaj je objašnjen hadisom kojeg prenose Muslim i Ahmed od Ebu-Zejda el-Ensarije koji je rekao: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, s nama je klanjao sabah-namaz, a onda se popeo na minber i držao nam govor dok nije došlo podnevsko vrijeme. Zatim je sišao i s nama klanjao podne, a potom se popeo na minber i držao nam govor, onda je klanjao ikindiju (i govorio) dok nije sunce zašlo. Pričao nam je i o onom što je bilo i onom što će biti."

4 Ovo je hadisi-kudsi, što znači da su riječi hadisa Allahove, dželle šanuhu.

3194. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, a njemu prenio Mugire b. Abdur-Rahman Kureši od Ebu-Zinada, on od A'aredža, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kada je Allah odredio stvaranje zapisao je u svojoj Knjizi (Levhi-mahfuzu), a ona je kod Njega iznad Arša: “Moja milost je nadvladala Moju srdžbu.”¹

ŠTA JE DOŠLO U VEZI SA SEDAM ZEMALJA

i o riječima Uzvišenog Allaha: “Allah je sedam nebesa i isto toliko zemalja stvorio; Njegovo naređenje na sve se njih odnosi, a nek znate da je Allah kadar sve, i da Allah znanjem svojim sve obuhvata!”² “Tako mi svoda uzdignutog”, tj: Tako mi neba.³ Semkeha je njegov svod u kojem se nalaze živa bića.⁴ *El-hubuk* je uravnoteženost i ljepota tog svoda.⁵ *Ve ezinet*: čula je i poslušala.⁶ *Ve elkat*: izbaciti mrtve koji su u njoj i oslobodi se njih.⁷ *Tahaha*: učinio je ravnom.⁸ *Es-sahiretu*: lice zemlje na kojem su živa bića, ona koja spavaju i ona koja su budna.⁹

٣١٩٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا مُغِيرَةُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْقُرَشِيُّ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَمَّا قَضَى اللَّهُ الْخَلْقَ كَتَبَ فِي كِتَابِهِ فَهُوَ عِنْدَهُ فَوْقَ الْعَرْشِ إِنَّ رَحْمَتِي غَلَبَتْ غَضَبِي .

بَاب مَا جَاءَ فِي سَبْعِ أَرْضِينَ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا) (وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ) السَّمَاءُ (سَمَكَهَا) بِنَاءَهَا الْحُبْكُ اسْتَوَاؤُهَا وَحُسْنُهَا (وَأَذْنَتْ) سَمِعَتْ وَأَطَاعَتْ (وَأَلْقَتْ) أَخْرَجَتْ مَا فِيهَا مِنَ الْمَوْتَى وَتَحَلَّتْ عَنْهُمْ (طَحَاها) دَحَاها (بِالسَّاهِرَةِ) وَجْهُ الْأَرْضِ كَانَ فِيهَا الْحَيَوَانُ نَوْمُهُمْ وَسَهَرُهُمْ .

- 1 U pogledu odnosa milosti i srdžbe Et-Tajjiba kaže: “U prvenstvu milosti je znak da stvorenja imaju udio u njoj veći od udjela u srdžbi. Milost ih sustiže i bez zasluga, a srdžba ih sustiže samo po zaslugi. Milost obuhvata osobu još dok je u utrobi majke, pa dok je dojenče, zatim dijete i dječak, prije nego što išta od ibadeta uradi, a srdžba ga stiže tek nakon njegovog grijeha.”
- 2 Ovo je posljednji ajet sure Et-Talak i jedini kur’anski ajet koji govori o sedam zemalja, ali kao što se vidi ne kaže se izravno sedam zemalja, nego se kaže: “Allah je sedam nebesa i isto toliko zemalja stvorio.” U smislu ovog ajeta, Ahmed i Tirmizi prenose od Ebu-Hurejre da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Između svakog neba je pet stotina godina, a i svod svakog neba je toliko. Između svake zemlje je pet stotina godina.”
- 3 “Tako mi svoda uzdignutog.” (Et-Tur, 15) Ibn-Ebi-Hatim je zabilježio od Mudžahida da to znači “Tako mi neba.”
- 4 Ovaj termin je uzet iz ajeta: “Svod njegov je visoko digao i usavršio” (En-Nazi‘at: 28), a Buhari je za komentar ove riječi odabrao mišljenje Ibn-Abbasa, koje je također zabilježio Ibn-Ebu-Hatim.
- 5 Ovo je isto tako komentar Ibn-Abbasa za riječ hubuk iz ajeta: “Tako mi neba punog zvjezdanih puteva.” (Ez-Zarijat: 7)
- 6 I ovo je komentar Ibn-Abbasa za riječ ezinet u ajetu: “I poslušaj svoga Gospodara, a ona će to dužna biti.” (El-Inšikak: 2)
- 7 To je komentar sljedećih ajeta: “I kad se Zemlja rastegne i izbaciti ono što je u njoj i potpuno se isprazni.” (El-Inšikak: 3,4)
- 8 Ovo je Mudžahidov komentar riječi tahaha iz ajeta: “Tako mi Zemlje i Onog koji je ravnom učini.” (Eš-Šems, 6)
- 9 To je komentar Ikrimov za ajet: “I evo njih na Zemlji.” (En-Nazi‘at: 14) Kao što se vidi, Buhari je ovdje naveo

3195. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu saopćio Ibn-Ulejje od Alija b. Mubareka, kome je pričao Jahja b. Ebu-Kesir od Muhammeda b. Ibrahima b. Harisa, a ovaj od Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana, koji je imao spor s nekim ljudima u pogledu zemlje, došao Aiši i spomenuo joj to, a ona rekla:

– Ebu-Seleme, kloni se zemlje, jer je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko nepravедno uzme koliko pedalj (zemlje), ona će mu se objesiti na vrat od svih sedam zemalja.”

3196. PRIČAO NAM JE Bišr b. Muhammed, njega izvijestio Abdullah od Musaa b. Ukbe, ovaj od Salima, a on od svog oca, koji je izjavio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko uzme dio tuđe zemlje na koji nije imao pravo, propast će s njom na Sudnjem danu kroz svih sedam zemalja.”

3197. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Abdul-Vehab, a ovom Ejjub od Muhammeda b. Sirina, on od Ibn-Ebi-Bekra, a ovaj od Ebu-Bekra, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Vrijeme se vratilo na oblik koji je imalo onog dana kad je Allah stvorio nebesa i zemlju. Godina ima dvanaest mjeseci, od kojih su četiri sveta, tri uzastopna: zul-ka‘de, zul-hidždže i muharrem, te redžeb (plema) Mudara, koji je između džumade i ša‘bana.”¹⁰

٣١٩٥. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُثَيْمٍ عَنْ عَلِيٍّ بْنِ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَكَانَتْ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَنَاسٍ خُصُومَةٌ فِي أَرْضٍ فَدَخَلَ عَلَى عَائِشَةَ فَذَكَرَ لَهَا ذَلِكَ فَقَالَتْ يَا أَبَا سَلَمَةَ اجْتَنِبِ الْأَرْضَ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ ظَلَمَ قِيدَ شِبْرٍ طَوَّقَهُ مِنْ سَبْعِ أَرْضِينَ .

٣١٩٦. حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ أَخَذَ شَيْئًا مِنَ الْأَرْضِ بِغَيْرِ حَقِّهِ خُسِفَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَى سَبْعِ أَرْضِينَ .

٣١٩٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ ابْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الزَّمَانُ قَدْ اسْتَدَارَ كَهَيْئَتِهِ يَوْمَ خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ السَّنَةُ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ثَلَاثَةٌ مُتَوَالِيَاتٌ ذُو الْقَعْدَةِ وَذُو الْحِجَّةِ وَالْمُحَرَّمُ وَرَجَبُ مُضَرَ الَّذِي بَيْنَ جُمَادَى وَشَعْبَانَ .

i objasnio nekoliko termina koji se nalaze u ajetima koji govore o Zemlji, što predstavlja uvod u poglavlje o sedam zemalja.

¹⁰ Mjesec redžeb je ovdje pripisan plemenu Mudar, jer je ono čuvalo njegovu svetost više nego ostali Arapi iako su ga svi Arapi smatrali svetima i iako su poštovali njegovu svetost.

Vrijeme se vratilo – znači da se vrijeme vratilo u pogledu podjele na godine i mjesce u prvobitno stanje u kojem ga je Allah stvorio. Naime, Arapi su odgađali mjesec muharrem do safera kako bi mogli u njemu ratovati. Radili su to svake druge godine, pa se muharrem tako premještao od mjeseca do mjeseca dok nije obišao svih dvanaest mjeseci, i one godine kad je ovaj hadis izgovoren mjesec muharrem se vratio na svoje prvobitno mjesto.

3198. PRIČAO MI JE Ubejd b. Isma'il, njemu Ebu-Usame od Hišama, on od svog oca, a ovaj od Seida b. Zejda b. Amra b. Nufejla, da ga je Erva kod Mervana optužila za posjed koji je, po njenom mišljenju, on okrnjio, te je Seid rekao: "Zar da ja okrnjim nešto od njenog posjeda, a ja svjedočim da sam čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

"Ko nepravедno uzme pedalj (tuđe) zemlje, ona će mu se na Sudnjem danu objesiti na vrat od svih sedam zemalja."¹

Ibn-Ebu-Zinad je prenio od Hišama, a ovaj od svog oca, koji je kazao da mu je Seid b. Zejd rekao: "Ušao sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem..."²

٣١٩٨. حَدَّثَنِي عُيَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدِ ابْنِ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ أَنَّهُ خَاصَمْتُهُ أَرْوَى فِي حَقِّ زَعَمَتِ أَنَّهُ انْتَقَصَهُ لَهَا إِلَى مَرْوَانَ فَقَالَ سَعِيدٌ أَنَا أَنْتَقِصُ مِنْ حَقِّهَا شَيْئًا أَشْهَدُ لَسَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ مَنْ أَخَذَ شِبْرًا مِنَ الْأَرْضِ ظُلْمًا فَإِنَّهُ يُطَوَّقُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ سَبْعِ أَرْضِينَ قَالَ ابْنُ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ لِي سَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ دَخَلْتُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ .

O ZVIJEZDAMA

Katade u vezi s ajetom: "Mi smo vama najbliže nebo sjajnim zvijezdama ukrasili" kaže: "Ove zvijezde je Allah stvorio radi tri (stvari): učinio ih je nebeskim ukrasom, da vatra iz njih pogađa šejtane i da budu znakovi po kojima će se ljudi orijentisati. Ko u vezi s njima rekne nešto drugo, taj je pogriješio, upropastio svoju šansu i preuzeo na sebe ono što ne zna."³

بَاب فِي النُّجُومِ

وَقَالَ قَتَادَةُ (وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ) خَلَقَ هَذِهِ النُّجُومَ لِثَلَاثٍ جَعَلَهَا زِينَةً لِلسَّمَاءِ وَرُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ وَعَلَامَاتٍ يُهْتَدَى بِهَا فَمَنْ تَأَوَّلَ فِيهَا بغيرِ ذَلِكَ أَخْطَأَ وَأَضَاعَ نَصِيحَهُ وَتَكَلَّفَ مَا لَا عِلْمَ لَهُ بِهِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ

- 1 Seid b. Zejd je jedan od Ašere-i mubešere, deseterice obradovanih Džennetom. Njega je Erva bint Uvej optužila kod Mervana b. Hakema, namjesnika Medine, da je on prisvojio dio njene zemlje. Seid je to negirao upozorivši prisustne da je on čuo od Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, kakva kazna čeka onog ko prisvoji i najmanji dio tuđe zemlje. No i pored toga, on joj je poklonio sporni dio uzviknuvši: "Allahu, ako ona laže, oslijepi je i učini da joj kabur bude u njenoj kući." Allah je dao da se obistini Seidova tvrdnja time što je učinio da Erva oslijepi pred smrt i da poslije toga padne u svoj bunar i tako umre. Prenosi se također da je na spomenutu zemlju naišla bujica i skinula s nje nanose te su se pokazale granične oznake na osnovu kojih se vidjelo da Seid nije bio ništa prisvojio od nje. Seid je otišao Mervanu i doveo ga s nekolicinom ljudi da se uvjere da je on bio u pravu i da nije ničije ništa prisvajao.
- 2 Ovaj drugi sened hadisa Buhari je naveo s ciljem da dokaže da je Urve lično čuo ovaj hadis od Seida b. Zejda.
- 3 Spomenuti ajet u cijelosti glasi: "Mi smo vama najbliže nebo sjajnim zvijezdama ukrasili i učinili da vatra iz njih pogađa šejtane, za koje smo patnju u ognju pripemili." (El-Mulk: 5)
Inače, komentar ovog ajeta od Katade je zabilježio Abd b. Humejd, a u nastavku tog komentara se kaže: "Neki ljudi koji ne poznaju Allahovu odredbu izmislili su vraćanje na osnovu zvijezda: Ko zasađi u toj i toj zvijezdi bit će tako, a ko putuje u toj i toj zvijezdi bit će tako. Međutim, u svakoj zvijezdi se rodi i visoki i niski, i crveni i bijeli, i lijepi i ružni a te zvijezde, životinje i ptice ne znaju ništa od ove tajne."

Ibn-Abbas je rekao: “*Hešimen* je izmijenjen, *el-ebbu* je ono što jede stoka, *el-enam* su stvorenja, *berzah* je brana”⁴

A Mudžahid je kazao: *Elfafen* znači – isprepleten, *el-gulbu* – isprepleten, *firašen* – postelja, poput Njegovih riječi: “A na Zemlji ćete boraviti”, *nekida*: malo.”⁵

ZNAČENJE AJETA “SUNCE I MJESEC UTVRĐENIM PUTANJAMA PLOVE”⁶

Mudžahid kaže: “To je kao kruženje mlina”, dok neki drugi kažu da to znači – “Sračunato i u fazama koje ne prekoračuju.” *Husban* je množina od *hisaba* – računanje, kao što je *šihab* – plamen i *šuhban* – plamenovi. *Duhaha* znači – njegovo svjetlo.⁷ *En tudrikel-kamere* znači – svjetlo jednog od njih ne prkriva svjetlo drugog, niti im to treba. *Sabikun-nehar*: njih dvoje se brzo prate.⁸ *Neslehu* znači: vadimo jedno od njih iz drugoga i činimo da se svako od njih kreće.⁹ *Vahijetun*: labavo, njegova labavost je njegova napuklina.¹⁰

Erdžauha: njegovi krajevi, ono što se ne rascijepi

(هَشِيمًا) مُتَغَيِّرًا وَالْأَبُّ مَا يَأْكُلُ الْأَنْعَامُ وَالْأَنَامُ الْخَلْقُ (بَرَزَخُ) حَاجِبٌ وَقَالَ مُجَاهِدٌ (أَلْفَا) مُلْتَفَّةٌ وَالْغُلْبُ الْمُلْتَفَّةُ (فِرَاشًا) مِهَادًا كَقَوْلِهِ (وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ) (نَكِدًا) قَلِيلًا.

بَابُ صِفَةِ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ (بِحُسْبَانٍ)

قَالَ مُجَاهِدٌ كَحُسْبَانِ الرَّحَى وَقَالَ غَيْرُهُ بِحِسَابٍ وَمَنَازِلَ لَا يَعْدُونَهَا حُسْبَانُ جَمَاعَةِ حِسَابٍ مِثْلُ شَهَابٍ وَشُهْبَانٍ (ضَحَاها) ضَوْءُهَا (أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ) لَا يَسْتُرُ ضَوْءُ أَحَدِهِمَا ضَوْءَ الْآخَرِ وَلَا يَنْبَغِي لَهَا ذَلِكَ (سَابِقُ النَّهَارِ) يَتَطَالَبَانِ حَيْثُ يَنْسَلِخُ (نُخْرِجُ أَحَدَهُمَا مِنَ الْآخِرِ وَنُجْرِي كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا) (وَاهِيَةً) وَهِيَهَا تَشَقُّقُهَا (أَرْجَائِهَا) مَا لَمْ يَنْشَقَّ مِنْهَا فَهُمْ عَلَى حَافَتَيْهَا

4 Buhari u ovom poglavlju nije naveo nijedan hadis, ali je naveo komentar na neke riječi koje se nalaze u sljedećim ajetima: “Navedi im kao primjer da je život na ovom svijetu kao bilje, koje i poslije natapanja vodom, koju Mi s neba spuštamo, postaje postepeno suho i vjetrovi ga raznesu. A Allah sve može” (El-Kehf, 45), “i voće i pića.” (Abese, 31) “A zemlju je za stvorenja razasuo.” (Er-Rahman, 10) “Između njih je pregrada i oni se ne miješaju.” (Er-Rahman, 20)

5 Osim Ibn-Abbasovih komentara, Buhari je u ovom poglavlju za pojedine kur’anske riječi naveo komentare i nekih drugih mufesira. Tako je naveo komentar Mudžahida riječi *elfafen* iz ajeta: “I bašće guste” (En-Nebe, 16), zatim riječi *gulben* iz ajeta: “I bašće guste.” (Abese: 30) Riječ *firašen* uzeta je iz ajeta: “Koji vam je Zemlju učinio posteljom, a nebo zdanjem” (El-Bekare, 22) i upoređena je s ajetom: “Izlazite” – reče On – “jedni drugima bit ćete neprijatelji! Na Zemlji ćete boraviti i do smrti ostati.” (El-A’raf, 24) Riječ *nekida* uzeta je iz ajeta: “U plodnom predjelu raste bilje.” (El-A’raf, 58)

6 “Sunce i Mjesec utvrđenim putanjama plove.” (Er-Rahman, 5) Buhari je ovaj ajet uzeo za naslov poglavlja, a potom naveo mišljenje Mudžahida b. Abbasa o značenju riječi *bi-husban*.

7 Riječ *duhaha* je iz ajeta: “Tako mi Sunca i svjetla njegova” (Eš-Šems, 1), a Buhari je spomenuo ovu riječ, kao i sljedeće riječi u uvodu ovog poglavlja, jer se one nalaze u ajetima koji su tematski vezani za ovo poglavlje.

8 Ovi termini se nalaze u ajetu: “Niti Sunce može Mjesec dostići, niti noć dan preteći, svi oni u svemiru plove” (Ja-Sin, 40), a spomenuti komentar je Mudžahidov, kako to prenosi Ferjabi u svom tefsiru.

9 Spomenuti termin je uzet iz ajeta: “I noć im je dokaz: Mi uklanjamo dnevnu svjetlost i oni ostaju u mraku.” (Ja-Sin, 37)

10 Riječ *vahijetun* nalazi se u ajetu: “I nebo će se razdvojiti – tada će labavo biti.” (El-Hakkah, 16)

od njega, pa je on (melek) na dva kraja neba, kao što se kaže: “Na ivicama bunara.”¹

Agtashe i *dženne* znači: potamniti.²

Hasan je rekao: “Kuvviret” – savit će se tako da mu nestane svjetla.³

Vellejli ve ma vesek: I noći i onim što ona tamom obavije, tj. sakupi od životinja. *Itteseka* znači: poravnati se.⁴

Buredžen: stanice Sunca i Mjeseca.⁵

El-harir: vrući vjetar, koji je u toku dana sa Suncem, dok Ibn-Abbas kaže; “Vrući vjetar je u noći, a *semum* (vatra užarena) je u danu.”⁶

Kaže se *julidžu*, tj: smjenjuje.⁷

Velidžen je sve što se uvede u nešto drugo.⁸

كَقَوْلِكَ عَلَى أَرْجَاءِ الْبَيْرِ (أَغْطَشَ) وَ (جَنَّ)
أَظْلَمَ وَقَالَ الْحَسَنُ (كُوِّرَتْ) تَكْوِيرٌ حَتَّى
يَذْهَبَ ضَوْؤُهَا (وَاللَّيْلِ وَمَا وَسَقَ) جَمَعَ مِنْ
دَابَّةٍ (أَتَسَقَ) اسْتَوَى (بُرُوجًا) مَنَازِلَ الشَّمْسِ
وَالْقَمَرِ (الْحُرُورُ) بِالنَّهَارِ مَعَ الشَّمْسِ وَقَالَ
ابْنُ عَبَّاسٍ وَرُؤْيَا الْحُرُورُ بِاللَّيْلِ وَالسَّمُومُ
بِالنَّهَارِ يُقَالُ (يُولِجُ) يُكْوَرُ (وَلَيْجَةً)
كُلُّ شَيْءٍ أَدْخَلْتَهُ فِي شَيْءٍ .

- 1 U sljedećem ajetu iste sure stoji riječ *erdžauha*: “I meleki će na krajevima njegovim stajati, a prijesto Gospodara tvoga će toga dana iznad njih osmerica držati.” (El-Hakkah, 17)
- 2 *Agtashe*, prema Katadu, znači potamniti, a ta riječ se nalazi u ajetu: “Noći njegove je mračnim, a dane svijetlim učinio.” (En-Nazi‘at, 29)
- 3 Ovo je komentar Hasana Basrija za kur’anski ajet: “Kada Sunce sjaj izgubi.” (Et-Tekvir, 1) Tekvir znači gubljenje sjaja.
- 4 I ovo je komentar Hasana Basrija, a ti termini se nalaze u ajetima: “Kunem se rumenilom večernjim i noći i onim što ona tamom obavije i Mjesecom putnim.” (El-Inšikak, 16-18)
- 5 Riječ *burudžen* nalazi se u ajetu: “Neka je uzvišen Onaj koji je na nebu sazviježđa stvorio i u njima dao Svjetiljku i Mjesec koji sja.” (El-Furkan, 61) Buhari je ovu riječ objasnio kao stanice Sunca i Mjeseca, a Mudžahid kaže da su to zvijezde, dok neki kažu da su to nebeski dvorci.
- 6 Sudī smatra da se pod pojmom *ez-zill* misli na Džennet, a *el-harur* na Džehennem. Riječ *el-haruru* spominje se u sljedećima ajetima: “A još prije smo stvorili džine od vatre užarene.” (El-Hidžr, 27) “Pa nam je Allah milost darovao i od patnje u ognju nas sačuvao.” (Et-Tur, 27) “Oni će biti u vatri užarenoj i vodi ključaloj.” (El-Vaki‘a, 42)
- 7 Riječ *julidžu* nalazi se u ajetu: “Eto tako! A Allah smjenjuje noć danom, a dan noću, i Allah je onaj koji sve čuje i sve vidi.” (El-Hadž, 61)
- 8 Buhari je za riječ *velidžeh* odabrao komentar Ibn-Kutejbe, a spomenuo ju je ovdje jer je ona od istog korijena kao i riječ *julidžu*. Riječ *velidžeh* se inače spominje u ajetu: “Zar mislite da ćete biti ostavljeni a da Allah ne ukaže na one među vama koji se bore i koji, umjesto Allaha i Poslanika Njegovog i vjernika, nisu uzeli nikog za prisna prijatelja? A Allah dobro zna ono što radite.” (Et-Tevbe, 16)

3199. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, da mu je prenio Sufjan od A'meša, on od Ibrahima Tejmija, ovaj od svoga oca, a on opet od Ebu-Zerra, radijallahu anhu, koji je izjavio da mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kad je sunce zašlo, rekao:

– Znaš li kud ono ide?

– Allah i Njegov Poslanik to najbolje znaju – rekao sam, a on nastavi:

– Ono ide da učini sedždu ispod Arša, a zatim traži dozvolu (za ponovno kruženje), pa mu se dozvoli, a uskoro će doći vrijeme kad će ono učiniti sedždu i zatražiti dozvolu (za ponovno kruženje), ali mu se neće dozvoliti, nego će mu se reći: Vрати se odakle si i došlo, te će se ono pojaviti sa zapada. To su riječi Uzvišenog: “I Sunce se kreće do svoje određene granice, to je odredba Silnog i Sveznajućeg.”⁹

3200. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Abdul-Aziz b. Muhtar, a ovom Abdullah Danadž, rekavši da mu je prenio Ebu-Seleme b. Abdur-Rahman od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Sunce i Mjesec će biti smotani na Sudnjem danu.”¹⁰

3201. PRIČAO NAM JE Jahja b. Sulejman rekavši da mu je pričao Ibn-Vehb i kazao da mu je saopćio Amr, kako mu je pričao Abdur-Rahman b. Kasim od svoga oca, a ovaj od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhu, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem rekao:

٣١٩٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِأَبِي ذَرٍّ حِينَ غَرَبَتِ الشَّمْسُ أَتَدْرِي أَيْنَ تَذْهَبُ قُلْتُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ فَإِنَّمَا تَذْهَبُ حَتَّى تَسْجُدَ تَحْتَ الْعَرْشِ فَتَسْتَأْذِنَ فَيُؤْذَنُ لَهَا وَيُوشِكُ أَنْ تَسْجُدَ فَلَا يَقْبَلُ مِنْهَا وَتَسْتَأْذِنَ فَلَا يُؤْذَنُ لَهَا يُقَالُ لَهَا ارْجِعِي مِنْ حَيْثُ جِئْتِ فَتَطْلُعُ مِنْ مَغْرِبِهَا فَذَلِكَ قَوْلُهُ تَعَالَى (وَالشَّمْسُ تَحْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ) .

٣٢٠٠. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ الْمُخْتَارِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ الدَّانَاجُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ مُكَوَّرَانِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

٣٢٠١. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ كَانَ يُخْبِرُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ

9 Eto tako je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, objasnio značenje 38. ajeta sure Ja-Sin. Ajni smatra da je cilj pripisivanja sedžde Sunca poređenje njegovog zalaska s onim koji čini sedždu, dok neki pretpostavljaju da se sedžda odnosi na meleke koji vode brigu o Suncu. Međutim, nema potrebe pribjegavanju metafori jer je Allahova svemoć neograničena, i On je odredio da Mu i živa i neživa bića čine sedždu, a sam način sedžde pojedinih bića na nebesima i onih na zemlji Allahu čini sedždu, a i Sunce i Mjesec, i zvijezde, i planine, i drveće, i životinje, i mnogi ljudi, a mnogi i kaznu zaslužuju, a koga Allah ponizi, niko ga ne može poštovanim učiniti: “Allah ono što hoće radi.” (El-Hadž: 18)

10 O tome da će Sunce smotano biti govori se u suri Et-Tekvir.

“Pomračenje Sunca i Mjeseca ne nastupa zbog smrti nekoga, niti zbog nečijeg života (rođenje), nego su to dva Allahova znaka, pa kad ih ugledate, klanjajte (određeni namaz).”

3202. PRIČAO NAM JE Isma'il b. Ebi-Uvejs, rekavši da mu je prenio Malik od Zejda b. Eslema, on od Ataa b. Jesara, a ovaj od Abdullaha b. Abbasa, radijallahu anhum, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Sunce i Mjesec su dva Allahova znaka! Njihova pomračenja ne dolaze zbog nečije smrti niti života. Kad god to vidite, spominjite Allaha.”

3203. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs od Ukajla, a ovaj od Ibn-Šihaba, koji je rekao da ga je Urve obavijestio kako mu je Aiša, radijallahu anha, saopćila da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na dan pomračenja Sunca ustao, izgovorio početni tekbir i dugo učio Kur'an, zatim se pregeao na ruku i na ruku dugo ostao, a potom digao glavu i izgovorio: “Semi'allahu limen hamideh”, zadržao se u tom položaju učeći podugo, ali nešto kraće od prvog učenja, ponovno učinio ruku zadržavši se dugo, ali nešto kraće od prvog ruku'a, i učinio sedždu zadržavši se dugo. Isto je tako postupio i na drugom rekatu, a zatim predao selam. Sunce se već pokazalo. Potom je držao svijetu hutbu i o pomračenju Sunca i Mjeseca rekao: “To su dva Allahova znaka. Do njihova pomračenja ne dolazi zbog nečije smrti, niti nečijeg života. Kada ih takve ugledate, potražite utočište u namazu.”

لَا يَخْسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلَا لِحَيَاتِهِ وَلَكِنَّهُمَا آيَاتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ فَإِذَا رَأَيْتُمُوهُمَا فَصَلُّوا .

٣٢٠٢. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ آيَاتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَا يَخْسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلَا لِحَيَاتِهِ فَإِذَا رَأَيْتُمْ ذَلِكَ فَادْكُرُوا اللَّهَ .

٣٢٠٣. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ خَسَفَتِ الشَّمْسُ قَامَ فَكَبَّرَ وَقَرَأَ قِرَاءَةً طَوِيلَةً ثُمَّ رَكَعَ رُكُوعًا طَوِيلًا ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ وَقَامَ كَمَا هُوَ فَقَرَأَ قِرَاءَةً طَوِيلَةً وَهِيَ أَدْنَى مِنَ الْقِرَاءَةِ الْأُولَى ثُمَّ رَكَعَ رُكُوعًا طَوِيلًا وَهِيَ أَدْنَى مِنَ الرُّكُوعَةِ الْأُولَى ثُمَّ سَجَدَ سُجُودًا طَوِيلًا ثُمَّ فَعَلَ فِي الرُّكُوعَةِ الْآخِرَةِ مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ سَلَّمَ وَقَدْ تَجَلَّتِ الشَّمْسُ فَخَطَبَ النَّاسَ فَقَالَ فِي كُسُوفِ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ إِنَّهُمَا آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَا يَخْسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلَا لِحَيَاتِهِ فَإِذَا رَأَيْتُمُوهُمَا فَافْرَعُوا إِلَى الصَّلَاةِ .

3204. PRIČAO MI JE Muhammed b. Musenna, njemu Jahja prenoseći od Isma'ila, a ovom Kajs prenoseći od Ebu-Mes'uda, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Do pomračenja Sunca i Mjeseca ne dolazi zbog nečije smrti, niti nečijeg života, nego su to dva Allahova znaka, i kad to primijetite, klanjajte.”¹

O RIJEČIMA UZVIŠENOG: “I ON ŠALJE
VJETROVE KAO RADOSNU VIJEST,
KAO PRETHODNICU MILOSTI SVOJE”²

Kasifen: žestok, onaj koji sve lomi.³

Levakiha znači: *melakih*, oplođivači, a to je množina riječi *mulkihatun*.⁴

I'sarun: orkan, olujni vjetar koji puše od zemlje prema nebu, kao vatreni stup.⁵

Sirrun: hladnoća, žestoka studen.⁶

Nušuren znači: razasuti.⁷

٣٢٠٤. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنِي قَيْسٌ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَا يَنْكَسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلَا لِحَيَاتِهِ وَلَكِنَّهُمَا آيَاتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ فَإِذَا رَأَيْتُمُوهَا فَصَلُّوا .

بَابُ مَا جَاءَ فِي قَوْلِهِ (وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيَّاحَ نُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ)

(قَاصِفًا) تَقْصِفُ كُلَّ شَيْءٍ (لَوَاقِحَ) مَلَاقِحَ مُلْقِحَةً (إِعْصَارًا) رِيحٌ عَاصِفٌ تَهْبُ مِنْ الْأَرْضِ إِلَى السَّمَاءِ كَعَمُودٍ فِيهِ نَارٌ (صِرٌّ) بَرْدٌ (نُشْرًا) مُتَفَرِّقَةٌ .

1 Ovi hadisi su navedeni i objašnjeni u poglavlju *Klanjanje namaza prilikom pomračenja Sunca*, Knjiga I, hadis br. 1041.

2 Autor je u uvodu ovog poglavlja naveo i objasnio nekoliko termina koji se nalaze u ajetima gdje se spominju vjetrovi, a za naslov poglavlja uzeo je ajet koji u cijelosti glasi: “I On šalje vjetrove kao radosnu vijest, kao prethodnicu milosti svoje: Mi s neba čistu vodu spuštamo.” (El-Furkan: 48)

3 Riječ *kasifen* nalazi se u ajetu: “Ili, zar ste sigurni da vas On drugi put neće na more izvesti i buru na vas poslati i potopiti vas zbog toga što ste bili nezahvalni? Tada ne biste nikoga našli ko bi Nas zbog vas na odgovornost pozvao.” (El-Isra: 69)

4 Ternim *levakiha* uzet je iz ajeta: “Mi šaljem vjetrove da oplođuju, a iz neba spuštamo kišu da imate šta piti – vi time ne možete raspolagati.” (El-Hidžr: 22) Buhari je ovdje odabrao mišljenje Ebu-Ubejda u pogledu značenja riječi *levakih*, dok drugi smatraju da je *levakih* množina od riječi *lahikhatun*. Abdullah b. Omer, želeći objasniti nekoliko kur'anskih termina koji se odnose na razne oblike vjetrova, kaže: “Vjetrova ima osam vrsta: četiri vjetra azaba i četiri vjetra milosti. Vjetrovi milostu su: *naširat*, *zarijat*, *murselat* i *mubešširat*, a vjetrovi azaba su: *asif* i *kasif* na moru, i *sarsar* i *akim* na kopnu.”

5 Ovo je komentar Ebu-Ubejda za riječ *i'sarun* koja se nalazi u ajetu: “Kome bi od vas bilo drago da posjeduje bašću punu palmi i vinove loze kroz koju teku rijeke i u kojoj ima svakovakih plodova, a da je ostario i da ima nejaku djecu, a da onda naiđe vatrena oluja preko nje i ona izgori? Tako vam Allah objašnjava dokaze da biste razmislili.” (El-Bekare: 266)

6 Riječ *sirrun* nalazi se u ajetu: “Ono što u životu na ovom svijetu udijele slično je usjevu onih koji su se prema sebi ogriješili, koji vjetar pun leda pogodi, i uništi ga. Ne čini njima Allah nepravdu oni je sami sebi čine.” (Ali-Imran: 117)

7 Riječ *nušuren* nalazi se u ajetu spomenutom u naslovu poglavlja. Međutim, po Asimovom kiraetu, kojim su pisani naši Mushafi, umjesto *nušren* kaže se *bušren* u oba ajeta u kojima je spomenuta ova riječ. (El-A'raf: 57 i El-Furkan: 48)

3205. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu'be, koji prenosi od Hakema, on od Mudžahida, a ovaj od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Pomognutsamjutarnjimpovjetarcem(istočnjakom), a narod Ad upropašten je zapadnjakom."¹

3206. PRIČAO NAM JE Meki b. Ibrahim, njemu Ibn-Džurejdž, koji prenosi od Ataa, a on od Aiše, radijallahu anha, koja je rekla:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, imao je običaj, kad vidi oblak na nebu, pođe naprijed i nazad, uđe i iziđe, da mu se lice mijenja, a kada bi pala kiša, smirio bi se. Aiša ga je upoznala s tim te je on rekao:

"Ja ne znam da to ne bi bilo kao što je rekao jedan narod:

I kad ugledaše oblak na obzorju, koji se prema dolinama njihovim kretao..."²

٣٢٠٥. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ نَصَرْتُ بِالصَّبَا وَأُهْلِكَتْ عَادٌ بِالدَّبُورِ .

٣٢٠٦. حَدَّثَنَا مَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا رَأَى مَخِيلَةً فِي السَّمَاءِ أَقْبَلَ وَأَذْبَرَ وَدَخَلَ وَخَرَجَ وَتَغَيَّرَ وَجْهُهُ فَإِذَا أَمْطَرَتِ السَّمَاءُ سُرِّيَ عَنْهُ فَعَرَفَتْهُ عَائِشَةُ ذَلِكَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَا أَذْرِي لَعَلَّهُ كَمَا قَالَ قَوْمٌ (فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُسْتَقْبِلَ أَوْدِيَّتِهِمْ) .

¹ Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, i muslimani potpomognuti su vjetrom istočnjakom, prilikom Bitke na Hendeku.

Bio je to studen, jak, a s kišom pomiješan vjetar, koji je preko noći pogasio vatre neprijatelja, počupao kolje šatora, a same šatore dijelom poderao, a dijelom preko brda odnio zajedno s hranom i ostalom ratnom opremom. Na ovaj istočnjak aludira se u ajetu: "O vjernici, sjetite se Allahove milosti prema vama, kad su do vas vojske došle, pa smo Mi protiv njih vjetar poslali, i vojske koje vi niste vidjeli, a Allah dobro vidi šta vi radite." (El-Ahzab: 9)

Ad narod stanovaše u području Ahkafa pa sve do Hadremevta. Poslat im je Hud pejgamber, ali mu se, kako historičari navode, odazvalo nešto oko 4.000 osoba. Zbog njihovih opaćina i neposlušnosti Allah ih je uništio orkanom "zapadnjakom", koji je puhao neprestano sedam noći i osam dana. Hud i njegovi sljedbenici pravovremeno su se sklonili i spasili propasti.

² Prijevod spomenutog ajeta u cijelosti glasi: "I kad ugledaše oblak na obzorju, koji se prema dolinama njihovim kretao, povikaše: 'Ovaj oblak nam kišu donosi!'" "Ne, to je ono što ste požurivali: vjetar koji vam bolnu patnju nosi." (El-Ahkaf: 24)

SPOMINJANJE MELEKA

Enes je rekao da je Abdullah b. Selam rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Džibril, sallallahu alejhi ve sellem, (jedini) je od meleka koji je neprijatelj Jevrejima.”³

Ibn-Abbas je u vezi s ajetom: “Mi smo u redove poredani”, rekao: “To su meleki.”⁴

3207. PRIČAO NAM JE Hudbe b. Halid, a njemu Hemmam, koji prenosi od Katade, a rekao mi je i Halifa da mu je pričao Jezid b. Zurej‘, a njemu Seid i Hišam, koji su rekli da im je pričao Katade, njemu Enes b. Malik od Malika b. Sa’sa’a, radijallahu anhu, koji je izjavio, da je Vjerovjesnik rekao:

“Dok sam bio pored Ka’be (u stanju) između sna i jave” – i spomenuo je da je bio između dva čovjeka – “donesen mi je zlatni legen napunjen mudrošću i vjerovanjem, te sam rasporen od grla do mehkih dijelova trbuha, a zatim mi je ispran stomak zemzem-vodom, pa onda napunjen mudrošću i vjerovanjem. Dovedena mi je bijela životinja, manja od mazge a veća od magarca, (zove se) Burak. Krenuo sam s Džibrilom dok nismo došli do najbližeg neba.”

- Ko je to? – upitano je, a on je odgovorio:
- Džibril.
- Ko je s tobom? – upitano je, pa je rečeno:
- Muhammed.
- Zar mu je već upućeno poslanstvo? – rečeno je.
- Da – odgovori on.
- Dobro došao! Divan li je to dolazak! – rečeno je.

بَابُ ذِكْرِ الْمَلَائِكَةِ

وَقَالَ أَنَسٌ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ لِلنَّبِيِّ ﷺ إِنَّ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَدُوُّ الْيَهُودِ مِنَ الْمَلَائِكَةِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ (لَنَحْنُ الصَّافُونَ) الْمَلَائِكَةُ.

٣٢٠٧. حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ ح وَ قَالَ لِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ وَهَشَامٌ قَالَا حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا أَنَسُ ابْنُ مَالِكٍ عَنْ مَالِكٍ بْنِ صَعْصَعَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ بَيْنَا أَنَا عِنْدَ الْبَيْتِ بَيْنَ النَّائِمِ وَالْيَقْظَانِ وَذَكَرَ يَعْنِي رَجُلًا بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ فَأَتَيْتُ بِطَسْتٍ مِنْ ذَهَبٍ مُلِئَ حِكْمَةً وَإِيمَانًا فَشَقَّ مِنَ النَّحْرِ إِلَى مَرَاقِ الْبَطْنِ ثُمَّ غَسَلَ الْبَطْنَ بِمَاءٍ زَمْزَمَ ثُمَّ مُلِئَ حِكْمَةً وَإِيمَانًا وَأَتَيْتُ بِدَابَّةٍ أَبْيَضُ دُونَ الْبُغْلِ وَفَوْقَ الْحِمَارِ الْبُرَاقُ فَانْطَلَقْتُ مَعَ جِبْرِيلَ حَتَّى أَتَيْنَا السَّمَاءَ الدُّنْيَا قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ

3 Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, umjesto odgovora, Abdullahu b. Selamu, proučio je ajet: – Reci: “Ko je neprijatelj Džibrilu? A on, Allahovom voljom, tebi stavlja na srce Kur’an – koji potvrđuje prijašnje objave kao putokaz i radosnu vijest vjernicima.” (El-Bekare: 97) Sa’lebi pripovijeda od Ibn-Abbasa u pogledu uzroka neprijateljstva jevreja prema meleku Džibrilu, da ih je jedan njihov vjerovjesnik obavijestio da će Nabukodonosor srušiti Jerusalem pa su oni poslali nekog čovjeka da ga ubije. Taj čovjek ga je pronašao, a on je bio još mlad i nejak. Džibril mu zabrani da ga ubije, rekavšu mu: “Ako Allah htjedne da vas uništi preko njega, nećeš ga se domoći, a ako to bude neko drugi, s kojim bi ga pravom ubijao?” Zbog toga ga je ovaj čovjek ostavio, a Nabukodonosor je odrastao i kasnije razorio Jerusalem. Zbog toga su jevreji počeli prezirati Džibrila.

4 Komentar Ibn-Abbasa na ajet: “Mi smo u redove poredani” (Es-Saffat: 165), zabilježio je Abdur-Rezzak preko Ikrime.

– Došao sam Ademu i nazvao mu selam, a on reče: “Dobro dašao, sine i vjerovjesniče!”

Potom smo došli na drugo nebo gdje je rečeno:

– Ko je to?

– Džibril – odgovorio je on.

– Ko je s tobom? – upitano je.

– Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem – rekao je on.

– Zar mu je već upućeno poslanstvo? – upitano je.

– Da – odgovori on.

– Dobro došao!

– Dobro došao! Divan li je to dolazak! – rečeno je.

Došao sam Isau i Jahjau. Oni rekoše: “Dobro došao, brate i vjerovjesniče!”

Zatim smo došli na treće nebo, pa je rečeno:

– Ko je to?

– Džibril – odgovoreno je.

– Ko je s tobom?, upitano je potom.

– Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem – rečeno je.

– Zar mu je već upućeno poslanstvo? – upitano je.

– Da – odgovorio je on.

– Dobro došao! Divan li je to dolazak! – rečeno je.

– Došao sam Jusufu i nazvao mu selam, a on reče: “Dobro došao, brate i vjerovjesniče!”

Onda smo došli na četvrto nebo, gdje je rečeno:

– Ko je to?

– Džibril – odgovoreno je.

– Ko je s tobom? – upitano je.

– Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem – rečeno je.

– Zar mu je već upućeno poslanstvo? – upitano je.

– Da, odgovorio je on.

– Dobro došao! Divan li je to dolazak! – rečeno je.

Došao sam Idrisu i nazvao mu selam, a on reče: “Dobro došao, brate i vjerovjesniče!”

Potom smo došli na peto nebo, gdje je rečeno:

– Ko je to? – Džibril – odgovorio je.

– A ko je s tobom? – upitano je.

– Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem – odgovorio je.

قِيلَ مَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ
قَالَ نَعَمْ قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ وَلِنَعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ
فَأَتَيْتُ عَلَى آدَمَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ مَرْحَبًا بِكَ
مِنْ ابْنِ وَنَبِيِّ فَأَتَيْنَا السَّمَاءَ الثَّانِيَةَ قِيلَ مَنْ هَذَا
قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ مَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ أُرْسِلَ
إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ وَلِنَعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ
فَأَتَيْتُ عَلَى عِيسَى وَيَحْيَى فَقَالَ مَرْحَبًا بِكَ مِنْ
أَخِي وَنَبِيِّ فَأَتَيْنَا السَّمَاءَ الثَّالِثَةَ قِيلَ مَنْ هَذَا قِيلَ
جِبْرِيلُ قِيلَ مَنْ مَعَكَ قِيلَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ
إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ وَلِنَعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ
فَأَتَيْتُ عَلَى يُوسُفَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ قَالَ مَرْحَبًا
بِكَ مِنْ أَخِي وَنَبِيِّ فَأَتَيْنَا السَّمَاءَ الرَّابِعَةَ قِيلَ مَنْ
هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ مَنْ مَعَكَ قِيلَ مُحَمَّدٌ قِيلَ
وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قِيلَ نَعَمْ قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ وَلِنَعْمَ
الْمَجِيءُ جَاءَ فَأَتَيْتُ عَلَى إِدْرِيسَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ
فَقَالَ مَرْحَبًا بِكَ مِنْ أَخِي وَنَبِيِّ فَأَتَيْنَا السَّمَاءَ
الْخَامِسَةَ قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ وَمَنْ
مَعَكَ قِيلَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ
نَعَمْ قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ وَلِنَعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَأَتَيْنَا
عَلَى هَارُونَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ مَرْحَبًا بِكَ
مِنْ أَخِي وَنَبِيِّ فَأَتَيْنَا عَلَى السَّمَاءِ السَّادِسَةَ قِيلَ
مَنْ هَذَا قِيلَ جِبْرِيلُ قِيلَ مَنْ مَعَكَ قِيلَ مُحَمَّدٌ
قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ مَرْحَبًا بِهِ وَلِنَعْمَ الْمَجِيءُ

- Zar mu je već upućeno poslanstvo? – upitano je.
- Da – rekao je on.
- Dobro došao! Divan li je to dolazak! – rečeno je.
- Došli smo Harunu, te sam mu nazvao selam i on mi reče: “Dobro došao, brate i vjerovjesniče!”
- Onda smo došli na šesto nebo, gdje je rečeno:
- Ko je to?
- Džibril – odgovoreno je.
- Ko je s tobom? – upitano je.
- Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem – rečeno je.
- Zar mu je već upućeno poslanstvo? Dobro došao! Divan li je to dolazak! – rečeno je.
- Došao sam Musau i nazvao mu selam, a on reče: “Dobro došao, brate i vjerovjesniče!”
- Pošto sam prošao, on je zaplakao, pa je rečeno:
- Šta te je rasplakalo?
- Gospodaru – reče on – ovaj mladić koji je poslan poslije mene; njegovih sljedbenika će više ući u Džennet nego mojih.
- Potom smo došli na sedmo nebo. Upitano je:
- Ko je to?
- Džibril – odgovoreno je.
- Ko je s tobom? – upitano je.
- Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem – odgovoreno je.
- Zar mu je već upućeno poslanstvo? Dobro došao! Divan li je to dolazak! – rečeno je.
- Došao sam Ibrahimu i nazvao mu selam. On reče: “Dobro došao, sine i vjerovjesniče!”
- Potom mi je pokazan El-Bejtul-Ma‘mur, o kojem sam pitao Džibrila, a on je rekao: “Ovo je El-Bejtul-Ma‘mur. U njemu svakog dana klanja sedamdeset hiljada meleka. Kad iziđu, ne vraćaju se u njega, već im je to posljednji put (da uđu u njega).”
- I pokazan mi je Sidretul-Munteha. Njegovi plodovi su poput vrčeva iz Hedžera, a listovi kao da su uši slonova! U njegovom podnožju četiri su rijeke, dvije nevidljive i dvije vidljive.
- Upitao sam Džibrila (o njima). On reče:

جَاءَ فَاتَيْتُ عَلَى مُوسَى فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ
مَرْحَبًا بِكَ مِنْ أَخٍ وَنَبِيٍّ فَلَمَّا جَاوَزْتُ بَكَى
فَقِيلَ مَا أَبْكَاكَ قَالَ يَا رَبِّ هَذَا الْغُلَامُ الَّذِي
بُعِثَ بَعْدِي يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِهِ أَفْضَلُ مِمَّا
يَدْخُلُ مِنْ أُمَّتِي فَاتَيْنَا السَّمَاءَ السَّابِعَةَ قِيلَ مَنْ
هَذَا قِيلَ جِبْرِيلُ قِيلَ مَنْ مَعَكَ قِيلَ مُحَمَّدٌ قِيلَ
وَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِ مَرْحَبًا بِهِ وَلَنَعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ
فَاتَيْتُ عَلَى إِبْرَاهِيمَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ مَرْحَبًا
بِكَ مِنْ ابْنِ وَنَبِيٍّ فَرَفَعَ لِي الْبَيْتَ الْمَعْمُورُ
فَسَأَلْتُ جِبْرِيلَ فَقَالَ هَذَا الْبَيْتُ الْمَعْمُورُ يُصَلِّي
فِيهِ كُلُّ يَوْمٍ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ إِذَا خَرَجُوا لَمْ
يَعُودُوا إِلَيْهِ آخِرَ مَا عَلَيْهِمْ وَرُفِعَتْ لِي سِدْرَةُ
الْمُنْتَهَى فَإِذَا نَبَقَهَا كَأَنَّهُ قِلَالٌ هَجَرَ وَوَرَقُهَا
كَأَنَّهُ أَذَانُ الْفَيْوَلِ فِي أَضْلَاهَا أَرْبَعَةُ أَنْهَارٍ نَهْرَانِ
بَاطِنَانِ وَنَهْرَانِ ظَاهِرَانِ فَسَأَلْتُ جِبْرِيلَ فَقَالَ
أَمَّا الْبَاطِنَانِ فَفِي الْجَنَّةِ وَأَمَّا الظَّاهِرَانِ النَّيْلُ
وَالْفُرَاتُ ثُمَّ فُرِضَتْ عَلَيَّ خَمْسُونَ صَلَاةً
فَأَقْبَلْتُ حَتَّى جِئْتُ مُوسَى فَقَالَ مَا صَنَعْتَ
قُلْتُ فُرِضَتْ عَلَيَّ خَمْسُونَ صَلَاةً قَالَ أَنَا
أَعْلَمُ بِالنَّاسِ مِنْكَ عَاجَلْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَشَدَّ
الْمُعَاجَلَةِ وَإِنَّ أُمَّتَكَ لَا تُطِيقُ فَارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ
فَسَلَّهُ فَرَجَعْتُ فَسَأَلْتُهُ فَجَعَلَهَا أَرْبَعِينَ ثُمَّ مِثْلَهُ

“Što se tiče dviju nevidljivih, one su u Džennetu, a što se tiče vidljivih, to su Nil i Eufrat.”¹

Zatim mi je propisano pedeset namaza (dnevno). Vratio sam se, i kada sam došao Musau, on mi reče:
– Šta si učinio?

– Propisano mi je – rekoh – pedeset namaza.

– Ja bolje od tebe poznajem ljude – reče on – i trudio sam se sa Izraelićanima što sam više mogao. Tvoji sljedbenici neće moći (to izdržati). Vрати se svom Gospodaru i traži (da ti olakša).

Vratio sam se i molio (Allaha). On je odredio četrdeset namaza, (a Musa, alejhis-selam, ponovo je rekao isto), je je (smanjeno) na trideset. Potom je (Musa, alejhis-selam) rekao isto, pa je odredio dvadeset. Zatim je (Musa, alejhis-selam, opet rekao) isto, te je (Allah) odredio deset (namaza). Onda sam došao Musau, pa je on rekao isto, (i ja sam ponovo molio), te je (Allah) odredio pet (namaza dnevno). Opet sam došao Musau. On upita:

– Šta si učinio?

– Odredio je pet namaza – rekoh, a on (opet) reče isto, te ja rekoh:

– Primio sam (to) s hajrom.

Potom je proglašeno (od Allaha): “Ja sam izvršio svoj propis i olakšao svojim robovima, a dobro djelo nagrađujem deseterostruko.”²

Hemmam kaže da mu je prenio Katade od Hasana (Basrija), on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, (kazivanje) o “El-Bejtul-Ma‘muru.”³

ثُمَّ ثَلَاثِينَ ثُمَّ مِثْلَهُ فَجَعَلَ عِشْرِينَ ثُمَّ مِثْلَهُ
فَجَعَلَ عَشْرًا فَأَتَيْتُ مُوسَى فَقَالَ مِثْلَهُ فَجَعَلَهَا
خَمْسًا فَأَتَيْتُ مُوسَى فَقَالَ مَا صَنَعْتَ قُلْتُ
جَعَلَهَا خَمْسًا فَقَالَ مِثْلَهُ قُلْتُ سَلَّمْتُ بِخَيْرِ
فَنُودِيَ إِنِّي قَدْ أَمْضَيْتُ فَرِيضَتِي وَخَفَّفْتُ عَنْ
عِبَادِي وَأَجْزِي الْحَسَنَةَ عَشْرًا وَقَالَ هَمَّامٌ عَنْ
قَتَادَةَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ
عَنِ النَّبِيِّ ﷺ فِي الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ .

1 Mukatil kaže da su nevidljive rijeke Dženneta Selsebil i Kevser, a za Nil i Eufrat Ajni kaže: “One izviru u podnožju Sidretul-Muntehaa, zatim teku kud Allah hoće, zatim izlaze iz zemlje i teku na njoj.”

2 Hadisi o Israu i Mi‘radžu spadaju u najduže hadise koje Buhari prenosi, a razvrstao ih je u razna poglavlja, zavisno od onog šta se u njima spominje. Tako je na početku poglavlja o namazu, s obzirom da je namaz propisan na Mi‘radžu, naveo hadis kojeg prenosi Ebu-Zerr Gifari, a koji je po sadržaju dosta sličan ovom hadisu, iako ovaj hadis prenosi drugi ashab, Malik b. Sa’sa’. Uz prijevod dotičnog hadisa dato je opširno objašnjenje Isra’a i Mi‘radža. (Knjiga I, hadis br. 349)

U ovom poglavlju, koje govori o melekima, Buhari je naveo hadis o Mi‘radžu jer se u njemu spominje melek Džibril, kao i veliki broj meleka koji svaki dan ulaze u El-Bejtul-Ma‘mur, da bi u njemu klanjali, a kad iz njega izidu, ne vraćaju se više.

3 Buhari je naveo ovaj sened hadisa s ciljem da pokaže da je Hemmam u svojoj predaji hadisa odvojio kazivanje o El-Bejtul-Ma‘muru od kazivanja o Israu, pa je prenio hadis preko Katade od Enesa, a kazivanje o El-Bejtul-Ma‘muru preko Katade od Hassana.

3208. PRIČAO NAM JE Hasan b. Rebija, njemu Ebul-Ahvas od A'meša, on od Zejda b. Vehba, a ovaj od Abdullaha, koji je rekao:

– Pričao nam je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – a on je onaj koji istinu govori i kome se vjeruje:

“Stvaranje svakog od vas odvija se u stomaku njegove majke četrdeset dana, zatim bude toliko dana ugrušak, a zatim bude komad mesa toliko (dana). Potom Allah pošalje meleka kome budu naređene četiri stvari. Rekne mu se: ‘Zapiši: njegovo djelo, opskrbu, rok života i da li će biti nesretan ili sretan’, a potom se duša udahne u njega.

Neko od vas radi (dobra djela) tako da između njega i Dženneta bude samo jedan aršin, ali ga njegova Knjiga pretekne, pa uradi djelo koje radi onaj koji će u Džehennem, a može raditi (loše) tako da između njega i Džehennema bude samo jedan aršin, ali ga Knjiga pretekne, pa uradi djelo koje rade oni koji će u Džennet.”⁴

3209. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Selam da mu je saopćio Mahled, njemu Ibn-Džurejdž, a ovom Musa b. Ukbe od Nafija, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

Njega (Muhammeda) slijedi Ebu-Asim prenoseći od Ibn-Džurejdža, koji je rekao da mu je saopćio Musa b. Ukbe od Nafija, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Kad Allah zavoli nekog čovjeka, pozove Džibrila: “Allah voli toga i toga, pa ga i ti voli!” Onda ga i Džibril zavoli, te Džibril razglasi među

٣٢٠٨. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَخْوَصِ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ الصَّادِقُ الْمَصْدُوقُ قَالَ إِنَّ أَحَدَكُمْ يُجْمَعُ خَلْقُهُ فِي بَطْنِ أُمِّهِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا ثُمَّ يَكُونُ عِلْقَةً مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ يَكُونُ مُضْغَةً مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ يَبْعَثُ اللَّهُ مَلَكًا فَيُؤَمِّرُ بِأَرْبَعِ كَلِمَاتٍ وَيُقَالُ لَهُ اكْتُبْ عَمَلَهُ وَرِزْقَهُ وَأَجَلَهُ وَشَقِيٌّ أَوْ سَعِيدٌ ثُمَّ يُنْفَخُ فِيهِ الرُّوحُ فَإِنَّ الرَّجُلَ مِنْكُمْ لَيَعْمَلُ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ إِلَّا ذِرَاعٌ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ كِتَابُهُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ وَيَعْمَلُ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ النَّارِ إِلَّا ذِرَاعٌ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ.

٣٢٠٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ قَالَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ وَتَابَعَهُ أَبُو عَاصِمٍ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ الْعَبْدَ نَادَى جِبْرِيلَ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ فُلَانًا فَأَحِبَّهُ فَيَحِبُّهُ جِبْرِيلُ فَيُنَادِي جِبْرِيلُ فِي أَهْلِ السَّمَاءِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ فُلَانًا فَأَحِبُّوه فَيَحِبُّهُ أَهْلُ السَّمَاءِ ثُمَّ يُوضَعُ لَهُ الْقَبُولُ فِي الْأَرْضِ.

⁴ Ovaj hadis je naveden u poglavlju o melekima jer se u njemu govori o meleku koji zapiše četiri osnovne stvari vezane za čovjeka, prilikom njegovog stvaranja. Inače, o stvaranju čovjeka u etapama govori i Kur'an: “Mi čovjeka od biti zemlje stvaramo, zatim ga kao kap sjemena na sigurno mjesto stavljamo, pa onda kap sjemena ugruškom učinimo, zatim od ugruška grudu mesa stvorimo pa od grude mesa kosti napravimo, a onda kosti mesom zaodjenemo, i poslije ga kao drugo stvorenje oživimo, pa neka je uzvišen Allah, najljepši Stvoritelj.” (El-Mu'min: 12-14)

stanovnicima nebesa: “Allah voli toga i toga, pa ga i vi volite!” Potom ga zavole i stanovnici nebesa, a zatim mu se postavi prijem ne zemlji (tj. ostaje u lijepoj uspomeni).

3210. PRIČAO NAM JE Muhammed, njemu Ibn-Ebi-Merjem, a ovome je saopćio Lejs, kome je prenio Ibn-Ebi-Dža'fer od Muhammeda b. Abdur-Rahmana, ovaj od Urve v. Zubejra, a on od Aiše, radijallahu anha, supruge Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je čula Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže.

“Meleki silaze u anane, a to su oblaci, i spominju stvar koja je određena na nebu, a šejtani krišom prisluškuju, pa čuju to, te otkriju vračarima, a oni uz to dodaju još stotinu laži od sebe.”

3211. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Ibrahim b. Sa'd, a ovom Ibn-Šihab od Ebu-Seleme i od El-Egarra, a njih dvojica od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kad bude petak, na svakim džamijskim vratima budu meleki i (poimenično) zapisuju prvog, pa dalje po redu, a kad imam sjedne, oni zatvore spise i dođu da slušaju zikr (hutbu).”

3212. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, a ovom Zuhri prenoseći da je Seid b. Musejeb rekao:

– Omer je prošao kroz džamiju dok je Hassan recitovao (poeziju), te reče:

“Ja sam recitovao (u džamiji), a u njoj je bio onaj koji je bolji od tebe.”

Zatim se on okrenuo Ebu-Hurejri i rekao:

– Zaklinjem te Allahom, jesi li čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: “Odgovori (idolopoklonicima) umjesto mene. Allahu, pomози ga časnim Džibrilom?”

– Da – reče (Ebu-Hurejra).

٣٢١٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهَا سَمِعَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ إِنَّ الْمَلَائِكَةَ تَنْزِلُ فِي الْعَنَانَ وَهُوَ السَّحَابُ فَتَذْكُرُ الْأَمْرَ قُضِيَ فِي السَّمَاءِ فَتَسْتَرْقُ الشَّيَاطِينُ السَّمْعَ فَتَسْمَعُهُ فَتُوجِّهِهِ إِلَى الْكُهَّانِ فَيَكْذِبُونَ مَعَهَا مِائَةَ كَذِبَةٍ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِهِمْ .

٣٢١١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ وَالْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا كَانَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ كَانَ عَلَى كُلِّ بَابٍ مِنْ أَبْوَابِ الْمَسْجِدِ الْمَلَائِكَةُ يَكْتُبُونَ الْأَوَّلَ فَلَاوَلٍ فَإِذَا جَلَسَ الْإِمَامُ طَوَّأُوا الصُّحُفَ وَجَاءُوا يَسْتَمِعُونَ الذِّكْرَ .

٣٢١٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ قَالَ مَرَّ عُمَرُ فِي الْمَسْجِدِ وَحَسَّانٌ يُنْشِدُ فَقَالَ كُنْتُ أَنْشِدُ فِيهِ وَفِيهِ مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنْكَ ثُمَّ التَفْتُ إِلَى أَبِي هُرَيْرَةَ فَقَالَ أَنْشِدْكَ بِاللَّهِ أَسَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ أَجِبْ عَنِّي اللَّهُمَّ أَيَّدْهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ قَالَ نَعَمْ .

3213. PRIČAO NAM JE Hafs b. Umer, njemu Šu'be od Adijja b. Sabita, a ovaj od Berraa, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Hassanu (b. Sabitu):

“Ismij ih (u pjesmi) – ili ismijavaj ih – Džibril je s tobom!”¹

3214. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, a njemu prenio Džerir. Prenio nam je Ishak da mu je saopćio Vehb b. Džerir, a njemu njegov otac, rekavši da je čuo Humejda b. Hilala kako prenosi od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Kao da vidim uzdignutu prašinu u sokaku plemena Ganm.”

Musa je opširnije prenio: “Džibrilovu pratnju.”²

3215. PRIČAO NAM JE Ferve, njemu Alija b. Mushir prenoseći od Hišama b. Urve, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je Haris b. Hišam pitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: “Kako ti dolazi Objava?”

– Sve je to – reče on – ovako: ponekad dođe melek poput zvonjenja zvona, i kada bi se prekinulo (zvonjenje), ja bih potpuno upamtio ono što mi je Džibril kazao. To mi je najteži način objave. Ponekad bi mi se melek ukaži u liku čovjeka i on bi mi govorio, a ja bih pamtio to što on kaže.

٣٢١٣. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِحَسَّانٍ أَهْجَهُمْ أَوْ هَاجِهِمْ وَجِبْرِيلُ مَعَكَ .

٣٢١٤. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ سَمِعْتُ حُمَيْدَ بْنَ هِلَالٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى غُبَارٍ سَاطِعٍ فِي سِكَكِ بَنِي غَنَمٍ زَادَ مُوسَى مَوْكِبَ جِبْرِيلَ .

٣٢١٥. حَدَّثَنَا فَرْوَةُ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ الْحَارِثَ بْنَ هِشَامٍ سَأَلَ النَّبِيَّ ﷺ كَيْفَ يَأْتِيكَ الْوَحْيُ قَالَ كُلُّ ذَلِكَ يَأْتِينِي الْمَلَكُ أَحْيَانًا فِي مِثْلِ صَلَافَةِ الْجَرَسِ فَيَقْصِمُ عَنِّي وَقَدْ وَعَيْتُ مَا قَالَ وَهُوَ أَشَدُّ عَلَيَّ وَيَتَمَثَّلُ لِيَ الْمَلَكُ أَحْيَانًا رَجُلًا فَيَكَلِّمُنِي فَأَعْيِي مَا يَقُولُ .

1 “Ili ismij ih” upućuje na dvoumljenje nekog od prenosilaca, što znači da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, izgovorio samo jedan od ta dva zapovjedna načina, ali se dotični prenosilac ne sjeća da li je rečeno: “Ismij ih” ili “Ismijavaj ih.”

2 Prema ovom hadisu, Enes se živo sjeća prašine koja se digla pri odlasku Džibrila i drugih meleka koji su poslani da pomognu muslimanima prilikom opsjedanja plemena Benu-Kurejza, koje je prekršilo ugovor i pomoglo idolopoklonike u Bitki na Hendeku. Stoga je Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, bilo naređeno da ih kazni, a u ovom poduhvatu je bio potpomognut melekima.

3216. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šejban, a ovom Jahja b. Ebi-Kesir prenoseći od Ebu-Seleme, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao kako je čuo kad Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže:

“Ko potroši par (par konja ili deva) na Allahovom putu, čuvari Dženneta će ga pozvati:

‘Hej, ti, dođi!’”

– To je onaj za koga nema propasti – reče Ebu-Bekr.

– Nadam se da ćeš ti biti od njih – reče Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.¹

3217. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Hišam, a ovom je saopćio Ma‘mer prenoseći od Zuhrija, on od Ebu-Seleme, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da joj je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Aiša, ovo je Džibril, i on ti šalje selam.

– Neka je i na njega mir, Allahov rahmet i blagoslov

– reče ona – ti vidiš ono što ja ne vidim – mislila je na Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.²

3218. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu Umer b. Zerr. Kaže (Buhari): “I pričao mi je Jahja b. Dža‘fer, njemu Veki‘ prenoseći od Umera b. Zerra, on od svoga oca, a ovaj od Seida b. Džubejra, kako je Ibn-Abbas izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Džibrilu: “Zar nas nećeš posjećivati više nego što nas posjećuješ?”

Tim povodom je – kaže (Ibn-Abbas) objavljen ajet: “Mi silazimo samo s naređenjem tvoga Gospodara. On je vladar svega, On zna budućnost našu i prošlost našu.”³

٣٢١٦. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ مَنْ أَنْفَقَ زَوْجَيْنِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ دَعَتْهُ خَزَنَةُ الْجَنَّةِ أَيُّ فُلٍ هَلُمَّ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ ذَاكَ الَّذِي لَا تَوَى عَلَيْهِ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَرْجُو أَنْ تَكُونَ مِنْهُمْ .

٣٢١٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَهَا يَا عَائِشَةُ هَذَا جِبْرِيلُ يَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلَامَ فَقَالَتْ وَعَلَيْهِ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ تَرَى مَا لَا أَرَى تُرِيدُ النَّبِيَّ ﷺ .

٣٢١٨. حَدَّثَنَا أَبُو نَعِيمٍ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ ذَرٍّ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ عُمَرَ ابْنِ ذَرٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَجِبْرِيلَ أَلَا تَرَوُنَا أَكْثَرَ مِمَّا تَرَوُنَا قَالَ فَتَزَلَّتْ (وَمَا نَنْتَزِلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ لَهُ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا) .

¹ Ovaj hadis govori o čuvarima Dženneta, a ti čuvari su meleki, pa je stoga ovaj hadis naveden u poglavlju o melekima.

² Iz ovog hadisa se zaključuje da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ponekad gledao meleka, a da ga oni koji su bili s njim nisu vidjeli. Ovdje je također naglašen velik fadilet Aiše, radijallahu anha, kojoj je Džibril nazvao selam, a ona uzvratila selamom, dodavši po običaju: “Ve rahmetullahi ve berekatuhu.”

³ Kraj ajeta glasi: “... i ono što je između toga. Gospodar tvoj ne zaboravlja.” (Merjem: 64)

3219. PRIČAO NAM JE Isma‘il, koji kaže da mu je pričao Sulejman prenoseći od Junusa, on od Ibn-Šihaba, a ovaj od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbe b. Mes‘uda, koji je prenio od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Džibril mi je učio (Kur'an) jednim narječjem (harfom) te sam ja tražio od njega da poveća, sve dok on nije počeo učiti na sedam narječja (harfova).”

3220. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mukatil, njemu saopćio Abdullah, a ovom Junus prenoseći od Zuhrija, koji je izjavio da mu je Ubejdullah b. Abdullah prenio da je Ibn-Abbas, radijallahu anhu, rekao: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je najdarežljiviji čovjek, a bio je opet najdarežljiviji u ramazanu, kada bi ga sretao Džibril, a Džibril ga je sretao svake noći ramazana i podučavao ga Kur'anu. Kad god bi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, susreo Džibril, on bi bio po činjenju dobra darežljiviji od blagog (kišnog) povjetarca."

Abdullah (b. Mubarek) kaže da mu je i Ma'mer prenio sličan hadis preko ovog lanca prenosilaca. Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, i Fatima, radijallahu anha, prenose od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da mu je Džibril obnavljao Kur'an.

3221. PRIČAO NAM JE Kutejbe, a njemu Lejs prenoseći od Ibn-Šihaba, da je Omer b. Abdul-Aziz malo zakasnio s obavljanjem ikindiye, pa mu je Urve rekao: “Zar nije Džibril sišao i (određenog vremena) klanjao pred Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem?”

– Pamti što si ispričao, Urve – reče Omer, a potom nastavi: “Ja sam čuo Bešira b. Ebi-Mes‘uda, kako kaže da je čuo Ebu-Mes‘uda, koji je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

‘Džibril je sišao i bio mi imam, te sam klanjao s njim, zatim sam (opet) klanjao s njim, i opet sam

٣٢١٩. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ عَنْ
يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا
أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ أَقْرَأَنِي جِبْرِيلُ عَلَى حَرْفٍ
فَلَمْ أَزَلْ أَتَزِيدُهُ حَتَّى انْتَهَى إِلَى سَبْعَةِ أَحْرَفٍ .

٣٢٢٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ
أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ
ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ
كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَجْوَدَ النَّاسِ وَكَانَ أَجْوَدُ مَا
يَكُونُ فِي رَمَضَانَ حِينَ يَلْقَاهُ جَبْرِيلُ وَكَانَ جَبْرِيلُ
يَلْقَاهُ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْ رَمَضَانَ فَيُدَارِسُهُ الْقُرْآنَ
فَلَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ حِينَ يَلْقَاهُ جَبْرِيلُ أَجْوَدُ بِالْخَيْرِ مِنْ
الرَّيْحِ الْمُرْسَلَةِ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ بِهَذَا الْإِسْنَادِ
نَحْوَهُ وَرَوَى أَبُو هُرَيْرَةَ وَفَاطِمَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ
النَّبِيِّ ﷺ أَنَّ جَبْرِيلَ كَانَ يَعَارِضُهُ الْقُرْآنَ .

٣٢٢١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ
عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ أَخَرِ الْعَصْرِ شَيْئًا فَقَالَ
لَهُ عُرْوَةُ أَمَا إِنَّ جَبْرِيلَ قَدْ نَزَلَ فَصَلَّى أَمَامَ
رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ عُمَرُ اعْلَمْ مَا تَقُولُ يَا عُرْوَةُ
قَالَ سَمِعْتُ بِشِيرَ بْنَ أَبِي مَسْعُودٍ يَقُولُ سَمِعْتُ
أَبَا مَسْعُودٍ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ
نَزَلَ جَبْرِيلُ فَأَمَّنِي فَصَلَّيْتُ مَعَهُ ثُمَّ صَلَّيْتُ مَعَهُ
ثُمَّ صَلَّيْتُ مَعَهُ ثُمَّ صَلَّيْتُ مَعَهُ ثُمَّ صَلَّيْتُ مَعَهُ
يَحْسُبُ بِأَصَابِعِهِ خَمْسَ صَلَوَاتٍ .

klanjao s njim, i još jednom sam klanjao s njim i opet sam klanjao s njim.” Na prste je izračunao pet namaza.¹

3222. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Ibn-Adijj prenoseći od Šu‘be, on od Habiba b. Ebu-Sabita, a ovaj od Zejda b. Vehba, da je Ebu-Zerr, radijallahu anhu, izjavio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Džibril mi je rekao: “Ko od tvojih sljedbenika umre, a nije ništa obožavao mimo Allaha, unići će u Džennet”, ili “neće ući u Džehennem.”

– A ako je činio prostituciju (blud) i ako je krao? – upitao je on.

– I ako je – reče (Resulullah, alejhis-selam).²

3223. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu saopćio Šu‘ajb, a ovom Ebu-Zinad prenoseći od A‘redža, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Meleki se smjenjuju, meleki noći i meleki dana, a sastanu se (i jedni i drugi) u vrijeme sabah-namaza i ikindiye. Potom se penju k Njemu oni koji su kod vas prenoćili, i On ih pita – a On najviše zna: “U kakvom ste stanju ostavili (Moje robove)?”, a oni kažu:

“Ostavili smo ih pri klanjanju namaza, a kad smo im došli, oni klanjahu.”³

٣٢٢٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا أَبُو أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ عَنْ زَيْدِ ابْنِ وَهْبٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ قَالَ لِي جِبْرِيلُ مَنْ مَاتَ مِنْ أُمَّتِكَ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا دَخَلَ الْجَنَّةَ أَوْ لَمْ يَدْخُلِ النَّارَ قَالَ وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ قَالَ وَإِنْ .

٣٢٢٣. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ الْمَلَائِكَةُ يَتَعَاقَبُونَ مَلَائِكَةً بِاللَّيْلِ وَمَلَائِكَةً بِالنَّهَارِ وَيَجْتَمِعُونَ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ وَصَلَاةِ الْعَصْرِ ثُمَّ يَعْرُجُ إِلَيْهِ الَّذِينَ بَاتُوا فِيكُمْ فَيَسْأَلُهُمْ وَهُوَ أَعْلَمُ فَيَقُولُ كَيْفَ تَرَكْتُمْ عِبَادِي فَيَقُولُونَ تَرَكْنَاهُمْ يُصَلُّونَ وَأَتَيْنَاهُمْ يُصَلُّونَ .

¹ Pogledati poglavlje *Namaska vremena*, Knjiga I, hadis br. 521.

² Znači da onaj ko umre s imamom ući će u Džennet, makar i iskusio izvjesnu kaznu prije toga, a neće u Džehennemu vječno ostati iako će možda u njemu boraviti određeno vrijeme (Hattabi).

³ Ovaj hadis je naveden i objašnjen u Knjizi I, hadis br. 555.

KAD NEKO OD VAS REKNE “AMIN”
A I MELEKI NA NEBU (TO ISTO REKNU)
PA SE JEDNO (AMIN) PODUDARI
S DRUGIM, BIT ĆE MU OPROŠTENI
GRIJESI KOJE JE PRIJE TOGA ČINIO⁴

3224. PRIČAO NAM JE Muhammed, njemu saopćio Mahled, a ovom Ibn-Džurejdž od Isma‘ila b. Umejja, da mu je pričao Nafi‘, a njemu Kasim b. Muhammed od Aiše, radijallahu anha, koja je rekla: – Natrpala sam jastuk za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, na kojem su bile slike poput abajlije. Kad je došao i stao na vrata, izraz lica mu se počeo mijenjati.

Šta je bilo, Allahov Poslaniče? – upitah.

“Što će ti to jastuče!” – reče on.

“To jastuče” – reče ona – “pripremila sam ti da se osloniš na njega.”

“Zar ti ne znaš” – reče on – “da meleki ne ulaze u kuću u kojoj se nalazi slika i da će onaj ko izradi sliku biti mučen na Sudnjem danu? (Allah) će reći: Oživite to što ste napravili!”⁵

3225. PRIČAO NAM JE Ibn-Mukatil, njemu saopćio Abdullah, a ovom Ma‘mer prenoseći od Zuhrija, a on od Ubejdullaha b. Abdullaha, koji je čuo Ibn-Abbasa, radijallahu anhu, kako kaže da je čuo Ebu-Talhu kad je rekao da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: “Meleki ne ulaze u kuću u kojoj je pas ili slika idola.”

بَابُ إِذَا قَالَ أَحَدُكُمْ آمِينَ وَالْمَلَائِكَةُ
فِي السَّمَاءِ آمِينَ فَوَافَقَتْ إِحْدَاهُمَا
الْأُخْرَى غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

٣٢٢٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا ابْنُ
جُرَيْجٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أُمَيَّةَ أَنَّ نَافِعًا حَدَّثَهُ أَنَّ
الْقَاسِمَ بْنَ مُحَمَّدٍ حَدَّثَهُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهَا قَالَتْ حَشَوْتُ لِلنَّبِيِّ ﷺ وَسَادَةً فِيهَا تَمَائِيلُ
كَأَنَّهَا نُمْرُقَةٌ فَجَاءَ فَقَامَ بَيْنَ الْبَايِنِ وَجَعَلَ يَتَغَيَّرُ
وَجْهُهُ فَقُلْتُ مَا لَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ مَا بَالُ هَذِهِ
الْوِسَادَةِ قَالَتْ وَسَادَةٌ جَعَلْتُهَا لَكَ لِتَضْطَجَعَ
عَلَيْهَا قَالَ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ الْمَلَائِكَةَ لَا تَدْخُلُ بَيْتًا
فِيهِ صُورَةٌ وَأَنَّ مَنْ صَنَعَ الصُّورَةَ يُعَذَّبُ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ يَقُولُ أَحْيُوا مَا خَلَقْتُمْ .

٣٢٢٥. حَدَّثَنَا ابْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا
مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ
سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ سَمِعْتُ
أَبَا طَلْحَةَ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ
لَا تَدْخُلُ الْمَلَائِكَةُ بَيْتًا فِيهِ كَلْبٌ وَلَا صُورَةٌ تَمَائِيلُ .

4 Ovo je dio hadisa kojeg je Buhari zabilježio od Ebu-Hurejre. Međutim, neki smatraju da ovo nije posebno poglavlje već samostalan hadis, jer hadisi koji su navedeni u ovom poglavlju nemaju veze s naslovom, nego govore o melekima općenito, kao i hadisi prethodnog poglavlja.

5 Ovdje se misli na sve meleke osim na meleke čuvare, koji pišu ljudska djela. Inače, pitanje islamskog stava o slikama je predmet raznih rasprava, i s obzirom da je ranije bilo riječi o ovome, ovdje se nećemo na tome zadržavati.

3226. PRIČAO NAM JE Ahmed, njemu Ibn-Vehb, a ovom saopćio Amr, da mu je rekao Bukejr b. Ešedždž, ovom Busr b. Seid, a njemu Zejd b. Halid Havlani, koji je bio u zaštiti Mejmune, radijallahu anhu, supruge Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Njima dvojici je pričao Zejd b. Halid, kako mu je pričao Ebu-Talha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Meleki ne ulaze u kuću u kojoj je slika.”¹

Kaže Busr: “Potom se Zejd b. Halid razbolio te smo ga posjetili, kad ono u njegovoj kući zavjesa na kojoj je bila slika. Rekao sam Ubejdullahu Havlaniju: ‘Osim prugastih šara na odjeći, zar ga nisi čuo?’ – reče on.

‘Ne (nisam)’ – rekoh

‘Naprotiv, on je to spomenuo’” – reče on.

3227. PRIČAO NAM JE Jahja b. Sulejman, njemu Ibn-Vehb, ovome saopćio Amr koji je čuo od Salima, a ovaj od svoga oca, koji je rekao:

– Džibril je obećao (doći) Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, ali je (kasnije došao) i rekao: “Mi ne ulazimo u kuću u kojoj se nalazi slika ili pas.”

3228. PRIČAO NAM JE Isma‘il, njemu Malik prenoseći od Sumejja, on od Ebu-Saliha, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Kad imam izgovori: “Semi‘allahu limen hamideh”, vi recite: “Allahumme rabbena lekel hamd,” jer onaj kod koga se ove rijči podudare s (istim) riječima meleka, bit će mu oprošteni (manji) učinjeni grijesi.

٣٢٢٦. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ بُكَيْرٍ بْنُ الْأَشَجِّ حَدَّثَهُ أَنَّ بُسْرَ بْنَ سَعِيدٍ حَدَّثَهُ أَنَّ زَيْدَ بْنَ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ وَمَعَ بُسْرٍ بْنُ سَعِيدٍ عَبْدُ اللَّهِ الْخَوْلَانِيُّ الَّذِي كَانَ فِي حَجَرٍ مَيْمُونَةٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجُ النَّبِيِّ ﷺ حَدَّثَهُمَا زَيْدُ بْنُ خَالِدٍ أَنَّ أَبَا طَلْحَةَ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَا تَدْخُلُ الْمَلَائِكَةُ بَيْتًا فِيهِ صُورَةٌ قَالَ بُسْرٌ فَمَرَضَ زَيْدُ بْنُ خَالِدٍ فَعَدَنَاهُ فَإِذَا نَحْنُ فِي بَيْتِهِ بِسِتْرِ فِيهِ تَصَاوِيرٌ فَقُلْتُ لِعَبْدِ اللَّهِ الْخَوْلَانِيِّ أَلَمْ يُحَدِّثْنَا فِي التَّصَاوِيرِ فَقَالَ إِنَّهُ قَالَ إِلَّا رَقْمٌ فِي ثَوْبٍ أَلَا سَمِعْتَهُ قُلْتُ لَا قَالَ بَلَى قَدْ ذَكَرَهُ.

٣٢٢٧. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَرُ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ وَعَدَ النَّبِيُّ ﷺ جِبْرِيلُ فَقَالَ إِنَّا لَا نَدْخُلُ بَيْتًا فِيهِ صُورَةٌ وَلَا كَلْبٌ.

٣٢٢٨. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ سُمَيٍّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِذَا قَالَ الْإِمَامُ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فَقُولُوا اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ فَإِنَّهُ مَنْ وَافَقَ قَوْلُهُ قَوْلَ الْمَلَائِكَةِ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ.

¹ U kuće u kojima se nalazi pas ili slika ne ulaze meleki koji donose rahmet i bericet i čine istigfar.

3229. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Munzir, njemu Muhammed b. Fulejh, a ovom njegov otac prenoseći od Halila b. Alija, on od Abdur-Rahmana b. Ebu-Amra, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Svako od vas je u namazu sve dok ga taj namaz zadržava (na mjestu, a meleki govore: “Allahu, oprosti mu i smiluj mu se”, dok god on ne ustane s namaza ili ne izgubi abdest.

3230. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu Sufjan prenoseći od Amra, on od Ataa, a ovaj od Safvana b. Ja’laa, da je njegov otac, radijallahu anhu, rekao:

– Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako s minbera uči: “Oni će dozivati: O Malik!” Sufjan kaže: “Kiraet Abdullaha je: ‘Oni će dozivati: O Mali. (bez slova k)’”²

3231. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu saopćio Vehb, a ovom Junus prenoseći od Ibn-Šihaba, kome je kazao Urve, kako mu je Aiša, radijallahu anha, supruga Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pričala da je ova rekla Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem:

– Da li ti je ikada došao trenutak teži od onog poslije bitke na Uhudu?
– Svašta sam doživio od tvoga naroda – reče on – ali najteže što sam doživio od njih bilo je ono na Dan Akabe, kad sam se obratio Ibn-Abdu Jalilu b. Abdu-Kulalu, pa nije prihvatio ono što sam htio. Otišao sam veoma potišten, i nisam se osvijestio sve dok nisam došao u Karni Se’alib.

٣٢٢٩. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ هَالِلِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنَّ أَحَدَكُمْ فِي صَلَاةٍ مَا دَامَتِ الصَّلَاةُ تَحْبِسُهُ وَالْمَلَائِكَةُ تَقُولُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ مَا لَمْ يَقُمْ مِنْ صَلَاتِهِ أَوْ يُحْدِثَ .

٣٢٣٠. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو عَنْ عَطَاءٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَعْلَى عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقْرَأُ عَلَى الْمِنْبَرِ (وَنَادَوْا يَا مَالِكُ) قَالَ سُفْيَانُ فِي قِرَاءَةِ عَبْدِ اللَّهِ وَنَادَوْا يَا مَالٍ .

٣٢٣١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ حَدَّثَتْهُ أَنَّهَا قَالَتْ لِلنَّبِيِّ ﷺ هَلْ أَتَى عَلَيْكَ يَوْمٌ كَانَ أَشَدَّ مِنْ يَوْمٍ أُحُدٍ قَالَ لَقَدْ لَقِيتُ مِنْ قَوْمِكَ مَا لَقِيتُ وَكَانَ أَشَدَّ مَا لَقِيتُ مِنْهُمْ يَوْمَ الْعَقَبَةِ إِذْ عَرَضْتُ نَفْسِي عَلَى ابْنِ عَبْدِيَالِيلَ بْنِ عَبْدِكَلَالٍ فَلَمْ يُجِبْنِي إِلَى مَا أَرَدْتُ فَأَنْطَلَقْتُ وَأَنَا مَهْمُومٌ عَلَى وَجْهِي فَلَمْ أَسْتَفِقْ

2 Ovaj ajet u cijelosti glasi: “Oni će dozivati: ‘O, Malik, neka Gospodar tvoj učini da umremo!’, a on će reći: ‘Vi ćete tu vječno ostati.’” (El-Zuhurf: 77)

Po kiraetu Ibn-Mes’uda, posljednji harf riječi Malik (kaf) izostavljen je. Ova pojava u arapskom jeziku se zove tehīm, a dozvoljena je pod posebnim gramatičkim uvjetima. Sastoji se od skraćivanja riječi na taj način što će se posljednji harf riječi ukinuti, kao što je u navedenom kiraetu riječ Malik. Inače, Malik je melek – čuvar Džehennema.

Tada sam podigao glavu i ugledao kako mi oblak pravi hlad. Pogledao sam (ga bolje), a ono u njemu Džibril. Poziva me i reče: "Allah je čuo ono što ti je rekao tvoj narod, i kako su te odbili. On ti je poslao meleka (koji je zadužen za brda) da mu narediš što god hoćeš u vezi s njima." Potom me pozva melek brda, nazva mi selam, a zatim reče: "Muhammed, to je (tako), pa šta želiš? Ako hoćeš, ja ću nad njima poklopiti dva brijega (Ebu-Kubejse i Ahmer)."

– Ne – rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem – ja se nadam da će Allah dati da od njih postanu oni koji će samo Allahu ibadet činiti i neće Mu ništa pripisivati kao druga.¹

3232. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Ebu-Avane, a ovom Ebu-Ishak Šejbani, koji je rekao: "Pitao sam Zirra b. Hubejša o riječim Uzvišenog Allaha: 'Pa je bio blizu koliko dva luka, ili bliže, i objavio robu Njegovom ono što je objavio'" (Nedžm: 9,10), te je on rekao:

"Pričao nam je Ibn-Mes'ud da je on (Muhammed, alejhis-selam) vidio Džibrila koji ima šest stotina krila."

3233. PRIČAO NAM JE Hafs b. Umer, njemu Šu'be od A'meša, on od Ibrahima, a ovaj od Alkame, da je Abdullah, radijallahu anhu, (u vezi s ajetom): "Vidio je najveličanstvenija znamenja svoga Gospodara" (Nedžm: 18), rekao: "Vidio je zelen zastor koji je prekrrio horizonte na nebu."

إِلَّا وَأَنَا بِقَرْنِ الثَّعَالِبِ فَرَفَعْتُ رَأْسِي فَإِذَا أَنَا بِسَحَابَةٍ قَدْ أَظْلَلْتَنِي فَنَظَرْتُ فَإِذَا فِيهَا جِبْرِيلُ فَنَادَانِي فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ قَدْ سَمِعَ قَوْلَ قَوْمِكَ لَكَ وَمَا رَدُّوا عَلَيْكَ وَقَدْ بَعَثَ إِلَيْكَ مَلَكَ الْجِبَالِ لِتَأْمُرَهُ بِمَا شِئْتَ فِيهِمْ فَنَادَانِي مَلَكُ الْجِبَالِ فَسَلَّمَ عَلَيَّ ثُمَّ قَالَ يَا مُحَمَّدُ فَقَالَ ذَلِكَ فِيمَا شِئْتَ إِنَّ شِئْتَ أَنْ أَطْبِقَ عَلَيْهِمُ الْأَخْشَبِينَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ بَلْ أَرْجُو أَنْ يُخْرِجَ اللَّهُ مِنْ أَصْلَابِهِمْ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ وَحْدَهُ لَا يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا .

٣٢٣٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ الشَّيْبَانِيُّ قَالَ سَأَلْتُ زُرَّ بْنَ حُبَيْشٍ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى فَأَوْحَى إِلَى عَبْدِهِ مَا أَوْحَى) قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ مَسْعُودٍ أَنَّهُ رَأَى جِبْرِيلَ لَهُ سِتُّ مِائَةِ جَنَاحٍ .

٣٢٣٣. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ (لَقَدْ رَأَى مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى) قَالَ رَأَى رَفْرَفًا أَخْضَرَ سَدَّ أَفْقَ السَّمَاءِ .

¹ Poslije smrti Ebu-Taliba i hazreti Hatidže, u ševvalu 10. godine nakon početka Objave, Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, zaputio se u Taif nadajući se podršci stanovnika Taifa, ali su ga oni grubo odbili i on se potišten vraćao u Mekku. Dva konaka prije Mekke, u mjestu zvanom Karnu Se'alib, Allah mu daje mogućnost uništenja svih Mekkelija, ali Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, iz milosti prema njima to odbija i prihvata da i dalje strpljivo podnosi poteškoće.

3234. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdullah b. Isma'il, njemu Muhammed b. Abdullah Ensari od Ibn-Avna, kojem je saopćio Kasim prenoseći da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

“Ko tvrdi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, vidio svoga Gospodara, taj je rekao nešto veliko, pretjerao je. Međutim, on je vidio Džibrila u njegovom pravom obliku, a njegova pojava je bila prekrila sve među horizontima.”

3235. PRIČAO MI JE Muhammed b. Jusuf, njemu Ebu-Usame, a ovom Zekerijja b. Ebu-Zaide od Ibnul-Ešve', on od Ša'bija, a ovaj od Mesruka, koji je izjavio da je rekao Aiši, radijallahu anhu: Šta znače riječi Uzvišenog: “Zatim se približio, pa nadnio i bio blizu koliko dva luka ili bliže?” (En-Nedžm: 8,9) Ona je odgovorila:

“To je Džibril. Dolazio mu je u liku čovjeka, a ovog puta mu je došao u svom pravom liku i prekrrio horizont.”²

3236. PRIČAO NAM JE Musa, njemu Džerir, ovome Ebu-Redža' prenoseći od Semure, koji je izjavio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Sanjao sam sinoć da su mi došla dva čovjeka (meleka) i rekli:

‘Onaj što je ložio vatru je Malik, čuvar Džehennema, ja sam Džibril, a ovo je Mikail.’”³

٣٢٣٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ عَنْ ابْنِ عَوْنٍ أَنَّنَا الْقَاسِمُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَنْ زَعَمَ أَنَّ مُحَمَّدًا رَأَى رَبَّهُ فَقَدْ أَعْظَمَ وَلَكِنْ قَدْ رَأَى جِبْرِيلَ فِي صُورَتِهِ وَخَلْقَهُ سَادُّ مَا بَيْنَ الْأُفُقِ .

٣٢٣٥. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ ابْنِ الْأَشْوَعِ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ قُلْتُ لِعَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَأَيَّنَ قَوْلُهُ (ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّى فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى) قَالَتْ ذَاكَ جِبْرِيلُ كَانَ يَأْتِيهِ فِي صُورَةِ الرَّجُلِ وَإِنَّهُ أَتَاهُ هَذِهِ الْمَرَّةَ فِي صُورَتِهِ الَّتِي هِيَ صُورَتُهُ فَسَدَّ الْأُفُقَ .

٣٢٣٦. حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا جَرِيرٌ حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ عَنْ سَمُرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ رَأَيْتُ اللَّيْلَةَ رَجُلَيْنِ أَتَيَانِي قَالَا الَّذِي يُوقِدُ النَّارَ مَالِكٌ خَازِنُ النَّارِ وَأَنَا جِبْرِيلُ وَهَذَا مِيكَائِيلُ .

2 U ovim hadisima Aiša tvrdi da Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, nije vidio Allaha, dželle šanuhu, prilikom Mi'radža. O ovom pitanju s njom se slažu Ibn-Mes'ud i Ebu-Hurejra. Oni se ne pozivaju na izjavu Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, već na svoje shvatanje određenih kur'anskih ajeta. Međutim, Ibn-Abbas smatra da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, vidio Allaha, dželle šanuhu, prilikom Mi'radža, a ovaj stav slijedi Eš'ari.

3 Ovaj hadis je u cijelosti naveden pri kraju poglavlja *O džhenazi* (Knjiga I, hadis br. 1386), a ovdje je citiran samo jedan njegov isječak u kojem se spominju meleki: Malik, Džibril i Mikail.

3237. PRIČAO NAM JE Muhammed, njemu Ebu-Avane prenoseći od A'meša, on od Ebu-Hazima, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kad čovjek pozove svoju ženu u postelju (radi općenja), pa ona odbije i on prenoći srdit na nju, meleki je proklinju sve dok ne svane.”

S (Ebu-Avanom) se slažu Ebu-Hamza, Ibn-Davud i Ebu-Mu'avija (prenoseći ovaj hadis) od A'meša.

3238. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Lejs, rekavši da mu je pričao Ukajl prenoseći od Ibn-Šihaba, koji je izjavio da je čuo Ebu-Seleme kako kaže da mu je saopćio Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, da je čuo kako Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže:

“Zatim mi je Objava za neko vrijeme bila obustavljena. I dok sam išao (s Hire), čuo sam s neba jedan glas. Podigoh pogled prema nebu, kad onaj isti melek koji mi je došao na Hiru sjedi na prijestolju između neba i zemlje. Uplašio sam ga se toliko da sam pao na zemlju. Potom sam došao svojoj porodici i rekao: “Pokrijte me! Pokrijte me!” Kasnije je Uzvišeni Allah objavio: “O, pokriveni” – pa sve do riječi, “kumire ostavi.”¹

Ebu-Seleme kaže: “*Rudžz* su kipovi.”

3239. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovom Šu'be prenoseći od Katade, a rekao mi je i Halifa da mu je saopćio Jezid b. Zurej'in, a njemu Seid prenoseći od Katade, a on od Ebul-Alija, koji je izjavio da mu je kazao Vjerovjesnikov amidžić Ibn-Abbas, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

٣٢٣٧. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا دَعَا الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ إِلَى فِرَاشِهِ فَأَبَتْ فَبَاتَ غَضَبَانِ عَلَيْهَا لَعْنَتُهَا الْمَلَائِكَةُ حَتَّى تُصْبِحَ تَابِعَهُ شُعْبَةُ وَأَبُو حَمْزَةَ وَابْنُ دَاوُدَ وَأَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ .

٣٢٣٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ ثُمَّ فُتِرَ عَنِّي الْوَحْيُ فَبَيْنَا أَنَا أَمْشِي سَمِعْتُ صَوْتًا مِنَ السَّمَاءِ فَرَفَعْتُ بَصَرِي قِبَلَ السَّمَاءِ فَإِذَا الْمَلَكُ الَّذِي جَاءَنِي بِحِرَاءٍ قَاعِدٌ عَلَى كُرْسِيِّ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ فَجِئْتُ مِنْهُ حَتَّى هَوَيْتُ إِلَى الْأَرْضِ فَجِئْتُ أَهْلِي فَقُلْتُ زَمِّلُونِي زَمِّلُونِي فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى (يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ قُمْ فَأَنْذِرْ) إِلَى قَوْلِهِ (وَالرُّجْزُ فَاهْجُرْ) قَالَ أَبُو سَلَمَةَ وَالرُّجْزُ الْأَوْثَانُ .

٣٢٣٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ ح وَ قَالَ لِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ حَدَّثَنَا ابْنُ عَمٍّ نَبِيكُم يَعْنِي ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ رَأَيْتُ

¹ Ovo je dio hadisa citiranog na samom početku zbirke (Knjiga I, hadis br. 4). Ajeti o kojima je ovdje riječ u prijevodu glase:

“O ti, pokriveni! Ustani i opominji! I Gospodara svoga veličaj! I haljine svoje očisti i kumira se kloni.” (El-Muddessir: 1-5)

“U noći mog putovanja (Isra’a) vidio sam Musaa. On je smeđ čovjek, visok i kovrdžave (kose), kao da je od ljudi iz plemena Šenue. I vidio sam Isaa. On je čovjek srdnjeg rasta, umjerene fizionomije, (naginje) crvenoj i bijeloj (boji), neuvijene kose. I vidio sam Malika, čuvara Džehennema i Dedžala. To je bilo među znakovima koje mi je Allah pokazao, pa ne sumnjaj u susret s Njim.”

Enes i Ebu-Bekr kažu da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Meleki čuvaju Medinu od Dedžala.”²

OPIS DŽENNETA I DOKAZ DA JE ON VEĆ STVOREN

Ebul-Alije je rekao: “*Mutahheretun* znači: čista od menstruacije, mokraće i pljuvačke. *Kullema ruziku*: kad im se nešto da, a zatim se dadne drugo. *Kalu hazellezi ruzikna min kablu*: prije smo to dobili. *Ve utu bihi metešabihen*: jedan drugom liči, a razlikuju se po okusu.”³

Kutufuha: беру ih kako hoće. *Danijetun*: blizu.⁴ *Eraik*: kreveti.⁵

Hasan je rekao: “*En-Nadretu* (blaženstvo) je na licu, a *surur* (radost) je u srcu.”⁶

Mudžahid je rekao: “*Selsebilen* znači: brzo

لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِي مُوسَى رَجُلًا أَدَمَ طَوَالًا جَعْدًا
كَانَهُ مِنْ رِجَالِ شَنْوَةَ وَرَأَيْتُ عَيْسَى رَجُلًا
مَرْبُوعًا مَرْبُوعَ الْخَلْقِ إِلَى الْحُمْرَةِ وَالْبَيَاضِ
سَبَطَ الرَّأْسِ وَرَأَيْتُ مَالِكًا خَازِنَ النَّارِ
وَالدَّجَالَ فِي آيَاتٍ أَرَاهُنَّ اللَّهُ إِيَّاهُ (فَلَا تَكُنْ
فِي مِرْيَةٍ مِنْ لِقَائِهِ) قَالَ أَنَسٌ وَأَبُو بَكْرَةَ عَنْ
النَّبِيِّ ﷺ تَحْرُسُ الْمَلَائِكَةُ الْمَدِينَةَ مِنَ الدَّجَالِ .

بَاب مَا جَاءَ فِي صِفَةِ الْجَنَّةِ وَأَنَّهَا مَخْلُوقَةٌ

قَالَ أَبُو الْعَالِيَةِ (مُطَهَّرَةٌ) مِنَ الْخَيْضِ وَالْبَوْلِ
وَالْبَزَاقِ (كُلَّمَا رُزِقُوا) أَتُوا بِشَيْءٍ ثُمَّ أَتُوا بِآخَرَ
(قَالُوا هَذَا الَّذِي رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ) أَتَيْنَا مِنْ قَبْلُ
(وَأَتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا) يُشَبِّهُ بَعْضُهُ بَعْضًا
وَيُخْتَلِفُ فِي الطُّعُومِ (قُطُوفُهَا) يَقْطِفُونَ كَيْفَ
شَاءُوا (دَانِيَةٌ) قَرِيبَةٌ الْأَرَائِكُ الشَّرُّرُ وَقَالَ
الْحَسَنُ النَّضْرَةُ فِي الْوُجُوهِ وَالشَّرُّورُ فِي الْقُلُوبِ

2 Ova Enesova izjava s punim senedom je zabilježena u poglavlju o hadžu, a izjava Ebu-Bekra sa senedom je navedena u ovom poglavlju.

Inače, kad je riječ o melekima, treba naglasiti da su oni mnogobrojni i raznovrsni. Pored četverice najodabranijih (Džibril, Mikail, Azrail i Israfil) poznate su i grupe meleka koje imaju posebne dužnosti, kao što su meleki čuvari, meleki zaduženi za kišu, rastinje i vjetrove, zatim kaburski meleki, meleki koji redžmuju (gađaju) šejtane, nosači Arša, čuvari Medine i mnogi drugi. Neki od ovih meleka se spominju u hadisima ovog poglavlja, dok o drugima znamo iz drugih izvora.

3 I u ovom uvodu su objašnjavani termini koji se nalaze u ajetima koji govore o Džennetu. Ebul-Alije je objasnio riječi iz sljedećih ajeta: “A one koji vjeruju i dobra djela čine obraduj džennetskim baščama kroz koje će rijeke teći; svaki put kad im se iz njih da kakav plod, oni će reći: ‘Ovo smo i prije jeli’, a bit će im davani samo njima slični. U njima će čiste žene imati, i u njima će vječno boraviti.” (El-Bekare: 25)

4 To su riječi ajeta: “Čiji će plodovi nadohvat ruke biti.” (El-Hakkah: 23)

5 Ova riječ se nalazi u ajetu: “Sa divana će gledati.” (El-Mutaffifun: 23)

6 Ove dvije riječi se nalaze u ajetu: “I njih će Allah strahote toga dana sačuvati i blaženstvo i radost im darovati.” (El-Dehr: 11)

proticanje.¹ *Gavlun* je bolest stomaka, a *junzefun* znači: ono što ne odnosi pamet.²

Ibn-Abbas je rekao: “*Dihakan* znači: pun, *kevaibe* su djevojke.³

Rehik je vino, *tesnim* nadvisuje piće stanovnika Dženneta; *Hitamuhu*; njegova zemlja je misk.⁴ *Naddahatani* znači: oni koji prskaju.⁵

Mevdunetun je izvezen, i otuda izraz *vedinun-nakati*: ispleteni kolan deve.⁶

El-kubu je ono što nema ni ušiju ni ručke, a *ebarik*: ibrici, imaju uši i ručke.⁷

Uruben, s vokalom na srednjem samoglasniku, jednina je *arub*, kao *sabur* i *subur* strpljiv, Mekkelije ga zovu *aribe*, Medinelije *ganidže*, a Iračani *šekile*.⁸

Mudžahid je rekao: “*Revhun* je bašča i blagostanje, a *rejhan* opskrba.⁹

Mendud su banane, a *mahdud* znači: povijen pod teretom, a također znači i: bez bodlji.¹⁰ *Urub* su one koje pridobijaju naklonost muževa, a *meskub* poneka znači: tekući. *Furušin mefuatin*: jedna iznad druge.¹¹

Lagven je prazan govor, a *te’simen* je laž.¹²

وَقَالَ مُجَاهِدٌ (سَلْسِيلًا) حَدِيدَةُ الْجُرَيْةِ (غَوْلٌ)
وَجَعُ الْبَطْنِ (يُتَزَفُونَ) لَا تَذْهَبُ عُقُولُهُمْ وَقَالَ
ابْنُ عَبَّاسٍ (دِهَاقًا) مُتَمَلِّتًا (كَوَاعِبَ) نَوَاهِدَ
الرَّحِيقِ الْخَمْرِ التَّسْنِيمُ يَعْلُو شَرَابَ أَهْلِ الْجَنَّةِ
(خِتَامُهُ) طِينُهُ (مِسْكٌ) (نَضَاحَتَانِ) فَيَاضَتَانِ
يُقَالُ مَوْضُونَةٌ مَنْسُوجَةٌ مِنْهُ وَضِيْنُ النَّاقَةِ
وَالْكُوبُ مَا لَا أُذُنَ لَهُ وَلَا عُرْوَةَ وَالْأَبَارِيقُ ذَوَاتُ
الْأَذَانِ وَالْعُرَى (عُرْبًا) مُثْقَلَةٌ وَاحِدُهَا عُرُوبٌ
مِثْلُ صَبُورٍ وَصَبْرٍ يُسَمِّيْهَا أَهْلُ مَكَّةَ الْعَرَبَةِ وَأَهْلُ
الْمَدِينَةِ الْغَنَجَةَ وَأَهْلُ الْعِرَاقِ الشَّكِلَةَ وَقَالَ مُجَاهِدٌ
رَوْحُ جَنَّةٍ وَرَخَاءٌ وَالرَّيْحَانُ الرِّزْقُ وَالْمَنْضُودُ
الْمَوْزُ وَالْمَخْضُودُ الْمَوْقَرُ حَمَلًا وَيُقَالُ أَيْضًا لَا
شَوْكَ لَهُ وَالْعُرْبُ الْمُحَبَّاتُ إِلَى أَزْوَاجِهِنَّ
وَيُقَالُ مَسْكُوبٌ جَارٍ (وَفُرْشٌ مَرْفُوعَةٌ)
بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ (لَغَوًا) بَاطِلًا (تَأْثِيًا) كَذِبًا

1 Ovo se odnosi na ajet: “Sa izvora u Džennetu koji će se Selsebil.” (El-Dehr: 18)

2 Ta dva termina se nalaze u ajetu: “Od njega neće glava boljeti i zbog njega se neće pamet gubiti.” (Es-Saffat: 47)

3 To je komentar sljedećih ajeta: “I djevojke mlade godina istih – i pehari puni.” (En-Nebe’: 33-34)

4 Ove riječi su iz ajeta: “Dat će im se pa će piće zapečaćeno piti – čiji će pečat mošus biti – neka se zato natječu oni koji hoće da se natječu! Pomiješano s vodom iz Tesnima će biti.” (El-Mutaffifun: 25-27)

5 Termin neddahalun spomenut je u ajetu: “Sa izvorima koji prskaju, u svakom od njih.” (Er-Rahman: 66)

6 Spomenuta riječ se nalazi u ajetu: “Na divanima izvezenim.” (El-Vaki’a: 15)

7 Ove dvije riječi se nalaze u ajetu: “Sa čašama i ibricima i peharom punim pića iz izvora tekućeg.” (El-Vaki’a: 18)

8 Ta riječ je spomenuta u ajetu: “I djevicama ih učiniti – milim muževima njihovim i godina istih.” (El-Vaki’a: 36-37)

9 Ove dvije riječi se nalaze u ajetu: “Udobnost i opskrba lijepa i džennetske blagodati njemu.” (El-Vaki’a: 89)

10 Ove riječi se nalaze u ajetu: “Bit će među lotosovim drvećem bez bodlji i među bananama nanizanim.” (El-Vaki’a: 28-29)

11 Ove riječi su spomenute u sljedećim ajetima: “Pored vode tekuće – i voća svakovrsnog – kojeg će uvijek imati i koje neće zabranjeno biti – i na posteljama uzdignutim – stvaranjem novim Mi ćemo hurije stvoriti i djevicama ih učiniti – milim muževima njihovim i godina istih.” (El-Vaki’a: 31-37)

12 To je komentar sljedećih ajeta: “U njima neće slušati prazne besjede, ni govor grješni.” (El-Vaki’a: 25)

Efnan su grane.¹³

Ve dženel-džennetejni danin: ono što se ubire bit će blizu.¹⁴

Mudhammetan: crne od opitosti.¹⁵

3240. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Lejs b. Sa'd prenoseći od Nafija, a on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, koji kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Kad neko od vas umre, njegovo mjesto mu se izlaže jutrom i večerom, pa ako je džennetlija (predočava mu se njegovo mjesto) među džennetlijama, a ako je džehennemlija, onda među džehennemlijama."

3241. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu Selm b. Zerir, a ovom Ebu-Redža' od Imrana b. Husajna, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Vidio sam Džennet i primijetio da većinu njegovih stanovnika čine siromasi, a vidio sam i Džehennem i primijetio da većinu njegovih stanovnika čine žene."¹⁶

3242. PRIČAO NAM JE Seid b. Ebu-Merjem, a njemu Lejs, ovome Ukajl od Ibn-Šihaba, koga je izvijestio Seid b. Musejeb, da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao:

– Dok smo jedne prilike bili kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, on iznenada reče: – Dok sam spavao, vidio sam se u Džennetu, i odjednom primijetih jednu ženu kako uzima abdest, pokraj nekog dvorca.

"Čiji je ovo dvorac?" – upitah.

أَفْنَانُ أَغْصَانُ (وَجَنَى الْجَنَّتَيْنِ دَانٍ) مَا يُجْتَنَى قَرِيبُ (مُدْهَمَّتَانِ) سَوْدَاوَانٍ مِنَ الرَّيِّ .

٣٢٤٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا مَاتَ أَحَدُكُمْ فَإِنَّهُ يُعْرَضُ عَلَيْهِ مَقْعَدُهُ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ فَإِنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَمِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَإِنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَمِنْ أَهْلِ النَّارِ .

٣٢٤١. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا سَلْمُ بْنُ زَرْبٍ حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ أَطْلَعْتُ فِي الْجَنَّةِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا الْفُقَرَاءَ وَأَطْلَعْتُ فِي النَّارِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا النِّسَاءَ .

٣٢٤٢. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَا نَحْنُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِذْ قَالَ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُنِي فِي الْجَنَّةِ فَإِذَا امْرَأَةٌ تَتَوَضَّأُ إِلَى جَانِبِ قَصْرِ فَقُلْتُ لِمَنْ هَذَا الْقَصْرُ فَقَالُوا لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ

13 Riječ *efnan* nalazi se u ajetu: "Puna stabala granatih." (Er-Rahman: 48)

14 Er-Rahman: 54.

15 Er-Rahman: 64.

16 Iz ovog hadisa se vidi da će žene činiti većinu u Džehennemu. Neki učenjaci to obrazlažu činjenicom da su žene nezahvalne prema muževima, a Kurtubi smatra da će mali broj žena biti u Džennetu zbog toga što one lahko podliježu strastima, sklone su ovosvjetskim uživanjima, a mnoge se slabo trude kad je u pitanju ahiret.

“Omera b. Hattaba” – rekoše oni. Tada se sjetih njegove ljubomore i okrenuh se nazad.

Omer zaplaka i reče: “Zar na tebe, Allahov Poslaniče, da budem ljubomoran.”¹

3243. PRIČAO NAM JE Hadždžadž b. Minhal, a njemu Hemmam, koji je rekao da je čuo Ebu-Imrana Dževnija, kako priča od Ebu-Bekra b. Abdullaha b. Kajsa Ešarija, a on od svog oca, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kuća (koju će čovjek imati u Džennetu) šuplje je zrno bisera, čija će visina prema nebu biti trideset milja, a u svakom njegovom uglu vjernik će imati porodicu koju drugi neće vidjeti.”

Ebu-Abdus-Samed i Hris b. Ubejd (prenose ovaj hadis) od Ebu-Imrana, ali kažu: “Šezdeset milja” (umjesto trideset).

3244. PRIČAO NAM JE Humejdi, njemu Sufjan, a ovom Ebu-Zinad od A‘redža, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio:

– Allah je rekao:

“Pripremio sam Svojim dobrim robovima ono što ni jedno oko vidjelo nije, niti je ijedno uho čulo, niti se ijedno ljudsko srce sjetilo. Čitajte ako hoćete: ‘I niko ne zna kakve ih skrivene radosti čekaju.’”²

3245. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mukatil, njemu saopćio Abdullah, a ovom Ma‘mer od Hemmama b. Munebbiha, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Prva skupina koja će ući u Džennet bit će svijetlog izgleda poput Mjeseca u noći uštapa. Oni u njemu neće

فَذَكَرْتُ غَيْرَتَهُ فَوَلَّيْتُ مُدْبِرًا فَبَكَى عُمَرُ وَقَالَ
أَعَلَيْكَ أَغَارُ يَا رَسُولَ اللَّهِ.

٣٢٤٣. حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ
قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عِمْرَانَ الْجَوْنِيَّ يُحَدِّثُ عَنْ
أَبِي بَكْرٍ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَيْسٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ
النَّبِيَّ ﷺ قَالَ الْخَيْمَةُ دُرَّةٌ مَجُوفَةٌ طُولُهَا فِي السَّمَاءِ
ثَلَاثُونَ مِيلًا فِي كُلِّ زَاوِيَةٍ مِنْهَا لِلْمُؤْمِنِ أَهْلٌ لَا
يَرَاهُمْ الْآخَرُونَ قَالَ أَبُو عَبْدِ الصَّمَدِ وَالْحَارِثُ
ابْنُ عُبَيْدٍ عَنْ أَبِي عِمْرَانَ سِتُّونَ مِيلًا.

٣٢٤٤. حَدَّثَنَا الْحَمِيدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا
أَبُو الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ اللَّهُ أَعَدَدْتُ
لِعِبَادِي الصَّالِحِينَ مَا لَا عَيْنٌ رَأَتْ وَلَا أُذُنٌ
سَمِعَتْ وَلَا خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ فَاقرءوا إِن شِئْتُمْ
(فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ).

٣٢٤٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ
أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَوَّلُ زُمْرَةٍ
تَلْجُ الْجَنَّةَ صُورَتُهُمْ عَلَى صُورَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ
لَا يَبْصُقُونَ فِيهَا وَلَا يَمْتَخِطُونَ وَلَا يَتَغَوَّطُونَ

¹ Omer b. Hattab je jedan od ašere-i-mubešere, deseterice obradovanih Džennetom, i ovaj hadis to potvrđuje.

² Prijevod navedenog ajeta u cijelosti glasi: “I niko ne zna kakve ih skrivene radosti čekaju, kao nagradu za ono što su činili.” (Es-Sedžde: 17) Inače, ovaj hadis jasno govori da su stvari u Džennetu potpuno različite u odnosu na dunjalučke, i što je rečeno u odnosu na Džennet – to je samo da se bar donekle opišu njegove ljepote.

pljuvati, niti će se useknjivati, niti nuždu obavljati. Njihovo posuđe u njemu će biti od zlata, a češljevi će im biti od zlata i srebra. Svaki od njih će imati po dvije žene, od čije ljepote će se vidjeti, iza mesa, srž njihovih potkoljenica. Oni se neće međusobno razilaziti niti mrziti. Njihova srca su (kao) jedno srce. Oni veličaju Allaha jutrom i večerom.”

3246. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu saopćio Šu‘ajb, a ovom Ebu-Zinad prenoseći od A‘redža, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Prva skupina koja će ući u Džennet blistat će poput Mjeseca u noći uštapa, dok će oni koji su odmah iza njih blistati poput najsjajnije zvijezde. Srca će im biti kao srce jednog čovjeka. Među njima neće biti razilaženja, niti mržnje. Svaki od njih će imati po dvije žene. Kod svake od njih će se od ljepote vidjeti, iza mesa, srž njezinih potkoljenica. Oni će veličati Allaha jutrom i večerom. Neće se razbolijevati, niti će se useknjivati, niti će pljuvati. Njihovo posuđe će biti od zlata i srebra, a češljevi od zlata. Gorivo u njihovim mangalama bit će alojino drvo.” Ebul-Jeman kaže: “Znači: drvo, a znoj će im poput mošusa mirisati.” Mudžahid je rekao: “Jutro je početak zore, a povećerje je naginjanje sunca dok ga ne vidiš kako zalazi.”

3247. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ebu-Bekr Mukaddemi, njemu Fudajl b. Sulejman prenoseći od Ebu-Hazima, a on od Sehla b. Sa‘da, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Sigurno će ući (u Džennet) od mog ummeta sedamdest hiljada, ili sedam stotina hiljada (dvoumljenje nekog od prenosilaca). Prvi od njih neće ući dok ne uđu i posljednji. Lica će im biti (sjajna) poput Mjeseca u noći uštapa.”

أَنِيَّتُهُمْ فِيهَا الذَّهَبُ أَمْشَاطُهُمْ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَمَجَامِرُهُمُ الْأَلْوَةُ وَرَشْحُهُمُ الْمِسْكُ وَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ زَوْجَتَانِ يُرَى مَخُّ سَوْقِيهِمَا مِنْ وَرَاءِ اللَّحْمِ مِنَ الْحُسْنِ لَا اخْتِلَافَ بَيْنَهُمْ وَلَا تَبَاغُضَ قُلُوبُهُمْ قَلْبٌ وَاحِدٌ يُسَبِّحُونَ اللَّهَ بُكْرَةً وَعَشِيًّا .

٣٢٤٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ أَوَّلُ زُمْرَةٍ تَدْخُلُ الْجَنَّةَ عَلَى صُورَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ وَالَّذِينَ عَلَى إِثْرِهِمْ كَأَشَدَّ كَوْكَبٍ إِضَاءَةً قُلُوبُهُمْ عَلَى قَلْبِ رَجُلٍ وَاحِدٍ لَا اخْتِلَافَ بَيْنَهُمْ وَلَا تَبَاغُضَ لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ زَوْجَتَانِ كُلُّ وَاحِدَةٍ مِنْهُمَا يُرَى مَخُّ سَاقِهَا مِنْ وَرَاءِ لَحْمِهَا مِنَ الْحُسْنِ يُسَبِّحُونَ اللَّهَ بُكْرَةً وَعَشِيًّا لَا يَسْقَمُونَ وَلَا يَمْتَخِطُونَ وَلَا يَبْصُقُونَ أَنِيَّتُهُمُ الذَّهَبُ وَالْفِضَّةُ وَأَمْشَاطُهُمُ الذَّهَبُ وَوَقُودُ مَجَامِرِهِمُ الْأَلْوَةُ قَالَ أَبُو الْيَمَانِ يَعْنِي الْعُودَ وَرَشْحُهُمُ الْمِسْكُ وَقَالَ مُجَاهِدٌ الْإِبْكَارُ أَوَّلُ الْفَجْرِ وَالْعَشِيُّ مِيلُ الشَّمْسِ إِلَى أَنْ أَرَاهُ تَغْرُبُ .

٣٢٤٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ حَدَّثَنَا فَضِيلُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَيَدْخُلَنَّ مِنْ أُمَّتِي سَبْعُونَ أَلْفًا أَوْ سَبْعُ مِائَةِ أَلْفٍ لَا يَدْخُلُ أَوَّلُهُمْ حَتَّى يَدْخُلَ آخِرُهُمْ وَجُوهُهُمْ عَلَى صُورَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ .

3248. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed Džu'fi, njemu Junus b. Muhammed, a ovom Šejban od Katade, koji kaže da je Enes, radijallahu anhu, rekao:

– Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, poklonjeno je džube (ogrtač) od jedne vrste svile, a on je zabranjivao (muškarcima) svilu. Ljudi su se tome čudili, pa on reče: “Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, mahrame Sa'da b. Mu'aza u Džennetu ljepše su od ovoga.”

3249. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja b. Seid od Sufjana, koji je izjavio da mu je prenio Ebu-Ishak da je čuo Berraa b. Aziba, radijallahu anhum, kako kaže:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dobio je odjeću od svile. Počeli su se čuditi njezinoj ljepoti i mehkoći, te Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Mahrame Sa'da b. Mu'aza u Džennetu vrednije su od ovoga.”

3250. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan od Ebu-Hazima, a ovaj od Sehla b. Sa'da Sa'idija, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Mjesto u Džennetu, koliko iznosi jedan bič, bolje je od ovoga svijeta i svega što je na njemu.”¹

3251. PRIČAO NAM JE Revh b. Abdul-Mu'min, njemu Jezid b. Zurej', a ovom Seid od Katade, kojem je prenio Enes b. Malik, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao: “Zaista u Džennetu ima drvo pod čijim hladom (može) jahač putovati stotinu godina a da ga ne pređe.”²

٣٢٤٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَنَسُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَهْدَى لِلنَّبِيِّ ﷺ جُبَّةٌ سُنْدُسٌ وَكَانَ يَنْهَى عَنِ الْحَرِيرِ فَعَجِبَ النَّاسُ مِنْهَا فَقَالَ الَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَمَنَادِيلُ سَعْدِ ابْنِ مُعَاذٍ فِي الْجَنَّةِ أَحْسَنُ مِنْ هَذَا .

٣٢٤٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَتَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِثَوْبٍ مِنْ حَرِيرٍ فَجَعَلُوا يَعْجَبُونَ مِنْ حُسْنِهِ وَلِينِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَمَنَادِيلُ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ فِي الْجَنَّةِ أَفْضَلُ مِنْ هَذَا .

٣٢٥٠. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَوْضِعُ سَوْطٍ فِي الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا .

٣٢٥١. حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عَبْدِ الْمُؤْمِنِ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنَّ فِي الْجَنَّةِ لَشَجَرَةً يَسِيرُ الرَّكَّابُ فِي ظِلِّهَا مِائَةَ عَامٍ لَا يَقْطَعُهَا .

¹ Veličina u Džennetu upoređena je s bičem zbog toga što jahač obično prije sjahivanja baci bič označavajući tako mjesto na kojem će odsjesti.

² Neki kažu da se ovo drvo u Džennetu zove Tuba. Komentatori riječ *hlad* ovdje tumače kao blagostanje ili strana, jer u Džennetu neće biti ni sunca ni njegove vrućine, pa hlad neće biti potreban.

3252. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Sinan, njemu Fulej b. Sulejman, a ovom Hilal b. Ali od Abdur-Rahmana b. Ebu-Amra, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Zaista u Džennetu ima drvo pod čijim hladom (može) jahač putovati stotinu godina. Ako hoćete, čitajte (ajet): ‘I u hladovini prostranoj.’”³

3253. Prostor nekog od vas u Džennetu, koliko iznosi luk..., bolji je od onog na šta izlazi sunce, ili zalazi (tj. od cijelog svijeta).

3254. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Munzir, njemu Muhammed b. Fulejh, a ovom njegov otac od Hilala, on od Abdur-Rahmana b. Ebi-Amra, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Prva skupina će ući u Džennet (svijetla) poput Mjeseca u noći uštapa, a oni koji su odmah iza njih bit će kao najsvjetlija zvijezda na nebu. Srca će im biti kao srce jednog čovjeka i među njima neće biti mržnje ni zavidnosti. Svaki čovjek će imati po dvije žene, hurije (krupnih očiju). Srž njihovih potkoljenica vidjet će se iza kostiju i mesa.”

3255. PRIČAO NAM JE Hadždžadž b. Minhāl, njemu Šu‘be rekavši da ga je Adijj b. Sabit obavijestio da je čuo Berraa, radijallahu anhu, kako prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je on, pošto je umro (njegov) sin Ibrahim, rekao: “On će zaista imati dovilju u Džennetu.”

٣٢٥٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا هِلَالُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنَّ فِي الْجَنَّةِ لَشَجَرَةً يَسِيرُ الرَّكَّابُ فِي ظِلِّهَا مِائَةَ سَنَةٍ وَأَقْرَأُوا إِنَّ شِئْتُمْ (وَوَيْلٌ لِمُذَوِّدٍ).

٣٢٥٣. وَلَقَابُ قَوْسٍ أَحَدُكُمْ فِي الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِمَّا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ أَوْ تَغْرُبُ.

٣٢٥٤. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ ابْنُ فُلَيْحٍ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ هِلَالٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَوَّلُ زُمْرَةٍ تَدْخُلُ الْجَنَّةَ عَلَى صُورَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ وَالَّذِينَ عَلَى آثَارِهِمْ كَأَخْسَنِ كَوْكَبٍ دُرِّيٍّ فِي السَّمَاءِ إِضَاءَةً قُلُوبُهُمْ عَلَى قَلْبِ رَجُلٍ وَاحِدٍ لَا تَبَاغُضَ بَيْنَهُمْ وَلَا تَحَاسَدَ لِكُلِّ أَمْرٍ زَوْجَتَانِ مِنَ الْخُورِ الْعَيْنِ يَرَى مَخْ سَوْقَهُنَّ مِنْ وَرَاءِ الْعَظْمِ وَاللَّحْمِ.

٣٢٥٥. حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ عَدِيُّ بْنُ ثَابِتٍ أَخْبَرَنِي قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَمَّا مَاتَ إِبْرَاهِيمُ قَالَ إِنَّ لَهُ مَرْضِعًا فِي الْجَنَّةِ.

³ El-Vaki'a: 30.

3256. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, rekavši da mu je prenio Malik b. Enes od Safvana b. Sulejma, on od Ataa b. Jesara, a ovaj od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Džennetlije će gledati stanovnike soba koje su iznad njih kao što gledaju bilistavu zvijezdu koja dolazi s istočnog horizonta, ili (odlazi) na zapadni, zbog razlike u vrijednostima među njima.”

– Allahov Poslaniče – rekoše (ashabi) – to su stepeni vjerovjesnika, koje osim njih niko ne može dostići.

– Naprotiv – reče on – tako mi Onog u Čijoj je ruci moja duša, (to su) stepeni ljudi koji su iskreno vjerovali u Allaha i iskreno priznavali poslanike.

OPIS DŽENNETSKIH VRATA

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ko podijeli par (deva, konja i slično) bit će pozvan sa džennetskih vrata...”¹

U tom pogledu prenosi Ubade od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.²

3257. PRIČAO NAM JE Seid b Ebu-Merjem, a njemu Muhammed b. Mutarrif, rekavši da mu je pričao Ebu-Hazim od Sehla b. Sa'da, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Na Džennetu ima osam vrata – jedna od njih se zovu Rejjan (što gasi žeđ) kroz koja niko, osim postača neće ulaziti.”

٣٢٥٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ سُلَيْمٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ يَتَرَاءَوْنَ أَهْلَ الْغُرَفِ مِنْ فَوْقِهِمْ كَمَا يَتَرَاءَوْنَ الْكَوْكَبَ الدُّرِّيَّ الْغَابِرَ فِي الْأَفْقِ مِنَ الْمَشْرِقِ أَوِ الْمَغْرِبِ لِتَفَاضُلِ مَا بَيْنَهُمْ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ تِلْكَ مَنَازِلُ الْأَنْبِيَاءِ لَا يَبْلُغُهَا غَيْرُهُمْ قَالَ بَلَى وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ رَجُلٌ آمَنُوا بِاللَّهِ وَصَدَّقُوا الْمُرْسَلِينَ .

باب صِفَةِ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ

وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ أَنْفَقَ زَوْجَيْنِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الْجَنَّةِ فِيهِ عِبَادَةٌ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٣٢٥٧. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ ابْنُ مُطَرِّفٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ فِي الْجَنَّةِ ثَمَانِيَةُ أَبْوَابٍ فِيهَا بَابٌ يُسَمَّى الرَّيَّانَ لَا يَدْخُلُهُ إِلَّا الصَّائِمُونَ .

¹ Ovaj hadis je naveden u poglavlju *Post*, Knjiga II, hadis br.1896.

² Ovdje se misli na hadis: “Ko svjedoči da je samo Allah Bog – ... Allah će ga uvesti na koja hoće od osam džennetskih vrata.” (Poglavljje o Isau, alejhis-selamu)

OPIS DŽEHENNEMA I DOKAZ DA JE ON VEĆ STVOREN

Gasakan (je kapljevina). Kaže se: *ajnuhu*: oko mu je suzilo, i *jagsikul-džurhu*: rana ispušta gnoj, pa *gasak* i *gask* kao da su istog značenja.³

Gislin je sve što pereš pa nešto od toga iziđe, i to se zove *gislin*. To je oblik *Fi'lin* od (riječ) *gasl* (pranje) od rane i ožiljaka (od samara).⁴

Ikrime je rekao; “*Hasabu džehenneme* na abesinijskom jeziku znači drvo.”⁵

Neki drugi kažu: “*Hasiben*⁶ je žestoki vjetar, a *hasib* je ono što vjetar baca. Otuda se kaže *Hasabu džehennem* (za gorivo) jer se ono baca u Džehennem. Džehennemlije su njegov *hasab* (gorivo). Kaže se: *hasabe fil-erdi* (to jest) otići (u zemlju). (Riječ) *hasab* je izvedena od *hasbauhidžareti*.”

Sadid je gnoj i krv⁷, a *habet* znači ugasio se⁸. *Turun* znači palite.⁹

Evrejt: naložio sam. *Lil-mukvin*: putnicima¹⁰, a *kaj'un* je pustoš.

Ibn-Abbas je rekao: “*Siratul-džehim* je sredina

بَابُ صِفَةِ النَّارِ وَأَنَّهَا مَخْلُوقَةٌ

(غَسَاقًا) يُقَالُ غَسَقَتْ عَيْنُهُ وَيَغْسِقُ الْجُرْحُ
وَكَانَ الْغَسَاقَ وَالْغَسَقَ وَاحِدٌ غَسَلَيْنِ كُلُّ شَيْءٍ
غَسَلْتُهُ فَخَرَجَ مِنْهُ شَيْءٌ فَهُوَ غَسَلَيْنٌ فَعْلَيْنٌ
مِنَ الْغَسَلِ مِنَ الْجُرْحِ وَالذَّبَرِ وَقَالَ عِكْرِمَةُ
(حَصَبُ جَهَنَّمَ) حَطَبٌ بِالْحَبَشِيَّةِ وَقَالَ غَيْرُهُ
(حَاصِبًا) الرِّيحُ الْعَاصِفُ وَالْحَاصِبُ مَا
تَرْمِي بِهِ الرِّيحُ وَمِنْهُ (حَصَبُ جَهَنَّمَ) يُرْمَى بِهِ
فِي جَهَنَّمَ هُمْ حَصَبُهَا وَيُقَالُ حَصَبَ فِي الْأَرْضِ
ذَهَبَ وَالْحَصَبُ مُسْتَقٌّ مِنْ حَصَبَاءِ الْحِجَارَةِ
صَدِيدٌ قَيْحٌ وَدَمٌ (خَبَتْ) طَفِئَتْ (تُورُونَ)
تَسْتَخْرِجُونَ أَوْرَيْتُ أَوْقَدْتُ (لِلْمُقْوِينَ)
لِلْمُسَافِرِينَ وَالْقِي الْقَفْرُ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ صِرَاطُ

3 Riječ *gasakan* spomenuta je u ajetu: “Osim vrele vode i kapljevine.” (En-Nebe’: 25) Buhari, kako se čini, poistovjećuje riječi *gasak* i *gask*. Međutim, one, iako su iz istog korijena, različitog su oblika pa prema tome i značenja.

4 Riječ *gislin* je iz ajeta: “Ni drugog jela osim pomija.” (El-Hakkah: 36)

5 Sintagma *hasab džehenneme* nalazi se u ajetu: “I vi i oni kojim se, pored Allaha, klanjate, bit ćete gorivo u Džehennemu, i u njega ćete doista ući.” (El-Enbija: 98)

6 Riječ *hasiben* spomenuta je u ajetu: “Zar ste sigurni da vas On neće u zemlju utjerati, ili da protiv vas pješčanu oluju neće poslati, pa da onda sebi zaštitnika nećete naći.” (El-Isra: 68)

7 Riječ *sadid* nalazi se u ajetu: “Pred njim će Džehennem biti – i on će biti pojen odvratnom kapljevino.” (Ibrahim: 16)

8 Riječ *habet* spominje se u ajetu: “Onaj kome Allah ukaže na Pravi put – na Pravom putu je, a onome koga u zabludi ostavi, tome, mimo Njega, nećeš naći zaštitnika. Mi ćemo ih, na Sudnjem danu, sakupiti, licem zemlji okrenute, slijepe, nijeme i gluhe; boravište njihovo bit će Džehennem; kad god mu plamen jenja, pojačat ćemo oganj.” (El-Isra: 97)

9 Riječ *turun* spomenuta je u ajetu: “Kažite vi Meni: vatru koju palite – da li drvo za nju vi ili Mi stvaramo.” (El-Vaki’a: 71-72)

10 Riječ *Lil-mukvin* nalazi se u ajetu: “Mi činimo da ona podsjeća i bude korisna onima koji konače.” (El-Vaki’a: 73) Riječ *kaj’un* je ovdje objašnjena zbog toga što je iz nje izvedena riječ *mukvin*, a ona se inače ne spominje u Kur’anu.

Džehennema i centar Džehennema”¹. *Le ševben min hamin*: hrana će im biti pomiješana ključalom vodom². *Zefirun ve šehikun* su žestok glas i slab glas.³

Virden je žedan,⁴ a *gajjen* je propast⁵.

Mudžahid je rekao: “*Jusdžerun* znači: vatra će njima biti ložena.”⁶

Nuhas je mjed koji će se izljevati na njihove glave.⁷ Kaže se: *zuku*, to jest: dotaknite i iskusite, a ovdje se ne misli na kušanje ustima.⁸

Maridžun je plamen vatre. *Meredžel-emiru re’ijjetehu* (vođa je prepustio svoje podanike) kad ih ostavi da napadaju jedni na druge.⁹

Meridž je zamršen, *meridže emrun-nasi* znači: pobrkana je stvar ljudi.¹⁰

Meredžel-bahrejni (pustio je dva mora).¹¹ *Meredžte dabbeteke* znači: ostavio si svoju životinju.

الْجَحِيمِ سَوَاءُ الْجَحِيمِ وَوَسَطُ الْجَحِيمِ (لَشَوْبًا
مِنْ حَمِيمٍ) يُخْلَطُ طَعَامُهُمْ وَيَسَاطُ بِالْحَمِيمِ (زَفِيرٌ
وَشَهِيقٌ) صَوْتُ شَدِيدٌ وَصَوْتُ ضَعِيفٌ (وَرْدًا)
عِطَاشًا (غَيًّا) خُسْرَانًا وَقَالَ مُجَاهِدٌ (يُسَجَّرُونَ)
ثَوَقْدُ بِهِمُ النَّارُ (وَنَحَاسٌ) الصُّفْرُ يُصَبُّ عَلَى
رُءُوسِهِمْ يُقَالُ (ذُوقُوا) بَاشِرُوا وَجَرَّبُوا وَلَيْسَ
هَذَا مِنْ ذَوْقِ الْقَمِ مَارِجٌ خَالِصٌ مِنَ النَّارِ مَرَجَ
الْأَمِيرِ رَعِيَّتُهُ إِذَا خَلَّاهُمْ يَعْدُو بَعْضُهُمْ عَلَى
بَعْضٍ (مَرِيحٌ) مُلْتَبِسٌ مَرِجَ أَمْرِ النَّاسِ اخْتَلَطَ
(مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ) مَرَجَتْ دَابَّتُكَ تَرَكْتَهَا.

- 1 Sintagma *siratul-džehimi* nalazi se u ajetu: “Sakupite nevjernike i one koji su se s njima družili i one kojima su se klanjali mimo Allaha, i pokažite im put koji u Džehennem vodi.” (Es-Saffat: 22-23)
- 2 Ajet u cijelosti glasi: “Zatim će to ključalom vodom izmiješati (Es-Saffat: 67)
- 3 Riječ *zefirun ve šehikun* nalaze se u ajetu: “I nesretnici će u Džehennem, u njima će teško izdisati i udisati.” (Hud: 106)
- 4 Riječ *virden* nalazi se u ajetu: “A kad u Džehennem žedne grješnike potjeramo.” (Merjem: 86)
- 5 Riječ *gajjen* spomenuta je u ajetu: “A njih smijenše zli potomci, koji namaz napustiše i za požudama pođoše; oni će sigurno zlo proći.” (Merjem: 59)
- 6 Glagol *jusdžerun* nalazi se u ajetu: “Kada s okovima o vratu i sindžirima budu vučeni po ključaloj vodi, a zatim u vatri prženi.” (El-Mu’min: 71-72)
- 7 Riječ *nuhas* je spomenuta u ajetu: “Na vas će se ognjeni plamen i rastopljeni mjed prolivati i vi se nećete moći odbraniti.” (El-Rahman: 35)
- 8 Riječ *zuku* nalazi se u ajetu: “Kad god pokušaju da zbog teškog jada iz nje izađu, bit će u nju vraćeni – iskusite patnju u užasnoj vatri.” (El-Hadždž: 22) Čulo okusa je jezik, ali se u vom ajetu misli na kušanje vatre čitavim tijelom, pa zbog toga Buhari kaže: “Ovdje se ne misli na kušanje ustima.”
- 9 Riječ *maridžun* nalazi se u suri Er-Rahman: “On je čovjeka od sasušene ilovače, kao što je grnčarija, stvorio, a džina od plamena vatre.” (14-15)
- 10 Riječ *meridž* nalazi se u ajetu: “Oni, međutim poriču Istinu koja im dolazi i smeteni su.” (Kaf: 5)
- 11 Rečenica *meredžel-bahrejni* spomenuta je u ajetu: “Pustio je dva mora da se dodiruju” (El-Rahman: 19); ovaj ajet se inače ne odnosi na Džehennem.

3258. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, a njemu Šu'be prenoseći od muhadžira Ebul-Hasana, koji je izjavio da je čuo Zejda b. Vehba, koji je čuo da je Ebu-Zerr, radijallahu anhu, kazao.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je na putovanju, pa je rekao:

“Očekaj dok zahladi!”

Potom je ponovo rekao: “Očekaj dok zahladi”, sve dok se nije ukazala sjena, znači (od okolnih) brežuljaka, a onda je rekao:

“Odgodite klanjanje podne-namaza dok zahladi. Velika žega je odraz Džehennema.”

3259. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Sufjan prenoseći od A'meša, on od Zekvana, a ovaj od Ebu-Seida, radijallahu anhu, koji kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Odgodite klanjanje podne-namaza dok zahladi. Velika žega je zapah Džehennema.”

3260. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, kome je saopćio Šu'ajb prenoseći od Zuhrija, koji je rekao da mu je pričao Ebu-Seleme b. Abdur-Rahman da je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako veli da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: – Džehennem se potužio svome Gospodaru govoreći: “Gospodaru moj, sam sebe jedem,” i (Allah) mu je dozvolio dva oduška: jedan u zimu, a drugi u toku ljeta, a to je najveća žega koju osjetite (ljeti) i najveća hladnoća koju osjetite (zimi).¹²

٣٢٥٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُهَاجِرِ أَبِي الْحَسَنِ قَالَ سَمِعْتُ زَيْدَ بْنَ وَهْبٍ يَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ فِي سَفَرٍ فَقَالَ أَبْرِدْ ثُمَّ قَالَ أَبْرِدْ حَتَّى فَاءَ الْفَيْءِ يَعْنِي لِلتَّلَوْلِ ثُمَّ قَالَ أَبْرِدُوا بِالصَّلَاةِ فَإِنَّ شِدَّةَ الْحَرِّ مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ.

٣٢٥٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ ذَكْوَانَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَبْرِدُوا بِالصَّلَاةِ فَإِنَّ شِدَّةَ الْحَرِّ مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ.

٣٢٦٠. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اشْتَكَّتِ النَّارُ إِلَى رَبِّهَا فَقَالَتْ رَبِّ أَكَلْتُ بَعْضِي بَعْضًا فَأَذِنَ لَهَا بِنَفْسَيْنِ نَفْسٍ فِي الشِّتَاءِ وَنَفْسٍ فِي الصَّيْفِ فَأَشَدُّ مَا تَجِدُونَ مِنَ الْحَرِّ وَأَشَدُّ مَا تَجِدُونَ مِنَ الزَّمْهِرِيرِ.

¹² Ova tri hadisa su navedena u poglavlju *Namaska vremena*, Knjiga I, hadisi od broja 533 do 538, a ovdje su opetovani jer se u njima govori o Džehennemu, i oni su očit dokaz da Džehennem postoji i da je on već stvoren.

3261. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu Amir, a ovom Hemmam od Ebu-Džemre Dubeija, koji je rekao:

– Običavao sam sjediti s Ibn-Abbasom u Mekki, i jednom me napade groznica, te on reče: “Rashladi je vodom Zemzema, jer je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

Groznica je odušak Džehennema, pa je rashladite vodom ili je rekao: vodom Zemzema” – dvoumi Hemmam.

3262. PRIČAO MI JE Amr b. Abbas, njemu Abdur-Rahman, a ovom Sufjan od svog oca, a on od Abaja b. Rifa‘a, koji kaže da mu je saopćio Rafi‘ b. Hadidž, rekavši da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

“Groznica je od džehennemske žestine, pa je rashladite vodom.”

3263. PRIČAO NAM JE Malik b. Isma‘il, njemu Zuhejr, a ovom Hišam prenoseći od Urve, a on od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Groznica je zapah Džehennema, pa je rashladite vodom.”

3264. PRIČAO NAM JE Musedded od Jahjaa, a on od Ubejdullaha, koji kaže da mu je pričao Nafi‘ od Ibn-Omera, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Groznica je zapah Džehennema, pa je rashladite vodom.”

3265. PRIČAO NAM JE Isma‘il b. Ebi-Uvejs, rekavši da mu je prenio Malik od Ebu-Zinada, on od A‘redža, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Vaša vatra je dio od sedamdeset dijelova džehennemske vatre.”

٣٢٦١. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ هُوَ الْعَقَدِيُّ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ الضُّبَعِيِّ قَالَ كُنْتُ أَجَالِسُ ابْنَ عَبَّاسٍ بِمَكَّةَ فَأَخَذَنِي الْحُمَّى فَقَالَ أَبْرِدْهَا عَنْكَ بِمَاءٍ زَمْزَمَ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ الْحُمَّى مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ فَأَبْرِدُوهَا بِالْمَاءِ أَوْ قَالَ بِمَاءٍ زَمْزَمَ شَكَ هَمَّامٌ .

٣٢٦٢. حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُبَايَةَ بْنِ رِفَاعَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي رَافِعُ بْنُ خَدِيجٍ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ الْحُمَّى مِنْ فَوْرِ جَهَنَّمَ فَأَبْرِدُوهَا عَنْكُمْ بِالْمَاءِ .

٣٢٦٣. حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْحُمَّى مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ فَأَبْرِدُوهَا بِالْمَاءِ .

٣٢٦٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْحُمَّى مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ فَأَبْرِدُوهَا بِالْمَاءِ .

٣٢٦٥. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكُ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ نَارُكُمْ جُزْءٌ مِنْ سَبْعِينَ جُزْءًا مِنْ نَارِ جَهَنَّمَ

– Allahov Poslaniče – rečeno je – ona (dunjalučka vatra) je dovoljna.

– Ova je – reče on – pojačana nad (dunjalučkom vatrom) za šezdeset i devet dijelova. Svaki od njih je poput njezine vrućine.¹

3266. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Sufjan od Amra, da je čuo Ataa kako saopćava od Safvana b. Ja'laa, a on od svoga oca, da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako uči na minberu: “Oni će dozivati: ‘O Malik!’”²

3267. PRIČAO NAM JE Ali, njemu Sufjan prenoseći od A'meša, a on od Ebu-Vaila, koji kaže da je rečeno Usami (b. Zejdu):

“Da si otišao tome i tome (Osmanu b. Affanu) i govorio mu (o smutnji ili o postupcima njegovog brata po majci Velida b. Utbe).”

– Vi sigurno mislite – reče on – da mu ja ne govorim. Iako vam (ne dajem priliku) da to čujete, ja mu govorim tajno, da ne bih otvorio vrata za koja ja ne bih bio prvi koji ih je otvorio (vrata klevete). Ja neću reći čovjeku, makar on bio i moj vladar, da je on najbolji čovjek, nakon nečeg što sam čuo od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

– A šta si to čuo da je on rekao? – upitaše oni.

– Čuo sam ga – reče on – kako kaže: Na Sudnjem danu će čovjek biti doveden i bačen u vatru, pa će mu crijeva izlaziti u vatru, a on će kružiti kao što magarac kruži oko svog mlina, te će se džehennemlije sakupiti oko njega i upitati:

– Čovječe, šta je s tobom? Zar nam nisi naređivao

قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّكَ كَأَنَّكَ لَكَافِيَةٌ قَالَ فَضَلَّتْ عَلَيْهِنَّ بِتِسْعَةٍ وَسِتِّينَ جُزْءًا كُلُّهُنَّ مِثْلُ حَرِّهَا.

٣٢٦٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو سَمِعَ عَطَاءَ يُخْبِرُ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَعْلَى عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ يَقْرَأُ عَلَى الْمِنْبَرِ (وَنَادُوا يَا مَالِكُ).

٣٢٦٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ قِيلَ لِأَسَامَةَ لَوْ أَتَيْتَ فَلَانًا فَكَلَّمْتَهُ قَالَ إِنَّكُمْ لَتَرَوْنَ أَنِّي لَا أَكَلِمُهُ إِلَّا أَسْمِعُكُمْ إِنِّي أَكَلِمُهُ فِي السَّرِّ دُونَ أَنْ أَفْتَحَ بَابًا لَا أَكُونُ أَوَّلَ مَنْ فَتَحَهُ وَلَا أَقُولُ لِرَجُلٍ أَنْ كَانَ عَلَيَّ أَمِيرًا إِنَّهُ خَيْرُ النَّاسِ بَعْدَ شَيْءٍ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالُوا وَمَا سَمِعْتُهُ يَقُولُ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ يُجَاءُ بِالرَّجُلِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيُلْقَى فِي النَّارِ فَتَنْدَلِقُ أَقْتَابُهُ فِي النَّارِ فَيَدُورُ كَمَا يَدُورُ الْحِمَارُ بِرَحَاهُ فَيَجْتَمِعُ أَهْلُ النَّارِ عَلَيْهِ فَيَقُولُونَ أَيُّ فَلَانٍ مَا شَأْنُكَ أَلَيْسَ كُنْتَ تَأْمُرُنَا بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَانَا عَنِ الْمُنْكَرِ قَالَ كُنْتُ أَمُرُكُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَلَا آتِيهِ وَأَنْهَاكُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَآتِيهِ رَوَاهُ غُنْدَرٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ.

¹ Imami Ahmed i Ibn-Hibban također prenose ovaj hadis od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, i u njihovoj verziji na kraju hadisa se kaže: “Ona je dva puta miješana s morem, a da nije toga, ne bi se niko njome koristio.” Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, naglasio je da je džehennemlije vatra za šezdeset i devet dijelova pojačana nad dunjalučkom, stoga da se ne pomisli da je dunjalučka vatra dovoljna za kažnjavanje, jer se Allahovo kažnjavanje razlikuje od kažnjavanja koje čini neko od ljudi.

² Ovo je dio ajeta koji u cijelosti glasi: “Oni će dozivati: ‘O Malik! Neka Gospodar tvoj učini da umremo!’ A on će reći: ‘Vi ćete tu vječno ostati.’” (El-Zuhruf: 77)

(da činimo) dobro, a odvrćao od zla?

– Naređivao sam vam dobro – reći će on – ali ga ja nisam činio, a zabranjivao vam zlo, ali sam ga ja činio. Ovaj hadis prenosi i Guneder od Šu‘be, a on od A‘meša.¹

OPIS IBLISA I NJEGOVE VOJSKE

Mudžahid je rekao: “*Jukzefune* znači – na njih se baca, *duhuren* – da ih otjeraju, a *vasib* – neprekidan.”²

Ibn-Abbas je rekao: “*Medhuren* znači: udaljen.”³

Kaže se *meriden*, tj.: prkosnik.⁴ *Bettekehu* znači: otkinuo ga je.⁵

Vestefziz znači: zavodi, *bi hajlike* – konjanicima, *redžlun* – pješaci, a jednina od te riječi je *radžil*, kao što je *sahib* i *sahb*, i *tadžir* i *tadžr*.⁶

بَابُ صِفَةِ إِبْلِيسَ وَجُنُودِهِ

وَقَالَ مُجَاهِدٌ (يُقَذَّفُونَ) يُرْمَوْنَ (دُحُورًا)
مَطْرُودِينَ (وَاصِبٌ) دَائِمٌ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ
(مَذْهُورًا) مَطْرُودًا يُقَالُ (مَرِيدًا) مُتَمَرِّدًا بَتَكَةٍ
قَطَعَهُ (وَاسْتَفْزَزَ) اسْتَخَفَّ (بِخَيْلِكَ) الْفُرْسَانُ
وَالرَّجُلُ الرَّجَالَةُ وَاحِدُهَا رَجُلٌ مِثْلُ صَاحِبٍ
وَصَحْبٍ وَتَاجِرٍ وَتَجَرٍ (لَاخْتَنَكَ) لَا اسْتَأْصَلَ
(قَرِينٌ) شَيْطَانٌ .

1 Predanje kojim Guneder prenosi ovaj hadis, Buhari je u cijelosti naveo u poglavlju *O smutnji*, a ovdje je samo ukazao na njega.

Ovaj hadis inače govori o džehennemskoj patnji koja čeka onog koji druge poziva na dobro i odvrća od zla, a sam se ne pridržava toga već radi loša djela, a ne čini dobra.

Usama b. Zejd je citirao ovaj hadis prilikom prigovora kojeg su muslimani uputili znajući da je on jedan od bliskih saradnika hazreti Osmana i da je bio miljenik Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, pa su ga i oni zbog toga voljeli, i sad su htjeli da on upozori hazreti Osmana na smutnju među ljudima ne bi li je on, hazreti Osman, spriječio, a po nekima, oni su htjeli da ga Usama upozori na postupke njegovog brata po majci, Velida b. Utbe.

Međutim, Usama je bio svjestan svoje obaveze savjetovanja i potpomaganja, pa je i prije toga upozoravao hazreti Osmana, ali je to činio tajno bojeći se da javnim istupanjem protiv halife ne bi pružio mogućnost i dao povoda smutljivcima da ga kleveću i unose nered i smutnju među ljude.

2 Riječi: *jukzefune*, *duhuren* i *vasib* nalaze se u suri Es-Saffat: “Čuvamo ga (tj. nebo) od svakog šejtana prkosnog da ne prisluškuje meleke uzvišene; njih sa svih strana gađaju da ih otjeraju; njih čeka patnja neprekidna.” (Es-Saffat: 7-9)

3 Riječ *medhuren* uzeta je iz ajeta: “To je mudrost koju ti Gospodar tvoj objavljuje. I ne dodaj Allahu drugog Boga da ne bi u Džehennem bio bačen, prekoren i od milosti Njegove udaljen.” (El-Isra’: 39)

Ova riječ ovdje se odnosi na šejtana, ali je ovdje upotrijebljena radi pojašnjenja riječi *duhuren*, koja je prethodno navedena.

4 Riječ *meriden* nalazi se u ajetu: “Oni se, mimo Allaha, ženskim kumirima klanjaju, a ne klanjaju se drugom do šejtanu-prkosniku.” (En-Nisa: 117)

5 *Bettekahu* je objašnjenje glagola *felejubettikunne*, koji se nalazi u ajetu: “I navodit ću ih, sigurno, na stranputice, i primamljivat ću ih sigurno, lažnim nadama, i sigurno ću im zapovjediti pa će stoci uši rezati i sigurno ću im narediti pa će stvorenja Allahova mijenjati”, a onaj ko za zaštitnika šejtana prihvati, a ne Allaha, doista će propasti.” (En-Nisa: 119)

6 Formulacija *vestefziz bi hajlike ve redžilike* nalazi se u ajetu: “I zavodi glasom svojim koga možeš i potjeraj na njih svoju konjicu i svoju pješadiju, i budi im ortak u imecima, i u djeci, i daj im obećanja – a šejtan ih samo obmanjuje.” (El-Isra’: 64)

Leahtenikenne znači: sigurno ću iskorijeniti⁷, a *karin* je šejtan.⁸

3268. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, a njemu saopćio Isa prenoseći od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, koja je izjavila da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio jednom opčinjen (opsihren).

Lejs je izjavio da mu je pisao Hišam da je on čuo i zapamtio od svoga oca, a on da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom je opčinjen tako da mu se činilo da nešto radi, a on to ne radi, (tj. da ima odnos sa suprugom) dok nije jednog dana molio i molio, a zatim rekao:

“Jesi li osjetila da me je Allah obavijestio u čemu je moj lijek?”

– Došla su mi dva čovjeka, (meleka u ljudskom obliku) pa je jedan sjeo kod moje glave, a drugi kod nogu, i rekao jedan drugom:

– Kakva je bolest ovog čovjeka?

– Opčinjen je – reče ovaj.

– A ko ga je opčinio? – upita prvi.

– Lebid b. A'sam – odgovori drugi.

– A u čemu je to? – upita on.

– U češlju, kudjelji i čaški muškog palmina cvijeta – odgovori drugi.

– A gdje je to? – upita prvi.

– U bunaru Zervan – odgovori ovaj.

Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, otišao tamo, a zatim se vratio i rekao Aiši, nakon što se vratio: “Njegove palme su poput šejtanskih glava.”

٣٢٦٨. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عِيسَى عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سَحَرَ النَّبِيُّ ﷺ وَقَالَ اللَّيْثُ كَتَبَ إِلَيَّ هِشَامٌ أَنَّهُ سَمِعَهُ وَوَعَاهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ سَحَرَ النَّبِيُّ ﷺ حَتَّى كَانَ يُخَيَّلُ إِلَيْهِ أَنَّهُ يَفْعَلُ الشَّيْءَ وَمَا يَفْعَلُهُ حَتَّى كَانَ ذَاتَ يَوْمٍ دَعَا وَدَعَا ثُمَّ قَالَ أَشَعَرْتُ أَنَّ اللَّهَ أَفْتَانِي فِيمَا فِيهِ شِفَاتِي أَتَانِي رَجُلَانِ فَقَعَدَ أَحَدُهُمَا عِنْدَ رَأْسِي وَالْآخَرُ عِنْدَ رِجْلِي فَقَالَ أَحَدُهُمَا لِلْآخَرِ مَا وَجَعَ الرَّجُلُ قَالَ مَطْبُوبٌ قَالَ وَمَنْ طَبَّهُ قَالَ لَبِيدُ بْنُ الْأَعْصَمِ قَالَ فِيمَا ذَا قَالَ فِي مُشْطٍ وَمُشَاقَّةٍ وَجُفٍّ طَلَعَةٍ ذَكَرَ قَالَ فَأَيْنَ هُوَ قَالَ فِي بَشَرٍ ذَرَوَانِ فَخَرَجَ إِلَيْهَا النَّبِيُّ ﷺ ثُمَّ رَجَعَ فَقَالَ لِعَائِشَةَ حِينَ رَجَعَ نَخْلَهَا كَأَنَّهُ رُءُوسُ الشَّيَاطِينِ فَقُلْتُ اسْتَخَرْتُهُ فَقَالَ لَا أَمَّا أَنَا فَقَدْ شَفَانِي اللَّهُ وَخَشِيتُ أَنْ يُثِيرَ ذَلِكَ عَلَى النَّاسِ شَرًّا ثُمَّ دُفِنَتِ الْبَشَرُ.

7 Formulacija *leahtenikenne* nalazi se u ajetu: “Reci im – reče onda – evo ovoga koga si iznad mene uzdigao, ako me ostaviš do Smaka svijeta, sigurno ću, osim malobrojnih, nad potomstvom njegovim zagospodariti.” (El-Isra’: 62)

8 Riječ *karin* nalazi se u ajetu: “Onome ko se bude slijepim pravio da ne bi Milostivog veličao, mi ćemo šejtana natovariti, pa će mu on nerazdvojni drug postati.” (El-Zuhurf: 36)

- Da li si ga objelodanio? – upitala sam.
- Ne – reče on. Što se mene tiče, Allah me je već izliječio, a bojao sam se da to ne podstakne ljude na zlo. Zatim je zatrpan taj bunar.

3269. PRIČAO NAM JE Isma'il b. Ebi-Uvejs, rekavši da mu je pričao njegov brat Sulejman b. Bilal, on od Jahjaa b. Seida, a ovaj od Seida b. Musejjeba, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

- Na zatioku glave nekoga od vas, kada zaspi, šejtan sveže tri čvora i po svakom tom čvoru lupa, (govoreći): “Duga ti je noć, lezi (još).”

Ako se on probudi i spomene Allaha, odriješi se jedan čvor, ako uzme i abdest, odriješi se još jedan čvor, a ako i klanja, odriješe se svi čvorovi i on osvane vrijedan i dobrodušan. U protivnom, osvane neraspoložen i lijen.¹

٣٢٦٩. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بِلَالٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ يَعْقِدُ الشَّيْطَانُ عَلَى قَافِيَةِ رَأْسِ أَحَدِكُمْ إِذَا هُوَ نَامَ ثَلَاثَ عُقَدٍ يَضْرِبُ كُلَّ عُقْدَةٍ مَكَانَهَا عَلَيْكَ لَيْلٌ طَوِيلٌ فَارْقُدْ فَإِنْ اسْتَيْقَظَ فَذَكَرَ اللَّهَ انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ فَإِنْ تَوَضَّأَ انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ فَإِنْ صَلَّى انْحَلَّتْ عُقْدُهُ كُلُّهَا فَاصْبَحَ نَشِيطًا طَيِّبَ النَّفْسِ وَإِلَّا أَصْبَحَ خَبِيثَ النَّفْسِ كَسَلَانَ .

3270. PRIČAO NAM JE Usman b. Ebi-Šejbe, njemu Džerir prenoseći od Mensura, on od Ebu-Vaila, a ovaj od Abdullaha, radijallahu anhu, koji je izjavio da je u prisustvu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, spomenut neki čovjek koji je prespavao cijelu noć, sve dok nije svanulo, te je on rekao:

- “To je čovjek u čije se uši šejtan pomokrio,” ili je rekao: “U čije uho.”²

٣٢٧٠. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ ذَكَرَ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ رَجُلٌ نَامَ لَيْلَهُ حَتَّى أَصْبَحَ قَالَ ذَاكَ رَجُلٌ بَالَ الشَّيْطَانُ فِي أُذُنَيْهِ أَوْ قَالَ فِي أُذُنِهِ .

¹ Neki smatraju da se konkretni hadis odnosi na onog ko prespava jaciju, ali većina smatra da se on odnosi na klanjanje svakog noćnog namaza.

² Kurtubi smatra da se navedeni hadis može shvatiti doslovno, jer šejtansko-duhovni svijet postoji, i on ima svoje prirodne potrebe kao i svijet ljudi. Međutim, neki drugi smatraju da se ovaj hadis može shvatiti u prenesenom smislu. Tako Hattabi smatra da se njime aludira na odraz i mogućnosti tromosti, lijenosti i neurednosti, na čovjeka tmurnog i ubitačnog pogleda, čovjeka mrzovoljnog, osobu tvrdih ušiju, a još tvrđeg srca i osjećaja za redom, samodisciplinom i idealima.

3271. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Hemmam prenoseći od Mensura, ovaj od Salima b. Ebul-Dža'da, on od Kurejba, a ovaj opet od Ibn-Abbasa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Da neko od vas, kad prilazi svojoj supruzi, kaže: “Bismillahi, Allahu moj, sačuvaj nas od šejtana i udalji ga od onog što si nam udijelio,” pa dobiju dijete, šejtan mu neće moći nanijeti štetu.”

3272. PRIČAO NAM JE Muhammed, a njemu je saopćio Abde od Hišama b. Urve, on od svoga oca, a ovaj od Ibn-Omera, radijallahu anhuma, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kad se pojavi rub Sunca, ostavite namaz dok se (Sunce) ne pokaže (odskoči), a kada zađe rub Sunca, ostavite namaz dok ono ne zađe,

3273. i nemojte svojim namazom čekati vrijeme izlaska i zalaska Sunca, jer ono izlazi među rogovima šejtanovim ili šejtana, ne znam koje je od toga rekao Hišam.”

3274. PRIČAO NAM JE Ebu-Ma'mer, njemu Abdul-Varis, a ovom Junus prenoseći od Humejda b. Hilala, on od Ebu-Saliha, a ovaj od Ebu-Hurejre, koji je izjavio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kad ispred nekog od vas, dok klanja, prođe nešto, neka ga spriječi, pa ako se to ne povinuje, neka ga (ponovo) spriječi, a ako se (opet) ne povinuje, neka se s njime potuče, jer je to šejtan.”

٣٢٧١. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ كُرَيْبٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ أَمَّا إِنْ أَحَدَكُمْ إِذَا أَتَى أَهْلَهُ وَقَالَ بِسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ جَنِّبْنَا الشَّيْطَانَ وَجَنِّبِ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنَا فَرَزَقَا وَلَدًا لَمْ يَضُرَّهُ الشَّيْطَانُ .

٣٢٧٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامِ ابْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا طَلَعَ حَاجِبُ الشَّمْسِ فَادْعُوا الصَّلَاةَ حَتَّى تَبْرُزَ وَإِذَا غَابَ حَاجِبُ الشَّمْسِ فَادْعُوا الصَّلَاةَ حَتَّى تَغِيبَ .

٣٢٧٣. وَلَا تَحْتَسِبُوا بِصَلَاتِكُمْ طُلُوعَ الشَّمْسِ وَلَا غُرُوبَهَا فَإِنَّهَا تَطْلُعُ بَيْنَ قَرْنَيْ شَيْطَانٍ أَوِ الشَّيْطَانِ لَا أَدْرِي أَيُّ ذَلِكَ قَالَ هِشَامٌ .

٣٢٧٤. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا مَرَّ بَيْنَ يَدَيْ أَحَدِكُمْ شَيْءٌ وَهُوَ يُصَلِّي فَلْيَمْنَعْهُ فَإِنْ أَبَى فَلْيَمْنَعْهُ فَإِنْ أَبَى فَلْيَقَاتِلْهُ فَإِنَّهُ هُوَ شَيْطَانٌ .

3275. Usman b. Hejsem je rekao da mu je pričao Avf prenoseći od Muhammeda b. Sirina, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Povjerio mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da čuvam sadakai-fitr, pa mi je (dok sam to čuvao) došao jedan nahodnik (kradljivac) i počeo grabiti hranu. Ja sam ga u tome uhvatio i rekao: “Tužit ću te Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Zatim je ispričao hadis (rekavši da mu je šejtan) rekao:

‘Kad legneš u svoju postelju, prouči Ajetul-Kursiju. Tada će nad tobom stalno biti jedan čuvar s Allahove strane, i šejtan ti se neće približiti sve dok ne osvaneš.’”

– Istinu ti je rekao – reče Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, a on je inače veliki lažac. To je šejtan.¹

3276. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, ovaj od Ibn-Šihaba, koji kaže da mu je saopćio Urve, da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Šejtan dođe nekom od vas i rekne:

“Ko je stvorio to, ko je stvorio ovo?”, dok ne kaže: “Ko je stvorio tvoga Gospodara?” Pa kad se to kome desi, neka zatraži utočište kod Allaha i neka prekine (prepuštanje šejtanu).²

٣٢٧٥. وَقَالَ عُثْمَانُ بْنُ الْهَيْثَمِ حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ وَكَلَّنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِحِفْظِ زَكَاةِ رَمَضَانَ فَأَتَانِي آتٍ فَجَعَلَ يَخْشُو مِنْ الطَّعَامِ فَأَخَذْتُهُ فَقُلْتُ لَأَرْفَعَنَّكَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ فَقَالَ إِذَا أَوَيْتَ إِلَى فِرَاشِكَ فَاقْرَأْ آيَةَ الْكُرْسِيِّ لَنْ يَزَالَ عَلَيْكَ مِنَ اللَّهِ حَافِظٌ وَلَا يَقْرُبُكَ شَيْطَانٌ حَتَّى تَصْبِحَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ صَدَقَ وَهُوَ كَذُوبٌ ذَاكَ شَيْطَانٌ .

٣٢٧٦. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَأْتِي الشَّيْطَانُ أَحَدَكُمْ فَيَقُولُ مَنْ خَلَقَ كَذَا مَنْ خَلَقَ كَذَا حَتَّى يَقُولَ مَنْ خَلَقَ رَبَّكَ فَإِذَا بَلَغَهُ فَلْيَسْتَعِذْ بِاللَّهِ وَلْيَنْتَهِ .

1 Ovaj hadis Buhari navodi tri puta u svom *Sahihu* i svaki put se izrazio riječima: “Usman b. Hejsem je rekao”, iz čega se ne vidi da li je on to lično čuo od Usmana ili nije. Stoga Ibnul-Arebi smatra da je sened (niz prenosilaca) ovog hadisa prekinut. Međutim, Ibn-Hadžer Askalani kaže da su ovaj hadis, sa spojenim senedom, od Usmana prenijeli Nesai, Isma‘ili i Ebu-Nu‘ajm, a zatim navodi nekoliko seneda ovog hadisa, što znači da je njegov sened spojen, a ne prekinut.

2 U ovom smislu i Muslim prenosi hadis od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, u kojem se kaže: Ljudi će se neprekidno zapitkivati dok se ne kaže: “Allah je stvorio stvorenja, a ko je stvorio Allaha?”, pa ko naide na nešto tako, neka rekne: “Ja vjerujem u Allaha.” Komentarišući ovaj hadis, Tadjibi je rekao: “Naređeno je da se zatraži zaštita kod Allaha i prihvati drugi posao, a nije naređeno razmišljanje i traženje dokaza, jer je znanje o Allahovoj neovisnosti od svega što postoji neizbježna činjenica, i jer prepuštanje razmišljanju o tome čovjeku samo povećava nedoumicu, a ko je u takvom stanju, jedini mu je lijek pribjegavanje Allahu i traženje utočišta kod Njega.”

3277. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, a njemu Lejs rekavši da mu je saopćio Ukajl prenoseći od Ibn-Šihaba, koji kaže da mu je pričao Ibn-Ebi-Enes, oslobođeni rob Tejmija, kako je njegov otac pričao da je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako govori da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kad nastupi ramazan, otvore se džennetska vrata, a zatvore džehennemska i šejtani se povežu u lance.”

3278. PRIČAO NAM JE Humejdi, njemu Sufjan, a ovom Amr rekavši da mu je saopćio Seid b. Džubejr kako je on pitao Ibn-Abbasa (da li je onaj Musa što je bio s Hidrom bio Musa b. Imran?), te je on rekao:

– Pričao nam je Ubejj b. Ka‘b da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: Musa je rekao svom momku:

“Daj nam naš doručak.”

“Sjećaš li se” – reče on – “kad smo se sklonili pod onu stijenu? Ja sam zaboravio onu ribu, a šejtan mi smetnu s uma da se na to podsjeti.”

Musa nije osjetio umor dok nije prešao mjesto koje mu je Allah naredio.³

3279. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme od Malika, on od Abdullaha b. Dinara, a ovaj od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Vidio sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako pokaza na istok i reče:

“Tamo će biti smutnja! Tamo će biti smutnja – odakle se pojavljuje rog šejtana!”

٣٢٧٧. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي أَنَسٍ مَوْلَى التَّيْمِيِّ أَنَّ أَبَاهُ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا دَخَلَ رَمَضَانُ فَتُحْتَفَّتْ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ وَغُلِقَتْ أَبْوَابُ جَهَنَّمَ وَسُلْسِلَتِ الشَّيَاطِينُ .

٣٢٧٨. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَمْرُو قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ قَالَ قُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ فَقَالَ حَدَّثَنَا أَبِي بْنُ كَعْبٍ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ إِنَّ مُوسَى قَالَ لِفَتَاهُ إِنَّا غَدَاءَنَا (قَالَ أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ وَمَا أَنْسَانِيهِ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ) وَلَمْ يَجِدْ مُوسَى النَّصَبَ حَتَّى جَاوَزَ الْمَكَانَ الَّذِي أَمَرَ اللَّهُ بِهِ .

٣٢٧٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُشِيرُ إِلَى الْمَشْرِقِ فَقَالَ هَا إِنَّ الْفِتْنَةَ هَا هُنَا إِنَّ الْفِتْنَةَ هَا هُنَا مِنْ حَيْثُ يَطْلُعُ قَرْنُ الشَّيْطَانِ .

³ Hadis o Musau, sallallahu alejhi ve sellem, i Hidru opširnije je naveden i objašnjen u poglavlju o nauci. (Knjiga I, hadisi br. 74 i 78)

3280. PRIČAO NAM JE Jahja b. Dža'fer, njemu Muhammed b. Abdullah Ensari, a ovom Ibn-Džurejdž rekavši da mu je saopćio Ata od Džabira, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kad se spusti tama, ili bude predvečerje, sakupite djecu, jer tada se šejtani rašire. A kad prođe vrijeme povečerja, pustite ih. Zaključaj vrata i spomeni Allahovo ime, ugasi svjetiljku i spomeni Allahovo ime, zaveži mješinu (za vodu, mlijeko i sl.) i spomeni Allahovo ime, i pokrij svoju posudu i spomeni Allahovo ime, pa makar da preko nje nešto staviš.”¹

3281. PRIČAO MI JE Mahmud b. Gajlan, njemu Abdur-Rezzak, a ovom saopćio Ma'mer od Zuhrija, a on od Alija b. Husejna, da je Safijja, kćerka Huzejjova, rekla:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je u itikafu i ja sam mu, u toku noći, došla da ga posjetim. Popričala sam s njim, a zatim ustala i pošla natrag, a on je ustao da me isprati.

Njen stan je bio u kući Usame b. Zejda, te (pored njih) prođoše dvojica ensarija, i pošto vidješe Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, požuriše. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

– Polahko, vas dvojica. Ovo je Safijja, kćerka Huzejjova!

– Subhanallahi, Allahov Poslaniče – rekoše njih dvojica.

– Šejtan kola po čovjeku poput krvi – reče on – pa sam se bojao da ne ubaci u vaša srca što loše

– ili je rekao – nešto.²

٣٢٨٠. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِذَا اسْتَجْنَحَ اللَّيْلُ أَوْ قَالَ جُنَحَ اللَّيْلُ فَكُفُّوا صَبْيَانَكُمْ فَإِنَّ الشَّيَاطِينَ تَنْتَشِرُ حِينَئِذٍ فَإِذَا ذَهَبَ سَاعَةٌ مِنَ الْعِشَاءِ فَخَلُّوهُمْ وَأَغْلِقْ بَابَكَ وَادْكُرِ اسْمَ اللَّهِ وَأَطْفِئْ مِصْبَاحَكَ وَادْكُرِ اسْمَ اللَّهِ وَأَوِّكْ سِقَاءَكَ وَادْكُرِ اسْمَ اللَّهِ وَخَمِّرْ إِنَاءَكَ وَادْكُرِ اسْمَ اللَّهِ وَلَوْ تَعَرَّضَ عَلَيْهِ شَيْئًا.

٣٢٨١. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ عَنْ صَفِيَّةَ بِنْتِ حُيَيٍّ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مُعْتَكِفًا فَأَتَتْهُ أَرْوَرَةُ لَيْلًا فَحَدَّثَتْهُ ثُمَّ قُمْتُ فَأَنْقَلَبْتُ فَقَامَ مَعِيَ لِيَقْلِبَنِي وَكَانَ مَسْكَنُهَا فِي دَارِ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ فَمَرَّ رَجُلَانِ مِنَ الْأَنْصَارِ فَلَمَّا رَأَى النَّبِيَّ ﷺ أَسْرَعَا فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى رِسَالِكُمَا إِنَّهَا صَفِيَّةُ بِنْتُ حُيَيٍّ فَقَالَا سُبْحَانَ اللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي مِنَ الْإِنْسَانِ مَجْرَى الدَّمِّ وَإِنِّي خَشِيتُ أَنْ يَقْذِفَ فِي قُلُوبِكُمَا سُوءًا أَوْ قَالَ شَيْئًا.

¹ U vezi s naredbom o čuvanju djece u predvečerje Ibnul-Dževzi kaže: “Bojati se je za djecu u to doba jer se nečistoća, kojoj šejtani pribjegavaju, kod njih često nalazi, a zikr koji čuva od šejtana uglavnom je nepoznat djeci. Šejtani se prilikom svog širenja kače za ono što mogu, i stoga se treba bojati za djecu u to doba. Šejtani se šire u to doba zbog toga što im je kretanje noću lakše od kretanja danju, jer su im snage noću jače.” Poslije naredbe o čuvanju djece uslijedila je naredba za svakog pojedinca o zaključavanju vrata, gašenju svjetla i pokrivanju posuda u kojem je voda ili hrana, da bi bilo zaštićeno od šejtana, nečistoće i insekata, kao i od zaraze za koju se prenosi da jednom u toku godine noću nailazi i upada u svaku posudu koja nije pokrivena. Ove naredbe su mendub i one donose ovosjetske koristi, pa ako se i ne izvrše, dozvoljeno je jesti i piti takvu hranu i piće.

² Neki kažu da ovaj hadis ima doslovno značenje, to jest, da je Allah, dželle šanuhu, dao šejtanu moć kretanja kroz ljudsko tijelo, kao što se krv kreće, a drugi, opet, kažu da hadis treba shvatiti u prenesenom smislu,

3282. PRIČAO NAM JE Abdan prenoseći od Ebu-Hamze, ovaj od A'meša, a on od Adijja b. Sabita, da je Sulejman b. Sured rekao:

– Sjedio sam s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, a neka dva čovjeka su se međusobno grdili, te je jednom od njih pocrvenjelo lice, a vratne žile se naduhle, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Ja znam riječ zbog koje bi, kad bi je ovaj izgovorio, otišlo od njega ono što osjeća, tj. kad bi rekao: "E'uzu billahi mineš-šejtani", otišlo bi od njega ono što osjeća.

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže da zatražiš zaštitu kod Allaha od šejtana – rekoše mu oni, a on reče:

– Pa zar sam ja poludio?³

3283. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu'be, a ovom Mensur prenoseći od Salima b. Ebul-Dža'da, on od Kurejba, a ovaj od Ibn-Abbasa, koji je izjavio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Da neko od vas, kad prilazi svojoj supruzi, kaže: 'Moj Allahu, sačuvaj me od šejtana i udalji ga od onog što si mi udijelio' – ako njih dvoje dobiju dijete, šejtan mu neće moći nanijeti štetu niti će imati vlast nad njim."

Kaže (Šu'be): "I pričao mi je A'meš od Salima, on Kurejba, a ovaj od Ibn-Abbasa slično (ovom hadisu)."

٣٢٨٢. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَزْزَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ صُرَدٍ قَالَ كُنْتُ جَالِسًا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ وَرَجُلَانِ يَسْتَبْخَانِ فَأَحَدُهُمَا احْمَرَّ وَجْهُهُ وَانْتَفَخَتْ أَوْدَاجُهُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنِّي لَا أَعْلَمُ كَلِمَةً لَوْ قَالَهَا ذَهَبَ عَنْهُ مَا يَجِدُ لَوْ قَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ ذَهَبَ عَنْهُ مَا يَجِدُ فَقَالُوا لَهُ إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ تَعَوَّذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ فَقَالَ وَهَلْ بِي جُنُونٌ .

٣٢٨٣. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا مَنْصُورٌ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ كُرَيْبٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا أَتَى أَهْلَهُ قَالَ جَنَّبَنِي الشَّيْطَانُ وَجَنَّبِ الشَّيْطَانُ مَا رَزَقْتَنِي فَإِنْ كَانَ بَيْنَهُمَا وَلَدٌ لَمْ يَضُرَّهُ الشَّيْطَانُ وَلَمْ يُسَلِّطْ عَلَيْهِ قَالَ وَحَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ سَالِمٍ عَنْ كُرَيْبٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ مِثْلَهُ .

u vidu stalnog šejtanovog zavođenja čovjeka, od kojeg se on nikada ne odvaja, kao što se od njega ne odvaja ni krv. Iz hadisa se vidi velika samlost Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, prema svom ummetu kad se on pobojavao da šejtan ne ubaci nešto u srca ove dvojice pa da budu upropašteni zbog lošeg mišljenja o Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

³ Nevevi je rekao: "Ovo je govor onog koji nije poučen Allahovoj vjeri, niti je zadojen nurom časnog Šerijata, pa misli da je isti'aza samo za lude, a ne zna da je srdžba podsticaj šejtana. A moguće je da je on bio dvoiličnjak ili grubi beduin." Isti'aza, inače, odnosi srdžbu i ona je najjače oružje protiv šejtanskih spletki. U jednom hadisu se kaže: "Srdžba je od šejtana, šejtan je stvoren od vatre, a vatra se gasi vodom, pa kad se rasrdi neko od vas, neka uzme abdest."

3284. PRIČAO NAM JE Mahmud, njemu Šebabe, a ovom Šu'be prenoseći od Muhammeda b. Zijada, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a ovaj, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao jedan namaz i rekao:

“Šejtan mi se ispriječio i navalio na mene da mi prekine namaz, ali me Allah sklonio od njega”, i on spomenu (šta se desilo).¹

3285. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, a njemu Evza'i prenoseći od Jahjaa b. Ebi-Kesira, on od Ebu-Seleme, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je kazao da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Kad se uči ezan za namaz, šejtan okrene leđa i bježi puštajući vjetar, a kada se završi (učenje ezana), on se vrati, i kada se počne učiti ikamet, on (opet) okrene leđa, a kada se dovrši (ikamet), on se vrati tako da se isprijeći između čovjeka i njegova srca, pa kaže: “Sjeti se toga i toga”, tako da on ne zna da li je klanjao tri ili četiri (rekata), a kad ne znadne da li je klanjao tri ili četiri (rekata), učinit će dvije sedžde (zbog zaborava (tj. sehvi-sedždu).

3286. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, a njemu saopćio Šu'ajb prenoseći od Ebu-Zinada, on od A'redža, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Svakog čovjeka, kad se rađa, šejtan svojim prstom probode s njegovih strana, osim Isaa, sina Merjemina. (Šejtan) je otišao da ga probode, ali je probo (samo) posteljicu (placentu).”

٣٢٨٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا شَبَابَةُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ صَلَّى صَلَاةً فَقَالَ إِنَّ الشَّيْطَانَ عَرَضَ لِي فَشَدَّ عَلَيَّ يَقْطَعُ الصَّلَاةَ عَلَيَّ فَأَمَكَّنِي اللَّهُ مِنْهُ فَذَكَرَهُ.

٣٢٨٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا نُودِيَ بِالصَّلَاةِ أَدْبَرَ الشَّيْطَانُ وَلَهُ ضُرَاطٌ فَإِذَا قُضِيَ أَقْبَلَ فَإِذَا ثَوَّبَ بِهَا أَدْبَرَ فَإِذَا قُضِيَ أَقْبَلَ حَتَّى يَخْطُرَ بَيْنَ الْإِنْسَانِ وَقَلْبِهِ فَيَقُولُ أَذْكَرُ كَذَا وَكَذَا حَتَّى لَا يَدْرِي أَثَلَاثًا صَلَّى أَمْ أَرْبَعًا فَإِذَا لَمْ يَدْرِ ثَلَاثًا صَلَّى أَوْ أَرْبَعًا سَجَدَ سَجْدَتَيِ السَّهْوِ.

٣٢٨٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ كُلُّ بَنِي آدَمَ يَطْعَنُ الشَّيْطَانُ فِي جَنْبَيْهِ بِإِصْبَعِهِ حِينَ يُولَدُ غَيْرَ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَهَبَ يَطْعَنُ فَطَعَنَ فِي الْحِجَابِ.

¹ Ovo je dio hadisa kojeg je Buhari naveo u poglavlju *Namaz* (Knjiga I, hadis br. 461), a taj hadis glasi: “Sinoć mi se iznanada prikaza đavo (ifrit)” – ili je, kaže pripovjedač, upotrijebio drugi izraz istog značenja – “da bi mi prekinuo namaz.” Allah me međutim skloni od njega, i ja sam htio da ga privežem za jedan od džamijskih stupova, dok vi ne osvanete i dok ga svi od vas ne vide. Tada sam se sjetio izjave svoga brata (po zadaći) Sulejmana: “Allahu moj, podari mi vlast kakvu niko poslije mene neće postići.” (Sad: 35)

3287. PRIČAO NAM JE Malik b. Isma'il, njemu Israil prenoseći od Mugire, on od Ibrahima, a ovaj, da je Alkame rekao:

– Došao sam u Šam (i upitao: “Ko ima ovdje”), a oni su rekli: “Ebu-Derda”.

– Da li je među vama – upita (Ebu-Derda) – onaj koga je Allah zaštitio od šejtana, prema riječima Njegovog Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem?

PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Šu'be prenoseći da je Mugire rekao: “Onaj koga je Allah zaštitio, prema riječima Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, jeste Ammar.”

3288. On kaže da je Lejs rekao kako mu je pričao Halid b. Jezid od Seida b. Ebu-Hilala, da mu je Ebul-Esved saopćio od Urve, a on od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Meleki pričaju u oblacima – anan su oblaci – o događaju koji će se desiti na Zemlji, a šejtani čuju tu riječ i ulijevaju je u uho vračaru, kao što se nalijeva posuda, a oni s njom pomiješaju stotinu laži.”²

3289. PRIČAO NAM JE Asim b. Ali, njemu Ibn-Ebi-Zi'b prenoseći od Seida Makburija, on od svoga oca, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Zijevanje je od šejtana, pa kad zijevne neko od vas, neka ga suzbije koliko može, jer kad neko od vas (zijevajući) kaže: Ha, šejtan se nasmije.”³

٣٢٨٧. حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ قَالَ قَدِمْتُ الشَّامَ فَقُلْتُ مَنْ هَا هُنَا قَالُوا أَبُو الدَّرْدَاءِ قَالَ أَفِيكُمْ الَّذِي أَجَارَهُ اللَّهُ مِنَ الشَّيْطَانِ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ ﷺ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُغِيرَةَ وَقَالَ الَّذِي أَجَارَهُ اللَّهُ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ ﷺ يَعْنِي عَمَّارًا .

٣٢٨٨. قَالَ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي خَالِدُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِلَالٍ أَنَّ أَبَا الْأَسْوَدِ أَخْبَرَهُ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْمَلَائِكَةُ تَتَحَدَّثُ فِي الْعَنَانِ وَالْعَنَانُ الْغَمَامُ بِالْأَمْرِ يَكُونُ فِي الْأَرْضِ فَتَسْمَعُ الشَّيَاطِينُ الْكَلِمَةَ فَتَقْرُهَا فِي أُذُنِ الْكَاهِنِ كَمَا تُقَرُّ الْقَارُورَةُ فَيَزِيدُونَ مَعَهَا مِائَةَ كَذِبَةٍ .

٣٢٨٩. حَدَّثَنَا عَاصِمٌ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذُئْبٍ عَنْ سَعِيدِ الْمُقْبَرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ التَّثَاؤُبُ مِنَ الشَّيْطَانِ فَإِذَا تَثَاءَبَ أَحَدُكُمْ فَلْيَرُدَّهُ مَا اسْتَطَاعَ فَإِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا قَالَ هَا ضَحِكَ الشَّيْطَانُ .

2 Ovaj hadis Buhari je ovdje naveo ta'likan (bez potpunog seneda), pa zbog toga nije obilježen posebnim brojem. Međutim, hadis sa sličnim značenjem naveden je u poglavlju o melekima, a njegov sened naveo je Ebu-Nu'ajm u svom Mustahredžu.

3 Zijevanje je pripisano šejtanu zbog njegove pokudenosti, jer ono dolazi tjelesnom težinom i sklonosti ka ljenčarenju i spavanju, a šejtan navraća čovjeka da slijedi svoje strasti. Cilj hadisa je upozorenje na stvari koje prouzrokuju zijevanje, kao što je bogata ishrana, pa čovjek postane trom i lijen da bi činio dobra djela. Na kraju hadisa se kaže da zijevanje treba vratiti, a to će se učiniti stavljanjem ruke na usta, što ima svoj veliki higijenski i zdravstveni značaj.

3290. PRIČAO NAM JE Zekerijja b. Jahja, a njemu Ebu-Usame, rekavši da mu je saopćio Hišam od svoga oca, a on od Aiše, radijallahu anha, koja je rekla:

“Kad je bila Bitka na Uhudu, idolopoklonici su brzo presječeni, pa je šejtan uzviknuo: ‘Božiji robovi, (pogledajte) drugu skupinu’, te se prva skupina vrati i poče se boriti protiv druge. Huzejfe je pogledao i iznenada ugledao svoga oca Jemana i rekao: ‘Božiji robovi, moj otac, moj otac!’ Međutim, oni se ne zaustaviše dok ga ne ubiše, a Huzejfe reče: ‘Neka vam Allah oprost.’”

Urve je rekao: “Kod Huzejfe se sve do smrti zadržao ostatak dobra (dove i istigfara za one koji su ubili njegovog oca).”¹

3291. PRIČAO NAM JE Hasan b. Rebi‘, njemu Ebul-Ahvas od Eš‘asa, on od svoga oca, a ovaj od Mesruka, koji kaže da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

– Pitala sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o okretanju čovjeka u namazu, te mi je on odgovorio: “To je otimačina koju šejtan grabi od vašeg namaza.”

3292. PRIČAO NAM JE Ebul-Mugire, njemu Evza‘i, ovome saopćio Jahja prenoseći od Abdullaha b. Ebu-Katade, ovaj od svog oca, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

I pričao mi je Sulejman b. Abdur-Rahman, njemu Velid, a ovom Evza‘i rekavši da mu je pričao Jahja b. Ebu-Kesir, koji je izjavio da mu je prenio Abdullah b. Ebu-Katade od svoga oca, koji je kazao da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Dobar i lijep san je od Allaha, a (loš) san je od šejtana, pa kad neko od vas usni san kojeg se

٣٢٩٠. حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ قَالَ هِشَامُ أَخْبَرَنَا عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمَّا كَانَ يَوْمَ أُحُدٍ هَزِمَ الْمُشْرِكُونَ فَصَاحَ إِبْلِيسُ أَيَّ عِبَادَ اللَّهِ أَخْرَاكُمْ فَرَجَعْتُ أَوْلَاهُمْ فَاجْتَلَدْتُ هِيَ وَأَخْرَاهُمْ فَنَظَرَ حُذَيْفَةُ فَإِذَا هُوَ بِأَبِيهِ الْيَمَانَ فَقَالَ أَيَّ عِبَادَ اللَّهِ أَبِي أَبِي فَوَاللَّهِ مَا اخْتَجَزُوا حَتَّى قَتَلُوهُ فَقَالَ حُذَيْفَةُ غَفَرَ اللَّهُ لَكُمْ قَالَ عُرْوَةُ فَمَا زَالَتْ فِي حُذَيْفَةَ مِنْهُ بَقِيَّةٌ خَيْرٌ حَتَّى لَحِقَ بِاللَّهِ .

٣٢٩١. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ أَشْعَثَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا سَأَلْتُ النَّبِيَّ ﷺ عَنِ الثِّغَاتِ الرَّجُلِ فِي الصَّلَاةِ فَقَالَ هُوَ اخْتِلَاسٌ يَخْتَلِسُ الشَّيْطَانُ مِنْ صَلَاةِ أَحَدِكُمْ .

٣٢٩٢. حَدَّثَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ ح وَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ مِنَ اللَّهِ وَالْحُلُمُ مِنَ الشَّيْطَانِ

¹ U toku Bitke na Uhudu šejtan je prouzrokovao sukob između dvije skupine muslimana. U tom sukobu je poginuo Huzejfov otac Jeman, ali je Huzejfe oprostio onima koji su ga ubili, jer je znao da se radilo o nesporazumu.

plaši, nek pljune na lijevu stranu i neka zatraži kod Allaha zaštitu od njegovog zla, pa mu on neće nauditi.”²

3293. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, a njemu je saopćio Malik prenoseći od Sumejja, oslobođenog roba Ebu-Bekrovog, on od Ebu-Saliha, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko rekne: ‘La ilahe illallahu vahdehu la šerike leh. Lehul-mulku ve lehul-hamdu ve huve ala kulli šej’in kadir’ u toku dana stotinu puta, on će imati (nagradu) kao da je oslobodio deset robova, i bit će mu upisano stotinu dobrih djela i brisano stotinu (manjih) grijeha, i bit će mu to zaštita od šejtana u toku toga dana sve dok ne omrkne. Niko neće uraditi bolje od onog što je on uradio, osim onog ko uradi više od toga.”

3294. PRIČAO NAM JE Alija b. Abdullah, njemu Ja’kub b. Ibrahim, a ovom njegov otac prenoseći od Saliha, a on od Ibnu-Šihaba, koji kaže da mu je saopćio Abdul-Hamid b. Abdur-Rahman b. Zejd, a ovom kazao Muhammed b. Sa’d b. Ebi-Vekas, da je njegov otac, Sa’d b. Ebi-Vekas, rekao:

Omer je zatražio dozvolu da uđe kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a kod njega (su bile) neke žene iz plemena Kurejš. Govorile su s njim i tražile od njega mnoge (odgovore). Glasovi su im bili povišeni. Pošto je Omer zatražio dozvolu za ulazak, one su ustale i požurile da se pokriju. Potom mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio (i on je ušao). Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nasmiješio se, a Omer reče:

– Allahov Poslaniče, neka ti Allah uvijek da radost.

فَإِذَا حَلَمَ أَحَدُكُمْ حُلْمًا يَخَافُهُ فَلْيَبْصُرْ عَنْ يَسَارِهِ وَلْيَتَعَوَّذْ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّهَا فَإِنَّهَا لَا تَضُرُّهُ .

٣٢٩٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ سُمَيِّ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ فِي يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ كَانَتْ لَهُ عَدَلٌ عَشْرٍ رِقَابٍ وَكُتِبَتْ لَهُ مِائَةُ حَسَنَةٍ وَحُيِّتْ عَنْهُ مِائَةُ سَيِّئَةٍ وَكَانَتْ لَهُ حِرْزًا مِنَ الشَّيْطَانِ يَوْمَهُ ذَلِكَ حَتَّى يُمِيتَ وَلَمْ يَأْتِ أَحَدٌ بِأَفْضَلٍ مِمَّا جَاءَ بِهِ إِلَّا أَحَدٌ عَمِلَ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ .

٣٢٩٤. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ ابْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنُ زَيْدٍ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَاهُ سَعْدَ بْنَ أَبِي وَقَّاصٍ قَالَ اسْتَأْذَنَ عُمَرُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَعِنْدَهُ نِسَاءٌ مِنْ قُرَيْشٍ يُكَلِّمُنَّهُ وَيَسْتَكْثِرُنَّهُ عَالِيَةً أَصَوَاتُهُنَّ فَلَمَّا اسْتَأْذَنَ عُمَرُ قُمْنَ يَبْتَدِرْنَ الْحِجَابَ فَأَذِنَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَضْحَكُ فَقَالَ عُمَرُ أَضْحَكَ اللَّهُ سِنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ عَجِبْتُ مِنْ هَؤُلَاءِ

² Za ovaj hadis navedena su dva seneda. Prvi je naveden zbog toga što je kraći, a to znači da je i vredniji, a drugi je naveden stoga što je u njemu naglašeno da je Abdullah b. Ebu-Katade lično pričao ovaj hadis Jahjau b. Ebi-Kesiru.

– Začudio sam se – rečen on – ovima što su bile kod mene. Kad su čule tvoj glas, požurile su da se zastru.

– Allahov Poslaniče, ti si bio preči da one osjete strahopoštovanje (prema tebi) – reče Omer, a potom uzviknu: O, neprijateljice samih sebe, zar se bojite mene, a ne bojite se Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?

– Da – rekoše one – ti si prgaviji i grublji od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

– Tako mi Onog u Čijoj je ruci moja duša – reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – šejtan te nije nikada sreo, idući nekim putem, a da nije pošao mimo tvog puta.

3295. PRIČAO MI JE Ibrahim b. Hamza, rekavši da mu je prenio Ibn-Ebi-Hazim od Jezida, ovaj od Muhammeda b. Ibrahima, on od Isaa b. Talhe, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Kad se probudi – mislim da je (rekao) – neko od vas iz sna, pa počne uzimati abdest, neka tri puta ušmrkne i išmrkne vodu, jer je šejtan prenoćio na njegovom nosu.

O DŽINIMA I NJIHOVOM NAGRAĐIVANJU I KAŽNJAVANJU

Dokaz (da će oni biti nagrađivani i kažnjavani) je ajet: “O skupe džinski i ljudski, zar vam iz redova vas samih poslanici nisu dolazili, koji su vam ajete Moje kazivali” – do riječi – “o onom što su radili.”¹

الَّتِي كُنَّ عِنْدِي فَلَمَّا سَمِعْنَ صَوْتَكَ ابْتَدَرْنَ الْحِجَابَ قَالَ عُمَرُ فَأَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كُنْتَ أَحَقَّ أَنْ يَهْبَنَ ثُمَّ قَالَ أَيُّ عَدَوَاتِ أَنْفُسِهِنَّ أَتَهَبْنِي وَلَا تَهَبْنِ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قُلْنَ نَعَمْ أَنْتَ أَقْظُ وَأَغْلَظُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا لَقَيْكَ الشَّيْطَانُ قَطُّ سَالِكًا فَجًّا إِلَّا سَلَكَ فَجًّا غَيْرَ فَجِّكَ.

٣٢٩٥. حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عِيسَى بْنِ طَلْحَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِذَا اسْتَيْقَظَ أَرَاهُ أَحَدُكُمْ مِنْ مَنَامِهِ فَتَوَضَّأَ فَلْيَسْتَشْرِ ثَلَاثًا فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَبِيتُ عَلَى خَيْشُومِهِ.

بَابُ ذِكْرِ الْجِنِّ وَثَوَابِهِمْ وَعِقَابِهِمْ

لِقَوْلِهِ (يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي) إِلَى قَوْلِهِ (عَمَّا يَعْمَلُونَ) (بَخْسًا) نَقْصًا قَالَ مُجَاهِدٌ

¹ Buhari ovdje uzima za dokaz sljedeće ajete: “O skupe džinski i ljudski, zar vam iz redova vas samih poslanici nisu dolazili, koji su vam ajete Moje kazivali i upozoravali vas da ćete ovaj vaš dan dočekati?” Oni će reći: “Mi to priznajemo na svoju štetu. Njih je život na zemlji bio obmanuo i oni će sami protiv sebe posvjedočiti da su bili nevjernici. Tako je, jer Gospodar tvoj nije uništavao sela i gradove zbog zuluma njihova – bez prethodne opomene njihovim stanovnicima. Svima će pripasti nagrada ili kazna, već prema tome kako su postupali, jer je Gospodar tvoj bdio nad onim što su radili.” (El-Enam: 130-132)

Što se tiče džina, oni su nevidljiva bića, stvorena od vatre i zadužena šerijatskim propisima. Ima ih vjernika i nevjernika, s tim što se njihovi nevjernici nazivaju šejtanima, a vjernici zadržavaju ime džina. Većina

Bahsen znači krnjavost.²

Mudžahid je (u vezi sa značenjem ajeta):

“Oni između Njega i meleka srodstvo uspostavljaju”, rekao: “Kurejševički nevjernici su govorili: ‘Meleki su Božije kćeri, a njihove majke su kćerke džinskih prvaka’, međutim, Allah dželle šanuhu, kaže: ‘A meleki odavno znaju da će oni koji tako govore u vatru biti bačeni’³, tj., doći na polaganje računa.”

Džundun muhdarun (poslušna vojska) prisutna za obračun.⁴

3296. PRIČAO NAM JE Kutejbe od Malika, on od Abdur-Rahmana b. Abdullaha b. Abdur-Rahmana b. Ebu-Sa'sa'a Ensarija, a ovaj da ga je njegov otac obavijestio da mu je Ebu-Seid Hudri, radijallahu anhu, rekao:

“Vidim da voliš stado i pustinju, pa kad budeš sa svojim stadom i u svojoj pustinji učio ezan za namaz, podigni svoj glas pri učenju ezana, jer nema ni džina ni čovjeka, niti ma čega drugog što bude čulo otezanje glasa mujezina a da mu to neće posvjedočiti na Sudnjem danu.”

Ebu-Seid je rekao: “Čuo sam to od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.”⁵

(وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ نَسَبًا) قَالَ كُفَّارُ قُرَيْشٍ الْمَلَائِكَةُ بَنَاتُ اللَّهِ وَأُمَّهَاتُهُنَّ بَنَاتُ سَرَوَاتِ الْجَنِّ قَالَ اللَّهُ (وَلَقَدْ عَلِمَتِ الْجِنَّةُ إِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ) سَتُحْضَرُ لِلْحِسَابِ (جُنْدٌ مُحْضَرُونَ) عِنْدَ الْحِسَابِ .

٣٢٩٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي صَعْصَعَةَ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَهُ إِنِّي أَرَاكَ تُحِبُّ الْغَنَمَ وَالْبَادِيَةَ فَإِذَا كُنْتَ فِي غَنَمِكَ وَبَادِيَتِكَ فَادَّعَتْ بِالصَّلَاةِ فَارْفَعْ صَوْتَكَ بِالنِّدَاءِ فَإِنَّهُ لَا يَسْمَعُ مَدَى صَوْتِ الْمُؤَذِّنِ جَنَّ وَلَا إِنْسٍ وَلَا شَيْءٍ إِلَّا شَهِدَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ أَبُو سَعِيدٍ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ .

uleme smatra da džinima nisu dolazili poslanici između njih već su bili dužni da slijede poslanike poslate ljudima, kao što Kur'an kaže da su džini rekli: “O narode naš” – govorili su – “mi smo slušali Knjigu koja se poslije Musaa objavljuje, koja potvrđuje da su istinite i one prije nje i koja ka istini i na Pravi put upućuje.” (El-Ahkaf: 30) Međutim, svi se slažu da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, poslan i ljudima i džinima.

U svojstva džina spada mogućnost jedenja, pijenja i razmnožavanja. Dokaz njihovog razmnožavanja je ajet: “A kad smo rekli melekima: ‘Poklonite se Adamu’ – svi su se poklonili osim Iblisa; on je bio jedan od džina i zato se ogriješio o zapovijest Gospodara svoga, pa zar ćete njega i porod njegov, pored Mene, kao prijatelje prihvatiti, kad su vam oni neprijatelji? Kako je šejtan loša zamjena nevjernicima.” (El-Kehf: 50) U pogledu njihova jela i pića, Muslim prenosi hadis: “Neka niko od vas ne jede i ne pije lijevom rukom jer šejtan jede i pije lijevom rukom.”

2 Riječ *bahsen* nalazi se u ajetu: “I mi smo, čim smo Kur'an čuli, u nj povjerovali, a ko u Gospodara svoga vjeruje, ni štete ni nepravde ne treba da se boji.” (El-Džinn: 13)

3 Ovaj Mudžahidov komentar se odnosi na sljedeći ajet: “Mnogobošci između Njega i meleka srodstvo uspostavljaju, a meleki odavno znaju da će oni koji tako govore u vatru biti bačeni.” (Es-Saffat: 158)

4 Riječi *džundun muhdarun* nalaze se u ajetu: “Oni im, međutim, neće moći pomoći, a oni su njima poslušna vojska.” (Ja-Sin: 75)

5 Iz ovog hadisa se može zaključiti da će džini, kao i ljudi i ostala bića na Sudnjem danu, svjedočiti jedni drugima o radu dobrih i loših djela.

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
 “KADA TI POSLASMO NEKOLIKO DŽINA”
 – DO RIJEČI: “... ONI SU U VELIKOJ
 ZABLUDI.”¹

*Masrif*en znači: izlaz², a *sarefna* znači: uputili smo.³

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
 “I PO NJOJ ŽIVOTINJE SVIH VRSTA
 RAZASUO”⁴

Ibn-Abbas je rekao:

“*Su‘ban* je zmija muškog roda.”⁵

Kaže se da zmija ima više vrsta: bijele zmije, otrovnice i crne zmije.

Ahizun binasijetiha znači: u njegovoj moći i vlasti.⁶

Kaže se *saffatin*, što znači: raširenih krila, a *jakbidne*: udaraju krilima.⁷

بَابُ قَوْلِهِ جَلَّ وَعَزَّ (وَإِذْ صَرْفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِنَ
 الْجِنَّ) إِلَى قَوْلِهِ (أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ)

(مَضْرُفًا) مَعْدِلًا (صَرْفْنَا) أَيَّ وَجْهَيْنَا .

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ)

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ الثُّعْبَانُ الْحَيَّةُ الذَّكَرُ مِنْهَا يُقَالُ
 الْحَيَّاتُ أَجْنَاسُ الْجَانِّ وَالْأَفَاعِي وَالْأَسَاوِدُ (أَخَذَ
 بِنَاصِيَتِهَا) فِي مَلِكِهِ وَسُلْطَانِهِ يُقَالُ (صَافَّاتٍ)
 بُسْطُ أَجْنِحَتِهِنَّ (يَقْبِضْنَ) يَضْرِبْنَ بِأَجْنِحَتِهِنَّ .

¹ Po nekim izdanjima Buharijeva *Sahiha*, ovaj ajet je izdvojen kao samostalno poglavlje, dok je po drugim samo nastavak prethodnog poglavlja.

Ovdje je inače ukazano na sljedeće ajete: “Kada ti poslasmo nekoliko džina da Kur’an slušaju, kad dodoše da ga čuju, oni rekoše: ‘Pst!’ A kad se završi, vratit će se narodu svome da opominju: ‘O narode naš – govorili su – mi smo slušali Knjigu koja se poslije Musaa objavljuje, koja potvrđuje da su istinite i one prije nje i koja ka istini i na Pravi put upućuje. O narode naš, odazovite se Allahovom glasniku i vjerujte u Allaha, On će vam neke grijeha vaše oprostiti i vas od patnje neizdržljive zaštititi!’ A oni koji se ne odazovu Allahovom glasniku, takvi Mu na zemlji neće umaći i mimo Njega neće zaštitnika naći. Oni su u velikoj zabludi.” (El Ahkaf: 29-32)

Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, sreo je ovu skupinu džina na svom povratku iz Taifa u Mekku. U toku noći je pod jednom palmom klanjao, a zatim učio Kur’an. Pored njega je naišla skupina džina te su se oni sakupili i slušali Kur’an, a kad je on završio s učenjem, oni su otišli da opominju svoj narod. Ibn-Abbas kaže da je u ovoj grupi bilo sedam džina i da ih je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, poslao kao poslanike svome narodu.

² Riječ *masrif*en nalazi se u ajetu: “I grješnici će gledati vatru i uvjerit će se da će u nju pasti i da im iz nje neće povratka biti.” (El-Kehf: 53)

³ Riječ *sarefna* nalazi se u prvom gornjem ajetu. Ovdje je spomenuto jedno njezino značenje iako se o njezinom značenju prenosi više mišljenja.

⁴ Ovo je dio 10. ajeta sure Lukman, čiji prijevod u cijelosti glasi: “Nebesa je, vidite ih, bez stupova stvorio, a po zemlji planine nepomične razbacao da vas ne trese, i po njoj životinje svih vrsta razasuo. Mi s neba kišu spuštamo i činimo da po njoj niču svakovrsne plemenite biljke.”

Ibn-Hadžer pretpostavlja da je Buhari, spominjući ovo poglavlje poslije poglavlja o melekima i džinima a prije poglavlja o Ademu, sallallahu alejhi ve sellem, želio ukazati da su meleki i džini stvoreni prije životinja, ili da su meleki, džini i životinje stvoreni prije Adema, sallallahu alejhi ve sellem, to jest, prije ljudi.

⁵ Riječ *su‘ban* nalazi se u ajetu: “I Musa baci štap svoj – kad ono zmija prava.” (El-A‘raf: 107 i Eš-Šu‘ara’: 32)

⁶ Riječi *ahizun binasijetiha* nalaze se u ajetu: “Ja se uzdam u Allaha, u moga i vašega Gospodara! Nema ni jednog živog bića koje nije u vlasti Njegovoj: Gospodar moj zaista postupa pravedno.” (Hud: 56)

⁷ Riječi *saffat* i *jakbidne* nalaze se u ajetu: “Zar oni ne vide ptice iznad sebe kako raširenih krila lete,

3297. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Hišam b. Jusuf, a ovom Ma'mer od Zuhrija, on od Salima, a ovaj od Ibn-Omera, radijallahu anhu, da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako, držeći hutbu s minbera, kaže: "Ubijte zmije! Ubijte otrovnicu koja ima dvije crne pjege na leđima i kusorepu otrovnicu, jer njih dvije uništavaju vid i prouzrokuju pobačaj".

3298. Abdullah kaže: "Dok sam (jednom) tjerao zmiju da je ubijem, Ebu-Lubabe me pozvao: "Ne ubijaj je!" Tada ja rekoh: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je da se ubijaju zmije", a (Ebu-Lubabe) reče: "On je poslije toga zabranio (ubijanje) kućnih zmija, a to su pokušarke."⁸

3299. Abdur-Rezzak, prenoseći od Ma'mera, kaže da je (Abdullah) rekao: "Vidio me Ebu-Lubabe ili Zejd b. Hattab", a tako prenose i Junus, Ibn-Ujejne, Ishak Kelbi i Zubejdi, dok Salih, Ibn-Ebi-Hafsa i Ibn-Mudžemmi' prenose od Zuhrija, on od Salima, a ovaj od Ibn-Omera: "Vidio me Ebu-Lubabe i Zejd b. Hattab".

٣٢٩٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ ابْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا مُعَمَّرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ يَخْطُبُ عَلَى الْمِنْبَرِ يَقُولُ اقْتُلُوا الْحَيَّاتِ وَاقْتُلُوا ذَا الطُّفَيْتَيْنِ وَالْأَبْتَرِ فَإِنَّهَا يَطْمِسَانِ الْبَصَرَ وَيَسْتَسْقِطَانِ الْحَبْلَ .

٣٢٩٨. قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فِينَا أَنَا أَطَارِدُ حَيَّةً لِاقْتُلَهَا فَنَادَانِي أَبُو لُبَابَةَ لَا تَقْتُلْهَا فَقُلْتُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَدْ أَمَرَ بِقَتْلِ الْحَيَّاتِ قَالَ إِنَّهُ نَهَى بَعْدَ ذَلِكَ عَنْ ذَوَاتِ الْبُيُوتِ وَهِيَ الْعَوَامِرُ .

٣٢٩٩. وَقَالَ عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مُعَمَّرٍ فَرَأَى أَبُو لُبَابَةَ أَوْ زَيْدُ بْنُ الْخَطَّابِ وَتَابَعَهُ يُونُسُ وَابْنُ عُيَيْنَةَ وَإِسْحَاقُ الْكَلْبِيُّ وَالزُّبَيْدِيُّ وَقَالَ صَالِحٌ وَابْنُ أَبِي حَفْصَةَ وَابْنُ مُجَمِّعٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَأَى أَبُو لُبَابَةَ وَزَيْدُ بْنُ الْخَطَّابِ .

a i skupljaju ih? Samo ih Milostivi drži; On zaista sve dobro vidi!" (Al-Mulk: 19) Dakle, Buhari je u uvodu ovog poglavlja naveo neke riječi iz ajeta koje govore o životinjama.

⁸ Davudi kaže da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio ubijanje kućnih zmija zbog toga što se džini pretvaraju u njihov lik. Buhari je naveo nekoliko seneda ovog hadisa zbog razlika u pogledu ahsaba koji su upozorili Ibn-Omera.

NAJBOLJI IMETAK MUSLIMANA JE STADO ZA KOJIM IDE PO VRHOVIMA BRDA

3300. PRIČAO NAM JE Isma'il b. Ebi-Uvejs, njemu Malik prenoseći od Abdur-Rahmana b. Abdullaha b. Abdur-Rahmana b. Ebu-Sa'sa'a, on od svoga oca, a ovaj od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:
"Uskoro će najbolja imovina čovjeka biti stado za kojim će on ići po vrhovima brda i mjestima gdje se skuplja voda, bježeći sa svojom vjerom od smutnji."¹

3301. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, a njemu saopćio Malik prenoseći od Ebu-Zinada, on od A'redža, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:
"Vrhunac nevjerovanja je na istoku, ponos i oholost su kod vlasnika konja i deva i kod stočara – beduina, a blagost je kod ovčara."²

3302. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu Jahja prenoseći od Isma'ila, koji je rekao da mu je pričao Kajs od Ukbe b. Amra Ebu-Mes'uda, koji je rekao: – Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pokazao je prema Jemenu i rekao:
"Iman je jemenski ovamo, grubost i surovost su kod stočara koji slušaju buku, u (plemenima) Rebija i Mudar, odakle će se pojaviti šejtanski rogovi."³

بَاب خَيْرَ مَالِ الْمُسْلِمِ غَنَمٌ

يَتَّبِعُ بِهَا شَعَفَ الْجِبَالِ

٣٣٠٠. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنِ أَبِي صَعْصَعَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُوشِكُ أَنْ يَكُونَ خَيْرَ مَالِ الرَّجُلِ غَنَمٌ يَتَّبِعُ بِهَا شَعَفَ الْجِبَالِ وَمَوَاقِعَ الْقَطْرِ يَقْرُبُ بِدِينِهِ مِنَ الْفِتَنِ .

٣٣٠١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ رَأْسُ الْكُفْرِ نَحْوُ الْمَشْرِقِ وَالْفَخْرُ وَالْخِيَلُ فِي أَهْلِ الْخَيْلِ وَالْإِبِلِ وَالْفَدَّادِينَ أَهْلُ الْوَبَرِ وَالسَّكِينَةُ فِي أَهْلِ الْغَنَمِ .

٣٣٠٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنِي قَيْسٌ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَمْرِو أَبِي مَسْعُودٍ قَالَ أَشَارَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِيَدِهِ نَحْوَ الْيَمَنِ فَقَالَ الْإِيمَانُ يَمَانٌ هَا هُنَا إِلَّا إِنَّ الْقَسْوَةَ وَغِلْظَ الْقُلُوبِ فِي الْفَدَّادِينَ عِنْدَ أَصُولِ أَذْنَابِ الْإِبِلِ حَيْثُ يَطْلُعُ قَرْنَا الشَّيْطَانِ فِي رَبِيعَةٍ وَمُضَرَ .

¹ Pogledati objašnjenje ovog hadisa u poglavlju *Iman*, Knjiga I, hadis br. 19.

² Hattabi kaže: "Ovi su ukoreni stoga što ih opsjednutost onim što imaju sprečava od vjerskih propisa i pripreme za ahiret, a uz to, otuda dolazi i grubost, dok ovce prouzrokuju blagost s obzirom da ih je najčešće manje, pa kod njihovih vlasnika bogatstvo ne dolazi do izražaja."

³ Ovaj hadis, a i sljedeći hadisi ovog poglavlja, nemaju ničeg zajedničkog s naslovom poglavlja, a s obzirom da se u njima govori o životinjama općenito, što je tema prethodnog poglavlja, stiče se utisak da je ovo samo nastavak prethodnog poglavlja. Neki prenosioci od Buharija čak nisu ni razdvojili ova dva poglavlja nikakvim naslovom.

3303. PRIČAO NAM JE Kutejbe, a njemu Lejs prenoseći od Dža'fera b. Rebija, on od A'redža, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Kad čujete pjevanje pijetla, molite od Allaha milost, jer je (pijetao) vidio meleka, a kad čujete revanje magarca, utječite se Allahu od šejtana, jer je (magarac) vidio šejtana."

3304. PRIČAO NAM JE Ishak, njemu saopćio Revh, a ovom Ibn-Džurejdž rekavši da mu je saopćio Ata, koji je čuo od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Kada bude predvečerje, ili kad omrknete, sakupite vašu djecu, jer tada se šejtani rašire, a kad prođe vrijeme povečerja, pustite ih. Zaključajte vrata i spomenite Allahovo ime, jer šejtan ne otvara zaključana vrata."

Kaže (Ibn-Džurejdž): "A saopćio mi je Amr b. Dinar da je čuo od Džabira b. Abdullaha slično onom što me je obavijestio Ata, ali on nije spomenuo rečenicu: 'I spomenite Allahovo ime.'"

3305. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, a njemu Vuhejb prenoseći od Halida, on od Muhammeda, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Izgubljena je jedna skupina Izraelićana, a ne zna se šta je učinila. Ja mislim da su pretvoreni u miševе, jer kad se njima postavi mlijeko deve, oni ga ne piju, a kad im se postavi ovčije mlijeko, oni ga popiju."⁴ – Ispričao sam to – kaže Ebu-Hurejre – Ka'bu, te je on rekao:

٣٣٠٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ إِذَا سَمِعْتُمْ صِيَاحَ الدِّيَكَةِ فَاسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ فَإِنَّهَا رَأَتْ مَلَكًا وَإِذَا سَمِعْتُمْ نَهيقَ الْحِمَارِ فَتَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ رَأَى شَيْطَانًا.

٣٣٠٤. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا رَوْحُ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا كَانَ جُنْحُ اللَّيْلِ أَوْ أَمْسَيْتُمْ فَكُفُّوا صَيَّانَكُمْ فَإِنَّ الشَّيَاطِينَ تَتَشَرُّ حِينَئِذٍ فَإِذَا ذَهَبَتْ سَاعَةٌ مِنَ اللَّيْلِ فَخَلُّوهُمْ وَأَغْلِقُوا الْأَبْوَابَ وَادْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَفْتَحُ بَابًا مُغْلَقًا قَالَ وَأَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ نَحْوَ مَا أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ وَلَمْ يَذْكُرْ وَادْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ.

٣٣٠٥. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ عَنْ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ فَقَدْتُ أُمَّةً مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ لَا يُدْرِي مَا فَعَلْتُ وَإِنِّي لَا أَرَاهَا إِلَّا الْفَارَ إِذَا وَضِعَ لَهَا أَلْبَانُ الْإِبِلِ لَمْ تَشْرَبْ وَإِذَا وَضِعَ لَهَا أَلْبَانُ الشَّاءِ شَرِبَتْ فَحَدَّثْتُ كَعْبًا فَقَالَ أَنْتَ سَمِعْتَ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُهُ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ لِي مَرَارًا فَقُلْتُ أَفَأَقْرَأُ التَّوْرَةَ.

4 Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, znao je da je Israil (Ja'kub, alejhis-selam) sebi zabranio meso i mlijeko od deve, i kad je primijetio da miševi ne piju mlijeko deve, pomislio je da je ta skupina Izraelićana pretvorena u miševе, kao što Kur'an govori o njihovom pretvaranju u majmune: "Vama je poznato ono što se dogodilo onima od vas koji su se o subotu ogriješili, kao i to da smo im Mi rekli: 'Budute majmuni prezreni.'" (El-Bekare: 65) Međutim, Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, kasnije je saznao da te životinje, u čiji lik Allah nekog pretvori da bi ga kaznio, ne mogu imati potomstvo već izumiru bez razmnožavanja.

“Ti si čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da to kaže?”

– Da – reko je, ali mi on to nekoliko puta ponovi, te ja reko:

“Zar ja čitam Tevrat?! (Ja kazujem samo ono što sam čuo od Muhammeda, alejhis-selam).”

3306. PRIČAO NAM JE Seid b. Ufejz prenoseći od Ibn-Vehba, ovome Junus od Ibn-Šihaba, on od Urve, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, za zelembaća rekao: “Mali prestupnik”, a nisam čula da je naredio da se ubije. Međutim, Sa’d b. Ebi-Vekkas smatra da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se on ubije.¹

3307. PRIČAO NAM JE Sadeka, njemu saopćio Ibn-Ujejne, a ovome Abdul-Hamid b. Džubejr b. Šejbe prenoseći od Seida b. Musejjeba, da mu je kazala Umme-Šerik da joj je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da ubija zelembaće.

3308. PRIČAO NAM JE Ubejd b. Isma’il, a njemu Ebu-Usame prenoseći od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, koja je izjavila da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ubijte otrovnicu koja ima dvije crne pruge na leđima, jer ona odnosi vid i prouzrokuje pobačaj.”

S njim se slaže Hammad b. Seleme Ebu-Usame.

٣٣٠٦. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ عَنِ ابْنِ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ مَحْدُثٌ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لِلزَّوْغِ الْفَوَيْسِقِ وَلَمْ أَسْمَعْهُ أَمَرَ بِقَتْلِهِ وَزَعَمَ سَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَمَرَ بِقَتْلِهِ .

٣٣٠٧. حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ جُبَيْرٍ بْنُ شَيْبَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أُمَّ شَرِيكَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَمَرَهَا بِقَتْلِ الْأَوْزَاعِ .

٣٣٠٨. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ اقْتُلُوا ذَا الطُّفَيْتَيْنِ فَإِنَّهُ يَلْتَمِسُ الْبَصَرَ وَيُصِيبُ الْحَبْلَ تَابِعَهُ حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ أَبَا أُسَامَةَ .

¹ Muslim je zabilježio hadis Sa'da b. Ebi-Vekasa u kojem se kaže da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se zelembaći ubijaju, a i od Aiše se prenosi hadis istog smisla, pa se pretpostavlja da je ona kasnije čula hadis u kojem se naređuje ubijanje zelembaća.

3309. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu Jahja prenoseći od Hišama, kome je saopćio njegov otac, da je Aiša rekla:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je da se ubije kusorepa otrovnica i rekao: ‘Ona uništava vid i dovodi do pobačaja.’”

3310. PRIČAO MI JE Amr b. Ali, a njemu Ibni-Ebi-Adijj prenoseći od Ebu-Junusa Kušejrija, a ovaj od Ibn-Ebi-Mulejke, da je Ibn-Omer ubijao zmije, a zatim to zabranio. On je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, srušio je jedan svoj zid i u njemu našao zmijsku košuljicu i rekao: ‘Pogledajte gdje je ona.’ Oni su je pronašli te je on rekao: ‘Ubijte je!’” Zbog toga sam ih ja ubijao.

3311. Kasnije sam sreo Ebu-Lubabu, pa mi je on saopćio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ne ubijajte bijele (kućne) zmije, osim kusorepe otrovnice koja ima dvije crne pruge na leđima, jer ona obara dijete (iz majčine utrobe) i odnosi vid, pa je ubijte.”

3312. PRIČAO NAM JE Malik b. Isma‘il, a njemu Džerir b. Hazim prenoseći od Nafija, a ovaj od Ibn-Omera da je on ubijao zmije.

3313. Potom mu je Ebu-Lubabe pričao da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio ubijanje bijelih kućnih zmija i on je odustao od njih.²

٣٣٠٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ أَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ بِقَتْلِ الْأَبْتَرِ وَقَالَ إِنَّهُ يُصِيبُ الْبَصَرَ وَيُذْهِبُ الْحَبْلَ .

٣٣١٠. حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ أَبِي يُونُسَ الْقَشِيرِيِّ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ كَانَ يَقْتُلُ الْحَيَّاتِ ثُمَّ نَهَى قَالَ إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ هَدَمَ حَائِطًا لَهُ فَوَجَدَ فِيهِ سَلَخَ حَيَّةٍ فَقَالَ انْظُرُوا أَيُّهُ هُوَ فَنَظَرُوا فَقَالَ اقْتُلُوهُ فَكَنتُ أَقْتُلُهَا لِذَلِكَ .

٣٣١١. فَلَقِيتُ أَبَا لُبَابَةَ فَأَخْبَرَنِي أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَا تَقْتُلُوا الْجِنَّانَ إِلَّا كُلَّ أَبْتَرٍ ذِي طَفَيْتَيْنِ فَإِنَّهُ يُسْقِطُ الْوَلَدَ وَيُذْهِبُ الْبَصَرَ فَاقْتُلُوهُ .

٣٣١٢. حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ ابْنُ حَازِمٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ كَانَ يَقْتُلُ الْحَيَّاتِ .

٣٣١٣. فَحَدَّثَهُ أَبُو لُبَابَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنْ قَتْلِ جِنَّانِ الْبُيُوتِ فَأَمْسَكَ عَنْهَا .

² U vezi s kućnim zmijama Muslim prenosi od Ebu-Seida, radijallahu anhu, da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ove kuće imaju pokućarke (zmije), a ako vidite neku od njih, tri puta joj recite da je u opasnosti, pa ako ode (dobro je), a ako ne ode, ubijte je.”

PET VRSTA ŽIVOTINJA SU PRESTUPNICI (ŠTETNI) I ONE SE MOGU UBITI I U HAREMU (MEKKE)

بَابُ خَمْسٍ مِنَ الدَّوَابِّ فَوَاسِقُ يُقْتَلْنَ فِي الْحَرَمِ

3314. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jezid b. Zurej¹, a ovom Ma'mer prenoseći do Zuhrija, on od Urve, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Pet (vrsta) životinja su prestupnici (štetni) i mogu se ubiti i u Haremu: miš, škorpija, kobac, vrana i pas koji napada."¹

٣٣١٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ خَمْسٌ فَوَاسِقُ يُقْتَلْنَ فِي الْحَرَمِ الْفَأْرَةُ وَالْعُقْرَبُ وَالْحَدْيَا وَالْغُرَابُ وَالْكَلْبُ الْعُقُورُ.

3315. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, a njemu saopćio Malik od Abdullaha b. Dinara, a ovaj od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko ubije, dok je u ihramu, pet vrsta životinja, neće mu to biti grijeh: škorpiju, miša, psa koji ujeda, vranu i kopca."

٣٣١٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ خَمْسٌ مِنَ الدَّوَابِّ مَنْ قَتَلَهُنَّ وَهُوَ مُحْرِمٌ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ الْعُقْرَبُ وَالْفَأْرَةُ وَالْكَلْبُ الْعُقُورُ وَالْغُرَابُ وَالْحِدَاةُ.

3316. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu Hammad b. Zejd prenoseći od Kesira, on od Ataa, a ovaj od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, (hadis) kojeg pripisuje (Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem):

"Pokrijte posude, podvezite mješine, zatvorite vrata i sakupite djecu u predvečerje, jer se džini šire i otimaju (u to doba). Ugasite svjetiljke pred spavanje, jer moguće je da miš povuče fitilj i zapali ukućane."

Ibn-Džurejdž i Habib, prenoseći (ovaj hadis) od Ataa, rekli su: "Jer šejtan" (umjesto riječi "jer džini").

٣٣١٦. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ كَثِيرٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا رَفَعَهُ قَالَ خَمَرُوا الْآتِيَةَ وَأَوْكُوا الْأَسْقِيَةَ وَأَجِيفُوا الْأَبْوَابَ وَاكْتَفُوا صَبْيَانَكُمْ عِنْدَ الْعِشَاءِ فَإِنَّ لِلْجِنِّ انْشَارًا وَخَطْفَةً وَأَطْفُوا الْمَصَابِيحَ عِنْدَ الرُّقَادِ فَإِنَّ الْفُؤَيْسِقَةَ رُبَّمَا اجْتَرَّتِ الْفَتِيلَةَ فَأَحْرَقَتْ أَهْلَ الْبَيْتِ قَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ وَحَبِيبٌ عَنْ عَطَاءٍ فَإِنَّ لِلشَّيَاطِينِ.

¹ Onome ko je u ihramu dozvoljeno je ubiti svaku od životinja navedenih u ovom hadisu, a pogotovo je to dozvoljeno onom ko nije u ihramu. U drugim hadisima navedena je još zmija, a u nekim i vepar. Ovome svemu učenjaci još dodaju: "I po svojoj prirodi druge deraće životinje."

3317. PRIČAO NAM JE Abde b. Abdullah, a njemu je saopćio Jahja b. Adem prenoseći od Israila, on od Mensura, ovaj od Ibrahima, a on od Alkame, da je Abdullah rekao:

“Bili smo s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u špilji (na Mini), pa mu je objavljeno (poglavlje) “Vel-murselati ‘urfen”, Mi smo ga pamtili iz njegovih usta. Odjednom izide zmija iz svje rupe! Mi požurismo prema njoj da je ubijemo, ali nas ona preteče, i uđe u svoju rupu. Potom Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Ona je sačuvana od vašeg zla kao što ste vi sačuvani od njezinog zla.”

Israil prenosi od A‘meša, on od Ibrahima, ovaj od Alkame, a on od Abdullaha slično ovom (hadisu) gdje se kaže: “A mi smo je pamtili iz njegovih usta, svježu.”

Ebu-Avane se slaže s (Israilom prenoseći ovaj hadis) od Mugire.

Hafs, Ebu-Mu‘avija i Sulejman b. Karm prenose (ovaj hadis) od A‘meša, on od Ibrahima, ovaj od Esveda, a on od Abdullaha.

3318. PRIČAO NAM JE Nasr b. Ali, njemu saopćio Abdul-A‘la, a ovom kazao Ubejdullah b. Umer prenoseći od Nafija, ovaj od Ibn-Omera, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

“Jedna žena je dospjela u Džehennem zbog mačke koju je svezala, a nije je hranila, niti ju je pustila da jede što od zemaljskog bilja.”²

Kaže (Abdul-A‘la): “I pričao nam je Ubejdullah od Seida Makburija, ovaj od Ebu-Hurejre, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično ovom (hadisu).”

٣٣١٧. حَدَّثَنَا عَبْدَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي غَارٍ فَنَزَلَتْ وَالْمُرْسَلَاتِ عُرفًا فَإِنَّا لَنَتَلَقَّاهَا مِنْ فِيهِ إِذْ خَرَجَتْ حَيَّةٌ مِنْ جُحْرِهَا فَابْتَدَرْنَاهَا لِنَقْتُلَهَا فَسَبَقَتْنَا فَدَخَلَتْ جُحْرَهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَقَيْتُ شَرَّكُمْ كَمَا وَقَيْتُمْ شَرَّهَا وَعَنْ إِسْرَائِيلَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ مِثْلَهُ قَالَ وَإِنَّا لَنَتَلَقَّاهَا مِنْ فِيهِ رَطْبَةً وَتَابَعَهُ أَبُو عَوَانَةَ عَنْ مُغِيرَةَ وَقَالَ حَفْصُ وَأَبُو مُعَاوِيَةَ وَسُلَيْمَانُ بْنُ قَرْمٍ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْأَسْوَدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ .

٣٣١٨. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا عُبيدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ دَخَلَتْ امْرَأَةٌ النَّارَ فِي هِرَّةٍ رَبَطَتْهَا فَلَمْ تُطْعِمَهَا وَلَمْ تَدْعَهَا تَأْكُلْ مِنْ خَشَاشِ الْأَرْضِ قَالَ وَحَدَّثَنَا عُبيدُ اللَّهِ عَنْ سَعِيدِ الْمُقْبَرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ مِثْلَهُ .

² Iz ovog hadisa se zaključuje da je čovjek dužan činiti dobročinstvo svakome pa i životinjama, za koje je dužan osigurati hranu.

3319. PRIČAO NAM JE Isma'il b. Ebi-Uvejs, njemu Malik prenoseći od Ebu-Zinada, on od A'redža, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Jedan Vjerovjesnik je odsjeo pod nekim drvetom, i ujeo ga je mrav. On je naredio (da se pokupi) njegova oprema i ona je iznesena ispod (drveta). Zatim je naredio pa je mravlja kuća bila spaljena vatrom, a onda mu je Allah objavio: “Zašto nisi (kaznio) samo jednog mrava?”¹

KAD MUHA UPADNE U PIĆE NEKOG
OD VAS, NEK JE CIJELU ZAGNJURI
JER JE U JEDNOM NJEZINOM KRILU
BOLEST, A U DRUGOM LIJEK

3320. PRIČAO NAM JE Halid b. Mahled, a njemu Sulejman b. Bilal, ovome Utbe b. Muslim, a njemu saopćio Ubejd b. Hunejn i rekao da je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kada upadne muha u piće nekog od vas, neka je (cijelu) zagnjuri, a potom izvadi, jer je u jednom njezinom krilu bolest, a u drugom lijek.”²

٣٣١٩. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ نَزَلَ نَبِيٌّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ تَحْتَ شَجَرَةٍ فَلَدَغَتْهُ نَمْلَةٌ فَأَمَرَ بِجَهَازِهِ فَأَخْرَجَ مِنْ تَحْتِهَا ثُمَّ أَمَرَ بِبَيْتِهَا فَأَحْرَقَ بِالنَّارِ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ فَهَلَا نَمْلَةٌ وَاحِدَةً.

بَابُ إِذَا وَقَعَ الذَّبَابُ فِي شَرَابِ أَحَدِكُمْ
فَلْيَغْمِسْهُ فَإِنَّ فِي إِحْدَى جَنَاحَيْهِ
دَاءٌ وَفِي الْأُخْرَى شِفَاءٌ

٣٣٢٠. حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُتْبَةُ بْنُ مُسْلِمٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُيَيْدُ بْنُ حُنَيْنٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا وَقَعَ الذَّبَابُ فِي شَرَابِ أَحَدِكُمْ فَلْيَغْمِسْهُ ثُمَّ لِيَنْزِعْهُ فَإِنَّ فِي إِحْدَى جَنَاحَيْهِ دَاءٌ وَالْأُخْرَى شِفَاءٌ.

1 Ubijanje mravi nije dozvoljeno. U tom smislu Ibn-Abbas prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio ubijanje mrava i pčela (zabilježili: Ebu-Davud, Tirmizi, Nesai i Ibn-Madže). Međutim, Kadi Ijad kaže: “U ovom hadisu je dokaz da je dozvoljeno ubiti sve što uznemirava.”

Kaže se da je ovoj priči prethodio jedan događaj. Spomenuti vjerovjesnik je prolazio pored jednog sela, kojeg je Allah uništio zbog grijeha koje su činili njegovi stanovnici. Vjerovjesnik je začuđeno stao i rekao: “Gospodaru, među njima je bilo djece, životinja i onih koji nisu pogriješili”, a zatim je on odsjeo pod tim drvetom, pa mu se dogodio spomenuti slučaj sa mravima, kojim je on upozoren da ona stvorenja koja uznemiravaju bivaju i kažnjena i da među njima nastradaju i oni koji nisu krivi.

2 Jedino ovaj hadis iz ovog poglavlja se slaže s naslovom poglavlja, dok ostali hadisi govore o drugim životinjama, pa se stiče utisak da ovo i nije samostalno poglavlje već je samo nastavak poglavlja koje govori o životinjama općenito. U prilog ovom mišljenju komentatori navode činjenicu da su neki prenosioci Buharijeva *Sahiha* ovaj naslov izostavili.

Ovaj hadis je inače izazvao razne polemike. Tako Hattabi kaže da su neke svojeglave neznalice posumnjale u to kako se u krilima muhe može naći i bolest i lijek i kako to muha može znati pa forsirati otrov, a ostavljati lijek. Odgovarajući na ovu dilemu, on kaže da se kod svih životinja nalaze razne stvari, među kojima ima i takvih koje su potpuno suprotne jedna drugoj, kao što su vrućina i hladnoća, vlaga i sasušenost. Allah je dao da one egzistiraju jedna pored druge, bez međusobnog neutralisanja, kao što je nadahnuo pčelu i njoj slične životinje da prave kuće i sakupljaju hranu, nadahnuo je i muhu da zna u kojem je krilu otrov.

San'ani u *Subulus-selamu* kaže: “Poznato je da muha posjeduje otrovno djelovanje, a to potvrđuje oteklina i svrbež koji nastaju od njezinog ujeda, i to joj je umjesto oružja. Kad dođe na ono što je uznemirava, muha

3321. PRIČAO NAM JE Hasan b. Sabbah, njemu Ishak Ezrek, a ovom Avf prenoseći od Hasana i Ibn-Sirina, a njih dvojica od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a on od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

“Oprošteni (su grijesi) jednoj ženi, prostitutki, koja je naišla pokraj psa koji je lajao iznad bunara.” Kaže: “Skoro da je bio umro od žeđi, a ona je skinula svoju papuču, učvrstila je svojim rupcem i izvadila mu vode, pa joj je zbog toga oprošteno.”³

3322. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu Sufjan, rekavši: “Zapamtio sam od Zuhrija, kao što znam da si ti ovdje, da mu je saopćio ‘Ubejdullah prenoseći od Ibn-Abbasa, a on od Ebu-Talhe, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Meleki ne ulaze u kuću u kojoj se nalazi pas ili slika.”

3323. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu saopćio Malik od Nafija, a on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se ubiju psi.⁴

٣٣٢١. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الصَّبَّاحِ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ الْأَزْرَقُ حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنِ الْحَسَنِ وَابْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ غُفِرَ لِمَرْأَةٍ مُومِسَةٍ مَرَّتْ بِكَلْبٍ عَلَى رَأْسِ رَكِيٍّ يَلْهَثُ قَالَ كَادَ يَقْتُلُهُ الْعَطَشُ فَتَرَعَتْ خُفَّهَا فَأَوْثَقَتْهُ بِخِمَارِهَا فَتَرَعَتْ لَهُ مِنَ الْمَاءِ فُغْفِرَ لَهَا بِذَلِكَ .

٣٣٢٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَفِظْتُهُ مِنَ الزُّهْرِيِّ كَمَا أَنَّكَ هَا هُنَا أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ أَبِي طَلْحَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا تَدْخُلُ الْمَلَائِكَةُ بَيْتًا فِيهِ كَلْبٌ وَلَا صُورَةٌ .

٣٣٢٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَمَرَ بِقَتْلِ الْكِلَابِ .

se brani tim oružjem. Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je da se toga otrova čuvamo lijekom kojeg joj je Allah dao u drugom krilu, a čuvanje se sastoji u tome da se ona cijela zagnjuri u píce u koje joj je upalo jedno krilo. Tako će lijek neutralizovati otrov i ona će postati bezopasna. Mnogi liječnici su preporučili da se ujed akrepa i ose liječi trljanjem muhom, a to je zbog lijeka kojeg ona posjeduje. (*Subulus-selam*, Knjiga I, str. 45-46)

3 Iz hadisa se zaključuje da se dobra djela muslimana koji je učinio veliki grijeh primaju i da Allah svojom milošću za mali hajr prašta veliki grijeh.

4 Malik, njegovi sljedbenici, kao i mnogi učenjaci smatraju da je dozvoljeno ubijati sve pse, osim onih koji su u hadisima izuzeti. Oni smatraju da ova naredba o ubijanju pasa nije dokinuta, a sva ulema je složna da je dozvoljeno ubiti psa koji napada. Međutim, u pogledu pasa od kojih nema štete mišljenja se razilaze. Imamul-Haremejni kaže: “Zakonodavac je prvo naredio ubijanje svih pasa, a zatim je to derogirano i zabranjeno je ubijanje pasa, izuzev potpuno crnog. Takav je propis ostao, a podloga mu je hadis Abdullaha b. Mugaffela el-Muzenija: “Da psi nisu jedan od naroda, naredio bih da se ubijaju.” (*Ashabus-sunen*) A Ebu-Omer kaže: “Nikakve pse ne treba ubijati ako ne nanose štetu, jer je zabranjeno da se gađa bilo šta to ima dušu. To potvrđuje i hadis o napajanju psa kao i izbjegavanje ubijanja pasa u svim krajevima.”

3324. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, a njemu Hemmam prenoseći od Jahjaa koji kaže da mu je saopćio Ebu-Seleme, njemu Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko drži psa smanjuje mu se od njegovog (dobrog) posla svaki dan jedan kirat, izuzimajući psa za usjev i psa za stoku.”

3325. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, a njemu Sulejman, rekavši da mu je saopćio Jezid b. Husajfe od Saiba b. Jezida, koji je čuo Sufjana b. Ebi-Zuhejra Šeneija, a on je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

“Ko nabavi psa koji mu ne treba (za čuvanje) usjeva ili vimena (stoci), umanjuje mu se svaki dan kirat od njegovog (dobrog) posla.”

– To si ti – upita Saib – čuo od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?

– Da, tako mi Gospodara ove kible – odgovorio je (Sufjan).

۳۳۲۴. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ أَمْسَكَ كَلْبًا يَنْقُصُ مِنْ عَمَلِهِ كُلَّ يَوْمٍ قِيرَاطٌ إِلَّا كَلْبَ حَرْثٍ أَوْ كَلْبَ مَاشِيَةٍ .

۳۳۲۵. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ قَالَ أَخْبَرَنِي يَزِيدُ بْنُ خُصَيْفَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي السَّائِبُ بْنُ يَزِيدَ سَمِعَ سُفْيَانَ بْنَ أَبِي زُهَيْرٍ الشَّشِّيَّ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ مَنْ أَقْتَنَى كَلْبًا لَا يُغْنِي عَنْهُ زَرْعًا وَلَا ضَرْعًا نَقَصَ مِنْ عَمَلِهِ كُلَّ يَوْمٍ قِيرَاطٌ فَقَالَ السَّائِبُ أَنْتَ سَمِعْتَ هَذَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِي وَرَبِّ هَذِهِ الْقِبْلَةِ .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ أَنبِيَاءِ الْإِنْبِيَاءِ

KAZIVANJA O VJEROVJESNICIMA

STVARANJE ADEMA, ALEJHIS-SELAM, I NJEGOVOG POTOMSTVA

Salsal je ilovača pomiješana s pijeskom, tako da zvekeće poput zveketanja grnčarije.¹

(*Salsal*) znači: smrdljiv. Korijen te riječi je *salle*, (pa su podvostručeni harfovi *sad* i *lam*) kao kod riječi *sarrel-babu* i *sarsare* (vrata škripaju) prilikom zatvaranja. Slično je i kod riječi *kebkebtuhu*, što znači: srušio sam ga.²

Fe merret bihi: ona je nastavila s trudnoćom i upotpunila je³

En la tesdžude: da učiniš sedždu.⁴

o riječima uzvišenog Allaha: a kada Gospodar tvoj reče melekima: “Ja ću na zemlji namjesnika postaviti!”⁵

بَابُ خُلُقِ آدَمَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَذُرِّيَّتِهِ

(صَلَاصَالِ) طِينٌ خُلِطَ بِرَمْلِ فَصَلَّصَلْ كَمَا
يُصَلَّصِلُ الْفَخَّارُ وَيُقَالُ مُتَنِّ يُرِيدُونَ بِهِ صَلَّ
كَمَا يُقَالُ صَرَّ الْبَابُ وَصَرَّصَرَ عِنْدَ الْإِغْلَاقِ
مِثْلُ كَبَكَبْتُهُ يَعْنِي كَبَبْتُهُ (فَمَرَّتْ بِهِ) اسْتَمَرَّ
بِهَا الْحَمْلُ فَأَتَمَّتْهُ (أَنْ لَا تَسْجُدَ) أَنْ تَسْجُدَ
وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي
جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً) قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ
(لَمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ) إِلَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ

- 1 Buhari ima običaj da u uvodu pojedinih poglavlja komentariše pojedine riječi iz ajeta koji govore o datom poglavlju. Tako je i u uvodu poglavlja o Ademu, alejhis-selam, naveo neke riječi koje se nalaze u ajetima koji se odnose na stvaranje prvog čovjeka. U ovom slučaju on objašnjava riječ *salsal*, koja se nalazi u ajetu: “On je čovjeka od sasušene ilovače, kao što je grnčarija, stvorio.” (Er-Rahman: 14)
- 2 Ovim se želi naglasiti da riječ *salsal* nekada može imati značenje smrdljiv, a korijen ove riječi je *salle*, pa su konsonanti *sad* i *lam* podvostručeni i tako je nastala riječ *salsal*. U pogledu jezičke konstrukcije, ovoj riječi su slične riječi *sarre-sarsare* i *kebbe-kebkebe*.
- 3 Riječ *fe merret bihi* odnose se na ženu Adema, alejhis-selam, Havvu, a nalaze se u ajetu: “On je taj koji vas od jednog čovjeka stvara – a od njega je drugu njegovu stvorio da se uz nju smiri. I kada je on nju obljudio, ona je zanjela lahko breme i nosila ga; a kad joj je ono otežalo, njih dvoje su zamolili Allaha, Gospodara svega: Ako nam daruješ zdrava potomka, bit ćemo doista, zahvalni.” (El-A'raf: 189)
- 4 Ovaj termin se odnosi na Iblisovo odbijanje da učini sedždu Ademu, alejhis-selam, a nalazi se u ajetu: “Zašto nisi učinio sedždu kad sam ti naredio?” – upita On. “Ja sam bolji od njega; mene si od vatre stvorio, a njega od ilovače” – odgovori on. (El-A'raf: 12)
- 5 Ovaj ajet u cijelosti glasi: “A kada Gospodar tvoj reče melekima: ‘Ja ću na Zemlji namjesnika postaviti!’

Ibn-Abbas je rekao: “*Lemma alejha hafiz* znači: a da nad njim nema čuvar.¹

Fi kebed znači: u žestokom obliku.² *Rijaš* je imetak, dok neki drugi kažu da su rijaš i riš istog značenja, a odnose se na sve ono što se vidi od odjeće.³

Ma tumnun znači: sjeme u matericama žena.⁴

Mudžahid je rekao: “*Innehu ‘ala redž‘ihi lakadir* znači: On može vratiti sjeme u mokraćnu cijev.⁵

Sve što je On stvorio ima svoj par. Nebo je par (Zemlji), samo je Uzvišeni Allah jedini (sam).⁶

Fi ahseni takvim: u najljepšem obliku a *esfele safilin*: u najružnijem obliku, osim onog koji vjeruje.⁷ *Husr* je stranputica od koje su izuzeti oni koji vjeruju.⁸

Lazib je neophodan.⁹ *Nunšiekum*: da vas iznova stvorimo, u kojem god hoćemo obliku.¹⁰

Nussebbihu bi hamedike znači: Veličamo Te.”¹¹

Ebul-Alije je rekao: “*Fe teleka Adema min*

(فِي كَبَدٍ) فِي شِدَّةٍ خَلَقَ وَرِيَاشًا الْمَالُ وَقَالَ غَيْرُهُ
الرِّيَاشُ وَالرَّيْشُ وَاحِدٌ وَهُوَ مَا ظَهَرَ مِنَ اللِّبَاسِ
(مَا تُمْنُونَ) النُّطْفَةُ فِي أَرْحَامِ النِّسَاءِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ
(إِنَّهُ عَلَى رَجْعِهِ لَقَادِرٌ) النُّطْفَةُ فِي الْإِخْلِيلِ كُلُّ
شَيْءٍ خَلَقَهُ فَهُوَ شَفَعُ السَّمَاءِ شَفَعُ الْوُتْرِ اللَّهُ
عَزَّ وَجَلَّ (فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ) فِي أَحْسَنِ خَلْقٍ
(أَسْفَلَ سَافِلِينَ) إِلَّا مَنْ آمَنَ (خُسْرٍ) ضَلَالٍ
ثُمَّ اسْتَشَى إِلَّا مَنْ آمَنَ (لَا زِبِ) لَا زِمَ نَشِئْتُمْ
فِي أَيِّ خَلْقٍ نَشَاءُ (نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ) نُعْظِمُكَ
وَقَالَ أَبُو الْعَالِيَةِ (فَتَلَقَّى آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ)
فَهُوَ قَوْلُهُ (رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا) (فَآزَلْهُمَا) فَاسْتَرْهَمَا

– oni rekoše: ‘Zar će Ti namjesnik biti onaj koji će na njoj nered činiti i krv prolijevati? A mi Tebe veličamo i hvalimo i, kako Tebi dolikuje, uzdižemo.’ On reče: ‘Ja znam ono što vi ne znate.’” (El-Bekare: 30)

Besim Korkut je riječ halifeh preveo kao zastupnik, dok Ajni smatra da ona u ovom ajetu znači: narod koji se smjenjuje, pa bi ajet, prema tom, značio: Ja ću na Zemlji postaviti narod koji će se smjenjivati i nasljeđivati stoljećima i generacijama. Većina komentara smatra da se ovaj pojam ne odnosi samo na Adema, alejhis-selam, jer bi u tom slučaju bio nelogičan govor meleka: “Zar ćeš na njoj postaviti onog koji će na njoj nered činiti i krv prolijevati,” s obzirom da Adem, alejhis-selam, to nije činio.

1 Ajet u cijelosti glasi: “Nema čovjeka nad kojim neko ne bdije.” (Et-Tarik: 4)

2 Ova riječ se nalazi u ajetu: “Mi čovjeka stvaramo da se trudi.” (El-Beled: 4)

3 Riječ *rišen* nalazi se u ajetu: “O sinovi Ademovi, dali smo vam odjeću koja će pokrivati stidna mjesta vaša, a i reskošna odijela, ali odjeća čestitosti, to je ono najbolje. – To su neki Allahovi dokazi da bi se oni opametili.” (El-A‘raf: 26)

4 Riječi *ma tumnun* nalaze se u ajetu: “Kažite vi meni: da li sjemenu koje ubacujete vi oblik dajete ili Mi to činimo.” (El-Vaki‘a: 58-59)

5 To je Mudžahidov komentar 8. ajeta iz sure Et-Tarik.

6 Misli se na ajet: “I od svega po par stvaramo da biste vi razmislili.” (El-Zarijat: 59)

7 Spomenuti izvodi se nalaze u sljedećim ajetima: “Mi čovjeka stvaramo u skladu najljepšem, zatim ćemo ga u najnakazniji lik vratiti, samo ne one koji budu vjerovali i dobra djela činili, njih čeka nagrada neprekidna.” (Et-Tin: 4-6)

8 Riječ *husr* nalazi se u suri El-Asr, koja glasi: “Tako mi vremena, čovjek doista gubi, samo ne oni koji vjeruju i dobra djela čine i koji jedni drugima istinu preporučuju i koji jedni drugima preporučuju strpljenje.” (1-2)

9 Riječ *lazib* spomenuta je u ajetu: “Upitaj ih da li je teže njih stvoriti ili sve ostalo što smo stvorili? Njih stvaramo od ljepljive ilovače.” (Es-Saffat: 11)

10 Riječ *nunšiekum* nalaze se u ajetu: “Da likove vaše izmijenimo i da vas iznova u likovima koje vi ne poznajete stvorimo.” (El-Vaki‘a: 61)

11 Riječi *nusebbihu bi hamdike* nalaze se u ajetu koji je spomenut u naslovu ovog poglavlja.

robbihi kelimatin, to su Njegove riječi: “*Rabbena zalemna enfusena*”¹² *Fe ezellehuma*; naveo ih je da poskliznu.¹³ *Jetesenneh* znači: mijenja se, *asin* je promjenljiv, a i *mesnun* je promjenljiv. *Hameun* je množina od *ham’etun*, a to je ustajala ilovača.¹⁴ *Jahsifani* znači: uzimanje odjeće od džennetskog lišća. Njih dvoje su sastavljali listove i stavljali jedne na druge. *Sev’atuhuma* su njihova stidna mjesta.¹⁵ *Vemeta’un ila hin* ovdje znači: do Sudnjeg dana. Riječ *hin* kod Arapa ima značenje od jednog trena pa do neograničenog vremena.¹⁶ *Kabiluhu* je njegovo pleme iz kojeg je on.¹⁷

و (يَتَسَنَّه) يَتَغَيَّرُ آسِنٌ مُتَغَيِّرٌ وَالْمُسْنُونُ الْمُتَغَيِّرُ
(حَمَلٍ) جَمْعُ حَمَاءٍ وَهُوَ الطَّيْنُ الْمُتَغَيِّرُ (يَخْصِفَانِ)
أَخَذَ الْخِصَافِ (مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ) يُؤَلْفَانِ الْوَرَقَ
وَيَخْصِفَانِ بَعْضَهُ إِلَى بَعْضٍ (سَوَاتُهُمَا) كِنَايَةٌ عَنْ
فَرْجَيْهِمَا (وَمَتَاعٌ إِلَى حِينٍ) هَا هُنَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ
الْحِينُ عِنْدَ الْعَرَبِ مِنْ سَاعَةٍ إِلَى مَا لَا يُحْصَى
عَدَدُهُ (قَبِيلُهُ) جِيلُهُ الَّذِي هُوَ مِنْهُمْ .

3326. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu Abdur-Rezzak prenoseći od Ma’mera, on od Hemmama, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Allah je stvorio Adema – dužina mu je bila šezdeset aršina, a onda mu je rekao: ‘Idi i nazovi selam tim melekima, pa saslušaj čime će te pozdraviti, (jer to će biti) tvoj pozdrav i pozdrav tvoga potomstva.’

٣٣٢٦. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا
عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ خَلَقَ اللَّهُ آدَمَ
وَطَوَّلَهُ سِتُونَ ذِرَاعًا ثُمَّ قَالَ اذْهَبْ فَسَلِّمْ
عَلَى أَوْلِيكَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ فَاسْتَمِعْ مَا يُحْيُونَكَ
تَحِيَّتُكَ وَتَحِيَّةَ ذُرِّيَّتِكَ فَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ

12 Ovdje je Ebul-Alije ajet: “I Adem primi neke riječi od Gospodara svoga, pa mu On oprosti; On, doista, prima pokajanje, On je milostiv” (El-Bekara: 37), objasnio je ajetom: “Gospodaru naš – rekoše oni sami smo sebi krivi, i ako nam Ti ne oprostiš i ne smiluješ nam se, sigurno ćemo biti izgubljeni.” (El-A’raf: 23)

13 Riječi *fe ezellehuma* uzeta su iz ajeta: “I šejtan ih navede da zbog drveta posrnu i izvede ih iz onoga u čemu su bili.” “Sidite” – rekosmo Mi – “jedni drugima ćete neprijatelji biti, a na zemlji ćete boraviti i do roka određenog živjeti.” (El-Bekara: 36)

14 Riječi: *jetesenneh*, *asin* i mesnim imaju isto značenje. Prve dvije se ne odnose na Adema, sallallahu alejhi ve sellem, ali su ovdje spomenute radi objašnjenja treće, koja se nalazi u ajetu. “Mi smo stvorili Adema od ilovače, od blata ustajalog.” (El-Hidžr: 26)

15 Riječi *jahsifani* i *sev’atuhuma* nalaze se u ajetu: “I na prevaru ih zavede. A kad oni ono drvo okusiše, stidna mjesta njihova im se ukazaše i oni po sebi džennetsko lišće stavljati počеше.” “Zar vam to drvo nisam zabranio?” – zovnu ih Gospodar njihov – “i rekao vam – šejtan vam je, zbilja, otvoreni neprijatelj.” (El-A’raf: 22)

16 Riječ *ve meta’un ila hin* nalaze se u ajetu: “Izlazite! – reče On – jedni drugima bit ćete neprijatelji! Na zemlji ćete boraviti i do smrti ostati.” (El-A’raf: 24)

17 Riječi *kabiluhu* nalaze se u ajetu: “O sinovi Ademovi, neka vas nikako ne zavede šejtan kao što je roditelje vaše iz Dženneta izveo, skinuvši s njih odjeću njihovu da bi im stidna mjesta njihova pokazao! On vidi, on i vojske njegove, odakle vi njih ne vidite, Mi smo učinili šejtane zaštitnicima onih koji ne vjeruju.” (El-A’raf: 27)

On im je rekao: ‘Es-selamu alejkum’, a oni su odgovorili: ‘Es-selamu alejke ve rahmetullah’, i tako su dodali ‘ve rahmetullahi.’

Svako ko uđe u Džennet bit će u obliku Adema, s tim što su se ljudi sve do sada malo-pomalo smanjivali.”¹

3327. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Džerir prenoseći od Umare, on od Ebu-Zur‘e, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Prva skupina koja će ući u Džennet bit će (svijetla) poput Mjeseca u noći uštapa, a oni koji su odmah iza njih bit će poput najsjanije zvijezde na nebu. Oni neće vršiti ni male ni velike nužde, niti će pljuvati, a ni useknjivati se. Njihovi češljevi će biti zlatni, a znoj će im biti mošus. Mangale su im alojino drvo, tj. drvo mirisa, a žene su im hurije. Oni su poput jednog čovjeka, a lik im je poput njihovog praoca Adema, šezdeset aršina visine.”

3328. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu Jahja prenoseći od Hišama b. Urve, on od svoga oca, ovaj od Zejnebe, kćerke Ebu-Seleme, a ona od Ummi-Seleme, da je Ummi-Sulejm rekla:

“Allahov Poslaniče, Allah se ne stidi od (iznošenja) istine, pa da li je žena dužna da se okupa kada polucira u snu?”

– Da, kad vidi mokrinu – reče on, a Ummi-Seleme se nasmija i reče:

“Zar žena može polucirati u snu?”

– Kako bi onda dijete ličilo na nju (kad ona ne bi imala sjemena)? – reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

فَقَالُوا السَّلَامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ فَزَادُوهُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ
فَكَلُّ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ عَلَى صُورَةِ آدَمَ فَلَمْ يَزَلِ
الْخَلْقُ يَنْقُصُ حَتَّى الْآنَ .

٣٣٢٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ
عُمَارَةَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ
قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ أَوَّلَ زُمْرَةٍ يَدْخُلُونَ
الْجَنَّةَ عَلَى صُورَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ ثُمَّ الَّذِينَ
يَلُونَهُمْ عَلَى أَشَدِّ كَوْكَبٍ دُرِّيٍّ فِي السَّمَاءِ إِضَاءَةً لَا
يَبُولُونَ وَلَا يَتَغَوَّطُونَ وَلَا يَتَفَلُّونَ وَلَا يَمْتَخِطُونَ
أَمْشَاطُهُمُ الذَّهَبُ وَرَشْحُهُمُ الْمِسْكُ وَمَجَامِرُهُمُ
الْأَلْوَةُ الْأَنْجُوجُ عُودُ الطَّيِّبِ وَأَزْوَاجُهُمُ الْحُورُ
الْعَيْنُ عَلَى خَلْقِ رَجُلٍ وَاحِدٍ عَلَى صُورَةِ أَبِيهِمْ
آدَمَ سِتُونَ ذِرَاعًا فِي السَّمَاءِ .

٣٣٢٨. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامِ
ابْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ زَيْنَبِ بِنْتِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ
أُمِّ سَلَمَةَ أَنَّ أُمَّ سُلَيْمٍ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ
لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ فَهَلْ عَلَى الْمَرْأَةِ الْغُسْلُ إِذَا
اِحْتَلَمَتْ قَالَ نَعَمْ إِذَا رَأَتْ الْمَاءَ فَضَحِكَتْ أُمَّ
سَلَمَةَ فَقَالَتْ تَحْتَلِمُ الْمَرْأَةُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
فَبِمَ يُشَبِّهُ الْوَلَدُ .

¹ Prema ovom hadisu, visina ljudi se smanjivala sve do dolaska Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, a džennetlije će imati visinu Adema, alejhis-selam, koju je on imao kad je stvoren u Džennetu. Pozdrav džennetlija će biti selam.

3329. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Selam, njemu saopćio Fezari od Humejda, a on od Enesa, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Abdullah b. Selam je saznao za dolazak Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u Medinu. Došao mu je i rekao:

“Pitat ću te tri stvari koje zna samo Vjerovjesnik. Koji je prvi predznak Sudnjeg dana, koja je prva hrana koju će jesti džennetlije i od čega će dijete sličiti ocu, a od čega će sličiti daidžama?”

– To mi je Džibril maloprije saopćio – reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

– To je melek koji je neprijatelj jevrejima – reče Abdullah.

– Što se tiče prvog predznaka Sudnjeg dana – reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – to je vatra koja će tjerati ljude s istoka na zapad.

Prva hrana koju će džennetlije jesti je okrugli ligament jetre od kita. Što se tiče sličnosti djeteta, kad čovjek opći sa svojom ženom i njegova sperma pretekne njenu, sličnost će pripasti njemu, a kad njena sperma pretekne, sličnost će pripasti njoj.

– Svjedočim da si Allahov Poslanik – reče on, a zatim nastavi:

“Allahov Poslaniče, jevreji su klevetnički narod. Ako saznaju za moje primanje islama prije nego ih pitaš (o meni), oklevetat će me kod tebe.”

Kasnije su došli jevreji, a Abdullah ušao u kuću, te Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita:

“Kakav je čovjek među vama Abdullah b. Selam?”

– On je najučeniji od nas i sin najučenijeg, najbolji od nas i sin najboljeg – rekoše oni. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, potom reče:

– Šta mislite, ako Abdullah bude primio islam?

– Allah ga sačuvao od toga! – rekoše oni, a Abdullah im iziđe i reče:

“Svjedočim da nema Boga osim Allaha i svjedočim da je Muhammed Allahov poslanik!”

– On je najgori od nas i sin najgoreg – rekoše oni i napadoše na njega.

٣٣٢٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا الْفَزَارِيُّ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَلَغَ عَبْدُ اللَّهِ ابْنَ سَلَامٍ مَقْدَمَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الْمَدِينَةَ فَاتَاهُ فَقَالَ إِنِّي سَأَلْتُكَ عَنْ ثَلَاثٍ لَا يَعْلَمُهُنَّ إِلَّا نَبِيُّيْ قَالَ مَا أَوَّلُ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ وَمَا أَوَّلُ طَعَامٍ يَأْكُلُهُ أَهْلُ الْجَنَّةِ وَمِنْ أَيِّ شَيْءٍ يَنْزِعُ الْوَلَدُ إِلَى أَبِيهِ وَمِنْ أَيِّ شَيْءٍ يَنْزِعُ إِلَى أَخُوهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَبَرَنِي بِهِنَّ أَنَا جِبْرِيلُ قَالَ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ ذَاكَ عَدُوُّ الْيَهُودِ مِنَ الْمَلَائِكَةِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَمَّا أَوَّلُ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ فَنَارٌ تَحْشُرُ النَّاسَ مِنَ الْمَشْرِقِ إِلَى الْمَغْرِبِ وَأَمَّا أَوَّلُ طَعَامٍ يَأْكُلُهُ أَهْلُ الْجَنَّةِ فَزِيَادَةُ كَبِدِ حُوتٍ وَأَمَّا الشَّبَهُ فِي الْوَلَدِ فَإِنَّ الرَّجُلَ إِذَا غَشِيَ الْمَرْأَةَ فَسَبَقَهَا مَاءُوهُ كَانَ الشَّبَهُ لَهُ وَإِذَا سَبَقَ مَاءُوهَا كَانَ الشَّبَهُ لَهَا قَالَ أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ ثُمَّ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ الْيَهُودَ قَوْمٌ بَهْتٌ إِنْ عَلِمُوا بِإِسْلَامِي قَبْلَ أَنْ تَسْأَلَهُمْ يَهْتُونِي عِنْدَكَ فَجَاءَتِ الْيَهُودُ وَدَخَلَ عَبْدُ اللَّهِ الْبَيْتَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَيُّ رَجُلٍ فِيكُمْ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ قَالُوا أَعْلَمْنَا وَابْنُ أَعْلَمِنَا وَأَخْبَرْنَا وَابْنُ أَخْبَرِنَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَفَرَأَيْتُمْ إِنْ أَسْلَمَ عَبْدُ اللَّهِ قَالُوا أَعَادَهُ اللَّهُ مِنْ ذَلِكَ فَخَرَجَ عَبْدُ اللَّهِ إِلَيْهِمْ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ فَقَالُوا شَرْنَا وَابْنُ شَرَّنَا وَوَقَعُوا فِيهِ .

3330. PRIČAO NAM JE Bišr b. Muhammed, njemu je saopćio Abdullah, a ovom Ma'mer od Hemmama, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, sličan hadis, odnosno hadis:

“Da nije bilo Izraelićana, meso se ne bi kvarilo, a da nije bilo Havve, žena ne bi nikada prevarila muža.”¹

3331. PRIČAO NAM JE Ebu-Kurejb i Musa b. Hazim, njima Husejn b. Ali od Zaide, ovaj od Mejsere Ešdže'ija, on od Ebu-Hazima, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ljubazno postupajte sa ženama, jer je žena stvorena od rebra, a rebro je najviše krivo u gornjem dijelu. Ako počneš da ga ispravljaš, slomit ćeš ga, a ako ga ostaviš, ono će ostati krivo, pa primite preporuku o ženama.”²

3332. PRIČAO NAM JE Umer b. Hafs, njemu njegov otac, a ovom A'meš, a njemu Zejd b. Vehb, da mu je Abdullah saopćio: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pričao nam je, a on je onaj koji istinu govori i kome se vjeruje:

“Svako od vas se formira u utrobi svoje majke četrdeset dana kao kaplja sperme, zatim toliko dana bude ugrušak, a potom bude toliko dana komad mesa. Zatim mu Allah pošalje meleka s četiri riječi te on zapiše njegovo djelo, rok života, opskrbu i

٣٣٣٠. حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ نَحْوَهُ يَعْنِي لَوْلَا بَنُو إِسْرَائِيلَ لَمْ يَخْنَزِ اللَّحْمُ وَلَوْلَا حَوَاءُ لَمْ تَخْنَأْ أَنْثَى زَوْجَهَا .

٣٣٣١. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ وَمُوسَى بْنُ حِزَامٍ قَالَا حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ زَائِدَةَ عَنْ مَيْسَرَةَ الْأَشْجَعِيِّ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اسْتَوْصُوا بِالنِّسَاءِ فَإِنَّ الْمَرْأَةَ خُلِقَتْ مِنْ ضِلَعٍ وَإِنْ أَغْوَجَ شَيْءٌ فِي الضِّلَعِ أَعْلَاهُ فَإِنْ ذَهَبَتْ تَقِيمُهُ كَسَرْتَهُ وَإِنْ تَرَكْتَهُ لَمْ يَزَلْ أَغْوَجَ فَاسْتَوْصُوا بِالنِّسَاءِ .

٣٣٣٢. حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ الصَّادِقُ الْمَصْدُوقُ إِنَّ أَحَدَكُمْ يُجْمَعُ فِي بَطْنِ أُمِّهِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا ثُمَّ يَكُونُ عَلَقَةً مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ يَكُونُ مُضْغَةً مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ يَبْعَثُ اللَّهُ إِلَيْهِ مَلَكًا بِأَرْبَعِ كَلِمَاتٍ فَيَكْتُبُ عَمَلَهُ وَأَجَلَهُ وَرِزْقَهُ وَشَقِيًّا أَوْ سَعِيدًا ثُمَّ يُنْفَخُ فِيهِ الرُّوحُ

1 U vezi sa stavom “da nije bilo Izraelićana, meso se ne bi kvarilo” Katade je rekao: “Mana i prepelice su padale Izraelićanima poput snijega, od pojave zore do izlaska sunca, pa se uzimalo koliko je potrebno za taj dan, osim petka kada su uzimali i za subotu. Ako to prekorače, pokvari se ono što su ostavili. Tako je njihovo sakupljanje hrane postalo uzorkom kvarenja hrane kod njih, ali i kod ostalih”.

Stav “da nije bilo Havve, žena ne bi nikada prevarila muža” znači da je ona pozvala Adema, alejhis-selam da pojede zabranjenu voćku u Džennetu. Dakle, njena prevara se sastoji u prihvatanju Iblisove smutnje, a s obzirom da je ona majka svih žena, to svojstvo se prenosi na njih. Međutim, ovdje se ne misli na prevaru u braku već na odanost duševnim prohtjevima.

2 Riječ *istevsu* ima više značenja, a osnovno je: primiti preporuku, pa bi, prema tome, ta riječ značila: “Primiti moju preporuku u vezi sa ženama i postupajte po njoj. Strpite se i budite blagi s njima.”

U pogledu stvaranja Havve od Ademova rebra: “Pošto je Allah učinio da se Adem, alejhis-selam smjesti u Džennetu, u njemu je nakon izvjesnog vremena osjetio samoću, na koju se žalio Allahu a potom zaspao i u snu vidio ženu. Kad se probudio, zatekao ju je pored sebe. Kad ju je zapitao ko je ona, ona je odgovorila: “Allah me je stvorio da se smiriš sa mnom i da se smirim s tobom.”

da li će biti nesretan ili sretan. Potom se u njega udahne duša. Prema tome, čovjek može raditi djela koja rade džehennemlije, tako da između njega i Džehennema bude samo jedan aršin, ali ga knjiga pretekne, te on uradi djelo koje rade džennetlije, tako da između njega i Dženneta bude samo jedan aršin, ali ga knjiga pretekne, te on uradi djelo koje rade džehennemlije, i uđe u Džehennem.”

3333. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘man, njemu Hammad b. Zejd prenoseći od Ubejdullaha b. Ebu-Bekra b. Enesa, ovaj od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

“Allah je svaku maternicu povjerio jednom meleku, koji izvještava: Gospodaru moj, ovo je sperma ljudskog sjemena, sada je, Gospodaru, ugrušak, a sada, Gospodaru, već komad mesa. Kad htjedne da mu da njegov konačni oblik, (opunomoćeni melek) pita: Gospodaru moj, da li muško, Gospodaru moj, da li žensko, Gospodaru moj, da li nesretnik ili sretnik, kakve opskrbe i kolikog života”, i to mu se sve zapiše dok je u trbuhu svoje majke.

3334. PRIČAO NAM JE Kajs b. Hafš, njemu Halid b. Haris, a ovom Šu‘be prenoseći od Ebu-Imrana Dževnija, a on od Enesa, da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Allah će reći džehennemliji koji imadne najblažu kaznu: “Kad bi ti imao nešto na zemlji, da li bi se time otkupio?” On će odgovoriti: “Da!” a (Allah) će reći: “Ja sam od tebe tražio manje od toga, dok si još bio u Ademovoj kičmi: da Mi ne pripisuješ ništa kao druga ali si ti to odbio i (prihvatio) mnogoboštvo.”³

فَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا إِلَّا ذِرَاعٌ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَيَدْخُلُ الْجَنَّةَ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا إِلَّا ذِرَاعٌ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ فَيَدْخُلُ النَّارَ.

٣٣٣٣. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنَّ اللَّهَ وَكَّلَ فِي الرَّحِمِ مَلَكًا فَيَقُولُ يَا رَبُّ نُطْفَةٌ يَا رَبُّ عَلَقَةٌ يَا رَبُّ مُضْغَةٌ فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَخْلُقَهَا قَالَ يَا رَبُّ أَذَكَرٌ يَا رَبُّ أُنْثَى يَا رَبُّ شَقِيٌّ أَمْ سَعِيدٌ فَمَا الرِّزْقُ فَمَا الْأَجَلُ فَيُكْتَبُ كَذَلِكَ فِي بَطْنِ أُمِّهِ.

٣٣٣٤. حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي عِمْرَانَ الْجَوْنِيِّ عَنْ أَنَسٍ يَرْفَعُهُ إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ لِأَهْوَنِ أَهْلِ النَّارِ عَذَابًا لَوْ أَنَّ لَكَ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَيْءٍ كُنْتَ تَفْتَدِي بِهِ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَقَدْ سَأَلْتُكَ مَا هُوَ أَهْوَنُ مِنْ هَذَا وَأَنْتَ فِي صُلْبِ آدَمَ أَنْ لَا تُشْرِكَ بِي فَأَبَيْتَ إِلَّا الشِّرْكَ.

3 Ovaj hadis je naveden u poglavlju o Ademu, alejhis-selam, zbog dijela “dok si još bio u kičmi Ademovoj”, a ovim se ukazuje na ajet: “I kad je Gospodar tvoj, iz kičmi Ademovih sinova, izveo potomstvo njihovo i zatražio od njih da posvjedoče protiv sebe: ‘Zar ja nisam Gospodar vaš?’ – Oni su odgovorili: ‘Jesi, mi svjedočimo’ – i to zato da na Sudnjem danu ne reknete: ‘Mi o ovome nismo ništa znali.’” (El-A‘raf, 172)

3335. PRIČAO NAM JE Umer b. Hafs b. Gijas, njemu njegov otac, a ovom A‘meš, kome je saopćio Abdullah b. Murre prenoseći od Mesruka, a on od Abdullaha, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Niko neće biti nasilno ubijen a da na prvom Ademovom sinu neće biti udio njegove krvi, jer je Ademov sin prvi počinio ubistvo.”¹

DUŠE SU KAO REGRUTOVANA VOJSKA

3336. Kaže (Buhari) da mu je prenio Lejs od Jahjaa b. Seida, on od Amre, a ona od Aiše, radijallahu anha, koja je rekla da je čula Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: “Duše su regrutovana vojska, pa one koje se upoznaju – zbliže se, a one koje se ne poznaju – razidu se.”² A i Jahja b. Ejjub je rekao da mu je Jahja b. Seid to pričao.

۳۳۳۵. حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَرَّةَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا تُقْتَلُ نَفْسٌ ظُلْمًا إِلَّا كَانَ عَلَى ابْنِ آدَمَ الْأَوَّلِ كِفْلٌ مِنْ دَمِهَا لِأَنَّهُ أَوَّلُ مَنْ سَنَّ الْقَتْلَ.

بَابُ الْأَرْوَاحِ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ

۳۳۳۶. قَالَ قَالَ اللَّيْثُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ الْأَرْوَاحُ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا اتَّלَفَ وَمَا تَنَافَرَ مِنْهَا اخْتَلَفَ وَقَالَ يَحْيَى ابْنُ أَيُّوبَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ بِهَذَا.

- 1 Buhari je ovdje naveo ovaj hadis s namjerom da ukaže na slučaj dvojice sinova Adema, alejhis-selam, o kojima Kur'an govori u suri El-Maide, 27-31. U pogledu spora između Ademovih sinova Kabila i Habila prenosi se sljedeće: Adem, alejhis-selam, ženio svakog svoga sina s kćerom koja nije rođena zajedno s njim. Kabilova sestra je bila ljepša od Habilove pa je Kabil htio da je zadrži za sebe, ali mu je Adem, alejhis-selam, to zabranio, i pošto je Kabil bio uporan, Adem, alejhis-selam, naredi im da prinesu žrtvu. Kabil je donio snop žita, jer je bio poljoprivrednik, a Habil je bio stočar pa je žrtvovao debela ovna. Vatra je progutala Habilov kurban, ali ne i Kabilov, i to bijaše uzrokom zla među njima dvojicom.
- 2 Navodeći poglavlje o dušama nakon poglavlja o Ademu, alejhis-selam, Buhari ukazuje na povezanost duše i tijela u ljudskom biću. On je u ovom poglavlju naveo samo jedan hadis, i to s nepotpunim senedom, ali ga prenosi Muslim u svom *Sahihu*, sa spojenim lancem prenosilaca. U pogledu značenja hadisa, između ostalog, kaže se: “Duše su zajedno stvorene, a zatim rasporedene po tijelima, pa koja je našla svoj par, složila se s njim, a koja se udaljila, razišla se.”

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
“I NUHA POSLASMO NARODU NJEGOVOM”³

Ibn-Abbas je rekao: “*Badijer-re*’ji znači: ono što nam se pokazalo.”⁴

Akli’i znači prestani.⁵ *Ve faret-tennuru* znači: voda je pokuljala.”⁶

Međutim, Ikrime kaže da je to površina zemlje.

Mudžahid je rekao: “*El-Džudijju* je brdo u Džeziri (između Tigrisa i Eufrata)⁷. *De’bun* je isto što i *halun* (stanje).”⁸

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ
(وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ)

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ (بَادِي الرَّأْيِ) مَا ظَهَرَ لَنَا
(أَقْلَعِي) أَمْسِكِي (وَفَارَ التَّنُورُ) نَبَعَ الْمَاءُ وَقَالَ
عِكْرِمَةُ وَجْهَ الْأَرْضِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ الْجُودِيُّ جَبَلٌ
بِالْجَزِيرَةِ دَابٌّ مِثْلُ حَالٍ .

3 Prijevod ovog ajeta u cijelosti glasi: I Nuha poslasmo narodu njegovom. “Ja sam tu” – odgovorio je on, “da vas otvoreno opominjem.” (Hud: 25)

O Nuhu, alejhis-selam, Ibn-Hadžer kaže: “Nuh je sin Lemka, unuk Mattušelega, a praunuk Hanuha, za kojeg se kaže da je on Idris, alejhis-selam.” Ibn-Džerir navodi da je Nuh, alejhis-selam, rođen sto dvadeset i šest godina poslije smrti Adema, alejhis-selam,” i da mu je Objava došla kad je imao tri stotine pedeset godina, ali ima i drugih mišljenja. On dalje kaže da je Nuh, alejhis-selam, poslije potopa živio još tri stotine i pedeset godina, a inače se prenosi da je on prije i poslije poslanstva i poslije potopa ukupno živio devet stotina i pedeset godina. Ibn-Hibban kaže da je vjerodostojan hadis kojeg prenosi Ebu-Umame da je neki čovjek rekao:

“Allahov Poslaniče, da li je Adem bio vjerovjesnik?” “Da”, odgovorio je on. “A koliko je bilo između njega i Nuha?”, upitao je ovaj, a on je odgovorio: “Deset stoljeća.” (Ibn-Hadžer el-Askalani, Fethul Bari, VI: 372)

4 Riječi *badier-re*’ji nalaze se u ajetu: “Glavešine naroda njegova, oni koji nisu vjerovali, rekoše: ‘Koliko mi vidimo, ti si čovjek kao i mi, a vidimo i da te bez ikakva razmišljanja slijede samo oni koji su niko i ništa među nama: ne vidimo da ste vi imalo od nas bolji, štaviše, mislimo da ste lažljivci.’” (Hud, 27)

5 Riječ *akli*’i nalazi se u ajetu: “I bi rečeno: ‘O zemljo, gutaj vodu svoju, a i ti, o nebo, prestani!’ I voda se povuče i ispuni se odredba, a lađa pristade na planinu El-Džudi, i bi rečeno: ‘Daleko nek je narod nevjernički!’” (Hud, 44)

6 Riječi *ve faret-tennuru* nalaze se u ajetu: “I kad je zapovijed naša pala i voda s površine zemlje pokuljala, Mi smo rekli: ‘Ukrcaj u lađu od svake životinjske vrste jedan par, i čeljad svoju – osim onih o kojima je bilo govora, i vjernike!’ A malo je bilo onih koji su s njim vjerovali.” (Hud, 40)

7 Riječ *El-Džudijj* nalazi se u ajetu koji je citiran u 31. fusnoti.

8 Riječ *de’bun* nalazi se u ajetu: “Kao što je bilo s Nuhovim narodom i Adom i Semudom i onima poslije njih. – A Allah nije nepravedan robovima svojim.” (El-Mu’min, 31)

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA: MI SMO
 POSLALI NUHA NARODU NJEGOVOM:
 “OPOMINJI NAROD SVOJ PRIJE NEGO ŠTO
 GA STIGNE PATNJA NESNOSNA”
 – DO KRAJA OVE SURE ¹

– Kaži im povijest o Nuhu! Kad on reče narodu svome: “O narode moj, ako vam je dodijao moj boravak među vama i moje opominjanje Allahovim dokazima” – do riječi – “... muslimana.”²

3337. PRIČAO NAM JE Abdan, njemu je saopćio Abdullah prenoseći od Junusa, a on od Zuhrije, da je Salim izjavio kako je Ibn-Omer, radijallahu anhumu, rekao:

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao je među ljudima (da drži govor), zahvalio

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ
 أَنْ أَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ)
 إِلَى آخِرِ السُّورَةِ

(وَآتَى عَلَيْهِمْ نَبَأُ نُوحٍ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ إِن
 كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَقَامِي وَتَذِكْرِي بآيَاتِ اللَّهِ)
 إِلَى قَوْلِهِ (مِنَ الْمُسْلِمِينَ) .

٣٣٣٧. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ يُونُسَ
 عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ سَالِمٌ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ
 عَنْهُمَا قَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي النَّاسِ فَأَتْنِي عَلَى اللَّهِ
 بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ ذَكَرَ الدَّجَالَ فَقَالَ إِنِّي لَا تُنْذِرُكُمْوهُ

¹ S obzirom da se cijela sura Nuh odnosi na Nuha, alejhis-selam, i njegov narod, Buhari je u naslovu poglavlja o Nuhu, alejhis-selam, naveo prvi ajet te sure, a potom ukazao i na ostali dio sure, koja u prijevodu glasi: “Mi smo poslali Nuha narodu njegovom: ‘Opominji narod svoj prije nego što ga stigne patnja nesnosna!’ ‘O narode moj’ – govorio je on – ‘ja vas otvoreno opominjem: Opominji narod svoj prije nego što ga stigne patnja nesnosna!’ ‘O narode moj’ – govorio je on. ‘Ja vas otvoreno opominjem: Allahu se klanjajte i Njega se bojte i meni poslušni budite, On će vam grijehe vaše oprostiti i u životu vas do određenog časa ostaviti, a kad Allahov određeni čas dođe, zaista se neće, neka znate, odgoditi.’ On reče: ‘Gospodaru moj, ja sam narod svoj i noću i danju doista pozivao, ali ga je pozivanje moje još više udaljilo. I kad god sam ih pozivao da im oprostiš, prste su svoje u uši stavljali i haljinama svojim se pokrivali – bili su uporni i pretjerano oholi. Zatim, ja sam ih otvoreno pozivao, a onda sam im javno objavio i u povjerenju im šaputao, i govorio: Tražite od Gospodara svoga oprosta jer On, doista, mnogo prašta; On će vam kišu obilatu slati i pomoći vas imanijima i sinovima, i dat će vam bašče, i rijeke će vam dati. Šta vam je, zašto se Allahove sile ne bojite, a On vas postepeno stvara?! Zar ne vidite kako je Allah sedam nebesa, jedno iznad drugog, stvorio, i na njima Mjesec svijetlim dao, a Sunce svjetiljkom učinio? Allah vas od zemlje poput bilja stvara, zatim vas u nju vraća i iz nje će vas sigurno izvesti. Allah vam je Zemlju učinio ravnom da biste u njoj hodili putevima prostranim.’ Nuh reče: ‘Gospodaru moj, oni mene ne slušaju i povode se za onima čija bogatstva i djeca samo njihovu propast uvećavaju i spletke velike snuju i govore: Nikakvo božanstvo svoje ne ostavljajte, i nikako ni Vedda ni Suva’a, a ni Jegusa ni Je’uka ni Nesra ne napuštajte’, a već su mnoge u zabludu doveli, pa Ti njima, inadžijama, samo propast povećaj! I oni su zbog grijehova svojih potopljeni i u vatru će biti uvedeni i nikoga sebi, mimo Allaha, kao pomoćnika neće naći. I Nuh reče: ‘Gospodaru moj, ne ostavi na Zemlji nijednog nevjernika, jer, ako ih ostaviš, oni će robove tvoje u zabludu zavoditi i samo će grješnika i nevjernika rađati! Gospodaru moj, oprosti meni, i roditeljima mojim, i onome koji kao vjernik u dom moj uđe, i vjernicima i vjericama, a nevjernicima samo propast povećaj!’” (Nuh: 1-28)

² Ovdje je autor ukazao na sljedeće ajete: “Kaži im povijest o Nuhu! Kada on reče narodu svome: ‘O narode moj, ako vam je dodijao moj boravak među vama i moje opominjanje Allahovim dokazima, a ja se stalno uzdam u Allaha, onda se, odlučite, i to ne krijte; zatim to nada mnogom izvršite i ne odgađajte! A ako glave okrenete – pa, ja od vas nikakvu nagradu ne tražim, mene će Allah nagraditi, meni je naredeno da budem musliman.’” (Junus: 71)

se Allahu onako kako Mu dolikuje, a zatim spomenuo Dedždžala i rekao: “Ja vas upozoravam na njega! Svaki vjerovjesnik je upozoravao svoj narod na njega. I Nuh je upozorio svoj narod (na njega), ali ću ja u vezi s njim reći vama nešto što ni jedan vjerovjesnik nije rekao svom narodu: Znajte da je on ćorav, a Allah nije ćorav.”³

3338. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu Šejban prenoseći od Jahjaa, a on od Ebu-Seleme, koji je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Želite li da vam kažem nešto o Dedždžalu što ni jedan Vjerovjesnik nije pričao svome narodu. On je ćorav, a s njim će dolaziti nešto slično Džennetu i Džehennemu, i ono što bude govorilo da je Džennet, ono je Džehennem. Ja vas upozoravam kao što je Nuh u vezi s njim upozoravao svoj narod.”

3339. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Abdul-Vahid b. Zijad, a ovom A‘meš, prenoseći od Ebu-Saliha, a on od Ebu-Seida, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

- Doći će Nuh i njegov narod, pa će Uzvišeni Allah reći:
- Da li si dostavio (Objavu)?
- Da, Gospodaru – reći će on, a Allah će onda reći njegovom narodu:
- Da li vam je dostavio?
- Ne – reći će oni – nije nam došao nikakav Vjerovjesnik!
- Ko će ti posvjedočiti? – reći će On Nuhu.
- Muhammed, alejhis-selam, i njegovi sljedbenici
- reći će on, i mi ćemo, zaista, posvjedočiti da

وَمَا مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا أَنْذَرَهُ قَوْمَهُ لَقَدْ أَنْذَرَ نُوحٌ قَوْمَهُ وَلَكِنِّي أَقُولُ لَكُمْ فِيهِ قَوْلًا لَمْ يَقُلْهُ نَبِيٌّ لِقَوْمِهِ تَعْلَمُونَ أَنَّهُ أَغُورٌ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِأَغُورٍ .

٣٣٣٨. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَلَا أُحَدِّثُكُمْ حَدِيثًا عَنِ الدَّجَالِ مَا حَدَّثَ بِهِ نَبِيٌّ قَوْمَهُ إِنَّهُ أَغُورٌ وَإِنَّهُ يَجِيءُ مَعَهُ بِمِثَالِ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ فَالَّتِي يَقُولُ إِنَّهَا الْجَنَّةُ هِيَ النَّارُ وَإِنِّي أَنْذِرُكُمْ كَمَا أَنْذَرَ بِهِ نُوحٌ قَوْمَهُ .

٣٣٣٩. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَجِيءُ نُوحٌ وَأُمَّتُهُ فَيَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى هَلْ بَلَغْتَ فَيَقُولُ نَعَمْ أَيُّ رَبِّ فَيَقُولُ لِأُمَّتِهِ هَلْ بَلَغْتُكُمْ فَيَقُولُونَ لَا مَا جَاءَنَا مِنْ نَبِيٍّ فَيَقُولُ لِنُوحٍ مَنْ يَشْهَدُ لَكَ فَيَقُولُ مُحَمَّدٌ ﷺ وَأُمَّتُهُ فَنَشْهَدُ أَنَّهُ قَدْ بَلَغَ وَهُوَ قَوْلُهُ جَلَّ ذِكْرُهُ (وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ) وَالْوَسْطُ الْعَدْلُ .

3 U hadisima o Dedždžalu kaže se da će on za sebe govoriti da je bog, pa Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ovdje naglašava da će on biti ćorav, a Allah je Uzvišen i čist od svih nedostataka, te će ćoravost Dedždžala biti znak da on nije bog. Ovaj hadis je naveden u poglavlju o Nuhu, alejhis-selam, jer se u njemu govori o Nuhovom upozoravanju svog naroda na opasnost od Dedždžala.

je on dostavio (Objavu). To je značenje riječi Uzvišenog: “I tako smo od vas stvorili pravednu zajednicu da budete svjedoci protiv ostalih ljudi ...” a riječ veset znači: pravedan.¹

3340. PRIČAO MI JE Ishak b. Nasr, njemu Muhammed b. Ubejd, a ovom Ebu-Hajjan prenoseći od Ebu-Zur'e, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Bili smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, na jednoj gozbi, gdje mu je bila dodana prednja noga, a njemu se taj dio mesa inače jako sviđao, te on odgrize malo od toga mesa, a potom reče:

“Ja ću biti prvak među ljudima na Sudnjem danu², a znate li zašto? Allah će sakupiti i prijašnje i posljednje (sve ljude) na jednom mjestu, tako da će ih moći vidjeti onaj koji gleda i doviknuti onaj koji zove, a Sunce će im se (jako) približiti, te će neki ljudi reći:

’Ademe, ti si otac čovječanstva. Allah te je stvorio svojom rukom, udahnuo ti dušu i naredio melekima pa su ti oni sedždu učinili, i nastanio te u Džennetu. Zar se nećeš zauzeti za nas kod svoga Gospodara, zar ne vidiš u čemu smo i šta nas je snašlo!’

’Moj Gospodar se rasrdio kako se nikada nije rasrdio niti će se ikada rasrditi.³ On mi je zabranio onu voćku i ja sam prekršio tu zabranu. Dosta mi je mojih briga! Idite nekom drugom, idite Nuhu reći će on.’

٣٣٤٠. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ
ابْنُ عُبَيْدٍ حَدَّثَنَا أَبُو حَيَّانَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ
أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي
دَعْوَةٍ فَرَفَعَ إِلَيْهِ الذَّرَاعُ وَكَانَتْ تُعْجِبُهُ فَتَهَسَّ مِنْهَا
نَهْسَةً وَقَالَ أَنَا سَيِّدُ الْقَوْمِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ هَلْ تَذَرُونِ
بِمَ يَجْمَعُ اللَّهُ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ
فَيُبْصِرُهُمُ النَّاطِرُ وَيُسْمِعُهُمُ الدَّاعِي وَتَذْنُو مِنْهُمْ
الشَّمْسُ فَيَقُولُ بَعْضُ النَّاسِ أَلَا تَرَوْنَ إِلَى مَا أَنْتُمْ
فِيهِ إِلَى مَا بَلَغَكُمْ أَلَا تَنْظُرُونَ إِلَى مَنْ يَشْفَعُ لَكُمْ
إِلَى رَبِّكُمْ فَيَقُولُ بَعْضُ النَّاسِ أَبُوكُمْ آدَمُ فَيَأْتُونَهُ
فَيَقُولُونَ يَا آدَمُ أَنْتَ أَبُو الْبَشَرِ خَلَقَكَ اللَّهُ بِيَدِهِ
وَنَفَخَ فِيكَ مِنْ رُوحِهِ وَأَمَرَ الْمَلَائِكَةَ فَسَجَدُوا
لَكَ وَأَسْكَنَكَ الْجَنَّةَ أَلَا تَشْفَعُ لَنَا إِلَى رَبِّكَ أَلَا
تَرَى مَا نَحْنُ فِيهِ وَمَا بَلَغْنَا فَيَقُولُ رَبِّي غَضِبَ
غَضَبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ وَلَا يَغْضَبُ بَعْدَهُ مِثْلَهُ

1 Ovim hadisom objašnjen je dio 143. ajeta sure El-Bekare, u kojem se kaže: “I tako smo od vas stvorili pravednu zajednicu da budete svjedoci protiv ostalih ljudi, i da Poslanik bude protiv vas svjedok...”

2 Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, pripast će najveća čast na Sudnjem danu, a to je zauzimanje za sve ljude, i to onda kad budu u veoma teškoj situaciji, da im se što prije presudi. Njegova prednost je u pogledu počasti, stepena i situacije, a što se tiče vjerovjesništva i poslanstva, u tom pogledu su svi poslanici jednaki.

3 U pogledu formulacije: “Moj Gospodar se rasrdio”, Nevevi kaže: “Allahova srdžba je ono što se pokaže od Njegovog kažnjavanja grješnika i strahote koje će svi tada vidjeti, a takve se nikada nisu dogodile, niti će se ikada dogoditi. Nema sumnje da se nešto tako nije dogodilo prije toga, niti će se ikada dogoditi.” (Umedutul-kari, dio XI, str. 221)

Potom će oni doći Nuhu i reći:

‘O Nuhu, ti si prvi poslanik stanovnicima Zemlje, i Allah te nazvao jako zahvalnim robom.⁴ Zar ne vidiš u čemu smo i šta nas je snašlo? Zar se nećeš zauzeti za nas kod svoga Gospodara?’

‘Moj Gospodar se danas rasrdio kako se nikada nije rasrdio niti će se ikada rarditi’ – reći će on. ‘Dosta mi je mojih briga. Idite Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem.’

Oni će mi doći i ja ću učiniti sedždu pod Aršom, pa će se reći:

‘Muhammede, digni glavu i zauzimaj se, tvoje zauzimanje će biti primljeno, i moli, dat će ti se!’” Muhammed b. Ubejd kaže: “Ostali dio hadisa nisam zapamtio.”⁵

3341. PRIČAO NAM JE Nasr b. Ali b. Nasr, a njemu je saopćio Ebu-Ahmed prenoseći od Sufjana, on od Ebu-Ishaka, ovaj od Esveda b. Jezida, a on od Abdullaha, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učio: “*Fe hel min muddekir*”, kao što se općenito uči.⁶

وَنَهَانِي عَنِ الشَّجَرَةِ فَعَصَيْتُهُ نَفْسِي نَفْسِي أَذْهَبُوا
إِلَى غَيْرِي أَذْهَبُوا إِلَى نُوحٍ فَيَأْتُونَ نُوحًا فَيَقُولُونَ
يَا نُوحُ أَنْتَ أَوَّلُ الرُّسُلِ إِلَى أَهْلِ الْأَرْضِ
وَسَمَّاكَ اللَّهُ عَبْدًا شَكُورًا أَمَا تَرَى إِلَى مَا نَحْنُ فِيهِ
أَلَا تَرَى إِلَى مَا بَلَّغْنَا أَلَا تَشْفَعُ لَنَا إِلَى رَبِّكَ فَيَقُولُ
رَبِّي غَضِبَ الْيَوْمَ غَضَبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ وَلَا
يَغْضَبُ بَعْدَهُ مِثْلَهُ نَفْسِي نَفْسِي انْتُوا النَّبِيَّ ﷺ
فَيَأْتُونِي فَأَسْجُدُ تَحْتَ الْعَرْشِ فَيَقَالُ يَا مُحَمَّدُ أَرْفَعْ
رَأْسَكَ وَاشْفَعْ تُشَفِّعُ وَاسْلُ تَعْطُهُ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ
عُبَيْدٍ لَا أَحْفَظُ سَائِرَهُ .

٣٣٤١. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ بْنُ نَصْرِ أَخْبَرَنَا
أَبُو أَحْمَدَ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْأَسْوَدِ
ابْنِ يَزِيدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ
ﷺ قَرَأَ (فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ) مِثْلَ قِرَاءَةِ الْعَامَّةِ .

4 Ovdje se aludira na ajet: “O, potomci onih koje smo s Nuhom nosili! On je, doista, bio rob zahvalan.” (El-Isra: 3)

5 Ovaj hadis je nešto duži, što se vidi iz drugih predaja. Naime, Nuh, alejhis-selam, ljude će uputiti Ibrahimu, alejhis-selam, on će ih uputiti Musau, alejhis-selam, koji će ih uputiti Isau, alejhis-selam, a on će ih uputiti Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem.

Inače, u ovom hadisu se govori o posebnoj vrsti šefa‘ata, o zauzimanju za sve ljude, prilikom suđenja, da im se što prije presudi, a to je samo jedna od osam vrsta šefa‘ata, koliko će ih biti na budućem svijetu.

6 Riječi *fe hel min muddekir* nalaze se u ajetu: “I Mi to ostavimo kao pouku – pa ima li ikoga ko bi pouku primio?” (El-Kamer: 15)

Ovaj ajet se nalazi u skupini ajeta koji govore o Nuhu, alejhis-selam, i propasti njegovog naroda, pa je zbog toga spomenut u ovom poglavlju.

Riječ *muddekir* je particip aktivni osme vrste glagola *zekere*, pa bi trebalo glasiti *muztekir*, i tako je učena u nekim rijetkim kiraetima, ali je po pravilima arapske gramatike ona prešla u oblik *muddekir*, i tako se i uči u svih sedam mutevatir kiraeta.

POGLAVLJE

بَاب

“I Il’jas je bio poslanik. Kad on reče narodu svome: ‘Zar se ne bojite? Što se Balu klanjate a najljepšeg Stvoritelja ostavljate, Allaha, Gospodara svoga i Gospodara vaših predaka drevnih?’ – Oni ga lašcem nazvaše i zato će, sigurno, u vatru svi oni biti bačeni, samo neće oni Allahovi robovi koji su Mu bili odani. I sačuvasmo mu spomen u naraštajima kasnijim.”

Ibn-Abbas komentarišući ovaj ajet kaže:

“Bit će spominjan po dobru. ‘Neka je u miru Il’jas! Eto tako Mi nagrađujemo one koji dobra djela čine, a on je bio rob naš, vjernik.’”¹

Spominje se od Ibn-Mes’uda i Ibn-Abbasa da je Il’jas, ustvari, Idris.²

(وَإِنَّ إِلْيَاسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَلَا تَتَّقُونَ أَتَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ اللَّهَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ فَكَذَّبُوهُ فَأَنْتَبَهُمْ لَمْخَضَرُونَ إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمَخْلَصِينَ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ)

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ يُذَكَّرُ بِخَيْرٍ (سَلَامٌ عَلَى آلِ يَاسِينَ إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ) يُذَكَّرُ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ وَابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ إِلْيَاسَ هُوَ إِدْرِيسُ .

¹ Ovaj ajet uzet je iz sure Es-Saffat: 123-132.

U pogledu Il’jasa, alejhis-selam, prenosi se od Vehba da su se poslije smrti Hazekijela kod Izraelićana događale važne stvari. Zaboravili su obaveze prema Allahu, dželle šanuhu, podigli kipove i počeli ih obožavati. Tada im je Allah poslao Il’jasa, alejhis-selam, kao poslanika. On je bio s jednim od israiljskih kraljeva, koji ga je slušao i slijedio, dok su ostali Izraelićani obožavali idola kojeg su zvali Bal. Ibn-Ishak kaže kako je čuo od nekih učenjaka da je taj Bal bila jedna žena koju su oni obožavali. Jedino je spomenuti kralj u početku slušao Il’jasa, ali se kasnije poveo za svojim narodom i ostalim izraelićanskim kraljevima svoga doba, pa je i on počeo obožavati kipove. Tada je Il’jas, alejhis-selam, zamolio Allaha, dželle šanuhu, te im je On uskratio kišu, a onda im rekao da pokušaju tražiti kišu od svojih idola, i kad su pokušali pa im to nije pomoglo, shvatili su da su u zabludi. Zatim je Il’jas, alejhis-selam, zamolio Allaha, dželle šanuhu, pa im je odmah pala kiša, ali su oni i dalje ostali u svojoj zabludi, pa je Il’jas, alejhis-selam, zamolio Allaha, dželle šanuhu, da ga uzme.

Spomenuti idol Bal nalazio se u gradu Belebok u Šamu. Bio je sagrađen od zlata, visok dvadeset aršina i imao je četiri lica i četiri stotine čuvara, koji su svijet odvodili u zabludu i pozivali u obožavanje toga kipa.

² Ovdje se Buhari izrazio pasivnim oblikom (spominje se), što u hadiskoj terminologiji predstavlja znak slabosti dotične predaje. Naime, izjavu Ibn-Mes’uda – “Il’jas je Idris, a Ja’kub je Israil”, zabilježio je Abd b. Humejd i Ibn-Ebi-Hatim, a izjavu Ibn-Abbasa zabilježio je Džerir u svom Tefsiru. Međutim, poznato je da većina smatra da je Il’jas bio jedan od izraelićanskih poslanika, a da je Idris bio djed Nuhovog oca, dakle, mnogo vremena prije nastanka Izraelićana.

SPOMINJANJE IDRISA, ALEJHIS-SELAM,

a on je djed nuhovog oca, ili nuhov djed i riječi uzvišenog Allaha:

“i mi smo ga na visoko mjesto digli”³

3342. PRIČAO NAM JE Abdan, njega obavijestio Abdullah, a njega prenoseći Junus od Zuhrija...⁴

A pričao nam je i Ahmed b. Salih, njemu Anbese, a ovom Junus prenoseći od Ibn-Šihaba, koji je kazao da je Enes rekao: – Ebu-Zerr, radijallahu anhu, pričao je da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Dok sam bio još u Mekki, raspuknuo je strop sobe, spustio se Džibril, otvorio mi prsa, isprao ih zemzem-vodom, donio zlatan legen, napunjen mudrošću i vjerovanjem, i to sasuo u moja prsa, a zatim ih sastavio, uzeo me za ruku i izdigao do neba. Kad je došao do najbližeg neba, Džibril reče čuvaru neba: ‘Otvori!’”

– Ko je to? – upita (čuvar).

– Džibril – odgovori on.

– Ima li još neko s tobom? – upita on.

– Sa mnom je Muhammed – reče (Džibril).

– Zar mu je već upućeno poslanstvo? – upita on.

– Da, otvori – reče (Džibril).

Pošto smo se uzdigli do (najbližeg) neba, kad tamo jedan čovjek – s desne i lijeve strane mu gomile svijeta; kad pogleda prema svojoj desnoj strani, nasmije se, a kad pogleda prema lijevoj, zaplače.

– Dobro došao, dobri vjerovjesniče i dobri sine! – rekao je.

– Džibrile, ko je to? – upitao sam.

بَابُ ذِكْرِ إِدْرِيسَ عَلَيْهِ السَّلَامُ

وَهُوَ جَدُّ أَبِي نُوحٍ وَيُقَالُ جَدُّ نُوحٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ
وَقَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى (وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا) .

٣٣٤٢. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا
يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ ح حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ
حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ
قَالَ قَالَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ كَانَ أَبُو ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُ يُحَدِّثُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ فَرَجَ سَقْفُ
بَيْتِي وَأَنَا بِمَكَّةَ فَتَزَلَّ جِبْرِيلُ فَفَرَجَ صَدْرِي ثُمَّ
غَسَلَهُ بِمَاءٍ زَمْزَمٍ ثُمَّ جَاءَ بِطَبْشٍ مِنْ ذَهَبٍ مُتَمَلِّئٍ
حِكْمَةً وَإِيمَانًا فَأَفْرَغَهَا فِي صَدْرِي ثُمَّ أَطْبَقَهُ ثُمَّ
أَخَذَ بِيَدِي فَعَرَّجَ بِي إِلَى السَّمَاءِ فَلَمَّا جَاءَ إِلَى السَّمَاءِ
الدُّنْيَا قَالَ جِبْرِيلُ لِحَازِنِ السَّمَاءِ افْتَحْ قَالَ مَنْ هَذَا
قَالَ هَذَا جِبْرِيلُ قَالَ مَعَكَ أَحَدٌ قَالَ مَعِيَ مُحَمَّدٌ
قَالَ أُرْسِلْ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ فَافْتَحَ فَلَمَّا عَلَوْنَا السَّمَاءَ
الدُّنْيَا إِذَا رَجُلٌ عَنْ يَمِينِهِ أَسْوَدَةٌ وَعَنْ يَسَارِهِ
أَسْوَدَةٌ فَإِذَا نَظَرَ قَبْلَ يَمِينِهِ ضَحِكَ وَإِذَا نَظَرَ قَبْلَ
شِمَالِهِ بَكَى فَقَالَ مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالْإِبْنِ
الصَّالِحِ قُلْتُ مَنْ هَذَا يَا جِبْرِيلُ قَالَ هَذَا آدَمُ
وَهَذِهِ الْأَسْوَدَةُ عَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ نَسَمُ بَنِيهِ

³ Sura Merjem: 57.

⁴ Buhari je ovdje za jedan hadis naveo dva seneda koji se spajaju kod Zuhrije, pa je stoga poslije njegova imena stavio znak Ha, što znači tahvil (prelazak na drugi sened), a potom naveo drugi sened i uz njega naveo tekst hadisa koji mu je bio cilj.

– Ovo je Adem – reče on – a ovo s njegove desne i lijeve strane su potomci njegovih sinova. Oni s desne strane su džennetlije, a ono na lijevoj strani su džehennemlije, pa kada pogleda na desnu stranu, nasmije se, a kada pogleda na lijevu, zaplače.

Zatim se Džibril sa mnom uzdizao dok nije došao na drugo nebo te rekao njegovom čuvaru: “Otvori!” Ovaj čuvar upita za isto ono što je pitao i onaj prvi, a potom otvori.

Enes kaže da je Ebu-Zerr spomenuo da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, na nebesima još našao Idriza, Musaa, Isaa i Ibrahima, ali mi nije precizirao gdje je koji, izuzev što je spomenuo da je našao Adema na najbližem nebu, a Ibrahima na šestom. Enes (dalje) kaže: Kad je Džibril prošao pokraj Idrisa, ovaj je rekao:

– Dobro došao, dobri vjerovjesniče i dobri brate!

– Ko je to? – upitao sam.

– To je Idris – odgovorio je (Džibril).

Zatim sam prošao pokraj Musaa, pa i on reče:

– Dobro došao, dobri vjerovjesniče i dobri brate!

– Ko je to? – upitao sam.

To je Musa – odgovori (Džibril).

Potom sam prošao pored Isaa, a on reče:

– Dobro došao, dobri vjerovjesniče i dobri brate!

– Ko je to?, upitao sam.

– To je Ibrahim – odgovori (Džibril).

Kaže (Ibn-Šihab) da ga je obavijestio Ibn-Hazm da Ibn-Abbas i Ebu-Hajje Ensari govorahu da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Zatim sam bio uzdizan sve dok se nisam pojavio na ravnini gdje sam čuo škripu pera.”

Ibn-Hazm i Enes b. Malik, radijallahu anhu, kažu da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Allah mi je odredio dnevno pedeset namaza. Ja sam se s tim vratio, i kad sam naišao pored Musaa, Musa reče:

– Šta je određeno tvojim sljedbenicima?

– Odredio im je pedeset namaza – odgovorio sam.

– Vрати se svome Gospodaru – reče on, jer tvoji

فَأَهْلُ الْيَمِينِ مِنْهُمْ أَهْلُ الْجَنَّةِ وَالْأَسْوَدَةُ الَّتِي عَنْ
شِمَالِهِ أَهْلُ النَّارِ فَإِذَا نَظَرَ قَبْلَ يَمِينِهِ ضَحِكَ وَإِذَا
نَظَرَ قَبْلَ شِمَالِهِ بَكَى ثُمَّ عَرَجَ بِي جِبْرِيلُ حَتَّى أَتَى
السَّمَاءَ الثَّانِيَةَ فَقَالَ لِحَازِنِهَا افْتَحْ فَقَالَ لَهُ حَازِنُهَا
مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُ فَفَتَحَ قَالَ أَنَسُ فَذَكَرَ أَنَّهُ وَجَدَ
فِي السَّمَوَاتِ إِدْرِيسَ وَمُوسَى وَعِيسَى وَإِبْرَاهِيمَ
وَلَمْ يُثَبِّتْ لِي كَيْفَ مَنَازِلَهُمْ غَيْرَ أَنَّهُ قَدْ ذَكَرَ أَنَّهُ
وَجَدَ آدَمَ فِي السَّمَاءِ الدُّنْيَا وَإِبْرَاهِيمَ فِي السَّادِسَةِ
وَقَالَ أَنَسُ فَلَمَّا مَرَّ جِبْرِيلُ بِإِدْرِيسَ قَالَ مَرْحَبًا
بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالْأَخِ الصَّالِحِ فَقُلْتُ مَنْ هَذَا
قَالَ هَذَا إِدْرِيسُ ثُمَّ مَرَرْتُ بِمُوسَى فَقَالَ مَرْحَبًا
بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالْأَخِ الصَّالِحِ قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالَ
هَذَا مُوسَى ثُمَّ مَرَرْتُ بِعِيسَى فَقَالَ مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ
الصَّالِحِ وَالْأَخِ الصَّالِحِ قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالَ عِيسَى
ثُمَّ مَرَرْتُ بِإِبْرَاهِيمَ فَقَالَ مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ
وَالْإِبْنِ الصَّالِحِ قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالَ هَذَا إِبْرَاهِيمُ
قَالَ وَأَخْبَرَنِي ابْنُ حَزْمٍ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ وَأَبَا حَيَّةَ
الْأَنْصَارِيِّ كَانَا يَقُولَانِ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ ثُمَّ عَرَجَ بِي
حَتَّى ظَهَرْتُ لِمُسْتَوًى أَسْمَعُ صَرِيْفَ الْأَقْلَامِ قَالَ
ابْنُ حَزْمٍ وَأَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ
النَّبِيُّ ﷺ فَفَرَضَ اللَّهُ عَلَيَّ خَمْسِينَ صَلَاةً فَرَجَعْتُ
بِذَلِكَ حَتَّى أَمَرَ بِمُوسَى فَقَالَ مُوسَى مَا الَّذِي
فَرَضَ عَلَيَّ أُمَّتِكَ قُلْتُ فَرَضَ عَلَيْهِمْ خَمْسِينَ
صَلَاةً قَالَ فَرَاغِعْ رَبَّكَ فَإِنَّ أُمَّتَكَ لَا تُطِيقُ ذَلِكَ
فَرَجَعْتُ فَرَاغِعْتُ رَبِّي فَوَضَعَ شَطْرَهَا فَرَجَعْتُ

sljedbenici to neće moći izdržati.

Vratio sam se i molio Gospodara te je On smanjio za polovinu. Potom sam se vratio Musau (i rekao mu za smanjenje), ali on (opet) reče:

– Vрати se svome Gospodaru!

(Prenosilac) je spomenuo (njegovu ponovnu molbu Allahu), kao i prošli put, pa je On opet smanjio za polovinu. Ponovo sam se vratio do Musaa i saopćio mu to, te on reče:

– Vрати se (opet) svome Gospodaru, jer tvoji sljedbenici to neće moći snositi!

Opet sam se vratio svome Gospodaru i molio Ga, pa je On rekao:

– Njih je pet, a računa se pedeset, jer se kod Mene riječ ne mijenja!

Potom sam se vratio Musau, i on reče:

– Vрати se (opet) svome Gospodaru!

– Stidim se svoga Gospodara (da još molim za smanjenje) – rekoh ja.

Zatim produžismo (ja i Džibril) dok ne dođosmo do Sidretul-Muntehaa, kojeg su bile prekrile raznovrsne boje, da i ne znam kakve sve vrste. Iza toga uveden sam (u Džennet), kad u njemu kupole od bisera, a zemlja mošus.¹

إِلَى مُوسَى فَقَالَ رَاجِعْ رَبَّكَ فَذَكَرَ مِثْلَهُ فَوَضَعَ
شَطْرَهَا فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ رَاجِعْ
رَبَّكَ فَإِنَّ أَمَّتَكَ لَا تُطِيقُ ذَلِكَ فَرَجَعْتُ فَرَجَعْتُ
رَبِّي فَقَالَ هِيَ خَمْسٌ وَهِيَ خَمْسُونَ لَا يُبَدِّلُ الْقَوْلُ
لَدَيَّ فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَقَالَ رَاجِعْ رَبَّكَ
فَقُلْتُ قَدْ اسْتَحْيَيْتُ مِنْ رَبِّي ثُمَّ انْطَلَقَ حَتَّى
أَتَى بِي السُّدْرَةَ الْمُنْتَهَى فَعَشِيَهَا أَلْوَانٌ لَا أَدْرِي
مَا هِيَ ثُمَّ أُدْخِلْتُ الْجَنَّةَ فَإِذَا فِيهَا جَنَابِدُ اللُّؤْلُؤِ
وَإِذَا تُرَابُهَا الْمِسْكُ .

¹ Buhari je u ovom poglavlju naveo hadis o Mi'radžu, jer se u njemu spominje da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, sreo Idrisa, alejhis-selam, prilikom Mi'radža, a u nekim predajama ovog hadisa kaže se da je Idris, alejhis-selam, bio na četvrtom nebu. Kao što je naprijed rečeno, Idris, alejhis-selam, djed je Nuhovog, alejhis-selam, oca, i to je uglavnom prihvaćeno kod većine islamskih učenjaka.

Ibn-Hibban kaže da je vjerodostojna predaja Ebu-Zerra, radijallahu anhu, u kojoj se kaže da je Idris, alejhis-selam, bio vjerovjesnik i poslanik, i da je on bio prvi koji je pisao perom. Ibn-Ishak kaže da je Idris, alejhis-selam, bio čovjek koji je prvi radio mnoge stvari, između ostalog, on je prvi koji je krojio odijelo.

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
I ADU (POSLASMO) BRATA NJIHOVA
HUDA "O, NARODE MOJ", GOVORIO JE
ON, "ALLAHU SE KLANJAJTE..."¹

i o Allahovim riječima: "Kad je narod svoj u Ahkafu opominjao..." – do rečenice – "tako Mi kažnjavamo narod grješni."²

U ovom pogledu se prenosi od Ataa i Sulejmana, posredstvom Aiše, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.³

O riječima Uzvišenog Allaha:

"A Ad je uništen vjetrom ledenim (žestokim) silovitim", Ibn-Ujejne kaže: "Izišao je ispod kontrole meleka zaduženih za vjetrove, kome je On vlast nad njima sedam noći i osam dana uzastopnih bio prepustio, pa si u njima ljude povaljane kao šuplja datulina debela vidio, i vidiš li da je iko od njih ostao."⁴

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

(وَاللّٰهُ عَادَ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ)

وَقَوْلِهِ إِذْ أُنْذِرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ إِلَى قَوْلِهِ كَذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ .

فِيهِ عَنْ عَطَاءٍ وَسُلَيْمَانَ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .
وَقَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ (وَأَمَّا عَادُ فَأَهْلِكُوهَا بِرِيحٍ صَرْصَرٍ) . شَدِيدَةٍ (عَاتِيَةٍ) قَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ عَثَّ عَلَى الْخُزَّانِ (سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومًا) مُتَّابِعَةً (فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعَى كَأَنَّهُمْ أُعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ) أَصُولُهَا (فَهَلْ تَرَى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ) بَقِيَّةٍ .

- 1 Prijevod ovog ajeta u cijelosti glasi: "I Adu (poslasmo) brata njihova Huda. 'O, narode moj' –govorio je on – 'Allahu se klanjajte, vi drugog Boga osim Njega nemate, vi samo neistine iznosite.'" (Hud: 50)
Hud je jedan od potomaka Nuhovog sina Sama. Poslan je narodu Ad, kojeg je sačinjavalo trinaest plemena, nalazi se na južnom području Arabijskog poluotoka. Zemlja im je bila veoma plodna, ali je nakon Allahove kazne pretvorena u neplodnu pustinju. Snažan vjetar koji je trajao sedam noći i osam dana uništio je sve osim Huda i onih koji su s njim vjerovali. Mudžahid kaže da ih je bilo četiri hiljade.
- 2 Buhari je ovdje ukazao na sljedeće ajete: "I spomeni brata Adovog, kad je narod svoj u Ahkafu opominjao – a bilo je i prije njega i poslije njega poslanika: 'Klanjajte se samo Allahu, ja, zaista strahujem da ćete biti u mukama na Velikom danu!' Oni su odgovorili: 'Zar si nam došao da nas od božanstava naših odvратиš? Neka se, eto, ostvare prijetnje tvoje, ako istinu govoriš!' 'Samo Allah zna kad će to biti!' – on bi govorio – 'ja vam kazujem ono što mi se objavljuje, a vi ste, vidim, narod u neznanju ogrezao.' I kad ugledaše oblak na obzorju, koji se prema dolinama njihovim kretao, povikaše: 'Ovaj nam oblak kišu donosi!' – 'Ne to je ono što ste požurivali: vjetar koji vam bolnu patnju nosi, koji, voljom Gospodara svoga, sve ruši.' I ujutro su se vidjele samo nastambe njihove; tako Mi kažnjavamo narod grješni." (El-Ahkaf: 21-25)
- 3 Predaju Ataa Buhari je naveo u Knjizi o stvaranju, u poglavlju – "Šta se prenosi o riječima Uzvišenog: I on šalje vjetrove kao radosnu vijest", a dotični hadis glasi: "Ata kaže da je Aiša, radijallahu anha, rekla: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, imao je običaj, kad vidi oblak na nebu, da pođe naprijed i nazad, uđe i izide, a lice mu se mijenja, i kad bi pala kiša, on bi se smirio. Aiša ga je upoznala s tim te je on rekao: Ja ne znam da to ne bi bilo kao što je rekao jedan narod: I kad ugledaše oblak na obzorju koji se prema dolinama njihovim kretao..." (El-Ahkaf: 24)
A predaju Sulejmana Buhari je zabilježio u tefsiru sure El-Ahkaf, da je Aiša, radijallahu anha, rekla: "Nisam vidjela Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da se nasmijao toliko da mu vidim resice, već bi se samo osmjehnuo. Kad bi vidio oblak ili vjetar, to bi se poznalo na njegovom licu," te mu je ona rekla: "Allahov Poslaniče, kad ljudi vide oblak, obrađuju se nadajući se kiši od njega, a vidim da ti, kad vidiš (oblak), na licu ti se očerta neraspoloženje?" Nato je on odgovorio: "Aiša, šta mi garantuje da u njemu nije kazna? Jedan narod je kažnjen vjetrom. Taj narod je vidio kaznu, a ipak je rekao: Ovaj oblak nam kišu donosi."
- 4 Ovdje je Buhari naveo tri ajeta iz sure El-Hakkah: 6-8, u kojima se govori o kažnjavanju naroda Ad. Riječi u zagradama su Buharijeva objašnjenja pojedinih izraza iz ova tri ajeta.

3343. PRIČAO MI JE Muhammed b. Ar'are, njemu Šu'be prenoseći od Hakema, on od Mudžahida, a ovaj od do Ibn-Abbasa, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Pomognutsamjutarnjimpovjetarcem(istočnjakom), a narod Ad upropašten je zapadnjakom."⁵

3344. Kaže (Buhari)⁶: "Ibn-Kesir je prenio od Sufjana, on od svoga oca, ovaj od Ibn-Ebi-Nu'mana, a on od Ebu-Seida, radijallahu anhu, koji je rekao:

Alija, radijallahu anhu, poslao je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, nešto zlata, te ga je on podijelio četverici: Akreu b. Habisu, Hanzaliji, zatim Mudžašiju, Jujeni b. Bedru Fezariju, Zejdu Taiju, jednom od potomaka Nebhana, i Alkami b. Alase Amiri, jednom od potomaka Kilaba. Kurejšije i enasrije su se zbog toga naljutili i rekli:

– On daje prvacima Nedžda, a nas izostavlja!
– Ja samo želim da ih pridobijem – reče (Resulullah).

Onda se pojavi jedan čovjek upalih očiju, visokih očnih jagodica, isturena čela, guste kovrdžave i kratke brade i ošišan, pa reče:

– Muhammede, boj se Boga!
– Ko se onda pokorava Allahu – reče on – ako ja griješim! Zar da mi On povjeri sve ljude na Zemlji, a ti nemaš povjerenja u mene?

Jedan čovjek, mislim da je to bio Halid b. Velid, tražio je da ga ubije, ali mu je (Resulullah) to zabranio, a kad je onaj otišao, on reče:

"Od potomaka ovoga, ili u potomstvu ovog (čovjeka), bit će ljudi koji će čitati Kur'an a on neće prelaziti njihove grkljane. Oni će izlaziti iz vjere kao što strijela prostrijeli ulovljenu

٣٣٤٣. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَرُورَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ نَصَرْتُ بِالصَّبَا وَأَهْلِكَتَ عَادَ بِالدَّبُورِ .

٣٣٤٤. قَالَ وَقَالَ ابْنُ كَثِيرٍ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي نُعْمٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ بِذَهَبِيَّةٍ فَقَسَمَهَا بَيْنَ الْأَرْبَعَةِ الْأَقْرَعِ بْنِ حَابِسٍ الْخُظَلِيِّ ثُمَّ الْمَجَاشِعِيِّ وَعُيَيْنَةَ بْنِ بَدْرِ الْفَزَارِيِّ وَزَيْدَ الطَّائِي ثُمَّ أَحَدَ بَنِي نُبَهَانَ وَعَلْقَمَةَ بْنَ عَلَاثَةَ الْعَامِرِيَّ ثُمَّ أَحَدَ بَنِي كِلَابٍ فَغَضِبَتْ قُرَيْشٌ وَالْأَنْصَارُ قَالُوا يُعْطِي صَنَادِيدَ أَهْلِ نَجْدٍ وَيَدْعُنَا قَالَ إِنَّمَا أَتَأَلَّفُهُمْ فَأَقْبَلَ رَجُلٌ غَائِرُ الْعَيْنَيْنِ مُشْرِفٌ الْوَجْهَتَيْنِ نَاتِيءُ الْجَبِينِ كَثُ اللَّحْيَةِ مَحْلُوقٌ فَقَالَ اتَّقِ اللَّهَ يَا مُحَمَّدُ فَقَالَ مَنْ يُطِيعِ اللَّهَ إِذَا عَصَيْتُ أَيَأْمِنُنِي اللَّهُ عَلَى أَهْلِ الْأَرْضِ فَلَا تَأْمُنُونِي فَسَأَلَهُ رَجُلٌ قَتَلَهُ أَحْسَبُهُ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ فَمَنْعَهُ فَلَمَّا وَلَّى قَالَ إِنَّ مِنْ ضِئْضِيِّ هَذَا أَوْ فِي عَقِبِ هَذَا قَوْمٌ يَقْرَأُونَ الْقُرْآنَ لَا يُجَاوِزُ حَنَاجِرَهُمْ يَمْرُقُونَ مِنَ الدِّينِ مُرُوقَ السَّهْمِ مِنَ الرَّمِيَةِ يَقْتُلُونَ أَهْلَ الْإِسْلَامِ وَيَدْعُونَ أَهْلَ الْأَوْتَانِ لِيَنَّا أَدْرَكْتُهُمْ لِأَقْتُلَنَّهُمْ قَتَلَ عَادَ .

⁵ Vidjeti objašnjenje ovog hadisa u poglavlju *O kišnoj dovi*. (Knjiga I, hadis br. 1035)

⁶ Ovaj hadis nije naveden pod posebnim rednim brojem, jer Buhari nije naglasio da ga je čuo od Ibn-Kesira, pa je sened, na prvi pogled, prekinut, ali on prvi dio ovog hadisa prenosi tefsiru sure Bereat i tamo kaže: "Pričao nam je Muhammed b. Kesir", što znači da mu je sened spojen.

životinju. Ubijati će muslimane, a ostavljati idolopoklonike. Ako ih ja stignem, sigurno ću ih poubijati, kao što je (narod) Ad uništen.”

3345. PRIČAO NAM JE Halid b. Jezid, njemu Israil prenoseći od Ebu-Ishaka, a on od Esveda, koji je izjavio da je čuo Abdullaha, kako kaže:

“Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako uči: *Fe hel min muddekir* – Pa ima li ikoga ko bi pouku primio?”

KAZIVANJE O JE'DŽUDŽU I ME'DŽUDŽU

i o riječima Uzvišenog Allaha: “O, Zulkarnejne – rekoše oni – Je'džudž i Me'džudž čine nered po Zemlji.”¹

A riječi su Uzvišenog Allaha: – I pitaju te o Zulkarnejnu. Reci: “Kazat ću vam o njemu neke vijesti. Mi smo mu dali vlast na zemlji i omogućili mu da izvrši ono što želi. I on pođe...”² – sve do riječi: “Donesite mi velike komade gvožđa!”

٣٣٤٥. حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْأَسْوَدِ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقْرَأُ (فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ) .

بَابُ قِصَّةِ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (قَالُوا يَا ذَا الْقُرْنَيْنِ إِنَّ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ) .

قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَيَسْأَلُونَكَ عَنْ ذِي الْقُرْنَيْنِ قُلْ سَأَتْلُو عَلَيْكُمْ مِنْهُ ذِكْرًا إِنَّا مَكَنَّا لَهُ فِي الْأَرْضِ وَآتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ سَبَبًا فَاتَّبَعِ سَبِيلًا)

1 Prijevod ovog ajeta u cijelosti glasi: “O, Zulkarnejne – rekoše oni – Je'džudž i Me'džudž čine nered po Zemlji pa hoćeš li da između nas i njih zid podigneš, mi ćemo te nagraditi.” (El-Kehf: 94) Zulkarnejn je, po svojoj prilici, živio u doba Ibrahima, alejhis-selam, a u Kur'anu se za njega ne kaže da li je bio poslanik ili nije. Je'džudž i Me'džudž su potomci Jafesa, Nuhovog sina. Po mišljenju Kadi Ijada, te riječi su izvedene od sintagme *te'edžudžun-nari* što znači: vatrena žestina, a nazvani su tako zbog mnogobrojnosti i žestine. Kaže se da se oni sastoje od dvadeset plemena, ali Ibn-Abdul-Berr kaže: “Njih ima četrdeset plemena. Različitog su oblika i veličine. Svako njihovo pleme ima vladara i svoj jezik. Neki od njih u hodu poskakuju, a ima ih koji napadaju jedni na druge. Neki ne govore, nego samo mumljaju, a neki su nakazni. Oni su žestoki i silni, a hrane se većinom od lova.”

Dakle, Je'džudž i Me'džudž su opisani veoma čudno. Međutim, teško je znati šta je i koliko je od tih opisa ispravno i tačno.

2 Na ovom mjestu Buhari je prekinuo inače podug citat o brani koju je Zulkarnejn podigao, ali je on ukazao na ajete koje je izostavio, a oni glase: “Kad stiže do mjesta gdje Sunce zalazi, učini mu se kao da zalazi u jedan mutan izvor i nađe u blizini njegovej jedan narod.” “O Zulkarnejne” – rekosmo Mi – “ili ćeš ih kazniti, ili ćeš s njima lijepo postupiti?” “Onoga ko ostane mnogobožac” – reče – “kaznit ćemo, a poslije će se svome Gospodaru vratiti, pa će ga i On teškom mukom mučiti. A onome ko bude vjerovao i dobra djela činio – nagrada najljepša, i s njim ćemo blago postupati.” I on pođe. I kad stiže do mjesta gdje Sunce izlazi, on nađe da ono izlazi iznad jednog naroda kome Mi nismo dali da se od njega bilo čim zakloni. I on postupi s njima isto onako kako je s onim prije postupio. I on opet pođe. Kad side između dvije planine, nađe ispred njih narod koji je jedva govor razumijevao. “O Zulkarnejne” – rekoše oni – “Je'džudž i Me'džudž čine nered po Zemlji, pa hoćeš li da između nas i njih zid podigneš, mi ćemo te nagraditi.” “Bolje je ono što mi je Gospodar moj dao” – reče on – “nego vi samo pomozite meni što više možete, i ja ću između vas i njih zid podići.” (El-Kehf: 86-95) Iz pretposljednog ajeta je riječ *hardžen* koja je spomenuta u Ibn-Abbasovom komentaru nekih riječi iz prvog sljedećeg ajeta kojeg je naveo.

(Jednina od riječi *zuber* je *zubretun*, a to su komadi.) “I kad on izravna dvije strane brda” (prenosi se od Ibn-Abbasa da su to dva brda, da *seddani* znači: dva brda, a *hardžen* znači: nagrada), reče: “Pušite!” A kada ga usija, reče: “Donesite mi rastopljen mjed da ga zapalim” (da izlijem na njega olovo, a kaže se i željezo, kao što se kaže i mjed, dok Ibn-Abbas kaže da je to bakar). “I tako oni nisu mogli ni da ga prijeđu” (da ga nadvise); *isteta‘a* je oblik *istef‘ale* od riječi *eta‘tu lehu* (mogu) i zbog toga je fetha (vokale) na srednjem konsonantu: *esta‘a-jesti‘u* (od *ta‘a-juti‘u*), a neki kažu: *isteta‘a-jesteti‘u* (od oblika *ta‘a jeti‘u*),³ niti su mogli da ga prokopaju. “Ovo je blagodat gospodara moga!” – reče on. “A kada se prijetnja gospodara mogu ispuni, on će ga sa zemljom sravniti”, (priljubiti uza zemlju; *nakatun dekka‘u* znači: deva sravnjene grbe, a tome je slična i riječ *dekda*: pješćana ravan na zemlji koja se učvrsti uz zemlju i slijepi), “a prijetnja gospodara moga će se sigurno ispuniti” – i mi ćemo učiniti da se jedni od njih kao talasi sudaraju s drugima...⁴ “Kad se otvore Je’džudž i Me’džudž i kad se ljudi budu niz sve strmine žurno spuštali.”⁵ Katade kaže da je *hadeb* brdašce. Jedan čovjek je rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: – Vidio sam branu poput prugastog ogrtača. – Vidio si je – reče on.⁶

إِلَى قَوْلِهِ (اَتُونِي زُبَرَ الْحَدِيدِ) وَاحِدَهَا زُبْرَةٌ وَهِيَ الْقِطْعُ (حَتَّى إِذَا سَاوَى بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ) يُقَالُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ الْجَبَلَيْنِ وَ (السَّدَيْنِ) الْجَبَلَيْنِ (خَرَجَا) أَجْرًا (قَالَ انْفُخُوا حَتَّى إِذَا جَعَلَهُ نَارًا قَالَ اتُونِي أُفْرِغْ عَلَيْهِ قِطْرًا) أَصِيبَ عَلَيْهِ رَصَاصًا وَيُقَالُ الْحَدِيدُ وَيُقَالُ الصُّفْرُ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ النَّحَاسُ (فَمَا اسْطَاعُوا أَنْ يَظْهَرُوهُ) يَعْلُوهُ اسْتَطَاعَ اسْتَفْعَلَ مَنْ أَطْعَتْ لَهُ فَلِذَلِكَ فَتَحَ اسْطَاعَ يَسْتَطِيعُ وَقَالَ بَعْضُهُمْ اسْتَطَاعَ يَسْتَطِيعُ (وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ نَقْبًا قَالَ هَذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّي فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي جَعَلَهُ دَكًّا) أَلَزَقَهُ بِالْأَرْضِ وَنَاقَةٌ دَكَّاءٌ لَا سَنَامَ لَهَا وَالْذُّكْدَالُ مِنَ الْأَرْضِ مِثْلُهُ حَتَّى صَلَبَ وَتَلَبَّدَ (وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا وَتَرَكْنَا بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ) (حَتَّى إِذَا فُتِحَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ وَهُمْ مِنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ) قَالَ قَتَادَةُ حَدَبٌ أَكْمَةٌ قَالَ رَجُلٌ لِلنَّبِيِّ ﷺ رَأَيْتُ السَّدَّ مِثْلَ الْبُرْدِ الْمُحَبَّرِ قَالَ رَأَيْتَهُ .

3 Ovdje je Buhari objasnio korijen riječi *isteta‘a*, naglasivši da je to oblik *istef‘ale* od riječi *ta‘a* s tim što neki gramatičari smatraju da je na srednjem konsonantu prezenta vokal (*ta‘a-jeti‘u*), dok drugi smatraju da je na tom konsonantu vokal u (*ta‘a-jeti‘u*).

4 Ovaj citat iz sure El-Kehf: 83-99, Buhari je naveo kao duži uvod poglavalja o Je’džudžu i Me’džudžu. Riječi u zagradama su njegova objašnjenja pojedinih kur’anskih izraza, a riječi pisane velikim slovima su prijevod kur’anskih ajeta.

5 Ovo je 96. ajet sure El-Enbija’, a riječ *hadeb*, koju je Katade objasnio pojmom brdašce, nalazi se u ovom ajetu.

6 Buhari nije naveo sened ovog hadisa, ali je njegov sened zabilježio Ibn-Ebu-Umer od Katade, koji je izjavio da je jedan Medinelija rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem:
– Vidio sam branu Je’dždudž i Me’džudž.
– Kako si je vidio? – upita on.
– Poput prugastog ogrtača, crvena pruga i crna pruga – odgovori ovaj
– Zaista si je vidio – reče Resulullah.

3346. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, on od Ibn-Šihaba, a ovaj od Urve b. Zubejra, da mu je pričala Zejneba, kćerka Ebu-Seleme, od Ummi-Habibe, kćerke Ebu-Sufjana, a ona od Zejnebe, kćerke Džahšove, radijallahu anhu, da joj je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao uplašen govoreći:

– Nema Boga osim Allaha! Teško Arapima od zla koje se približilo. Danas je otvoren dio brane Je'džudža i Me'džudža, ovako – i on napravi krug palcem i kažiprstom.

– Allahov Poslaniče – kaže Zejneba da je kćerka Džahšova upitala – zar ćemo propasti, a među nama ima i dobrih?

– Da – reče on – kada se nagomila pokvarenost.

3347. PRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njemu Vuhejb, a ovom Ibn-Tavus prenoseći od svoga oca, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a ovaj da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Allah je otovrio dio brane Je'džudža i Me'džudža ovako”, i on je rukom sastavio broj devedeset.¹

3348. PRIČAO MI JE Ishak b. Nasr, njemu Ebu-Usame prenoseći od A'meša, kojem je pričao Ebu-Salih od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji kaže da će Uzvišeni Allah reći:

– O Ademe!

– Odazivam Ti se i stojim Ti na raspolaganju, a sve dobro je u Tvojim rukama – reći će (Adem).

– Izvedi one koji će u Džehennem – reći će On.

– A koliko će biti onih koji će u Džehennem?

– upitat će (Adem).

۳۳۴۶. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّ زَيْنَبَ بِنْتَ أَبِي سَلَمَةَ حَدَّثَتْهُ عَنْ أُمِّ حَبِيبَةَ بِنْتِ أَبِي سُفْيَانَ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ دَخَلَ عَلَيْهَا فَرَعَا يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَيْلٌ لِلْعَرَبِ مِنْ شَرِّ قَدْ اقْتَرَبَ فُتْحُ الْيَوْمِ مِنْ رَدْمِ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مِثْلُ هَذِهِ وَخَلَقَ بِإِصْبَعِهِ الْإِبْهَامَ وَالَّتِي تَلِيهَا قَالَتْ زَيْنَبُ بِنْتُ جَحْشٍ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتَهْلِكُ وَفِينَا الصَّالِحُونَ قَالَ نَعَمْ إِذَا كَثُرَ الْخَبَثُ .

۳۳۴۷. حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ حَدَّثَنَا ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ فَتَحَ اللَّهُ مِنْ رَدْمِ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مِثْلَ هَذَا وَعَقَدَ بِيَدِهِ تِسْعِينَ .

۳۳۴۸. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى يَا آدَمُ فَيَقُولُ لَتَيْكَ وَسَعْدَيْكَ وَالْخَيْرُ فِي يَدَيْكَ فَيَقُولُ أَخْرِجْ بَعَثَ النَّارَ قَالَ وَمَا بَعَثَ النَّارَ قَالَ مِنْ كُلِّ أَلْفٍ تِسْعَ مِائَةٍ وَتِسْعَةَ وَتِسْعِينَ فَعِنْدَهُ يَشِيبُ الصَّغِيرُ

Ovaj hadis prenose još Taberani i Bezzar.

¹ Tirmizi, Ibn-Hibban i Hakim prenose od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, hadis o ovaj brani gdje se kaže da će oni svaki dan prokopavati branu, i kad je budu skoro prokopali, njihov vođa će reći: “Vratite se, sutra ćete je prokopati.” A Allah će je u toku noći vraćati u prvobitno stanje, sve dok ne dođe njihovo vrijeme i Allah htjedne da ih pošalje. Tada će njihov vođa reći: “Sutra ćemo je, ako Boga da, prokopati.” Oni će doći i naći je onakvu kakvu su je i ostavili te će je prokopati i izaći među ljude.

– Od svake hiljade devet stotina i devedeset devet – reći će (Allah).

Tada će dijete posijedjeti, svaka trudnica će svoj plod pobačiti, i ti ćeš vidjeti ljude pijane, ali oni neće biti pijani, nego će Allahova kazna strašna biti.

– Allahov Poslaniče, rekoše (ashabi) – a ko će od nas biti taj jedan?

– Radujte se – reče on – jedan čovjek od vas je naspram hiljadu (ljudi) od Je'džudža i Me'džudža – a potom on nastavi: “Tako mi Onog u Čijoj je ruci moja duša, nadam se da ćete vi predstavljati četvrtinu ljudi u Džennetu.”

Mi na to donesmo tekbir, a on reče:

– Nadam se da budete trećina stanovnika Dženneta.

Opet smo donijeli tekbir, a on reče:

– Nadam se da vi budete polovina stanovnika Dženneta.

Mi ponovo donesmo tekbir, a on reče: “Vi ste u odnosu na ostale ljude poput crne dlake na koži bijelog bika, ili bijele dlake na koži crnog bika.”

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA: “A IBRAHIMA JE ALLAH UZEO SEBI ZA PRIJATELJA”²

i o njegovim riječima: “Zaista je Ibrahim bio (kao) jedan narod pokoran Allahu”³, i o riječima: “Ibrahim je doista bio pun sažaljenja i obazriv.”⁴

Ebu-Mejsere kaže da (*evvah*) na abisinijskom jeziku znači: milostiv.⁵

(وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَىٰ وَمَا هُمْ بِسُكَارَىٰ وَلَٰكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ) قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَإِنَّا ذَلِكَ الْوَاحِدُ قَالَ أَبْشِرُوا فَإِنَّ مِنْكُمْ رَجُلًا وَمِنْ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ أَلْفًا ثُمَّ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنِّي أَرْجُو أَنْ تَكُونُوا رُبْعَ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَكَبَرْنَا فَقَالَ أَرْجُو أَنْ تَكُونُوا ثُلُثَ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَكَبَرْنَا فَقَالَ أَرْجُو أَنْ تَكُونُوا نِصْفَ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَكَبَرْنَا فَقَالَ مَا أَنْتُمْ فِي النَّاسِ إِلَّا كَالشَّعْرَةِ السَّوْدَاءِ فِي جِلْدٍ ثَوْرٍ أَبْيَضَ أَوْ كَشَعْرَةِ بَيْضَاءٍ فِي جِلْدٍ ثَوْرٍ أَسْوَدَ .

باب قول الله تعالى (وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا)

وَقَوْلِهِ (إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ) وَقَوْلِهِ (إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ) وَقَالَ أَبُو مَيْسَرَةَ الرَّحِيمُ بِلِسَانِ الْحَبَشَةِ .

² Buhari je i ovaj put u naslov poglavlja stavio dio kur'anskog ajeta koji u cijelosti glasi: “Ko je bolje vjere od onoga koji se iskreno preda Allahu, čineći još i dobra djela, i koji slijede vjeru Ibrahimovu, vjeru pravu? – A Ibrahima je Allah uzео za prijatelja.” (En-Nisa: 125)

³ Ovdje je naveden samo početak ajeta, čiji prijevod u cijelosti glasi: “Zaista je Ibrahim bio (kao) jedan narod, pokoran Allahu, pravi vjernik, i nije druge smatrao Allahu ravnim.” (En-Nahl: 120)

⁴ Ovo je kraj ajeta, čiji prijevod glasi: “A što je Ibrahim tražio oprostа za svoga oca bilo je samo zbog obećanja koje mu je dao. A čim mu je bilo jasno da je on Allahov neprijatelj, on ga se odrekao. Ibrahim je doista bio pun sažaljenja i obazriv.” (Et-Tevbe: 114)

⁵ Veki' je u svom tefsiru zabilježio izjavu Ebu-Mejsere: “*Evvah* na abesinijskom (etiopijskom) jeziku znači: milostiv. I od Ibn-Mes'uda se prenosi da riječ *evvah* znači: milostiv, ali on ne kaže da je to na abesinijskom jeziku. Ibn-Abbas kaže da *evvah* znači: uvjeren, dok se od Resulullaha prenosi da *evvah* znači: skrušen i ponizan prilikom učenja dove.”

3349. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njemu saopćio Sufjan, a ovom Mugire b. Nu'man, njemu Seid b. Džubejr od Ibn-Abbasa, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

“Vi ćete biti proživljeni bosi, goli i neobrezani,” a potom je proučio: “Onako kako smo prvi put stvorili iz ništa, tako ćemo ponovo iz ništa stvoriti – to je obećanje Naše, Mi smo doista kadri to učiniti.”¹

I prvi ko će biti obučen na Sudnjem danu je Ibrahim, a neki ljudi od mojih drugova će biti izdvojeni ulijevo, te ću ja reći:

– Moji drugovi! Moji drugovi!

– Oni su se odmetnuli (od islama) otkako si se rastao s njima – reći će se, a ja ću reći kao što je rekao dobri rob (Isa, alejhis-selam):

“Ja sam nad njima bdio dok sam među njima bio”

– do Njegovih riječi: “(Ti si mudar.)”²

3350. PRIČAO NAM JE Isma'il b. Abdullah rekavši da mu je saopćio njegov brat Abdul-Hamid prenoseći od Ibn-Ebu-Zi'ba, on od Seida Makburija, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

Ibrahim će na Sudnjem danu sresti svoga oca Azera. Na Azerovom licu će biti tama i prašina, i tada će mu Ibrahim reći:

۳۳۴۹. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الْمُغِيرَةُ بْنُ النُّعْمَانِ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنَّكُمْ مَحْشُورُونَ حُفَاةٌ عُرَاةٌ غُرُلَا ثُمَّ قَرَأَ (كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ وَعَدَّا عَلَيْنا إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ) وَأَوَّلُ مَنْ يُكْسَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِبْرَاهِيمُ وَإِنَّ أَناسًا مِنْ أَصْحَابِي يُؤْخَذُ بِهِمْ ذَاتَ الشَّمَالِ فَأَقُولُ أَصْحَابِي أَصْحَابِي فَيَقُولُ إِنَّهُمْ لَمْ يَزَالُوا مُرْتَدِّينَ عَلَى أَعْقَابِهِمْ مِنْذُ فَارَقْتَهُمْ فَأَقُولُ كَمَا قَالَ الْعَبْدُ الصَّالِحُ (وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي) إِلَى قَوْلِهِ (الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) .

۳۳۵۰. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي أَخِي عَبْدُ الْحَمِيدِ عَنْ ابْنِ أَبِي ذَثْبٍ عَنْ سَعِيدِ الْمُقْبَرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ يَلْقَى إِبْرَاهِيمُ أَبَاهُ أَزَرَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَعَلَى وَجْهِهِ أَزَرٌ قَرَّةٌ وَغَبَرَةٌ فَيَقُولُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ

U ovim ajetima je naglašeno Allahovo zadovoljstvo Ibrahimom, alejhis-selam, a sama riječ *halil* znači: iskreno prijateljstvo i krajnja odanost.

Pretpostavlja se da je Ibrahim, alejhis-selam, rođen u Babilonu za vrijeme vladavine Nimroda. Hišam kaže da između Nuha i Ibrahima nije bilo poslanika osim Huda i Salih a i da je između Ibrahima i Huda bilo šest stotina i trideset godina, a između Nuha i Ibrahima hiljadu četiristo trideset i tri godine.

1 Resulullah je ovdje proučio dio sljedećeg ajeta: “Onoga dana kad smotamo nebesa kao što se smota list papira za pisanje. Onako kako smo prvi put iz ništa stvorili tako ćemo ponovo iz ništa stvoriti, to je obećanje Naše. Mi smo doista kadri to učiniti.” (El-Enbija: 104)

2 Resulullah je ovdje citirao dva ajeta: “Ja sam im samo ono govorio što si mi Ti naredio: Klanjajte se Allahu, mome i svome Gospodaru: ja sam nad njima bdio dok sam među njima bio, a kad si mi Ti dušu uzeo, Ti si ih Jedini nadzirao; Ti nad svim bdiš: Ako ih kazniš, robovi su Tvoji, a ako im oprostiš, Silan i Mudar si Ti.” (El-Maide: 117-119)

Neki kažu da će Ibrahim, alejhis-selam, biti prvi obučen zbog toga što je on bio neodjeven kad je bačen u vatru, dok drugi smatraju da je to zbog toga što je on prvi nosio šalvare.

- Zar ti nisam rekao da mi ne budeš nepokoran?
  - Pa, danas ti nisam nepokoran – reći će njegov otac.
  - Gospodaru moj – reći će Ibrahim – obećao si da me nećeš osramotiti na Dan proživljenja, a koja je žalost teža od mog odbačenog oca?
  - Ja sam nevjernicima zabranio Džennet – reći će Uzvišeni Allah.
  - O Ibrahimu, reći će se zatim – šta ti je pod nogama?
- On će pogledati i odjednom primijetiti uprljanog, kosmatog mušjaka hijene, koji će potom biti zgrabljen za noge i bačen u vatru.³

3351. PRIČAO NAM JE Jahja b. Sulejman, njemu Ibn-Vehb kome je saopćio Amr da mu je kazao Bukejr od Kurejba, oslobođenog roba Ibn-Abbasova, da je Ibn-Abbas, radijallahu anhu, rekao:

- “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao je u Ka’bu i u njoj našao sliku Ibrahima i sliku Merjeme, pa je rekao:
- Šta je njima! Oni su čuli da meleki ne ulaze u kuću u kojoj se nalazi slika! Ovo je slika Ibrahima, a on nije strelicama tražio spoznaju sudbine.

3352. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, njemu saopćio Hišam prenoseći od Ma’mera, on od Ejjuba, ovaj od Ikrime, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhumu, da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pošto je vidio slike u Ka’bi, nije ušao dok nije naredio i one bile izbrisane. On je vidio (slike) Ibrahima i Isma’ila, alejhimas-selam, a u njihovim rukama su bile strelice, te rekao:

- Allah ih ubio! Tako mi Allaha, njih dvojica nisu nikada srelicama tražili spoznaju sudbine.⁴

لَا تَعْصِنِي فَيَقُولُ أَبُوهُ فَالْيَوْمَ لَا أَغْصِيكَ فَيَقُولُ
إِبْرَاهِيمُ يَا رَبِّ إِنَّكَ وَعَدْتَنِي أَنْ لَا تُخْزِيَنِي يَوْمَ
يُبْعَثُونَ فَأَيُّ خِزْيٍ أَخْزَى مِنْ أَبِي الْأَبْعَدِ فَيَقُولُ
اللَّهُ تَعَالَى إِنِّي حَرَمْتُ الْجَنَّةَ عَلَى الْكَافِرِينَ ثُمَّ يُقَالُ
يَا إِبْرَاهِيمُ مَا تَحْتِ رِجْلَيْكَ فَيَنْظُرُ فَإِذَا هُوَ بِذِيخٍ
مُلْتَطِخٍ فَيُؤْخَذُ بِقَوَائِمِهِ فَيُلْقَى فِي النَّارِ .

٣٣٥١. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ
وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو أَنَّ بُكَيْرًا حَدَّثَهُ عَنْ
كُرَيْبِ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُمَا قَالَ دَخَلَ النَّبِيُّ ﷺ الْبَيْتَ فَوَجَدَ فِيهِ صُورَةَ
إِبْرَاهِيمَ وَصُورَةَ مَرْيَمَ فَقَالَ أَمَا لَهُمْ فَقَدْ سَمِعُوا
أَنَّ الْمَلَائِكَةَ لَا تَدْخُلُ بَيْتًا فِيهِ صُورَةُ هَذَا إِبْرَاهِيمَ
مُصَوَّرًا لَهُ لِيَسْتَفْهِمَ .

٣٣٥٢. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ
عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ لَمَّا رَأَى الصُّورَ فِي
الْبَيْتِ لَمْ يَدْخُلْ حَتَّى أَمَرَ بِهَا فَمُحِيتْ وَرَأَى
إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ بِأَيْدِيهِمَا الْأَزْلَامُ
فَقَالَ قَاتَلَهُمُ اللَّهُ وَاللَّهِ إِنْ اسْتَفْهِمَ بِالْأَزْلَامِ قَطُّ .

3 Ibrahim, alejhis-selam, njegova samllost navela je da kod Allaha posreduje za svog oca Azera, ali mu je on onda prikazan u liku uprljane hijene kako bi ga se Ibrahim, alejhis-selam, odrekao.

4 Imam Ahmed u svom *Musnedu* navodi da je Džabir, radijallahu anhu, rekao:

3353. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Jahja b. Seid, a ovom Ubejdullah, rekavši da mu je pričao Seid b. Ebu-Seid od svoga oca, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je rečeno:

– Allahov Poslaniče, ko je najplemenitiji čovjek?
– Onaj koji je najbogobojazniji – odgovori on, a oni rekoše:

– Ne pitamo te o tome.

– Pa, Jusuf, Allahov vjerovjesnik, sin Allahovog vjerovjesnika (Ja'kuba), unuk Allahovog vjerovjesnika (Ishaka), praunuk Allahovog prijatelja (Ibrahima) – reče on, a oni (opet) rekoše:

– Ne pitamo te o tome.

– Onda pitate o plemenima Arapa. Oni od vas koji su bili najbolji (dok su bili) u neznaboštvu, najbolji su i u islamu, ako postanu učenici – reče on.

Ebu-Usame i Mu'temir prenose (ovaj hadis) od Ubejdullaha, on od Seida ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.¹

3354. PRIČAO NAM JE Muemmel, njemu Isma'il, ovom Avf, njemu Ebu-Redža', a ovom Semure, rekavši da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao:

“Sinoć su mi (u snu) došla dvojica (meleka), došli smo i kod jednog visokog čovjeka, gotovo da mu i ne vidjeh glavu u visini. Bio je to Ibrahim, alejhis-selam.

۳۳۵۳. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ أَكْرَمُ النَّاسِ قَالَ أَتَقَاهُمْ فَقَالُوا لَيْسَ عَنْ هَذَا نَسَأُكَ قَالَ فَيُوسُفُ نَبِيُّ اللَّهِ ابْنُ نَبِيِّ اللَّهِ ابْنِ نَبِيِّ اللَّهِ ابْنِ خَلِيلِ اللَّهِ قَالُوا لَيْسَ عَنْ هَذَا نَسَأُكَ قَالَ فَعَنْ مَعَادِنِ الْعَرَبِ تَسْأَلُونَ خِيَارَهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُهُمْ فِي الْإِسْلَامِ إِذَا فَتُّهُوا قَالَ أَبُو أُسَامَةَ وَمُعْتَمِرٌ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ.

۳۳۵۴. حَدَّثَنَا مُؤَمَّلٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا عَوْفٌ حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ حَدَّثَنَا سَمُرَةُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَتَانِي اللَّيْلَةَ آتِيَانِ فَآتَيْنَا عَلَى رَجُلٍ طَوِيلٍ لَا أَكَادُ أَرَى رَأْسَهُ طَوِيلًا وَإِنَّهُ إِبْرَاهِيمُ ﷺ.

“Po zidovima Ka'be bile su nacrtane mnogobrojne slike, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio Omeru b. Hattabu, radijallahu anhu, da ih uništi. Omer je nakvasio neko platno i time ih izbrisao. Kad je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao u Ka'bu, u njoj nije bilo više nijedne slike.”

¹ Buhari je ovdje ukazao na još dva seneda ovog hadisa, koje je na drugim mjestima u svome *Sahihu* naveo zajedno s tekstom hadisa. Tako je sened Ebu-Usame naveo u kazivanju o Jusufu, alejhis-selam, a sened Mu'temira u poglavlju o Jakubu, radijallahu anhu. U oba ta seneda Seid prenosi hadis neposredno od Ebu-Hurejre, pa je broj prenosilaca kraći u odnosu na navedeni sened, gdje Seid prenosi od svoga oca, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu.

3355. PRIČAO MI JE Bejan b. Amr, njemu Nadr, a ovom saopćio Ibn-Avn od Mudžahida koji je čuo Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, kako, kad su mu spomenuli Dedžala, između čijih očiju će biti napisano *kafir* ili *kfr*, kaže:

– Ja to nisam čuo (od Resulullaha, alejhis-selam), ali je on rekao: “Što se tiče Ibrahima, pogledajte u vašeg druga (Muhammeda, alejhis-selam), a što se tiče Musaa, on je jedar, smeđ, na crvenoj devi zauzdanoj užetkom; kao da ga gledam kako se spušta niz dolinu.”²

3356. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Mugire b. Abdur-Rahman Kureši prenoseći od Ebu-Zinada, on od A‘redža, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ibrahim, alejhis-selam, obrezao se kad je imao osamdeset godina, i to teslom.”

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu Šu‘ajb, a ovom Ebu-Zinad (ovaj hadis, rekavši):

“Bil-kadumi (teslom), bez tešdida.”³

S njim se slaže Abdur-Rahman b. Ishak prenoseći od Ebu-Zinada, a slaže se s njim i Adžlan prenoseći od Ebu-Hurejre.⁴

Ovaj hadis prenosi i Muhammed b. Amr od Ebu-Seleme.⁵

٣٣٥٥. حَدَّثَنِي بَيَانُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا النَّضْرُ أَخْبَرَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ مُجَاهِدٍ أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا وَذَكَرُوا لَهُ الدَّجَالَ بَيْنَ عَيْنَيْهِ مَكْتُوبٌ كَافِرٌ أَوْ كُفٌّ لَمْ أَسْمَعْهُ وَلَكِنَّهُ قَالَ أَمَّا إِبْرَاهِيمُ فَانْظُرُوا إِلَى صَاحِبِكُمْ وَأَمَّا مُوسَى فَجَعَدُ آدَمَ عَلَى جَمَلٍ أَحْمَرَ مَخْطُومٍ بِخُلْبَةٍ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِ أَنْحَدَرَ فِي الْوَادِي .

٣٣٥٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا مُغِيرَةُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْقُرَشِيُّ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اخْتَنَّ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَهُوَ ابْنُ ثَمَانِينَ سَنَةً بِالْقَدُومِ حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ وَقَالَ بِالْقَدُومِ مُخَفَّفَةً تَابَعَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ تَابَعَهُ عَجْلَانُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَرَوَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ .

2 Harfovi *kfr* (kafir) bit će napisani na čelu Dedžala i po tome će ga svaki vjernik moći prepoznati pa će time biti raskrinkana njegova tvrdnja da je on božanstvo. Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, bio je najsljedniji Ibrahimu, alejhis-selam, pa je stoga i rekao: “Što se tiče Ibrahima, pogledajte u vašeg druga.”

3 Riječ *kadum* u nekim predajama je sa tešdidom na slovu dal, a u nekim bez tešdida. Većina uleme smatra da ova riječ označava stolarsku alatku (teslu), pa smo je u ovom hadisu tako preveli. Međutim, neki smatraju da se pod riječju kadum misli na jedno selo u Šamu, koje se tako zvalo, što bi značilo da je Ibrahim, alejhis-selam, izvršio obrezivanje u mjestu Kadum.

4 Sa Šu‘ajbom se slaže Abdur-Rahman b. Ishak i Adžlan da je riječ kadum bez tešdida. Predaju Abdur-Rahmana je zabilježio Museddud u svom *Musnedu*, a predaju Adžlana imam Ahmed u svom *Musnedu*.

5 Ovu predaju hadisa je zabilježio Ebu-Ja‘la u svom *Musnedu*. Pošto je Ibrahim, alejhis-selam, izvršio obrezivanje, ono je postalo sunnet za sve njegovo potomstvo. Jedino Šafija stoji na stanovištu da je obrezivanje vadžib.

3357. PRIČAO NAM JE Seid b. Telid Ru'ajni, njemu Ibn-Vehb, rekavši da mu je saopćio Džerir b. Hazim od Ejjuba, on od Muhammeda, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ibrahim, alejhis-selam, slagao je samo tri puta."¹

3358. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mahbub, njemu Hammad b. Zejd prenoseći od Ejjuba, on od Muhammeda a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao.

"Ibrahim, alejhis-selam, "slagao" je samo tri puta i to dva puta radi Allaha, dželle šanuhu." To je njegova izjava: "Ja sam bolestan"² i izjava: "To je učinio ovaj najveći od njih."³ I dok je on bio sa Sarom, kaže (dalje Ebu-Hurejra), došao je jednog dana (u mjesto) jednog nasilnika, kojem je rečeno: "Ovdje je neki čovjek s kojim je jedna od najljepših žena."

On posla po njega (i pošto je on došao) upita ga za nju:

- Ko je ona?
- Moja sestra – reče on, a potom dođe Sari i reče:
- Saro! Na Zemlji nema pravog vjernika osim

٣٣٥٧. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ تَلَيْدٍ الرُّعَيْنِيُّ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَمْ يَكْذِبْ إِبْرَاهِيمُ إِلَّا ثَلَاثًا.

٣٣٥٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَحْبُوبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ ابْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمْ يَكْذِبْ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَّا ثَلَاثَ كَذَبَاتٍ ثُنْتَيْنِ مِنْهُنَّ فِي ذَاتِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ قَوْلُهُ (إِنِّي سَقِيمٌ) وَقَوْلُهُ (بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَذَا) وَقَالَ بَيْنَا هُوَ ذَاتَ يَوْمٍ وَسَارَةُ إِذْ أَتَى عَلَى جَبَّارٍ مِنَ الْجَبَابِرَةِ فَقِيلَ لَهُ إِنَّ هَاهُنَا رَجُلًا مَعَهُ امْرَأَةٌ مِنْ أَحْسَنِ النَّاسِ فَأَرْسَلْ إِلَيْهِ فَسَأَلَهُ عَنْهَا فَقَالَ مَنْ هَذِهِ قَالَ أُخْتِي فَأَتَى سَارَةَ قَالَتْ يَا سَارَةُ لَيْسَ عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ مُؤْمِنٌ غَيْرِي وَغَيْرِكَ وَإِنَّ هَذَا سَأَلَنِي فَأَخْبَرْتُهُ أَنَّكَ أُخْتِي

1 Za ovaj hadis Buhari je naveo dva seneda (hadis br. 3357 i br. 3358).

U prvom senedu je rekao: Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, izjavio je da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ibrahim je slagao samo tri puta." U drugom senedu se kaže: – Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao je: "Ibrahim, alejhis-selam, slagao je tri puta", a potom su navedena ta tri slučaja. Na prvi pogled, ovaj drugi sened (br. 3358) jeste govor Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, jer on to nije pripisao Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem. Međutim, zna se da je ovo Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, govor, što potvrđuje predaje ovog hadisa koje su zabilježili Nesai i Bezzar, a sam Buhari je ovaj hadis zabilježio o Knjizi o kupoprodajama (hadis br., 2217), pripisavši ga Resulullahu. Muhammed b. Sirin je često navodio hadise uz imena ashaba od kojih ih je slušao ne spominjući Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, a to se i ovdje desilo, pa stoga u ovom drugom senedu nije spomenut Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

2 Radi boljeg shvatanja ove Ibrahimove, alejhis-selam, izjave, navest ćemo nekoliko ajeta koji govore o ovoj situaciji: "Iste vjere kao i on bio je i Ibrahim. Kad je Gospodaru svome iskrena srca došao kad je ocu svome i narodu svome rekao: "Čemu se vi to klanjate? Zar lažna božanstva umjesto Allaha hoćete?! I šta o Gospodaru svjetova mislite?" I on baci pogled na zvijezde pa reče: "Ja sam bolestan!" I oni ga napustiše, uzmaknuvši, a on se kumirima njihovim prikrade pa reče: "Zašto ne jedete? Šta vam je te ne govorite?" I krišom im pride desnom rukom udarajući ih. (Es-Saffat: 83-93)

3 "Jesli li ti uradio ovo s bogovima našim, Ibrahim", upitaše. "To je učinio ovaj najveći od njih, pitajte ih ako umiju da govore", reče on. (El-Enbija: 62-63)

mene i tebe, a ovaj me pitao (o tebi), pa sam mu rekao da si mi sestra. Ti me nemoj opovrgnuti.

Potom nasilnik posla po nju, pa pošto ona uđe, on pođe da je dohvati rukom, ali ga nešto zaguši, te on uzviknu:

– Zamoli Allaha za mene, a ja ti neću više ništa činiti!

Ona zamoli Allaha, te ovaj bi pušten, a zatim pokuša drugi put da je dohvati, ali bi zagušen isto onako, ili još žešće, te (opet) reče:

– Zamoli Allaha za mene, a ja ti neću više ništa činiti!

Ona (ponovo) zamoli Allaha te on bi pušten, pa pozva nekog od svojih vratara i reče: “Vi mi niste doveli ljudsko biće, nego ste mi doveli šejtana.”

Zatim joj on dade Hadžeru za sluškinju, i ona dođe (Ibrahimu), a on stajaše na namazu i klanjaše, pa joj pokaza rukom: “Šta ti je?”

– Allah je nevjernika ili razvratnika ponizio vlastitim oružjem i dao Hadžeru za sluškinju – reče ona.

Ebu-Hurejra je rekao: “To je vaša majka, o sinovi nebeske vode.”⁴

فَلَا تُكَذِّبْنِي فَأَرْسَلَ إِلَيْهَا فَلَمَّا دَخَلَتْ عَلَيْهِ ذَهَبَ
يَتَنَاوَلُهَا بِيَدِهِ فَأَخَذَ فَقَالَ ادْعِي اللَّهَ لِي وَلَا أَضْرُكَ
فَدَعَتْ اللَّهَ فَأُطْلِقَ ثُمَّ تَنَاوَلَهَا الثَّانِيَةَ فَأَخَذَ مِثْلَهَا
أَوْ أَشَدَّ فَقَالَ ادْعِي اللَّهَ لِي وَلَا أَضْرُكَ فَدَعَتْ
فَأُطْلِقَ فَدَعَا بَعْضَ حَجَبَتِهِ فَقَالَ إِنَّكُمْ لَمْ تَأْتُونِي
بِإِنْسَانٍ إِنَّمَا أَتَيْتُمُونِي بِشَيْطَانٍ فَأَخَذَ مِنْهَا هَاجِرَ
فَاتَّشَهُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فَأَوْمَأَ بِيَدِهِ مَهْيَا قَالَتْ
رَدَّ اللَّهُ كَيْدَ الْكَافِرِ أَوْ الْفَاجِرِ فِي نَحْرِهِ وَأَخَذَ هَاجِرَ
قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ تِلْكَ أُمُّكُمْ يَا بَنِي مَاءِ السَّمَاءِ .

4 U hadisu se kaže da je Ibrahim, alejhis-selam, slagao samo tri puta, ali u sva tri ova slučaja u pitanju su aluzije, a ne čiste laži. Tako tvrdnja: Ja sam bolestan, znači: razboljet ću se, a tvrdnja: To je učinio ovaj najveći od njih, znači: Ako oni mogu govoriti, onda je to učinio najveći od njih. A kada je za Saru rekao da mu je sestra, mislio je da je sestra po vjeri.

Priča se da je Ibrahim, alejhis-selam, duže vrijeme boravio u Šamu, a onda je nastupila suša, pa je on sa ženom Sarom prešao u Egipat, gdje je tada vladao prvi njihov faraon, i tu se Ibrahimu desio navedeni događaj. On je rekao da mu je Sara sestra, jer je ovaj nasilnik imao običaj da napada tuđe žene. Kad je on pokušao da je napadne, Sara je učila sljedeću dovu: “Allahu moj, ako ja uistinu vjerujem u Tebe i Tvoga Poslanika, i čuvam svoj spolni organ samo za svoga muža, ne natovari mi ovog nevjernika.”

Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, nazvao je Arape sinovima nebeske vode zbog toga što oni žive od kiše i traže ostatke padavina po dolinama, kako bi napajali i hranili svoju stoku. Međutim, neki kažu da se ovdje misli na vodu Zemzem, koja je provrela zbog Hadžere, s kojom su nakon toga Arapi živjeli i postali joj poput djece.

3359. PRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Musa, ili Ibn-Selam od njega, da mu je saopćio Ibn-Džurejdž od Abdul-Hamida b. Džubejra, on od Seida b. Musejjeba, a ovaj od Ummi-Šerika, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se ubija zelembać, rekavši: “On je raspirivao (vatra) na Ibrahimu, alejhis-selam.”¹

٣٣٥٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى أَوْ ابْنُ سَلَامٍ عَنْهُ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أُمِّ شَرِيكَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَمَرَ بِقَتْلِ الْوَزْغِ وَقَالَ كَانَ يَنْفُخُ عَلَى إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ .

3360. PRIČAO NAM JE Umer b. Hafs b. Gijas, njemu njegov otac, a ovom A'meš, rekavši da mu je pričao Ibrahim prenoseći od Alkame, a ovaj da je Abdullah radijallahu anhu, rekao:

٣٣٦٠. حَدَّثَنَا عُمرُ بْنُ حَفْصٍ بْنُ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ (الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ) قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا لَا يَظْلِمُ نَفْسَهُ قَالَ لَيْسَ كَمَا تَقُولُونَ (لَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ) بِشِرْكٍ أَوْ لَمْ تَسْمَعُوا إِلَى قَوْلِ لُقْمَانَ لابْنِهِ (يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ) .

– Kada je objavljeno: “(Bit će sigurni samo) oni koji vjeruju i vjerovanje svoje sa zulumom ne miješaju”, mi smo rekli:

– Allahov Poslaniče, a ko od nas nije nasilje sebi učinio?

– Nije tako kao što vi govorite – reče on. – Vjerovanje svoje sa zulumom ne miješaju, znači: sa mnogoboštvom (ne miješaju). Zar niste čuli riječi Lukmana svome sinu: “Ne smatraj druge Allahu ravnim. Mnogoboštvo je, zaista, veliki zulum.”²

1 Imami Ahmed i Ibn-Madže prenose od Aiše, radijallahu anhu: “Kada je Ibrahim, alejhis-selam, bačen u vatru, nije bilo životinje na zemlji da je nije gasila, osim zelembaća, koji je puhao (u vatru), i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je da se on ubija.”

2 Ovdje je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ajet: “Bit će sigurni samo oni koji vjeruju i vjerovanje svoje sa zulumom ne miješaju; oni će biti na pravom putu” (El-En'am: 82), objasnio ajetom: “Kad Lukman reče sinu svome, savjetujući ga: ‘O sinko moj, ne smatraj druge Allahu ravnim, mnogoboštvo je, zaista, veliki zulum.’” (Lukman: 13)

Buhari je gornji hadis naveo u poglavlju o Ibrahimu, alejhis-selam, iako se u njemu ne spominje Ibrahim, alejhis-selam, Međutim, izreka: “Bit će sigurni samo oni koji vjeruju i vjerovanje svoje sa zulumom ne miješaju”, ustvari je govor Ibrahima, alejhis-selam, kojeg je uputio svom narodu, vodeći dijalog s njima, što se vidi iz sljedećih ajeta: “I narod njegov se s njima raspravljao. Zar da se sa mnom raspravljate o Allahu, a On je mene uputio?” – reče on. “Ja se ne bojim onih koje vi Njemu ravnim smatrate. Bit će samo ono što Gospodar moj bude htio. Gospodar moj znanjem svojim obuhvata sve. Zašto se ne urazumite? A kako bi se bojao onih koje s Njim izjednačujete, kada se vi ne bojite što Allahu druge ravnim smatrate, iako vam On za to nije nikakav dokaz dao? I znate li vi ko će, mi ili vi, biti siguran? Bit će sigurni samo oni koji vjeruju i vjerovanje svoje sa mnogoboštvom ne miješaju; oni će biti na pravom putu.” (El-En'am: 80)

POGLAVLJE

Jeziffun znači: brzanje u hodu.³

3361. PRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim b. Nasr, njemu Ebu-Usame prenoseći od Ebu-Hajjana, on od Ebu-Zur'a a ovaj da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao:

– Jednog dana Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dobio je komad mesa i rekao:

“Na Sudnjem danu Allah će sakupiti i prijašnje i posljednje (sve ljude) na jednom mjestu, tako da će ih moći dovikati onaj koji zove i pogled ih moći obuhvatiti, i Sunce će im se jako približiti”, ... i on je spomenuo hadis o šefa'atu (u kojem se, pored ostalog, kaže): “Oni će doći Ibrahimu i reći:

– Ti si Allahov vjerovjesnik i Njegov prijatelj na Zemlji, zauzmi se za nas kod svoga Gospodara.

On će se sjetiti svojih laži pa će reći: “Dosta mi je moje brige! Idite Musau.”⁴

Enes slijedi (Ebu-Hurejru prenoseći ovaj hadis) od Vjerovjesnika.⁵

3362. PRIČAO MI JE Ahmed b. Seid Ebu-Abdullah, njemu Vehb b. Džerir od svoga oca, ovaj od Ejjuba, on od Abdullaha b. Seida b. Džubejra, ovaj od svoga oca, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Neka se Allah smiluje Isma'illovoj majci! Da ona nije požurila, Zemzem bi bio tekući izvor.”⁶

بَاب

يَرْقُونَ النَّسْلَانُ فِي الْمَشِيِّ

٣٣٦١. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ نَصْرِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ أَبِي حَيَّانَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَى النَّبِيَّ ﷺ يَوْمًا بِلَحْمٍ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ يَجْمَعُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ فَيَسْمِعُهُمُ الدَّاعِيَ وَيُنْفِذُهُمُ الْبَصَرَ وَتَدْنُو الشَّمْسُ مِنْهُمْ فَذَكَرَ حَدِيثَ الشَّفَاعَةِ فَيَأْتُونَ إِبْرَاهِيمَ فَيَقُولُونَ أَنْتَ نَبِيُّ اللَّهِ وَخَلِيلُهُ مِنَ الْأَرْضِ اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ فَيَقُولُ فَذَكَرَ كَذَبَاتِهِ نَفْسِي نَفْسِي اذْهَبُوا إِلَى مُوسَى تَابَعَهُ أَنَسٌ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٣٣٦٢. حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعِيدٍ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ يَرْحَمُ اللَّهُ أُمَّ إِسْمَاعِيلَ لَوْلَا أَنَّهَا عَجَلَتْ لَكَانَ زَمْزَمُ عَيْنًا مَعِينًا .

³ Glagol *jeziffun* nalazi se u ajetu: “Pa mu narod trkom dođe.” (Es-Saffat: 94)

⁴ Hadis o šefa'atu je ovdje spomenut u skraćenoj verziji, s naglaskom na ono što se odnosi na Ibrahima, alejhis-selam.

⁵ Ovaj hadis Buhari je prenio od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, u poglavlju *Tevhid*, a ovdje je samo ukazao na njega.

⁶ Kad je provreo Zemzem, Hadžera je uzela svoju mješinu i počela je puniti vodom, kako bi je imala za rezervu, a dotle je voda šikljala, pa je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Neka se Allah smiluje Ismailovoj majci...”

3363. Ensari kaže da mu je Ibn-Džurejdž pričao: A Kesir b. Kesir mi je rekao: “Sjedili smo ja i Osman b. Ebu-Sulejman sa Seidom b. Džubejrom, koji je rekao: Ibn-Abbas mi nije tako pričao, nego je rekao:

‘Zaputio se Ibrahim s Isma‘ilom i njegovom majkom – mir Allahov s njima – a ona ga je dojila i imala je mješinu – ovo nije pripisano Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem – zatim je Ibrahim došao s njom i njenim sinom Isma‘ilom.’”¹

3364. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu Abdu-Rezzak, a ovom je saopćio Ma‘mer prenoseći od Ejžuba Sahtijanija i Kesira b. Kesira b. Muttaliba b. Ebu-Vedaa, s tim što jedan od njih dvojice ponekad prenosi opširnije od drugog, a obojica prenose od Seida b. Džubejra, da je Ibn-Abbas rekao:

“Pojas je prvi put od žena upotrijebila Isma‘ilova majka. Ona je upotrijebila pregaču da bi sakrila svoj trag od Sare.”²

Kasnije je Ibrahim došao s njom i njenim sinom Ismailom, dok ga je ona dojila, i ostavio ih pored (temelja) Ka‘be, pod jednim velikim drvetom, iznad Zemzema, na najuzvišenijem mjestu (kasnijeg) mesdžida Ka‘be. Tada u Mekki nije bilo nikoga, niti je u njoj bilo vode. On je njih dvoje ostavio tamo, a pored njih je stavio ranac s datulama i mješinu s vodom. Zatim se Ibrahim okrenuo natrag, a Isma‘ilova majka ga je slijedila govoreći:

– O Ibrahim, gdje ideš a nas ostavljaš u ovoj dolini u kojoj nema ni ljudskog bića, niti išta drugo? – To mu je rekla nekoliko puta, ali se on nije obazirao na nju, te ona reče: – Je li ti Allah ovo naredio?

– Da – odgovori on.

۳۳۶۳. قَالَ الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَمَّا كَثِيرُ بْنُ كَثِيرٍ فَحَدَّثَنِي قَالَ إِبْنِي وَعُثْمَانُ بْنُ أَبِي سُلَيْمَانَ جُلُوسٌ مَعَ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ فَقَالَ مَا هَكَذَا حَدَّثَنِي ابْنُ عَبَّاسٍ وَلَكِنَّهُ قَالَ أَقْبَلَ إِبْرَاهِيمُ بِإِسْمَاعِيلَ وَأُمِّهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ وَهِيَ تُرْضِعُهُ مَعَهَا شَتَّةً لَمْ يَرْفَعَهُ ثُمَّ جَاءَ بِهَا إِبْرَاهِيمُ وَبَابِنَهَا إِسْمَاعِيلَ.

۳۳۶۴. وَحَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ أَيُّوبَ السَّخْتِيَّانِيِّ وَكَثِيرِ بْنِ كَثِيرٍ ابْنِ الْمُطَّلِبِ بْنِ أَبِي وَدَاعَةَ يَزِيدُ أَحَدُهُمَا عَلَى الْآخَرِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ أَوَّلَ مَا اتَّخَذَ النِّسَاءُ الْمِنْطِقَ مِنْ قَبْلِ أُمِّ إِسْمَاعِيلَ اتَّخَذَتْ مِنْطِقًا لَتُعْفِيَ أَثَرَهَا عَلَى سَارَةِ ثُمَّ جَاءَ بِهَا إِبْرَاهِيمُ وَبَابِنَهَا إِسْمَاعِيلَ وَهِيَ تُرْضِعُهُ حَتَّى وَضَعَهُمَا عِنْدَ الْبَيْتِ عِنْدَ دَوْحَةٍ فَوْقَ زَمْزَمَ فِي أَعْلَى الْمَسْجِدِ وَلَيْسَ بِمَكَّةَ يَوْمَئِذٍ أَحَدٌ وَلَيْسَ بِهَا مَاءٌ فَوَضَعَهُمَا هُنَالِكَ وَوَضَعَ عِنْدَهُمَا جِرَابًا فِيهِ تَمْرٌ وَسِقَاءٌ فِيهِ مَاءٌ ثُمَّ قَفَى إِبْرَاهِيمُ مُنْطَلِقًا فَتَبِعَتْهُ أُمُّ إِسْمَاعِيلَ فَقَالَتْ يَا إِبْرَاهِيمُ أَيْنَ تَذْهَبُ وَتَتْرَكُنَا هَذَا الْوَادِي الَّذِي لَيْسَ فِيهِ إِنْسٌ وَلَا شَيْءٌ فَقَالَتْ لَهُ ذَلِكَ مِرَارًا وَجَعَلَ لَا يُلْتَفِتُ

1. Jedan čovjek je rekao Seidu b. Džubejru: “Običavali smo govoriti da je Isma‘ilova žena, kad je došao Ibrahim, alejhis-selam, ponudila mu gostoprimstvo, a kad je on odbio, ona mu je donijela kamen i postavila ga.” Nije tako pričao Ibn-Abbas – reče on, nego je rekao: “Zaputio se Ibrahim...”

2. Sara je Ibrahimu, alejhis-selam, poklonila Hadžeru, a kad mu je ova rodila Isma‘ila, Sara je postala ljubomorna na nju i zaklela se da će joj odsjeći tri uda, vukući kraj pregače po zemlji, kako bi sakrila svoj trag.

– Dakle, On nas neće upropastiti – reče ona, a zatim se vrati.

Ibrahim se udaljavao sve dok nije došao do pijevoja, tako da ga oni ne vide, a onda se licem okrenuo prema Ka'bi i zamolio ovim riječima podigavši ruke i rekavši: “Gospodaru naš, ja sam neke potomke svoje naselio u kotlini u kojoj se ništa ne sije”, do riječi – “da bi zahvalni bili.”³

Isma'ilova majka je dojila Isma'ila i pila tu vodu sve dok se nije potrošilo ono što je bilo u mješini, a zatim je ožednjela, a ožednio joj je i sin, te je ona počela gledati na njega, a on se previja – ili je rekao – prevrće. Potom je ona otrčala ne mogavši gledati kako se on (muči), i vidjela Safu, koja je bila najbliže brdo do nje, te se popela na njega, a zatim se okrenula prema dolini i pogledala ne bi li koga ugledala, ali nikoga nije vidjela. Onda se spustila sa Safe, i pošto je stigla u dolinu, podigla je kraj svoje košulje, a zatim potrčala kao što čovjek u nevolji trči, dok nije prešla dolinu. Potom je došla do Merve, (brežuljak) popela se na nju i pogledala ne bi li koga ugledala, ali nije vidjela nikoga. Učinila je tako sedam puta. Ibn-Abbas kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “To je sa'j (trčanje) ljudi između (Safe i Merve).”

Kada se popela na Mervu, čula je nekakav glas i rekla: “Šuti!”, misleći na sebe, a potom osluhnula i čula isto pa rekla: “Omogućio si mi da te čujem, ako kod tebe ima pomoći, (pomozite).” I odjednom je (ugledala) meleka na mjestu gdje je Zemzem. Čepkao je nogom ili krilom sve dok se nije pojavila voda. Ona je počela zagrađivati, pokazivati rukom ovako i grabiti vode u svoju mješinu, a voda je šikljala poslije njena zahvatanja. Ibn-Abbas kaže da je Vjerovjesnik,

إِلَيْهَا فَقَالَتْ لَهُ اللَّهُ الَّذِي أَمَرَكَ بِهَذَا قَالَ نَعَمْ
قَالَتْ إِذْنُ لَا يُضَيِّعُنَا ثُمَّ رَجَعَتْ فَانْطَلَقَ إِبْرَاهِيمُ
حَتَّى إِذَا كَانَ عِنْدَ الثَّنِيَّةِ حَيْثُ لَا يَرَوْنَهُ اسْتَقْبَلَ
بِوَجْهِهِ الْبَيْتَ ثُمَّ دَعَا بِهَوْلَاءِ الْكَلِمَاتِ وَرَفَعَ يَدَيْهِ
فَقَالَ رَبِّ (إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي
زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ) حَتَّى بَلَغَ (يَشْكُرُونَ)
وَجَعَلْتُ أُمِّ إِسْمَاعِيلَ تُرْضِعُ إِسْمَاعِيلَ وَتَشْرَبُ
مِنْ ذَلِكَ الْمَاءِ حَتَّى إِذَا نَفَدَ مَا فِي السَّقَاءِ عَطِشَتْ
وَعَطِشَ ابْنُهَا وَجَعَلْتُ تَنْظُرُ إِلَيْهِ يَتَلَوَّى أَوْ قَالَ
يَتَلَبَّطُ فَانْطَلَقْتُ كَرَاهِيَّةً أَنْ تَنْظُرَ إِلَيْهِ فَوَجَدْتُ
الصَّفَا أَقْرَبَ جَبَلٍ فِي الْأَرْضِ يَلِيهَا فَقَامْتُ عَلَيْهِ
ثُمَّ اسْتَقْبَلْتُ الْوَادِي تَنْظُرُ هَلْ تَرَى أَحَدًا فَلَمْ تَرَ
أَحَدًا فَهَبَطْتُ مِنَ الصَّفَا حَتَّى إِذَا بَلَغْتَ الْوَادِي
رَفَعْتُ طَرَفَ دِرْعِيهَا ثُمَّ سَعَتُ سَعِيَ الْإِنْسَانِ
الْمُجْهُودِ حَتَّى جَاوَزْتُ الْوَادِي ثُمَّ أَتَيْتُ الْمَرْوَةَ
فَقَامْتُ عَلَيْهَا وَنَظَرْتُ هَلْ تَرَى أَحَدًا فَلَمْ تَرَ
أَحَدًا فَفَعَلْتُ ذَلِكَ سَبْعَ مَرَّاتٍ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ
قَالَ النَّبِيُّ ﷺ فَذَلِكَ سَعْيُ النَّاسِ بَيْنَهُمَا فَلَمَّا
أَشْرَفْتُ عَلَى الْمَرْوَةِ سَمِعْتُ صَوْتًا فَقَالَتْ صَهِ
تُرِيدُ نَفْسَهَا ثُمَّ تَسَمَعْتُ فَسَمِعْتُ أَيضًا فَقَالَتْ
قَدْ أَسَمَعْتُ إِنْ كَانَ عِنْدَكَ غَوَاثُ فَإِذَا هِيَ
بِالْمَلِكِ عِنْدَ مَوْضِعِ زَمْزَمَ فَبَحَثَ بِعَقْبِهِ أَوْ قَالَ

3 Ova Ibrahimova dova nalazi se u ajetu: “Gospodaru naš, ja sam neke potomke svoje naselio u kotlini u kojoj se ništa ne sije, kod Tvoga Svetog hrama, da bi, Gospodaru naš, namaz klanjali, zato učini da srca nekih ljudi čeznu za njima i opskrbi ih raznim plodovima da bi zahvalni bili.” (Ibrahim: 37)

sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Neka se Allah smiluje Isma‘ilovoj majci; da je ostavila Zemzem – ili je rekao – da nije zahvatala vodu – Zemzem bi bio tekući izvor.”¹

Kaže (Ibn-Abbas): “Ona se napila i podojila svoje dijete, te joj melek reče: ‘Ne bojte se propasti! Ovdje će biti Bejtullah (Ka’ba), koju će sagraditi ovaj dječak i njegov otac, a Allah neće upropastiti njezine stanovnike.’”

Kada je bila (Ka’ba) uzdignuta iznad zemlje, poput brežuljka, bujice su nalijetale na nju i krnjile je s desne i s lijeve strane.² I tako je bilo sve dok pokraj njih nije naišla jedna skupina (iz plemena) Džurhum, ili porodica iz Džurhuma, dolazeći iz pravca Kedaa. Odsjeli su u podnožju Mekke, vidjeli pticu kako kruži i rekli:

“Ova ptica sigurno kruži oko vode, a mi poznajemo ovu dolinu. U njoj nema vode.” Potom oni poslaše jednog ili dvojicu izaslanika, a kad oni nadoše vodu, vratili se i saopćili im vijest o vodi. Uputiše se tamo, i kako kaže (prenosilac: zatekoše) Isma‘ilovu majku pored vode.

Rekli su:

- Da li ćeš nam dozvoliti da se kod tebe nastanimo?
- Da – reče ona – ali vi nemate prava na vodu.
- Dobro – rekoše oni.

Ibn-Abbas kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “To je zateklo Isma‘ilovu majku, a ona je voljela druževnost.”

Oni su se (tu) nastanili i poslali po svoje porodice, pa su se i one s njima nastanile. Kad je u (Mekki) bila čeljad nekoliko njihovih porodica i dječak odrastao i naučio od njih arapski (jezik),

بِجَنَاحِهِ حَتَّى ظَهَرَ الْمَاءُ فَجَعَلَتْ تَحْوِضُهُ وَتَقُولُ
بِيَدِهَا هَكَذَا وَجَعَلَتْ تَغْرِفُ مِنَ الْمَاءِ فِي سِقَائِهَا
وَهُوَ يَفُورُ بَعْدَ مَا تَغْرِفُ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ النَّبِيُّ
ﷺ يَرْحَمُ اللَّهُ أُمَّ إِسْمَاعِيلَ لَوْ تَرَكَتْ زَمْزَمَ أَوْ قَالَ
لَوْ لَمْ تَغْرِفْ مِنَ الْمَاءِ لَكَانَتْ زَمْزَمُ عَيْنًا مَعِينًا
قَالَ فَشَرِبْتُ وَأَرْضَعْتُ وَلَدَهَا فَقَالَ لَهَا الْمَلِكُ
لَا تَخَافُوا الضَّيْعَةَ فَإِنَّ هَا هُنَا بَيْتَ اللَّهِ يَبْنِي هَذَا
الْغُلَامُ وَأَبُوهُ وَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَهْلَهُ وَكَانَ النَّبِيُّ
مُرْتَفِعًا مِنَ الْأَرْضِ كَالرَّابِيَةِ تَأْتِيهِ السُّيُولُ فَتَأْخُذُ
عَنْ يَمِينِهِ وَشِمَالِهِ فَكَانَتْ كَذَلِكَ حَتَّى مَرَّتْ بِهِمْ
رُفْقَةٌ مِنْ جُرْهُمٍ أَوْ أَهْلُ بَيْتٍ مِنْ جُرْهُمٍ مُقْبِلِينَ
مِنْ طَرِيقِ كَدَاءٍ فَنَزَلُوا فِي أَسْفَلِ مَكَّةَ فَرَأَوْا طَائِرًا
عَائِفًا فَقَالُوا إِنَّ هَذَا الطَّائِرَ لَيَدُورُ عَلَى مَاءٍ لَعَهْدُنَا
بِهَذَا الْوَادِي وَمَا فِيهِ مَاءٌ فَأَرْسَلُوا جَرِيًّا أَوْ جَرِيَيْنِ
فَإِذَا هُم بِالْمَاءِ فَرَجَعُوا فَأَخْبَرُوهُمْ بِالْمَاءِ فَاقْبَلُوا
قَالَ وَأُمُّ إِسْمَاعِيلَ عِنْدَ الْمَاءِ فَقَالُوا أَتَأْذِنِينَ لَنَا
أَنْ نَنْزِلَ عِنْدَكَ فَقَالَتْ نَعَمْ وَلَكِنْ لَا حَقَّ لَكُمْ
فِي الْمَاءِ قَالُوا نَعَمْ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ
فَأَلْفَى ذَلِكَ أُمَّ إِسْمَاعِيلَ وَهِيَ تُحِبُّ الْإِنْسَ
فَنَزَلُوا وَأَرْسَلُوا إِلَى أَهْلِهِمْ فَنَزَلُوا مَعَهُمْ حَتَّى

¹ Ovaj dio hadisa je Muhammedov, sallallahu alejhi ve sellem, govor, pa Ibn-Hadžer smatra da je ovo dokaz da je cio hadis Resulullahov govor, a ne govor Ibn-Abbasa, radijallahu anhumu, kao što na prvi pogled izgleda.

² Bejheki prenosi u *Delailu* od Abdullaha b. Amra da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Allah je poslao Džibrila Ademu i naredio mu da gradi Ka’bu, pa ju je Adem sagradio a potom mu je naredio da učini tavaf oko nje, te mu je rečeno: ‘Ti si prvi čovjek, a ovo je prva kuća postavljena ljudima.’” Ibn-Ebu-Hatim prenosi hadis Abdullaha b. Amra: “U vrijeme potopa Ka’ba je podignuta, i vjerovjesnici su je posjećivali a nisu znali za njeno mjesto sve dok je Allah nije pokazao Ibrahimu i upoznao ga s njezinim mjestom.”

dopao im se i zadivio ih kao mladić. Pošto je postao zreo, oženili su ga s jednom svojom djevojkom, a majka Isma'ilova je (potom) umrla.³⁹⁰

Nakon što se Isma'il oženio, Ibrahim je došao da izvidi svoju zaostavštinu, ali Isma'ila nije našao. Upitao je njegovu ženu za njega, a ona reče:

– Izašao je da nam traži (nešto za opskrbu).

Potom je on upita o njihovom životu i stanju, a ona reče:

– Mi smo slabo. U mucu smo i nevolji – i ona mu se tako potuži, a on reče:

– Kad ti dođe muž, prenesi mu selam i reci mu da izmijeni kućni prag.

Kada je Isma'il došao, kao da je osjetio, upita:

– Da li vam je iko dolazio?

– Da – reče ona – došao nam je takav i takav starac i pitao nas o tebi, pa sam mu saopćila (gdje si). Pitao me je kakav nam je život, pa sam ga izvijestila da smo u oskudici i nevolji.

– Da li ti je nešto oporučio? – upita on, a ona reče:

– Da, naredio mi je da ti prenesem selam i kažem da promijeniš kućni prag.

– To je moj otac, i on mi je naredio da se rastanem s tobom, idi svojim! – reče on i pusti je, a potom se od njih oženi drugom.

Ibrahim nije dolazio koliko je Allah htio, a potom im je došao, ali ga (opet) nije našao (kod kuće), pa je ušao kod njegove žene i zapitao je o njemu. Ona je rekla:

– Izišao je da nam traži (nešto za opskrbu).

– Kako vi? – reče on i upita je o njihovom životu i stanju.

– Mi smo u dobru i blagostanju – reče ona i zahvali se Allahu.

– Šta imate za hranu? – upita on.

– Mesa – odgovori ona.

إِذَا كَانَ بِهَا أَهْلٌ أَبْيَاتٍ مِنْهُمْ وَشَبَّ الْغُلَامُ وَتَعَلَّمَ
الْعَرَبِيَّةَ مِنْهُمْ وَأَنْفَسَهُمْ وَأَعْجَبَهُمْ حِينَ شَبَّ فَلَمَّا
أَدْرَكَ زَوْجُوهُ امْرَأَةً مِنْهُمْ وَمَاتَتْ أُمُّ إِسْمَاعِيلَ
فَجَاءَ إِبْرَاهِيمُ بَعْدَ مَا تَزَوَّجَ إِسْمَاعِيلُ يُطَالِعُ تَرِكَتَهُ
فَلَمْ يَجِدْ إِسْمَاعِيلَ فَسَأَلَ امْرَأَتَهُ عَنْهُ فَقَالَتْ خَرَجَ
يَتَتَبِعُنِي لَنَا ثُمَّ سَأَلَهَا عَنْ عَيْشِهِمْ وَهَيْئَتِهِمْ فَقَالَتْ
نَحْنُ بِشَرِّ نَحْنٍ فِي ضَيْقٍ وَشِدَّةٍ فَشَكَتْ إِلَيْهِ قَالَ
فَإِذَا جَاءَ زَوْجُكَ فَأَقْرِئْنِي عَلَيْهِ السَّلَامَ وَقُولِي لَهُ
يُغَيِّرُ عَتَبَةَ بَابِهِ فَلَمَّا جَاءَ إِسْمَاعِيلُ كَانَتْ أَنْسَ شَيْئًا
فَقَالَ هَلْ جَاءَكُمْ مِنْ أَحَدٍ قَالَتْ نَعَمْ جَاءَنَا شَيْخٌ
كَذَّابٌ وَكَذَّا فَسَأَلْنَا عَنْكَ فَأَخْبَرْتَهُ وَسَأَلَنِي كَيْفَ
عَيْشُنَا فَأَخْبَرْتُهُ أَنَا فِي جَهْدٍ وَشِدَّةٍ قَالَ فَهَلْ
أَوْصَاكَ بِشَيْءٍ قَالَتْ نَعَمْ أَمَرَنِي أَنْ أَقْرَأَ عَلَيْكَ
السَّلَامَ وَيَقُولُ غَيِّرُ عَتَبَةَ بَابِكَ قَالَ ذَاكَ أَبِي وَقَدْ
أَمَرَنِي أَنْ أَفَارِقَكَ الْحَقِّي بِأَهْلِكَ فَطَلَّقَهَا وَتَزَوَّجَ
مِنْهُمْ أُخْرَى فَلَبِثَ عَنْهُمْ إِبْرَاهِيمُ مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ
آتَاهُمْ بَعْدُ فَلَمْ يَجِدْهُ فَدَخَلَ عَلَى امْرَأَتِهِ فَسَأَلَهَا عَنْهُ
فَقَالَتْ خَرَجَ يَتَتَبِعُنِي لَنَا قَالَ كَيْفَ أَنْتُمْ وَسَأَلَهَا عَنْ
عَيْشِهِمْ وَهَيْئَتِهِمْ فَقَالَتْ نَحْنُ بِخَيْرٍ وَسَعَةٍ وَأَثْنَتْ
عَلَى اللَّهِ فَقَالَ مَا طَعَامُكُمْ قَالَتْ اللَّحْمُ قَالَ فَمَا
شَرَابُكُمْ قَالَتْ الْمَاءُ قَالَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِي اللَّحْمِ
وَالْمَاءِ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ يَوْمَئِذٍ حَبٌّ وَلَوْ

3 Ovdje se ne spominje Ibrahimov dolazak u Mekku radi žrtvovanja sina Isma'ila, ali se u drugim hadisima navodi da je Ibrahim, alejhis-selam, posjećivao Hadžeru svakog mjeseca. Na Buraku bi izjutra poranio u Mekku i do podne se vraćao u Šam.

- A šta imate za piti? – reče on.
- Vode – odgovori ona.
- O, moj Gospodaru, podari im berićet u mesu i vodi – reče on.
- Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Oni tada nisu imali žita, a da su ga imali, zamolio bih im (za berićet) u njemu.”
- Neće se niko izvan Mekke osloniti samo na njih dvoje – reče on – a da mu to bude dovoljno.
- Pa, kad ti dođe muž – reče (Ibrahim) – prenesi mu selam i naredi mu da učvrsti prag svojih vrata.
- Kada je Isma‘il došao upita:
- Da li vam je neko dolazio?
- Da, došao nam je starac lijepa izgleda – reče ona i pohvali ga – pitao me o tebi, pa sam mu saopćila (šta radiš), a zatim me pitao kako živimo, te sam mu saopćila da smo dobro.
- Da li je išta poručio? – upita on, a ona reče:
- Da, on ti šalje selam i naređuje ti da učvrstiš kućni prag.
- To je moj otac – reče on – a ti si taj prag, i naredio mi je da te držim.
- Potom on nije dolazio koliko je Allah htio, a onda je poslije toga došao i zatekao Isma‘ila kako sebi zarezuje strijele pod onim velikim drvetom blizu Zemzema. Kad ga je ugledao, ustao je ispred njega, te njih dvojica postupiše kao što postupaju otac sa sinom i sin sa ocem (zagrliše se, rukovaše se i sin poljubi ocu ruku), a potom on reče:
- O, Isma‘ile, Allah mi je naredio jednu stvar.
- Pa uradi ono što ti je naredio tvoj Gospodar – reče on.
- A ti ćeš mi pomoći? – priupita (Ibrahim).
- Ja ću ti pomoći! – reče on.
- Allah mi je naredio da sagradim Ka‘bu ovdje – reče on i pokaza na brežuljak koji se uzdizao iznad svoje okolice.
- Tada su, kaže (prenosilac), podigli temelje Ka‘be. Isma‘il je donosio kamenje, a Ibrahim je gradio. Kad se građevina uzdigla, on je donio ovaj kamen

كَانَ لَهُمْ دَعَا لَهُمْ فِيهِ قَالَ فَهَمَّا لَا يَخْلُو عَلَيْهِمَا أَحَدٌ
 بِغَيْرِ مَكَّةَ إِلَّا لَمْ يُوَافِقَاهُ قَالَ فَإِذَا جَاءَ زَوْجُكَ
 فَأَقْرَبِي عَلَيْهِ السَّلَامَ وَمُرِيهِ يُثْبِتُ عَتَبَةَ بَابِهِ
 فَلَمَّا جَاءَ إِسْمَاعِيلُ قَالَ هَلْ أَتَاكُمْ مِنْ أَحَدٍ
 قَالَتْ نَعَمْ أَتَانَا شَيْخٌ حَسَنُ الْهَيْئَةِ وَأَثْنَتْ عَلَيْهِ
 فَسَأَلَنِي عَنْكَ فَأَخْبَرْتُهُ فَسَأَلَنِي كَيْفَ عَيْشُنَا
 فَأَخْبَرْتُهُ أَنَا بِخَيْرٍ قَالَ فَأَوْصَاكَ بِشَيْءٍ قَالَتْ
 نَعَمْ هُوَ يَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلَامَ وَيَأْمُرُكَ أَنْ تُثْبِتَ
 عَتَبَةَ بَابِكَ قَالَ ذَاكَ أَبِي وَأَنْتِ الْعَتَبَةُ أَمَرَنِي أَنْ
 أُمْسِكَ ثُمَّ لَبِثَ عَنْهُمْ مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ جَاءَ بَعْدَ
 ذَلِكَ وَإِسْمَاعِيلُ يَبْرِي تَبَلًا لَهُ تَحْتَ دَوْحَةٍ قَرِيبًا
 مِنْ زَمْزَمَ فَلَمَّا رَأَاهُ قَامَ إِلَيْهِ فَصَنَعَا كَمَا يَصْنَعُ الْوَالِدُ
 بِالْوَلَدِ وَالْوَلَدُ بِالْوَالِدِ ثُمَّ قَالَ يَا إِسْمَاعِيلُ إِنَّ اللَّهَ
 أَمَرَنِي بِأَمْرٍ قَالَ فَاصْنَعْ مَا أَمَرَكَ رَبُّكَ قَالَ وَتُعِينَنِي
 قَالَ وَأُعِينُكَ قَالَ فَإِنَّ اللَّهَ أَمَرَنِي أَنْ أَبْنِيَ هَاهُنَا بَيْتًا
 وَأَشَارَ إِلَى أَكْمَةِ مُرْتَفَعَةٍ عَلَى مَا حَوْلَهَا قَالَ فَعِنْدَ
 ذَلِكَ رَفَعَا الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ فَجَعَلَ إِسْمَاعِيلُ
 يَأْتِي بِالْحِجَارَةِ وَإِبْرَاهِيمُ يَبْنِي حَتَّى إِذَا ارْتَفَعَ
 الْبِنَاءُ جَاءَ بِهَذَا الْحَجَرِ فَوَضَعَهُ لَهُ فَقَامَ عَلَيْهِ وَهُوَ
 يَبْنِي وَإِسْمَاعِيلُ يُنَاوِلُهُ الْحِجَارَةَ وَهُمَا يَقُولَانِ (رَبَّنَا
 تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) قَالَ فَجَعَلَا
 يَبْنِيَانِ حَتَّى يَدُورَا حَوْلَ الْبَيْتِ وَهُمَا يَقُولَانِ (رَبَّنَا
 تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ).

i postavio mu ga, pa je (Ibrahim) stao na njega. Tako je on gradio, a Isma'il mu donosio kamenje. Obojica su govorili:

“Gospodaru naš, primi od nas, jer Ti, uistinu, sve čuješ i sve znaš.”¹

I tako su oni gradili, kaže (prenosilac) kružeći oko Ka'be i govoreći:

“Gospodaru naš, primi od nas, jer Ti, uistinu, sve čuješ i sve znaš.”²

3365. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Ebu-Amir Abdul-Melik b. Amr, rekavši da mu je pričao Ibrahim b. Nafi' od Kesira b. Kesira, ovaj od Seida b. Džubejra, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, koji je rekao:

– Kada se desilo između Ibrahima i njegove porodice ono što se desilo, on je krenuo s Isma'ilovom majkom. Imali su mješinu s vodom, pa je Isma'ilova majka pila iz te mješine, a mlijeko je obilno priticalo njezinom djetetu. Kad je stigla u Mekku, ostavio ju je pod jednim velikim drvetom, a potom se Ibrahim vratio svojoj ženi (Sari). Isma'ilova majka ga je slijedila sve dok nisu došli u Keda', a onda ga je pozvala otraga:

– O, Ibrahime, kome nas ostavljaš?

– Allahu – reče on.

– Zadovoljna sam Allahom – reče ona.

Potom se ona vratila, kaže (prenosilac), i počela piti iz one mješine, a mlijeko je obilno priticalo njezinom djetetu, ali kad je vode nestalo, ona je rekla: “Da odem i pogledam, možda ću nekoga primijetiti.” I ona je, kaže (prenosilac), otišla i popela se na Safu, te pogledala. Gledala je hoće li ikoga zapaziti, ali nikog nije primijetila. Pošto se spustila u dolinu,

٣٣٦٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ
عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عَمْرِو قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ
نَافِعٍ عَنْ كَثِيرِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ
ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا كَانَ بَيْنَ إِبْرَاهِيمَ
وَبَيْنَ أَهْلِهِ مَا كَانَ خَرَجَ بِإِسْمَاعِيلَ وَأُمِّ إِسْمَاعِيلَ
وَمَعَهُمْ شَنَّةٌ فِيهَا مَاءٌ فَجَعَلَتْ أُمُّ إِسْمَاعِيلَ تَشْرِبُ
مِنَ الشَّنَّةِ فَيَدِرُّ لَبَنُهَا عَلَى صَبِيَّهَا حَتَّى قَدِمَ مَكَّةَ
فَوَضَعَهَا تَحْتَ دَوْحَةٍ ثُمَّ رَجَعَ إِبْرَاهِيمُ إِلَى أَهْلِهِ
فَاتَّبَعَتْهُ أُمُّ إِسْمَاعِيلَ حَتَّى لَمَّا بَلَغُوا كَدَاءَ نَادَتْهُ
مِنْ وَرَائِهِ يَا إِبْرَاهِيمُ إِلَى مَنْ تَرَكْنَا قَالَ إِلَى اللَّهِ
قَالَتْ رَضِيتُ بِاللَّهِ قَالَ فَرَجَعَتْ فَجَعَلَتْ تَشْرِبُ
مِنَ الشَّنَّةِ وَيَدِرُّ لَبَنُهَا عَلَى صَبِيَّهَا حَتَّى لَمَّا فَنِيَ
الْمَاءُ قَالَتْ لَوْ ذَهَبْتُ فَنَظَرْتُ لَعَلِّي أَحْسُ أَحَدًا
قَالَ فَذَهَبْتُ فَصَعِدَتِ الصَّفا فَنَظَرْتُ وَنَظَرْتُ

1 Ova dova se spominje u ajetu: “I dok su Ibrahim i Isma'il temelje hrama podizali, oni su molili: ‘Gospodaru naš, primi od nas, jer Ti, uistinu, sve čuješ i sve znaš.’” (El-Bekare: 127)

2 Ovo je opširnija verzija prethodnog hadisa, koji govori o dolasku u Mekku i gradnji Ka'be, s tim što je prvi senehadisa pripisan Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, a ovaj nije, ali Ibn-Hadžer, kao što je rečeno, smatra da je i ovaj hadis Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, govor, što potvrđuju njegovi komentari unutar samog hadisa.

potrčala je i došla na Mervu. Učinila je tako nekoliko puta, a potom rekla: “Da odem i vidim šta je on uradio”, misleći na dijete. Otišla je i pogledala, kad Isma'il je u takvom stanju kao kad se zahropti pred smrt. Duša joj ne daje mira, i ona reče: “Da odem i pogledam, možda ću zapaziti nekoga.” Otišla je i popela se na Safu, pa pogledala i gledala dugo, ali nikoga nije primijetila. Tako je upotpunila sedam (pretrčavanja između Safe i Merve), a zatim rekla: “Da odem i vidim šta je on uradio.” I odjednom je čula neki glas, te rekla:

– Pomozi, ako kod tebe ima ikakva dobra!

Džibril se ukaza i, kaže (prenosilac), ovako udari svojom nogom, i zagreba svoju nogu u zemlju, te voda provre, kaže (prenosilac). Isma'ilova majka se začudi i počne kopati. (Ibn-Abbas) kaže da je Ebul-Kasim, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Da ga je ostavila, voda bi bila tekuća.”

Kaže (Ibn-Abbas): “Potom je ona počela piti vodu, a mlijeko je obilno priticalo njezinom djetetu.”

Kaže (dalje Ibn-Abbas): “Kasnije je kroz tu dolinu naišla skupina ljudi iz plemena Džurhum, i iznenada primijetila jednu pticu. Kao da im je to bilo čudno, pa rekoše: ‘Ptica bude samo iznad vode.’ Potom oni poslaše jednog izaslanika i on pogleda, kad ono voda! On dođe njima i obavijesti ih (o tome), te oni dođoše njoj i rekoše: ‘Majko Isma'ilova, hoćeš li nam dozvoliti da budemo s tobom, ili da stanujemo s tobom?’”

I (tako je među njima) odrastao njezin sin i oženio se s jednom njihovom djevojkom.

Kaže (Ibn-Abbas): “Kasnije je Ibrahimu naumpalo (da ih posjeti) te reče svojoj ženi: “Ja ću malo pogledati svoju ostavštinu.”

Kaže (Ibn-Abbas): On je došao i nazvao selam, a potom upitao:

– Gdje je Isma'il?

– Otišao je da lovi – odgovori njegova žena, a on reče:

– Kad dođe, reci mu da promijeni prag svojih vrata.

هَلْ تُحِسُّ أَحَدًا فَلَمْ تُحِسَّ أَحَدًا فَلَمَّا بَلَغَتْ
الْوَادِيَّ سَعَتْ وَأَتَتْ الْمَرْوَةَ فَفَعَلَتْ ذَلِكَ
أَشْوَاطًا ثُمَّ قَالَتْ لَوْ ذَهَبْتُ فَنَظَرْتُ مَا فَعَلَ تَعْنِي
الصَّبِيَّ فَذَهَبَتْ فَنَظَرَتْ فَإِذَا هُوَ عَلَى حَالِهِ كَأَنَّهُ
يَنْشَغُ لِلْمَوْتِ فَلَمْ تُقِرَّهَا نَفْسُهَا فَقَالَتْ لَوْ ذَهَبْتُ
فَنَظَرْتُ لَعَلِّي أَحِسُّ أَحَدًا فَذَهَبَتْ فَصَعِدَتْ
الصَّفَا فَنَظَرَتْ وَنَظَرَتْ فَلَمْ تُحِسَّ أَحَدًا حَتَّى
أَتَمَّتْ سَبْعًا ثُمَّ قَالَتْ لَوْ ذَهَبْتُ فَنَظَرْتُ مَا فَعَلَ
فَإِذَا هِيَ بِصَوْتٍ فَقَالَتْ أَغِثْ إِنْ كَانَ عِنْدَكَ
خَيْرٌ فَإِذَا جِبْرِيلُ قَالَ فَقَالَ بِعَقْبِهِ هَكَذَا وَغَمَزَ
عَقْبَهُ عَلَى الْأَرْضِ قَالَ فَانْبَثَقَ الْمَاءُ فَذَهَشَتْ أُمُّ
إِسْمَاعِيلَ فَجَعَلَتْ تَحْفِرُ قَالَ فَقَالَ أَبُو الْقَاسِمِ ﷺ
لَوْ تَرَكَتُهُ كَانَ الْمَاءُ ظَاهِرًا قَالَ فَجَعَلَتْ تَشْرَبُ
مِنَ الْمَاءِ وَيَدِرُّ لَبَنُهَا عَلَى صَبِيَّهَا قَالَ فَمَرَّ نَاسٌ مِنْ
جُرْهُمَ بِبَطْنِ الْوَادِي فَإِذَا هُمْ بِطَيْرٍ كَأَنَّهُمْ أَنْكَرُوا
ذَلِكَ وَقَالُوا مَا يَكُونُ الطَّيْرُ إِلَّا عَلَى مَاءٍ فَبَعَثُوا
رُسُلَهُمْ فَنَظَرُوا فَإِذَا هُمْ بِالْمَاءِ فَأَتَاهُمْ فَأَخْبَرَهُمْ
فَاتُوا إِلَيْهَا فَقَالُوا يَا أُمَّ إِسْمَاعِيلَ أَتَأْذِنِينَ لَنَا أَنْ
نَكُونَ مَعَكَ أَوْ نَسْكُنَ مَعَكَ قَبْلَ أَنْ يَبْلُغَ ابْنُهَا فَتَكْحَ
فِيهِمْ امْرَأَةٌ قَالَتْ ثُمَّ إِنَّهُ بَدَا لِإِبْرَاهِيمَ فَقَالَ لِأَهْلِهِ
إِنِّي مُطْلَعٌ تَرَكْتِي قَالَ فَجَاءَ فَسَلَّمَ فَقَالَ أَيْنَ
إِسْمَاعِيلُ فَقَالَتْ امْرَأَتُهُ ذَهَبَ يَصِيدُ قَالَ قُولِي لَهُ
إِذَا جَاءَ غَيْرِ عَتَبَةٍ بِأَبِكَ فَلَمَّا جَاءَ أَخْبَرَتْهُ قَالَتْ أَنْتِ

Pošto je on došao, ona mu to saopći, a on reče: “To si ti, idi svojima!”

Kaže (Ibn-Abbas): Potom se opet Ibrahim dosjetio (da ih posjeti), te reče svojoj ženi:

– Ja ću malo pogledati svoju ostavštinu.

I on je, kaže (Ibn-Abbas), došao i upitao:

– Gdje je Isma‘il?

– Otišao je da lovi, reče njegova žena, a potom nastavi: – Zar nećeš malo odsjesti, nešto pojesti i popiti?

– Šta imate za jelo i piće? – upita on, a ona odgovori:

– Hrana nam je meso, piće nam je voda.

– Moj Gospodaru, daj im berićet u njihovoj hrani i piću – reče (Ibrahim).

Kaže (Ibn-Abbas) da je Ebul-Kasim, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “(Ovaj) berićet je od Ibrahimove dove.”

Kaže (dalje Ibn-Abbas): – Zatim se Ibrahim sjetio (da ih opet posjeti), te rekao svojoj ženi: Ja ću pogledati svoju ostavštinu. I on dođe i zateče Isma‘ila iza Zemzema, kako sebi popravlja strijele. Reče mu:

– Isma‘ile, tvoj Gospodar mi je naredio da Mu gradim Hram.

– Poslušaj svoga Gospodara – reče (Isma‘il).

On mi je naredio da mi pomogneš u tome – reče (Ibrahim).

– Dakle, učinit ću to – reče on to ili tako nešto.

Kaže (Ibn-Abbas): “I njih dvojica počеше (raditi). Ibrahim je zidao, a Isma‘il dodavao kamenje, dok su obojica govorili: ‘Gospodaru naš, primi od nas, jer Ti, uistinu, sve čuješ i sve znaš.’”

(Ibn-Abbas) nastavlja: “Kad se građevina uzvisila i starac onemoćao da prenosi kamenje, stao je na kamen Mekami (Ibrahim), pa mu je (Isma‘il) dodavao kamenje, a obojica govorahu: ‘Gospodaru naš, primi od nas, jer Ti, uistinu, sve čuješ i sve znaš.’”¹

ذَٰكَ فَادْهَبِي إِلَى أَهْلِكَ قَالَ ثُمَّ إِنَّهُ بِدَا لِإِبْرَاهِيمَ
فَقَالَ لِأَهْلِهِ إِنِّي مُطَّلِعٌ تَرَكْتِي قَالَ فَجَاءَ فَقَالَ
أَيْنَ إِسْمَاعِيلُ فَقَالَتْ امْرَأَتُهُ ذَهَبَ يَصِيدُ فَقَالَتْ
أَلَا تَنْزِلُ فَتَطْعَمَ وَتَشْرَبَ فَقَالَ وَمَا طَعَامُكُمْ
وَمَا شَرَابُكُمْ قَالَتْ طَعَامُنَا اللَّحْمُ وَشَرَابُنَا
الْمَاءُ قَالَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِي طَعَامِهِمْ وَشَرَابِهِمْ
قَالَ فَقَالَ أَبُو الْقَاسِمِ ﷺ بَرَكَةٌ بِدَعْوَةِ إِبْرَاهِيمَ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمَا وَسَلَّم قَالَ ثُمَّ إِنَّهُ بِدَا لِإِبْرَاهِيمَ
فَقَالَ لِأَهْلِهِ إِنِّي مُطَّلِعٌ تَرَكْتِي فَجَاءَ فَوَافَقَ
إِسْمَاعِيلَ مِنْ وَرَاءِ زَمْزَمَ يُصْلِحُ نَبْلًا لَهُ فَقَالَ يَا
إِسْمَاعِيلُ إِنَّ رَبَّكَ أَمَرَنِي أَنْ أَنْبِيَّ لَهُ بَيْتًا قَالَ أَطْعِ
رَبَّكَ قَالَ إِنَّهُ قَدْ أَمَرَنِي أَنْ تُعِينَنِي عَلَيْهِ قَالَ إِذَنْ
أَفْعَلْ أَوْ كَمَا قَالَ قَالَ فَقَامَا فَجَعَلَ إِبْرَاهِيمُ يَبْنِي
وَإِسْمَاعِيلُ يُنَاوِلُهُ الْحِجَارَةَ وَيَقُولَانِ (رَبَّنَا تَقَبَّلْ
مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) قَالَ حَتَّى ارْتَفَعَ
الْبِنَاءُ وَضَعَفَ الشَّيْخُ عَنْ نَقْلِ الْحِجَارَةِ فَقَامَ
عَلَى حَجَرٍ الْمَقَامِ فَجَعَلَ يُنَاوِلُهُ الْحِجَارَةَ وَيَقُولَانِ
(رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) .

¹ Ovo je treći sened Ibn-Abbasovog hadisa o odlasku Ibrahima, alejhis-selam, s Hadžerom i sinom Isma‘ilom, alejhis-selam, u Mekku i o gradnji Ka‘be. Sam tekst hadisa je nešto kraći od onog prethodnog, ali su u njemu neke pojedinosti detaljnije objašnjene.

3366. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Abdul-Vahid, ovom A'meš, a njemu Ibrahim Tejmi od svoga oca, koji je izjavio da je čuo Ebu-Zerra, radijallahu anhu, kako pita:

– Allahov Poslaniče, koji je mesdžid prvi postavljen na Zemlji?

– El-Mesdžidul-Haram (u Mekki) – odgovori on.

– A koji je poslije njega? – kaže da je Ebu-Zerr upitao.

– El-Mesdžidul-Aksa (u Jerusalemu) – reče on.

– Koliko je proteklo (vremena) između (gradnje) ova dva hrama – upitao sam.

– Četrdeset godina – reče on – a poslije (njih dva), gdje god te zadesi namaz, nakon (što nastupi namasko vrijeme), klanjaj ga, jer je vrijednost u tome (da obaviš namaz u njegovom pravom vremenu).¹

3367. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme prenoseći od Malika, on od Amra b. Ebu-Amra, oslobođenog Muttalibovog roba, a ovaj od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da se Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, ukazao Uhud, pa je rekao:

“Ovo je brdo koje nas voli i koje mi volimo! Moj Gospodaru, Ibrahim je Mekku učinio svetom, a ja (proglašavam) svetim ono što je između dva kamenjara (Medine).”

Ovaj hadis prenosi i Abdullah b. Zejd od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.²

٣٣٦٦. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ التَّيْمِيُّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ مَسْجِدٍ وُضِعَ فِي الْأَرْضِ أَوَّلَ قَالَ الْمَسْجِدُ الْحَرَامُ قَالَ قُلْتُ ثُمَّ أَيُّ قَالَ الْمَسْجِدُ الْأَقْصَى قُلْتُ كَمْ كَانَ بَيْنَهُمَا قَالَ أَرْبَعُونَ سَنَةً ثُمَّ أَيْنَمَا أَذْرَكَكَ الصَّلَاةُ بَعْدَ فَصْلَةٍ فَإِنَّ الْفَضْلَ فِيهِ .

٣٣٦٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو مَوْلَى الْمُطَّلِبِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ طَلَعَ لَهُ أُحُدٌ فَقَالَ هَذَا جَبَلٌ يُحِبُّنَا وَنُحِبُّهُ اللَّهُمَّ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ حَرَّمَ مَكَّةَ وَإِنِّي أَحَرِّمُ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا وَرَوَاهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

¹ Ibrahim, alejhis-selam, u Mekki je sagradio Ka'bu, a Sulejman, alejhis-selam, u Jerusalemu El-Mesdžidul-Aksa. Između ova dva poslanika bilo je oko hiljadu godina, a ne četrdeset, pa se gornji hadis ne odnosi na njih dvojicu, jer oni nisu prvi koji su podigli ove hramove. Naime, poznato je da je Ka'bu prvi put sagradio Adem, alejhis-selam, a Ibrahim, alejhis-selam, podigao ju je na njenim temeljima. Tako je i Sulejman, alejhis-selam, podigao Hram u Jerusalemu na temeljima hrama kojeg je prvi podigao Adem, alejhis-selam, ili neko od njegovih sinova ili bliskih potomaka. Prema tome, gornji hadis se odnosi na prvo podizanje tih hramova.

² Buhari je ovaj hadis od Abdullaha b. Zejda naveo u poglavlju *O kupoprodajama* (hadisi br. 2129 i 2130), ali bez prvog dijela u kojem se govori o brdu Uhud. Ovaj dio hadisa on je naveo na drugim mjestima, a jedno od njih je poglavlje *O zekatu*. (Knjiga I, hadis br. 1481)

3368. PRIČAONAMJE Abdullah b. Jusuf, a njemu saopćio Malik prenoseći od Ibn-Šihaba, on od Salima b. Abdullaha, da je Ibn-Ebu-Bekr saopćio Abdullahu b. Omeru prenoseći od Aiše, radijallahu anha, supruge Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, da joj je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Zar ne znaš da je tvoj narod (Kurejšije) – kad su popravljali Ka'bu – umanjio je u odnosu na Ibrahimove temelje?

– Allahov Poslaniče – rekla sam – zašto je ne vratiš na Ibrahimove temelje?

– Da nije vremenske bliskosti tvoga naroda (Kurejšija) i nevjerovanja, (ja bih to uradio) – odgovorio je on.

Abdullah b. Omer je rekao: “Aiša je ovo zaista čula od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i ja ne mislim da bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izostavio doticanje dvaju uglova koji su do Hidžra, nego samo zato što Ka'ba nije u potpunosti (izgrađena) na Ibrahimovim temeljima.”

Isma'il kaže: “Abdullah je sin Muhammeda, sina Ebu-Bekrova.”³

3369. PRIČAONAMJE Abdullah b. Jusuf, a njemu saopćio Malik b. Enes prenoseći od Abdullaha b. Ebu-Bekra b. Muhammeda b. Amra b. Hazma, on od svoga oca, a ovaj od Amra b. Sulejma Zurekija, kome je saopćio Ebu-Humejd Sa'idi, radijallahu anhu, da su (ashabi) upitali:

– Allahov Poslaniče, kako ćemo donositi salavat ne tebe?

– Recite: – reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – Bože, ukaži svoju milost Muhammedu,

٣٣٦٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ ابْنَ أَبِي بَكْرٍ أَخْبَرَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ أَلَمْ تَرَى أَنَّ قَوْمَكَ لَمَّا بَنَوْا الْكَعْبَةَ اقْتَصَرُوا عَنْ قَوَاعِدِ إِبْرَاهِيمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا تَرُدُّهَا عَلَى قَوَاعِدِ إِبْرَاهِيمَ فَقَالَ لَوْلَا حَدَّثَانُ قَوْمَكَ بِالْكَفْرِ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ لَئِنْ كَانَتْ عَائِشَةُ سَمِعَتْ هَذَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مَا أَرَى أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ تَرَكَ اسْتِلَامَ الرُّكْنَيْنِ اللَّذَيْنِ يَلِيَانِ الْحِجْرَ إِلَّا أَنَّ الْبَيْتَ لَمْ يَتِمَّ عَلَى قَوَاعِدِ إِبْرَاهِيمَ وَقَالَ إِسْمَاعِيلُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ أَبِي بَكْرٍ .

٣٣٦٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكُ ابْنُ أَنَسٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عَمْرٍو بْنِ حَزْمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَمْرٍو ابْنِ سُلَيْمٍ الزُّرْقِيِّ أَخْبَرَنِي أَبُو حُمَيْدٍ السَّاعِدِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُمْ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ نُصَلِّي عَلَيْكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قُولُوا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ

3 Historičari kažu da je popravka Ka'be izvršena u 35. godini Muhammedova, sallallahu alejhi ve sellem, života, dakle pet godina prije početka poslanstva.

U senedu hadisa je rečeno da je ovaj hadis od Aiše, radijallahu anha, prenio Abdullah b. Ebu-Bekr, ali je Buhari na kraju hadisa naveo predaju Ismaila b. Ebi-Uvejsa, i iz nje se vidi da je spomenuti Abdullah sin Muhammeda, Ebu-Bekrova sina, što znači da je on Ebu-Bekrov unuk, a ne sin.

njegovim ženama i njegovom potomstvu, kao što si podijelio svoj blagoslov porodici Ibrahimovoj. Zaista si ti hvaljen i slavljen.

3370. PRIČALI SU NAM Kajs b. Hafs i Musa b. Isma'il, njima Abdul-Vahid b. Zijad, a njemu Ebu-Kurre Muslim b. Salim Hemedani, rekavši da mu je kazao Abdullah b. Isa kako je čuo da je Abdur-Rahman b. Ebi-Lejla rekao: – Sreo me je Ka'b b. Udžre i upitao:

“Hoćeš li da ti poklonim dar kojeg sam čuo od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem?”

“Naravno, pokloni mi ga” – rekoh ja, a on zatim reče: “Pitali samo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Allahov Poslaniče, kako se donosi salavat na tebe i tvoju porodicu? A Allah nas je naučio kako ćemo te pozdravljati.’ On je rekao: ‘Recite: Bože, ukaži svoju milost Muhammedu i porodici Muhammedovoj, kao što si je ukazao Ibrahimu i porodici Ibrahimovoj. Zaista si Ti hvaljen i slavljen! Bože, udijeli svoj blagoslov Muhammedu i porodici Muhammedovoj, kao što si udijelio svoj blagoslov Ibrahimu i porodici Ibrahimovoj. Zaista si Ti hvaljen i slavljen.’”¹

3371. PRIČAO NAM JE Usman b. Ebu-Šejbe, njemu Džerir prenoseći od Mensura, on od Minhala, ovaj od Seida b. Džubejra, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, običavao je tražiti zaštitu za Hasana i Husejna govoreći: Vaš otac (Ibrahim, alejhis-selam) ovim (riječima) tražio je zaštitu za Isma'ila i Ishaka: ‘Tražim zaštitu s potpunim Allahovim riječima od svakog šejtana i otrovnice i od svakog oka urokljivoga.’”

إِبْرَاهِيمَ وَبَارَكَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مُجِيدٌ .

٣٣٧٠. حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ حَفْصٍ وَمُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَا حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ حَدَّثَنَا أَبُو فَرْوَةَ مُسْلِمُ بْنُ سَالِمٍ الْهَمْدَانِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عِيسَى سَمِعَ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبِي لَيْلَى قَالَ لَقِينِي كَعْبُ بْنُ عُجْرَةَ فَقَالَ أَلَا أُهْدِي لَكَ هَدِيَّةَ سَمِعْتُهَا مِنَ النَّبِيِّ ﷺ فَقُلْتُ بَلَى فَأَهْدِيهَا لِي فَقَالَ سَأَلْنَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ الصَّلَاةُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ عَلَّمَنَا كَيْفَ نُسَلِّمُ عَلَيْكُمْ قَالَ قُولُوا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مُجِيدٌ اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مُجِيدٌ .

٣٣٧١. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنِ الْمُنْهَالِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُعَوِّذُ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ وَيَقُولُ إِنَّ أَبَاكَمَا كَانَ يُعَوِّذُ بِهَا إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ لَامَةٍ .

¹ Traženje blagoslova Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, onakvog kakav je dobio Ibrahim, alejhis-selam, ne znači upoređivanje vrijednog i vrednijeg, već je to upoređivanje nepoznatog s poznatim na osnovu kur'anskog ajeta: “Allahova milost i blagoslovi Njegovi su na vama, obitelji vjerovjesničkoj.” (Hud: 73) “Allah nas je naučio kako ćemo te pozdravljati” – odnosi se na pozdrav koji se uči na tešehudu: “Esselamu alejke ejjuhennebijju ve rahmetullahi ve berekatuhu.”

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:
“I OBAVIJESTI IH O GOSTIMA
IBRAHIMOVIM KADA SU MU DOŠLI”²

La tevdžel: ne boj se! A kada Ibrahim reče: “Gospodaru moj, pokaži mi kako umrle oživljavaš”, do riječi: “Ali bih da mi se srce smiri.”³

3372. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, njemu Ibn-Vehb rekavši da mu je saopćio Junus od Ibn-Šihaba, on od Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana i Seida b. Musejjeba, a njih dvojica od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Mi smo preči (da sumnjamo u način proživljenja) od Ibrahima kad je rekao: ‘Gospodaru moj, pokaži mi kako umrle oživljavaš!’ On reče: ‘Zar ne vjeruješ?’ ‘Vjerujem’ – odgovori on – ‘ali bih da mi se srce smiri.’”

– Neka se Allah smiluje Lutu, on se oslanjao na jak oslonac!

– Da sam ostao u zatvoru onoliko koliko je ostao Jusuf, odazvao bih se onom koji poziva (na izlazak iz zatvora).⁴

بَابُ قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ

(وَنَبِّئُهُمْ عَنْ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ)

(لَا تَوْجَلْ) لَا تَخَفْ (وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتَى) .

٣٣٧٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ ابْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَسَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ نَحْنُ أَحَقُّ بِالشَّكِّ مِنْ إِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ (رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتَى قَالَ أَوْ لَمْ تُؤْمِنْ قَالَ بَلَى وَلَكِنْ لِيَطْمَئِنَّ قُلُوبِي) وَيَرْحَمُ اللَّهُ لَوْ طَأَّ لَقَدْ كَانَ يَأْوِي إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ وَلَوْ لَبِثْتُ فِي السَّجْنِ طُولَ مَا لَبِثَ يُوسُفُ لَأَجَبْتُ الدَّاعِيَ .

² El-Hidžr: 51.

³ Ove riječi se nalaze u ajetu: “A kada Ibrahim reče: ‘Gospodaru moj, pokaži mi kako umrle oživljavaš!’ On reče: ‘Zar ne vjeruješ?’ ‘Vjerujem’ – odgovori on – ‘ali bih da mi se srce smiri.’” ‘Uzmi četiri ptice’ – reče on – ‘i isijeci ih, pa pojedine komade njihove stavi na razne brežuljke, zatim ih pozovi, brzo će ti doći. Znaj da je Allah Silan i Mudar.’” (El-Bekare: 260)

⁴ U objašnjenju tvrdnje: Mi smo da sumnjamo od Ibrahima, Šafi‘ kaže: “Sumnja je nemoguća u odnosu na Ibrahima, alejhis-selam, a kad bi poslanici mogli sumnjati, onda bih ja bio preči da sumnjam od Ibrahima, alejhis-selam, a znate da Ibrahim nije sumnjao. Kad ja ne sumnjam, a nije mi pokazana moć oživljavanja, onda je Ibrahim preči da ne sumnja.” On je ovo rekao iz skromnosti. Govoreći o Jusufu, alejhis-selam, Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, želi naglasiti njegovu strpljivost.

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
 “I SPOMENI U KNJIZI ISMA‘ILA! ON JE
 ISPUNJAVAO DATO OBEĆANJE”¹

3373. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Hatim prenoseći od Jezida b. Ebu-Ubejda, a on od Seleme b. Akve‘a, radijallahu anhu, koji je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prošao je pored jedne grupe iz (plemena) Eslem. Oni su se natjecali u gađanju strijelama. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče im:

– Gađajte, potomci Isma‘ilovi, vaš otac je bio strijelac, a i ja ću biti na strani jedne vaše grupe.

Jedna grupa, kaže (Seleme), ustegla se od strijeljanja, pa Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: – Šta vam je, zašto ne gađate?

– Allahov Poslaniče – rekoše oni – zar da gađamo, a ti s njima.

– Gađajte – reče on – ja sam sa svima vama.²

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَادْكُرْ فِي الْكِتَابِ
 إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ)

٣٣٧٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ عَنْ
 يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ
 عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى نَفَرٍ مِنْ أَسْلَمَ يَنْتَضِلُونَ
 فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ارْمُوا بَنِي إِسْمَاعِيلَ فَإِنَّ أَبَاكُمْ
 كَانَ رَامِيًا ارْمُوا وَأَنَا مَعَ بَنِي فَلَانٍ قَالَ فَأَمْسَكَ
 أَحَدُ الْفَرِيقَيْنِ بِأَيْدِيهِمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا لَكُمْ
 لَا تَرْمُونَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ نَرْمِي وَأَنْتَ مَعَهُمْ
 قَالَ ارْمُوا وَأَنَا مَعَكُمْ كُلُّكُمْ .

¹ Ovaj ajet u cijelosti glasi: “I spomeni u Knjizi Isma‘ila; on je ispunjavao dato obećanje i bio poslanik, vjerovjesnik.” (Merjem, 54)

² Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, ove ljude je nazvao potomcima Isma‘ilovim želeći naglasiti da su mnogi Arapi porijeklom od Ismaila, alejhis-selam.

KAZIVANJE O ISHAKU, SINU IBRAHIMOVOM, ALEJHIMAS-SELAM

O njemu prenosi Ibn-Omer i Ebu-Hurejre od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.³

POGLAVLJE

“Vi niste bili prisutni kada je Ja’kubu smrtni čas došao kada je sinove svoje upitao...”⁴

3374. PRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim da je čuo Mu‘temira, koji je prenio od Ubejdullaha, on od Seida b. Ebu-Seida Makburija, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upita:

- Ko je najplemenitiji čovjek?
- Najplemenitiji čovjek je onaj koji je najbogobožasniji – reče on.
- Allahov Vjerovjesniče – rekoše oni – ne pitamo te o tome.
- Pa, najplemenitiji čovjek je Jusuf, Allahov vjerovjesnik, sin Allahovog vjerovjesnika (Ja’kuba), unuk Allahovog vjerovjesnika (Ishaka), praunuk Allahovog prijatelja (Ibrahima) – reče on, ali oni (opet) rekoše:
- Ne pitamo te o tome.
- Onda me pitate o rodovima Arapa – reče on.
- Da – rekoše oni, a on reče:

بَابُ قِصَّةِ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ

فِيهِ ابْنُ عُمَرَ وَأَبُو هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

بَابُ

(أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ)

٣٣٧٤. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ سَمِعَ الْمُعْتَمِرَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قِيلَ لِلنَّبِيِّ ﷺ مَنْ أَكْرَمُ النَّاسِ قَالَ أَكْرَمُهُمْ أَتَقَاهُمْ قَالُوا يَا نَبِيَّ اللَّهِ لَيْسَ عَنْ هَذَا نَسْأَلُكَ قَالَ فَأَكْرَمُ النَّاسِ يُوسُفُ نَبِيُّ اللَّهِ ابْنُ نَبِيِّ اللَّهِ ابْنُ نَبِيِّ اللَّهِ ابْنُ خَلِيلِ اللَّهِ قَالُوا لَيْسَ عَنْ هَذَا نَسْأَلُكَ قَالَ فَعَنْ مَعَادِنِ الْعَرَبِ تَسْأَلُونِي قَالُوا نَعَمْ قَالَ فَخِيَارُكُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُكُمْ فِي الْإِسْلَامِ إِذَا فَقَّهُوا .

³ Ibn-Ishak kaže da su Hadžera i Sara rodile u isto vrijeme Isma‘ila, alejhis-selam, i Ishaka, alejhis-selam, i da su njih dvojica uporedo rasli.

Buhari u ovom poglavlju nije naveo nijednog hadisa, ali je ukazao na hadise koje Ibn-Omer i Ebu-Hurejre prenose od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Ibn-Hadžer pretpostavlja da se to odnosi na hadis Ebu-Hurejre, koji je naveden u sljedećem poglavlju (gdje se kaže da je Jusuf, alejhis-selam, unuk Isahka, alejhis-selama) i hadis Ibn-Omera, naveden u poglavlju o Jusufu, alejhis-selam, gdje se također kaže da je Jusuf, alejhis-selam, sin Ja’kuba, alejhis-selam, unuk Ishaka, alejhis-selam, a praunuk Ibrahima, alejhis-selam.

⁴ Navedeni ajet u cijelosti glasi: “Vi niste bili prisutni kada je Ja’kubu smrtni čas došao i kad je sinove svoje upitao: ‘Kome ćete, poslije mene, ibadet činiti?’ ‘Činit ćemo ibadet’ – odgovorili su – ‘tvome, Bogu tvojih predaka Ibrahima i Isma‘ila i Ishaka, Bogu jednome! I mi se Njemu pokoravamo.’” (El-Bekare: 133)

– Oni od vas koji su bili najbolji (dok su bili) u neznaboštvu, najbolji su i u islamu, ako postanu učenici.”¹

POGLAVLJE

باب

“I Luta, kada reče narodu svome: ‘Zašto činite razvrat naočigled jedni drugih? Zar zbilja sa strašću općite s muškarcima, umjesto sa ženama? Vi ste, uistinu, bezumnici.’ A odgovor naroda njegova je glasio: ‘Istjerajte Lutovu porodicu iz grada vašeg, oni su ljudi čistunci!’ I Mi smo spasili njega i porodicu njegovu, sve osim žene njegove, Mi smo odredili da ona ostane s onima koji će kaznu iskusiti, i pustili smo na njih kišu, a strašne li kiše za one koji su bili opomenuti!”²

(وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ أَتَنْكُمُ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوا آلَ لُوطٍ مِنْ قَرْيَتِكُمْ إِنَّهُمْ أَنْفُسٌ يَتَطَهَّرُونَ فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَاهَا مِنَ الْغَابِرِينَ وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ)

3375. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu saopćio Šu‘ajb, a ovom Ebu-Zenad od A‘redža, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Neka Allah oprostí Lutu, on se zaista oslanjao na Nekog snažnog.”³

۳۳۷۵. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ يَغْفِرُ اللَّهُ لِلُّوطِ إِنْ كَانَ لِيَأْوِي إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ .

1 Ovaj hadis se slaže s ajetom navedenim u uvodu poglavlja, jer se i u hadisu i u ajetu govori o porijeklu Jusufa, alejhis-selam, jednog od Jakubovih sinova, koje je Jakub, alejhis-selam, pred smrt upozoravao da budu ustrajni u islamu.

2 En-Neml: 54-58.

3 Ovdje se misli na ajet: “Ah, da ja samo imam moć – reče on – da se mogu osloniti na nekog snažnog!” (Hud: 80) Naime, Lut, alejhis-selam, nije imao rodaka među ljudima kojima je bio poslan, jer je on s Ibrahimom, alejhis-selam, doselio iz Mezopotamije, a potom ga je Allah učinio poslanikom stanovnicima Sodome u Samu, da ih pozove u islam da ih odvrte od homoseksualizma. Međutim, oni mu se nisu odazvali pa je Allah poslao Džibrila, Mikaila i Israfila da ih unište. Ovi meleki su došli Lutu, alejhis-selam, u liku gostiju, i kad s on pobojavao za njih od svog naroda i poželio da ima rodake koji bi mu pomogli, meleki su mu otkrili cilj svog dolaska, nakon čega je melek Džibril uništio njihova naselja, a Allah je spasio Lutu, alejhis-selam, i njegovu porodicu, osim Lutove žene.

“I KAD IZASLANICI DOĐOŠE LUTU, ON REČE: ‘VI STE DOISTA LJUDI NEZNANI.’”⁴

Biruknihi znači: s onima što su s njim, jer su oni njegova snaga. *Terkenu* znači: skloniti se.⁵ *Feenkerehum*, *nekirehum* i *istenkerehum*⁶ imaju isto značenje (on osjeti da nisu gosti). *Juhreune*: trčeći⁷ *dabirun*: kraj,⁸ *sajhatun*: propast,⁹ *lil-mutevessimin*: za one koji promatraju, *le bisebilin*: na putu.¹⁰

3376. PRIČAO NAM JE Mahmud, njemu Ebu-Ahmed, a ovom Sufjan prenoseći od Ebu-Ishaka, on od Esveda, a ovaj da je Abdullah, radijallahu anhu, rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, učio je: ‘Pa ima li ikoga ko bi pouku primio?’”¹¹

بَاب (فَلَمَّا جَاءَ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ)

(بِرُكْنِهِ) بِمَنْ مَعَهُ لِأَنَّهُمْ قُوَّتُهُ (تَرَكَنَا) تَمِيلُوا فَأَنْكَرَهُمْ وَ (نَكَرَهُمْ) وَاسْتَنْكَرَهُمْ وَاحِدٌ (يُهْرَعُونَ) يُسْرِعُونَ دَابِرٌ آخِرٌ صَيْحَةٌ هَلَكَةٌ (لِلْمُتَوَسِّمِينَ) لِلنَّاطِرِينَ (لِبَسِيلٍ) لِبَطْرِيْقٍ .

٣٣٧٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْأَسْوَدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَرَأَ النَّبِيُّ ﷺ (فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ) .

- 4 El-Hidžr: 61-62. Ovo poglavlje je, ustvari, nastavak prethodnog poglavlja, i u njemu Buhari objašnjava neke riječi iz ajeta koji se odnose na Lutu, alejhis-selam.
- 5 Riječi *biruknihi* nalaze se u ajetu: “A on, uzdajući se u moć svoju, okrenu glavu i reče: “Čarobnjak je ili lud” (Ez-Zarijat: 39), a *terkenu* se nalazi u ajetu: “I ne držite stranu onih koji nepravedno postupaju, pa da vas vatra prži; vi nemate drugih zaštitnika, osim Allaha, inače, nema vam pomoći.” (Hud: 133) Ova dva ajeta ne govore o Lutu, alejhis-selam, pa Ibni-Hadžer pretpostavlja da je riječi *biruknihi* i *terkenu* Buhari ovdje naveo da bi objasnio riječ *rukn* iz ajeta: “... ili da se mogu osloniti na nekog snažnog.”
- 6 Ove tri riječi imaju isti korijen, isto značenje. Buhari ih je sve tri naveo da bi objasnio riječi *nekirehum*, koje se nalaze u ajetu: “A kad vidje da ga se ruke njihove ne dotiču, on osjeti da nisu gosti, i obuze ga neka zebnja od njih. “Ti se ne boj” – rekoše oni – “mi smo Lutovom narodu poslani.” (Hud: 70)
- 7 Glagol *juhreune* spomenut je u ajetu: “I narod njegov pohrli njemu, a prije su radili sramna djela. ‘O, narode moj’ – reče on – ‘eto mojih kćeri, one su vam čistije! Bojte se Allaha i pred gostima mojim me ne sramotite! Zar među vama nema razumna čovjeka.’” (Hud: 78)
- 8 Riječ *dabirun* nalazi se u ajetu: “I Mi smo mu objavili ono što će se zbiti: da će oni, svi do posljednjeg, u svitanje uništeni biti.” (El-Hidžr: 66)
- 9 Riječju *sajhatun* Buhari aludira na ajet: “Samo bi se čuo jedan užasan krik, i oni bi odjednom svi pomrli.” (Ja-Sin: 29)
- 10 *Lil-mutevessimin* i *lebisebilin* nalaze se u ajetima: “To su, zaista, pouke za one koji posmatraju, on je pored puta i sada postoji.” (El-Hidžr: 75-76) Ova dva ajeta nalaze se iza ajeta koji govore o kažnjavanju Lutovog naroda, pa je stoga na njih ukazano u ovom poglavlju.
- 11 Ajet: “A Mi smo Kur’an učinili dostupnim za pouku, pa ima li ikoga ko bi pouku primio?” (El-Kamer: 40), ponavlja se u suri El-Kamer nekoliko puta, i to nakon kazivanja o nekoliko Allahovih poslanika, pa je i Buhari ovu izjavu Abdullaha, radijallahu anhu, navodio u poglavljima koja govore o tim poslanicima, tj. u poglavljima o Nuhu, alejhis-selam, Huđu, alejhis-selam, i Lutu, alejhis-selam.

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
“A SEMUDU (POSLASMO) NJEGOVOG
BRATA SALIHA”¹

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَالْيَ تُمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا)

“Stanovnici Hidžra su lažnim smatrali...”²

(Hidžr) je mjesto (narod) Semud, ali sintagma *harsun hidžrun*³ znači: zabranjeni (zemaljski) plodovi. Sve što je zabranjeno to je hidžr. Od tog značenja *hidžrun* je *mahdžurun*:⁴ potpuno zabranjen. *Hidžr* isto tako znači: sve što sagradiš. I ono što označiš na zemlji zove se hidžr. Otuda se *hatim* (luk) Ka'be zove *hidžr*, kao da je izveden iz (oblika) *mahtum* (slomljen), kao što *katil* (literarno ubica) znači: *maktul* (ubijen). Za ženski rod imenice konj kaže se *hidžr*, a i za pamet se također kaže *hidžr*⁵, a kaže se i *hidža* (pamet). Ali, Hadžerul-Jemame znači: mjesto (koje se nalazi između Hidžaza i Jemena).

(كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ) الْحِجْرُ مَوْضِعٌ تُمُودَ وَأَمَّا (حَرْتُ حِجْرًا) حَرَامٌ وَكُلُّ مَمْنُوعٍ فَهُوَ حِجْرٌ مَحْجُورٌ وَالْحِجْرُ كُلُّ بِنَاءٍ بَنِيَتْهُ وَمَا حَجَرَتْ عَلَيْهِ مِنَ الْأَرْضِ فَهُوَ حِجْرٌ وَمِنْهُ سُمِّيَ حَاطِطُ الْبَيْتِ حِجْرًا كَأَنَّهُ مُشْتَقٌّ مِنْ مَحْطُومٍ مِثْلُ قَتِيلٍ مِنْ مَقْتُولٍ وَيُقَالُ لِلْأُنْثَى مِنَ الْخَيْلِ الْحِجْرُ وَيُقَالُ لِلْعَقْلِ حِجْرٌ وَحِجْيٌ وَأَمَّا حِجْرُ الْيَمَامَةِ فَهُوَ مَنَزَلٌ.

3377. PRIČAO NAM JE Humejdi, njemu Sufjan, a ovom Hišam b. Urve od svoga oca, a on od Abdullaha b. Zem'e, koji je rekao: – Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kad je spomenuo onog što je zaklao deve i rekao: “Odazvao se da je zakolje jedan čovjek koji je imao moć i čvrstinu, kao Ebu-Zem'a.”⁶

٣٣٧٧. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَمْعَةَ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَذَكَرَ الَّذِي عَقَرَ النَّاقَةَ قَالَ انْتَدَبَ لَهَا رَجُلٌ ذُو عِزٍّ وَمَنْعَةٍ فِي قَوْمِهِ كَأَبِي زَمْعَةَ.

1 Prijevod ajeta u cijelosti glasi: “A Semudu (poslasmo) njegovog brata Saliha. ‘O, narode moj’, govorio je on, ‘Allahu se klanjajte, vi drugog Boga osim Njega nemate! Evo vam znaka od Gospodara vašeg: ova Allahova kamila za vas je znak. Pustite je neka pase po Allahovoj zemlji i ne zlostavljajte je pa da vas patnja nesnosna stigne.’” (El-A'raf: 73)

Salih, alejhis-selam, poslan je narodu Semud, koji je živio u Hidžru, između Hidžara i Šama. Kuće su klesali u kamenu, ali ih to nije spasilo Allahove kazne. Jedino je bio spašen Salih, alejhis-selam, i nekolicina vjernika koji su ga slijedili. Oni su, prema riječima Suddija, otišli u Mekku i tu umrli i pokopani zapadno od Ka'be, između Darun-nedveta i Hidžra.

2 Ovaj ajet glasi: “Stanovnici Hidžra su poslanike lažnim smatrali.” (El-Hidžr: 80)

3 Buhari je donoseći nekoliko pojmova, objasnio riječ hidžr. *Harsun hidžrun* nalazi se u ajetu: “Oni govore: ‘Ova i ova stoka i ti i ti zemaljski plodovi su zabranjeni, smiju ih jesti samo oni kojima mi dozvolimo – tvrde oni – a ove i one kamile je zabranjeno jahati.’” Ima stoke prilikom čijeg klanja se ne spominje Allahove ime. Izmišljaju o Njemu laži, a On će sigurno, zbog onog što izmišljaju, kazniti. (El-Enam: 138)

4 Sintagma *hidžren mahdžuren* spominje se u ajetu: “Onoga dana kad ugledaju meleke, grješnici se neće radovati, a (meleki) će govoriti: ‘(Svaka radost i Džennet su vama) potpuno zabranjeni.’” (El-Furkan: 22)

5 Riječ *hidžrun*, u značenju: pamet, spomenuta je u ajetu: “Zar to pametnom zakletva nije?” (El-Fedžr: 5)

6 Pošto je Salih, alejhis-selam, pozvao svoj narod vjerovanju u Allaha, oni su od njega zatražili devu posebnog

3378. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Miskin Ebul-Hasan, njemu Jahja b. Hassan b. Hajjan Ebu-Zekerijja, a ovom Sulejman od Abdullaha b. Dinara, a on od Ibn-Omera radijallahu anhu, da im je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pošto je prilikom pohoda na Tebuk, odsjeo u Hidžru, naredio da ne piju iz njihovog bunara i ne crpe vodu iz njega, ali oni rekoše: “Mi smo već mijesili tijesto tom vodom i crpili je.”

Onda im on naredi da bace to tijesto i prospu tu vodu.⁷ Prenosi se od Sebre b. Ma'beda i Ebu-Šumusa da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se prospe hrana.⁸ Ebu-Zerr prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko je mijesio njegovom vodom.”⁹

٣٣٧٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِسْكِينٍ أَبُو الْحَسَنِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَسَّانَ بْنِ حَيَّانَ أَبُو زَكَرِيَّا حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ابْنُ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَمَّا نَزَلَ الْحِجْرَ فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ أَمَرَهُمْ أَنْ لَا يَشْرَبُوا مِنْ بَثْرِهَا وَلَا يَسْتَقُوا مِنْهَا فَقَالُوا قَدْ عَجَنَّا مِنْهَا وَاسْتَقَيْنَا فَأَمَرَهُمْ أَنْ يَطْرَحُوا ذَلِكَ الْعَجِينَ وَيَهْرِيقُوا ذَلِكَ الْمَاءَ وَيُرَوِّى عَنْ سَبْرَةَ بْنِ مَعْبِدٍ وَأَبِي الشُّمُوسِ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَمَرَ بِإِلْقَاءِ الطَّعَامِ وَقَالَ أَبُو ذَرٍّ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ مَنْ اغْتَجَنَ بِمَائِهِ .

3379. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Munzir, njemu Enes b. Ijad od Ubejdullaha, a on od Nafija, da mu je saopćio Abdullah b. Omer, radijallahu anhu, da su ljudi odsjeli s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u zemlji Semudu, u Hidžru. Nasuli su vode iz njegovog bunara i njome mijesili tijesto, ali im je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da prospu ono što su nasuli iz njihovog bunara i da nahrane deve tijestom (koje su umijesili tom vodom)

٣٣٧٩. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ النَّاسَ نَزَلُوا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَرْضَ ثَمُودَ الْحِجْرَ فَاسْتَقُوا مِنْ بَثْرِهَا وَاعْتَجَنُوا بِهِ فَأَمَرَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ يَهْرِيقُوا مَا اسْتَقَوْا مِنْ بَثْرِهَا وَأَنْ يَغْلِقُوا الْإِبِلَ

izgleda, pa je Allah učinio da iz stijene izađe takva deva, i neki od njih su prihvatili vjerovanje, dok su drugi odbili. Složili su se da puste devu da pase gdje hoće i da pije vodu svaki drugi dan. Međutim, ona je tog “svog” dana ispijala cio bunar, a oni su svoje potrebe za vodom podmirivali sljedećeg dana. To im se nije svidalo i deveterica njih se dogovore da je zakolju. Taj dogovor ostvario je Kudar b. Salif zaklavši devu. Kad je to čuo Salih, alejhis-salam, upozorio ih je da će ih nakon tri dana stići kazna, što se i dogodilo. Spomenuti Kudar b. Salif je u svom narodu imao ugled i moć, kao što je Esved b. Abdul-Muttalib Ebu-Zem'a imao moć u svom narodu.

7 Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, naredio im je da ne piju vodu iz Semudova bunara iz bojazni da oni od te vode ne bi naslijedili grubost ili nešto što ne valja.

8 Ovu predaju od Sebre b. Ma'beda zabilježili su imami Ahmed i Taberani, a verziju Ebu-Šumusa zabilježio je Buhari u djelu *El-Edebul-mufred* gdje se kaže: “Onaj ko je imao tijesto, bacio ga je, a ko je imao hajs prosuo ga je.”

9 Ovaj hadis od Ebu-Zerra, radijallahu anhu, zabilježio je El-Bezzar. Po pričanju Ebu-Zerra, radijallahu anhu, oni su došli u jednu dolinu pa im je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Vi ste u proklesoj dolini, pa požurite”, i još je naredio: “Ko je nešto zamijesio ili skuhao u loncu, neka to istrese.”

i naredio im je da naspu vode iz bunara na koji je dolazila ona deva.¹

Usame se slaže (sa Ubejdullahom) prenoseći (ovaj hadis) od Nafi'a.

3380. PRIČAO MI JE Muhammed, njemu saopćio Abdullah prenoseći od Ma'mera, a on od Zuhrija, koji kaže da mu je saopćio Salim b. Abdullah od svog oca, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kad je prošao pored Hidžra, rekao: "Ne ulazite u stanove onih koji su učinili nasilje, osim plačući, da i vas ne bi zadesilo ono što je njih zadesilo." On se potom prekrpio svojim ogrtačem ne silazeći s deve.

3381. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu Vehb, a ovom njegov otac da je čuo Junusa (kako prenosi) od Zuhrija, a on od Salima, da je Ibn-Omer izjavio kako je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ne ulazite u stanove onih koji su sebi nasilje učinili, osim plačući, kako vas ne bi zadesilo nešto slično onom što je njih zadesilo."

POGLAVLJE

"Vi niste prisutni bili kada je Ja'kubu smrtni čas došao."²

3382. PRIČAO NAM JE Ishak b. Mensur, njemu saopćio Abdus-Samed, a ovom priča Abdur-Rahman b. Abdullah od svoga oca, on od Ibn-Omera, radijallahu anhuma, a ovaj od

العَجِينِ وَأَمَرَهُمْ أَنْ يَسْتَقُوا مِنَ الْبُئْرِ الَّتِي كَانَتْ تَرُدُّهَا النَّاقَةُ تَابِعَهُ أُسَامَةُ عَنْ نَافِعٍ .

٣٣٨٠. حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ لَمَّا مَرَّ بِالْحِجْرِ قَالَ لَا تَدْخُلُوا مَسَاكِينَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ إِلَّا أَنْ تَكُونُوا بَاكِينَ أَنْ يُصِيبَكُمْ مَا أَصَابَهُمْ ثُمَّ تَقْنَعُ بِرِدَائِهِ وَهُوَ عَلَى الرَّحْلِ .

٣٣٨١. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا وَهْبٌ حَدَّثَنَا أَبِي سَمِعْتُ يُونُسَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا تَدْخُلُوا مَسَاكِينَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ إِلَّا أَنْ تَكُونُوا بَاكِينَ أَنْ يُصِيبَكُمْ مِثْلُ مَا أَصَابَهُمْ .

بَابُ

أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُ

٣٣٨٢. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ

1 Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je korištenje vode i hrane koja je spravljena vodom iz Semudovih bunarova, ali je dozvolio da se ta hrana daje stoci, iz čega se zaključuje da je mekruh upotrebljavati vodu iz bunarova koje su posjedovali narodi koje je Allah, zbog njihovog nevjerovanja uništio.

2 Buhari je jedno poglavlje s ovakvim nazivom naveo nakon poglavlja o Isma'ilu, alejhis-selam, i Ishaku, alejhis-selam, dakle, četiri poglavlja prije ovoga, i u njemu je naveo hadis sličnog značenja, ali malo opširniji. Hadis se slaže s naslovom poglavlja s obzirom da je i Jusuf, alejhis-selam, jedan od sinova Ja'kuba, alejhis-selam, koje je on pred smrt upozoravao da budu ustrajni u islamu.

3384. PRIČAO NAM JE Bedel b. Muhabber, njemu saopćio Šu'be od Sa'da b. Ibrahima, koji je rekao da je čuo Urvu b. Zubejra (kako prenosi) od Aiše, radijallahu anha, da joj je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Zapovjedi Ebu-Bekru neka klanja (kao imam) ljudima.

– On je sažaljiv čovjek – reče ona. – Kad stane na tvoje mjesto, on će se raznježiti.

On je ponovio (zapovijed), a i ona je ponovo (rekla svoje mišljenje). Šu'be kaže: – Poslije treće ili četvrte zapovijedi on je rekao:

“Vi ste baš kao žene koje su bile s Jusufom. Zapovjedite Ebu-Bekru!”

3385. PRIČAO NAM JE Rebija b. Jahja Basri, njemu Zaide od Abdul-Malika b. Umejra, ovaj od Ebu-Burede b. Ebu-Musaa, a on od svog oca, koji je izjavio: – Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, razbolio se i rekao: “Zapovjedite Ebu-Bekru neka klanja (kao imam) ljudima.”

“Ebu-Bekr je nježan čovjek” – rekla je (Aiša).

On je ponovo rekao isto, ali je i ona rekla isto, a potom on reče: “Zapovjedite mu! Vi ste kao žene što su bile s Jusufom.”

Tako je Ebu-Bekr bio imam za života Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Husein je, (prenoseći ovaj hadis) od Zaide, rekao: “Nježan čovjek.”

3386. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu je saopćio Šuajb, a ovom Ebu-Zinad od A'redža, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Bože, spasi Ajjaša b. Ebi-Rebiju! Bože, spasi Selemu b. Hišama! Bože, spasi Velida b. Velida! Bože, spasi nemoćne vjernike! Bože, pojačaj pritisak na Mudar! Bože, podaj mu gladne godine, poput godina Jusufovih!”¹

٣٣٨٤. حَدَّثَنَا بَدَلُ بْنُ الْمُحَبَّرِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ قَالَ سَمِعْتُ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَهَا مُرِّي أَبَا بَكْرٍ يُصَلِّي بِالنَّاسِ قَالَتْ إِنَّهُ رَجُلٌ أَسِيفٌ مَتَى يَقُمْ مَقَامَكَ رَقَّ فَعَادَ فَعَادَتْ قَالَتْ شُعْبَةُ فَقَالَ فِي الثَّالِثَةِ أَوْ الرَّابِعَةِ إِنَّكَ صَوَّاحِبٌ يُوسُفُ مُرُّوا أَبَا بَكْرٍ .

٣٣٨٥. حَدَّثَنَا الرَّبِيعُ بْنُ يَحْيَى الْبَصْرِيُّ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ بْنِ أَبِي مُوسَى عَنْ أَبِيهِ قَالَ مَرَضَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ مُرُّوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ فَقَالَتْ عَائِشَةُ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ رَجُلٌ كَذَّاءٌ فَقَالَ مِثْلَهُ فَقَالَتْ مِثْلَهُ فَقَالَ مُرُّوا أَبَا بَكْرٍ فَإِنَّكَ صَوَّاحِبٌ يُوسُفُ فَأَمَّ أَبُو بَكْرٍ فِي حَيَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَقَالَ حُسَيْنٌ عَنْ زَائِدَةَ رَجُلٌ رَقِيقٌ .

٣٣٨٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اللَّهُمَّ أَنْجِ عَيَّاشَ ابْنِ أَبِي رَبِيعَةَ اللَّهُمَّ أَنْجِ سَلَمَةَ بْنَ هِشَامٍ اللَّهُمَّ أَنْجِ الْوَلِيدَ بْنَ الْوَلِيدِ اللَّهُمَّ أَنْجِ الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُمَّ اشْدُدْ وَطْأَتَكَ عَلَى مُضَرَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا سِنِينَ كَسَنِي يُوسُفَ .

¹ Ovaj hadis je naveden i objašnjen u poglavlju Ezan. (Knjiga I, hadis br. 804)

3387. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed b. Esma', bratić Džuvejrija, njemu Džuvejri b. Esma' prenoseći od Malika, on od Zuhrija, a ovaj od Seida b. Musejjeba i Ebu-Ubejda, koji su mu saopćili od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Neka se Allah smiluje Lutu, on se oslanjao na Nekog Snažnog. Da sam ostao u zatvoru onoliko koliko je ostao Jusuf, a zatim mi došao glasnik (da izidem iz zatvora), odazvao bih mu se.”

3388. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Selam, njemu Ibn-Fudajl, a ovom Husajn od Sufjana, a on od Mesruka, koji je rekao:

“Pitao sam Umme-Ruman, a ona je Aišina majka, o onom što je o njoj rečeno u pogledu potvore, pa je rekla: – Dok sam sjedila s Aišom, uđe nam jedna ensarijka govoreći: “Neka Allah kazni toga i toga.”

– A zašto? – upitala sam, kaže ona.

– On je klevetnički prenosio priču – reče ova.

– Kakvu priču? – upitala je Aiša, i ona joj je saopćila.

– Da li su to čuli Ebu-Bekr i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem? – upita ona.

– Da – reče ona, (Aiša) pade onesviještena, a kad se osvijestila, imala je groznicu s drhtavicom. Potom je došao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: “Šta joj je?” Tada sam ja rekla: “Zadesila je groznica zbog priče koja se priča o njoj”, a ona sjede i reče:

– Tako mi Allaha, ako se zakunem, nećete mi vjerovati, a ako se pravdam, nećete prihvatiti moje opravdanje. Moj slučaj s vama je poput slučaja Ja'kuba s njegovim sinovima. Ja tražim pomoć od Allaha protiv onog što vi iznosite.” Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, otišao, a Allah je kasnije objavio ono što je (u pogledu nje) objavio, i on joj je to saopćio, a ona je rekla: – Zahvaljujući Allahu, a ne zahvaljujući nikom drugom.”

٣٣٨٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ أَشْمَاءَ هُوَ ابْنُ أَخِي جُوَيْرِيَةَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ بْنُ أَشْمَاءَ عَنْ مَالِكٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَنَّ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ وَأَبَا عُبَيْدٍ أَخْبَرَاهُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَرْحَمُ اللَّهُ لُوطًا لَقَدْ كَانَ يَأْوِي إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ وَلَوْ لَبِثْتُ فِي السَّجْنِ مَا لَبِثْتُ يَوْسُفُ ثُمَّ أَتَانِي الدَّاعِي لِأَجْبُتَهُ .

٣٣٨٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ فَضِيلٍ حَدَّثَنَا حُصَيْنٌ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ سَأَلْتُ أُمَّ رُومَانَ وَهِيَ أُمُّ عَائِشَةَ عَمَّا قِيلَ فِيهَا مَا قِيلَ قَالَتْ بَيْنَمَا أَنَا مَعَ عَائِشَةَ جَالِسَتَانِ إِذْ وَجَلَّتْ عَلَيْنَا امْرَأَةٌ مِنَ الْأَنْصَارِ وَهِيَ تَقُولُ فَعَلَ اللَّهُ بِفُلَانٍ وَفَعَلَ قَالَتْ فَقُلْتُ لِمَ قَالَتْ إِنَّهُ نَمَى ذَكَرَ الْحَدِيثِ فَقَالَتْ عَائِشَةُ أَيُّ حَدِيثٍ فَأَخْبَرْتَهَا قَالَتْ فَسَمِعْتُهُ أَبُو بَكْرٍ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَتْ نَعَمْ فَخَرَّتْ مَغْشِيًا عَلَيْهَا فَمَا أَفَاقَتْ إِلَّا وَعَلَيْهَا حُمَّى بِنَافِضٍ فَجَاءَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ مَا هَذِهِ قُلْتُ حُمَّى أَخَذَتْهَا مِنْ أَجْلِ حَدِيثٍ تُحَدِّثُ بِهِ فَقَعَدْتُ فَقَالَتْ وَاللَّهِ لَئِنْ حَلَفْتُ لَا تُصَدِّقُونِي وَلَئِنْ اِعْتَذَرْتُ لَا تَعَذِّرُونِي فَمَثَلِي وَمَثَلُكُمْ كَمَثَلِ يَعْقُوبَ وَبَنِيهِ فَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ فَانْصَرَفَ النَّبِيُّ ﷺ فَأَنْزَلَ اللَّهُ مَا أَنْزَلَ فَأَخْبَرَهَا فَقَالَتْ بِحَمْدِ اللَّهِ لَا بِحَمْدِ أَحَدٍ .

3389. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, a on od Ibn-Šihaba koji je izjavio da mu je saopćio Urve, da je on pitao Aišu, radijallahu anha, suprugu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: “Šta misliš o riječima Uzvišenog: ‘I kad bi poslanici gotovo nadu gubili i pomišljali da će ih lašcima proglasiti’¹, ili (to znači) da su (od Gospodara) krivo obaviješteni?”

– Naprotiv – reče ona – njihov narod je njih u laž utjerivao.

– Tako mi Allaha – rekoh – oni su bili uvjereni da ih njihov narod u laž utjeruje, i to nije bila sumnja!

– O, Urviću – reče ona – oni su bili uvjereni u to!

– Možda to onda znači: krivo obaviješteni – rekoh, a ona će na to:

“Bože sačuvaj, nisu poslanici tako pomislili o svom Gospodaru.”

– Što se tiče ovog ajeta – reče ona – (oni koji sumnjaju) sljedbenici su poslanika, koji su vjerovali u svoga Gospodara i potvrđivali (poslanika), ali su im bila dugotrajna iskušenja, i pomoć im je dugo odgađana, sve dok (poslanici) nisu izgubili nadu u pogledu onih od njihova naroda koji su ih u laž utjerivali, i pomislili da će ih njihovi sljedbenici utjerati u laž, a onda im je došla Allahova pomoć. Ebu-Abdullah (Buhari) kaže: “*Istej’esu* je (oblik) *iftealu* od (glagola) *jeistu*: izgubiti nadu. *Minhu*, to jest: od Jusufa”². *La tej’esu min revhillahi*: Ne gubite nadu u Božiju milost, označava nadu.³

٣٣٨٩. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ أَرَأَيْتَ قَوْلَهُ (حَتَّى إِذَا اسْتَيْأَسَ الرُّسُلُ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِّبُوا) أَوْ (كُذِّبُوا) قَالَتْ بَلْ كَذَّبَهُمْ قَوْمُهُمْ فَقُلْتُ وَاللَّهِ لَقَدْ اسْتَيْقَنُوا أَنَّ قَوْمَهُمْ كَذَّبُوهُمْ وَمَا هُوَ بِالظَّنِّ فَقَالَتْ يَا عُرْيَةُ لَقَدْ اسْتَيْقَنُوا بِذَلِكَ قُلْتُ فَلَعَلَّهَا أَوْ (كُذِّبُوا) قَالَتْ مَعَاذَ اللَّهِ لَمْ تَكُنِ الرُّسُلُ تَظُنُّ ذَلِكَ بَرَبِّهَا وَأَمَّا هَذِهِ الْآيَةُ قَالَتْ هُمْ أَتْبَاعُ الرُّسُلِ الَّذِينَ آمَنُوا بِرَبِّهِمْ وَصَدَّقُوهُمْ وَطَالَ عَلَيْهِمُ الْبَلَاءُ وَاسْتَأْخَرَ عَنْهُمْ النَّصْرُ حَتَّى إِذَا اسْتَيْأَسَتْ مِمَّنْ كَذَّبَهُمْ مِنْ قَوْمِهِمْ وَظَنُّوا أَنَّ أَتْبَاعَهُمْ كَذَّبُوهُمْ جَاءَهُمْ نَصْرُ اللَّهِ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (اسْتَيْأَسُوا) اسْتَفْعَلُوا مِنْ يَسْتُ (مِنْهُ) مِنْ يُوسُفَ (لَا تَيْأَسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ) مَعْنَاهُ الرَّجَاءُ .

¹ Aiša je svom sestriću Urvu ovdje objasnila značenje ajeta: “I kad bi poslanici gotovo nadu izgubili i pomišljali da će ih lašcima proglasiti, pomoć Naša bi im došla; Mi bismo spasili one koje smo Mi htjeli, a kazna naša ne bi mimoišla narod nevjernički.” (Jusuf: 110)

² *Istej’esu minhu* nalazi se u ajetu: “I izgubiše svaku nadu, odvojiše se u stranu da se posavjetuju.” Zar ne znate – reče najstariji među njima – da ste se ocu svome Allahom zakleli, a i prije ste Jusufa upropastili: neću napustiti ovu zemlju dok mi to otac moj ne dozvoli ili dok Allah u moju korist ne presudi, a On je sudija najbolji.” (Jusuf: 80)

³ *La tej’esu min revhillahi* nalazi se u ajetu: “O, sinovi moji, idite i raspitajte se za Jusufa i brata njegova i ne gubite nadu u milost Allahovu; samo nevjernici gube nadu u Allahovu milost.” (Jusuf: 87)

3390. SAOPĆIO MI JE Abde, njemu Abdus-Samed od Abdur-Rahmana, on od svog oca, a ovaj od Ibn-Omera, radijallahu anhumu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Plemeniti, sin plemenitog, unuk plemenitog, praunuk plemenitog je Jusuf, sin Ja‘kubov, unuk Ishakov, praunuk Ibrahimov – neka je Allahov selam s njima.”

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
“(SPOMENI) EJJUBA, KADA JE
GOSPODARU SVOME ZAVAPIO:
MENE JE NEVOLJA SNAŠLA, A TI SI
OD MILOSTIVIH NAJMILOSTIVIJ”⁴

Urkud znači: udari, a *jerkudune* znači: oni trče.⁵

3391. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed Džu'fī, njemu Abdur-Rezzak, a ovom saopćio Ma'mer od Hemmama, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:
 “Kad se jednom prilikom Ejjub kupao go, na njega je pala skupina zlatnih skakavaca. On ih počeo

٣٣٩٠. أَخْبَرَنِي عَبْدَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ عَنْ
عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا
عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْكَرِيمُ ابْنُ الْكَرِيمِ ابْنُ الْكَرِيمِ
ابْنُ الْكَرِيمِ يُوسُفُ بْنُ يَعْقُوبَ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ
إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ .

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ)

(اَرْكُضْ) اَضْرِبْ (يَرْكُضُوْنَ) يَعْذُوْنَ .

٣٣٩١. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا
عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ بَيْنَمَا أَيُّوبُ
يَغْتَسِلُ عُرْيَانًا خَرَّ عَلَيْهِ رَجُلٌ جَرَادٍ مِنْ ذَهَبٍ

4 Et-Enbija: 83.

Povod Ejjubove dove ("Mene je nevolja snašla") bio je, prema nekim učenjacima, slučaj kad je njegova žena prodala jednu svoju pletenicu kosa, jer nije imala ništa drugo čime bi mu kupila nešto što je on želio. Drugi opet kažu da je on ovo rekao kad je čuo kako neki govore da je Ejjuba zadesila bolest zbog nekog velikog grijeha što ga je učinio, dok neki smatraju da je on ovo rekao kad su mu crvi izjeli tijelo. El-Hasan pripovijeda da je Iblis došao Ejjubovoj ženi s janjetom i kazao joj da rekne Ejjubu da to janje žrtvuje Iblisu pa da će ozdraviti. Ona je došla i ispričala to Ejjubu, a on je rekao: "Umalo da me ne upropastiš! Ako me Allah riješi ove muke, udarit ću te stotinu puta! Ti meni naređuješ da prinesem žrtvu nekom mimo Allaha!" Potom ju je otjerao i ostao sam, bez pomagača, pa je rekao: "Mene je nevolja snašla!" Njegova bolest je trajala nekoliko godina. Ibn-Hadžer smatra da je najprihvatljivije mišljenje ovih koji kažu da je Ejjub bolovao trinaest godina.

5 Riječ *urkud* nalazi se u suri Sad, u kojoj se o Ejjubu, alejhis-selam, kaže: "I sjeti se roba Našeg Ejjuba, kada je Gospodaru svome zavapio: Šejtan me na zlo navraća i misli lažne mi uliva! Udari nogom o zemlju – eto hladne vode za kupanje i piće! – I Mi smo mu iz milosti Naše čeljad njegovu darovali i još toliko uz njih, da bude pouka za one koji imaju pameti. I uzmi rukom svojom snop i njime udari, samo zakletvu ne prekrši. Mi smo znali da je on izdržljiv; divan je rob on bio i mnogo se kajao." (Sad: 41,44)

Glagol *jerkudune* spomenut je u ajetu: "I čim bi silu Našu osjetili, kud koji bi se iz njih razbježali." (El-Enbija: 12)

Ovaj ajet ne govori o Ejjubu, alejhis-selam, ali je Buhari glagol *jerkudune* naveo jer je on iz istog korijena kao i riječ *urkud*, koja je upućena Ejjubu, alejhis-selam.

sakupljati u svoje haljine, a njegov Gospodar ga viknu: ‘Ejjube, zar ti Ja nisam dao veće bogatstvo od onog koje ti vidiš?’”

“Da, Gospodaru” – reče on – “ali ja bez Tvoga blagoslova ne mogu (biti bogat).”¹

“I SPOMENI U KNJIZI MUSAA!
ON JE BIO ISKREN I BIO JE POSLANIK,
VJEROVJESNIK. MI SMO GA S DESNE
STRANE TURA ZOVNULI I SEBI GA
PRIBLIŽILI DA ČUJE RIJEČI NAŠE.
I DAROVALI MU, MILOŠĆU NAŠOM,
KAO VJEROVJESNIKA, BRATA
NJEGOVOG HARUNA.”²

Karrebnahu nedžijja znači: razgovarao je s njim. *Nedžijjun* se jednako kaže u jednini, dvojini i množini. *Halesu nedžijjen*³ znači: odvojiše se u stranu da se posavjetuju. Množina (od *nedžijjun*) je *endžijetun*. *Jetenadževne* znači: sašaptavaju se)⁴. *Telkafu* znači progutati.

“A jedan čovjek, vjernik, iz porodice faraonove koji je krio vjerovanje svoje...” do riječi: “koji u zlu pretjeruje i mnogo laže.”⁵

فَجَعَلَ يَحْيَىٰ فِي ثَوْبِهِ فَنَادَاهُ رَبُّهُ يَا أَيُّوبُ أَلَمْ أَكُنْ
أَغْنِيكَ عَمَّا تَرَىٰ قَالَ بَلَىٰ يَا رَبِّ وَلَكِنْ لَا غِنَىٰ
لِي عَنْ بَرَكَاتِكَ .

بَاب (وَادْكُرْ فِي الْكِتَابِ مُوسَىٰ إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا
وَكَانَ رَسُولًا نَّبِيًّا وَنَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ
الْأَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ نَجِيًّا) كَلِمَهُ (وَوَهَبْنَا لَهُ مِنْ
رَحْمَتِنَا أَخَاهُ هَارُونَ نَبِيًّا)

يُقَالُ لِلْوَاحِدِ وَلِلثَنَيْنِ وَالْجَمِيعِ نَجِيٌّ وَيُقَالُ
(خَلَصُوا نَجِيًّا) اعْتَزَلُوا نَجِيًّا وَالْجَمِيعُ أَنْجِيَّةٌ
يَتَنَاجَوْنَ تَلَقَّفُ تَلَقَّمُ .

(وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ)
إِلَى قَوْلِهِ (مَنْ هُوَ مُصْرِفٌ كَذَابٌ)

- 1 Prema predaji imam Ahmeda i Ibn-Hibbana, ovaj slučaj desio se Ejjubu, alejhis-selam, nakon što ga je Allah izliječio od bolesti.
- 2 U uvodu poglavlja o Musau, alejhis-selam. Buhari je naveo nekoliko ajeta sure Merjem (50-53), s tim što je ispred posljednjeg ajeta objasnio značenje riječi *nedžijjen* rekavši da to znači: razgovarao je s njim. Nakon citiranja tih ajeta, ponovo se vratio komentaranju riječi *nedžijjen*.
- 3 Sintagma *halesu nedžijjen* spomenuta je u vezi s Jusufovom braćom (Jusuf: 80), a Buhari ju je ovdje naveo kao dokaz da se riječ *nedžijjun* upotrebljava u množini u istom obliku kao i u jednini.
- 4 Glagol *jetenadževne* naveden je ovdje jer je i on od istog korijena, a osim toga nalazi se u ajetu koji se odnosi na jevreje. Taj ajet glasi: “Zar ne vidiš one kojima je zabranjeno da se sašaptavaju kako se vraćaju onome što im je zabranjeno i sašaptavaju se o grijehu i neprijateljstvu i neposlušnosti prema Poslaniku. A kad ti dolaze, pozdravljaju te onako kako te Allah nikad nije pozdravio, i među sobom govore: ‘Trebalo bi da nas Allah već jednom kazni za ono što govorimo! Dovoljan će im biti Džehennem! U njemu će gorjeti, a grozno je on prebivalište!’” (El-Mudžadele: 8)
- 5 Prijevod ovog ajeta u cijelosti glasi: “A jedan čovjek, vjernik, iz porodice faraonove, koji je krio vjerovanje svoje, reče: ‘Zar da ubijete čovjeka zato što govori: Gospodar moj je Allah!, onoga koji vam je donio jasne dokaze od Gospodara vašeg? Ako je lažov, njegova laž će njemu nauditi, a ako govori istinu, onda će vas stići bar nešto od onoga čime vam prijeti, jer Allah neće ukazati na Pravi put onome koji u zlu pretjeruje i koji mnogo laže.’” (El-Mu’min: 128)

3392. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Lejs rekavši da mu je prenio ‘Ukajl od Ibn-Šihaba, koji je čuo Urvu kako kaže, da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

– Potom se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vratio Hatidži, a srce mu još lupaše, i ona ga odvede Vereki b. Nevfelu. Bio je to čovjek koji je (u predislamsko doba) primio kršćanstvo i čitao Evandjelje na arapskom jeziku.

– Šta je to što si vidio? – upita Vereka, te mu on saopći, a Vereka reče:

”To je *Namus* (melek Džibril), koga je Allah slao Musau. Ako doživim tvoje (vjerovjesničko) vrijeme, pomoći ću te koliko god mognem.”⁶

En-Namus je poznavalac tajne, koji njemu saopćava ono što krije od drugih.

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
“A DA LI JE DO TEBE DOPRLA VIJEST
O MUSAU, KADA JE VATRU UGLEDAO...
DO RIJEČI: “U BLAGOSLOVLJENOJ
DOLINI TUVA”⁷

Anestu: (vidio sam) vatru, možda ću vam nekakvu glavnu donijeti...

Ibn-Abbas je rekao: – *El-mukaddes* znači: blagoslovljen, *Tuva* je ime doline, *sireteha* znači: njeno stanje, *en-nuha*: bogobojaznost, *bimelkina*: svojom voljom, *heva*: nastradao je, *farigan*: (prazno) osim sjećanja na Musaa, *rid'en jusaddikuni*: pomoćnika da mi potvrđuje, a kaže se i pomagač ili asistent, *jebtušu* (a uči se i) *jebtišu*: ščepati, *je'temirune*: dogovaraju se,

٣٣٩٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ سَمِعْتُ عُرْوَةَ قَالَتْ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَرَجَعَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَى خَدِيجَةَ يَرْجُفُ فُؤَادُهُ فَانْطَلَقَتْ بِهِ إِلَى وَرَقَةَ بْنِ نَوْفَلٍ وَكَانَ رَجُلًا تَنْصَرُ يَقْرَأُ الْإِنْجِيلَ بِالْعَرَبِيَّةِ فَقَالَ وَرَقَةُ مَاذَا تَرَى فَأَخْبَرَهُ فَقَالَ وَرَقَةُ هَذَا النَّامُوسُ الَّذِي أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى مُوسَى وَإِنْ أَذْرَكْنِي يَوْمَكَ أَنْصُرَكَ نَصْرًا مُؤَزَّرًا النَّامُوسُ صَاحِبُ السِّرِّ الَّذِي يُطْلِعُهُ بِمَا يَسْتُرُهُ عَنْ غَيْرِهِ .

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

(وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى إِذْ رَأَى نَارًا)
إِلَى قَوْلِهِ (بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى)

(أَنَسْتُ) (أَبْصَرْتُ) (نَارًا لَعَلِّي آتِيكُمْ مِنْهَا بِقَبَسٍ)
الْآيَةُ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ الْمُقَدَّسُ الْمُبَارَكُ (طُوًى)
اسْمُ الْوَادِي (سِيرَتَهَا) حَالَتُهَا وَ (النُّهَى) التَّقَى
(بِمَلِكِنَا) بِأَمْرِنَا (هَوَى) شَقِي (فَارِغًا) إِلَّا مِنْ
ذِكْرِ مُوسَى (رِدْءًا) كَيْ يُصَدِّقَنِي وَيُقَالَ مُغِيثًا
أَوْ مُعِينًا يَبْطِشُ وَيَبْطِشُ (يَأْتَمِرُونَ) يَتَشَاوِرُونَ

6 Ovo je dio hadisa kojeg je Buhari naveo na početku svoga djela (Knjiga I, hadis br. 3), a ovdje je citiran samo dio tog hadisa koji se odnosi na Musaa, alejhis-selam.

7 Ajeti na koje je Buhari ovdje ukazao glase: “A da li je do tebe doprla vijest o Musau, kada je vatru ugledao, pa čeljadi svojoj rekao: ‘Ostanite vi tu, ja sam vatru vidio, možda ću vam nekakvu glavnu donijeti, ili ću pored vatre naći nekoga ko će mi put pokazati.’ A kad do nje dođe, neko ga zovnu: ‘O, Musa, Ja sam, uistinu, Gospodar tvoj! Izuj, zato, obuću, svoju, ti si, doista, u blagoslovljenoj dolini Tuva.’” (Taha: 9-12)
Nakon što je ukazao na ove ajete, Buhari je objasnio glagol *anestu*, koji se nalazi u drugom, gore navedenom ajetu.

el-džezvetu: komad gruba (zapaljena) drveta na kome nema plamena, *senešuddu*: pomoći ćemo te; kad god ti bude nešto teško, uključit ćeš njega da ti pomogne. A neki drugi kažu: Kad god ne izgovori neko slovo, ili zamuca, ili zatrtosi, to je *ukdetun* (uzao na jeziku).

(On dalje kaže). – *Ezri* znači: moja leđa, *fejushitekum*: da vas On uništi, *el-musla*: ženski rod od *emsel*: najidealniji. Kaže (Fir'avnov narod); sa vašom (najdivnijom) vjerom (*bitarikatikumul-musla*) a kaže se: uzmi najidealniju i uzmi najidealnijeg. *Summe'tu saffa*: onda u red stanite, a kaže se: da li si danas došao u *saff*, što znači: *musallu* na kojoj se klanja. *Fe evdžese* znači: skrivao je strah, a iz riječi *hifetun* je otpalo slovo "vav" zbog kesre na slovu "ha". *Fi džuzu'in-nahli* znači: po stablima palmi, *hatbuke*: tvoje stanje, *misas* je infinitiv (od riječi) *mas-sehu misasen*, a znači: doticanje. *Lenensifennehu* znači: sigurno ćemo ga rasuti, *ed-dehan*: vrućina, *kussihi*: slijedi njegov trag, a nekad to znači i pripovijedanje (kao što je u ajetu: *Nahnu nekussu alejke*: Mi tebi kazujemo). *'An džunubin* znači: izdaleka, a istog značenja je i *'an dženabetin* i *'an idžtinabin*.¹

وَالْجَذْوَةُ قِطْعَةٌ غَلِيظَةٌ مِنَ الْخَشَبِ لَيْسَ فِيهَا
لَهَبٌ (سَنَشُدُّ) سَنُعِينُكَ كُلَّمَا عَزَزْتَ شَيْئًا
فَقَدْ جَعَلْتَ لَهُ عَضْدًا وَقَالَ غَيْرُهُ كُلَّمَا لَمْ يَنْطِقْ
بِحَرْفٍ أَوْ فِيهِ تَمَتَّةٌ أَوْ فَاغَاةٌ فَهِيَ عُقْدَةٌ (أَزْرِي)
ظَهْرِي (فَيَسْحَتُكُمْ) فَيُهْلِكُكُمْ (الْمُثَلَّى) تَأْنِيثُ
الْأَمْثَلِ يَقُولُ بِدِينِكُمْ يُقَالُ خَذِ الْمُثَلَّى خَذِ الْأَمْثَلِ
(ثُمَّ اتَّوَا صَفًّا) يُقَالُ هَلْ أَتَيْتَ الصَّفَّ الْيَوْمَ
يَعْنِي الْمُصَلَّى الَّذِي يُصَلَّى فِيهِ (فَأَوْجَسَ) أَضْمَرَ
خَوْفًا فَذَهَبَتِ الْوَاوُ مِنْ (خِيفَةً) لِكَسْرَةِ الْحَاءِ
(فِي جُذُوعِ النَّخْلِ) عَلَى جُذُوعِ (خَطْبُكَ) بِأَلْكَ
(مِسَاسَ) مَصْدَرٌ مَأْسَهُ مِسَاسًا (لَنَسِيفَتُهُ)
لَنَذْرَيْنَهُ الصَّحَاءُ الْحَرُّ (قُصِيهِ) أَتَّبَعِي أَثَرَهُ وَقَدْ
يَكُونُ أَنْ تَقْصُصَ الْكَلَامَ (نَحْنُ نَقْصُصُ عَلَيْكَ)
(عَنْ جُنُبٍ) عَنْ بُعْدٍ وَعَنْ جَنَابَةٍ وَعَنْ اجْتِنَابٍ

¹ Navodeći komentare Ibn-Abbasa, a potom Mudžahida za spomenute kur'anske riječi, Buhari želi ukazati na određene događaje iz života Musaa, alejhis-selam, kao što je njegov odlazak u Medjen, zatim povratak u Egipat, događaji s faraonom, faraonova smrt u moru te Musaov odlazak na Tur i izraelsko obožavanje teleta. Sve navedene riječi uzete su uglavnom iz sure Taha i sure Kasas. Da bi se one bolje shvatile, ovdje ćemo navesti ajete u kojima se nalaze.

El-Muhaddesi Tuva: "Ja sam, uistinu, gospodar tvoj i izuj, zato, obuču svoju, ti si, doista, u blagoslovljenoj dolini Tuva." (Taha: 12)

Sireteha: "Uzmi je i ne boj se" – reče On – "Mi ćemo je vratiti u ono što je bila prije." (Taha: 21) *En-nuha*: "Jedite i napasajte stoku svoju! To su, zaista, dokazi za one koji pameti imaju." (Taha: 54) *Bimelkina*: "Nismo prekršili dato ti obećanje od volje svoje" – odgovoriše. "Bili smo natovareni teretima, nakitom narodnim, pa smo to bacili. A to isto uradio je i Samirija." (Taha: 87)

Heva: "Jedite ukusna jela kojima vas opskrbljujemo i ne budite u tome obijesni da vas ne bi snašla srdžba Moja; a koga snađe srdžba Moja, nastradao je." (Taha: 81)

Farigan: "I srce Musaove majke ostade prazno, umalo ga ne prokaza, da Mi srce njeno nismo učvrstili i vjernicom je učinili." (El-Kasas: 10)

Rid'en jusaddikuni: "A moj brat Harun je rječitiji od mene, pa pošalji sa mnom i njega, kao mog pomoćnika, da potvrđuje riječi moje, jer se bojim da me ne nazovu lašcem." (El-Kasas: 34)

Jehtišu: "I kad htjede da ščepa zajedničkog im neprijatelja, reče mu onaj: 'O, Musa, zar ćeš da ubiješ i mene kao što si jučer ubio čovjeka? Ti hoćeš da na Zemlji silu provodiš, a ne želiš da miriš.'" (El-Kasar: 19)

Je'temirune: "I jedan čovjek s kraja grada dotrča: 'O, Musa' – reče – 'glavešine se dogovaraju da te ubiju;

Mudžahid je rekao: “*Ala kaderin* znači: rok, *la tenija*: ne malaksajte, *jebesen*: suh, *min zinetil-kavmi*: nakitom narodnim, ukrasom kojeg su pozajmili od Faraonove porodice. *Fekzeftuha* znači: bacio sam je, *elka*: učinio je, *fe nesije*: zaboravio je (Musa). Oni (Samirija i oni što su s njim) govore da je (Musa, alejhis-selam) pogriješio (u traženju) Gospodara (otišavši na Tur). *En la jerdži‘u ilejhim kavlen*: da im ono ni riječi ne odgovara, tj. tele.

وَاحِدٌ قَالَ مُجَاهِدٌ (عَلَى قَدَرٍ) مَوْعِدٌ (لَا تَنِيَا)
لَا تَضْعَفَا (يَبَسَا) يَابَسَا (مِنْ زِينَةِ الْقَوْمِ) الْحُلِيِّ
الَّذِي اسْتَعَارُوا مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ فَقَذَفْتُهَا أَلْقَيْتُهَا
(أَلْقَى) صَنَعَ (فَنَسِيَ) مُوسَى هُمْ يَقُولُونَ أَخْطَأَ
الرَّبَّ أَنْ لَا يَرْجِعَ إِلَيْهِمْ قَوْلًا فِي الْعَجَلِ .

zato bježi, ja sam ti zbilja iskren savjetnik.” (El-Kasas: 20)

El-džezvetu: “I kada Musa ispuni ugovoreni rok i krenu sa čeljadi svojom, on ugleda vatru na jednoj strani brda. ‘Pričekajte’ – reče čeljadi svojoj – ‘vidio sam vatru, možda ću vam do nje kakvu vijest donijeti, ili zapaljenu glavnju, da se ogrijete.’” (El-Kasas: 29)

Senešuddu: “Pomoći ćemo te bratom tvojim” – reče On – “i obojici ćemo vlast dati, pa vam se oni neće usuditi prići; s Našim znamenjima vas dvojica i oni koji vas budu slijedili postat će pobjednici.” (El-Kasas: 35)

Ukdeten: “Odriješi uzao s jezika moga da bi razumjeli govor moj.” (Taha: 27-28)

Ezri: “Snaži me njime i učini drugom u zadatku mome.” (Taha: 31-32)

Fejushitekum: “Teško vama” – reče im Musa – “ne iznosite laži o Allahu, pa da vas On kaznom uništi; a sigurno neće uspjeti onaj koji laži iznosi.” (Taha: 61)

El-musla: “Ova dvojica su čarobnjaci” – rekoše jedni drugim – “hoće da vas vradžbinama svojim iz zemlje vaše izvedu i da unište vašu vjeru prelijepu.” (Taha: 63)

Summe tu saffen: “Zato lukavstvo svoje pametno pripremite, a onda u red stanite. Ko danas pobijedi, sigurno će postići šta želi!” (Taha: 64)

Fe evdžeset nefsihi hifeten: “I (Musa) u sebi osjeti zebnju.” (Taha: 67)

Fi džuzu‘in n-nahli: “Vi ste mu povjerovali” – viknu Faraon – “prije nego što sam vam ja dopustio! On je učitelj vaš, on vas je vradžbini naučio i ja ću vam, zacijelo, unakrst ruke i noge vaše odsjeći i po stablima palmi vas razapeti, i sigurno ćete saznati ko je od nas u mučenju strašniji i istrajniji!” (Taha: 71) *Hatbuke*: “A šta si to htio biti, o Samirija” – upita Musa. (Taha: 95)

Misase i lenensifennehu: “E onda se gubi!” – reče Musa – “čitavog svog života ćeš govoriti: ‘Neka me niko ne dotiče!’ A čeka te još i određeni čas koji te neće mimoći. Pogledaj samo ovoga tvog ‘boga’ kojem si se klanjao; Mi ćemo ga sigurno spaliti i po moru mu prah rasuti.” (Taha: 97)

Ed-dahau (tedha): “U njemu nećeš ni ožednjati ni žegu osjetiti.” (Taha: 19)

Kussihi i an džunubin: “I ona reče sestri njegovoj: ‘Idi za njima!’ I ona ga ugleda izdaleka, a oni nisu bili ništa primijetili.” (El-Kasas: 11)

Nahnu nekussu alejke: “Objavljujući ti ovaj Kur’an, Mi tebi o najljepšim događajima kazujemo iako prije njega nisi doista znao.” (Jusuf: 3)

Ala kaderin: “Kada je sestra tvoja otišla, i rekla: ‘Hoćete li da vam ja pokažem onu koja će se o njemu brinuti?’ Mi smo te majci tvojoj vratili da se raduje i da više ne tuguje. A ti si ubio jednog čovjeka, pa smo te Mi brige oslobodili iz raznih nevolja te spasili. I ti si ostao godinama među stanovnicima Medjena, zatim si, o Musa, u pravo vrijeme došao.” (Taha: 40)

La tenija: “Idite ti i brat tvoj, sa dokazima mojim, i neka sam vam Ja uvijek na pameti.” (Taha: 42)

Jebesen: “I Mi objavismo Musau: Noću izvedi robove Moje i s njima suhim putem kroz more prodi, ne strahujući da će te oni stići i da ćeš se utopiti.” (Taha: 77)

Min zinetil-kavmi, fekzefnaha i elka: “Nismo prekršili dato ti obećanje od volje svoje” – odgovoriše – “bili smo natovarni teretima, nakitom narodnim, pa smo to bacili. A to isto uradio je i Samirija.” (Taha: 87)

Fe nesije: “Pa im izlio tele koje je davalo glas kao da muče, i oni su onda rekli: Ovo je vaš bog i Musaov bog; on ga je zaboravio!” (Taha: 88)

En la jerdžia ilejhim kavlen: “Zar oni nisu vidjeli da im ono ni riječi ne odgovara i da on od njih ne može nikakvu nevolju otkloniti, niti im ikakvu korist pribaviti.” (Taha: 89)

3393. PRIČAO NAM JE Hudbe b. Halid, njemu Hemmam, a ovom Katade prenoseći od Enesa b. Malika, a on od Malika b. Sa'sa, da im je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govoreći o noći u kojoj je išao na Miradž rekao:

“Kad je došao na peto nebo, kad – Harun.”

– Ovo je Harun – reče on – nazovi mu selam.

– Ja sam mu nazvao selam, a on mi odvratio i potom rekao:

“Dobro došao, dobri brate i dobri vjerovjesniče.”¹

Sabit i Abbad b. Ebu-Ali slažu se (s Katadom, prenoseći ovaj hadis) od Enesa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, (da je Harun spomenut na sedmom nebu).

“A JEDAN ČOVJEK, VJERNIK, IZ PORODICE FARAONOVE KOJI JE KRIO VJEROVANJE SVOJE...” DO RIJEČI: “KOJI U ZLU PRETJERUJE I MNOGO LAŽE.”²

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
“A DA LI JE DO TEBE DOPRLA VIJEST O MUSAU” I RIJEČIMA: “A ALLAH JE SIGURNO S MUSAOM RAZGOVARAO”³

3394. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, njemu saopćio Hišam b. Jusuf, a ovom Ma'mer prenoseći od Zuhrija, on od Seida b. Musejjeba, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “U noći u kojoj sam išao na Miradž vidio sam Musaa. On je suhonjav čovjek, opuštene (ravne)

٣٣٩٣. حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ صَعْصَعَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ حَدَّثَهُمْ عَنْ لَيْلَةِ أُسْرِي بِهِ حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الْخَامِسَةَ فَإِذَا هَارُونُ قَالَ هَذَا هَارُونُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا بِالْأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ تَابِعَهُ ثَابِتٌ وَعَبَّادُ ابْنُ أَبِي عَلِيٍّ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

بَاب (وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ) إِلَى قَوْلِهِ (مُسْرِفٌ كَذَّابٌ)

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى) (وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا)

٣٣٩٤. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَيْلَةَ أُسْرِي بِي رَأَيْتُ مُوسَى وَإِذَا هُوَ رَجُلٌ ضَرْبُ رَجُلٍ كَأَنَّهُ

¹ Ovo je dio hadisa o Miradžu koji je Buhari naveo na više mjesta. Ovdje je spomenut dio koji se odnosi na Haruna, alejhis-selam, a u ajetima na koje je u uvodu poglavlja ukazano spominje se i Musa i Harun, alejhimas-selam.

² Naslov ovog poglavlja postoji u nekim verzijama *Sahiha*, a u nekim ga nema. Prijevod ovog ajeta je prethodio samo na nekoliko poglavlja prije ovoga.

³ Spomenuti ajet glasi: “I poslanicima o kojima smo ti prije kazivali i poslanicima o kojima ti nismo kazivali; a Allah je sigurno s Musaom razgovarao.” (En-Nisa: 164)

kose, kao da je od ljudi iz (plemena) Šenue. Vidio sam i Isaa. On je čovjek srednjeg rasta, bijele puti, kao da je tek izišao iz hamama. A ja sam od Ibrahimovih potomaka najsljedniji (Ibrahimu). Zatim su mi donesene dvije posude. U jednoj je bilo mlijeko, a u drugoj vino.

– Pij iz koje god hoćeš od njih dvije rekao je on. Ja sam uzeo mlijeko i popio ga te mi je rečeno:
– Uzeo si pravi put, a da si uzeo vino, stradali bi tvoji sljedbenici.”⁴

3395. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovom Šu‘be prenoseći od Katade, koji je rekao da je čuo Ebul-Alija (kako kaže): “Pričao nam je amidžić vašeg Vjerovjesnika, znači Ibn-Abbas, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:
“Nijedan čovjek ne treba reći da je bolji od Junusa b. Mettaa” – i on ga pripisa ocu.

3396. A SPOMENUO JE Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, svoje noćno putovanje i rekao: “Musa je smeđ, visok, kao da je od ljudi iz (plemena) Šenue.” I rekao je: “Isa je kovrdžav i srednjeg je rasta.”
Spomenuo je još i Malika, čuvara Džehennema, i spomenuo je Dedžala.⁵

مِنْ رِجَالِ شَنْوَةَ وَرَأَيْتُ عِيسَى فَإِذَا هُوَ رَجُلٌ رُبْعَةٌ أَحْمَرٌ كَأَنَّمَا خَرَجَ مِنْ دِيَّاسٍ وَأَنَا أَشَبُّهُ وَلَدِ إِبْرَاهِيمَ بِهِ ثُمَّ أُتِيتُ بِإِنَاءَيْنِ فِي أَحَدِهِمَا لَبَنٌ وَفِي الْآخَرِ خَمْرٌ فَقَالَ اشْرَبْ أَيُّهُمَا شِئْتَ فَأَخَذْتُ اللَّبَنَ فَشَرِبْتُهُ فَقِيلَ أَخَذْتَ الْفِطْرَةَ أَمَا إِنَّكَ لَوْ أَخَذْتَ الْخَمْرَ غَوَتْ أُمَّتُكَ .

٣٣٩٥. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْعَالِيَةِ حَدَّثَنَا ابْنُ عَمٍّ نَبِيِّكُمْ يَعْنِي ابْنَ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا يَنْبَغِي لِعَبْدٍ أَنْ يَقُولَ أَنَا خَيْرٌ مِنْ يُونُسَ ابْنِ مَتَّى وَنَسَبُهُ إِلَى أَبِيهِ .

٣٣٩٦. وَذَكَرَ النَّبِيُّ ﷺ لَيْلَةَ أُسْرِي بِهِ فَقَالَ مُوسَى آدَمُ طَوَّالٌ كَأَنَّهُ مِنْ رِجَالِ شَنْوَةَ وَقَالَ عِيسَى جَعْدٌ مَرْبُوعٌ وَذَكَرَ مَالِكًا خَازِنَ النَّارِ وَذَكَرَ الدَّجَالَ .

⁴ Za simbol pravog puta izabrano je mlijeko, jer je ono lijepo, čisto, lahko i korisno, a što se tiče alkohola, on je majka svih zala i uzročnik raznih nedaća, koje ponekad završavaju i smrću.

⁵ Kermani kaže da je Junus, alejhis-selam, Zen-Nun i da ga je Allah, dželle šanuhu, poslao stanovnicima Mosula. Neki kažu da je on postao poslanik tek pošto je izišao iz ribe. Za ovaj hadis se kaže: “Ti strpljivo čekaj presudu Gospodara svoga i ne budi kao Zen-Nun koji je u ogorčenju zavapio. I da ga nije stigla Allahova milost, na pusto mjesto bi izbačen bio i prijekor bi zaslužio, ali Gospodar njegov ga je odbranio i učinio ga jednim od onih koji su dobri.” (El-Kalem: 48-50)

3397. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, a ovom Ejjub Sahtijani prenoseći do Ibn-Seida b. Džubejra, on od svoga oca, a ovaj od Ibn-Abbasa, radijallahu anhumu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kad je došao u Medinu, zatekao da (Jevreji) poste jedan dan, tj. Ašuru. Oni su rekli:

– Ovo je veliki dan, ovo je dan u kojem je Allah spasio Musaa i potopio faraonovu porodicu, pa je Musa postio iz zahvalnosti prema Allahu.

– Ja sam Musau preči od njih – rekao je (Resulullah, alejhis-selam) i potom postio taj dan i preporučio da se posti.

٣٣٩٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ السَّخْتِيَانِيُّ عَنْ ابْنِ سَعِيدٍ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ لَمَّا قَدِمَ الْمَدِينَةَ وَجَدَهُمْ يَصُومُونَ يَوْمًا يَعْنِي عَاشُورَاءَ فَقَالُوا هَذَا يَوْمٌ عَظِيمٌ وَهُوَ يَوْمٌ نَجَّى اللَّهُ فِيهِ مُوسَى وَأَغْرَقَ آلَ فِرْعَوْنَ فَصَامَ مُوسَى شُكْرًا لِلَّهِ فَقَالَ أَنَا أَوْلَى بِمُوسَى مِنْهُمْ فَصَامَهُ وَأَمَرَ بِصِيَامِهِ .

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:

“Mi odredismo da čas susreta sa Musaom bude kad se napuni trideset noći, i dopunismo ih još sa deset, pa se vrijeme koje je odredio Gospodar njegov ispuni za četrdeset noći. A Musa je bio rekao bratu svome Harunu: ‘Zastupaj me u narodu mome, i red pravi i ne slijedi puteve onih koji su smutljivci!’ I kad Nam Musa dođe u određeno vrijeme, i kada mu Gospodar njegov prigovori, on reče: ‘Gospodaru moj, ukaži mi se da Te vidim!’ – “Ne možeš Me vidjeti” – reče, do riječi: ‘ja sam vjernik pravi!’”¹

Kaže se *dekkehu* što znači: zatresao ga. *Fe dukketa*² (po kijasu je) *fe dukikne*, ali je (riječ) brda upotrijebljena kao da je jednina, kao što je u riječima Uzvišenog Allaha: “Nebesa i zemlja su bili jedna cjelina.”

باب قول الله تعالى

(وَوَاعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَتَمَمْنَاهَا بِعَشْرِ فِتْنٍ مِيقَاتٍ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً وَقَالَ مُوسَى لِأَخِيهِ هَارُونَ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلَحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ وَلَمَّا جَاءَ مُوسَى لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ أَرِنِي أَنْظُرْ إِلَيْكَ قَالَ لَنْ نَرَاكَ إِلَى قَوْلِهِ (وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ) يُقَالُ دَكَّهُ زَلَزَلَهُ (فَدَكَّتَا) فَدَكَّكَنَ جَعَلَ الْجِبَالَ كَالْوَاحِدَةِ كَمَا قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ (أَنْ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا) وَلَمْ يَقُلْ كُنْ رَتْقًا مُلتَصِقَتَيْنِ (أَشْرَبُوا) ثَوْبٌ مُشَرَّبٌ مَصْبُوعٌ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ انْبَجَسَتْ انْفَجَرَتْ (وَإِذْ نَتَقْنَا الْجَبَلَ) رَفَعْنَا .

¹ Ovdje je Buhari naveo 142. i dio 143. ajeta iz sure El-A'raf, a drugi dio ovog ajeta glasi: “Ali pogledaj u ono brdo, pa ako ono ostane na svom mjestu, vidjet ćeš Me.” I kad se Gospodar njegov onom brdu otkri, On ga sa zemljom sravni, a Musa se onesviješćen strovali. Čim se osvijesti, reče: “Hvaljen neka si! Kajem Ti se, ja sam vjernik pravi!”

² Riječ *dekken* nalazi se u prethodnom ajetu, a *fe dukketa* u ajetu: “Pa se Zemlja i brda dignu i od jednog udara zdrobe.” (El-Hakah: 14)

Ovaj glagol je ovdje naveden jer je od istog korijena kao i riječ *dekken*.

Rečeno je: *kaneta*, a nije rečeno: *kunne*. *Retkan* znači: spojene.³

Ušribu (znači: bili su napijeni), *sevbun mušrebun* znači: ofarbana (odjeća).⁴ Ibn-Abbas je rekao: “*Inbedžeset*: provrelo.⁵ *Ve iz netaknel džebele*: podigli.”⁶

3398. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Sufjan prenoseći od Amra b. Jahjaa, ovaj od svog oca, a on od Ebu-Seida, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ljudi će na Sudnjem danu biti onesviješćeni. Ja ću biti prvi koji će se osvijestiti i ugledati Musaa kako se drži za podnožje Arša. Neću znati da li se osvijestio prije mene ili je to nagrada za ono što je bio onesviješćen na Turu.”

3399. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed Džu'fi, njemu Abdur-Rezzak, a ovom saopćio Ma'mer od Hemmama, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Da nije bilo Izraelićana, meso se ne bi kvarilo, a da nije bilo Havve, žena nikada ne bi prevarila svoga muža.”

Tufan (poplava) je od bujice, a i za mnogobrojno umiranje se kaže *tufan*. *El-kummel* su krpelji koji

٣٣٩٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ يَحْيَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ النَّاسُ يَصْعَقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَكُونُ أَوَّلَ مَنْ يُفِيقُ فَإِذَا أَنَا بِمُوسَى أَخَذَ بِقَائِمَةٍ مِنْ قَوَائِمِ الْعَرْشِ فَلَا أَدْرِي أَفَاقَ قَبْلِي أَمْ جُوزِي بِصَعْقَةِ الطُّورِ .

٣٣٩٩. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَوْلَا بُنُو إِسْرَائِيلَ لَمْ يُخْنَزِ اللَّحْمُ وَلَوْلَا حَوَاءُ لَمْ تَخُنْ أَنْتِ زَوْجَهَا الدَّهْرَ طُوفَانٍ مِنَ السَّيْلِ يُقَالُ لِلْمَوْتِ الْكَثِيرِ طُوفَانٌ الْقَمَلُ الْحُمَانُ يُشَبَّهُ صِغَارَ الْحَلَمِ (حَقِيقٌ) حَقٌّ (سُقِطَ) كُلُّ مَنْ نَدِمَ فَقَدْ سُقِطَ فِي يَدِهِ .

3 *Ennes-semavati vel-erda kaneta retkan* nalazi se u ajetu: “Zar ne znaju nevjernici da su nebesa i zemlja bili jedna cjelina, pa smo ih Mi raskomadali, i da Mi od vode sve živo stvaramo? I zar neće vjerovati?” (El-Enbija: 30)

4 Glagol *ušribu* nalazi se u ajetu: “I kada smo od vas vaš zavjet primili, i brdo iznad vas podigli: ‘Ozbiljno prihvatite ono što vam dajemo i budite poslušni!’ Oni su odgovorili: ‘Čujemo, ali poslušati nećemo!’ Srca njihova su zbog nevjerovanja njihova još bila nadojena teletom. Reci: ‘Ružno je to na što vas vjerovanje veše navodi, ako ste uopće vjernici.’” (El-Bekare: 93)

5 *Fen-bedžeset* nalazi se u ajetu: – Udari štapom svojim po stijeni! – i iz nje je dvanaest vrela provrelo, svaki rod je znao vrelo iz kog će piti. I Mi smo im od oblaka hlad pravili i manu i prepelice im davali: “Jedite lijepe stvari kojima vas opskrbljujemo!” Oni nisu Nama nepravdu učinili, sami su prema sebi nepravedni bili. (El-A'raf: 160)

6 Glagol *netakna* uzet je iz ajeta: “A kada smo iznad njih brdo podigli – činilo im se kao oblak, i oni su bili uvjereni da će na njih pasti. Prihvatite, odlučno ono što smo vam dali, i neka vam je na umu ono što je u njemu – da biste bili pobožni!” (El-A'raf: 171)

su slični malim bradavicama.¹ *Hakikun* – istina. *Sukita* (gorko se kajati).² Za svakog ko se kaje kaže se: *sukita fi jedihi*.³

GOVOR HIDRA S MUSAOM, ALEJHIMAS-SELAM

3400. PRIČAO NAM JE Amr b. Muhammed, njemu Ja'kub b. Ibrahim, rekavši da mu je saopćio njegov otac prenoseći od Saliha, on od Ibn-Šihaba, kojem je saopćio Ubejdullah b. Abdullah od Ibn-Abbasa, da su on i Hurr b. Kajs Fezari raspravljali o Musaovom drugu, za kojeg je Ibn-Abbas tvrdio da je Hidr. U to vrijeme pored njih naiđe Ubejj b. Ka'b te ga Ibn-Abbas pozva i reče:

– Ja i ovaj moj drug raspravljamo o Musaovom drugu, za kojeg je Musa tražio načina da se s njim sastane. Da li si ti čuo nešto o njemu od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?

– Da – rekao je on – čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

“Dok je Musa bio kod nekih od izraelskih prvaka, došao mu je jedan čovjek i upitao: ‘Znaš li ikoga učenijeg od tebe?’”

“Ne” – odgovorio je on.

Tada je Allah objavio Musau: “Da, ima naš rob Hidr.”

Potom je Musa tražio put k njemu, pa mu je riba učinjena znakom i reklo mu se: “Kada izgubiš ribu, vrati se natrag, pa ćeš ga sigurno sresti!” On je promatrao po moru (trag) spomenute ribe. Kasnije je Musau njegov sluga rekao:

“Sjećaš li se kada se sklonismo uz onu stijenu? Ja sam zaboravio tu ribu, a šejtan mi smetnu s uma

بَابُ حَدِيثِ الْخَضِرِ مَعَ مُوسَى عَلَيْهِمَا السَّلَامُ

٣٤٠٠. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ ابْنُ إِسْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَهُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ تَمَارَى هُوَ وَالْحُرُّ بْنُ قَيْسٍ الْفَزَارِيُّ فِي صَاحِبِ مُوسَى قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ هُوَ خَضِرٌ فَمَرَّ بِهِمَا أَبِي بْنُ كَعْبٍ فَدَعَاهُ ابْنُ عَبَّاسٍ فَقَالَ إِنِّي تَمَارَيْتُ أَنَا وَصَاحِبِي هَذَا فِي صَاحِبِ مُوسَى الَّذِي سَأَلَ السَّبِيلَ إِلَى لُقْيِهِ هَلْ سَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَذْكُرُ شَأْنَهُ قَالَ نَعَمْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ بَيْنَمَا مُوسَى فِي مَلَأٍ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ جَاءَهُ رَجُلٌ فَقَالَ هَلْ تَعْلَمُ أَحَدًا أَعْلَمَ مِنْكَ قَالَ لَا فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَى مُوسَى بَلَى عَبْدُنَا خَضِرٌ فَسَأَلَ مُوسَى السَّبِيلَ إِلَيْهِ فَجُعِلَ لَهُ الْحُوتُ آيَةً وَقِيلَ لَهُ إِذَا فَقَدْتَ الْحُوتَ فَارْجِعْ فَإِنَّكَ سَتَلْقَاهُ فَكَانَ يَتَّبِعُ أَثَرَ الْحُوتِ فِي الْبَحْرِ فَقَالَ لِمُوسَى فَتَاهُ (أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ وَمَا أَنَسَانِيهِ

¹ Riječ *tufan* i *el-kummel* nalaze se u ajetu: “Zato smo na njih slali i poplavu, i skakavce, i krpelje, i žabe i krv – sve jasna znamenja, ali su se oni oholili, narod zlikovački su bili.” (El-A'raf: 133)

² Riječ *hakikun* nalazi se u ajetu: “Dužnost mi je da o Allahu samo istinu kažem. Donio sam vam jasan dokaz od Gospodara vašeg, zato pusti da idu sa mnom sinovi Israilovi!” (El-A'raf: 105)

³ *Sukita* nalazi se u ajetu: “I pošto se poslije gorko pokajate i uviđate da su zabludjeni, oni rekoše: ‘Ako se Gospodar naš na nas sažali i ako nam ne oprost, doista ćemo biti izgubljeni!’” (El-A'raf: 149)

da se na to podsjetim.”

“To je baš ono što tražimo” – rekao je Musa.

Tada su se, promatrajući, vratili svojim tragom i našli Hidra. To je slučaj (Musaa s Hidrom) što ga je Allah iznio u svojoj Knjizi.⁴

3401. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, a ovom Amr b. Dinar rekavši da ga je obavijestio Seid b. Džubejr i kazao: – Rekao sam Ibn-Abbasu da Nevf Bikali smatra da Musa, drug Hidra, nije Musa (Ibn-Imran) Izraelićanin, nego je to sasvim drugi Musa, a on reče:

“Slagao je neprijatelj Božiji. Nama je pričao Ubejj b. Ka'b od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je Musa, držeći govor Izraelićanima, bio upitan: ‘Koji je čovjek najznaniji?’

‘Ja’ – odgovorio je on.

Potom ga je Allah ukorio što nije to znanje prepustio Njemu te mu rekao:

‘Naprotiv, ima jedan Moj rob na sastavu dvaju mora, on je znaniji od tebe.’

‘Gospodaru’ – reče (Musa) – ‘a ko će me (odvesti) njemu?’

A možda je Sufjan prenio: ‘Gospodaru, kako da se s njim (susretnem)?’

‘Uzet ćeš ribu’ – reče On – ‘i staviti ćeš je u torbu, pa gdje je budeš izgubio, tu je on’ – a moguće da je rekao: ‘Tamo je on.’

On uze ribu i stavi je u torbu, a zatim krenuše on i njegovo momče Juša b. Nun, i kada su došli do jedne stijene, naslonili su na nju svoje glave i Musa je zaspao, a riba se uzvrtjela i izašla, pala u more i nastavila svoj put po moru i otišla. Allah je zaustavio ribi tok vode, pa je ona postala poput luka – i on je pokazao ovako, nešto slično luku. Oni su nastavili da putuju preostali dio noći i taj dan, a kada je sutradan svanulo, (Musa) reče svome

إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَدُّرُهُ) فَقَالَ مُوسَى
(ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِ فَأَرْتَدَّا عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا)
فَوَجَدَا خَضِرًا فَكَانَ مِنْ شَأْنِهِمَا الَّذِي
قَصَّ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ .

٣٤٠١. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ
حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ
جُبَيْرٍ قَالَ قُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ إِنَّ نَوْفًا الْبِكَالِيَّ يَزْعُمُ
أَنَّ مُوسَى صَاحِبَ الْخَضِرِ لَيْسَ هُوَ مُوسَى بَنِي
إِسْرَائِيلَ إِنَّمَا هُوَ مُوسَى آخَرُ فَقَالَ كَذَبَ عَدُوُّ اللَّهِ
حَدَّثَنَا أَبِي بْنُ كَعْبٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّ مُوسَى قَامَ
خَطِيبًا فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ فَسُئِلَ أَيُّ النَّاسِ أَعْلَمُ
فَقَالَ أَنَا فَعَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِ إِذْ لَمْ يَرُدَّ الْعِلْمَ إِلَيْهِ فَقَالَ
لَهُ بَلَى لِي عَبْدٌ بِمَجْمَعِ الْبَحْرَيْنِ هُوَ أَعْلَمُ مِنْكَ
قَالَ أَيُّ رَبٍّ وَمَنْ لِي بِهِ وَرَبِّمَا قَالَ سُفْيَانُ أَيُّ رَبٍّ
وَكَيْفَ لِي بِهِ قَالَ تَأْخُذُ حُوتًا فَتَجْعَلُهُ فِي مِكْتَلٍ
حَيْثُمَا فَقَدْتَ الْحُوتَ فَهُوَ ثَمٌّ وَرَبِّمَا قَالَ فَهُوَ ثَمٌّ
وَأَخَذَ حُوتًا فَجَعَلُهُ فِي مِكْتَلٍ ثُمَّ انْطَلَقَ هُوَ وَفَتَاهُ
يُوشَعَ بْنُ نُونٍ حَتَّى إِذَا آتَيَا الصَّخْرَةَ وَضَعَا
رُءُوسَهُمَا فَرَقَدَ مُوسَى وَاضْطَرَبَ الْحُوتُ فَخَرَجَ
فَسَقَطَ فِي الْبَحْرِ (فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا)
فَأَمْسَكَ اللَّهُ عَنِ الْحُوتِ جَرِيَةَ الْمَاءِ فَصَارَ مِثْلُ
الطَّاقِ فَقَالَ هَكَذَا مِثْلُ الطَّاقِ فَانْطَلَقَا يَمْشِيَانِ

⁴ Ovaj hadis je naveden i objašnjen u *Knjizi o nauci* (Knjiga I, hadis br. 74).

momčetu: ‘Daj nam naš doručak! Zbilja nas je od ovog našeg putovanja spopao umor.’

Musa nije osjetio umor dok nije prešao područje koje mu je Allah naredio. Tada mu momče reče: ‘Sjećaš li se kada smo se sklonili pod onu stijenu? Ja sam zaboravio tu ribu, sam šejtan mi smetnu s uma da se na to podsjetim. Ona je skliznula u more, baš čudnovato!’

Tako je riba imala putovanje, a njih dvojica čuđenje.

‘To je ono za čim tragamo’ – reče mu Musa.

Potom su se njih dvojica vratili promatrajući svoje tragove, to jest, vratili su se slijedeći svoje tragove. Kad su došli do one stijene, ugledali su čovjeka pokrivena odjećom. Musa nazva selam, a on mu odvrati i reče:

‘Odakle u tvojoj zemlji selam?’

‘Ja sam Musa’ – reče on.

‘Musa Izraelićanin?’ – upita (Hidr), a on odgovori:

‘Da, došao sam ti da me podučiš uputi (znanju) kojom si ti poučen.’

‘O, Musa’ – reče on – ‘ja imam jednu vrstu božanskog znanja kojem me je Allah podučio, i koje ti ne poznaješ, a i ti imaš jednu vrstu božanskog znanja kojem te je Allah podučio, a koje meni nije poznato.’

‘Mogu li da te pratim?’ – upita (Musa).

‘Ti sigurno nećeš moći sa mnom izdržati’, reče on,

‘a i kako bi izdržao ono o čemu ništa ne znaš...’

– do riječi Uzvišenog: ‘...vrlo krupno.’¹

Zatim su oni nastavili putovanje i išli morskom obalom. Pored njih naiđe jedna lađa i oni su (s lađarima) razgovarali da i njih povezu. Ovi su Hidra prepoznali pa su ih besplatno povezli. Pošto

بَقِيَّةَ لَيْلَتَيْهَا وَيَوْمَئِهَا حَتَّى إِذَا كَانَ مِنَ الْغَدِ (قَالَ
لِفَتَاهُ آتِنَا غَدَاءَنَا لَقَدْ لَقِينَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا) وَلَمْ
يَجِدْ مُوسَى النَّصَبَ حَتَّى جَاوَزَ حَيْثُ أَمَرَهُ اللَّهُ قَالَ
لَهُ فَتَاهُ (أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ
الْحُوتَ وَمَا أَنَسَانِيهِ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ وَاتَّخَذَ
سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ عَجَبًا) فَكَانَ لِلْحُوتِ سَرَبًا وَهُمَا
عَجَبًا قَالَ لَهُ مُوسَى (ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِي فَارْتَدَّا
عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا) رَجَعَا يَقْضَانِ آثَارَهُمَا حَتَّى
انْتَهَيَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِذَا رَجُلٌ مُسَجًى بَثُوبٍ فَسَلَّمَ
مُوسَى فَرَدَّ عَلَيْهِ فَقَالَ وَأَنْتَ بِأَرْضِكَ السَّلَامُ قَالَ
أَنَا مُوسَى قَالَ مُوسَى بَنِي إِسْرَائِيلَ قَالَ نَعَمْ أَتَيْتُكَ
لَتُعَلِّمَنِي (مِمَّا عُلِّمْتَ رُشْدًا) قَالَ يَا مُوسَى إِنِّي
عَلَى عِلْمٍ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ عَلَّمَنِيهِ اللَّهُ لَا تَعْلَمُهُ وَأَنْتَ
عَلَى عِلْمٍ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ عَلَّمَكَهُ اللَّهُ لَا أَعْلَمُهُ قَالَ
هَلْ أَتْبَعُكَ (قَالَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا
وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَى مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ خُبْرًا) إِلَى قَوْلِهِ
(إِمْرًا) فَانْطَلَقَا يَمْشِيَانِ عَلَى سَاحِلِ الْبَحْرِ فَمَرَّتْ
بِهِمَا سَفِينَةٌ كَلَّمُوهُمْ أَنْ يَحْمِلُوهُمْ فَعَرَفُوا الْخَضِرَ
فَحَمَلُوهُ بِغَيْرِ نَوْلٍ فَلَمَّا رَكِبَا فِي السَّفِينَةِ جَاءَ
عُصْفُورٌ فَوَقَعَ عَلَى حَرْفِ السَّفِينَةِ فَنَقَرَ فِي الْبَحْرِ

¹ U ovom hadisu je opisan susret Musaa, alejhis-selam, s Hidrom, o čemu se govori u suri El-Kehf. Neki ajeti su u cijelosti navedeni, a na neke je samo ukazano, kao što je ovdje ukazano na sljedeće ajete:

“Vidjet ćeš da ću strpljiv biti, ako Bog da” – reče Musa – “i da ti se neću ni u čemu protiviti.” “Ako ćeš me već pratiti” – reče onaj – “onda me ni o čemu ne pitaj dok ti ja o tome prvi ne kažem!” I njih dvojica krenuše. I kad se u lađu ukrecaše, onaj je probuši. “Zar je probuši da potopiš one koji na njoj plove?”

Učinio si, doista, nešto vrlo krupno!” (El-Kehf: 69-71)

se njih dvojica ukrcaše na lađu, dođe jedan vrabac, i stade na ivicu lađe i kljunom popi jednu ili dvije kapi mora.

– O, Musa – reče mu Hidir – moje i tvoje znanje u odnosu na Allahovo znanje je tako malehno kao što je malo ono (što je uradio) ovaj vrabac svojim kljunom u odnosu na cijelo more.

I on iznenada uze sjekiru i odvali jednu dasku. Dok se Musa čudio, on je već bio odvalio jednu dasku. Musa mu reče:

– Šta si to uradio? Ljudi su nas besplatno povezli, a ti dođe do njihove lađe i probuši je da potopiš njezine putnike! Doista si učinio nešto vrlo krupno!

– Ne rekoh li ja – reče onaj – da ti, doista, nećeš moći izdržati sa mnom?

– Ne karaj me što sam zaboravio – reče – i ne čini mi poteškoću u ovom poslu mome!

To je bio prvi Musaov zaborav.

Kad su napustili more, naišli su na dječaka koji se igrao s djecom.

Hidr ga zgrabi za glavu i svojom rukom je otkide, ovako – i Sufjan pokaza krajevima svojih prstiju kao da nešto kida.

Musa mu reče: – Što ubi dijete bezgrješno, koje nije nikoga ubilo? Učinio si, zaista, nešto vrlo ružno!

– Ne rekoh li ja tebi – reče onaj – da ti doista nećeš moći izdržati sa mnom?

– Ako te i poslije ovoga za bilo šta upitam – reče

– onda se nemoj sa mnom družiti. Eto sam ti se opravdao.

Injih dvojica krenuše. Kad dođoše do jednog grada, zamoliše stanovnike njegove da ih nahrane, ali oni odbiše da ih ugoste. U gradu njih dvojica naiđoše na jedan zid, koji samo što se nije srušio, (to jest) nagnut ovako. Sufjan napravi rukom i pokaza kao da briše nešto iznad. Nisam čuo Sufjana da spominje pridjev nagnut osim jednom.

– Došli smo tim ljudima – rekao je on – a oni nas nisu nahranili, niti su nas ugostili, i ti si se zaputio prema njihovom zidu (da ga popraviš), a mogao si

نَقْرَةً أَوْ نَقَرَتَيْنِ قَالَ لَهُ الْخَضِرُ يَا مُوسَى مَا نَقَصَ
عِلْمِي وَعِلْمُكَ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ إِلَّا مِثْلَ مَا نَقَصَ هَذَا
الْعُصْفُورُ بِمِنْقَارِهِ مِنَ الْبَحْرِ إِذْ أَخَذَ الْفَأْسَ فَزَنَعَ
لَوْحًا قَالَ فَلَمْ يَفْجَأْ مُوسَى إِلَّا وَقَدْ قَلَعَ لَوْحًا
بِالْقُدُومِ فَقَالَ لَهُ مُوسَى مَا صَنَعْتَ قَوْمَ حَمْلُونَا
بِغَيْرِ نَوَلٍ عَمَدْتَ إِلَى سَفِيَّتِهِمْ فَخَرَقْتَهَا (لِتَغْرِقَ
أَهْلَهَا لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا إِمْرًا قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَنْ
تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ
وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي عُسْرًا) فَكَانَتْ الْأُولَى مِنْ
مُوسَى نَسْيَانًا فَلَمَّا خَرَجَا مِنَ الْبَحْرِ مَرُّوا بِغُلَامٍ
يَلْعَبُ مَعَ الصَّبْيَانِ فَأَخَذَ الْخَضِرُ بِرَأْسِهِ فَقَلَعَهُ
بِيَدِهِ هَكَذَا وَأَوْمَأَ سُفْيَانُ بِأَطْرَافِ أَصَابِعِهِ كَأَنَّهُ
يَقْطِفُ شَيْئًا فَقَالَ لَهُ مُوسَى (أَقْتَلْتَ نَفْسًا زَكِيَّةً
بِغَيْرِ نَفْسٍ لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا نُكْرًا قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ
إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا قَالَ إِنْ سَأَلْتُكَ عَنْ
شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا تُصَاحِبْنِي قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي
عُذْرًا فَانْطَلَقَا حَتَّى إِذَا أَتَيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَطْعَمَا
أَهْلُهَا فَأَبَوْا أَنْ يُضَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا
يُرِيدُ أَنْ يَنْقَضَ (مَائِلًا أَوْمَأَ بِيَدِهِ هَكَذَا وَأَشَارَ
سُفْيَانُ كَأَنَّهُ يَمَسُّ شَيْئًا إِلَى فَوْقِ فَلَمْ أَسْمَعْ
سُفْيَانَ يَذْكُرُ مَائِلًا إِلَّا مَرَّةً قَالَ قَوْمُ أَتَيْنَاهُمْ
فَلَمْ يُطْعَمُونَا وَلَمْ يُضَيِّفُونَا عَمَدْتَ إِلَى حَائِطِهِمْ

zato uzeti nagradu.

– Sada se rastajemo ja i ti – reče onaj. – Da ti objasnim zašto nisi mogao da se strpiš.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Drago bi nam bilo da se Musa strpio, Allah bi nam iznio slučaj njih dvojice.”

Sufjan kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Neka se Allah smiluje Musau: ‘Da je bio strpljiv, bio bi nam ispričan slučaj njih dvojice.’”

Ibn-Abbas je učio: “Pred njima je vladar koji uzima svaku ispravnu lađu silom. A što se tiče dječaka, on je bio nevjernik, a roditelji su mu bili vjernici.”

Potom mi je Sufjan rekao: “To sam od njega čuo dva puta, i zapamtio sam to od njega.”

Sufjanu je rečeno: “Ti si to zapamtio prije nego što si ga čuo do Amra, ili si ga zapamtio od nekog drugog?” “Od koga ću ga zapamtiti?”, reče on. “Da li ga je iko, osim mene pričao od Amra? Čuo sam ga od njega dva ili tri puta i zapamtio ga od njega.”¹

3402. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Seid b. Asbehani, njemu saopćio Ibnu-Mubarek od Ma'mera on od Hemmama b. Munebbiha, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Hidr je nazvan tako jer je on sjeo na bijelu zemlju i odjednom se ona počela zelenjeti, iza njega.” (A glagol *hadire* znači: biti zeleno). Hummuvi kaže da mu je prenio Muhammed b. Jusuf b. Metar Firebri od Alija b. Hašrema, a on od Sufjana ovaj cjelokupan hadis.

(لَوْ شِئْتَ لَاتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا قَالَ هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنَكَ سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا) قَالَ النَّبِيُّ ﷺ وَدِدْنَا أَنْ مُوسَى كَانَ صَبَرَ فَقَصَّ اللَّهُ عَلَيْنَا مِنْ خَبَرِهِمَا قَالَ سُفْيَانُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَرْحَمُ اللَّهُ مُوسَى لَوْ كَانَ صَبَرَ لَقَصَّ عَلَيْنَا مِنْ أَمْرِهِمَا وَقَرَأَ ابْنُ عَبَّاسٍ أَمَامَهُمْ مَلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ صَالِحَةٍ غَضَبًا وَأَمَّا الْغُلَامُ فَكَانَ كَافِرًا وَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ ثُمَّ قَالَ لِي سُفْيَانُ سَمِعْتُهُ مِنْهُ مَرَّتَيْنِ وَحَفِظْتُهُ مِنْهُ قِيلَ لِسُفْيَانَ حَفِظْتُهُ قَبْلَ أَنْ تَسْمَعَهُ مِنْ عَمْرٍو أَوْ تَحَفِظْتُهُ مِنْ إِنْسَانٍ فَقَالَ مِمَّنْ أَحَفِظُهُ وَرَوَاهُ أَحَدٌ عَنْ عَمْرٍو غَيْرِي سَمِعْتُهُ مِنْهُ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا وَحَفِظْتُهُ مِنْهُ .

٣٤٠٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَعِيدٍ بْنُ الْأَصْبَهَانِيِّ أَخْبَرَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنَّمَا سُمِّيَ الْخَضِرُ أَنَّهُ جَلَسَ عَلَى قَرْوَةٍ بَيْضَاءَ فَإِذَا هِيَ تَهْتَزُّ مِنْ خَلْفِهِ خَضِرَاءَ . قَالَ الْحُمُويُّ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ ابْنُ مَطَرٍ الْفَرَبْرِيُّ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ خَشْرَمٍ عَنْ سُفْيَانَ بِطَوِيلِهِ .

¹ Hadir ili Hidr je nadimak Ermijaa ili Bel'jaa, sina Melkanova. Neki učenjaci misle da je Hidr još živ i o tome navode razne zgode. Međutim, najveći broj učenjaka tvrdi da je on, iako evlija Musaova doba, podložan prirodnim zakonima postojanja života na ovom svijetu, i da je, poslije minolog prosječnog života, umro. Ovo mišljenje se podudara s kur'anskim ajetom: “A nismo prije tebe dali nikome vječnog života.” (El-Enbija: 34) U istom smislu je i Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Na početku idućeg stoljeća neće biti nikoga od onih koji se danas nalaze na licu Zemlje.”

Prema tome, ako je Hidr i živio dugo, on je krajem svog vijeka završio svoj ovozemaljski život.

Inače, hadis koji govori o susretu Musaa, alejhis-selam, s Hidrom naveden je i objašnjen u *Knjizi o nauci* (Knjiga I, hadis br. 74).

POGLAVLJE

3403. PRIČAO MI JE Ishak b. Nasr, a njemu Abdur-Rezzak prenoseći od Ma'mera, on od Hemmama b. Munebbiha, koji je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: Izraelićanima je rečeno: "Udite na vrata pogeti (pokorni) i recite: 'Tražimo oprost grijeha.' Oni su to izmijenili pa su ušli vukući se natraške i rekli: 'Zrno u ječmu.'"²

3404. PRIČAO MI JE Ishak b. Ibrahim, njemu Revh b. Ubade, a ovom Avf prenoseći od Hasana, Muhammeda i Hallasa, a oni od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Musa je bio veoma stidljiv i mnogo se pokrивao, tako da mu se koža nije vidjela, jer se veoma stidio. Neki od Izraelićana su ga uznemiravali govoreći: 'Ovaj prekriveni se pokriva samo zbog neke mahane na koži: šugavosti, kilavosti ili neke druge bolesti.' Ali Allah je htio da Musaa oslobodi od onoga što su mu oni govorili. Tako se on jednog dana osamio, svoju odjeću stavio na kamen i počeo se kupati. Kad je završio (s kupanjem), okrenuo se prema odjeći da je uzme ali je onaj kamen već bio iščezao zajedno s njegovim haljinama. Musa uze svoj štap i potraži onaj kamen govoreći: 'Moje odijelo, kamenu! Moje odijelo, kamenu', sve dok ne dođe do jedne skupine izraelskih prvaka te ga oni vidješe gola, vidješe nešto najljepše što je

بَابُ

٣٤٠٣. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قِيلَ لِبَنِي إِسْرَائِيلَ (ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُولُوا حِطَّةً) فَبَدَّلُوا فَدَخَلُوا يَزْحَفُونَ عَلَى أَسْتَاهِهِمْ وَقَالُوا حَبَّةٌ فِي شَعْرَةٍ.

٣٤٠٤. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنِ الْحَسَنِ وَمُحَمَّدٍ وَخِلَاسٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ مُوسَى كَانَ رَجُلًا حَيًّا سِتِيرًا لَا يُرَى مِنْ جِلْدِهِ شَيْءٌ اسْتَحْيَاءً مِنْهُ فَآذَاهُ مَنْ آذَاهُ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ فَقَالُوا مَا يَسْتَتِرُ هَذَا التَّسْتُرُ إِلَّا مِنْ عَيْبٍ بِجِلْدِهِ إِمَّا بَرَصٌ وَإِمَّا أُذْرَةٌ وَإِمَّا آفَةٌ وَإِنَّ اللَّهَ أَرَادَ أَنْ يُبَرِّئَهُ مِمَّا قَالُوا لِمُوسَى فَخَلَا يَوْمًا وَخَذَهُ فَوَضَعَ ثِيَابَهُ عَلَى الْحَجَرِ ثُمَّ اغْتَسَلَ فَلَمَّا فَرَغَ أَقْبَلَ إِلَى ثِيَابِهِ لِيَأْخُذَهَا وَإِنَّ الْحَجَرَ عَدَا بِثَوْبِهِ فَأَخَذَ مُوسَى عَصَاهُ وَطَلَبَ الْحَجَرَ فَجَعَلَ يَقُولُ ثَوْبِي حَجَرٌ ثَوْبِي حَجَرٌ حَتَّى انْتَهَى إِلَى مَلَأٍ

2 Ovdje se aludira na sljedeće kur'anske ajete: "I kada smo rekli: 'Udite u ovaj grad i jedite što god hoćete, a na kapiju pognutih glava udite, i recite: Oprosti! – oprostit ćemo vam grijehе vaše, a onima koji čine dobra djela dat ćemo više.'" Onda su oni koji su bili nepravedni zamijenili drugom riječ koja im je bila rečena, i Mi smo na one koji su bili nepravedni s neba kaznu spustili, zato što nisu poslušali." (El-Bakare: 58-59) Njima je dakle bilo naređeno da uđu skrušeno, pognute glave, čineći istigfar, a oni su, želeći omalovažiti, Allahovu naredbu, ušli natraške, govoreći: "Zrno u ječmu", to jest, rekli su: hinta, umjesto da reknu *hittah*.

Allah stvorio. Tako ga je On oslobodio onog što su oni govorili.

Kamen je stao i on je uzeo svoje haljine, obukao ih i počeo po kamenu tući svojim štapom. Tako mi Allaha, udarajući po kamenu, on je zadobio tri, četiri ili pet ožiljaka od udaranja. To je značenje Njegovih riječi:

‘O, vjernici, ne budite kao oni koji su Musaa uznemiravali, pa ga je Allah oslobodio onoga što su govorili, i on kod Allaha ugled uživa.’¹

3405. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu Šu‘be prenoseći od A‘meša, koji je rekao da je čuo Ebu-Vaila koji veli da je čuo Abdullaha, radijallahu anhu, kako kaže:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izvršio je podjelu (plijena). Jedan čovjek reče: ‘Ova podjela nije bila zarad lica Allahovog (nije bila iskrena)!’”

Ja sam došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i saopćio mu to. On se rasrdi toliko da sam mu srdžbu primijetio na licu, a zatim reče:

“Neka se Allah smiluje Musau, on je uznemiravan više od ovoga, pa se strpio.”

مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ فَرَأَوْهُ عُرْيَانًا أَحْسَنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ وَأَبْرَأَهُ مِمَّا يَقُولُونَ وَقَامَ الْحَجَرُ فَأَخَذَ ثَوْبَهُ فَلَبَسَهُ وَطَفِقَ بِالْحَجَرِ ضَرْبًا بَعْضَاهُ فَوَاللَّهِ إِنَّ بِالْحَجَرِ لَنَدَبًا مِنْ أَثَرِ ضَرْبِهِ ثَلَاثًا أَوْ أَرْبَعًا أَوْ خَمْسًا فَذَلِكَ قَوْلُهُ (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ آذَوْا مُوسَى فَبَرَّاهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهًا).

٣٤٠٥. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنِ الْأَعْمَشِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَسَمَ النَّبِيُّ ﷺ قَسَمًا فَقَالَ رَجُلٌ إِنَّ هَذِهِ لِقِسْمَةٌ مَا أُريدُ بِهَا وَجْهَ اللَّهِ فَاتَّيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَأَخْبَرْتُهُ فَغَضِبَ حَتَّى رَأَيْتُ الْغَضَبَ فِي وَجْهِهِ ثُمَّ قَالَ يَرْحَمُ اللَّهُ مُوسَى قَدْ أُوذِيَ بِأَكْثَرٍ مِنْ هَذَا فَصَبَرَ.

¹ El-Ahzab: 69.

Iz ovog hadisa se može zaključiti:

- u sramotni dio je dozvoljeno gledati samo kad je to neophodno (liječenje i sl.);
- vjerovjesnici su bili savršeni u svojim tjelesnim i moralnim osobinama;
- vjerovjesnici su strpljivo podnosili neugodnosti od svojih naroda.

“ONI SE KLANJAJU KUMIRIMA SVOJIM”²

Mutebberun znači: poništen, *ve lijutebbiru*: da poruše, *ma ‘alev*: što osvoje.³

3406. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Junusa, on od Ibn-Šihaba, a ovaj od Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana, da je Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, rekao:

“Jedne prilike smo s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, ubirali plodove eraka pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

‘Berite njegove crne (plodove), jer su oni najbolji.’

‘Zar si ti čuvao ovce?’ – upitaše (ashabi).

‘A ima li koji Vjerovjesnik da ih nije čuvao?’ – reče on.⁴

بَاب (يَعْكِفُونَ عَلَى أَصْنَامِهِمْ)

(مُتَبَّرٌ) خُسْرَانٌ (وَلِيَتَبَّرُوا) يَدْمُرُوا (مَا عَلَوْا)
مَا غَلَبُوا .

٣٤٠٦. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ نَجْنِي الْكَبَاثَ وَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ عَلَيْكُمْ بِالْأَسْوَدِ مِنْهُ فَإِنَّهُ أَطْيَبُ قَالُوا أَكُنْتَ تَرْعَى الْغَنَمَ قَالَ وَهَلْ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا وَقَدْ رَعَاهَا .

2 Rečenica *ja ‘kifune ‘ala esnamin lehum* i riječ *mutebberun* uzeti su iz ajeta: “I Mi sinove Israilove preko mora prevedosmo, pa oni naiđoše na narod koji se klanjao kumirima svojim.” “O, Musa” – rekoše – “napravi i ti nama boga kao što i oni imaju bogove!” “Vi ste, uistinu, narod koji nema pameti” – reče on. “Zaista će biti poništeno ono što ovi ispovijedaju i beskorisno će im biti ono što rade.” (El-A‘raf: 138-139)

Inače, ovo poglavlje je samo nastavak poglavlja o Musau, alejhis-selam.

3 *Ve lijutebbiru ma ‘alev* nalazi se u ajetu: “Sve što činite – činite sebi, dobro i zlo. A kad dođe vrijeme druge prijetnje poslaćemo ih da na licima vašim tugu i jad ostave i da u Hram, kao i prvi put, ponovo provale i da sve što osvoje do temelja poruše.” (El-Isra: 7)

4 Kad je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Berite njegove crne plodove”, ashabi su shvatili da on poznaje vrste erakovih plodova, a to su poznavali uglavnom oni koji su se bavili čuvanjem ovaca, pa su ga zbog toga pitali da li je on čuvao ovce. U ovom hadisu se ne spominje Musa, alejhis-selam, ali Pejgamberova izjava: “A ima li koji vjerovjesnik da ih nije čuvao”, obuhvata i Musaa, alejhis-selam.

A KADA JE MUSA REKAO NARODU
SVOME: “ALLAH VAM NAREĐUJE DA
ZAKOLJETE KRAVU ...”¹

Ebul-Alije je rekao: “*El-‘avan* je sredina između mlade i stare.” *Faki‘un*: čista, *la zelulun*: nije je rad istrošio, *Tusirul-erda* znači: nije istrošena oranjem zemlje niti radom sa usjevima. *Musellemetun*: (da bude bez) mahane, *la šijete*: bjelina. *Safau* može značiti: crna, a tako se kaže i žuta, kao što je u ajetu: *Džimalatun sufr* (crno-žute deve).² *Feddare’tum*: prepirali ste se.”

بَاب (وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ
إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذْبَحُوا بَقَرَةً)

قَالَ أَبُو الْعَالِيَةِ الْعَوَانُ النَّصْفُ بَيْنَ الْبِكْرِ وَالْهَرَمَةِ
(فَاقْعُ) صَافٍ (لَا ذَلُولُ) لَمْ يَذْهَبْ الْعَمَلُ (تُثِيرُ
الْأَرْضَ) لَيْسَتْ بِذَلُولٍ تُثِيرُ الْأَرْضَ وَلَا تَعْمَلُ
فِي الْحَرْثِ (مُسَلَّمَةٌ) مِنَ الْعُيُوبِ (لَا شَيْءَ)
بَيَاضُ (صَفَرَاءُ) إِنْ شِئْتَ سَوْدَاءُ وَيُقَالُ صَفَرَاءُ
كَقَوْلِهِ (جَمَالَاتٌ صُفْرٌ) (فَادَارَأْتُمْ) اخْتَلَفْتُمْ .

¹ Buhari je ovdje naveo dio prvog ajeta i samo ukazao na sljedeće ajete koji govore o klanju krave. Ti ajeti u prijevodu glase: “A kada je Musa rekao narodu svome: ‘Allah vam naređuje da zakoljete kravu’ – oni upitaše: ‘Zbijaš li ti to s nama šalu?’ ‘Ne dao mi Allah da budem nezalica’ – reče on. ‘Zamoli Gospodara svoga u naše ime’ – rekoše – ‘da nam objasni kojih godina ona treba biti.’ ‘On kaže’ – odgovori on – ‘da ta krava ne smije biti ni stara ni mlada, nego između toga, srednje dobi, pa izvršite to što se od vas traži!’ ‘Zamoli Gospodara svoga, u naše ime’ – rekoše – ‘da nam objasni kakve boje treba biti.’ ‘On poručuje’ – odgovori on – ‘da ta krava treba biti jarko rumene boje, da se sviđa onima koji je vide.’ ‘Zamoli Gospodara svoga, u naše ime’ – rekoše – ‘da nam objasni kakva još treba biti – bez mahane i bez ikakvog biljega.’ ‘E sad si je opisao kako treba!’ – rekoše, pa je zaklaše, i jedva to učiniše. I kada ste jednog čovjeka ubili, pa se oko njega prepirati počeli – Allah je dao da iziđe na vidjelo ono što ste bili sakrili... Mi smo rekli: ‘Udarite ga jednim njezinim dijelom!’ I eto, tako Allah vraća mrtve u život i pruža vam dokaze Svoje da biste shvatili.” (El-Bekare: 67-73)

U vezi s uzrokom klanja krava, komentatori kažu: – Jedan Izraeličanin je bio bogat, a nije imao djece, nego je imao nekog rođaka koji ga je trebao naslijediti. Ovaj nije mogao dočekati da bogataš umre, pa ga ubi i baci na put, a onda dođe Musau, alejhis-selam, i reče mu: “Moj rođak je ubijen, i to me teško pogodilo! Ja ne mislim da bi mi iko otkrio njegovog ubicu osim tebe, Allahov vjerovjesniče.” Musa, alejhis-selam, je oglasio narodu: “Kome je nešto od ovog poznato, neka rekne”, ali niko od njih nije znao ništa. Onda mu je Allah objavio da im naredi da zakolju kravu, te su oni, nakon što su tražili opis krave, pronašli takvu i zaklali je. Potom su uzeli jednu njenu kost i njome udarili mrtvaca. On je oživio i objasnio ko ga je ubio.

² Spomenuti ajet glasi: *Ke ennehu džimaletun sufr* (Kao da su kamile ride) (El-Murselat: 33). Buhari je ovaj ajet naveo ovdje jer riječ *sufr*, koja se nalazi u ovom ajetu, mufessiri tumače: žuto-crno iako ona u osnovi znači samo žutu boju.

MUSAOVA SMRT I KASNIJI SPOMEN O NJEMU

3407. PRIČAO NAM JE Jahja b. Musa, njemu Abdur-Rezzak, a ovom saopćio Ma'mer od Ibn-Tavusa, on od svoga oca, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Melek smrti je poslan Musau, alejhis-selam, i kad mu je došao (Musa, alejhis-selam) ga je udario, te se on vratio svome Gospodaru i rekao:

“Poslao si me čovjeku koji neće smrt.”

“Vrati se njemu” – reče On – “i reci mu da stavi svoju ruku na leđa bika, i za svaku dlaku koju pokrije svojom rukom imat će po jednu godinu (života).”

“Gospodaru” – reče (Musa) – “a šta poslije?”

“A zatim smrt” – odgovori On.

“Pa onda, (neka bude) sada” – reče (Musa, alejhis-selam) i zamoli Allaha da ga približi blagoslovljenoj zemlji na jedan dobačaj kamenom (da tamo umre).

Kaže Ebu-Hurejra da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zatim rekao:

“Da sam ja tamo, pokazao bih vam njegov grob, pored puta, pod jednom crvenom pješčanom humkom.”

Kaže (Abdur-Rezzak): “I Ma'mer nam je saopćio od Hemmama, da mu je pričao Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično ovom (hadisu).”³

بَابُ وَفَاةِ مُوسَى وَذِكْرِهِ بَعْدُ

٣٤٠٧. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ ابْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أُرْسِلَ مَلَكُ الْمَوْتِ إِلَى مُوسَى عَلَيْهِمَا السَّلَامُ فَلَمَّا جَاءَهُ صَكَّهُ فَرَجَعَ إِلَى رَبِّهِ فَقَالَ أُرْسَلْتَنِي إِلَى عَبْدٍ لَا يُرِيدُ الْمَوْتَ قَالَ ارْجِعْ إِلَيْهِ فَقُلْ لَهُ يَضَعُ يَدَهُ عَلَى مَثْنِ ثَوْرٍ فَلَهُ بِمَا غَطَّتْ يَدُهُ بِكُلِّ شَعْرَةٍ سَنَةٌ قَالَ أَيُّ رَبِّ ثُمَّ مَازَا قَالَ ثُمَّ الْمَوْتُ قَالَ فَلَا أَنْ قَالَ فَسَأَلَ اللَّهَ أَنْ يُدْنِيَهُ مِنَ الْأَرْضِ الْمُقَدَّسَةِ رَمِيَّةً بِحَجَرٍ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَوْ كُنْتُ ثُمَّ لَأَرَيْتُكُمْ قَبْرَهُ إِلَى جَانِبِ الطَّرِيقِ تَحْتَ الْكَثِيبِ الْأَخْضَرِ قَالَ وَأَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ حَدَّثَنَا أَبُو هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ نَحْوَهُ.

³ Ovaj drugi sened hadisu Buhari je naveo s ciljem da ukaže da je gornji hadis u osnovi govor Poslanika, a ne govor Ebu-Hurejre, iako tako izgleda jer u prvom senedu Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, nije spomenut.

Što se tiče mjesta Musaove smrti o ovom pitanju su podijeljena mišljenja historičara. Većina ih smatra da je umro u pokrajini Tih. Vehb kaže da su meleki sahranili Musaa, alejhis-selam, i klanjali mu dženazu i da je on živio sto dvadeset godina, a da je rođen dvjesto pedeset godina poslije Ibrahimove, alejhis-selam, smrti.

Iz navedenog hadisa se mogu izvesti sljedeći zaključci:

- Musa, alejhis-selam, imao je veliki ugled kod Allaha, dželle šanuhu;
- preporučljivo je svoje umrle sahranjivati u što časnijim mjestima i blizu mezarova ranije sahranjenih, dobrih ljudi;
- svijet će poslije Musaove smrti postojati još dugo, dugo itd.

3408. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu saopćio Šu'ajb od Zuhrije, ovome Ebu-Selema b. Abdur-Rahman i Seid b. Musejjeb, da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao: "Jedan musliman i jedan jevrej su se međusobno prepirali. Musliman je, zaklinjući se jednom zakletvom, rekao: 'Tako mi Onoga koji je Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, odabrao nad sve svjetove.' Onda je i jevrej rekao: 'Tako mi Onoga koji je Musaa odabrao nad svim svjetovima.'

Potom je musliman digao svoju ruku i ošamario jevreja. Jevrej je otišao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i izvijestio ga o svom slučaju s muslimanom te je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: 'Ne smatrajte me boljim od Musaa. Svijet će (na Sudnjem danu) pasti od straha i ja ću biti prvi koji će se osvijestiti, a Musa će se već držati za dio (podnožja) Arša. Ne znam je li on bio među onima koji su se onesviješćeni srušili pa se osvijestio prije mene, ili je on bio među onima koje je Allah izuzeo od toga.'"¹

3409. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Ibrahim b. Sa'd prenoseći od Ibn-Šihaba, a ovaj od Humejeda b. Abdur-Rahmana, da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, izjavio kako je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Adem i Musa su međusobno raspravljali pa mu je Musa rekao: 'Ti si Adem, onaj koga je njegova pogreška izvela iz Dženneta.

'Ti si Musa – odgovori mu Adem – onaj kojeg je Allah odabrao svojim poslanstvom i svojim govorom, i opet me koriš za stvar koja mi je određena prije nego što sam stvoren.'

'Tako je Adem nadvladao u raspravi Musaa' – reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dva puta.'"²

٣٤٠٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَسَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ اسْتَبَّ رَجُلٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَرَجُلٌ مِنَ الْيَهُودِ فَقَالَ الْمُسْلِمُ وَالَّذِي اصْطَفَى مُحَمَّدًا ﷺ عَلَى الْعَالَمِينَ فِي قَسَمٍ يُقْسَمُ بِهِ فَقَالَ الْيَهُودِيُّ وَالَّذِي اصْطَفَى مُوسَى عَلَى الْعَالَمِينَ فَرَفَعَ الْمُسْلِمُ عِنْدَ ذَلِكَ يَدَهُ فَلَطَمَ الْيَهُودِيَّ فَذَهَبَ الْيَهُودِيُّ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَأَخْبَرَهُ الَّذِي كَانَ مِنْ أَمْرِهِ وَأَمَرَ الْمُسْلِمَ فَقَالَ لَا تُخَيِّرُونِي عَلَى مُوسَى فَإِنَّ النَّاسَ يَصْعَقُونَ فَأَكُونُ أَوَّلَ مَنْ يُفِيقُ فَإِذَا مُوسَى بَاطِشٌ بِجَانِبِ الْعَرْشِ فَلَا أَدْرِي أَكَانَ فِيمَنْ صَعِقَ فَأَفَاقَ قَبْلِي أَوْ كَانَ مِمَّنِ اسْتَشَى اللَّهُ .

٣٤٠٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ احْتَجَّ آدَمُ وَمُوسَى فَقَالَ لَهُ مُوسَى أَنْتَ آدَمُ الَّذِي أَخْرَجَتْكَ خَطِيئَتِكَ مِنَ الْجَنَّةِ فَقَالَ لَهُ آدَمُ أَنْتَ مُوسَى الَّذِي اصْطَفَاكَ اللَّهُ بِرِسَالَاتِهِ وَبِكَلَامِهِ ثُمَّ تَلَوْنِي عَلَى أَمْرِ قُدِّرَ عَلَيَّ قَبْلَ أَنْ أُخْلَقَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَحَجَّ آدَمُ مُوسَى مَرَّتَيْنِ .

¹ Među ličnostima vjerovjesnika postoji izvjesno gradiranje, ali su oni po svojoj zadaći svi jednaki, i protežiranje jednog uz zapostavljanje drugog je grijeh, a nepriznavanje bilo kojeg od njih izvodi iz islama.

² Adem, alejhis-selam, Musau, alejhis-selam, dokazao je da je ono što je on uradio (misli se na vočku u Džennetu) bilo neizbježno, jer mu je tako bilo propisano, pa nema razloga da ga Musa, alejhis-selam, kori. Što se tiče

3410. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Husajn b. Numejr prenoseći od Husajna b. Abdur-Rahmana, on od Seida b. Džubejra, a ovaj od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, koji je izjavio da je jednog dana Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izišao i rekao:

“Prikazani su mi narodi pa sam vidio jednu veliku skupinu koja je prekrila horizont. Rečeno mi je: ‘Ovo je Musa sa svojim narodom.’”³

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:

“A ONIMA KOJI VJERUJU, ALLAH KAO POUKU NAVODI ŽENU FARAONOVU...”
DO NJEGOVIH RIJEČI: “... I OD ONIH KOJI PROVODE VRIJEME U NAMAZU BILA.”⁴

3411. PRIČAO NAM JE Jahja b. Dža‘fer, njemu Veki‘ prenoseći od Šu‘be, on od Amra b. Murre, ovaj od Murre Hemdanija, a on od Ebu-Musaa, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Mnogi ljudi su dostigli stepen potpunosti, a od žena su postigle stepen potpunosti samo Asija, žena faraonova, i Merjema, kćerka Imranova. Vrijednost Aiše u odnosu na ostale žene je slična vrijednosti potkriže u odnosu na ostalu hranu.”⁵

٣٤١٠. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حُصَيْنٌ بْنُ نُمَيْرٍ عَنْ حُصَيْنِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَرَجَ عَلَيْنَا النَّبِيُّ ﷺ يَوْمًا قَالَ عُرِضَتْ عَلَيَّ الْأُمَمُ وَرَأَيْتُ سَوَادًا كَثِيرًا سَدَّ الْأَفُقَ فَقِيلَ هَذَا مُوسَى فِي قَوْمِهِ .

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

(وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَتَ فِرْعَوْنَ)
إِلَى قَوْلِهِ (وَكَانَتْ مِنَ الْقَانِتِينَ)

٣٤١١. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ عَنْ مُرَّةَ الْهَمْدَانِيِّ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ كَمَلَمِنْ الرِّجَالِ كَثِيرٌ وَلَمْ يَكْمُلْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا أَسِيَّةُ امْرَأَةِ فِرْعَوْنَ وَمَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَإِنَّ فَضْلَ عَائِشَةَ عَلَى النِّسَاءِ كَفَضْلِ الثَّرِيدِ عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ .

same pogreške, Adem, alejhis-selam, pokajao se za nju, i Allah, dželle šanuhu, primio je njegovo pokajanje.

3 Ovdje je naveden dio jednog dužeg hadisa iz kojeg se vidi da je ummet Musaov, alejhis-selam, veći od svih osim Muhammedovog, sallallahu alejhi ve sellem, ummeta.

4 Prijevod navedenih ajeta u cijelosti glasi: “A onima koji vjeruju – Allah kao pouku navodi ženu faraonovu, kad je rekla: ‘Gospodaru moj, sagradi mi kod Sebe kuću u Džennetu i spasi me faraona i mučenja njegova, a izbavi me od naroda nepravednog!’ I Mejremu, kćer Imranovu, koja je nevinost svoju sačuvala, a Mi smo udahli u nju život, i ona je i u Listove Gospodara svoga i u Knjige Njegove vjerovala i od onih koji provode vrijeme u namazu bila.” (Et-Tahrim: 11-12)

5 Vrijednost h. Aiše je djelimična i to u odnosu na druge žene Muhammedovg, sallallahu alejhi ve sellem, ummeta, kao što je vrijednost potkriže djelimična u odnosu na druge vrste hrane. (lahkoća pri jedenju) Gornji hadis prenosi i Taberani. Prema njegovoj predaji, u najvrednije žene spadaju još i Hatidža i Fatima, radijallahu anhuma. U spomenutoj predaji hadisa se kaže: “Od žena su dostigle stepen potpunosti samo Asija, žena faraonova, Merjema, kćerka Imranova, Hatidža, Huvejlidova i Fatima, kćerka Muhammedova.” U ovom smislu imam Ahmed, Ibn-Hibban, Ebu-Ja‘la, Taberani, Ebu-Davud i Hakim prenose od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Najvrednije žene među džennetlijama će biti: Hatidža, kćerka Huvejlidova, Fatima, kćerka Muhammedova, Merjema, kćerka Imranova, i Asija, žena faraonova.”

“KARUN JE MUSAOVOG NARODA BIO...”¹

Le tenuu znači: sigurno je teško. Ibn-Abbas je rekao: “*Ulil-kuvveti* znači: ne može ih podići ni skupina ljudi. Kaže se *el-ferihin* i *el-merihin*: (obijesni). *Vejke ennellahe* (zar ne vidiš da Allah) isto je što i *elem tere ennelahe jebsutur-rizka limen ješau* (zar ne vidiš, Allah daje obilje kome hoće) *ve jakdiru*, to jest, daje obilje i uskraćuje.”

بَاب (إِنَّ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَى)

(لَتَنُوءَ) لَتَثْقُلُ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ (أُولَى الْقُوَّةِ)
لَا يَرْفَعُهَا الْعُصْبَةُ مِنَ الرِّجَالِ يُقَالُ (الْفَرَحِينَ)
الْمَرَحِينَ (وَيَكُنَّ اللَّهُ) مِثْلُ أَلَمْ تَرَ (أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ
الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ) وَيُوسِّعُ عَلَيْهِ وَيُضَيِّقُ .

U pogledu razlike vrijednosti između ove četiri žene Ibn-Asakir prenosi od Ibn-Abbasa, radijallahu anhumā, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Prvakinja žena u Džennetu je Merjema, kćerka Imranova, zatim Fatima, zatim Hatidža, a zatim Asija, žena faraonova.”

- 1 Ovim se aludira na sljedeće kur’anske ajete: “Karun je iz Musaovog naroda bio, pa ih je tlačio, a bili smo mu dali toliko blaga da mu je ključeve od njega teško mogla nositi gomila snažnijih ljudi. ‘Ne budi objestan, jer Allah ne voli one koji su objesni!’ – govorili su mu ljudi iz naroda njegovog – ‘i nastoj da time što ti je Allah dao stekneš onaj svijet, a ne zaboravi ni svoj udio na ovom svijetu i čini drugima dobro, kao što je Allah tebi dobro učinio, i ne čini nered po Zemlji, jer Allah ne voli one koji nered čine.’ ‘Ovo što imam stekao sam znanjem svojim, tako ja mislim’ – govorio je on. A zar nije znao da je Allah prije njega već uništio neke narode koji su bili od njega jači i koji su bili više nakupili – a zločinci neće o grijesima svojim ni ispitivani biti. I izide on pred narod svoj u svom sjaju. ‘Ah, da je i nama ono što je dato Karunu!’ – govorili su oni koji su čeznuli za životom na ovom svijetu – ‘on je uistinu presretan.’ ‘Teško vama’ – govorili su učeni – ‘onome koji vjeruje i čini dobra djela bolja je Allahova nagrada, a bit će samo strpljivima pružena: I Mi smo i njega i dvorac njegov u zemlju utjerali, i niko ga od Allahove kazne nije mogao odbraniti, a ni sam sebi nije mogao pomoći. A oni koji su ranije priželjkivali da su na njegovom mjestu stadoše govoriti: Zar ne vidite da Allah daje obilje onom od robova svojih kome On hoće, a i da uskraćuje! Da nam Allah nije milost svoju ukazao, i nas bi u zemlju utjerao. Zar ne vidite da nezahvalnici nikad neće uspjeti.’” (El-Kasas: 76-82) Karun je bio Izraelćanin. Neki kažu da je bio Musaov amidžić, dok drugi smatraju da mu je bio tečić, a Ibn-Ishak kaže da je on bio amidža Musaov.

Ibn-Ebu-Hatim je vjerodostojnim senedom zabilježio da je Ibn-Abbas, radijallahu anhumā, rekao: “Musa je često govorio Izraelćanima: Allah vam naređuje to i to, dok nije počeo govoriti o imecima, što je bilo Karunu teško, pa je on, Karun, rekao Izraelćanima: Musa kaže da treba ubiti onoga ko izvrši prostituciju. Hajde da platimo nekoj prostitutki pa da ona izjavi da je Musa s njom činio blud. Tako bi on bio ubijen i mi bismo ga se riješili. I oni to učiniše, pa kad Musa počne da im drži govor, oni mu rekoše: ‘A ako si ti to učinio?’ ‘Pa makar i ja’ – reče on. ‘Pa učinio si blud’ – rekoše oni, a on se uplaši. Poslaše po onu ženu, a kad ona dođe, Musau se duboko dojmila. Zakleo ju je Onim koji je Izraelćanima razdvojio more, da li je istinu rekla. Ona je priznala istinu (da je Musa čist), a Musa je pao na sedždu plačući. Tada mu je Allah objavio: ‘Ja sam naredio Zemlji da te posluša, pa naredi joj što god hoćeš.’ I on joj naredi te ona proguta Karuna i one što su bili s njima.”

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
“I MEDJENU BRATA NJIHOVA ŠU‘AJBA
(POSLASMO).”²

To jest: stanovnicima Medjena, jer je Medjen grad. U tom smislu je i *ves’elil-karjete* i *ves’elil’ire*, to jest: ljude u selu i ljude u karavani.³ *Veraekum zihrijja*: “Bacio si za leđa moju želju”, i “Stavio si me iza leđa.” Kaže (Buhari): “*Ez-zihrijju* je da uzmeš sa sobom životinju, ili posudu, i staviš je za leđa – zaštititi se.”⁴

Mekanetuhum i *mekanuhum* imaju isto značenje: (vaše mjesto).⁵

Jagnev znači živjeli, a *jej’esu* znači žalosti se.⁶ ‘*Asa* znači žalim.⁷

Hasan je rekao: “*Inneke le entel-halimu*: (baš si pametan) – izrugivaju se s njim.”⁸ A Mudžahid je rekao: “*Lejketu* je *El-Ejkutu*.”⁹ *Jevmiz-zulleh*: (oblačan dan), nadvisivanje oblaka kazne nad njima.¹⁰

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى
(وَالْيَ مَدِينِ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا)

إِلَى أَهْلِ مَدِينٍ لِأَنَّ مَدِينَ بَلَدٌ وَمِثْلُهُ (وَاسْأَلِ الْقَرْيَةَ) وَاسْأَلِ الْعِيرَ يَعْنِي أَهْلَ الْقَرْيَةِ وَأَهْلَ الْعِيرِ (وَرَاءَكُمْ ظَهْرِيًّا) لَمْ يَلْتَفِتُوا إِلَيْهِ يُقَالُ إِذَا لَمْ يَقْضِ حَاجَتَهُ ظَهَرَتْ حَاجَتِي وَجَعَلْتَنِي ظَهْرِيًّا قَالَ الظَّهْرِيُّ أَنْ تَأْخُذَ مَعَكَ دَابَّةً أَوْ وَعَاءً تَسْتَظْهِرُ بِهِ مَكَانَتَهُمْ وَمَكَانَهُمْ وَاحِدٌ (يَغْنَوُ) يَعِيشُوا (تَأْسَ) تَحْزَنُ (آسَى) أَحْزَنُ وَقَالَ الْحَسَنُ (إِنَّكَ لَأَنْتَ الْحَلِيمُ) يَسْتَهْزِئُونَ بِهِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ لَيْكَةَ الْإِيكَةِ (يَوْمَ الظُّلَّةِ) إِظْلَالُ الْغَمَامِ الْعَذَابُ عَلَيْهِمْ .

- 2 Ajet u cijelosti glasi: “I Medjenu brata njihova Šu‘ajba (poslasmo). ‘O, narode moj’ – govorio je on. ‘Allahu se klanjajte, vi drugog Boga osim Njega nemate, i krivo ni na litru ni na kantaru ne mjerite, vidim da u bilju živite i bojim se da vas jednoga dana ne zadesi kazna, pa da svi nastradate.” (Hud: 84)
- 3 *Ves eli-l-karjetelleti kunna fiha vel’ire* nalazi se u ajetu: “Pitajte grad u kome smo boravili i karavan s kojom smo došli. Mi, zaista, govorimo istinu.” (Jusuf: 82) Buhari je ove riječi naveo jer se i njima zamišlja ehlun (stanovnici), kao što se zamišlja u priloškoj oznaci *ve il Medjene*, to jest, stanovnicima Medjena.
- 4 *Veraekum zihrijja* nalazi se u ajetu: “O, narode moj” – reče on (Šu‘ajb) – “zar vam je rod moj draži od Allaha, koga sasvim odbacujete? Gospodar moj dobro zna ono što vi radite!” (Hud: 92) Inače, riječ *zihrijjun* predstavlja pridjev pripadanja od riječi *zahrnun*: leđa.
- 5 Sintagma *mekanelikum* nalazi se u ajetu: “O, narode moj, činite sve što možete, a činit ću i ja. Vi ćete sigurno saznati koga će kazna stići koja će ga osramotiti i ko je lažac. Pa, čekajte, i ja ću s vama čekati!” (Hud: 93)
- 6 Riječ *jagnev* uzeta je iz ajeta: “Kao da na njoj nikada nisu ni postojali. Daleko bio Medjen kao i Semud!” (Hud: 95)
- 7 Riječ ‘*asa* uzeta je iz ajeta “A on (Šu‘ajb) ih je već bio napustio i rekao: ‘O, narode moj, prenio sam vam poslanice Gospodara svoga i savjetovao vas, pa zašto da tugujem za narodom nevjerničkim?!’” (El-Araf: 93)
- 8 *Inneke le entel halimu* nalazi se u ajetu: “O, Šu‘ajbe – govorili su oni – da li vjera tvoja traži od tebe da napustimo ono čemu su se preci naši klanjali, ili da postupamo s imanijima našim onako kako nam je volja? E baš si pametan i razuman!” (Hud: 87)
- 9 Riječ *el-ejkeh* nalazi se u ajetu: “I stanovnici Ejke su u laž ugonili poslanike.” (Eš-Šu‘ara: 176) Ejka ili Lejka je naziv područja od obale mora do Medjena, kojem je bio poslan Šu‘ajb, alejhis-selam.
- 10 Sintagma *jevmiz-zulleh* uzeta je iz ajeta: “I oni su nastavili da ga u laž utjeruju, pa ih je stigla kazna iz oblaka; a to je bila kazna jednoga strašnoga dana.” (Eš-Šu‘ara: 189) Prenosi se da je kod njih zavladała velika vrućina pa su izišli iz grada, i kad se nad njima nadvio jedan oblak, kojeg je pratilo rashlađenje i povjetarac, oni su se sakupili pod njega, a iz njega je pala vatra i oni su izgorjeli. Šu‘ajb, alejhis-selam, poslan je stanovnicima Medjena i stanovnicima Ejke. Medjen je uništen krikom Džibrila, a stanovnici Ejke vatrom iz oblaka.

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
 “I JUNUS JE BIO POSLANIK” – DO RIJEČI:
 “A BIO JE ZASLUŽIO PRIJEKOR”¹

Mudžahid je rekao: (*Mulim* znači) griješan (*muznib*), a *el-mešhun* znači *el-mukar* (puna lađa). “I da nije bio jedan od onih koji Allaha hvale...” “i Mi ga izbacismo na jedno pusto mjesto (na površinu Zemlje), a on je bio bolan, i učinismo da iznad njega izraste loza jedne tikve, (*jaktin* je tikva i slično, a ona nema korijena u zemlji) i poslismo ga stotini hiljada ljudi, i više, i oni povjerovali, i njima dadasmo da do roka određenog poživje.” “I ne budi kao Zun-Nun koji je u ogorčenju zavapio.” *Mekzum* znači: *kezim*, to jest, potišten.²

3412. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja prenoseći od Sufjana, koji je rekao da mu je saopćio A'meš. I pričao nam je Ebu-Nu'ajm, njemu Sufjan od A'meša, ovaj od Ebu-Vaila, a on od Abdullaha, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Neka niko od vas ne kaže: “Ja sam bolji od Junusa!”

Musedded je opširnije (prenio ovaj hadis, rekavši): “Od Junusa b. Mettaa.”

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَإِنَّ يُونُسَ مِنْ أُمَرَاءِ الْمُرْسَلِينَ)
 إِلَى قَوْلِهِ (وَهُوَ مُلِيمٌ)

قَالَ مُجَاهِدٌ مُذْنِبُ الْمُشْكُونِ الْمَوْقَرُ (فَلَوْلَا أَنَّهُ
 كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ) الْآيَةُ (فَنَبَذْنَاهُ بِالْعَرَاءِ)
 بِوَجْهِ الْأَرْضِ (وَهُوَ سَقِيمٌ وَأَنْبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً
 مِنْ يَقْطِينٍ) مِنْ غَيْرِ ذَاتِ أَصْلِ الدُّبَاءِ وَنَحْوِهِ
 (وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَى مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ فَآمَنُوا
 فَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَى حِينٍ) (وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوتِ
 إِذْ نَادَى وَهُوَ مَكْظُومٌ) (كَظِيمٌ) وَهُوَ مَغْمُومٌ .

٣٤١٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ
 قَالَ حَدَّثَنِي الْأَعْمَشُ ح حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا
 سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ
 رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا يَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ
 إِنِّي خَيْرٌ مِنْ يُونُسَ زَادَ مُسَدَّدٌ يُونُسَ بْنِ مَتَّى .

¹ Autor ovje ukazuje na sljedeće ajete: “I Junus je bio poslanik. I on pobježe na jednu lađu prepunu, i baci kocku i kocka na njega pade, i riba ga proguta, a bio je zaslužio prijekor i da nije bio jedan od onih koji Allaha hvale, sigurno bi ostao u utrobi njenoj do dana kad će svi biti oživljeni, i Mi ga izbacismo na jedno pusto mjesto, a on je bio bolan, i učinismo da iznad njega izraste loza jedne tikve, i poslismo ga stotini hiljada ljudi, i više, i oni povjerovali, i njima dadasmo da do roka određenog poživje.” (Es-Saffat: 139-148).

² Ajeta u cijelosti glasi: “Ti strpljivo čekaj presudu Gospodara svog i ne budi kao Zun-Nun koji je u ogorčenju zavapio.” (El-Kalem: 48)

3413. PRIČAO NAM JE Hafs b. Umer, njemu Šu'be od Katade, ovaj od Ebul-Alijea, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Nijedan čovjek ne treba da rekne: Ja sam bolji od Junusa b. Mettaa – i tako ga je on pripisao ocu, to jest, spomenuo ime njegovog oca.

3414. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr od Lejsa, on od Abdul-Aziza b. Ebu-Elemente, ovaj od Abdullaha b. Fadla, on od A'redža, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Jedne prilike je neki jevrej izlagao svoju robu. Ponuđeno mu je nešto čime nije bio zadovoljan i on je rekao:

“Ne, tako mi Onog koji je Musaa odabrao nad svim ljudima!”

Jedan ensarija ga je čuo, ošamario i rekao:

– Ti govoriš: “Tako mi Onog koji je Musaa odabrao nad svim ljudima, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, među nama!”

On je otišao Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: “Ebul-Kasime, ja imam zaštitu i obećanje! Kako me taj čovjek može šamarati po licu?”

– Zašto si ga udario po licu? – upita Resulullah, a.s., i ovaj mu ispriča. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, toliko se rasrdio da mu se to primijetilo na licu, a zatim reče: “Nemojte praviti razliku među Allahovim vjerovjesnicima. Jer kad se puhne u sur, past će onesviješćeno sve što je na nebesima i na zemlji, osim onog koga Allah htjedne (izostaviti). Zatim će se ponovo puhnuti, i ja ću biti za onog koji je bio onesviješćen onaj dan na Turu, ili će biti proživljen prije mene.”

٣٤١٣. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَا يَنْبَغِي لِعَبْدٍ أَنْ يَقُولَ إِنِّي خَيْرٌ مِنْ يُونُسَ بْنِ مَتَّى وَنَسَبَهُ إِلَى أَبِيهِ .

٣٤١٤. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ عَنِ اللَّيْثِ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَمَا يَهُودِيٌّ يَغْرِضُ سِلْعَتَهُ أُعْطِيَ بِهَا شَيْئًا كَرِهَهُ فَقَالَ لَا وَالَّذِي اصْطَفَى مُوسَى عَلَى الْبَشَرِ فَسَمِعَهُ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ فَقَامَ فَلَطَمَ وَجْهَهُ وَقَالَ تَقُولُ وَالَّذِي اصْطَفَى مُوسَى عَلَى الْبَشَرِ وَالنَّبِيِّ ﷺ بَيْنَ أَظْهُرِنَا فَذَهَبَ إِلَيْهِ فَقَالَ أَبَا الْقَاسِمِ إِنَّ لِي ذِمَّةً وَعَهْدًا فَمَا بَالُ فُلَانٍ لَطَمَ وَجْهِي فَقَالَ لَمْ لَطَمْتَ وَجْهَهُ فَذَكَرَهُ فَغَضِبَ النَّبِيُّ ﷺ حَتَّى رُئِيَ فِي وَجْهِهِ ثُمَّ قَالَ لَا تَفْضُلُوا بَيْنَ أَنْبِيَاءِ اللَّهِ فَإِنَّهُ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَيُصْعَقُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ يُنْفَخُ فِيهِ أُخْرَى فَأَكُونُ أَوَّلَ مَنْ بُعِثَ فَإِذَا مُوسَى آخِذٌ بِالْعَرْشِ فَلَا أَدْرِي أَحْوَسَبَ بِصَعْقَتِهِ يَوْمَ الطُّورِ أَمْ بُعِثَ قَبْلِي .

3415. “I ja ne kažem da je iko bolji od Junusa b. Mettaa.”

٣٤١٥. وَلَا أَقُولُ إِنَّ أَحَدًا أَفْضَلُ مِنْ يُونُسَ ابْنِ مَتَّى .

3416. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu Šu‘be od Seida b. Ibrahima, koji je čuo Hunejda b. Abdur-Rahmana (kako prenosi) od Ebu-Hurejre, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

“Nijedan čovjek ne treba reći: “Ja sam bolji od Junusa b. Mettaa.”¹

٣٤١٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدِ ابْنِ إِبْرَاهِيمَ سَمِعْتُ حُمَيْدَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا يَنْبَغِي لِعَبْدٍ أَنْ يَقُولَ أَنَا خَيْرٌ مِنْ يُونُسَ بْنِ مَتَّى .

“I UPITAJ IH O GRADU KOJI SE
NALAZIO PORED MORA, KAD SU
PROPISE O SUBOTI KRŠILI.”

بَاب (وَأَسْأَلُهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِي
كَانَتْ حَاضِرَةَ الْبَحْرِ إِذْ يَعْدُونَ فِي السَّبْتِ)

Jete‘addevne: prekoračivali su granice u pogledu subote “kada su im ribe na oči njihove dolazile – jasno, a kad nisu svetkovali, one im nisu dolazile” – do riječi: “postanite majmuni prezreni.”²

Šurre‘an znači *ševari‘a*, a *be‘isun* znači *šedidun* (misli se na tešku kaznu kojom su kažnjeni).

يَتَعَدُّونَ يُجَاوِزُونَ فِي السَّبْتِ (إِذْ تَأْتِيهِمْ حِثَانُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَعًا) شَوَارِعَ (وَيَوْمَ لَا يَسْبِتُونَ) إِلَى قَوْلِهِ (كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ) بَيْئِسَ شَدِيدٌ .

¹ Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ovo je rekao da bi upozorio onog ko čuje za slučaj Junusa, alejhis-salam, da ne pomisli da je ovaj poslanik imao manjkavosti u odnosu na druge Allahove poslanike. Junus, alejhis-salam, bio je poslan stanovnicima Ninive i oni su ga u laž utjerivali te im je on obećao kaznu u određeno vrijeme, a sam otišao između njih, srdit. A kada su oni vidjeli znakove kazne, pokorili su se i počeli vjerovati, pa im se Allah smilovao i uklonio od njih spomenutu kaznu. Junus, alejhis-salam, se krcio na jednu lađu, ali je ona počela tonuti, i kad je odlučeno da se kockom odredi ko će biti bačen u more, kocka je tri puta pala na njega te je on bačen, ali ga je progutala jedna velika riba i izbacila ga potom na kopno.

² U ovom poglavlju Buhari je ukazao na događaj koji se, prema pretežnom mišljenju, dogodio u Ejli, na putu iz Egipta prema Mekki, a o kojem govore sljedeći ajeti: “I upitaj ih o gradu koji se nalazio pored mora, kad su propise o suboti kršili: kada su im ribe, na oči njihove, dolazile dok su subotu svetkovali, a kad nisu svetkovali, one im nisu dolazile. Eto, tako smo ih u iskušenje dovodili zato što su stalno griješili. A kad neki od njih rekoše: “Zašto opominjete narod koji će Allah uništiti ili ga teškim mukama namučiti?”, oni odgovoriše: “Da bismo se pred Gospodarom vašim opravdali i da bi se oni koliko-toliko grijeha klonili.” I kada zaboraviše ono čime su bili opominjani, Mi izbavismo one koji su od nevaljalih djela odvrćali, a teškom kaznom kaznismo grješnike, zato što su stalno u grijehu bili. I pošto su oni bahato odbili da se okane onoga što im se zabranjivalo, Mi smo im rekli:

‘Postanite majmuni prezreni!’” (El-A‘raf: 163-166)

Abdur-Rezzak prenosi od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da su stanovnici Ejle subotom postavljali mreže, a nedjeljom lovili ribu. Jedna grupa ih je upozorila da je zabranjeno da tako rade, dok je druga grupa rekla: “Pustite ih i odvojimo se od njih.” Nakon toga oni što su činili grijeh pretvoreni su u majmune. Međutim, u takvom obliku su živjeli veoma kratko, a potom su uništeni.

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA: “A DAVUDU SMO DALI ZEBUR”³

Ez-zubur su knjige, a jednina od te riječi je zebur. *Zeburtu* znači: napisao sam. “Mi smo Davudu Našu milost ukazali. O, brda, ponavljajte zajedno s njim hvalu.” (Mudžahid kaže: “Slavite s njim), i vi, ptice!” I učinili da mu mehkano gvožđe budu. “Pravi široke pancire, (oklope) i čestito ih pleti (čivije i halkice; čivije ne trebaju biti tanke, pa da budu slabi ti panciri, niti previše debele pa da se kidaju) i činite dobro, jer Ja vidim šta vi radite.”⁴

3417. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Abdur-Rezzak, a ovom saopćio Ma'mer od Hemmama, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Davudu, alejhis-selam, bio je olakšan Kur'an (učenje). Tako bi on naredio da se pripreme životinje, pa bi one bile osedlane, a on bi stigao proučiti Kitab prije nego što se njegove životinje osedlaju. I on nije jeo osim od zarade svojih ruku.”⁵

Ovaj hadis prenosi Musa b. Ukbe od Safvana, on od Ataa b. Jesara, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَآتَيْنَا دَاوُدَ زَبُورًا)

الزُّبُرُ الْكُتُبُ وَاحِدُهَا زَبُورٌ زَبَرْتُ كَتَبْتُ
(وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مِنَّا فَضْلًا يَا جِبَالُ أَوِّبِي مَعَهُ)
قَالَ مُجَاهِدٌ سَبَّحِي مَعَهُ (وَالطَّيْرُ وَالنَّارُ لَهُ
الْحَدِيدُ أَنْ أَعْمَلَ سَابِغَاتِ) الدُّرُوعَ (وَقَدَّرُ
فِي السَّرْدِ) الْمَسَامِيرِ وَالْحَلَقِ وَلَا يُدَقُّ الْمِشَارُ
فَيَتَسَلْسَلُ وَلَا يُعْظَمُ فَيَفْصَمُ (وَاعْمَلُوا صَالِحًا
إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ) .

٣٤١٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا
عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ خُفِّفَ عَلَى دَاوُدَ
عَلَيْهِ السَّلَامُ الْقُرْآنُ فَكَانَ يَأْمُرُ بِدَوَابِهِ فَتُسْرَجُ
فَيَقْرَأُ الْقُرْآنَ قَبْلَ أَنْ تُسْرَجَ دَوَابُّهُ وَلَا يَأْكُلُ إِلَّا
مِنْ عَمَلٍ يَدِهِ رَوَاهُ مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ صَفْوَانَ
عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

3 Ovaj ajet u cijelosti glasi: “Mi objavljujemo tebi kao što smo objavili Nuhu i vjerovjesnicima poslije njega, a objavljivali smo i Ibrahimu i Isma'ilu, i Ishaku, i Ja'kubu i unucima, i Isau, i Ejjubu, i Junusu, i Harunu, i Sulejmanu, a Davudu smo dali Zebur.” (En-Nisa: 163)

4 Sebe': 10-11. Ovdje je Buhari prekidao kur'anski tekst da bi objasnio pojedine riječi uzimajući za njih Mudžahidov komenatar.

5 Iz navedenog hadisa se zaključuje da beričet može biti i u vremenu, tako da se ponekad za kratko vrijeme može uraditi veliki posao.

Zarada Davudovih ruku sastojala se u pravljenju pancira, koje je on prodavao i samo od toga se hranio, iako je bio jedan od moćnih kraljeva. Allah mu je gvožđe učinio mehkim, pa je on od njega mogao praviti pancire, bez zagrijavanja. Inače, Davud, alejhis-selam, prvi je koji je počeo praviti pancire od žičanih karika, a prije njega su se panciri pravili od željeznih ploča.

3418. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, a on od Ibn-Šihaba, kojem su saopćili Seid b. Musejjeb i Ebu-Seleme b. Abdur-Rahman, da je Abdullah b. Amr izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obaviješten kako je on izjavio:

“Tako mi Allaha, postit ću danju, a noći ću provoditi u namazu dok god sam živ”, pa mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ti si onaj što je rekao: ‘Tako mi Allaha, postit ću danju, a noći ću provoditi u namazu dok god sam živ.’”

“Rekao sam to” – potvrdih ja.

“Ti to uistinu nećeš moći izdržati” – reče on – “pa posti ali i prekidaš post, klanjaj (nafile) ali i spavaj. Posti od svakog mjeseca po tri dana, jer svako dobro djelo se deseterostruko nagrađuje, pa je to kao da postiš sve vrijeme (tj. cijeli život).”

“Allahov Poslaniče” – rekao sam – “ja zaista mogu više od toga!”

“Jedan dan posti, a dva dana nemoj” – rekao je Resulullah, a.s.

“Ja mogu više od toga” – rekao sam opet.

“Posti dan” – rekao je on – “a dan nemoj. To je post Davudov, i to je najvredniji post.”

“Allahov Poslaniče, ja mogu i više od toga” – kazao sam.

“Nema više (bolje) od toga” – rekao je on.

3419. PRIČAO NAM JE Hallad b. Jahja, njemu Mis'ar, a ovom Habib b. Ebu-Sabit prenoseći od Ebul-Abbasa da je Abdullah b. Amr b. As rekao: – Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mi je rekao:

“Nisam li ja obaviješten da ti noći provodiš u namazu, a (danju) postiš?”

“Da” – odgovorio sam ja, a on je potom rekao:

“Ako ti budeš tako radio, oči će ti upasti, a duša se umoriti. Posti od svakog mjeseca po tri dana, jer to je post cijelog vremena, ili kao da postiš sve vrijeme (tj. cijeli život).”

٣٤١٨. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ أَخْبَرَهُ وَأَبَا سَلَمَةَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَخْبَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنِّي أَقُولُ وَاللَّهِ لَا أَصُومَنَّ النَّهَارَ وَلَا قَوْمَنَّ اللَّيْلَ مَا عِشْتُ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْتَ الَّذِي تَقُولُ وَاللَّهِ لَا أَصُومَنَّ النَّهَارَ وَلَا قَوْمَنَّ اللَّيْلَ مَا عِشْتُ قُلْتُ قَدْ قُلْتُهُ قَالَ إِنَّكَ لَا تَسْتَطِيعُ ذَلِكَ فَصُمْ وَأَفِطِرْ وَقُمْ وَنَمْ وَصُمْ مِنَ الشَّهْرِ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَإِنَّ الْحَسَنَةَ بَعَشَرَ أَمْثَالِهَا وَذَلِكَ مِثْلُ صِيَامِ الدَّهْرِ فَقُلْتُ إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَصُمْ يَوْمًا وَأَفِطِرْ يَوْمَيْنِ قَالَ قُلْتُ إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ قَالَ فَصُمْ يَوْمًا وَأَفِطِرْ يَوْمًا وَذَلِكَ صِيَامُ دَاوُدَ وَهُوَ أَعَدَّلُ الصِّيَامِ قُلْتُ إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لَا أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ .

٣٤١٩. حَدَّثَنَا خَلَادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ أَبِي ثَابِتٍ عَنْ أَبِي الْعَبَّاسِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَلَمْ أَتَبَّأَنَّكَ تَقُومُ اللَّيْلَ وَتَصُومُ النَّهَارَ فَقُلْتُ نَعَمْ فَقَالَ فَإِنَّكَ إِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ هَجَمَتِ الْعَيْنُ وَنَفِثَتِ النَّفْسُ صُمٌّ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَذَلِكَ صَوْمُ الدَّهْرِ أَوْ كَصَوْمِ الدَّهْرِ

“Ja osjećam da imam” – rekao sam ja. Mis‘ar kaže da to znači snagu.

“Pa posti post Davuda, alejhis-selam. On je dan postio, a dan nije, ali nije uzmicao kada bi se susreo (s neprijateljem)” – rekao je Resulullah, alejhis-selam.¹

ALLAHU JE NAJDRAŽI DAVUDOV NAMAZ, I NAJDRAŽI POST ALLAHU JE DAVUDOV POST

On bi spavao pola noći, jednu trećinu bi proveo u namazu, i jednu šestinu (opet) spavao, a postio bi dan, pa potom ne bi postio dan.

Kaže Alija: “To se (slaže) s riječima Aiše: Nije ga zora zaticala kod mene drugačije nego na spavanju.”²

3420. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Sufjan prenoseći od Amra b. Dinara, on od Amra b. Evsa Sekafija, koji je čuo Abdullaha b. Amra kako kaže da mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Najdraži post Allahu je Davudov post. On bi dan postio pa potom ne bi postio dan. A najdraži namaz Allahu je Davudov namaz. On bi spavao pola noći, jednu trećinu bi klanjao, i jednu trećinu (opet) spavao.”

قُلْتُ إِنِّي أَجِدُ بِي قَالٌ مِسْعَرٌ يَعْنِي قُوَّةً قَالَ فَصُمَّ
صَوْمَ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَكَانَ يَصُومُ يَوْمًا وَيُفْطِرُ
يَوْمًا وَلَا يَفِرُّ إِذَا لَاقَى .

بَابُ أَحَبِّ الصَّلَاةِ إِلَى اللَّهِ صَلَاةُ دَاوُدَ
وَأَحَبُّ الصِّيَامِ إِلَى اللَّهِ صِيَامُ دَاوُدَ

كَانَ يَنَامُ نِصْفَ اللَّيْلِ وَيَقُومُ ثُلُثَهُ وَيَنَامُ سُدُسَهُ
وَيَصُومُ يَوْمًا وَيُفْطِرُ يَوْمًا قَالَ عَلِيٌّ وَهُوَ قَوْلُ
عَائِشَةَ مَا أَلْفَاهُ السَّحَرُ عِنْدِي إِلَّا نَائِمًا .

٣٤٢٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ
عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَوْسٍ الثَّقَفِيِّ سَمِعَ
عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرِو قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَحَبُّ
الصِّيَامِ إِلَى اللَّهِ صِيَامُ دَاوُدَ كَانَ يَصُومُ يَوْمًا وَيُفْطِرُ
يَوْمًا وَأَحَبُّ الصَّلَاةِ إِلَى اللَّهِ صَلَاةُ دَاوُدَ كَانَ يَنَامُ
نِصْفَ اللَّيْلِ وَيَقُومُ ثُلُثَهُ وَيَنَامُ سُدُسَهُ .

1 To znači da ga tako čest post nije činio nejakim za borbu.

2 Ibn-Hadžer pretpostavlja da se Buharijeva izjava: “Kaže Alija”, odnosi na njegovog učitelja Alija b. Medinija, a naveo ju je s ciljem da objasni rečenicu “i jednu šestinu (opet) spavao”, što znači da se praksa Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, u vezi sa spavanjem pred zorom, poslije noćnog namaza, podudarala s praksom Davuda, alejhis-selam.

“I SJETI SE ROBA NAŠEG DAVUDA,
ČVRSTOG U VJERI, KOJI SE UVIJEK
ALLAHU OBRAĆAO” – DO RIJEČI:
“I SPOSObNOST DA RASUĐUJE.”¹

Mudžahid kaže: “(*Faslul-hitab*) je razumijevanje u suđenju.”

“Ne budi pristrasan – ne pretjeruj – i na Pravi put nas uputi.”

– Ovaj prijatelj moj ima devedeset devet ovaca – za ženu se kaže *na’džetun*, a kaže se također i *šatun* – a ja samo jednu, i on mi reče:

“Daj ti nju meni!” – Slično rečenici ve keffelaha Zekerijja (prihvatio ju je) – “i pobijedi me” – svlada me, postade jači od mene. *A’zeztuhu* znači: učinio sam ga jakim – u prepirci – a kaže se i rasprava. “Učinio ti je, dosta, krivo!”, reče Davud, “time što je tražio da tvoju ovcu doda ovcama svojim; mnogi ortaci” – kompanjoni – čine nepravdu...” do riječi: “da smo Mi baš njega na kušnju stavili.” Ibn-Abbas kaže: “iskušavali ga”, a Omer je učio fetennahu, sa tešdidom na slovu “ta” – “pa oprost od Gospodara svoga zamoli, pade licem na tlo i pokaja se.”²

باب (وَاذْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُدَ ذَا الْأَيْدِ إِنَّهُ أَوَّابٌ)
إِلَى قَوْلِهِ (وَفُضِّلَ الْخُطَابُ)

قَالَ مُجَاهِدٌ الْفَهْمُ فِي الْقَضَاءِ (وَهَلْ آتَاكَ نَبَأُ
الْخَصْمِ) إِلَى (وَلَا تُشْطِطْ) لَا تُسْرِفْ (وَاهْدِنَا
إِلَى سَوَاءِ الصِّرَاطِ إِنَّ هَذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ
نَعْجَةً) يُقَالُ لِلْمَرْأَةِ نَعْجَةٌ وَيُقَالُ لَهَا أَيْضًا شَاةٌ
(وَلِي نَعْجَةٌ وَاحِدَةٌ فَقَالَ أَكْفَلْنِيهَا) مِثْلُ (وَكَفَّلَهَا
زَكَرِيَّا) ضَمَّهَا (وَعَزَّنِي) غَلَبَنِي صَارَ أَعَزَّ مِنِّي
أَعَزَّزْتُهُ جَعَلْتُهُ عَزِيزًا (فِي الْخُطَابِ) يُقَالُ الْمُحَاوَرَةُ
(قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعَجَتِكَ إِلَى نِعَاجِهِ وَإِنَّ
كَثِيرًا مِنَ الْخُلَطَاءِ) الشُّرَكَاءِ (لَيَبْغِي) إِلَى قَوْلِهِ
(أَنَا فَتَنَاهُ) قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ اخْتَبَرْنَاهُ وَقَرَأَ عُمَرُ فَتَنَاهُ
بِتَشْدِيدِ التَّاءِ (فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ) .

1 Ovdje se misli na sljedeće ajete: “Ti otrpi ono što oni govore i sjeti se roba Našeg Davuda, čvrstog u vjeri, koji se uvijek Allahu obraćao. Mi smo brda potčinili da zajedno s njim hvale Allaha prije nego što sunce zađe i poslije pošto grane, a i ptice okupljene – svi su oni zbog njegova hvaljenja hvalu ponavljali. I učvrstili smo carstvo njegovo i dali mu vjerovjesništvo i sposobnost da rasuđuje.” (Sad: 17-20)

2 Ovo su izvodi iz sljedećeg kur’anskog teksta: – Kad su Davudu upali, pa se on od njih uplašio. “Ne boj se” – rekli su – “mi smo dvojica paničara, jedan drugom smo našao učinili, pa nam po pravdi presudi; ne budi pristrasan i na Pravi put nas uputi. Ovaj prijatelj moj ima devedeset i devet ovaca, a ja samo jednu, i on mi reče: ‘Daj ti nju meni i u prepirci me pobijedi.’ ‘Učinio ti je doista, krivo’ – reče Davud – ‘time što je tražio da tvoju ovcu doda ovcama svojim: mnogi ortaci čine nepravdu jedni drugima, ne čine jedino oni koji vjeruju i rade dobra djela; a takvih je malo.’ I Davud se uvjeri da smo Mi baš njega na kušnju stavili, pa oprost od Gospodara svoga zamoli, pade licem na tlo i pokaja se.” (Sad: 22-24)

3421. PRIČAO NAM JE Muhammed, a njemu Sehl b. Jusuf rekavši da je čuo Avvama (kako prenosi) od Mudžahida, koji kaže da je on pitao Ibn-Abbasa: “Da li ću činit sedždu u suri Sad?”

Tada je (Ibn-Abbas) proučio: “I od potomaka njegovih Davuda i Sulejmana...” – dok nije došao do (riječi): “... zato slijedi njihov Pravi put.” – A zatim je rekao: “Vaš Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, od onih je kojima je naređeno da ih slijede.”³

3422. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Vuhejb, a ovom Ejjub prenoseći od Ikreme, da je Ibn-Abbas, radijallahu anhum, rekao:

“Sedžda u suri Sad nije obavezna, ali sam ja vidio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako čini sedždu (učeci) tu suru.”

٣٤٢١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ يُونُسَ قَالَ سَمِعْتُ الْعَوَّامَ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ قُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ أَنْسَجِدُ فِي ص فَقَرَأَ (وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ) حَتَّى أَتَى (فَبِهَدَاهُمْ أَقْتَدِهِ) فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا نَبِيُّكُمْ ﷺ مِمَّنْ أُمِرَ أَنْ يَقْتَدِيَ بِهِمْ .

٣٤٢٢. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَيْسَ ص مِنْ عَزَائِمِ السُّجُودِ وَرَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَسْجُدُ فِيهَا .

3 Ibn-Abbas je ovdje proučio sljedeći kur'anski tekst: “I od potomaka njegovih Davuda i Sulejmana i Ejjuba i Jusufa i Musaa i Haruna – eto tako Mi nagrađujemo one koji dobra djela čine – i Zekerijjaa i Jahjaa i Isaa i Il'jasa – svi oni su bili dobri – Isma‘ila i El'jese'a i Junusa i Luta – svima smo prednost nad svijetom ostalim dali – neke pretke njihove i potomke njihove i braću njihovu – njih smo odabrali i na Pravi put im ukazali. To je Allahovo uputstvo na koje On ukazuje onima kojima hoće od robova svojih. A da su oni druge Njemu ravnim smatrali, sigurno bi im propalo ono što su činili. To su oni kojima smo Mi knjige i mudrost i vjerovjesništvo dali. Pa ako ovi u to ne vjeruju, Mi smo time zadužili ljude koji će u to vjerovati. Njih je Allah uputio, zato slijedi njihov Pravi put.” (El-En'am: 84-90)

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
 “MI SMO DAVUDU POKLONILI
 SULEJMANA, DIVAN JE ON ROB
 BIO I MNOGO SE KAJAO”

Evvab, to jest, klonio se grijeha i tevbu činio.¹

I o riječima: “Daruj mi vlast kakvu niko osim mene neće imati.”²

I o riječima: “I povode se za onim što su šejtani o Sulejmanovoj vladavini kazivali.”³ (Uzvišeni Allah je rekao): “A Sulejmanu – vjetar, ujutro je prevaljivao rastojanje od mjesec dana a navečer rastojanje od mjesec dana; i učinili smo da mu iz izvora teče željezo. I da džini, voljom njegova Gospodara, pred njim rade; a kad bi neki od njih otkazali poslušnost naređenju našem, učinili bismo da ognjenu patnju osjete. Oni su mu izrađivali što god je htio: hramove – Mudžahid kaže da su to građevine manje od dvoraca – ‘i spomenike, i zdjele kao čatrnje’ – kao bazeni za (skupljanje vode) devama, a Ibn-Abbas kaže: ‘Kao rupa u zemlji – kotlove nepokretne, trudite se i budite zahvalni među robovima mojim.’ A kada smo odredili da umre, crv – *erdah* – ‘koji je bio rastočio štap njegov’ – *asahu* – ‘upozorio ih je da je umro, i kad se on srušio’ – do riječi: ‘sramnoj’.”⁴

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

(وَوَهَبْنَا لِدَاوُدَ سُلَيْمَانَ نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ)

الرَّاجِعُ الْمُنِيبُ وَقَوْلُهُ (هَبْ لِي مَلِكًا لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي) وَقَوْلُهُ (وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيَاطِينُ عَلَى مُلْكٍ سُلَيْمَانَ) (وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحُ غَدُوُّهَا شَهْرٌ وَرَوْاحُهَا شَهْرٌ وَأَسَلْنَا لَهُ عَيْنَ الْقِطْرِ) أَذْنَبْنَا لَهُ عَيْنَ الْحَدِيدِ (وَمِنْ الْجِنَّ مَنْ يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ) إِلَى قَوْلِهِ (مِنْ مَحَارِبٍ) قَالَ مُجَاهِدٌ بَنِيَانُ مَا دُونَ الْقُصُورِ (وَتَمَائِيلُ وَجِفَانٌ كَالْجَوَابِ) كَالْحَيَاضِ لِلْإِبِلِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ كَالْجُوبَةِ مِنَ الْأَرْضِ (وَقُدُورٍ رَاسِيَاتٍ اعْمَلُوا آلَ دَاوُدَ سُكْرًا وَقَلِيلٌ مِنْ عِبَادِيَ الشَّكُورُ فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلَى مَوْتِهِ إِلَّا دَابَّةُ الْأَرْضِ) الْأَرْضُ (تَأْكُلُ مِنْسَاتَهُ) عَصَاهُ (فَلَمَّا خَرَّ) إِلَى قَوْلِهِ (فِي الْعَذَابِ الْمُهِينِ) (حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّي) (فَطَفِقَ مَسْحًا بِالسُّوقِ وَالْأَعْنَاقِ)

1 Buhari je u naslovu poglavlja o Sulejmanu, alejhis-selam, naveo 36. ajet sure Sad, a potom objasnio značenje riječi *evvab*.

2 Prijevod ovog ajeta u cijelosti glasi: “Gospodaru moj” – rekao je – “oprosti mi i daruj mi vlast kakvu niko, osim mene, neće imati! Ti uistinu bogato daruješ.” (Sad: 35)

3 Spomenuti ajet u cijelosti glasi: “I povode se za onim što su šejtani o Sulejmanovoj vladavini kazivali. A Sulejman nije bio nevjernik – šejtani su nevjernici učeći ljude vradžbini i onome što je bilo nadahnuto dvojici meleka, Harutu i Marutu, u Babilonu. A njih dvojica nisu nikoga učili dok mu ne bi rekli: ‘Mi samo iskušavamo, i ti ne budi nevjernik.’ ‘I ljude su od njih dvojice učili kako će muža od žene rastaviti, ali nisu mogli time nikome bez Allahove volje nauditi. Učili su ih ono što će im nauditi, i od čega nikakve koristi neće imati, iako su znali da onaj koji tu vještinu usvoji neće nikakve sreće imati. A doista je jadno ono za što su se prodali, kad bi samo znali.’” (El-Bekare: 102)

4 Ovdje su navedeni dijelovi kur’anskog teksta koji glasi: “A Sulejmanu – vjetar, ujutro je prevaljivao rastojanje od mjesec dana, a navečer rastojanje od mjesec dana; i učinili smo da mu iz izvora rastopljen bakar teče i da džinovi, voljom njegova Gospodara, pred njim rade; a kad bi neki od njih otkazao poslušnost naređenju Našem, učinili bismo da ognjenu patnju osjete. Oni su mu izrađivali što god je htio:

(Uzvišeni Allah kaže da je Sulejman, alejhis-selam, rekao: “Umjesto da mislim na Gospodara svoga, ja pokazujem ljubav prema blagu!...” I on ih poče gladiti po nogama i vratovima, to jest, gladiti konjske grive i tetive. *El-esfad* su bukagije. Mudžahid kaže: “*Es-Safinat* (je uzeto od rečenice) *safenel-feresu*: (kad konj) digne jednu svoju nogu, tako da bude na ivici kopita. *El-džijadu* znači: brzi, *džeseden*: šejtan, *ruhaen*: blago (lijepo), *hajsu esabe*: kuda je on htio, *femnun*: podaj (oslobodi), *bi gajri hisab*: bez odgovornosti.”⁵

3423. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Muhammed b. Dža'fer, a ovom Šu'be prenoseći od Muhammeda b. Zijada, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem:

“Sinoć mi se iznenada prikaza đavo (ifrit od džina) da bi mi prekinuo namaz. Allah me, međutim, ojača nad njim i ja ga uzeh i htjedoh da ga privežem za jedan od džamijskih stupova, tako da ga svi od vas vide, ali se sjetih dove svoga brata (po zadaći) Sulejmana: ‘Bože moj, podari mi vlast kakvu niko poslije mene neće postići!’ pa sam ga s omalovažavanjem odbio.”

Ifrit je nepokorna osoba, bila ona od ljudi ili džina. (Jednina ove riječi je ‘*afariit*’) kao (riječ) *zibn-ijeh*, čija je množina *zebanijeh*.⁶

يَمَسُّحُ أَعْرَافَ الْخَيْلِ وَعَرَاقِيهَا الْأَصْفَادُ الْوَثَاقُ
قَالَ مُجَاهِدٌ (الصَّافِنَاتُ) صَفَنَ الْفَرَسُ رَفَعَ
إِخْدَى رِجْلَيْهِ حَتَّى تَكُونَ عَلَى طَرَفِ الْحَافِرِ
(الْجِيَادُ) السَّرَاعُ (جَسَدًا) شَيْطَانًا (رُخَاءً)
طَيِّبَةً (حَيْثُ أَصَابَ) حَيْثُ شَاءَ (فَأَمْنٌ) أَعْطَى
(بِغَيْرِ حِسَابٍ) بِغَيْرِ حَرَجٍ .

٣٤٢٣. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ
بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ
أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ إِنَّ عَفْرِيَّتًا مِنَ الْجِنِّ تَقَلَّتْ
الْبَارِحَةَ لِيَقْطَعَ عَلَيَّ صَلَاتِي فَأَمَكَّنَنِي اللَّهُ مِنْهُ
فَأَخَذْتُهُ فَأَرَدْتُ أَنْ أَرْبُطَهُ عَلَى سَارِيَةٍ مِنْ سَوَارِي
الْمَسْجِدِ حَتَّى تَنْظُرُوا إِلَيْهِ كُلُّكُمْ فَذَكَرْتُ دَعْوَةَ
أَخِي سُلَيْمَانَ (رَبِّ هَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ
مِنْ بَعْدِي) فَارْدَدْتُهُ خَاسِئًا (عَفْرِيَّتٌ) مُتَمَرِّدٌ مِنْ
إِنْسٍ أَوْ جَانٍّ مِثْلُ زَبْنِيَّةٍ جَمَاعَتُهَا الزَّبَانِيَّةُ .

hramove i spomenike, i zdjele kao čatrnje, i kotlove nepokretne. “Trudite se i budite zahvalni, o, čeljadi Davudova! A malo je zahvalnih među robovima Mojim. A kad smo odredili da umre, crv koji je bio rastočio štap njegov – upozorio ih je da je umro, i kad se on srušio, džinovi shvatiše da ne bi na muči sramnoj ostali da su budućnost prozreti mogli.” (Sebe’: 12-14)

5 Navedeni kur’anski citati i termini nalaze se u sljedećim ajetima: “Kad su jedne večeri preda nj bili izvedeni punokrvni konji koji su na tri noge stajali, a četvrtom jedva zemlju doticali, on reče: ‘Umjesto da mislim na Gospodara svoga, ja pokazujem ljubav prema blagu!’ – I oni se izgubiše iz vida. ‘Vratite mi ih!’ – I on ih poče gladiti po nogama i vratovima. Mi smo Sulejmana u iskušenje doveli i teško ga bolesna, kao nepokretna, na prijestolju zadržali, ali je poslije ozdravio. ‘Gospodaru moj’ – rekao je – ‘oprosti mi i daruj mi vlast kakvu niko, osim mene, neće imati! Ti uistinu bogato daruješ!’ Mi smo dali da mu služe: vjetar – koji je prema zapovijedi njegovoj blago puhao onamo kuda je on htio – šejtani, sve graditelji i gnjurci, i drugi u bukagije okovani. Ovo je Naš dar, pa ti oslobodi ili zadrži, nećeš zbog toga odgovarati!” (Sad: 31-39)

6 Ovdje je autor jezički objasnio riječ *ifrit*, iz gornjeg hadisa.

3424. PRIČAO NAM JE Halid b. Mahled, a njemu Mugire b. Abdur-Rahman prenoseći od Ebu-Zinada, ovaj od A'redža, a on od Ebu-Hurejre, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Sulejman, sin Davudov, jednom je rekao: Večeras ću sigurno obići sedamdest (svojih) žena i svaka žena će zanijeti konjanika koji će se boriti na Allahovom putu."

– Ako Allah htjedne – inšallah – reče mu njegov drug, ali on to nije rekao i nijedna nije zanijela ništa izuzev jednog (djeteta) kojem je nedostajala polovina tijela. A da je to rekao, oni bi se borili na Allahovom putu – rekao je potom Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

Šuajb i Ibn-Ebu-Zinad (prenoseći ovaj hadis) rekli su: "Devedeset (žena) i to je vjerodostojnije."¹

3425. PRIČAO MI JE Umer b. Hafs, njemu njegov otac, ovom A'meš, a njemu Ibrahim Tejmi prenoseći od svoga oca, a on od Ebu-Zerra, radijallahu anhu, koji kaže da je rekao:

– Allahov Poslaniče, koji je mesdžid prvi podignut?
– El-Mesdžidul-Haram (U Mekki) – odgovorio je on.

– A koji je poslije njega? – kaže (Ebu-Zerr) da je upitao.

– Zatim El-Mesdžidul-Aksa (u Jerusalemu) – rekao je on.

– Koliko je bilo (godina) između njih dva ? – upitao sam.

– Četrdeset – odgovorio je on, a potom nastavio: Gdje god te zadesi namaz, klanjaj ga, a sva zemlja ti je mesdžid.²

٣٤٢٤. حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا مَغِيرَةُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ قَالَ سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ لَا طُوفَنَ اللَّيْلَةَ عَلَى سَبْعِينَ امْرَأَةً تَحْمِلُ كُلُّ امْرَأَةٍ فَارِسًا يُجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَالَ لَهُ صَاحِبُهُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَلَمْ يَقُلْ وَلَمْ تَحْمِلْ شَيْئًا إِلَّا وَاحِدًا سَاقِطًا أَحَدُ شِقَيْهِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَوْ قَالَهَا لَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ شُعَيْبٌ وَابْنُ أَبِي الزِّنَادِ تَسْعِينَ وَهُوَ أَصَحُّ.

٣٤٢٥. حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ التَّيْمِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ مَسْجِدٍ وَضِعَ أَوَّلَ قَالَ الْمَسْجِدُ الْحَرَامُ قُلْتُ ثُمَّ أَيٌّ قَالَ ثُمَّ الْمَسْجِدُ الْأَقْصَى قُلْتُ كَمْ كَانَ بَيْنَهُمَا قَالَ أَرْبَعُونَ ثُمَّ قَالَ حَيْثُمَا أَدْرَكَكَ الصَّلَاةُ فَصَلِّ وَالْأَرْضُ لَكَ مَسْجِدٌ.

¹ Ovaj hadis ima više predaja i u njima je broj žena različit. U nekima se navodi šezdeset, u nekima sedamdeset, u nekima devedest, a u nekima devedest i devet ili stotinu žena. Na osnovu toga Ibn-Hadžer zaključuje da je on imao šezdeset slobodnih žena, a da su ostale bile robinje, ili obratno.

Sulejman, alejhis-selam, imao je iskrenu želju za konjima, bez ikakvog dunjalučkog cilja, ali je zaboravio da kaže: "Ako Allah htjedne." Onaj što ga je upozorio da to rekne, po svoj prilici, bio je melek. Kad se govori o budućnosti, poželjno je reći: "Inšallah!" Ko to izgovori nakon zakletve pa ne izvrši ono na šta se zakleo, nije prekršio zakletvu.

² Ovaj hadis je naveden i objašnjen u poglavlju o Ibrahimu, alejhis-selam.

3426. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu saopćio Šu‘ajb, a ovom Ebu-Zinad, da mu je pričao Abdur-Rahman, kako je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako kaže da je čuo da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Moj primjer s ljudima je kao primjer čovjeka koji je naložio vatru, pa su leptiri i ove životinje počele uskakati u tu vatru.”

3427. I rekao je: “Bile su dvije žene i imale po jedno dijete. Došao je vuk i odnio dijete jedne od njih, te njena drugarica reče: ‘On je odnio tvoje dijete’, a i ona druga reče: ‘On je odnio tvoje dijete.’ Potom njih dvije zatražiše od Davuda da im presudi, i on dosudi dijete starijoj, te one izidoše pred Sulejmana, sina Davudova, i saopćišu mu to. On reče: ‘Dajte mi nož da ga raspolovim njima dvjema.’ ‘Ne radi to, Allah ti se smilovao’, reče mlađa, ‘on je njezin sin.’ Poslije toga on ga je dosudio mlađoj.”³

Ebu-Hurejra je rekao: “Tako mi Allaha, nisam čuo za (riječ) sikin (nož) osim tada, a prije toga smo (za nož) govorili mudje.”

٣٤٢٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ مَثَلِي وَمَثَلُ النَّاسِ كَمَثَلِ رَجُلٍ اسْتَوْقَدَ نَارًا فَجَعَلَ الْفَرَاشُ وَهَذِهِ الدَّوَابُّ تَقَعُ فِي النَّارِ.

٣٤٢٧. وَقَالَ كَانَتِ امْرَأَتَانِ مَعَهُمَا ابْنَاهُمَا جَاءَ الذِّئْبُ فَذَهَبَ بِإِحْدَاهُمَا فَقَالَتْ صَاحِبَتُهَا إِنَّمَا ذَهَبَ بِابْنِكَ وَقَالَتِ الْآخَرَى إِنَّمَا ذَهَبَ بِابْنِكَ فَتَحَاكَمَتَا إِلَى دَاوُدَ فَقَضَى بِهِ لِلْكُبْرَى فَخَرَجَتَا عَلَى سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ فَأَخْبَرَتَاهُ فَقَالَ اثْنُونِي بِالسَّكِينِ أَشَقُّهُ بَيْنَهُمَا فَقَالَتِ الصُّغْرَى لَا تَفْعَلْ يَرْحَمُكَ اللَّهُ هُوَ ابْنُهَا فَقَضَى بِهِ لِلصُّغْرَى قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ وَاللَّهِ إِنْ سَمِعْتُ بِالسَّكِينِ إِلَّا يَوْمَئِذٍ وَمَا كُنَّا نَقُولُ إِلَّا الْمُدْيَةَ.

³ Buhari je ovdje s jednim senedom naveo dva hadisa zbog toga što je i prenosilac čuo oba zajedno, pa ih i prenio zajedno. Prvi hadis nije u cijelosti naveden, a u njemu se govori o ulozi Resulullahu u pozivanju ljudi u islam. Ibnul-Arebi smatra da poređenje koje je spomenuto u hadisima ima cilj da objasni da ljudi ne čine ono što ih vodi u Džehennem zato što žele propast, nego to čine misleći da im to koristi i slijedeći strast, kao što leptiri ne upadaju u vatru da bi se uništili, već zbog svjetlosti koja je okružuje. Drugi hadis, u kojem je naglašena mudrost Sulejmana, alejhis-selam, Buhari je sa senedom naveo u poglavlju *O nasljedstvu* (Feraid).

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA: “A MI SMO LUKMANU MUDROST DARovali: BUDI ZAHVALAN ALLAHU...” DO RIJEČI UZVIŠENOG: “... ALLAH NE VOLI NI GORDOG NI HVALISAVOG.”¹

Ve la tusa'ir znači: okretanje lica.²

3428. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu Šu'be prenoseći od A'meša, ovaj do Ibrahima, on od Alkame, a ovaj od Abdullaha, koji je rekao:

“Kada je objavljeno: ‘Oni koji vjeruju i vjerovanje svoje sa zulumom ne miješaju’, ashabi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, zapitaše: ‘Ko od nas nije griješio (nasilje sebi učinio)?’ Nato je objavljeno: ‘Ne smatraj druge Allahu ravnim, mnogoboštvo je zaista najveće nasilje.’”

3429. PRIČAO MI JE Ishak, njemu saopćio Isa b. Junus, a ovom A'meš prenoseći od Ibrahima, ovaj od Alkame, a on da je Abdullah, radijallahu anhu, rekao:

“Kad je objavljeno: ‘Oni koji vjeruju i vjerovanje svoje sa zulumom ne miješaju’, to se teško dojmilo muslimanima, te oni rekoše:

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

(وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ)

إِلَى قَوْلِهِ (إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ)

(وَلَا تَصْغُرْ) الْإِعْرَاضُ بِالْوُجْهِ .

٣٤٢٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ (الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ) قَالَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ ﷺ أَيُّنَا لَمْ يَلْبِسْ إِيمَانَهُ بِظُلْمٍ فَتَزَلَتْ (لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ) .

٣٤٢٩. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ (الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ) شَقَّ ذَلِكَ عَلَى الْمُسْلِمِينَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّنَا لَا يَظْلِمُ نَفْسَهُ

¹ U naslovu ovog poglavlja, koje govori o Lukmanu, ukazano je na sljedeće ajete: “A Mi smo Lukmanu mudrost darovali: Budite zahvalni Allahu! Ko je zahvalan, čini to u svoju korist, a ko je nezahvalan – pa, Allah je zaista neovisan i hvale dostojan. Kad Lukman reče sinu svome, savjetujući ga: ‘O, sinko moj, ne smatraj druge Allahu ravnim, mnogoboštvo je, zaista, najveće nasilje.’ Mi smo naredili čovjeku da bude poslušan roditeljima svojim. Majka ga nosi, a njeno zdravlje trpi, i odbija ga u toku dvije godine. Budi zahvalan Meni i roditeljima svojim, Meni će se svi vratiti. A ako te budu nagovarali da druge Meni ravnim smatraš, onoga o kome ništa ne znaš, ti ih ne slušaj i prema njima se, na ovom svijetu, velikodušno ponašaj, a slijedi put onoga koji se iskreno Meni obraća; Meni ćete se poslije vratiti i Ja ću vas o onome što ste radili obavijestiti. O, sinko moj, dobro ili zlo, teško koliko zrno gorušice, bilo u stijeni li na nebesima ili u zemlji, Allah će na vidjelo iznijeti, jer Allah zna najskrivenije stvari – On je sveznajući. O, sinko moj, obavljaj namaz i traži da se čine dobra djela, a odvrćaj od hrdavih i strpljivo podnosi ono što te zadesi – dužnost je tako postupati. I, iz oholosti, ne okreći od ljudi svoje i ne idi zemljom nadmeno, jer Allah ne voli ni gordog ni hvalisavog.” (Lukman: 12-18)

² *Ve la tusa'ir* nalazi se u posljednjem citiranom ajetu.

Lukman je spomenut u Kur'anu, ali nije rečeno da je bio poslanik. Nesefi u svom tefsiru kaže: “Ulema je složna da je on bio mudrac, ali ne i vjerovjesnik, izuzev što se prenosi od Ikrima koji je smatrao da je Lukman bio vjerovjesnik.” Prenosi se da je Lukman živio u doba Davuda, alejhis-selam.

‘Allahov Poslaniče, ko od nas nije griješio (i nasilje sebi učinio)?’

‘Ne misli se na to’ – reče on – ‘već se misli na mnogoboštvo. Zar niste čuli šta je Lukman rekao sinu svome savjetujući ga: O, sinko moj, ne smatraj druge Allahu ravnim, mnogoboštvo je, zaista, najveće nasilje.’”³

“NAVEDI IM KAO POUKU STANOVNIKE
JEDNOG GRADA...”

Fe‘azzezna znači: pojačali smo, kao što je to rekao Mudžahid, a Ibn-Abbas kaže da *tairukum* znači: vaše nesreće.⁴

قَالَ لَيْسَ ذَلِكَ إِنَّمَا هُوَ الشُّرْكُ أَلَمْ تَسْمَعُوا مَا قَالَ
لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ (يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ
الشُّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ) .

بَاب (وَأَضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ)

(فَعَزَّزْنَا) قَالَ مُجَاهِدٌ شَدَّدْنَا وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ
(طَائِرُكُمْ) مَصَائِبُكُمْ .

³ Ovdje je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, objasnio kur’anski ajet: “Bit će sigurni samo oni koji vjeruju i vjerovanje svoje sa zulumom ne miješaju, oni će biti na pravom putu” (El-En’am: 82), ajetom: “Kad Lukman reče sinu svome savjetujući ga: ‘O, sinko moj, ne smatraj druge Allahu ravnim, mnogoboštvo je, zaista, najveće nasilje.’” (Lukman: 13)

Inače, ovo je prvi način komentarisanja Kur’ana poznat u tefsiru kao objašnjavanje Kur’ana Kur’anom. Međutim, ne može se uvijek naći komentar pojedinih ajeta u drugim ajetima, pa se u tom slučaju koriste druge metode komentarisanja kao što je komentarisanje na osnovu Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, hadisa, na osnovu izjava ashaba, na osnovu jezičkog značenja riječi itd.

⁴ O navedenom slučaju govore sljedeći ajeti: “Navedi im kao pouku stanovnike jednog grada kad su im došli poslanici; kad im poslasmo dvojicu, ali im oni ne povjeroše, i pojačasmo trećim, pa rekoše; “Mi smo vama poslani!” “Vi ste ljudi kao i mi” – oni odgovoriše. “Milostivi nije objavio ništa, vi neistinu govorite!” “Gospodar naš zna da smo, doista, vama poslani” – rekoše oni – “i dužni smo samo da javno obznamimo.” Oni rekoše: “Mi slutimo da nam nesreću donosite; ako se ne okanite, kamenovat ćemo vas i stići će vas, zaista, bolna patnja od nas.” “Uzrok vaše nesreće je s vama!” – rekoše oni. “Zar zato što ste opomenuti? Ta vi ste narod koji svaku granicu zla prelazi.” (Ja-Sin: 13-19)

Ibn-Ishak kaže da se ovdje misli na Antakiju, čiji su stanovnici tada obožavali kipove, i kaže da su se spomenuti poslanici zvali Sad, Saduk i Selum. Komentatori ističu da su ti poslanici bili, ustvari, izaslanici Isaa, alejhis-selam, koje je on poslao u spomenuti grad.

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
 “KAZIVANJE O MILOSTI GOSPODARA
 TVOGA PREMA ROBU NJEGOVOM
 ZEKERIJJAU, KAD JE ON GOSPODARA
 SVOGA TIHO ZOVNUO I REKAO:
 “GOSPODARU MOJ, KOSTI SU MI
 ORONULE I GLAVA OSIJEDJELA” DO
 RIJEČI: “NIKOME PRIJE NJEGA TO IME
 NISMO HTJELI DATI”

Ibn-Abbas kaže: “(Riječ *semijjen* znači:) sličan.”
 Kaže se *redijjen* za riječ *merdiijjen* (da budeš
 zadovoljan). *Itijjen*: duboka starost, (a oblik tog
 glagola je ‘*ata ja’ tu*).

“Gospodaru moj” – reče on – “kako ću imati sina
 kad mi je žena nerotkinja, a već sam duboku starost
 doživio” – do riječi: “tri noći (nećeš s ljudima
 razgovarati), a zdrav ćeš biti.” A kaže se i *sahihan*
 (zdrav).

“I on izađe iz hrama u narod svoj i znakom
 (išaretom) im dade na znanje:

‘Hvalite Ga ujutro i navečer!’” *Fe evha* znači:
 znakom dao na znanje.

“O, Jahja, prihvati Knjigu odlučno” – do riječi: “i
 na dan kad bude iz mrtvih ustao! *Hafijjen* je: blag.
Akiren (se kaže) i za žensko i za muško (koje je
 bez djece).”¹

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (ذَكَرْ رَحْمَةً رَبِّكَ عَبْدَهُ
 زَكَرِيَّا إِذْ نَادَى رَبَّهُ نِدَاءً خَفِيًّا قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهِنَ
 الْعَظْمِ مِنِّي وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ شَيْبًا) إِلَى قَوْلِهِ
 (لَمْ نَجْعَلْ لَهُ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا)

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ مِثْلًا يُقَالُ (رَضِيًّا) مَرْضِيًّا (عَتِيًّا)
 عَصِيًّا عَتَا يَعْتُو (قَالَ رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ
 وَكَانَتْ امْرَأَتِي عَاقِرًا وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ عَتِيًّا)
 إِلَى قَوْلِهِ (ثَلَاثَ لَيَالٍ سَوِيًّا) وَيُقَالُ صَحِيحًا
 (فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ فَأَوْحَى إِلَيْهِمْ
 أَنْ سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا) فَأَوْحَى فَأَشَارَ
 (يَا يَحْيَى خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ) إِلَى قَوْلِهِ
 (وَيَوْمَ يُعْطَى حَيًّا) (حَفِيًّا) لَطِيفًا (عَاقِرًا)
 الذَّكَرُ وَالْأُنْثَى سَوَاءٌ .

¹ Ovdje je autor naveo neke ajete, a na neke je samo ukazao. Ti ajeti se nalaze na početku sure Merjem, a s obzirom da se odnose na Zekerijjaa, alejhis-selam, i njegova sina Jahjaa, alejhis-selam, navest ćemo njihovo značenje:

“Kazivanje o milosti Gospodara tvoga prema robu Njegovom Zekerijjau, kad je on Gospodara svoga tiho zovnuo i rekao: ‘Gospodaru moj, kosti su mi oronule i glava osijedjela, a nikada nisam, kad sam Ti, Gospodaru, moj, molbu uputio, nesretan ostao. Bojim se rodaka svojih po krvi poslije mene, a žena mi je nerotkinja, zato mi pokloni od Sebe sina da naslijedi mene i porodicu Ja’kubovu, i učini, Gospodaru moj, da budeš njime zadovoljan.’”

“O, Zekerijja, javljamo ti radosnu vijest da će ti se dječak roditi, ime će mu Jahja biti, nikome prije njega to ime nismo htjeli dati.”

“Gospodaru moj” – reče on – “kako ću imati sina kad mi je žena nerotkinja, a već sam duboku starost doživio?”

“Eto tako” – reče – “Gospodar tvoj je rekao: ‘To je meni lahko, i tebe sam ranije stvorio, a ništa nisi bio.’”

“Gospodaru moj” – reče – “daj mi neki znak!”

“Znak će ti biti to što tri noći nećeš s ljudima razgovarati, a zdrav ćeš biti.” I on izađe iz hrama u narod svoj

3430. PRIČAO NAM JE Hudbe b. Halid, njemu Hammam b. Jahja, a ovom Katade prenoseći od Enesa b. Malika, a on od Malika b. Sa'sa'a, da im je Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazivao o noći u kojoj je uzdignut:

– ... Zatim se uzdizao dok nije došao na drugo nebo i zatražio da mu se otvori.

– Ko je to? – rečeno je.

– Džibril – odgovori on.

– Ko je s tobom? – rečeno je.

– Muhammed – reče on.

– Zar mu je već dato poslanstvo? – upitano je.

– Da – odgovori (Džibril).

I kad sam stigao (na drugo nebo), kad ono (na njemu) Jahja i Isa, a njih dvojica su sinovi sestre i sestrične.

– Ovo su Jahja i Isa, nazovi im selam – reče (Džibril).

Nazvao sam selam, i oni su mi odvratili, a zatim rekli:

“Dobro došao, dobri brate i dobri vjerovjesniče.”²

٣٤٣٠. حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا هَمَّامُ ابْنُ يُحْيَى حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ صَعْصَعَةَ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ حَدَّثَهُمْ عَنْ لَيْلَةِ أُسْرِي بِهِ ثُمَّ صَعِدَ حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الثَّانِيَةَ فَاسْتَفْتَحَ قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ فَلَمَّا خَلَصْتُ فَإِذَا يُحْيَى وَعِيسَى وَهُمَا ابْنَا خَالَةٍ قَالَ هَذَا يُحْيَى وَعِيسَى فَسَلَّمَ عَلَيْهِمَا فَسَلَّمْتُ فَرَدَّا ثُمَّ قَالَا مَرْحَبًا بِالْأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ .

i znakom im dade na znanje:

“Hvalite Ga ujutro i navečer!”

“O, Jahja, prihvati Knjigu odlučno! – a dadosmo mu mudrost još dok je dječak bio, i nježnost i čednost, i čestit je bio i roditeljima svojim bio je dobar i nije bio drzak i nepristojan. I neka je mir njemu na dan kada se rodio i na dan kada je umro i na dan kada bude proživljen.” (Merjem: 2-15)

Riječ *hafijjen* autor je objasnio uz navedene pojmove iako se ona ne nalazi u gornjim ajetima nego u ajetu: “Mir tebi” – reče Ibrahim – “molit ću Gospodara svoga da ti oprosti, jer On je vrlo dobar prema meni.” (Merjem: 47)

2 Ovo je dio dužeg hadisa o Israu, koji je u cijelosti naveden u poglavlju *O melekima*, a ovdje je citiran samo onaj dio koji se odnosi na Isaa i Jahjaa, alejhis-selam: pretpostavlja se da ih je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, sreo na istom nebu zbog toga što su njihove majke bile bliske rodice, s obzirom da je Jahjaova majka bila sestra Merjemine majke.

Sa'lebi kaže da je Jahja rođen prije Isaa, alejhis-selam, na šest mjeseci, a Ibn-Ishak veli: “Zekerijja i njegov sin (Jahja) su posljednji izraelski poslanici prije Isaa, alejhis-selam.” On je također izjavio da su Izraelićani pokušali ubiti Zekerijjaa, ali im je on pobjegao i sakrio se u jedno drvo koje se rascijepilo, a zatim ga prekrilo. Međutim, šejtan je zadržao dio njegove odjeće, što su oni primijetili, te prerezali pilom to drvo i tako ga presjekli preko polovine. Što se tiče Jahjaa, on je ubijen zbog neke žene kojom se njihov vladar htio oženiti, a Jahja mu je rekao: “Ona ti nije dozvoljena!” Naime, ona je bila kćerka njegove žene, pa mu zbog toga nije bilo dozvoljeno da s njom stupi u brak, ali je ona podmitila tog vladara pa je on ubio Jahjaa, alejhis-selam.

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
 “I SPOMENI U KNJIZI MERJEMU,
 KAD SE OD UKUĆANA SVOJIH NA
 ISTOČNU STRANU POVUKLA”¹

“A kada meleki rekoše: ‘O, Merjema, Allah ti javlja radosnu vijest, od Njega riječ.’”²

“Allah je odabrao Adema, i Nuha, i Ibrahimovu porodicu, i Imranovu porodicu nad ostalim svijetom” – do riječi: “koga On hoće opskrbljuje bez računa.”³

Ibn-Abbas je rekao: “(Svugdje pod pojmom) porodica (misli se na) vjernike od porodice Ibrahimove, porodice Imranove, porodice Jasinove i porodice Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem.” On također veli: “Ibrahimu su najbliži oni koji su ga slijedili – a to su vjernici.”⁴

(Za sintagmu) *Alu Ja'kub* kaže se i *ehlu Ja'kub*, pa kad (riječ) *alu* prebace u deminutiv, a zatim je vrate njenom korijenu, oni kažu: *uhejlun*.

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ
 إِذِ انْتَبَذَتْ مِنْ أَهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا)

(إِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ
 (إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ إِبْرَاهِيمَ
 وَآلَ عِمْرَانَ عَلَى الْعَالَمِينَ) إِلَى قَوْلِهِ (يَرْزُقُ مَنْ
 يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ) .

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ وَآلُ عِمْرَانَ الْمُؤْمِنُونَ مِنْ
 آلِ إِبْرَاهِيمَ وَآلِ عِمْرَانَ وَآلِ يَاسِينَ وَآلِ مُحَمَّدٍ ﷺ
 يَقُولُ (إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ لَلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ)
 وَهُمْ الْمُؤْمِنُونَ وَيُقَالُ آلُ يَعْقُوبَ أَهْلُ يَعْقُوبَ
 فَإِذَا صَغُرُوا آلٌ ثُمَّ رُدُّوهُ إِلَى الْأَصْلِ قَالُوا أَهْيَلٌ

1 Merjem: 16.

2 Prijevod ovog ajeta u cijelosti glasi: “A kada meleki rekoše: ‘O, Merjema, Allah ti javlja radosnu vijest, od Njega riječ: ime će mu biti Mesih, Isa, sin Merjemin, bit će viđen i na ovom i na onom svijetu i jedan od Allahu bliskih.’” (Ali-Imran: 45)

3 Ovdje se ukazuje na sljedeće ajet: “Allah je odabrao Adema, i Nuha, i Ibrahimovu porodicu, i Imranovu porodicu nad ostalim svijetom – sve porod jedan od drugog – a Allah sve čuje i sve zna. Kada Imranova žena reče: ‘Gospodaru moj, ovo što je u trbuhu mome ja zavjetujem samo na službu Tebi, pa primi od mene, jer Ti, zaista, sve čuješ i znaš!’” Poslije ona, kada je rodila, reče: “Gospodaru moj, rodila sam žensko” – a Allah dobro zna šta je rodila, “a žensko nije kao muško; nadjela sam joj ime Merjema, i ja nju i porod njezin stavljam pod Tvoje okrilje od prokletog šejtana.” I Gospodar njezin primi je lijepo i učini da uzraste lijepo, i da se o njoj brine Zekerijja. Kad god bi joj Zekerijja u mihrab ušao, kod nje bi hrane našao. “Odakle ti ovo, Merjema?” – on bi upitao, a ona bi odgovorila: “Od Allaha, Allah onoga koga On hoće opskrbljuje bez računa.” (Ali-Imran: 33-37)

4 Kur’anski pojmovi “porodica Ibrahimova”, “porodica Imranova” itd. općeniti su, a Ibn-Abbas upozorava da se to odnosi samo na vjernike tih porodica i u tom smislu navodi ajet: “Ibrahimu su od ljudi najbliži oni koji su ga slijedili, zatim ovaj Vjerovjesnik i vjernici. A Allah je prijatelj vjernika” (Ali-Imran: 68), a za izreku “oni koji su ga slijedili”, kaže da su to vjernici.

3431. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, a njemu saopćio Šu‘ajb prenoseći od Zuhrija, koji je rekao da mu je pričao Seid b. Mesejjeb rekavši da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, izjavio kako je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje kaže:

“Nijedan čovjek se nije rodio a da ga šejtan nije dotakao kad se rađao, pa je svako došao na svijet plačući od šejtanovog dodira, osim Merjeme i njezinog sina”, a potom je Ebu-Hurejra proučio: “I ja nju i porod njezin stavljam pod Tvoje okrilje od prokletog šejtana.”⁵

POGLAVLJE

“I kada meleki rekoše: “O, Merjema, tebe je Allah odabrao i čistom stvorio, i boljom od svih žena na svijetu učinio. O, Merjema, budi poslušna svome Gospodaru i licem na tlo padaj i s onima koji namaz obavljaju i ti obavljaj!” To su nepoznate vijesti koje ti objavljujemo. Ti nisi bio među njima kada su pera svoja pobacali da bi vidjeli koji će se od njih o Merjemi brinuti, i ti nisi bio među njima kad su se prepirali.”⁶

Jekfulu znači: brinuti, *kefeleha*, bez tešdida na harfu “fa”, znači: brinuo se o njoj, a to nije u značenju: podmirenje dugova i sl.

٣٤٣١. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ قَالَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ مَا مِنْ بَنِي آدَمَ مَوْلُودٌ إِلَّا يَمَسُّهُ الشَّيْطَانُ حِينَ يُولَدُ فَيَسْتَهْلُ صَارِحًا مِنْ مَسِّ الشَّيْطَانِ غَيْرَ مَرِيَمَ وَابْنَهَا ثُمَّ يَقُولُ أَبُو هُرَيْرَةَ (وَإِنِّي أُعِيذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ) .

بَاب

(وَإِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ وَطَهَّرَكِ وَاصْطَفَاكِ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ يَا مَرْيَمُ اقْنُتِي لِرَبِّكِ وَاسْجُدِي وَارْكَعِي مَعَ الرَّاكِعِينَ ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يَقُولُونَ أَفَلَا مَهْمُ أَيُّهُمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يَخْتَصِمُونَ) يُقَالُ يَكْفُلُ يَكْفُلُ يَكْفُلُ (كَفَلَهَا) ضَمَّهَا خَفَفَةً لَيْسَ مِنْ كَفَالَةِ الدُّيُونِ وَشَبَّهَهَا .

⁵ Ovaj hadis u sličnom obliku naveden je u poglavlju *Opis Iblisa* i njegove vojske, i da bi on bio jasniji, ovdje ćemo citirati njegov tekst: “Svakog čovjeka, kad se rađa, šejtan probode s njegovih strana svojim prstom, osim Isaa, sina Merjemina. (Šejtan) je otišao da ga probode, ali je probo samo posteljicu (placentu).”

Dova Merjemine majke, na koju je Ebu-Hurejra ukazao, nalazi se u ajetu: “Poslije ona, kada je rodi, reče: ‘Gospodaru moj, rodila sam žensko’ – a Allah dobro zna šta je rodila – ‘a žensko nije kao muško; nadjela sam joj ime Mejrema, i ja nju i porod njezin stavljam pod Tvoje okrilje od prokletog šejtana.’” (Ali-Imran: 36)

⁶ Ali-Imran: 42-44.

3432. PRIČAO MI JE Ahmed b. Ebu-Redža', njemu En-Nadr prenoseći od Hišama, koji je rekao da mu je saopćio njegov otac rekavši da je čuo Abdullaha b. Dža'fera, kako kaže da je čuo Aliju, radijallahu anhu, kako je izjavio da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje kaže:

“Najvrednija žena (prijašnjih ummeta) je Merjema, kćerka Imranova, najvrednija žena (našeg ummeta) je Hatidža.”¹

O RIJEČIMA UZVIŠENOG: A KADA MELEKI REKOŠE: “O MERJEMA, ALLAH TI JAVLJA RADOSNU VIJEST, OD NJEGA RIJEČ – IME ĆE MU BITI MESIH, ISA, SIN MERJEMIN” – DO RIJEČI: “ON SAMO ZA TO REKNE: BUDI”²

Ubešširuki i *jebšuriki* je istog značenje: (javlja ti radosnu vijest), a *vedžihen* znači: častan. Ibrahim je rekao: “*El-Mesih* znači: iskreni.”

Mudžahid je izjavio: “*El-kehl* znači: blag, a *el-ekmeh* je onaj koji vidi danju, a ne vidi noću”, dok neki drugi kažu da je to onaj ko se rodi slijep.

3433. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu'be prenoseći od Abra b. Murre, koji je izjavio da je čuo Murra Hemedanija kako prenosi od Ebu-Musaa Eš'arija, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Vjerovjesnik rekao:

“Vrijednost Aiše u odnosu na ostale žene je poput vrijednosti potkriže u odnosu na ostalu hranu. Mnogi ljudi su dostigli stepen potpunosti, a od žena stepen potpunosti su dostigle samo Merjema, kćerka Imranova, i Asija, žena faraonova.”

٣٤٣٢. حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ أَبِي رَجَاءٍ حَدَّثَنَا النَّضْرُ عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ جَعْفَرٍ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ خَيْرُ نِسَائِهَا مَرْيَمُ ابْنَةُ عِمْرَانَ وَخَيْرُ نِسَائِهَا خَدِيجَةُ .

بَابُ قَوْلِهِ تَعَالَى (إِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِنْهُ اسْمُهُ الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ) إِلَى قَوْلِهِ (فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ)

(يُبَشِّرُكِ) وَ (يُبَشِّرُكِ) وَاحِدٌ (وَجِيهًا) شَرِيفًا وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ (الْمَسِيحُ) الصَّدِيقُ وَقَالَ مُجَاهِدٌ الْكَهْلُ الْحَلِيمُ وَالْأَكْمَهُ مَنْ يُبْصِرُ بِالنَّهَارِ وَلَا يُبْصِرُ بِاللَّيْلِ وَقَالَ غَيْرُهُ مَنْ يُولَدُ أَعْمَى .

٣٤٣٣. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَرْثَةَ قَالَ سَمِعْتُ مَرْثَةَ أَهْمَدَانِي يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ فَضَّلْتُ عَائِشَةَ عَلَى النِّسَاءِ كَفَضَّلْتُ الثَّرِيدَ عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ كَمَلْتُ مِنَ الرِّجَالِ كَثِيرٌ وَلَمْ يَكْمُلْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَآسِيَةُ امْرَأَةِ فِرْعَوْنَ .

¹ *Hajru nisaiha* komentatori različito objašnjavaju, pa jedni kažu da to znači: najbolja žena na svijetu toga doba, a drugi kažu da znači: najbolja žena na zemlji, ili najbolja žena Israilovih potomaka.

² Ovdje se ukazuje na sljedeće ajete: “A kada meleki rekoše: ‘O Merjema, Allah ti javlja radosnu vijest, od Njega riječ, ime će mu biti Mesih, Isa, sin Merjemin, bit će viđen i na ovom i na onom svijetu i jedan od Allahu bliskih: on će govoriti ljudima još u kolijevci, a i kao odrastao i bit će čestit’ – ona reče: ‘Gospodaru moj, kako ću imati dijete kad me ni jedan muškarac nije ni dodirnuo?’ – ‘Eto tako’ – reče – ‘Allah stvara koga On hoće. Kada nešto odluči, On samo zato rekne: Budi! – i ono bude.’” (Ali-Imran: 45-47)

3434. KAŽE Ibn-Vehb da mu je saopćio Junus od Ibn-Šihaba, koji je rekao da mu je prenio Seid b. Mussejjeb od Ebu-Hurejre, koji je izjavio da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

“Kurejševičke žene su najbolje žene koje jašu deve, najmilostivije prema djetetu i najčuvanije za imetak muža.”

Nakon toga Ebu-Hurejra je rekao: “A Merjema, kćerka Imranova, nikada nije jahala devu.”³

Slažu se (sa Junusom) Zuhrijev bratić i Ishak Kelbi prenoseći od Zuhrija.

٣٤٣٤. وَقَالَ ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ نِسَاءُ قُرَيْشٍ خَيْرُ نِسَاءٍ رَكِبْنَ الْإِبِلَ أَحْنَاهُ عَلَى طِفْلِ وَأَرْعَاهُ عَلَى زَوْجٍ فِي ذَاتِ يَدِهِ يَقُولُ أَبُو هُرَيْرَةَ عَلَى إِثْرِ ذَلِكَ وَلَمْ تَرْكَبْ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ بَعِيرًا قَطُّ تَابَعَهُ ابْنُ أَخِي الزُّهْرِيُّ وَإِسْحَاقُ الْكَلْبِيُّ عَنِ الزُّهْرِيِّ .

³ Ovaj hadis nije naveden kao samostalan jer mu nije spomenut sav sened, ali je on s kompletnim senedom naveden u poglavlju *O braku*.

Objašnjavajući ovaj hadis, Kurtubi je rekao: “Ovo je naglašavanje vrijednosti kurejševičkih žena samo u odnosu na arapske žene, jer su uglavnom samo oni vlasnici deva.” Pretpostavlja se da je Ebu-Hurejra naglasio da Merjema nije jahala na devu, jer je smatrao da je ona apsolutno najvrednija žena, a u ovom hadisu su spomenute samo najvrednije žene Arapa (vlasnika deva), a ne i najvrednije žene općenito.

RIJEČI UZVIŠENOG: “O, SLJEDBENICI KNJIGE, NE ZASTRANJUJTE U SVOM VJEROVANJU I O ALLAHU GOVORITE SAMO ISTINU! MESIH, ISA, SIN MERJEMIN, SAMO JE ALLAHOV POSLANIK I RIJEČ NJEGOVA KOJU JE MERJEMI DOSTAVIO, I ŽIVOT MU UDAHNUO; ZATO VJERUJTE U ALLAHA I NJEGOVE POSLANIKE I NE GOVORITE: ‘TROJICA SU!’ PRESTANITE, BOLJE VAM JE! ALLAH JE SAMO JEDAN BOG – HVALJEN NEKA JE ON! – ZAR ON DA IMA DIJETE?! NJEGOVO JE ONO ŠTO JE NA NEBESIMA I ONO ŠTO JE NA ZEMLJI, I ALLAH JE DOVOLJAN KAO SVJEDOK.”¹

Ebu-Ubejd kaže: “Riječ Njegova je: budi – i on (tj. Isa, alejhis-salam, postao je”, a neki drugi kažu: “*Ve ruhun minhu* znači: oživio ga je i dao mu dušu.” *Ve la tekuluselasetun*: (i ne govorite za Allaha i za Isaa i Isaovu majku da su to tri boga, nego je Allah jedini Bog, a Isa i njegova majka su Allahova stvorenja).

3435. PRIČAO NAM JE Sadeka b. Fadl, njemu Velid od Evza'ija, koji je izjavio da mu je pričao Umejir b. Hani' rekavši da mu je pričao Džunade b. Ebi-Umejje od Ubade, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko svjedoči da nema Boga osim Allaha, Jedinog, koji nema druga, i da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik, i da je Isa Njegov rob i Njegov poslanik i Riječ Njegova koju je Merjemi dostavio, i život mu udahnuo, i da je Džennet istina i Džehennem istina, Allah će ga uvesti u Džennet, prema onome što je radio.”² Velid je rekao: “Pričao mi je (ovo) Ibn-Džabir od Umejra, a on od Džunade, i dodao: ‘na koja god hoće od osam džennetskih vrata.’”

بَابُ قَوْلِهِ (يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةٌ انْتَهُوا خَيْرًا لَكُمْ إِنَّمَا اللَّهُ إِلَهٌ وَاحِدٌ سُبْحَانَهُ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا)

قَالَ أَبُو عُبَيْدٍ كَلِمَتُهُ كُنْ فَكَانَ وَقَالَ غَيْرُهُ (وَرُوحٌ مِنْهُ) أَحْيَاهُ فَجَعَلَهُ رُوحًا (وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةً).

٣٤٣٥. حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ عَنِ الْأَوْزَاعِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَيْرُ بْنُ هَانِيٍّ قَالَ حَدَّثَنِي جُنَادَةُ بْنُ أَبِي أُمَيَّةَ عَنْ عُبَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ شَهِدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَأَنَّ عِيسَى عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ وَالْجَنَّةُ حَقٌّ وَالنَّارُ حَقٌّ أَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ عَلَى مَا كَانَ مِنَ الْعَمَلِ قَالَ الْوَلِيدُ حَدَّثَنِي ابْنُ جَابِرٍ عَنْ عُمَيْرٍ عَنْ جُنَادَةَ وَزَادَ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ الثَّمَانِيَةِ أَيُّهَا شَاءَ.

¹ En-Nisa: 171.

² Prema onom što je radio može se dvojako tumačiti: – prema onom što je radio imat će visinu stepena u Džennetu; – bez obzira da li radio dobra ili loša djela, jer onaj ko umre sa imanom sigurno će ući u Džennet, pa makar prije toga i izdržavao kaznu u Džehennemu za eventualno loša djela.

“I SPOMENI U KNJIZI MERJEMU:
KAD SE OD UKUĆANA SVOJIH POVUKLA.”

– *Nebeznahu* znači: bacili smo ga, to jest: odvojila se, *šerkijjen*: prema istoku, *fe edžaeha* je oblik *ef'ale* od glagola *džae*, a za riječ primorao ju je kaže se: *eldž'eha*; *tusakit*: padat će, *kasijjen*: daleko, *ferijjen*: velik. Ibn-Abbas je rekao: “*Nesjen* znači: nisam bila ništa”, a drugi kažu da *nesjen* znači: prezren. Ebu-Vail je rekao: “Merjema je znala da će se bogobožazan čovjek ustegnuti kad je rekla: ‘*In kunte tekijjen*’ – (ako si bogobožazan).” Veki' je izjavio (prenoseći) od Israila, ovaj od Ebu-Ishaka, a on od El-Berraa, da *serijjen* na sirijskom jeziku znači: mala rijeka.³

3436. PRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njemu Džerir b. Hazim prenoseći od Muhammeda b. Sirina, ovaj od Ebu-Hurejre, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao: “U kolijevci su progovorila samo trojica: Isa, a među Izraelićanima bijaše jedan čovjek koga su zvali Džurejdž. Dok je on klanjao, došla mu je majka i pozvala ga (a on joj se nije odazvao).

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ

(وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ انْتَبَذَتْ مِنْ أَهْلِهَا)

تَبَذْنَاهُ الْقَيْنَاهُ اغْتَزَلَتْ (شَرْقِيًّا) مِمَّا يَلِي الشَّرْقَ
(فَأَجَاءَهَا) أَفْعَلْتُ مِنْ جِئْتُ وَيُقَالُ أَجَاءَهَا
اضْطَرَّهَا (تَسَاقَطَ) تَسْقَطُ (قَصِيًّا) قَاصِيًّا (فَرِيًّا)
عَظِيمًا قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ (نِسِيًّا) لَمْ أَكُنْ شَيْئًا وَقَالَ
غَيْرُهُ النَّسِيُّ الْحَقِيرُ وَقَالَ أَبُو وَائِلٍ عَلِمْتُ مَرْيَمَ
أَنَّ التَّقِيَّ ذُو نُهيَةٍ حِينَ قَالَتْ (إِنْ كُنْتُ تَقِيًّا) .
قَالَ وَكِيعٌ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ
عَنِ الْبَرَاءِ (سَرِيًّا) نَهَرَ صَغِيرٌ بِالشَّرِّيَانِيَّةِ .

٣٤٣٦. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ
ابْنُ حَازِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ
النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَمْ يَتَكَلَّمْ فِي الْمَهْدِ إِلَّا ثَلَاثَةٌ عِيسَى
وَكَانَ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ رَجُلٌ يُقَالُ لَهُ جُرَيْجٌ كَانَ
يُصَلِّيَ جَاءَتْهُ أُمُّهُ فَدَعَتْهُ فَقَالَ أَجِئُهَا أَوْ أَصَلِّيْ

³ Spomenuti termini se nalaze u sljedećem kur'anskom tekstu: “I spomeni u Knjizi Merjemu: Kad se od ukućana svojih na istočnu stranu povukla i jedan zastor da se od njih zakloni uzela, Mi smo k njoj meleka Džibrila poslali i on joj se prikazao u liku savršeno stvorena muškarca. ‘Utječem se Milostivom od tebe, ako se Njega bojiš!’” – uzviknu ona.

“A ja sam upravo izaslanik Gospodara tvoga” – reče on – “da ti poklonim dječaka čista.”

“Kako ću imati dječaka” – reče ona – “kad me nijedan muškarac dodirnuo nije, a ja nisam nevaljalica.”

“To je tako!” – reče on. “Gospodar tvoj je rekao: ‘To je meni lahko’ i zato da ga učinimo znamenjem ljudima i znakom milosti Naše. Tako je unaprijed određeno!” I ona zanese i bremenita se skloni daleko negdje. I porođajni bolovi prisiliše da dođe do stabla jedne palme. “Kamo sreće da sam ranije umrla i da sam potpuno u zaborav pala!” – uzviknu ona. I melek je, koji je bio niže nje, zovnu: “Ne žalosti se, Gospodar tvoj je dao da niže tebe potok poteče. Zatresi palmino stablo, posut će po tebi datule svježe, pa jedi i pij i budi vesela! A ako vidiš čovjeka kakva, ti reci: ‘Ja sam se zavjetovala Milostivom da ću šutjeti, i danas ni s kim neću govoriti.’” I dođe ona s njim porodici svojoj, noseći ga. ‘O, Merjemo’ – rekoše oni – ‘učinila si nešto nečuveno!’” (Merjem, 16-27)

Sintagma *nebeznahu* nalazi se u ajetu: “I Mi ga izacismo na jedno pusto mjesto, a on je bio bolan.” (Es-Saffat, 145) Ova sintagma se odnosi na Junusa, alejhis-selam, a ovdje je spomenuta s obzirom da je iz istog korijena kao i glagol *intebezet*.

Razmišljao je. Da li da joj se odazovem ili da klanjam? Ona je tada rekla: ‘Bože moj, ne usmrti ga dok ne pogleda bludnicama u lica!’”

Džurejdž boraviše u svom samostanu i jedan žena mu se ponudi i s njim razgovaraše, ali ju je on odbio. Ona je zatim otišla nekom pastiru, sama mu se omogućila, a poslije rodila dječaka i izjavila: “Ono je od Džurejdža.” Tada su (mještani) došli, srušili mu samostan, izveli ga i grdili. On je uzeo abdest i klanjao, a zatim prišao djetetu (u kolijevci) i rekao:

– Dijete, ko je tvoj otac?

– Pastir – odgovorilo je ono.

– Izgradit ćemo ti samostan od zlata – rekli su oni tada.

– Ne – reče on – nego samo od blata (zemlje).

I jedna žena među Izraelićanima je došla svoga sina kad je pored nje naišao jedan naočit čovjek, jašući, te ona reče: “Moj Gospodaru, učini da ovaj moj sin bude poput njega.” Tada ono ostavi njenu dojku, okrenu se prema jahaču i reče: “Moj Gospodaru, nemoj me učiniti poput njega”, a zatim se okrenu njenoj dojci i nastavi da je sisa.

Kao da gledam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kaže Ebu-Hurejre, kako sisa svoj prst. Potom je provedena neka robinja, a (dječakova majka) reče: “Moj Gospodaru, nemoj učiniti moga sina poput ove!”

Ono ostavi dojku i reče: “Moj Gospodaru, učini me poput nje!”

– Zašto to? – upita (njegova majka), a ono odgovori:

“Onaj jahač je jedan od silnika, a za onu robinju govore: Ukrala si, učinila si blud, a ona to nije učinila.”¹

فَقَالَتِ اللَّهُمَّ لَا تُمِتَّهُ حَتَّى تُرِيَهُ وَجْوهَ الْمُؤْمِنَاتِ
وَكَانَ جُرَيْجٌ فِي صَوْمَعَتِهِ فَتَعَرَّضَتْ لَهُ امْرَأَةٌ
وَكَلَّمَتْهُ فَأَبَى فَأَتَتْ رَاعِيًا فَأَمَكَّتْهُ مِنْ نَفْسِهَا
فَوَلَدَتْ غُلَامًا فَقَالَتْ مِنْ جُرَيْجٍ فَأَتَوْهُ فَكَسَرُوا
صَوْمَعَتَهُ وَأَنْزَلُوهُ وَسَبُّوهُ فَتَوَضَّأَ وَصَلَّى ثُمَّ أَتَى
الْغُلَامَ فَقَالَ مَنْ أَبُوكَ يَا غُلَامُ قَالَ الرَّاعِي قَالُوا
تَبْنِي صَوْمَعَتَكَ مِنْ ذَهَبٍ قَالَ لَا إِلَّا مِنْ طِينٍ
وَكَانَتْ امْرَأَةٌ تُرْضِعُ ابْنًا لَهَا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ فَمَرَّ
بِهَا رَجُلٌ رَاكِبٌ ذُو شَارَةٍ فَقَالَتِ اللَّهُمَّ اجْعَلْ
ابْنِي مِثْلَهُ فَتَرَكَ ثَدْيَهَا وَأَقْبَلَ عَلَى الرَّاكِبِ فَقَالَ
اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْنِي مِثْلَهُ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى ثَدْيِهَا يَمَصُّهُ
قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ يَمَصُّ
إِصْبَعَهُ ثُمَّ مَرَّ بِأُمَةٍ فَقَالَتِ اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْ ابْنِي
مِثْلَ هَذِهِ فَتَرَكَ ثَدْيَهَا فَقَالَ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِثْلَهَا
فَقَالَتْ لَمْ ذَاكَ فَقَالَ الرَّاكِبُ جَبَّارٌ مِنَ الْجَبَابِرَةِ
وَهَذِهِ الْأُمَةُ يَقُولُونَ سَرَقْتَ زَيْنَتٍ وَلَمْ تَفْعَلْ .

¹ Ovo poglavlje govori o Isau, alejhis-selam, pa je stoga u njemu naveden hadis u kojem se spominje da je Isa, alejhis-selam, govorio u kolijevci. Osim trojice spomenutih u ovom hadisu, za još četvericu se prenosi da su govorili u kolijevci. Ti su: svjedok Jusufa, alejhis-selam, dojenče koje je svojoj majci, dok je češljala Faraonovu kćerku a on htio da je baci u vatru, reklo: “Strpi se, majko, jer mi smo na istini”, zatim dijete jedne žene u kazivanju o stanovnicima Jaruga, koje je reklo majci, kad su je htjeli baciti u vatru: “Strpi se, majko, jer ti si na istini”, i Jahja, alejhis-selam.

3437. PRIČAO MI JE Ibrahim b. Musa, njemu saopćio Hišam od Ma'mera... I pričao mi je Mahmud, njemu Abdur-Rezzak, a ovom Ma'mer prenoseći od Zuhrija, koji je izjavio da mu je rekao Seid b. Musejjeb od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“U noći mog isra'a sreo sam Musaa.”

On ga je potom opisao, kaže (Abdur-Rezzak), rekavši: – On je čovjek – mislim da je rekao – suhonjav, opuštene kose, kao da je od ljudi (iz plemena) Šenue. I sreo sam Isaa – rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i opisao ga rekavši: “On je čovjek srednjeg rasta, bijele puti, kao da je izišao iz banje, tj. hamama.” I vidio sam Ibrahima. Ja sam najsljedniji njemu od svih njegovih potomaka. I donesene su mi – kaže Resulullah – dvije posude. U jednoj od njih je bilo mlijeko, a u drugoj vino.

– Uzmi koju hoćeš od njih dvije – rečeno mi je, i ja sam uzeo mlijeko i popio ga, a potom mi je rečeno: “Upućen si na Pravi put” – ili: “odabrao si Pravi put – a da si uzeo vino, stradali bi tvoji sljedbenici.”

3438. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njemu saopćio Israil, a ovom Usman b. Mugire prenoseći od Mudžahida, a on od Ibn-Omera, radijallahu anhuma, koji je izjavio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Vidio sam Isaa, Musaa i Ibrahima. Što se tiče Isaa, on je bijele puti, kovrdžav, širokih grudi, a što se tiče Musaa, on je smeđ, visok, ravne kose, kao da je iz (etiopskog ili indijskog naroda) Zutt.”

٣٤٣٧. حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ وَحَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ ابْنُ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِهِ لَقِيتُ مُوسَى قَالَ فَنَعْتُهُ فَإِذَا رَجُلٌ حَسِبْتُهُ قَالَ مُضْطَرِبٌ رَجُلٌ الرَّأْسِ كَأَنَّهُ مِنْ رِجَالِ شَنْوَةَ قَالَ وَلَقِيتُ عِيسَى فَنَعْتُهُ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ رَبْعَةٌ أَحْمَرُ كَأَنَّهُا خَرَجَ مِنْ دِيْمَاسٍ يَعْنِي الْحَمَامَ وَرَأَيْتُ إِبْرَاهِيمَ وَأَنَا أَشَبُّهُ وَلَدِهِ بِهِ قَالَ وَأُتِيتُ بِإِنَاءَيْنِ أَحَدُهُمَا لَبَنٌ وَالْآخَرُ فِيهِ خَمْرٌ فَقِيلَ لِي خُذْ أَيُّهُمَا شِئْتَ فَأَخَذْتُ اللَّبَنَ فَشَرِبْتُهُ فَقِيلَ لِي هَدَيْتَ الْفِطْرَةَ أَوْ أَصَبْتَ الْفِطْرَةَ أَمَا إِنَّكَ لَوْ أَخَذْتَ الْخَمْرَ غَوَتْ أُمَّتُكَ .

٣٤٣٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا إِسْرَائِيلُ أَخْبَرَنَا عُثْمَانُ بْنُ الْمُغِيرَةِ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ رَأَيْتُ عِيسَى وَمُوسَى وَإِبْرَاهِيمَ فَأَمَّا عِيسَى فَأَحْمَرٌ جَعْدٌ عَرِيضُ الصَّدْرِ وَأَمَّا مُوسَى فَأَدَمٌ جَسِيمٌ سَبِطٌ كَأَنَّهُ مِنْ رِجَالِ الزُّطِّ .

3439. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Munzir, njemu Ebu-Damre, a ovom Musa prenoseći od Nafija, da je Abdullah rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo je dan kada će među ljudima biti El-Mesihud-Dedždžal ćorav u desno oko, kao da mu je oko isturena boba grozda.

3440. I vidio sam se noćas u snu kod Ka'be, kad li ono smeđ čovjek, kako najljepše može biti smeđ čovjek, uvojak mu pada na ramena dvojice ljudi i (tako) obilazi Ka'bu.

– Ko je ovo? – upitah ja, a oni mi odgovoriše: “Ovo je Mesih, sin Merjemin.”

Potom sam iza njega vidio čovjeka jako kovrdžave kose, ćoravog u desno oko, najviše slični na Ibn-Katana od svih koje sam vidio. Stavio je svoje ruke na ramena jednog čovjeka i obilazio oko Ka'be.

– Ko je ovo? – upitao sam, a oni mi rekoše: “El-Mesihud-Dedždžal.”

Ubejdullah se slaže (s Musaom b. Ukbom) prenoseći (ovo) od Nafija.

3441. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed Mekki i rekao da je čuo Ibrahima b. Sa'da, koji je izjavio da m je pričao Zuhri prenoseći od Salima, a ovaj od svoga oca (Abdullaha b. Omera), koji je rekao:

– Ne, tako mi Allaha, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije rekao za Isaa da je bijele puti, nego je rekao:

“Dok sam spavao, (sanjao sam) da obilazim oko Ka'be, kad odjednom čovjek smeđ, ravne kose, oslanja se na dvojicu ljudi, a s glave mu kaplje voda – ili: teče mu voda s glave.

– Ko je ovo? – upitao sam, a oni mi rekoše: “Sin Merjemin.”

Potom sam se počeo osvrutati, kad odjednom čovjek bijele puti, krupan, kovrdžave glave, ćorav u desno

٣٤٣٩. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَبُو ضَمْرَةَ حَدَّثَنَا مُوسَى عَنْ نَافِعٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ ذَكَرَ النَّبِيُّ ﷺ يَوْمًا بَيْنَ ظَهْرِي النَّاسِ الْمَسِيحَ الدَّجَالَ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِأَعْوَرَ إِلَّا إِنَّ الْمَسِيحَ الدَّجَالَ أَعْوَرُ الْعَيْنِ الْيُمْنَى كَانَ عَيْنُهُ عَيْنَةً طَافِيَةً .

٣٤٤٠. وَأَرَانِي اللَّيْلَةَ عِنْدَ الْكُعْبَةِ فِي الْمَنَامِ فَإِذَا رَجُلٌ أَدَمٌ كَأَحْسَنِ مَا يُرَى مِنْ أَدَمِ الرِّجَالِ تَضْرِبُ لِمَتُهُ بَيْنَ مَنْكِبَيْهِ رَجُلٌ الشَّعْرُ يَقْطُرُ رَأْسُهُ مَاءً وَاضِعًا يَدَيْهِ عَلَى مَنْكِبَيْ رَجُلَيْنِ وَهُوَ يَطُوفُ بِالْبَيْتِ فَقُلْتُ مَنْ هَذَا فَقَالُوا هَذَا الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ ثُمَّ رَأَيْتُ رَجُلًا وَرَاءَهُ جَعْدًا قَطِطًا أَعْوَرَ الْعَيْنِ الْيُمْنَى كَأَشْبَهُ مَنْ رَأَيْتُ بِابْنِ قَطَنِ وَاضِعًا يَدَيْهِ عَلَى مَنْكِبَيْ رَجُلٍ يَطُوفُ بِالْبَيْتِ فَقُلْتُ مَنْ هَذَا قَالُوا الْمَسِيحُ الدَّجَالُ تَابَعَهُ عَبْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ .

٣٤٤١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمَكِّيُّ قَالَ سَمِعْتُ إِبْرَاهِيمَ بْنَ سَعْدٍ قَالَ حَدَّثَنِي الزُّهْرِيُّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ لَا وَاللَّهِ مَا قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِعِيسَى أَحْمَرُ وَلَكِنْ قَالَ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ أَطُوفُ بِالْكَعْبَةِ فَإِذَا رَجُلٌ أَدَمٌ سَبَطُ الشَّعْرُ يُهَادِي بَيْنَ رَجُلَيْنِ يَنْطَفُ رَأْسُهُ مَاءً أَوْ يَهْرَاقُ رَأْسُهُ مَاءً فَقُلْتُ مَنْ هَذَا قَالُوا ابْنُ مَرْيَمَ فَذَهَبْتُ أَلْتَفِتُ فَإِذَا رَجُلٌ أَحْمَرُ جَسِيمٌ جَعْدُ الرَّأْسِ أَعْوَرُ الْعَيْنِ الْيُمْنَى كَانَ عَيْنُهُ عَيْنَةً طَافِيَةً قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالُوا هَذَا الدَّجَالُ وَأَقْرَبُ النَّاسِ بِهِ شَبَهَا ابْنِ قَطَنِ قَالَ الزُّهْرِيُّ رَجُلٌ مِنْ خُرَاعَةِ هَلَكَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ .

oko, kao da mu je oko isturena boba grozda.

– Ko je ovo?, upitao sam, a oni mi rekoše:

“Ovo je Dedžal.”

– Najsličniji čovjek mu je Ibn-Katan.

Zuhri kaže: “To je čovjek (iz plemena) Huzaa, a umro je u neznaboštvu.”¹

3442. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu saopćio Šu‘ajb od Zuhrija, kome je rekao Ebu-Selema, da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, izjavio kako je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje kaže:

“Ja sam najpreči čovjek Isau, sinu Merjeminu. Vjerovjesnici su sinovi jednog oca, a različitih majki. Između mene i njega nije bilo nijednog Vjerovjesnika.”

3443. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Sinan, njemu Fulejh b. Sulejman, a ovom Bilal b. Ali prenoseći od Abdur-Rahmana b. Ebi-Amra, a on od Ebu-Hurejre, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ja sam najpreči čovjek Isau, sinu Merjeminu, i na ovom i na budućem svijetu. Vjerovjesnici su braća od inoća, majke su im različite, a vjera im je jedna.”

Ibrahim b. Tahman kaže (da mu je ovaj hadis prenio) Musa b. Ukbe od Safvana b. Sulejma, ovaj od Ataa b. Jesana, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao...²

٣٤٤٢. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ أَنَا أَوْلَى النَّاسِ بِابْنِ مَرْيَمَ وَالْأَنْبِيَاءِ أَوْلَادُ عِلَاتٍ لَيْسَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ نَبِيٌّ.

٣٤٤٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا هِلَالُ بْنُ عَلِيٍّ عَنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنَا أَوْلَى النَّاسِ بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَالْأَنْبِيَاءِ إِخْوَةٌ لِعِلَاتٍ أُمَّهَاتُهُمْ شَتَّى وَدِينُهُمْ وَاحِدٌ.

وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ سُلَيْمٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ.

1 U ovim hadisima se govori o susretu Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, s prijašnjim poslanicima, za koje se zna da su živjeli mnogo ranije. Međutim, Kur'an za šehide kaže da žive kod svoga Gospodara, a poslanici su na višoj deredži od šehida, pa Resulullahov, alejhis-selam, susret s prijašnjim poslanicima je moguć. Naprotiv, ovaj susret se i dogodio na Miradžu, onako kako je to opisano u vjerodostojnim hadisima.

2 Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, najbliži je Isau, alejhis-selam, jer između njih dvojice nije bilo vjerovjesnika, a Isa, alejhis-selam, nagovijestio je njegov dolazak. “Sinovi od inoća”, u odnosu na poslanike znači da su oni iz istog osnova, tj. svi pozivaju istom vjervanju, pa makar bilo i razlika u njihovim Šerijatima.

3444. IPRIČAONAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Abdur-Rezzak, a ovom Ma'mer od Hemmama, ovaj od Ebu-Hurejre, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Isa, sin Merjemin, vidio je nekog čovjeka kako krade pa mu je rekao:

“Jesi li ukrao?”

– Ne, nikako, tako mi Allaha osim kojeg drugog (istinskog) Boga nema – reče ovaj.

– Vjerujem u Allaha, a opovrgavam svoje oko – reče na to Isa, alejhis-selam.¹

3445. PRIČAO NAM JE Humejdi, njemu Sufjan rekavši da je čuo Zuhrija, kako kaže da mu je saopćio Ubejdullah b. Abdullah od Ibn-Abbasa, da je čuo Omera, radijallahu anhu, kako je na minberu rekao da je čuo kako Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže:

“Nemojte me uzdizati kao što su kršćani uzdizali Sina Merjemina. Ja sam samo Njegov rob, pa recite: ‘Allahov rob i Njegov poslanik.’”²

3446. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mukatil, njemu saopćio Abdullah, a ovom Salih b. Hajj, da je neki čovjek iz Horosana rekao Ša'biju: (“Mi kod nas držimo da je onaj koji oslobodi majku svog djeteta, a zatim se oženi njom, poput onog koji jaše svoju devu”), te je Ša'bi rekao: – Saopćio mi je Ebu-Burde od Ebu-Musaa Eš'arija, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kad čovjek odgaja svoju robinju, pa je lijepo odgoji, i poučava je, pa je lijepo pouči, a zatim je oslobodi i oženi se njom, on će imati dvije nagrade. Kad neko vjeruje u Isaovo, alejhis-selam, poslanstvo, a zatim vjeruje u moje

٣٤٤٤. وَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ رَأَى عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَجُلًا يَسْرِقُ فَقَالَ لَهُ أَسْرَقْتَ قَالَ كَلَّا وَاللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَقَالَ عِيسَى آمَنْتُ بِاللَّهِ وَكَذَّبْتَ عَيْنِي .

٣٤٤٥. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ يَقُولُ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ سَمِعَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ عَلَى الْمِنْبَرِ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ لَا تُطْرُونِي كَمَا أَطَرَتِ النَّصَارَى ابْنَ مَرْيَمَ فَإِنَّمَا أَنَا عَبْدُهُ فَقُولُوا عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ .

٣٤٤٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا صَالِحُ بْنُ حَيٍّ أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَهْلِ خُرَاسَانَ قَالَ لِلشَّعْبِيِّ فَقَالَ الشَّعْبِيُّ أَخْبَرَنِي أَبُو بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَدَّبَ الرَّجُلُ أُمَّتَهُ فَأَحْسَنَ تَأْدِيبَهَا وَعَلَّمَهَا فَأَحْسَنَ تَعْلِيمَهَا ثُمَّ أَعْتَقَهَا فَتَزَوَّجَهَا كَانَ لَهُ أَجْرَانِ وَإِذَا آمَنَ بِعِيسَى ثُمَّ آمَنَ بِِي فَلَهُ أَجْرَانِ وَالْعَبْدُ إِذَا اتَّقَى رَبَّهُ وَأَطَاعَ مَوْلَاهُ فَلَهُ أَجْرَانِ .

¹ Isa, alejhis-selam, ovim je iskazao veliku spremnost da prihvati zakletvu.

² Ovdje se aludira na pripisivanje božanstva Isau od kršćana.

(Muhammedovo, sallallahu alejhi ve sellem, poslanstvo), imat će dvije nagrade. Kad se rob boji svoga Gospodara i pokorava se svojim vlasnicima, imat će dvije nagrade.”

3447. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Sufjan prenoseći od Mugire b. Nu'mana, ovaj od Seida b. Džubejra, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Vi ćete biti proživljeni bosi, goli i neobrezani”, a zatim je proučio: “Onako kako smo prvi put iz ništa stvorili tako ćemo ponovno iz ništa stvoriti – to je obećanje Naše, Mi smo, doista kadri to učiniti.” (Potom je rekao):

“I prvi ko će biti obučen je Ibrahim. Potom će neki ljudi od mojih drugova biti izdvojeni desno i lijevo, pa ću ja reći: ‘Moji drugovi!’”

“Oni su se odmetnuli (od islama) otkako si se od njih rastao”, reći će se, a ja ću potom reći kao što je rekao dobri rob Isa, sin Merjemin: “I ja sam nad njima bdio dok sam među njima bio, a kad si mi Ti dušu uzeo, Ti si ih jedini nadzirao; Ti nad svim bdiš. Ako ih kazniš, robovi su Tvoji, a ako im oprostiš, Silan i Mudar Ti si.”³

Muhammed b. Jusuf Firebri kaže da se spominje od Ebu-Abdullaha da je Kabisa rekao: “To su odmetnici koji su se odmetnuli u doba Ebu-Bekra, pa se Ebu-Bekr, radijallahu anhu, borio protiv njih.”⁴

٣٤٤٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ
عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ
ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
تُحْشَرُونَ حُفَاةَ عَرَاةٍ غُرْلًا ثُمَّ قَرَأَ (كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ
خَلْقٍ نَعِيدُهُ وَعَدَّا عَلَيْنا إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ) فَأَوَّلُ مَنْ
يُكْسَى إِبْرَاهِيمُ ثُمَّ يُؤْخَذُ بِرِجَالِ مَنْ أَصْحَابِي
ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ فَأَقُولُ أَصْحَابِي فَيَقَالُ
إِنَّهُمْ لَمْ يَزَالُوا مُرْتَدِّينَ عَلَى أَعْقَابِهِمْ مُنْذُ فَارَقْتَهُمْ
فَأَقُولُ كَمَا قَالَ الْعَبْدُ الصَّالِحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ
(وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي
كُنْتُ أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
شَهِيدٌ إِنْ تُعَذِّبُهُمْ فَإِنَّهُمْ عَبْدُكَ وَإِنْ تَغْفِرَ لَهُمْ
فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ
الْفَرَبَرِيُّ ذَكَرَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ قَبِيصَةَ قَالَ هُمُ
الْمُرْتَدُونَ الَّذِينَ ارْتَدُّوا عَلَى عَهْدِ أَبِي بَكْرٍ فَقَاتَلَهُمْ
أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ .

³ Ovaj hadis je naveden i objašnjen u poglavlju *O Ibrahimu*, alejhis-selam.

⁴ Isma'il je zabilježio od Ibn-Abbasa gornju Buharijevu izjavu, po kojoj se hadis odnosi na odmetnike koje je pokorio Ebu-Bekr, radijallahu anhu, u doba svog hilafeta.

SILAZAK ISAA, SINA MERJEMINA, ALEJHIMAS-SELAM

3448. PRIČAO NAM JE Ishak, njemu saopćio Ja'kub b. Ibrahim a ovom njegov otac prenoseći od Saliha, a on od Ibn-Šihaba, da je Seid b. Musejjeb čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, sigurno će među vas uskoro stići Sin Merjemin, kao pravedan sudac, pa će... odložiti glavarinu. Imetak će se prelijevati u tolikoj mjeri da ga više niko neće htjeti primati, tako da će jedna sedžda biti bolja od sveg svijeta i onog što je na njemu." Potom je Ebu-Hurejra rekao: "Ako hoćete, pročitajte: 'I nema nijednog sljedbenika Knjige koji, kada bude umirao, neće u njega onako kako treba povjerovati, a na Sudnjem danu on će protiv njih svjedočiti.'"¹

3449. PRIČAO NAM JE Ibn-Bukejr, a njemu Lejs prenoseći od Junusa, ovaj od Ibn-Šihaba, a on od Nafija, oslobođenog roba Ebu-Katade el-Ensarija, da je Ebu-Hurejra izjavio kako je Allahov Poslanik rekao: "Šta mislite, kad Sin Merjemin siđe među vas, a vaš imam do vas?"² (Junusa u prenošenju ovog hadisa) slijede Ukajl i Evzai.

بَابُ نُزُولِ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ

٣٤٤٨. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَيُوشِكَنَّ أَنْ يَنْزَلَ فِيكُمْ ابْنُ مَرْيَمَ حَكَمًا عَدْلًا فَيَكْسِرَ الصَّلِيبَ وَيَقْتُلَ الْخَنَزِيرَ وَيَضَعَ الْجُزْيَةَ وَيَقْضِيَ الْمَالَ حَتَّى لَا يَقْبَلَهُ أَحَدٌ حَتَّى تَكُونَ السَّجْدَةُ الْوَاحِدَةُ خَيْرًا مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا ثُمَّ يَقُولُ أَبُو هُرَيْرَةَ وَاقْرَءُوا إِن شِئْتُمْ (وَإِنْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا).

٣٤٤٩. حَدَّثَنَا ابْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ نَافِعٍ مَوْلَى أَبِي قَتَادَةَ الْأَنْصَارِيِّ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ كَيْفَ أَنْتُمْ إِذَا نَزَلَ ابْنُ مَرْيَمَ فِيكُمْ وَإِمَامُكُمْ مِنْكُمْ تَابِعُهُ عُقِيلٌ وَالْأَوْزَاعِيُّ.

¹ En-Nisa: 159.

Prema navedenom hadisu, kao i drugim sličnim hadisima, pred Sudnji dan će se spustiti Isa, sallallahu alejhi ve sellem, kao sljedbenik Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem. Imetak će se prelijevati zbog berićeta i napretka, koji će uslijediti kao posljedica uspostavljanja pravde i iskorjenjivanja nasilja, a želje za sticanjem imetka će se umanjiti zbog svijesti o blizini Sudnjeg dana. Ljudi će se okrenuti namazu i ibadetu općenito, tako da će im biti draži jedan rekat namaza nego cijeli svijet. Ibnul-Dževzi kaže: "Ebu-Hurejra je proučio ovaj ajet da bi ukazao na njegovu podudarnost s dijelom hadisa: tako da će jedna sedžda biti bolja od sveg svijeta i onog što je na njemu. Time se ukazuje na dobrotu ljudi, njihov jak iman i želju za činjenjem dobrih djela, zbog čega oni više vole jedan rekat nego cijeli svijet."

Ulema smatra da je svrha dolaska Isaa, sallallahu alejhi ve sellem, potvrda da on nije ubijen, a neki kažu da je on, kad je vidio odlike Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, i njegova ummeta, zamolio da ga Allah učini od njih, pa mu je uslišena ova dova, ali je zadržan do pred Sudnji dan, kada će doći kao obnovitelj islama.

² Iz ovog hadisa se ne vidi jasno da li će Isa, alejhis-selam, tada klanjati kao imam ili kao muktedija, a neki učenjaci smatraju da "vaš imam od vas" znači da će on suditi po Kur'anu, a ne po Indžilu.

O ONOM ŠTO SE PRENOSI O IZRAELIĆANIMA

3450. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Ebu-Avane, a ovom Abdul-Melik prenoseći od Rib'ijja b. Hiraša, koji je izjavio da je Ukbe b. Amr rekao Huzejfi:

– Zar nam nećeš kazati nešto što si čuo od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?
– Čuo sam ga – reče on – kako kaže: “Kada se pojavi Dedžal, s njim će biti voda i vatra. Ono što će se ljudima činiti da je vatra, to je hladna voda, a ono što će se ljudima činiti da je hladna voda, to je vatra koja spaljuje. Pa, ko od vas (to) doživi, neka ide u ono što misli da je vatra, jer je to hladna, pitka voda.”

3451. – I ČUO SAM GA – rekao je Huzejfe – kako kaže: Jednom čovjeku, od onih koji su bili prije vas došao je melek da mu uzme dušu, te mu je rečeno: “Da li si uradio neko dobro?”
“Ne znam” – odgovorio je on.
“Prisjeti se” – rečeno mu je.
“Ne znam ništa” – reče on – “osim što sam na dunjaluku trgovao s ljudima i naplaćivao od njih, pa sam bogatog čekao, a siromašnom snižavao cijenu.”
I Allah ga uvede u Džennet.

بَابُ مَا ذَكَرَ عَنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ

٣٤٥٠. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ عَنْ رَبِيعِ بْنِ حِرَاشٍ قَالَ قَالَ عُقْبَةُ بْنُ عَمْرِوٍ لِحَدِيفَةَ أَلَا تُحَدِّثُنَا مَا سَمِعْتَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنِّي سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ مَعَ الدَّجَالِ إِذَا خَرَجَ مَاءٌ وَنَارًا فَأَمَّا الَّذِي يَرَى النَّاسُ أَنَّهَا النَّارُ فَمَاءٌ بَارِدٌ وَأَمَّا الَّذِي يَرَى النَّاسُ أَنَّهُ مَاءٌ بَارِدٌ فَنَارٌ تُحْرِقُ فَمَنْ أَدْرَكَ مِنْكُمْ فَلْيَقْعُ فِي الَّذِي يَرَى أَنَّهَا نَارٌ فَإِنَّهُ عَذَابٌ بَارِدٌ.

٣٤٥١. قَالَ حَدِيفَةُ وَسَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ رَجُلًا كَانَ فِيمَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ أَتَاهُ الْمَلَكُ لِيَقْبِضَ رُوحَهُ فَقِيلَ لَهُ هَلْ عَمِلْتَ مِنْ خَيْرٍ قَالَ مَا أَعْلَمُ قِيلَ لَهُ انْظُرْ قَالَ مَا أَعْلَمُ شَيْئًا غَيْرَ أَنِّي كُنْتُ أَبَايِعُ النَّاسَ فِي الدُّنْيَا وَأُجَازِيهِمْ فَأَنْظَرُ الْمُسْرَ وَأَتَجَاوِزُ عَنِ الْمُعْسِرِ فَأَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ.

3452. – I ČUO SAM GA – rekao je (Huzejfe) – kako kaže: “Neki čovjek je bio na smrti i pošto je osjetio da mu je kraj života, oporučio je svojoj porodici:

‘Kada ja umrem, sakupite mi mnogo drva i naložite vatru, i kad ona proguta moje meso i dođe do kostiju, pa budem spaljen, uzmite to i zdrobite, a zatim pričekajte vjetrovit dan i razaspite to po moru.’ Oni su tako i radili ali ga je Allah sastavio i rekao mu:

‘Zašto si to uradio?’

‘Iz straha od Tebe’ – reče on, te mu Allah oprost.

‘I ja sam ga čuo kad je to rekao’, reče Ukbe b. Amr, a onaj je bio grobar.”¹

٣٤٥٢. فَقَالَ وَسَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ رَجُلًا خَضِرَهُ الْمَوْتُ فَلَمَّا يَتَسَّ مِنَ الْحَيَاةِ أَوْصَى أَهْلَهُ إِذَا أَنَا مِتُّ فَاجْمَعُوا لِي حَطَبًا كَثِيرًا وَأَوْقِدُوا فِيهِ نَارًا حَتَّى إِذَا أَكَلْتُ لَحْمِي وَخَلَصَتْ إِلَى عَظْمِي فَامْتَحِشَتْ فَخَذُّوْهَا فَاطْحَنُوْهَا ثُمَّ انْظُرُوا يَوْمًا رَاحًا فَادْرُوْهُ فِي الْيَمِّ فَفَعَلُوا فَجَمَعَهُ اللَّهُ فَقَالَ لَهُ لَمْ فَعَلْتَ ذَلِكَ قَالَ مِنْ خَشْيَتِكَ فَغَفَرَ اللَّهُ لَهُ قَالَ عُقْبَةُ بْنُ عَمْرِو وَأَنَا سَمِعْتُهُ يَقُولُ ذَلِكَ وَكَانَ نَبَاشًا .

3453, 3454. PRIČAO MI JE Bišr b. Muhammed, njemu Abdullah, a ovom Ma‘mer i Junus od Zuhrija, kome je saopćio Ubejdullah, da su Aiša i Ibn-Abbas, radijallahu anhum, rekli:

“Kada je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, došla smrt, počeo je navlačiti crnoporubljeni ogrtač na svoj lice, a kada bi ga obuzela muka, sklanjao bi ga sa svoga lica. U takvom stanju on je rekao: Allahovo prokletstvo je na jevrejima i kršćanima zato što su grobove svojih Vjerovjesnika uzimali za bogomolje – upozoravajući na ono što su oni uradili.”

٣٤٥٣-٣٤٥٤. حَدَّثَنِي بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنِي مَعْمَرٌ وَيُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَائِشَةَ وَابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَا لَمَّا نَزَلَ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ طَفِقَ يَطْرَحُ خَمِيصَةً عَلَى وَجْهِهِ فَإِذَا اغْتَمَّ كَشَفَهَا عَنْ وَجْهِهِ فَقَالَ وَهُوَ كَذَلِكَ لَعَنَهُ اللَّهُ عَلَى الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ يُحْذَرُ مَا صَنَعُوا .

¹ Ovdje je Buhari naveo tri hadisa s jednim senedom. Prvi govori o Dedžalu, čijih će smutnji biti toliko da će vatra izgledati kao voda, a voda kao vatra. Druga dva govore o dvojici ljudi od prijašnjih naroda, pa je stoga ovaj hadis i uvršten u poglavlju *O Izraelićanima*.

3455. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Muhammed b. Dža'fer, a ovom Šu'be od Furata Kazzaza, koji je izjavio da je čuo Ebu-Hazima, kako je rekao: Sjedio sam s Ebu-Hurejrom pet godina, pa sam ga tako čuo kako prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Vjerovjesnici su upravljali Izraeliĉanima, i kad god bi umro jedan Vjerovjesnik, nakon njega bi došao drugi. Međutim, poslije mene neće biti Vjerovjesnika, ali će biti halife, i bit će ih mnogo.
– Pa šta nam naređuješ (u vezi s njima)? – upitaše (ashabi).

– Održite zakletvu datu prvom, a potom svima sljedećima – reče on – i dajte im njihovo pravo, a Allah će njih pitati za ono što im je povjerio na čuvanje.

3456. PRIČAO NAM JE Seid b. Ebi-Merjem, njemu Ebu-Gassan rekavši da mu je priĉao Zejd b. Eslem prenoseći od Ataa b. Jesara, a ovaj od Ebu-Seida, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Sigurno ćete slijediti puteve onih koji su bili prije vas: pedalj za pedalj, aršin za aršin. Ako su oni ušli u gušterovu rupu, i vi ćete ući u nju!”

– Allahov Poslaniĉe – upitali smo

– (misli li se to na) jevreje i kršćane?

– Na koga bi drugog? – reče on.

3457. PRIČAO NAM JE Imran b. Mejsere, njemu Abdul-Varis, a ovom Halid prenoseći od Ebu-Kilaba, da je Enes, radijallahu anhu, kazao:

“(Ashabi) su spominjali vatru i zvono, potom su spominjali jevreje i kršćane, pa je Bilalu naređeno da ezan uĉi parno, a ikamete neparno.”²

٣٤٥٥. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ ابْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ فُرَاتِ الْقَزَّازِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا حَازِمٍ قَالَ قَاعَدْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ خَمْسَ سِنِينَ فَسَمِعْتُهُ يُحَدِّثُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ كَانَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ تَسُوسُهُمُ الْأَنْبِيَاءُ كُلَّمَا هَلَكَ نَبِيٌّ خَلَفَهُ نَبِيٌّ وَإِنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي وَسَيَكُونُ خُلَفَاءُ فَيَكْثُرُونَ قَالُوا فَمَا تَأْمُرُنَا قَالَ فُوا بِيَعَةِ الْأَوَّلِ فَأَلَّوْلَ اعْطَوْهُمْ حَقَّهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ سَأَلَهُمْ عَمَّا اسْتَرْعَاهُمْ .

٣٤٥٦. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ ابْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَتَتَّبِعَنَّ سَنَنَ مَنْ قَبْلَكُمْ شِبْرًا بِشِيرٍ وَذِرَاعًا بِذِرَاعٍ حَتَّى لَوْ سَلَكَوْا جُحْرَ ضَبٍّ لَسَلَكَتُمُوهُ قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى قَالَ فَمَنْ .

٣٤٥٧. حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ مَيْسَرَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ ذَكَرُوا النَّارَ وَالنَّاقُوسَ فَذَكَرُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى فَأَمَرَ بِلَالٌ أَنْ يَشْفَعَ الْأَذَانَ وَأَنْ يُوتَرَ الْإِقَامَةَ .

² Ovaj hadis je naveden i objašnjen u poglavlju *Nastanak ezana* (Knjiga I, hadis br. 603).

3458. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Sufjan prenoseći od A'meša, on od Ebu-Duhaa, ovaj od Mesruka, a on od Aiše, radijallahu anha, da je ona prezirala da (klanjač) stavi ruku na pas govoreći da to rade jevreji. Šu'be se slaže sa (Sufjanom, prenoseći ovaj hadis) od A'meša.

3459. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Lejs prenoseći od Nafija, ovaj od Ibn-Omera, radijallahu anhuma, a on da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Rok vašeg života u odnosu na život naroda koji su bili prije vas, jeste kao vrijeme od ikindijskog namaza do zalaska sunca. Vaš slučaj, kao i slučaj jevreja i kršćana, jeste poput čovjeka koji je unajmio radnike rekavši:

“Ko će mi raditi do podne za jedan kirat, i jevreji su radili do podne za jedna kirat, a potom je onaj rekao:

‘Ko će mi raditi od podne do ikindijskog vremena za jedan kirat?’ I kršćani su radili od podne do ikindijskog vremena za jedan kirat, a on je zatim rekao:

‘Ko će mi raditi od ikindijskog vremena do zalaska sunca za dva kirata?’ I vi ste oni koji rade od ikindijskog vremena do zalaska sunca za dva kirata, i imate dvostruku nagradu.

Jevreji i kršćani su se naljutili i rekli: ‘Mi smo više radili, a manje dobili’, a Allah će ih upitati:

‘Da li sam vam što umanjio od vašeg prava?’

‘Ne’, reći će oni, a On će potom reći:

‘To je Moja milost i Ja je dajem kome hoću.’”¹

٣٤٥٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كَانَتْ تَكْرَهُ أَنْ يَجْعَلَ يَدَهُ فِي خَاصِرَتِهِ وَتَقُولُ إِنَّ الْيَهُودَ تَفْعَلُهُ تَابِعُهُ شُعْبَةُ عَنِ الْأَعْمَشِ .

٣٤٥٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنَّمَا أَجَلُكُمْ فِي أَجَلٍ مَنْ خَلَا مِنَ الْأُمَمِ مَا بَيْنَ صَلَاةِ الْعَصْرِ إِلَى مَغْرِبِ الشَّمْسِ وَإِنَّمَا مِثْلُكُمْ وَمِثْلُ الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى كَرَجُلٍ اسْتَعْمَلَ عَمَالًا فَقَالَ مَنْ يَعْمَلُ لِي إِلَى نِصْفِ النَّهَارِ عَلَى قِيرَاطٍ قِيرَاطٍ فَعَمِلَتِ الْيَهُودُ إِلَى نِصْفِ النَّهَارِ عَلَى قِيرَاطٍ قِيرَاطٍ ثُمَّ قَالَ مَنْ يَعْمَلُ لِي مِنْ نِصْفِ النَّهَارِ إِلَى صَلَاةِ الْعَصْرِ عَلَى قِيرَاطٍ قِيرَاطٍ فَعَمِلَتِ النَّصَارَى مِنْ نِصْفِ النَّهَارِ إِلَى صَلَاةِ الْعَصْرِ عَلَى قِيرَاطٍ قِيرَاطٍ ثُمَّ قَالَ مَنْ يَعْمَلُ لِي مِنْ صَلَاةِ الْعَصْرِ إِلَى مَغْرِبِ الشَّمْسِ عَلَى قِيرَاطَيْنِ قِيرَاطَيْنِ أَلَا فَانْتُمْ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ مِنْ صَلَاةِ الْعَصْرِ إِلَى مَغْرِبِ الشَّمْسِ عَلَى قِيرَاطَيْنِ قِيرَاطَيْنِ أَلَا لَكُمْ الْأَجْرُ مَرَّتَيْنِ فَغَضِبَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى فَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ عَمَلًا وَأَقْلُ عَطَاءً قَالَ اللَّهُ هَلْ ظَلَمْتُكُمْ مِنْ حَقِّكُمْ شَيْئًا قَالُوا لَا قَالَ فَإِنَّهُ فَضْلِي أُعْطِيهِ مَنْ شِئْتُ .

¹ Hadis ovakvog značenja naveden je i objašnjen u poglavlju *Ko stigne klanjati jedan rekat ikindije prije zalaska sunca* (Knjiga I, hadis br. 557).

3460. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan prenoseći od Amra, ovaj od Tavusa, a on od Ibn-Abbasa, koji je izjavio da je čuo Omera, radijallahu anhum, kako kaže:

“Allah ubio toga čovjeka (koji je prodavao vino). Zar on nije znao da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

‘Allah je prokleo jevreje; njima je bio zabranjen loj, ali su ga oni topili pa onda prodavali.’”

Ovo prenose i Džabir i Ebu-Hurejre od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

3461. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim Dahhak b. Mahled, njemu saopćio Evza‘i, a ovom prenio Hassan b. Atijjeh od Ebu-Kebše, a on od Abdullaha b. Amra, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Prenosite od mene pa makar jedan ajet. Pričajte (ono što čujete) od Izraelićana, u tome nema grijeha. Ko na mene namjerno slaže, neka sebi pripremi mjesto u Džehennemu.”²

3462. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, rekavši da mu je prenio Ibrahim b. Sa‘d prenoseći od Saliha, a on od Ibn-Šihaba, koji je izjavio da je Ebu-Seleme b. Abdur-Rahman rekao da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Jevreji i kršćani ne boje (svoju sijedu kosu), a vi suprotno postupite.”

٣٤٦٠. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَاتَلَ اللَّهُ فُلَانًا أَلَمْ يَعْلَمْ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَعَنَ اللَّهُ الْيَهُودَ حُرِّمَتْ عَلَيْهِمُ الشُّحُومُ فَجَمَلُوهَا فَبَاعُوهَا تَابَعَهُ جَابِرٌ وَأَبُو هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٣٤٦١. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ الضَّحَّاكُ بْنُ مَخْلَدٍ أَخْبَرَنَا الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنَا حَسَّانُ بْنُ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي كَبْشَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ بَلَّغُوا عَنِّي وَلَوْ آيَةً وَحَدَّثُوا عَنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَا حَرَجَ وَمَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ .

٣٤٦٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ قَالَ أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ إِنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنَّ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى لَا يَصْبُغُونَ فَخَالِفُوهُمْ .

² U ovom hadisu su navedene tri stvari:

- imperativ prenošenja Kur’ana, što obuhvata prenošenje svega što je donio Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem. Ovaj imperativ je naglašen i u nekim drugim hadisima koje je autor naveo na početku svog djela, u poglavlju *O nauci*.
- dozvola pričanja onoga što se čuje od Izraelićana o čudnim i neobičnim događajima koji su im se dogodili, a mogu biti poučni, ali pod uvjetom da nisu očito lažni. Imam Šafi‘ smatra da ovo znači: “Pričajte od Izraelićana ono što ne znate da je lažno”, jer se ne smije prenositi ono zašto se, na osnovu Kar’ana i Hadisa, zna da je lažno. U početku je bilo zabranjeno pričanje israilijata, a ovim hadisom je to dokinuto, uz spomenute uvjete;
- stroga zabrana potvore na Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, što je toliko puta naglašavano da se ovaj dio hadisa smatra mutevatirom.

3463. PRIČAO MI JE Muhammed, rekavši da mu je pričao Hadždžadž, a ovom Džeriri, da je Hasan (rekao):

– Pričao nam je Džundub b. Abdullah u ovoj džamiji (u Basri), i mi nismo zaboravili niti se bojimo da je Džundub lagao na Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a on je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Među onima koji su bili prije vas bio je jedan čovjek koji je imao ranu (na tijelu), pa je pao u očaj, uzeo nož i njime odrezao svoju ruku, a krv nije prestala teći sve dok nije umro. Uzvišeni Allah (u vezi s njim) rekao je: ‘Moj rob Me sam sobom pretekao – lišio sam ga Dženneta.’”¹

HADIS O GUBAVCU, SLIJEPCU I ČELAVCU KOJI SU BILI IZRAELIĆANI

3464. PRIČAO MI JE Ahmed b. Ishak, njemu Amr b. Asim, ovom Hemmam, a njemu Ishak b. Abdullah, rekavši da mu je prenio Abdur-Rahman b. Ebu-Amre od Ebu-Hurejre, koji je pričao da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem...

I pričao mi je Muhammed, njemu Abdullah b. Redža', a ovom Hemmam od Ishaka b. Abdullaha, kome je saopćio Abdur-Rahman b. Ebu-Amre kako mu je rekao Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

Allah je odredio da trojicu Izraelićana: gubavca, ćelavca i slijepca, stavi na kušnju, te im je poslao meleka. Melek je došao gubavcu i rekao:

– Šta bi tebi bilo najdraže?

– Lijepa boja i lijepa koža. Ljudi osjećaju odvratnost prema meni – reče on, a ovaj ga potra (po tijelu) i s njega nesta (gubavosti) i on dobi lijepu boju i lijepu kožu.

٣٤٦٣. حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ قَالَ حَدَّثَنِي حَجَّاجٌ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنِ الْحَسَنِ حَدَّثَنَا جُنْدُبُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ فِي هَذَا الْمَسْجِدِ وَمَا نَسِينَا مِنْهُ حَدَّثَنَا وَمَا نَخْشَى أَنْ يَكُونَ جُنْدُبٌ كَذَبَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ كَانَ فِيمَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ رَجُلٌ بِهِ جُرْحٌ فَجَزَعُ فَأَخَذَ سِكِّينًا فَحَزَّ بِهَا يَدَهُ فَمَا رَقَا الدَّمُ حَتَّى مَاتَ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى بَادَرَنِي عَبْدِي بِنَفْسِهِ حَرَمْتُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ .

حَدِيثُ أَبِرْصَ وَأَعْمَى وَأَقْرَعَ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ

٣٤٦٤. حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَاصِمٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي عَمْرَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ ح وَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ أَخْبَرَنَا هَمَّامٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي عَمْرَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ إِنَّ ثَلَاثَةَ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ أَبْرَصَ وَأَقْرَعَ وَأَعْمَى بَدَا لَهُمْ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يَبْتَلِيَهُمْ فَبَعَثَ إِلَيْهِمْ مَلَكًا فَآتَى الْأَبْرَصَ

¹ Iz ovog hadisa se zaključuje da samoubistvo, kao i ubistvo, predstavlja veliki grijeh, i da je zabranjeno činiti bilo šta što može prouzrokovati smrt, kao i to da je dozvoljeno pričati o događajima prijašnjih naroda.

– Koji ti je imetak najdraži? – upita potom (melek), a on odgovori:

– Deve – ili je rekao: krave, dvoumi se u tome (Ishak b. Abdullah) da li su gubavac i ćelavac rekli, prvi: deve, a drugi: krave.

Potom on dobi devu koja je bila u desetom mjesecu trudnoće, a (melek) reče: “Neka ti bude beričet u njoj!”

(Melek) ga potra te s njega nesta (ćelavosti) i on dobi lijepu kosu.

– Koji ti je imetak najdraži? – upita (melek), a on odgovori:

“Krave!”

Ovaj mu dade steonu kravu i reče: “Neka ti bude beričet u njoj!”

Zatim je (melek) otišao ćelavcu i rekao:

“Šta bi tebi bilo najdraže?”

– Lijepa kosa – reče on – i da nestane ovoga sa mene. Ljudi prema meni osjećaju odvratnost.

(Melek) ga potra te s njega nesta (ćelavosti) i on dobi lijepu kosu.

– Koji ti je imetak najdraži? – upita (melek), a on odgovori:

“Krave!”

Ovaj mu dade steonu kravu i reče: “Neka ti bude beričet u njoj!”

Potom on dođe slijepcu i reče:

– Šta bi tebi bilo najdraže?

– Da mi Allah vrati moj vid pa da gledam ljude – odgovori slijepac.

Kaže (prenosilac): “On ga potra (po očima) i Allah mu vrati njegov vid.

– Koji ti je imetak najdraži? – upita (melek).

– Ovce – reče on, i ovaj mu dade sjanjenu ovcu.

Kod one dvojice su se (deve i krave) množile, a kod ovog (ovce) janjile, tako da je jedan imao dolinu deva, drugi dolinu krava, a treći dolinu ovaca.

Kasnije (onaj melek) dođe gubavcu u njegovom izgledu i liku (gubavca) pa reče: “Ja sam jedan siromah kome je nestalo sredstava da nastavi put,

فَقَالَ أَيُّ شَيْءٍ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ لَوْ أَنَّ حَسَنٌ وَجِلْدٌ حَسَنٌ قَدْ قَدَّرَنِي النَّاسُ قَالَ فَمَسَحَهُ فَذَهَبَ عَنْهُ فَأُعْطِيَ لَوْ أَنَّ حَسَنًا وَجِلْدًا حَسَنًا فَقَالَ أَيُّ الْمَالِ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ الْإِبِلُ أَوْ قَالَ الْبَقَرُ هُوَ شَكٌّ فِي ذَلِكَ إِنَّ الْأَبْرَصَ وَالْأَقْرَعَ قَالَ أَحَدُهُمَا الْإِبِلُ وَقَالَ الْآخَرُ الْبَقَرُ فَأُعْطِيَ نَاقَةً عَشْرَاءَ فَقَالَ يُبَارِكُ لَكَ فِيهَا وَآتَى الْأَقْرَعَ فَقَالَ أَيُّ شَيْءٍ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ شَعْرٌ حَسَنٌ وَيَذْهَبُ عَنِّي هَذَا قَدْ قَدَّرَنِي النَّاسُ قَالَ فَمَسَحَهُ فَذَهَبَ وَأُعْطِيَ شَعْرًا حَسَنًا قَالَ فَأَيُّ الْمَالِ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ الْبَقَرُ قَالَ فَأَعْطَاهُ بَقْرَةً حَامِلًا وَقَالَ يُبَارِكُ لَكَ فِيهَا وَآتَى الْأَعْمَى فَقَالَ أَيُّ شَيْءٍ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ يَرُدُّ اللَّهُ إِلَيَّ بَصَرِي فَأُبْصِرُ بِهِ النَّاسَ قَالَ فَمَسَحَهُ فَرَدَّ اللَّهُ إِلَيْهِ بَصَرَهُ قَالَ فَأَيُّ الْمَالِ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ الْغَنَمُ فَأَعْطَاهُ شَاةً وَالِدًا فَاتَّجَّ هَذَانِ وَوَلَدَ هَذَا فَكَانَ لَهُذَا وَادٍ مِنْ إِبِلٍ وَلَهُذَا وَادٍ مِنْ بَقَرٍ وَلَهُذَا وَادٍ مِنْ غَنَمٍ ثُمَّ إِنَّهُ أَتَى الْأَبْرَصَ فِي صُورَتِهِ وَهَيْئَتِهِ فَقَالَ رَجُلٌ مَسْكِينٌ تَقَطَّعَتْ بِيَ الْحَبَالُ فِي سَفَرِي فَلَا بَلَغَ الْيَوْمَ إِلَّا بِاللَّهِ ثُمَّ بِكَ أَسْأَلُكَ بِالَّذِي أَعْطَاكَ اللَّوْنَ الْحَسَنَ وَالْجِلْدَ الْحَسَنَ وَالْمَالَ بَعِيرًا أَتَبَلَّغَ عَلَيْهِ فِي سَفَرِي فَقَالَ لَهُ إِنَّ الْحُقُوقَ كَثِيرَةٌ فَقَالَ لَهُ كَأَنِّي أَعْرِفُكَ أَلَمْ تَكُنْ أَبْرَصَ يَقْدُرُكَ النَّاسُ فَقِيرًا فَأَعْطَاكَ اللَّهُ فَقَالَ لَقَدْ وَرِثْتُ لِكَابِرٍ عَنْ كَابِرٍ

i nema mi danas pomoći osim od Allaha, a zatim od tebe. Molim te, u ime Onog koji ti je dao lijepu boju, lijepu kožu i imetak, da mi daš jednu devu, kako bi njome produžio svoj put.”

– Obaveze su mnogobrojne – odgovori mu on, a (melek) mu reče:

– Kao da ja poznajem tebe. Zar nisi bio šugav, ljudi te prezirali, i siromašan, pa ti Allah dao (ovaj imetak)?

– Ja sam to naslijedio od svojih predaka

– reče on.

– Ako si slagao, neka te Allah vrati u ono što si bio – reče (melek).

Potom je otišao ćelavcu u njegovom izgledu i liku (ćelavca) i rekao mu slično onom što je rekao (gubavcu), a on mu je odgovorio kao što mu je odgovorio i onaj, i melek reče: “Ako si slagao, neka te Allah vrati u ono što si bio!”

Zatim je došao slijepcu u njegovom izgledu i rekao:

– Ja sam siromašan čovjek, putnik kome je nestalo sredstava da nastavi put, i nema mi dana pomoći osim od Allaha, a zatim od tebe. Molim te, u ime Onog koji ti je vratio vid, da mi daš jednu ovцу da pomoću nje produžim svoj put.

– Bio sam slijep – reče on – pa mi je Allah vratio moj vid, i siromašan sam bio pa me je učinio bogatim. Uzmi što god hoćeš! Tako mi Allaha, danas ti neću dodijavati ni za šta što uzmeš u ime Allaha!

– Zadrži svoj imetak – reče (melek) – vi ste samo bili stavljeni na kušnju, i Allah je zadovoljan tobom, a srdit na tvoja dva druga.¹

فَقَالَ إِنَّ كُنْتُ كَاذِبًا فَصَيَّرَكَ اللَّهُ إِلَى مَا كُنْتُ
وَأَتَى الْأَقْرَعَ فِي صُورَتِهِ وَهَيْئَتِهِ فَقَالَ لَهُ مِثْلَ مَا
قَالَ لِهَذَا فَرَدَّ عَلَيْهِ مِثْلَ مَا رَدَّ عَلَيْهِ هَذَا فَقَالَ إِنَّ
كُنْتُ كَاذِبًا فَصَيَّرَكَ اللَّهُ إِلَى مَا كُنْتُ وَأَتَى الْأَعْمَى
فِي صُورَتِهِ فَقَالَ رَجُلٌ مِسْكِينٌ وَابْنٌ سَبِيلٍ
وَتَقَطَّعَتْ بِيَ الْحَبَالُ فِي سَفَرِي فَلَا بَلَاغَ الْيَوْمَ
إِلَّا بِاللَّهِ ثُمَّ بَكَ أَسْأَلُكَ بِالَّذِي رَدَّ عَلَيْكَ بَصَرَكَ
شَاةً أَتَبْلُغُ بِهَا فِي سَفَرِي فَقَالَ قَدْ كُنْتُ أَعْمَى
فَرَدَّ اللَّهُ بَصَرِي وَفَقِيرًا فَقَدْ أَغْنَانِي فَخُذْ مَا شِئْتَ
فَوَاللَّهِ لَا أَجْهَدُكَ الْيَوْمَ بِشَيْءٍ أَخَذْتَهُ اللَّهُ فَقَالَ
أَمْسِكْ مَا لَكَ فَإِنَّمَا ابْتُلِيتُمْ فَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنْكَ
وَسَخِطَ عَلَى صَاحِبَيْكَ .

¹ Iz navedenog hadisa se mogu uzeti mnogobrojne pouke, kao naprimjer:

- dozvoljeno je spominjati poučne događaje drugih, i to nije ogovaranje;
- blagodati se ne smiju nijekati, nego treba na njima biti zahvalan;
- škrtost je veoma loše svojstvo i ona čovjeka navodi na laž i nijekanje Allahovih blagodati.

“MISLIŠ LI DA SU STANOVNICI PEĆINE
ČIJA SU IMENA NA PLOČI NAPISANA”²

El-kehf (pećina) je otvor u brdu, a *rekim* je knjiga, dok *merkum* znači: napisano (što je izvedeno od riječi *rekm* (pismo). *Rebatna ala kulubihim* znači: ulili smo im strpljenje, a *šetaten* znači: pretjerano. *El-vesid* (ulaz) znači: dvorište, a množina je *vesaid* i *vusud*, ali se i za vrata kaže *vesid*. *Mu'sadetun*: zatvoren, *asadel-babe* i *evsade*: (zatvorio je vrata). *Be'asnahum*, oživjeli smo ih, a *ezka*: najčistija. *Fe darebellahu 'ala azanihim* (kur'anska rečenica glasi: *fedarebna ala azanihim*, što znači: čvrsto smo ih uspavali), pa su oni zaspali. *Redžmen bil-gajbi*: što nije jasno. Mudžahid kaže: “*Takriduhum* znači: ostavlja ih.”³

بَاب (أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ)

الْكَهْفُ الْفُتْحُ فِي الْجَبَلِ وَالرَّقِيمُ الْكِتَابُ (مَرْقُومٌ)
مَكْتُوبٌ مِنَ الرَّقَمِ (رَبَطْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ) أَهْمْنَاهُمْ
صَبْرًا (شَطَطًا) إِفْرَاطًا الْوَصِيدُ الْفِنَاءُ وَجَمْعُهُ
وَصَائِدٌ وَوُصِدٌ وَيُقَالُ الْوَصِيدُ الْبَابُ (مُؤَصَّدَةٌ)
مُطَبَّقَةٌ أَصَدَ الْبَابَ وَأَوْصَدَ (بَعَثْنَاهُمْ) أَحْيَيْنَاهُمْ
(أَزَكَّى) أَكْثَرَ رِيْعًا فَضَرَبَ اللَّهُ (عَلَى آذَانِهِمْ)
فَنَامُوا (رَجَمًا بِالْغَيْبِ) لَمْ يَسْتَبِينَ وَقَالَ مُجَاهِدٌ
(تَقَرَّضَهُمْ) تَتَرَكُّهُمْ .

2 Ovaj ajet u cijelosti glasi: “Misliš li ti da su samo stanovnici Pećine, čija su imena na ploči napisana, bili čudo među čudima Našim?” (El-Kehf: 9)

3 O stanovnicima Pećine govori se u suri El-Kehf od 9. do 26. ajeta. Buhari je ovdje objasnio nekoliko termina iz tih ajeta, ali nije naveo nijednog hadisa. Inače, o mjestu ove pećine mišljenja su različita, ali većina učenjaka smatra da se ona nalazila na području Bizantije. Od Ibn-Abbasa se prenosi da je ona bila u okolici Ejle, dok neki kažu da je bila između Ejle i Palestine, a po nekima u okolici Tarsusa. Abd b. Humejd prenosi vjerodostojnom predajom od Ibn-Abbasa priču o stanovnicima Pećine, u kojoj se između ostalog kaže: “Oni su živjeli u državi jednog silnika koji je obožavao kipove, i pošto su oni to vijdeli, izišli su iz te države. Allah je dao da se sastanu i oni su jedan drugom dali zavjete i obećanja. Pošto su ih njihovi ukućani izgubili, krenuli su da ih traže i obavijestili o tome spomenutog vladara. On je naredio da se njihova imena ispišu na jednoj ploči od olova, koju je potom pohranio u svoju raznicu. Ti mladići su ušli u pećinu i Allah je dao da tvrdo zaspe, a potom je poslao nekog ko će ih prevrtati, a sunce skrenuo s njih, jer da ih je ono obasjalo, spalilo bi ih, a da nisu bili prevrtani, zemlja bi ih izjedala. Kasnije je nestalo toga vladara, pa je došao drugi vladar koji je uništio kipove, vjerovao u Allaha i bio pravedan. U to doba je Allah oživio stanovnike Pećine i oni su poslali jednog između sebe da im donese nešto za jelo. On je ušao u grad krijući se. Primijeto je situaciju i ljude koje zbog dužeg perioda nije prepoznao. Dao je jedan dirhem kuharu, ali je ovaj negodovao na novac koji je drugačije kovan. Pošto su se ljudi okupili oko njih dvojice, prijavili su ga vladaru. Ovaj se sjetio one ploče, i kad je mladić nabrojio svoje drugove, on se uvjerio u njegovu iskrenost. Svi se uputiše Pećini, ali ih onaj mladić preteče da se njegovi drugovi ne bi uplašili vojske. Kad on uđe u pećinu, Allah je učinio da vladar i njegovi ljudi izgube trag do Pećine. Tada se oni složiše da im sagrade mesdžid i mole se za njih.”

HADIS O PEĆINI

3465. PRIČAO NAM JE Isma'il b. Halil, njemu Ali b. Mushir prenoseći od Ubejdullaha b. Omera, ovaj od Nafija, a on od Ibn-Omera, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Trojica su ljudi od onih koji su prije vas putovali pa ih je zadesila kiša. Oni su se sklonili u jednu pećinu, a potom se pećina zatvorila i jedan od njih reče ostalima: ‘Hej vi, tako mi Allaha, ne može vas spasiti ništa osim iskrenosti, pa nek svako od vas učini dovu onim što zna da je iskreno uradio.’”

Tada jedan od njih reče: “Moj Allahu, Ti znaš da sam ja imao jednog najamnika koji je radio za ferek riže, pa je otišao ostavivši tu (najamninu). Ja sam uzeo taj ferek i sijao ga (godinama), pa je taj slučaj išao dotle da sam ja od toga kupio nekoliko krava. Kasnije mi je on došao da traži svoju nadnicu te sam ja rekao: ‘Uzmi ove krave, jer one su od onog fereka’, pa ih je on otjerao. Ti znaš da sam ja to učinio iz straha prema Tebi, pa otvori nam!” I stijena se malo pomakla.

Drugi je rekao: “Moj Allahu, Ti znaš da sam ja imao stare, iznemogle roditelje i da sam im svake noći donosio mlijeko od svojih ovaca. Jedne večeri sam zakasnio, i kad sam došao, oni su već bili zaspali, a moja žena i djeca su plakali od gladi. Običavao sam da ih ne pojim prije nego što piju moji roditelji, a bilo mi je žao da ih budim, kao što mi je bilo nezgodno da ih ostavim, pa da oslabe zbog neuzimanja večere. I tako sam iščekivao sve dok se nije pojavila zora. Ti znaš da sam ja to uradio iz straha prema Tebi, pa otvori nam!” I stijena se toliko pomakla da su mogli vidjeti nebo.

Onda je posljednji rekao: “Moj Allahu, Ti znaš da sam ja imao jednu stričevku, koja mi je bila draža od cijelog svijeta. Navraćao sam je na grijeh, ali je ona odbila dok joj ne dam sto dinara, te sam

بَابُ حَدِيثِ الْغَارِ

٣٤٦٥. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ خَلِيلٍ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ بَيْنَمَا ثَلَاثَةٌ نَفَرٍ مِمَّنْ كَانَ قَبْلُكُمْ يَمْشُونَ إِذْ أَصَابَهُمْ مَطَرٌ فَأَوْوُوا إِلَى غَارٍ فَانْطَبَقَ عَلَيْهِمْ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ إِنَّهُ وَاللَّهِ يَا هَؤُلَاءِ لَا يُنْجِيكُمْ إِلَّا الصَّدَقُ فَلْيَدْعُ كُلُّ رَجُلٍ مِنْكُمْ بِمَا يَعْلَمُ أَنَّهُ قَدْ صَدَقَ فِيهِ فَقَالَ وَاحِدٌ مِنْهُمْ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّهُ كَانَ لِي أَجِيرٌ عَمِلَ لِي عَلَى فَرَقٍ مِنْ أَرْضٍ فَذَهَبَ وَتَرَكَهُ وَأَنِّي عَمَدْتُ إِلَى ذَلِكَ الْفَرَقِ فَزَرَعْتُهُ فَصَارَ مِنْ أَمْرِهِ أَنِّي اشْتَرَيْتُ مِنْهُ بَقَرًا وَأَنَّهُ أَتَانِي يَطْلُبُ أَجْرَهُ فَقُلْتُ لَهُ ااعْمِدْ إِلَى تِلْكَ الْبَقَرِ فَسَقَّهَا فَقَالَ لِي إِنَّمَا لِي عِنْدَكَ فَرَقٌ مِنْ أَرْضٍ فَقُلْتُ لَهُ ااعْمِدْ إِلَى تِلْكَ الْبَقَرِ فَإِنَّهَا مِنْ ذَلِكَ الْفَرَقِ فَسَقَّهَا فَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي فَعَلْتُ ذَلِكَ مِنْ خَشْيَتِكَ فَفَرِّجْ عَنَّا فَانْسَاحَتْ عَنْهُمْ الصَّخْرَةُ فَقَالَ الْآخَرُ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّهُ كَانَ لِي أَبَوَانِ شَيْخَانِ كَبِيرَانِ فَكُنْتُ آتِيَهُمَا كُلَّ لَيْلَةٍ بَلْبَنٍ غَنَمٍ لِي فَأَبْطَأْتُ عَلَيْهِمَا لَيْلَةً فَجِئْتُ وَقَدْ رَقَدَا وَأَهْلِي وَعِيَالِي يَتَضَاغُونَ مِنَ الْجُوعِ فَكُنْتُ لَا أَسْقِيهِمْ حَتَّى يَشْرَبَ أَبَوَايَ فَكَرِهْتُ أَنْ أُوقِظَهُمَا وَكَرِهْتُ أَنْ أَدْعُهُمَا فَيَسْتَكِنَا لِشَرِبَتِهِمَا فَلَمْ أَزَلْ أَنْتَظِرُ حَتَّى طَلَعَ الْفَجْرُ فَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي فَعَلْتُ ذَلِكَ مِنْ خَشْيَتِكَ فَفَرِّجْ عَنَّا فَانْسَاحَتْ عَنْهُمْ الصَّخْرَةُ حَتَّى نَظَرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَقَالَ الْآخَرُ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّهُ كَانَ لِي ابْنَةٌ عَمٌّ

ih ja iskupljao dok nisam sakupio i donio ih joj i predao. Tada mi se ona omogućila. Kad sam joj pao među noge, ona je rekla: 'Boj se Allaha! Ne razvaljuj mi prsten (himen) osim na zakonit način po vjenčanju!'

Ja sam odmah ustao, a onih sto dinara sam ostavio. Ti znaš da sam ja to uradio iz straha prema Tebi, pa otvori nam!" Tada ih je Allah izbavio te nedaće i oni su izišli."¹

POGLAVLJE

3466. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu saopćio Šu'ajb, a ovom Ebu-Zinad prenoseći od Abdur-Rahmana, koji mu je prenio da je čuo Ebu-Hurejru radijallahu anhu, a on da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

"Jedna žena je dojila svoga sina, a pored nje je naišao konjanik. Ona, i dalje dojeći dijete, reče: 'Moj Allahu, ne usmrti mi sina dok ne bude poput ovoga.' 'Moj Allahu, nemoj me učiniti poput njega', reče (dijete) i vrati se dojci. Potom je provedena neka žena koju su vukli i poigravali se njome, pa je (dječakova majka) rekla: 'Moj Allahu, ne učini mi dijete poput ove!' 'Moj Allahu, učini me poput ove', reče (dijete), a potom nastavi:

'Što se tiče jahača, on je nevjernik, a što se tiče one žene, za nju govore: Ti činiš blud, a ona govori: Meni je dosta Allah, i govore: Ti činiš blud, a ona govori: Meni je dosta Allah, i govore: Ti kradeš, a ona govori: Meni je dosta Allah!'"

مِنْ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ وَأَنِّي رَاوَدْتُهَا عَنْ نَفْسِهَا فَأَبَتْ إِلَّا أَنْ آتِيَهَا بِمِائَةِ دِينَارٍ فَطَلَبْتُهَا حَتَّى قَدَرْتُ فَأَتَيْتُهَا بِهَا فَدَفَعَتْهَا إِلَيْهَا فَأَمَكَّتْنِي مِنْ نَفْسِهَا فَلَمَّا قَعَدْتُ بَيْنَ رِجْلَيْهَا فَقَالَتْ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تَفْضُ الْخَاتَمَ إِلَّا بِحَقِّهِ فَقُمْتُ وَتَرَكْتُ الْمِائَةَ دِينَارٍ فَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي فَعَلْتُ ذَلِكَ مِنْ خَشْيَتِكَ فَفَرِّجْ عَنَّا فَفَرَّجَ اللَّهُ عَنْهُمْ فَخَرَجُوا .

باب

٣٤٦٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ بَيْنَا امْرَأَةٌ تُرْضِعُ ابْنَهَا إِذْ مَرَّ بِهَا رَاكِبٌ وَهِيَ تُرْضِعُهُ فَقَالَتْ اللَّهُمَّ لَا تُمِتْ ابْنِي حَتَّى يَكُونَ مِثْلَ هَذَا فَقَالَ اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلَنِي مِثْلَهُ ثُمَّ رَجَعَ فِي الشَّيْءِ وَمَرَّ بِامْرَأَةٍ تُجَرُّ وَيُلْعَبُ بِهَا فَقَالَتْ اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْ ابْنِي مِثْلَهَا فَقَالَ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِثْلَهَا فَقَالَ أَمَّا الرَّاَكِبُ فَإِنَّهُ كَافِرٌ وَأَمَّا الْمَرْأَةُ فَإِنَّهُمْ يَقُولُونَ لَهَا تَزْنِي وَتَقُولُ حَسْبِيَ اللَّهُ وَيَقُولُونَ تَسْرِقُ وَتَقُولُ حَسْبِيَ اللَّهُ .

¹ Iz navedenog hadisa se mogu izvesti sljedeći zaključci:

- dove treba činiti što češće a posebno u nevoljama;
- dozvoljeno je moliti Allaha spominjući svoja dobra djela;
- dobročinstvo prema roditeljima je važna islamska obaveza;
- poštenje, čuvanje emaneta i ispunjenje obećanja su odlike pravog vjernika.

3467. PRIČAO NAM JE Seid b. Telid, njemu Ibn-Vehb rekavši da mu je saopćio Džerir b. Hazim od Ejjuba, ovaj od Muhammeda b. Sirina, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Nekakav pas je obilazio oko bunara, gotovo umoren od žeđi. Ugleda ga jedna izraelićanska prostitutka, izu svoju cipelu i napoji ga, pa joj je zbog toga oprošteno.”

3468. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme od Malika, a on od Ibn-Šihaba, ovaj od Humejda b. Abdur-Rahmana, koji je čuo Mu'avija b. Ebu-Sufjana kako je, u godini u kojoj je obavio hadž, uzeo čeoni uvojak kose, koji se nalazio u rukama jednog stražara, i s Resulullahovog, sallallahu alejhi ve sellem, minbera rekao:

– Stanovnici Medine, gdje su vam učenjaci? Ja sam čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako ovo zabranjuje i kaže: “Izraelićani su upropašteni kada su ovo počele raditi njihove žene.”

3469. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Ibrahim b. Sa'd od svoga oca, ovaj od Ebu-Seleme, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Među narodima koji su bili prije vas bilo je pronicljivih ljudi, a ako u ovom mom ummetu ima neko od njih, onda je to Omer b. Hattab.”

3470. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Muhammed b. Ebu-Adijj od Šu'be, ovaj od Katade, on od Ebu-Siddika Nadžija, ovaj od Ebu-Seida, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji mi je rekao:

“Među Izraelićanima je bio jedan čovjek koji je ubio devedeset i devet ljudi, a potom krenuo da pita (može li se pokajati), te je došao nekom monahu i upitao ga: ‘Ima li (mogućnosti) pokajanja?’”

٣٤٦٧. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ تَلَيْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ بَيْنَمَا كَلْبٌ يُطِيفُ بِرَكِيَّةٍ كَادَ يَقْتُلُهُ الْعَطَشُ إِذْ رَأَتْهُ بَغِيٌّ مِنْ بَغَايَا بَنِي إِسْرَائِيلَ فَتَزَعَّتْ مَوْقَهَا فَسَقَتْهُ فَغْفِرَ لَهَا بِهِ .

٣٤٦٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهُ سَمِعَ مُعَاوِيَةَ بْنَ أَبِي سُفْيَانَ عَامَ حَجِّ عَلَى الْمِنْبَرِ فَتَنَawَلَ قُصَّةً مِنْ شَعْرٍ وَكَانَتْ فِي يَدَيْ حَرَسِيٍّ فَقَالَ يَا أَهْلَ الْمَدِينَةِ أَيْنَ عُلَمَاؤُكُمْ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَنْهَى عَنْ مِثْلِ هَذِهِ وَيَقُولُ إِنَّمَا هَلَكْتُ بَنُو إِسْرَائِيلَ حِينَ اتَّخَذَهَا نِسَاؤُهُمْ .

٣٤٦٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنَّهُ قَدْ كَانَ فِيَّ مَضَى قَبْلَكُمْ مِنَ الْأُمَمِ مُحَدِّثُونَ وَإِنَّهُ إِنْ كَانَ فِي أُمَّتِي هَذِهِ مِنْهُمْ فَإِنَّهُ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ .

٣٤٧٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الصَّدِّيقِ النَّاجِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ كَانَ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ رَجُلٌ قَتَلَ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ إِنْسَانًا ثُمَّ خَرَجَ يَسْأَلُ فَاتَى رَاهِبًا فَسَأَلَهُ فَقَالَ لَهُ هَلْ مِنْ تَوْبَةٍ قَالَ لَا فَقَتَلَهُ

“Ne”, reče (monah), te ovaj i njega ubi. Potom on (opet) počeo pitati (za pokajanje) i jedan čovjek mu reče: “Idi u to i to selo.”

(On se uputi tamo, ali ga na pola puta) stiže smrt i on se svojim grudima nage prema tom (selu). Meleki milosti i meleki patnje se počeli prepirati o njemu, te Allah objavi ovom (dobrom selu) da se približi, i objavi Allah onom (lošem selu) da se udalji.

“Izmjerite koliko je između ta dva (sela)”, reče (melek koji je poslan da im presudi, te oni izmjeriše). Tada je on nađen za pedalj bliže ovom (dobrom selu), pa mu je bilo oprosteno.¹²³⁸

3471. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan a ovom Ebu-Zinad od A‘redža, ovaj od Ebu-Seleme, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao sabah-namaz, a zatim se okrenuo ljudima i rekao:

Jedan čovjek je vodio goveče, a potom ga uzjahao i udario, te ono reče: Nismo stvoreni za ovo, nego smo stvoreni za oranje.

– Neka je slavljen Allah – rekoše ljudi – goveče govori!

– Ja vjerujem u to – reče on – ja, Ebu-Bekr i Omer.

A njih dvojica nisu bila tu (izjavio je prenosilac).

I dok je jedan čovjek bio kod svojih ovaca, vuk

فَجَعَلَ يَسْأَلُ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ أَنْتِ قَرِيَّةٌ كَذَا وَكَذَا
فَادْرَكَهُ الْمَوْتُ فَنَاءَ بِصَدْرِهِ نَحْوَهَا فَاخْتَصَمَتْ
فِيهِ مَلَائِكَةُ الرَّحْمَةِ وَمَلَائِكَةُ الْعَذَابِ فَأَوْحَى
اللَّهُ إِلَى هَذِهِ أَنْ تَقْرَبِي وَأَوْحَى اللَّهُ إِلَى هَذِهِ أَنْ
تَبَاعِدِي وَقَالَ قِيسُوا مَا بَيْنَهُمَا فَوُجِدَ إِلَى هَذِهِ
أَقْرَبَ بِشِبْرِ فُغْفِرَ لَهُ .

٣٤٧١. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ
حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ
عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ صَلَّى
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَلَاةَ الصُّبْحِ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ
فَقَالَ بَيْنَا رَجُلٌ يُسَوِّقُ بَقَرَةً إِذْ رُكِبَهَا فَضَرَبَهَا
فَقَالَتْ إِنَّا لَمْ نُخْلَقْ لِهَذَا إِنَّمَا خُلِقْنَا لِلْحَرْثِ
فَقَالَ النَّاسُ سُبْحَانَ اللَّهِ بَقَرَةٌ تَكَلَّمُ فَقَالَ فَإِنِّي
أَوْمِنُ بِهَذَا أَنَا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَمَا هُمَا ثُمَّ وَبَيْنَا
رَجُلٌ فِي غَنَمِهِ إِذْ عَدَا الذِّئْبُ فَذَهَبَ مِنْهَا بِشَاةٍ
فَطَلَبَ حَتَّى كَانَهُ اسْتَنْقَذَهَا مِنْهُ فَقَالَ لَهُ الذِّئْبُ

1 Ovaj hadis je zabilježio Muslim u svom *Sahihu*, ali je njegova verzija dosta opširnija i na osnovu nje uzeti su termini u zagradama. U njoj se također navodi razlog zbog kojeg mu je naređeno da učini hidžru u “dobro selo”, jer su u njemu ljudi koji vjeruju u Allaha, pa i on s njima neka čini ibadet Allahu i nek se ne vraća u svoje mjesto, jer je to mjesto loše.

Taberani je zabilježio da se dobro selo zvalo Nusra, a loše Kufra.

Inače, muhaddisi smatraju da se ovaj slučaj desio poslije Isaa, alejhis-selam, jer se spomenuti čovjek prvo uputio monahu, a monaštvo je nastalo tek poslije Isaa, alejhis-selam. Iz ovog hadisa zaključujemo sljedeće:

- tevba je moguća i nakon bilo kojeg velikog grijeha, makar se radilo i o ubistvu, jer ako Allah primi tevbu ubice, On će ubijenom nadoknaditi tako da će ovaj biti zadovoljan;
- oni koji daju odgovore nekada mogu pogriješiti;
- poslije napuštanja određenog poroka treba izbjegavati okolnosti u kojima je dolazilo do tog poroka, ne družiti se s onima koji čine taj porok i ne ići tamo gdje se on čini;
- za velike grješnike postoji i velika nada ukoliko se pokaju.

je iznenada napao i odnio jednu ovcu. Ovaj ju je tražio, i kad je bio skoro spasio, vuk mu je rekao: “A koga ona ima na Dan divljači, dan u kome ona neće imati drugog pastira osim mene?”

– Neka je slavljen Allah – rekoše ljudi – vuk govori!

– To vjerujemo – reče on – ja, Ebu-Bekr i Omer. A njih dvojica nisu bila tu.

I pričao nam je Ali, njemu Sufjan od Mis'ara, on od Sa'da b. Ibrahima, ovaj od Ebu-Seleme, on od Ebu-Hurejre, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično ovom.¹

3472. PRIČAO NAM JE Ishak b. Nasr, njemu Abdur-Rezzak prenoseći od Ma'mera, on od Hemmama, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

Jedan čovjek je od drugoga kupio posjed, pa je ovaj čovjek što je kupio posjed našao u tom posjedu krčag sa zlatom, te je onaj što je kupio posjed rekao onom drugom:

– Uzmi od mene svoje zlato, jer ja sam od tebe kupio samo zemlju, a zlato nisam kupio!

– Ja sam tebi prodao zemlju i sve što je u njoj – reče onaj što je bila njegova zemlja. Potom se oni obrate jednom čovjeku da im presudi. Taj od kojeg su tražili presudu upita:

– Imate li vas dvojica djece?

– Ja imam sina – reče jedan od njih dvojice.

– Ja imam kćerku – reče drugi, a onaj (koji je posredovao u sporu) reče:

– Vjenčajte toga mladića i djevojku, i od toga potrošite na njih dvoje i podijelite sadaku.

هَذَا اسْتَقْدَتْهَا مِنِّي فَمَنْ لَهَا يَوْمَ السَّبْعِ يَوْمَ لَا رَاعِيَ لَهَا غَيْرِي فَقَالَ النَّاسُ سُبْحَانَ اللَّهِ ذِئْبٌ يَتَكَلَّمُ قَالَ فَإِنِّي أَوْمِنُ بِهَذَا أَنَا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَمَا هُمَا ثُمَّ وَحَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مِسْعَرٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ بِمِثْلِهِ .

٣٤٧٢. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ اشْتَرَى رَجُلٌ مِنْ رَجُلٍ عَقَارًا لَهُ فَوَجَدَ الرَّجُلُ الَّذِي اشْتَرَى الْعَقَارَ فِي عَقَارِهِ جَرَّةً فِيهَا ذَهَبٌ فَقَالَ لَهُ الَّذِي اشْتَرَى الْعَقَارَ خُذْ ذَهَبَكَ مِنِّي إِنَّمَا اشْتَرَيْتُ مِنْكَ الْأَرْضَ وَلَمْ أَبْتَغِ مِنْكَ الذَّهَبَ وَقَالَ الَّذِي لَهُ الْأَرْضُ إِنَّمَا بَعْتُكَ الْأَرْضَ وَمَا فِيهَا فَتَحَاكَمَا إِلَى رَجُلٍ فَقَالَ الَّذِي تَحَاكَمَا إِلَيْهِ أَلَكُمَا وَلَدٌ قَالَ أَحَدُهُمَا لِي غُلَامٌ وَقَالَ الْآخَرُ لِي جَارِيَةٌ قَالَ أَنْكِحُوا الْغُلَامَ الْجَارِيَةَ وَأَنْفِقُوا عَلَى أَنْفُسِهِمَا مِنْهُ وَتَصَدَّقَا .

¹ Ovo je drugi sened spomenutog hadisa, koji je, evo, naveden u poglavlju *O Izraelićanima*, jer su čovjek koji je vodio goveče i pastir koji je čuvao ovce bili Izraelićani.

Iz hadisa se može zaključiti da životinje treba koristiti onako kako je uobičajeno da se koriste. “Nego samo stvoreni za oranje” – ne ograničava koristi od govečeta već najvjerojatnije ukazuje na glavnu korist od govečeta u to doba, a zna se da od njega ima i drugih koristi, kao što je mlijeko, meso, koža i dr.

3473. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, rekavši da mu je pričao Malik prenoseći od Muhammeda b. Munkedira i Ebu-Nadra, oslobođenog roba Umera b. Ubejdullaha, a njih dvojica od Amira b. Sa'da b. Ebu-Vekkasa, koji je čuo svog oca kako pita Usamu b. Zejda:

– Šta si čuo od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u vezi s kugom?

– Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, reče Usama – kako kaže:

“Kuga je kazna koja je poslana jednoj skupini Izraelićana, ili onima koji su bili prije vas, pa kad čujete da ona vlada u nekom kraju, ne ulazite u nj, a kada se pojavi u kraju u kome ste vi, onda ne izlazite bježeći od nje.” Ebu-Nadr je rekao: “Neka vas bježanje od (kuge) ne izvodi iz tog kraja.”

3474. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Davud b. Ebul-Furat, a ovom Abdullah b. Burejd prenoseći od Jahjaa b. Ja'mera, a on od Aiše, radijallahu anha, supruge Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koja je rekla:

“Pitala sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o kugi. On mi je saopćio da je to kazna koju Allah šalje onome kome hoće, a da je za vjernike milost. Kada se pojavi kuga, ko god ostane u svom mjestu strpivši se i nadajući se nagradi, znajući da mu se ne može desiti ništa osim ono što mu je Allah odredio, imat će (nagradu) poput nagrade šehida.”²

٣٤٧٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ وَعَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَهُ يُسْأَلُ أَسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ مَاذَا سَمِعْتَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي الطَّاعُونَ فَقَالَ أَسَامَةُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الطَّاعُونَ رَجَسٌ أُرْسِلَ عَلَى طَائِفَةٍ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَوْ عَلَى مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ فَإِذَا سَمِعْتُمْ بِهِ بِأَرْضٍ فَلَا تَقْدُمُوا عَلَيْهِ وَإِذَا وَقَعَ بِأَرْضٍ وَأَنْتُمْ بِهَا فَلَا تَخْرُجُوا فِرَارًا مِنْهُ قَالَ أَبُو النَّضْرِ لَا تَخْرِجُكُمْ إِلَّا فِرَارًا مِنْهُ .

٣٤٧٤. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا دَاوُدُ ابْنُ أَبِي الْفُرَاتِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بَرِيدَةَ عَنْ يَحْيَى ابْنِ يَعْمَرَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَتْ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنِ الطَّاعُونَ فَأَخْبَرَنِي أَنَّهُ عَذَابٌ يَبْعَثُهُ اللَّهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَأَنَّ اللَّهَ جَعَلَهُ رَحْمَةً لِلْمُؤْمِنِينَ لَيْسَ مِنْ أَحَدٍ يَقَعُ الطَّاعُونَ فِيمَكَتُ فِي بَلَدِهِ صَابِرًا مُحْتَسِبًا يَعْلَمُ أَنَّهُ لَا يُصِيبُهُ إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ إِلَّا كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ شَهِيدٍ .

2 U ovom, kao i prethodnom hadisu, upozorava se da ne treba izlaziti iz mjesta u kojima se pojavila zarazna bolest, niti ulaziti u to mjesto. Ovo je jedan od osnovnih preventivnih mjera za suzbijanje zaraznih bolesti, koju je prihvatila savremena medicina, a Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, na nju je upozorio još prije četrnaest vijekova.

3475. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Lejs prenoseći od Ibn-Šihaba, on od Urve, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je Kurejšije zabranio slučaj jedne Mahzumijke koja je počinila krađu. Rekli su:

– Ko bi u vezi s njom govorio s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem?

– A ko bi se na to usudio osim Usume b. Zejda, miljenika Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem – zaključiš oni, i Usama mu se obrati, ali Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Zar posreduješ u vezi s jednim Allahovim propisom!”

Zatim je on ustao da drži govor i rekao: “One koji su bili prije vas upropastilo je to što su, kada bi počinio krađu onaj ko je među njima častan, puštali ga (nekažnjenog), a kada bi počinio krađu onaj ko je među njima slab, izvršili bi na njemu kaznu. Tako mi Allaha, da je Fatima, kćerka Muhammedova, počinila krađu, sigurno bih joj odsjekao ruku!”¹

3476. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu‘be, a ovom Abdul-Melik b. Mejsere rekavši da je čuo Nezzala b. Sebra Hilalija, koji prenosi da je Ibn-Mes‘ud rekao:

“Čuo sam nekog čovjeka kako uči (jedan ajet) za koji sam čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da ga uči drugačije i saopćio sam mu to, a potom sam ugledao namrgođenost na njegovom licu.

– Vas obojica ste dobri (dobro proučili) – reče on – i ne podvajajte se, jer oni koji su bili prije vas razilazili su se pa su propali.”²

٣٤٧٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ قُرَيْشًا أَهَمَّهُمْ شَأْنُ الْمَرْأَةِ الْمُخْرُومَةِ الَّتِي سَرَقَتْ فَقَالُوا وَمَنْ يُكَلِّمُ فِيهَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالُوا وَمَنْ يَجْتَرِئُ عَلَيْهِ إِلَّا أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ حُبُّ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَكَلَّمَهُ أُسَامَةُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَتَشْفَعُ فِي حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللَّهِ ثُمَّ قَامَ فَاخْتَطَبَ ثُمَّ قَالَ إِنَّمَا أَهْلَكَ الَّذِينَ قَبْلَكُمْ أَنَّهُمْ كَانُوا إِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الشَّرِيفُ تَرَكُوهُ وَإِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الضَّعِيفُ أَقَامُوا عَلَيْهِ الْحَدَّ وَإِيَّاهُ اللَّهُ لَوْ أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ سَرَقَتْ لَقَطَعْتُ يَدَهَا .

٣٤٧٦. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ ابْنُ مَيْسَرَةَ قَالَ سَمِعْتُ النَّزَّالَ بْنَ سَبْرَةَ الْهَلَالِيَّ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَجُلًا قَرَأَ آيَةً وَسَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقْرَأُ خِلَافَهَا فَجِئْتُ بِهِ النَّبِيَّ ﷺ فَأَخْبَرْتُهُ فَعَرَفْتُ فِي وَجْهِهِ الْكَرَاهِيَّةَ وَقَالَ كِلَاكُمَا مُحْسِنٌ وَلَا تَخْتَلِفُوا فَإِنَّ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ اخْتَلَفُوا فَهَلَكُوا .

¹ Spomenuti slučaj desio se prilikom oslobođenja Mekke. Fatima, kćerka Esvedova, ukrala je neki nakit, za što po Kur'anu slijedi osijecanje ruke. Pošto je ona bila iz ugledne porodice, Kurejšije su odabirale Resulullahova, sallallahu alejhi ve sellem, miljenika Usamu da posreduje za nju, ali je to Resulullah kategorično odbio, iz čega se može zaključiti da je zabranjeno posredovanje kada su u pitanju Allahove kazne ako su prestupi za koje su propisane kazne već doprli do vladara.

² Ovaj hadis je vezan za pitanje objavljivanja Kur'ana na sedam harfova, a u ovom poglavlju je naveden zbog stava – “jer oni koji su bili prije vas, razilazili su se pa su propali.”

3477. PRIČAO NAM JE Umer b. Hafs, njemu njegov otac, a ovom A'meš, rekavši da mu je prenio Šekik, da je Abdullah rekao:

– Kao da gledam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kad je pričao o jednom Vjerovjesniku kojeg je njegov narod udarao i okrvavio, a on je brisao krv sa svoga lica i govorio: “Moj Bože, oprosti mom narodu, jer oni ne znaju.”³

3478. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu Ebu-Avane prenoseći od Katade, ovaj od Ukbe b. Abdul-Gafira, a on od Ebu-Seida, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: Jednom čovjeku, koji je bio prije vas, Allah je dao mnogo imetka. Kad mu je došla smrt, taj čovjek je rekao svojim sinovima:

– Kakav sam vam ja otac bio?
– Dobar otac – odgovorili su oni, a on je potom rekao:
– Šta te podstaklo (na takvu oporuku)?
– Strah od Tebe – rekao je on, i (Allah) ga primi u svoju milost.

A Muaz je rekao da mu je Šu'be prenio od Katade, koji je čuo Ukbu b. Abdul-Gafira, a ovaj je čuo Ebu-Seida Hudrija kako prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.⁴

3479. PRIČAO NAM JE Museded, njemu Ebu-Avane prenoseći od Abdul-Melika b. Umejra, a ovaj od Rib'ijja b. Hiraša, koji je izjavio da je Ukbe rekao Huzejfi: “Zar nam nećeš prenijeti šta si čuo od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem,” a ovaj je rekao: Čuo sam ga kako kaže:

– Jedan čovjek je bio na samrti. Pošto je osjetio da mu je kraj života, oporučio je svojoj porodici:

٣٤٧٧. حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي شَقِيقٌ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ يَمْحِي نَبِيًّا مِنَ الْأَنْبِيَاءِ ضَرْبَهُ قَوْمُهُ فَأَذْمَوْهُ وَهُوَ يَمْسَحُ الدَّمَ عَنْ وَجْهِهِ وَيَقُولُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِقَوْمِي فَإِنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ .

٣٤٧٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَبْدِ الْغَاثِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّ رَجُلًا كَانَ قَبْلَكُمْ رَغَسَهُ اللَّهُ مَالًا فَقَالَ لِبَنِيهِ لَمَّا حَضَرَ أَيُّ أَبٍ كُنْتُ لَكُمْ قَالُوا خَيْرَ أَبٍ قَالَ فَإِنِّي لَمْ أَعْمَلْ خَيْرًا قَطُّ فَإِذَا مِتُّ فَأَحْرِقُونِي ثُمَّ اسْحَقُونِي ثُمَّ ذَرُونِي فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ فَفَعَلُوا فَجَمَعَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فَقَالَ مَا حَمَلَكَ قَالَ مَخَافَتِكَ فَتَلَقَّاهُ بِرَحْمَتِهِ وَقَالَ مُعَاذُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ سَمِعْتُ عُقْبَةَ بْنَ عَبْدِ الْغَاثِ سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٣٤٧٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ رَبِيعِ بْنِ حِرَاشٍ قَالَ قَالَ عُقْبَةُ الْحَذِيفَةُ أَلَا تُحَدِّثُنَا مَا سَمِعْتَ مِنَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ رَجُلًا حَضَرَهُ الْمَوْتُ لَمَّا آيَسَ مِنَ الْحَيَاةِ أَوْصَى أَهْلَهُ إِذَا مِتُّ فَاجْمَعُوا لِي

3 Neki pretpostavljaju da se ovo odnosi na Nuha, alejhis-selam, dok Nevevi kaže da se ovdje misli na neodređenog poslanika, a i Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, slično se desilo u Bitki na Uhudu.

4 Muslim je u svom *Sahihu* naveo ovaj hadis sa spomenutim senedom.

Kad ja umrem, sakupite mi mnogo drva, a zatim zapalite vatru, i kad ona proguta moje meso i dođe do kostiju, uzmite to i zdrobite, a zatim me razaspite po moru, u toku vrućeg, ili vjetrovitog dana. Potom ga je Allah sastavio i upitao ga:

“Zašto si to učinio?” “Iz straha od Tebe”, rekao je on, i (Allah) mu je oprostio.

– I ja sam ga čuo da je to rekao – izjavio je Ukbe, PRIČAO NAM JE Musa, njemu Ebu-Avane, a ovom Abdul-Melik (ovaj hadis i umjesto “u vrućem danu”) rekao: “u vjetrovitom danu.”¹

3480. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Ibrahim b. Sa'd prenoseći do Ibn-Šihaba, on od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbe, a ovaj od Ebu-Hurejre, da je Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Jedan čovjek davao je ljudima robu u zajam i govorio svom momku: “Kad dođeš siromahu, snizi mu cijenu (oprosti mu), pa će možda i Allah nama smanjiti (kaznu).”

I on se susreo s Allahom kaže (prenosilac), i On mu je zaista i smanjio (oprostio mu grijehe).

3481. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu Hišam, a ovom saopćio Ma'mer prenoseći od Zuhrija, on od Humejda b. Abdur-Rahmana, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Jedan čovjek je puno griješio, pa kad mu je došla smrt, rekao je svojim sinovima: “Kad ja umrem, spalite me, potom me smrvite, a zatim me razaspite na vjetru. Tako mi Allaha, ako moj Gospodar oredi tako, sigurno će me kazniti kako nikog kaznio nije.”

حَطَبًا كَثِيرًا ثُمَّ أَوْرُوا نَارًا حَتَّى إِذَا أَكَلَتْ لَحْمِي وَخَلَصَتْ إِلَى عَظْمِي فَخَدُّوْهَا فَاطْحَنُوْهَا فَذَرُونِي فِي النَّيِّمِ فِي يَوْمٍ حَارٍّ أَوْ رَاحَ فَجَمَعَهُ اللَّهُ فَقَالَ لَمْ فَعَلْتَ قَالَ خَشْيَتِكَ فَغَفَرَ لَهُ قَالَ عُقْبَةُ وَأَنَا سَمِعْتُهُ يَقُولُ حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ وَقَالَ فِي يَوْمٍ رَاحٍ .

٣٤٨٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ كَانَ الرَّجُلُ يُدَايِنُ النَّاسَ فَكَانَ يَقُولُ لِفَتَاهُ إِذَا أَتَيْتَ مُعْسِرًا فَتَجَاوَزْ عَنْهُ لَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يَتَجَاوَزَ عَنَّا قَالَ فَلَقِيَ اللَّهَ فَتَجَاوَزَ عَنْهُ .

٣٤٨١. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ كَانَ رَجُلٌ يُسْرِفُ عَلَى نَفْسِهِ فَلَمَّا حَضَرَهُ الْمَوْتُ قَالَ لِبَنِيهِ إِذَا أَنَا مِتُّ فَأَحْرِقُونِي ثُمَّ اطْحَنُونِي ثُمَّ ذَرُونِي فِي الرِّيحِ فَوَاللَّهِ لَئِنْ قَدَرَ عَلَيَّ رَبِّي لَيُعَذِّبَنِي عَذَابًا مَا عَذَّبَهُ أَحَدًا فَلَمَّا مَاتَ

¹ Buhari je naveo nekoliko verzija ovog slučaja, a u jednoj od njih spomenuti čovjek je rekao: “Le in kadere alejje rabbi”, što je prevedeno riječima: “Ako moj Gospodar odredi tako”, ali to može značiti i: “Ako mogne moj Gospodar, kaznit će me...”, što znači da je taj čovjek sumnjao u Allahovu svemoć, nego je to rekao u stanju bezumlja i velikog straha.

Što se tiče sakupljanja njegovog tijela, to će biti na Sudnjem danu, kada će biti svi ljudi proživljeni.

Kad je umro, uređeno je tako s njim, te je Allah naredio zemlji:

“Sakupi ono što ima od njega u tebi”, i ona je to uradila, kad on odjednom stoji, te mu (Allah) reče: “Šta te podstaklo na ono što si uradio?”

“Moj Gospodaru”, reče on, “strah od Tebe”. I On mu je oprostio. Drugi (prenosilac) je rekao: “Strah od Tebe, moj Gospodaru.”

3482. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed b. Esma', njemu Džuvejrije b. Esma' prenoseći od Nafija, a ovaj od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhumu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Jedna žena je kažnjena zbog mačke koju je zatvorila toliko dugo da je krepala, pa je zbog nje ušla u Džehennem. Kad ju je zatvorila, nije joj davala ni hranu ni vodu niti ju je puštala da jede insekte po zemlji.

3483. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus od Zuhejra, kojem je prenio Mensur od Rib'ijja b. Hiraša, a on je prenio od Ebu-Mes'uda Ukbe izjavivši da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Od onog što su ljudi zatekli od vjerovjesničkog govora je (izreka):

“Ako se ne stidiš, radi što god hoćeš.”

3484. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu'be prenoseći od Mensura, koji je izjavio da je čuo Rib'ijja b. Hiraša kako priča od Ebu-Mes'uda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Od onog što su ljudi zatekli od vjerovjesničkog govora je (izreka):

“Ako se ne stidiš, učini što god hoćeš.”²

فَعِلَ بِهِ ذَلِكَ فَأَمَرَ اللَّهُ الْأَرْضَ فَقَالَ اجْمَعِي مَا فِيكَ مِنْهُ فَفَعَلَتْ فَإِذَا هُوَ قَائِمٌ فَقَالَ مَا حَمَلَكَ عَلَى مَا صَنَعْتَ قَالَ يَا رَبِّ خَشْيَتُكَ فَغَفَرَ لَهُ وَقَالَ غَيْرُهُ مَخَافَتُكَ يَا رَبِّ .

٣٤٨٢. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ أَسْمَاءَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ بْنُ أَسْمَاءَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ عَذِّبَتْ امْرَأَةً فِي هِرَّةٍ سَجَنَتَهَا حَتَّى مَاتَتْ فَدَخَلَتْ فِيهَا النَّارُ لَا هِيَ أَطْعَمَتَهَا وَلَا سَقَتَهَا إِذْ حَبَسَتْهَا وَلَا هِيَ تَرَكَتْهَا تَأْكُلُ مِنْ خَشَاشِ الْأَرْضِ .

٣٤٨٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ عَنْ زُهَيْرٍ حَدَّثَنَا مَنصُورٌ عَنْ رَبِيعِ بْنِ حِرَاشٍ حَدَّثَنَا أَبُو مَسْعُودٍ عَقِبَهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ مِمَّا أَدْرَكَ النَّاسُ مِنْ كَلَامِ النَّبِيِّ إِذَا لَمْ تَسْتَحْيِ فافْعَلْ مَا شِئْتَ .

٣٤٨٤. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَنصُورٍ قَالَ سَمِعْتُ رَبِيعَ بْنَ حِرَاشٍ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ مِمَّا أَدْرَكَ النَّاسُ مِنْ كَلَامِ النَّبِيِّ إِذَا لَمْ تَسْتَحْيِ فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ .

² Ova izreka znači: tvoja bestidnost je teža od onog što radiš; ili: radi što god hoćeš, odgovarat ćeš za to; ili: ako si siguran da se tog djela ne treba stidjeti, uradi što hoćeš.

3485. PRIČAO NAM JE Bišr b. Muhammed, njemu saopćio Ubejdullah, a ovom Junus prenoseći od Zuhrija, koga je izvijestio Salim da mu je pričao Ibn-Omer kako je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Jedan čovjek je oholo vukao svoj plašt (i zbog toga) je propao (u zemlju), i on će tonuti kroz zemlju do Sudnjeg dana.

Abdur-Rahman b. Halid se slaže s Junusom (prenoseći ovo od Zuhrija).

3486. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Vuhejb rekavši da mu je prenio Ibn-Tavus od svoga oca, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Mi smo posljednji, ali ćemo na Sudnjem danu biti prvi (po obračunu i ulasku u Džennet), mada je svaki narod dobio objavu prije nas, a mi smo je dobili poslije njih. Zatim, ovo je onaj dan u pogledu kojega su se oni razišli. Jevreji (svetkuju) sutrašnji dan (subotu), a kršćani prekosutrašnji.

3487. U svakoj sedmici ima dan u kojem svaki musliman treba oprati svoju glavu i tijelo (okupati se petkom).

3488. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu'be, a ovom Amr b. Murre, koji je čuo Seida b. Musejjeba kako kaže da je Mu'avija b. Ebu-Sufjan, kad je posljednji put došao u Medinu, održao govor, izvadio klupko kose i rekao:

“Nisam smatrao da iko, osim jevreja radi ovo, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ovo je nazvao obmanom,” to jest, uplitanje tuđe kose.

Gunder se slaže (s Ademom, prenoseći ovaj hadis) od Šu'be.

٣٤٨٥. حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي سَالِمٌ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ بَيْنَمَا رَجُلٌ يَجُرُّ إِزَارَهُ مِنَ الْخِيَلَاءِ خُسِفَ بِهِ فَهُوَ يَتَجَلَجَلُ فِي الْأَرْضِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ تَابَعَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ .

٣٤٨٦. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ نَحْنُ الْآخِرُونَ السَّابِقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بَيِّدْ كُلُّ أُمَّةٍ أَوْتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِنَا وَأُوتِينَا مِنْ بَعْدِهِمْ فَهَذَا الْيَوْمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ فَعَدَا لِلْيَهُودِ وَبَعْدَ غَدٍ لِلنَّصَارَى .

٣٤٨٧. عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ فِي كُلِّ سَبْعَةِ أَيَّامٍ يَوْمٌ يَغْسِلُ رَأْسَهُ وَجَسَدَهُ .

٣٤٨٨. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُرَّةٍ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ قَالَ قَدِمَ مُعَاوِيَةُ ابْنُ أَبِي سُفْيَانَ الْمَدِينَةَ آخِرَ قَدَمَةٍ قَدِمَهَا فَخَطَبَنَا فَأَخْرَجَ كُبَّةً مِنْ شَعْرٍ فَقَالَ مَا كُنْتُ أَرَى أَنَّ أَحَدًا يَفْعَلُ هَذَا غَيْرَ الْيَهُودِ وَإِنَّ النَّبِيَّ ﷺ سَمَاهُ الزُّورَ يَعْنِي الْوِصَالَ فِي الشَّعْرِ تَابَعَهُ غُنْدَرٌ عَنْ شُعْبَةَ .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْمَنَاقِبِ

VRLINE

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:

“O, LJUDI, MI VAS OD JEDNOG ČOVJEKA I JEDNE ŽENE STVARAMO I NA NARODE I PLEMENA VAS DIJELIMO – DA BISTE SE UPOZNAVALI. NAJUGLEDNIJI KOD ALLAHA JE ONAJ KOJI GA SE NAJVIŠE BOJI”¹

I o riječima: “I Allaha se bojte – s imenom čijim jedni druge molite – i rodbinske veze ne kidajte, jer Allah, zaista, stalno nad vama bdi;”² i o paganskom prizivanju koje je zabranjeno.³ Narodi predstavljaju daleko srodstvo, a plemena nešto bliže (srodstvo).

3489. PRIČAO NAM JE Halid b. Jezid Kahili, njemu Ebu-Bekr prenoseći od Ebu-Hasina, on od Seida b. Džubejra, a ovaj od Ibn-Abbasa, radijallahu anhumu, da je (u vezi s ajetom):

“I na narode i plemena vas dijelimo”, rekao: “Narodi su velika plemena, a plemena su ogranci naroda.”⁴

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ)

وَقَوْلِهِ (وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا) وَمَا يُنْهَى عَنْ دَعْوَى الْجَاهِلِيَّةِ الشُّعُوبِ النَّسَبِ الْبَعِيدِ وَالْقَبَائِلِ دُونَ ذَلِكَ .

٣٤٨٩. حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ يَزِيدَ الْكَاهِلِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا (وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا) قَالَ الشُّعُوبُ الْقَبَائِلُ الْعِظَامُ وَالْقَبَائِلُ الْبُطُونُ .

1 Navedeni ajet u cijelosti glasi: “O, ljudi, Mi vas od jednog čovjeka i jedne žene stvaramo i na narode i plemena vas dijelimo da biste se upoznali. Najugledniji kod Allaha je onaj koji Ga se najviše boji, a Allah uistinu sve zna i nije Mu skriveno ništa.” (El-Hudžurat: 13)

2 Prijevod ovog ajeta u cijelosti glasi: “O, ljudi, bojte se Gospodara svoga, koji vas od jednog čovjeka stvara, a od njega je i drugu njegovu stvorio, i od njih dvoje mnoge muškarce i žene rasijao. I Allaha se bojte – s imenom čijim jedni druge molite – rodbinske veze ne kidajte, jer Allah, zaista, stalno nad vama bdi.” (En-Nisa: 1)

3 Autor je u naslovu prvog poglavlja u ovoj knjizi spomenuo i pagansko prizivanje, o kojem će biti riječi nešto kasnije, u jednom od narednih poglavlja. Inače, pod paganskim prizivanjem misli se na naricanje za mrtvacem ili pripisivanje čovjeka onom ko mu nije otac.

4 Ovo je Ibn-Abbasov kometar kur'anskih termina *šu'uben ve kabaile*. Arapi imaju karakterističnu podjelu

3490. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Jahja b. Seid prenoseći od Ubejdullaha, koji je rekao da mu je prenio Seid b. Ebu-Seid od svoga oca, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji kaže da je jednom rečeno:

- Allahov Poslaniče, ko je naplemenitiji čovjek?
- Onaj koji je najbogobojazniji – odgovorio je on.
- Ne pitamo te o tome – rekoše oni.
- Pa, Jusuf, Allahov vjerovjesnik – reče on.

3491. PRIČAO NAM JE Kajs b. Hafs, njemu Abdul-Vahid, a ovom Kulejb b. Vail rekavši da je s njim pričala pastorka Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, Zejneba, kćerka Ebu-Seleme, i on joj je rekao:

- Šta misliš da li je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio iz Mudara?
- Pa odakle bi bio, ako ne iz Mudara, od potomaka Nadra b. Kinane – reče ona.

3492. PRIČAO NAM JE Musa, njemu Abdul-Vahid, a ovom Kulejb, kome je pastorka Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a smatra da je to bila Zejneba, rekla:

- Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je (držanje soka u) vodenoj tikvi, testiji, kadnju ili smolastom koritu.
- Tada sam joj rekao: “Reci mi, da li je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio iz Mudara?”
- Pa odakle je bio, ako ne iz Mudara, od sinova Nadra b. Kinane – reče ona.¹

٣٤٩٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يُحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ أَكْرَمُ النَّاسِ قَالَ أَتَقَاهُمْ قَالُوا لَيْسَ عَنْ هَذَا نَسَأُكَ قَالَ فَيُوسُفُ بْنُ اللَّهِ .

٣٤٩١. حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا كُلَيْبُ بْنُ وَائِلٍ قَالَ حَدَّثَنِي رَبِيعَةُ النَّبِيِّ ﷺ زَيْنَبُ بِنْتُ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ قُلْتُ لَهَا أَرَأَيْتِ النَّبِيَّ ﷺ أَكَانَ مِنْ مُضَرَ قَالَتْ فَمِمَّنْ كَانَ إِلَّا مِنْ مُضَرَ مِنْ بَنِي النَّضْرِ بْنِ كِنَانَةَ .

٣٤٩٢. حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا كُلَيْبُ حَدَّثَنِي رَبِيعَةُ النَّبِيِّ ﷺ وَأُظْنَهَا زَيْنَبُ قَالَتْ تَنَاهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ الدُّبَاءِ وَالْحَتَمِ وَالنَّقِيرِ وَالْمُزَفَّتِ وَقُلْتُ لَهَا أَخْبِرِينِي النَّبِيَّ ﷺ مِمَّنْ كَانَ مِنْ مُضَرَ كَانَ قَالَتْ فَمِمَّنْ كَانَ إِلَّا مِنْ مُضَرَ كَانَ مِنْ وَلَدِ النَّضْرِ بْنِ كِنَانَةَ .

u pogledu rodoslovlja, koje se, prema Zubejru b. Bekaru, sastoji od šest kategorija, a to su: ša'b, kabile, imare, batn, fahz i fasile. Shodno ovoj kategorizaciji, rodoslovlje Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, izgleda ovako: fasile – Abbas, fahz – Hašim, batn – Kusajj, imare – Kurejš, kabile – Kinane i ša'b – Huzejme.

¹ Buhari je navodio dijelove ovog hadisa u ranim poglavljima, ali je ovdje naveo cio hadis, onako kako ga je on čuo, bez obzira što hadis govori o dvije različite stvari: o zabrani pijenja soka iz određenih posuda i o Resulullahovom, sallallahu alejhi ve sellem, porijeklu. Naime, delegacija Abdul-Kajsa je pitala Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, za sok od hurmi i grožđa, koga su držali u raznim posudama, pa im je on zabranio pijenje sokova iz određenih posuda u kojima se oni mogu brzo i neosjetno pretvoriti u alkohol. Hanefije smatraju da je ovaj propis važio samo u prvim danima islama, jer je kasnije Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kiselite datule i grožđe u svakoj posudi i pijte njihove sokove, a ne pijte ih ako su se pretvorili u piće.”

3493. PRIČAO MI JE Ishak b. Ibrahim, njemu je saopćio Džerir od Umareta, on od Ebu-Zur'a, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Vidite da su ljudi poput minerala. Oni koji su bili najbolji (dok su bili) u neznaboštvu najbolji su i u islamu, ako postanu učenici. Vidite da je najbolji čovjek u ovom poslu (upravljanja) onaj koji ga je najviše prezirao,

3494. i vidite da je najgori čovjek onaj koji je s dva lica, koji dolazi jednima s jednim licem, a drugima s drugim licem.

3495. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Mugire od Ebu-Zinada on od A'redža, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Ljudi slijede Kurejšije u ovom pogledu. Muslimani su sljedbenici (kurejšijskih) muslimana, a nevjernici su sljedbenici (kurejšijskih) nevjernika.

3496. I ljudi su poput minerala. Oni koji su bili najbolji (dok su bili) u neznaboštvu najbolji su i u islamu, ako postanu učenici. Vidite da je jedan od najboljih ljudi onaj koji je najviše prezirao ovaj posao (upravljanje), sve dok ga se nije prihvatio.²

٣٤٩٣. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ عَنْ عُمَارَةَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ تَجِدُونَ النَّاسَ مَعَادِنَ خِيَارُهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُهُمْ فِي الْإِسْلَامِ إِذَا فَقَّهُوا وَتَجِدُونَ خَيْرَ النَّاسِ فِي هَذَا الشَّأْنِ أَشَدَّهُمْ لَهُ كَرَاهِيَةً.

٣٤٩٤. وَتَجِدُونَ شَرَّ النَّاسِ ذَا الْوَجْهَيْنِ الَّذِي يَأْتِي هَؤُلَاءِ بِوَجْهِهِ وَيَأْتِي هَؤُلَاءِ بِوَجْهِهِ.

٣٤٩٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا الْمُغِيرَةُ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ النَّاسُ تَبَعَ لِقُرَيْشٍ فِي هَذَا الشَّأْنِ مُسْلِمُهُمْ تَبَعَ لِمُسْلِمِهِمْ وَكَافِرُهُمْ تَبَعَ لِكَافِرِهِمْ.

٣٤٩٦. وَالنَّاسُ مَعَادِنُ خِيَارُهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُهُمْ فِي الْإِسْلَامِ إِذَا فَقَّهُوا تَجِدُونَ مِنْ خَيْرِ النَّاسِ أَشَدَّ النَّاسِ كَرَاهِيَةً لِهَذَا الشَّأْنِ حَتَّى يَقَعَ فِيهِ.

Resulullahovo, sallallahu alejhi ve sellem, rodoslovlje naveo je Ibn-Sa'd u svom djelu *Tabekat*, kako slijedi: Muhammed b. Abdullah b. Abdul-Mutalib (koji se zvao Šejbe Hamed) b. Hašim (čije je ime Amr) b. Abdul Menaf (koji se zvao Mugire) b. Kusajj (Kusajjevo ime je Zejd) b. Kilab b. Murre b. Ka'b b. Lu'aj b. Galib b. Fehr (od kojeg počinje pleme Kurejš, pa ono što je iznad Fehra nije kurejšijsko već kenanijsko) b. Malik b. Nadr (čije je ime Kajs) b. Kinane b. Huzejme b. Mudrike (koji se zvao Amr) b. Ijas b. Mudar. Stariji preci Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, bili su muslimani, sljedbenici Ibrahima, alejhis-selam. Tako je Hubejb u svom Tarihu zabilježio izjavu Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, kad je rekao: "Umrli su Adnan, njegov otac i njegov sin Ma'd i Rebija, Mudar, Kajs, Temim, Esed i Dabbe kao muslimani, sljedbenici Ibrahima, alejhis-selam."

² Ovdje su navedena dva seneda za hadis u kojem se govori o više stvari:

Ljudi su poput minerala, pa kao što su neki minerali dobri, a neki loši, tako su i neki ljudi dobri, a neki loši. Kad se mineral izvadi iz zemlje, on pokaže svoja svojstva i ne gubi ih; tako i čovjek: kad primi islam, ako je imao svojstvo plemenitosti, on ga zadržava, ako postane učen.

Najbolji čovjek za upravljanje (vlast) je onaj koji to ne traži, jer se boji da neće moći uspostaviti pravednost i blagostanje, a kad se prihvati toga posla, obavlja ga savjesno i sa željom da ga obavi kako treba.

POGLAVLJE

بَاب

3497. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja prenoseći da Šu'be, kome je saopćio Abdul-Melik od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, koji je, kada je Seid b. Džubejr (u vezi s ajetom): "Osim ljubavi prema rodbinstvu", rekao da su to rođaci Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, saopćio: "Nije bilo ni jednog ogranka Kurejšija a da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije u njemu imao rođake, pa mu je objavljeno: 'Osim da održavate rodbinsku vezu koja postoji između mene i vas.'"¹

3498. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan prenoseći od Isma'ila, on od Kajs, a ovaj od Ebu-Mes'uda koji pripisuje Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

– Otuda će doći smutnja, iz pravca istoka, a surovost i grubost srca se nalaze kod stočara, vlasnika deva, koji slušaju buku pri gonjenju deva i krava, a oni su iz plemena Rebi'a i Mudar.

3499. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu saopćio Šu'ajb od Zuhrija, kome je rekao Ebu-Seleme b. Abdur-Rahman od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je čuo Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

– Ponos i oholost su kod stočara, vlasnika deva,

٣٤٩٧. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الْمَلِكِ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا (إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى) قَالَ فَقَالَ سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ قُرْبَى مُحَمَّدٍ ﷺ فَقَالَ إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ لَمْ يَكُنْ بَطْنٌ مِنْ قُرَيْشٍ إِلَّا وَلَهُ فِيهِ قَرَابَةٌ فَتَزَلَّتْ عَلَيْهِ إِلَّا أَنْ تَصِلُوا قَرَابَةَ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ.

٣٤٩٨. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ يَبْلُغُ بِهِ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ مِنْ هَاهُنَا جَاءَتِ الْفِتْنُ نَحْوَ الْمَشْرِقِ وَالْجَفَاءِ وَغَلِظُ الْقُلُوبِ فِي الْفَدَّادِينَ أَهْلِ الْوَبَرِ عِنْدَ أَصُولِ أَذْنَابِ الْإِبِلِ وَالْبَقَرِ فِي رَبِيعَةٍ وَمُضَرَ.

٣٤٩٩. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ الْفَخْرُ وَالْخِيَلَاءُ فِي الْفَدَّادِينَ

Dvoličnjak je onaj koji pred jednim pokazuje jedno lice, a pred drugim drugo, i to je najgori čovjek.

Arap i se ugledaju na Kurejšije i slijede ih, pa kad ih je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, počeo pozivati u islam, oni su čekali da vide šta će uraditi Kurejšije. Kad su Kurejšije, nakon oslobođenja Mekke, primile islam, učinili su to svi Arabljani.

¹ Kur'ansku izreku *illel-meveddete fil-kurba* Besim Korkut je preveo: "Osim da Mu se dobrim djelima približite." (Eš-Šura: 23) Ovo je jedno od mogućih značenja spomenute izreke, dok je to Ikrime objasnio ovako: "Kurejšije su pazile na rodbinske veze, ali kada je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, počeo pozivati u islam, oni su ga odbili i prekinuli rodbinske veze s njim, pa im je naredeno da održavaju rodbinske veze koje postoje između njega i njih."

Izjava Ibn-Abbasa – *pa mu je objavljeno*: "Osim da održavate rodbinsku vezu koja postoji između mene i vas", odnosi se na ajet o kojem je govorio Seid b. Džubejr i predstavlja njegovo objašnjenje toga ajeta, a ne neki drugi ajet, kao što bi se moglo pomisliti iz formulacije – *pa mu je objavljeno*.

blagost je kod vlasnika ovaca, a iman je jemenski, a i mudrost je jemenska.² Ebu-Abdullah (Buharija) kaže: Jemen se zove tako jer je on desno od Ka'be (jemin znači: desno), a Šam je lijevo od Ka'be. *Meš'emeh* je lijeva strana, lijeva ruka se zove *šu'ma*, a za lijevi kraj se kaže *eš'em*.

أَهْلُ الْوَبَرِ وَالسَّكِينَةِ فِي أَهْلِ الْغَنَمِ وَالْإِيمَانِ يَمَانٍ وَالْحِكْمَةُ يَمَانِيَّةٌ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ سُمِّيَتْ الْيَمَنُ لِأَنَّهَا عَنْ يَمِينِ الْكَعْبَةِ وَالشَّامُ لِأَنَّهَا عَنْ يَسَارِ الْكَعْبَةِ وَالْمَشَاقَّةُ الْمَيْسَرَةُ وَالْيَدُ الْيُسْرَى الشُّؤْمَى وَالْجَانِبُ الْإَيْسَرُ الْأَشَاقِمُ.

VRLINE KUREJŠIJA

3500. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu saopćio Šu'ajb od Zuhrija, koji je izjavio da je Muhammed b. Džubejr b. Mu'tim običavao pričati da je doprlo do Mu'avije, dok je on bio kod njega u jednoj delegaciji Kurejšija, da je Abdullah b. Amr b. As pričao da će biti jedan vladar iz (plemena) Kahtan, pa se Mu'avija rasrdio i ustao (da govori), te zahvalio Allahu onako kako Mu dolikuje, a zatim rekao:

– Čuo sam da neki od vas pričaju stvari kojih nema u Allahovoj Knjizi, niti se prenose od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. To su vaše neznalice, pa čuvajte se želja koje ljude odvede u zabludu, jer ja sam čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: “Ovaj posao (vladavina) će pripadati Kurejšijama, i neće im se niko suprotstaviti a da ga Allah neće oboriti na lice, sve dok oni budu održavali vjeru.”³

بَابُ مَنَاقِبِ قُرَيْشٍ

٣٥٠٠. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ كَانَ مُحَمَّدُ بْنُ جُبَيْرٍ بْنُ مُطْعِمٍ يُحَدِّثُ أَنَّهُ بَلَغَ مُعَاوِيَةَ وَهُوَ عِنْدَهُ فِي وَفْدٍ مِنْ قُرَيْشٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو بْنَ الْعَاصِ يُحَدِّثُ أَنَّهُ سَيَكُونُ مَلِكٌ مِنْ قَحْطَانَ فَغَضِبَ مُعَاوِيَةُ فَقَامَ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّهُ بَلَغَنِي أَنَّ رِجَالًا مِنْكُمْ يَتَحَدَّثُونَ أَحَادِيثَ لَيْسَتْ فِي كِتَابِ اللَّهِ وَلَا تُؤْتَرُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأُولَئِكَ جُهَالُكُمْ فَيَاكُمْ وَالْأَمَانِيَّاتِي الَّتِي تُضِلُّ أَهْلَهَا فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ إِنَّ هَذَا الْأَمْرَ فِي قُرَيْشٍ لَا يُعَادِيهِمْ أَحَدٌ إِلَّا كَبَّهُ اللَّهُ عَلَى وَجْهِهِ مَا أَقَامُوا الدِّينَ.

2 Rečenicu “Iman je jemenski”, komentatori različito objašnjavaju. Jedni vele da se to odnosi na Mekku, jer je ona desno u odnosu na Medinu, a u njoj je došla prva Objava. Drugi misle da se to odnosi na Mekku i Medinu jer je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ovaj hadis izrekao da se to odnosi na ensarije, jer su oni porijeklom iz Jemena, a potpomogli su islam. Međutim, Ibn-Salah uzima doslovno ovaj stav i smatra da se to odnosi na ondašnje Jemence, što potkrepljuje hadisom: “Došli su vam Jemenci, a oni su najblažih i najnježnijih srca. Iman je jemenski, a i mudrost je jemenska, dok je vodstvo nevjerovanja na istoku.”

3 Kurejšije su potomci Nadra b. Kinane, prema mišljenju većine učenjaka, dok neki smatraju da su Kurejšije potomci Fehra b. Malika b. Nadra. Nazvani su tako zbog bavljenja trgovinom, jer lekarruš označava zarađivanje i trgovinu. Neki, pak, smatraju da su oni tako nazvani jer su Nadr i njegovi sinovi istraživali potrebe hadžije i siromaha i udovoljavali im, a lekriš znači: istraživanje, dok drugi kažu da ovaj naziv predstavlja deminutiv riječi kiršun što znači: ajkula. Ajni je naveo još desetak mišljenja o porijeklu riječi kurejš. Kurejšije su Arapi Musta'ribe, tj. potomci Isma'ila, alejhis-selam, a pleme Kahtan su Arapi

3501. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu Asim b. Muhammed rekavši da je čuo svoga oca (kako prenosi) od Ibn-Omera, radijallahu anhum, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:
– Ova stvar (vlast) će pripadati Kurejšijama sve dok ostanu od njih bar dva čovjeka.

٣٥٠١. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا يَزَالُ هَذَا الْأَمْرُ فِي قُرَيْشٍ مَا بَقِيَ مِنْهُمْ اثْنَانِ .

3502. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenosi od Ukajla, on od Ibn-Šihaba, a ovaj od Ibnul-Musejjeba, da je Džubejr b. Mu'tim rekao:

– Allahov Poslaniče, dao si potomcima Muttalibovim, a nas si izostavio, iako smo mi i oni, u odnosu na tebe, na istom stepenu.
– Samo su potomci Hašimovi i potomci Muttalibovi jedna cjelina – rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

٣٥٠٢. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ قَالَ مَشَيْتُ أَنَا وَعُثْمَانُ بْنُ عَفَانَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعْطَيْتَ بَنِي الْمُطَّلِبِ وَتَرَكْتَنَا وَإِنَّمَا نَحْنُ وَهُمْ مِنْكَ بِمَنْزِلَةٍ وَاحِدَةٍ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّمَا بَنُو هَاشِمٍ وَبَنُو الْمُطَّلِبِ شَيْءٌ وَاحِدٌ .

3503. Lejs je izjavio da mu je pričao Ebul-Esved Muhammed prenoseći od Urve b. Zubejra, koji je rekao: “Abdullah b. Zubejr je s nekim ljudima iz (plemena) Benu-Zuhre otišao Aiši, a ona je bila najblaža prema njima (Zuhrijama) zbog njihovog srodstva s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem.”

٣٥٠٣. وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي أَبُو الْأَسْوَدِ مُحَمَّدٌ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ ذَهَبَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ مَعَ أَنَاسٍ مِنْ بَنِي زُهْرَةَ إِلَى عَائِشَةَ وَكَانَتْ أَرْقَ شَيْءٍ عَلَيْهِمْ لِقَرَابَتِهِمْ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ .

3504. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Sufjan prenoseći od Sa'da, a Ja'kub b. Ibrahim je rekao da mu je prenio njegov otac od svoga oca, kome je kazao Abdur-Rahman b. Hurmuz A'redž prenoseći od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Kurejšije, ensarije, Džuhejna, Muzejna, Eslem, Ešdže' i Gifar su moji štićenici. Oni nemaju zaštitnika osim Allaha i Njegovog Poslanika.¹

٣٥٠٤. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ سَعْدٍ قَالَ يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ أَبِيهِ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ هُرْمُزٍ الْأَعْرَجِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قُرَيْشٌ وَالْأَنْصَارُ وَجُذَيْمَةٌ وَمُزَيْنَةُ وَأَسْلَمٌ وَأَشْجَعٌ وَغِفَارٌ مَوَالِي لَيْسَ لَهُمْ مَوْلَى دُونَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ .

starosjedioci.

Mu'avija je ovaj Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, hadis shvatio doslovno, iako on ne znači da neko od Kahtanovih potomaka ne može imati vlast u nekoj pokrajini.

¹ Komentarišući ovaj hadis, Davud je rekao: “Ko bude zarobljen od članova ovih plemena na njemu se neće

3505. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Lejs rekavši da mu je saopćio Ebul-Esved, da je Urve b. Zubejr rekao:

– Abdullah b. Zubejr je bio najdraže biće Aiši, poslije Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i Ebu-Bekra, i on joj je činio najviše dobročinstva. Međutim, ona nije zadržavala ništa od Abdullahovih blagodati (rizka) koji su joj dolazili, nego je dijelila, te je (Abdullah) b. Zubejr rekao: “Nju treba staviti pod skrbništvo.”

Ona je tada rekla: “Zar da ja budem stavljana pod skrbništvo!

Neka sam dužna ispuniti zavjet ako progovorim s njim!”

Kasnije je on zamolio neke Kurejšije, a posebno daidže Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da se zauzmu kod nje za njega, ali se ona usprotivila. Onda su mu Zuhrije, daidže Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, među kojima su bili Abdur-Rahman b. Esve b. Abdu Jegus i Misver b. Mahreme, rekli:

“Kad mi zatražimo dozvolu (da uđemo kod Aiše), ti upadni iza zastora.”

On je tako učinio (i kad mu je ona, uz njihovo posredovanje, oprostila), poslao joj je deset robova, pa ih je ona oslobodila, a potom produžila oslobađati (robove), dok ih nije četrdeset oslobodila, a onda je rekla: “Voljela bih, kad sam se zaklela, da sam precizirala djelo koje ću učiniti, pa da ga izvršim.”²

٣٥٠٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو الْأَسْوَدِ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ كَانَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ أَحَبَّ الْبَشَرِ إِلَيَّ عَائِشَةَ بَعْدَ النَّبِيِّ ﷺ وَأَبِي بَكْرٍ وَكَانَ أَبَرَّ النَّاسِ بِهَا وَكَانَتْ لَا تُمْسِكُ شَيْئًا مِمَّا جَاءَهَا مِنْ رِزْقِ اللَّهِ إِلَّا تَصَدَّقَتْ فَقَالَ ابْنُ الزُّبَيْرِ يَنْبَغِي أَنْ يُؤْخَذَ عَلَى يَدَيْهَا فَقَالَتْ أَيْؤْخَذُ عَلَى يَدَيَّ عَلَى نَذْرٍ إِنْ كَلَّمْتُهُ فَاسْتَشْفَعَ إِلَيْهَا بَرَجَالٍ مِنْ قُرَيْشٍ وَبِأَخْوَالِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ خَاصَّةً فَأَمْتَنَعَتْ فَقَالَ لَهُ الزُّهْرِيُّونَ أَخْوَالُ النَّبِيِّ ﷺ مِنْهُمْ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْأَسْوَدِ بْنُ عَبْدِغوثٍ وَالْمُسَوَّرُ بْنُ مَخْرَمَةَ إِذَا اسْتَأْذَنَّا فَاقْتَحِمَ الْحِجَابَ فَفَعَلَ فَأَرْسَلَ إِلَيْهَا بِعَشْرِ رِقَابٍ فَأَعْتَقَتْهُمْ ثُمَّ لَمْ تَزَلْ تُعْتِقُهُمْ حَتَّى بَلَغَتْ أَرْبَعِينَ فَقَالَتْ وَدِدْتُ أَنِّي جَعَلْتُ حِينَ حَلَفْتُ عَمَلًا أَعْمَلُهُ فَأَفْرُغُ مِنْهُ.

primjenjivati ropstvo”, dok drugi kažu da su ova plemena prva primila islam, pa iako su bila manja od ostalih, ranim primanjem islama stekli su prednost nad ostalim plemenima.

- 2 Slučaj koji se desio između Aiše i njenog sestrice Abdullaha b. Zubejra spomenut je i u prethodnom hadisu, a u ovom je objašnjen. Međutim, Aiša nije precizirala svoj zavjet, pa je kasnije zažalila što to nije učinila, jer bi tako bila sigurna da je ispunila zavjet, nakon što bi ispunila to što je precizirala, a ovako je toliko robova oslobodila, a opet nije bila sigurna da je ispunila zavjet koji je dala.

KUR'AN JE OBJAVLJEN NA JEZIKU KUREJŠIJA

3506. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Ibrahim b. Sa'd prenoseći od Ibn-Šihaba, a on od Enesa, da je Osman pozvao Zejda b. Sabita, Abdullaha b. Zubejra, Seida b. Asa i Abdur-Rahmana b. Harisa b. Hišama, te su oni (stranice) prepisali u Mushafe, a Osman je rekao trojici Kurejšija: "Kada se razidete (u mišljenju) vi i Zejd b. Sabit u vezi s nečim iz Kur'ana, napišite to jezikom Kurejšija, jer je Kur'an objavljen na njihovom jeziku." I oni su tako uradili.¹

PRIPISIVANJE JEMENA ISMAILU, ALEJHIS-SELAM

Od njih je Eslem b. Efsa b. Harise b. Amr b. Amir iz (plemena) Huza'a.

3507. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja prenoseći od Jezida b. Ebu-Ubejda, kome je Seleme pričao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, otišao je grupi (plemena) Eslem, koji su se na trgu natjecali u bacanju strijela, te je rekao jednima:

"Bacajte, potomci Ismailovi, vaš otac je bio strijelac, a i ja ću biti na strani jedne grupe!"

Oni se ustegoše gađanja, pa on reče: "Šta im je?"

"Kako ćemo bacati, a ti si s tom grupom"

– rekoše oni.

"Bacajte" – reče on – "ja sam sa svima vama."²

بَابُ نَزْلِ الْقُرْآنِ بِلسَانِ قُرَيْشٍ

٣٥٠٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ عُثْمَانَ دَعَا زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ وَعَبْدَ اللَّهِ بْنَ الزُّبَيْرِ وَسَعِيدَ بْنَ الْعَاصِ وَعَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْحَارِثِ ابْنَ هِشَامٍ فَنَسَخُوهَا فِي الْمَصَاحِفِ وَقَالَ عُثْمَانُ لِلرَّهْطِ الْقُرَشِيِّينَ الثَّلَاثَةِ إِذَا اخْتَلَفْتُمْ أَنْتُمْ وَزَيْدُ ابْنِ ثَابِتٍ فِي شَيْءٍ مِنَ الْقُرْآنِ فَارْتَبِعُوهُ بِلِسَانِ قُرَيْشٍ فَإِنَّمَا نَزَلَ بِلِسَانِهِمْ فَفَعَلُوا ذَلِكَ .

بَابُ نِسْبَةِ الْيَمَنِ إِلَى إِسْمَاعِيلَ

مِنْهُمْ أَسْلَمُ بْنُ أَفْصَى بْنِ حَارِثَةَ بْنِ عَمْرِو بْنِ عَامِرٍ مِنْ خُزَاعَةَ .

٣٥٠٧. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ حَدَّثَنَا سَلَمَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى قَوْمٍ مِنْ أَسْلَمَ يَتَنَاضَلُونَ بِالسُّوقِ فَقَالَ ارْمُوا بَنِي إِسْمَاعِيلَ فَإِنَّ أَبَاكُمْ كَانَ رَامِيًا وَأَنَا مَعَ بَنِي فَلَانَ لِأَحَدِ الْفَرِيقَيْنِ فَأَمْسَكُوا بِأَيْدِيهِمْ فَقَالَ مَا لَهُمْ قَالُوا وَكَيْفَ نَرْمِي وَأَنْتَ مَعَ بَنِي فَلَانَ قَالَ ارْمُوا وَأَنَا مَعَكُمْ كُلُّكُمْ .

1 Osman je oformio grupu od četiri spomenuta člana da prepisu Kur'an u nekoliko primjeraka, i naredio da se pridžavaju narječja Kurejšija, jer je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, Kurejšija, a Kur'an kaže: "Mi nismo poslali nijednog poslanika koji nije govorio jezikom naroda svoga, da bi mu objasnio." (Ibrahim: 4)

2 Nema sumnje da su plemena Mudar i Rebi'a porijeklom od Ismaila, alejhis-selam, a što se tiče Jemenaca, oni su potomci Kahtana, za koga neki vele da je potomak, Nuha, alejhis-selam, dok neki vele da je on potomak

POGLAVLJE

بَاب

3508. PRIČAO NAM JE³ Ebu-Ma'mer, njemu Abdul-Varis prenoseći od Husejna, a on od Abdullaha b. Burejde, kome je saopćio Jahja b. Ja'mer da mu je rekao Ebul-Esved Dili od Ebu-Zerra, radijallahu anhu, koji je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

“Ko svjesno pripiše svoje porijeklo nekom ko mu nije otac, zanijekao je (Allahovu blagodat). Ko tvrdi da potiče od nekog naroda, a on nije iz tog naroda, neka pripremi sebi mjesto u Džehennemu.”

3509. PRIČAO NAM JE Ali b. Ajjaš, njemu Hariz, ovome Abdul-Vahid b. Abdullah Nasri, koji je čuo Vasila b. Eska'a, kako kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Jedna od najvećih laži je da čovjek pripiše svoje porijeklo nekom ko mu nije otac, ili da priča da je (u snu) vidio nešto što nije vidio, ili rekne na Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nešto što on nije rekao.

3510. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu Hammad prenoseći od Ebu-Džemre, koji je rekao da je čuo Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, kako kaže:

– Izaslanici (plemena) Abdul-Kajsa došli su Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekli: “Allahov Poslaniče, mi smo iz naselja

٣٥٠٨. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ الْحُسَيْنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ يَعْمَرَ أَنَّ أَبَا الْأَسْوَدِ الدِّيلِيَّ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ لَيْسَ مِنْ رَجُلٍ ادَّعَى لغيرِ أَبِيهِ وَهُوَ يَعْلَمُهُ إِلَّا كَفَرَ وَمَنْ ادَّعَى قَوْمًا لَيْسَ لَهُ فِيهِمْ فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ .

٣٥٠٩. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَيَّاشٍ حَدَّثَنَا حَرِيزٌ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ النَّصْرِيُّ قَالَ سَمِعْتُ وَائِلَةَ بْنَ الْأَسْقَعِ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ مِنْ أَعْظَمِ الْفِرَى أَنْ يَدَّعِيَ الرَّجُلُ إِلَى غَيْرِ أَبِيهِ أَوْ يُرِيَّ عَيْنَهُ مَا لَمْ تَرَ أَوْ يَقُولَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مَا لَمْ يَقُلْ .

٣٥١٠. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَبِي جَرْمَةَ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَدِمَ وَفَدُ عَبْدِ الْقَيْسِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا مِنْ هَذَا الْحَيِّ مِنْ رِبْعَةٍ قَدْ خَالَتْ

Huda, alejhis-selam, a neki da je potomak njegovog bratića. Međutim, Zubejr b. Bekar smatra da je Kahtan potomak Isma'ila, alejhis-selam, a i da Ibn-Hadžer naginje ovom mišljenju, jer je broj predaka poznatih ashaba do Kahtana jednak broju predaka poznatih ashaba do Adnana, a da je Kahtan bio u doba Huda, alejhis-selam, onda bi bio deseti predak Adnanu, a poznato je da je između Adnana i Isma'ila bilo četiri ili pet posrednika.

Navedeni hadis govori da pleme Eslem vodi porijeklo od Isma'ila, alejhis-selam, ali to ne mora biti samo s očeve, već može biti i s majčine strane.

³ Ovo poglavlje je samo nastavak prethodnog, u kome se govorilo o pripisivanju Jemenaca Isma'ilu, alejhis-selam, a u prva dva hadisa ovog poglavlja govori se o lažnom pripisivanju, dok se u druga dva hadisa govori o plemenima Rebi'a i Mudar, koji su živjeli na istoku Arabijskog poluotoka, a Jemen je na jugu.

(tj. iz plemena) Rebi'a. Između nas i tebe isprijecilo se nevjerničko (pleme) Mudar, i mi ti ne možemo doći osim u svakom svetom mjesecu. Kada bi nam naredio nešto što ćemo prihvatiti od tebe i prenijeti onima koji su ostali iza nas?"

– Naređujem vam četiri (dužnosti) – reče on – a zabranjujem vam četiri (poroka). Naređujem vam: vjerovanje u Jednog Allaha, (a to znači) svjedočiti da nema Boga osim Allaha, klanjanje namaza, dijeljenje zekata i da dajete u ime Allaha petinu od onog što ste zaplijenili, a zabranjujem vam (sok, bio on u) vodenoj tikvi, testiji, kadnju ili smolastom koritu.

3511. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu saopćio Šu'ajb prenoseći od Zuhrija, a on od Salima, da je Abdullah b. Omer, radijallahu anhum, izjavio da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako s minbera kaže:

– Smutnja će biti tamo – pokazao je na istok – odakle će se pojaviti šejtanski rog.

SPOMINJANJE (PLEMENA) ESLEM, GIFAR, MUZEJNE, DŽUHEJNE I EŠDŽE'

3512. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Sufjan prenoseći od Sa'da b. Ibrahima, on od Abdur-Rahmana b. Hurmuza, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: – Kurejšije, ensarije, Džuhejna, Muzejna, Eslem, Gifar i Ešdže' su moji štićenici. Oni nemaju zaštitnika osim Allaha i Njegovog Poslanika.

بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ كُفَّارٌ مُضَرٌّ فَلَسْنَا نَخْلُصُ إِلَيْكَ إِلَّا فِي كُلِّ شَهْرٍ حَرَامٍ فَلَوْ أَمَرْتَنَا بِأَمْرٍ نَأْخُذُهُ عَنْكَ وَنَبْلُغُهُ مَنْ وَرَاءَنَا قَالَ أَمَرْتُكُمْ بِأَرْبَعٍ وَأَنْهَاكُمُ عَنْ أَرْبَعٍ الْإِيمَانُ بِاللَّهِ شَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَإِقَامُ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءُ الزَّكَاةِ وَأَنْ تُؤَدُّوا إِلَى اللَّهِ خُسَّ مَا غَنِمْتُمْ وَأَنْهَاكُمُ عَنِ الدُّبَاءِ وَالْحَتَمِ وَالنَّقِيرِ وَالْمَرْقَتِ .

٣٥١١. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ أَلَا إِنَّ الْفِتْنَةَ هَاهُنَا يُشِيرُ إِلَى الْمَشْرِقِ مِنْ حَيْثُ يَطْلُعُ قَرْنُ الشَّيْطَانِ .

باب ذِكْرِ أَهْلِ عِفْارٍ وَمُزَيْنَةَ وَجُهَيْنَةَ وَأَشْجَعٍ

٣٥١٢. حَدَّثَنَا أَبُو نَعِيمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمُزٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ قُرَيْشٌ وَالْأَنْصَارُ وَجُهَيْنَةُ وَمُزَيْنَةُ وَأَسْلَمٌ وَعِفْارٌ وَأَشْجَعٌ مَوَالِي لَيْسَ لَهُمْ مَوْلَى دُونَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ .

3513. PRIČAO MI JE Muhammed b. Gurejr Zuhri, njemu Ja'kub b. Ibrahim od svoga oca, a ovaj od Saliha, kome je kazao Nafi' da mu je saopćio Abdullah, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao na minberu:
– Gifar – Allah mu oprostio – Eslem – (Allah ga spasio)! A Usajja su oni što su bili neposlušni prema Allahu i Njegovom Poslaniku!¹

3514. PRIČAO MI JE Muhammed, njemu saopćio Abdul-Vehhab Sekafi od Ejjuba, on od Muhammeda, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Eslem – Allah ga spasio – i Gifar – Allah mu oprostio.”

3515. PRIČAO NAM JE Kabisa da mu je prenio Sufjan, i rekao mi je Muhammed b. Beššar, a njemu Ibn-Mehdi prenoseći od Sufjana, on od Abdul-Melika b. Umejra, ovaj od Abdur-Rahmana b. Ebu-Bekra, a on od svoga oca, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:
“Šta mislite, ako su (plemena) Džuhejna, Muzejna, Eslem i Gifar bolja od Benu-Temima, Benu-Eseda, Benu-Abdullaha b. Gatafana i Benu-Amira b. Sa'sa'a?”
– Oni su propali i sve izgubili – reče jedan čovjek (Akre' b. Habis).
Oni su bolji od Benu-Temima, Benu-Eseda, Benu-Abdullaha b. Gatafana i Benu-Amira b. Sa'sa'a – reče (Resulullah).

٣٥١٣. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ غُرَيْرٍ الزُّهْرِيُّ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ صَالِحٍ حَدَّثَنَا نَافِعٌ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ عَلَى الْمِنْبَرِ غِفَارُ غَفَرَ اللَّهُ لَهَا وَأَسْلَمَ سَالَمَهَا اللَّهُ وَعُصَيَّةُ عَصَتِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ .

٣٥١٤. حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ أَسْلَمَ سَالَمَهَا اللَّهُ وَغِفَارُ غَفَرَ اللَّهُ لَهَا .

٣٥١٥. حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ جُهَيْنَةُ وَمُزَيْنَةُ وَأَسْلَمُ وَغِفَارُ خَيْرًا مِنْ بَنِي تَمِيمٍ وَبَنِي أَسَدٍ وَمِنْ بَنِي عَبْدِ اللَّهِ بْنِ غَطَفَانَ وَمِنْ بَنِي عَامِرٍ بْنِ صَعْصَعَةَ فَقَالَ رَجُلٌ خَابُوا وَخَسِرُوا فَقَالَ هُمْ خَيْرٌ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ وَمِنْ بَنِي أَسَدٍ وَمِنْ بَنِي عَبْدِ اللَّهِ بْنِ غَطَفَانَ وَمِنْ بَنِي عَامِرٍ بْنِ صَعْصَعَةَ .

¹ U ovom hadisu je došlo do podesne veze između slučajne činjenice s imenima ovih plemena i značenja tih imena, jer *gafere* znači: oprostiti, a Poslanik je za pleme Gifar zamolio oprost, dok *selam* znači: spas, pa je za pleme Eslem molio spas. Riječ *asa* znači: biti neposlušan, a riječ *usajjeh* odnosi se na ogranak plemena Beni-Sulejm koje je prekršilo dato obećanje i kod bunara Me'unu poubijalo učače koje im je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, bio poslao, pa je stoga on rekao da su oni neposlušni prema Allahu i Poslaniku.

3516. PRIČAOMIJE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovom Šu'be prenoseći od Muhammeda b. Ebi-Ja'kuba, koji je izjavio da je čuo Abdur-Rahmana b. Ebu-Bekra (kako prenosi) od svoga oca da je Akre' b. Habis rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem:

- Tebi su dali prisegu kradljivci hadžija iz (plemena) Eslem, Gifar, Muzejne, mislim (da je rekao): Džuhejne – dvoumi se Ibn-Ebi-Ja'kub.
- Šta misliš – reče Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem – ako su Eslem, Gifar, Muzejne – i mislim (da je rekao) Džuhejne – bolji od Benu-Temima, Benu-Amira, Eseda i Gatafana, koji su propali i na gubitku?
- Da – odgovori on.
- Tako mi Onog u Čijoj je ruci moj život – reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem – oni su sigurno bolji od tih.¹

3517. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Hammad od Ejžuba, ovaj od Muhammeda, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem), rekao: “Eslem, Gifar i dio Muzejne i Džuhejne – ili je rekao – dio Džuhejne ili Muzejne – bolji su kod Allaha – ili je rekao – na Sudnjem danu – od (plemena) Esed, Temim, Hevazin i Gatafan.”

٣٥١٦. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي يَعْقُوبَ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ الْأَقْرَعَ بْنَ حَابِسٍ قَالَ لِلنَّبِيِّ ﷺ إِنَّمَا بَايَعَكَ سُرَّاقُ الْحَجِيجِ مِنْ أَسْلَمَ وَغِفَارَ وَمُزَيْنَةَ وَأَخْسِبُهُ وَجُهَيْنَةَ ابْنُ أَبِي يَعْقُوبَ شَكَكَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ أَسْلَمَ وَغِفَارُ وَمُزَيْنَةُ وَأَخْسِبُهُ وَجُهَيْنَةُ خَيْرًا مِنْ بَنِي تَمِيمٍ وَبَنِي عَامِرٍ وَأَسَدٍ وَغَطَفَانَ خَابُوا وَخَسِرُوا قَالَ نَعَمْ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّهُمْ لَخَيْرٌ مِنْهُمْ .

٣٥١٧. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ أَسْلَمَ وَغِفَارُ وَشَيْءٌ مِنْ مُزَيْنَةَ وَجُهَيْنَةَ أَوْ قَالَ شَيْءٌ مِنْ جُهَيْنَةَ أَوْ مُزَيْنَةَ خَيْرٌ عِنْدَ اللَّهِ أَوْ قَالَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ أَسَدٍ وَتَمِيمٍ وَهَوَازِنَ وَغَطَفَانَ .

¹ Plemena Eslem, Gifar, Muzejne, Džuhejne i Ešdže' u periodu prije islama imala su manju snagu i ugled u odnosu na Benu-Amir, Benu-Temim i druga plemena, ali kad je došao islam, oni su bili brži u primanju islama, pa im je zbog toga pripala velika čast i ugled. Najpoznatiji ashab iz plemena Gifar bio je Ebu Zerr, iz plemena Muzejne Abdullah b. Mugaffel, iz plemena Džuhejne Ukbe b. Amir, a iz Ešdže'a Nu'ajm b. Mes'ud. Inače, sva ova plemena vode porijeklo od Mudara. Pleme Benu-Esed odmetnulo se u Ebu-Bekrovo doba pod vodstvom Talhe b. Huvejlida, a Benu-Temim pod vodstvom Sedžaha.

SPOMINJANJE KAHTANA

3518. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Sulejman b. Bilal prenoseći od Sevra b. Zejda, ovaj od Ebul-Gajsa, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Neće doći Sudnji dan dok se ne pojavi jedan čovjek iz (plemena) Kahtan koji će goniti ljude štapom (tj. potčiniti ih kao što su čobanu ovce potčinjene).²

ZABRANJENO PAGANSKO PRIZIVANJE

3519. PRIČAO NAM JE Muhammed, njemu je saopćio Mahled b. Jezid, a ovom Ibn-Džurejdž rekavši da mu je saopćio Amr b. Dinar da je čuo Džabira, radijallahu anhu, kako kaže:

“Bili smo na jednom vojnom pohodu s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, a s njim su se bili okupili i muhadžiri, i to u velikom broju. Među muhadžirima je bio jedan šaljivdžija i on je straga udario jednog ensariju. Spomenuti ensarija se žestoko rasrdio tako da su počeli međusobno prizivati (na odmazdu), te je ensarija povikao: ‘Upomoć, ensarije!’”

“O, muhadžiri, upomoć!”, povikao je muhadžir. Onda je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izišao i rekao: “Otkud prizivanja koje su neznabošci prizivali?!” Potom je upitao: “Šta im je bilo?” pa mu je saopćeno o muhadžirovom udarcu ensarije, te je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ostavite to, jer to je veoma pokuđeno!”

Abdullah b. Ubejj b. Selul (vođa munafika) potom je rekao:

“Zar će oni prizivati upomoć protiv nas? Ako se

بَابُ ذِكْرِ قَحْطَانَ

٣٥١٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ ثَوْرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي الْغَيْثِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَخْرُجَ رَجُلٌ مِنْ قَحْطَانَ يَسُوقُ النَّاسَ بِعَصَاهُ.

بَابُ مَا يُنْهَى مِنْ دَعْوَةِ الْجَاهِلِيَّةِ

٣٥١٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَزِيدَ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ غَزَوْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ وَقَدْ تَابَ مَعَهُ نَاسٌ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ حَتَّى كَثُرُوا وَكَانَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ رَجُلٌ لَعَابٌ فَكَسَعَ أَنْصَارِيًّا فَغَضِبَ الْأَنْصَارِيُّ غَضَبًا شَدِيدًا حَتَّى تَدَاعَوْا وَقَالَ الْأَنْصَارِيُّ يَا لِلْأَنْصَارِ وَقَالَ الْمُهَاجِرِيُّ يَا لِلْمُهَاجِرِينَ فَخَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ مَا بَالُ دَعْوَى أَهْلِ الْجَاهِلِيَّةِ ثُمَّ قَالَ مَا شَأْنُهُمْ فَأَخْبَرَ بِكَسَعَةِ الْمُهَاجِرِيِّ الْأَنْصَارِيَّ قَالَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ دَعَوْهَا فَإِنَّهَا خَبِيثَةٌ وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي ابْنِ سُلُولٍ أَقَدْ تَدَاعَوْا عَلَيْنَا لَنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لِيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ فَقَالَ عُمَرُ أَلَا نَقْتُلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا الْخَبِيثَ لِعَبْدِ اللَّهِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا يَتَحَدَّثُ النَّاسُ أَنَّهُ كَانَ يَقْتُلُ أَصْحَابَهُ.

² U drugim predajama se kaže da će ovaj vladar iz plemena Kahtan doći poslije Mehdijsa i da će nastaviti njegovim putem te će vladati dvadeset godina.

vratimo u Medinu, sigurno će jači istjerati iz nje slabijeg!”

“Allahov Poslaniče”, reče Omer za Abdullaha, “hoćemo li ubiti ovog pokvarenjaka?”

“Ne”, reče Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, “jer bi svijet pričao da on (Muhammed) ubija svoje drugove.”¹

3520. PRIČAO MI JE Sabit b. Muhammed, njemu Sufjan od A‘meša, on od Abdullaha b. Murre, ovaj od Mesruka, on od Abdullaha, radijallahu anhu, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i prenio je Sufjan od Zubejda, on od Ibrahima, ovaj od Mesruka, a on od Abdullaha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Nije naš onaj koji se udara po obrazima, cijepa otvore košulje i priziva upomoć na paganski način.”

KAZIVANJE O (PLEMENU) HUZA‘A

3521. PRIČAO MI JE Ishak b. Ibrahim, njemu Jahja b. Adem, a ovom saopćio Israil od Ebu-Hasina, ovaj od Ebu-Saliha, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Amr b. Luhajj b. Kame b. Hindif je Ebu-Huza‘a.”

3522. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu je saopćio Šu‘ajb od Zuhrija, koji je izjavio da je čuo Seida b. Musejjeba, kako kaže:

“Behira je (deva) čije je mlijeko zabranjivano zbog šejtana i niko od ljudi više je ne muze, a saiba je (deva) koju su ostavljali svojim božanstvima tako

٣٥٢٠. حَدَّثَنِي ثَابِتُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُرَّةٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ ح وَ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ زَيْدٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَيْسَ مِنَّا مَنْ ضَرَبَ الْخُدُودَ وَشَقَّ الْجُيُوبَ وَدَعَا بِدَعْوَى الْجَاهِلِيَّةِ .

بَابُ قِصَّةِ خَزَاعَةَ

٣٥٢١. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ أَخْبَرَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ عَمَرُوا بَنَ لُحَيٍّ بَنَ قَمْعَةَ بَنَ خَنْدِفَ أَبُو خَزَاعَةَ .

٣٥٢٢. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ قَالَ الْبَحِيرَةُ الَّتِي يُمْنَعُ دُرُّهَا لِلطَّوَاعِغِ وَلَا يَحْلُبُهَا أَحَدٌ مِنَ النَّاسِ وَالسَّائِبَةُ الَّتِي كَانُوا يُسَيِّبُونَهَا

¹ Ovdje se pod paganskim prizivanjem misli na prizivanje svojih saplemenika na osvetu protiv nekog plemena. U predislamskom periodu kod Arapa je vladao ovaj običaj, ali ga je islam dokinuo, što se vidi iz navedenog i ovog hadisa: “Ko bude prizivao upomoć na paganski način, ne pripada nama i neka sebi pripremi mjesto u vatri.” Abdullah b. Ubejj b. Selul, vođa medinskih munafika, ovim povodom je pokušao podstaknuti sukob među muslimanima, ali Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, nije dozvolio Omeru da ga ubije jer su munafici u očima svijeta bili muslimani, pa bi to značilo da Poslanik ubija svoje pristalice.

da se ništa na nju ne tovari.” Potom je on dodao da je Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, izjavio da je Vjerovjesnik, salallahu alejhi ve sellem, rekao: “Vidio sam Amra b. Amira b. Luhajja el-Huzaija kako vuče svoja crijeva u vatri, a on je bio prvi koji je ostavio saibu.²

KAZIVANJE O ZEMZEMU³

3523. PRIČAO NAM JE Zejd, a to je Ibn-Ahzem, da je Ebu-Kutejbe Salim b. Kutejbe, kome je saopćio Musenna b. Seid Kasir rekavši da mu je pričao Ebu-Džemre, koji je izjavio da je Ibn-Abbas rekao:

– Želite li da vam pripovijedam o Ebu-Zerrovom primanju islama?

– Svakako, rekli smo mi, kaže (Ebu-Džemre) – i on je kazao:

Ebu-Zerr je rekao: “Bio sam jedan od ljudi iz (plemena) Gifar, i do nas je doprla vijest da se u Mekki pojavio čovjek koji tvrdi da je Vjerovjesnik te sam ja rekao svom bratu (Unejsu):

– Idi tom čovjeku, popričaj s njim i donesi mi vijest o njemu.

On je otišao i sastao se s njim, a potom se vratio.

– Šta ima kod tebe? – pitao sam, te je on odgovorio:

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَلَا يُحْمَلُ عَلَيْهَا شَيْءٌ قَالَ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ رَأَيْتُ عَمْرَو بْنَ عَامِرِ بْنِ لُحْيٍ الْخَزَاعِيَّ يَجُرُّ قُصْبَهُ فِي النَّارِ وَكَانَ أَوَّلَ مَنْ سَيَّبَ السَّوَائِبَ .

بَابُ قِصَّةِ زَمْزَمَ

٣٥٢٣. حَدَّثَنَا زَيْدُ هُوَ ابْنُ أَخْرَمَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو قَتَيْبَةَ سَلَمُ بْنُ قُتَيْبَةَ حَدَّثَنِي مُشْنَى بْنُ سَعِيدٍ الْقَصِيرُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو جَمْرَةَ قَالَ قَالَ لَنَا ابْنُ عَبَّاسٍ أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِإِسْلَامِ أَبِي ذَرٍّ قَالَ قُلْنَا بَلَى قَالَ قَالَ أَبُو ذَرٍّ كُنْتُ رَجُلًا مِنْ غِفَارٍ قَبْلَغْنَا أَنَّ رَجُلًا قَدْ خَرَجَ بِمَكَّةَ يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ فَقُلْتُ لِأَخِي انْطَلِقْ إِلَى هَذَا الرَّجُلِ كَلِّمُهُ وَأَتْنِي بِخَبَرِهِ فَاَنْطَلَقَ فَلَقِيَهُ ثُمَّ رَجَعَ فَقُلْتُ مَا عِنْدَكَ فَقَالَ وَاللَّهِ لَقَدْ رَأَيْتُ رَجُلًا يَأْمُرُ بِالْخَيْرِ وَيَنْهَى عَنِ الشَّرِّ فَقُلْتُ لَهُ لَمْ تَشْفِنِي مِنَ الْخَبَرِ فَأَخَذْتُ جَرَابًا وَعَصَا ثُمَّ أَقْبَلْتُ إِلَى مَكَّةَ فَجَعَلْتُ لَا أَعْرِفُهُ وَأَكْرَهُهُ

2 Neki kažu da je pleme Huza'a porijeklom iz Jemena i da je došlo u Mekku nakon rušenja jemenske brane, dok drugi kažu da je Huza'a od Mudara.

Ibnul-Kulejbi navodi da je Amr b. Luhajj, sin Fuhejre, kćerke Amra b. Harisa, posljednjeg vladara Mekke iz plemena Džuhrum, kojeg je naslijedio njegov unuk Amr b. Luhajj. Na taj način uprava nad Mekom je prešla u ruke plemena Huza'a, a tek nakon tristo godina upravu je od njih preuzeo Kusajj b. Kilab, preko kojeg je ona došla u ruke Kurejšija.

Ibn-Ishak navodi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Eksemu b. Džanu: “Vidio sam Amra b. Luhajja kako vuče svoja crijeva u vatri, jer je on prvi koji je izmijenio Ismailovu vjeru, podigao kipove, ostavio saibu, prorezao behiru, spojio vesilu i hama učinio nepristupačnim.” Na ove životinje, koje predislamski Arapi nisu koristili, odnosi se ajet: “Allah nije propisao ni behiru, ni saibu, ni vasilu, a ni hama; to oni koji ne vjeruju govore o Allahu laži, i većina njih nema pameti.” (El-Maide: 103)

3 U nekim primjercima Buharijeve zbirke naslov ovog poglavlja glasi: Ebu-Zerovo primanje islama i kazivanje o Zemzemu. Takav naslov je opravdan s obzirom da ovaj hadis govori o Ebu-Zerrovom primanju islama, a na Zemzem se odnosi dio hadisa u kojem se kaže: “Pio sam vodu Zemzema i boravio u Mesdžidul-Haramu.”

– Tako mi Allaha, vidio sam čovjeka koji naređuje dobro i odvraća od zla.

– Nisi me zadovoljio tom viješću, rekao sam mu, te uzeo torbu i štap i zaputio se u Mekku. Nisam ga poznavao, a nisam želio ni da pitam za njega. Pio sam vodu Zemzema i boravio u Mesdžidul-Haramu. Onda je – kaže on – pored mene prošao Alija i rekao:

– Kao da je ovaj čovjek stranac?

– Da, rekao sam – kaže on.

– Hajdemo kući – rekao je on i ja sam se zaputio s njim, a da me on nije ništa pitao, niti sam ja njemu saopćio (razlog svog dolaska). Sutradan sam poranio u Mesdžidul-Haram, da bih pitao o njemu, a niko mi o njemu ništa nije rekao. Ponovo je – kaže on – pored mene naišao Alija i rekao:

– Je li već došlo vrijeme da ovaj čovjek upozna svoje mjesto?

– Ne, rekao sam – kaže on.

– Hajde sa mnom – reče on, a potom upita:

– Kakav je tvoj slučaj i šta te dovelo u ovaj grad?

– Ako ćeš čuvati moju tajnu, rekoš mu, onda ću te izvijestiti.

– Učinit ću to – reče on.

– Do nas je doprlo – kaže on,

da mu je tada rekao – da se ovdje pojavio čovjek koji tvrdi da je Vjerovjesnik te sam posalo svog brata da popriča s njim, i on se vratio ne zadovoljivši me svojom viješću, pa sam ja poželio da se sastanem s njim.

– Ti si zaista na ispravnom putu – rekao mu je (Alija) – i ja ću se sad uputiti k njemu, pa me slijedi i uđi gdje i ja uđem. Ako nađemo na nekog ko bi bio opasan po tebe, ja ću stati pored zida kao da opravljam svoju obuću, a ti produži.

Potom je on krenuo, a i ja sam išao s njim, sve dok on nije ušao, a s njim sam i ja ušao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao mu: “Izloži mi islam.”

أَنْ أَسْأَلَ عَنْهُ وَأَشْرَبُ مِنْ مَاءِ زَمْزَمَ وَأَكُونُ فِي الْمَسْجِدِ قَالَ فَمَرَّ بِي عَلِيٌّ فَقَالَ كَانَ الرَّجُلُ غَرِيبٌ قَالَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَانْطَلَقْتُ إِلَى الْمَنْزِلِ قَالَ فَانْطَلَقْتُ مَعَهُ لَا يَسْأَلُنِي عَنْ شَيْءٍ وَلَا أُخْبِرُهُ فَلَمَّا أَصْبَحْتُ غَدَوْتُ إِلَى الْمَسْجِدِ لِأَسْأَلَ عَنْهُ وَلَيْسَ أَحَدٌ يُخْبِرُنِي عَنْهُ بِشَيْءٍ قَالَ فَمَرَّ بِي عَلِيٌّ فَقَالَ أَمَا نَالَ لِلرَّجُلِ يَعْرِفُ مَنْزِلَهُ بَعْدُ قَالَ قُلْتُ لَا قَالَ انْطَلِقْ مَعِيَ قَالَ فَقَالَ مَا أَمْرُكَ وَمَا أَقْدَمَكَ هَذِهِ الْبَلَدَةَ قَالَ قُلْتُ لَهُ إِنْ كَتَمْتَ عَلَيَّ أَخْبَرْتُكَ قَالَ فَإِنِّي أَفْعَلُ قَالَ قُلْتُ لَهُ بَلَّغْنَا أَنَّهُ قَدْ خَرَجَ هَاهُنَا رَجُلٌ يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ فَأَرْسَلْتُ أَخِي لِيُكَلِّمَهُ فَرَجَعَ وَلَمْ يَشْفِنِي مِنَ الْخَبَرِ فَأَرَدْتُ أَنْ أَلْقَاهُ فَقَالَ لَهُ أَمَا إِنَّكَ قَدْ رَشَدْتَ هَذَا وَجْهِي إِلَيْهِ فَاتَّبِعْنِي ادْخُلْ حَيْثُ ادْخُلُ فَإِنِّي إِنْ رَأَيْتُ أَحَدًا أَخَافُهُ عَلَيْكَ قُمْتُ إِلَى الْحَائِطِ كَأَنِّي أَصْلِحُ نَعْلِي وَامْضِ أَنْتَ فَمَضَى وَمَضَيْتُ مَعَهُ حَتَّى دَخَلْتُ وَدَخَلْتُ مَعَهُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقُلْتُ لَهُ اغْرِضْ عَلَيَّ الْإِسْلَامَ فَعَرَضَهُ فَأَسْلَمْتُ مَكَانِي فَقَالَ لِي يَا أَبَا ذَرٍّ أَكْتُمُ هَذَا الْأَمْرَ وَارْجِعْ إِلَى بَلَدِكَ فَإِذَا بَلَغَكَ ظُهُورُنَا فَأَقْبِلْ فَقُلْتُ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَأُصْرُخَنَّ بِهَا بَيْنَ أَظْهُرِهِمْ فَجَاءَ إِلَى الْمَسْجِدِ وَقَرِئْتُ فِيهِ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ قُرَيْشٍ إِنِّي أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ فَقَالُوا قُومُوا إِلَى هَذَا الصَّابِئِ فَقَامُوا فَضْرِبْتُ لِأَمُوتَ فَأَذْرَكَنِي الْعَبَّاسُ فَأَكْتَبَ عَلَيَّ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْهِمْ فَقَالَ وَيْلَكُمْ

- On mi ga je izložio te sam ga ja smjesta primio. On mi je rekao:
  - Ebu-Zerr, sakrij ovu stvar i vrati se u svoje mjesto, a kad čuješ da smo ojačali, onda dođi.
  - Tako mi Onog koji te je uistinu poslao, rekao sam, sigurno ću razglasiti (ovu stvar) među njima! Potom je on otišao u Mesdžid-Haram, u kojem su bili Kurejšije i rekao:
  - Skupino Kurejšija, ja svjedočim da je samo Allah Bog i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i poslanik!
  - Ustanite na ovog koji je prevjerio – rekoše oni i skočiše, te sam ja bio gotovo nasmrt pretučen, a onda je stigao Abbas, bacio se na mene, a potom se okrenuo prema njima i rekao: “Teško vama! Zar ćete ubiti čovjeka iz Gifara, a vaša trgovina i put su preko Gifara!” Tada su me oni ostavili, i pošto je sutradan svanulo, vratio sam se i rekao ono što sam rekao i jučer.
  - Ustanite na ovog koji je prevjerio – rekoše oni opet, pa mi je učinjeno ono što je učinjeno i jučer, te je opet stigao Abbas, bacio se na mene i rekao ono što je rekao i jučer.
- Ovo se desilo u početku Ebu-Zerrovog, radijallahu anhu, primanja islama, kaže (Ebu-Džemre).

KAZIVANJE O ZEMZEMU I NEZNANJU ARAPA

3524. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘man, njemu Ebu-Avane prenoseći od Ebu- Bišra, ovaj od Seida b. Džubejra, a on da je Ibn-Abbas, radijallahu anhumu, rekao:

“Ako želiš da se upoznaš s neznanjem Arapa, onda pročitaj (ajet) koji je iznad sto tridesetog u suri El-En‘am: ‘Oni koji iz lahkoumnosti i ne znajući šta rade djecu svoju ubijaju’ – do riječi – ‘oni su zalutali i oni ne znaju šta rade.’”¹

تَقْتُلُونَ رَجُلًا مِنْ غِفَارَ وَمَتَجَرُّكُمْ وَمَمْرُكُمْ عَلَى
غِفَارَ فَأَقْلَعُوا عَنِّي فَلَمَّا أَنْ أَصْبَحْتُ الْغَدَ رَجَعْتُ
فَقُلْتُ مِثْلَ مَا قُلْتُ بِالْأَمْسِ فَقَالُوا قُومُوا إِلَى هَذَا
الصَّابِئِ فَصْنَعَ بِي مِثْلَ مَا صْنَعَ بِالْأَمْسِ وَأَذْرَكَنِي
الْعَبَّاسُ فَأَكَبَّ عَلَيَّ وَقَالَ مِثْلَ مَقَالَتِهِ بِالْأَمْسِ قَالَ
فَكَانَ هَذَا أَوَّلَ إِسْلَامِ أَبِي ذَرٍّ رَحِمَهُ اللَّهُ .

بَابُ قِصَّةِ زَمْزَمَ وَجَهْلِ الْعَرَبِ

٣٥٢٤. حَدَّثَنَا أَبُو التُّعْمَانِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ
عَنْ أَبِي بَشِيرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ إِذَا سَرَّكَ أَنْ تَعْلَمَ جَهْلَ الْعَرَبِ
فَاقْرَأْ مَا فَوْقَ الثَّلَاثِينَ وَمِائَةٍ فِي سُورَةِ الْأَنْعَامِ
(قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ)
إِلَى قَوْلِهِ (قَدْ ضَلُّوا وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ) .

¹ Spomenuti ajet u cijelosti glasi: “Oni koji iz lahkoumnosti i ne znajući šta rade, djecu svoju ubijaju i koji ono,

PRIPISIVANJE SVOGA PORIJEKLA SVOJIM PRECIMA U ISLAMU ILI NEZNABOŠTVU

Ibn-Omer i Ebu-Hurejra prenose od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: “Plemeniti, sin plemenitog, unuk plemenitog, praunuk plemenitog je Jusuf, sin Ja’kubov, unuk Ishakov, praunuk Ibrahima, Allahovog prijatelja.”

Bera kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ja sam sin Abdul-Muttaliba.”¹

3525. PRIČAO NAM JE Umer b. Hafs, njemu njegov otac, ovom opet A’moš, a njemu Amr-Murre od Seida b. Džubejra, a on da je Ibn-Abbas, radijallahu anhu, rekao:

“Kada je objavljeno: ‘I opominji rodbinu svoju najbližu’, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, počeo je pozivati: ‘O, potomci Fehra! O, potomci Adijja’, po rodovima Kurejšija.”

3526. I rekao nam je Kabisa da mu je saopćio Sufjan od Habiba b. Ebu-Sabita, on od Seida b. Džubejra, a ovaj da je Ibn-Abbas, radijallahu anhuma, rekao:

“Kada je objavljeno: ‘I opominji rodbinu svoju najbližu’, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, počeo ih je pozivati, pleme po pleme.”²

بَابُ مَنْ انْتَسَبَ إِلَى آبَائِهِ فِي الْإِسْلَامِ وَالْجَاهِلِيَّةِ

وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ وَأَبُو هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ إِنَّ الْكَرِيمَ ابْنَ الْكَرِيمِ ابْنَ الْكَرِيمِ ابْنَ الْكَرِيمِ يُوسُفُ بْنُ يَعْقُوبَ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ وَقَالَ الْبَرَاءُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَا ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ .

٣٥٢٥. حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُرَّةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ (وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ) جَعَلَ النَّبِيُّ ﷺ يُنَادِي يَا بَنِي فِهْرٍ يَا بَنِي عَدِيٍّ يُبْطُونُ قُرَيْشٍ .

٣٥٢٦. وَ قَالَ لَنَا قَيْصَةُ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ (وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ) جَعَلَ النَّبِيُّ ﷺ يَدْعُوهُمْ قَبَائِلَ قَبَائِلَ .

čime ih je Allah podario, zabranjenim smatraju, govoreći neistine o Allahu, sigurno će nastradati. Oni su zalutali i oni ne znaju šta rade.” (El-En’am: 140) Katade kaže da su svi osim plemena Kinane ubijali svoje kćerke bojeći se ropstva i siromaštva.

¹ Ovo je samo dio hadisa koji je u cijelosti naveden u poglavlju *Džihad*.

² Kada je objavljen ajet: “I opominju rodbinu svoju najbližu!” (Šura: 214), Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao je sve svoje rođake i na kraju svoju kćerku Fatimu.

3527. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu je saopćio Šu'ajb, a ovom Ebu-Zinad od A'redža, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "O, potomci Abdul-Menafa, kupite svoje duše od Allaha! O, potomci Abdul-Muttaliba, kupite svoje duše od Allaha! O, majko Zubejra b. Avvama, tetko Allahovog Poslanika, o, Fatima, kćerko Muhammeda, kupite svoje duše od Allaha! Ja ni vama dvjema ne mogu kod Allaha ništa pomoći (ako ne primite islam), a od imetka moga tražite što god hoćete."

SIN OD SESTRE JEDNOG NARODA ILI ŠTIĆENIK JEDNOG NARODA PRIPADA NJIMA

3528. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Šu'be prenoseći od Katade, a on od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: "Pozvao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ensarije i rekao: 'Ima li među vama neko ko nije vaš?' 'Ne' – rekoše oni – 'osim jednog sina od naše sestre.' 'Sin od sestre jednog naroda pripada njima' – reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem."³

٣٥٢٧. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ أَخْبَرَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ يَا بَنِي عَبْدِ مَنَافٍ اشْتَرُوا أَنْفُسَكُمْ مِنَ اللَّهِ يَا بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ اشْتَرُوا أَنْفُسَكُمْ مِنَ اللَّهِ يَا أُمَّ الزُّبَيْرِ بِنِ الْعَوَّامِ عَمَّةَ رَسُولِ اللَّهِ يَا فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ اشْتَرِيَا أَنْفُسَكُمَا مِنَ اللَّهِ لَا أَمْلِكُ لَكُمَا مِنَ اللَّهِ شَيْئًا سَلَانِي مِنْ مَالِي مَا شِئْتُمَا .

بَابُ ابْنِ أُخْتِ الْقَوْمِ وَمَوْلَى الْقَوْمِ مِنْهُمْ

٣٥٢٨. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ دَعَا النَّبِيُّ ﷺ الْأَنْصَارَ فَقَالَ هَلْ فِيكُمْ أَحَدٌ مِنْ غَيْرِكُمْ قَالُوا لَا إِلَّا ابْنُ أُخْتٍ لَنَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ابْنُ أُخْتِ الْقَوْمِ مِنْهُمْ .

³ Na osnovu ovog hadisa hanefije smatraju da daidža ima pravo naslijeđa, ako nema rodbine po ocu, ili nekog s fiksnim pravom naslijeđa. Ovo potvrđuje i hadis A'ise, radijallahu anha: "Daidža je nasljednik onom ko nema nasljednika."

KAZIVANJE O ABESINCIMA I RIJEČI VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM: "O BENU ERFIDE"¹

3529. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, ovaj od Ibn-Šihaba, on od Urve, a ovaj od Aiše da je Ebu-Bekr, radijallahu anhu, ušao kod nje u danima (boravka na) Mini, a kod nje su bile dvije sluškinje koje su pjevale i udarale u def, dok je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio pokriven svojom odorom. Ebu-Bekr povika na njih ali Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, otkri svoje lice i reče: "Ostavi ih, Ebu-Bekre, jer ovo su dani Bajrama!" A ti dani su bili dani (boravka na) Mini.

3530. Aiša je izjavila: "Vidjela sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako me zaklanja, a ja gledam u Abesince koji su igrali u džamiji. Onda ih Omer poče grditi, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'Ostavi ih! Budite sigurni, o, Benu Erfide.' Znači (da je riječ *emnen*) u značenju: sigurnost (a ne u značenju, vjerovanje)."

KO ŽELI DA MU SE NE GRDI PORIJEKLO

3531. PRIČAO MI JE Usman b. Ebi-Šejbe, njemu Abde prenoseći od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, koja je rekla: "Hassan je zatražio odobrenje od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da izvrgne ruglu idolopoklonike, ali ga je on upitao: 'Šta ćeš uraditi s mojim porijeklom?'" "Izvući ću ga od njih" – rekao je Hassan – "kao što

بَابُ قِصَّةِ الْحَبَشِ وَقَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ يَا بَنِي أَرْفَدَةَ

٣٥٢٩. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ دَخَلَ عَلَيْهَا وَعِنْدَهَا جَارِيَتَانِ فِي أَيَّامٍ مَنَى تَغْيِيَانِ وَتُدْفِقَانِ وَتَضْرِبَانِ وَالنَّبِيُّ ﷺ مُتَغَشٍّ بِثَوْبِهِ فَانْتَهَرَهُمَا أَبُو بَكْرٍ فَكَشَفَ النَّبِيُّ ﷺ عَنْ وَجْهِهِ فَقَالَ دَعُهُمَا يَا أَبَا بَكْرٍ فَإِنَّهَا أَيَّامٌ عِيدٍ وَتِلْكَ الْأَيَّامُ أَيَّامُ مَنَى .

٣٥٣٠. وَقَالَتْ عَائِشَةُ رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَسْتَرْنِي وَأَنَا أَنْظُرُ إِلَى الْحَبَشَةِ وَهُمْ يَلْعَبُونَ فِي الْمَسْجِدِ فَزَجَرَهُمْ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ دَعُهُمْ أَمْنَا بَنِي أَرْفَدَةَ يَعْنِي مِنَ الْأَمْنِ .

بَابُ مَنْ أَحَبَّ أَنْ لَا يُسَبَّ نَسَبُهُ

٣٥٣١. حَدَّثَنِي عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اسْتَأْذَنَ حَسَّانُ النَّبِيَّ ﷺ فِي هِجَاءِ الْمُشْرِكِينَ قَالَ كَيْفَ بِنَسَبِي فَقَالَ حَسَّانُ لَا سُلْتَنَكَ مِنْهُمْ كَمَا تُسَلُّ السَّعْرَةَ مِنَ الْعَجِينِ وَعَنْ أَبِيهِ قَالَ ذَهَبْتُ أَسْبُ

¹ Abesinci su potomci Hama, sina Nuhova, a nastanjeni su u blizini Jemena, od kojeg ih dijeli samo morski tjesnac. Prije pojave islama zavladaše nad Jemenom i pokušali napasti na Ka'bu, o čemu govori sura El-Fil. U ovom poglavlju spomenuta je grupa Abesinaca koji su se u Poslanikovo džamiji igrali štitovima i kopljima, i on im se obratio nazvavši ih erfidijama (Benu Erfide).

se dlaka izvlači iz tijesta.”²

Isto tako on prenosi od svoga oca da je rekao: “Otišao sam kod Aiše da grdim Hassana, ali je ona rekla: ‘Ne grdi ga, jer on je branio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.’” Ebu-Hejsem kaže: “*Nefehati-d-dabbetu* (životinja se brani) kad udari svojim kopitima, a *nefehahu bi-s-sejf* (udario ga mačem) kad ga zahvati iz daljine.”

ŠTA SE PRENOSI O IMENIMA ALLAHOVOG POSLANIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM

O riječima Uzvišenog Allaha: “Muhammed je Allahov poslanik, a njegovi sljedbenici su strogi prema nevjernicima”³, i o riječima: “Koji će poslije mene doći, čije je ime Ahmed.”⁴

3532. PRIČAO MI JE Ibrahim b. Munzir rekavši da mu je pričao Ma'n prenoseći od Malika, on od Ibn-Šihaba, ovaj od Muhammeda b. Džubejra b. Mut'ima, a on od svoga oca, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

حَسَّانٌ عِنْدَ عَائِشَةَ فَقَالَتْ لَا تَسُبَّهُ فَإِنَّهُ كَانَ يُنَافِحُ
عَنِ النَّبِيِّ ﷺ . قَالَ أَبُو الْهَيْثَمِ الدَّابَّةُ غِذَا رَحَحَتْ
بِحَوَافِرِهَا وَنَفَحَهُ بِالسَّيْفِ إِذَا تَنَاوَلَهُ مِنْ بَعِيدٍ

بَابُ مَا جَاءَ فِي أَسْمَاءِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ
مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ) وَقَوْلِهِ (مِنْ بَعْدِي
اسْمُهُ أَحْمَدُ) .

٣٥٣٢ . حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ حَدَّثَنِي
مَعْنٌ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ
جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِي خَمْسَةُ أَسْمَاءٍ أَنَا مُحَمَّدٌ وَأَحْمَدُ

2 Muslim je zabilježio od Aiše, radijallahu anha, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Izvrnite ruglu (pjesmom) idolopoklonike, jer im je to gore od gađanja strijelom”, a potom je poslao po Ibn-Revvahu rekavši mu: “Ismij ih pjesmom!” Ovaj ih je u pjesmi ismijao, ali se on nije zadovoljio nego je poslao po Ka'ba b. Malika, a zatim po Hassana, te je rekao: “Došlo je vrijeme da pošaljete po ovog lava koji udara svojim repom.”

Tada je on isplazio jezik i počeo ga okretati, a potom rekao: “Tako mi Onog koji te je uistinu poslao, ja ću ih satirom uništiti do kraja.” “Ne žuri”, rekao je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

Ovaj hadis objašnjava navedeni slučaj.

3 Ovdje je Buhari naveo dio jednog od četiri kur'anska ajeta u kojima se spominje Poslanikovo ime Muhammed. Ovaj ajet u cijelosti glasi: “Muhammed je Allahov poslanik, a njegovi sljedbenici su strogi prema nevjernicima, a samilosni među sobom; vidiš ih kako se klanjaju i licem na tlo padaju želeći Allahovu nagradu i zadovoljstvo – na licima su im znači tragovi od padanja na tlo. Tako su opisani u Tevratu. A u Indžilu: oni su kao biljka kad izdanak svoj izbaci pa ga onda učvrsti, i on ojača, i ispravi se na svojoj stabljici izazivajući divljenje sijača – da bi On s vjernicima najedio nevjernika. A onima koji vjeruju i dobra djela čine Allah obećava oprost i nagradu veliku.” (El-Feth: 29)

4 Poslanikovo ime Ahmed spomenuto je jedanput, i to kao govor Isaa, alejhis-selam, u sljedećem ajetu: “I kada Isa, sin Merjemin, reče: O, sinovi Israilovi, ja sam vam Allahov poslanik da vam potvrdim prije mene objavljen Tevrat i da vam donesem radosnu vijest o poslaniku čije je ime Ahmed, koji će poslije mene doći”, i kad im je on donio jasne dokaze, oni rekoše: “Ovo je prava vradžbina.” (Es-Saff: 6)

“Ja imam pet imena. Ja sam Muhammed i Ahmed, ja sam Mahi s kojim Allah briše nevjerovanje, ja sam Hašir, poslije koga će ljudi biti oživljeni, i ja sam Akib.”¹

3533. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan prenoseći od Ebu-Zinada, ovaj od A‘redža, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Zar se ne čudite kako Allah od mene odbija vrijeđanje Kurejšija i njihovo proklinjanje? Oni vrijeđaju Muzemmema (pokuđenog) i proklinju Muzemmema, a ja sam Muhammed.”²

PEČAT VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM

3534. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Sinan, njemu Selim, a ovom Seid b. Mina’ prenoseći od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, koji je izjavio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Moj primjer i primjer drugih vjerovjesnika je poput čovjeka koji je sagradio kuću, završio je i dotjerao, osim mjesta još za jednu ciglu. Ljudi su ulazili u nju, divili se i govorili: “Da nije još onog jednog mjesta za ciglu.”

وَأَنَا الْمَاحِي الَّذِي يَمْحُو اللَّهُ بِي الْكُفْرَ وَأَنَا الْحَاشِرُ
الَّذِي يُحْشَرُ النَّاسُ عَلَى قَدَمِي وَأَنَا الْعَاقِبُ .

٣٥٣٣. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ
أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَلَا تَعْجَبُونَ كَيْفَ
يَصْرِفُ اللَّهُ عَنِّي شَتْمَ قُرَيْشٍ وَلَعْنَهُمْ يَشْتُمُونَ
مُذَمَّمًا وَيَلْعَنُونَ مُذَمَّمًا وَأَنَا مُحَمَّدٌ .

بَاب خَاتَمِ النَّبِيِّينَ ﷺ

٣٥٣٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا سَلِيمُ بْنُ
حَيَّانَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مِينَاءَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَثَلِي وَمَثَلُ
الْأَنْبِيَاءِ كَرَجُلٍ بَنَى دَارًا فَأَكْمَلَهَا وَأَحْسَنَهَا إِلَّا
مَوْضِعَ لَبْنَةٍ فَجَعَلَ النَّاسُ يَدْخُلُونَهَا وَيَتَعَجَّبُونَ
وَيَقُولُونَ لَوْلَا مَوْضِعُ اللَّبْنَةِ .

¹ Ovo je pet najvažnijih Poslanikovih imena. Muhammed i Ahmed su oblici riječi *hamide* (hvaliti), Mahi je onaj koji briše, Hašir znači: onaj koji oživljava, a ovdje se misli da će on biti prvi oživljen, a Akib znači: posljednji. Osim ovih, u Kur'anu i Hadisu spomenuta su još neka Poslanikova imena kao što su: Šahid, Mubeššir, En-Nezirul-Mubin, Ed-Da'i ilellahi, Es-Siradžul-Munir, El-Emin, El-Muhtar, Mustafa itd. Međutim ovih pet imena navedenih u gornjem hadisu su najpoznatija i niko prije njega nije nosio nijedno od tih imena, osim što se prenosi da su neki Arapi, neposredno pred rođenje Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, uzeli ime Muhammed, jer su od svećenika čuli da će se u to vrijeme pojaviti poslanik čije će ime biti Muhammed b. Adij b. Rebi'a, od koga se prenosi da je pitao svoga oca zašto ga je nazvao Muhammedom, a on je rekao: “Četverica Temimija: ja, Sufjan b. Mudžaši, Jezid b. Amr i Usama b. Malik otišli smo u Šam, gdje nam je jedan monah rekao da će se među nama uskoro pojaviti vjerovjesnik čije će ime biti Muhammed. Kad smo se vratili, svaki od nas je dobio sina i zbog toga mu dao ime Muhammed.

² Kurejšijski idolopoklonici Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, nisu zbog mržnje zvali njegovim imenom jer ono znači pohvalu, pa su upotrebljavali ime suprotnog značenja (Muzemmema), koje se onda uopće nije odnosilo na njega.

3535. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Ismail b. Dža'fer prenoseći od Abdullaha b. Dinara, ovaj od Ebu-Saliha, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Moj primjer vjerovjesnika prije mene je kao primjer čovjeka koji je sagradio kuću, dotjerao je i uljepšao, osim mjesta jedne cigle na uglu. Ljudi su obilazili oko nje, divili se i govorili:

“Da je samo još cigla postavljena. Pa, ja sam cigla, a ja sam Pečat vjerovjesnika”, rekao je (Muhammed, alejhis-selam).³

SMRT VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM

3536. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Lejs od Ukajla, on od Ibn-Šihaba, ovaj od Urve b. Zubejra, a on od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, umro kad je imao šezdeset i tri godine.⁴ Ibn-Šihab je izjavio da je i od Seida b. Musejbe čuo to isto.

NADIMAK VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM

3537. PRIČAO NAM JE Hafs b. Umer, njemu Šu'be prenoseći od Humejda, a on da je Enes, radijallahu anhu, rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jedne prilike bio je na trgu, a neki čovjek je (pozivajući drugog) rekao: ‘Ebul-Kasime!’ Vjerovjesnik,

٣٥٣٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنَّ مَثَلِي وَمَثَلَ الْأَنْبِيَاءِ مِنْ قَبْلِي كَمَثَلِ رَجُلٍ بَنَى بَيْتًا فَأَحْسَنَهُ وَأَجْمَلَهُ إِلَّا مَوْضِعَ لَبْنَةٍ مِنْ زَاوِيَةٍ فَجَعَلَ النَّاسُ يَطُوفُونَ بِهِ وَيَعْجَبُونَ لَهُ وَيَقُولُونَ هَلَّا وُضِعَتْ هَذِهِ اللَّبْنَةُ قَالَ فَأَنَا اللَّبْنَةُ وَأَنَا خَاتَمُ النَّبِيِّينَ .

بَابُ وَفَاةِ النَّبِيِّ ﷺ

٣٥٣٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ تُوُفِيَ وَهُوَ ابْنُ ثَلَاثٍ وَسِتِّينَ وَقَالَ ابْنُ شِهَابٍ وَأَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ مِثْلَهُ .

بَابُ كُذِّبَ النَّبِيُّ ﷺ

٣٥٣٧. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ حَمِيدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ فِي السُّوقِ فَقَالَ رَجُلٌ يَا أَبَا الْقَاسِمِ فَالْتَفَتَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ سَمُّوا بِاسْمِي وَلَا تَكْتُبُوا بِكُنْيَتِي .

³ Ovdje su poslanici i njihovo upućivanje ljudi upoređeni sa zgradom čiji su temelji postavljeni i podignuta konstrukcija, ali je na njoj ostalo mjesto koje, kad se napuni, zgradu čini završenom, kao što je sa Muhammedom, sallallahu alejhi ve sellem, završeno slanje poslanika, jer je on posljednji Allahov poslanik.

⁴ Buhari je naveo ovaj hadis u ovom poglavlju da bi objasnio dužinu Resulullahovog, sallallahu alejhi ve sellem, života. Većina učenjaka se slaže sa Aišom, radijallahu anha, o ovom pitanju iako ima predaja u kojim se govori da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, živio manje od šezdeset i tri godine, a u nekima se spominje i šezdeset i pet godina.

sallallahu alejhi ve sellem, okrenuo se i rekao: ‘Nadijevajte moje ime, a ne nadijevajte nikom moj nadimak.’”¹

3538. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njemu je saopćio Šu‘be od Mensura, ovaj od Salima, a on od Džabira, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Nadijevajte moje ime, a ne nadijevajte nikom moj nadimak.”

3539. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu je pričao Sufjan prenoseći od Ejžuba, a on od Ibn-Sirina, koji je izjavio da je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako kaže da je Ebul-Kasim, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Nadijevajte moje ime, a ne nadijevajte nikom moj nadimak.”

POGLAVLJE

3540. PRIČAO MI JE Ishak b. Ibrahim,² a njemu je saopćio Fadl b. Musa prenoseći od Džu‘ajda b. Abdur-Rahmana (koji je rekao): “Vidio sam Saiba b. Jezida kad je imao devedest i četiri godine. Bio je čvrst i uspravan, i tada je rekao: – Znam da se ne bih nauživao svog sluha i vida da nije bilo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Moja tetka me je odvela njemu i rekla: “Allahov Poslaniče, moj sestrić je bolešljiv, pa zamoli Allaha za njega”, i on je molio za mene.

٣٥٣٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ تَسَمَّوْا بِاسْمِي وَلَا تَكْتُبُوا بِكُنْيَتِي.

٣٥٣٩. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ ﷺ سَمَّوْا بِاسْمِي وَلَا تَكْتُبُوا بِكُنْيَتِي.

بَاب

٣٥٤٠. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى عَنِ الْجُعَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ رَأَيْتُ السَّائِبَ بْنَ يَزِيدَ ابْنَ أَرْبَعٍ وَتِسْعِينَ جَلْدًا مُعْتَدِلًا فَقَالَ قَدْ عَلِمْتُ مَا مُتَّعْتُ بِهِ سَمْعِي وَبَصَرِي إِلَّا بِدُعَاءِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِنَّ خَالَتِي ذَهَبَتْ بِي إِلَيْهِ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ ابْنَ أُخْتِي شَاكٍ فَادْعُ اللَّهَ لَهُ قَالَ فَدَعَا لِي اللَّهُ ﷻ.

¹ U ovom hadisu je naglašen uzrok zabrane nadijevanja Poslanikovog nadimka, pa su stoga neki rekli da je to bilo zabranjeno samo u njegovo doba, dok Šafija, na osnovu ovih hadisa, smatra da je to zabranjeno općenito.

² Ovo poglavlje se može dovesti u vezu s prethodnim na sljedeći način: ashabi su se Poslaniku obraćali na više načina (Muhammede, Ebul-Kasime, itd.), a najljepše je da mu se obraća riječima: “Allahov Poslaniče”, što je učinila i Saibova tetka kad ga je dovela Allahovom Poslaniku.

MLADEŽ (PEČAT) POSLANSTVA

3541. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ubejdullah, njemu Hatim prenoseći od Džu'ajda b. Abdur-Rahmana, koji kaže da je čuo Saiba b. Jezida kako veli:

“Moja tetka me uvela Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla:

“Allahov Poslaniče, moj sestrić je bolešljiv.” On mi je potrao glavu i molio za blagoslov. Potom je uzeo abdest, a ja se napio vode (preostale) od njegovog abdesta, stao iza njega i vidio među njegovim plečkama mladež.”³

Ebu-Ubejdullah je rekao: “El-hudžla je bijela pjega među očima konja.”

Ibrahim b. Hamza (prenoseći ovaj hadis) rekao je: “Poput jajeta jarebice.”

OPIS VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM

3542. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim prenoseći od Umera b. Seida b. Ebu-Husajna, on od Ibn-Ebi-Mulejke, a ovaj od Ukbe b. Harisa, koji je rekao:

– Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, klanjao je ikindiju, a potom izišao i idući vidio Hasana kako se igra s djecom, te ga ponio na ramenu i rekao:

“Žrtvovao bih svoga oca za njega! On je sličan Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, a nije sličan Aliji.”

Alija se tome nasmiješio (odobravajući mu).

بَاب خَاتَمِ النُّبُوَّةِ

٣٥٤١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ عَنِ الْجَعْفِيِّ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ سَمِعْتُ السَّائِبَ ابْنَ يَزِيدَ قَالَ ذَهَبْتُ بِي خَالَتِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ ابْنَ أُخْتِي وَقَعَ فَمَسَحَ رَأْسِي وَدَعَا لِي بِالْبَرَكَةِ وَتَوَضَّأَ فَشَرِبْتُ مِنْ وَضُوئِهِ ثُمَّ قُمْتُ خَلْفَ ظَهْرِهِ فَنَظَرْتُ إِلَى خَاتَمِ بَيْنَ كَتِفَيْهِ قَالَ ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحُجْلَةُ مِنْ حُجَلِ الْفَرَسِ الَّذِي بَيْنَ عَيْنَيْهِ قَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ مِثْلَ زُرِّ الْحَجَلَةِ .

بَاب صِفَةِ النَّبِيِّ ﷺ

٣٥٤٢. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ سَعِيدٍ ابْنِ أَبِي حُسَيْنٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ صَلَّى أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ الْعَصْرَ ثُمَّ خَرَجَ يَمْشِي فَرَأَى الْحَسَنَ يَلْعَبُ مَعَ الصَّبِيَّانِ فَحَمَلَهُ عَلَى عَاتِقِهِ وَقَالَ أَبَى شَبِيهٌ بِالنَّبِيِّ لَا شَبِيهٌ بَعْلِي وَعَلِيٌّ يَضْحَكُ .

³ Saib b. Jezid je jedan od posljednjih ashaba koji je umro u Medini, a umro je 94. godine po Hidžri. Ovaj mladež Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, kojeg je Saib vidio, bio je znak poslanstva, po kojem su ga kitabije raspoznavali.

3543. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Zuhejr, a ovom Isma'il prenoseći da je Ebu-Džuhajfe, radijallahu anhu, rekao:

“Vidio sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a Hasan mu je bio sličan.”

3544. PRIČAO MI JE Amr b. Ali, njemu Ibn-Fudajl, a ovom Isma'il b. Ebu-Halid rekavši da je čuo Ebu-Džuhajfu, radijallahu anhu, kako kaže:

“Vidio sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a Hasan b. Ali radijallahu anhu, ličio mu je.”

“Opiši mi ga”, rekao sam Ebu-Džuhajfi, a on je onda rekao:

“Bio je bijel, već posijedio. Odredio nam je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, trinaest deva, ali je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, umro prije nego što smo mi to primili.”¹

3545. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Redža', njemu Israil prenoseći od Ebu-Ishaka, a on od Vehaba Ebu-Džuhajfa Suvaija, koji je rekao:

“Vidio sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i vidio bijelu boju na čuperku brade, ispod njegove donje usne.”

3546. PRIČAO NAM JE Isam b. Halid, njemu Hariz b. Usman da je on pitao Abdullaha b. Busra, Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba, rekavši:

“Jesi li vidio da li je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio star?”

“Imao je na čuperku brade, nekoliko bijelih dlaka”, rekao je on.²

٣٥٤٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَكَانَ الْحَسَنُ يُشَبِّهُهُ .

٣٥٤٤. حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا ابْنُ فَضِيلٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جُحَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَكَانَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ يُشَبِّهُهُ قُلْتُ لِأَبِي جُحَيْفَةَ صِفْهُ لِي قَالَ كَانَ أَبْيَضَ قَدْ شَمِطَ وَأَمَرَ لَنَا النَّبِيُّ ﷺ بِثَلَاثَ عَشْرَةَ قُلُوصًا قَالَ فَقَبِضَ النَّبِيُّ ﷺ قَبْلَ أَنْ نَقْبِضَهَا .

٣٥٤٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ وَهْبِ أَبِي جُحَيْفَةَ السُّوَائِيِّ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَرَأَيْتُ بَيَاضًا مِنْ تَحْتِ شَفْتِهِ السُّفْلَى الْعُنْفَقَةَ .

٣٥٤٦. حَدَّثَنَا عَصَامُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا حَرِيزُ بْنُ عُثْمَانَ أَنَّهُ سَأَلَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ بُشَيْرٍ صَاحِبَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ أَرَأَيْتَ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ شَيْخًا قَالَ كَانَ فِي عُنْفَقَتِهِ شَعْرَاتٌ بَيْضٌ .

1 Ebu-Džuhajfe je sa svojim sunarodnicima bio sa Resulullahom, sallallahu alejhi ve sellem, na Oprosnom hadžu, i on je njemu i njegovom narodu, Benu-Suvae, odredio trinaest deva kao nagradu, ali je on ubrzo umro, pa im je to dodijelio Ebu-Bekr, radijallahu anhu.

U pogledu sličnosti sa Resulullahom, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu-Omer je rekao: “Peterica su bila slična Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Dža’fer b. Ebu-Talib, Hasan b. Alija, Kusm b. Abbas, Ebu-Sufjan b. Haris i Saib b. Ubejd.”

2 Ovo je jedan od rijetkih hadisa u čijem senedu se nalaze samo tri čovjeka, i takvi senedi se smatraju “visokim” senedima. Prenosi se da je ovih bijelih dlaka na njegovoj bradi bilo sedamdeset.

3547. PRIČAO MI JE Ibn-Bukejr, njemu Lejs od Halida, on od Seida b. Ebu-Halila, a ovaj od Rebija b. Ebu-Abdur-Rahmana, koji je rekao:

– Čuo sam Enesa b. Malika kako, opisujući Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kaže:

“Bio je srednjeg stasa, ni visok ni nizak, svijetle boje, ne suviše bijel bez sjaja niti smeđ, ne sasvim kovrdžave kose niti ravne, nego napola kovrdžave. Počela mu je dolaziti Objava kad je imao četrdeset godina. Potom je ostao u Mekki još deset godina, dok mu je dolazila Objava, i u Medini deset godina, a (kad je umro), nije imao na glavi i bradi ni dvadeset bijelih dlaka.”

Kasnije sam, kaže Rebi‘a, vidio malo njegove kose, koja je bila crvena, pa sam upitao (od čega je crvena), te mi je rečeno: “Pocrvenjela je od mirisa.”³

3548. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu je saopćio Malik b. Enes prenoseći od Rebija b. Ebu-Abdur-Rahmana, koji je čuo Enesa b. Malika radijallahu anhu, kako kaže:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije bio previše ni visok ni nizak, niti je bio suviše bijel bez sjaja, niti smeđ, ni sasvim kovrdžave kose niti ravne. Allah ga je poslao (počeo mu objavljivati) kad je imao četrdest godina, te je on ostao u Mekki još deset godina, a potom u Medini deset (godina). Kad ga je Allha uzeo Sebi, na njegovoj glavi i bradi nije bilo ni dvadeset bijelih dlaka.”

٣٥٤٧. حَدَّثَنِي ابْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ عَنْ خَالِدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هَلَالٍ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَصِفُ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ كَانَ رَبْعَةً مِنَ الْقَوْمِ لَيْسَ بِالطَّوِيلِ وَلَا بِالْقَصِيرِ أَزْهَرَ اللَّوْنِ لَيْسَ بِأَبْيَضَ أَمْهَقَ وَلَا أَدَمَ لَيْسَ بِجَعْدٍ قَطَطٍ وَلَا سَبْطٍ رَجُلٌ أُنْزِلَ عَلَيْهِ وَهُوَ ابْنُ أَرْبَعِينَ فَلَبِثَ بِمَكَّةَ عَشْرَ سِنِينَ يُنْزَلُ عَلَيْهِ وَبِالْمَدِينَةِ عَشْرَ سِنِينَ وَقُبِضَ وَلَيْسَ فِي رَأْسِهِ وَلَحْيَتِهِ عَشْرُونَ شَعْرَةً بَيْضَاءَ قَالَ رَبِيعَةُ فَرَأَيْتُ شَعْرًا مِنْ شَعْرِهِ فَإِذَا هُوَ أَحْمَرُ فَسَأَلْتُ فَقِيلَ أَحْمَرٌ مِنَ الطَّيِّبِ .

٣٥٤٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكُ ابْنُ أَنَسٍ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَنَسِ ابْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَيْسَ بِالطَّوِيلِ الْبَائِنِ وَلَا بِالْقَصِيرِ وَلَا بِالْأَبْيَضِ الْأَمْهَقِ وَلَيْسَ بِالْأَدَمِ وَلَيْسَ بِالْجَعْدِ الْقَطَطِ وَلَا بِالْسَبْطِ بَعَثَهُ اللَّهُ عَلَى رَأْسِ أَرْبَعِينَ سَنَةً فَأَقَامَ بِمَكَّةَ عَشْرَ سِنِينَ وَبِالْمَدِينَةِ عَشْرَ سِنِينَ فَتَوَفَّاهُ اللَّهُ وَلَيْسَ فِي رَأْسِهِ وَلَحْيَتِهِ عَشْرُونَ شَعْرَةً بَيْضَاءَ .

3 Prema ovim Enesovim izjavama, Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, živio je šezdeset godina, ali Muslim prenosi od Enesa da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, živio 63 godine, što se slaže sa predašnjom izjavom Aiše, a to je stav i većine učenjaka. Prema tome, Enes se slaže sa ostalima, samo što je on ovdje zaokružio onih trinaest godina u Mekki na deset.

3549. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Seid Ebu-Abdullah, njemu Ishak b. Mensur, a ovom Ibrahim b. Jusuf prenoseći od svoga oca, a on od Ebu-Ishaka, koji je izjavio da je čuo Beraa, kako kaže: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je najljepši čovjek u licu i bio je najljepšeg izgleda. Nije bio previše visok ni nizak.”

٣٥٤٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُونُسَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَحْسَنَ النَّاسِ وَجْهًا وَأَحْسَنَهُ خَلْقًا لَيْسَ بِالطَّوِيلِ الْبَائِنِ وَلَا بِالْقَصِيرِ .

3550. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Hemmam prenoseći od Katade, koji je rekao: Upitao sam Enesa:

٣٥٥٠. حَدَّثَنَا أَبُو نَعِيمٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسًا هَلْ خَضِبَ النَّبِيُّ ﷺ قَالَ لَا إِنَّمَا كَانَ شَيْءٌ فِي صَدْغَيْهِ .

– Da li je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bojio (svoju kosu)?

– Ne – reče on – on je imao samo malo (bijelih dlaka) na sljepoočnicama.”¹

3551. PRIČAO NAM JE Hafs b. Umer, njemu Šu'be prenoseći od Ebu-Ishaka, a on da je Bera' b. Azib, radijallahu anhu, rekao:

٣٥٥١. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ مَرْبُوعًا بَعِيدَ مَا بَيْنَ الْمَتَكَيْنِ لَهُ شَعْرٌ يَبْلُغُ شَحْمَةَ أُذُنِهِ رَأَيْتُهُ فِي حُلَّةٍ خُمْرَاءَ لَمْ أَرَ شَيْئًا قَطُّ أَحْسَنَ مِنْهُ قَالَ يُونُسُ بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ أَبِيهِ إِلَى مَنْكِبَيْهِ .

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je srednjeg stasa, širokih ramena, imao je kosu koja je dopirala do resice uha. Vidio sam ga u crvenom ogrtaču i ništa ljepše od njega nikada nisam vidio.” Jusuf b. Ishak (prenoseći ovaj hadis) od svoga oca, rekao je: “... do ramena.”

3552. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Zuhejr prenoseći od Ebu-Ishaka, koji je rekao da je Bera' upitan:

٣٥٥٢. حَدَّثَنَا أَبُو نَعِيمٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سُئِلَ الْبَرَاءُ أَكَانَ وَجْهُ النَّبِيِّ ﷺ مِثْلَ السَّيْفِ قَالَ لَا بَلْ مِثْلَ الْقَمَرِ .

– Da li je lice Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, bilo poput sablje?

– Ne – rekao je on – nego poput Mjeseca.”²

1 Dakle, Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, imao je svega nekoliko sijedih dlaka u bradi i kosi, što nije umanjivalo njegovu ljepotu. Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, kaže da je poslije njegove smrti onaj ko je imao nešto od njegovih dlaka ofarbao ih da duže traju. S obzirom da Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, nije imao puno sijedih dlaka, nije bilo potrebe da ih boji, iako je to ponekad radio, kako bi objasnio da je dozvoljeno bojiti sijede dlake u kosi i bradi.

2 Ovdje su moguća dva značenja: poput sablje dugo, i poput sablje sjajno, ali je Bera' odbio poređenje sa sabljom i Resulullahovo, sallallahu alejhi ve sellem, lice uporedio sa Mjesecom jer je on mnogo sajniji od sablje, a i okrugao je pa ima dva svojstva.

3553. PRIČAO NAM JE Hasan b. Mensur Ebu-Ali, njemu Hadždžadž b. Muhammed A'ver u Messisi, a ovom Šu'be prenoseći do Hakema, koji je izjavio da je čuo Ebu-Džuhajfa, kako kaže:

“Izišao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, za vrijeme podnevne žege u mekkansku dolinu, uzeo abdest i klanjao dva rekata podne-namaza, a zatim dva rekata ikindije, a ispred njega je bio (usađen) štap.

Avn je, (prenoseći ovaj hadis) od svoga oca, a on od Ebu-Džuhajfa, opširnije prenio rekavši:

“Iza tog štapa su prolazili prolaznici, a svijet je žurio uzimati ga za ruke i potirati njima svoja lica. I ja sam, kaže (Ebu-Džuhajfe), uzeo njegovu ruku i stavio je na svoje lice, kad – ona hladnija od snijega i mirišljivija od mošusa.”³

3554. PRIČAO NAM JE Abdan, njemu Abdullah, a ovom saopćio Junus od Zuhrija, koji je rekao da mu je pričao Ubejdullah b. Abdullah od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, koji je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je najdarežljiviji čovjek, a bio bi najdarežljiviji u mjesecu ramazanu, kada bi mu dolazio Džibril, a Džibril, alejhis-selam, dolazio mu je svake noći mjeseca ramazana i poučavao ga Kur'anu. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je u činjenju dobra darežljiviji od blagog povjetarca.”

٣٥٥٣. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مَنْصُورٍ أَبُو عَلِيٍّ حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَعْمَرُ بِالصَّيْصَةِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جُحَيْفَةَ قَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِالْهَاجِرَةِ إِلَى الْبُطْحَاءِ فَتَوَضَّأَ ثُمَّ صَلَّى الظُّهْرَ رَكَعَتَيْنِ وَالْعَصْرَ رَكَعَتَيْنِ وَبَيْنَ يَدَيْهِ عِزَّةٌ قَالَ شُعْبَةُ وَزَادَ فِيهِ عَوْنٌ عَنْ أَبِيهِ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ كَانَ يَمُرُّ مِنْ وَرَائِهَا الْمَرْأَةُ وَقَامَ النَّاسُ فَجَعَلُوا يَأْخُذُونَ يَدَيْهِ فَيَمْسَحُونَ بِهَا وُجُوهَهُمْ قَالَ فَأَخَذْتُ بِيَدِهِ فَوَضَعْتُهَا عَلَى وَجْهِهِ فَإِذَا هِيَ أَبْرَدُ مِنَ الثَّلْجِ وَأَطْيَبُ رَائِحَةً مِنَ الْمِسْكِ .

٣٥٥٤. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ أَجْوَدَ النَّاسِ وَأَجْوَدُ مَا يَكُونُ فِي رَمَضَانَ حِينَ يَلْقَاهُ جِبْرِيلُ وَكَانَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَلْقَاهُ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْ رَمَضَانَ فَيُدَارِسُهُ الْقُرْآنَ فَلَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَجْوَدُ بِالْخَيْرِ مِنَ الرِّيحِ الْمُرْسَلَةِ .

3 Ovaj divni miris Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, posjedovao je i kad nije upotrebljavao miris, ali ga je on i pored toga često upotrebljavao, kako bi više mirisao pri susretu s melekima, primanju Objave i sjedenju s muslimanima.

3555. PRIČAO NAM JE Jahja, njemu Abdur-Rezzak, a ovom Ibn-Džurejdž rekavši da mu je saopćio Ibn-Šihab od Urve, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao kod nje veseo, tako da su mu blistale crte na licu, te rekao:

“Nisi li čula da je Mudlidži rekao za Zejda i Usamu, vidjevši njihova stopala: ‘Zaista su ova stopala jedna od drugih.’”¹

3556. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, on od Ibn-Šihaba, a ovaj od Abdur-Rahmana b. Abdullaha b. Ka’ba, da je Abdullah b. Ka’b izjavio da je čuo Ka’ba, b. Malika kako priča (o tom) kad je izostao od pohoda na Tebuk, rekavši:

“Pošto sam nazvao selam Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, njegovo lice je blistalo od radosti, a kada se radovao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, njegovo lice je sijalo toliko kao da je parče Mjeseca. Mi smo to prepoznavali na njemu.”

3557. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Ja’kub b. Abdur-Rahman prenoseći od Amra, on od Seida Makburija, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Poslan sam najboljoj generaciji ljudskog roda. (Birao sam) generaciju po generaciju dok nisam odabrao ovu generaciju kojoj sam (poslan).”²

٣٥٥٥. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ دَخَلَ عَلَيْهَا مَسْرُورًا تَبَرَّقَ أَسَارِيرُ وَجْهِهِ فَقَالَ أَلَمْ تَسْمَعِي مَا قَالَ الْمُدَلِّجِيُّ لَزَيْدٍ وَأُسَامَةَ وَرَأَى أَقْدَامَهُمَا إِنَّ بَعْضَ هَذِهِ الْأَقْدَامِ مِنْ بَعْضٍ .

٣٥٥٦. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ كَعْبٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ كَعْبٍ قَالَ سَمِعْتُ كَعْبَ ابْنِ مَالِكٍ يُحَدِّثُ حِينَ تَخَلَّفَ عَنْ تَبُوكَ قَالَ فَلَمَّا سَلَّمْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ يَبْرُقُ وَجْهُهُ مِنَ السُّرُورِ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا سُرَّ اسْتَنَارَ وَجْهُهُ حَتَّى كَأَنَّهُ قِطْعَةُ قَمَرٍ وَكُنَّا نَعْرِفُ ذَلِكَ مِنْهُ .

٣٥٥٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَمْرِو عَنْ سَعِيدِ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ بُعِثْتُ مِنْ خَيْرِ قُرُونِ بَنِي آدَمَ قَرْنَا فَقَرْنَا حَتَّى كُنْتُ مِنَ الْقُرْنِ الَّذِي كُنْتُ فِيهِ .

1 Idolopoklonici su osporavali porijeklo Usame od Zejda, jer je on bio crn, a Zejd bijel, ali je njegova majka Bereka bila crnkinja iz Etiopije. Jedne prilike su njih dvojica bili pod pokrivačem ispod kojeg su im virila stopala, i pored njih je naišao Mudžezziz Mudlidži, koji je bio vješt fiziognomist te ustvrdio da su ta stopala jedna od drugih. S obzirom da su Arapi prihvatili tvrdnje fiziognomista, Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, obradovao se ovoj izjavi, jer je ona predstavljala zabranu osporavanja Usamovog porijekla. Šafije kažu da treba prihvatiti mišljenje fiziognomiste, a hanefije to osporavaju.

2 Prema tome, najbolja generacija je Resulullahova, sallallahu alejhi ve sellem, generacija, zatim generacija ashaba, pa generacija tabi'ina i tako redom.

3558. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Junusa, a on od Ibn-Šihaba, koji je izjavio da mu je saopćio Ubejdullah b. Abdullah od Ibn-Abbasa, radijallahu anhumā, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spuštao svoju kosu (na čelo), a idolopoklonici su razdvajali svoje kose (na dvije strane), dok su sljedbenici Knjige spuštali svoju kosu (na čelo).

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, volio se saglasiti sa sljedbenicima Knjige o pitanju o kojem mu nije ništa naređeno. Kasnije je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, razdvojio svoje kose (na dvije strane).³

3559. PRIČAO NAM JE Abdan prenoseći od Ebu-Hamze, on od A'meša, ovaj od Ebu-Vaila, a on od Mesruka, da je Abdullah b. Amr, radijallahu anhu, rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije bio nepristojan i bestidan, običavao je reći: “Najbolji od vas su oni koji imaju najljepši moral.”

3560. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Malik od Ibn-Šihaba, ovaj od Urve b. Zubejra, a on od Aiše, radijallahu anha, koja je rekla:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije nikada imao na izboru dvije stvari a da nije odabrao lakšu, ako ne bi bila grijeh. A ako bi se radilo o grijehu, on bi bio najdalje od njega. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nikada se nije zbog sebe svetio, osim ako bi se oskrnavio Allahov propis, pa bi se on u tom slučaju svetio radi Allaha.”⁴

٣٥٥٨. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَسْدِلُ شَعْرَهُ وَكَانَ الْمُشْرِكُونَ يَفْرُقُونَ رُءُوسَهُمْ فَكَانَ أَهْلُ الْكِتَابِ يَسْدِلُونَ رُءُوسَهُمْ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُحِبُّ مُوَافَقَةَ أَهْلِ الْكِتَابِ فِيمَا لَمْ يُؤْمَرْ فِيهِ بِشَيْءٍ ثُمَّ فَرَّقَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ رَأْسَهُ .

٣٥٥٩. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمْ يَكُنِ النَّبِيُّ ﷺ فَاحِشًا وَلَا مُتَفَحِّشًا وَكَانَ يَقُولُ إِنَّ مِنْ خِيَارِكُمْ أَحْسَنَكُمْ أَخْلَاقًا .

٣٥٦٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ مَا خَيْرَ رَسُولٍ لِلَّهِ ﷺ بَيْنَ أَمْرَيْنِ إِلَّا أَخَذَ أَيْسَرَهُمَا مَا لَمْ يَكُنْ إِثْمًا فَإِنْ كَانَ إِثْمًا كَانَ أَبْعَدَ النَّاسِ مِنْهُ وَمَا انْتَقَمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِنَفْسِهِ إِلَّا أَنْ تُنْتَهَكَ حُرْمَةُ اللَّهِ فَيَنْتَقِمَ اللَّهُ بِهَا .

3 S obzirom da su kitabije u doba Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, postupale po preostalim propisima Objave, on je volio da se saglasi s njima nego s idolopoklonicima, a kad je većina njih primila islam, onda je volio da postupi suprotno postupcima kitabija.

4 Iz hadisa se može zaključiti da je poželjno odabrati lakše stvari, praštati nanese uvrede, štititi islamske propise, pozivati na dobro i odvrćati od zla.

3561. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Hammad prenoseći od Sabita, a on od Enesa, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Nisam dodirnuo ni svilu ni brokat nježniji od šake Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, niti sam ikada mirisao vjetar ili miris ljepši od zapaha ili mirisa Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.”

3562. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja prenoseći od Šu'be, on od Katade, a ovaj od Abdullaha b. Ebi-Utbe, da je Ebu-Seid el-Hudri, radijallahu anhu, rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, više se stidio nego djevice u svojoj sobi.”

PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Jahja i Ibn-Mehdi, da im je pričao Šu'be isto to (i dodao):

“Ako mu se nešto nije svidjelo, to bi se prepoznalo na njegovom licu.”¹

3563. PRIČAO MI JE Ali b. Dža'd, njemu je saopćio Šu'be od A'meša, on od Ebu-Hazima, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nikada nije nalazio mahanu nikakvom jelu. Ako bi htio, pojeo bi ga, a ako ne, onda bi ga ostavio.”²

3564. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Bekr b. Mudar prenoseći od Dža'fera b. Rebija, on od A'redža, a ovaj od Abdullaha, sina Malika i Buhajne Esedija, koji je rekao:

“Kada bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, činio sedždu, rastavljao bi ruke (od tijela) tako da bismo mu vidjeli pazuhu.”

Ibn-Bukejr kaže da je Bekr, pričajući (ovaj hadis), rekao: “bjelinu ispod pazuha.”³

٣٥٦١. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَا مَسِسْتُ حَرِيرًا وَلَا دِيْبَاجًا أَلَيْنَ مِنْ كَفِّ النَّبِيِّ ﷺ وَلَا شَمِمْتُ رِيحًا قَطُّ أَوْ عَرَفًا قَطُّ أَطْيَبَ مِنْ رِيحِ أَوْ عَرَفِ النَّبِيِّ ﷺ.

٣٥٦٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي عُثْبَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ أَشَدَّ حَيَاءً مِنَ الْعَذْرَاءِ فِي خَدْرِهَا.

حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى وَابْنُ مَهْدِيٍّ قَالَا حَدَّثَنَا شُعْبَةُ مِثْلَهُ وَإِذَا كَرِهَ شَيْئًا عَرَفَ فِي وَجْهِهِ.

٣٥٦٣. حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَا عَابَ النَّبِيُّ ﷺ طَعَامًا قَطُّ إِنْ اشْتَهَاهُ أَكَلَهُ وَلَا تَرَكَهُ.

٣٥٦٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ مُضَرَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَالِكِ ابْنِ بُحَيْنَةَ الْأَسَدِيِّ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا سَجَدَ فَرَجَ بَيْنَ يَدَيْهِ حَتَّى نَرَى إِبْطِيهَ قَالَ وَقَالَ ابْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا بَكْرٌ بَيَاضَ إِبْطِيهِ.

1 Dakle, Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, nije nikom govorio da mu se nešto ne sviđa nego bi se promijenio u licu, pa bi ashabi znali da mu se to ne sviđa.

2 Logično je da se ovo odnosi samo na ono jelo koje je dozvoljeno.

3 Bjelina ispod pazuha također spada u Poslanikova lijepa svojstva. Neki kažu da on nije imao dlaka ispod pazuha, pa su ona bila bijela poput ostalog tijela, a drugi kažu da zbog redovnog čišćenja ispod pazuha nije ostalo dlaka.

3565. PRIČAO NAM JE Abdul-A'la b. Hammad, njemu Jezid b. Zurej', a ovom Seid prenoseći od Katade, da im je Enes, radijallahu anhu, rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije dizao ruke prilikom učenja dove, osim u kišnoj dovi, kada je dizao ruke toliko da mu se vidjela bjelina ispod pazuha.”⁴

3566. PRIČAO NAM JE Hasan b. Sabbah, njemu Muhammed b. Sabik, a ovom Malik b. Migvel rekavši da je čuo Avna b. Ebu-Džuhajfa kako spominje da je njegov otac rekao:

“Naišao sam pored Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, dok je bio u (Mekkanskoj) dolini pod šatorom, za vrijeme podnevne žege, kad je izišao Bilal i pozvao na namaz, a zatim ušao i iznio preostali dio vode od abdesta Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Ljudi su navalili da uzimaju tu vodu: Potom je on ušao i iznio štap, a izišao je i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – kao da gledam sjaj njegovih potkoljenica – te usadio taj štap, a zatim klanjao dava rekata podne, a (poslije) i ikindiju dva rekata, a ispred njega su prolazili magarci i žene.”

3567. PRIČAO MI JE Hasan b. Sabbah Bezzar, njemu Sufjan prenoseći od Zuhrija, on od Urve, a ovj od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tako govorio da, kad bi neko htio da mu broji (riječi), izbrojio bi ih.⁵

٣٥٦٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَادٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ أَنَّ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ لَا يَرْفَعُ يَدَيْهِ فِي شَيْءٍ مِنْ دُعَائِهِ إِلَّا فِي الْإِسْتِسْقَاءِ فَإِنَّهُ كَانَ يَرْفَعُ يَدَيْهِ حَتَّى يَرَى بَيَاضَ إِبْطِيهِ وَقَالَ أَبُو مُوسَى دَعَا النَّبِيُّ ﷺ وَرَفَعَ يَدَيْهِ وَرَأَيْتُ بَيَاضَ إِبْطِيهِ .

٣٥٦٦. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الصَّبَّاحِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ ابْنُ سَابِقٍ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ مِغْوَلٍ قَالَ سَمِعْتُ عَوْنَ بْنَ أَبِي جُحَيْفَةَ ذَكَرَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ دُفِعَتْ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ وَهُوَ بِالْأَبْطَحِ فِي قُبَّةٍ كَانَ بِالْهَاجِرَةِ خَرَجَ بِلَالٌ فَنَادَى بِالصَّلَاةِ ثُمَّ دَخَلَ فَأَخْرَجَ فَضْلَ وَضُوءِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَوَقَعَ النَّاسُ عَلَيْهِ يَأْخُذُونَ مِنْهُ ثُمَّ دَخَلَ فَأَخْرَجَ الْعَنْزَةَ وَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى وَبِصِ سَاقَيْهِ فَرَكَزَ الْعَنْزَةَ ثُمَّ صَلَّى الظُّهْرَ رَكَعَتَيْنِ وَالْعَصْرَ رَكَعَتَيْنِ يَمُرُّ بَيْنَ يَدَيْهِ الْحِمَارُ وَالْمَرْأَةُ .

٣٥٦٧. حَدَّثَنِي الْحَسَنُ بْنُ صَبَّاحِ الْبَزَّازِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يُحَدِّثُ حَدِيثًا لَوْ عَدَّهُ الْعَادُّ لَأَخْصَاهُ .

4 U brojnim vjerodostojnim hadisima kaže se da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, dizao ruke prilikom učenja dove, a ovdje se misli da on nije u drugim dovama dizao ruke tako visoko kao što ih je dizao prilikom kišne dove.

5 Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, izgovarao je riječi polahko da bi se one lakše razumjele i zapamtile.

3568. Lejs je rekao da mi je pričao Junus prenoseći do Ibn-Šihaba, koji je izjavio da mu je saopćio Urve b. Zubejr od Aiše, radijallahu anha, koja je rekla: “Zar te ne iznenađuje taj i taj? Došao je i sjeo pored moje sobe, a potom prenosio od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, tako da ja to čujem. Ja sam tada činila zikr (klanjala nafile) i on je ustao prije nego što sam ja obavila zikr, a da sam ga zatekla, suprotstavila bih mu se. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije brzo govorio hadise kao što to vi činite.”¹

U VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, SPAVALO JE OKO, ALI SRCE MU NIJE SPAVALO

Ovo prenosi Seid b. Mina' od Džabira, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.²

3569. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme prenoseći od Malika, on od Seida Makburija, a ovaj od Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana koji je pitao Aišu, radijallahu anha:

– Kakav je bio namaz Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, uz ramazan?

– On nije ni ramazanom, a ni u drugo vrijeme – rekla je ona – povećavao preko jedanaest rekata. Klanjao bi četiri rekata, a ne pitaj za njihovu ljepotu i dužinu! Potom bi opet klanjao četiri rekata, i ne pitaj za njihovu ljepotu i dužinu, a zatim bi klanjao još tri rekata, te sam ja upitala:

“Allahov Poslaniče, da li zaspiš prije obavljenog vitra?”

“Moje oko spava, a srce mi ne spava – odgovorio je on.”

٣٥٦٨. وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّهُ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا قَالَتْ أَلَا يُعْجِبُكَ أَبُو فَلَانٍ جَاءَ فَجَلَسَ إِلَى جَانِبِ حُجْرَتِي يُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يُسْمِعُنِي ذَلِكَ وَكُنْتُ أُسَبِّحُ فَقَامَ قَبْلَ أَنْ أَقْضِيَ سُبْحَتِي وَلَوْ أَدْرَكْتُهُ لَرَدَدْتُ عَلَيْهِ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَمْ يَكُنْ يَسْرُدُ الْحَدِيثَ كَسَرْدِكُمْ.

بَابُ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ تَنَامُ عَيْنُهُ وَلَا يَنَامُ قَلْبُهُ

رَوَاهُ سَعِيدُ بْنُ مِينَاءَ عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ.

٣٥٦٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ سَعِيدِ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كَيْفَ كَانَتْ صَلَاةُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي رَمَضَانَ قَالَتْ مَا كَانَ يَزِيدُ فِي رَمَضَانَ وَلَا فِي غَيْرِهِ عَلَى إِحْدَى عَشْرَةِ رَكْعَةٍ يُصَلِّي أَرْبَعَ رَكْعَاتٍ فَلَا تَسْأَلُ عَنْ حُسْنِهِنَّ وَطَوْلِهِنَّ ثُمَّ يُصَلِّي أَرْبَعًا فَلَا تَسْأَلُ عَنْ حُسْنِهِنَّ وَطَوْلِهِنَّ ثُمَّ يُصَلِّي ثَلَاثًا فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ تَنَامُ قَبْلَ أَنْ تُؤْتَرَ قَالَ تَنَامُ عَيْنِي وَلَا يَنَامُ قَلْبِي.

¹ Iz drugih predaja ovog hadisa vidi se da je Ebu-Hurejra bio taj koji je citirao hadise, a njegov postupak se pravda time što je on poznavao mnogo hadisa i mnogo ih prenosio, pa se prilikom prenošenja nije mogao na svakom hadisu duže zadržavati.

² Ovo poglavlje je nastavak prethodnog, jer Resulullahova, sallallahu alejhi ve sellem, osobina, da mu srce bude budno i onda kad oko spava, predstavlja veoma važno svojstvo, a prethodno poglavlje je bilo o svojstvima Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem. Spomenuti hadis s potpunim senedom Buhari je naveo u poglavlju *I'tisam*.

3570. PRIČAO NAM JE Isma'il rekavši da mu je prenio njegov brat od Sulejmana, a ovaj od Šerika b. Abdullaha b. Ebu-Nemira (koji je izjavio) da je čuo Enesa b. Malika, radijallahu anhu, kako priča o noći u kojoj je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, išao na Isra iz Mesdžidul-Harama (pa kaže):

– Došla su tri (meleka), prije nego što mu je došla Objava, a on je spavao u Mesdžidul-Haramu. Prvi od njih je rekao:

“Koji je od njih on?”

“Onaj koji je najbolji od njih” – rekao je drugi (melek).

“Uzmite najboljeg od njih!” – rekao je treći (melek).

To je bilo sve, i on ih nije vidio dok jedne druge noći nisu došli, prema onom kako je vidjelo njegovo srce, a u Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, spavaju oči, ali ne spava srce; tako je kod svih Vjerovjesnika: spavaju im oči, ali im srca ne spavaju. Onda ga je Džibril prihvatio te se s njim uzdigao na nebo.³

٣٥٧٠. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ شَرِيكَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي نَمِرٍ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يُحَدِّثُنَا عَنْ لَيْلَةِ أُسْرِي بِالنَّبِيِّ ﷺ مِنْ مَسْجِدِ الْكَعْبَةِ جَاءَهُ ثَلَاثَةٌ نَفَرٍ قَبْلَ أَنْ يُوحَى إِلَيْهِ وَهُوَ نَائِمٌ فِي مَسْجِدِ الْحَرَامِ فَقَالَ أَوَّلُهُمْ أَيُّهُمْ هُوَ فَقَالَ أَوْسَطُهُمْ هُوَ خَيْرُهُمْ وَقَالَ آخِرُهُمْ خُذُوا خَيْرَهُمْ فَكَانَتْ تِلْكَ فَلَمْ يَرَهُمْ حَتَّى جَاءُوا لَيْلَةً أُخْرَى فِيمَا يَرَى قَلْبُهُ وَالنَّبِيُّ ﷺ نَائِمٌ عَيْنَاهُ وَلَا يَنَامُ قَلْبُهُ وَكَذَلِكَ الْأَنْبِيَاءُ تَنَامُ أَعْيُنُهُمْ وَلَا تَنَامُ قُلُوبُهُمْ فَتَوَلَّاهُ جِبْرِيلُ ثُمَّ عَرَجَ بِهِ إِلَى السَّمَاءِ .

3 Prve noći, kad su mu došla trojica meleka, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, spavao je sa dvojicom ili više ljudi. Kaže se da su to bili Hamza i Dža'fer b. Ebu-Talib. Prve noći su mu dolazili a on još nije bio primio Objavu. Potom su mu došli prije Hidžre na dvije ili tri godine, i tada se dogodio Mi'radž. Zna se da Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, nije išao na Mi'radž u snu nego na javi, a ovdje se spominje da je on bio budan samo srcem, što se odnosi na početak susreta meleka s njim, a ne i na cijeli Mi'radž.

ZNACI POSLANSTVA U PERIODU ISLAMA (OD POČETKA PRIMANJA OBJAVE)¹

3571. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu Selm b. Zerir, koji je čuo Ebu-Redžaa kako kaže da im je Imran b. Husajn pričao da su oni bili s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u jednom pohodu.

Putovali su obnoć i kada je bilo pred zoru, zaustavili su se radi odmora, ali ih je savladao san (pa su spavali) sve dok nije sunce odskočilo. Prvi koji se probudio iz sna bio je Ebu-Bekr. Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nisu budili iz sna sve dok se on sam ne bi probudio. Potom se probudio Omer, a Ebu-Bekr je sjeo pored njegove glave i počeo donositi tekbir, podigavši glas, sve dok se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije probudio. (Malo su putovali), a onda je odsjeo i klanjao s nama jutarnji namaz, ali se jedan od ljudi izdvojio i nije s nama klanjao. Pošto se on okrenuo, rekao je: “Šta te, čovječe, ometa pa nisi klanjao s nama?”

“Polucirao sam (u snu)”, rekao je on, te mu (Resulullah, alejhis-selam) naredi da uzme

باب علامات النبوة في الإسلام

٣٥٧١. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا سَلْمُ بْنُ زَرْيرٍ سَمِعْتُ أَبَا رَجَاءٍ قَالَ حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ حُصَيْنٍ أَنَّهُمْ كَانُوا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي مَسِيرٍ فَأَذْجُوا لَيْلَتَهُمْ حَتَّى إِذَا كَانَ وَجْهُ الصُّبْحِ عَرَسُوا فَأَغْلَبَتْهُمْ أَعْيُنُهُمْ حَتَّى ارْتَفَعَتِ الشَّمْسُ فَكَانَ أَوَّلَ مَنْ اسْتَيْقَظَ مِنْ مَنَامِهِ أَبُو بَكْرٍ وَكَانَ لَا يُوقِظُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْ مَنَامِهِ حَتَّى يَسْتَيْقِظَ فَاسْتَيْقَظَ عُمَرُ فَقَعَدَ أَبُو بَكْرٍ عِنْدَ رَأْسِهِ فَجَعَلَ يُكَبِّرُ وَيَرْفَعُ صَوْتَهُ حَتَّى اسْتَيْقَظَ النَّبِيُّ ﷺ فَتَزَلَّ وَصَلَّى بِنَا الْغَدَاةَ فَأَعْتَرَلَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ لَمْ يُصَلِّ مَعَنَا فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ يَا فَلَانُ مَا يَمْنَعُكَ أَنْ تُصَلِّيَ مَعَنَا قَالَ أَصَابَتْنِي جَنَابَةٌ فَأَمَرُهُ أَنْ يَتِمَّمَ بِالصَّعِيدِ ثُمَّ صَلَّى

¹ Pojam alameta je općenitiji od pojma mu'džize, jer za mu'džizu je uvjet da protivnici traže neko čudo za potvrdu poslanstva, dok kod alameta taj uvjet ne postoji i on se može dogoditi bez ičijeg izazova i traženja. Najpoznatija Resulullahova, sallallahu alejhi ve sellem, mu'džiza je Kur'an, jer on poziva Arape, koji su poznati jezikoslovci i govornici, da sačine makar jednu suru sličnu njegovima, i oni su, pored velikog neprijateljstva prema islamu, ostali nemoćni. Pored Kur'ana, Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, imao je još dosta mu'džiza. Nevevi smatra da ih je bilo više od hiljadu i dvije stotine.

U ovom poglavlju Buhari je navodio samo one mu'džize koje su se dogodile Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, u periodu poslanstva. Međutim, njemu se i prije poslanstva dogodilo mnogo neobičnih stvari, kao što su: slučaj sa svećenikom Behirom, zatim predskazivanje njegovog rođenja od kitabija, nur koji je vidjela njegova majka Amina kada ga je rodila itd.

Imam Ahmed, Ibn-Hibban i Hakim prenose od Irbada b. Sarija da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ja sam Allahov rob, pečat vjerovjesnika... Ja sam uslišena dova moga oca Ibrahima, radosna vijest Isaa i san moje majke koji je usnila. A tako i majke svih vjerovjesnika vide u snu! Majka Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kad ga je rodila, vidjela je nur koji mu je osvijetlio dvorce Šama.”

U te mu'džize spada i mnoštvo mlijeka za njega kod dojilje Halime te u njezine stare deve i ovaca.

Poznat je slučaj da su mu dva meleka otvorila grudi i očistila njegovo srce. Također se prenosi da je one noći kad je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rođen, razbijena Ksirina palača i s nje palo četrnaest terasa, ugašena vatra Perzijanaca koja se hiljadu godina nije gasila i presahlo jezero Save. Ovo su samo neke, od neobičnih stvari vezanih za Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, a dogodile su se prije njegova poslanstva.

tejemum s površine čiste zemlje, poslije čega je i on klanjao.

(Krenuli smo dalje) i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odredio me da budem u prethodnici. Bili smo jako izednjeli, i dok smo tako putovali, odjednom smo naišli na neku ženu koja je (na kamili) spustila noge između dvije mješine. Upitali smo je:

– Gdje je voda?

– Nema vode – odgovorila je ona, a mi smo opet upitali:

“Koliko ima od tvoje porodice do vode?”

– Dan i noć – odgovorila je ona, a mi smo onda rekli:

“Idi Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem!”

– A ko je Allahov Poslanik? – upitala je ona, ali je mi ne propustismo dok je ne dovedosmo Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, te mu ona pripovjedi ono što je i nama rekla i dodade da je ona mjka siročadi.

Tada on naredi da mu se donesu njene dvije mješine te potra po njihovim donjim otvorima. Nas četrdeset, onako žednih, pilo je sve dok nismo ugasili žeđ. Onda smo napunili sve naše mješine i kožne zdjelice, osim deva koje nismo napojili, a spomenute dvije mješine i dalje samo što ne prsnuše od napunjenosti.

– Dajte što imate – rekao je potom (Resulullah, sallallahu alejhi) i njoj se sakupi komadića hljeba i datula.

Kad je došla svojima, rekla je: “Srela sam najčarobnijeg čovjeka, ili Vjerovjesnika, kao što oni smatraju.”

Preko te žene Allah je uputio to selo. Ona je primila islam, a i oni su primili islam.

وَجَعَلَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي رُكُوبٍ بَيْنَ يَدَيْهِ وَقَدْ عَطِشْنَا عَطَشًا شَدِيدًا فَبَيْنَمَا نَحْنُ نَسِيرُ إِذَا نَحْنُ بِامْرَأَةٍ سَادِلَةٍ رِجْلَيْهَا بَيْنَ مَزَادَتَيْنِ فَقُلْنَا لَهَا أَيْنَ الْمَاءُ فَقَالَتْ إِنَّهُ لَا مَاءَ فَقُلْنَا كَمْ بَيْنَ أَهْلِكَ وَبَيْنَ الْمَاءِ قَالَتْ يَوْمٌ وَلَيْلَةٌ فَقُلْنَا انْطَلِقِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَتْ وَمَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَلَمْ نُمَلِّكْهَا مِنْ أَمْرِهَا حَتَّى اسْتَقْبَلْنَا بِهَا النَّبِيَّ ﷺ فَحَدَّثَتْهُ بِمِثْلِ الَّذِي حَدَّثْنَا غَيْرَ أَنَّهَا حَدَّثَتْهُ أَنَّهَا مُؤْتَمَةٌ فَأَمَرَ بِمَزَادَتَيْهَا فَمَسَحَ فِي الْعِزْلَاوَيْنِ فَشَرِبْنَا عِطَاشًا أَرْبَعِينَ رَجُلًا حَتَّى رَوَيْنَا فَمَلَأْنَا كُلَّ قَرْبَةٍ مَعَنَا وَإِدَاوَةَ غَيْرَ أَنَّهُ لَمْ نَسْقِ بَعِيرًا وَهِيَ تَكَادُ تَنْضُ مِنْ الْمَلِّ ثُمَّ قَالَ هَاتُوا مَا عِنْدَكُمْ فَجُمِعَ لَهَا مِنَ الْكِسْرِ وَالتَّمْرِ حَتَّى أَتَتْ أَهْلَهَا قَالَتْ لَقِيتُ أُسْحَرَ النَّاسِ أَوْ هُوَ نَبِيٌّ كَمَا زَعَمُوا فَهَدَى اللَّهُ ذَاكَ الصَّرْمَ بِتِلْكَ الْمَرْأَةِ فَأَسْلَمَتْ وَأَسْلَمُوا.

3572. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Ibn-Ebu-Adijj prenoseći od Seida, ovaj od Katade, a on od Enesa, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, donijeta je posuda dok je bio u Zevrau te je on stavio svoju ruku u tu posudu i voda je počela teći između njegovih prstiju pa je svijet uzeo abdest.”
 “Koliko vas je bilo?” – kaže Katade da je upitao Enesa, a ovaj je odgovorio.

“Tri stotine, ili približno tri stotine.”

3573. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme prenoseći od Malika, on od Ishaka b. Abdullaha b. Ebu-Talhe, a ovaj od Enesa, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Vidio sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je nastupilo vrijeme ikindijskog namaza. Tražena je voda za abdest, ali je nisu našli. Onda je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, donijeto nešto vode. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stavio je svoju ruku u tu posudu (s vodom) i zapovjedio ljudima da iz nje uzimaju abdest. Vidio sam vodu kako izvire ispod njegovih prstiju, a ljudi su se abdestili sve dok nije posljednji od njih uzeo abdest.”

3574. PRIČAO NAM JE Abdur-Rahman b. Mubarek, njemu Hazm rekavši da je čuo Hasana, kako kaže da im je pričao Enes b. Malik, radijallahu anhu:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo je na jedno od svojih putovanja, a s njim su bili i neki ashabi. Dok su oni tako putovali, nastupilo je vrijeme namaza, a nisu imali vode kojom bi uzeli abdest. Jedan čovjek se zaputio i donio malu čašu vode. Uzeo ju je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, te se abdestio, a potom pružio nad čašu svoja četiri prsta i rekao: ‘Ustajte i uzimajte abdest!’ Ljudi su uzeli abdest, a vode su imali koliko su god željeli iako ih je sedamdeset ili tako nešto.”

٣٥٧٢. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا أَبُو أَبِي عَدِيٍّ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَى النَّبِيَّ ﷺ بِنَاءً وَهُوَ بِالزَّوْرَاءِ فَوَضَعَ يَدَهُ فِي الْإِنَاءِ فَجَعَلَ الْمَاءُ يَنْبُعُ مِنْ بَيْنِ أَصَابِعِهِ فَتَوَضَّأَ الْقَوْمُ قَالَ قَتَادَةُ قُلْتُ لِأَنَسٍ كَمْ كُنْتُمْ قَالَ ثَلَاثَ مِائَةٍ أَوْ زُهَاءَ ثَلَاثَ مِائَةٍ .

٣٥٧٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَحَانَتْ صَلَاةُ الْعَصْرِ فَالْتَمَسَ الْوُضُوءَ فَلَمْ يَجِدُوهُ فَأَتَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِوُضُوءٍ فَوَضَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَدَهُ فِي ذَلِكَ الْإِنَاءِ فَأَمَرَ النَّاسَ أَنْ يَتَوَضَّأُوا مِنْهُ فَرَأَيْتُ الْمَاءَ يَنْبُعُ مِنْ تَحْتِ أَصَابِعِهِ فَتَوَضَّأَ النَّاسُ حَتَّى تَوَضَّأُوا مِنْ عِنْدِ آخِرِهِمْ .

٣٥٧٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مُبَارَكٍ حَدَّثَنَا حَزْمٌ قَالَ سَمِعْتُ الْحَسَنَ قَالَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ فِي بَعْضِ مَخَارِجِهِ وَمَعَهُ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِهِ فَانْطَلَقُوا يَسِيرُونَ فَحَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَلَمْ يَجِدُوا مَاءً يَتَوَضَّأُونَ فَانْطَلَقَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ فَجَاءَ بِقَدَحٍ مِنْ مَاءٍ يَسِيرٍ فَأَخَذَهُ النَّبِيُّ ﷺ فَتَوَضَّأَ ثُمَّ مَدَّ أَصَابِعَهُ الْأَرْبَعَ عَلَى الْقَدَحِ ثُمَّ قَالَ قَوْمُوا فَتَوَضَّأُوا فَتَوَضَّأَ الْقَوْمُ حَتَّى بَلَغُوا فِيمَا يُرِيدُونَ مِنَ الْوُضُوءِ وَكَانُوا سَبْعِينَ أَوْ نَحْوَهُ .

3575. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Munir da je čuo Jezida (kako priča) da mu je saopćio Humejd prenoseći od Enesa, radijallahu anhu, koji je rekao: – Nastupilo je vrijeme namaza. U koga je kuća bila blizu džamije, otišao je da uzme abdest, a drugi ljudi su ostali. Onda je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, donijeto kameno korito u kojem je bila voda. On je stavio svoju šaku, ali je korito bilo premalo da bi on u njemu mogao pružiti šaku, pa je skupio prste i stavio ih u korito, a potom su svi ti ljudi uzeli abdest.

“Koliko ih je bilo?” – upitao sam.

“Osamdeset” – rekao je on.¹

3576. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Abdul-Aziz b. Muslim, a ovom Husajn prenoseći od Salima b. Ebul-Dža'da, da je Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, rekao:

– Na Dan Hudejbije ljudi su ožednjeli, a pred Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, bila je mala mješina. On je uzeo abdest pa su ljudi potrčali prema njemu.

“Šta vam je?” – upitao je on, a oni su rekli:

“Nemamo vode ni za abdest niti za piće”, osim to što je pred tobom.

Tada on stavi ruku u tu mješinu, a između njegovih prstiju počne teći voda, poput izvora, te smo se mi napili i uzeli abdest.

“Koliko vas je bilo?” – upitao sam, a on je rekao:

“Da nas je bilo stotinu hiljada, bilo bi nam dovoljno. Bilo nas je hiljadu i pet stotina.”²

٣٥٧٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُنِيرٍ سَمِعَ يَزِيدَ أَخْبَرَنَا
حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَضَرَتِ الصَّلَاةُ
فَقَامَ مَنْ كَانَ قَرِيبَ الدَّارِ مِنَ الْمَسْجِدِ يَتَوَضَّأُ
وَبَقِيَ قَوْمٌ فَأَتَى النَّبِيَّ ﷺ بِمِخْضَبٍ مِنْ حِجَارَةٍ فِيهِ
مَاءٌ فَوَضَعَ كَفَّهُ فَصَغُرَ الْمِخْضَبُ أَنْ يَبْسُطَ فِيهِ كَفَّهُ
فَضَمَّ أَصَابِعَهُ فَوَضَعَهَا فِي الْمِخْضَبِ فَتَوَضَّأَ الْقَوْمُ
كُلُّهُمْ جَمِيعًا قُلْتُ كَمْ كَانُوا قَالَ ثَمَانُونَ رَجُلًا .

٣٥٧٦. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا
عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا حُصَيْنٌ عَنْ سَالِمِ بْنِ
أَبِي الْجَعْدِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا
قَالَ عَطِشَ النَّاسُ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَّةِ وَالنَّبِيُّ ﷺ بَيْنَ
يَدَيْهِ رُكُوءٌ فَتَوَضَّأَ فَجَهَشَ النَّاسُ نَحْوَهُ فَقَالَ مَا
لَكُمْ قَالُوا لَيْسَ عِنْدَنَا مَاءٌ نَتَوَضَّأُ وَلَا نَشْرَبُ إِلَّا
مَا بَيْنَ يَدَيْكَ فَوَضَعَ يَدَهُ فِي الرُّكُوءِ فَجَعَلَ الْمَاءُ
يُثَوِّرُ بَيْنَ أَصَابِعِهِ كَأَمْثَالِ الْعُيُونِ فَشَرَبْنَا وَتَوَضَّأْنَا
قُلْتُ كَمْ كُنْتُمْ قَالَ لَوْ كُنَّا مِائَةَ أَلْفٍ لَكَفَانَا
كُنَّا خَمْسَ عَشْرَةَ مِائَةً .

¹ Ovaj Enesov hadis ovdje je naveden u četiri oblika, a i u samom tekstu ima toliko razlika da je očito da se radi o više različitih slučajeva, što se vidi iz razlike u broju prisutnih kao i razlike u mjestu događaja. Kurtubi smatra da se slučaj proviranja vode iz Resulullahovih, sallallahu alejhi ve sellem, prstiju toliko puta prenosi da dovodi do sigurnog uvjerenja – tevatura.

² Hudejbija – bunar koji je udaljen do Mekke jedan konak u pravcu Medine. U zul-ka'deu šeste godine po Hidžri, Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, sa muhadžirima i ensarijama krenuo je u Mekku da obavi umru. Međutim, idolopoklonici im nisu dozvolili da uđu u Mekku te godine, ali je tada sklopljen veoma važan ugovor između muslimana i idolopoklonika, koji je poznat kao Ugovor na Hudejbiji. Neki prenosioci spominju da je tada na Hudejbiji bilo sa Muhammedom, sallallahu alejhi ve sellem, hiljadu i četiri stotine ashaba, dok drugi kažu da ih je bilo hiljadu i pet stotina. Upoređujući ove izjave, komentatori pretpostavljaju

3577. PRIČAO NAM JE Malik b. Isma'il, njemu Israil prenoseći od Ebi-Ishaka, a on od El-Berraa, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Na Dan Hudejbije bilo nas je hiljadu i četiri stotine. Hudejbija je jedan bunar i mi smo ga iscrpili toliko da ni jedne kapi nismo u njemu ostavili. Onda je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, sjeo na ivicu tog bunara i naredio da mu se donese vode. Potom je promućkao u ustima i izbacio u bunar. Mi smo neko vrijeme čekali, a zatim počeli crpiti vodu sve dok nismo ugasili žeđ i napili se – ili vratile se s vode – naše deve.”

3578. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu je saopćio Malik od Ishaka b. Abdullaha b. Ebu-Talhe, koji je čuo Enesa b. Malika kako kaže:

– Ebu-Talha je rekao Ummi-Sulejmi:

“Čuo sam nejak glas Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, iz kojeg sam prepoznao glad! Imaš li išta (da mu ponudimo).”

“Da” – rekla je ona i izvadila nekoliko ječmenih jufki, a zatim uzela svoj rubac i jednim njegovim dijelom zamotala taj kruh i stavila ga pod svoju ruku, a drugi dio je omotala oko svoje glave. Potom me poslala Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Ja sam, kaže (Enes), otišao s tim i našao Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u džamiji s ljudima i prišao im.

– Da li te je poslao Ebu-Talha? – upitao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

– Da – odgovorio sam ja.

– S hranom? – upitao je on.

– Da – odgovorio sam ja, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, onima oko sebe reče: “Pođite!” i on krenu, a i ja pođoh pred njima sve dok ne stigoh do Ebu-Talhe i obavijestih ga.

– O, Ummi-Sulejma – reče Ebu-Talha. Allahov

٣٥٧٧. حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا يَوْمَ الْحُدَيْبِيَّةِ أَرْبَعَ عَشْرَةَ مِائَةً وَالْحُدَيْبِيَّةُ بَيْتٌ فَتَرَحُّنَاهَا حَتَّى لَمْ تَبْقَ فِيهَا قَطْرَةٌ فَجَلَسَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى شَفِيرِ الْبَيْتِ فَدَعَا بِمَاءٍ فَمَضْمَضَ وَمَجَّ فِي الْبَيْتِ فَمَكَّنَا غَيْرَ بَعِيدٍ ثُمَّ اسْتَقَيْنَا حَتَّى رَوَيْنَا وَرَوَتْ أَوْ صَدَرَتْ رَكَائِبُنَا .

٣٥٧٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ قَالَ أَبُو طَلْحَةَ لَأُمِّ سُلَيْمٍ لَقَدْ سَمِعْتُ صَوْتَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ضَعِيفًا أَغْرَفَ فِيهِ الْجُوعَ فَهَلْ عِنْدَكَ مِنْ شَيْءٍ قَالَتْ نَعَمْ فَأَخْرَجَتْ أَقْرَاصًا مِنْ شَعِيرٍ ثُمَّ أَخْرَجَتْ خَمَارًا لَهَا فَلَفَّتِ الْخُبْزَ بِيَعْضِهِ ثُمَّ دَسَّتْهُ تَحْتَ يَدِي وَلَا تَشْنِي بِيَعْضِهِ ثُمَّ أَرْسَلَتْنِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ فَذَهَبْتُ بِهِ فَوَجَدْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي الْمَسْجِدِ وَمَعَهُ النَّاسُ فَقُمْتُ عَلَيْهِمْ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَرْسَلَكَ أَبُو طَلْحَةَ فَقُلْتُ نَعَمْ قَالَ بِطَعَامٍ فَقُلْتُ نَعَمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِمَنْ مَعَهُ قَوْمُوا فَأَنْطَلَقَ وَأَنْطَلَقْتُ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ حَتَّى جِئْتُ أَبَا طَلْحَةَ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ أَبُو طَلْحَةَ يَا أُمَّ سُلَيْمٍ قَدْ جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

da je s Resulullahom, sallallahu alejhi ve sellem, krenulo iz Medine hiljadu i četiri stotine muhadžira i ensarija, a potom im se usput pridružilo još stotinu drugih, tako da je na Hudejbiji bilo ukupno hiljadu i pet stotina ashaba.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poveo je ljude, a mi nemamo čime da ih nahranimo.

– Allah i Njegov Poslanik to najbolje znaju – reče ona, a Ebu-Talha potom iziđe pred Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Zatim se pojavio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i Ebu-Talha s njim. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

“Ummi-Sulejma, ponesi ono što imaš!”

Ona donese onaj kruh i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredi da se on izdrobi a Ummi-Sulema iscijedi mješnicu za maslo i začini ga. Potom nad (tim jelom) Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prouči ono što je Allah htio da on prouči, a zatim reče: “Dozvoli deseterici (da uđu).” On im je dozvolio te su oni jeli dok se nisu najeli, a zatim su izašli. Onda on (ponovo) reče: “Dozvoli (drugoj) deseterici!” On i njima dozvoli pa su oni jeli dok se nisu najeli, a potom su izašli. Zatim on (opet) reče: “Dozvoli (sljedećoj) deseterici!” On i ovima dozvoli te su i oni jeli dok se nisu najeli, a zatim izišli. “Dozvoli deseterici”, rekao je on (ponovo) i tako su svi ljudi jeli i najeli se, a bilo ih je sedamdeset ili osamdeset.

3579. PRIČAO MI JE Muhammed b. Musenna, njemu Ebu-Ahmed Zubejri, a ovom Israil prenoseći od Mensura, on od Ibrahima, a ovaj od Alkame, da je Abdullah (b. Mes‘ud) rekao:

– Mi smo smatrali da čuda predstavljaju bereket, a vi ih smatrate znacima zastrašivanja. Bili smo na jednom putovanju s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, pa nam je ponestalo vode. On je rekao: “Potražite ostatak vode”, i oni su donijeli neku posudu u kojoj je bilo malo vode, nakon čega je on stavio svoju ruku u tu posudu, a zatim rekao:

“Požurite ka blagoslovljenoj vodi, a blagoslov je od Allaha!”

بِالنَّاسِ وَلَيْسَ عِنْدَنَا مَا نُطْعِمُهُمْ فَقَالَتْ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ فَانْطَلَقَ أَبُو طَلْحَةَ حَتَّى لَقِيَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَاقْبَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَبُو طَلْحَةَ مَعَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هَلُمِّي يَا أُمَّ سُلَيْمٍ مَا عِنْدِكَ فَاتَتْ بِذَلِكَ الْخُبْزِ فَأَمَرَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَفُتَّ وَعَصَرَتْ أُمَّ سُلَيْمٍ عُكَّةً فَأَدَمَتْهُ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِيهِ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَقُولَ ثُمَّ قَالَ ائْذَنْ لِعَشْرَةٍ فَأَذِنَ لَهُمْ فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا ثُمَّ خَرَجُوا ثُمَّ قَالَ ائْذَنْ لِعَشْرَةٍ فَأَذِنَ لَهُمْ فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا ثُمَّ خَرَجُوا ثُمَّ قَالَ ائْذَنْ لِعَشْرَةٍ فَأَذِنَ لَهُمْ فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا ثُمَّ خَرَجُوا ثُمَّ قَالَ ائْذَنْ لِعَشْرَةٍ فَأَكَلِ الْقَوْمُ كُلُّهُمْ وَشَبِعُوا وَالْقَوْمُ سَبْعُونَ أَوْ ثَمَانُونَ رَجُلًا .

٣٥٧٩. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ الزُّبَيْرِيُّ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كُنَّا نَعُدُّ الْآيَاتِ بَرَكَةً وَأَنْتُمْ تَعُدُّونَهَا تَخْوِيفًا كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي سَفَرٍ فَقَلَّ الْمَاءُ فَقَالَ اطْلُبُوا فَضْلَةً مِنْ مَاءٍ فَجَاءُوا بِإِنَاءٍ فِيهِ مَاءٌ قَلِيلٌ فَأَدْخَلَ يَدَهُ فِي الْإِنَاءِ ثُمَّ قَالَ حَيٍّ عَلَى الطَّهْوَرِ الْمُبَارَكِ وَالْبَرَكَةُ مِنَ اللَّهِ فَلَقَدْ رَأَيْتُ الْمَاءَ يَنْبُعُ مِنْ بَيْنِ أَصَابِعِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَلَقَدْ كُنَّا نَسْمَعُ تَسْبِيحَ الطَّعَامِ وَهُوَ يُؤْكَلُ .

Ja sam vidio vodu kako izvire između prsta Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a ponekad bismo čuli tesbih (slavljenje) hrane dok se jede.¹

3580. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Zekerijja, ovome Amir, koji je izjavio da je Džabir, radijallahu anhu, kazao da je njegov otac umro, a bio je pod dugom, te sam otišao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

“Otac mi je umro pod dugom, a ja nemam ništa osim ono što će njegove palme donijeti, a ono što one donesu za nekoliko godina ne može podmiriti njegov dug. Pođi sa mnom da me vjerovnici ne bi oklevetali.”

(On je otišao s njim) i obišao jedno od gumna na kojima su bile datule, zatim zamolio (za bereket), potom obišao drugo, sjeo na njega i rekao:

“Uzmite (s ovog gumna)!”

Tada im je on isplatio ono što im je pripadalo, a ostalo je još onoliko koliko im je dao.

٣٥٨٠. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا قَالَ حَدَّثَنِي عَامِرٌ قَالَ حَدَّثَنِي جَابِرٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ أَبَاهُ تُوْفِيَ وَعَلَيْهِ دَيْنٌ فَاتَّيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَقُلْتُ إِنَّ أَبِي تَرَكَ عَلَيْهِ دَيْنًا وَلَيْسَ عِنْدِي إِلَّا مَا يُخْرِجُ نَخْلَهُ وَلَا يَبْلُغُ مَا يُخْرِجُ سِنِينَ مَا عَلَيْهِ فَأَنْطَلِقُ مَعِيَ لَكِي لَا يُفْحَشَ عَلَيَّ الْغُرَمَاءُ فَمَشَى حَوْلَ بَيْدَرٍ مِنْ بِيَادِرِ التَّمْرِ فَدَعَا ثُمَّ آخَرَ ثُمَّ جَلَسَ عَلَيْهِ فَقَالَ انْزِعُوهُ فَأَوْفَاهُمُ الَّذِي لَهُمْ وَبَقِيَ مِثْلُ مَا أَعْطَاهُمْ .

¹ Neka čuda, poput ovoga kada je mala količina hrane ili vode bila dovoljna za veliki broj ljudi, predstavljaju bereket, dok druga, poput pomračenja Sunca i Mjeseca, predstavljaju zastrašivanje, pa je Ibn- Mes'ud ovdje upozorio da ne treba svako čudo smatrati zastrašivanjem.

Svrha traženja ostataka vode, što se spominje u ovim slučajevima, ogleda se u predostrožnosti da neko ne pomisli da Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, stvara vodu. Allah, dželle šanuhu, stvoritelj je svega, kao što se u hadisu kaže: “Blagoslov je od Allaha!”

3581. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Mu'temir prenoseći od svoga oca, kojem je saopćio Ebu-Usman da mu je Abdur-Rahman b. Ebu-Bekr, radijallahu anhu, rekao da je družina sofe (Resulallahove, sallallahu alejhi ve sellem, džamije) bila skupina siromašnih ljudi, i da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: "Onaj od vas ko ima hrane za dvojicu neka povede sa sobom i trećeg, a ko ima za četvericu, neka vodi petog ili još i šestog – ili kao što je rekao."

Ebu-Bekr je sa sobom poveo trojicu, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odveo desetericu. – Ebu-Bekr je doveo trojicu, (a u kući) smo bili – kaže (Abdur-Rahman) – ja, moj otac i moja majka. Ne znam – (rekao je Ebu-Usman) – da li je spomenuo: ... moja žena i poslužitelj za našu i Ebu-Bekrovu kuću. Ebu-Bekr je večerao kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i zadržao se kod njega dok nije klanjao jaciju. Potom se opet vratio (kod njega) i zadržao se sve dok Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije večerao, a kući je došao tek pošto je prošao dio noći, koliko je to Allah htio. Njegova žena mu je rekla:

– Šta te zadržalo pa nisi došao gostima – ili je (rekla): tvome gostu?

– Jesi li im dala večeru? – upitao je (Ebu-Bekr).

– Sustegli su se dok ti ne dođeš – odgovorila je ona. Oni su njima nudili (da jedu), ali su se ovi uspjeli oduprijeti. Ja sam otišao i sakrio se, a on je viknuo: "Mizerija!", a potom prijetio čupanjem ušiju i nosa i grdio, a onda (gostima) rekao: "Jedite vi", i dodao: "Ja neću sad nikako jesti."

– Kunem se Allahom, rekao je (Abdur-Rahman), nismo uzeli nijednog zalogaja a da se hrana nije odozdo još više povećala, tako da su se svi najeli, a još i ostalo više nego što je bilo prije. Vidio je i Ebu-Bekr da (hrane) ima kao i ranije, ili još i više, pa reče svojoj ženi. "Sestro Beni-Firasa!"

– Ništa, to je utješno – reče ona – nje je sada tri puta više nego ranije.

٣٥٨١. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ أَبِيهِ حَدَّثَنَا أَبُو عُثْمَانَ أَنَّهُ حَدَّثَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ أَصْحَابَ الصُّفَّةِ كَانُوا أَنْاسًا فَقَرَاءَ وَأَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ مَرَّةً مَنْ كَانَ عِنْدَهُ طَعَامٌ اثْنَيْنِ فَلْيَذْهَبْ بِثَالِثٍ وَمَنْ كَانَ عِنْدَهُ طَعَامٌ أَرْبَعَةً فَلْيَذْهَبْ بِخَامِسٍ أَوْ سَادِسٍ أَوْ كَمَا قَالَ وَأَنَّ أَبَا بَكْرٍ جَاءَ بِثَلَاثَةٍ وَأَنْطَلَقَ النَّبِيُّ ﷺ بِعَشْرَةٍ وَأَبُو بَكْرٍ ثَلَاثَةً قَالَ فَهُوَ أَنَا وَأَبِي وَأُمِّي وَلَا أَذْرِي هَلْ قَالَ امْرَأَتِي وَخَادِمِي بَيْنَ بَيْتِنَا وَبَيْنَ بَيْتِ أَبِي بَكْرٍ وَأَنَّ أَبَا بَكْرٍ تَعَشَّى عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ ثُمَّ لَبِثَ حَتَّى صَلَّى الْعِشَاءَ ثُمَّ رَجَعَ فَلَبِثَ حَتَّى تَعَشَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَجَاءَ بَعْدَ مَا مَضَى مِنَ اللَّيْلِ مَا شَاءَ اللَّهُ قَالَتْ لَهُ امْرَأَتُهُ مَا حَبَسَكَ عَنْ أَضْيَافِكَ أَوْ ضَيْفِكَ قَالَ أَوْعَشْتِهِمْ قَالَتْ أَبَوَا حَتَّى تَحْجِيَ قَدْ عَرَضُوا عَلَيْهِمْ فَعَلَبَوْهُمْ فَذَهَبْتُ فَاخْتَبَأْتُ فَقَالَ يَا غُثْرُ فَجَدِّعْ وَسَبِّ وَقَالَ كُلُوا وَقَالَ لَا أَطْعَمُهُ أَبَدًا قَالَ وَائِيْمُ اللَّهِ مَا كُنَّا نَأْخُذُ مِنَ اللَّقْمَةِ إِلَّا رَبَا مِنْ أَسْفَلِهَا أَكْثَرُ مِنْهَا حَتَّى شَبِعُوا وَصَارَتْ أَكْثَرُ مِمَّا كَانَتْ قَبْلُ فَظَنَرَ أَبُو بَكْرٍ فَإِذَا شَيْءٌ أَوْ أَكْثَرُ قَالَ لِامْرَأَتِهِ يَا أُخْتُ بَنِي فِرَاسٍ قَالَتْ لَا وَقُرَّةَ عَيْنِي لَهَا الْآنَ أَكْثَرُ مِمَّا قَبْلُ بِثَلَاثِ مَرَّاتٍ فَأَكَلَ مِنْهَا أَبُو بَكْرٍ وَقَالَ إِنَّمَا كَانَ الشَّيْطَانُ يَعْنِي يَمِينَهُ ثُمَّ أَكَلَ مِنْهَا لُقْمَةً ثُمَّ حَمَلَهَا إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَأَصْبَحَتْ عِنْدَهُ وَكَانَ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمٍ عَهْدٌ فَمَضَى الْأَجَلُ فَتَفَرَّقْنَا اثْنَا عَشَرَ رَجُلًا مَعَ كُلِّ رَجُلٍ مِنْهُمْ أَنْاسٌ

Tada je od te hrane jeo i Ebu-Bekr i rekao: “Ono je bilo od šejtana”, misleći na svoju zakletvu. Potom je pojeo još jedan zalogaj, a ostalo odnio Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i kod njega je ta hrana ostala do sutra.

Između nas i jednog naroda postojao je mirovni ugovor kome je istekao rok pa smo (pridošle ljude) podijelili na dvanaest a sa svakim od njih bilo je još toliko ljudi da Allah najbolje zna koliko je bilo sa (svakom grupom) tih ljudi, osim što je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, njima poslao udio njihovih drugova. Svi su oni – kaže (Abdur-Rahman) – jeli toga jela, ili kako je to on rekao, drugi kažu: Podijelili smo.¹

3582. PRIČAONAM JE Musedded, njemu Hammad prenoseći od Abdul-Aziza, a on od Enesa...

(I pričao je Hammad) od Junusa, on od Sabita, a ovaj od Enesa, radijallahu anhu, koji je rekao: – U doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, stanovnike Medine je zadesila suša, i dok je on jednog petka držao hutbu, ustade neki čovjek i reče: “Allahov Poslaniče, propadoše konji, propadoše ovce! Moli Allaha da nas napoji.”

On pruži ruke i prouči dovu. Nebo je – kaže Enes – bilo poput stakla, ali se vjetar uskovitla, pojaviše se oblaci, a zatim sakupiše, te se nebo otvori. Tada smo izašli gazeći vodu dok nismo došli do naših stanova.

Tako smo kisnuli neprekidno do druge džume, a onda je taj isti čovjek, ili neko drugi, ustao i rekao:

– Allahov Poslaniče, porušiše se kuće! Moli Allaha da povuče kišu!

On se osmjehnu i reče: “Oko nas je (pošalji), a ne na nas.”

Potom sam pogledao kako se oblak razilazio oko Medine kao da je kruna.

اللَّهُ أَعْلَمُ كَمَ مَعَ كُلِّ رَجُلٍ غَيْرَ أَنَّهُ بَعَثَ مَعَهُمْ
قَالَ أَكَلُوا مِنْهَا أَجْمَعُونَ أَوْ كَمَا قَالَ وَغَيْرُهُ يَقُولُ
فَعَرَفْنَا مِنَ الْعِرَافَةِ .

٣٥٨٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ
عَنْ أَنَسٍ وَعَنْ يُونُسَ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَصَابَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ قَحْطٌ عَلَى
عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَبَيْنَا هُوَ يَخْطُبُ يَوْمَ جُمُعَةٍ
إِذْ قَامَ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلَكَتِ الْكُرَاعُ
هَلَكَتِ الشَّاءُ فَادْعُ اللَّهَ يَسْقِينَا فَمَدَّ يَدَيْهِ وَدَعَا
قَالَ أَنَسٌ وَإِنَّ السَّمَاءَ لَمِثْلُ الزُّجَاجَةِ فَهَاجَتْ
رِيحٌ أَنْشَأَتْ سَحَابًا ثُمَّ اجْتَمَعَ ثُمَّ أُرْسِلَتِ السَّمَاءُ
عَزَالِيهَا فَخَرَجْنَا نَحْوُضِ الْمَاءِ حَتَّى آتَيْنَا مَنَازِلَنَا
فَلَمْ نَزَلْ نُمْطِرْ إِلَى الْجُمُعَةِ الْآخَرَى فَقَامَ إِلَيْهِ
ذَلِكَ الرَّجُلُ أَوْ غَيْرُهُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ تَهَدَّمَتِ
الْبُيُوتُ فَادْعُ اللَّهَ يَحْبِسُهُ فَتَبَسَّمَ ثُمَّ قَالَ حَوَالَيْنَا
وَلَا عَلَيْنَا فَنَظَرْتُ إِلَى السَّحَابِ تَصَدَّعَ حَوْلَ
الْمَدِينَةِ كَأَنَّهُ إِكْلِيلٌ .

¹ Ovaj hadis je naveden i objašnjen u poglavlju *Namaska vremena*, Knjiga I, hadis br. 602.

3583. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Jahja b. Kesir Ebu-Gassan, a ovom Ebu-Hafs, čije je ime Umer b. Ala', a koji je brat Ebu-Amra b. Alaa, rekavši da je čuo Nafija kako prenosi da je Ibn-Omer, radijallahu anhum, (rekao):

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, držao je hutbu na jednom panju, i pošto je nabavio minber, prešao je na njega, ali je onaj panj zacvilio te mu je on prišao i pogladio ga svojom rukom.”

Abdul-Hamid kaže da mu je saopćio Usman b. Umer, a njemu Mu'az b. Ala' prenoseći ovo od Nafija.²

(Ovaj hadis) prenosi i Ebu-Asim od Ibn-Ebu-Revvada, on od Nafija, ovaj od Ibn-Omera, radijallahu anhum, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.³

3584. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, kome je prenio Abdul-Vahid b. Ejmen, rekavši da je čuo svoga oca kako prenosi od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, petkom stajao na (panju) nekog drveta ili palme, pa je jedna žena ensarijka, ili neki čovjek, rekla (ili rekao):

– Allahov Poslaniče, hoćemo li ti napraviti minber?

– Ako hoćete – odgovorio je on.

Oni su mu potom napravili minber i kada je došao petak, on se popeo na taj minber, a ona palma je zaplakala poput djeteta. Onda je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, sišao i prislonio je uza se, a ona poče jecati kao što jeca dijete kada se smiruje.

– Plakala je – reče on – jer je pored sebe slušala Kur'an.

٣٥٨٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ كَثِيرٍ أَبُو غَسَّانَ حَدَّثَنَا أَبُو حَفْصٍ وَاسْمُهُ عُمَرُ ابْنُ الْعَلَاءِ أَخُو أَبِي عَمْرِو بْنِ الْعَلَاءِ قَالَ سَمِعْتُ نَافِعًا عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَخْطُبُ إِلَى جَذْعٍ فَلَمَّا أَخَذَ الْمِنْبَرَ تَحَوَّلَ إِلَيْهِ فَحَنَ الْجَذْعُ فَاتَاهُ فَمَسَحَ يَدَهُ عَلَيْهِ وَقَالَ عَبْدُ الْحَمِيدِ أَخْبَرَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ أَخْبَرَنَا مُعَاذُ بْنُ الْعَلَاءِ عَنْ نَافِعٍ بِهَذَا وَرَوَاهُ أَبُو عَاصِمٍ عَنِ ابْنِ أَبِي رَوَادٍ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٣٥٨٤. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ ابْنُ أَيْمَنَ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَقُومُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ إِلَى شَجَرَةٍ أَوْ نَخْلَةٍ فَقَالَتْ امْرَأَةٌ مِنَ الْأَنْصَارِ أَوْ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا نَجْعَلُ لَكَ مَنْبَرًا قَالَ إِنْ شِئْتُمْ فَجَعَلُوا لَهُ مَنْبَرًا فَلَمَّا كَانَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ دَفَعَ إِلَى الْمِنْبَرِ فَصَاحَتِ النَّخْلَةُ صِيَاحَ الصَّبِيِّ ثُمَّ نَزَلَ النَّبِيُّ ﷺ فَضَمَّهُ إِلَيْهِ تَتْنُ أَيْنِ الصَّبِيِّ الَّذِي يُسْكَنُ قَالَ كَانَتْ تَبْكِي عَلَى مَا كَانَتْ تَسْمَعُ مِنَ الذِّكْرِ عِنْدَهَا .

² Spomenuti hadis sa potpunim senedom i metnom zabilježio je Darimi u svom *Musnedu*.

³ Bejhaki je ovaj hadis zabilježio u nešto izmijenjenoj verziji, a Ebu-Davud ga je prenio u skraćenom obliku.

3585. PRIČAO NAM JE Isma'il, rekavši da mu je prenio njegov brat od Sulejmana b. Bilala, a on od Jahjaa b. Seida, koji je izjavio da mu je saopćio Hafs b. Ubejdullah b. Enes b. Malik da je čuo Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhu, kako kaže:
 “Džamija (Resulullaha, alejhis-selam), bila je pokrivena na stupovima od palmi, i kad bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, držao hutbu, oslonio bi se na jedno od tih stabala. Kad mu je napravljen minber i on se popeo na njega, čuli smo glas tog stabla, poput mučenja deve (prilikom teljenja), sve dok Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije došao i stavio svoju ruku na njega pa se to stablo smirilo.”¹

3586. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Ibn-Ebu-Adijj prenoseći od Šu'be...

I pričao mi je Bišr b. Halid, njemu Muhammed prenoseći od Šu'be, a on od Sulejmana, koji je čuo Ebu-Vaila kako prenosi od Huzejfe, da je Omer b. Hattab, radijallahu anhu, rekao:

– Ko od vas pamti riječi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o fitnetu?

– Ja pamtim (doslovno) kako je on rekao – rekao je tada Huzejfe.

– Reci – rekao je (Omer) – ti si dosta smion.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Iskušenje (fitnet) čovjeka je u njegovoj porodici, njegovoj imovini i njegovom susjedu, a otklanja ga obavljanje namaza, dijeljenje sadake i naređivanje dobrih a zabranjivanje ružnih djela.”

٣٥٨٥. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بِلَالٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي حَفْصُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ أَنَسٍ بْنُ مَالِكٍ أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ كَانَ الْمَسْجِدُ مَسْقُوفًا عَلَى جُذُوعٍ مِنْ نَخْلٍ فَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا خَطَبَ يَقُومُ إِلَى جَذْعٍ مِنْهَا فَلَمَّا صَنَعَ لَهُ الْمِنْبَرُ وَكَانَ عَلَيْهِ فَسَمِعْنَا لِذَلِكَ الْجَذْعِ صَوْتًا كَصَوْتِ الْعِشَارِ حَتَّى جَاءَ النَّبِيُّ ﷺ فَوَضَعَ يَدَهُ عَلَيْهَا فَسَكَتَتْ .

٣٥٨٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ ح حَدَّثَنِي بِشْرُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ يُحَدِّثُ عَنْ حُذَيْفَةَ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَيْكُمْ يَحْفَظُ قَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي الْفِتْنَةِ فَقَالَ حُذَيْفَةُ أَنَا أَحْفَظُ كَمَا قَالَ قَالَ هَاتِ إِنَّكَ لَجَرِيءٌ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِتْنَةُ الرَّجُلِ فِي أَهْلِهِ وَمَالِهِ وَجَارِهِ تَكْفُرُهَا الصَّلَاةُ وَالصَّدَقَةُ وَالْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيُ عَنِ الْمُنْكَرِ قَالَ لَيْسَتْ هَذِهِ وَلَكِنَّ الَّتِي تُمْوجُ كَمَوْجِ الْبَحْرِ

¹ Hasan Basri je običavao, prilikom citiranja ovog hadisa, reći:

“Skupino muslimana, drvo cvili za Allahovim Poslanikom želeći susret s njim, a vi ste preči da žudite za Resulullahom.”

Ibn-Ebu-Hatim prnosi da je imam Šafija rekao:

– Nijednom vjerovjesniku Allah nije dao ono što je dao Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem.

– Dao je Isau, alejhis-selam, moć oživljavanja mrtvih – reče Amr b. Sevad.

– Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, dao je da zacvili tako da mu se čuo glas, a to je veće od oživljavanja mrtvih – odgovorio je (Šafija).

Izgradnja minbera je bila sedme ili osme godine po Hidži, nakon čega je ovo stablo bilo zakopano, ali se, izgleda, ponovo pojavilo prilikom čišćenja, pa ga je Ubejj b. Ka'b uzeo i držao kod sebe sve dok nije istruhlo.

- Nije to – reče (Omer) – nego (smutnja) koja će se zatalasati kao što se more zatalasa.
- Vladaru pravovjernih – rekao je (Huzejfe) – tu nema za tebe nikakve štete. Između tebe i toga su vrata zatvorena.
- Da li će se ta vrata noramlno otvoriti ili razbiti?
- upita (Omer).
- Ne, reče (Huzejfe) – naprotiv, razbit će se.
- To je bolje nego da se zatvore – reče (Omer).
- Mi smo (kaže Ebu-Vail) rekli (Huzejfi):
- Da li je on znao za ta vrata?
- Da – odgovorio je on – kao što (je znao) da poslije jutra dolazi noć. Ja sam mu u tom prenio hadis bez greške.
- Plašili smo se da ga još ispitujemo pa smo poslali Mesruka, i on ga je pitao:
- “Koja su to vrata?”
- “Ta vrata su Omer” – odgovorio je (Huzejfe).²

3587. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu saopćio Šuajb, a ovom Ebu-Zinad prenoseći od A‘redža, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Neće doći Sudnji dan dok ne budete ratovali s jednim narodom čija će obuća biti od dlake, i dok ne budete ratovali protiv Turaka, čije su oči male, lica crvena, a nosevi mali i zaravnjeni, kao da su im lica štitovi obloženi kožom.

3588. Naći ćete da su jedni od najboljih ljudi oni koji najviše preziru ovu stvar (upravljanje) dok ne padnu u nju. Ljudi su poput minerala: oni koji su (bili) najbolji (dok su bili) u neznaboštvu najbolji su i u islamu.

قَالَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ لَا بَأْسَ عَلَيْكَ مِنْهَا إِنَّ بَيْنَكَ وَبَيْنَهَا بَابًا مُمْغَلًا قَالَ يُفْتَحُ الْبَابُ أَوْ يُكْسَرُ قَالَ لَا بَلْ يُكْسَرُ قَالَ ذَاكَ أَحْرَى أَنْ لَا يُغْلَقَ قُلْنَا عَلِمَ عُمَرُ الْبَابَ قَالَ نَعَمْ كَمَا أَنَّ دُونَ غَدِ اللَّيْلَةِ إِنِّي حَدَّثْتُهُ حَدِيثًا لَيْسَ بِالْأَغَالِيطِ فَهَبْنَا أَنْ نَسْأَلَهُ وَأَمَرْنَا مَسْرُوقًا فَسَأَلَهُ فَقَالَ مِنَ الْبَابِ قَالَ عُمَرُ.

٣٥٨٧. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تُقَاتِلُوا قَوْمًا نِعَاهُمُ الشَّعْرُ وَحَتَّى تُقَاتِلُوا التُّرُكَ صِغَارَ الْأَعْيُنِ حُمْرَ الْوُجُوهِ ذُلْفَ الْأُنُوفِ كَأَنَّ وُجُوهُهُمْ الْمَجَانُّ الْمَطْرَقَةُ.

٣٥٨٨. وَتَجِدُونَ مِنْ خَيْرِ النَّاسِ أَشَدَّهُمْ كَرَاهِيَةً لِهَذَا الْأَمْرِ حَتَّى يَقَعَ فِيهِ وَالنَّاسُ مَعَادِنُ خِيَارِهِمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُهُمْ فِي الْإِسْلَامِ.

² Ovo je jedna od Poslanikovih mu‘džiza, s bozirom da je riječ o događajima koji će se desiti u budućnosti, a njemu su bili poznati putem Objave.

Nevevi je rekao: “Moguće je da je Huzejfe znao da će halifa Omer biti ubijen, ali nije želio da mu spomene ubistvo imajući u vidu da je Omer znao da on predstavlja ta vrata, i zato je upotrijebio izraz koji će na to uputiti, bez izravnog spominjanja ubistva.”

3589. A doći će vrijeme nekima od vas da, kad bi me vidio, bilo bi mu to draže od njegove porodice i imetka.”

3590. PRIČAO MI JE Jahja, njemu Abdur-Rezzak prenoseći od Ma'mera, ovaj od Hemmama, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Neće doći Sudnji dan dok ne budete ratovali s nearapima Huza i Kermana, čija su lica crvena, nosevi spljošteni, oči male (kao da su im) lica štitovi obloženi kožom, a obuća im od dlake.”

S (Jahjom) se slažu još neki (prenoseći ovaj hadis) od Abdur-Rezzaka.

3591. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan rekavši da je Isma'il izjavio kako mu je Kajs saopćio da su oni došli Ebu-Hurejri, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Družio sam se s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, tri godine i nikad u svom životu nisam bio pohlepniji da naučim hadis nego tada. Čuo sam ga kako, pokazujući ovako rukom, kaže: “Prije Sudnjeg dana vi ćete ratovati s narodom čija će obuća biti od dlake”, a oni su iz ovog Bariza. Jednom je Sufjan (prenoseći ovaj hadis) rekao: “To su stanovnici Bazira.”¹

3592. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Džerir b. Hazim, koji je čuo Hasana, kome je saopćio Amr b. Taglib i rekao da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: “Prije Sudnjeg dana vi ćete ratovati s narodom koji će uzimati obuću od dlake i ratovat ćete s narodom čija će lica biti poput štitova obloženih kožom.”

٣٥٨٩. وَلَيَأْتِيَنَّ عَلَى أَحَدِكُمْ زَمَانٌ لَأَنْ يَرَانِي أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ أَنْ يَكُونَ لَهُ مِثْلُ أَهْلِهِ وَمَالِهِ .

٣٥٩٠. حَدَّثَنِي يَحْيَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تُقَاتِلُوا خُوزًا وَكُرْمَانَ مِنَ الْأَعَاجِمِ حُمْرُ الْوُجُوهِ فُطَسَ الْأَنْوَفُ صِغَارَ الْأَعْيُنِ وَجُوهُهُمْ الْمَجَانُّ الْمَطْرَقَةُ نِعَاهُمْ الشَّعْرُ تَابَعَهُ غَيْرُهُ عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ .

٣٥٩١. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ قَالَ قَالَ إِسْمَاعِيلُ أَخْبَرَنِي قَيْسٌ قَالَ أَتَيْنَا أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ صَحِبْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ثَلَاثَ سِنِينَ لَمْ أَكُنْ فِي سِنِيٍّ أَحْرَصَ عَلَى أَنْ أَعِيَ الْحَدِيثَ مِنِّي فِيهِنَّ سَمِعْتُهُ يَقُولُ وَقَالَ هَكَذَا بِيَدِهِ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ تُقَاتِلُونَ قَوْمًا نِعَاهُمْ الشَّعْرُ وَهُوَ هَذَا الْبَارِزُ وَقَالَ سُفْيَانٌ مَرَّةً وَهُمْ أَهْلُ الْبَازِرِ .

٣٥٩٢. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ ابْنُ حَازِمٍ سَمِعْتُ الْحَسَنَ يَقُولُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ تَغْلِبٍ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ تُقَاتِلُونَ قَوْمًا يَنْتَعِلُونَ الشَّعْرَ وَتُقَاتِلُونَ قَوْمًا كَأَنَّ وَجُوهَهُمْ الْمَجَانُّ الْمَطْرَقَةُ .

¹ Riječ *bariz* je arabizirana a znači: trg, dok je *bazir* iskrivljeni oblik te riječi. U navedenim hadisima se govori o sukobima s određenim narodima. Neki smatraju da se dio ovih hadisa možda odnosi na pobjedu muslimana nad Mongolima kod Ajni Džaluta, nakon rušenja Bagdada. Međutim, moguće je pretpostaviti da će se ovi događaji desiti kasnije, kao predznak Sudnjeg dana.

3593. PRIČAO NAM JE Hakem b. Nafi‘, njemu saopćio Šu‘ajb prenoseći od Zuhrija, koji je rekao da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

“Jevreji će ratovati protiv vas, ali ćete ih vi savladati, a onda će i kamen govoriti: ‘Muslimanu, ovo je Židov iza mene, ubij ga!’”

3594. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Sufjan prenoseći od Amra, ovaj od Džabira, a on od Ebu-Seida, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Doći će vrijeme kada će ljudi ratovati pa će biti upitano: Da li među vama ima neko ko se družio s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem? Da, reći će oni i pobjeda će im doći. Zatim će ponovo ratovati i bit će upitano:

‘Ima li među vama neko ko se družio s onima koji su se družili s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem?’ ‘Da’, reći će oni i pobjeda će im doći.”

3595. PRIČAO MI JE Muhammed b. Hakem, njemu saopćio En-Nadr, ovom Israil, njemu opet Sa’d Tai, a ovom Muhill b. Halife od Adijja b. Hatima, koji je rekao:

– Dok sam jednom bio kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, došao mu je neki čovjek i žalio se na siromaštvo, zatim mu je došao drugi i požalio se na drumsko pljačkanje, a onda je (Resulullah, alejhis-selam) rekao:

“Adijju, da li si vidio Hiru?”

“Nisam je vidio, ali sam obaviješten o njoj” – rekao sam, a on onda reče:

“Ako budeš dugo živio, sigurno ćeš vidjeti putnicu koja će putovati iz Hire sve dok ne obiđe Ka’bu, a neće se bojati nikog osim Allaha.”

Pomislio sam u sebi: A gdje su pokvarenjaci Tajjia koji su zapalili nered u zemlji?

٣٥٩٣. حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ تُقَاتِلُكُمُ الْيَهُودُ فَتُسَلِّطُونَ عَلَيْهِمْ ثُمَّ يَقُولُ الْحَجَرُ يَا مُسْلِمُ هَذَا يَهُودِيٌّ وَرَأَيْتُيَ فَأَقْتُلْهُ.

٣٥٩٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ يَغْزُونَ فَيَقَالُ لَهُمْ فِيكُمْ مَنْ صَحِبَ الرَّسُولَ ﷺ فَيَقُولُونَ نَعَمْ فَيُفْتَحُ عَلَيْهِمْ ثُمَّ يَغْزُونَ فَيَقَالُ لَهُمْ هَلْ فِيكُمْ مَنْ صَحِبَ مَنْ صَحِبَ الرَّسُولَ ﷺ فَيَقُولُونَ نَعَمْ فَيُفْتَحُ لَهُمْ.

٣٥٩٥. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْحَكَمِ أَخْبَرَنَا النَّضْرُ أَخْبَرَنَا إِسْرَائِيلُ أَخْبَرَنَا سَعْدُ الطَّائِي أَخْبَرَنَا مُحِلُّ بْنُ خَلِيفَةَ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ بَيْنَا أَنَا عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ إِذْ أَتَاهُ رَجُلٌ فَشَكَا إِلَيْهِ الْفَاقَةَ ثُمَّ أَتَاهُ آخَرُ فَشَكَا إِلَيْهِ قَطْعَ السَّبِيلِ فَقَالَ يَا عَدِيُّ هَلْ رَأَيْتَ الْحَيْرَةَ قُلْتُ لَمْ أَرَهَا وَقَدْ أُنبِئْتُ عَنْهَا قَالَ فَإِنْ طَالَتْ بِكَ حَيَاةٌ لَتَرَيْنَ الظَّعِينَةَ تَرْتَحِلُ مِنَ الْحَيْرَةِ حَتَّى تَطُوفَ بِالْكَعْبَةِ لَا تَخَافُ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ قُلْتُ فِيمَا بَيْنِي وَبَيْنَ نَفْسِي فَأَيْنَ دُعَارُ طَيْئِ الَّذِينَ قَدْ سَعَرُوا الْبِلَادَ وَلَيْسَ طَالَتْ بِكَ حَيَاةٌ لَتَفْتَحَنَّ كُنُوزُ كِسْرَى قُلْتُ كِسْرَى بْنُ هُرْمُزَ

“Ako budeš živio, (doživjet ćeš) da si osvojio blago Kisre!”

“Kisre b. Hurmuza?” – upitah ja, a on reče:

“Kisre b. Hurmuza! Ako budeš dugo živio, sigurno ćeš vidjeti čovjeka koji će izdvojiti punu šaku zlata ili srebra tražeći ko bi to primio od njega, ali neće biti nikoga ko bi to od njega primio. Svaki od vas će sresti Allaha, onog dana kada Ga bude sreo, bez ikakvog posrednika između njega i Allaha, koji bi mu davao objašnjenja, i Allah će mu reći:

‘Nisam li ti poslao poslanika koji ti je dostavio?’

‘Poslao si’, odgovorit će on.

‘Nisam li ti dao imetak i nadario te?’, reći će mu opet. ‘Dao si mi’, odgovorit će on, a onda će pogledati na svoju desnu stranu i neće vidjeti ništa osim Džehennema, a potom će pogledati na svoju lijevu stranu i opet neće vidjeti ništa osim Džehennema.

‘Čuo sam’ – kaže Adijj – ‘Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

Čuvajte se džehennemske vatre pa makar i polovinom datule, a ko ne bude imao polovinu datule, onda lijepom riječju.’

‘Kasnije sam’ – kaže Adijj – ‘vidio putnicu koja je putovala iz Hire sve dok nije obišla Ka’bu, a nije se bojala nikog osim Allaha. I bio sam među onima koji su osvojili blago Kisre b. Hurmuza, a ako vi budete dugo živjeli, sigurno ćete vidjeti ono što je rekao vjerovjesnik Ebul-Kasim, sallallahu alejhi ve sellem: da će se izdvajati puna šaka.’”

PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu Ebu-Asim, a ovom saopćio Sa’dan b. Bišr, njemu prenio Ebu-Mudžahid, a ovom Muhill b. Halife, koji je čuo Adijja (kako kaže): “Bio sam kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.”¹

قَالَ كِسْرَى بْنُ هُرْمُزٍ وَلَيْتَ طَالَتْ بِكَ حَيَاةُ لَتَرَى الرَّجُلَ يُخْرِجُ مِلَّةً كَفَّهُ مِنْ ذَهَبٍ أَوْ فِضَّةٍ يَطْلُبُ مَنْ يَقْبَلُهُ مِنْهُ فَلَا يَجِدُ أَحَدًا يَقْبَلُهُ مِنْهُ وَلَيَقِينَ اللَّهَ أَحَدُكُمْ يَوْمَ يَلْقَاهُ وَلَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ تَرْجُمَانٌ يَرْجِمُ لَهُ فَلَيَقُولَنَّ لَهُ أَلَمْ أُنَبِّئْكَ إِلَيْكَ رَسُولًا فَيُطْلَعَكَ فَيَقُولُ بَلَى فَيَقُولُ أَلَمْ أُعْطِكَ مَالًا وَأُفْضِلْ عَلَيْكَ فَيَقُولُ بَلَى فَيَنْظُرُ عَنْ يَمِينِهِ فَلَا يَرَى إِلَّا جَهَنَّمَ وَيَنْظُرُ عَنْ يَسَارِهِ فَلَا يَرَى إِلَّا جَهَنَّمَ قَالَ عَدِيٌّ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقَةِ تَمْرَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ شِقَةَ تَمْرَةٍ فَبِكَلِمَةٍ طَيِّبَةٍ قَالَ عَدِيٌّ فَرَأَيْتُ الطَّعِينَةَ تَرْتَحِلُ مِنَ الْحِيرَةِ حَتَّى تَطُوفَ بِالْكَعْبَةِ لَا تَخَافُ إِلَّا اللَّهَ وَكُنْتُ فِيمَنْ افْتَسَحَ كُنُوزَ كِسْرَى بْنِ هُرْمُزٍ وَلَيْتَ طَالَتْ بِكُمْ حَيَاةُ لَتَرَوْنَ مَا قَالَ النَّبِيُّ أَبُو الْقَاسِمِ ﷺ يُخْرِجُ مِلَّةً كَفَّهُ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ أَخْبَرَنَا سَعْدَانُ ابْنُ بَشِيرٍ حَدَّثَنَا أَبُو مُجَاهِدٍ حَدَّثَنَا مُحِلُّ بْنُ خَلِيفَةَ سَمِعْتُ عَدِيًّا كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ .

¹ Ovo je drugi sened spomenutog hadisa kojeg je Buhari naveo i u poglavlju *O zekatu*, Knjiga II, hadis br. 1413. Hira je nekad poznati grad u blizini Kufe. Bio je sjedište Arapa koji su bili pod perzijskom vlašću. U njemu je živjelo pleme Tajj.

U navedenom hadisu predskazane su tri stvari: osvajanje Perzije i sigurnost putovanja (što je doživio ashab Adijj b. Hatim, prenosilac hadisa), dok se izobilje imetka ostvarilo za vrijeme vladavine Omera b. Abdul-Aziza.

3596. PRIČAO MI JE Seid b. Šurahbil, njemu Lejs prenoseći od Jezida, on od Ebul-Hajra, a ovaj od Ukbe b. Amira, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednog dana izišao i poginulim borcima Uhuda klanjao svoj namaz za umrlog, a zatim se popeo na minber i rekao:

“Ja sam vam predvodnik i svjedok! Tako mi Allaha, evo sad gledam moj Havd (zdenac). Meni su već date riznice zemaljskih ključeva. Ja se, tako mi Allaha, ne plašim za vas, da ćete se vi poslije mene vratiti u idolopoklonstvo, nego se bojim da se međusobno (u stjecanju imetka) nadmećete (iz zavidnosti).”²

3597. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu Ibn-Ujejne prenoseći od Zuhrija, ovaj od Urve, a on od Usume, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, popeo se na jednu od (medinskih) utvrda i rekao: ‘Da li vidite ono što ja vidim? Ja zaista vidim mnogo smutnji koje će se dogoditi među vašim kućama (poput tragova) kapljica kiše.’”³

3598. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu saopćio Šu‘ajb od Zuhrija, kome je rekao Urve b. Zubejr, a njemu Zejneba, kćerka Ebu-Seleme, njoj Umme-Habiba, kćerka Ebu-Sufjana, a ovoj Zejneba, kćerka Džahšova, da joj je ušao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uplašen, govoreći:

– Nema drugog Boga osim Allaha! Teško Arapima od zla koje se približilo! Danas je otvoren dio brane Je’džudža i Me’džudža ovako – i on napravi krug palcem i kažiprstom, a ja sam onda – kaže Zejneba – rekla:

“Allahov Poslaniče, zar ćemo propasti a među nama ima i dobrih?”

“Da”, rekao je on, “kada se umnoži pokvarenost.”

٣٥٩٦. حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ شَرْحِبِيلٍ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ يَزِيدَ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ خَرَجَ يَوْمًا فَصَلَّى عَلَى أَهْلِ أُحُدٍ صَلَاتَهُ عَلَى الْمَيِّتِ ثُمَّ انْصَرَفَ إِلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ إِنِّي فَرَطُكُمْ وَأَنَا شَهِيدٌ عَلَيْكُمْ إِنِّي وَاللَّهِ لَأَنْظُرُ إِلَى حَوْضِي الْآنَ وَإِنِّي قَدْ أُعْطِيتُ خَزَائِنَ مَفَاتِيحِ الْأَرْضِ وَإِنِّي وَاللَّهِ مَا أَخَافُ بَعْدِي أَنْ تُشْرِكُوا وَلَكِنْ أَخَافُ أَنْ تَنَافَسُوا فِيهَا .

٣٥٩٧. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ أَسَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَشْرَفَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى أُطَمٍ مِنَ الْأَطَامِ فَقَالَ هَلْ تَرَوْنَ مَا أَرَى إِنِّي أَرَى الْفِتْنَ تَقَعُ خِلَالَ بَيْوتِكُمْ مَوَاقِعَ الْقَطْرِ .

٣٥٩٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ زَيْنَبَ بِنْتَ أَبِي سَلَمَةَ حَدَّثَتْهُ أَنَّ أُمَّ حَبِيبَةَ بِنْتَ أَبِي سُفْيَانَ حَدَّثَتْهَا عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ دَخَلَ عَلَيْهَا فَرَعَا يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَيَلِّ لِلْعَرَبِ مِنْ شَرٍّ قَدْ اقْتَرَبَ فَتَحَ الْيَوْمَ مِنْ رَدْمٍ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مِثْلُ هَذَا وَحَلَّقَ بِإِصْبَعِهِ وَبِالَّتِي تَلِيهَا فَقَالَتْ زَيْنَبُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتَهْلِكُ وَفِينَا الصَّالِحُونَ قَالَ نَعَمْ إِذَا كَثُرَ الْخَبَثُ .

² Ovaj hadis je naveden i objašnjen u poglavlju *O dženazi*, Knjiga I, hadis. 1344.

³ Kermani kaže da se u ovom hadisu nalazi išaret za ratove koji su se nešto kasnije dogodili u Medini, u kojoj su poginuli Omer i Osman, radijallahu anhum.

3599. SAOPĆIO JE (Šu'ajb) od Zuhrija, kome je pričala Hinda, kći Harisova, da je Ummi-Selema rekla: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom se probudio i rekao:

'Uzvišen je Allah! Koje su riznice objavljene i šta je sve objavljeno od smutnji!'"¹

3600. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Abdul-Aziz b. Ebu-Seleme b. Madžišun prenoseći od Abdur-Rahmana b. Ebu-Sa'sa'a, ovaj od svoga oca, a on od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, koji mu je rekao:

"Vidim da voliš ovce i da ih nabavljaš, pa budi dobar prema njima i liječi njihovu slinu, jer ja sam čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

'Ljudi će dočekati vrijeme kada će ovce biti najbolji imetak muslimana, za kojima će on ići po vrhovima brda, ili palmovom granju na brdima, po pojilištima gdje se skuplja voda, bježeći s vjerom od smutnji.'"

3601. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz Uvejsi, njemu Ibrahim prenoseći od Salima b. Kejsana, on od Ibn-Šihaba, a ovaj od Ibnul-Mesejjeba i Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana, da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Dogodit će se veliki neredi! Onaj koji u njima bude sjedio bit će bolji od onoga koji stoji, onaj koji bude stajao bit će bolji od onog koji ide, a onaj koji bude išao bit će bolji od onog koji trči. Ko se u njih uključi oni će ga svladati, a ko nađe kakvo sklonište ili utočište neka se skloni u njega."

٣٥٩٩. وَعَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي هِنْدُ بِنْتُ الْحَارِثِ أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ قَالَتْ اسْتَيْقَظَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ مَاذَا أُنْزِلَ مِنَ الْخَزَائِنِ وَمَاذَا أُنْزِلَ مِنَ الْفِتَنِ .

٣٦٠٠. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ بْنُ الْمَاجِشُونِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي صَعْصَعَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ لِي إِنِّي أَرَاكَ تُحِبُّ الْغَنَمَ وَتَتَّخِذُهَا فَأَصْلَحُهَا وَأَصْلَحَ رُعَامَهَا فَإِنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ تَكُونُ الْغَنَمُ فِيهِ خَيْرَ مَالِ الْمُسْلِمِ يَتَّبِعُ بِهَا شَعَفَ الْجِبَالِ أَوْ سَعَفَ الْجِبَالِ فِي مَوَاقِعِ الْقَطْرِ يَقْرُبُ بِدِينِهِ مِنَ الْفِتَنِ .

٣٦٠١. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ الْأَوْسِيُّ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ وَأَبِي سَلَمَةَ ابْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ سَتَكُونُ فِتْنٌ الْقَاعِدُ فِيهَا خَيْرٌ مِنَ الْقَائِمِ وَالْقَائِمُ فِيهَا خَيْرٌ مِنَ الْمَاشِي وَالْمَاشِي فِيهَا خَيْرٌ مِنَ السَّاعِي وَمَنْ يُشْرِفْ لَهَا تَسْتَشْرِفُهُ وَمَنْ وَجَدَ مَلْجَأً أَوْ مَعَاذًا فَلْيَعُذْ بِهِ .

¹ Ovo je skraćena verzija hadisa koji je u cijelosti naveden u jednom od kasnijih poglavlja (*O smutnjama*).

3602. Ibn-Šihab (je izjavio) da mu je pričao Ebu-Bekr b. Abdur-Rahman b. Haris prenoseći od Abdur-Rahmana b. Muti'a b. Esveda, a ovaj od Nevfela b. Mu'avija, slično ovom hadisu Ebu-Hurejre, s tim što je Ebu-Bekr (b. Abdur-Rahman) dodao:
 “Među namazima ima jedan namaz, i koga on prođe (toliko je izgubio) kao da mu je umanjena porodica i imetak.”²

3603. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njemu je saopćio Sufjan od A'meša, on od Zejda b. Vehba, a ovaj od Ibn-Mes'uda, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:
 – Doći će do samovolje i stvari koje ćete prezirati!
 – Allahov Poslaniče – rekli su oni – šta nam naređuješ (u tom slučaju)?
 – Izvršavajte obavezu koju imate, a Allaha molite za ono što imate pravo – odgovorio je on.

3604. PRIČAO MI JE Muhammed b. Abdur-Rahman, njemu Ebu-Ma'mer Isma'il b. Ibrahim, ovom Ebu-Usame, a njemu Šu'be prenoseći od Ebu-Tejjaha, ovaj od Ebu-Zur'e, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:
 – Ovaj kvart Kurejšija će upropastiti ljude!
 – Pa šta nam naređuješ? – upitaše (ashabi).
 – Kad bi se ljudi od njih izdvojili – odgovori on.
 Mahmud je izjavio da mu je pričao Ebu-Davud, njemu saopćio Šu'be od Ebu-Tejjaha, koji je čuo Ebu-Zur'a (kako prenosi ovaj hadis).

٣٦٠٢. وَعَنِ ابْنِ شِهَابٍ حَدَّثَنِي أَبُو بَكْرِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُطِيعِ ابْنِ الْأَسْوَدِ عَنْ نَوْفَلِ بْنِ مُعَاوِيَةَ مِثْلَ حَدِيثِ أَبِي هُرَيْرَةَ هَذَا إِلَّا أَنَّ أَبَا بَكْرٍ يَزِيدُ مِنَ الصَّلَاةِ صَلَاةً مِّنْ فَاتَتُهُ فَكَانَتْهَا وَتَرَ أَهْلَهُ وَمَالَهُ .

٣٦٠٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ سَتَكُونُ أَثَرَةٌ وَأُمُورٌ تُنْكَرُوهَا قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَا تَأْمُرُنَا قَالَ تُوَدُّونَ الْحَقَّ الَّذِي عَلَيْكُمْ وَتَسْأَلُونَ اللَّهَ الَّذِي لَكُمْ .

٣٦٠٤. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُهْلِكُ النَّاسَ هَذَا الْحَيُّ مِنْ قُرَيْشٍ قَالُوا فَمَا تَأْمُرُنَا قَالَ لَوْ أَنَّ النَّاسَ اعْتَزَلُوهُمْ قَالَ مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ سَمِعْتُ أَبَا زُرْعَةَ .

2 U predaji ovog hadisa, koju je zabilježio Nesai, naglašeno je da se ovdje misli na ikindiju namaz. Inače, ovaj hadis upozorava da je potrebno kloniti se nereda i da čovjek ima zla od svakog nereda onoliko koliko je bio uključen u njega.

3605. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed Mekki, njemu Amr b. Jahja b. Seid Emevi prenoseći od svoga djeda, koji je rekao:

“Bio sam s Mervanom i Ebu-Hurejrom, i čuo Ebu-Hurejru kako kaže da je on čuo Onog koji istinu govori i kome se vjeruje, kako kaže:

‘Propast mog ummeta će prouzrokovati nekoliko mladića iz Kurejša!’

‘Mladića?’ – upita Mervan, a Ebu-Hurejra reče:

‘Ako želiš, imenovat ću ih. Sinovi toga i toga i sinovi toga i toga!’”

٣٦٠٥. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمَكِّي حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْأُمَوِيُّ عَنْ جَدِّهِ قَالَ كُنْتُ مَعَ مَرْوَانَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ فَسَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ سَمِعْتُ الصَّادِقَ الْمُصْذِقَ يَقُولُ هَلَاكُ أُمَّتِي عَلَى يَدَيِّ غِلْمَةٍ مِنْ قُرَيْشٍ فَقَالَ مَرْوَانُ غِلْمَةٌ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ إِنَّ شَيْئًا أَنْ أُسَمِّيَهُمْ بَنِي فَلَانٍ وَبَنِي فَلَانٍ .

3606. PRIČAO NAM JE Jahja b. Musa, njemu Velid, ovome Ibn-Džabir, kome je saopćio Busr b. Ubejdullah Hadremi, njemu Ebu-Idris Havlani, koji je čuo Huzejfu b. Jemana kako kaže:

“Ljudi su Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pitali o dobru, a ja sam ga pitao o zlu bojeći se da me ne snađe te sam rekao:

‘Allahov Poslaniče, mi smo bili u neznaboštvu i zlu pa nam je Allah darovao ovo dobro. Da li će poslije ovog dobra biti zla?’

‘Da’ – reče on.

‘A da li će poslije toga zla biti dobra?’ – upitao sam opet.

‘Da’ – odgovorio je on – ‘ali će u njemu biti dima.’

‘A šta je njegov dim?’ – upitao sam, a on je odgovorio:

‘Ljudi koji će upućivati mimo moje upute! To ćeš znati kod njih osuditi.’

‘A da li će poslije toga dobra biti zla?’ – upitao sam.

‘Da’ – reče on – ‘to su napućivači na vrata Džehennema. Ko im se odazove, oni će ga baciti u njega!’

‘Allahov Poslaniče’ – rekao sam – ‘opiši nam ih!’

‘Oni su od naše kože i govore našim jezikom’ – reče on.

‘Pa šta mi naređuješ ako me to snađe?’ – upitao sam, a on je odgovorio:

٣٦٠٦. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ جَابِرٍ قَالَ حَدَّثَنِي بُسْرُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيُّ أَنَّهُ سَمِعَ حُذَيْفَةَ بْنَ الْيَمَانِ يَقُولُ كَانَ النَّاسُ يَسْأَلُونَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنِ الْخَيْرِ وَكُنْتُ أَسْأَلُهُ عَنِ الشَّرِّ مَخَافَةً أَنْ يُدْرِكَنِي فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا كُنَّا فِي جَاهِلِيَّةٍ وَشَرٌّ فَجَاءَنَا اللَّهُ بِهَذَا الْخَيْرِ فَهَلْ بَعْدَ هَذَا الْخَيْرِ مِنْ شَرٍّ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ وَهَلْ بَعْدَ ذَلِكَ الشَّرِّ مِنْ خَيْرٍ قَالَ نَعَمْ وَفِيهِ دَخْنٌ قُلْتُ وَمَا دَخْنُهُ قَالَ قَوْمٌ يَهْدُونَ بِغَيْرِ هُدًى يَعْرِفُ مِنْهُمْ وَتُنَكَّرُ قُلْتُ فَهَلْ بَعْدَ ذَلِكَ الْخَيْرِ مِنْ شَرٍّ قَالَ نَعَمْ دُعَاةٌ إِلَى أَبْوَابِ جَهَنَّمَ مِنْ أَجَابِهِمْ إِلَيْهَا قَدْ فُتِحَتْ فِيهَا قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ صِفْهُمْ لَنَا فَقَالَ هُمْ مِنْ جِلْدَتِنَا وَيَتَكَلَّمُونَ بِأَلْسِنَتِنَا قُلْتُ فَمَا تَأْمُرُنِي إِنْ أَدْرَكَنِي ذَلِكَ قَالَ تَلْزِمُ جَمَاعَةَ الْمُسْلِمِينَ وَإِمَامَهُمْ قُلْتُ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ جَمَاعَةٌ وَلَا إِمَامٌ قَالَ فَاعْتَزِلْ تِلْكَ الْفِرْقَ كُلَّهَا وَلَوْ أَنَّ تَعَصَّ بِأَصْلِ شَجَرَةٍ حَتَّى يُدْرِكَكَ الْمَوْتُ وَأَنْتَ عَلَى ذَلِكَ .

‘Drži se zajednice muslimana i njihovog vođe’
 ‘A ako kod njih ne bude zajedništva niti vođe?’
 – upitao sam.
 ‘Onda se izdvoj iz tih svih grupa pa makar morao
 gristi korijen stabla, sve dok te ne zatekne smrt u
 tom stanju’ – odgovorio je on.”¹

3607. PRIČAO MI JE Muhammed b. Musenna, njemu Jahja b. Seid od Isma‘ila, kome je pričao Kajs od Huzejfe, radijallahu anhu, koji je rekao: “Moji drugovi su se raspitivali o dobru, a ja sam se raspitivao o zlu”...

3608. PRIČAO NAM JE Hakem b. Nafi‘, njemu Šu‘ajb prenoseći od Zuhrija, kome je saopćio Ebu-Seleme da je Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, izjavio kako je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Neće doći Sudnji dan dok međusobno ne zarate dvije skupine čija je ideja jedna.”²

3609. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu Abdur-Rezzak, a ovom saopćio Ma‘mer od Hemmama, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Neće doći Sudnji dan dok međusobno ne zarate dvije skupine i među njima ne bude velika borba,

٣٦٠٧. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنِي قَيْسٌ عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ تَعَلَّمَ أَصْحَابِي الْخَيْرَ وَتَعَلَّمْتُ الشَّرَّ.

٣٦٠٨. حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ حَدَّثَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَقْتَتِلَ فِئَتَانِ دَعَوَاهُمَا وَاحِدَةٌ.

٣٦٠٩. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَقْتَتِلَ فِئَتَانِ فَيَكُونَ بَيْنَهُمَا مَقْتَلَةٌ عَظِيمَةٌ دَعَوَاهُمَا وَاحِدَةٌ وَلَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يُبْعَثَ

- 1 Za dobro koje će uslijediti nakon prvog zla Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je da će u njemu biti dima, što znači da to neće biti čisto dobro, nego će u njemu biti mrlja i nejasnoća, poput dima u vatri. Nevevi smatra da se pod ovim dimom misli da srca neće biti čista jedno prema drugom i da se neće vratiti na onaj stepen čistoće na kojem su bila. Kadi Ijad smatra da je ovo dobro bilo u doba vladavine Omera b. Abdul-Aziza.
 “Oni su od naše kože”, znači: oni su od našeg naroda, međutim, neki smatraju da to znači: oni su od ljudi općenito (potomci Ademovi).
- 2 Neki smatraju da se ovo odnosi na sukob između Alije i Mu‘avija, koji se dogodio na Siffinu, kada je Alija bio halifa i, bez sumnje, najvredniji čovjek u to doba. Njega su svi priznali za halifu osim stanovnika Šama na čelu sa Muavijom. Kermani kaže da formulacija “čija je ideja jedna”, znači da će svaki od njih smatrati da je u pravu, a njegov protivnik u zabludi. Međutim, neminovno je da samo jedan od njih dvojice bude u pravu, a drugi u zabludi, kao što je u slučaju Alije i Mu‘avija bio Alija u pravu, a njegov protivnik pogriješio, ali on ima opravdanje za svoju grešku, jer je to radio na osnovu idžihada, a kad mudžtehid pogriješi, to mu se ne računa u grijeh.

a ideja im bude jedna, niti će doći Sudnji dan dok se ne pojave dedžali, lašci, njih oko trideset. Svaki od njih će tvrditi da je Božiji poslanik.”¹

3610. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu saopćio Šu‘ajb od Zuhrija, kome je saopćio Ebu-Seleme b. Abdur-Rahman, da je Ebu-Seid Hudri, radijallahu anhu, rekao:

“Jedne prilike bili smo kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. On je dijelio plijen. Došao mu je Zul-Huvejsira, jedan od potomaka Benu-Temima, i rekao:

‘Allahov Poslaniče, budi pravedan!’

‘Teško tebi’ – rekao je on – ‘pa ko je pravedan kad ja nisam pravedan! Izgubio si i propao ako ja nisam bio pravedan.’

‘Allahov Poslaniče’ – reče Omer – ‘dozvoli mi da ga ubijem!’

‘Pusti ga’ – reče (Resulullah, alejhis-selam) – ‘jer on ima istomišljenike. Svako od vas će omalovažavati svoj namaz u poređenju s njihovim, i svoj post u poređenju s njihovim postom. Oni će čitati Kur’an, ali on neće prelaziti njihove ključne kosti. Prolazit će kroz vjeru kao što strijela prolazi kroz ulovljenu životinju. Pogleda li se šiljak strijele, ništa se na njemu neće naći; pogleda li se na tetivu strijele, ništa se na njoj neće naći; pogleda li se na dio strijele između šiljka i perja, a to je tijelo strijele, ništa se neće na njemu ugledati; pogleda li se na perke strijele, ni na njima se ništa neće naći. Strijela je promakla i probavljaju hranu i krv.”²

دَجَالُونَ كَذَّابُونَ قَرِيبًا مِنْ ثَلَاثِينَ كُلُّهُمْ يَزْعُمُ أَنَّهُ رَسُولُ اللَّهِ .

٣٦١٠. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَمَا نَحْنُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ يَقْسِمُ قِسْمًا أَتَاهُ ذُو الْخَوِصِرَةِ وَهُوَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ اعْدِلْ فَقَالَ وَيْلَكَ وَمَنْ يَعْدِلُ إِذَا لَمْ أَعْدِلْ قَدْ خَبِتَ وَخَسِرْتَ إِنْ لَمْ أَكُنْ أَعْدِلْ فَقَالَ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ائْذَنْ لِي فِيهِ فَأَضْرَبَ عُنُقَهُ فَقَالَ دَعَهُ فَإِنَّ لَهُ أَصْحَابًا يَحْقِرُ أَحَدُكُمْ صَلَاتَهُ مَعَ صَلَاتِهِمْ وَصِيَامَهُ مَعَ صِيَامِهِمْ يَقْرَأُونَ الْقُرْآنَ لَا يُجَاوِزُ تَرَاقِيَهُمْ يَمُرُّونَ مِنَ الدِّينِ كَمَا يَمُرُّ السَّهْمُ مِنَ الرَّمِيَةِ يُنْظَرُ إِلَى نَصْلِهِ فَلَا يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ ثُمَّ يُنْظَرُ إِلَى رِصَافِهِ فَمَا يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ ثُمَّ يُنْظَرُ إِلَى نَضِيهِ وَهُوَ قَدْ حُفَّ فَلَا يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ ثُمَّ يُنْظَرُ إِلَى قُدْذِهِ فَلَا يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ قَدْ سَبَقَ الْفَرْثُ وَالدَّمَ أَيُّهُمْ رَجُلٌ أَسْوَدُ إِحْدَى عَضْدِيهِ مِثْلُ ثَدْيِ الْمَرْأَةِ أَوْ مِثْلُ الْبُضْعَةِ تَدْرَدُرُ وَيَخْرُجُونَ

¹ Prvi dio ovog hadisa govori o istoj stvari kao i prethodni hadis, a drugi dio govori o pojavi osoba koje će za sebe lažno tvrditi da su Božiji poslanici. Neki od njih pojavili su se još u doba Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem. Tako se u Jemami pojavio Musejlime, u Jemenu Esved Anesi te u toku Ebu-Bekrova hilafeta Tulejha b. Huvejlid među Benu-Esedom b. Huzejme i Sedžah Temimijka među Benu-Temimom. Esve je ubijen prije smrti Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, a Musejlime je ubijen u doba Ebu-Bekra, dok je Tulejha učinio tevbu i umro kao musliman, a prenosi se da se i Sedžah pokajala.

Broj od trideset dedžala odnosi se na one koji su imali, ili će imati, određeni uticaj, a bit će ih mnogo više koji će sebi pripisivati poslanstvo, ali neće ostaviti većeg uticaja u narodu.

² Ovim se želi reći da je strijela takvom brzinom prošla kroz ulovljenu životinju tako da ni na jednom dijelu strijele nije ostalo nikakvog traga od te životinje, a cilj ovoga je da se uspoređi haridžijsko vjerovanje, koje

‘Njihov znak je crn čovjek, čija se jedna mišica, poput ženske dojke, ili poput komada mesa, jako trese. Oni će se pojaviti kad dođe do rascjepkanosti među ljudima.’

‘Ja svjedočim da sam ovaj hadis čuo od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem’ – kaže Ebu-Seid – ‘svjedočim da je Alija b. Ebu-Talib ratovao protiv njih, a ja sam bio s njim. On je naredio (da se potraži) taj čovjek, i on je pronađen i doveden, te sam ja na njemu vidio ona svojstva kojima ga je opisao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.’”

3611. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njemu saopćio Sufjan od A‘meša, on od Hajseme, a ovaj od Suvejda b. Gafela, koji kaže da je Alija, radijallahu anhu, rekao:

“Kad vam kazujem od Allahvog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, draže bi mi bilo da padnem s neba nego da na njega slažem, a kad vam govorim o nečemu što je između mene i vas, (znajte) da je rat varka. Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: ‘U ahir-i zamanu (vrijeme pred smak svijeta) pojavit će se ljudi, mladi i nerazumni, koji će izgovarati najbolji govor (Kur’an), ali će prolaziti kroz islam kao što strijela prolazi kroz ulovljenu životinju, a iman neće proći ni njihove grkljane. Gdje god ih stignete, ubijajte ih, jer će njihovo ubijanje biti nagrada na Sudnjem danu onome, ko ih je ubijao.’”³

عَلَى حِينَ فُرْقَةٍ مِنَ النَّاسِ قَالَ أَبُو سَعِيدٍ فَأَشْهَدُ أَنِّي سَمِعْتُ هَذَا الْحَدِيثَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَأَشْهَدُ أَنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ قَاتَلَهُمْ وَأَنَا مَعَهُ فَأَمَرَ بِذَلِكَ الرَّجُلِ فَالْتُمَسَ فَأُتِيَ بِهِ حَتَّى نَظَرْتُ إِلَيْهِ عَلَى نَعْتِ النَّبِيِّ ﷺ الَّذِي نَعْتُهُ .

٣٦١١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ خَيْثَمَةَ عَنْ سُوَيْدِ بْنِ غَفَلَةَ قَالَ قَالَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِذَا حَدَّثْتُكُمْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَلَا تَنْ أَخْرَ مِنْ السَّمَاءِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَكْذِبَ عَلَيْهِ وَإِذَا حَدَّثْتُكُمْ فِيمَا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ فَإِنَّ الْحَرْبَ خَدَعَةٌ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ يَأْتِي فِي آخِرِ الزَّمَانِ قَوْمٌ حُدَّتْهُمُ الْأَسْنَانُ سُفَهَاءُ الْأَحْلَامِ يَقُولُونَ مِنْ خَيْرِ قَوْلِ الْبَرِيَّةِ يَمْرُقُونَ مِنَ الْإِسْلَامِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنَ الرَّمِيَّةِ لَا يُجَاوِزُ إِيْمَانُهُمْ حَنَاجِرَهُمْ فَإِنَّمَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاقْتُلُوهُمْ فَإِنَّ قَتْلَهُمْ أَجْرٌ لِمَنْ قَتَلَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

kroz njih tako brzo prođe da na njima ne ostavi nikakvog traga, sa strijelom iskusnog lovca koja prođe kroz ulovljenu životinju a da na njoj ne ostane nikakvog traga.

3 I ovaj hadis se odnosi na haridžije protiv kojih se borio halifa Alija. Oni su se usprotivili arbitraži između Alije i Mu‘avije govoreći: “Presuda pripada samo Allahu.” Ova tvrdnja je istinita, ali su oni ovim mislili na značenje koje je neispravno. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je da se oni ovako kažnjavaju jer su sijali nered i podvajanje.

3612. PRIČAO MI JE Muhammed b. Musenna, njemu Jahja prenoseći od Isma'ila, kojem je prenio Kajs od Habbaba b. Eretta, koji je rekao:

“Potužili smo se Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a on je (ležao) u hladu Ka'be stavivši pod glavu svoju burdu. Rekli smo mu:

‘Zar nam nećeš tražiti pomoć, zar nećeš moliti Allaha za nas?’

‘Prije vas je bio čovjek’ – reče on – ‘kojem su iskopali rupu u zemlji te ga stavili u nju, a zatim donijeli testeru i stavili mu je na glavu pa je raspolovili, ali ga to nije odvratilo od njegove vjere. I češljan je gvozdenim češljevima između kože i kostiju, ili nerava, ali ga to nije odvratilo od njegove vjere. Tako mi Allaha, ova stvar (islam) će se upotpuniti tako da će jahač moći putovati od Sa'ne do Hadramevta ne bojeći se nikog osim Allaha ili vuka za svoju stoku. Ali vi pre naglujete sa žurbom.’”¹

3613. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Ezher b. Sa'd, a ovom Ibn-Avn, kome je saopćio Musa b. Enese od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izgubio Sabita b. Kajs, pa je neki čovjek rekao:

– Allahov Poslanice, ja ću te obavijestiti o njegovom slučaju.

Potom mu je on otišao i zatekao ga kako sjedi pognute glave te rekao: – Šta ti je?

– Zlo – odgovorio je on (rekavši) da je dizao svoj glas iznad glasa Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa (smatra) da su mu propala njegova djela i da je on od stanovnika Džehennema. Zatim je spomenuti čovjek došao (Resulullahu, alejhi-selam) i obavijestio ga da je on rekao to i to.

Musa b. Enes kaže da se (taj čovjek) onda vratio

٣٦١٢. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا قَيْسٌ عَنْ خَبَابِ بْنِ الْأَرْتِ قَالَ شَكُونَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ مُتَوَسِّدٌ بُرْدَةً لَهُ فِي ظِلِّ الْكَعْبَةِ قُلْنَا لَهُ أَلَا تَسْتَنْصِرُ لَنَا أَلَا تَدْعُو اللَّهَ لَنَا قَالَ كَانَ الرَّجُلُ فِيمَنْ قَبْلَكُمْ يُخْفَرُ لَهُ فِي الْأَرْضِ فَيُجْعَلُ فِيهِ فَيَجَاءُ بِالْمِنْشَارِ فَيُوضَعُ عَلَى رَأْسِهِ فَيُشَقُّ بِأَثْنَتَيْنِ وَمَا يَصُدُّهُ ذَلِكَ عَنْ دِينِهِ وَيُمَشِّطُ بِأَمْشَاطِ الْحَدِيدِ مَا دُونَ لَحْمِهِ مِنْ عَظْمٍ أَوْ عَصَبٍ وَمَا يَصُدُّهُ ذَلِكَ عَنْ دِينِهِ وَاللَّهِ لَيَتِمَّنَّ هَذَا الْأَمْرُ حَتَّى يَسِيرَ الرَّكَّابُ مِنْ صَنْعَاءَ إِلَى حَضْرَمَوْتَ لَا يَخَافُ إِلَّا اللَّهَ أَوِ الذُّئْبَ عَلَى غَنَمِهِ وَلَكِنَّكُمْ تَسْتَعْجِلُونَ.

٣٦١٣. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَزْهَرُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ قَالَ أَنْبَأَنِي مُوسَى بْنُ أَنَسٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ افْتَقَدَ ثَابِتَ بْنَ قَيْسٍ فَقَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَا أَعْلَمُ لَكَ عِلْمُهُ فَاتَاهُ فَوَجَدَهُ جَالِسًا فِي بَيْتِهِ مُنْكَسًا رَأْسَهُ فَقَالَ مَا شَأْنُكَ فَقَالَ شَرٌّ كَانَ يَرْفَعُ صَوْتَهُ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ ﷺ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ فَاتَى الرَّجُلُ فَأَخْبَرَهُ أَنَّهُ قَالَ كَذَا وَكَذَا فَقَالَ مُوسَى بْنُ أَنَسٍ فَرَجَعَ الْمَرْءَ الْآخِرَةَ بَبْشَارَةٍ عَظِيمَةٍ فَقَالَ اذْهَبْ إِلَيْهِ فَقُلْ لَهُ إِنَّكَ لَسْتَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ وَلَكِنْ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ.

¹ Habbab b. Erett spada među prve muslimane pa je zapamtio progone i mučenja koja su Kurejšije provodili nad prvim sljedbenicima islama. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, smirivao je svoje sljedbenike upozoravajući ih da su prijašnji vjernici doživljavali još teža iskušenja zbog svoje vjere, ali su se strpli. To je ojačavalo prve muslimane pa su lakše podnosili nevolje.

drugi put (Sabit) s veoma radosnom viješću.

– Idi mu – rekao je (Resulullah, alejhis-selam) – i reci: “Ti nisi džehennemlija nego si džennetlija.”²

3614. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovom Šu‘be prenoseći do Ebu-Ishaka, koji je čuo Berraa b. Aziba (kako kaže): “Jedan čovjek je učio suru El-Kehf, a u kući je bila životinja koja se uznemirila. On zamoli za mir, i odjednom životinju prekri magla ili oblak. Kasnije je on to ispričao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

“Uči, čovječe! To je milost koja dolazi zbog Kur’ana, ili se spušta zbog Kur’ana.”³

3615. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Ahmed b. Jezid b. Ibrahim Ebul-Hasan Harrani, ovom Zuhejr b. Mu‘avija, a njemu Ebu-Ishak, koji je čuo Beraa b. Aziba, kako kaže:

Ebu-Bekr, radijallahu anhu, došao je mom ocu (Azibu) u njegov stan i kupio od njega sedlo za devu, pa mu rekao:

– Pošalji svog sina da ga ponese sa mnom.

– Tako sam ga ja – kaže (Berra’) – ponio s njim, a moj otac je izišao da naplati njegovu vrijednost te je rekao Ebu-Bekru:

“Ebu-Bekre, ispričaj mi kako ste postupili kada si putovao s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, (prilikom Hidžre).”

– Dobro – reče on. Putovali smo (nakon izlaska iz pećine Sevr) tu noć i sutradan do podne, a put je bio pust, niko njime nije prolazio. Onda nam se

٣٦١٤. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَرَأَ رَجُلٌ الْكَهْفَ وَفِي الدَّارِ الدَّابَّةُ فَجَعَلَتْ تَنْفِرُ فَسَلَّمَ فَإِذَا ضَبَابَةٌ أَوْ سَحَابَةٌ غَشِيَتْهُ فَذَكَرَهُ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ اقْرَأْ فَلَانُ فَإِنَّهَا السَّكِينَةُ نَزَلَتْ لِلْقُرْآنِ أَوْ تَنَزَّلَتْ لِلْقُرْآنِ .

٣٦١٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَزِيدَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ أَبُو الْحَسَنِ الْحَرَّانِيُّ حَدَّثَنَا زُهَيْرُ ابْنِ مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ يَقُولُ جَاءَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِلَى أَبِي فِي مَنْزِلِهِ فَاشْتَرَى مِنْهُ رَحْلاً فَقَالَ لِعَازِبٍ ابْعَثْ ابْنَكَ يَحْمِلُهُ مَعِيَ قَالَ فَحَمَلْتُهُ مَعَهُ وَخَرَجَ أَبِي يَتَقَدُّ ثَمَنُهُ فَقَالَ لَهُ أَبِي يَا أَبَا بَكْرٍ حَدَّثَنِي كَيْفَ صَنَعْتُمَا حِينَ سَرَيْتَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ نَعَمْ أَسْرَيْنَا لَيْلَتَنَا وَمِنْ الْغَدِ حَتَّى قَامَ قَائِمُ الظَّهِيرَةِ وَخَلَا الطَّرِيقُ لَا يَمُرُّ فِيهِ أَحَدٌ فَرَفَعْتُ لَنَا صَخْرَةً طَوِيلَةً لَهَا ظِلٌّ لَمْ تَأْتِ عَلَيْهِ الشَّمْسُ

2 Sabit b. Kajs b. Šemmas je bio govornik ensarija, kao i Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, govornik, a imao je krupan glas, pa kad je objavljen ajet: “O, vjernici, ne dižite glasove svoje iznad Vjerovjesnikovog glasa i ne razgovarajte s njim glasno, kao što glasno jedan s drugim razgovarate, da ne bi bila poništena vaša djela, a da vi i ne primijetite.” (El-Hudžurat, 2) Sabit se uplašio da su mu propala njegova dobra djela zbog toga što je krupno govorio u prisustvu Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, te je prestao izlaziti iz kuće. Tada mu je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Nisi li zadovoljan da živiš sretno, pogineš kao šehid i uđeš u Džennet?” Ovo obećanje se ispunilo. Sabit je poginuo kao šehid u Bitki na Jemani.

3 Ovaj hadis predstavlja Poslanikovu mu‘džizu s obzirom da je učenje Kur’ana prouzrokovalo smirenje čak i životinje.

ukazala visoka stijena koja je pravila hlad, do kojeg sunce nije dopiralo. Odsjeli smo pored nje. Ja sam svojom rukom pripremio mjesto za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, na kojem će spavati. Tu sam prostro krzneni ogrtač i rekao: “Spavaj, Allahov Poslaniče, a ja ću izvidjeti šta ima oko tebe.” On je zaspao, a ja sam izišao da izvidim šta ima oko njega, i najednom sam primijetio pastira koji se, sa svojim ovcama, približava stijeni želeći od nje ono što smo i mi željeli. Upitao sam.

– Čiji si ti, mladiću?

– Jednog čovjeka iz Medine, ili Mekke – odgovorio je mladić.

– Ima li u tvom stadu muzara? – upitao sam.

– Da – rekao je on, a ja sam potom upitao:

– Hoćeš li namusti (imaš li dozvolu od vlasnika da namuzeš gostima)?

– Da – reče on i uze jednu ovcu, a ja mu rekoh:

– Otresi vime od prašine, dlaka i trunja.

– Vidio sam Berraa – kaže (Ebu-Ishak) – kako jednom rukom udara o drugu (da bi pokazao kako je pastir) otresao (svoje dlanove). Potom je namuzao u posudu malo mlijeka, a ja sam imao kožnu zdjelicu koju sam ponio za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da iz nje pije vodu i uzima abdest. Došao sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, premda nisam volio da ga budim, ali sam mu došao baš kad se on probudio. Nalio sam vode u mlijeko, dok se nije rashladio donji dio, a onda sam rekao:

“Pij, Allahov Poslaniče!”

– On se napio toliko da sam ja bio zadovoljan – kaže (Ebu-Bekr) – a potom rekao:

“Je li vrijeme za polazak?”

– Svakako, rekao sam – kaže (Ebu-Bekr) – te smo krenuli nakon što se sunce počelo spuštati. Slijedio nas je Suraka b. Malik! Rekao sam:

“Uhvaćeni smo, Allahov Poslaniče!”

– Ne žalosti se, Allah je s nama! – rekao je on.

Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem,

فَنَزَلْنَا عَنْهُ وَسَوَّيْتُ لِلنَّبِيِّ ﷺ مَكَانًا بِيَدَيَّ يَنَامُ عَلَيْهِ وَبَسَطْتُ فِيهِ فَرْوَةً وَقُلْتُ نَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَأَنَا أَنْفَضُ لَكَ مَا حَوْلَكَ فَنَامَ وَخَرَجْتُ أَنْفَضُ مَا حَوْلَهُ فَإِذَا أَنَا بِرَاعٍ مُقْبِلٍ بِغَنَمِهِ إِلَى الصَّخْرَةِ يُرِيدُ مِنْهَا مِثْلَ الَّذِي أَرَدْنَا فَقُلْتُ لَهُ لِمَنْ أَنْتَ يَا غَلَامُ فَقَالَ لِرَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ أَوْ مَكَّةَ قُلْتُ أَفِي غَنَمِكَ لَبَنٌ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ أَفَتَحْلُبُ قَالَ نَعَمْ فَأَخَذَ شَاةً فَقُلْتُ أَنْفَضِ الضَّرْعَ مِنَ التُّرَابِ وَالشَّعْرِ وَالْقَذَى قَالَ فَرَأَيْتُ الْبَرَاءَ يَضْرِبُ إِحْدَى يَدَيْهِ عَلَى الْأُخْرَى يُنْفَضُ فَحَلَبَ فِي قَعَبٍ كُثْبَةٍ مِنْ لَبَنٍ وَمَعِيَ إِدَاوَةٌ حَمَلْتُهَا لِلنَّبِيِّ ﷺ يَرْتَوِي مِنْهَا يَشْرَبُ وَيَتَوَضَّأُ فَاتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَكَرِهْتُ أَنْ أُوقِظَهُ فَوَافَقْتُهُ حِينَ اسْتَيْقَظَ فَصَبَبْتُ مِنَ الْمَاءِ عَلَى اللَّبَنِ حَتَّى بَرَدَ أَسْفَلُهُ فَقُلْتُ اشْرَبْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَشَرِبَ حَتَّى رَضِيْتُ ثُمَّ قَالَ أَلَمْ يَأْنِ لِلرَّحِيلِ قُلْتُ بَلَى قَالَ فَارْتَحَلْنَا بَعْدَ مَا مَالَتِ الشَّمْسُ وَاتَّبَعْنَا سُرَاقَةَ بْنِ مَالِكٍ فَقُلْتُ أَتَيْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ (لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا) فَدَعَا عَلَيْهِ النَّبِيُّ ﷺ فَارْتَطَمَتْ بِهِ فَرَسُهُ إِلَى بَطْنِهَا أَرَى فِي جِلْدٍ مِنَ الْأَرْضِ شَكَّ زُهَيْرٍ فَقَالَ إِنِّي أَرَاكُمْ قَدْ دَعَوْتُمَا عَلَيَّ فَادْعُوا لِي فَاللَّهُ لَكُمْ أَنْ أُرَدَّ عَنْكُمَا الطَّلَبَ فَدَعَا لَهُ النَّبِيُّ ﷺ فَنَجَا فَجَعَلَ لَا يَلْقَى أَحَدًا إِلَّا قَالَ قَدْ كَفَيْتُكُمْ مَا هُنَا فَلَا يَلْقَى أَحَدًا إِلَّا رَدَّهُ قَالَ وَوَفَى لَنَا .

proučio jednu dovu, a Surakin konj se zaglavi do trbuha – mislim (da je rekao) u tvrdu zemlju, dvoumi se Zuhejr.

– Ja vidim da ste vas dvojica učili dovu protiv mene! – uzviknu (Surka). – Zamolite (da budem spašen), a ja uzimam Allaha za svjedoka da ću odvratiti od vas one što vas traže.

Potom Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zamoli za njegov spas, i on se spasi, a kasnije je, koga god je sreo, govorio: “Ja sam vam dovoljan za ovo ovdje.”

– Tako je vraćao koga god je sreo, i ispunio obećanje – kaže Ebu-Bekr.¹

3616. PRIČAO NAM JE Mualla b. Esed, njemu Abdul-Aziz b. Muhtar, a ovom Halid prenoseći od Ikrima, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao jednom beduinu da bi ga posjetio, a Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, imao običaj – kaže on – kad posjećuje bolesnika, da kaže:

“Nije loše. To će te, ako Bog da, očistiti.” Tako je i ovome rekao: “Nije loše. To će te, ako Bog da, očistiti.”

“Rekao si” – kazao je beduin – “da će me ovo očistiti. Nikako! Naprotiv, ovo je groznica koja ključa, ili navaljuje na oronula starca, i poziva ga u groblje.”

– Dobro, dakle! – rekao je potom Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

٣٦١٦. حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ
ابْنُ مُخْتَارٍ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ دَخَلَ عَلَى أَغْرَابِيٍّ
يَعُودُهُ قَالَ وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا دَخَلَ عَلَى مَرِيضٍ
يَعُودُهُ قَالَ لَا بَأْسَ طَهُورٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَقَالَ لَهُ
لَا بَأْسَ طَهُورٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ قَالَ قُلْتُ طَهُورٌ كَلَّا
بَلْ هِيَ حُمَّى تَفُورُ أَوْ تَثُورُ عَلَى شَيْخٍ كَبِيرٍ تُزِيرُهُ
الْقُبُورَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ فَنَعَمْ إِذَا .

¹ Ovaj hadis se odnosi na tok Hidžre i predstavlja jednu od Resulullahovih, sallallahu alejhi ve sellem, mu'džiza, jer je nakon njegove dove Surakin konj upao u tvrdu zemlju, a nakon što je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zamolio za spas Surake, on je zaista i bio spašen.

Iz spomenutog hadisa se može, između ostalog, zaključiti:

- Ebu-Bekr je bio najbolji ashab;
- tevekkul (oslanjanje na Allaha, dželle šanuhu) veoma je važno svojstvo muslimana;
- sljedbenik je dužan da pomaže onom koga slijedi.

3617. PRIČAO NAM JE Ebu-Ma'mer, njemu Abdul-Varis, a ovom Abdul-Aziz prenoseći da je Enes, radijallahu anhu, rekao:

“Jedan čovjek je bio kršćanin pa je primio islam i naučio (sure) El-Bekare i Ali-Imran. Pisao je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, a onda se ponovo vratio u kršćanstvo i počeo govoriti: ‘Muhammed ne zna ništa osim ono što sam mu ja pisao.’ Kasnije ga je Allah usmrtio pa su ga zakopali, ali ga je sutradan zemlja izbacila. Ljudi su rekli: ‘Ovo je djelo Muhammeda i njegovih drugova. Pošto je on pobjegao od njih, oni su iskopali našeg druga i izbacili ga.’ Zatim su mu ponovno iskopali dubok grob, ali ga je sutradan zemlja opet izbacila, a oni ponovo rekoše: ‘Ovo je djelo Muhammeda i njegovih drugova. Iskopali su našeg druga pošto je on pobjegao od njih pa su ga izbacili.’ I oni mu još jednom iskopaše i spustiše ga u zemlju najdublje što su mogli, ali ga je sutradan zemlja ponovo izbacila, i oni shvatiše da to nisu uradili ljudi i ostaviše ga.”

3618. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Junusa, a on od Ibn-Šihaba, kome je saopćio Ibnul-Musejjeb od Ebu-Hurejre, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kad nestane ovog Kisre (perzijskog vladara), neće biti više Kajsera.

Tako mi Onog u Čijoj je ruci Muhammedov život, blago njih dvojice će biti potrošeno na Allahovom putu.”

٣٦١٧. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ رَجُلٌ نَصْرَانِيًّا فَأَسْلَمَ وَقَرَأَ الْبَقَرَةَ وَالْأَمْرَانَ فَكَانَ يَكْتُبُ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَعَادَ نَصْرَانِيًّا فَكَانَ يَقُولُ مَا يَدْرِي مُحَمَّدٌ إِلَّا مَا كَتَبْتُ لَهُ فَأَمَاتَهُ اللَّهُ فَدَفَنُوهُ فَأَصْبَحَ وَقَدْ لَفَظَتْهُ الْأَرْضُ فَقَالُوا هَذَا فِعْلُ مُحَمَّدٍ وَأَصْحَابِهِ لَمَّا هَرَبَ مِنْهُمْ نَبَشُوا عَنْ صَاحِبِنَا فَأَلْقَوْهُ فَحَفَرُوا لَهُ فَأَعَمَّقُوا فَأَصْبَحَ وَقَدْ لَفَظَتْهُ الْأَرْضُ فَقَالُوا هَذَا فِعْلُ مُحَمَّدٍ وَأَصْحَابِهِ نَبَشُوا عَنْ صَاحِبِنَا لَمَّا هَرَبَ مِنْهُمْ فَأَلْقَوْهُ فَحَفَرُوا لَهُ وَأَعَمَّقُوا لَهُ فِي الْأَرْضِ مَا اسْتَطَاعُوا فَأَصْبَحَ وَقَدْ لَفَظَتْهُ الْأَرْضُ فَعَلِمُوا أَنَّهُ لَيْسَ مِنَ النَّاسِ فَأَلْقَوْهُ .

٣٦١٨. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ وَأَخْبَرَنِي ابْنُ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا هَلَكَ كِسْرَى فَلَا كِسْرَى بَعْدَهُ وَإِذَا هَلَكَ قَيْصَرٌ فَلَا قَيْصَرَ بَعْدَهُ وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَتَنْفَقَنَّ كُنُوزُهُمَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

3619. PRIČAO NAM JE Kabisa, njemu Sufjan prenoseći od Abdul-Melika b. Umejra, a on od Džabira b. Semure, koji je pripisao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Kad nestane ovog Kistre, poslije njega neće biti više Kistre.” Potom je spomenuo još nešto i rekao: “Blago njih dvojice će biti potrošeno na Allahovom putu.”¹

3620. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu saopćio Šu‘ajb od Abdullaha b. Ebi-Husejna, kojem je pričao Nafi‘ b. Džubejr, da je Ibn-Abbas, radijallahu anhum, rekao:

– Lažov Musejlime došao je u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i počeo govoriti: Ako mi Muhammed prepusti ovu stvar poslije njega, slijediću ga. S njim su došli i mnogi ljudi iz njegova naroda pa se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zaputi k njemu, a s njim i Sabit b. Kajs b. Šemmas. U ruci Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bila je grančica palme. Stao je kod Musejlime i njegovih drugova i rekao:

“Da si zatražio od mene ovu grančicu, ne bih ti je dao. Ti nećeš izići iz okvira Allahove odredbe koja ti je određena, a ako se okreneš (od islama), sigurno će te Allah usmrtiti! Ja smatram da si ti onaj u vezi s kojim sam ja usnio ono što sam usnio.”

3621. (Ibn-Abbas kaže) da mu je saopćio Ebu-Hurejra da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Dok sam jedne prilike spavao, vidio sam (u snu) dvije zlatne narukvice na mojim rukama. Njihov slučaj me zabrinuo, a onda mi je u snu objavljeno da puhnem u njih. Puhnio sam u njih i one su odletjele. Ja sam to protumačio da će se dva lašca pojaviti poslije mene.

٣٦١٩. حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُورَةَ رَفَعَهُ قَالَ إِذَا هَلَكَ كِسْرَى فَلَا كِسْرَى بَعْدَهُ وَذَكَرَ وَقَالَ لَتَنْفَقَنَّ كُنُوزُهُمَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

٣٦٢٠. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي حُسَيْنٍ حَدَّثَنَا نَافِعُ بْنُ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَدِمَ مُسَيْلِمَةُ الْكَذَّابُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَجَعَلَ يَقُولُ إِنْ جَعَلَ لِي مُحَمَّدٌ الْأَمْرُ مِنْ بَعْدِهِ تَبِعْتُهُ وَقَدِمَهَا فِي بَشَرٍ كَثِيرٍ مِنْ قَوْمِهِ فَأَقْبَلَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَمَعَهُ ثَابِتُ بْنُ قَيْسٍ بْنُ شَاسٍ وَفِي يَدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قِطْعَةٌ جَرِيدٍ حَتَّى وَقَفَ عَلَى مُسَيْلِمَةَ فِي أَصْحَابِهِ فَقَالَ لَوْ سَأَلْتَنِي هَذِهِ الْقِطْعَةَ مَا أَعْطَيْتُكَهَا وَلَنْ تَعْدُوا أَمْرَ اللَّهِ فِيكَ وَلَنْ أَذْبَرْتَ لِيَعْقِرَنَّكَ اللَّهُ وَإِنِّي لَأَرَاكَ الَّذِي أُرِيتُ فِيكَ مَا رَأَيْتُ .

٣٦٢١. فَأَخْبَرَنِي أَبُو هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ بَيْنَمَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُ فِي يَدَيَّ سَوَارِينَ مِنْ ذَهَبٍ فَأَهْمَنِي شَأْنُهُمَا فَأَوْحَى إِلَيَّ فِي الْمَنَامِ أَنْ انْفُخْهُمَا فَفَنَفَخْتُهِمَا فَطَارَا فَأَوَلَّتْهُمَا كَذَّابَيْنِ يَخْرُجَانِ بَعْدِي فَكَانَ أَحَدُهُمَا الْعَنْسِيُّ وَالْآخَرُ مُسَيْلِمَةُ الْكَذَّابُ صَاحِبُ الْيَمَامَةِ .

¹ “Potom je spomenuto još nešto”, znači da je spomenut i drugi dio hadisa koji glasi: “A kad nestane Kajsera, poslije njega neće biti više Kajsera.” Ovo se odnosi na kisru u Iraku i Kajseru u Šamu, i kad je u doba halife Omera osvojen Irak i Šam, njihovo bogatstvo je potrošeno na Allahovom putu, pa se tako obistinilo ono što je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, u ovom hadisu rekao.

Jedan od njih je bio El-Ansi, a drugi lažov Musejlime koji se pojavio u Jemami.”¹

3622. PRIČAO MI JE Muhammed b. Ala', njemu Hammad b. Usame prenoseći od Burejda b. Abdullaha b. Ebu-Burde, ovaj od svoga djeda Ebu-Burde, on od Ebu-Musaa, a mislim da je ovaj prenio od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

“U snu sam vidio da selim iz Mekke u mjesto gdje ima palmi pa sam pomislio da je to Jemama ili Hedžer, a kad ono grad Jesrib. I vidio sam u tom svom snu da sam mahnio sabljom, ali se njezin prednji dio slomio, a to je bilo ono što je zadesilo vjernike u Bitki na Uhudu. Zatim sam njome zamahnio drugi put, a ona postade ljepša nego što je bila. To je oslobođenje (Mekke) koje je Allah dao i ujedinjenje vjernika. I vidio sam u tom snu krave (kako se kolju), a Allahova odredba je najbolja, a ovo se odnosilo na vjernike koji su bili na Uhudu. Dobro je ono dobro koje daje Allah (kao) i nagrada za iskrenost koju nam je Allah dao poslije Bitke na Bedru.”

3623. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Zekerijja prenoseći od Firasa, on od Amira, a ovaj od Mesruka, da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

– Fatima se jednom pojavila idući tako da joj je hod izgledao poput hoda Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče joj:

“Dobro došla, kćeri moja!”

Potom joj je naredio da sjedne s njegove desne ili lijeve strane, a zatim joj nešto šapnuo. Ona je

٣٦٢٢. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ ابْنُ أَسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ جَدِّهِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى أَرَاهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ رَأَيْتُ فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَهَاجِرُ مِنْ مَكَّةَ إِلَى أَرْضٍ بِهَا نَخْلٌ فَذَهَبَ وَهَلِي إِلَى أَثْنَا الْيَمَامَةِ أَوْ هَجَرْتُ فَإِذَا هِيَ الْمَدِينَةُ يَثْرِبُ وَرَأَيْتُ فِي رُؤْيَايَ هَذِهِ أَنِّي هَزَزْتُ سَيْفًا فَانْقَطَعَ صَدْرُهُ فَإِذَا هُوَ مَا أَصِيبَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ أُحُدٍ ثُمَّ هَزَزْتُهُ بِأُخْرَى فَعَادَ أَحْسَنَ مَا كَانَ فَإِذَا هُوَ مَا جَاءَ اللَّهُ بِهِ مِنَ الْفَتْحِ وَاجْتِمَاعِ الْمُؤْمِنِينَ وَرَأَيْتُ فِيهَا بَقْرًا وَاللَّهُ خَيْرٌ فَإِذَا هُمْ الْمُؤْمِنُونَ يَوْمَ أُحُدٍ وَإِذَا الْخَيْرُ مَا جَاءَ اللَّهُ بِهِ مِنَ الْخَيْرِ وَثَوَابِ الصَّدَقِ الَّذِي آتَانَا اللَّهُ بَعْدَ يَوْمِ بَدْرٍ.

٣٦٢٣. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَاءُ عَنْ فِرَاسٍ عَنْ عَامِرِ الشَّعْبِيِّ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ أَقْبَلْتُ فَاطِمَةَ تَمْشِي كَأَنَّ مَشْيَهَا مَشْيُ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَرَحَبًا بِابْنَتِي ثُمَّ أَجْلَسَهَا عَنْ يَمِينِهِ أَوْ عَنْ شِمَالِهِ ثُمَّ أَسَرَّ إِلَيْهَا حَدِيثًا فَبَكَتُ فَقُلْتُ لَهَا لِمَ تَبْكِينَ ثُمَّ أَسَرَّ إِلَيْهَا حَدِيثًا فَضَحِكْتُ فَقُلْتُ مَا رَأَيْتُ كَالْيَوْمِ

¹ Devete godine po Hidžri Musejlime je, kao član delegacije svog naroda, došao u Medinu. On je za sebe uzeo nadimak Rahman i bio poznat kao Rahman iz Jemame. Po povratku iz Medine odmetnuo se od islama i počeo se izdavati za lažnog poslanika. Želio je da pokaže čuda pa je ubacivao jaje u bocu, sjekao krilo ptice, a potom ga spajao i tvrdio da mu dolazi srna s brda kako bi namuzao mlijeka. Ubio ga je Hamzin ubica Vahši u Bitki na Jemami, za vladavine Ebu-Bekra, a imao je tada sto pedeset godina.

Esveda Anesija je ubio ashab Fejruz i to u vrijeme kad je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, ležao na smrtnoj postelji, ali je on to saznao putem Objave i saopćio ashabima – da bi ih obradovao.

zaplakala. Ja sam je upitala zašto je plakala. Onda joj je ponovo nešto šapnuo, i ona se nasmijala, a ja rekoh:

“Nisam nikad kao danas vidjela da je radost tako blizu žalosti.”

Potom sam je upitala šta je on rekao, a ona je odgovorila:

“Neću odavati tajnu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem!”

Kad je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, umro, ponovo sam je pitala

3624. i ona je rekla: “Šapnuo mi je: ‘Džibril mi je svake godine izlagao Kur’an jedanput, a ove godine mi ga je izložio dva puta, i ja mislim da je to stoga što mi je došao kraj života, a ti si prva, od moje porodice, koja će doći za mnom.’

Tada sam ja zaplakala, a on je rekao: ‘Zar nisi zadovoljna da budeš prvakinja žena u Džennetu, ili vjerničkih žena, pa sam se zato nasmijala.’”

3625. PRIČAO MI JE Jahja b. Kaze’a, njemu Ibrahim b. Sa’d prenoseći od svoga oca, on od Urve, a ovaj da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

“Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, a za vrijeme bolesti u kojoj je umro, pozvao svoju kćer Fatimu i nešto joj šapnuo. Ona je zaplakala, a zatim ju je ponovo pozvao i opet joj nešto šapnuo, i ona se nasmijala. Pitala sam je – kaže (Aiša) – o tome

3626. i ona je rekla: ‘Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tiho govoreći, saopćio mi je da će umrijeti u toj svojoj bolesti u kojoj je i umro, i ja sam zaplakala. Potom mi je, tiho govoreći, rekao da sam ja prva od njegove porodice koja će ga slijediti (tj. doći za njim), pa sam se nasmijala.’”²

فَرَحًا أَقْرَبَ مِنْ حُزْنٍ فَسَأَلْتُهَا عَمَّا قَالَ فَقَالَتْ مَا كُنْتُ لِأُفْشِيَ سِرَّ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ حَتَّى قُبِضَ النَّبِيُّ ﷺ فَسَأَلْتُهَا .

٣٦٢٤. فَقَالَتْ أَسْرَّ إِلَيَّ إِنَّ جِبْرِيلَ كَانَ يُعَارِضُنِي الْقُرْآنَ كُلَّ سَنَةٍ مَرَّةً وَإِنَّهُ عَارِضُنِي الْعَامَ مَرَّتَيْنِ وَلَا أُرَاهُ إِلَّا حَضَرَ أَجَلِي وَإِنَّكَ أَوَّلُ أَهْلِ بَيْتِي لِحَاقًا بِي فَبَكَيْتُ فَقَالَ أَمَّا تَرْضَيْنَ أَنْ تَكُونِي سَيِّدَةَ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَوْ نِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ فَضَحِكْتُ لِذَلِكَ .

٣٦٢٥. حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ دَعَا النَّبِيُّ ﷺ فَاطِمَةَ ابْنَتَهُ فِي شَكْوَاهُ الَّذِي قُبِضَ فِيهِ فَسَارَهَا بِشَيْءٍ فَبَكَتُ ثُمَّ دَعَاهَا فَسَارَهَا فَضَحِكْتُ قَالَتْ فَسَأَلْتُهَا عَنْ ذَلِكَ .

٣٦٢٦. فَقَالَتْ سَارَنِي النَّبِيُّ ﷺ فَأَخْبَرَنِي أَنَّهُ يُقْبِضُ فِي وَجَعِهِ الَّذِي تُوُفِّيَ فِيهِ فَبَكَيْتُ ثُمَّ سَارَنِي فَأَخْبَرَنِي أَنِّي أَوَّلُ أَهْلِ بَيْتِهِ أَتْبَعُهُ فَضَحِكْتُ .

² Aiša kaže da je Fatima umrla u mjesecu ramazanu, šest mjeseci poslije očeve smrti, a imala je tada dvadeset i pet godina.

3627. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ar'are, njemu Šu'be prenoseći od Ebu-Bišra, on od Seida b. Džubejra, a ovaj da je Ibn-Abbas rekao:

– Omer b. Hattab, radijallahu anhu, Ibn-Abbasa je činio bliskim sebi pa mu je Abdur-Rahman b. Avf rekao:

“Mi imamo sinove poput njega!”

“Ti znaš odakle je to” – rekao je Omer, a zatim upitao Ibn-Abbasa o značenju ovog ajeta: “Kada Allahova pomoć i pobjeda dođe.” (En-Nasr: 1) On je rekao:

“To je rok života Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kojeg mu je saopćio.”

“Ni ja o ovom ajetu ne znam ništa drugo osim ono što ti znaš” – reče on.¹

3628. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Abdur-Rahman b. Sulejman b. Hanzale b. Gasili, a ovom Ikrimu od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, koji je rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao je za vrijeme bolesti, u toku koje je umro u ogrtaču i s crnim sarukom, kojeg je omotao, te je sjeo na minber, zahvalio Allahu i pohvalio Ga, a zatim rekao:

“A sada! Ljudi je sve više, a ensarija sve manje, tako da će ensarije u odnosu na ostale ljude postati poput soli u odnosu na ostalu hranu; onaj od vas koji bude imao vlast (pa mogne) nekim ljudima naškoditi, odnosno drugima koristiti, neka im primi njihovo dobro djelo, a preko ružnog neka prijeđe!” Bilo je to posljednje sjedenje kojeg je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, učinio (na minberu).²

٣٦٢٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرُورَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي بَشِيرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ كَانَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يُدْنِي ابْنَ عَبَّاسٍ فَقَالَ لَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ إِنَّ لَنَا أَبْنَاءَ مِثْلَهُ فَقَالَ إِنَّهُ مِنْ حَيْثُ تَعْلَمُ فَسَأَلَ عُمَرُ ابْنَ عَبَّاسٍ عَنْ هَذِهِ الْآيَةِ (إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ) فَقَالَ أَجَلَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَعْلَمَهُ إِيَّاهُ قَالَ مَا أَعْلَمُ مِنْهَا إِلَّا مَا تَعْلَمُ.

٣٦٢٨. حَدَّثَنَا أَبُو نَعِيمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ حَنْظَلَةَ بْنُ الْغَسِيلِ حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي مَرَضِهِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ بِمِلْحَفَةٍ قَدْ عَصَبَ بِعَصَابَةِ دَسْمَاءَ حَتَّى جَلَسَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ النَّاسَ يَكْثُرُونَ وَيَقِلُّ الْأَنْصَارُ حَتَّى يَكُونُوا فِي النَّاسِ بِمَنْزِلَةِ الْمِلْحِ فِي الطَّعَامِ فَمَنْ وَلِيَ مِنْكُمْ شَيْئًا يَضُرُّ فِيهِ قَوْمًا وَيَنْفَعُ فِيهِ آخَرِينَ فَلْيَقْبَلْ مِنْ مُحْسِنِهِمْ وَيَتَجَاوَزْ عَنْ مُسِيئِهِمْ فَكَانَ آخِرَ مَجْلِسٍ جَلَسَ بِهِ النَّبِيُّ ﷺ.

¹ Neki ashabi su prigovorili Omeru što uzima za savjetnika Ibn-Abbasa koji je tada bio mladić, a oni bili u zrelih godinama, ali im je on na ovom primjeru dokazao da to Ibn-Abbas zaista zaslužuje, jer njemu je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, učio dovu: “Bože, daj mu da upozna propise vjere i podučiti ga tumačenju!”

² S obzirom da su ensarije pružile zaštitu Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, i muhadžirima, on je upozorio na dužno poštovanje prema njima, posebno kad oni postanu manjina.

3629. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu Jahja b. Adem, a ovom Husejn Džu'fi prenoseći od Ebu-Musaa, on od Hasana, a ovaj od Ebu-Bekra, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednog dana je izveo Hasana, popeo ga na minber i rekao: ‘Ovaj moj potomak je prvak! Možda će njegovim posredstvom Allah izmiriti dvije skupine muslimana.’”³

3630. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Hammad b. Zejd prenoseći od Ejjuba, on od Humejda b. Hilala, a ovaj od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio o smrti Dža'fera i Zejda, prije nego što je stigla vijest o njima, a oči su mu suzile.

3631. PRIČAO MI JE Amr b. Abbas, njemu Ibn-Mehdi, a ovom Sufjan prenoseći od Muhammeda b. Munkedira, a on od Džabira, radijallahu anhu, koji je izjavio da je (njemu, kada se oženio) Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

- Imate li vi ćilime?
- Otkud bismo mi imali ćilime?! – odgovorio sam.
- Vi ćete imati ćilime – rekao je on.
- Kasnije sam ja njoj govorio – mislilaše on na svoju ženu: “Odstrani od mene svoje ćilime”, a ona je odgovorila: “Nije li Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Vi ćete imati ćilime’”, i ja sam ih ostavio (prostrte).

٣٦٢٩. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى ابْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا حُسَيْنُ الْجُعْفِيُّ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَخْرَجَ النَّبِيُّ ﷺ ذَاتَ يَوْمٍ الْحَسَنَ فَصَعِدَ بِهِ عَلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ ابْنِي هَذَا سَيِّدٌ وَلَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يُصْلِحَ بِهِ بَيْنَ فِتْنَتَيْنِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ .

٣٦٣٠. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ ابْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَنَسِ ابْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَعَى جَعْفَرًا وَزَيْدًا قَبْلَ أَنْ يَجِيءَ خَبَرُهُمْ وَعَيْنَاهُ تَذْرِفَانِ .

٣٦٣١. حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا ابْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ هَلْ لَكُمْ مِنْ أَنْطَاطٍ قُلْتُ وَأَنْتَى يَكُونُ لَنَا الْأَنْطَاطُ قَالَ أَمَا إِنَّهُ سَيَكُونُ لَكُمْ الْأَنْطَاطُ فَأَنَا أَقُولُ لَهَا يَعْنِي امْرَأَتَهُ أَخْرِي عَنِّي أَنْطَاطَكَ فَتَقُولُ أَلَمْ يَقُلِ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّهَا سَتَكُونُ لَكُمْ الْأَنْطَاطُ فَأَدْعُهَا .

³ Ovo se zaista dogodilo kada je Hasan, radijallahu anhu, prepustio hilafet Mu'aviji pa su se tako izmirile dvije velike skupine muslimana, dakle, njegovom zaslugom.

3632. PRIČAO MI JE Ahmed b. Ishak, njemu Ubejdullah b. Musa, a ovom Israil prenoseći od Ebu-Ishaka, ovaj od Amra b. Mejmuna, a on da je Abdullah b. Mes'ud, radijallahu anhu, rekao:

– Sa'd b. Mu'az se uputio na umru i odsjeo kod Umejje b. Halefa Ebu-Safvana, a i Umejje, kada bi odlazio u Šam i prolazio kroz Medinu, odsjedao je kod Sa'da. Tom prilikom je Umejje rekao Sa'du:

“Sačekaj dok prođe pola dana i ljudi se opuste, pa otidi i učini tavaf.”

Dok je Sa'd obavljao tavaf, pojavio se Ebu-Džehl i rekao:

“Ko je ovaj što obilazi oko Ka'be?”

“Ja sam Sa'd” – odgovorio je Sa'd, a Ebu-Džehl je onda rekao:

“Obilaziš oko Ka'be bez straha, a pružili ste utočište Muhammedu i njegovim drugovima?”

“Da” – rekao je on, i njih dvojica se počеше prepirati te Umejje reče Sa'du:

“Ne diži svoj glas na Ebul-Hakema, jer je on prvak stanovnika ove doline!”

“Tako mi Allaha” – rekao je tada Sa'd – “ako me spriječiš da obidem oko Ka'be, ja ću sigurno presjeći tvoju trgovinu sa Šamom. Kaže (Ibn-Mes'ud) da je Umejje i dalje upozoravao Sa'da: ‘Ne diži svoj glas’, i počeo ga pridržavati, pa se Sa'd rasrdio i rekao:

“Pusti me, jer ja sam čuo Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, gdje tvrdi da će te ubiti!”

“Mene?” – upitao je on.

“Da” – rekao je (Sa'd).

“Tako mi Allaha, Muhammed ne laže kad govori” – rekao je on, a zatim se vratio svojoj ženi i rekao:

“Znaš li šta mi je rekao moj pobratim iz Jesriba?”

“A šta je rekao?” – upitala je ona, a on je odgovorio:

Tvrdi da je čuo Muhammeda kako kaže da će me ubiti.

“Tako mi Allaha” – rekla je ona – “Muhammed ne laže.”

٣٦٣٢. حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ
ابْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ
عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ انْطَلَقَ سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ مُعْتَمِرًا قَالَ
فَنَزَلَ عَلَى أُمَيَّةَ بْنِ خَلْفٍ أَبِي صَفْوَانَ وَكَانَ أُمَيَّةُ إِذَا
انْطَلَقَ إِلَى الشَّامِ فَمَرَّ بِالْمَدِينَةِ نَزَلَ عَلَى سَعْدٍ فَقَالَ
أُمَيَّةُ لِسَعْدٍ انْتَظِرْ حَتَّى إِذَا انْتَصَفَ النَّهَارُ وَغَفَلَ
النَّاسُ انْطَلَقْتُ فَطُفْتُ فَبَيْنَا سَعْدٌ يَطُوفُ إِذَا
أَبُو جَهْلٍ فَقَالَ مَنْ هَذَا الَّذِي يَطُوفُ بِالْكَعْبَةِ فَقَالَ
سَعْدٌ أَنَا سَعْدُ فَقَالَ أَبُو جَهْلٍ تَطُوفُ بِالْكَعْبَةِ آمِنًا
وَقَدْ أَوَيْتُمْ مُحَمَّدًا وَأَصْحَابَهُ فَقَالَ نَعَمْ فَتَلَا حَيًّا
بَيْنَهُمَا فَقَالَ أُمَيَّةُ لِسَعْدٍ لَا تَرْفَعْ صَوْتَكَ عَلَى
أَبِي الْحَكَمِ فَإِنَّهُ سَيُؤْذِي أَهْلَ الْوَادِي ثُمَّ قَالَ سَعْدُ وَاللَّهِ
لَئِنْ مَنَعْتَنِي أَنْ أَطُوفَ بِالْبَيْتِ لَأَقْطَعَنَّ مَتَجَرَّكَ
بِالشَّامِ قَالَ فَجَعَلَ أُمَيَّةُ يَقُولُ لِسَعْدٍ لَا تَرْفَعْ
صَوْتَكَ وَجَعَلَ يُمَسِّكُهُ فَعَضِبَ سَعْدُ فَقَالَ دَعْنَا
عَنْكَ فَإِنِّي سَمِعْتُ مُحَمَّدًا ﷺ يَزْعُمُ أَنَّهُ قَاتِلُكَ قَالَ
إِيَّايَ قَالَ نَعَمْ قَالَ وَاللَّهِ مَا يَكْذِبُ مُحَمَّدٌ إِذَا حَدَّثَ
فَرَجَعَ إِلَى امْرَأَتِهِ فَقَالَ أَمَا تَعْلَمِينَ مَا قَالَ لِي أَخِي
الْيَثْرِيُّ قَالَتْ وَمَا قَالَ قَالَ زَعَمَ أَنَّهُ سَمِعَ مُحَمَّدًا
يَزْعُمُ أَنَّهُ قَاتِلِي قَالَتْ فَوَاللَّهِ مَا يَكْذِبُ مُحَمَّدٌ قَالَ
فَلَمَّا خَرَجُوا إِلَى بَدْرٍ وَجَاءَ الصَّرِيحُ قَالَتْ لَهُ امْرَأَتُهُ
أَمَا ذَكَرْتَ مَا قَالَ لَكَ أَخُوكَ الْيَثْرِيُّ قَالَ فَأَرَادَ أَنْ
لَا يَخْرُجَ فَقَالَ لَهُ أَبُو جَهْلٍ إِنَّكَ مِنْ أَشْرَافِ الْوَادِي
فَسِرْ يَوْمًا أَوْ يَوْمَيْنِ فَسَارَ مَعَهُمْ فَقَتَلَهُ اللَّهُ .

– Kada su izišli na Bedr – kaže (Ibn-Mes‘ud) – i došao poziv za pomoć, njemu je rekla njegova žena: “Sjećaš li se šta ti je rekao pobratim iz Jesriba?” On htjede da ne pođe, ali mu Ebu-Džehl reče: “Ti si jedan od najuglednijih ljudi ove doline! Putuj bar dan ili dva!” Tako je i on krenuo s njima dva dana i Allah ga je usmrtio.

3633. PRIČAO MI JE Abdur-Rahman b. Šejbe, njemu Abdur-Rahman b. Mugire prenoseći od svoga oca, on od Musaa b. Ukbe, ovaj od Salima b. Abdullaha, a on od Abdullaha, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Vidio sam (u snu) ljude okupljene na jednom mjestu pa je Ebu-Bekr ustao i izvadio jednu ili dvije kofe, a u nekom njegovom crpenju je bilo slabosti – nek mu Allah oprost. Zatim je kofu uzeo Omer te se ona u njegovoj ruci promijenila u veliku kofu! Ja nisam vidio genijalnog čovjeka među ljudima koji bi radio čuda poput njega... Tako da su ljudi ostavili torove (napajali stoku).” Hemmam je prenio od Ebu-Hurejre da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ebu-Bekr je izvadio jednu ili dvije kofe.”¹

3634. PRIČAO MI JE Abbas b. Velid Nersi, njemu Mu‘temir rekavši da je čuo svog oca da mu je saopćio Ebu-Usman: “Saopćeno mi je da je Džibril – mir nek je s njim – došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, a kod njega je bila Ummi-Selema. On je s njim govorio a zatim otišao, te je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Ummi-Selemi: ‘Ko je ovo?’, ili kao što je rekao. (Ebu-Osman)

٣٦٣٣. حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْمُغِيرَةِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ رَأَيْتُ النَّاسَ مُجْتَمِعِينَ فِي صَعِيدٍ فَقَامَ أَبُو بَكْرٍ فَزَعَّ ذُنُوبًا أَوْ ذُنُوبَيْنِ وَفِي بَعْضِ نَزْعِهِ ضَعْفٌ وَاللَّهُ يُغْفِرُ لَهُ ثُمَّ أَخَذَهَا عُمَرُ فَاسْتَحَالَتْ بِيَدِهِ غَرَبًا فَلَمْ أَرَ عَبْقَرِيًّا فِي النَّاسِ يَقْرِي فَرِيَّهُ حَتَّى ضَرَبَ النَّاسُ بِعَطْنٍ وَقَالَ هَمَامٌ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ فَزَعَّ أَبُو بَكْرٍ ذُنُوبًا أَوْ ذُنُوبَيْنِ .

٣٦٣٤. حَدَّثَنِي عَبَّاسُ بْنُ الْوَلِيدِ النَّرْسِيُّ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو عُثْمَانَ قَالَ أُنبِئْتُ أَنَّ جَبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَتَى النَّبِيَّ ﷺ وَعِنْدَهُ أُمُّ سَلَمَةَ فَجَعَلَ يُحَدِّثُ ثُمَّ قَامَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا أُمُّ سَلَمَةَ مِنْ هَذَا أَوْ كَمَا قَالَ قَالَ قَالَتْ هَذَا دُحْيَةُ قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ أَيُّمُ اللَّهِ مَا حَسِبْتُهُ إِلَّا

¹ Ova verzija hadisa nalazi se u poglavlju *Ta'bir*, s potpunim senedom. Rečenica: “U nekom njegovom crpenju bilo je slabosti”, ne umanjuje vrijednost Ebu-Bekra već ukazuje na kratkoću njegove vladavine i zauzetosti borbom s otpadnicima. Za razliku od njega, Omer je dosta dugo vladao i u njegovo doba islam se širio u mnoge krajeve pa je njegova kofa veća. Dakle, njihova vladavina je uspoređena s bunarom u kojem je voda, a crpenje s upravljanjem.

kaže da je ona rekla: ‘Ovo je Dihje.’”

– Tako mi Allaha – izjavila je kasnije Ummi-Selema – nisam sumnjala da je to on (Dihje) sve dok nisam čula govor Allahovog Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kojeg prenosi od Džibrila – ili kao što je rekao. (Sulejman) kaže da je upitao Ebu-Osman: “Od koga si ovo čuo?”, a on je odgovorio: “Od Usame b. Zejda.”

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:

“ONI ZNAJU POSLANIKA KAO ŠTO SINOVE SVOJE ZNAJU, ALI NEKI OD NJIH DOISTA SVJESNO ISTINU PRIKRIVAJU”¹

3635. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu saopćio Malik b. Enes od Nafija, a on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, (koji je rekao):

– Jevreji su došli Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekli mu da su jedan njihov čovjek i žena učinili prostituciju. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao ih je: “Šta ima u Tevratu u vezi s kamenovanjem?” “Mi ih osramotimo i bivaju bičevani” – odgovorili su oni.

“Lažete, u njemu se spominje kamenovanje” – rekao je Abdullah b. Selam.

Oni donesoše Tevrat i otvoriše ga, a jedan od njih stavi svoju ruku na poglavlje o kamenovanju i pročitao ono prije njega i ono poslije njega.

– Podigni ruku – rekao mu je Abdullah b. Selam, a ovaj je podigao ruku, a kad tamo poglavlje o kamenovanju! Oni rekoše:

“Muhammede, istinu je rekao. Tu je poglavlje o kamenovanju.” Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se njih dvoje kamenuju, i kamenovani su.

إِيَّاهُ حَتَّى سَمِعْتُ خُطْبَةَ نَبِيِّ اللَّهِ ﷺ يُخْبِرُ جَبْرِيلَ
أَوْ كَمَا قَالَ قَالَ فَقُلْتُ لِأَبِي عُثْمَانَ مِمَّنْ سَمِعْتَ
هَذَا قَالَ مِنْ أَسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ .

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

(يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ)

وَأَنَّ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ)

٣٦٣٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا
مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ الْيَهُودَ جَاءُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ
فَذَكَرُوا لَهُ أَنَّ رَجُلًا مِنْهُمْ وَامْرَأَةً زَنِيًّا فَقَالَ لَهُمُ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا تَجِدُونَ فِي التَّوْرَةِ فِي شَأْنِ
الرَّجْمِ فَقَالُوا نَفْضُحُهُمْ وَيُجْلَدُونَ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ
ابْنُ سَلَامٍ كَذَبْتُمْ إِنَّ فِيهَا الرَّجْمَ فَاتَّوَا بِالتَّوْرَةِ
فَنَشَرُوهَا فَوَضَعَ أَحَدُهُمْ يَدَهُ عَلَى آيَةِ الرَّجْمِ
فَقَرَأَ مَا قَبْلَهَا وَمَا بَعْدَهَا فَقَالَ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ
سَلَامٍ ارْفَعْ يَدَكَ فَرَفَعَ يَدَهُ فَإِذَا فِيهَا آيَةُ الرَّجْمِ
فَقَالُوا صَدَقَ يَا مُحَمَّدُ فِيهَا آيَةُ الرَّجْمِ فَأَمَرَ بِهِمَا
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَرَجَمَا قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَرَأَيْتَ الرَّجُلَ
يَجْنُ عَلَى الْمَرْأَةِ يَقِيهَا الْحِجَارَةَ .

¹ “Oni kojima smo dali Knjigu znaju Poslanika kao što sinove svoje znaju, ali neki od njih doista svjesno istinu prikrivaju.” (El-Bekare: 146)

Ovaj ajet ima dva tumačenja. Prvo je da su sljedbenici Knjige znali da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, uistinu poslanik kao što su znali da su im djeca njihova djeca. Drugo, da su oni znali da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, uistinu poslanik kao što su prepoznavali svoju djecu između druge djece.

Abdullah (b. Omer) kaže: “Vidio sam toga čovjeka kako se nadnio nad spomenutu ženu da bi je zaštitio od kamenja.”²

ZAHTJEV IDOLOPOKLONIKA DA IM
VJEROVJESNIK, SALLALLAHU ALEJHI VE
SELLEM, POKAŽE NEKI ZNAK PA IM ON
POKAZA POLOVLJENJE MJESECA

3636. PRIČAO NAM JE Sadeka b. Fadl, njemu saopćio Ibn-Ujejne od Ibn-Ebi-Nedžiha, on od Mudžahida, a ovaj od Ebu-Ma'mera, da je Abdullah b. Mes'ud, radijallahu anhu, rekao:
– U doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, Mjesec se raspolovio na dvije polovine pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uzviknuo: “Gledajte!”

3637. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu Junus, a ovom Šejban prenoseći od Katade, a on od Enesa b. Malika...
I rekao mi je Halifa da mu je pričao Jezid b. Zurej'in, a njemu Seid prenoseći od Katade, a on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, koji im je pričao: “Mekkelije su tražile od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da im pokaže neki znak, i on im je pokazao polovljenje Mjeseca.”

بَابُ سُؤَالِ الْمُشْرِكِينَ أَنْ يُرِيَهُمُ
النَّبِيُّ ﷺ آيَةَ فَأَرَاهُمُ انْشِقَاقَ الْقَمَرِ

٣٦٣٦. حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ انْشَقَّ الْقَمَرُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ شِقَّتَيْنِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ اشْهَدُوا .

٣٦٣٧. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يُونُسُ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ح وَ قَالَ لِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ حَدَّثَهُمْ أَنَّ أَهْلَ مَكَّةَ سَأَلُوا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَنْ يُرِيَهُمْ آيَةَ فَأَرَاهُمُ انْشِقَاقَ الْقَمَرِ .

2 Ovaj hadis je vezan s prethodnim poglavljem s obzirom da je u njemu Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, ukazao da se u Tevratu nalazi propis o kažnjavanju bludnika iako je on bio nepismen i prije toga nije čitao Tevrat, pa se potvrdilo da se taj propis stvarno nalazi u Tevratu. Međutim, on nije pitao za propis Tevrata o kažnjavanju bluda da bi on slijedio taj propis, niti da bi ga od njih saznao, već radi toga da ih obaveže da prihvate ono što vjeruju iz svoje Knjige.

3638. PRIČAO MI JE Halef b. Halid Kureši, njemu Bekr b. Mudar prenoseći od Dža'fera b. Rebija, ovaj od Iraka b. Malika, on od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Mes'uda, a ovaj od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, (koji je rekao):
 “Mjesec se raspolovio u doba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.”¹

٣٦٣٨. حَدَّثَنِي خَلْفُ بْنُ خَالِدٍ الْقُرَشِيُّ حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ مُضَرٍّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ عِرَالِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ الْقَمَرَ انْشَقَّ فِي زَمَانِ النَّبِيِّ ﷺ.

POGLAVLJE

باب

3639. PRIČAO MI JE Muhammed b. Musenna, njemu Mu'az rekavši da mu je prenio njegov otac od Katade, da im je Enes, radijallahu anhu, saopćio:
 “Dvojica su Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba, jedne tamne noći, izišli od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a s njima je bilo nešto poput dvije svjetiljke, koje su pred njima svijetlile. Kada su se rastali, kod svakoga od njih ostala je po jedna, sve dok nisu došli svojim kućama.”²

٣٦٣٩. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا مُعَاذٌ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَنَسٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلَيْنِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ خَرَجَا مِنْ عِنْدِ النَّبِيِّ ﷺ فِي لَيْلَةٍ مُظْلِمَةٍ وَمَعَهُمَا مِثْلُ الْمِصْبَاحَيْنِ يُضِيئَانِ بَيْنَ أَيْدِيهِمَا فَلَمَّا افْتَرَقَا صَارَ مَعَ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا وَاحِدٌ حَتَّى أَتَى أَهْلَهُ.

¹ Ovdje je Buhari naveo predaje samo trojice ashaba iako se o polovljenju Mjeseca prenose hadisi i od Alije, Huzejfe, Džubejra b. Mut'ima, Ibn-Omera i još nekih ashaba. Enes b. Malik i Ibn-Abbas nisu tada bili prisutni jer se to desilo dok je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, bio u Mekki, nešto oko pet godina prije Hidžre, a Enes je tada imao svega pet godina i živio je u Medini, dok Ibn-Abbas tada nije bio ni rođen. Međutim, Abdullah b. Mes'ud je tada bio prisutan i vidio to. Ebu-Nu'ajm prenosi od Ibn-Mes'uda, koji je rekao: “Vidio sam jednu njegovu polovinu na brdu iznad Mine, a mi smo bili u Mekki.” Tirmizi također prenosi od Ibn-Mes'uda, koji je rekao: “Dok smo bili s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na Mini, Mjesec se raspolovio na dva dijela, jedan dio iza brda, a drugi dio ispod brda.”

Kada su mekkanski idolopoklonici vidjeli cijepanje Mjeseca, neki od njih su rekli da tu postoji mogućnost opčaranja i predložili da o tome pitaju putnike koji su tada bili izvan Mekke. Pitali su ih pa su ovi potvrdili da su ga i oni vidjeli raspolovljena.

O polovljenju Mjeseca govori i kur'anski ajet: “Bliži se čas i Mjesec se raspolutio a oni uvijek, kada vide čudo, okreću glave i govore: “Čarolija neprestana.” (El-Kamer: 1,2)

² Ovdje su spomenuti kerameti dvojice ashaba, i to Usejda b. Hudajra i Ubbada b. Bišra, a spomenuti su u poglavlju *O mudžizama*, jer kerameti ashaba i kasnijih generacija predstavljaju Poslanikovu mudžizu.

3640. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Ebul-Esved, njemu Jahja prenoseći od Isma'ila, kojem je Kajs rekao da je čuo Mugiru b. Šu'bu kako prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

“Neprekidno će neki ljudi od mog ummeta biti istaknuti sve dok im ne dođe Allahova odredba, a oni tako istaknuti.”³

3641. PRIČAO NAM JE Humejd, njemu Velid, ovome Ibn-Džabir rekavši da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje kaže:

“Jedna skupina mog ummeta će neprekidno voditi brigu o Allahovoj stvari (islamu), neće im naškoditi onaj ko ih napusti, niti onaj ko im se suprotstavlja, sve dok im ne dođe Allahova odredba, a oni na tome.”

‘Umejr kaže da je Malik b. Juhamir izjavio tada da je Mu‘az rekao: “Oni su u Šamu”, te je Mu‘avija rekao: “Evo, Malik tvrdi da je čuo Mu‘aza kako kaže da su ti ljudi u Šamu.”⁴

٣٦٤٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا قَيْسٌ سَمِعْتُ الْمُغِيرَةَ بْنَ شُعْبَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا يَزَالُ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي ظَاهِرِينَ حَتَّى يَأْتِيَهُمْ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ ظَاهِرُونَ .

٣٦٤١. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ جَابِرٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَيْرُ بْنُ هَانِئٍ أَنَّهُ سَمِعَ مُعَاوِيَةَ يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ لَا يَزَالُ مِنْ أُمَّتِي أُمَّةٌ قَائِمَةٌ بِأَمْرِ اللَّهِ لَا يَضُرُّهُمْ مَنْ خَذَلَهُمْ وَلَا مَنْ خَالَفَهُمْ حَتَّى يَأْتِيَهُمْ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ عَلَى ذَلِكَ قَالَ عُمَيْرٌ فَقَالَ مَالِكُ بْنُ يُحَامِرٍ قَالَ مُعَاذُ وَهُمْ بِالشَّامِ فَقَالَ مُعَاوِيَةُ هَذَا مَالِكُ يَزْعُمُ أَنَّهُ سَمِعَ مُعَاذًا يَقُولُ وَهُمْ بِالشَّامِ .

3 Nevevi pretpostavlja da ovi ljudi nisu samo naučnici nego su oni raspoređeni među junacima, radnicima, fakinima, muhaddisima, misionarima i drugim dobrim vjernicima, i nije neophodno da budu zajedno, naprotiv, obično su u raznim pokrajinama. Osim toga, ovo je najvjerođostojniji hadis za dokaz ispravnosti idžma'a kao šerijatskog dokaza.

4 Ova Muazova izjava nije hadis nego je to njegovo mišljenje.

3642. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu saopćio Sufjan, a ovom prenio Šebib b. Garkade rekavši da je čuo neke ljude iz svoga plemena kako prenose od Urve da mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao jedan dinar da mu kupi ovcu, ali mu je on za njega kupio dvije ovce, a onda jednu prodao za dinar, pa mu došao s dinarom i ovcom. On je zamolio za blagoslov u njegovoj trgovini pa je postao takav da, kad bi kupio prašinu, zaradio bi na njoj.

Kaže Sufjan: “Hasan b. Umare nam je donio ovaj hadis od (Šebiba) rekavši da ga je Šebib čuo od Urve. Ja sam otišao njemu, ali je Šebib rekao:

‘Ja to nisam čuo od Urve’, a potom je rekao: ‘Ja sam čuo neke ljude iz mog plemena da to pričaju od njega.

3643. A ČUO SAM GA kada kaže da je on čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

Dobro je vezano u grivama konja do Sudnjeg dana.’

‘I vidio sam’ – kaže (Šebib) – ‘u njegovoj (Urvovoj) kući sedamdeset konja.’”¹

Sufjan je izjavio: “Da mu kupi ovcu kao da je za kurban.”

3644. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja prenoseći od Ubejdullaha, koji je izjavio da mu je saopćio Nafi‘ od Ibn-Omera, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Konji u svojim grivama imaju (za vlasnika) dobro do Sudnjeg dana.”

٣٦٤٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا شَيْبُ بْنُ غَرْقَدَةَ قَالَ سَمِعْتُ الْحَيَّ يُحَدِّثُونَ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَعْطَاهُ دِينَارًا يَشْتَرِي لَهُ بِهِ شَاةً فَاشْتَرَى لَهُ بِهِ شَاتَيْنِ فَبَاعَ إِحْدَاهُمَا بِدِينَارٍ وَجَاءَهُ بِدِينَارٍ وَشَاةٍ فَدَعَا لَهُ بِالْبَرَكَةِ فِي بَيْعِهِ وَكَانَ لَوْ اشْتَرَى التُّرَابَ لَرَبِحَ فِيهِ قَالَ سُفْيَانُ كَانَ الْحَسَنُ بْنُ عِمَارَةَ جَاءَنَا بِهَذَا الْحَدِيثِ عَنْهُ قَالَ سَمِعَهُ شَيْبُ بْنُ غُرْوَةَ فَأَتَيْتُهُ فَقَالَ شَيْبُ إِنِّي لَمْ أَسْمَعُهُ مِنْ عُرْوَةَ قَالَ سَمِعْتُ الْحَيَّ يُخْبِرُونَهُ عَنْهُ .

٣٦٤٣. وَلَكِنْ سَمِعْتُهُ يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ الْخَيْرُ مَعْقُودٌ بِنَوَاصِي الْخَيْلِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ قَالَ وَقَدْ رَأَيْتُ فِي دَارِهِ سَبْعِينَ فَرَسًا قَالَ سُفْيَانُ يَشْتَرِي لَهُ شَاةً كَأَنَّهَا أَضْحِيَّةٌ .

٣٦٤٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ الْخَيْلُ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ .

¹ Za poglavlje *O mudžizama* vezan je dio hadisa: “On je zamolio za blagoslov u njegovoj trgovini, pa je postao takav da, kad bi kupio prašinu, zaradio bi na njoj.” Na osnovu ovog hadisa hanefije kažu da je prodaja dozvoljena dok neki učenjaci to ne prihvataju i kažu da se ovaj hadis odnosi na poseban slučaj.

3645. PRIČAO NAM JE Kajs b. Hafs, njemu Halid b. Haris, a ovom Šu‘be prenoseći od Ebu-Tejjaha, koji je izjavio da je čuo Enesa kako prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

“Konji vezani (radi borbe) imaju u svojim grivama (za vlasnika) dobro.”²

3646. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Meslema penoseći od Malika, on od Zejda b. Esleme, ovaj od Ebu-Saliha Semmana, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Konji mogu imati tri svrhe: oni nekome donose nagradu, nekom su zaštita, a nekom su grijeh. Što se tiče slučaja kada je (konj) nagrada, to je onda kada ga čovjek drži radi Allahovog puta i napasa ga na svojoj livadi ili u bašči, pa što god on opase na svom užetu na toj livadi ili u bašči, čovjek ima za to nagradu. Ukoliko on prekine svoje uže i preskoči korak-dva, njemu se za njegovu balegu računaju posebna dobra djela. Ako naiđe pokraj rijeke i napije se, a čovjek nije posebno namjeravao da ga napoji, njemu se i to računa u dobra djela. Čovjek koji ga drži radi rada (da nije drugom potreban), zaštite i skromnosti, a nije zaboravio Božije obaveze na njihove vratove i njihova leđa (zekat), on mu je tako zaštita (od siromaštva). Čovjek koji ga drži radi ponosa, licemjerstva i neprijateljstva protiv pripadnika islama – konj mu je samo grijeh.”

Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan o magarcu i odgovorio je:

“O tome mi nije ništa posebno objavljeno osim ovog općenitog, jedinstvenog ajeta: ‘Ko uradi koliko trun dobra – vidjet će ga, a ko uradi koliko trun zla – vidjet će ga.’”³

٣٦٤٥. حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْخَيْلُ مَعْقُودٌ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ .

٣٦٤٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْخَيْلُ لِثَلَاثَةٍ لِلرَّجُلِ أَجْرٌ وَلِلرَّجُلِ سِتْرٌ وَعَلَى رَجُلٍ وَزْرٌ فَأَمَّا الَّذِي لَهُ أَجْرٌ فَرَجُلٌ رَبَطَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَأَطَالَ لَهَا فِي مَرْجٍ أَوْ رَوْضَةٍ وَمَا أَصَابَتْ فِي طِيلِهَا مِنَ الْمَرْجِ أَوْ الرَّوْضَةِ كَانَتْ لَهُ حَسَنَاتٍ وَلَوْ أَنَّهَا قَطَعَتْ طِيلَهَا فَاسْتَنْتَ شَرَفًا أَوْ شَرَفَيْنِ كَانَتْ أَرْوَاتُهَا حَسَنَاتٍ لَهُ وَلَوْ أَنَّهَا مَرَّتْ بِنَهْرٍ فَشَرِبَتْ وَلَمْ يُرِدْ أَنْ يَسْقِيَهَا كَانَ ذَلِكَ لَهُ حَسَنَاتٍ وَرَجُلٌ رَبَطَهَا تَغْيًا وَسِتْرًا وَتَعَفُّفًا وَلَمْ يَنْسَ حَقَّ اللَّهِ فِي رِقَابِهَا وَظُهُورِهَا فَهِيَ لَهُ كَذَلِكَ سِتْرٌ وَرَجُلٌ رَبَطَهَا فَخْرًا وَرِيَاءً وَنَوَاءً لِأَهْلِ الْإِسْلَامِ فَهِيَ وَزْرٌ وَسُئِلَ النَّبِيُّ ﷺ عَنِ الْحُمْرِ فَقَالَ مَا أُنْزِلَ عَلَيَّ فِيهَا إِلَّا هَذِهِ الْآيَةُ الْجَامِعَةُ الْفَاذَةُ (فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ) .

2 Ovi hadisi su svrstani u poglavlje *O mu'džizima* jer je u njima istaknuta stvar koja će se zadržati sve do Sudnjeg dana.

3 Ez-Zilzal: 8.

3647. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, a ovom Ejjub prenoseći od Muhammeda, koji je čuo Enesa b. Malika, radijallahu anhu, kako kaže:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izjutra rano ušao je u Hajber, a oni su bili izišli s lopatama. Kad su ga ugledali, rekli su: Ovo je Muhammed i vojska! Zatim su se žurno uputili u tvrđavu, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, digao je ruke i rekao: ‘Allahu ekber! Hajber je pao! Kad mi stignemo u mjesto jednog naroda, zlo će jutro osvanuti onima koji su bili opomenuti!’”¹

3648. PRIČAO MI JE Ibrahim b. Munzir, a njemu Ibn-Ebul-Fudejk prenoseći od Ibn-Ebu-Zi’ba, on od Makburija, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je rekao:

“Allahov Poslaniče, ja sam od tebe čuo dosta hadisa, ali ih zaboravljam.”

“Prostri svoj ogrtač” – rekao je on – i ja sam ga prostro. On je (nešto) zagrabbio svojom rukom i bacio na ogrtač, a zatim rekao: “Privij ga uza se!” Ja sam ga privio uza se i poslije toga nisam više ni jednog hadisa zaboravio.²

٣٦٤٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ مُحَمَّدٍ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ صَبَحَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَيْرَ بُكْرَةٍ وَقَدْ خَرَجُوا بِالْمَسَاحِي فَلَمَّا رَأَوْهُ قَالُوا مُحَمَّدٌ وَالْخَمِيسُ وَأَحَالُوا إِلَى الْحِصْنِ يَشْعَوْنَ فَرَفَعَ النَّبِيُّ ﷺ يَدَيْهِ وَقَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ خَرَبَتْ خَيْرٌ إِنَّا إِذَا نَزَلْنَا بِسَاحَةِ قَوْمٍ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ .

٣٦٤٨. حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي الْفَدَيْكِ عَنْ ابْنِ أَبِي ذَنْبٍ عَنِ الْمُقْبَرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي سَمِعْتُ مِنْكَ حَدِيثًا كَثِيرًا فَأَنْسَاهُ قَالَ ابْسُطْ رِدَاءَكَ فَبَسَطْتُ فَعَرَفَ بِيَدِهِ فِيهِ ثُمَّ قَالَ ضُمَّهُ فَضَمَّمْتُهُ فَمَا نَسِيتُ حَدِيثًا بَعْدُ .

¹ Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je da će Hajber pasti u ruke muslimana prije nego što se to stvarno dogodilo. To se ostvarilo i zbog toga je hadis uvršten u poglavlje *O mudžizama*.

² Ebu-Hurejra je ovo rekao u džamiji prilikom jednog Resulullahovog, sallallahu alejhi ve sellem, vaza. Vjerovjesnik mu je naredio da razastre svoju haljinu, a potom nešto simbolično zagrabbio i istresao na nju. To je bilo simbolično davanje znanja, ali je ono postalo stvarnost, kako je to sam Ebu-Hurejra izjavio.

SADRŽAJ: OPORUKE

O oporukama	589
Ostaviti svoje nasljednike bogate bolje je nego da prosjače od ljudi	591
Oporuka je samo do trećine imovine.....	592
Izjava oporučitelja izvršiocu svoje oporuke: "Staraj se za moje dijete!" i kada je izvršiocu oporuke dozvoljeno tuženje.....	593
Punovažno je očitovanje kada ga bolesnik učini jasnim pokretom svoje glave.....	594
Za nasljednika nema oporuke	595
Milostinja pred smrt.....	596
Riječi Uzvišenog Allaha: "... nakon oporuke koju ste oporučili ili (nakon) duga..."	596
Tumačenje riječi Uzvišenog Allaha: "... nakon oporuke koju ste oporučili ili (nakon) duga..."	598
Kad neko uvakuferi ili oporuči nešto za svoju rodbinu i ko se smatra rodbinom	600
Da li se rodbinom smatraju žene i dijete (vakifa)?.....	601
Da li se vakif može koristiti onim što je uvakuferio?	602
Dozvoljeno je da čovjek uvakuferi nešto a da to ne preda drugome	603
Dozvoljeno je ako neko kaže: "Moja kuća je vakuf (sadaka) u ime Allaha", a ne označi da li je za siromahe ili nekog drugog, potom je namijeni za bližu rodbinu ili drugome kome želi	603
Kad čovjek kaže: "Moja zemlja ili moj vrt je vakuf na ime moje majke" – punovažno je, iako nije objasnio za šta je to (namijenio).....	604
Dozvoljeno je da neko učini sadaku, odnosno uvakuferi dio svoje imovine, ili neke svoje robove, ili dio od svojih životinja (za jahanje ili tovarenje)	604
Ko preda uvakufljenu imovinu svom zastupniku i zastupnik mu je kasnije vrati.....	605
Riječi Uzvišenog Allaha: "Kad se dioba vrši u prisustvu rođaka, siročadi i siromaha, i njima nešto darujte..."	606
Lijepo je da ukućani za onoga koji je iznenada umro podijele sadaku i izvrše zavjete umrloga	606
Uzimanje svjedoka pri uvakufljenju i davanju sadake	607
Riječi Uzvišenog Allaha: "I siročadi imanja njihova uručite, hrđavo za dobro ne podmećite i imetke njihove s imecima vašim ne trošite – to bi, zaista, bio vrlo veliki grijeh. Ako se bojite da prema siroticama nećete biti pravedni, onda se ženite onim ženama koje su vam dopuštene..."	608
Riječi Uzvišenog Allaha: "I provjeravajte siročadi dok ne stasaju za brak"	609
Šta će tutor (staratelj) raditi u imetku siročeta i koliko će od njega uzimati u odnosu na svoj rad.....	609
O riječima Uzvišenog Allaha: "Oni koji bez ikakva prava jedu imetke siročadi – doista jedu ono što će ih u vatru dovesti i oni će u Ognju gorjeti."	610
Riječi Uzvišenog Allaha: "... i pitaju te o siročadi. Reci: 'Bolje je imanja njihova unaprijediti!' A ako budete s njima zajedno živjeli, pa oni su braća vaša, a Allah umije razlikovati pokvarenjaka od dobročinitelja. Da je Allah htio, mogao vam je propisati ono što vam je teško; On je, zaista, silan i mudar."	611
Uzimanje siročeta za poslugu na putu i kod kuće, kad je to u njegovu korist i nadzor majke ili njezinog muža nad siročetom.	612
Dozvoljeno je da neko uvakuferi zemlju a ne označi joj granice; isto tako je sa sadakom.....	612
Punovažno je kad grupa (suvlasnika) uvakuferi zemlju neoznačenih dijelova.....	614

Kako se vakuf registruje.....	614
Uvakufljenje u korist bogatog, siromaha i gosta.....	615
Uvakufljenje zemlje za džamiju.....	615
Uvakufljenje stoke, konja, robe (pokućstva) i novca (zlata i srebra).....	615
Izdržavanje vakufskih službenika.....	616
Kad neko uvakuflji zemlju ili bunar i uvjetuje za sebe nešto kao što je npr. kofa kojom bi se koristili muslimani.....	617
Punovažno je kad vakif kaže: "Vrijednost uvakufljenog tražim samo kod Allaha.".....	618
O riječima Uzvišenog Allaha: "O vjernici, kada vam se približi smrt, prilikom davanja oporuke neka vam posvjedoče dvojica pravednih rođaka vaših i li neka druga dvojica, koji nisu vaši – ako ste na putu a pojave se znaci smrti".....	619
Izvršilac oporuke isplaćuje dugove umrloga i bez prisustva nasljednika.....	620

DŽIHAD I VOJNI POHODI

Vrijednost džihada i vojnih pohoda.....	623
Najbolji čovjek je vjernik koji se bori na Allahovom putu svojim životom i svojim imetkom.....	625
I muškarci i žene mogu Allaha moliti da učestvuju u džihadu i ginu kao šehidi.....	626
Stupnjevi boraca na Allahovom putu.....	627
O odlasku prije podne i odlasku poslije podne na Allahovom putu, i o tome da je prostor u Džennetu kolika je dužina luka jednog od vas.....	628
Hurije (džennetske djevice)krupnih očiju i njihove osobine.....	629
Priželjkivanje šehadeta (davanje života na Allahovom putu).....	630
Ko padne na Allahovom putu pa umre, on je šehid.....	631
Koga zadesi kakva nezgoda ili bude ranjen na Allahovom putu.....	632
Ko bude ranjen na Allahovom, dželle šanuhu, putu.....	633
O riječima Uzvišenog Allaha: "...očekujete li za nas šta drugo, već jedno od dva dobra?...".....	634
O riječima Uzvišenog Allaha: "Ima vjernika koji ispunjavaju zavjet dat Allahu, ima ih koji su poginuli, i ima ih koji to očekuju – nisu ništa izmijenili.".....	634
Dobro djelo je ispred borbe.....	636
Koga je iznenada pogodila strijela i usmrtila ga.....	637
Ko se bori da Allahova riječ bude gornja (da ona vlada).....	637
Čije se noge upraše na Allahovom putu.....	638
Brisanje prašine s glave (kada se je) na Allahovom putu.....	638
Kupanje poslije borbe i od prašine.....	639
Vrijednost riječi Uzvišenog Allaha: "Nikako ne smatraj mrtvima one koji su na Allahovom putu izginuli!".....	639
Meleki prave hlad nad šehidom.....	640
Želja borca (poginulog kao šehid) da se vrati na ovozemaljski svijet.....	641
Džennet je ispod sijevanja sablji.....	641
Ko je želio dijete radi borbe na Allahovom putu.....	642
Hrabrost i strašljivost u borbi.....	642
Čime se traži utočište od straha.....	643
Ko je pričao o svojim doživljajima u borbi?.....	644
Dužnost odlaska u borbu, te obaveza džihada i nijeta.....	645

Nemusliman koji ubije muslimana, a kasnije primi islam, u njemu ustraje, pa i on bude ubijen	646
Onaj ko je dao prednost borbi nad postom	647
Sedam drugih vrsta šehida osim onoga ko pogine (na Allahovom putu)	647
O riječima Uzvišenog Allaha: "Vjernici koji se ne bore – osim onih koji su za borbu nesposobni – nisu jednaki onima koji se na Allahovom putu bore imecima svojim i životima svojim"	648
Strpljivost u borbi.....	649
Bodrenje na borbu	649
Kopanje jarka	650
Izostajanje od borbe zbog (nekog) razloga.....	651
Vrijednost posta (kad je čovjek) na Allahovom putu.....	651
Vrijednost trošenja na Allahovom putu	652
Vrijednost onoga ko opremi borca(na Allahov put) ili se brine za njegovu porodicu	653
Namirisivanje pred stupanje u borbu.....	654
Vrijednost izvidnice	654
Može li se u izviđanje slati pojedinac	655
Putovanje dvojice	655
Konji imaju u svojim grivama dobro do Sudnjeg dana.....	655
Borba je trajna (dužnost) s pravednim ili nepravednim starješinom	656
Ko drži konja radi borbe na Allahovom putu.....	657
Ime konja i magarca.....	657
Šta se spominje o nesretnosti u konju.....	659
Konji (se drže) radi tri (osnovne) svrhe	660
Ko udari tuđu jahaću (životinju) u vojni.....	661
Jahanje na tromoj jahaćoj životinji i na ždrijepcu.....	662
Dio (ratnog plijena) na ime konja	662
Vođenje u borbu tuđe jahaće životinje.....	663
Željezne i kožne uzengije za jahaću životinju	663
Jahanje konja (bez sedla).....	663
Spori konj.....	664
Trka konja	664
Treniranje konja za trku.....	665
Cilj trke treniranih konja	665
Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, deva	666
Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, mazga El-Bejda'	666
Džihad žena.....	667
Ratovanje žene na moru	668
Kad neko povede na u borbu jahalici jednu od svojih žena, a ostavi ostale	669
Ratovanje žena i njihova borba zajedno s muškarcima	669
Žene nose mješine s vodom muškarcima u borbi	670
Žene liječe ranjenike u borbi	670
Žene (mogu) nositi ranjenike i poginule	670
Čupanje strijele iz tijela.....	671
Stražarenje u borbi na Allahovom putu	671
Vrijednost posluživanja u ratu.....	672

Nagrada onoga koji na putu pomogne svome drugu da natovari stvari.....	674
Vrijednost bdijenja samo jednog dana u borbi na Allahovom putu	674
Ko je ratovao zajedno s djetetom za posluživanje	675
Plovidba morem	676
Ko je tražio pomoć u borbi od slabih i dobrih ljudi	677
Ne treba govoriti taj i taj je šehid	678
Bodrenje na streljaštvo.....	679
Zabavljanje kopljima i sličnim (oružjem)	680
Štit i onaj koji se štitio štitom svoga druga.....	681
Kožni štit.....	683
Kićanke (na sablji) i vješanje sablje o vrat	684
Ukrašavanje sablji.....	684
O onome ko je objesio sablju na stablo pri putovanju u vrijeme podnevnog odmora	685
Oblačenje kacige.....	685
Ko nije smatrao potrebnim razbijanje oružja poslije smrti (vlasnika).....	686
Razdvajanje boraca od starješine u grupe pri podnevnom spavanju i traženje hlada pod stablima	686
Šta je rečeno o kopljima	687
Šta je rečeno o Vjerovjesnikovom, sallallahu alejhi ve sellem, oklopu i košulji u ratu.....	688
Ogrtač na putu i u ratu.....	689
Oblačenje svile u ratu	689
Šta je rečeno o nožu	690
Šta je rečeno o borbi s Bizantincima	691
Borba s jevrejima.....	692
Borba s Turcima	692
Borba s onima koji obuvaju obuće od dlaka.....	693
Ko je postrojio svoje drugove pri porazu, sišao sa svoje mazge i molio (Allahovu) pomoć....	694
Dova da idolopoklonici budu poraženi i uzdrmani.....	694
Da li će musliman upućivati sljedbenike drugih nebeskih knjiga, odnosno, poučavati ih Kur'anu?.....	696
Dova za uputu idolopoklonika da bi se pridobili (za islam)	697
Pozivanje (u islam) jevreja, kršćana – i kada se treba boriti protiv njih i šta je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pisao perzijskom i bizantijskom vladaru i pozivanje (u islam) prije otpočinjanja borbe	697
Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, pozivanje ljudi u islam, (priznavanje) poslanstva i da jedni druge ne smatraju bogovima mimo Allaha.....	699
Ko se odlučio na neki vojni pohod aludirajući na drugi i ko je volio krenuti u pohod četvrtkom	706
Polazak (na put) poslije podne	707
Polazak (na put) krajem mjeseca.....	708
Polazak (na put ili bitku) uz ramazan.....	709
Međusobni ispraćaj (pri polasku na put ili u bitku)	709
Starješini se mora biti poslušan i pokoran	710

(Treba se) boriti iza starješine i štititi se njime	710
Zakletva na vjernost u ratu da neće bježati.....	711
Starješina naređuje ljudima ono što mogu učiniti.....	713
Kada Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ne bi otpočeo borbu početkom dana, odgodio bi je do poslije skretanja Sunca sa zenita.....	713
Čovjek treba tražiti od starješine dozvolu za izostanak	714
O onom ko je krenuo na vojnu neposredno poslije vjenčanja	716
Ko je odabrao (kretanje u) vojnu poslije bračnog kontakta.....	716
Žurba starješine pri (pojavi) straha	716
Žurba i trčanje pri opasnosti.....	717
Plaće zamjeniku vojnog obveznika i poklanjanje stoke za jahanje i tovarjenje na Allahovom putu	717
Najamnik (u borbi).....	719
O Vjerovjesnikovoj, sallallahu alejhi ve sellem, zastavi	719
Izjava Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: "Potpomognut sam time što me se (neprijatelj) plaši na razdaljini hoda od mjesec dana"	721
Nošenje opskrbe u borbu.....	722
Nošenje opskrbe na vratovima	724
Stavljanje žene (na devu) iza njenog brata	724
Jahanje iza nekog drugog na jahaćoj životinji idući na vojni pohod ili hadž	725
Stavljanje nekog iza sebe jašući na magarcu	725
Nagrada onoga ko kupi devu (za poklon) i slično	726
Putovanje s mushafima u neprijateljsku zemlju.....	727
Tekbir (pri stupanju) u rat	727
Kada je pokuđeno dizati glas pri izgovaranju tekbira	728
Izgovaranje "Subhanallah" pri spuštanju u dolinu.....	729
Izgovaranje "Allahu ekber" kada se popne na brijeg	729
Putniku se piše isto onako kako je radio kod kuće	730
Putovanje u samoći.....	730
Žurba pri putovanju.....	731
Kada neko pokloni nekome konja da ide u borbu i kasnije vidi da se prodaje	732
Učestvovanje u borbi s dozvolom roditelja	733
Šta je rečeno o zvonu i sličnom na vratovima deva.....	733
Da li će se dozvoliti (izostanak od vojnog pohoda) onom ko je upisan u vojsku kada mu žena hoće da obavi hadž i(li) on bude imao neko opravdanje	734
O uhodi i riječima Uzvišenog: "Ne uzimajte moga i vašeg neprijatelja za prijatelja..."	734
Odjeća za zarobljenike	736
Nagrada čovjeku pred kojim neko primi islam	737
Zarobljenici u lancima	738
Vrijednost nekog sljedbenika dvije knjige (ehlul-kitabejn) koji primi islam	738
Je li dozvoljeno da se napadnu stanovnici neislamske zemlje noću pa se pogode djeca i (njihovo) potomstvo	739
Ubijanje djece u ratu.....	740
Ubijanje žena u ratu.....	740
Ne može se nikoga kažnjavati Allahovom kaznom	740
"Pa poslije: ili oslobađanje ili otkup..."	741

Da li je zarobljeniku (muslimanu) dozvoljeno da ubije ili prevari one koji su ga zarobili da bi se spasio od nevjernika.....	742
Kada idolopoklonik sprži muslimana, da li će se i on spržiti	742
P o g l a v l j e	743
Paljenje kuća i palmi	743
Ubijanje idolopoklonika koji spava.....	744
Ne priželjkujte sukob s neprijateljem.....	746
Rat je varka	747
Laganje u ratu	748
Mučko ubijanje ratnog neprijatelja.....	748
Koje lukavstvo je dozvoljeno i opreznost prema onom čije se prevare boji.....	749
Pjevanje pjesme u ratu i dizanje glasa pri kopanju kanala	750
Ko nije stabilan na konju	750
Liječenje rane spaljenom rogozinom (hasurom) i da žena sapire krv s lica svoga oca i donosi vodu u štitu	751
Pokuđena je prepirka i podvojenost u ratu i kazna za onoga ko je nepokoran svome starješini	751
Kada se ljudi uplaše noću	754
Ko ugleda neprijatelja i poviče iz svega glasa: "Evo neprijateljskog napada!", tako da ljudi čuju	754
Ko je rekao: "uzmi je! Ja sam sin toga i toga"	755
Kada se neprijatelj pokori odluci čovjeka (muslimana).....	756
Ubiti zarobljenika i ubiti nešto svezano (čovjeka ili životinju)	756
Da li će čovjek (musliman) pristati da bude rob te o onome koji to neće i o onome koji je prije smaknuća klanjao dva rekata	757
Oslobađanje zarobljenika	759
Otkup idolopoklonika	760
Kada neprijateljski borac uđe u islamsku zemlju bez ugovora o zaštiti	761
Treba se boriti za zaštitu nemuslimana podanika islamske države i oni se ne uzimaju u roblje	762
Darovi delegacije	762
Da li će se tražiti zauzimanje za nemuslimane – podanike islamske države i postupanje prema njima	762
Gizdanje radi delegacija	763
Kako se islam izlaže djetetu	764
Riječi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, jevrejima: "Primate islam, bit ćete spašeni!"	766
Ljudi koji prime islam u neislamskoj (neprijateljskoj) zemlji i tamo imaju imetak i zemlje, to ostaje njihovo vlasništvo.....	766
Starješina može popisivati stanovništvo.....	768
Allah će zaista ojačati vjeru i s grješnim čovjekom	769
Preuzimanje zapovjedništva u borbi bez naredbe (nadležnih) kada postoji strah od neprijatelja	770
Tražiti ispomoć u vojničkoj pomoći.....	770
Ko je pobijedio neprijatelja i boravio na njegovom praznom prostoru tri dana	771
Ko je podijelio ratni plijen u toku svoje vojne i na svom putovanju	771
Kada idolopoklonici zaplijene imetak muslimana, a poslije ga musliman nađe	772

Ko govori perzijskim i nearapskim jezikom	773
O krađi ratnog plijena	775
Krađa malog dijela ratnog plijena	776
Šta je pokuđeno klati od deva i brava od ratne dobiti.....	776
Radosna vijest o osvajanjima	777
Šta se daje onome ko donese veselu vijest.....	778
Nema Hidžre poslije oslobođenja (Mekke).....	778
Kad čovjek bude primoran da pregleda kose štićenica i vjernica kad pogriješe prema Allahu i da ih liši odjeće.....	779
O dočeku boraca	781
Šta treba reći (ratnik) pri povratku iz borbe.....	781
O namazu kada se dođe s puta	783
O priređivanju hrane pri dolasku s puta.....	784

PROPISIVANJE PETINE

Propisivanje petine.....	785
Davanje petine spada u vjeru	792
Izdržavanje Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, žena poslije njegove smrti	792
O kućama Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, žena i koje su kuće pripisivane njima	794
O oklopu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, njegovom štapu, sablji, vrču i pečatu.....	797
Dokaz da je petina za vanredne troškove Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i sirotinju	800
O riječima Uzvišenog Allaha: "Jedna petina pripada Allahu i Poslaniku..."	801
Riječi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: "Dozvoljen vam je plijen..."	803
Plijen pripada onom ko je učestvovao u borbi	806
Da li će biti umanjena nagrada onom koji se bori radi ratnog plijena.....	806
Imamovo dijeljenje onog što mu dođe (od nemuslimana) i ostavljanje onima koji nisu prisutni ili su daleko.....	807
Kako je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, podijelio (imetak plemena) Kurejza i Nadir i šta je od toga dao na vanredne izdatke	808
Berićet imetka borca (gazije) koji se borio zajedno s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, i drugim zapovjednicima, dok je živ, a i poslije smrti	808
Kad vođa pošalje glasnika radi nečega, ili mu naredi da ostane (u svom mjestu), da li će mu pripasti dio (plijena).....	812
Dokazi da petina pripada za vanredne izdatke muslimana	812
Koje je zarobljenike Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, oslobodio bez dijeljenja na petine.....	818
Dokaz da (raspodjela) petine pripada vladaru i da on može dati nekoj svojoj rodbini a nekoj ne dati	818
Ko nije dijelio na petine ono što se zaplijeni kao lično naoružanje i oprema	820
Šta je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, davao onima čija je srca trebalo pridobiti za islam kao i drugim pojedincima od petine i sličnih prihoda.....	822
O hrani koju (ratnik) zadobije u neprijateljskoj zemlji	828

GLAVARINA I PRIMIRJE

O (uzimanju) glavarine (džizje) od šticeenika i primirju s neprijateljima	831
Kad imam sklopi mir s vladarom nekog naselja – da li se to odnosi i na njegovo stanovništvo	835
Oporuka u vezi sa šticeenicima Allahovog poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.....	836
Šta je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rasparčao od (zemlje) Bahrejna, a šta je obećao od imetka iz Bahrejna i od džizje i kome se dijele plijen i džizja	836
Grieh onog ko ubije šticeenika bez ikakva zločina (bespravno)	838
Iseljavanje jevreja s Arabijskog poluotoka.....	839
Hoće li se oprostiti mnogobošcima kada iznevjere muslimane	840
Imamovo proklinjanje onog ko prekrši ugovor.....	841
Garantovanje žena i njihovo uzimanje pod zaštitu	842
Šticeeništvo i zaštita (data nemuslimanu) od muslimana je jedna (po obaveznosti za svakog muslimana) i nju može preduzimati i najslabiji od njih.....	843
Kad idolopoklonici reknu: "Promijenili smo vjeru", a ne reknu kako treba: "Primili smo islam"	844
Prekid borbe i pomirenja s idolopoklonicima uz materijalnu i drugu obavezu i grieh onog ko ne ispuni ugovor	844
Vrijednost ispunjenja ugovora.....	845
Da li će se šticeeniku oprostiti kad nekog opsihri (općini)	846
Koje prevare se treba čuvati	846
Kako se otkazuje ugovor onima s kojima je sklopljen.....	847
Grieh onog ko sklopi ugovor, a zatim iznevjeri	848
P o g l a v l j e	849
Sklapanje mira na tri dana ili na određeno vrijeme	851
O pomirenju na neodređeno vrijeme.....	853
Bacanje leševa idolopoklonika u bunar i neuzimanje otkupnine za njih.....	853
Grieh onog ko iznevjer poštenog ili nepoštenog.....	854

POČETAK STVARANJA

Šta se prenosi u vezi s riječima Uzvišenog Allaha: "On je taj koji iz ničega stvara i on će to ponovo učiniti, to je njemu lahko"	857
Šta je došlo u vezi sa sedam zemalja.....	860
O zvijezdama.....	860
Značenje ajeta "Sunce i Mjesec utvrđenim putanjama plove"	863
O riječima Uzvišenog: "I on šalje vjetrove kao radosnu vijest, kao prethodnicu milosti svoje"	867
Spominjanje meleka	869
Kad neko od vas rekne "amin" a i meleki na nebu (to isto reknu) pa se jedno (amin) podudara s drugim, bit će mu oprošteni grijesi koje je prije toga činio.....	879
Opis Dženneta i dokaz da je on već stvoren.....	885
Opis Džehennema i dokaz da je on već stvoren	893
O džinima i njihovom nagrađivanju i kažnjavanju.....	910
O riječima Uzvišenog Allaha: "Kada ti poslasmo nekoliko džina" – do riječi: "... oni su u velikoj zabludi."	912
O riječima Uzvišenog Allaha: "I po njoj životinje svih vrsta razasuo"	912

Najbolji imetak muslimana je stado za kojim ide po vrhovima brda.....	914
Pet vrsta životinja su prestupnici (štetni)	
i one se mogu ubiti i u Haremu (Mekke).....	918
Kad muha upadne u piće nekog od vas,	
nek je cijelu zagnjuri jer je u jednom njezinom krilu bolest, a u drugom lijek.....	920

KAZIVANJA O VJEROVJESNICIMA

Stvaranje Adema, alejhis-selam, i njegovog potomstva	923
Duše su kao regrutovana vojska.....	930
O riječima Uzvišenog Allaha: "I Nuha poslasmo narodu njegovom"	931
O riječima Uzvišenog Allaha: Mi smo poslali Nuha narodu njegovom:	
"Opominji narod svoj prije nego što ga stigne patnja nesnosna"	932
P o g l a v l j e	936
Spominjanje Idrisa, alejhis-selam, ...	937
O riječima Uzvišenog Allaha:	940
I Adu (poslasmo) brata njihova Huda "O, narode moj",	
govorio je on, "Allahu se klanjajte..."	940
Kazivanje o Je'džudžu i Me'džudžu.....	942
O riječima Uzvišenog Allaha: "A Ibrahima je Allah uzeo sebi za prijatelja"	945
P o g l a v l j e	953
O riječima Uzvišenog: "I obavijesti ih o gostima Ibrahimovim kada su mu došli"	965
O riječima Uzvišenog Allaha: "I spomeni u Knjizi Isma'ila!	
On je ispunjavao dato obećanje"	966
Kazivanje o Ishaku, sinu Ibrahimovom, alejhimas-selam	969
P o g l a v l j e	977
P o g l a v l j e	968
"I kad izaslanici dođoše Lutu, on reče: 'Vi ste doista ljudi neznani.'"	969
O riječima Uzvišenog Allaha: "A Semudu (poslasmo) njegovog brata Saliha"	970
P o g l a v l j e	972
O riječima Uzvišenog Allaha: "U Jusufu i braći njegovoj nalaze se pouke	
za sve koji se raspituju"	973
O riječima Uzvišenog Allaha: "(Spomeni) Ejžuba, kada je Gospodaru svome zavapio:	
Mene je nevolja snašla, a ti si od milostivih Najmilostiviji"	977
"I spomeni u knjizi Musaa! On je bio iskren i bio je poslanik, Vjerovjesnik.	
Mi smo ga s desne strane Tura zovnuli i sebi ga približili da čuje riječi Naše.	
I darovali mu, milošću Našom, kao Vjerovjesnika, brata njegovog Haruna."	978
O riječima Uzvišenog Allaha: "A da li je do tebe doprla vijest o Musau,	
kada je vatru ugledao... do riječi: "U blagoslovljenoj dolini Tuva"	979
"A jedan čovjek, vjernik, iz porodice faraonove koji je krio vjerovanje svoje..."	982
O riječima Uzvišenog Allaha: "A da li je do tebe doprla vijest o Musau" i riječima:	
"A Allah je sigurno s Musaom razgovarao"	982
O riječima Uzvišenog Allaha: "Mi odredismo da čas susreta sa Musaom	
bude kad se napuni trideset noći"	984
Govor Hidra s Musaom, alejhimas-selam.....	986
P o g l a v l j e	991
"Oni se klanjaju kumirima svojim"	993

A kada je Musa rekao narodu svome:	
“Allah vam naređuje da zakoljete kravu”	994
Musaova smrt i kasniji spomen o njemu	995
O riječima Uzvišenog Allaha: “A onima koji vjeruju, Allah kao pouku navodi ženu faraonovu...”	997
“Karun je Musaovog naroda bio...”	998
O riječima Uzvišenog Allaha: “I Medjenu brata njihova Šu‘ajba (poslasmo)”	999
O riječima Uzvišenog Allaha: “I Junus je bio poslanik” – do riječi: “A bio je zaslužio prijekor”	1000
“I upitaj ih o gradu koji se nalazio pored mora, kad su propise o suboti kršili.”	1002
O riječima Uzvišenog Allaha: “A Davudu smo dali Zebur”	1003
Allahu je najdraži Davudov namaz, i najdraži post Allahu je Davudov post	1005
“I sjeti se roba Našeg Davuda, čvrstog u vjeri, koji se uvijek Allahu obraćao” – do riječi: “I sposobnost da rasuđuje.”	1006
O riječima Uzvišenog Allaha: “Mi smo Davudu poklonili Sulejmana, divan je on rob bio i mnogo se kajao”	1008
O riječima Uzvišenog Allaha: “A Mi smo Lukmanu mudrost darovali: Budi zahvalan Allahu...” do riječi Uzvišenog: “... Allah ne voli ni gordog ni hvalisavog.”	1012
“Navedi im kao pouku stanovnike jednog grada...”	1013
O riječima Uzvišenog Allaha: “Kazivanje o milosti Gospodara tvoga prema robu Njegovom Zekerijau, kad je on Gospodara svoga tiho zovnuo i rekao: “Gospodaru moj, kosti su mi oronule i glava osijedjela” do riječi: “Nikome prije njega to ime nismo htjeli dati.....”	1014
O riječima Uzvišenog Allaha: “I spomeni u Knjizi Merjemu, kad se od ukućana svojih na istočnu stranu povukla”	1016
P o g l a v l j e	1017
O riječima Uzvišenog: A kada meleki rekoše: “O Merjema, Allah ti javlja radosnu vijest, od Njega riječ – ime će mu biti Mesih, Isa, sin Merjemin”	1018
Riječi Uzvišenog: “O, sljedbenici Knjige, ne zastranjajte u svom vjerovanju i o Allahu govorite samo istinu! Mesih, Isa, sin Merjemin, samo je Allahov poslanik i riječ Njegova koju je Merjemi dostavio, i život mu udahnuo.”	1020
“I spomeni u knjizi Merjemu: Kad se od ukućana svojih povukla.”	1021
Silazak Isaa, sina Merjemina, alejhimas-selam	1028
O onom što se prenosi o Izraelićanima	1029
Hadis o gubavcu, slijepcu i ćelavcu koji su bili Izraelićani.....	1034
“Misliš li da su stanovnici pećine čija su imena na ploči napisana”	1037
Hadis o pećini	1038
P o g l a v l j e	1039

V R L I N E

O riječima Uzvišenog Allaha: “O, ljudi, mi vas od jednog čovjeka i jedne žene stvaramo i na narode i plemena vas dijelimo – da biste se upoznawali. Najugledniji kod Allaha je onaj koji ga se najviše boji”	1040
P o g l a v l j e	1052
Vrline Kurejšija	1053
Kur’an je objavljen na jeziku Kurejšija	1056

Pripisivanje Jemena Ismailu, alejhis-selam	1056
P o g l a v l j e	1057
Spominjanje (plemena) Eslem, Gifar, Muzejne, Džuhejne i Ešdže'	1058
Spominjanje Kahtana	1061
Zabranjeno pagansko prizivanje	1061
Kazivanje o (plemenu) Huza'a	1062
Kazivanje o Zemzemu	1065
Kazivanje o Zemzemu i neznanju Arapa	1064
Pripisivanje svoga porijekla svojim precima u islamu ili neznaboštvu	1066
Sin od sestre jednog naroda ili štićenik jednog naroda pripada njima	1067
Kazivanje o Abesincima i riječi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem:	
"O Benu Erfide"	1068
Ko želi da mu se ne grdi porijeklo	1068
Šta se prenosi o imenima Allahovog poslanika, sallallahu alejhi ve sellem	1069
Pečat Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem	1070
Smrt Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem	1071
Nadimak Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem	1071
P o g l a v l j e	1072
Mladež (pečat) poslanstva	1073
Opis Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem	1073
U Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, spavalo je oko,	
ali srce mu nije spavalo	1082
Znaci poslanstva u periodu islama (od početka primanja objave)	1084
O riječima Uzvišenog Allaha: "Oni znaju poslanika kao što sinove svoje znaju,	
ali neki od njih doista svjesno istinu prikrivaju"	1118
Zahtjev idolopoklonika da im Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pokaže neki znak pa im	
on pokaza polovljenje Mjeseca	1119
P o g l a v l j e	1120

